9885392

TALEBE LÛGATİ

KANAAT KÜTÜPHANESİ

İbrahim Alâettin
Dil Encümeni Azasından

Talebe Lûgati

Kanaat Kitabevi

KANAAT KİTABEVİ

Lûgat Serisi

	Fiatı
Yeni Türk Lûgati İbrahim Alâettin Beyin reisliği altında bir heyet tarafından	400
Talebe Lûgati İbrahim Alâettin B.	150
Türkçeden Fransızcaya Lûgat Sermet Muhtar B.	200
İngilizceden Türkçeye Lûgat İskender Fahrettin B.	150
Küçük İmlâ Lûgati K. S. B.	50
Büyük Almanca Türkçe Lûgat Ragıp Rıfkı B.	850
Fransızcadan Türkçeye Lûgat Reşat Nuri B.	250
İngilizce - Türkçe Lûgat İskender Fahrettin B.	150
Askerî Tabirler Lûgati	150

Muallim Arkadaşlarıma

Dil, düşünmenin aletidir. Kelimesiz eyi anlamıya ve düşünmiye imkân var mı ?

Çocuğun fikirlerimizi, derslerimizi, telkinlerimizi kavrıyabilmesi için kullandığımız her kelimeye bizim kastettiğimiz mananın aynını vermiş olması zaruri değil midir. ?

Her tahsil derecesinde, hele ilk ve orta tahsilde türkçe, bütün derslerin anasıdır. Mekteplerdeki muvaffakıyetsizliğin yarıdan fazlası hiç şüphe yok ki çocukların ana dillerinde geri olmalarından ileri geliyor. Arkadaşlarından daha çok kitap ve gazete okumak suretile türkçesini, usulsüz ve tesadüfi bir halde bile olsa, ilerletmiş olan talebenin her dersi daha kolaylıkla kavrıyabildiklerini görmez miyiz ?

İnsan bir kelimenin taşıdığı hayali iyice tanırsa onu uzun uzun tasavvura muhtaç olmaz ve o kelime vasıtasile hem çabuk anlar, hem kolay düşünür. Halbuki bir kelimenin bize verdiği hayal müphem ve dumanlı olursa ona ait olan düşüncemiz tabiatile gölgeli ve çapraşık olacaktır. Demek ki eyi anlamak ve iyi düşünmek için kelimeleri etrafile tanımıya mutlak bir zaruret vardır.

Bundan başka bir fikri çabuk bellemek ve hatırda tutabilmek için de ona ait olan kelimeyi eyi tanımanın pek ziyade faydası oluyor. Demek ki kelime hafızanın ve tahtturun da en büyük yardımcısıdır.

Zihnimizin tahlil ve terkip yapabilmesi, yani düzgün ve doğru bir şekilde işliyebilmesi için de kelimeleri berrak bir surette tanımamız zaruridir.

Bundan dolayıdır ki ilkmekteplerin, ortamekteplerin, hattâ liselerin bile her muallimi,okuttukları dersler ne olursa olsun, talebenin lisanlarına dikkat etmek ve onları fırsat düştükçe düzeltmek vazifesile mükelleftirler. İngiliz filozof ve terbiyecisi Ben (Bain) in dediği gibi "bir ilmi tedris eden muallim aynizamanda lisan muallimliği de yapmak mecburiyetindedir„.

Yine bu hakikatin takdir edilmiş olmasından dolayıdır ki ilerlemiş memleketlerin mekteplerinde Lûgat kitabı ta ilk sınıflardan itibaren talebenin ayrılmaz bir arkadaşı addolunur.

Yakın zamanlara kadar bizde lûgate ancak yüksek sınıflar talebesi muhtaç zannedilirdi ve çocuklar, ilkmekteplerde şöyle dursun, ortamektep lerin son sınıflarında bile lûgatte kelime bula bilmek itiyadile ve mana aramak ihtiyacile hiç ülfet etmemiş bulunurlardı.

Hele öz türkçe olan ve konuşma dilinde çok geçen kelimelerin lûgatte aranmasına hiç lüzum görülmez ve lûgat yalnız arapça ve farisi ile diğer yabancı dillere ait bir şifre anahtarı gibi kullanılırdı. Zaten Ahmet Vefik Paşa ve Şemsettin Sami Beylerden maada eskiden lûgat yazmış olanların hemen hepsi bu büyük ve affedilmez hataya düşmüşler ve Türk dili için yazdıkları kitaplarda türkçe kelimeleri kâmilen ihmal etmişlerdir.

Bu hal şüphe yok ki milliyet ve milli dil hakkındaki şuursuzluktan ve umumî surette lisanların asıl mahiyetleri hakkındaki vukufsuzluktan ileri geliyordu.

Bir lûgat kitabının en mühim yardımı yalnız az kullanılan kelimeler için değil, belki ve daha ziyade lisanda en çok geçen ve dilin temeli demek olan kelimeler hakkında açık ve doğru tarif ve izahı ihtiva etmesindedir.

İyi bir lûgat kitabı dil bilgisini ve dil sevgisini arttırdığı gibi millet ve memleket bağlarını çocuğun ta beyninin içinde görünmez, fakat kırıl-

maz zincirlerle düğümler. Lûgate bakmak âdetini kazanmış olan talebe herşeyi üstünkörü geçmemek, araştırmak, derinleştirmek ve dolayısile açık ve dürüst düşünmek itiyadını da beraber eldeeder.

Dilimizde mukemmel lûgat kitaplarının meydana gelmiş olması muallimlerimizin ve terbiyecilerimizin işlerini çok kolaylaştıracaktır.

Elinizdeki bu cilt mükemmel olmak iddasile meydana çıkmıyor. Bununlaberaber bu eser vücude gelirken yukarıdanberi arzettiğim fikirler ve ihtiyaçlar gözönünde bulunduruldu. Bu kitap bir sene evvel neşrettiğimiz ve yeni yazımızın ilk lûgati olarak "**Yeni Türk Lûgati**„ nin küçültülmüş bir kopyesinden ibaret değildir. Bunda öz Türk kökünden gelmiş kelimelere daha fazla yer ve daha çok ehemmiyet verildi. Bununlaberaber bugünkü konuşma ve yazma dilinde kullanılan kelimeler de hiç ihmal olunmadı.

Bu lûgatin kelime tariflerinde Avrupa lisanlarındaki lûgatlerin kelime tarifleri için takip ettikleri usule mümkün olduğu kadar riayete çalışılmıştır. Tariflerin yazılış itibarile de çok açık ve sade olmasına dikkat olunmuştur. Kezalik büyük kıt'adaki lûgatimizin yeni harflerle yapılmış ilk eser olmak itibarile gözden kaçmış bulunan bazı hataları bu ciltte elden geldiği kadar düzeltilmiştir.

İşte bu sebeplerden dolayıdır ki bu eseri

ilkmektepler, ortamektepler, muallim mektepleri ve liseler talebesile halk dershaneleri müdavimlerinin ihtiyaçlarına uygun addediyorum ve şu mukaddememi bu kanaatle muhterem meslekdaşlarım olan muallim arkadaşlarıma tevcih etmiş bulunuyorum.

İbrahim Alâettin

Tabiden Karie...

Geçen sene gene İbrahim Alâettin Beyin reisliği altında güzide bir heyet marifetile tertip edilen ***Yeni Türk Lûgati*** nin intişarı matbuatımızda ve ilmî mahafilimizde büyük bir alâka tevlit eyledi. Esası Lâtin olan yeni harflerin lisanımıza kabulünden sonra ilk defa olarak meydana çıkan bu eserin mukaddemesinde arz ve izah olunduğu veçhile lisanımızın muhtevi bulunduğu kelimelerin yeni harflere göre tasnifi ve son zamanlarda lisanımıza maledilmiş olup mevcut lûgat kitaplarımızda bulunmıyan ve hattâ Dil Encümeninin vücude getirmiş olduğu ***İmlâ Lûgati***nde de dercedilmemiş olan birçok kelimelerin tesbiti gibi müşkülât lûgati cemi ve tertip eden zevatı hayli yormuştur. Bununlaberaber ***Yeni Türk Lûgati***, intişarını büyük bir alâka ve memnuniyetle karşılıyan matbuatımız sütunlarında bazı tenkidata da hedef oldu; ecnebi kelimelerin bir Tür lûgatinde yeri olamıyacağından tezyifkâr bir lisanla bahsedildi, bazı kelimelerin imlâ şekillerine itiraz olundu.

Halbuki lûgatimizde mevcut ve münakkitlerimizin ecnebi addeyledikleri kelimeler noter, ipotek, profesör, rektör... gibi Türkiye Cümhuriyeti hükûmetinin de resmen kabul eylediği ıstılahlarla kültür, sübjektif, objektif, realist, formül... v.s. gibi ilmî eserlerimizde sık sık tesadüf edilen lisanımıza intikal eylemiş ve bizzat münekkitlerimizin de — daha fazlasile — kendi yazılarında kullanmış oldukları ıstılah ve lûgatleri teşkil ediyor ki bunları yeni harflerimizin imlâ tarzını tesbit eden Dil Encümeni de aynen kabul ve İmlâ Lûgatine dercey lemiştir. Lûgatlerimizdeki imlâ tarzında ise tabiîdir ki gene Dil Encümeninin meydana getirmiş oldu ğu ve resmî bir mahiyeti haiz olan İmlâ Lûgktini esas ittihaz eyledik.

Maamafih; biz eserimizin mükemmeliyetini iddia etmiyoruz, tenkitlerine hedef olduğumuz zevatın istedikleri gibi *Larousse* derecesinde mükemmel bir lûgat meydana getirmek için daha hayli zaman uğraşmak ve lisanımızın grameri de Fransız lisanı gibi asırlardanberi kökleşmiş ve takarrür eylemiş bulunmak gerektir. O "*Larousse*„ ki otuz senedenberi her sene ıslah edilerek ve yeni kelimeler ilâve olunaruk yüz binlerce tab'olunmaktadır ve yüz binlerce karii vardır.

Bunun içindir ki "Larausse„un otuz sene evvelki ilk tab'ı ile bugünkü tabıları arasındaki fark pek büyüktür. Tabiîdir ki otuz sene sonra çıkacak Yeni Türk lûgati de ilk tab'ını geride bırakacak bir tekâmül safhasına yükselecektir.

Büyük Gazi, veciz hitabelerinden birinde "zaman mefhumunu idrak etmek„ lüzumuna işaretle diyorlar ki; "mükemmel bir eserin anî bir teşebbüsle vücude gelmesi o kadar kolay değildir.„ Ve «asırların terakküm ettirdiği noksanların„izalesi için bugünkü ve gelecek nesillerin vazifelerini işaret buyuruyorlar: "Bu nesil, hattâ bundan sonraki nesiller çok seneler çalışarak bu noksanları telâfi edebileceklerdir. Her vatandaşın arzu ettiğini yapmağı düşünmek hayalperestliktir. Yapılabilecek olan şey herkesin arzularının vasatisi olabilir.»

Bizim de münakkitlerimize karşı bu vecizeden daha beliğ verilecek bir cevap olamaz.

Bu defa karilerimize takdim eylediğimiz *Talebe Lûgati* biraz daha muhtasar, fakat üzerinde daha ziyade işlenmiş, lisanın sadeleştirilmesine itina edilmiş bir eserdir. Maamafih; biz gene mükemmel bir eser meydana getirmiş olduğumuzu iddia edemeyiz. Onu zaman yaratacaktır.

*Talebe Lûgati*ni takdim ederken muhterem karilerimizi tekrar ve hürmetle selâmlarım.

Kanaat Kütüphanesi sahibi
İlyas

İşaretler

c. Cinas; mecazî mana

e. Edat

f. Fail

h. Hal

i. İsim

i.s. İsim ve sıfat

m. Mükerrer, tekrarlanan kelimeler

n. Nida

s. Sıfat

z. Zarf

Yeni

TÜRK LÛGATİ

İbrahim Alâettin Beyin reisligi altında A. Sedat, Kırımlıoğlu Sadi ve S. Tevfik Beyler tarafından vücude getirilmiş **yeni Türk harflerinin ilk lûgatidir.**

1296 sahife, 30000 kelime, 24 tablo, 16 harita ve ayrıca iki renkli tablo ile bir de renkli Türkiye Cümhuriyeti haritasını muhtevidir.

Harf inkılâbımızın büyük mübdii Gazi Cümhur Reisimizin ve sevgili Başvekilimizin takdirlerine mazhar olmuştur.

Fiatı 4 liradır.

Küçük

İmlâ Lûgati

Yazan: K. S.

Lisanımızdaki bütün kelime ve ıstılahların imlâ şekillerini tesbit eder. En küçük cepte bile taşınmağa müsait hacimde ve zarif ciltli bir lûgattir.

Fiatı 50 kuruştur.

TALEBE LÛGATİ

A

A *i.* Türkçe alfabenin ilk harfi *n.* Darılma anlatır: *a babam ! bu ne hal ?* Teessüfü bildirir : *a canım ! kime anlatırsın?* Şaşırmayı gösterir: *a ! bunu da kim yaptı ?* Darginlığı anlatır : *a ! artık çok oldu.* Bir fiilden sonra tasdik yerine kullanılır: *olur a !* Aceleyi ve teşviki gösterir: *Haydi yapsanız a!*

Aba *i.* Kaba yün kumaş, bu kumaştan yapılan hırka.

Abadan *s.* Şen, mamur.

Abajur *i.* Lâmba siperi.

Abamak *f.* Esirgemek. Dayatmak.

Abandırmak *f.* Hayvanı çökertmek. Deveyi ihlamak.

Abanlamak *f.* Uzun adımlarla yürümek.

Abanmak *f.* Bir şeyin üstüne kapanmak.

Abanoz *i.* Sert ve siyeh bir ağaç. — **kesilmek** *f.* Sertleşmek.

Abani *i.* Sarı ipek dallı bir kumaş.

Abat *s.* Şen, mamur.

Abes *s.* Beyhude şey.

Abide *i.* Büyük bir adamın, mühim bir inkılâp ve zaferin hatıralarını yaşatmak için yapılan heykel, sütun, bina v.s.

Âbit *i.* İbadet eden.

Abit *i.* Kul, köle, bende.

Abıhayat *i.* Çok tatlı ve iyi su, içenlerin ölmiyecekleri zannedilen masal olmuş bir çeşmenin suyu: *abıhayat içmiş.*

Abırevan *i.* Akar su.

Abıru *i.* Yüz suyu. — **dökmek** *f.* Yalvarıp yakarmak.

Abla *i.* Büyük kızkardeş.

Ablak *s.* Değirmi ve dolgün çehreli.

Abluka *i.* Kuşatma, muhasara.

Abone,a *s.* Bedelini peşin vererek bir şeye muayyen müddet için müşteri olan.

Abraş *s.* Alaca benekli. Beyaza yakın sarı saçlı. At uyuzu.

Abuksabuk *s.* Münasebetsiz, saçmasapan: *abuksabuk söyleme.*

Aburcubur *s.* Karmakarışık, adi ve tatsız şeyler: *aburcubur yemeyiniz.*

Abus *i.* Ekşi surat, çatık çehre, sert yüz.

Acaba *h.* Şüphe ve tereddüdü anlatır: *acaba gelir mi?*

Acar *s.* Ele avuca sığmaz.

Acayip *s.* Tohaf.

Acele *i.* Çabuk, sürat, telâş, içdarlığı.

Acem *i.* İranlı.

Acemi *s.* Tecrübesiz, müptedi, bir işe yeni başlıyan, yabancı.

Acemilik *i.* Tecrübesizlik.

Acemistan *i.* Acemlerin memleketi, İran.

Acanta, te *i.* Bir kumpanya veya şirketin başka yerdeki vekili, ajan.

Acibe *s.* Şaşılacak şey.

Acil *s.* Acele eden, aceleci. Çabuk, seri.

Acip *s.* Tohaf, garip.

Aciz *i.* İktidarsızlık, beceriksizlik, zayıflık.

Âciz *s.* Beceriksiz, ehliyetsiz, zayıf.

Âcizane *h.* Hakirane, ehliyetsizce. Haddim olmıyarak.

Âcizî *s.* Âcize mensup.

Acı *s.* Tadın kötüsü, tatlının tersi. Dert, keder. Ağrı, sızı. Felâket: *ne acılar gördüm.* Öç, intikam : *acımı aldım.*

Acıca *s.* Biraz acı.

Acık *i.* Elem, keder, yas.

Acıklanmak *f.* Derde düşmek, müteessir olmak.

Acıklı *s.* Dertli, kederli. Dokunaklı, müessir.

Acıkmak *f.* Açlık duymak, yemek istemek.

Acıktırmak *f.* Açlık duyurtmak, iştah vermek.

Acılanmak *f.* Acı olmak.

Acımak *f.* Acılanmak. Acı duymak. Ağrımak. Yüreği sızlamak. Teessüf etmek. Esirgemek.

Acımsı *s.* Az acı, acıya çalan.

Acımtrak *s.* Tadı acıya çalan, acıca.

Acınacak *s.* Merhamet, teessüf olunacak hal.

Acınmak *f.* Teessüf olunmak, yanmak.

Acırak *s.* Acımtrak.

Acırga *i.* Yaban turpu.

Acırganmak *f.* Acıyıp, merhamet etmek.

Acıtmak *f.* Ağrıtmak, canını yakmak.

Acul *s.* Aceleci, sabırsız, daryürekli.

Acur *i.* Bir nevi hıyar.

Acuze *i.* Kocakarı.

Acyo *i.* Para farkından ve esham alışverişinden olan kâr.

Aç *s.* Acıkmış olan, doymaz. Haris, tamakâr.

Açacına *i.* Bir şey vermeden.

Açar *s.* Anahtar. İştah açan şeyler, aperitif.

Açgözlü *i.* Arsız, haris.

Açık *s.* Kapalı olmıyan. Geniş. Örtüsüz, kapaksız, çıplak. Seyrek. Bulutsuz, berrak: *açık hava.* Aşikâr, meydanda. Boş, münhal. Koyu olmıyan. — **deniz** *i.* Okyanus. **Gözü** — *s.* Becerikli

Açıkağız *i.* Bir çiçek.

Açıkbono *i.* Hâmiline ait tüccar senedi.

Açıklık *i.* Meydan, ara-

lık, mesafe. Açık olma hali. Serbest tabiatlilik.

Açılma *i.* Açılmak fiili.

Açılmak *f.* Açık haline gelmek, genişlemek, aralık olmak. Sıkıntıdan kurtulmak. Sırrını açmak. Bahsi geçmek. Münhal olmak.

Açkı *i.* Cilâ, perdah.

Açkıcı *s.* Cilâcı, perdahçı.

Açma *i.* Ot ve çalısı sökülerek ekilebilecek hale getirilmiş tarla. Kesilmiş koyunun bacağına açılan delik. Açmak işi.

Açmak *f.* Bir şeyi açık etmek. Örtü ve kapağını kaldırmak. Delmek. İşlemek. Çözmek.

Açmalık *i.* Kir çıkarmıya mahsus sabun v.s.

Açtırmak *f.* Bir şeyi başkasına açık ettirmek.

Ada *i.* Dört tarafı su ile çevrilmiş toprak parçası.

Adabımuaşeret *i.* İnsanların birbirile geçinmeleri usulü.

Adak *i.* Mübarek sayılan bir yere bir şey vermek için edilen nezir, vait.

Adalât *i.* Adaleler, kasılar. Ba : adale.

Adale *i.* (kası), Vücutte hareketleri yapan sinirli et.

Adalet *i.* Âdillik, herkesin hakkını vermek.

Adalî *s.* Kasılara, adalelere ait.

Adam *i.* İnsan, beşer. Mert ve namuslu kimse. Memur, uşak, hizmetkâr.

Adamak *f.* Nezretmek, vadetmek.

Adamakıllı *s.* Makul, işe yarar.

Adamcağız *i.* Acınacak halde bulunan adam.

Adamcasına *s.* İnsanlığa yakışır surette.

Adamcık *s.* Küçük veya fakir adam.

Adamcıl *s.* Adama alışkın hayvan.

Adamcılayın *s.* Adamcasına, adam gibi.

Adamsız *s.* Kimsesiz, yardımcısız.

Âdap *i.* Edepler. Ba : Edep.

Adapte *i.* Bir edebî eserden değiştirilerek yapılmış eser.

Adaş *s.* İsmi bir olan kimseler.

Adat *i.* Adetler, sayılar.

Âdat *i.* Âdetler sayılar

Adatmak *f.* Nezrettirmek.

Adavet *i.* Düşmanlık,kin.

Adedi *s.* Adede ait.

Adem *i.* İlk insan.

Adem *i.* Yokluk, bulunmama, olmama.

Adese *i.* Rasat ve fotoğraf aletlerinde kullanılan pertavsız cam.

Adet *i.* Sayı, miktar rakam. Tane, parça, kıt'a.

Âdet *i.* Alışılmış şey. Usul, resim. Kadınların aybaşısı, hayız.

Adeta *h.* Bayağı, her zamanki gibi, sadece.

Adi *s.* Bayağı, değersiz.

Adi *i.* Herkesin hakkını verme, adalet.

Âdil *s.* Adalet yapan.

Âdilâne *s.* Âdil olana yakışır sürette, adaletle.

Âdilik *s.* Bayağılık, değersizlik, aşağılık.

Adillik *i.* Âdil olmaklık.

Adiyö *i* Allaha ısmarladık.

Adım *i.* Hatve, yürürken iki ayağın arasındaki açıklık. — **atmak.** Yürümek, ilerlemek. Yeni başlamak.

Adımadım *h.* Yavaş yavaş, ağır, ağır.

Adımlamak *f.* Adımla ölçmek.

Adli *s.* Adliyeye, adalete ait.

Adliye *i.* Adalete ait işlerin görüldüğü daire, davaların bakıldığı hükûmet dairesi. — **Vekili** Adliye ve hukuk işlerine bakan Heyeti Vekile azası.

Adres *i.* Birinin bulunduğu yer.

Aerodrom *i.* Tayyare istasyonu, meydanı, uçak.

Aeroplan *i.* Tayyare.

Af *i.* Suçunu bağışlama. İstisna etme. Azletme.

Afacan *s.* Pek yaramaz, ele avuca sığmaz.

Afak *i.* Ufuklar.

Afakî *s.* Havayî, dereden tepeden söz. Enfüsî olmıyan.

Afallamak *f.* Şaşırmak, sersemlemek.

Afallaşmak *f.* Şaşkın, hale gelmek.

Afallatmak *f.* Şaşırtmak.

Aferim,n *n.* Beğenmeyi ve öğmeyi anlatır.

Afet *i.* Belâ, musibet. Pek güzel: *O kadar güzel ki afet.*

Afetzede *s.* Bir felâkete uğramış.

Affetmek *f.* Suçunu bağışlamak. İstisna etmek. Azletmek.

Afif *s.* İffet ve namusu olan, temiz, nezih.

Afiş *i.* Duvar ilânı.

Afitap *i.* Güneş. *c.* Pek güzel yüz.

Afiyet *i.* Sağlık, sıhhat.

Aforoz *i.* Hıristiyanlarda klise tarafından yapılan lânet.

Aforozlamak *f.* Kiliseden kovmak, lânetlemek.

Aforozlu *s.* Lânetlenme, kliseden kovulmuş.

Afsun *i.* Büyü, üfürük.

Afsuncu *i.* Büyücü, üfürükçü, sihirbaz.

Afsunculuk *s.* Büyücülük, üfürükçülük.

Afsunlamak *f.* Büyülemek.

Afyon *i.* Haşhaştan çıkan uyutucu bir madde.

Afyonkeş *s.* Afyon içen.

Afyonruhu *i.* Afyondan çıkarılan hulâsa.

Ağ *i.* Kafes gibi olan örgü, şebeke.

Ağa *i.* Okuyup yazma bilmiyen erkek. Bir yerin büyüğü. Bir köy veya bir camaatin büyüğü. Patron, çorbacı.

Ağabey *i.* Büyük kardeş.

Ağaç *i.* Gövdesi köklerle yere dikili, tepesi dallar ve yapraklarla süslü bitki, nebat. Odun, tahta,kereste, direk v.s.

Ağaççileği *i.* Kırmızı veya beyaz, güzel kokulu bir meyva.

Ağaçkakan *i.* Ağaçların

ka buğunu gagalıyan kargadan küçük bir kuş.

Ağaçkavunu *i.* Portakal ve limon nev'inden bir meyva.

Ağaçkurdu *i.* Ağacın içinde meydana gelen bir türlü kurt.

Ağaçlâlesi *i.* Ağacta yetişen bir türlü lâle.

Ağaçlık *s.* Ağaçları çok yer, orman, koru.

Ağalanmak *f.* Büyüklük taslamak.

Ağalık *s.* Büyüklük, kibirlilik. İlerigelirlik. Bir cemaat ve köyün reisliği.

Ağarma *i.* Şafak, fecir, tan. Ağarmak işi.

Ağarmak *f.* Beyazlanmak. Rengi solmak. Şafak sökmek.

Ağartmak *f.* Beyazlatmak. Soldurmak.

ğbani *i.* Ba: Abani.

Ağda *i.* Kaynatıp koyulaştırılan şeker, bal v.s. macun.

Ağdalanmak *f.* Şeker, bal v. s. kaynatıp koyulanmak.

Ağdalaşmak *f.* Şeker v.s. kaynatıp koyulaşmak.

Ağdırmak *f.* Kaynatıp koyulaştırmak.

Ağı, ağu *i.* Zehir, sem.

Ağıl *i.* Koyun, keçi, sığır gibi hayvanların muhafazası için etrafı çift ile çevrilmiş yer.

Ağıllanmak *f.* Hayvanlar ağıla konulup orada korunmak.

Ağılmak *f.* Yere yatıp debelenmek.

Ağım *i.* Ayağın toprak tarafındaki boynu.

Ağımlı *s.* Ağımı yüksek ayak.

Ağır *s.* Hafif olmıyan, tartıda çok gelen, sakil. Güç. Çok ehemmiyetli, kıymetli. Yavaş. Vakarlı. Tehlikeli. Fena, çirkin. Dokunaklı. Az işiden, sağırca.

Ağırbaşlı *s.* Vakarlı, haysiyetini koruyan, ciddî.

Ağırlık *i.* Ağır oluş, sıklet. Yavaşlık. Vakar. Bir askerî kıt'a-

nın mühimmatı. Geline düğünden evvel güvey tarafından verilen çeyiz parası. Uykuda insanın üzerine basan kâbus. Sıkıntı, havanın sıcak olmasından hâsıl olan durgunluk.

Ağırlamak *f.* Yavaşlamak. Hürmet ve ikram etmek.

Ağırlanmak *f.* Ağır olmak. Yavaşlanmak. İkram olunmak.

Ağırlaşmak *f.* Ağır olmak, Tehlikesi çoğalmak. Temkin ve vakar peyda etmek. Yavaşlaşmak. Fena kokmıya başlamak.

Ağırlaştırmak *f.* Ağırlığını, ehemmiyetini artırmak. Güçleştirmak.

Ağırlatmak *f.* Ağırlığını artırmak, İkram ettirmek.

Ağırşak *i.* İplik bükülen alet.

Ağız *i.* Can'lı mahlûkatın başlarında yiyip içmeğe ve ses çıkarmağa mahsus uzvü. Testi, şişe gibi içi boş şeylerin açık tarafı. Bıçağın keskin yüzü. Bir nehrin denize döküldüğü yer. Methal. Yeni doğuran hayvanın ilk sütü.

Ağızaçmak *f.* Dedikodu etmek.

Ağızaçmamak *f.* Susmak, hiçbir şey söylememek.

Ağızaçtırmak *f.* Bağırtmak, söylenmiye mecbur etmek.

Ağızaçtırmamak *f.* Söz söyletmemek.

Ağızağıza *s.* Kenarına kadar dolu.

Ağızaramak *f.* Fikrini veya doğrusunu söyletmek için çalışmak.

Ağızdan *h.* Sözle, Şifahen.

Ağızkalabalığı *s.* Boş gürültü, manasız sözler.

Ağızkullanmak *f.* Bir şeyi saklıyatak, değiştirerek söylemek. Sözle aldatmağa çalışmak.

Ağızlık *i.* Cigara emziği, ciğaralık. Boru, klârnet gibi musiki aletlerinin ağza gelen parçası. Yemiş küfelerinin

üzerine konulan dal ve yapraktan kapak.

Ağızotu *i.* Falya barutu.

Ağızpersengi *i.* Bazı adamların söz söylerken sık sık tekrar ettikleri ses.

Ağızsatmak *f.* Atıp tutmak, kendini övmek.

Ağlama *i.* Ağlamak fiili.

Ağlamak *f.* Gözyaşı akıtmak. Yalvararak istemek, sızlamak.

Ağlaşmak *f.* Birkaç kişi beraber ağlamak. Halinden daima şikayet ile sızlaşmak.

Ağlatmak *f.* Birinin ağlamasına sebep olmak.

Ağlayık *s.* Sebepli sebepsiz ağlıyan, daima ağlar gibi duran, ağlamış.

Ağlayış *i.* Ağlamaklık.

Ağma *i.* Yıldız. Ağmak fiili.

Ağmak *f.* Yükselmek, yukarı kalkmak.

Ağnam *i.* Koyun ve keçi cinsi **—vergisi.** *i.* Sayım vergisi.

Ağniya *i.* Zenginler.

Agrandisman *i.* Büyütme, artırma.

Ağraz *i.* Garazlar.

Ağrı *i.* Istırap, dert, acı. **—tutmak** *f.* Doğuracak kadın ıstırap çekmeğe başlamak.

Ağrılı *s.* Dertli, acılı.

Ağrıma *i.* Ağrı, sızı.

Ağrımak *f.* Ağrı vermek, acımak.

Ağrıtmak *i.* Ağrı peyda etmek, acıtmak.

Ağustos *i.* Senenin sekizinci ayı.

Ağustosböceği *i.* Cırlak böceği.

Aguş *i.* Kucak.

Ağyar *i.* Rakipler. Engeller. Başkalar, yabancılar.

Ağzadüşmek *f.* Dilediişmek, kepaze olmak.

Ağzıaçık *s.* Şaşkın, avanak, budala.

Ağzıbozuk *s.* Küfürbaz.

Ağzıkara *s.* Münafık, iftiracı. Kara haberci.

Ağzınıbozmak *f.* Sövmek, küfretmek, fena söylemek.

Ağzınıtutmak *f.* Bir şey söylememek.

Ağzıpek *s.* Sır tutan.

Ah *n.* Maddî ve manevî bir acıyı anlatır : *ah ! başım, ah ! kardeşim.* Pişmanlık ve teessüf beyan eder : *ah! yazık ! i.* İç çekme.

Ahali *i.* Halk, nüfus, bir memleketteki insanlar.

Âhar *s.* Başka, özge diğer.

Ahar *i.* Akdüzgün.

Aharlamak *f.* Düzgün, aklık sürmek.

Âhat *i.* Birler.

Ahbap *i.* Dost, muhip, sadık.

Ahbaplık *i.* Dostluk.

Ahiren *z.* En sonra, şimdiki zamandan biraz evvel.

Ahenk *i.* Düzen, sesler veya renkler arasında uygunluk. Çalgı ile eğlence.

Ahenkli *s.* Düzenli.

enksiz *s.* Düzensiz.

Ahenktar *s.* Ba : ahenkli.

Aheste *s.* Yavaş, ağır.

Ahetmek *f.* Beddua etmek.

Ahfat *i.* Hafitler, zürriyet, evlât oğulları, nesil.

Ahibba *i* Dostlar.

Ahir *s.* Sonraki, en sonra vaki olan.

Ahit *i.* Ant, yemin. Vait. Mukavele, muahede, misak. Zaman, devir.

Ahitleşmek *f.* Sözleşmek.

Ahitname *i.* Muahede şartlarını ve tarafeynin imzasını havi varaka.

Ahize *i.* Telefon, telsiz telefon cihazlarında kulağa getirilen kısım, reseptör.

Âhir *s.* Son, sonra. Biten hitam bulan, *h.* Sonra, en sonra, akıbet.

Ahır *i.* Hayvanların bağlanıp muhafaza olundukları bina.

Ahkâm *i.* Emirler, birinin yerine geçenler, bizden sonra gelenler. Eslâfın tersi.

Ahlâk *i.* Huylar, tabiatler.

Ahlâkıyat *i.* Ahlâka ait bahisler ve mütalealar.

Ahlâklı *s.* Huy ve tabiatı, terbiyesi iyi olan.

Ahlâksız *s.* Ahlâkı bozuk, huyu fena.
Ahlat *i.* Yabani armut.
Ahmak *s.* Akılsız, budala, bön.
Ahrar *i, s.* Hür olanlar. Liberaller.
Ahret, ahiret *i.* Öbür dünya, insanın öldükten sonra gideceği âlem.
Ahretlik, ahiretlik *i.* Evlâtlığa alınan öksüz.
Ahşa *i.* İnsanın ve hayvanın bağırsak, ciğer, işkembe gibi üç âzası.
Ahşap *i.* Tahtadan yapılmış. Odunlar, kereste ler, tahtalar.
Ahtapot *i.* Sekiz ayaklı bir nevi deniz hayvanı.
Ahtetmek *f.* Söz vermek antiçmek.
Ahtutmak *f.* Beddua etmek.
Ahu *i.* Ceylân, gazal. *s.* Güzel ve cazip göz.
Ahududu *i.* Bir nevi kırmızı ağaççileği.
Ahval *i.* Haller, oluşlar, bulunuşlar. —**i âlem** *i.* Dünyanın halleri.
Ahz *i.* Alma.
Ahzetmek *f.* Almak.
Aidat *i.* Resim, vergi, irat.
Aidiyet *i.* Aitlik.
Aile *i.* Bir çatı altında yaşıyan ana, baba ve çocuklar. En yakın akraba. Bir erkeğin karısı.
Ailevî *s.* Aileye mensup ve müteallik olan.
Ait *s.* Münasebet ve taallûku olan, raci, dair.
Ajan *i.* Bir devletin, bir şirketin memuru, mümessili, acente.
Ajans *s.* Bir devletin, bir şirketin mümessilliği, acentelik. Idarehane.
Ak *s.* Beyaz. *c.* Temiz.
Akademi *i.* Edipler ve âlimler cemiyeti.
Akağa *i.* Zenci olmıyan hadımağası. Akburun.
Akağaç *i.* Bir nevi kayın.
Akait *i.* Akideler. İnanılan şeyler. Bir dinin ibadetlerini anlatan bilgi.
Akamber *i.* Amberin beyaz cinsi.
Akamet *i.* Kısırlık.
Akar *i.* İrat getiren mallar ve binalar.

Akasma *i.* Çardağa sarılı bir nevi beyaz gül.

Akasya *i.* Salkım çiçekli ve küçük yapraklı bir ağaç.

Akbaba *i.* Tepesi tüysüz beyaz ve iri bir nevi yırtıcı kuş, kerkenes.

Akbalık *i.* Kefala benzer bir cins göl balığı.

Akbenek *i.* Gözbebeğine gelen bir illet.

Akciğer *i.* Ciğerin nefes almağa ve kanı temizlemeğe yarıyan kısmı.

Akça *s.* Beyazımsı.

Akça, akçe *i.* Para, sikke, nakit.

Akçaağaç *i.* Bir cins orman ağacı.

Akçaarmudu *i.* Bir nevi armut.

Akçakavak *i.* Dalları yukarı doğru çıkan, beyaz kavak ağacı.

Akçapar *i.* Derisi ve saçları beyaz, gözleri kırmızı adam.

Akçıl *s.* Beyazımsı.

Akdem *s.* Daha eski, daha önde.

Akdemce *z.* Önce, evvelce.

Akdiken *i.* Meyvası müshil dikenli bir nebat.

Akgünlük *i.* Ardıç ağacından hâsıl olan zamk.

Akhardal *i.* Beyaz bir cins hardal.

Akhaşhaş *i.* Şurubu yapılan bir nevi haşhaş.

Akibinde *h.* Arkasısıra.

Akide *i* İnanılan şey, iman. **—şekeri.** *i.* Bir nevi şeker.

Akik *i.* Yüzüktaşı ve mühür yaptıkları kırmızı ve oldukca kıymetli bir taş.

Âkil *s.* Akıllı, uslu.

Akil *s.* Yiyen, ekleden,

Âkilâne *s.* Akıllı adama yakışır surette.

Akim *s.* Kısır, mahsulsüz.

Akip *s.* Bir şeyin arkasından gelen.

Akise *i.* Ziyayı aksettiren âlet.

Akis *i.* Çarparak geri dönme. Ziyanın bir parlak şeyde görünmesi. Sesin bir yere vurup geri dönmesi, yankolama. Ters, zıt.

Akit *i.* İki taraf arasında kararlaştırıp taahhüt altına alma. Evlenme.

Âkit *s.* Bir mukaveleyi akit ve imza edenlerden herbiri.

Akıbet *i.* Son, nihayet.

Akıbetbin *s.* Sonunu gören.

Akıcı *s.* Akan, cari, revan.

Akıl *i.* Us, İnsanı hayvandan ayırt eden hassa, anlama, fehim, idrak, zekâ. Düşünme, tefekkür. Mülâhaza. Hafıza, hatır. Rey, tedbir.

Akılbaliğ *s.* Erginlik çağına gelmiş olan.

Akıldişi *i.* Yirmi yaşında çıkan en nihayetteki azı dişi.

Akılgın *i.* Kabuğu tabaklıkta kullanılır bir nevi ılgın ağacı.

Akılhocası *s.* Akıl öğreten, şeytanlık belleten.

Akıllı *s.* Aklı olan, zeki.

Akıllılık *s.* Akıl sahibi olmaklık, zekâvet.

Akılsız *s.* Akıldan mahrum, budala, ahmak.

Akılsızlık *s.* Ahmaklık, budalalık.

Akın *i.* Şiddetle hücum, düşman memleketine tecavüz.

Akın akın *s.* Biribirini müteakip, kalabalıkla, takım takım. fevç fevç.

Akın *i.* Düşman memleketine hücum eden süvari askeri.

Akıntı *i.* Sulu bir şeyin mütemadiyen akması.

Akıtma *i.* Atın alnından burnunun ucuna doğru uzanan beyaz leke. Bit nevi gözleme.

Akıtmak *f.* Akmasına sebep olmak, cereyan ettirmek, isale etmek.

Akkefal *i.* Kefal balığına benzer bir nevi balık.

Aklamak *f.* Ağartmak, beyaz etmek.

Aklen *h.* Akıl ile, akılca.

Akli *s.* Akla mensup.

Aklı *s.* Beyazlı.

Aklık *i.* Beyazlık.

Akma *i.* Cereyan.

Akmak *f.* Sulu bir şeyin aşağıya doğru gitmesi.

Akordeon *i.* Armonik. Ütü kırması, pilise.

Akort *i.* Piyano v.s. musiki aletinin düzeni.

Akpelin *i.* Pelin denilen acı bir otun beyaz çeşidi.

Akraba *i.* Kısımlar. Ahıbba.

Akran *i.* Biribirine derece,

sınıf, liyakat cihetile benziyenler.

Akrep *i.* Kuyruğu ile sokan zehirli bir böcek. Saatin kısa ibresi. On iki burçtan biri.

Aksa *s.* En uzakta bulunan.

Aksak *s.* Topal.

Aksaklık *i.* Topallık.

Aksama *i.* Topallama.

Aksamak *f.* Topallamak. *c.* Noksan kalmak.

Aksata *i.* Alışveriş.

Aksatmak *f.* Topal etmek. *c.* Noksan bırakmak.

Akse *i.* Hastalık nöbeti.

Aksetmek *f.* Ziya ve sada geldiği istikamette geri dönmek.

Aksi *s.* Ters, zıt, muhalif. Huysuz, inatçı.

Aksilik *i.* Terslik.

Aksine *s.* Tersine, zıddına.

Aksiyon *t.* Hisse, sehim.

Aksırık *i.* Nezleli adamlarda sık sık vaki olan ve birdenbire havayı burun deliklerinden dışarı çıkaran hal.

Aksırmak *f.* Aksırık yapmak.

Aksırtmak *f.* Aksırığa sebep olmak.

Aksöğüt *i.* Söğüt ağacının bir çeşidi.

Aksu *i.* Gözlere gelen bir hastalık,

Aksülümen *i.* Cıvadan çıkarılan şiddetli bir zehir, süblime.

Akşam *i.* Güneşin battığı zamandan yatılacak zamana kadar olan vakit.

Akşamcı *s.* Akşam erken yatan. Her akşam içki kullanan.

Akşamlamak *f.* Bütün günü bir işte veya bir yerde geçirip akşama ermek.

Akşamlatmak *f.* Akşama erdirmek, akşama kadar oyalamak.

Akşamlayın *z.* Akşam vakti.

Akşamlık *s.* Akşama mahsus.

Aktar, attar *i.* Ufaktefek çeşitli şeyler satan dükkân.

Aktarma *i.* Aktarma işi.

Aktarmak *f.* Bir yerden başka yere geçirmek.

Aktavşan *i.* Bir çeşit çöl sıçanı.

Aktetmek *f.* İki taraf arasında bir iş kararlaştırılarak taahhüt altına almak. Nikâh kıymak.

Aktör *i.* Tiyatroda erkek oyuncu.

Aktris *i.* Tiyatroda kadın oyuncu.

Akümülâtör *i.* Lüzumunda sarfolunmak için elektrik kuvveti toplıyan alet.

Akvam *i* Kavmler.—**Cemiyeti** *i.* Dünya milletleri arasındaki düzeni muhafazaya çalışan beynelmilel büyük meclis.

Akya *i.* Lüfer azmanı denilen iri bir balık.

Al *s.* Parlak kırmızı renk.

Âl *i.* Aile, soy, sülâle. *s.* Yüksek, yüce. Pek iyi.

Ala *c.* Bazı isimlerin başına gelerek usulünce manasını anlatır. Alafranga, alaturka gibi.. *s.* Karışık renkli, alacalı, benekli.

Âlâ *s.* Pek güzel. Çok yüksek, pek yüce.

Alabacak *i.* Bir nevi kuş.

Alabalık *i.* Bir cins gayet lezzetli tatlısu balığı.

Alabanda *i.* Geminin her iki yanı. Zırhlıların bir yanındaki topların ateşi. *c.* Azar.

Alabura, Alabora *i.* Serenlerin direklerin üzerine kaldırılıp bağlanması. Selâm için sandal küreklerinin yukarı kaldırılması.

Alaca *s.* Renk renk, karışık renkli. — **karanlık** *i.* Ortalığın kararmıya veya sabahleyin aydınlamıya başlaması.

Alacak *s.* Matlup, ödünç verilen para.

Alacaklı *s.* Alacağı olan.

Alacalanmak *f.* Renk renk leke ve benek peyda etmek.

Alacalı *s.* Renkleri değişik.

Alâka *i.* İlişik, rabıta, bağlılık.

Alâkadar *s.* Alâka ve münasebeti olan.

Alâkalı *s.* İlişik ve münasebeti olan.

Alakarga *i.* Siyah ve külrengi karga.

Alâm *i.* Elemler.

Alamana *i.* Küçük odun gemisi, balıkçı kayığı.

Alaman Ba : Alman.

Alamanya *i.* Ba: Almanya.

Alâmet *i.* Nişan, işaret.

Alan *i.* Meydanlık. Orman açıklığı.

Alarga *i.* Açıkdeniz, engin. *n.* Açık gel ! yaklaşma ! uzak geç !

Alât *i.* Aletler.

Alavere *i.* Bir şeyin eldenele verilerek aktarılması, emmebasma tulumba.

Alay *i.* Kalabalık, cemaat. Üç tabur askerden meydana gelen kuvvet. *c.* Eğlenme, istihza.

Alaycı *s.* Herkesle eğlenmeği seven.

Alâyim *i.* Alâmetler.

Alâyiş *i.* Yalancı süs ve gösteriş.

Alaylı *s.* Debdebeli. Eğlenceli. Neferden yetişmiş zabit.

Alaz *i.* Ateş yalını, alev.

Alazlamak *f.* Alevde kızartmak, yalında ütülemek.

Alazlanmak *f.* Alevde kızarmak, ütülenmek.

Albüm, albom *i.* Resim cüzdanı, musiki mecmuası, şiir defteri.

Albümin *i.* Bir hastalık neticesi olarak insan kanında yumurta akı gibi hâsıl olan tuzlu bir madde.

Alca *s* Alımsı.

Alçacık *s* Alçakça.

Alçak *s.* Yüksek olmıyan. Kısa boylu. *c.* Deni.

Alçakça *s.* Az alçak. *c.* Zilletle, denice.

Alçaklamak *f.* Tahkir etmek.

Alçaklatmak *f.* Yüksekliğini azaltmak.

Alçaklık *i.* Alçak olmaklık. Boy kısalığı. *c.* Denilik, zelillik.

Alçalmak *f.* İğilmek, inmek. Tedenni etmek.
Alçarak *s.* Alçakça.
Alçı *i.* Binalarda ve san'atlerde kullanılan beyaz toz.
Alçılamak *f.* Alçı ile yapıştırmak.
Aldanç *s.* Çebuk aldanır.
Aldangıç *i.* Aldatıcı şey, hile, oyun.
Aldanış *i.* Aldanma.
Aldanmak *f.* Hileye kapılmak. Yanlış bir fikre uymak.
Aldatmak *f.* Hile ile kandırmak, iğfal etmek.
Aldırmak *f.* Almağa sevketmek. Sığdırmak. E hemmiyet vermek.
Alelâde *h.* Âdeta.
Alelâcele *h.* Acele ile.
Alelécayip *h.* Tuhaf.
Alelhusus *h.* Hele. Bahusus.
Alelûsul *h.* Yolunca Usulile
Alelûmum *h.* Umumiyetle.
Âlem *i.* Dünya, cihan. Mahlûkat. Cemiyet.
Alem *i.* Nişan, alâmet. Sancak. Has isim. Minare tepesi.
Alemdar *s.* Sancaktar.
Alemdarlık *i.* Bayraktarlık, sancaktarlık.
Âlemiap *i.* İçki meclisi.
Alemiervah *i.* Ruhlar âlemi.
Âlemigayp *i.* Görünmiyen şeyler dünyası.
Âlemilâhut *i.* Tanrılık âlemi.
Âlemimâna *i.* Düş, rüya âlemi.
Âlemşümul *s.* Bütün cihanı şamil olan.
Alenen *h.* Herkesin gözü önünde.
Alenî *s.* Açıkça, meydanda olan. *h.* Meydanda.
Aleniyet *i.* Bir işin açıkta olması.
Alesta *s.* Hazır.
Alet *i.* (Aygıt). Bir iş işlemek için kullanılan edevat, avadanlık. Uzuv (Düzgü) *c.* Sebep. vasıta.
Alev *i.* Ateş yalını — **almak** *f.* Ateş almak, yanmak. *c.* Hiddetlenmek.
Alevî *s.* Şii mezhebi mensubu.
Âlevîlik *e.* Şiilik.
Alevlendirmek *f.* Alev

çıkarır hale getirmek c. Şiddetini artırmak.

Alevlenmek *f.* Yalınlamak, tutuşma c. Hiddetlenmek.

Alevli *s.* Yalınlı c. Hiddetli.

Alfabe *i.* Bir lisanın bütün harflerini bir arada gösteren tertip ; bu harfleri öğreten kitap.

Âli *s.* Yüce, yüksek.

Âlicenap *s.* Cömert. Fazilet (erdem) sahibi.

Âlicenaplık *i.* Faziletkârlık, cömertlik (Erdem).

Alihe *ı.* İlâhlar. Tanrılar.

Alil *s.* Hasta. Kör.

Alim *s.* Bilen, çok okumuş. Bilgiç.

Alimlik *i.* Bilgiçlik.

Alıcı *s.* Alan. Müşteri c. Cazip.

Alıç *i.* Yabani erik.

Alık *s.* Budala, ahmak.

Alıklanmak *f.* Budalalanmak. Şaşırmak.

Alıklaşmak *f.* Alık gibi olmak.

Alıklaşmak *f.* Birini alık haline getirmek.

Alıkomak *f.* Geri tutmak. Saklamak.

Alım *i.* Alma, satın alma. Cazibe —**satım** Aksata.

Alımlı *s.* Çabuk belliyen zeki. Cazibeli.

Alımlılık *i.* Cazibelilik, zekâ.

Alın *i.* Saçlardan kaşlara kadar yüzün üst kısmı, nasıye. Herşeyin ön ciheti, cephe.

Alındamarı *i.* Haya.

Alıngaç *s.* Herşeyden alınan.

Alıngan *s. Bac:* alıngaç.

Alınma *i.* Alınmak işi.

Alınmak *f.* Ele almak. Ele geçirilmek. Sözü üstüne almak.

Alınteri *e.* Güç ve namusluca çalışmak.

Alınyazısı *i.* Başa gelecek şey. Kader.

Alış *i.* Alma.

Alışık *i.* Bir şeyi çok yapmış, kullanmış olan.

Alışılmak *f.* Birşeyi çok yapmış veya kullanmış olmak, ülfet edilmek.

Alışkan *s.* Alışmış, melûf, menus.

Alışmak *f.* Bir şeyi çok tekrar etmiş olmak, huy, âdet etmek. Ateş almak.

Alışkanlık *i.* Bir şeyi tekrardan meydana gelen hal, ülfet.

Alıştırmak *f.* Bir şeyi tekrar ettirmek. Ülfet ettirmek, öğretmek.

Alışveriş *i.* Aksata.

Alıvermek *f.* Hemen ve kolayca almak.

Alkış *i.* Elçırparak ve yaşa diye bağırarak edilen takdir.

Alkışlama *i.* Alkış

Alkışlama *f.* Elçırparak takdir ve tahsin etmek.

Alkışlanmak *f.* Kendine karşı alkış edilmek.

Alkol *i.* İspirto, küul.

Alkolik *i.* Fazla içki içmekten hasta olan.

Allah *i.* Tanrı, çalap, Halik, mabut.

Allâk *s.* Hilekâr, müzevvir. Sözünde durmaz.

Allakbullak *s.* Karmakarışık.

Allâme *c.* Çok bilgili.

Allık *i.* Koyu ve parlak pembe renk. Kadınların yüzlerine sürdükleri al düzgün.

Alma *i.* Almak işi.

Almak *f.* Elle tutup kaldırmak. Edinmek. Kabul etmek. Mübayaa etmek. Sığmak. Ele geçirmek. Anlamak. **Satın** – *f.* Mübaya etmek. **Soluk**—*f.* Rahat etmek.

Alman, Alaman *i.* Alamanyalı. Cermen.

Almanak *i.* Yıllık kitap, salnama.

Almanca, Alamanca *i.* Alaman lisanı.

Almanya, Alamanya *i.* Alamanların memleketi. Cermanya.

Almaçık s. Namuslu.

Almak *s.* Suçsuz.

Alo *n.* Telefonda çağırılan adamın ne istiyorsun manasına olarak verdiği parola.

Alpak *i.* Sofa benzer bir nevi yün kumaş.

Alt *i.* Üstün karşısı. Geri, son, aşağı.

Altetmek *f.* Yenmek.

Altı *i.* Beşle yedi arasındaki sayı.

Altıköşe *s.* Bir nevi oyun.

Altılık *s.* Kıymeti altı kuruş, lira v.s. olan şey.

Altın *i* Sarı parlak renkli ve kıymetli maden.
Altıncı *i.* Beşinciden sonra yedinciden evvel gelen.
Altınlamak *f.* Altınla kaplamak.
Altıntop *i.* Amberçiçeği.
Altıntopu *s.* Sarışın, güzel çocuk.
Altıparmak *s.* Elinde fazla bir parmağı olan adam.
Altıpatlar *i.* Tabanca.
Altışar *i.* Herbirine veya her defasında altı.
Altılık *i.* Yazı yazarken kâğıdın altına konulan kalınca mukavva. Bir şeyin altına konulmağa mahsus şey.
Altmış *i.* Altı kere on, elli dokuzdan bir fazla
Altmışaltı *i.* skambil ile oynanan bir oyun.
Altmışar *i.* Herbirine veya her defasında altmış.
Altmışıncı *s.* Elli dokuzuncudan sonra gelen.
Altmışlık *s.* Altmış parçadan mürekkep. Altmış yaşında adam. Kıymeti altmış olan.
Alttakalmak, altakalmak *f.* Mağlûp olmak.
Alûde *s.* Bulaşık.
Alüfte *s.* Kötü kadın. Aşifte, fahişe.
Alüminyom *i.* Gümüş gibi parlak bir maden.
Âm *s.* Herkese ait. Umumî.
Ama, amma *e.* Lâkin, ancak, şukadar ki: *ama yaptın ha!*
Âma *s.* Kör.
Amaç *i.* Nişan, hedef. Dilek.
Amaçgâh *i.* Nişangâh.
Amade *s.* Hazır, müheyya.
Âmal *i.* Emeller, ümitler.
Amal *i.* Ameller, işler.
Aman *e.* İmlat talebi ve feryat: *aman, yetiş!* Af, rica ve niyaz: *aman ayağına düştüm* —**vermek** *f.* Affetmek. Bağışlamak.
Ambalaj *i.* Denk bağlama, sandıklama.
Ambar *i.* Eşya konulan büyük sandık. Mahsul ve eşya koymak için yapılan bina. depo. mağaza. Gemilerde yük doldurulan yer.
Ambarcı *i.* Bir ambarı muhafaza eden memur.
Ambargo *i.* Bir geminin limanda haciz ve tevkifi.
Amber *i.* Amberbalığının

barsaklarından toplanan ve güzel kokan külrenginde yumuşak ve yapışkan bir madde.

Amberbalığı *i.* Boyu yirmi beş metreye varan ve barsaklarından amber çıkan balinaya benzer pek iri başlı bir balık, adabalığı.

Amberçiçeği *i.* Sarı renkli ve güzel kokulu yu varlak bir çiçek.

Amberin *s.* Amber gibi kokan, amberden.

Amberiye *i.* Yaylâ çiçeği, amberli ve güzel kokulu şey.

Amca *i.* Baba kardeşi.

Amcakızı *i.* Amcanın kızı.

Amcalık *s.* Baba kardeşliği.

Amcaoğlu *s.* Amcanın erkek evlâdı.

Amcazade *s.* Amcanın kızı veya oğlu.

Amden *h.* Kasten istiyerek ve bilerek.

Amel *i.* ış, fiil, meşgale. İz, eser. İthal.

Amele *i.* Reçper, işçi.

Amelî *s.* Nazarî olmıyan, şartlarına ve kaidelerine riayetle yapılan iş. Pratik.

Ameliyat *i.* Nazarî olarak öğrenildikten sonra yapılan şeyler. Bir operatörün hastanın bir yerini kesme, yarma ve dikme işleri.

Ameliye *i. Bak :* ameliyat.

Amelmanda.e *i.* İşten kalmış, tembel.

Amenna *k.* İnandık, tasdik ederiz. *amenna ona diyecek yok.*

Amerikan *s.* Amerikalı, Amerika yapması. Bir nevi pamuk bez.

Amik *i.* Derin.

Amil *s.* İşleyen. Sebep.

Amin *n.* Öyle olsun, yarabbi kabul eyle. *Türklüğü daima yükselt yarabbi, amin.*

Âmir *s.* Buyuran, emreden. Bir memurun büyüğü.

Amiral *i.* En büyük deniz kumandanı.

Amirallik *s.* Deniz işleri kumandanlığı.

Âmiranes. Buyurucasına, âmire yakışacak surette.

Âmiyane *s.* Adice.

Âmme *s.* Herkes.

Amonyak *i.* Nişadırruhu.

Amorti *i.* Piyangoda teselli mükâfatı.

Amortisman *i.* Bir borcun, bir şirkete konan sermayenin yavaş yavaş ödenip kapatılması.

Amper *i.* Elektrik cereyanının şiddetini gösteren olçü.

Ampul *i.* Elektrik lâmbası.

Amuden *'s* Dikliğine, amut vaziyetinde.

Amudî *z.* Dikine, yukardan aşağıya bir vaziyet alınmış olan, şakulî.

Amudufıkarî *i.* Omurga, belkemiği.

Amut *i.* Yukardan aşağıya dik.

An *i.* Lâhza, pek az zaman.

Ana *i.* Evlât veya yavru sahibi olan dişi insan veya hayvan. Bir şeyin en başlı kısmı.

Anababa *i.* Ebeveyn. — **evlâdı** *c,* Kıymetli, sevgili, aziz.

Anaç *s.* Birkaç kere yavru yetiştirip kartlaşmış ve alışmış olan kümes hayvanı.

Anaçlanmak *f.* İş içinde kocalıp tecrübe hâsıl etmek.

Anadandoğma *s.* Çırçıplak.

Anadolu *i.* Asyanın Karadenizle Akdeniz, Marmara ve Ege Denizi arasında şarktan (doğudan) Frat boyuna kadar uzanan ve Küçükasya da denilen yarımada ki Türkiyenin büyük bir kısmını meydana getirir.

Anadolulu *s.* Anadolu ahalisinden olan.

Anafor *i.* Denizde akıntının yanında ve altında tersine olarak akan su. Bir rüzgârın bir engele çarparak geri dönmesile meydana gelen yelakıntısı. *c.* Parasız, bedava, açıktan.

Anaforcu *s.* Parasız, bedava, açıktan olarak başkasının kesesinden geçinen.

Anahtar *i.* Bir şeyi aç mağa veya kurmağa mahsus türlü biçimde aletler, açar. Şifre halline yarıyan cetvel.

Analık *i.* Ana hal ve sıfatı. Üveyana.

Analiz *i.* Tahlil. Çözümleme.

Ananas *i.* Sıcak memleketlerde bulunan lezzetli bir meyva.

An'anat *i.* An'aneler.

An'ane *i.* Bir şeyin ağızdan ağıza geçerek naklolunması. Eski âdet ve görenek.

Anarşi *i.* Hükûmetsizlik, hükûmet nüfuzunun hiçe inmesi, kargaşalık.

Anarşist *i.* Hükûmet nizamını bozmak istiyen.

Anasır *i.* Unsurlar. Asıllar, mayalar.

Anason *i.* Ekmeğe, gevreklere, içkilere konulan kokulu bir tohum.

Anbean *i.* Zaman zaman.

Anca *h.* Ancak, onun gibi, onun kadar, öylece: *anca vardık* !

Ancak *e.* Yalnız, sade, tek. Lâkin, fakat. O kadar, onun gibi.

Ancelika *i.* Melekotu.

Andetmek *f.* Yemin etmek.

Andiz *i.* Ardıç nev'inden bir çalı. Şehir haricin de calılık. Kötü kadınlar mahallesi.

Anfiteatr *i.* Bir tiyatronun sahneden uzaklaştıkça yükselen seyircilerin oturmasına mahsus sıralar.

Angarya *i.* Parasız görülen iş.

Angıç *i.* Çitten araba.

Angıdı, angudi *s.* Tuğla renginde olan.

Angıt *i.* Kazdan büyücek, tuğla renginde bir kuş

Anide *z.* Hemen o anda: *adamcağız anide öldü.*

Anjin *i.* Boğaz (ingisi) nezlesi, kuşpalazı.

Anka *i.* Mevhum bir kuş. *c.* İsmi var cismi yok. *Bak:* zümrütanka.

Ankarip *h.* Yakında: *ankarip Ankaraya gideceğim.*

Ankastin *h.* Kastle, istiyerek.

Anket *i.* Bir mes'ele hakkında herkesin fikir ve mütaleasını sorma. Araştırma, tahkik.

Anlamak *f.* Akıl erdirmek.

Anlatmak *f.* Aklına koymak, öğretmek, naklet-mek.

Anlayış *i.* İdrak, akıl erme.

Anlayışlı *s.* İdrak sahibi.

Anne *i.* Ana, valide.

Anonim *s.* İsmi belli olmıyan, isimsiz. — **şirket** *s.* Kimsenin namına olmıyarak ortaklara ait bulunan şirket.

Ansiklopedi *i.* Bütün ilim ve san'atlerden bahseden lûgat şeklinde yapılmış kitap.

Ansız, ansızın *h.* Beklenilmediği halde, birdenbire: *ansızın geldi.*

Ant *i.* Yemin, kasem.

Antant *i.* Anlaşma, uyuşma, itilâf.

Anten *i.* Telsiztelgraf ve telsiztelefonda kullanılan uzun elektrik nâkili.

Antimon *i.* Kurşuna karıştırıldığı zaman sertlik veren mavimsi beyaz bir maden.

Antisepsi *i.* Mikrop (karşıtlama), giderme.

Antiseptik *s.* Mikrop karşıtı.

Antlı *s.* Yeminli, yemin etmiş, tahlif olunmuş.

Antlaşmak *f.* Yeminleşmek.

Antrasit *i.* Çok dayanan kokusuz ve dumansız bir kömür.

Antre *i.* Girek. Bir yerin girilecek yeri, kapı.

Antrenör *i.* İnsanları spora ve hayvanları koşuya hazırlıyan idmancı.

Antrepo *i.* Tüccar eşyasının depo edildiği ambar.

Anut *s.* İnatçı.

Apaçık *s.* Bütünbütüne açık: vazıh: *apaçık söyledim.*

Apalak *s.* İri ve tombul küçük çocuk.

Apandisit *i.* Körbarsak hastalığı.

Apansız *h.* Hiç hatırda yokken, birdenbire.

Apansızın *h. Bak:* Apansız.

Aparmak *f.* Alıp götürmek. Aşırmak.

Apartıman *i.* Bir ailenin oturmasına mahsus birkaç odadan mürekkep daire. Bu gibi dairelere bölünmüş büyük bina.

Apaz *i.* Kapalı avuç, yumruk. Bir avuca sığan miktar, bir tutam.

Apazlama *i.* Geminin hafif surette yalpası.

Apazlamak *f.* Hafif yalpa yaparak yavaş yavaş gitmek.

Aperitif *i.* İştahı açan şey.

Apış *i.* Oyluğun iç tarafı, budun iç yüzü.

Apışarası *i. Bak:* apış.

Apışık *s.* Kuyruğunu bacağı arasına alıp yorgun ve yılgın bir halde giden hayvan. Âciz kalmış, şaşırmış adam.

Apışmak *i.* Apışlarını açıp hareketsiz kalmak. Şaşırmak, yılmak.

Apıştırmak *f.* Hayvanı çok yormak, artık yürüyemiyecek bir hale getirmek. Gemiyi iki ucundan demirleyip hareketsiz bir hale getirmek. Bir adamı âciz ve yılgın etmek.

Apolet *i.* Askerlerin rütbe ve sınıflarına göre omuzlarına taktıkları sırma alâmet.

Apse *i.* Çiban, şiş. İrin cebi.

Apsent *i.* Pelinotu ve bundan yapılan içki.

Apşak *s.* Apışları açık hayan *c.* Takatsiz.

Aptal *s.* Budala, sersem.

Aptalca *h.* Aptala yakışır surette.

Aptalımsı *h.* Aptal gibi.

Aptallaşmak *f.* Aptal olmak, afallaşmak.

Apteshane *i.* Aptes bozacak yer.

Aptessiz *s.* Aptes almamış.

Ar *i.* Utanma, haya.

Ar *i.* Arazinin ölçülmesinde kullanılan ve yüz metre murabbaı tutan bir ölçü.

Ara *i.* Fasıla, mesafe. Zaman. Fırsat.

Âra *i.* Reyler. *Bak:* rey.

Araba *i.* İnsan ve eşya taşımağa mahsus tekerlekli vasıta.

Arabacı *i.* Araba yapan. Arabayı süren.

Arabağı *i.* Burunun iki deliği arasındaki zar.

Arabalık *i.* Araba ahırı.

Arabî *s.* Arap kavmine veya lisanına mensup. Arapça.

Arabistan *i.* Arapların yaşadıkları memleket.

Arabiyat *i.* Arapçaya dair bilgiler.

Âraf *i.* Cennet ile cehennem arasındaki yer.

Arafat *i.* Mekke civarında hacılık zamanında halkın üstüne çıktıkları dağ.

Arakapı *i.* Aralık kapısı.

Arakiye *i.* Tiftikten yapılan ince külâh. Takke.

Aralamak *f.* Aralık etmek.

Aralanmak *f.* Seyrekleşmek, aralık kalmak.

Aralaşmak *f.* Araları açılmak. Seyrekleşmek.

Aralatmak *f.* Seyrekletmek, aralık bırakmak.

Aralık *i.* İki şey beynindeki boşluk. Fırsat, zaman. Kesme. Seyrek.

Aram *i.* Dinlenme, sükûn.

Arama *i.* Aramak işi.

Aramak *f.* Bulmağa çalışmak. Yoklamak.

Aramgâh *i.* Dinlenme yeri.

Aarnılmak *f.* Bulmağa çalışılmak. Arzu edilmek.

Aranmak *f.* Arayıp durmak.

Arap *s.* Arabistan halkı. Zenci.

Araplık *i.* Arap olmaklık.

Ararot *i.* Ufak çocuklara yedirilen ve Amerikada bir kökten çıkarılan bir çeşit nişasta.

Arasta *i.* Çarşının bir esnafa mahsus kısmı.

Arasıra *h.* Bazı bazı, zaman zaman.

Araştırmak *f.* Bulmağa çalıştırmak.

Aratmak *f.* İstetmek. Biri vasıtasile aramak.

Arattırmak *f.* Birine emredip aratmak.

Arayıcı *f.* Arıyan, muayene memuru.

Arayış *i.* Arama.

Âraz *i.* Kendiliğinden ve doğuştan olmıyan hal, sonradan arız olan

Arazî *i.* Rasgele olan, doğuştan olmıyan hallere ait.

Arazi *i* Yerler, topraklar.

Arbede *i.* Kavga gürültu.

Ardıç *i.* Katranı ve tohumu ilâç için kullanılan dağselvisi.

Ardıçkatranı *i.* Ardıç ağacından alınan bir çeşit katran.

Ardıçkuşu *i.* Sarılı karatavuk.

Ardısıra *h.* Arkasısıra.

Ardıçsuyu *i.* Ardıçağa cının suyu.

Ardiye *i.* Gümrük, banka v.s. daireler depolarında muayyen müddetten ziyade kalan eşya için sahibinden alınan ücret. Ücretle tüccar malı konulan ambar, antrepo.

Argaç *i.* Dokumacılıkta enine atılan iplik, atkı.

Argaçlamak *f.* Argaçlamak.

Argalı *r.* Yabankoyunu.

Argamak *f.* Sarmak.

Argıdal *i. Bak:* Aargıt.

Argın *s.* Zayıf, düşkün.

Argıt *i.* Geçit, dağbeli.

Argıtmak *f.* Zayıflatmak.

Âri *s.* Çıplak. Hür.

Ârif *s.* Bilen, vakıf.

Arife *i.* Bayramdan bir evelki gün.

Aristokrasi *i.* Asılzadeler, kibarlar sınıfı.

Aristokrat *i.* Aristokrasiye mensup veya taraftar olan.

Ariyet *i.* Ödünç, iğreti.

Azîz *s.* Geniş, enli.

Ariza *i.* Küçükten büyüğe yazılan mektup.

Arı *i.* Bal yapan maruf kanatlı böcek.

Arıbeyi *i.* Her kovanda kumanda eden dişi arı.

Arıçiçeği *i.* Bir çiçek.

Arıkovanı *i.* Arıların bal yaptıkları yuva,kovan.

Arıkuşu *i.* Yeşilli, sarılı, çığıtkan bir kuş.

Arıotu *i.* Yüksük otunun pembe veya sarı çeşidi.

Arık *s.* Zayıf,lâgar.Temiz.

Arıklamak *f.*Zayıflamak.

Arıklanmak *f.Bak:* arıkmak.

Arıklatmak *f.* Zayıflatmak.

Arıkmak *f.* Yorulup bitkin düşmek.

Arılmak *f.* İyileşmek. Hastalıktan kalkmak.

Arımak *f* Temizlenmek. Zayıflamak. Hastalıktan kalkmak.

Arınmak *f.* Yıkanmak.

Arış *i.* Dokumacılıkta uzunlamasına iplikler. Kolun dirsekle bilek arası. Öküz arabasının oku.

Arıtmak *f.* Yikamak.

Arız *s.* Sonradan gelme, tabiî olmayıp rasgele oluş.

Arıza *i.* Arız olan hal. Kaza.

Arızalı *s.* Düz olmıyon, engelleri çok olan yer. Güçlüğü çok olan iş.

Arızasız *s.* Arizası olmıyan.

Arızi *s.* Kendiliğinden ve doğuştan olmayıp sonradan hâsıl olan.

Arjantin *i.* Cenup Amerikasında bir cümhuriyet.

Ark *i.* Küçük suyolu, hark, cetvel.

Arka *i.* Sırt, geri taraf, Sonra *c.* Koruyucu. İltimas.

Arkadaş *i.* Dost, yoldaş.

Arkalı *i.* İltimaslı.

Arkalık *i.* Hamal semeri.

Arkasıpek *i.* Üşümiyecek surette giyinmiş *c.* İltimaslı.

Arma *i.* Geminin direk, seren v.s. si. Hükûmetlere, hükümdarlara mahsus işaret. Ongun.

Armağan *i.* Hediye.

Armatör *i.* Gemi mücehhizi, gemi donatan.

Armonik *i.* Körüklü bir nevi calgı aleti.

Armudi *i.* Armut biçiminde olan.

Armut *i.* Maruf meyva.

Arnavut *i.* Balkan yarımadasının garp (batı) cihetinde yaşıyan bir kavm.

Arnavutça *i.* Arnavut lisanı.

Arnavutluk *i.* Arnavutların memleketi.

Arnika *i.* Kanı durdu-

ran ve öküzgözü denilen bir kök.

Arpa *i.* Hayvanlara yedirilen tane.

Arpacık *i* Gözkapağının kenarında çıkan kabarcık. Silâh namlusunun ucunda, nişan almağa mahsus kabarcık.

Arpağ *i.* Büyü, sihir, afsun.

Arpağan *i.* Yaban arpası.

Arpağcı *i.* Üfürükçü, sihirbaz.

Arpalamak *f.* Fazla arpa yiyerek hastalanmak.

Arpalık *i.* Hayvan dişlerinde yaşın bilinmesine yarıyan nişan. Toprağı kuvvetli tarla. Geçinmek parası.

Arpasuyu *i.* Bira.

Arsa *i.* Bina yapmağa yarıyan boş yer.

Arsenik *i.* Sıçanotu, zırnık.

Arsız *s.* Hayasız.

Arsızlanmak *f.* Arsızlık yapmak.

Arş *n.* Askerde yürü kumandası; *bölük arş!*

Arş *i.* Taht. Çatı. Sema.

Arşidük *i.* Bazı hükümdar hanedanına verilen ünvan.

Arşın *i.* 68 santimetrelik uzunluk ölçüsü.

Arşınlamak *f.* Arşın ile ölçmek.

Arşınlık *s.* Bir arşın boyunda olan.

Art *i.* Arka. Sırt. Alt taraf. Son.

Artist *i.* Bestekâr, heykeltıraş, ressam. aktör gibi güzel san'atler erbabı.

Artık *s.* Fazla. Artan. *e.* Daha. gayri : *artık okumam.* Elverir, kâfi: *artık yetişir.*

Artıklık *i.* Ziyadelik.

Artırmak *f.* Çoğaltmak.

Artma *i.* Fazlalaşma.

Artmak *f.* Çoğalmak, fazlalaşmak.

Arttırmak *f. Bak:* Artırmak.

Aruz *i.* Şiirin vezinlerinden bahseden ilim. Arap, Acem ve bazı Türk şiirlerinde kullanılan vezin, söz ölçüsü.

Arz *i.* Gösterme.Takdim etme. Sunma. Genişlik.

Arz *i.* Yertoparlağı, yer, toprak.

Arzetmek *f.* Sunmak. Takdim etmek, göstermek. Söylemek.

Arzî *s.* Arza ait. Arzda yaşıyan mahlûklar.

Arziyat *i.* Arza ait ilimler, jeoloji.

Arziye *i. Bak:* Ardiye.

Arzu *i.* İstek.

Arzuhal *i.* İstida.

Arzukeş *s.* İstekli.

Arzulamak *f.* İstemek, temenni etmek.

Arzulu *s.* İstekli.

As *i.* Kakım denilen hayvan.

Asa *i.* Değnek, baston.

Asabe *i.* Baba tarafından akraba olanlar.

Asabî *i.* Sinirli. Sinirlere ait.

Asabîlik *s.* Sinirlilik.

Asabiyet *s. Bak:* Asabîlik.

Asalet *s.* Zadegânlık, necabet. Vekil olmayış.

Asaleten *h.* Asıl olarak.

Âsan *s.* Kolay.

Asansör *i.* Yüksek binalarda yukarı katlara çıharmak için yapılan makinalı odacık.

Asap *i.* Sinir.

Asar *i.* Eserler. *Bak :* eser.

Âsar *i.* Asırlar.

Asayiş *i.* Rahatlık. Düzen, huzur.

Asetilen *i.* Parlak ve beyaz ziya veren bir gaz.

Asfalt *i.* Sokaklara döşenilen kumla karışık zift kaldırım.

Asgar *s.* Daha küçük.

Asi *s.* Karşı koyan, isyan eden, şaki.

Aside *i.* Pirinç ve bamya ile yapılan bir yemek.

Asil *s.* Soyu temiz, necip. Vekil karşılığı.

Asilâne *s.* Asalete lâyık.

Asilik *i.* Asi olmaklık.

Asilzade *i.* Asil adam evlâdı.

Asit *i.* Ekşi, hamız (ekşit).

Asıl *i.* Kök. Dip. Temel. Soy. Hakikat.

Asılası *s.* Asılmağa müstahak.

Asılı *s.* Asılmış duran.

Asılış *i.* Musallat oluş.

Asılma *i.* Asılmak işi.

Asılmak *f.* Sarkmak, uzanmak, eğilmek. Salben, asılarak öldürülmek.

Asım *i. Bak:* Asma.

Asımtakım *i.* Süsler (bezekler).

Asıntı *i.* Bir işin sonraya bırakılması, oyalayış.

Asır *i.* Zaman, devir. Yüz sene.

Asker *i.* Vatanın korunması için silâh altında hizmet eden vatandaş.

Askerce *s.* Askere yakışır surette.

Askerî *i.* Askere mensup.

Askerlik *i.* Askerin hayat ve vazifesi.

Askı *t.* Pantolon düşmemek için omuzdan asılan bağ. Düğün hediyesi. Müzayede.

Aslan *i.* Sıcak memleketlerde yaşıyan vahşi hayvan. *c.* Yiğit.

Aslan *h.* Kökünde. Başlangıcından : *Türkler aslan Ortaasyalıdır.*

Aslanağzı *i.* Anasına babasına pay veren de denen bir nevi süs çiçeği.

Aslankuyruğu *i.* Bir nebat (Bitik).

Aslanlamak *f.* Sonradan gayrete gelip birdenbire atılmak.

Aslanpençesi *i.* Bir nebat (Bitik).

Aslî *s.* İptidaki. Kendiliğinden.

Asma *i.* Üzüm ağacı.

Asma *i.* Asmak işi.

Asmak *f.* Bir yere iliştirip takmak. Asarak öldürmek. *c.* Oyalamak.

Asmakabağı *i.* Çardakta yetişen bir cins uzun kabak.

Asmayaprağı *i.* Dolma yapılan üzüm yaprağı.

Asrî *i.* Şimdiki zamana uygun.

Asrilik *i.* Zamana uymaklık, yenikafalılık.

Astar *i.* Kumaş altına geçirilen bez. Sıva altına sürülen kaba kat.

Astarlamak *f.* Astar geçirmek.

Astarlı *s.* Altına astar geçirilmiş.

Astarlık *s.* Astara yarar.

Astırmak *f.* Bir şeye iliştirip sarkıttırmak. Asarak öldürmek.

Asude *s.* Rahatlanmış. Sakin.

Asüman *i.* Gök, sema.

Asya *i.* Dünya toparlağının beş büyük parçasından biri.

Asyaî *s.* Asyaya mensup.

Aş *i.* Yemek.

Aşağı *s.* Yukarı olmıyan. Alçak. Bayağı.

Aşağılamak *f.* Aşağı ol-

mak. Bayağılaşmak. İtibardan düşürmek.

Aşağılı *s.* Aşağısı olan.

Aşağılık *t.* ..tibarsız.

Âşar *i.* Ondabirler. Öşürler. Evvelce ekinlerden alınan vergi.

Aşarat *i.* Onlar. Hesap ta onlar hanesi.

Aşayir *i.* Oymaklar. Aşiretler.

Aşçı *i. Bak :* Ahçı.

Aşçılık *i. Bak:* ahçılık.

Aşermek *f.* Kadınlar gebelik zamanında olur olmaz şeyleri yemek istemek.

Asevi *i.* Ahçı dükkânı, aşhane.

Aşhane *i. Bak:* Aşevi

Aşifte *s.* Oynak, namusu şüpheli kadın.

Aşikâr *s.* Açık, meydanda, belli.

Aşikâre *s. Bak:* Aşikâr.

Aşina *s.* Bildik, tanıdık. *c.* Vâkıf.

Aşinalık *i.* Bildiklik. Muarefe, tanışıklık.

Aşiret *i.* Oymak. Göçebe halinde yaşıyan cemaat.

Aşiyan *i.* Yuva.

Aşı *i.* Çiçek, tifo ve dizanteri gibi bir hastalığın önünü almak için kana katılan madde. Yabani bir ağaca iyi bir ağaçtan vurulan kalem ve yaprak.

Aşıboyası *i.* Kırmızı ve yarısı toprak boya.

Aşık *i.* Oynak kemiği.

Âşık *s.* Çok seven, tutkun. Vurgun. Sazşairi.

Âsıkane *s.* Aşıka yakışır surette.

Âşıklık *s.* Tutkunluk, meftunluk. Sazşairliği.

Aşılama *i.Bak:*Aşılamak.

Aşılamak *f.* Bir hastalığa karşı veya yabani bir ağaca aşı vurmak. Su v.s. yi karda, buzda, kuyuda soğutmak.

Aşılanma *i.Bak:* Aşılanmak.

Aşılanmak *f.* Hastalığa karşı veya ağaca aşı vurulmak. Bir hastadan hastalık kapmak.

Aşılatmak *f.* Aşı yaptırmak.

Aşılı *s.* Aşı vurulmuş.

Aşındırmak *f.* Sürterek ezip çukurlatmak, silmek.

Aşınma *i.* Aşınmak işi.

Aşınmak *f.* Çok sürtünmenekten oyulup çukurlanmak.

Aşırı *s.* Pek çok. Bir şeyin ötesinde olan.

Aşırılmak *f.* Atlatılmak. savulmak, koğulmak, Çalınmak

Aşırma *i. Bak*:Aşırmak işi.

Aşırmak *f.* Atlatmak. geçirmek, savmak. Koğmak. Çalmak. İleri varmak.

Aşırtma *i.* Aşırtmak işi.

Aşırtmak *f.* Atlatmak. Geçirmek, savmak, tehlikeyi atlatmak. Koğdurmak. Çaldırmak.

Aşısız *s.* Hastalığa karşı aşılanmamış. Aşı vurulmamış yabani ağaç.

Aşıtaşı *i.* Toprak boyanın taş halinde ve ezilmemiş olanı.

Aşk *i.* Çok sevme, vurgunluk. Düşkünlük.

Aşketmek *f.* Hızla vurmak.

Aşkın *s.* Geçkin. İleri varan.

Aşkolsun *h.* Aferin. Yazıklar olsun : *böyle mi denir, aşkolsun sana.*

Aşlama *i.* Yemek yedirme. Aşılanmış ağaç. Kar ve buzlu soğutulmuş su v.s.

Aşlamak *f Bak*: aşılamak.

Aşlatma *i Bak*: Aşılatma.

Aşlatmak *Bak*:aşılatmak.

Aşma *i.* Üstünden geçme. *s.* Aşan.

Aşmak *f.* Yüksek bir şeyin üstüne çıkıp ötesine inmek. Atlamak. Erkek hayvan dişiye binmek.c.İleri varmak.

Aşna *i. Bak*: Aşina.

Aşnafişna *i.* Oynaş. Oynaşlık.

Aşnalık *i. Bak*: Aşinalık.

Aşure *i.* Muharremin onu. Buğday tatlısı.

At *i.* İsim Şöhret, şan, ün: *Adı sanı belirsiz.*

At *i.* Binek v.s. için kullanılan hayvan : *Arap atı.*

Ata *s.* Baba

Atak *s.* Düşünmeden her işe atılıp saldıran, patavatsız. Atılgan.

Atalarsözü *i.* (Sav) darbımesel.

Ataklık *i.* Atılganlık.

Atalet *f.* İşsizlik.

Atalık *i.* Babalık.

Ataya *i.* Atiyeler, hediyeler. Bahşişler

Ataşe *i.* Elçilik maiyetinde memur.

Atbalığı *i.* Hipopotam.
Ateh *f.* Bunama.
Atelye *i.* İş yeri.
Ateş *i.* Odun ve kömürün yanmasından hâsıl olan sıcaklık ve kor. Sıcaklık. Hiddet. Top, tüfek gibi silâhların patlaması. — **almak** *f.* Alevlenmek. —**vermek** *f.* Parlatmak.
Ateşbalığı *i.* Gece ateşle tutulan ve sardalya yapılan küçük balık.
Ateşböceği *i.* Yaz geceleri parlıyarak uçan bir çeşit fosforlu sinek.
Ateşçi *i.* Vapurlarda, buhar makinalarında kazanın ateşini yakan adam.
Ateşgede *i.* Ateşe tapanların ateş yaktıkları ibadet yeri.
Ateşi *s.* Ateş renginde, açık kızıl.
Ateşin *s.* Ateşli, kızgın. Şiddetli.
Ateşlendirmek *f.* Tutuşturmak *c.* Pek ziyade kızdırmak.
Ateşlemek *f.* Ateş almak Tutuşmak. *c.* Kızmak.
Ateşli *s.* Sıcak, kızgın.
Ateşlik *i.* Ateş yanan yer, külhan, ocak. *s.* Ateşe yarar.
Ateşnak *s.* Ateşli.
Ateşpare *i.* Kıvılcım. *c.* Pek şiddetli adam. Ateş parçası.
Ateşperest *s.* Ateşe tapan. Zerdüşt.
Ateşzeban *s.* Sözü ateş gibi keskin ve dokunaklı olan.
Atfetmek *f.* Çevirmek, yöneltmek. Yükletmek.
Ati *s.* Gelecek olan, müstakbel. Aşağıda.
Atik *s* Eski.
Atik *s.* Çevik, gözüaçık.
Atiye *i.* Bahşış.
Atiyen *h.* İlerde, gelecekte. Aşağıda.
Atıcı *s.* İyi, silâh atan. Çok yalan söyliyen
Atıf *s.* İğme, yüneltme. Yükletme.
Atıf *s.* Eğilen. Birine sevgi, iyilik duyan.

Atıfet *i.* Sevgi ve iyilik duyma.

Atık *i.* Küçük yayık.

Âtıl *s.* İşe yaramaz, beyhude. Tembel.

Atılgan *s.* Atak, cüretli.

Atılma *i.* Atılmak işi.

Atılmak *f.* Fırlatılarak elden bırakılmak. Koğulmak. Saygıdan düşmek. Söze karışmak. Kendini ileriye atmak.

Atılış *i.* Atılma.

Atım *i.* Silâhın atılması, endaht. Kurşun menzili.

Atış *i.* Atma.

Atışmak *f.* Kavga etmak.

Atıştırmak *f.* Sövüp saymak. Çekiştirmek. Acele ile yemek.

Atkestanesi *i.* Ağacı caddeleri süsliyen yenmez bir çeşi kestane.

Atkı *i.* Omuza atılan şal v.s.

Atkulağı *i.* Maru benzer bir nebat (aitki).

Atlama *i.* Atlamak işi.

Atlamak *f.* Sıçramak. Geçmek. Aşmak. Yüksekten aşağıya sıçramak.

Atlanmak *f.* Ün kazanmak. Adı çıkmak.

Atlas,z *i.* Harita mecmuası. İpek ve pamuk ile dokunmuş bir çeşit parlak kumaş.

Atlatma *i.* Atlatmak işi.

Atlatmak *f.* Birini atlamıya ve sıçramıya sevketmek. Geçirmek. Aşırmak, savmak. Aldatmak.

Atlayış *i.* Atlama.

Atlı *s.* Ata binmış, süvari.

Atma *i.* Atmak işi.

Atmaca *i.* Av için yetiştirilen bir yırtıcı kuş.

Atmak *f.* Fırlatmak. Koğmak. Bırakmak. Örtmek. Saçmak. Vurmak. Ateş etmek. İsnat etmek. Yalan söylemek. **Adım** — *f.* Başlamak. **Beniz** — *f.* Korkudan beniz solmak. **Dayak**— *f.* Döğmek. **Kapağı**— *f.* Kaçmak. **Lâf**—*f.* Konuşmak, söz atmak, sarkıntılık etmek.

Atom *i.* Bölünmez, zerre.

çok küçük ve bölünmez cisim.

Atsız *s.* Atı olmıyan, yaya. İsmi olmıyan. Şöhreti olmıyan.

Atsineği *i.* Büyük hayvanların kanını emen iki çift kanatlılardan bir çeşit sinek.

Atş *i* Susuzluk.

Atşan *s.* Susamış.

Attırmak *f.* Atmağa sevketmek.

Av *i.* Eti yenen yabani hayvan ve kuş, bunları yakalama, şikâr. *c.* Kelepir. —**köpeği** *i.* Av avlıyan köpek.

Avadanlık *i.* Dülger, marangoz v.s. nin kullendıkları aletler,

Avakip *i.* Akibetler, sonlar

Avait *i.* Aidat, gelirler.

Avam *i.* Halkın okümamış ve kaba olanı.

Avanak *s.* Alık, budala.

Avanaklık *s.* Alıklık.

Avanta *i.* Fayda, çıkar.

Âvare,avara *s.* Boşgezen.

Avarelik *i.* İşsizlik.

Avarız *i.* Arızalar. Engeller.

Avarya *i.* Bir geminin veya yükünün ziyana uğraması.

Avaz *i.* Ses, seda.

Avcı *i.* Av avlıvan.

Avcılık *i.* Av işi.

Avdet *f.* Geri gelme.

Avene *i.* Yardakçılar.

Avgın *i.* Duvar dibinde su deliği.

Avize *i.* Tavandan asılan lâmba, fener, mum ve ampulları olan billûr veya madenî askı.

Avlak *f.* Dere. Av yeri.

Avlamak *f.* Tüfek, tuzak, ağ, zağar v.s. ile kuş, hayvan ve balık tutmak. Bir yolile eldeetmek.

Avlanmak *f.* Av edilmek, av ile meşgul olmak.

Avlu *f.* Bir evin veya dairenin önünde etrafı duvar ve çitle çevrili açık yer.

Avrat, Avret *i.* Kadın. Bir kocanın karısı. Vücudun ayıp yeri.

Avruk, avrık *s.* Kıvrık. Çarpuk.

Avrulamak, avrılamak *f.* Kıvırmak, yayı kurmak.

Avrulmak *f.* **avrılmak** Kıvrılmak.

Avrupa *i.* Dünyanın beş parçasından en küçük ve en ilerlemiş olanı.

Avuç *i.* Elin iç tarafı, aya. Bir elin içine sığacak miktar.

Avuçlamak *f.* Avucun içine almak.

Avukat *i.* Mahkemelerde dava takip ve deruhde eden hukuk adamı, dava vekili, mahami.

Avunmak *f.* Oyalanmak. Kandırılmak.

Avundurmak *f.* Oyalamak. Kandırmak.

Avurt *i.* Yanağın iç tarafı.

Avustralya *i.* Dünyanın beş büyük parçasından beşincisi.

Avusturya *i.* Orta Avrupada bir cümhuriyet.

Avutmak *t.* Oyalamak, kandırmak.

Avutturmak *t.* Oyalattırmak.

Avutulmak *t.* Oyalandırılmak.

Ay *i.* Yeryuvarlağının çevresinde dönen ve geceleri aydınlık veren yıldız. Senenin on ikide biri. *c.* Güzel yüz.

Ay *n.* Birdenbire duyulan şaşkınlığı bildirir: *ay, bu ne hal!*

Aya *i.* Elin iç kısmı. Ayağın altı.

Ayağınaçabuk *s.* Becerikli, çevik.

Ayak *i.* İnsan ve hayvanın yürümesine yarıyan uzun (düzgü). Dikili duran şeylerin yere dokunan alt tarafı. Basamak, kademe. Çay ve nehrin deniz ile veya başka bir nehir ve göl ile birleştiği yer. Bir gölden veya havuzdan ayrılıp suyun fazlasını akıtan suyolu. Adım, kadem. Yarım arşından baret uzunluk ölçüsü.

Ayakaltı *i.* Yolüstü.
Ayakkabı *i.* Papuç, kundura, terlik v. s.
Ayakkabıcı *i.* Ayakkabı yapan ve satan.
Ayaklamak *f.* Ayakla çiğnemek, ayakla ölçmek, adımlamak.
Ayaklanmak *f.* Ayağa kalkmak. İsyan etmek. Karşı koymak.
Ayaklandırmak *f.* Ayağa kaldırmak, isyan ettirmek.
Ayaklı *s.* Ayağı olan.
Ayaklık *i.* Ayak yapmıya yarıyan şey.
Ayaksız *s.* Ayağı olmıyan, yürüyemiyen.
Ayaktaş *i.* Yoldaş.
Ayaküstü *i.* Ayakta.
Ayakyolu *i.* Aptesane.
Ayakteri *i.* Bir iş gördürülen adama yorgunluk karşılığı verilen para.
Ayal, iyal *i.* Aile.
Ayan *i.* İlerigelen, eşraf. — **Meclisi** *i.* Bazı memleketlerde Millet Meclisinin kararlarını tetkik eden ve devletin büyük adamlarından toplanan ikinci bir meclis.
Ayan *s.* Belli, aşikâr.
Ayanbeyan *s.* Apaçık.
Ayanî *s.* Göz ile görülen.
Ayar *i.* Altın ve gümüşün derecesi. Doğruluk. Derece. Bazı makina ve saatlerin düzeltilmesi.
Ayarcı *i.* Ayar eden.
Ayarmak *f.* Yoldan şaşmak, azmak.
Ayartılmak *f.* Kandırılıp işinden çıkarılarak başka işe konulmak.
Ayartmak *f.* Kandırıp işinden çıkarmak. İğfal etmek.
Ayaz *i.* Kurusoğuk.
Ayazlamak *f.* Ayazda beklemek.
Ayazlanmak *t.* Ayazdan soğuk almak.
Ayazlatmak *f.* Gece ayaza bırakmak.
Ayazma *i.* Pınar, memba.
Aydın *s.* Aylı gece. Aydınlık, aşikâr. Mubarek, kutlu.

Aydınlamak *f.* Aydınlık, ruşen olmak.

Aydınlanmak *f.* Işıklanmak, aydınlık olmak.

Aydınlatmak *f.* Aydınlik etmek.

Aydınlık *i.* Işık, ziya, nur. Işıklı yer.

Ayet *i.* Alâmet, nişan. Eser. Kuran v.s. mukaddes kitaplardaki cümlelerin herbiri.

Aygır *i.* Damızlık erkek at. *c.* Azgın, kaba adam.

Âyin *i.* Âdet, görenek. İbadet.

Ayine *i.* Ayna, gözgü.

Ayı *i.* Dört ayaklı, postlu, yassı tabanlı yırtıcı hayvan. *c.* İriyarı kaba adam.

Ayıbalığı *i.* Buzdenizlerinde yaşıyan fok.

Ayık *s.* Aklı başında, sarhoş veya baygın olmıyan.

Ayıklamak *f.* Ayırmak temizlemek.

Ayıklanmak *f.* Seçilip iyileri alınmak.

Ayıklatmak *f.* İyisini fenasını sectirmek.

Ayıklık *i.* Sarhoş ve baygın olmayış. *c.* Uyanıklık.

Ayılmak *f.* Kendine gelmek, aklı başına gelmek.

Ayıltmak *f.* Aklını başına getirmek. Bayginlıktan kurtarmak.

Ayıp *i.* Kusur. Utanılacak şey.

Ayıplamak *f.* Ayıp saymak.

Ayıplanmak *f.* Ayıp sayılmak.

Ayıplı *s.* Kusurlu.

Ayıpsız *s.* Kusursuz.

Ayırmak *f.* Bölmek. Seçmek.

Ayırt *i.* Bölüş, seçme, ayırma.

Ayırtlamak *f. Bak:* Ayıklamak.

Ayırtlatmak *f. Bak:* Ayıklatmak.

Aykırı *i.* Biribirine uymıyan.

Aylak *s.* Boşgezen.

Aylakçı *i.* Belli bir işi olmayıp gündelikle çalışan.

Aylık *s.* Her ay, ayda bir olan, şehrî. Bir ay hizmete karşılık verilen ücret, maaş.

Aylıkçı *i.* Aylıkla çalışan.

Aylıklı *s.* Aylığı olan.

Ayn *i.* Göz. Bir şeyin, bir şahsın kendisi, zatî, aslı, özü. Bir şeyin çok benzeri, tıpkı: *bu kostüm benimkinin aynidir.*

Ayna *i.* Ziyanın akset mesile karşısındaki cisimleri aynen gösteren parlak ve düz yüzlü ve arkası sırlı çam, ayine, gözgü.

Aynacı *i.* Ayna yapan veya satan adam. *c.* Hileci. Allâk.

Aynalı *s.* Aynalarla süslü yer. *c.* Güzel.

Aynasız *s.* Çirkin, fena.

Aynen *h.* Tıpkı tıpkına, tamamile : *bu kitap aynen kopyedir.*

Aynî *s.* Göze mensup.

Aynile *h. Bak:* aynen.

Aynisafa *i.* Ayçiceği.

Ayniye *i.* Göze ve göz hastalıklarına dair.

Ayniyet *i.* Bir şey veya şahsın kendisi veya çok benzeri olması.

Ayran *i.* Yayıkta döğülüp yağı alınmış veya su katılmış yoğurt.

Ayranlık *i.* Dalak.

Ayrı *s.* Ayrılmış. Başlıbaşına. Başka.

Ayrı ayrı *s.* Herbiri ayrılmış olan.

Ayrıca *s.* Başkaca.

Ayrık *i.* Bir cins çayırotu.

Ayrılaşmak *f.* Ayrılmak.

Ayrılık, ayrılış *i.* Ayrı oluş.

Ayrılmak *f.* Ayrı düşmek. Bölünmek. Farklı olmak. Seçilmek. Çatlamak. Boşanmak.

Ayva *i.* Reçeli ve kompostosu yapılan güzün ağaçta yetişir tadı burucu meyva.

Ayvaz *i.* Eski konaklarda kullanılan ve çoğu Ermeni olan erkek hizmetkâr.

Ayyar *s.* Allâk, düzenci.

Ayyarlık *s.* Düzencilik.

Ayyaş *s.* Çok içki içen.

Ayyaşlık *s.* Sarhoşluk.

Ayyuk *i.* Keçi denen, dü-

rur yıldız. Gökyüzünü en yüksek yeri. — **a çıkmak** *f.* Yükselmek. Yayılmak.

Az *s.* Çok olmıyan, eksik. Seyrek. Nadir.

Aza *i.* (Düzgü) Vücudün parçaları. Bir meclis veya derneği teşkil edenlerin herbiri.

Azacık azıcık *s.* Pek az miktarda.

Azade *s.* Başına buyruk, bağsız. Hür, serbest.

Azadegi *s.* Bağsızlık. Hürriyet.

Azalmak *f.* Az olmak, eksilmek,

Azaltmak *f.* Eksiltmek.

Azam *s.* Pek büyük.

Azamet *i.* Büyüklük, ululuk. Gurur, kibar. Çalım.

Azametli *s.* Büyük, ulu. Kibirli, gururlu. Çalımlı.

Azamî *s.* En büyük olarak, nihayet derecede.

Azap *i.* Ceza, eziyet, Elem. Bekâr, erğen. Bahriye (denizcilik) tüfek cisi

Azar *i.* Paylama, tekdir, darılma.

Azar azar *s.* Yavaş yavaş.

Azarlamak *f.* Paylamak, Tekdir etmek.

Azarlanmak *f.* Paylanmak.

Azarlatmak *f.* Paylatmak.

Azarlayış *i.* Paylama, tekdir.

Azat *i.* Kulluktan, esirlikten kurtarma. Çocukların mektepten salıverilmesi.

Azatlamak *f.* Azat etmek.

Azatlı *s.* Azat edilmiş köle v.s.

Azatlık *i.* Serbestlik.

Azdırmak *f.* Şımartmak. Ayartmak, baştan çıkarmak. Fenalığını artırmak.

Azdırılmak *f.* Şımartılmak. Yoldan çıkarılmak. Fenalığı artırılmak.

Azarbeycan *i.* Rus Sovyet Birliğine dahil bir Türk cümhuriyeti.

Azerî *s.* Azerbaycanlı.

Azgın *s.* Azmış, azılı.

Azgınlık *i.* Azmış adamın hali.

Azil *f.* Bir memurluktan veya bir işten çıkarılma.

Azim *i.* Dilek. Karar, niyet

Azim *s.* Azim ve niyet eden. Bir yere giden.

Azim *s.* Büyük, ulu.

Azimet *f.* Bir yere gitme.

Aziz *s.* Muhterem. Az bulunur. Çok sevgili.

Azizlik *i.* Muziplik, şaka

Azı *i.* Ağzın iki tarafındaki düz ve yassı dişler

Azıdişi *i. Bak :* Azı.

Azık *i.* Yiyecek. Yol yiyeceği.

Azılı *s.* Dikbaşlı, hoyrat.

Azım *i.* Kemik.

Azımsamak *f.* Az görüp beğenmemek.

Azırganmak *f.* Esirgemek.

Azışmak *f.* Yavaştan başlayıp azmak.

Azıştırmak *f.* Gittikçe şiddetlendirmek.

Azıtmak *f.* Yoldan sapmak. Azgın etmek.

Azletmek *f.* Memurluktan çıkarmak.

Azlolunmak *f.* Memurluktan çıkarılmak.

Azma *i.* Kızgın bir hale gelme. Şımarma. *c.* Melez. Soyu karışık.

Azmak *i.* Taşmış dere, sel.

Azmak *f.* Şımarmak. Taşmak. Şiddetlenmek. Ayrı iki cins hayvandan doğmak.

Azman *s.* Melez. Soyu karışık.

Azot *i.* Kokusüz, renksiz, tatsız basit bir gaz.

Hamızı — *i.* Kezzap.

Azrail. *Bak :* Ezrail.

Azvay *i.* Bir cins yaban mersini.

B

B *i.* Türkçe alfabenin ikinci harfi.

Baba *i.* Çocuğu olan erkek. Ata, peder. Yaşlı adam. Zencilerde görülen tutara-

ğa benzer bir hastalık.

Babalı *s.* Tutarağa benzer bir hastalığı olan. Babası olan.

Babalık *i.* Baba oluş atalık. Ahret babası. Üvey baba, kaynata.

Baboacağı *i.* Babadan kalma ev.

Babayani *s.* Yaşlı ve ağır halli adama yakışır olan.

Babayiğit *i.* Yetişmiş delikanlı. *s.* Kabadayı.

Babayiğitlik *i.* Gençlik, kabadayılık.

Baca *i.* Dumanı çekmek için ocağın damdan yukarı çıkan kısmı. Tepepenceresi.

Bacak *i.* Kalçadan ayağa kadar olan uzuv (düzgü, dike). Oyun kâğıtlarında oğlan, vale, fanti.

Bacaklı *s.* Uzun boylu.

Bacaksız *s.* Bacakları ve boyu kısa, boysuz.

Bacaksızlık *i.* Kısa boyluluk.

Bacanak *i.* İki kız kardeşin kocaları.

Bacanaklık *i.* İki kız kardeş ile evlenmiş iki erkeğin biribirine olan akrabalığı.

Bacı *i.* Abla. Yaşlı kadın, kalfa. Zenci hizmetçi kadın.

Baç *i.* Vergi, haraç.

Badana *t.* Duvarlara sürülen sulu ve boyalı kireç.

Badanacı *i.* Badana eden adam.

Badanacılık *i.* Badana sürmek san'ati.

Badanalamak *f.* Badana sürmek.

Badanalatmak *f.* Badana ettirmek.

Badanalı *s.* Badana sürülmüş.

Badaşmak, bağdaşmak *f.* Uymak. Uyuşmak. Uzlaşmak.

Badat *i.* Bir çeşit yerelması.

Bade *i.* Şarap, içki.

Badehu *z.* Ondan sonra.

Badem *c.* Kabuklu bir meyva.

Badema *z.* Bundan böyle.

badema düzgün yaz.

Bademcik *i.* Boğazın içinde ve iki tarafta bulunan bademe benzer iki bez.

Bademezmesi *i.* Bademden yapılan yumuşak bir çeşit şeker.

Bademlik *i.* Badem ağaçları olan yer.

Bademşekeri *i.* İçi badem ve üzeri şekerle kapalı bir şeker.

Bademyağı *i.* Bademden çıkarılan bir yağ.

Badi *i.* Ördek. *c.* Ördek gibi iki tarafa sallanarak yürüyen, paytak.

Bâdi *i. s.* Sebep olan,icap eden.İlk, iptida, evvel.

Badire *i.* Ansızın çıkan vak'a.

Badiye *i.* Çöl, kır.

Badısaba *i.* Hafif, serin sabah rüzgârı. Tanyeli.

Badya *i.* Ağaçtan, veya topraktan yapılan su kabı.

Bağ *i.* İki şeyi biribirine bağlıyan şey. Bağlanmış şey. Münasebet, alâka.

Bağ *i.* Üzüm kütüklerinin bulunduğu yer.

Bağa *i.* Kurbağa ve kaplumbağa gibi kabuklu hayvanların umumî ismi ve bu hayvanların kabuğu. *s.* Bu kabuktan yapılmış eşya.

Bağan *i.* Vakti tamam olmadan düşen yavru, düşük. Ölü doğan kuzunun derisi.

Bağbozumu *i.* Üzümlerin toplanması.

Bağdadi *s.* Aralıklı ince tahtalardan örülüp üstüne kireç sıvanan duvar, bölme ve tavan.

Bağdamak *f.* Biribirine geçirerek bağlamak. Düğümlemek.

Bağdaş *i.* Ayakları karşılıklı oylukların altına alarak oturma. — **Kurmak** *f.* Bağdaş oturmak.

Bagi *i.* Azgın. Asi.

Bagilik *i.* Azgınlık. Asilik.

Bağı *i.* Büyü, sihir.

Bağıcı *s.* Büyücü, gözbağıcı.

Bağıldak, bağırdak *i.* Bağır sargısı. Beşikteki çocuğu göğsü üzerinden geçerek beşiğe bağladıkları enli bağ.

Bağır *i.* Karaciğer. Her şeyin iç veya ön tarafı. Göğüs. Kucak.

Bağırçak *i.* Yük arabası okunun çatal yeri.

Bağırış *i.* Yüksek perdeden seslenme, nâra.

Bağırışmak *s.* Birlikte ve bir ağızdan bağırmak. Yaygara koparmak.

Bağırma *i.* Bağırmak işi.

Bağırtmak *f.* Yüksek perdeden seslenmek, haykırmak, nâra atmak.

Bağırtlak *i.* Bir çeşit yaban ördeği. Su çulluğu.

Bağırtmak *f.* Bağırmıya zorlamak.

Bağışlama *i.* Bağışlamak işi.

Bağışlamak *f.* Karşılıksız vermek. Alacağından vazgeçmek. Affetmek.

Bağışlanmak *f.* Karşılıksız verilmek. Suçu affettirmek.

Bağışlatmak *f.* Bağışlamağa sevk ve mecbur etmek. Affettirmek.

Bağışlayış *i.Bak:* Bağışlama.

Bağlama *i.* Tambura gibi telli çalgı. Bağlamak işi.

Bağlamak *f.* Düğümlemek. Bir şeyi ip gibi bir şeyle bir yere iliştirmek. Sarmak. Takmak. Asmak, kuşanmak. Kavuşturmak. Tayin etmek. Yapmak. Toplayıp bohça ve denk yapmak.

Bağlan *i.* Kızıl kanatli bir çeşit kaz. Angıt.

Bağlanma *i.* Bağlanmak işi.

Bağlanmak *f.* Tutulmak, ayrılmamak. Mecbur olmak, söz vermek, taahhüt altına girmek.

Bağlatmak *f.* Düğümletmek.

Bağlı *s.* Bağlanmış olan.
Bağmak *f.* Aldatmak. Büyülemek.
Bağteten *h.* Ansızın, birdenbire.
Bahadır *i,s.* Kahraman, yiğit (kocak).
Bahadırane *s.* Yiğitçe.
Bahadırlık *i.* Yiğitlik.
Bahar *î.* Tarçın, karanfil, karabiber, v.s. gibi güzel kokulu şeylerin umumî ismi. Senenin dört mevsimden ilki, ilkbahar. Ağaçların kış sonunda açtıkları çiçek.
Baharat *i.* Tarçın v. s. gibi baharlar.
Bahariye *i.* Sayfiye, köşk. Bahar için yazılan şiir.
Baharlı *s.* İçine bahar konulmuş yemek v. s.
Bahçe *i.* İçinde sebze veya çiçek yetiştirilen veyahut içinde meyvalı, meyvasız ağaçlar bulunan yer. Bostan. Park.
Bahçeli *s.* Bahçesi olan.
Bahçelik *s.* Bahçeleri çok yer.
Bahçevan *i.* Bahçeyi eken veya düzelten adam.
Bahçevanlık *i.* Bahçe bakmak san'ati.
Bâhir *s.* Belli. Parlak, güzel.
Bahir *i.* Deniz, derya. Aruzda ayrı vezin çeşitleri.
Bâhis *s.* Bahseden.
Bahis *i.* Bir şey hakkında söz söyleme. Konuşma. Bir madde hakkındaki tafsilât, mes'ele. Bir iddia üzerine sözü doğru çıkan tarafından kazanılmak için ortaya bir mükâfat (öndül) konulması, öndül.
Bahren *h.* Deniz yolile.
Bahrî *s.* Denize ait. *i.* Patka da denen tüylü kürk olur, kaşık gibi gagalı bir çeşit deniz ördeği.
Bahriye *i.* Denize ait. Deniz işlerine ve donanmaya dair.
Bahriyeli *s.* Gemici. donanma askeri.
Bahsetmek *f.* Bir şey hakkında söz söylemek. Bahse tutulmak.

Bahş *i.* Bağışlama. *Af. s.* Bağışlayan.

Bahşayış *i.* Bağışlayış.

Bahşetmek *f.* Bağışlamak.

Bahşiş *i.* Ücretten başka olarak verilen para.

Baht *i.* Talih, kısmet.

Bahtiyar *s.* Bahtlı, talili.

Bahtiyarlık *i.* Talihlilik.

Bahtlı *s.* Talihli.

Bahtsız *s.* Talihsiz.

Bahusus *h.* Hususile, alelhusus. Hele. En ziyade; *vapurla seyahati severim bahusus yazın.*

Bâis *s.* Sebep, mucip.

Bait *s.* Uzak.

Bak *i.* Askerlerde selâm kumandası : *sağa bak.*

Bakalorya *i.* Yüksek tahsile devam için lise mezunlarının ehliyet imtihanı.

Bakanak *i.* Koyun ve sığır gibi hayvanların çataltırnağı.

Bakara *i.* Kağıtla oynanan bir kumar.

Baki *s.* Daimî, ebedî, Kalan, artan. *i.* Kalan miktar. Alt taraf.

Bakir *i.* El dokunmamış, aslında olduğu gibi.

Bakire *s.* Kocaya varmamış kız. Kız oğlan kız.

Bakıcı *s.* Bakan, hizmet eden. *i.* Falcı.

Bakıcılık *i.* Falcılık.

Bakıldak *i.* Harmanda kabuktan çıkan çürük tane.

Bakılmak *f.* Gözle tetkik ve seyredilmek. Dikkat olunmak. Hizmet edilmek.

Bakım *i.* Bakma, bakış. Hizmet.

Bakımlı *i.* İyi bakılmış, semiz.

Bakınmak *f.* Kendi üstüne ve etrafına bakmak. Şaşırmak.

Bakır *i.* Mutbak takımları v.s. yapılan, dayanıklı ve kırmızımtırak maden. Bu madenden yapılan kakacak.

Bakış *i.* Bakma.

Bakışlı *s.* Kendine mahsus bir türlü bakışı olan.

Bakışmak *f.* Biribirine bakmak.

Bakıye *i.* Artık kalan şey. Alt taraf, sonrası.

Bakkal *i.* Zahire ve yiyeceğe ait şeyler satan esnaf.

Bakkaliye *i.* Bakkal eşyası.

Bakla *i.* Yaz sebzelerinden en evvel yetişen fasulyeye benzer sebze.

Baklakırı *s.* Tamamen beyaz olmayıp, yer yer siyaha çalar dalgalı kır, ton (at rengi).

Baklava *i.* Ceviz, badem veya kaymakla yapılan hamur tarlısı.

Bakma *i.* Bakmak işi.

Bakmak *f.* Görmek. Seyretmek. Tetkik etmek. Uymak. Dikkat etmek, güzünü açmak. İtibar etmek. Beslemek. Tedavi etmek (sağıltmak). Muayene etmek, gözden geçirmek.

Bakraç *i.* Bakırdan kulplu kap.

Bakteri *i.* Mikrop.

Bakteriyoloji *i.* Mikroplarla iştigal eden bilgi.

Bakteriyolok *i.* Mikroplarla uğraşan bilgi.

Baktırmak *f.* Bakmıya sevketmek. Hizmet ettirmek.

Bal *i.* Arının çiçeklerden toplayıp yaptığı tatlı madde. Bazı ağaçların ve yemişlerin koyulaşmış özleri *s.* Tatlı, lezzetli.

Bala *i.* Çocuk,yavru,enik.

Bâlâ *s.* Yüksek, yukarı, yüce.

Balaban *i.* Gezdirilip oynatılan ayı. İri yapılı adam ve hayvan. Büyük davul tokmağı.

Balabanlanmak *f.* İrileşmek, şişmek, iri ve şişman olmak. Lâkırdıyı ağızda çiğneyip sarhoş gibi söylemek.

Balabanlaşmak *f. Bak:* Balabanlanmak.

Balak *i* Tilki yavrusu.

Balar *i.* İnce tahta, pedavra.

Balarısı *i.* Bal yapan işçi arı.

Balçak *i.* Ufak sap. Kılıç kabzasının siperi.

Balçık *i.* Yapışkan ve özlü çamur, çömlekçi ve lüleci çamuru.

Baldır *i.* Dizkapağından topuğa kadar bacak kısmı, bu kısmın arka tarafındaki kaba et.

aldıran *i.* Yaprakları dereotuna benzer zehirli bir ot.

Baldız *i.* Zevcenin kızkardeşi.

Balgam *i.* Soğuk alma ve nezle neticesi olarak nefes borusunda hâsıl olan ve öksürük ile çıkarılan sümük,

Baliğ *s.* Gençlik çağına eren. Âkilbaliğ, erişkin. Nihayet mertebeyi bulan. *i.* Yekûn, mecmu.

Balina *i.* Büyük denizlerde yaşar büyük ve memeli bir balık. Bu balığın kadın elbiselerinde kullanılır ince ve yassı kemiği.

Balıkyağı *i.* Morina balığından çıkarılan ve kuvvet ilâcı olarak kullanılan yağ.

Balıkyumurtası *i.* Bazı balıklardan çıkarılan besleyici madde.

Balık *i.* Suda yaşıyan hayvanların umumî ismi.

Balıkane *i.* Balık resmi alınan daire.

Balıkçı *i.* Balık avcılığı yapan veya balık satan esnaf.

Balıkçılık *i.* Balık avcılığı veya balık satmak san'ati.

Balıkçıl *i.* Turna nev'inden balık yiyen bir deniz kuşu.

Balıkçın *i.* Balıkçıldan küçük, martiden büyük balık yer bir nevi deniz kuşu.

Balıketi *s.* Ne zayıf, ne şişman orta vücut.

Balıketli *s.* Orta derecede toplu olan kadın veya erkek.

Balıklamak *f.* Balık gibi

sıçramak. Bir gölde balık yetiştirmek,

Balıklava *i.* Deniz, göl ve nehrin balıkyatağı olan yeri

Balıkmak *f.* Balık pulu gibi parıldamak.

Balıksırtı *i.* Ortası biraz yüksek ve kubbemsi yol.

Balkabağı *i.* Kışın yenilen bir nevi sarı ve iri kabak.

Balkan *i.* Yüksek, sarp ve ormanlı sıradağlar. Avrupanın cenubuşarkîsinde (kıbledoğuşunda) Tuna ile Akdeniz ve Karadeniz ile Adriyatik denizi arasındaki büyük yarımada ve bu yarımadanın batışından doğuşuna doğru uzanan sıradağ.

Balkon *i.* Binalarda çok defa pencerelerin önüne yapılan üstü açık etrafı parmaklıklı çıkıntı. Tiyatrolarda seyircilere mahsus çıkıntı gibi yapılan yer.

Balkapanı *i.* Balcılar çarşısı.

Balmumu *i.* Eritilen baldan alınan ve mum yapmakta kullanılan bir madde.

Ballanmak *i.* Bal gibi olmak, tatlılanmak.

Ballandırmak *i.* Bal gibi yapmak, çok öğüp imrendirmek.

Ballı 1. Balı olan.

Balo *i.* Umumî veya hususî danslı ziyafet ve gece toplanması.

Balon *i.* Lâstikli ve sağlam kumaştan yapılan ve havadan hafif gazle doldurularak havaya yükselen yuvarlak veya beyzî hava gemisi. Gazle dolu havada durur lâstikten çocuk oyuncağı top. Camdan içi boş balon şeklinde olan şey.—**uçurmak** *e.* Yalan havadis çıkarmak.

Balpeteği *i.* Arıların bal koymak için hazırladıkları yer, dalak,petek.

Balsıra *i.* Ağaç yaprakları üzerinde hâsıl olan bir nevi hastalık, samvuruğu.

Balta *i.* Odun kesmeğe mahsus saplı alet. O şekilde silâh.

Baltacı *i.* Balta yapan ve satan adam. Eskiden saray hademesinin bir sınıfı, bir çeştt baltalı asker.

Baltalık *i.* Ahalinin ihtiyacı için odun kesmelerine ayrılmış orman parçası.

Balya *i.* Beze sarılı tüccar eşyası, denk.

Balyemez *i.* Eski bir top.

Balyoz *i.* Eski zamanlarda Avrupa elçi ve konsoloslarına verilen isim. Gayet büyük çekiç.

Bambaşka *s.* Kendi çeşidine benzemez, bütün bütün başka: *bu adam âdeta bambaşka.*

Bambo *i.* Hezaren denilen uzun kamış.

Bamteli *i.* Altdudağın altındaki kıllar. Sazın ses veren teli. — **ne basmak** *f.* Kızdırmak.

Bamya,e *i.* Yazın memleketimizde bollukla yetişen bildiğimiz sebze.

Bandıra *i.* Ecnebi bayrağı. Gemi bayrağı.

Bandırma *i.* Pekmezli çoviz sucuğu.

Bandırmak *f.* Sulu birşeyin içine daldırmak.

Bandırol *i.* Kurdele biçiminde kâğıt şerit ve sargı. İskambil kâğıdı gibi bazı eşyaya vergi karşılığı hükûmet tarafından yapıştırılan kâğıt. — **resmi** *i.* Bandırol yapıştırmak suretile alınan vergi. — **usulü** *i.* Bandırol yapıştırmak suretile vergi alma usulü.

Bando *i.* Mızıka takımı.

Bangır *n.* Çok bağırmayı anlatır ve tekrar edilerek kullanılabilir: *bangır bangır bağırma.*

Bani *s.* Kurucu, Bina eden: *Gazi Mustafa Kemal Hz. harf inkılâbının banisidir.*

Banka *i.* Para işlerile uğraşan büyük şirket.

Banker *i.* Banka sahibi, büyük sarraf.

Banknot *i.* Hükûmetler veya bankalar tarafından akçe yerine çıkarılan kâğit para, kaime.

Banmak *f.* Sulu şeye batırmak.

Banko *i* Hamam, ısıdan, ılıca. İçinde yıkanmağa mahsus kap. Yıkanma, çıplak vücutle kuma girme, güneşte kalma.

Bap *i.* Kapı, methal (Girek). Bir kitabın ayrıldığı kısımlar - dan herbiri. Husus, madde : *bu bapta benim mütaleam şudur,*

Bar *i.* Yük, ağırlık.

Bar *i.* Çalgılı ve danslı birahane, dans salonu.

Bar *n.* Çok, mütemadi bağırmayı anlatır ve tekrar edilerek kullanılır : *bar bar bağırma* !

Barak *s* Uzun tüylü, uzun kıllı kumas veya hayvan. Ağaca sarılan büyük asma.

Baraka *i.* Tahtadan kurulan kulübe, salaş, sundurma.

Barbar *s.* Vahşi, medenî olmıyan, kan içici.

Barbunya *i.* Bir nevi balık. Bir nevi fasulye.

Barbut *i.* Zarla oynanan bir çeşit kumar.

Barça *i.* Büyk sandal.

Barçak *i.* Kılıç kabzasının eli koruyan siperi.

Barda *i.* Fıçıcı keseri ve küsteresi.

Bardak *i.* Su içmeğe mahsus kap, kupa, maşrapa.

Bargam *i.* Levrek cinsinden bir nevi balık.

Bari *e.* Hiç olmazsa: *bilmiyorsun bari söyleme.*

Bari *i.* Allah, Tanrı.

Barika *i.* Şimşek. Yıldırım parıltısı (Işın).

Barit *s.* Soğuk.*c.* Sevimsiz, isteksiz ; *fakirlere barit muamele yapma.*

Bariz *s.* Belli, meydanda.

Barındırmak *f.* Sığdırmak.Siper altına almak, korumak.

Barınmak *f.* Siper altına girmek, sığınmak.

Barış *i.* Uzlaşma, barışma.

Barışık *s.* Barışmış, uzlaşmış.

Barışma *i.* Barışıklık.

Barışmak *f.* Uzlaşmak.

Barıştırma *i.* Aralarını bulma, uzlaştırma.

Barıştırmak *f.* Uzlaştırmak, aralarını bulmak,

Bark *i.* Aile. Ev—*i.* Aile ocağı.

Bârka *i.* Büyük sandal,

Barkacı *i.* Sandalcı.

Barklanmak *f.* Ev bark sahibi olmak.

Baro *i* Avukatlar cemiyeti.

Barometre *i.* Hava tazyiki miktarını ve havanın alacağı hali gösteren alet.

Baron *s* Avrupada bir asalet unvanı.

Baroskop *i.* Hava terazisi. Havanın tazyikını gosterir bir alet.

Barsak *i.* Karnın içinde ve mideden büzüğe kadar uzanan dolaşık ip biçiminde yol.

Barsam *i.* Kücük ve dikenli bir balık.

Barsama *i.* Nane gibi güzel kokulu geniş yapraklı bir ot.

Baru *i.* Kale duvarı. Sığınılacak yer. Siper.

Barudî *s.* Barut rengi, açıkça vapur dumanı rengi.

Barut *i.* Ateşli silâhları atmak için kullanılan ve kührçile ile kükürt ve kömürden yapılan siyah yahut beyaz madde. *c.* Gayet sert.

Barutane *i.* Barut yapılan yer.

Barutluk *i.* Barut kutusu.

Basamak *i.* Merdiven ayağı, ayak basacak yer.

Basar *i.* Göz, görme.

Basarık *i.* Dokuma tezgâhının ayaklığı.

Basiret *i.* Kalp gözü, doğru ve evelden sezme.

Basit *i.* Düz, arızasız. Açık. Sade.

Basık *s.* Alçak ve sıkıntılı. Dar.

Basıklık *i.* Alçaklık, yüksekliği az.

Basılı *s.* Basılmış. Damga veya kalıpla tab'olunmuş, matbu.

Basılış *i.* Basılma.

Basılma *i.* Basılmak işi.

Basılmak *f.* Ayakla çiğnemek. Ezilmek, sıkılmak. Birden hücuma uğramak. Tab'olunmak. Söndürülmek. Damga vurulmak.

Basıra *i.* Görme kuvvet ve hassası.

Basırganmak *f.* Ağırlık basarak rahatsız olmak, kâbusa tutulmak.

Basış *i.* Basma.

Baskı *i.* Basık, sıkacak şey, mengene, cendere. Tazyik. Kalıp, damga.

Baskıcı *i.* Tülbent üzerine kalıp basan.

Baskın *s.* Ağır. Basıp geçen. Galip, üstün. Ansızın hücum.

Baskül *i.* Yükleri tartmağa mahsus oturak kantar.

Basma *i.* Basmak işi. Beyaz dokunup sonradan üstüne renkleri ve çiçekleri basılan kumaş. *s.* Basılmış, tab'olunmuş.

Basmacı *i.* Tülbent üstüne kalıp basan adam Matbaacı. Basma yapan ve satan adam.

Basmak *f.* Ayakla çiğnemek. Ağırlık vermek, tazyik etmek. Kalıp, mühür vurmak. Ansızın hücum etmek. Birdenbire tutmak. Kuluçka oturtmak.

Boso *i.* Yalnız kalın ses çıkaran çalgı aleti.

Bast *i.* Yayma, serme.

Bastı *i.* Et ile pişirilen sebze. Bir şeyin üzerine basan.

Bastıbacak *i.* Paytak.

Bastırılmak *f.* Baskı altına konmak. Tab'ettirilmek. Söndürülmek.

Bastırmak *f.* Ezdirmek, çiğnetmek, tazyik ettirmek. Tab'ettirmek. Söndürmek. Galebe etmek, geçmek. Örtbas etmek, saklamak.

Baston *i.* Elde taşınılan

ve dayanılan değnek.

Basur *i.* Mayasıl, kalınbarsağın iltihabından dolayı büzükten kan ve cerahat gelme.

Baş *i.* İnsan ve hayvanın kafası. Bir şeyin en yukarısı, tepe. Uç, düğme şeklinde tepe. Kenar, başlangıç. Top ve kelle şeklinde şey. Canlı hayvan sayısı. Reis, âmir, birinci. Akıl, zekâ. — **a çıkmak** *f.* Becermek. — **göstermek** *f.* Görünmek. — **a kakmak** *f.* Yapılan iyiliği yüzüne vurmak. — **kaldırmak** *f.* İsyan etmek. — **vurmak** *f.* Müracaat etmek.

Başabaş *h.* Tastamam : *başabaş geldi.*

Başağrısı *i* Başın ağrıması. Rahatsız etme, canısıkma.

Başak *i.* Ekin başı.

Başakçı *i.* Orak zamanında tarlada dökülüp kalan başakları toplıyan.

Başaklanmak *f.* Ekin başak bağlamak.

Başaklı *s.* Başaşağı olan, başak tutmuş.

Başarılmak *f.* Başa çıkarılmak, becerilmek.

Başarmak *f* Başa çıkarmak, becermek.

Başaşağı *s.* Aşağı doğru. Baş tarafı aşağıda olarak.

Başbuğ *i.* Gayrimuntazam asker kumandanı. İzcilerin başkumandanı.

Başçavuş *i.* Askerlikte çavuştan büyük rütbe.

Başçı *i.* Koyun başlarını pişiren ve satan adam.

Başetmek *f.* Başa çıkmak.

Başgöz *i.* Evlendirme. — **etmek** *f.* Evlendirmek, evermek.

Başıboş *s.* Boşgezen, serseri. Bağlanmamış (hayvan).

Başıbozuk *i.* Düzensiz Sivil. Resmî üniformayı giymiyen.

Başıkabak *z.* Çıplak başlı.

Başka *e.* Bir şeyin ayrı,

değişik olanı, sair, gayri, özge, diğer.

Başkaca *h.* Ayrıca, ayrı olarak.

Başkalaşmak *f.* Başka türlü olmak, değişmek.

Başkalık *i.* Değişiklik.

Başkası *i.* Diğeri, gayri, diğer biri.

Başkâtip *s.* Bir resmî dairede, bir kalemde bulunan kâtiplerin başı.

Başkonsolos *i.* Başsehbender.

Başkumandan *i.* En büyük kumandan.

Başlama *i.* Başlamak işi.

Başlamak *f.* Bir işe girişmek.

Başlangıç *i.* Baş taraf, iptida.

Başlanmak *f.* Bir işe girişilmek. Baş bağlamak, yuvarlak olmak.

Başlatmak *f.* Bir işe giriştirmek.

Başlı *s.* Başı, tepesi olan. Esaslı, ehemmiyetli.

Başlıbaşına *h.* Kendi başına, tek başına : *bu başlıbaşına bir iştir.*

Başlıca *s.* En ehemmiyetli, en esaslı. *h.* En ziyade, en evvel : *başlıca işimiz bu olmalıdır.*

Başlık *i.* Bir işin başı, âmiri olmaklık. Başı yağmurdan korumak için kullanılan örtü, kukuleta. Harpte başı muhafaza için giyilen tolga, miğfer. Direk başı, tepelik. Atın başını ve ensesini korumıya mahsus kılıf.

Başmuharrir *i.* Gazetelerde siyasî makaleyi yazan muharrir.

Başmuallim *i.* Müdür olmıyan ilkmekteplerde müdür vazifesini gören muallim.

Başmuavin *i.* Müdür muavinlerinden en büyüğü.

Başmurakıp *i.* Maliye murakiplerinin en büyüğü.

Başmüdür *i.* Müdürlerin en büyüğü.

Başmüfettiş *i.* Müfettişlerin en büyüğü.

Başsız *s.* Başı olmıyan, âmiri olmayış.

Başsızlık *i.* Başı ve reisi olmamak.

Başörtü *i.* Kadınların başlarını sardıkları veya örttükleri incetül

Başörtülü *i.* Başörtüsü olan.

Baştanbaşa *h.* Bir ucundan öbür uca kadar : *bunu baştanbaşa okumak lâzım.*

Başüstüne *h* Peki yerine saygı göstermek için kullanılır: *bu yazıyı yaz! başüstüne efendim.*

Başvekâlet *i.* Başvekillik dairesi. Başvekilin vazife ve makamı.

Başvekil *s* Kabine reisi, Vekiller Heyeti reisi.

Bataet *s.* Ağırlık.

Batak *s.* Batılan çamurlu yer. Batacak, ümitsiz iş. Karabatak, ördeğe benzer bir çeşit su kuşu.

Batakane *i.* Gidenleri soyup batıran kumar veya kötülük yeri.

Batakçı *s.* Borcunu vermiyen.

Batakçılık *s.* Dolandırıcılık, borçunu vermemezlik.

Bataklı *s.* Batakları ve sulak yerleri çok olan yer.

Bataklık *s.* Batak yer, çamurluk.

Batarya *i.* Altı veya dört topu olan takım. Altı veya dört pilden ibaret elektrik pili takımı *c.* Sert muamele.

Bati *s.* Ağır hareketli. yavaş, geç.

Batist *i.* Bir çeşit ince patiska, patis.

Batı *i.* Güneşin battığı taraf, garp. Oradan esen rüzgâr.

Batık *e.* Batmış, çökük.

Bâtıl *s* Doğruya ve hakikate uymıyan. Boş, beyhude, nafile.

Bâtın *s.* İç, gizli. *i.* İçyüz, Sır, esrar.

Batın *i.* Karın. Soy, sülâle.

Bâtınen *h.* İçyüzden, gizliden.

Bâtınî *s.* Gizli, iç yüzüne ait.

Batırılmak *f.* Sokulmak. Yokedilmek. Perişan edilmek. Çok zarar ve ziyana uğratılmak.

Batırmak *f.* Sokmak, daldırmak, girdirmek. Mahvetmek, kaybetmek. İflâs ettirmek. Perişan etmek.

Batış *i.* Batma.

Batkın *s.* Batmış, çökmüş, çokük. Çukur, derin. İşi harap,müflis.

Batkınlık *i.* Batıklık, çöküklük. Müflislik.

Batma *i.* Batmak işi.

Batmak *f.* Bir şeyin içine sokulmak,dalmak. Girmek. Kaybolmak. Bitmek iflâs etmek.

Batman *i.* Yerine göre iki okkadan sekiz okkaya kadar değişen bir ölçü.

Battal *s.* Hükümsüz.Boş. İşlemez. Çok büyük, hantal. *i.* Bir işe ait hükümsüz evrak.

Battaniye *i.* Yün yatak örtüsü.

Bavul *i.* Yolculuk çantası, valiz.

Bayağı *s.* Adi. Adeta, düzce.

Bayağılık *i.* Adilik, aşağılık.

Bayat *s.* Eskiyip güzelliğini kaybeden, taze olmıyan. Eski, modası geçmiş. Tatsız, lezzetsiz.

Bayatlamak *f* Bayat olmak, eskiyip tazeliği gitmek, bayağılaşmak.

Bayatlaşmak *f. Bak:* Bayatlamak

Bayatlatmak *f.* Eskitmek, bekleterek tazeliğini geçirmek.

Baygın *s.* Bayılmış, kendinden geçmiş. Gevşek, mecalsiz. Mahmur. Tutkun, çok seven.

Baygınlık *i.* Bayılmış ve kendinden geçmiş adamın hali.

Bayılma *i.* Bayılmak işi.

Bayılmak *f.* Kendini. kaybetmek, kendinden geçmek. Çok sevmek: *bu tatlıya bayılırım.*

Bayıltmak *f.* Baygın yapmak.

Baykuş *i.* Viranelerde

yaşıyan ve geceleri fena fena bağıran, bir kuş, puhu.

Bayi *s.* Satan, satıcı.

Bayır *i.* Az inişli yer.

Bayırcın *i.* Bayır kuşu.

Bayrak *i.* Bir devletin işareti olan ve bir direk veya mızrağa takılan kumaş. Bandıra, alem, sancak.

Bayraktar *i.* Alemdar. Elebaşı.

Bayram *i.* Dince ve milletçe mubarek sayılan gün. Şenlik.

Bayramlaşmak *f.* Birbirine bayram tebriki etmek.

Bayramlık *s.* Bayrama mahsus. *i.* Bayram hediyesi, bahşışı, elbisesi.

Baytar *i.* Hayvan hastalıkları doktoru.

Bartarlık *i* Baytarın san'at ve mesleki.

Bazan,en *z.* Bazıkere, arasıra, vakit vakit.

Bazı *z.* Birtakım, birkaç, bir kısım, arasıra.

Bazlamaç *i.* Saç gözlemesi.

Bazu *i.* Kolun dirsekle omuz arasındaki kısmı.

Be *h.* Dikkati ve ihtarı celp için kullanılır: *be kardeş! be adam! gel be!*

Bebe, bebek *i.* Küçük çocuk. İnsan şeklinde Çocuk oyuncağı.

Beca *s.* Yerinde, münasip, lâyık.

Becayiş *i* Memurlar arasında yer değiştirme.

Bece *i.* Arpacık, sivilce.

Becerik *s.* Kolayını bulup işini yoluna koyabilme.

Becerikli *s.* Elinden iş gelen, işin kolayını bilen.

Beceriksiz *s.* Elinden iş gelmez.

Becerilmek *f.* Bir işi kolayca görmek.

Becerme *i.* Becermek işi.

Becermek *f.* Bir işi kolaylıkla görmek.

Becertmek *f.* Birinin işini bitirmek.

Bedahet *i.* Belli, açık, aşikâr.

Bedava *i,h.* Parasız,mec-

nanen, beleş. *c.* Çok ucuz, caba.

Bedavet *i.* Bedevilik.

Bedayi *i.* Son derecede güzel ve beğenilen şeyler, bedialar

Bedbaht *i.* Bahtsız, talihsiz.

Bedbahtlık *i.* Bahtsızlık.

Bedbin *s.* Herşeyi fena gören.

Bedbinî *s.* Herşeyde fenalık görme.

Beddua *i.* Kötü dua. İnkisar.

Bedel *i.* Birşeyin yerini tutan, Karşılık. Bedelinaktî.

Bedelci *i.* Bedelinaktî veren.

Bedelinaktî *i.* Askerlik hizmetini azaltmak için verilen para, bedel.

Bedelî *s.* Bedelinaktî vermiş efrat.

Beden *i.* Gövde, vücut, ten. Ağacın gövdesi. Kendi, şahsı.

Bedenen *h.* Bedenile, şahsan.

Bedenî *i.* Bedene ait. —**terbiye** *i.* Cimnastik.

Bedesten *i* Kıymetli eşya satılan kapalıçarşı.

Bedevi *s* Çölde çadırlarda göçebe halinde yaşıyan, medenî olmıyan.

Bedevilik *i.* Bedevi hayatı.

Bedeviyet *i.* Bedevilik.

Bedia *i. Bak:* Bedayi.

Bedihî *s.* Belli, meydanda.

Bedihiyat *i.* İsbata muhtaç olmıyacak kadar açık şeyler.

Bedir *i.* Ayın daire şeklinde olan hali.

Beğendi *i.* Bir nevi etli patlıcan yemeği.

Beğendirmek *f.* Birine birçok şeylerin içinden birini seçtirmek. Makbule geçecek bir iş yapmak.

Beğenilmek *f.* Hoşa gitmek. Seçilmek.

Beğeniş *i.* Seçme, tercih.

Beğenme *i. Bak:* Beğeniş.

Beğenmek *f.* İyi bulmak. kabul etmek. Seçmek.

Behane, bahane *i.* Boş sebep. Asılsız özür.

Behemehal *h.* Herhalde, ne olursa olsun, mut-

laka: *vazifeyi behemehal yapmalı.*

Beher *h.* Her, herbiri : *beher arşınına bir lira verdim.*

Behey *h.* Her ! Ey ! be: *behey adam ne bakarsın!*

Behre *i.* Pay, hisse, bilgi, yordam.

Behreli *s.* Kıymetli. Bilgili. Yordamlı.

Behresiz *s.* Bilgisiz. Yordamsız.

Beht *i.* Şaşma, hayret.

Beis *i.* Zarar, mahzur.

Beka, baka *i* Bulunduğu halde kalma, devam. — **bulmak** *f.* Olduğu gibi kalmak.

Bekâr *s.* Evlenmemiş erkek, yatımektepleri nde cuma geceleri de mektepte kalan talebe. — **odası** *i.* Han odası.

Bekâret *i.* Kızlık.

Bekârlık *i.* Bekâr olma.

Bekaya *i.* *Bak*: bakiye. Tahsil olunmayıp ertesi seneye kalan vergi. Askerliğe geç alınan efrat.

Bekçi *i.* Bir şeyi bekleyip koruyan adam.

Bekleme *i.* Beklemek işi. — **odası** *i.* Dairelerde intizar odası.

Beklemek *f.* Bir şeyin olmasını veya gelmesini ummak, gözlemek.

Beklenilmek *f.* Gözlenmek, gözlenilmek. Umulmak.

Beklenmek *f.* *Bak*: Beklenilmek.

Bekleşmek *f.* Birlikte beklemek.

Bekletmek *f.* Beklemeğe sebep olmak. Bekçi komak.

Bekri *s* Sarhoş.

Bekrilik *i.* Sarhoşluk.

Bektaşi *ı.* Hacı Bektaş Velinin tarikatına mensup derviş. *c.* Kaygısız.

Bel *i.* İnsan bedeninin göğsü ile kornın arası. Sırt, arka. Dağlar arasındaki geçit.

Bel *i.* Ayakla basılıp yere batırarak toprağı kazmağa yarar çiftçilik aleti (aygıtı).

Belâ *i.* Tasa. Afet. Ağır iş.

Belâgat *i.* Düzgün, güzel

ve hale en uygun olarak söyleme.

Belâhet *i.* Ahmaklık.

Belâlı *s.* Sıkıntılı. Orospunun dostu.

Belde *i.* Şehir.

Beledî *s.* Şehirli Sehire, belediyeye mensup.

Belediye *i.* Bir şehrin düzgünlüğüne ve temizliğine bakan idare. — **meclisi** *ı.* Belediye işlerine bakmak için azası halk tarafından seçilen heyet.

Beleş *i.h.* Bedeva, caba.

Beli *e.* Evet.

Beliğ *s.* Belâğatle ifade olunan söz ve böyle düzgün söz söyliyen.

Belin *s.* Gözlerini açıp bakakalmış, şaşkın.

Belinleme *i.* Belinlemek işi.

Belinlemek *f.* Gözlerini açıp bakakalmak.

Belirme *i.* Belirmek işi.

Belirmek *f.* Belli olmak, meydana çıkmak.

Beliriş *ı.* Belirme.

Belirsiz *s.* Belli olmıyan.

Beliyye *s.* Belâ.

Belkemiği *i.* Enseden kuyruksokumuna kadar uzanan kemik. Omurga.

Belki *h.* İhtimal, olabilir, umulur : *belki gelir belki gelmez.*

Belleme *i.* Bellemek işi. At eyerinin altına konan keçe.

Bellemek *f.* Öğrenmek. Ezberlemek. Zannetmek. Bel ile kazmak.

Bellenmek *f.* Öğrenilmek. Bel ile kazılmak.

Belletmek *f.* Öğrenmek. Bel ile kazdırmak.

Belli *s.* Meydanda. — **belirsiz** *h.* Güçlükle görülebilen.

Belsoğukluğu *i.* İdrar yolunda hâsıl olan bir (yangı) iltihap.

Bembeyaz *s.* Çok beyaz.

Bemol *i.* Sesin yarım perde indirilmesini bildirir bir musiki tabiri.

Ben *z.* (Şahsî zamirin müfret mütekellimi) kendim, şahsım, özüm.

Bez *i.* Vücutte hâsıl olan siyah benek.

Benam *s.* Adı olan. Meşhur.

Bence *h.* Bana kalırsa : *bence bu daha güzeldir.*

Bende *i.* Kul, köle.

Bendegân *i.* Bendeler.

Bendeniz *h.* Büyüklere karşı kendini küçük göstermek için ben yerine kullanılır : *bendeniz arzettim.*

Bender *i.* Ticaretgâh büyük iskele.

Bendetmek *i.* Bağlamak. Kendine çekmek.

Benek *i.* Ben gibi leke.

Benekli *s.* Lekeli, benli.

Beneksiz *s.* Beneği olmıyan.

Beniâdem *i.* Âdemoğlu, insanlar.

Beniisrail *i.* İsrail oğulları. Yahudiler.

Benimsemek *f.* Kendinin olmıyan şeyi kendine maletmek.

Beniz *i.* Çehre, yüz. — **atmak** *f.* Benzi solmak.

Benli *s.* Beni olan.

Benlik *i.* İnsanın kendi varlığı, şahsiyeti. Kendine çok ehemmiyet veriş, kibir.

Bent *i.* Baâla. Celbetme. Rabıta. Boğum. Fıkra, madde. Suyu biriktirmek için yapılan set. Makale, bahis.

Benzetilmek *f.* Uyarı yapılmak, onun gibi yapılmak. Taklit edilmek.

Benzeme *i.* Benzetmek işi.

Benzemek *f.* Bir şeyin uyarı olmak. Tıpkı onun gibi olmak, uymak.

Benzetme *i.* Benzetmek işi.

Benzetmek *f.* Bir şeyi diğer bir şey gibi yapmak. Taklit etmek, aynini yapmak.

Benzeyiş *i.* *Bak:* Benzeme.

Benzin *i.* Madenkömürü katranından çıkan uçucu ve parlayıcı mayi.

Beraber *i.* Birlikte bulunan. Müsavi. Bir hizada olan.

Beraet *i.* İlişiksiz. Bir davanın neticesinde ilişiksiz çıkma.

Berat *i.* Nişan, rütbe,

imtiyaz verildiğine veya vergiden istisna olunduğuna dair verilen ferman. — **gecesi** *i.* Hazreti Muhammede peygamberliğin bildirildiği Şaban ayının on beşine rasgelen kandil günü.

Berbat *s.* Pis. Kötü, harap.

Berber *i.* Sakalı tıraş edip ve saçı kesip düzelten perükâr. Afrikanın şimalinde bulunan büyük bir kavm.

Berberlik *i.* Berberin san'atı.

Berberî *s.* Berber kavmine mensup.

Berdevam *s.* Devam üzre olan, süren. *İşimde berdevamım.*

Bere *i.* Vurma, incitme, gibi bir şey neticesi bedenin bir tarafında hâsıl olan çürük, pek hafif yara.

Bere *i.* Sipersiz gemici ve mektepli kasketi.

Bereket *i.* Nimet. Bolluk. —**versin** *h.* Çok şükür manasına kullanılır : *düştüm, bereket versin bir yerim incinmedi.*

Berelemek *f.* Bere hâsıl etmek.

Berelenmek *f.* Bere peyda etmek.

Bergamot *i.* Portakal cinsinden güzel kokulu bir meyva.

Bergüzar *i.* Yadigâr olarak verilen hediye.

Berhava *i.* Havaya fırlama. Ziyan olma.

Berhudar *s.* Çalışmanın veya bir hayır işin mükâfatını eldeetme.

Berhudarlık *i.* Berhudar olmaklık.

Beri *s.* Kurtulmuş. Temiz. Kusursuz. *z.* Daha yakında, daha yakın. *s.* Yakında bulunan. *i.* Yakında olan yer : *beri taraf daha iyidir.*

Beriki *s.* Yakındaki.

Berk *i.* Şimşek.

Berkarar *s.* Yerleşmiş, devamlı.

Berrak *s.* Duru. Pek parlak. Bulanık olmıyan. Bulutsuz.

Berraklaşmak *f.* Durulaşmak. Berrak olmak.

Berraklaştırmak *f.* Berrak yapmak. Durulaştırmak.

Berrî *s.* Karaya mensup, bahrî mukabili.

Berriye *i.* Kara kuvveti. Çöl, sahra.

Bertaraf *s.* Savulan, bir tarafa bırakılan: *şaka bertaraf, ciddî konuşalım.* — **etmek** *f.* Ortadan kaldırmak.

Berzah *i.* İki karayı birbirine bağlıyan ve iki denizi biribirinden ayıran dar dil. *s.* Sıkıntılı yer, cehennem.

Besa *i.* Kavga'lı Arnavutlar arasında yapılan barış sıklık.

Besalet *i.* Yiğitlik.

Besbelli *s.* Pek belli, çok açık.

Besi *s.* Hayvanı semirtecek yer. Bir şeye istenilen duruşu vermek için etrafına konulan şey.

Besili, besli *i.* Semirtilmiş, semiz.

Besleme *i.* Semirtme. Evlâtlık kız.

Beslemek *f.* Yiyeceğini bulup vermek. Semirtmek. Etrafını doldurmak.

Beslenme *i.* Beslenmek işi.

Beslenmek *f.* Yiyip içmek. Semirmek.

Besletmek *f.* Yiyeceğini buldurup verdirmek. Semirtmek.

Besmele *i.* Bismillâh cümlesi. Başlangıç.

Beste *s.* Bağlanmış. *i.* Bir musiki parçasının havası, makamı.

Bestekâr *i.* Manzumelere makamı uyduran musikişinas.

Bestelemek *f.* Bir manzumeye makam ve ahenk uydurmak.

Besteli *s.* Makam ve ahengi olan nazım.

Beş *i.* Dört ile altı arasındaki sayı.

Beşaret *i.* Müjde.

Beşaşet *i.* Güleryüzlülük.

Beşbıyık *i.* Muşmula.

Beşer *i* Herbirine veya her defasında beş.

Beşer *i.* Adam, insan.
Beşere *i.* Derinin dış tabakası. Dış deri.
Beşik *i.* Küçük çocukları içine yatırıp salladıkları tahtadan küçük karyola.
Beşinci *i.* Dördüncüden sonra gelen.
Beşli *s.* Beş tane olan.
Beşlik *s.* Beş kuruş v.s. değerinde.
Beşuş *s.* Güleryüzlü.
Bet *i.* Yüzün rengi, beniz. Bereket, bolluk.
Bet *s.* Kötü. Çirkin.
Beter *s.* Daha fena.
Beton *i.* Çimento, kum ve küçük taşlardan yapılan kaldırım ve duvar.
Betonarme *i.* Betonu demirden çubuklarla sıkıştırarak yapılan bina.
Bevil *i.* Sidik, siyi.
Bevvap *i.* Kapıcı.
Bey *i.* Tahsil ve sınıf itibarile ilerigelenlere verilen unvan. Baş, reis. Oyun kâğıdında birli. Arı — *i.* Koğanda kumanda eden dişi arı.
Beyaban *i.* Çöl, sahra.
Beyan *i.* Anlatma.
Beyaz *s.* Ak. Müsveddenin temize çekilmesi.
Beyazımsı *s.* Akça.
Beyazlanmak *f.* Ağarmak, beyaz olmak.
Beyazlaşmak *f.* *Bak:* Beyazlanmak.
Beyazlatmak *f.* Ağartmak.
Beyazlık *i.* Aklık.
Beyazımtrak *s.* *Bak:* Beyazımsı.
Beyefendi *i.* Hürmet makamında beylere verilen unvan.
Beygir *i.* At, yük atı.
Bnyhude *s.* Nafile, boş. *h.* Boş yere : *Beyhude uğraşma*
Beyi *h.* Satma.
Beyin *i.* Duygunun merkezi olan başın içindeki beyaz sinir külçesi, dimağ. *c.* Akıl, zekâ.
Beyinli *s.* Akıllı.
Beyinsiz *s.* Akılsız, budala.
Beyinsizlik *i.* Akılsızlık.
Beyit *i.* İki mısradan ibaret manzum söz. Ev-

Bey'iye *i.* Bir satıcının sattığı şey bedelinden aldığı hisse.

Beylik *s.* Devlete ait, miri. *i.* Bey unvanı. Asillik. Bir beyin idaresindeki hükûmet. Prenslik.

Beyn *i.* Ara, aralık, meyan. *z.* Arada, araya : *bu söz beynimizde kalsın.*

Beynelmilel *s.* Milletler arasında.

Beytutet *i* Bir yerde geceyi geçirme. Gecelemе, bir yerde oturma, ikamet.

Beyyine *i.* Delil.

Beyza *s.* Ak.

Beyzade *s.* Beyoğlu,asil.

Beyzî *s.* Yumurta biçiminde, uzunca yuvarlak veya münhani.

Bez *i.* Pamuk veya ketenden beyaz veya renkli dokuma. Boyunda. koltuk altı ve kasık gibi yerlerde oynak taneler, gudde.

Bezek *i.* Süs.

Bezekçi *i.* Gelinleri süsleyip giydiren kadın.

Bezelye *i.* Nohut cinsinden bir sebze.

Bezen *i.* Süs.

Bezenmek *f.* Süslenmek.

Bezgin *s.* Bezmiş, bıkmış.

Bezik *i.* Bir çeşit iskambil oyunu.

Bezir *i* Ketentohumundan cıkarılan yağ.

Beziryağı *i.Bak:* bezir.

Bezl *i.* Verme, esirgememe.

Bezletmek *f.* Bol bol vermek. Esirgememek.

Bezm *i.* Meclis. İşret meclisi.

Bezmek *f.* Bıkmak.

Bezzaz *i.* Bez, v.s. dokuma satan tüccar.

Bezzaziye *i.* Bezzaz eşyası. Bezzazlık.

Bi *e.* Önüne geldiği kelimenin manasını menfi yapar : *biar (arsız), biedep (edepsiz), biaman (amansız) v.s.*

Biat *i.* Uyma. Bağlanma. Hükümdarların tebeaalığını kabul etme.

Biber *i.* Hindistandan getirilen yakıcı bir ba-

har. **Kırmızı**—*i.* Acı ve yakıcı arnavut biberi.

Biberli *s.* Biberi olan.

Biblo *i.* Büfe ve masa üzerine konulan ziynet eşyası.

Biçare *s.* Çaresiz.

Biçki *i.* Biçmek işi.

Biçilmek *f.* Yarılmak. Kesilmek. Orakla kesilmek.

Biçilmiş *s.* Yarılmış. Hasat edilmiş. — **kaftan** *s.* Yerinde, münasip.

Biçim *i.* Şekil, vaziyet. Yakışık.

Biçimli *s.* Yakışıklı.

Biçimsiz *s.* Yakışıksız.

Biçmek *f.* Kesmek. Yarmak. Hasat etmek.

Biçtirmek *f.* Kestirmek, yardırmak.

Bidar *s* Uyanık.

Bidarlık *i.* Uyanıklık.

Bid'at *i.* İslâmlığın intişarı zamanında mevcut olmayıp sonraları icat olunan şeyler.

Bidayet *i.* Başlangıç, iptida

Bidon *i* Gaz ve benzin tenekesi.

Biftek *i.* Izgarada pişirilmiş sığır eti.

Bigâne *s.* Yabancı. Lâkayt.

Bigayrihakkın *h.* Haksızlıkla, nahak yere : *bigayrihakkın ceza yedi.*

Bihakkın *h.* Hakkile, lâyıkı veçhile : *bu işle bihakkın uğraştım.*

Bihuş *s.* Baygın, akılsız.

Bihuşluk *i.* Baygınlık.

Bikarbonat *i.* Hamızi karbon milhleri.

Bikes *s.* Kimsesiz.

Bikeslik *i.* Kimsesizlik.

Bikir *i* Kızlık, bekâret.

Bilâhare *i.* Sonra : *ben bilâhare gelirim.*

Bilâkis *i.* Aksine, zıddı olarak

Bilârdo *i.* Etrafı çerçiveli bir masa içinde bulunan yuvarlaklar ve bu yuvarlaklara dokundurulan değneklerle oynanan bir oyun.

Bilât *i.* Beldeler, şehirler.

Bilcümle *s.* Hep bütün.

Bildik *s.* Bilinen, yabancı olmıyan, aşina.

Bildirilmek *f.* Anlatılmak. Haber verilmek.

Bildirmek *f.* Anlatmak, haber vermek.

Bile *h.* Beraber, birlikte. Dahi: *hattâ bu bile yanlış*

Bilek *i.* Elin kola birleştiği oynak.

Bileği *i.* Kesici şeyleri bilemeğe mahsus alet.

Bileğitaşı *i. Bak:* bileği.

Bilemek *f.* Kesici aleti bileğitaşına veya çarka tutup keskinletmek.

Bilenmek *f.* Taşa sürülerek, çarka tutularak keskin olmak.

Bilet *i.* Bir yere gitmek ve bir şeye binmek için ücret karşılığında alınan kâğıt.

Biletçi *i* Bilet veren adam.

Biletmek *f.* Taşa veya çarka sürülüp keskin ettirmek.

Bilezik *i.* Kadınların süs için bileklerine taktıkları halka. Kuyunun ağzına konulan delikli taş.

Bilgi *i.* Malûmat, ilim.

Bilgiç *s.* Alim. Bilgi taslıyan.

Bilgili *s.* Malûmatlı.

Bilgisiz *s* Malûmatsız.

Bilhassa *h.* Hususile, alelhusus *bu işe bilhassa ben önayak oldum.*

Bilinmek *f.* Tanışmak. Makbule geçmek.

Biliş *i.* Bilme.

Bilişmek *f.* Tanışmak.

Bilûmum *h.* Hepsi, umumen.

Billûr *i.* Elmas gibi parlak ve şeffaf taş ve buna benzetilerek yapılan cam, elmastraş.

Bilme *i.* Bilmek işi.

Bilmece *i.* Bir şeyi karışık ve şaşırtıcı olarak anlatmak için düzülmüş söz, muamma.

Bilmedik *s.* Bilmiyen, bilinmiyen.

Bilmek *f.* Bir şey hakkında malûmatı olmak. Öğrenmek. Tanımak. Hatırlamak. Zannetmek. Mes'ul tutmak. Şüphelenmek.

Bin *i.* On kere yüz, dokuz yüz doksan dokuzdan bir fazla.

Bina *i.* Yapı yapma. Dayama. Yapı.

Binaberin *h.* Ondan dolayı. Bundan ötürü. Binaenaleyh: *çalışıyorum, binaberin ben muvaffak olacağım.*

Binaen *h.* Dayanarak, istinat ederek: *Teşkilâtı Esasiye kanununa bina en Türkiye Cümhuriyettir.*

Binaenaleyh *h.* Bunun üzerine, ondan dolayı: *yüzme bilirim, binaenaleyh denizden korkmam.*

Binbaşı *i.* Bir tabur asker kumanda eden zabit.

Binbaşılık *i.* Binbaşı rütbesi.

Bindirmek *f.* Araba, gemi, at gibi şeylerin üzerine çıkarmak. Sandal, araba v.s. hakkında çarpmak.

Binefsihi *h.* Bizzat, kendisi.

Binek *s.* Binmeğe mahsus olan.

Binektaşı *i.* Ata binmek için üstüne çıkılan taş.

Biner *i.* Herbirine veya her defasında bin.

Birinci *s.* Ata binmeye alışık adam, süvari.

Binicilik *i* Süvarilik.

Binilmek *f.* Üstüne çıkılmak.

Bininci *i.* Bin derecesinde olan.

Biniş *i.* Binme. Sarıklıların giydikleri geniş cüppe.

Binlik *s.* Bin kuruş v.s. değerinde olan. Bin dirhem alan şişe.

Binme *i.* Binmek işi.

Binmek *i.* Havanın üstüne çıkmak, arabanın içine girmek. Bir şeyin üstüne çıkmak.

Bioloji *f.* Canlı mahlûkların hayatından bahseden ilim.

Bir *i.* Sayının en küçüğü. Tek. Müsavi.—**düziye** *h.* Mütemadiyen.

Bira *i.* Arpasuyu ve ömerotundan yapılan içki.

Birader *i.* Erkek kardeş.

Biraderane *s.* Kardeşçe.

Birahane *i.* Bira içmeğe mahsus yer.

Biraz *h.* Azıcık, az vakit.— **evvel** *h.* Demin den: *biraz evvel yedim.*

Birçok *h.* Hayli, çok mik-

tar: *birçok yazı yazdım.*

Birden *h.* Bir defada. Birlikte. beraber.

Birdenbire *h.* Ansızın.

Birebir *k.* Hiç yanılmaz, muhakkak: *bu ilâç baş ağrısına birebirdir.*

Birer *h.* Bir bir sayarak. Teker teker.

Biri *h.* Birisi. Bir kimse.

Biricik *h.* Yalnız, bir tane.

Birikinti *i.* Birikmekten hâsıl olan şey.

Birikme *i.* Birikmek işi.

Birikmek *f.* Toplanmak, yığılmak.

Biriktirmek *f.* Toplamak.

Birinci *i.* İlk, evvel, evvelki. En başlı. Sınıf başı.

Birisi *h* Biri.

Birkaç *h.* Az ve sayısı belli olmıyan miktarda.

Birleşmek *f.* Bir olmak, toplanmak. Uyuşmak.

Birleştirmek *f.* Bir yere getirip bir etmek. Uyuşturmak

Birli *i.* Bir rakamı yazılı olan. İskambilde as, aso.

Birlik *i.* Bir ve tek olmak. İçtima, cemiyet, klüp, dernek. *s.* Uyuşmuş, anlaşmış.

Birlikte *h.* Beraberce.

Birtakım *h.* Bazı, bir kısım.

Bisiklet *i.* Biribiri arkasında iki tekerlekli, ayakla yürüyen araba, velosipet.

Bismillâh *t.* Besmelenin ilk kelimesi.

Bit *i.* Pis adamların baş ve üstlerinde hâsıl olan küçük böcek, kehle.

Bitabi *s* Kuvvetsizlik.

Bitap *s.* Kuvvetsiz.

Bitaraf *s.* Hiçbir tarafla uyuşuk olmıyan, bir tarafa meyletmiyen.

Bittabi *h.* Tabiatile, şüphesiz: *güneş bittabi hayat verir.*

Bitevi *s.* Bütün. *h.* Bir düziye, boyuna.

Bitik *s* Bitmiş, harap olmuş,ümitsiz.

Bitirim *i.* Bitirme. Son.

Bitirme *i* Bitirmek işi. *s.* Götürü, kesme.

Bitirmek *f.* Sona erdirmek. Tamamlamak, tü-

ketmek. Mahvetmek, kuvvet bırakmamak. Tohumun filizlenip topraktan dışarı çıkmasına sebep olmak.

Bitişik *s.* Biribirine dokunacak surette yaklaşmış, muttasıl.

Bitişmek *f.* Biribirine dokunacak surette yaklaşmak, kavuşmak.

Bitiştirmek *f.* Biribirine dokunacak surette yaklaştırmak.

Bitki *i.* Yerden biten ağaç, ot v.s. canlı mahlûklar, nebat.

Bitkin *s.* Bitmiş.

Bitlemek *f.* Bitleri toplayıp kırmak.

Bitlenmek *f.* Kendi bitini ayıklayıp kırmak. Vücudünde bit hâsıl olmak.

Bitli *s.* Üstünde bit bulunan.

Bitme *i.* Bitmek işi.

Bitmek *f.* Sona ermek, tamamlanmak. Tükenmek, mahvolmak. Bozulmak. Yorulup kalmak. Fütur getirmek. Şaşmak, çok sevmek. Tohum yerden çıkmak.

Bitpazarı *i.* Eski elbise ve eşya satılan çarşı.

Bitüm *i.* Madenî zift.

Bityeniği *s.* Gizli ayıp.

Biz *z.* Ben zamirinin cem'i : *biz geldik.*

Biz *i* Kunduracı ve saraçların iğneyi geçirecekleri yeri delmeğe mahsus tahta saplı sivri demirden alet.

Bizar *s.* Bıkmış, usanmış.

Bizmut *i.* İshali kesen beyazımtrak bir toz.

Bıçak *i.* Çelikten yapılan keski aleti.

Bıçakçı *i.* Bıçak yapan ve satan adam.

Bıçaklamak *f* Bıçakla yaralamak.

Bıçkı *i.* Tahta kesen dişli bıcak. Kumaş v.s. biçmek işi, san'ati.

Bıçkıcı *i.* Bıçkı ile tahta yaran adam.

Bıkılmak *f.* Bıkıntı gelmek, usanmak.

Bıkıntı *i.* Usanç, bıkma-

Bıkkın *s.* Usanmış, bezmiş.

Bıkkınlık *i.* Usanma, bıkma.

Bıkmak *i.* Usanmak.

Bıktırmak *f.* Usandırmak.

Bildir *z.* Geçen sene.

Bildircın *i.* Sonbahar mevsiminde avlanan eti lezzetli bir kuş.

Bıngıldak *i.* Yeni doğan çocuğun başının yumşak olan yeri.

Bıngıldamak *f.* Hafif oynayıp tepremek.

Bırakılmak *f.* Terkolunmak.

Bırakma *i.* Bırakmak işi.

Bırakmak *i.* Elden atmak, elden çıkarmak. Terketmek. Koymak. Birinin yanına emanet etmek. Boşamak. Müsaade etmek. Salıvermek.

Bıraktırmak *f* Terkettirmek.

Bıyık *i.* Üst dudak üzerinde biten kıllar. Asmada ve kabak gibi bazı sebzelerin fidanlarında ki ince ve kıvrık iplik gibi dal.

Bıyıklanmak *f.* Bıyığı gelmek.

Bıyıklı *s.* Bıyığı olan.

Bıyıksız *s.* Bıyığı olmıyan, henüz bıyığı çıkmamış.

Bluz *i.* Kadınların giydik'leri ipek v.s. den yapılan iç ceketi.

Bobin *i.* Üzerine elektrik kablo veya teli sarılan içi boş makara. Bu şekilde olan kâğıt, kablo v.s. yuvarlağı.

Boca *i.* Devirme, aktarma.

Bocalamak *f.* Gemi sağ tarafa dönmek. *c.* Söz söylerken şaşırmak.

Bocurgat *i.* Ağır şeyleri kaldırmak ve yukarı çekmek için kullanılan alet.

Bodoslama *i.* Geminin başında ve kıçında omurgaları tutmak üzere dikilen ağaç veya demir omuzluk direği.

Bodrum *i.* Binanın yeraltında mahzen gibi kullanılmak üzre yapılan yeri, izbe.

Bodun *i.* (Bütün)Millet.
Bodur *i.* Pek kısa boylu.
Bodurluk *i.* Boysuzluk.
Boğa *i.* Sığır aygırı.
Boğaz *i.* Ağzın içinde yenilen ve içilen şeyi mideye göndermeğe mahsus delik, gırtlağın yukarısı. Herşeyin dar ve boğuk yeri. İki dağ arasındaki dar geçit, derbent. İki kara arasındaki dar deniz. *c.* Yiyecek, azık.
Boğazkesen *s.* Su ile beraber olan hisar, boğazdan geçmeyi kesmek için sahilde yapılan kale ve tabya.
Boğazlamak *f.* Boğazdan kesmek.
Boğazlıyan *i.* Barakane.
Boğazlı *s.* Çok yiyen, iştahlı.
Boğazsız *s.* İştahsız.
Boğmaca *i.* Çocuklarda olan çok öksürtücü bir hastalık.
Boğmak *i.* Boğum yeri.
Boğmak *f.* El veya iple çekip sıkmak. Solunu kesmek için boğazını sıkmak. Suya daldırıp öldürmek. *c.* Bunaltmak. Daldırmak.
Boğmaklı *s.* Boğüm boğum olan. *i.* Güzel öter ve toygara benzer bir kuş.
Boğuk *s.* Boğulmuş. Boğulmakta olan bir adamın sesi, kısık ses.
Boğukluk *i.* Boğuk oluş.
Boğulmak *f.* Sıkılmak veya suya batmak suretile boğazı tıkanıp soluk alamıyarak ölmek. *c.* Zor nefes almak. İçi sıkılmak.
Boğum *i.* Boğulmuş yer. Kemiklerin oynak yeri, mafsal (oynak). Kamış ve saz gibi şeylerin düğüm yeri ve bunlar arasında kalan kısım.
Boğumlu *s.* Boğum boğum olan.
Boğun *i.* Kubbe ve tavanlarda dumanı çekmeğe mahsus delik.
Boğuntu *i.* Boğulma. Dolandırma, çarpma —**ya getirmek** *f.* Dolandırmak. — **yeri** *i.* Batakane.

Boğunuk *s.Bak:* Boğuk. Hava ve ışık almıyan yer.

Boğuşmak *f.* Biribirinin boğazına sarılmak.

Bohça *i.* Eşya sarmağa mahsus dört köşeli kumaş, böyle bir kumaşa sarılmış eşya.

Bohçaböreği *i.* Bir nevi börek.

Bohçalamak *f.* Bohçaya sarmak.

Bok *i.* İnsan ve hayvan tersi. Pislik, murdarlık,

Boklamak *f.* Kirletmek.

Boklaşmak *f.* Fenalaşmak.

Boklatmak *f.* Pisletmek.

Bokluk *i.* Fenalık. Gübrelik, çöplük.

Boks *i.* Yumruk güreşi.

Boksör *i.* Boks oynıyan.

Bol *s.* Geniş. Çok.

Bollanmak *f.* Genişlemek, bereketli olmak.

Bollaşmak *f.* Genişlemek. Bereketlenmek.

Bollatmak *f.* Genişletmek. Çoğaltmak.

Bolluk *i.* Genişlik. Çokluk, bereket.

Bolşevik *i.* Ferdin mülkiyeti yerine müşterek mülkiyet taraftarı, komünist. Rus hükümetinin idare şekli Soviyet.

Bolşevism *i.* Bolşeklerin mesleki, komünism.

Bomba *i* İçi barut v.s. patlayıcı maddelerle dolu ve fitilli kumbara, dinamit.

Bombacı *i.* Bombacı atan asker.

Bombardıman *i* Bomba ile hücum etme, topa tutma.

Bomboş *s.* Büsbütün boş.

Bonbon *i.* Şekerleme.

Boncuk *i.* Süs ve bazan nazar değmemesi için kullanılan ortası delik camdan renkli küçük halka.

Bonjur *i.* Günaydın sözünün frenkçesi. Etekleri değirmi bir nevi uzun ceket.

Bono *i.* Tüccar senedi.

Bonsuvar *i.* Günaydın sözünün frenkçesi. Vakitler hayrolsun.

Bor *i.* Çorak yer.

Bor *i.* Basit cisimlerden biri.

Bora *i.* Pek şiddetli rüzgâr, fırtına.

Boraks *i.* Alçıtası.

Borani *i.* Pirinçli sebze yemeği.

Borazan *i.* Askerde boru ile emir bildiren nefer, ve bu işte kullenılan boru.

Borazanbaşı *i* Her kıt'ada borazanları idare eden asker.

Borcetmek *f.* Ödünç para almak.

Borç *i.* Ödünç. Vazife.

Borçlanmak *c.* Borca girmek.

Borçlu *s.* Verecekli.

Borda *i.* Geminin dış yanı.

Bordro *i.* Maaş ve hesap cetveli.

Borsa *i.* Kambiyo, zahire, hayvan vs. alım satım yeri.

Boru *i.* İçi boş, üstüvane. Nefesle çalınır bir çalgı aleti.

Boruçiçeği *i.* Boruya benzer bir çiçek.

Bos *i.* «Boy»la[s] kullanılır ve ifadeye kuvvet verir: *boylu boslu.*

Bostan *i.* Sebze bahçesi. Kavun ve karpuz.

Bostancı *i.* Bahçivan. Eski Türk ordusunda bir sınıf asker.

Boş *s.* İçinde kimse ve bir şey olmıyan. Manasız, beyhude. —**durmak** *f.* Bir işte olmamak.

Boşalmak *f.* İçindeki dışarı çıkmak. Akmak.

Boşaltmak *f.* Bir şeyin içindekini çıkarıp boş bırakmak. Bir kaptan başka kaba aktarmak.

Boşamak *f.* Karısını bırakmak.

Boşanmak *f.* Kurtulmak. Akmak. «Karı, koca hakkında» ayrılmak.

Boşatmak *f.* Akıtmak. Boş bıraktırmak.

Boşboğaz *s.* Geveze.

Boşboğazlık *i.* Boşboğazın hali.

Boşgezen *i.* İşsiz. serseri.

Boşlamak *f.* Bırakmak, vazgeçmek.

Boşluk *i.* İçinde bir şey olmamaklık. Açıklık.

Boşnak *s.* Bosnalı.
Boşta *s.* İşsiz, açıkta.
Boşuna *s.* Nafile, beyhude : *boşuna yorulma.*
Boy *i.* Uzunluk. Yükseklik. Oymak. — **atmak** *i.* Boy salvermek. — **bos** *i.* Kılık kıyafet.
Boya *i.* Eşyaya renk vermek için kullanılan madde.
Boyacı *i.* Boya yapan ve satan, eşyaya boya süren.
Boyahane *i.* Boyacı dükkânı.
Boyalamak *f.* Boya sürmek.
Boyalanmak *f.* Boya sürülmek.
Boyolatmak *f.* Boya sürdürmek.
Boyalı *s.* Boya sürülmüs, renkli.
Boyama *i.* Boyamak işi. *s.* Boyanmış.
Boyamak *f.* Boya sürerek veya boyaya batırarak, renk vermek.
Boyanmak *f.* Boya vurulmak.
Boyatmak *f.* Boya sürmek.
Boyayıcı *s.* Boyıyan. **Göz —** *s.* Sahtekâr. Büyücü.
Boykot *i.* Alışveriş, kesme.
Boykotaj *i. Bak:* boykot.
Boylanmak *f.* Boy atmak.
Boylatmak *f.* Uzatmak. boy kazandırmak.
Boylu *s.* Boyu olan, uzun.
Boynuz *i.* Bazı haynanların başlarında silâh yerine kullandıkları uzun, sivri veya kıvrık kemik. — **takmak** *f.* Pezevenklik yapmak.
Boynuzlu *i.* Boynuzu olan. *c.* Pezevenk.
Boyotu *i.* Çimen denilen bahar.
Boysuz *i.* Kısa boylu.
Boyun *i.* Gövdeyi başa bağlıyan düzgü. Bazı kapların dar ve uzun olan yukarı kısmı.
Boyuna *h.* Durmaksızın: *bu su boyuna akar.*
Boyunbağı *i.* Kıravat, boyuna bağlanan bağ.
Boyunduruk *i.* Çift sü-

ren ve araba çeken ö küz ve mandaların boyunlarına geçirilen ağaç çerçeve.

Boz *s.* Külrenginde olan.

Boza *i.* Ekşimiş darı hamurundan yapılan içki.

Bozarmak *f.* Boz rengini almak.

Bozca *s.* Bozumsu.

Bozdurmak *f.* Bozmağa sebep olmak. Parayı ufaklatmak.

Bazgun *s.* Bozulmuş. Perişan. Mağlûp *i.* Bozulma, perişanlık. Yenilmeklik.

Bozgunluk *i.* Yeniliş.

Bozmak *f.* Düzenini gidermek. Harap etmek. Parayı ufalamak. **Ağız**—*f.* Fena söz söylemek. **Aklını**—*f.* Çıldırmak. **Bağ**—*f.* Üzümleri toplamak. **Kız**—*f.* Kızın kızlığını gidermek.

Bozrak *s.* Bozumsu.

Bozuk *s.* Bozulmuş. İşlemez. Yıkılmış. Tertipsiz. Ekşimiş, kokmuş Ufak para.

Bozukdüzen *s.* Tertipsiz.

Bozulmak *f.* Düzgünlüğünü kaybetmek. İşlemez olmak. **Çürümek**, korkmak. Utanmak. Zayıflamak.

Bozum *i.* Bozma.

Bozumca *i.* Bir cins kertenkele.

Bozuntu *i.* Bozgunluk. Döküntü.

Bozuşmak *f.* Ara açılmak.

Bozuşturmak *f.* Aralarını açmak.

Bozuşuk *s.* Arası açılmış.

Bozuşukluk *i.* Ara açıklığı, dargınlık.

Böbrek, böğrek *i.* Belkemiğinin iki tarafında ve midenin altında yumurta büyüklüğünde sidik (siyme) yapan iki iç azası (dikesi).

Böcek *i.* Arı, karınca, bit v.s. gibi küçük hayvan, haşere.

Böcekkabuğu *i.* Yeşil ile mavi arasında güzel ve parlak bir renk.

Böğür *i.* Bedenin koltuk

ile oyluk arasında iki yanı.

Böğürdek *i.* Bir çeşit bülbül.

Böğürmek *f.* (Sığır, manda ve deve gibi hayvan) bağırmak.

Böğürtlen *t.* Dut gibi fakat daha ufak ve siyah bir meyva veren dikenli bir çalı, bunun meyvası.

Böğürtmek *f.* Eti yarı pişirmek, sebzeyi ateşte öldürmek.

Böğürtü *i.* Sığır, manda gibi ses çıkarma.

Bölme *i.* Ayırma. Kesme. Bir büyük yerden bölünüp ayrılmış yer. Yapının içindeki ara duvarları.

Bölmek *f.* Ayırmak. Kesmek.

Bölük *i.* Paralanmış bir şeyin herbir parçası. Pay. Duvar, oda. Bir büyük cemaatten ayrılmış bir kısım. Orduda yüz kişilik kıt'a.

Bölünmek *f.* Ayrılmak.

Bölüntü *i.* Bölünmüş, bölme.

Bölüş *i.* Paylaşma.

Bölüşmek *f.* Paylaşmak.

Bölüştürmek *f.* Paylaştırmak.

Bön *s.* Ahmak, budala.

Bönlük *s.* Ahmaklık.

Börek *i.* Yufka ve peynir veya kıyma ile yapılan hamurişi yemek.

Börekçi *i.* Börek satan ve yapan adam.

Börülce *i.* Küçük ve yuvarlak taneli bir [nevi fasulya.

Böy *i.* Uzun ayaklı ve zehirli bir cins örümcek.

Böyle *h.* Bunun gibi: *ben de böyle yaparım.*

Böylece *h.* Bu suretle: *böylece giyindim.*

Bravo *h.* Aferin, aşkolsun: *bravo böyle olmalı.*

Brahmen *i.* Hindistanda eski bir din ve budine mensup olanlar.

Briçka *i.* İki tekerlekli hafif araba.

Brik *i.* İki direkli ve yollu küçük bir yelken gemisi.

Brom *i.* Deniz suyundan çıkarılan fena kokulu ve basit cisimlerden biri.

Bromür *i.* Brom ile birleşen cisimler.

Bronşit *i.* Nefes borularının iltihabı(yangısı).

Bronz *i.* Tunç, bakır, kalay ve tutya halitası

Broş *i.* Kadınların göğüslerine veya başlarına taktıkları elmaslı iğne.

Bu *i.* Yakındakini gösteren işaret ismi : *bu adam, bu ağaç.*

Bucak *i.* Köşe. Zaviye.

Buçuk *i.* Yarım.

Buda *i.* Hindistanda budî mezhebini meydana getiren.

Budacık *i.* Küçük budak.

Budak *i.* Ağaçta ve tahtada dal yeri. **Dal — salmak** *f.* Ağaç dallanmak. Çapraşık bir hal almak.

Budaklanmak *f.* Dallanmak. Pürüzlenmek.

Budaklı *s.* Budağı olan.

Dallı — s. Çapraşık, çatalçutal.

Budala *s.* Ahmak, aptal.

Budama *i.* Budamak işi.

Budamak *f.* Ağaç ve asmanın fazla dal ve budaklarını kesmek.

Budanmak *j.* Dalı ve budakları kesilmek.

Budatmak *f.* Dal ve budaklarını kestirmek.

Budî *i.* Budanın kurduğu din ve bu dine mensup olan.

Budist *i.* Budî mezhebine mensup adam.

Budism *i.* Budî mezhebi.

Buğ *i.* Reis, âmir, baş.

Buğday *i.* Ekmek yapılan tanelerin en başlısı. Miskalin yetmiş ikide biri.

Buğu *i.* Kaynıyan sudan kalkan sulu gaz, buhar.

Buğuhane *f.* Koza böceklerini boğmıya mahsus fırın.

Buğulamak *f.* Buğuya tutmak

Buğulanmak *f.* Buğuya tutulmak.

Buğz *i.* Düşmanlık, sevmeyiş hınç.

Buğzetmek *f.* Düşmanlık gütmek.

Buhar *i.* Ba : Buğu. — **makinası** *i.* Buhar kuvveti ile işliyen makina. — **kazanı** *i.* Buhar makinalarında suyu kaynatmıya mahsus büyük kazan.

Buhran *i.* Bir şeyin veya hastalığın tehlikeli ve müşkül bir hal alması, sıkıntı.

Buhur *i.* Tütsü.

Buhurdan *i.* Buhur yakmağa mahsus kap.

Buhurlamak *f.* Tütsülemek.

Buhurlanmak *f.* Tütsülenmek.

Buhurluk *i.* Ba : Buhurdan.

Bukağı *i.* Köstek. Pranga.

Bukağılamak *f.* Köstekiemek.

Bukal *i.* Ağzı geniş ve boynu kısa şişe. Binlik.

Bukalemun *i.* Derisi türlü renkler gösterir bir cins keler. Çevrildikçe başka bir renk gösteren kumaş, şanjan. *c.* Dönek adam.

Bukle *i.* Kıvrılmış saç.

Bulak *i.* Yerden bulana bulana çıkan su, kaynak.

Bulama *i.* Bir nevi toprak ile bulandırarak yapılan koyu pekmez.

Bulamaç *i.* Un, yağ ve şeker ile pişirilen bir yemek.

Bulamak *f.* Sürmek, sıvamak. Lekeletmek.

Bulandırmak *f.* Bulanık etmek Bulantı getirmek.

Bulanık s. Karışık, sâf ve duru olmıyan.

Bulanmak *f.* Bulanık olmak. Bulantı hâsıl olmak..

Bulantı *i.* Midenin karışıp kusacak hale gelmesi.

Bulaşık *s.* Üzerine birşey sürülmüş. Lekeli, Kusursuz olmıyan. Kirli mutbak takımları.

Bulaşmak *f.* Sürülmek. Hastalık geçmek. Girişmek. Karışmak.

Bulaştırmak *f.* Sürmek, kirletmek.

Buldurmak *f.* Bir vasıta ile bulmak.

Bulgar *i.* Balkanlarda yaşıyan bir millet.

Bulgarca *s.* Bulgar dili.

Bulgaristan *i.* Balkan yarımadasının şarkında bir Krallık. Bulgar memleketi.

Bulgarya *i.* Ba - Bulgaristan.

Bulgu *i.* Anlayış. İcat.

Bulgur *i.* Haşlanıp kurutulduktan sonra kırılmış buğday.

Bulma *i.* Bulmak işi.

Bulmak *f.* Arıyarak veya tesadüfen bir şey görmek ve almak. Kaybolmuş bir şeyi tekrar ele geçirmek. Raslamak, keşfetmek.

Bulundurmak *f.* Hazırlamak. Taşımak. Bulunmasına sebep olmak.

Bulunmak *f.* Aranılarak veya tesadüfen elegeçirilmek. Keşfolunmak. Hazır olmak.

Bulunmaz *s.* Ele geçmez. Nadide.

Bulunulmak *f.* Hazır olmak.

Buluş *i.* Bulma.

Buluşmak *f.* Biribirini bulmak, bir araya gelmek.

Buluşturmak *f.* Bir araya getirmek.

Bulut *i.* Yeryüzündeki sulardan havaya yükselen buğu tabakası.

Bulutlanmak *f.* Bulutla kaplanmak.

Bulutlu *s.* Bulanık.

Bumbar *i.* Koyun ve sığır gibi hayvanların kalınbarsağı.

Bunak *s.* Bunamış.

Bunalmak *f.* Şaşırmak. Nefes tutulmak.

Bunaltmak *f.* Şaşırtmak. Nefesi kesmek.

Bunamak *f.* İhtiyarlıktan zekâsı bozulmak. Ahklaşmak, söylediğini bilmez olmak.

Bunca *h.* Bu kadar, bu

derecede. Çok: *Bu işe bunca emek sarfettim.*

Bura *i.* Bu yer: Bu hal.

Burak *i.* Mukaddes kitaplarda bahsi geçen cennet atı.

Buram *h.* Durmaksızın yerinde ve tekrarlamak suretile kullanılır: *buram buram terliyorum.*

Buran *i.* Kasırga.

Burç *i.* Kale kulesi. Güneş mahrakinin ayrıldığı on iki kısımdan herbiri.

Burçak *i.* Yuvarlak taneli bir nebat. cılban.

Burçak *s.* Burulmuş, lüle lüle demek olup tekrarlanarak kullanılır: *bu kızın saçları burçak burçak.*

Burçin *i.* Dişi geyik.

Burdurmak *f.* Erkek hayvanı iğdiş ettirmek.

Burgaç *i.* Karışık ve dolaşmış şey.

Burgacık *i.* Bak: Burgaç.

Burgaçlanmak *f.* Karmakarışık olmak.

Burgu *i.* Tahta v. s. yi dönerek delmeğe mahsus alet. Tirbuşon.

Burgulamak *f.* Burgu ile delmek.

Burjuva *i.* Orta halli halk tabakası.

Burkulmak *f.* Burulup incinmek.

Burma *i.* Burmak işi. Vida. Musluk. *s.* Burulmuş, iğdiş edilmiş hayvan.

Burmak *f.* Döndürüp bükmek, kıvırmak. Kıvırıp incitmek. İğdiş etmek. Sancımak.

Burnuz *i.* Maşlâh, yeldirme ve bu şekilde hamam havlusu.

Burtlak *i.* Domuz yavrusu.

Buru Mide ve bar saklarda şiddetli ağrı.

Buruk *s.* Burulup incinmiş. İğdiş edilmiş, hadım. Ağız buruşturan.

Burum *i.* Burma.

Burun *i.* Canlı mahlûklarda koku alma aleti. Karanın denize doğru çıkmış ağzı.

i. Haşarı hayvanların burunlarını sıkmağa mahsus tahta kısaç.

Burunsalık *i.* Ba: burunduruk.

Buruntu *i.* Barsaklarda duyulan ağrı.

Buruşmak *f.* Çekilip toplanmak. Sölpümek.

Buruşturmak *f.* Büzüp buruşuk etmek.

Buruşuk *s.* Çekilip toplanmış. Düzgünlüğü bozulmuş.

Buse *i.*: Puse, öpücük.

But *i.* Bacağın yukarısı ve kalın tarafı.

Butlan *i.* Bâtıl, boş olma. Hükümsüz olma.

Buût *i.* Uzaklık, mesafe.

Buyrultu *i.* Hükûmet reisi tarafından yazılan emirname.

Buyurmak *f.* Emretmek. Söylemek. Gitmek, gelmek. Yemek. (Hürmet Tabiridir.)

Buyurtmak *f.* Emrettirmek.

Buyuruk *i.* Emir, ferman, hüküm.

Buz *i.* Soğuktan donmuş su — **tutmak** *f.* Buz hâsil etmek.

Buzağı *i.* İneğin yavrusu.

Buzhane *i.* Buz yapılan veya saklanan yer. Soğuk hava deposu.

Buzkıran *i.* Buzları kırarak vapurlara yol açan gemi.

Buzlanmak *f.* Buz tutmak.

Buzlu *s.* Donmuş, buz bağlamış.

Buzlucam *i.* Üzeri buzlu gibi yapılan ve görmeğe engel olan yarı şeffaf cam.

Bücür *s.* Bodur, kısa boylu.

Büfe *i* Sofra takımlarına mahsus dolap, yemek salonu.

Büfeci *i.* Büfe memuru.

Büğü *i.* Bükme, bağlama. Sihir.

Büğünlemek *f.* Suyun önüne set çekip durdurmak.

Bühtan *i.* İftira, suç atma.

Bühtancı *i.* İftiracı.

Bükâ *i.* Ağlama.

Büklüm *i.* Kıvrım, kat. **İki** — *s.* beli bükülü, kambur. ——*s.* kıvrım kıvrım.

Bükme *i.* Bükmek işi.

Bükmek *f.* Kıvırmak, İğirmek. Katlamak, kırmak. İğmek.

Bükülmek *f* İğrilmek, burulmak İğilmek. Sancıdan kıvrılmak.

Bükülü *s.* Bükülmüş, kıvrılmış.

Büküm *i.* Bükme.

Bükünmek *f.* Kıvrılıp yatmak. Sancıdan kıvranmak.

Büküntü *i.* Düğüm. Bükerek yapılan dikiş.

Bülbül *s.* Güzel sesli serçemsi bir kuş.

Bülent *s.* Yüksek.

Bülûğ *i.* Çocuğun olgunluk yaşına ermesi.

Bünyan *i.* Yapı, bina.

Bünyat *i.* Temel, esas.

Bünye *i.* Vücut, beden. (düzgü)

Bürç *i.* Ba · burç.

Bürhan *i.* Delil. Şahit.

Bürkân *i.* Yanardağ.

Büro *i.* Yazı masası, yazıhane. Kalem odası.

Bürokrasi *i.* Büro işleri kâğıt işlerine fazla ehemmiyet verme.

Bürülü *s.* Sarılı, örtülü. Katlanmış.

Bürüm *i.* Bürüme, katlama.

Bürümcek *i.* Koza gibi yumaklanmış şey.

Bürüme *i.* Bürümek işi.

Bürümek *f.* Şarmak. Etrafını almak, kaplamak.

Büründük *i.* Ham ipek Böyle ipekten yapılan bez.

Bürünme *i.* Örtünme.

Bürünmek *f.* Örtünmek.

Büsbütün *s.* Kâmilen, tamamile : *bu söz büsbütün yanlış* !

Büst *i.* Bedenin belden yukarı kısmı. Yarım heykel

Bütçe *i.* Bir senelik gelirle masrafın tasarlanmış cetveli.

Bütün *s.* Hep. Tekmil. tam.

Bütünlemek *f.* Tamamlamak.

Büyü *i.* Sihir, afsun, arpağ

Büyücü *i.* Sihirbaz, arpağçı.

Büyücülük *s.* Afsunculuk.

Büyük *s.* İri. Ulu. Yaşlı, koca. Geniş. Bol. — **ana, anne** *i.* Anne anne, ananın anası.

Baba *i.* Dede

Büyüklemek *f* Büyük saymak..

Büyüklenmek *f* Kendini büyük göstermek.

Büyüklük *i.* İrilik, ululuk. Yaşlılık, kocalık. Genişlik. Çokluk.

Büyülemek *f.* Büyü yapmak.

Büyülenmek *f.* Büyü yapılmak.

Büyületmek *f.* Büyü yaptırmak.

Büyülü *s.* Büyüye uğramış olan.

Büyümek *f.* Büyük olmak. Yaşlanmak, kocamak. Boy atmak, uzanmak. Genişlenmek, bollaşmak. Çoğalmak.

Büyütmek *f.* Büyük etmek.

Büzme *i.* Büzmek işi.

Büzmek *f.* Toplayıp sıkmak, daraltmak.

Büzük *s.* Çekilip büzülmüş şey *i.* Kıç.

Büzülmek *f.* Çekilip toplanmak. Buruşmak.

C

C *i.* Türk alfabesinin üçüncü harfi.

Ca, Ça; Ce, çe *e.* Göre, nazaran : *yaşça, akılca, bence, güzellikçe.* Tarz, usul ve lisanı anlatır: *Fransızca, arapça, bulgarca* Sıfatlara ilâve olunarak azlık gösterir: *güzelce, aptalca, hoşça.*

Caba *i.* Bedava, parasız.

Cabacı *i.* Anaforcu.

Cabeca *c.* Yer yer : *Vatanımız cabeca Türk kanile yuğurulmuştur.*

Cacık *s.* Yoğurt ile hıyardan yapılan salata.

Cadaloz *s.* Yaygaracı, şarlatan.

Cadalozluk *i.* Yaygaracılık.

Cadde *i.* Geniş yol.

Cadı *i.* Hortlak. Cadaloz koca karı.

Cafcaf *i.* Şatafat.

Cafcaflı *s.* Şatafatlı.

Cağ. cav *i.* Tekerlek parmaklığı mili

Cağız. Ceğiz *s.* Manasını küçültmek için kelime sonuna konur: *adamcağız. evceğiz.*

Cah *i.* Yer. makam.

Cahil *s.* Bilmiyen. Okumamış. Genç, tecrübesiz.

Cahillik *i.* Bilmezlik. Okumamışlık. Tecrübesizlik. Gençlik.

Caiz *s.* yasak olmıyan. Yapılması kabil, mümkün.

Caize *i.* Bahşış.

Cali *s.* Yapma, sahte.

Calip *s.* Celbeden, kendine çeken,

Cam *i.* Çakıltaşlarını ve bir cins kumu eriterek yapılan şeffaf cisim. Sırça, şişe, kadeh. *s.* Sırçadan, şişeden olan.

Camadan *i.* Çapraz düğmeli ve kolsuz yelek. Asker çantası.

Cambaz *i.* İple veya at uzerinde oyunları yapan. At alıp satan adam. Hilekâr.

Cambazhane *i.* Cambazlık yapılan yer.

Cambazlık *i.* Cambaz san'ati ve mahareti. *c.* Hilekârlık.

Camcı *i.* Cam satan veya yapan.

Camdolap *i.* Kitap v.s. koymak için camdan çerçeveli dolap.

Camekân *i.* Camdolap, mostra.

Camgöbeği *i.* Yeşile çalar mavi renk.

Camgöz *s.* Hasis *i.* Köpek balığının bir cinsi.

Cami *s.* Toplıyan, cem'eden. *i.* Müslüman mabedi.

Camia *i.* Birlik. topluluk. Kütle.

Camit *s.* Donmuş. Taş gibi katı.
Camlamak *f.* Cam takmak.
Camlatmak *f.* Cam taktırmak.
Camlı *s.* Cam takılmış, camlar ile süslü.
Camlık *i.* Çamekân.
Camus *i.* Manda.
Can *i.* Hayvan ve nebatları yaşatan ve diğer cisimlerden farklı kılan hal, ruh. Gönül. Kuvvet. (Tıntın).
Canan *i.* Sevgili.
Canacısı *i.* Ağrı, sızı.
Canacıtmak *f.* Ağrıtmak.
Canalmak *f.* Öldürmek.
Canavar *i.* Yırtıcı hayvan. Domuz. *c.* Gaddar.
Canavarlık *i.* Canavar oluş.
Canciğer *i.* yakın dost.
Cançekişmek *f.* Ölmek üzre bulunmak.
Cançıkmak *f.* Ölmek.
Canevi *i.* Ruh, kalp, esas.
Caneriği *i.* Yeşil iken yenir bir cins erik.
Canfes *i.* İnce, parlak ipek kumaş. *s.* Bu kumaştan yapılan.
Cani *s.* Cinayet işliyen.
Canip *s.* Yan, taraf. cihet.
Caniptar *i.* Ordunun bir tarafında, cenahta bulunan kıt'a.
Cankurtaran *i.* Vapurlarda tehlike zamanında kullanılmak üzre yapılmış mantar.
Canlandırmek *f.* Diriltmek. Ayıltmak Şenlendirmek.
Canlanmak *f.* Dirilmek. Ayılmak. Şenlenmek.
Canlı *s.* Canı. kuvveti olan.
Cansıkılmak *f.* Üzülmek, sıkılmak.
Cansıkıntısı *i.* Üzülme, sıkılma.
Cansıkmak *i.* Üzmek, üzüntü vermek.
Cansız *s.* Canı olmıyan, ölü. Canlı olmıyan. Pek zayıf, kuvvetsiz.
Cansızlık *i.* Canı olmayış. Kuvvetsizlik, dermansızlık.
Canvermek *i.* Ölmek.
Car *i.* Çarşaf.
Carcar *i.* Geveze.
Carcı *i.* Tellâl.

Cari *s.* Akan. Kullanılan.
Carih *s.* Yaralıyan, cerheden.
Carihe *s.* Yaralayıcı.
alâtı — *i.* Yaralayıcı aletler.
Cariye *s.* Eskiden para ile alınan hizmetçi kız, halayık.
Carta *i.* Yellenme.
Cascavlak *s.* Çırçıplak.
Casus *s.* Düşman kuvvet ve vaziyeti hakkında haber almak için kullanılan adam, hafiye.
Casuslamak *f.* Casusluk etmek.
Casusluk *i.* Casus mesleki.
Cavlak s. Çıplak, açık.
Cavlaklık *i.* Çıplaklık. Tüysüzlük.
Cavlamak *f.* Çıplaklanmak. Tüyü dökülmek.
Cavmak *f.* Ok nişandan şaşmak.
Cay *i.* Yer, mahal.
Caydırmak i. Vazgeçirmek.
Cayigir *f.* Yerleşen.
Cayırdamak *f.* Yanan ve yırtılan şey gibi seslenmek.
Caymak *f.* Vazgeçmek.
Cazbant *i.* Davul, trampet ve zilden ibaret bir nevi Amerika çalgı takımı.
Cazibe *i.* Alım, Gönül çeken güzellik.
Cazibeli *s.* Alımlı.
Cazip *s.* Ba: cazibeli.
Cebanet *i.* Korkaklık.
Cebbar *s.* Kuvvet ve kudret sahibi. Zalim, gaddar.
Cebbarane *s.* Cebbarca.
Cebe *i.* Zırh, Pusat.
Cebeci *i.* Zırhlı asker.
Cebel *i.* Dağ.
Ceberut *s.* Kibir. Ululuk. Kurum,
Cebin *s.* Korkak.
Cebîn *i.* Alın.
Cebir *i.* Zor, Zorlama. İnce hesap ve riyaziye bilgisi.
Cebire *i.* Cerrahların kullandıkları kırık tahtası.
Cebrail *i.* Dört büyük melekten biri ki peygamberlere Allahın emrini getirir, cibril.
Cebren *h.* Zorla: *hırsızı cebren götürdüler.*

Cebrî *s.* Zorla yaptırılan.

Cebrinefis *i.* Kendini zorlama.

Cefa *i.* Vefasızlık.. Eza, zahmet.

Cefakâr *s.* Cefa eden.

Cefakeş *s.* Cefa çeken.

Cehalet *i.* Bilmezlik. Gençlik.

Cehennem *i.* Tamu, ahrette suçluların azap görecekleri yer. *c.* Çok sıcak yer. — **zebanisi** *s.* Korkunç adam.

Cehennemî *s.* Cehennem gibi.

Cehennemlik *i.* Cehenneme layık.

Cehennemtaşı *i.* Doktorlukta ve saraçlıkta kullanılan renkli bir taş.

Cehil *i.* Bilmezlik.

Cehre *i.* Pamuk ve ipek sardıkları iğ.

Cehren *h.* Sesli olarak, alenen.

Cehrî *s.* Yüksek sesle.

Cehri *i.* Kırmızı boya çıkarılan kök.

Ceht *i.* Çalışma, çabalama.

Cehtetmek *f.* Çalışmak.

Ceket *i.* Setre, kısa palto.

Celâl *i.* Büyüklük, ululuk.

Celâdet *i.* Yiğitlik.

Celâllı *s.* Çabuk kızar, sert huylu.

Celbetmek *i.* Getirtmek.

Celep *i.* Hayvan getirip satan adam.

Celi *s.* Açık, aşikâr.

Celil *s.* Büyük, ulu.

Cellât *i.* İdam mahkûmlarını öldürmeğe memur adam.

Celp *i.* Çekme, getirme. Celpname.

Celpname *i.* Birisini mahkemeye davet için yazılan tezkere.

Celse *i.* Bir meclis veya mahkeme heyetinin müzakere müddeti.

Cem *i.* Cemaat, kalabalık.

Cemaat *i* Bir yere toplanmış insanlar, takım, bölük, kabile.

Cemaât *i.* Cemaatler.

Cemadat i. Canısız cisimler.

Cemal i. Güzellik.

Cem'an *h.* Cümleten, bütün. Cemedilerek.

Cemaziyelâhır *s.* Arabî ayların altıncısı.

Cemaziyelevvel *s.* Arabî ayların beşincisi.

Cembiye *i.* Bir çeşit hançer.

Cemetmek *f.* Toplamak, biriktirmek, yığmak, birleştirmek.

Cemi *i.* Toplama

Cemî *s.* Hep, bütün.

Cemil *s.* Güzel.

Cemile *i.* Hatır hoşluğu.

Cemilenmek *f.* Toplanmak.

Cemiyet *i.* Topluluk. Birlik. dernek.Düğün.

Cemiyetli *s.* Toplu.

Cemolmak *f.* Toplanmak.

Cemre *i.* Kor. Şubatta havaların yavaş yavaş ısınması. Haçta şeytan taşlama.

Cenabıhak *i.* Allah,Tanrı.

Cenabet *i.* Cinsî münasebetten sonra yıkanmamış bulunnia, cünüplük. *s.* Cinsî münasebetten sonra yıkanmıyan, cünüp. c. Kötü, berbat.

Cenap *i.* Hürmet unvanı: *sefir cenapları.*

Cenaze *i.* Tabuta konulmuş ölü.

Cendere *i.* Baskı makinası. Sıkı ve dar yer.

Ceneviz *s.* Eski Cenava hükûmeti ahalisi.

Cengâver *s.* Cenkçi, kahraman.

Cengâverlik *i.* Cengâver oluş.

Cenge *i.* Kıvılcım gibi küçük ateş koru.

Cengetmek *i.* Harbet mek.

Cenin *i.* Ana karnındaki çocuk, döl.

Cenk *i.* Harp, savaş muharebe.

Cenkleşmek *f.* Cengetmek.

Cennet *i.* Ahrette iyi adamların gidecekleri yer, uçmak.

Cennetli *s.* Cennete layık olan, ölü.

Cennetlik *s.* Mübarek.

Centilmen *i.* Kibar,zarif.
Centilmenlik *i.* Naziklik, kibarlık.
Cenuben *h.* Cenup tarafından.
Cenubî *s.* Cenup cihetinde bulunan.
Cenup *i.* Kıble, dört aslî cihetten şarka karşı duranın sağ tarafına düşen cihet.
Cep *i.* Elbisenin yan ve iç taraflarında öteberi koymak için yapılan kese.
Cepane *i.* Barut v. s. patlayıcı şeylerin ve silâhların konulduğu yer.
Cepanelik *i.* İçinde kurşun, barut v.s. bulunan yer.
Cephe *i.* Alın. Yapının ön tarafı. Ordunun ön tarafı.
Cer *i.* Çekme, sürükleme, kendine doğru çekme. Hocaların ramazanda yaptıkları dinî vazife karşılığı aldıkları ücret.
Cerahat *i.* İrin.
Cerahatlenmek *f.* Cerahat bağlamak.
Cerahatli *s.* İrinli.
Ceraim *i.* Cürümler. Suçlar.
Cerbeze *i.* Beceriklilik.
Cerbezeli *s.* Becerikli.
Cereme, cerime *i.* Suç, kabahat, günah. Para cezası.
Cerep *i.* Uyuz illeti.
Ceres *i.* Hayvanın boynuna asılan çan.
Cereyan *i.* Akma, akıntı.Vaki olma. **Hava—ı** *i.* Hava akıntısı.
Cerh *i.* Yaralama. İddiayı çürütme
Cerhetmek *i.*Yaralamak. Bir iddiayı çürütmek.
Ceride *i.* Gazete.
Ceriha *i.* Yara.
Cerip *i.* Uzunluğu ve genişliği altmış arşın arazi ölçüsü.
Cerrah *i.* Yaralara ve dış hastalıklarına bakan ve ameliyat yapan doktor, operatör.
Cerrahlık *i.* Cerrah fen ve san'ati, operatörlük

Cerrar *i.* Cer yapan softa.

Cerretmek *f.* Çekmek, sürüklemek. Softa cer yapmak.

Cesamet *i.* Büyüklük.

Cesaret *i.* Cesurluk, korkusuzluk.

Cesaretlenmek *f.* Cesaret almak.

Ceset *i.* Cansız vücut, nâş.

Cesim *s.* İri, büyük.

Ceste *h.* Kısım. — — *h.* Azar azar, derece derece, tedricen.

Cesur *s.* Cesaretli, yiğit.

Cesurluk *i.* Cesur oluş.

Cet *i.* Büyük baba,dede.

Cetvel *i.* Su yolu, kanal. Çizgili ve haneli defter kâğıdı. Çizgi tahtası.

Cev *i.* Gök denilen boşluk.

Cevaben *h.* Cevap olarak.

Cevabî *h.* Ba: Cevaben.

Cevahir *i.* Kıymetli taş, elmas. Cevherler.

Cevahirci *i.* Cevahir yapan ve satan.

Cevahircilik *i.* Cevahirci san'at ve ticareti.

Cevap *i.* Suale karşı söylenilen söz. Kabul etmeme, ret.

Cevaplı *s.* Cevabı olan.

Cevapname *i.* Cevap olarak yazılan mektup.

Cevapsız *s.* Cevabı olmıyan.

Cevaz *i.* Caiz olma, yasak olmayış.

Cevelân *i.* Dolaşma.

Cevf *i.* İç. Kof. Boşluk.

Cevher *i.* Öz, kendi. asıl. Kıymetli taş.

Cevherî *s.* Cevhere ait.

Cevherli *s.* Cevherî olan.

Cevir *i.* Cevretmek işi. Üzme. Hırpalama.

Ceviz *i.* Kalın kabuklu ve kokulu yapraklı bir güz yemişi.

Cevretmek *f.* Hırpalamak üzmek, sitem etmek.

Cevval *s.* Koşan, dolaşan.

Cevvî *s.* Havaya ait.

Cevza *i.* Gökteki on iki burçtan biri.

Ceylân *i.* Sıcak memleket sahralarında yaşar

geyik cinsinden ince bacaklı ve pek çevik hayvan. gazal.

Ceza *i.* Suçlu adamı yola getirmek için hapsetmek, para almak, öldürmek v.s. suretile yapılan muamele. — **mahkemesi** *i.* Ceza işlerine bakan mahkeme. — **kanunu** *i.* Cezaları tayin eden kanun. **Nakti** — *i.* Suçludan para almak suretile yapılan ceza.

Cezalandırmak *f.* Ceza vermek.

Cezalanmak *f.* Ceza görmek.

Cezbe *i.* Dalma, erme.

Cezbetmek *f.* Kendine çekmek.

Cezim *i.* Kat'iyyen kararlaştırma.

Cezir *i.* Dış denizlerde hergün muayyen saatte suların taştıktan sonra geri çekilmesi. **Met ve** — Suların muayyen saatlerde yükselip çekilmesi.

Cezir *i.* Kök, asıl. Kendi misline zarbolunarak bir adet hâsıl eden rakam. Hesapta $\sqrt{}$ işareti.

Cezire *i.* Ada.

Cezmetmek *f.* Kat'i karar vermek.

Cezp *i.* Kendine çekme.

Cezve *i.* Kahve pişirmeğe mahsus uzun kulplu kap.

Ci, cı, cu, cü *e.* Bir isme ilâve olununca yapan ve satan manasına gelir: *avcı, ekmekçi, balıkçı, sucu, sütçü,*

Cibayet *i.* Vergi toplama.

Cibillî *s.* Yaradılışta olan.

Cibilliyet *i.* Yaradılış, hilkat, tabiat, huy.

Cibinlik *i.* Sivrisinek v.s. den korunmak için yatağın üzerine asılan tülden çadır, namusiye.

Cibre *i.* Suyu alınan üzüm v.s. meyva posası.

Cibril *i.* Ba: Cebrail.

Cici *s.* Güzel. *i.* Süs.

Cicik *s.* Meme.

Cicili *s.* Cici olan.

Cicim *i.* Örtü ve perde

olarak kullanılan ince kilim.

Cicoz *i.* Yokluk.

Cidal *i.* Kavga, savaş.

Cidalci *i.* Kavgacı.

Cidar *i.* Duvar, perde.

Cidari *s.* Cidara mensup.

Cidağu *i.* Atın omuz başı.

Cidden *h.* Gerçekten.

Ciddiyet *i.* Ciddi oluş.

Cife *i* Leş, ölü hayvan.

Cifir *i* Remil gibi bir nevi fal .

Ciğer *i.* İnsan ve hayvanın teneffüs uzuvları.

Ciğerci *i.* Koyun ve sığır ciğeri satan adam.

Ciğerotu *i.* Denizkadayıfı.

Ciğerpare *s.* Sevgili evlât.

Cihan *i.* Kâinat, dünya.

Cihangir *s.* Fatih.

Cihangirlik *i.* Cihangir olma.

Cihannüma *i.* Binanın üzerinde her tarafa nezareti olan açık taraça.

Cihar *i.* Dört.

Cihat *i.* Din uğurunda muharebe.

Cihât *i.* Cihetler.

Cihaz *i* Alât ve edevât.

Cihet *i.* Taraf, yan yer. Sebep. Vesile, bahane.

Cik,cık,cük, cek,cak *e.* İlâve olunduğu ismin manasını küçültür.: *Merkep'çik: ufak merkep, küçücük: pek küçük, büyücek:az büyük, yavrucak, pek yavru.*

Cil, cıle. İlâve olunduğu isme yakınlığı anlatır: *adamcıl, akçıl.*

Cilâ *i.* Perdah.

Cilâcı *i.* Cilâ veren.

Cilâlamak *f.* Parlatmak.

Cilâlı *s.* Parlatılmış, Perdahlı.

Cilbe *i.* Gemkayışı.

Cildi *s.* Deriye . ait

Cildiye *i.* Cilt yapmak ücreti.

Cileyin,Cılayın *c.* İsimlere ilâve edilir, ve benzerlik gösterir : *ben . cileyin , adamcılayın.*

Cilt *i.* Deri. Kitap kabı. Kitaba kap geçirilmesi. Büyük bir kitabın kısımlarından herbiri.

Ciltlemek *f.* Kitaba kap geçirilmek.
Ciltlenmek *f.* Kitaba kap geçirilmek.
Ciltletmek *f.* Kitaba kap geçirtmek.
Ciltli *s.* Ciltlenmiş, mücellet.
Cilve *i.* Naz.
Cilveli *s.* Nazlı.
Cilvekâr *s.* Cilveli.
Cima *i.* Cinsî münasebet.
Cimbakuka *s.* Vücudü iğribüğrü, biçimsiz ve çelimsiz adam.
Cimcime *i.* Küçük ve nefis bir cins karpuz.
Cimnastik *i.* Beden terbiyesi.
Cimri *s.* Pinti, hasis.
Cimrilik *i.* Pintilik.
Cin *i.* Görünmez bir cins mahlûk. — **fikirli** *i.* Kurnaz, zeki. — **tutmak** *f.* Sar'a (tuturga) nöbeti gelmek. *c.* Hiddet - lenmek.
Cinas *s.* İki manaya gelen bir kelimeyi her iki manaya getirerek kullanma.
Cinayet *i.* Adam öldürmek, ırza ve mala eluzatmak gibi büyük suç.
Cingil *i.* Asmanın sonradan sürdüğü salkım.
Cinnet *i.* Delilik.
Cins *i.* Bir şeyin ayrıldığı çeşit ve nevileri. Soy, nesil, ırk. Kavm, kabile. Erkeklik, dişilik ayrılığı.
Cinsi *s.* Cinse mensup.
Cinsiyet *i.* Bir cinse mensup olma. Erkeklik, dişilik.
Ciranta *i.* Poliçeyi ciro eden kimse.
Cirit *i.* At üzerinde değneklerle oynanan oyun.
Cirm *i.* Canlı olmıyan cisim. Büyüklük.
Ciro *i.* Poliçe veya senedi başkasına devretme.
Cisim *i.* İnsan ve hayvan bedeni, gövde, ten, ceset. Uzunluğu, genişliği ve derinliği olan şey, cirm.
Cismani *s.* Gövdelik, düzgüiük. Ruhanî ve manevî olmıyan.
Cismen *h.* Cisim itibarile.
Civan *i.* Genç, taze.
Civanlık *i.* Gençlik.

Civanmert *s.* Cömert. İyilik yapan.

Civanmertlik *i.* Cömertlik, iyilik yapma.

Civar *i.* Yakın yer, etraf.

Civelek *i.* Canlı ve oynak yavru.

Civciv *i.* Yumurtadan yeni çıkmış kuş ve tavuk yavrusu.

Civcivli *s.* Gürültülü, sesli. Canlı. Çok.

Cizye *i.* Vergi, haraç.

Cigara *i.* Gayet ince kâğıda sarılmış tütün, sigara.— **içmek** *f.* Cigaranın ucunu yakıp dumanını çekmek.

Cilgar *i.* Arabaya yokuşta koşulan yedek öküz çifti.

Cılız *i.* Zayıf.

Cılızlık *s.* Zayıflık.

Cılk *s.* Bozuk, kokmuş. *c.* Boş, beyhude.

Cılkava *i.* Kurdun ensesinden yapılan kürk. Kafasının tüyü parlak bir cins kurt.

Cımbıstra *i. Bak:* Cımbız.

Cımbız *i.* Kıl yolmağa yarar maşa gibi alet.

Cınak *i.* Yırtıcı hayvanın pençe ve tırnağı.

Cınaklamak *f.* Tırmalamak.

Cıngıl *i. Bak:* Cingil.

Cırboğa *i.* Bir cins göl sıçanı. *c.* Cılız çocuk.

Cırcır *h.* Hafif gürültü. *i.* Orakböceği. *c.* Geveze.

Cırıldamak *f.* Gevezelik etmek, çok söylemek.

Cırıltı *i.* Gevezelik, cırcırlık.

Cırlak *s.* Batar ve acı sesli geveze. *i.* Ocakçekirgesi. Bir karga.

Çırlamak *f.* Zırlamak. *c.* Gevezelik etmek.

Cırlayık *i.* Kırlarda bulunur bir nevi küçük av kuşu.

Cıva *i.* Erimiş gümüşe benzer maden, zeybak.

Cıvadra *i.* Geminin baş tarafındaki baston denilen direk.

Cıvata *i.* Ucu vidalı ve somun geçer çivi.

Cıvgar *i. Bak:* Çıvgar.

Cıvık *s.* Ziyade sulu ve bulşan. *c.* Sımsık.

Cıvıklamak *f.* Cıvık yapmak.
Cıvıklanmak *f.* Cıvık olmak.
Cıvıl *h.* Piliç veya ufak kuşların ötüşmesini anlatır ve tekrarlanarak kullanılır, cıvıltı.
Cıvıldamak *f.* Cıvıl cıvıl olmak.
Cıvıltı *i.* Cıvıl cıvıl ötüş.
Cıvımak *f.Bak:* cıvıklanmak.
Cıvıtmak *f.* Cıvık yapmak. Saçmalamak.
Cıvızlanmak *f.* Mızıklanmak.
Cıyak *i.* Çaylak gibi büyük kuşların ve dayak yiyen çocukların bağırması.— — *h.* Cıyak diye bağırmayı anlatır.
Cız *e.* Et ve ona benzer şeylerin yanarken çıkardığı ses. — — *h.* Cızlamayı anlatır.
Cızbız *i.* Iskarada az pişirilen et v.s.
Cızık *i.* Kuyrukyağının kıkırdağı. Yazı, çizgi.
Cızıldamak *f.* Cızır cızır ses çıkarmak.
Cızıltı *i.* Cız cız yapma.
Cızıltılı *s.* Cızıltısı olan.
Cızır *i. Bak:* Cız. ——*h. Bak:* Cız cız.
Cızırdamak *f.Bak* Cızıldamak.
Cızırdatmak *f.* Cız cız ettirerek yakmak.
Cızırtı *i. Bak:* Cızıltı.
Cızlamak *f.* Cız cız ederek yanmak.
Cızlatmak *f. Bak:* Cızıldatmak.
Coğrafi *s.* Coğrafyaya ait.
Coğrafya *i.* Yeryuvarlağının her türlü hallerinden bahseden ilim.
Cokey *i.* Koşu hayvanlarına binerek koşturan.
Coşkun *s.* Coşmuş, taşkın.
Coşkunluk *i.* Taşkınlık.
Coşmak *f.* Taşmak. Heyecana gelmek.
Coşturmak *f.* Taştırmak. Heyecana getirmek.
Cömert *s.* Eliaçık.
Cömertlik *i.* Elaçıklığı.
Cudam *i.* Bayağı adam.
Cuma *i.* Haftanın tatil günü olan altıncı günü.

Cumalık *s.* Cuma gününe mahsus.

Cumartesi *i.* Haftanın yedinci günü.

Cumba *i.* Binanın ön tarafında duvarın hizasından dışarı çıkmış pencere, şehnişin.

Cumbadak *h.* Birdenbire suya veya derin bir yere düşen şeyin çıkardığı sesi anlatır.

Cumbalak *i.* Büyük taklak.

Cumbul *h.* Bir şeyin suya düştüğü zaman çıkardığı sesi anlatır ve tekrarlanır.

Cumbuldamak *f.* Cumbul cumbul etmek.

Cumburdamak *f. Bak:* Cumbuldamak.

Cumburtu *i.* Suya düşen bir şeyin veya çalkanan sulu bir şeyin çıkardığı ses.

Cumhur *i. Bak:* Cümhur. — **Reisi** *Bak:* Cümhur Reisi.

Cumhurî *s. Bak:* Cümhurî.

Cumhuriyet *i. Bak:* Cümhuriyet,

Cümhuriyetçi *i. Bak:* Cümhuriyetçi.

Cura *i.* Bir çeşit küçük ve çok bağıran atmaca. Saz gibi bir çalgı aleti.

Curcuna *i.* Gürültü, gürültülü eğlence.

Curum *i* Toplanıp gelme.

Cuş *i.* Kaynama, coşma.

Cuşiş *i. Bak:* Cuş.

Cüce *s.* Pek kısa boylu, bodur.

Cücelik *i.* Cüce oluş.

Cücük *i.* Civciv.

Cüda *s.* Ayrı, ayrılmış.

Cülûs *i.* Oturma. Hükümdarın tahtın geçmesi.

Cümbür *h. Bak:* Cumbur.

Cümbüş *i.* Eğlence.

Cümbüşlü *s.* Eğlenceli.

Cümcüme *i.* Kafatası.

Cümhur *i.* Halk. **Umum. —cemaat** *i.* Kalabalık. **—Reisi** *i.* Cümhuriyetle idare olunan devletin reisi. Reisicümhur.

Cümhurî *s.* Cümhuriyete ve cümhura ait.

Cümhuriyet *i.* Vatandaşların seçtiği bir rei-

sin idaresindeki halk hükûmeti, demokrasi.

Cümhuriyetçi *i.* Cümhuriyet taraftarı (yandaşı).

Cümle *i.* Mecmu. Birikiş. Bütün. Hep, cemi. Bir işi, bir şeyi anlatacak kadar kelimelerden toplanmış söz.

Cümleten *h.* Hep, bütün, cem'an.

Cümudiye *i.* Buzdağı. Glasiye.

Cündi *i* İyi binici.

Cündilik *i.* Süvarilerin koşu oyunu.

Cünha *i.* Ehemmiyetlice suç.

Cünüp *i.* Cenabet olan.

Cünüplük *i.* Cenabetlik.

Cüppe *i.* Sarıklıların giydikleri uzun palto.

Cür'a *i.* Bir yudum içilecek şey.

Cür'et *i.* Atılganlık.

Cür'etli *s.* Atılgan.

Cüruf *i.* Maden posası.

Cürüm *i.* Kabahat, suç.

Cüsse *i.* Gövde, beden.

Cüsseli *i.* Gövdesi büyük, iri.

Cüz *i.* Kısım, parça, bölük. Kuranın otuz kısmından herbiri.

Cüzam *i.* Miskin illeti.

Cüzamlı *s.* Cüzam hastalığı olan.

Çüzdan *i.* Evrak ve para konan çanta, portföy.

Cüz'i *s.* Az miktarda.

Cüzüfert *i.* Zerre, bölünmez.

Cüzur *i.* Cezirler, kökler.

Ç

Ç *i.* Türk alfabesinin dördüncü harfi.

Çabalama *i.* Çabalamak işi.

Çabalamak *f.* El ve ayağını oynatıp teprenmek. Çok çalışmak, uğraşmak.

Çabalanmak *f.* El ve ayak oynatarak teprenmek.
Çabalatmak *f.* Çabalamağa mecbur etmek.
Çabalayış *i.* Çabalama.
Çabucacık *h.* Pek süratle, alelâcele
Çabucak *h Bak* Çabucacık.
Çabuk *s.* Seri, aceleli. — — *h.* Aceleli.
Çabukluk *i.* Acele.
Çaçaron *s.* Geveze.
Çadır *i.* Göçebelerin, orduda askerlerin oturmak için kurdukları bezden durak, oba.
Çadırcı *i.* Çadır yapan ve satan adam.
Çağ *i.* Bulaşık çukuru.
Çağ *i.* Zaman, vakıt. Yaş.
Çağan *i.* Kalın ve kavi deve kösteği.
Çağanoz *i.* Deniz yengeci.
Çağatay *i.* Ortaasyada, Kırım ve Kazanda yaşıyan Türkler.
Çağatayca *i.* Çağatayların konuştuğu Türk lehçelerinden biri.
Çağıl *i.* Suyun akıp fışkırması. — *h.* Çağıldama.
Çağıldama *i.* Çağıldamak işi
Çağıldamak *f.* Su köpürerek ve taşlara çarparak akmak.
Çağıltı *i.* Çağıl çağıl yapma.
Çağırma, çığırma *i.* Çağırmak işi.
Çağırmak, çığırmak *f.* Bağırmak, haykırmak. **Türkü** — *f.* Yırlamak.
Çağırtkan, çığırtkan *i.* Diğer kuşları celbetmek için öttürülen avcı kuşu.
Çağırtmak, çığıtmak *f.* Çağırmağa, bağırmağa, haykırmağa sevketmek.
Çağla *i.* Yeşil badem, olmamış meyva.
Çağlama *i.* Çağlamak işi.
Çağlamak *f.* Su köpürerek ve kayalara çarparak akmak.
Çağlar *i.* Köpürerek ve gürültü ile akan su.
Çağlayan, çağlıyan *i.*

Yüksek bir yerden gürültü ile düşen su.

Çağlayık *i.* Yerden ses. çıkararağ kaynıyan su, kaynarca.

Çağlayış *i.* Çağlama.

Çağlı *s.* Endamlı. Semiz.

Çağrılmak, çığrılmak *f.* Bağrılmak. Davet edilmek.

Çağrışmak, çığrışmak *f.* Biribirini çağırmak. Hep birden çağırmak.

Çak *e. Bak:* Çağ.

Çak *i.* Çakmaktan hâsıl olan ses. —— *h.* Çakılan şeyin sesini anlatır.

Çâk *s.* Yarık, yırtık.—— *h.* Parça parça.

Çakal *i.* Köpeğe benzer bir yabanî hayvan.

Çakaleriği *i.* Eriğin en adi ve ekşi cinsi.

Çakaloz *i.* Çakıltaşları ve onlar gibi kurşun atan bir top.

Çakı *i.* Açılır kapanır küçük cep bıçağı.

Çakıl *i.* Dere ve deniz kenarlarında suyun çal kayıp yuvarlattığı ufak taşlar.

Çakıldak *i.* Değirmenin üst taşı üzerinde yürürken daima ses çıkaran tahta parçası.

Çakıldamak *f.* Çakıltaşlarının gürültüsü gibi bir ses çıkarmak.

Çakıllık *i.* Çakıl döşenmiş veya birikmiş yer.

Çakılmak *f.* Mıhlanıp yerleşmek, kakılmak.

Çakıltaşı *i. Bak:* çakıl.

Çakıltı *i.* Çakıltaşlarının seslerine benziyen gürültü.

Çakım, çakın *i.* Şimşek.

Çakır *s.* Mavi çizgili, elâ renginde. *i.* Çiçekbozuğu, çopur, çil. Pençesi iri ve pek keskin bir cins doğan. Şarap.

Çakırcı *i.* Meyhaneci.

Çakırkeyf *s.* Yarım sarhoş.

Çakırpençe *s.* Tuttuğunu bırakmaz, herşeyden istifade eder.

Çakışmak *f.* Takılmak.

Çakıştırmak *f.* İçip keyif yetiştirmek.

Çakma *i.* Çakmak işi. Vurup çakmakla yapılmış kuyumcu işi.

Çakmak *f.* Kakmak, kakarak sokmak Çakmağı taşa vurma. Parlamak. İçip keyif yetiştirmek. Sezmek.

Çakmak *i.* Çakacak alet. Taşa vurarak kıvılcım çıkarıp kavı yakan alet. Tüfeğin horoz ve zembereği.

Çakmakçı *i.* Çakmak yapan ve satan adam.

Çakmaklı *i.* Çakmaktaşı ve zemberek ile ateş alan tüfek.

Çakmaktaşı *i.* Sert ve parlak bir taş.

Çakşır *i.* Bir çeşit uzun şalvar. Bazı tavukların ayağındaki paça

Çaktırmak *i.* Kaktırmak, mıhlatmak. İçki içirmek. Sezdirmek.

Çal, çala *h.* Bir ismin başına gelerek durmayıp hareket ettiğini anlatır: *çalakalem, çalyaka, çalçene, çalakaşık.*

Çalâk *s.* Çevik.

Çalap *i.* Tanrı.

Çaldırmak *f.* Soydurmak.

çırptırmak. Bir çalgı aletini oynatmak.

Çalı *i.* Ağaç ile ot arasında dikenli bir bitki.

Çalıçırpı *i.* Çalı gibi şeyler.

Çalıfasulyesi *i.* Çalıya sarılan fasulye.

Çalık *s.* Çarpık, yan yan giden. *i.* Koyun uyuzu.

Çalıkavak *i.* Sepetçi kavağı.

Çalıkuşu *i.* Arıkuşunun bir nev'i, şakrak.

Çalılık *i.* Fundalık.

Çalım *i.* Kurum, düzen.

Çalınmak *f.* Vurulmak. Çarpılmak, aşırılmak. soyulmak. Ses vermek. Birşeyin lezzetini veya kokusunu vermek.

Çalışılmak *f.* İş işlenmek.

Çalışkan *s.* Çok çalışan.

Çalışma *i.* Çalışmak işi.

Çalışmak *f.* Çabalamak. İşlemek, iş görmek, Uğraşmak.

Çalıştırmak *f.* Çabalatmak. İşletmek, işte kullanmak.

Çalgı *i.* Musikî aleti. Çalı süpürgesi.

Çalgıcı *i.* Çalgı çalan.
Çalgıcılık *i.* Çalgıcı san'atı.
Çalkama *i.* Omlet. *s.* Çalkamak işi.
Çalkamak *f.* Sallayıp karıştırmak. Gargara etmek. Yalpa ettirmek. **Göbek—** *f.* Göbek atmak.
Çalkanmak *f.* Sallanmak. Karışmak. Dalgalanmak. Altüst olmak. Yürürken iki yana sallanmak.
Çalkantı *i.* Çarpıntı. Dalgalanma.
Çalkar *i.* Mide bozar şey. Müshil. Pamuk kozasını temizlemeğe mahsus dolap, çırçır.
Çalma *i.* Çalmak işi. Sarık.
Çalmak *f.* Haksız ve habersiz almak, vurmak, çarpmak. Aşırmak. Çalgıdan ses çıkarmak. Bir şeyin lezzet ve kokusunu almak.
Çalpara *i.* Çengilerin oynarken parmaklarına taktıkları tahta zil.
Çam *i.* Yaz ve kış yaprağını dökmiyen güzel kokulu ve ince uzun yapraklı ağaç **—fıstığı** *i.* Bir çeşit çamın meyvası.
Çamaşır *i.* Alttan giyilen gömlek, don v.s. iç elbisesi.
Çamaşırcı *i.* Çamaşır yıkıyan.
Çamaşırhane *i.* Çamaşır yıkamağa mahsus yer.
Çamaşırlık *i.* Çamaşır konulan dolap. Çamaşır yapmağa yarar bez.
Çamçak *i.* Ağaçtan kulplu su kabı.
Çamfıstığı *i.* Çam ağacının meyvası.
Çamız *s.* Ufaktüfek. Hırçın. *i.* Ufak taneli Kuru üzüm. Siyahı az ve beyazı çok göz.
Çamlık *i.* Çam ormanı.
Çamsakızı *i.* Çamağacından çıkarılan bir sakız, reçine. *c.* Yılışık, yapışkan.
Çamuka *i.* Aterina balığının küçüğü
Çamur *i.* Su ile karık toprak.
Çamurlamak *f.* Çamur sürmek. *c.* Lekelemek.

Çamurlanmak *f.* Çamura bulaşmak, çamurla sıvanmak *c.* Lekelenmek.

Çamurlatmak *f.* Çamur sürdürmek, çamura batırmak. *c.* Lekelettirmek.

Çamurlu *s.* Çamura bulaşmış. *c.* Lekeli.

Çamurluk *i.* Çamurlu yer. Paçaları çamurdan korumak için giyilen tozluk. Çamur sıçramasına mâni olmak için araba tekerleklerinin üstüne yapılan siper.

Çan *i.* İçinde asılı tokmağın kenarlarına vurulmasile ses çıkaran madenden mahrut şeklinde alet, büyük çıngırak. — — *h.* Boş yere söylemeği anlatır.

Çanak *i.* Toprak kap.

Çanaklık *i.* Gemi direklerinin tepesine yapılan taraçamsı yer.

Çangal *i.* Takılmış şey. Başka koyuna emzirilen anasız kuzu.

Çangılçungul, çangırçungur *h.* Kaba maden seslerini anlatır.

Çangırdamak *f.* Demir parçalarının biribirine çarpmasından hâsıl olan gürültü gibi gürültü çıkarmak.

Çangırtı *i.* Biribirine çarpan demir parçalarının çıkardığı gürültü.

Çanta *i.* Meşinden veya bezden çamaşır, para, evrak v.s. konulan büyüklü küçüklü cüzdan, valiz. Bavul, Partföy.

Çantacı *i.* Çanta yapan.

Çap *i.* Bir şeyin kalınlığı. Top ve tüfek namlusu gibi içi boş üstüvane şeklinde olan şeylerin iç kutru.

Çapa *i.* Tarla içindeki otları temizlemeğe mahsus bir tarafı düz ve bir tarafı çatal bahçıvan kazması. Yapı harcı karıştıracak büyük gelberi. Gemi demiri, lenger.

Çapacı *i.* Çapa ile çalışan rençper.

Çapaçul *s.* Pasaklı.

Çapak *i.* Göz kenarlarında ve kirpiklerde hâsıl olan kir. Dökme madenlerin etrafında kalan pürüz.

Çapaklanmak *f.* Göz çapak tutmak.

Çapaklı *s.* Çapağı olan.

Çapalamak *f.* Çapa ile kazmak.

Çapalanmak *f.* Çapa ile kazılmak.

Çapalatmak *f.* Çapa ile kazdırmak.

Çapan, çapar *i.* Posta-tatarı, ulak.

Çapanak *i.* Kaçırılmış mal, kaçak eşya.

Çapanoğlu *i.* Karışık şey : *Bu işin sonu çapanoğlu çıkacak.*

Çaparı *i.* Çok iğneli balık oltası.

Çapariz *i.* Engel.

Çaparizli *s.* Engelli.

Çapıcı *i.* Akıncı, sürücü.

Çapkı *i.* Akın, çapul.

Çapkıcı *s.* Akıncı, çapulcu.

Çapkın *s.* Huvarda. Bir yerde dikiş tutmaz. Serseri.

Çapkınlık *s.* Huvardalık.

Çaplı *s.* Bir türlü çapı olan,

Çapmak *f.* At koşturmak, koşmak. Akın etmek.

Çapmak *i.* Eğerin ortüsü.

Çapraşık *s.* Çapraz vaziyette düğmeleri olan yelek.

Çapraz *s.* Aykırı. Zarp × işareti biçiminde iki şayin biribirini bölmesi.

Çaprazlama *i.* Çaprazlamak işi.

Çaprazlamak *s.* Çapraz şeklinde takmak,

Çapul *i.* Düşman toprağına akın edenlerin yaptıkları yağma.

Çapulcu *s.* Akıncı, yağmacı.

Çapulculuk *i.* Yağmacılık.

Çapullamak *f.* Akın etmek.

Çapullanmak *f.* Yağma mal kazanmak.

Çaput *i.* Paçavra, bez parçası, yama.

Çar *i.* Eskiden Rusya imparatorlarına verilen isim. Bulgar kıralı.

Çarçur *s.* Zayi, telef.

Çardak *i.* Dört direk üzerine çalıçırpıdan yapılan kulübe. Asma sarılmak için yapılmış çatı.

Çare *s.* Yol, vasıta, tedbir.

Çaresaz *i.* Çare ve tedbir düşünmek.

Çresiz *s.* Çare ve tedbiri kalmamış olan. Biçare. *h.* Herhalde: *Çaresiz gitmeliyim.*

Çaresizlik *i.* Çare ve tedbir yoklugu.

Çarha, çarka *i.* Askerin saf ilerisinde yaptığı talim.

Çarhacı, çarkacı *i.* Ordunun ilerisinde muharebe eden asker.

Çariçe *i.* Eski Rusya imparatoriçesi. Bulgar kraliçesi.

Çarık *i.* İslenmemiş sığır derisinden sırım veya iple ayağa bağlanan köylü ayakkabısı.

Çarıkçı *i.* Çarık yapan ve satan.

Çark *i.* Tekerlek. Dönerek işliyen makine.

Çarkçı *i.* Bir makinayı veya vapur makinasını idare edip işleten adam.

Çarkçılık *i.* Çarkçının san'ati.

Çarkıfelek *i.* Yakıldığı zaman dönerek ateş püskürür donanma fişegi. *c.* Talih, baht.

Çarklı *s.* Çarkı olan.

Çarlık *i.* Eski Rusya imparatorluğunun ismi. Bulgar kırallığı.

Çarmık *i.* Suçluyu germek için kurulmuş haç biçiminde darağacı. Gemi direklerinin tepesinden aşağıya inen kalın ipler.

Çarnaçar *i.* İster istemez: *Çarnaçar gittim.*

Çarpık *s.* İğribüğrü. Çarpılmış. Ters. —**bacaklı** *i.* İğri bacaklı.

Çarpukçurpuk *i.* İğribüğrü.

Çarpılış *i.* Çarpılma.

Çarpılma *i.* Çarpılmak işi.

Çarpılmak *f.* İğrilip bükülmek. Yüzünü buruşturmak. Vücudün bir tarafı iğrilmek.

Çarpınmak *f.* Vurunmak,şiddetle oynamak, helecana gelmek.

Çarpıntı *i.* Şiddetle oynama, helecan. **Yürek —sı** *i.* Nefes darlığı. Korkudan yürek çarpması.

Çarpışık *s.* Biribirine çarpmış, karışık. Çetrefil.

Çarpışma *i.* Çarpmak işi.

Çarpışmak *f.* Vuruşmak, dokuşturmak.

Çarpıştırmak *f.* Vuruşmak, dokuşturmak.

Çarpma *i.* Çarpmak işi.

Çarpmak *f.* Şiddetle vurmak. Tesadüf etmek. Vurup yıkmak. Zorla almak, kapıp gitmek. Başağrısı vermek. Titremek. Hızla sallanarak bir yere vurmak.

Çarpıştırmak *f.* Vürdurmak, Çaldırmak, çarpık yapmak Helecana getirmek.

Çarşaf *i.* Yatağa serilen, yorgana kaplanan bezden örtü. Kadınların üzerlerine aldıkları örtü, car.

Çarşaflanmak *f.* Çarşafla örtünmek.

Çarşaflı *s.* Çarşaf örtülü.

Çarşamba *i.* Haftanın dördüncü günü.— **karısı** *i.* Cadı.

Çarşı *i.* İki tarafı dükkân, üstü açık veya örtülü alışveriş yeri, pazar.

Çasar *i.* Kayser.

Çaşıt *i.* Casus.

Çaşıtlık *i.* Casusluk.

Çaşıtlamak *f.* Casusluk etmek.

Çat *h.* Vurma sesi : *Çat kapı çolındı.* Patlama. Çatlama.

Çatak *s.* Biribirine çatmış.

Çatal *i.* İkiye ayrılmış dal v.s. Yemekte kullanılan dört dişli madenî alet. *s.* Ucu ikiye ayrılmış. İki manalı söz.

Çatallandırmak *f.* Çatal etmek. Anlaşılmaz bir hale getirmek : *Bu işi o kadar çatallandırdın ki.*

Çatallanmak *f.* Çatal olmak, karışık bir hale gelmek.

Çatallaşmak *f. Bak:* Çatallanmak.

Çatallaştırmak *f. Bak* : Çatallandırmak.

Çatallı *s.* İkiye ayrılıp çatal olmuş. *c.* Karışık bir hale gelmiş.

Çatallık *i.* Çatal oluş.

Çatalmuk *i.* Buğday tarlasında biten bir çeşit zararlı ot.

Çatana *i.* Makina ile işler sandal.

Catı *i.* Yapının çatılmış iskelesi, tavan.— **arası** *i.* Tavan arası.

Çatık *s.* Uçlarından bitişik.Aralıksız.—**kaş** *s.* Ortası bitişik kaş.

Çatır *i.* Kereşte, diş ve kemik gibi şeylerin biribirine vurmasından çıkan gürültü. — —*h.* Çatırdamayı anlatır.

Çatırdama *i.* Çatırdamak işi.

Çatırdamak *f.* Çatır çatır ses çıkarmak,

Çatırdatmak *f.* Çatır çatır ettirmek.

Çatırtı *i.* Gevrek bir şeyin düşerken, kırılırken çıkardığı ses.

Çatışma *i.* Çatışmak işi.

Çatışmak *f* Kavuşmak. İlişmek. Biribirine çatmak. Bazı hayvanlar çiftleşmek.

Çatıştırmak *f.*Ucuca kavuşturmak. iliştirmek. Biribirine birleştirmek. Kavga ettirmek.

Çatkı *i.* Çatılan ve kurulan şeyler. Ters bağlanan şey.

Çatkılık *i.* Çift öküzlerini biribirine bağlıyan ağaç, boyunduruk oku.

Çatkın *s.* Bir zengine veya büyük bir adama çatmış.

Çatlak *s.* Parçaları ayrılmıyacak derecede yarık. *i.* Bir şeyin çatladığı yer.

Çatlama *i.* Çatlamak işi.

Çatlamak *f.* Parçalanmadan yarılmak, ay-

rılmak. Dalga paralanmak. Hayvan çok yürümekten ölmek. c. Hasetten, hiddetten, sıcaktan v.s.den ölüm derecesine gelmek.

Çatlatmak *f.* Çatlamağa sebep olmak. Sıkıntıdan veya çok yemekten patlıyacak dereceye getirmek. Haset ettirmek. Atı çok koşturup öldürmek,

Çatlayış *i. Bak*: Çatlama.

Çatma *i.* Çatmak işi. İğreti tutturulmuş kereste veya elbise.

Çatmak *f.* Kurmak, kereste v.s. yi birbirine bağlayıp durdurmak, iliştirmek. Çarpmak. Uğramak, rasgelmek. Vakıt yaklaşmak. Büyük veya zengin bir adama sokulmak. **Silâh** — *f.* Tüfekleri uçlarından iliştirip durdurmak.

Çatpat *h.* Tıktük, ara sıra. Bir dili pek az bilme.

Çatrapatra *h.* Bir dili yarımyamalak söyleme.

Çattırmak *f.* Vuruşturmak. Kurdurmak.

Çavdar *i.* Ekmeği esmer olan buğday ve arpa biçiminde tane.

Çavlı *i.* Terbiye olmamış şahin ve doğan yavrusu.

Çavun *i.* Deriden veya sinirden yapılan kırbaç.

Çavuş *ı.* Askerlikte onbaşıdan büyük ve başçavuştan küçük rütbe.

Çavuşkuşu *i.* Taraklı, hüthüt, ibikkuşu,

Çavuşluk *i.* Çavuş rütbe ve vazifesi.

Çavuşüzümü *i.* İri ve yuvarlak taneli güzel bir üzüm.

Çay *i.* Doğrudan denize akmayıp başka bir ırmağa dökülen küçükdere.

Çay *i.* Haşlanarak suyu içilen yaprak.

Çaycı *i.* Çay satan ve çay pişiren adam.

Çaydan, çaydanlık *i.* İçinde çay haşlanılan ibrik.

Çayhane *i.* Çay pişirip satılan yer.

Çayır *i.* İnce uzun ve sık yapraklı ot. Çayırlık.

Çayırkuşu *i.* Toygar cinsinden bir kuş.

Çayırlamak *f.* Çayırda otlamak.

Çayırlık *i.* Yeşil otlarla ve çayırla örtülü yer.

Çayırotu *i.* Çayır.

Çayırpeyniri *i.* Tuzsuz taze peynir.

Çaylak *i.* Bir cins avcı kuş. *c.* Kaparozcu.

Çeç *i.* Ekin yığını.

Çedik *i.* Sarı meşinden mes, papuç.

Çeğane *i.* Çengi tefi.

Çeh, çehli *i.* Şimal İslâvlarından bir millet.

Çehre *i.* Yüz, surat.

Çek *i.* Banka havalesi.

Çekçek *i.* Dört tekerlekli el arabası.

Çekememek *f.* Kıskanmak, haset etmek.

Çekememezlik *i.* Kıskançlık, haset.

Çeki *i.* Tartı. İki yüz elli kiloluk tartı. Bezek, süs, çekidüzen.

Çekiç *i.* Çivi kakmağa ve çatal tarafı ile çivi çekmeğe mahsus demir tokmak.

Çekidüzen *i.* Süs. —**vermek** *i.* Süslenmek.

Çekik *i.* Tarlakuşu, çekilmiş.

Çekilir *s.* Tahammül edilebilir.

Çekilmek *f.* Sürüklenmek. Tahammül edilmek. Toplanmak, büzülmek. Geri gitmek.

Çekilmez *s.* Tahammül olunmaz.

Çekin *i.* Omuzbaşı ile boyun arası.

Çekingen *s.* Sokulgan olmıyan.

Çekinmek *f.* Sakınmak.

Çekirdek *i.* Meyvanın içindeki, tohum, tane.

Çekirdeklenmek *f.* Çekirdek peyda etmek.

Çekirdekli a. İçinde çekirdeği olan.

Çekirdeksiz *s.* İçinde çekirdeği olmıyan.

Çekirge *i.* Ekinleri berbat eden ve uçup sıçrıyan bir böcek.

Çekişmek *f.* Biribirini çekmek. Biribirile ağız veya el kavgası etmek.

Çekiştirmek *f.* Fenalığını söylemek.

Çekitaşı *i.* Çekide kullanılan tartı.

Çekme *i.* Çekmek işi. Çekilmiş şey. Masa ve dolabın çekilen gözü. İş işlerken üstten giyilen geniş pantalon.

Çekmece *i.* Küçücük sandık veya dolap. Küçük liman.

Çekmek *f.* Ucundan tutup uzatmak. Kendine doğru getirmek. Sürükleyip götürmek. Çıkarmak. Tahammül etmek. Germek, asmak. Sürmek. Hayvanı dişiye aşırmak. Terazi ve kantar ile tartmak, Yürütmek. Daralmak. büzülmek. Benzetmek, andırmak. **Gönül—** *f.* İstek duymak. **Kahve** *f.* Kahveyi el değirmeninde toz yapmak.

Çektiri *i.* Kürekle çekilen küçük gemi.

Çektirme *i.* Çektirmek işi. Kürekle yürütülür bir direkli büyük odun kayığı.

Çektirmek *f.* Çekmeğe mecbur etmek.

Çelebi *i.* Efendi. Nazik ve zarif adam. Eskiden Konyada Mevlevi şeyhi.

Çelebilik *i.* Efendilik. Naziklik.

Çelenk *i.* Çiçek ve yaprakla donatılmış atnalı şeklinde dal. Kıymetli taşlarla işlenmiş bir çeşit bezek.

Çelik *i.* Dayanıklığı arttırılmış demir, pulat. *s.* Çelikten yapılmış. Kısa kesilmiş dal. Kök salmak için yere gömülen dal parçası.

Çelikçomak *i.* Değneklerle vurularak oynanan oyun.

Çelim *i.* Çalım, gövde yapısı. Gösteriş.
Çelimsiz *s.* Zayıf.
Celme *i.* Devirmek için ayağı vurma.
Çelmek *f.* Vurmak, çarpmak. Düşürmek, devirmek. Caydırmak.
Çeltik *i.* Kabuğu içinde dövülmemiş pirinç. Pirinç tarlası.
Çember *i.* Daire. Tahtadan veya demirden hernevi halka, tekerlek. Boyun veya başa bağlanan yemeni.
Çemçe *i.* Yassı bir çeşit büyük balık.
Çender *i.* Saç uzatan bir ot.
Çene *i.* Yüzün altında ve iki taraf kemikleri nin birleştikleri yer. *c.* Beyhude lâf.—**çalmak** *f.* Gevezelik etmek.
Çenealtı *i.* Çenenin alt kısmı.
Çenebaz *s.* Çok söyliyen.
Çenekemiği *t.* Çeneyi teşkil eden kemikler.
Çeneli *s.* Çenebaz.
Çenge *i.* Köylerde gelin karşılarken tef çalarak söyledikleri bir türkü.
Çengel *i.* Bir şey asmak için demirden kanca. Bir nevi ot.
Çengellemek *f.* Çengele takmak.
Çengelli *i.* Çengeli olan. — **iğne** *i.* Ortasından kıvrık iğne.
Çengelsakızı *i.* Çengel denilen otun sütünden çıkan sakız.
Çengi *t.* Çalgı çalıp oynıyan kadın.
Çent *i.* Santim, herhangi bir adedin yüzde biri. *e.* Kaç, birkaç.
Çentik *i.* Çetele dişi. Kertik. *c.* Ayıp, kusur.
Çentiklemek *f.* Kertmek.
Çentilmek *f.* Kertilmek.
Çentmek *f.* Kentmek.
Çepçevre *h.* Bütün etraflı.
Çepel *s.* Bulanık. *i* Çöp, toz.
Çepiç *i.* Bir yaşında keçi.
Çepken *i.* Kolları yarık harçlı salta.
Çepresik *s.* Dolaşık, çapraşık.
Çepreşmek *f.* *Bak* Çapraşmak.

Çerağ *i.* Kandil. Işık.

Çerçeve *i.* Korniş, cam, ayna, resim v. s. takılmak üzere yapılan pervaz.

Çerçevelemek *f.* Çerçeve geçirmek.

Çerçeveletmek *f.* Çerçeve geçirmek.

Çerçi *i.* Satılık ufaktefek eşya.

Çerez *i.* Yemek arasında veya kahvaltıda yenen yemiş, meze.

Çerezlenmek *f.* Vakitsiz yiyip iştahı kestirmek.

Çerge *i.* İki direkli hafif oba.

Çeri *i.* Asker. Kafile.

Çeribaşı *i.* Çerinin başı.

Çerkes *i.* Kafkasyada yaşıyan müslüman bir kavm.

Çeruka *i.* Kırmızı kanatlı göl hamsisi.

Çerviş *i.* Eritilmiş sığır yağı. Adi yağ.

Çeşit *i.* Nevi, örnek, cins, türlü. — — *h.* Türlü türlü.

Çeşitlemek *f.* Çeşit çeşit yapmak.

Çeşitli *s.* Türlü türlü.

Çeşme *i.* İçilecek su akan yer.

Çeşni *i.* Tat, lezzet. Ayar, nümune.

Çeşnici *i.* Ayar ve nümunelerin tayinine bakan adam.

Çeşnilenmek *f.* Tadına bakmak.

Çeşnili *s.* Lezzetli.

Çete *i.* Bölük, takım. Çapulcu takımı. Komita.

Çeteci *i.* Komitacı.

Çetele *i.* Bir tahta parçasına kentikler yaparak meydana gelen sayı.

Çetin *s.* Sert, katı, güç, inatçı. Zor.

Çetinleşmek *f.* Zorlaşmak.

Çntinlik *i.* Sertlik. İnatçılık. Güçlük.

Çetrefil *i,s.* Pürüzlü bir lisanı bozuk ve yanlış bir şive ile söyleme.

Çevre *i.* Etraf, civar. kenar. Etrafı kıvrılıp oya veya nakış ile süslü tülbentten mendil.

Çevik *s.* Atik, hareketleri

çabuk. Becerikli. Sağ lam.

Çeviklik *i.* Çevik oluş.

Çevirme *i.* Çevirmek işi. Şişte döndürülerek pişirilen kuzu v.s.

Çevirmek *f.* Döndürmek. Altüst etmek. Etrafını almak. Kuşatmak. Değiştirmek. Geri almak.

Çevirtmek *f.* Döndürtmek. Altüst ettirmek. Kuşattırmak, geri döndürtmek.

Çevrilmek *f.* Döndürülmek. Altüst olmak. Kuşatılmak. Geri döndürülmek,geri alınmak.

Çevrinti *i.* Muhtelif hububat karıştırılıp vücude gelen karışık zahire. Suların dönmesi ve döndüğü yer,girdap.

Çeyiz *i.* Gelinin babası evinden kocası evine beraber götürdüğü elbise ve eşya, cihaz.

Çeyizlemek, Gelini, yolcuyu, askeri, gemiyi lâzım olan eşya ile donatmak.

Çeyizlik *i.* Çeyiz olmağa yarıyan.

Çeyrek *i.* Dörtte bir. Beş kuruşluk para. On beş dakikalık zaman.

Çeyreklemek *i.* Çocukların kol ve bacaklarını çapraz olarak gerip oğuşturmak.

Çiçek *i.* Ağaçların ve otların meyva ve tohumdan evvel açtıkları renk renk yaprak lar. Kumaş v. s. üzerine boya ile veyahut oymakla yapılan süs. İnsanın bedeni üzerinde çiçek gibi çıbanlar açan hastalık. —**açmak** *f.* Nebat çiçek peyda etmek. — **aşısı** *i.* Çiçek hastalığına karşı yapılan aşı. — **çıkarmak** *f.* Çiçek hastalığı geçirmek.

Çiçekbozuğu *i.* Çiçek hastalığının yüzde bıraktığı yara yerleri Çopur, çakır.

Çiçeklenmek *f.* Çicek açmak, çiçeklerle süslenmek.

Çiçekli *s.* Çiçekleri olan. Boya, nakış veya oyma çiçek resimleri ile süslü olan.

Çiçeklik *i.* Çiçek tarlası. Çiçek koymağa mahsus süslü saksı. Kışın çiçekleri saklamağa mahsus camekân.

Çiçeksuyu *i.* Limon ve portakal çiçeklerinden imbikle çekilen güzel kokulu ve ferahlık verir bir su.

Çift *s.* Tek olmıyan, iki şeyden ibaret takım, eş. Saban çeken iki öküz, koşu. Bir erkek ile bir dişinin teşkil ettikleri takım.— **sürmek** *f.* Tarlayı işletmek,

Çiftçi *i.* Çift süren, ekincilikle uğraşan adam, rençper.

Çiftçilik *i.* Rençperlik.

Çiftçubuk *i.* Tarla işleri, zıraat.

Çifte *s.* İki kat, ikili, iki yanlı, katmerli. Kayığın bir adam tarafından çekilen iki küreği. İki namlulu av tüfeği. Hayvanın iki art ayağile birden tepmesi.

Çifteli *s.* Kötü huylu. Uğursuz. Çifte atan hayvan. *c.* Hilekâr.

Çiftelemek *f.* Hayvan iki ayağile tepmek.

Çiftleşme *i.* Çiftleşmek işi.

Çiftleşmek *f.* Eşini bulup çift olmak. Hayvan dişiye aşmak.

Çiftleştirmek, çiftletmek *f.* Çift yapmak. Hayvanları evlendirmek.

Çiftlik *i.* Birçok tarlalarla bağ, mer'a, orman v.s. den ibaret ve bir adam veya ailenin malı olan arazi.

Çiğ *s.* Pişmemiş. Olmamış, ham. *c.* Tecrübe görmemiş, toy. İşlenmemiş, ham. *i.* Sıcaktan buğu haline gelen nemin gece serinliğinde tekrar sulanmasından hâsıl olan çayır ve yaprakların üzerindeki ufak inci gibi su taneleri, jale, şebnem.

Çiğde *i.* Hünnap denilen kızılcığa benzer sert kabuklu bir meyva.

Çiğdem *i.* İlkbaharda çıkan beyaz, sarı veya pembe narin bir çiçek.

Çiğdene *i.* Kaplamalarda kullanılan çıralı tahta.

Çiğit *i.* Kabuklu çekirdek.

Çiğlik *i.* Çiğ oluş.

Çiğnemek *f.* Ayakla basmak, ayak altında ezmek. Ağzına alınan şeyi dişle kırıp ezmek.

Çiğnemik *i.* Çiğnenmiş şey. Ananın yavruya verdiği çiğnenmiş yiyecek.

Çiğnenilmek *f. Bak:* Çiğnenmek.

Çiğnenmek *f.* Ayakla basılmak, ayak altında ezilmek. Ağızda dişle kırılıp ezilmek.

Çiğnetmek *f.* Ayak altında ezdirmek. Dişle iyice övüttürmek.

Çil *s.* Beyaz veya kır renkte benekleri olan, ak benekli. Yeni, parlak. *i.* Yüzde hâsıl olan sarımsı leke. Abraşlık. Benekli bir cins keklik.

Çile *i.* İbrişim, iplik, sırma v.s. demeti. Yay kirişi. Tarikatta kırk gün devam eden riyazet. *c.* Eziyet, zahmet. — **çekmek** *f.* Zahmet çekmek.

Çilehane *i.* Eski tekkelerde çile çekilen hücre.

Çilek *i.* Lezzetli ve güzel kokulu kırmızı ve pembe renkli yumuşak bir meyva.

Çilekeş *s.* Meşakkat ve zahmet çeken.

Çilingir *i.* Kilit ve anahtar gibi ince demir işleri yapan usta.

Çilleşmek *f.* Çil olmak.

Çilli *s.* Çili bulunan.

Çim *i.* Çimen otu, bahçelerde yol kenarlarını örtmeye mahsus kısa, sık, ince yeşillik. Bazı taş ve ağaçların üzerinde biten yeşillik, yosun.

Çimdik *s.* Parmak uçlarile vücudün bir yerini sıkma.

Çimdiklemek *f.* Parmak uçlarile birinin etini sıkmak.

Çimen *i.* Çimle örtülü yer, Pastırmaya konulan bir bahar.

Çimenlik *i.* Çimli yer.

Çimento *i.* Pek çabuk tutar ve rutubete karşı çok dayanır harç.

Çimlendirmek *f.* Ekilecek tohum ve çekirdekleri ve dikilecek çubukları su veya rutubetli toprak içinde bulundurarak filizlendirmek. Bir şeyin ötesinden berisinden yedirmek, çerezlendirmek, çöplendirmek.

Çimlenmek *f.* Tohum ve çubuklar su veya rutubetli toprak içinde filizlenmek. Bir şeyin ötesinden berisinden yemek, çerezlenmek, çöplenmek.

Çimmek *f.* Yıkanmak.

Çimrenmek *f.* Paaçaları sıvamak. Hazırlanmak.

Çin *i.* Asya kıt'asında dört yüz milyon nüfuslu bir memleket. Kıvrım, büklüm. Buruşuk, buruşma. *s.* Top. lıyan, devşiren. ——*h.* Billûr veya madenden çıkan ince ses. *s.* Doğru. Sadık, aslı olan.

Çingene *i.* Kıptı tayfası *s.* Arsız, cimri.

Çingenelik *i* Kıptılık. *c.* Arsızlık, cimrilik.

Çingeneleşmek *f.* Çingene gibi olmak. Arsızlaşmak. Cimrileşmek

Çini *i.* Çinde yapılan tabak, kâse gibi şeyler. Duvarları kaplamak, yere döşemek için yapılan sırlı ve nakışlı tuğla. Koyu siyah mürekkep.

Çinili *s.* Çini ile süslü.

Çinko *i.* Tütya denilen maden ve bundan yapılan levhalar.

Çinkoğraf *i.* Çinko üzerine fotoğrafla resim, yazı v.s. işleyen usta.

Çinkoğrafi.ya *i.* Çinko üzerine oyma ve resim yapma san'ati.

Çinli *s.* Cin memleketi ahalisinden.

Çipil *s.* Gözleri ağrılı ve çapaklı, kirpiklerinin dibi yaralı.

Çiriş *i.* Mukava ve meşin yapıştırmakta kullanılan sarızambak kökünden çıkan bir un.

Çirişlemek *f.* Çirişle yapıştırmak.

Çirişlenmek *f.* Çirişle yapıştırılmak.

Çirkef *i.* Birikmiş pis su, kokmuş bulaşık suyu. *c.* Terbiyesiz.

Çirkin *s.* Güzel olmıyan Kütü, fena.

Çirkinlemek *f.* Çirkin yapmak, çirkin saymak.

Çirkinlenmek, çirkinleşmek *f.* Çirkinlik peyda etmek.

Çirkinleştirmek, çirkinletmek *f.* Çirkin etmek, çirkin göstermek.

Çirkinlik *i.* Güzelliğin tersi, göze fena görünmeklik. Kötülük.

Çirkinsemek *f.* Çirkin bulmak.

Çiroz *i.* Uskumru kurusu. *c.* Pek zayıf adam.

Çis *i.* Kudret helvası.

Çiselemek *f.* Çok hafif yağmur yağmak, tozarmak.

Çisimek *f.* Çiğ yağmak, çiğ gibi yağmur yağmak

Çisinti *i.* Çiğ gibi pek ince yağmur.

Çiskin *i.* Pek ince çiğ.

Çiş *i.* İşeme, sidik, siyme.

Çişetmek *f.* İşemek, siymek.

Çişik *i.* Tavşan yavrusu.

Çit *i.* Basma nev'inden bir cins bez. Çalı ve kamış gibi şeylerden örülmüş hafif bölme. Köy evlerinin ve bazı bahçelerin çalıdan yapılmış duvarı.

Çiti *i.* Çentik.

Çitilemek *f.* Elde ovalıyarak yıkamak.

Çitili *s.* Ufak çentiği olan.

Çitlembik *i.* Küçük taneli tek çekirdekli siyah lezzetli bir meyva ve onun çınara benzer ağacı.

Çitmek *f. Bak:* Çitilemek.
Çitmik *i.* Üzüm salkımının küçük dalı, çıngıl.
Çivdirmek *f.* Hedeften şaşırtmak.
Çivi *i.* Tahta v.s. mıhlamağa mahsus ucu sivri ve başı tablalı demir, mıh.
Çividi *i.* Çivit rengi, koyu mavi.
Çivdiş *f.* Dokuz yaş dişi.
Çivilemek *f.* Çivi ile kakmak.
Çivilenmek *i.* Çivi ile mıhlanmak. *c.* Bir yerde ilişip kalmak, gecikmek.
Çivit *i.* Hintte ve Yemende yetişen bir nebattan çıkarılan koyu mavi boya.
Çivitlemek *i.* Çivitle boyamak.
Çivmek *i.* Hedeften şaşmak.
Çiyirme *f.* Nefret etmek, iğrenmek.
Çizdirmek *f.* Kalem veya başka bir şeyle çizgi çektirmek.
Çizgi *i.* Çizilen sıra, iz.
Çizgili *s.* Çizgileri olan,
Çizi, çizik *i. Bak:* Çizgi.
Çizikli *i. Bak:* Çizgili
Çizilme, çiziliş *i.* Çizilmek işi.
Çizilmek *i.* Çizgiler yapmak. Çizgi çekerek bozmak.
Çizme *i.* Koncu dize ve bazan daha yukarıya kadar uzun olan ayakkabı. Çizmek işi.
Çizmek *i.* Çizgi çekmek. Sivri bir şeyle tırmalamak. Silmek.
Çıban *i.* Bedenin bir tarafında toplanan irinli kızarmış kabarcık.
Çıdam *i.* Sabır, tahammül. Katlanma.
Çıdamak *f.* Sabır ve tahammül etmek, acıya dayanmak. Katlanmak.
Çıdamlı *s.* Sabırlı.
Çıfıt *i.* Yahudî.
Çıfıtlık *i.* Yahudilik.
Çığ *i.* Dağdan yuvarlanan kar kümesi. Kamış v.s. den yapılmış yüksek çit. Gürültü. yaygara.

Çığa *i.* Yüzerken hışırtı çıkaran bir nevi dere balığı, karamersin.

Çığıltı *i.* Çığlık.

Çığır *i.* Çığın açtığı yol, çığ, iz. *i.* Yol, *c.* Tarz, üslûp.

Çığırgan *i.* Başka kuşları çekmek için öttürülen avcı kuşu.

Çığırmak *f. Bak:* Çığırmak.

Çığırtkan *i.* Çığırgan. *c.* Gürültücü adam.

Çığırtma *i.Bak:* Çağırtma.

Çığırtmak *f.Bak:* Çağırtmak.

Çığlık *i,* Bağırış. Feryat.

Çığrık *i.* Alakarga.

Çığrılmak *j.* Çağrılmak.

Çığrış *i.* Feryat, gürültü.

Çığışmak *f. Bak:* çağrışmak.

Çıkar *i.* Kâr. Fayda. Şahsî istifade.

Çıkarılmak *f.* Dışarıya atılmak. Alınmak. Yükseltilmek.

Çıkarmak *f.* Dışarıya atmak. Dışarıya almak. Çekmek, sökmek. Göstermek, meydana komak. Kaldırmak. Aldırmak. **Acısını** — *f.* Öç almak. **Elden** — *f.* Kaybetmek. Sarfetmek. **Ses**— *f.* Karşı komak. **Taş** — *f.* Ağır basmak.

Çıkartma *i.* Çıkartmak işi. Üzerindeki zamklı resim diğer bir yere alınan kâğıt.

Çıkartmak *f.* Dışarı attırmak. Meydana koydurmak. Yükselttirmek. Aldırmak.

Çıkık *s.* Dışarı çıkmış, fırlamış, yerinden oynamış.

Çıkıkçı *i.* Ütükçü, çıkık kemiği yerine koyan adam.

Çıkın *i.* Bağ, bahçe, paket.

Çıkınlamak *f.* Çıkın yapmak.

Çıkıntı *f.* Hızadan dışarıya çıkmış olan şey, dirsek.

Çıkış *i. Bak:* Çıkma.

Çıkışma *i.* Çıkışmak işi.

Çıkışmak *f* Girişmek. Varmak. Yetişmek. Azarlamak, paylamak.

Çıkıştırmak *f.* Yetiştir-

mek. Çaresini bulmak. Bitirmek.

Çıkma *i.* Çıkmak işi. Çıkıntı. Hamam takımı. **Yeni** — *s.* Son moda, yeni icat olunmuş.

Çıkmak *f.* Dışarıya varmak. Yükselmek. Meydana gelmek. Doğmak. Verilmek. Bitmek. Duyulmak. Birinin önüne yatmak. Alınmak. Artmak. Doğru olduğu anlaşılmak. Yetişmek. Yerinden oynamak. **Başa** — *f.* Hakkından gelmek. **Baştan** — *f.* Ahlâkı bozulmak. **Gözden** — *f.* Sevgiden düşmek. **Yoldan** — *f.* Sapıtmak.

Çikolata *i.* Kakao, şeker ve sütle yapılmış hamur.

Çıkra *i.* Av yerlerindeki sık çalı. Kaful.

Çıkralık *i.* Çıkra yeri.

Çıkrık *i.* Kuyu el dolabı. İplik sarmağa mahsus dolap. Bazı san'atlerde kullanılan küçük dolap ve çark.

Çılbır *i.* Yoğurtlu yumurta yemeği.

Çıldır *h.* Parlak gözlerile bakmağı anlatır ve tekrarlanarak kullanılır: *Çocuk çıldır çıldır bakıyordu.* Fıldır, fıldır.

Çıldırmak *f.* Aklını kaçırmak.

Çıldırtmak *f.* Çileden çıkarmak. Kızdırmak.

Çıma *i.* Kalın gemi halatı, palamar.

Çımacı *i.* Vapurda çımayı bağlıyan.

Çımkırık *i.* Bazı hayvanların ve kuşların tersi.

Çımkırmak *f.* Bazı hayvanlar ve kuşlar pislemek.

Çın *i.* Karşılıklı ve irticalen söylenen türkü. ——*h.* Çınlamayı anlatır: *hamamın içi çın çın ötüyor.*

Çınokop *ı.* Lüferin küçüğü.

Çınar *i.* Büyük ve çok yaşar meyvasız ağaç.

Çıngar *i.* Kavga ve gürültü.

Çıngıl *i.* Üzüm salkımı-

nın küçük dallarından herbiri, çitmik.

Çıngırak, çıngırdak *i.* Küçük çan ve zil.

Çıngır *i.* Çıngırak sesi gibi çıngırtıyı anlatır ve tekrarlanarak kullanılır.

Çıngırdamak *f.* Çıngır çıngır etmek.

ıngırdatmak *f.* Çıngır çıngır ettirmek.

Çıngırtı *i.* Çıngırak sesi.

Çınlamak *f.* Çın çın etmek, ses aksolunmak. Yankılanmak.

Çınlatmak *s.* Sesi aksettirmek. Çın çın ettirmek.

Çıplak *s.* Soyunmuş. Tüyü dökülmüş. Döşemesiz. Eğersiz. Pek züğürt.

Çıplaklık *i.* Çıplak olmaklık.

Çıra *i.* Çam ağacının sakızlı ve yağlı yeri.

Çırak *i.* San'at öğrenmek için bir usta yanında çalışan genç şakirt. *c.* Eyilik gören.

Çıraklık *i.* Çırak oluş.

Çırakma *i.* Şamdan.

Çırakman *i.* Üzerinde meşale yakılan kule yahut demir direk.

Çıralı *s.* Yağlı çam ağacı.

Çıramoz *i.* Balıkçıların ateşbalığı tutmak için üzerinde çalı yaktıkları ıskara.

Çırçıl *i.* Büyük tüyleri kaldırmağa mahsus kancalı zincir veya halat.

Çırçıplak çırılçıplak *s.* Büsbütün çıplak.

Çırpı *i.* Ağaç kırpıntısı, çalı. Tahtayı biçmek için çizgi yaptıkları ip. Bıçkı ile yarılmış ağaç. *c.* Hiza, sıra. Tahmin : *bir çırpıda anladım.*

Çırpıcı *i.* Yazma yemenileri basıldıktan sonra soğuk suya batırıp çırparak yıkıyan.

Çırpınma, çırpınış *i.* Çırpınmak işi.

Çırpınmak *f.* Oynamak, titremek. Telâşe düşmek.

Çırpıntı *i.* *Bak:* Çırpınma.

Çırpmak *f.* Yavaş yavaş

vurmak. Yontmak. Bezi soğuk su ile sallayıp yıkamak. Boyaya batırılmış iple tahtaya çizgi çekmek. **El — *f.*** Alkışlamak.

Çırpıştımak *f.* İnce değnekle hafifçe vurmak. Acele yazmak.

Çırptırmak *f.* Yavaş vurdurmak. Kenarından az kestirmek. Temiz su ile yıkatmak. Çırpı ipile nişan vurdurmak.

Çırt *i.* Tulumlu su dolabı.

Çırtlak *i.* *Bak:* Cırtlak.

Çıt *h.* Hafif ve az sesi anlatır.

Çıta *i.* İki parmak eninde dar ve uzun tahta, pervaz.

Çıtak *i.* Lisanı çetrefilce olan. Bulgaristan türkleri.

Çıtarı *i.* Yassı, mavimsi, güzel, tatsız bir balık.

Çıtık *s.* Çatık, buruşuk.

Çıtıkotu *i.* Ebepisiği denilen ot.

Çıtıpıtı *h.* Pek hafif bir sesi anlatır.

Çıtır, çıtırpıtır *h.* *Bak:* Çıtıpıtı.

Çıtırdamak *ı.* Çıt diye ses çıkarmak.

Çıtırdatmak *i.* Çıt diye ses çıkartmak.

Çıtlamak *f.* *Bak:* Çatırdamak.

Çıtlatmak *f.* *Bak:* Çıtırdatmak. c. Lâf kaçırmak, sezdirmek : *Bu süzü çıtlattı.*

Çıtpıt *h.* *Bak:* Çıt.

Çıvga *i.* Sığır boynuzu.

Çıvgar *i.* Toprağı süren öküz çifti.

Çıyan *i.* Büyük bir cins kırkayak.

Çıyancık *i.* Bir cins ot.

Çoban *i.* Sürüleri kırlarda otlatan adam.

Çobanaldatan *i.* Alacatavuk denilen uzun ve oynak kuyruklu bir kuş.

Çobankebabı *i.* İnce dallara geçirilerek çalıçırpı ateşinde pişirilen kebap.

Çobanköpeği *i.* Hayvan sürüsünü bekliyen köpek, çomar.

Çobanlık *i.* Çoban oluş-

Çobansüzgeci *i.* Çobanların sütü süzmekte kullandıkları bir ot.

Çobanyıldızı *i.* Çolpan, Akyıldız. Cihet tayinine yarıyan çok parlak bir yıldız. Zühre, venüs.

Çocuk *i.* Doğduktan ergenlik çağına kadar yaştaki insan yavrusu. Genç, delikanlı. *s* Hoppa.

Çocukça *s.* Çocuk gibi.

Çocuklaşmak *f.* Çocuk gibi olmak.

Çocukluk *i.* Çocuk hali ve zamanı. Hoppalık.

Çoğalmak *f.* Çok olmak, artmak.

Çoğaltmak *f.* Arttırmak.

Çoğumsamak *f.* Çok görmek.

Çoğur *i.* Pancar.

Çoğurcuk *i.* Sığırcıkkuşu.

Çok *s.* Az olmıyan, bol, ziyade, fazla, lüzumundan artık. *h.* Pek, ziyade. Pek sık. Birşeyin büyük kısmı. —**görmek** *f.* Yakıştıramamak, çekememek.

Çokal *i.* Zırh, cebe. Sırlı çömlek.

Çokça *s.* Az ziyade.

Çokluk *i.* Bir şeyin çok olması, ziyadelik, çokluk. Kalabalık *ih.* Çok kere, çok defa, sık sık.

Çokmak, çokman *i.* Başı iri ve toparlak değnek. Topuz.

Çokmar, çomar *i.* İri başlı çobanköpeği. Boynuzsuz koyun.

Çokmak *f.* Ba: Çoğumsamak.

Çoksanmak *f.* Çok görüp esirgemek.

Çoksımak *f. Bak:* Çoksamak.

Çoksınmak *f. Bak:* Çoksanmak.

Çoktan *h.* Epiy zamandanberi: *Seni çoktan görmedim.*

Çokumak *f.* Kuşlar gagalarile öpüşmek veya didişmek.

Çolak *s.* Bir kolu sakat veya eksik olan.

Çolaklık *i.* Çolak oluş.

Çolpa *s.* Bir ayağı sakat olan. Yürürken iptida sol ayağını atan. Beceriksiz.

Çolukçocuk *m.* Ev halkı. Yeniyetmeler.

Çopra *i.* Balık kılçığı. Sık çalılık.

Çoprabalığı *i.* Kayabalığına benzer yuvarlak ve çok kılçıklı bir balık.

Çopur *s.* Yüzü çiçekbozuğu.

Çopurina *i.* İzmarite benzer küçük balık.

Çorak *s* Verimsiz,kıraç.

Çoraklık *i.* Verimsizlik, kıraçlık.

Çorap *i.* Ayağa giyilen yünden veya pamuktan ve iplikten örme. —**Örmek** *f.* Başına iş çıkarmak.

Çorapsöküğü *i.* Biribirine bağlı işler.

Çorba *i.* Kaşıkla içilen sulu yemek.

Çorbacı *i.* Köy muhtarı, kocabaşı. Patron. Yeniçerilerde takım zabiti.

Çorbalık *s.* Çorbaya yarar.

Çortu *s.* Değirmen taşına tane döken huni.

Çotra *i.* Ağaçtan yassı bardak.

Çotrabalığı *i.* Yassı burunlu ufak mercan.

Çotuk *i.* Dışarda kalmış ağaç kökü.

Çotur *s.* Yassı. Yassı burunlu.

Çöğür *i.* Ekin içinde biten büyük bir cins diken. Gayet iri bir keman.

Çökermek *f.* Denizin dibine düşürmek. Dizüstü düşürmek. Deveyi ihlatmak. İndirmek.

Çökertme *s.* Denizin dibine indirilip üstüne balıklar gelince birden kaldırılan ağ. Çökertmek işi.

Çökertmek *f.* Bak Çökermek.

Çökmek *f.* İnmek, konmak. Toz veya tortu yere veya dibe otur-

mak. Çukurlaşmak, batmak. Birdenbire yıkılmak. Basmak, kaplampk. İhtiyarlamayıp kuvvetten düşmek. Zayıflamak.

Çöktürmek *f. Bak:* Çökermek.

Çökük *s.* Çökmüş, batmış, çukurlaşmış.

Çökül *i.* Taşan nehrin ovalarda bıraktığı çöküntü.

Çöküntü *i.* Dibe çöken.

Çökürme *i. Bak:* Çökertme.

Çökürmek *f. Bak:* Çökertmek.

Çöküşmek *i.* Her taraftan birden gelip çökmek, toplanıp inmek.

Çöl *i.* Kumluk ve susuz ova, sahra.

Çölek *i.* Girdap. Çöngül.

Çömelmek *i.* Dizleri toplayıp kalçaları baldırlara dokundurarak iyreti oturmak.

Çömeltmek *f.* Çömelmeğe mecbur etmek.

Çömez *i.* Yamak, çırak, şakirt.

Çömlek *i.* Topraktan kap.

Çömlekçi *i.* Çömlek yapan ve satan.

Çömlekhesabı *i.* Cahil işi hesap.

Çömlekkebabı *i.* Çömlekte pişen bir türlü et yemeği.

Çöngül *s.* Ufak bataklık.

Çöp *s.* Saman, ot v.s. parçacığı. Değnek. Süprüntü.

Çöpatlamaz *s.* Meraklı, titiz.

Çöpçatan *s.* Kısmet veren.

Çöpçü *i.* Çöpleri evlerden topliyan temizlik amelesi.

Çöplenme *i.* Çöplenmek işi.

Çöplenmek *m.* Az bir şey yemek. Kırıntılarlardan kâretmek.

Çöplü *s.* Çöpü olan.

Çöplük *i.* Süprüntü yeri.

Çörçöp *i.* Çalıçırpı. Süprüntü.

Çörek *i.* Ufak yağlı ekmek. Çörek şeklinde olan şey.

Çöreklenmek *f.* Çörek

gibi kıvrılıp kangal olmak.

Çöreotu *i.* Çörek, ekmek, yoğurt v.s. üzerine ekilen küçük ve siyah tane.

Çöven *i.* Helvacıkökü, şeker ağdasını beyazlandıran bir kök.

Çöygen *i.* Döğülmemiş dökme demir.

Çöz *i.* İçyağı.

Çözdürmek *f.* Bağlanmış ve iliklenmiş şeyin bağını açtırmak.

Çözgü *f.* Çarşaflık dokuma. Dokumada boydan boya olan iplik. Arış.

Çözme *i.* Çözmek işi. Bir çeşit dokuma.

Çözmek *f.* Düğüm, bağ v.s. yi açmak.

Çözük *s.* Düğüm ve bağı açılmış. Erimeğe başlamış, gevşemiş.

Çözülmek *i.* Düğüm ve bağ açılmak. Erimeğe başlayıp gevşemek, *c.* Çetin bir mes'ele anlaşılmak.

Çubuk *i.* Uzun değnek. Tütün içmeğe mahsus içi delik değnek. Değnek gibi madenden ince üstüvane. Kumaş üzerinde dar çizgi.

Çuha *i.* Yünden kumaş.

Çuhacı *i.* Çuha dokuyan veya satan.

Çuhaçiçeği *i.* Bir çeşit kırmızı şepboy.

Çuhadar *i.* Uşak.

Çuka *i.* Mersine benzer siyah ve sırtı testere gibi lezzetli bir balık.

Çukur *s.* Oyulmuş, derin. *i.* Oyulmuş yer, delik.

Çukurlamak *f.* Derinleşmek. Çökmek.

Çukurlaşmak *f.* Bak: Çukurlanmak.

Çukurlatmak *f.* Derinleştirmek.

Çukurluk *i.* Çukur oluş.

Çul *i.* Kıldan yapılan kaba dokuma.

Çulha *i.* Tezgâhta bez dokuyan.

Çullama *s.* Üstü hamurla örtülerek pişirilen yemek. Çullamak işi

Çullamak *f.* Örtmek.

Çullanmak *f.* Örtünmek. Abanmak, musallat olmak. Kılığını yenilemek.

Çulluk *i.* Sonbaharda meydana çıkan uzun gagalı avkuşu.

Çultarı *i.* Palan örtüsü.

Çultutmaz *s.* Para ve malını korumaz.

Curçur *i.* Kayalar arasında bulunur dikenli ve değersiz bir balık.

Çutra *i.* Çok pullu yassı Akdenizde bulunur bir balık.

Çuval *i.* Kaba yün ve pamuktan yapılan büyük torba.

Çuvaldız *i.* Çuval, çul v.s. dikmeğe yarar büyük iğne.

Çünkü, çünki *e.* Sebep gösteren edat. Olduğu için, olduğundan, mademki : *Türkiyeyi severim, çünkü Türkün.*

Çürük *s.* Çürümüş olan. Sağlam ve emin olmıyan, batak.

Çürüklük *i.* Çürük oluş.

Çürümek *f.* Yaş yerde bırakılıp bozuk bir hale gelmek. İtibarı bozulmak. Batırılmak.

Çüş *h.* Eşeği durdurmak için kullanılır bir tabir. *c.* Eşekçe hareket eden bir adamı tahkir için kullanılır.

D

D *i.* Türk alfabesinin beşinci harfi.

Da, de ; ta, te *h.* Ve, hem. Dahi, daha : *Bu çocuk evde de çalışır.*

Da, de *c.* Mef'ulübih edatıdır: *Evde, çarşıda.* Sert sadasız harflerden sonra **ta** ve **te** olur.

Dadandırmak *f.* Tadını tattırıp alıştırmak.

Dadanmak *f.* Bir şeyin tadını alıp alışmak.

Dader *i.* Kardeş.

Dadı *i.* Çocuğa bakan kadın. Taya.

Dadılık *i.* Tayalık.

Dafi *s.* Defeden, iten. Savuşturan.

Dağ *i.* Kızgın demirle vurulan damga. Yakı, iz bırakan yara.

Dağ *i.* Toprağın çok yüksek ve kabartılı yeri.

Dağar, dağarcık *i.* Deriden erzak torbası.

Dağdağa *i.* Gürültü. Cansıkıntısı.

Dağdağalı *s.* Gürültülü. Cansıkıntılı.

Dağıdar *s.* Yaralı, acı çeken.

Dağıderun *s.* İçacısı.

Dağılma *i.* Saçılma, yayılma, ayrılma. Ayrı ayrı verilme.

Dağılmak *f.* Saçılmak, yayılmak, ayrılmak. Ayrı ayrı verilmek.

Dağınık *s.* Saçılmış, yayılmış, perişan.

Dağınıklık *i.* Dağınık oluş.

Dağıstan *i.* Kafkasyada bir memleket.

Dağıstanlı *s.* Dağıstan ahalisinden olan.

Dağıtılmak *f.* Perişan edilmek. Ayrı ayrı verilmek. Defolunmak.

Dağıtmak *f.* Saçmak. Ayrı ayrı vermek. Defetmek.

Dağlamak *f.* Kızgın demirle yakmak.

Dağlanmak *f.* Kızgın demirle yakılmak.

Dağlatmak *f.* Kızgın demirle yaktırmak.

Dağlı *s.* Kızgın demirle yakılmış. Dağlık yer ahalisinden.

Dağlık *s.* Dağ ve tepeleri çok olan yer.

Dağselvisi *i.* Bir çeşit selvi ağacı.

Daha *e.* Başka, ziyade, artık : *Hasta bugün daha fena.* Tekrar, kezalik: *daha var mı ?* Hâlâ, henüz: *babâm daha gelmedi.*

Dahi *c.* Hem, de, kezalik: *Geceleri dahi çalışıyorum.*

Dâhi *s.* Zekâsı ve ruh kabiliyetleri çok yüksek derecede olan.

Dahil *s.* Giren. Bir şeyin içinde bulunan. *i.* İç.

iç taraf. — **olmak** *f.* Girmek.

Dahilen *h.* İçerden, içten.

Dahilî, dahiliye *s.* İçe ve içeriye ait. — **Vekili** *i.* Memleketin dahilî idaresine bakan vekil. — **Vekâleti** *i.* Dahiliye Vekilinin dairesi.

Dahiyane *s.* Dâhiye yakışır tarzda.

Dahiye *i.* Afet, musibet. Deha sahibi.

Dahl *i.* Girme, karışma. Tesir: *onun bu işte dahli yok.*

Daim *s.* Devam eden, sürekli.

Daima *h.* Her vakit. Bir düziye.

Daimî *s.* Sürekli. Devam eden, eksik olmıyan.

Dair *s.* Bir şey hakkında olan, müteallik. ait: *bu işe dair fazla bir şey söyliyemem.*

Daire *i.* Yuvarlak, tekerlek gibi olan hat ve bu hattın içi. Büyük bir binanın ayrıldığı bölüklerin herbiri. Devlet işlerini idare eden şubelerin herbiri. Büro. Tef.

Dairevî *s.* Daire şeklinde.

Dakka, dakika *i.* Bir saatin veya bir dairenin altmışta biri.

Dakik *s.* İnce, nazik. Ufak. *i.* Un.

Daktilo, daktiloğraf *i.* Yazı makinesi ile yazı yazan.

Daktiloğrafi *i.* Makina ile yazı yazmak san'ati.

Dal *i.* Ağacın gövdeden ayrılan sürgünleri.

Dal *s.* Delâlet eden.

Dalak *i.* Midenin sol tarafında ve ciğerin üzerinde bulunan kanlı ve siyahımsı yumuşak et parçası.

Delâlet *i.* Sapkınlık. Doğru yoldan sapma, azma.

Dalamak *f.* Isırmak, yakmak.

Dalaşmak *f.* Boğuşmak.

Dalbudak *i.* Birçok küçük dallara ayrılmış dal. — **salmak** *f.* Dallanmak, kısımlara ayrılmak.

Daldırma *i.* Daldırmak işi.

Daldırmak *f.* Toprak, su v.s. içine batırmak.

Dalga *i.* Deniz veya göl sularının ruzgârla kabarıp köpürmesi, talaz. Kumaş üzerinde hare.

Dalgacı *s.* Sözünde durmiyan.

Dalgakıran *i.* Gemilerin fırtınadan barınması için yapılan set.

Dalgalandırmak *f.* Dalgalı etmek.

Dalgalanmak *f.* Dalga peyda etmek.

Dalgalı *s.* Dalgası olan. Talazlı. Hareli.

Dalgıç *s.* Denizin dibine bir iş için inen.

Dalgın *s.* Dalmış, kendinden geçmiş. Unutkan.

Dalgınlık *i.* Dalgın oluş.

Dalgış *i.* Suyun içinde yüzme.

Dalış *i.* Dalma.

Dalkavuk *i. s.* Kendi faydası için birini öğüp eğlendiren, yaltak.

Dalkavukluk *i.* Yaltaklık.

Dalkılıç *s.* Yalın kılıç. Yalın kılıçlı adam.

Dallandırmak *f.* Dalbudak peyda ettirmek. Bir işi büyütüp güçleştirmek.

Dallanmak *f.* Dalbudak peyda etmek. Güçleşmek.

Dallı *s.* Dalları olan.

Dallıbudaklı *s.* Dalbudak salmış.

Dalma *i.* Dalmak işi.

Dalmak *f.* Batmak. Sokulmak, içine girmek. Kendinden geçmek. Uykuya varmak. Bir işle meşgul olmak.

Daltaban *s.* Baldırıçıplak.

Dalyan *i.* Deniz kenarında balık tutmak için ağ ve kazıklarla kurulan tuzak yeri. — **tarlası** *i.* Dalyan yeri.

Dalyancı *i.* Bir dalyanda çalışan balıkçı, dalyan sahibi.

Dam *i.* Binanın üstü. Tavan. Kapalı yer.

Dâm *i.* Tuzak, Ak.

Dama *i.* Murabbalara (dördüllere) ayrılmış haneler içinde karşı-

lıklı yerleştirilmiş taşlarla ve iki kişi arasında oynanan bir oyun. — **tahtası** *i.* Altmış dört dördüle ayrılmış ve üzerinde dama oynanan tahta.

Damacana *i.* Hasırlı büyük şişe.

Damacı *i.* Dama oyununda usta olan.

Damak *i.* Ağzın üstü.

Daman *i.* Etek.

Damar *i.* Vücutte kanın dolaştığı ince borular. Mermer ve tahtadaki ince ve uzun lekeler. Toprağın içindeki maden ve su tabakası. *c.* Huy. İnat.

Damasko *i.* İki yüzlü ipek, yün ve keten karışık döşemelik kumaş. *s.* Bu kumaştan yapılmış olan.

Damat *i.* Güvey.

Damataşı *i.* Dama oyununa mahsus iki renkte on altışardan otuz iki tane tahta, kemik, boynuz ve v.s. den yapılan pul. *c.* Daima yeri değiştirilen kimse.

Damga *i.* Bir şeyin üzerine nişan koymak için kullanılan alet. Böyle bir aletle basılan nişan. Pul. — **pulu** *i.* Damga yerinde kullanılmak üzere hükûmet tarafından çıkarılan kâğıt pul.

Damgalamak *f.* Damga vurmak.

Damgalanmak *f.* Damga vurulmak. *c.* Lekelenmek. Fena şöhret bulmak.

Damgalı *s.* Damgası olan. *c.* Lekeli.

Damgasız *s.* Damgası olmıyan.

Damız *i.* Hayvan üretmeğe mahsus ahır.

Damızlık *s.* Döl için beslenen hayvan.

Damla *i.* Sulu bir şeyin kesik kesik düşen ufak yuvarlak kısmı. Nüzul, inme.

Damlalık *i.* Damın saçağı altında ve iki bina arasında bırakılan

aralık. İlâcı damla damla akıtmağa mahsus küçük boru veya şişe. ——*h* Damla halinde : *damla damla göl olur.*

Damlamak *f.* Damla damla akmak. *s.* Birdenbire meydana çıkmak. Az yağmak.

Damlatmak *f.* Damla damla akıtmak.

Damlayakut *i.* Yakutun gayet düzgün ve pek güzel renklisi.

Dan, den ; tan, ten *c.* Mef'ulüanh edatı : *Dükkândan, evden, topraktan, mektepten.*

Dana *i.* Sütten kesilmiş inek yavrusu.

Danabaş *s.* Kalınkafalı.

Danaburnu *i.* Toprağın altında ekinlerin köklerini kesen iri başlı bir böcek.

Dandini *s.* Hoppa. Şımarık. *h.* Hoppala.

Dandun *h.* Top ve davul sesi gibi gürültü.

Dangalak *s.* Kaba ve akılsız.

Danimarka *i.* Şimalî Avrupada bir krallık.

Danimarkalı *h.* Danimarka ahalisinden olan.

Danışık *i.* Müzakere, müşavere, istişare, sözbirliği.

Danışıklı *s.* Aralarında anlaşılmış Sözbirlikli.

Danışmak *f.* Birinin fikir ve reyini sormak, müşavere etmek.

Dank *i.* Bir nevi hastalık.

Dans *i.* Raks, oyun.

Dansör *i.* Rakseden erkek.

Dansöz *i.* Rakseden kadın.

Dantel, tentene *i.* Mendil, esvap v.s. etrafına dikilen örme süs.

Dâr *i.* Ev, yer, yurt.

Dar *s.* Bol ve geniş olmıyan, sıkı. Az. Sıkıntılı. Sabırsız. *i.* Geniş olmıyan yer. Zaruret, sıkıntı. *h.* Ancak, güç hal ile : *Eve kendimi dar attım.*

Dara *i.* Bir şeyin tartı-

sından indirilen kabın ağırlığı.

Daraban *i.* Çarpma, vurma.

Daracık *s.* Pek dar.

Daradar, dardar *h.* Güç halle: *Bu kumaştan da radar bir kostüm çıkar.*

Darağacı *i.* Ölüme mahkûm olanların asılmasına mahsus sehpa.

Daralmak, darlaşmak *f.* Bolluğu azalıp dar olmak, kısılmak. Azalmak. Zarurete düşmek.

Daraltmak *f.* Kısmak.

Darat *i.* Debdebe.

Darbe *i.* Vuruş, çarpış.

Darbetmek *f.* Vurmak, dövmek. Sikke basmak.

Darbımesel *i.* Atalar sözü, sav.

Darbız *i.* Sulak yer.

Dargın *s.* Darılmış, gücenmiş.

Darginlik *i.* Gücenme.

Darı *i.* Ufak taneli bir çeşit hatıl (hububat).

Darıbeka *i.* Ahret.

Darılmak *f.* Gücenmek. Paylamak, azarlamak.

Darıltmak *f.* Gücendirmek.

Darlanmak, darlaşmak *f.* Dar olmak.

Darlaştırmak, darlatmak *f.* Daha dar etmek.

Darlık *i.* Dar olan şeyin hali.

Darmadağan *s.* Pek dağınık, karma karışık.

Darp *i.* Vurma, dövme. Sikke basmak. Hesapta kara cümlenin üçüncüsü, kereleme.

Darphane *i.* Sikke basılan fabrika.

Darülfünun *i.* Yüksek tedrisat fakültelerinin heyeti umumiyesi, üniversite.

Dasitan, destan *i.* Hikâye, masal, sergüzeşt. Bir zaferi veya işi anlatan manzume.

Daş *e.* İsimlerin sonuna gelerek birlik ve beraberlik bildirir : *yoldaş, vatandaş.*

Daülkelp *i.* Kuduz illeti

Dav *i.* Yabaneşeği.

Dava *i.* Hakkını aramak için mahkemeye mü-

racaat. Mahkemenin tetkik edip hüküm verdiği mes'ele. Riyazî hakikatleri ihtiva eden mes'ele.

Davacı *i.* Dava eden, müddei.

Davalı *s.* Hakkında dava olunan, münazaalı.

Davavekili *i.* Avukat.

Davavekilliği *i.* Avukatlık.

Davet *i.* Çağırma. Celbetme. Ziyafet.

Davetçi *i.* Bir ziyafete deveti bildiren adam.

Davetli *s.* Davet edilmiş.

Davetiye *i.* Devet tezkeresi.

Davlun *i.* Geminin alt güvertesinin üzeri.

Davrandırmak *f.* Ayağa kaldırtmak. Gayrete getirmek.

Davranma *i.* Davranmak işi.

Davranmak *f.* Ayağa kalkmak. Karşı durmak. Gayrete gelmek, sarılmak.

Davranış *i.* *Bak*: Davranma.

Davudî *i.* Kalın ve ahenkli ses.

Davul *i.* İki tarafı deri ile kaplanmış ve çomakla vurulduğu zaman gürültu çıkarır alet.

Davulcu *i.* Davul çalan adam.

Dayak *i.* Dayanacak değnek, sopa. Dövmekte kullanılan sopa, kötek. Dövme. Destek, payanda.

Dayaklamak *f.* Destek koymak.

Dayalı *s.* Yaslanmış.

Dayama *i.* Dayamak işi.

Dayamak *f.* Destek komak, payanda vurmak. yaslamak.

Dayangaç *i.* Oturulan yerde dayanmağa mahsus bir ucu hilâl şeklinde kısa değnek.

Dayangan *s.* Dayanıklı.

Dayanık *i.* Devam etme. Sağlamlık, sebat.

Dayanıklı *s.* Devamlı. Çok dayanma. Sebatlı, sağlam.

Dayanıksız *s.* Çok dayanmaz.

Dayanmak *f.* Yaslanmak. Güvenmek, sebat etmek. Sürmek, yaşamak, bozulmamak, devam etmek. Sabretmek. Arka vermek.

Dayatmak *f.* Yaslatmak. Karıştırmak, zıt gitmek.

Dayin *s.* Borç veren, alacaklı.

Dayı *i.* Anne kardeşi. Yaşlıca ve kahramanca adam. Gemi kaptanı, reis.

Dayılık *ı.* Dayı oluş.

Daz *s.* Baş tepesinin saçsız olması. Saçın dökülmesi.

Dazar *s.* Tez, acele.

Dazlak *s.* Başın tepesinde saçı olmıyan.

De,deh *h* Ha, haydi, ya; *köyle söyleme deh!*

Debbe *i.* Dibi yuvarlak bakır kap.

Debboy,deppoy *i.* Askerî erzak ve cephane deposu.

Debdebe *i.* Tantana. Gürültü, alay.

Debdebeli *s.* Tantanalı. Alaylı.

Debe *s.* Debelik illetine tutulan.

Debelenmek *f.* Arka üstü yatıp çabalamak.

Debelik *i.* Bir nevi fıtık.

Dede *i.* Baba babası, ana babası, büyük baba. Tarikat şeyhi.

Dedik *s.* Söylenmiş kuvvetli söz.

Dedikodu *i.* Ötekinin berikinin hakkında söylenen sözler.

Dedirgin, didirgin *s.* Yerini yadırgıyan.

Dedirginlik *i.* Yerini yadırgamaklık.

Dedirmek *f.* Söyletmek.

Defa *i.* Kere, nöbet; *Kaç defa söyledim.*

Defaten *h.* Bir defada, birden : *Borcunu defaten verdim.*

Defetmek *f.* Öteye itmek, kakmak, savmak. Kovmak, ortadan kaldırmak. Bertaraf etmek.

Defi *i.* Defetmek işi.

Defin *i.* Defnetmek işi.

Defin *i.* Defnetmek işi.

Define *i.* Gömülmüş para

ve mal. c. Gösterişi olmıyan değerli adam.

Defne *i.* Yaprakları güzel kokar küçük bir ağaç.

Defnetmek *f.* Toprağın içine ve mezara sokmak, gömmek.

Defter *i.* Hesap yapmak ve yazı yazmak için kitap gibi dikilmiş beyaz kâğıtlar. Hesap ve isimler kaydedilmiş olan liste.

Defterdar *i.* Vilâyetlerde en büyük maliye memuru.

Defterdarlık *i.* Defterdarın makam ve vazifesi.

Defteremini *i.* Eskiden kadastro müdürlerine verilen isim.

Defterhane *i.* Eskiden kadastro ve tapu müdürlüğü.

Değdirmek *f.* Dokundurmak. Ulaştırmak, vardırmak. Kıymetini buldurmak. Sözü dokundurmak.

Değer *i.* Kıymet, paha. İtibar. *s.* Kıymetinde olan. Lâyık.

Değerli *s.* Kıymetli. Ehliyet sahibi.

Değersiz *s.* Aşağı kıymetli itibarı olmıyan.

Değersizlik *i.* Değersiz oluş.

Değil *e.* Nefiy edatıdır: *Değilim, değilsin, değil idi, bu bildiğin gibi değil.*

Değin *e.* Kadar, hatta, ta : *sabaha değin gelinceye değin.*

Değirmen *i.* Zahire tanesi öğütmeğe, zeytin, susam v.s. nin ezip yağını çıkarmağa mahsus ve su veya buhar, elektrik kuvvetlerile işler makina ve bu makinanın bulunduğu bina. Fabrika. Bulgür v.s yi kırmak için el ile dönen ve iki değirmi taştan ibaret alet. **El—i** *i.* Kahve v. s. yi toz yapmak için elde çekilen küçük alet. — **taşı** *i.* Aarasında taneleri ezmek için alttaki

durur, üstteki döner iki değirmi taşı.

Değirmi *s.* Yuvarlak, daire şeklinde. Eni ve boyu bir, murabba, dördül.

Değirmilik *i.* Değirmi olmaklık.

Değiş *i.* Bir şey verip yerine başka bir şey alma. Mübadele, trampa.

Değişik *s.* Değişmiş, başkalaşma.

Değişiklik *i.* Başkalaşma, değişik olma.

Değişir *s.* Başkalaşan, değişen.

Değişme *i.* Değişmek işi.

Değişmek *f.* Başkalaşmak. Değişik olmak. Temiz çamaşır giymek.

Değiştirmek *f.* Bir şeyi verip yerine başka bir şey almak. Başkalatmak.

Değme *i.* Değmek işi. *s.* olur olmaz, rasgele, her ne olursa : *bu iş değme adamın harcı değildir.*

Değmek *f.* Dokunmak, ilişmsk. Çarpmak, rasgelmek. Ulaşmak, varmak, erişmek. Yetişmek. Taketmek. Bir paha ve kıymette olmak.

Değnek *i.* İnce sopa, baston.

Değnekçi *i.* Kayıkçı, hamal gibi esnafın onbaşısı.

Değnekli *i.* Elinde değnek tutan, değnekle yürüyen.

Deha *i.* Fevkalâde zekâ.

Dehir *i.* Zaman, uzun müddet, devir. Cihan.

Dehliz *i.* Sokak kapısı ile merdiven arasındaki aralık, hayat. Kulağın içindeki boşluk.

Dehrî *s.* Zamana ve tabiate müteallik. Âlim Ruha inanmıyan.

Dehşet *i.* Korkunç bir şey veya büyük bir tehlike önünde şaşıp kalma, ürkme, korkma. Şaşılacak ve korkulacak şey.

Dehşetli *s.* Korkunç, müthiş.

Dek *h. Bak:* Değin.

Dek *i.* Hile, aldatma.

Dekolte *s.* Boyun, omuzları ve biraz da göğsü açık.

Dekor *i.* Süs, ziynet, bir tiyatronun tertibatı, Gösteriş.

Delâil *i,* Deliller.

Delâlet *i.* Yol gösterme, kılavuzluk.

Deldirmek *f.* Delik açtırmak.

Delege *i.* Vekil, murahhas. Elçi.

Delfin *i.* Yunuşbalığı. Semada bir yıldız kümesi.

Deli *s.* Çılgın, divane. Azgın, pervasız. Düşkün, vurgun.

Delice *s.* Biraz deli *i.* Buğday ve çavdarın içinde biten hastalıklı siyah bir tane, külçer. *h.* Deli gibi.

Delik *i.* Derin çukur veya bir yandan bir yana açılmış oyuk. *s.* Delinmiş.

Delikanlı *i.* Ergenlik çağında genç erkek.

Delikanlılık *i.* Gençlik.

Delikli *s.* Deliği veya delikleri olan.

Delil *i.* Kılavuz, rehber, yol gösterici. Bir davayı ispata yarıyan şey, tutamak.

Delilik *i.* Deli oluş.

Delinmek *f.* Delik peyda etmek.

Delirmek *f.* Deli olmak. Sevdaya düşmek.

Delirtmek *f.* Çıldırtmak. deli etmek. *c.* Çok kızdırmak. Sevdaya düşürmek.

Delişmen *s.* Delice tavurlu, savruk.

Delik *i.* Oğma, oğuşturma.

Delketmek *f.* Oğuşturmak.

Dellal *i.* Tellal. Hükûmetin emirlerini, kaybolmuş bir şeyi halka bağıra-rak ilân eden adam. Mezat malı satan. Simsar. Kumis yoncu.

Dellaliye *i.* Dellal hakkı.

Dellallık *i.* Tellallık, dellalın meslek ve san'atı.

Delme *i.* Delmek işi. *s.* delinmiş.

Delmek *f.* Bir şeyin içine delik açmak.

Delta *i.* Bir nehrin denizle birleştiği yerde nehrin ikiye bölünmesile hasıl olan müselles ada, koyar, ağız.

Delv *i.* Kova. Semadaki on iki burçtan biri.

Dem *i.* Kan. Soluk, nefes. An, zaman, lâhza Bahis, iddia. — **çekmek** *f.* Dervişler zikretmek. Ayni sözü tekrar edip sızlanmak. İçki içmek.

Dembeden *h.* Zaman zaman: *hasta dembedem iyileşmektedir.*

Demek *f.* Söylemek. —**ki** *h.* Demek oluyor ki: *demek ki bu işin sonu fena.*

Demet *i.* Ekin bağı, bir yerde bağlanmış biçilmiş ekin. Birlikte bağlanmış çiçek v. s. Buket.

Demetlemek *f.* Demet bağlamak.

Demevî *h.* Kana ait. İnsanın dört mizacından biri.

Demin *i.* Biraz evvel.

Demincek *s.* Pek az evvel.

Demir *i.* Sert bir maden ve bu madenden yapılmış olan her şey. Gemiyi bir yerde durdurmak için denize sallandırılan çapa.

Demirbaş *i.* Kiraya verilen bir yerin kiracı tarafından kullanılıp müddeti bitince aynile sahibine iadesi şart olan alet, hayvan v.s. *c.* Değişmez ve daimî şey. *s.* İnatçı.

Demirci *i.* Demiri işleyip her tütlü alât ve edevat yapan adam.

Demircilik *i.* Demircinin san'ati.

Demirkırı *s.* Demir rengine çalar kır [at].

Demirkapan *i.* Mıhladız.

Demirkapı *i.* Nehirlerde gemilerin geçmesine engel olan kayalık set ve şelâle.

Demiryeri *i.* Liman, limanda gemilerin demir attıkları yer.

Demiryolu *i.* Şimendifer. Trenin üzerinde yürüdüğü demir raylar.

Demokrasi *i.* Halk hükûmeti. Kuvvet ve iktidar ve hakimiyetin halkın elinde olduğu hükûmet şekli.

Demokrat *s.* Demokrasi taraftarı.

Denaet *i.* Alçaklık.

Denaetkâr *s.* Alçak tabiatli.

Denaetkârane *s.* Alçakça.

Deneme *i.* Denemek işi.

Denemek *f.* Sınamak, tecrübe etmek.

Denenmek *f.* Sınanılmak.

Denetmek *f.* Sınatmak.

Denk *i.* Balya, yük

Denk *h.* Bir gelme, ayni ve eş olma. Müsavi.

Denkleşmek *f.* Denk olmak.

Denkleştirmek *f.* Denk yapmak.

Denksiz *e.* Aykırı.

Deni *s.* Alçak, aşağı.

Denilik *i.* Alçaklık.

Denilmek *i.* Söylenmek.

Deniz *i.* Yeryuvarlağının dörtte üçünü kaplıyan su kütlesi. büyük göl. Derya, okyanus.

Denizaşırı *i.* Denizin öte tarafında olan.

Denizkadayıfı *i.* Öksürüğe karşı göğsü yumuşatmak için haşlanıp içilir bir cins denizotu, ciğerotu.

Denizköpüğü *i.* Hafif ve beyaz bir cins taş.

Denizotu *i.* Denizin dibinde biten otlar. Şilte ve kanepe döşemesi doldurmağa yarar bir cins ot.

Denlemek *f.* Dikkat etmek. Saymak, itibar etmek.

Denli *s.* Bir türlü. Bir miktar ve derecede olan. Dikkatli. Sayılır. İtibarlı.

Densiz *s.* Ehemmiyetsiz, adi, itibarsız. Huysuz, tabiatsiz.

Densizlenmek *f.* Densizlik yapmak.

Densizlik *i.* Ehemmiyetsizlik, adilik. İtibarsızlık. Tabiatsizlik.

Deppoy *i. Bak:* Debboy.
Depo *i.* Tüccar eşyası konulan yer.
Depozito *i.* Rehin, teminat.
Deraguş *i.* Kucaklama.
Derakap *z.* Arkasısıra, akibinde.
Derbar *i. Bak:* Dergâh.
Derbeder *s.* Serseri.
Derbent *i.* Dar geçit, boğaz.
Dercetmek *f.* Sokmak, araya sıkıştırmak. Kaydetmek. Gazeteye, kitaba yazmak.
Derç *i.* Dercetmek işi.
Derdest *i.* Eldeetme, tutma, yakalama. *s.* Elde bulunan, yapılmakta olan.
Dere *i.* İki dağ arasındaki çukur yer. Küçük çay ve ırmak.
Derebey,derebeyi *i.* Vaktile birkaç köye veya bir memlekete hükmü geçen bey.
Derebeylik *i.* Bir derebeyinin hükmettiği yer, derebeyi sıfatı.
Derece *i.* Yukarıya çıkacak basamak. Bir dairedin üç yüz altmış kısmının beheri. Termometrenin ayrıldığı kısımların herbiri. Mertebe. Miktar. Rütbe. Termometre.
Dereke *i.* Aşağıya inen basamak.
Dereotu *i.* Salataya ve bazı yemeklere konur güzel kokulu bir ot.
Deretepe *i.* Düz olmıyan inişli yokuşlu arazi.
Dergâh *i.* Büyük bir dairenin, sarayın kapısı. Tekke.
Derhal *z.* Anide, hemen.
Deri *i.* İnsan ve hayvanın etini örten kabuk, post, cilt.
Derilenmek *f.* Deri bağlamak.
Derilmek *f.* Toplanmak, devşirilmek.
Derin *s.* Çukurluğu ziyade olan. *c.* Esaslı, etraflı.
Derinleşmek *f.* Derin olmak.
Derinletmek *f.* Derinliğini arttırmak.

Derinlik *i.* Çukurluk, kuytaluk.

Derinti *i.* Öteden beriden toplanılmış adi şeyler, dermeçatma.

Derk *i.* Derketmek işi.

Derkâr *s.* İşte bulunan, işin içinde olan. Meydanda, aşikâr.

Derken *h.* O esnada, o sırada, diye düşünürken: *biz gidelim derken o geldi.*

Derkenar *i.* Kenarda. bir yazının kenarına yazılan yazı, haşiye. Havale.

Derketmek *f.* Anlamak

Derlenmek *f.* Toplanmak, devşirilmek.

Derman *i.* Çare, deva. Kuvvet, takat.

Dermansız *s.* Dermanı olmıyan.

Dermansızlık *i.* Dermansız oluş.

Derme *i.* Dermek işi.

Dermeçatma *s.* Öteden beriden toplanmış, derinti.

Dermek *f.* Toplamak, cemetmek, devşirmek.

Dermeyan *s.* Ortada, arada bulunan. — **etmek** *f.* Söylemek.

Derpiş *s.* Önde olan, gözönünde bulunan. —**etmek** *f.* Gözönünde tutmak, nazarı mütaleaya almak.

Ders *i.* Bir şeyi öğrenmek için hergün alınan talim. — **almak** *f.* Öğrenmek. — **vermek** *f.* Öğretmek.

Dersane *i.* Ders vermeğe mahsus yer, sınıf.

Dert *i.* Keder, acı, tasa. Zahmet, eziyet. Cansıkıntısı. — **yanmak** *f.* Derdini anlatmak.

Dertlenmek *f.* Tasalanmak. Dertli olmak. Hastalanmak.

Dertleşmek *f.* Biribirine dert ve kederini söyleyip hasbıhal etmek.

Dertli *s.* Dert ve kederi olan, alil.

Dertsiz *s.* Dert ve kederi olmıyan. *c.* Tasasız, kaygusuz.

Dertsizlik *i.* Dertsiz oluş.

Deruhde *i.* Uhdesine alma, üstüne alma.

Derun *i.* İç, iç taraf. Kalp, yürek.

Deruni *s.* İç tarafa ait. Yurekten, kalbî.

Dervent *i. Bak*: Derbent.

Derviş *s.* Bir şeyhe intisapla tarikata giren adam. Sâf. kanaatkâr, mütevekkil.

Dervişane *s.* Dervişlere lâyık surette.

Dervişlik *s.* Derviş hal, sıfat ve kıyafeti.

Derya *i.* Deniz, büyük göl, büyük nehir.

Derz *i.* Derzetmek işi.

Derzetmak *f.* Duvar taşları aralarını harç ile doldurup sıvamak.

Desigram *i.* Bir gramın onda biri.

Desilitre *i.* Bir litrenin onda biri.

Desimetre *i.* Bir metre nin onda biri.

Desise *i.* Hile.

Desiseci *i.* Desise yapan, hilekâr.

Desisekâr *s. Bak*: Desiseci.

Desisekârlık *i.* Hilekârlık.

Desiseli *s.* Hileli.

Despot *i.* Rum piskopôsu, metropolit. Keyfine göre hüküm süren, zalim hükümdar.

Despotane *i.* Metropolitane.

Desputluk *i.* Rum piskoposluğu. Müstebitlik.

Dessas *s.* Desisekâr, hilekâr.

Destan *i. Bak*: Dasitan.

Deste Tutam, demet, bağ. Sap, kabze.

Destek *i.* Payanda, dayak. —**vurmak** *i.* Payanda ile tuttırmak.

Desteklemek *f.* Destek vurmak.

Destekli *s.* Destek vurulmuş.

Destur *h.* İzin verin, müsaade edin, açılın.

Deşik *s.* Delikli, delinmiş. **Delik**— *s.* Delik delik bir halde.

Deşilmek *f.* Delinmek, yarılmak.

Deşmek *f.* Yarmak, delmek.

Dev *i.* Masallarda söylenen korkunç ve iri mahlûk —**gibi** *s.* İri yarı.

Deva *i.* ilâç. Çare, derman.

Devair *i.* Daireler.

Devam *i.* Sürme, kesilmeme. Sebat.

Devamlı *s.* Devamı olan.

Devamsız *i.* Devamı olmıyan.

Devamsızlık *i.* Devamsız oluş.

Devayımisk *i.* Cüzel kokulu bir helva.

Devaynası *i.* Eşyayı büyük gösteren ayna.

Deve *i.* Hörgüçlü ve iri bir hayvan.

Devedikeni *i.* Dikenli bir ot.

Devekini *s.* Uzun ve devamlı kin.

Devekuşu *i.* Tüyleri süs olarak kullanılan ve Afrikada yaşıyan iri bir kuş.

Deveran, devran *i.* Dönüp dolaşma.

Devetüyü *i.* Devenin kılından yapılan. Açık boz renginde.

Devir *i.* Dönme, bir şeyin kendi mihveri üzerinde hareketi. Bir şeyin etrafında dolaşma. Aktarma, bir şeyin başkasına teslimi. Zaman, asır. Bir işin, bir hastalığın geçirdiği safhalar.

Devirmek *f.* Yıkmak. Bir yanı yatırmak. Başaşağı çevirmek.

Devirtmek *f.* Devirmeği mucip olmak.

Devlet *i.* Müstakillen idare olunan hükûmet ve ülkesi. Baht, raht. Nimet.

Devletli *s.* Bahtlı.

Devri *s.* Devre ait.

Devrik *s.* Çevrilip katlanmış, yatık.

Devrilmek *f.* Yıkılmak. başaşağıya çevrilmek, yuvarlanmak.

Devrim *i.* Çevrilme, katlanma, büyülme. Üstü yuvarlak masa.

Devriye *i.* Kol, şehirde

dirliği ve düzeni korumak için dolaşan polis, jandarma veya asker kolu.

Devşirim *i.* Bir defa toplanan şey.

Devşirme *i.* Devşirmek işi. Öteden beriden toplanmış düzensiz asker.

Devşirmek *f.* Toplamak, cemetmek. Katlamak, sarmak.

Devşirtmek *f.* Devşirme işini yaptırmak.

Devvar *s.* Çok ve daima dönen, devreden.

Deyyus *i,s.* Pezevenk.

Deyyusluk *i.* Pezevenklik.

Dezenfekte *s.* Mikroptan ve pislikten temizleme.

Diba *i.* Dallı, çiçekli bir ipekli kumaş.

Dibace *i.* Kitabın mukaddemesi. Başlangıç.

Dibek *i.* Taş veya kütükten büyük havan.

Didik *s.* Didiklenmiş. iplik iplik, lif lif ayrılmış.—— *h.* Didilmiş bir halde.

Didiklemek *f.* Parça parça koparmak, lif lif ayırılmak. Pamuk gibi atmak. Birinin etini parça parça koparıyor gibi incitmek.

Didinmek *f.* Çabalamak.

Didişmek *f.* Biribirini ditmek.

Difteri *i,* Kuşpalazı denilen çocuk hastalığı.

Diğer *s.* Başka.

Diğergûn *s.* Başka türlü.

Dik *s* Aşağıdan yukarıya doğru amudî olan. Pek sarp. Tiz, sert, yüksek. Haşin, hırçın.

Diken *i.* Bazı ot ve ağaçlarda bulunan sivri ve batar iğne çalı. Arı ve akrep gibi hayvanların iğnesi. *c.* Mâni, engel.

Dikendudu *i.* Böğürtlen.

Dikici *s.* Eskici, yamacı.

Dikicilik *i.* Dikicinin san'ati,

Dikili *s.* İğne ve iplik ile dikilmiş. Dik bir biçimde kakılmış.

Dikilmek *f.* Ayakta ve dik durdurulmak. Nebat toprağa sokulmak. İğne ve iplik ile biribirine birleştirilmek. Ayak üzerinde olmak, dimdik durmak.

Dikim *i.* Dikme, dikiş.

Dikimhane *i.* Askere giyecek dikilen iş yeri.

Dikine *h.* Dik biçimde. İnadına.

Dikiş *i.* Dikme Dikilecek şey. *c.* İlişik. — **tutmaz** *c.* Sebatsız.

Dikişçi *i.* Dikiş diken kadın.

Dikiz *i.* Bakış, çapkınca bakış.

Dikizaynası *i.* Otomobillerde şoförün karşısında ve bazı evlerin pencerelerinin dışına konulan küçük ayna.

Dikkat *i.* İnceden inceye düşünme ve bakma. Ehemmiyet verme.

Dikkatli *s.* Dikkati olan.

Dikkatsiz *s.* Dikkati olmıyan.

Dikkatsizlik *i.* Dikkatsiz olmak.

Dikme *i.* Dikmek işi.

Dikmek *i* Ayakta durdurmak. Nebatı kökleştirmek üzre yere gömmek. Kabı başaşağı çevirip içmek İğne ve iplikle iliştirmek. **göz**—*f.* Gözü kalmak.

Diktatör *i.* Bütün kuvvetleri kendisine toplıyan hükûmet başı.

Diktatörlük *i.* Diktatörün sıfatı.

Dikte *i.* İmlâ.

Diktirmek *f.* Ayakta durdurmak. Nebatı kökleşmek üzere yere gömdürmek. İğne ve iplik ile iliştirmek.

Dil *i.* Canlı mahlûkların ağzındaki lezzet duyma ve söz söyleme uzvu. İnsanların konuştukları lehçelerin herbiri, lisan. Muhtelif âletlerin uzunca, yassı ve ekseriya oynar kısımları. Denizin içine uzanmış kumluk ve üstü düz kara parçası **Küçük**—*i.* Boğazın ağzında kapak vazifesi

gören et parçası. — **uzatmak** *f.* Fena söylemek.—**ini tutmak** *f.* Susmak.

Dil *i.* Gönül, yürek.

Dilaltı *i.* Kurbağacık denilen bir nevi hastalık.

Dilâver *s* Yürekli, cesur, kahraman.

Dilâverlik *s.* Yiğitlik, cesurluk, kahramanlık.

Dilbalığı *i.* Bir nevi balık.

Dilbaz *s.* Söz bulup tatlı söyleyen.

Dilber *s.* Gönül alan, yürek çeken. Çok güzel.

Dilberdudağı *i.* Bir çeşit hamur tatlısı.

Dilcik *s.* Küçük dil. Dil şeklinde küçük âlet.

Dildade *s.* Gönül vermiş, sevdalı.

Dilek *i.* İstek. Meſkûre.

Dilemek *f.* İstemek, arzu etmek, aramak.

Dilenci *i. s.* Avuç açıp herkesten para isteyen fakir adam. *c.* Herşeyi istemekten utanmıyan arsız.

Dilencilik *i.* Dilenci oluş.

Dilendirmek *f.* Dilenmeğe mecbur etmek.

Dilenmek *f.* Dilencilik etmek.

Dilgir *s.* Hatırı kalmış, gücenmiş.

Dilhah *s.* Gönül irteği.

Dilhiraş *s.* Yüreği tırmalıyan, feci.

Dilhun *s.* Yüreği kanlı, çok kırgın.

Dilim *i.* Uzunluğuna kesilmiş parça.

Dilimlemek *f.* Parçalara ve dilimlere ayırmak.

Dillenmek *f.* Dili açılıp çok söylemek. Dillere düşmek.

Dilleşmek *f.* Söyleşmek.

Dilli *s.* Çok ve iyi söz söyleyen.

Dillidüdük *s.* Durmayıp söyliyen geveze.

Dilmaç *i.* Tercüman.

Dilmek *f.* Dilim dilim kesmek.

Dilpeyniri *i.* Uzun parçalı bir cins taze peynir.

Dilrüba *s.* Gönül kapan, güzel.

Dilsiz *s.* Lâkırdı söyliyemez, lâl, ahraz Sükûti.

Dilsizlik *i.* Lâkırdı sözlememezlik, ahrazlık. Sükûtilik.

Dilsuz *s* Yürek yakan, pek acıklı.

Dilşat *s.* Gönlü şen, sevinçli.

Dimağ *i.* Sinirlerin ve duyguların merkezi olan kafanın içindeki beyin. *c.* Akıl.

Dimağçe *i.* Beyincik, beynin arka tarafındaki kısım,

Dimağî *s.* Dimağa ait.

Dimdik *s.* Pek dik.

Dimi *i.* Bir çeşit kumaş.

Din *i.* İnsanların Allaha ibadet ve Allahın emirlerine itaat için tuttukları yollardan herbiri.

Dinamit *i.* Bir nevi bomba, kumbara.

Dinamo *i.* Mihanik kudretini elektrik kuvveti ne çeviren makine.

Dinar *i.* Aşağı yukarı bir çeyrek lira kıymetinde eski bir altın para. Bir frank kıymetinde Sırp parası.

Dinç *s.* Vücudü sağlam.

Dinçlik *i.* Sağlamlık.

Dincelmek *f.* Sağlamlaşmak.

Dindar *s.* Dinin emirlerini tutan.

Dindarane *s.* Dindarca.

Dindarlık *i.* Dinin emirlerini tutma.

Dindirmek *f.* Durdurmak. Söndürmek, kesmek.

Dingil *i.* Araba v. s. de karşılıklı iki tekerlek arasındaki mil.

Dinî *s.* Din ve mezhebe ait olan.

Dinlemek *f.* İşitmek üzre kulak vermek. Kulak asmak, kabul etmek.

Dinlendirmek *f.* Sükûnet vermek. Yorgunluk aldırmak.

Dinlenmek *i.* Bir sözü, bir sazı başkasına işittirmek.

Dinmek *f.* Durmak, ke-

silmek, sükûnet bulmak. Rahatlanmak.

Dinsiz *s.* Hiçbir din tanımıyan. *c.* Merhamet siz.

Dinsizlik *i.* Dinsiz oluş.

Dip *i.* Bir şeyin en derin ve aşağı yeri. Ağaç ve duvar gibi şeylerin altı; kök, temel.

Dipçik *i.* Tüfeğin atıldığı zaman omuza dayanan kısmı

Dipdiri *s* Sapsağlam.

Diploma *i.* Mektep ve san'at şehadetnamesi.

Diplomalı *s.* Diploması olan.

Diplomasi *i.* Siyaset, politika.

Diplomat *i.* Siyasî.

Dipsiz *s.* Asılsız, esassız, yalan. Sebatsız, devamsız.

Dir, dır; dur, dür *e.* Cem'i **dirler, dırlar; durlar, dürler.** İlâve olunduğu kelimenin manasında kat'iyeti bildirir: *Allah doğrunun yardımcısıdır.*

Dirahmi *i.* Yunan frangı.

Dirayet *i.* Zekâ, malûmat, ilim, tecrübe, beceriklik.

Dirayetli *s.* Dirayeti olan.

Dirayetsiz *s.* Dirayeti olmıyan.

Dirayetsizlik *i.* Dirayetsiz oluş.

Direk *i.* Düz ve uzun ağaç. Gemi sereni. Ağaç ve taştan sütun.

Diremek *f.* Gerip sertleşmek. Kuvvetli basıp dayanmak.

Diren *i.* Harman savurmıya mahsus büyük yaba.

Direnlemek *f.* Diren ile savurmak.

Direnmek *f.* Dayanmak, kuvvetli davranmak, karşı durmak.

Dirhem *i.* Okkanın dört yüzde biri, takriben üç gram ağırlığında bir tartı.

Diri *i.* Canlı. *c.* Iyi pişmemiş, çiğ. Sert, dürüşt, kuvvetli.

Diriğ *i.* Esirgeme, kıyamama. *h.* Yazık.

Dirilik *i.* Canlılık, hayat,

yaşayış. Sertlik, dürüştlük.

Diriltmek *f.* Can vermek. Sertleştirmek, katılaştırmak, sülpüklüğünü gidermek. *c.* Şenlendirmek.

Dirlik *i.* Hayat, yaşayış, ömür. Yaşamak için lâz m olan şey, maişet. Birlikte yaşayış, geçinme.

Dirliksiz *s.* Dirliği olmıyan, imtizaçsız.

Dirliksizlik *i.* Dirliksiz olmaklık.

Dirsek *s.* Bilek ile kol kemiklerinin birleştiği yerdeki büküm. Köşe, zaviye. Makina çevirmeğe mahsus ortasından bükülü kol.

Disiplin *i.* Nizam ve intizam, zapturapt.

Diş *i.* İnsan ve hayvanların ağızlarında bulunan ve yemeği ezmeğe yarıyan kemik taneler, Tarak, testere ve çark gibi çentikli şeylerin çentikleri. Bazı şeylerin ince ve uzun dilimleri, taneleri.

Dişbademi *i.* Kabuğu gevrek ve dişle kırılabilir bir bademi.

Dişbudak *i.* Bir cins orman ağacı.

Dişçi *i.* Diş çeken ve tedavi eden, dişhekimi.

Dişçilik *i.* Dişçinin san'atı.

Dişeti *i.* Dişlerin içine gömülü bulundukları etler.

Dişhekimi *i.* Dişçi.

Dişi *i,s.* Canlı mahlûklarda erkek olmıyan ve doğuran kısım Birbirine girer bir çiftten ibaret olan aletlerde diğerini içine alan eş.

Dişili *s.* Dişisi olan.

Dişiek *s.* Dişleri iri ve daima görünen.

Dişlemek *f.* Diş geçirmek, ısırmak.

Dişilik *i.* Dişi oluş.

Dişlenmek *f.* Isırılmak.

Dişli *f.* Dişi olan. *c.* Zararı olan. Sözü geçen.

Dişsiz *s.* Dişi olmıyan, kimseye zararı olmıyan

Diştabibi *i Bak*: Dişçi.

Ditmek *f.* Lif lif, iplik iplik ayırmak. Pamuğu atmak, yünü taramak. Kuş gagasile parça parça koparmak.

Dival *i.* Altı mukavva ile besli sırma işleme.

Divan *i.* Büyük meclis. Bir şairin şiirlerinin mecmuası.

Divançe *i.* Küçük divan.

Deli *h.* Deli. Aptal.

Divanelik *i.* Delilik. Aptallık.

Divanhene *i.* Odalar arasındaki geniş sofa.

Divanî *s.* Divana mensup. Arap harflerile bir nevi yazı.

Divit *i.* Kalem koymağa mahsus maden bir boru ve hokkadan ibaret yazıtakımı.

Diyakoz *i.* Metropolit muavini.

Diyanet *i.* Dindarlık.

Diyapazon *i.* Musiki aletlerini ayar etmeğe yarıyan iki kollu çelik alet.

Diyar *i.* Memleket.

Diye *e.* Gûya, sözde, Zannile, maksadile: *Bunu ne diye yaptın.*

Diyet *i.* Kanpahası.

Diyez *i.* Önünde bulunduğu noktayı yarım ses yükselten bir işaret.

Diz *i.* Bacağın alt kısmını oyluğa birleştiren kısım — **çökmek** *f.* Dizleri alta alarak oturmak.

Dizanteri *i.* Kanlıbasur hastalığı (İğinik).

Dizbağı *i.* Çorapbağı. Bacaktaki sinirler. — **çözülmek** *f.* Yorolup veya korkup takatsiz kalmak.

Dizdirmek *f.* Sıraya koydurmak. Tertip erttirmek.

Dizdize *h.* Dizler bitişik olarak yanyana.

Dizge *i.* Çorapbağı.

Dizgin *i.* Gemi çeken kayışlar.

Dizi *i.* Sıralama. Sıralanmış.

Dizici *i.* Dizici. Mürettip.
Dizili *s.* Sıralanmış. Tertip olunmuş.
Dizilmek *f.* Sıralanmak. Tertip olunmak.
Dizilik *i.* Don.
Dizmek *f.* Sıralamak. Dizi yapmak. Tertip etmek.
Dılı *i.* Bir hendesî şeklin etrafındaki hatlardan herbiri, kenar.
Dımdızlak *s.* Çırçıplak.
Dırdır *i.* Münasebetsiz ve lüzumsuz çok söz: *karşımda dırdır etme.*
Dırıltı, dırlama *i.* Dırlamak işi.
Dırlamak *f.* Münasebetsiz sözler söylemek.
Dırlanmak *f.* Abuksabuk söylenmek.
Dış *i.* İçin karşılığı, her şeyin açıkta kalan kısmı.
Dışarı, dışarısı *i.* Açık yer.
Dışlı *s.* Dışarısı olan. **İçli — *s.*** Teklifsiz.
Dızdız *s.* Vızıltı.
Dızlak *s.* Çıplak.
Dızlamak *f.* Vızıldamak. Fırlamak.
Dızlatmak *f.* Vızıldatmak. Fırlatmak.
Dızman *s.* Zıpır.
Do *i.* Üçüncü beyazın üstünde bulunan musiki notası.
Doğan *i.* Kuş tutmak için alıştırılan yırtıcı kuş.
Doğancı *i.* Doğanları besleyip onlara bakan.
Doğma *i.* Doğmak işi.
Doğmak *f.* Dünyaya gelmek. Meydana çıkmak. Ay ve güneş çıkmak.
Doğram *i. Bak:* doğrama.
Doğrama *i.* Parça parça kesme, paralama. kerestеden yapılan iş ve bu işe yarıyan kereste.
Doğramacı *i.* Doğrama işi yapan san'atkâr.
Doğramacılık *i.* Doğramacı işi ve san'ati.
Doğramak *f.* Parça parça kesmek, Paralamak.
Doğramak *f.* Kestirmek, paralatmak.
Doğru *s.* İğri olmıyan,

duz. Gerçek, muhakkak. Yalan söylemez. Namuslu. — **dan— ya** *h.* Araya vasıta girmeden,dolaşmıyarak, doğruca: *Bu mektubu doğrudan doğruya kendisine ver.*

Doğruca *h.* Dağrudan doğruya. Vasıtasızca.

Doğrulamak *f.* Düzeltmek, tashih etmek.

Doğrulmak *f.* Düz olmak. Kalkmak. Bir yol tutmak.Yünelmek,dönmek, yüzünü çevirmek. Gerçek olmak,düzelmek.

Doğrultmak *f.* Doğru yapmak, düzeltmek.

Doğruluk *i.* Gerçeklik. Yalan söylememezlik. Namus.

Doğu *i.* Doğulan yer. Anavatan.Güneşindoğduğu yer, şark, gündoğuşu.

Doğum *i.* Doğma.

Doğurgan *s.* Çok doğuran.

Doğurmak *f.* Dünyaya getirmek. Meydana çıkarmak.

Doğurtma *i.* Doğurtmak işi.

Doğurtmak *f.* Dünyaya getirmek. meydana çıkarmak.

Doğuş *i. Bak*: Doğum.

Doğuşlu *h.* Soy, cins.

Dok *i.* Gemi yapmağa ve tamirine mahsus havuz.

Doka, duka *i.* Avrupada bir asalet unvanı.

Dokalık *i.* Doka sıfalı. Bir dokanın idaresinde olan yer.

Doksan *i.* Dokuz kere on.

Doksanar *i.* Herbirine veya her defasında doksan.

Doksanıncı *i.* Doksan derecesinde olan.

Doksanlı *s.*Doksan adette olma.

Doksanlık *s.* Doksan yaşında,doksan adedinde olan.

Doktor *i.* Hekim. Bir fakülteden doktora almış olan.

Doktora *i.* Yüksek mek-

teplerden mezuniyet imtihanı.

Doktorluk *i.* Hekimlik. Doktor unvan ve derecesi.

Dokuma *i.* Dokumak işi. Dokunmuş şey.

Dokumak *f.* İplik, yün, ipek, ot v. s. den tezgâhta kumaş yapmak.

Dokunak *i.* İşleme, geçme, tesir. Başa vurma.

Dokunaklı *s.* Dokunan.

Dokundurmak *f.* Dokunmağı mucip olmak.

Dokunma *i.* Dokunmak işi.

Dokunmak *f.* İlişmek. Bozmak. İncitmek, sataşmak. Tesir etmek. işlemek Hüzün vermek.

Dokunulmak *f.* İlişmek. sataşılmak.

Dokunur *s.* Dokunaklı.

Dokurcun *i.* Demet yığını. Gelin çeyizi kafesi.

Dokuş *i.* Dokanılma, çarpışma. **Değiş—** *i.* Tırampa.

Doğuşmak *f.* Biribirine dokunmak, vuruşmak, çarpışmak.

Dokuşturmak *f.* Biribirine dokundurmak, vuruşturmak, çarpıştırmak.

Dokutmak *f.* İpliği bez haline koydurmak.

Dokuz *i.* Sekiz ile on arasındaki sayı.

Dokuzar *i.* Herbirine veya her defada dokuz.

Dokuzlu *s.* Dokuz miktarında olan.

Dokuzuncu *i.* Dokuz derecesinde olan.

Dolak *i.* Tozluk yerine baldırlara doladıkları ensiz uzun kumaş.

Dolam *i.* Sarılan bir şeyin beher sayılması.

Dolama *i.* Dolamak işi. Tırnağın etrafında hâsil olan bir yangı (iltihap).

Dolamak *f.* Etrafında çevirip döndürmek, sarmak.

Dolambaç *s.* Döne döne bükülmüş, pek dolaşık.

Dolamık *i.* Bir çeşit avcı tuzağı.

Dolan *i.* Dolandırma. **Yalan —** *i.* Büsbütün yalan.

Dolandırıcı *s.* Aldatmak suretile soygunculuk eden.

Dolandırıcılık *i.* Dolandırıcı hali.

Dolandırmak *f.* Çevirmek, etrafını almak. Aldatıp soymak.

Dolanmak *f.* Etrafında dönmek. yayılmak. Bükülmek, ilişmek.

Dolanı *i.* Dolambaç.

Dolap *i.* Kuyndan su çıkarıp bahçeleri sulamağa mahsus döner makina Döner çark, çıkrık. Eşya komak için duvara açılan veya taşınabilen kapaklı yer. Bedesten dükkânı. Değirmenlerde kullanılan küçük meşe direği. Hile. İşin düzeninde olması. **Aynalı** — *i.* Elbise konan gardrop **Cam** — *i.* Cam kapaklı dolap. **Tel**— *i.* Yemek komak için telden yapılan dolap. **Dolaba sokmak** *f.* Kandırmak.

Dolapçı *i.* Dolap yapan san'atkâr. Hileci.

Dolaplı *s* Dolabı olan. —**bahçe** *i.* İçinde dolaplı kuyu olan bostan.

Dolar *i.* Bir çeyrek lira kıymetinde amerikan parası.

Dolaş *i.* Biribirine dolanma. Dolaşık. Engel. **Sarmaş** — *i.* Kucaklama.

Dolaşık *s.* Doğru gitmiyen, dolaşan, sapa. Karışık.

Dolaşıklık *i.* Dolaşık olma.

Dolaşma *i.* Dolaşmak işi.

Dolaşmak *f.* Dönmek, çepeçevre gezmek. Yayılmak. Biribirine geçmek, karışmak. Boşuna gezmek. Çevrilip öbür tarafa geçmek.

Dolaştırmak *f.* Dolaşmasını mucip olmak.

Dolayı *i.* Çevre, etraf. Daire. Münasebet, o sebepten: *param olmadığından dolayı borcumu veremiyorum.*

Dolayısile *h.* Doğrudan

doğruya olmıyarak, münasebet düşürerek, sebebile.

Doldurmak *f.* Boş şeyi dolu etmek. Eksik olanı tamamlamak.

Doldurtmak *f.* Doldurmasını mucip olmak.

Doldurulmak *f.* Dolu haline konmak.

Dolgun *s.* Dolmuş. İçi dolu. Kabarık, şişkin, Tam,çokça. İçinde saklama. Göz yaşlarını zaptetme.

Dolgunluk *i.* Dolgun olma.

Dolma *i.* Dolmak işi. İçi pirinç, fıstık, üzüm veya kıyma ile doldurularak pişirilen yemek. *s.* Doldurulmuş. Moloz v.s. ile doldurularak düzeltilmiş.*c.*Şişirilmiş, uydurulmuş haber. — **kalem** *i.* Mürekkebi içinde olan kalem. — **yutmak** *i.* Yalana inanmak.

Dolmak *f.*Bir kap v.s. ye girip onu doldurmak. Şişmek. Kabarmak. Tamam olmak. İçi veya gözleri dolgun olmak.

Dolu *s.* Boş olmıyan, içine toplanıp birikmiş. Çok. *i.* Bir kap v.s.yi dolduran miktar.

Dolu *i.*Soğuktan donarak ufak taneler halinde yere düşen yağmur.— **yağmak** *f.* Gökten dolu düşmek.

Doludizgin *s.* Atın tam hızile koşması.

Doluk *i.* Tulum.

Doluş *i.* Dolmak işi.

Domalan *i.* Yermantarı. Yumru, çıban.

Domaliç,donamiç *s.*Hörgüçlenmiş, çıkıntılı.

Domalmak *f.*Tümselmek. Çökmek, eğilmek.

Domaltmak *f.* Tümseltmek.

Domates *i.*Yemeğe çeşni vermek için kullanılan kırmızı ve yuvarlak sebze.—**ezmesi** *i.* Domatesin suyundan yapılan salça.

Dombaz *i.* Dişi manda.

Domino Yirmi sekiz taş

la oynanan ve taşların üzerinde sayılar bulunan bir oyun.

Domuz *i.* Hıristiyanların etini yedikleri ve evde besledikleri çok yağlı hayvan, hınzır, canavar. — **sucuğu** *i.* Jambon.

Domuzluk *i.* Domuz tabiatı, inat.

Don *i.* Belden aşağıya giyilen ve bacakları örten çamaşır, dizlik, şalvar, tuman.

Don, ton *i.* Hayvanın rengi.

Don *i.* Soğuktan katı bir hale gelmiş su ve sulu şeyler. Buz

Donanma *i.* Umumî şenlik. Bir devletin harp gemileri.

Donanmak *f.* Süslenmek, bezenmek. Gemi levazımı ile teçhiz olunmak.

Donatan *i.* Süsliyen. Teçhiz eden. **Gemi** — *i.* Gemi mücehhizi, vapur sahibi, armatör.

Donatılmak *f.* Süslendirilmek. Teçhiz olunmak.

Donatma *i.* Donatmak işi.

Donatmak *f.* Süslendirmek, bezetmek. Gemiyi teçhiz etmek.

Donattırmak *f.* Donatmağı mucip olmak.

Dondurma *i.* Buz haline getirme. Karın veya buzun içinde döndürerek buz haline getirilmiş süt veya meyvalı su.

Dondurmacı *i.* Yazın dondurma yapıp satan.

Dondurmak *f.* Su v.s. sulu şeyleri soğutup buz haline getirmek. *c.* Çok üşütmek.

Donma *i.* Donmak işi.

Donmak *f.* Buz haline gelmek, soğuktan katılaşmak. Çok üşümek. Soğuktan ölmek.

Donra *s.* Baştaki saçların altında hâsıl olan kepek.

Donuk *s.* Çıplak, sefil.

Donsuz *s.* Donmuz, buzbağlamış, çok üşümüş.

Üstü donmuş gibi, dumanlı, puslu, berrak olmıyan, buzlu. c. Fersiz, ruhsuz, soğuk.

Donuklanmak *f.* Donuk olmak.

Donukluk *i.* Donuk olma.

Donuş *i.* Donma.

Dopdolu *s.* Tamamile dolu.

Doru *s.* Siyah ile kızıl arası bir donda olan.

Doruk *i.* Tepe, tepeleme. Sâf, berrak.

Doruklamak *f.* Tepeleme yapmak.

Dosa *i.* Girip çıkmak için vapurla iskele arasına konulan tahta.

Dost *i.* Samimî arkadaş. gayrimeşru münasebette bulunan kadın ve erkek. Metres. — **tutmak** *f.* Kadın erkeği veya erkek kadını kendine dost yapmak.

Dostane *s.* Dostça, dost gibi.

Dostluk *i.* Dost hali. — **muahadesi** *i.* Devletler arasında münasebeti daha sıklaştırmak için yapılan hususî muahede.

Dosya *i.* Bir şahsa veya bir muameleye ait evrakın mecmuu. — **memuru** *i.* Dosyaları saklıyan memur.

Doyma *i.* Doymak işi.

Doymak *f.* Karnı tok olmak. Açlığı gidermek. Kanmak.

Doymaz *i.* Tamahkâr.

Doymazlık *i.* Doymaz olma.

Doyurulmak *f.* Başkası tarafından yedirilip açlığı giderilmek.

Doyulmak *f.* Karın tok olmak, açlığı giderilmek, kanmak.

Doyum *i.* Doyma.

Doyumluk *i.* Bir kere doyacak miktar.

Doyurmak *f.* Birinin karnını tok yapmak. Beslemek.

Dökme *i.* Dökmek işi. Kalıba dökülmüş maden ve bu suretle yapılan eşya.

Dökmeci *i.* Dökme yapan san'atkâr.

Dökmecilik *i.* Dökmeci san'ati.

Döğme *s.* Kızgın demirle yapılan damğa. İğne ile vücude yapılan süs.

Döğüş *i.* Vuruşarak yapılan kavga.

Döğüşmek *f.* Biribirile kavga etmek, vuruşmak.

Döğüştürmek *f.* Döğüşmelerini mucip olmak.

Dökmek *f.* Suyu veya sulu yahut küçük taneli şeyleri bulunduğu yerden boşaltmak. Düşürmek. Saçmak, serpmek, ekmek. Akıtmak. Vücutte sivilce gibi şeyler çıkarmak. Asker yığmak. Erimiş madeni kalıba doldurmak. Tüyünü ve havını atmak.

Döktürmek *f.* Su veya sulu bir şeyi veyahut küçük şeyleri bir kaptan diğer bir kaba veya yere boşaltmak. Erimiş madeni kalıba doldurmak. Saçtırmak, serptirmek, yere dağıtmak.

Dökülmek *f.* Su veya sulu yahut taneli şeyler bulunduğu yerden dışarı akmak. Düşmek, yığılmak. Çıkarılmak, üstüne düşmek. Erimiş maden doldurulmak. Çok eşkimek.

Döküm *i.* Eritme, eritip kalıba dökme.

Dökümane *i.* Dökme işlerine mahsus fabrika.

Dökümcü *i.* Dökmeci.

Döküntü *i.* Dökülmüş. Perakende. Arta kalış.

Döl *i.* Rahmin içindeki yavru, cenin. Soy, nesil, ırk.

Dölek *i.* Kavun ve karpuz keleği. Tekerleğin merkezindeki ağırşak. Yumruk.

Dölyatağı *i.* Rahim.

Döndürmek *f.* Çevirmek. Geriye bırakmak için dışını veya altını üstüne yahut önünü arkasına çevirmek. **Baş—** *f.* Yüksekten bakmak.

tan veya çok dönmekten gözü karaltmak.

Dönek *i.* Sözünde durmıyan. İmtihanda kazanamayıp sınıfta kalan.

Döngel *i.* Muşmula.

Dönme *s.* Dininden dönmüş, mühtedi. *i.* Dönmek işi. Avdet. Değişme.

Dönmek *f.* Çevrilmek. Etrafını dolaşmak. Arkaya ve geri gitmek, avdet etmek. Değişmek. Dinini değiştirmek. Caymak, sözünde durmamak. Yüz çevirmek. Benzemek. Yüksekten ve fazla dönmekten başta sersemlik hâsil olmak.

Dönülmek *f.* Kendikendine dönmek. Geri gelinmek. Sözden cayılmak.

Dönüm *i.* Boyu ve eni kırk adım olan arazi ölçüsü. **Yeni**— *i.* Boyu ve eni yüz metre olan arazi ölçüsü.

Dönüm *i.* Dönme, devir. Avdet. Kere, nöbet. **—noktası** *i.* Bir haldeu büsbütün başka bir hale geçilen yer veya zaman.

Dönüş *i.* Geri gelme, avdet.

Dönüştürmek *f.* Gezinip aramak.

Dönüşün *z.* Dönerken, avdette.

Dördayak *s.* Elleri de ayak gibi kullanarak yürüme.

Dördel *s.* İki kişi tarafından bir piyanoda çalma.—**le sarılmak** *f.* Bir işe fazla ehemmiyet vermek.

Dörder *i.* Herbirine veya her defasında dört.

Dördül *i.* Dört kenarlı olan, murabba.

Dördüncü *i.* Dört derecede olan.

Dört *i.* Üç ile beş arasındaki sayı.

Dörtbaş *i.* Her taraf, her yan. **—ı mamur** *s.* Mükemmel.

Dörtgözle *z.* Sabırsızlıkla.

Dörtkaş *s.* Bıyığı yeni

terlemeğe başlıyan deli kanlı.

Dörtköşe *s.* Murabba (dördül) şeklinde.

Dörtköşeli *s.* Dört köşesi olan, murabba(dördül).

Dörtlü *s. Bak:* Dört rakamlı, dört adedinde.

Dörtlük *s.* Dört miktar ve kıymetinde.

Dörtleşmek *f.* Dört tane olmak.

Dörtnal *s.* Hayvanı doludizgin koşturmak.

Döş *i.* Kaburga altı, boş böğür, göğüs.

Döşek *i.* Yatak.

Döşekli *s.* Oturaklı.

Döşeli *s.* Döşenmiş. — **dayalı** *s.* İyi döşenmiş.

Döşeme *i.* Odanın zeminini örten tahta. Oda takımı, mobilya.

Döşemeci *i.* Döşeme yapan, mobilyacı.

Döşemek *f.* Yaymak, açmak, yere sermek. Kaplamak. Mobilya ile süslemek.

Döşemeli *s. Bak* Döşeli.

Döşenmek *f.* Yayılmak, serilmek, uzanmak. Hasta olup yatağa yatmak. Sözü uzatmak, etrafile anlatmak. Girmek, koyulmak.

Döşetmek *f.* Döşemeği mucip olmak.

Döşettirmek *f.* Döşetmeği mucip olmak.

Dövdü *i.* Tokmak, çekiç.

Dövdürmek *f.* Dövmeğe sevketmek.

Döven, düğen *i.* Harmanda ekini dövdükleri alet.

Dövme *i.* Dövmek işi.

Dövmek *f.* Vurmak. Vurarak kırmak, ezmek, toz haline getirmek. Bir madeni kızdırıp vurarak işlemek. Topa veya kurşuna tutmak.

Dövüç *i.* Tokaç, çamaşır tokmağı.

Dövülmek *f.* Vurulmak. Kırılmak, ezilmek, toz haline getirilmek. Topa tutulmak

Dövünmek *f.* Kendikendine vurmak, vurunmak. Esef etmek.

Dram *i.* Haile, korkunç ve feci tiyatro piyesi.

c. Müthiş bir vak'a, facia, musibet.

Dretnot *i.* Çok kuvvetli teslih edilmiş pek büyük harp gemisi.

Dua *i.* Tanrıya yalvarma.

Duacı *i.* Birinin duasında bulunan.

Duba *i.* Altı düz, yedekte çekilir büyük bir nevi mavuna. Her tarafı kapalı, içi boş ve suyun üstünde durur bir nevi şamandıra. Köprünün şamandıradan ibaret sabit ayağı. *c.* Şişman.

Dubar *i.* Kefala benzer sivri burunlu ve karnı büyük bir balık.

Dubara *i.* Tavla oyununda iki zarın birden iki benekli gelmesi. *c.* Hile, oyun.

Dubaracı *s.* Hilekâr.

Duçar *s.* Ulaşmış, çatmış. Düşkün, müptelâ.

Dudak *i.* Ağzın üst ve alt kenarı. *c.* Kenar, bir şeyin ağzının kenarı.

Dudakçukuru *i.* Üst dudağın, burnun altına gelen oluğu.

Dudakdudağa *h.* Ağız ağıza (öpüşmek).

Dudu *i.* Hanım, kadın. Yaşlı Ermeni kadını.

Dudu, dudukuşu *i.* Yeşil renkli, söz söylemeğe alışan bir kuş, papağanın küçük bir çeşidi.

Duduvahit *i.* Şerit denilen uzun karın solucanı, tenya.

Duhul *i.* Girme.

Duhuliye *i.* Bir umumi eğlence yerine girmek için verilen ücret. — **resmi** *i.* Oktruva.

Dul *s.* Kocası ölen veya karısından ayrılan kadın. Karısı ölen veya karısından ayrılan erkek.

Dulluk *i* Dul oluş.

Duman *i.* Yanan bir şeyden çıkan siyah tütün Havadaki sis, pus. Buğu. **Tozu — a katmak** *f.* Karmakarışık etmek. Son süratle koşmak.

Dumanlamak *f.* Duman vermek, dumana tutmak. Bulandırmak.

Dumanlanmak *f.* Dumanda durmak, dumandan kararmak. Bulanmak.

Dumanlı *s.* Duman, sis, pusu veya buğusu olan.

Dumanlık *s* Duman kaplamış, duman içinde olan.

Dumdum *i.* Tehlikeli yara açmak için kullanılan kurşun.

Dun *s.* Alçak.Aşagı. Aşağıda olan.

Dur *s.* Uzak.

Durak *i.* Durulacak yer.

Duraklamak *f.* Lâkırdı söylerken tutukluk göstermek Şaşırmak.

Durbin *s.* Uzağı gören.

Durdurmak *f.* Durmağa sevketmek.

Durendiş *s.* Uzağı düşünen.

Durendişlik *i.* Durendiş oluş.

Durgun *s.* Duran kımıldamıyan, sakin. Ağır, gevşek.

Durgunluk *i.* Durgun. oluş.

Durma *i.* Durmak işi.

Durmak *f.* Oynamamak, kımıldamamak. Yürürken olduğu yerde kalmak. Bulunmak. Beklemek, şaşıp kalmak. Devam etmemek. Geçmemek, ilerlememek. İşlememek. Dinmek, kesilmek. Düşmek, konmak. Bir yerde oturmak. **Boş** — *f.* İşsiz kalmak. **Rahat** — *f.* Uslu durmak.. Serbest durmak **Selâm** — *f.* Selâm vaziyetinde durmak.

Duru *s.* Berrak,sâf,açık.

Duruk *s. Bak:* Doruk.

Duruklamak *f. Bak:* Doruklamak.

Duruksamak, duruksımak *f.* Durup tereddüt etmek.

Durulamak *f.* Çamaşırı soğuk sudan geçirmek.

Durulanmak *f.* Çamaşır soğuk sudan geçirilmek. Durulmak.

Durulmak *f.* Tortusu di-

be çökerek berrak olmak. Sakinleşmek.

Durulmak *f.* Berraklanmak.

Durultmak *f.* Durulmayı mucip olmak

Duruş *i.* Durma.

Duruşma *i.* Duruşmak işi. Mürafaa, mahkeme hüzurunda yüzleşme.

Duruşmak *f.* Karşı karşıya gelip bir işe başlamak. Mahkemede iki taraf karşılaşmak.

Duş *i.* Omuz

Duş *i.* Yukardan serpinti suretinde soğuk su dökünme ve buna mahsus süzgeçli alet.

Dut *i.* Yaprakları ipekböceklerini beslemekte kullanılan ve meyvası yenilen bir ağaç ve meyvası.

Duvak *i.* Gelinin ve yeni doğan çocuğun yüzünü örttükleri telli, süslü tül örtü.

Duvaklamak *f.* Duvak örtünmek.

Duvaklı *s.* Yüzü duvakla örtülmüş.

Duvar *i.* Ev, oda, avlu, bahçe v.s. nin etrafını çevirmek veya bölmek için yapılan set.

Duygu *i.* İşitme. duyma. His, hissetme.

Duygulu *s.* Hissi ziyade. Malûmatlı, haberdar.

Duygusuz *s.* Duygusu olmıyan.

Duygusuzluk *i.* Duygusu olmayış.

Duyma *i.* Duymak işi.

Duymak *f.* İşitmek. Hissetmek.

Duymaz *s.* İşitmez, anlamaz. **Vurdum—s.** Gamsız, hissiz. Anlayışsız.

Duyulmak *f.* İşitilmek. Yayılmak. Meydana çıkmak. Hissedilmek.

Duyurmak *i.* İşittirmek. Hissettirmek.

Duyurtmak *f.* Başkası vasıtasile duyurmak.

Dübbüasgar *i.* Gökyüzünün şimal tarafında bir yıldız kümesi. Küçük ayı.

Dübbüekber *i.* Gökyüzünün şimal tarafında, evvelkinden daha bü-

yük başka bir yıldız kümesi. Koca ayı.

Dübür *i.* Kıç, büzük.

Düdük *i.* Üflendiği veya islim verildiği zaman ince bir ses çıkaran alet. Uzun ve içi boş şey, zıvana. *c.* Akılsız.

Düdükçü *i.* Düdük çalan, yapan ve satan adam.

Düello *i.* Tahkiri tamir için iki kişi arasındaki vuruşma.

Düetto *i.* İki ses veya iki alet için müsiki parçası.

Düğme *i.* İliklemek için maden, ağaç, kemik veya kumaştan yapılan yuvarlak kopça, ilik. Top, baş, ufak yuvarlak.

Düğmelemek *f.* İliklemek, düğmeyi, ilik deliklerine geçirmek.

Düğmelenmek *f.* İliklenmek, düğmeler ilik deliklerine geçirilmek. Düğme gibi top top olmak.

Düğmeli *s.* Düğmesi olan, düğmelenmiş.

Düğü *i.* Dibekte döğülmüş pirinç veya bulgur.

Düğücek *i.* Küçük dolu tanesi.

Düğüm *i.* İki ip v.s. nin biribirine bağlanmasından hâsıl olan bağ. Boğmuk. **Kör—** Çözülmesi güç düğüm, karışık iş.

Düğümlemek *f.* Düğüm yaparak bağlamak.

Düğümlenmek *f.* Düğüm yapılarak bağlanmak.

Düğümletmek *f.* Düğümlemeyi mucip olmak.

Düğümlü *s.* Düğümü olan, düğümle bağlanmış.

Düğün *i.* Bir adamın evlendiği, bir çocuğun doğduğu veya sünnet edildiği gün yapılan şenlik, cemiyet.

Dük *i.* *Bak:* Doka.

Dükkân *i.* Küçük esnafların alışveriş ettikleri veya çalıştıkları yer.

Dükkâncı *i.* Dükkân sahibi.

Dülger *i.* Bir binanın

ahşap işlerini yapan san'atkâr.

Dülgerlik *i.* Dülgerin işi.

Dümbelek *i.* Ağzı gergin deri ile kapalı, kâse biçiminde bir çalgı.

Dümdar *i.* Bir ordunun arkasından gidip orduyu koruyan asker kıt'ası, (akıncı); piştar, (öncü) karşılığı.

Dümdüz *z.* Büsbütün düz. Dosdoğru.

Dümen *i.* Geminin arkasında. İstikametini düzelten ve istenilen tarafa çeviren alet.

Dümenci *i.* Dümen idare eden ve kullanan adam.

Dün *i.* İçinde bulunulan günden evvelki gün.

Dünkü *s.* Bir gün evvel, vaki olan.

Dünür-dünürşü *i.* Çocukları biribirile evlendiren ana ve babaların akrabalığı, yakın hısımlık, sıkıfıkı.

Dünya *i.* İçinde yaşadığımız âlem, kâinat. Yeryuvarlağı.

Dünyalık *s.* Mal, servet.

Dünyevî *s.* Dünyaya mensup ve müteallik.

Düpedüz *s.* Büsbütün düz, dümdüz. Apaçık.

Dürbün *i.* Uzaktaki şeyleri yakın göstarmeğe mahsus alet.

Dürmek *f.* Katlamak, sarmak, devşirmek.

Dürülmek *f.* Katlanmak, sarılmak, devşirilmek.

Dürüm *i.* Katlama, devşirme. Katlama yeri. Yufka ekmeği.

Dürüst *s.* Sıhhati yerinde, sağ, salim. Doğru, hatasız. **Doğru** — *s.* Dosdoğru.

Dürüstî *s.* Doğruluk.

Dürüşt *s.* Sert, katı, kaba. Dokunaklı, ters.

Dürtmek *f.* Parmak veya sivri bir değnek ile İtmek, ileriye sürmek. Teşvik etmek.

Dürtü *i.* Doğuştan gelen meyil, yaradılışta olan his. Sevkıtabiî. Gırize.

Dürtüş *i.* Dürtmek işi.

Dürtüşmek *f.* Birini dürtmek.

Dürtüştürmek *f.* Arka arkaya, sık sık dürtmek. Zorla bir iş yaptırmak.

Dürzi *i.* Suriyede yaşıyan bir Arap kavmi.

Dürzü *s.* Hain, alçak. Deyyus.

Düstur *i.* Devlet kanunlarının mecmuası. Esas kaide.

Düsturülâmel *i.* Her işte nümune olunacak kaide.

Düş *i.* Rüya.

Düşes *i.* Dükün karısı.

Düşeş *i.* Tavla oyununda iki zarın altı benekli tarafları üste gelmesi, dominada üstü iki kere altı benekli taş. *c.* Rasgelme, iyi tesadüf.

Düşkün *s.* Düşmüş. Saadetini kaybetmiş. Tutkun.

Düşkünlük *i.* Düşkün olanın hali.

Düşman *s.* Hasım, yağı, yav. Dost olmıyan, kavgalı.

Düşmanlık *i.* Düşman oluş.

Düşmek *f.* Yukardan aşağıya birdenbire ve istemiyerek inmek. Yürürken yahut dururken yıkılıp yere yatmak. Yağmak. Kıymeti aşağılamak. Şiddeti azalmak. Zayıflamak. Servet ve itibarını kaybetmek. Uğramak, tutulmak. Uymak. Katılmak. Sığınmak.

Düşük *s.* Düşmüş, yerinden çıkıp eksik olmuş. Aşağıya sarkmış. *i.* Vakitsiz doğmuş çocuk.

Düşüklük *i.* Düşük olma.

Düşünce *i.* Düşünme, fikir, endişe.

Düşünceli *s.* Düşüncesi olan.

Düşüncesiz *s.* Düşüncesi olmıyan.

Düşündürmek *f.* Düşünmeği mucip olmak.

Düşünme *i.* Düşünmek işi.

Düşünmek *f.* Düşünce-

ye dalmak. Zihin yormak.

Düşürme *i.* Düşürmek işi.

Düşürmek *f.* Aşağıya bırakmak, indirmek. Düşmesini mucip olmak. Rasgetirmek.

Düşürtmek *f.* Aşağıya bıraktırmak, arttırmak.

Düşüş *i.* Düşme.

Düttürü *s.* Dürmadan daima öten. Çok söyler.

Düve *i.* Dişi buzağı.

Düvel *i.* Devletler.

Düvelî *s.* Devletlere mensup olan.

Düyun *i.* Deyinler, borçlar.

Düz *s.* İnişi, yokuşu, çukuru, tapesi olmıyan. Doğru, sade, süssüz.

Düzayak *s.* Yokuşu ve merdiveni olmıyan, bir katta bulunan.

Düzce *s.* Düz olarak.

Düzelmek *f.* Düz olmak. Yoluna girmek.

Düzeltmek *f.* Düz etmek, yoluna koymak. Tertip etmek.

Düzen *i.* Nizam, tertip. Uygu, akort. Uydurma söz, uyduruş. Alet, takım, aza. —**vermek** *f.* Süslemek, düzeltmek.

Düzenli *s.* Düzeni olan,

Düzensiz *s.* Düzeni olmıyan.

Düzensizlik *i.* Düzensiz hal.

Düzetilmek *f.* Düz edilmek. Tashih edilmek.

Düzetmek *f.* *Bak:* Düzeltmek.

Düzgü *i.* Uzuv, el, mide, ciğer, kulak v.s. gibi azamızdan herbiri.

Düzgül *i.* Uzviyet.

Düzgüleme *i.* Taazzi, teşekkül etme.

Düzgülenmek *m.* Uzviyet hâsıl etmek.

Düzgülük *i.* Küçük uzuvcuklar.

Düzgün *s.* Düzetilmiş. Yoluna konmuş. *i.* Kadınların yüzlerine sürdükleri aklık ve allık.

Düzine *i.* On iki parçadan ibaret takım, deste.

Düzlemek *f.* Düz yapmak.

Düzlenmek *f.* Düz edilmek.

Düzmek *f.* Yapmak, işlemek, kılmak. Tertip etmek. Uydurmak, yalandan kurmak.

Düztaban *s.* Ayak tabanı düz olan, çıkıntısız olmıyan. *c.* Uğursuz.

Düzlük *i.* Düz yer. Doğruluk, Sadelik. Düz oluş.

Düzme *s.* Yalandan icat, uydurulmuş, sahte.

E

E *i.* Türk alfabesinin altıncı harfi.

E *h.* Cansıkıntısını ve darılmayı anlatır: *E! artık çok oluyorsun.*

Eazım *s.* Büyükler.

Ebaancet *h.* Babadan oğula.

Ebabil *i.* Dağkırlangıcı.

Eb'at *i.* Bir cismin uzunluk, genişlik ve çukurluktan ibaret buutleri.

Ebe *i.* Çocuk doğurtan kadın veya hekim, kabile.

Ebedî *s.* Sonu olmıyan, sonsuz.

Ebediyen *h.* Ebedî olarak. Aslâ, hiçbir vakit.

Ebedîyet *i.* Ebedilik.

Ebegümeci *i.* Hazmı kolay bir nevi sebze.

Ebemkuşağı *i.* Eleğimsağma.

Ebet *i. Bak:* Ebediyet.

Ebeveyn *i.* Ana, baba.

Ebir *i.* Bulut.

Ebleh *s.* Ahmak.

Ebniye *i.* Binalar.

Ebru *s.* Hare gibi dalgalı veya damarlı kaş.

Ecdat *i.* Cetler.

Ece *i.* Koca ve ihtiyar adam.

Ecel *i.* Sebep Mukadder. ölüm zamanı. — **kaza** *i.* Tabiî olmıyan ölüm.

Ecinni *i.* Cin.

Ecir *i.* Bir iş mukabilinde verilen ücret. Sevap. Ücretle işliyen.

Eclâf *i.* Baldırıçıplak takımı.

Ecnas *s.* Cinsler.

Ecnebi *s.* Yabancı. *i.* Başka bir memleket aha-

lisinden, başka bir devlet tebaasından olan, tebaalı.

Ecram *i.* Cirimler, yıldızlar.

Ecza *i.* İlâç yapılmakta kullanılan şeyler. Patlayıcı madde. Ciltlenmemiş kitap. Peraken de. Bir şeyin parçaları, kısımları, cüzleri. —**deposu** *i* Hazır ilâç ve eczaların, sıhhiye aletlerinin satıldığı mağaza.

Eczacı *i.* İlâç yapan ve satan adam.

Eczane *i.* Eczacı dükkânı.

Eçsam *i.* Cisimler.

Eçsat *i* Cesetler.

Ecvef *s* İçi boş, kof. *c.* Cahil, ahmak.

Eda *i.* Tavır, biçim, kurum. Şive, naz. Ödeme, verme. Yapma.

Edalı *s.* Oynak.

Edani *i.* Deniler.

Edat *i.* Başlıbaşına manası olmıyan harf veya kelime.

Edebî *s.* Edebiyata mensup.

Edebiyat *i.* Güzel sanatlerin bir şubesi olan his ve fikrin yazı ile ifadesi san'ati —**fakültesi** *i.* Üniversitenin edebiyat, tarih, coğrafya. felsefe ve ilâhiyat dersleri gösterilen şubesi.

Edep *i.* Terbiye. Naziklik. Utanma. —**yeri** *i.* Vücudün gizli bulunması icap eden yeri.

Edepli *s.* Terbiyeli.

Edepsiz *s.* Terbiyesiz.

Edepsizce *i.* Edepsizlikle.

Edepsizlik *i.* Edepsiz oluş.

Edevat *i.* Aletler, düzenler, avadanlık. Edatlar.

Edibane *s.* Edibe yakışır.

Edilmek *f.* Olunmak, kılınmak, yapılmak.

Edinim *i.* Edinme, iktisap.

Edinimsime *i.* Edinme dürtüsü, sevkitabiî.

Edinmek *f.* Kendikendine etmek. Maletmek, kazanmak.

Edip *s.* Edepli, terbiyeli. Edebiyatla uğraşan.

Edme *i.* Derinin ikinci tabakası.

Edna *s.* Daha ve pek aşağı. Pek bayağı. Pek az *i* Ayakkabı takımı.

Edvar *i.* Devirler.

Edviye *i.* Devalar.

Edyan *i.* Dinler.

Ef'al *i.* Fiiller.

Efe *i.* Zeybek ağası.

Efendi *i.* Tahsil görmüş olanlara verilen unvan. Mal sahibi, patron.

Efgan *i.* Ortaasya, İran ve Türkistan ile Hindistan arasında müslüman bir devlet.

Efgan *i.* Figanlar.

Efganistan *i.* *Bak:* Efgan.

Efganlı *i.* Efganistan ahalisinden olan.

Efkâr *i.* Düşünme. Niyet, maksat.— **umumiye** *i* Umum, halkın fikir ve reyi.

Eflâk *i.* Felekler, gökler.

Eflâtun *i.* Açık menekçe rengi.

Efrat *i.* Fertler. Askerler.

Efrenci *s.* Frenklere ait.

Efrenç *i.* Frenk.

Efsun *i.* *Bak:* Afsun.

Efsus *h.* Yazık.

Eğe *i.* Törpü.

Eğelemek *f.* Eğe ile törpülemek.

Eğeletmek *f.* Eğe ile törpületmek.

Eğer *h.* Şart edatıdır. *Eğer erken davranırsam sana uğrarım.*

Eğerçi, gerçi *h.* Hernekadar, olsa da, vakıâ, ise de: *gerçi hava açık fakat rüzgâr var.*

Eğiç *i.* Dal eğmeğe yarar ağaç kanca.

Eğiliş, eğilme *i.* Eğilmek işi.

Eğilmek *f.* Bükülmek, iki kat olmak.

Eğin *i.* Arka kemiğinin eğilir yeri.

Eğinç *i.* Ur, tümsek.

Eğindirik *i.* Devrik büyük yaka.

Eğinti *i.* Eğeden çıkan ince talaş.

Eğlemek *f.* Durdurmak, alıkomak.

Eğlence *i.* Sıkılmadan vakit geçirecek şey.

Faidesiz şey. Oyunçak. Pek kolay iş.

Eğlendirmek *f.* Alıkomak. Avutmak. Hoş vakit geçirtmek.

Eğlenmek *f.* Durmak, Beklemek. Cansıkıntısını defedip iyi vakit geçirmek. Alay etmek.

Eğleşmek *f.* Oturmak, dinlenmek.

Eğme *i.* Eğmek işi.

Eğmek *f.* Katlamak, bükmek, iki kat yapmak. **Boyun** — *f.* İtaat etmek.

Eğrek *i.* Tarlanın suyunu akıtmak için açılan hendek.

Egzema *i.* Bir nevi deri hastalığı.

Eh *h.* Ey, artık, yeter, kâfi : *eh çok şükür bu dertten kurtuldum*

Ehemmiyet *i.* Mühim olmaklık, ağırlık, değerlilik. --**vermek** *f.* Dikkat etmek, mühimsemek.

Ehil *s.* Sahip. Muktedir, erbap. *i.* Karı ve kocadan herbiri.

Ehlî *s.* Alışık.

Ehliyet *i.* İktidar.

Ehram *i.* Kaidesi mudalla ve tepesi bir noktadan ibaret hendesî şekil. Eski Mısırlılardan kalma bu şekilde abideler.

Ehven *s.* Daha hafif, daha zararsız. Daha ucuz.

Ejder *i.* Dört ayaklı, kanatlı ve ağızdan ateş püsküren mevhum büyük yılan. Büyük ve korkunç yılan.

Ejderha *i.* *Bak* : Ejder.

Ek *i.* Noksanı tamamlamak için ilâve olunan parça, yama. Kusur, ayıp.

Ekâbir *i.* Büyük adamlar.

Ekal *s.* Daha az.

Ekalliyet *i.* Azlık.

Ekalliyetler *i.* Bir hükûmetin tabiiyeti altında yaşıyan yabancı din ve milliyete mensup halk.

Ekanim *i.* Uknumlar, asıllar.

Ekber *s.* En büyük.

Ekiden *h.* Sağlam olarak. Kat'iyyen.

Ekilmek *f.* Tohum serpilmek.

Ekin *i.* Ekilmiş hububatın sürmüşü. Mezruat.

Ekinci *i.* Ekip biçmekle uğraşan adam, çiftçi.

Eklemek *f.* Parça ilâve etmek.

Eklenmek *f.* Parça ilâve olunmak.

Ekletmek *f.* Parça ilâve ettirmek.

Ekmek *f.* Tohum serpmek. *c.* Saçmak, dağıtmak.

Ekmek *i.* Hububat ununundan yapılan hamarun fırında pişirilmesile eldeedilen insanların başlıca gıdası. Yiyecek, yemek. Geçinecek. İş, memuriyet, vazife.

Ekser *s.* En çok.

Ekser *i.* Demir çivi, mıh.

Ekseri, ekseriya *h.* En ziyade, ekseriyet üzre.

Ekseriyet *i.* En büyük kısım, çokluk. Bir cemaat ve bir heyetin yarıdan fazlası.

Eksik *s.* Bütün olmıyan, tamam değil. Kusurlu. —**bırakmak** *f.* Tamamlamamak. —**etmemek** *f.* Var etmek.— **olma!** *h.* Var ol!

Eksiklik *i.* Eksik olma.

Eksiksiz *s.* Bütün, tamam olmıyan.

Eksilmek *f.* Azalmak, eksik olmak.

Eksiltmek *f.* Eksik ve noksan etmek.

Eksper *i.* Bir işte, bir san'atte bilgi sahibi, muhammin.

Ekspres *s.* Çok süratli, doğru ve çabuk giden tiren, vapur.

Ekstra *s.* İyinin iyisi.

Ekşi *s. i.* Dil ve ağzı buruşturan limon ve sirke gibi şeylerin lezzeti. — **surat** *s.* Soğuk ve gülmez çehre.

Ekşice, ekşimsi *s.* Az ekşiye çalar.

Ekşili *s.* Ekşisi olan.

Ekşimek *f.* Ekşisi olan.

Ekşimek *f.* Ekşi olmak. Mayalanmak. Bayatla-

yıp bozulmak. Tatsızlanmak.

Ekşimtrak *s.* Az ekşi.

Ekti *s.* Kekre, acımtrak. *c.* Pinti.

Ektilik *i.* Kekrelik. *c.* Pintilik.

Ekûl *s.* Obur.

El *i.* İnsanın tutmak, işlemek, asılmak, vurmak gibi işlerde kullandığı iki uzvundan herbiri. Dört ayaklı hayvanların iki ön ayağı. Sap, kulp, kol. Avuç. tutam. El ile yapılan işin bir kereliği. *c.* Karışma. İktidar, istek, ihtiyar. İş. **—çırpmak** *f.* Alkışlamak. **— den çıkarmak** *f.* Sarfetmek. **— den gelmek** *f.* Yapılmak. **—e geçirmek** *f.* Yakalamak. **— e vermek** *f.* Yakalanmak.

El *i.* Halk. Kavm, kabile. Memleket. *s.* Yabancı, başkaları.

Elâ *s.* Açık gök rengi.

Elaçmak *f.* Dilenmek.

Elâlem *i.* Herkes, ağyar.

Elaltından *i.* Gizlice.

El'aman *h.* İllallah, biktım: *el'aman senden.*

El'an *z.* Hâlâ, henüz: *yağmur el'an yağıyor.*

Elâstikî *s.* Uzanıp kısalır.

Elatmak *f.* Karışmak,

Elbet, elbette *h.* Mutlak.

Elbirliği *i.* İttifak.

Elbise *i.* Esvap.

Elçabukluğu *i.* Hokkabazlık.

Elçekim *i.* Feragat. Vazgeçme.

Elçekmek *f.* Vazgeçmek.

Elçi *i.* Sefir, vekil.

Elçilik *i.* Elçi vazifesi ve dairesi, sefaret.

Eldeetmek *f.* Kazanmak. ele geçirmek.

Eldiven *i.* Ellik. Eli temiz tutmak ve soğuktan korumak için takılan kılıf.

Eleğimsağma *i.* Kavsikuzah, yeşilkuşak, ebemkuşağı.

Elek *i.* Un gibi toz halinde olan şeylerin incesini ayırmak için

kullanılan çok ince delikli örme tel kalbur.

Elektrik *i.* Cisimlerde bulunan kıvılcım çıkarmak ve hafif şeyleri çekmek, sinirleri titretmek hassası ve bu hassadan istifade edilerek eldeedilen ve makinaları işleten, ziya neşreden kuvvet.

Elektrikî *s.* Elektrik kuvvetine mensup.

Elektriklenmek *f.* Elektrik hassası edinmek.

Elem *i.* Ağrı, acı. Gam.

Eleme *s.* Elemek işi. Elenmiş, seçilmiş.

Elemek *f.* Elekten geçirmek. Seçmek. Aramak.

Elemli *s.* Kederli.

Elenmek *f.* Elekten geçirtmek. *s.* Seçilmek. Aranmak.

Eletmek *f.* Elekten geçirtmek.

Elhamdülillâh *h.* Şükür Allaha : *Elhamdülillâh bugünleri gördüm.*

Elhan *i.* Nağmeler.

Elhasıl *h.* Hasılı: *Elhasıl bu iş kolay bitmez.*

Elibayraklı *s.* Edepsiz.

Elifbe, elifba *i.* Alfabe.

Elim *s.* Ağrıtan. Acıklı.

Elineağır *s.* Ağır iş gören.

Elişi *i.* El ile yapılan iş. Kâğıt mukavva v.s.den yapılan resim ve oyuncaklar.

Elkap *i.* Rütbe ve mevki sahiplerine verilen unvan.

Elleme *i.* Ellemek işi. *s.* El ile seçilmiş, seçme.

Ellemek *f.* El dokundurmak. Kovmak.

Ellenmek *f.* El ile dokunulmak. Kovulmak.

Elli *i.* Beş defa on. *s.* Elleri olan. Sapı ve kulpu olan.

Ellilik *i.* Elli yaşında, elli adedinde.

Ellinci *i.* Kırk dokuzuncudan sonra gelen.

Ellişer *i.* Her defasında elli.

Elma *i.* Yaz sonunda yetişir yuvarlak ye kırmızımtırak ince kabuklu bir meyva.

Elmacık *i.* Yüzdeki çıkıntılı kemik.

Elmas *i.* Çok kıymetli bir taş. Pek parlak ve dilber. Temiz ahlâklı.

Elmasiye *i.* Balık tutkalı ile dondurulmuş bir tatlı.

Elmastraş *i.* Üzerine çiçekler kazılmış billûr.

Elti *i.* İki kardeş karıları.

Elveda *t.* Allaha ısmarladık.

Elverış *i.* Elverme.

Elverişli *s.* İşe yarar.

Elverme *i.* Elvermek işi.

Elvermek *f.* Yetmek, uymak, işe yaramak.

Elyaf *i.* Lifler, teller.

Elyevm *z.* Bugün.

Elzem *s.* Pek lâzım.

Em'a *i.* Barsaklar.

Emanet *i.* Birine emniyet edip verilen şey. Birçok daire ve müesseseye nezaret eden büyük makam, eminlik.

Emanetçi *i.* Eşya komisyoncusu.

Emaneten *h.* Emanet olarak.

Emare *i.* Alâmet, nişan.

Emaret *i.* Eminlik.

Embube *i.* İnce boru.

Embiya *i.* Nebiler, peygamberler.

Emcik *i.* Meme.

Emdirmek *f.* Emzirmek.

Emek *i.* Çalışma, yorgunluk. Çalışma hakkı.

Emektar *i.* Emeği geçmiş.

Emekdaş *i.* İş arkadaşı.

Emeklemek *f.* (Küçük çocuk) sürünerek yürümeğe cabalamak.

Emel *i.* Umut, umma.

Emik *i.* Emmekten çürümüş yer.

Emilmek *f.* Ağzı ile çekilip süzülmek.

Emin *s.* Korkusuz, emniyette olan. Doğru, namuslu, emniyetli. Birçok dairelere ve müesseselere bakan umumi müdür

Eminlik *i.* Emin oluş. Eminin vazife ve makamı, emanet.

Emir *i* Buyurma, buyuruk. Emirname.

Emîr *i.* Prens.

Emirname *i.* Büyük bir

makamdan yazılan emir, buyurultu.

Emlâk *i.* Mülkler.

Emmare *s.* Emredici. **Nefsi** — *i.* İnsanın emredip sürüklüyen nefsi, hırsı.

Emmek *f.* Ağzile, nefesle sömürmek.

Emniyet *i.* Eminlik, korkusuzluk. Güvenme.

Emniyetli *s.* Emin.

Emraz *i.* Marazlar.

Emretmek *f.* Buyurmak, emir vermek

Emsal *i.* Benzerler Meseller, atasözleri, savlar.

Emtea, Emtia *i.* Metalar. Eşya, tüccar malı.

Emval *i.* Mallar.

Emvat *i.* Meytalar, ölüler.

Emzik *i.* Meme tepesi Meme yerine çocuklara süt verdikleri şişe, bu şişenin ağzına geçirilen lâstik. Küçük lüle.

Emzirmek *f.* Çocuğa meme veya emzik vermek, emdirmek.

En *i.* Genişlik, arz.

En *c.* Çokluk ve ziyadeliği bildirir : *en büyük, en temiz, en güzel.*

En *i.* Yüzün rengi, bet. — **ben** *i.* Bet beniz.

Enaniyet *i* Benlik. **Benlik** iddiası, kendini beğenme.

Enayi *s.* Kendini beğenmiş, aptal.

Encam *i.* Son, akıbet.

Encek, enik *i.* Köpek ve kedi yaurusu.

Encik *s.* İncinmiş, vurulmuş, burkulmuş yer.

Encümen *i.* Meclis, heyet, komisyon.

Endaht *i.* Atma, atış.

Endam *i.* Boy. Biçim.— **aynası** *i.* Büyük duvar aynası.

Endamlı *s.* Endamı uygun. Boyu bicimli.

Endaze *i.* Ölçü, mikyas. 60 santimetre boyunda bir nevi arşın.

Ender *s.* Pek nadir.

Enderun *i.* Vaktile sarayın harem dairesi.

Endişe *i.* Düşünce. Gam, keder, gaile, me ak.

Enek *s.* Enenmiş, iğdiş edilmiş.

Enemek *f.* Erkek hay-

vanı burmak, iğdiş etmek

Enenmek *f.* Burulmak, iğdiş edilmek.

Enfes *s.* Çok nefis.

Enfiye *i.* Buruna çekilen çürütülmüş tütün tozu. — **çekmek** *f.* Enfiye kullanmak *c.* Uyumak.

Enflüanza *i.* Nez'e, ingi.

Enfüs *i.* Nefisler.

Enfüsi *s.* Nefiste hâdis olanlar;düşünene, ferdi z hne ait olan, afaki olmıyan

Engebe *i.* Ova'ık yerin iniş ve çıkışı.

Engel *i.* Mâni.

Enger *i* Çengelsakızı.

Engerek *i.* Pek zehirli bir yılan.

Engin *i.* Denizin içerleri. *s.* Açık, geniş

Enginar *i.* İlkbaharda yetişen toparlak ve kat kat bir sebze.

Enginlik *i.* Açıklık genişlik, vüsat.

Enikunu *s.h.* Gereği gibi, lâyıkile: *Bu işi enikunu düşündün.*

Enin *i.* İnilti.

Enis *i.* Arkadaş

Enişte *i.* Kızkardeş, teyze veya hala kocası.

Enkaz *i.* Bina yıkıntıları.

Enmuzeç *i* Misal,örnek.

Ensal *i.* Nesiller Soylar.

Ensap *i.* Nesepler. Geçmiş soylar.

Ense *i.* Başın arka tarafının saçlar altında olan kısmı.

Enselemek *f.* Yakalamak

Ensice *i.* Nesiçler, örgüler.

Ensiz *s.* Dar.

Enstitü *i.* İlmî ve edebî bir maksada hizmet için açılan cemiyet ve bu cemiyetin binası, müesses.

Entari *i.* Vücudü boydan boya örten fistan. **Gecelik** —**si** *i.* Geceleri giyilen entari.

Entbent *s.* Parça parça. — **olmak** *f.* Utanmak.

Entipüften *i.* Boş şey, saçmasapan. Çürük.

Entrika *i.* Hile.

Enva *i.* Neviler.

Epçet *i.* Herbiri bir a-

dedi bildiren arap harflerinden mürekkep sekiz kelime ve bu kelimelerin birincisi.

Epey *i.* Ziyade, pek fazla

Epeyce *i* Ziyadece, fazlaca.

Epkem *s.* Dilsiz.

Eprimek Genizden söylemek.

Er *i.* Erkek. *s.* Mert, yiğit.

Er *z.* Erken.

Eracif *i.* Yalan ve uydurma şeyler.

Eramil *i.* Dul kadınlar.

Erazil *i.* Reziller.

Erbain *i.* Kırk. Birinci kânunun yirmi ikisinden itibaren kırk gün devam eden karakış.

Erbap *s.* Ehil, lâyık.

Ercik *i.* Nebatların (bitkilerin) erkeklik uzvu, etamin.

Erdem *i.* Fazilet, meziyet.

Erdişi *i.* Hem kadınlığı hem erkekliği olan, hunsa.

Erek *i.* Maksat.

Erce *i.* Mertçe.

Eren *i.* Yetişen, evliya.

Erganun *i.* Mabetlerde çalınan bir çalgı, org.

Ergeç *i.* Erkek keçi, teke. *h.* Fırıncı küreği.*e.* Erken veya geç olsun manasını anlatır: *ergeç ölüm var.*

Ergen *s.* Bekâr.

Ergenlik *i.* Bekârlık. Yüzde çıkan sivilce.

Ergin *s.* Olgun Balığ

Erguvan *i.* Kızıl renkli bir çiçek.

Erguvani *s.* Erguvan çiçeği renginde güzel ve parlak kızıl

Eriğen *s.* Ağızda erir gibi lâtif olan.

Erik *i.* Yaz başında yetişen ve çok çeşitleri bulunan meyva.

Erike *i.* Taht.

Erime *i.* Erimek işi.

Erimek *j.* Katı bir cisim sulanmak, sulu olmak. *c.* Üzülüp zayıflamak.

Erincik *s.* Üşenen, tembel. Utangaç

Erişmek *f.* Yetişmek. El veya boy yetişmek. Olgun olmak.

Erişte *i.* Hamurdan kesilen taze ev şehriyesi.
Eritmek *f.* Erimesini mucip olmak.
Eritilmek *f.* Katı ve donmuş bir cisim sulu bir hale geçirilmek.
Erkân *i.* Rükünler. Büyük adamlar. Teşrifat.
Erkânıharp *h.* Askerlik fenninde ihtisas sahibi olan zabit. Büyük kumandanların müşaviri
Erkek *s.* Canlı mahlûkların dişi olmıyanı. Koca. Güçlü, kuvvetli. Çift şeylerin deliksiz olanı.
Erkeklik *i.* Erkek oluş.
Erkeksiz *i.* Kocası ve erkeği olmıyan kadın.
Erken *z.* Vakit geçmemeden. Daha evvel.
Erkence *z,* Biraz erken.
Erkenci *s.* Erken kalkmak, erken yatmak, eve erken dönmek gibi âdeti olan.
Erkişi *i* Erkek.
Erlik *i Bak:* Erkeklik.
Ermek *f.* Yetişmek. Olmak. Evliya derecesine yükselmek.
Ermeni *i.* Kafkasyanın cenup taraflarında oturan bir kavm.
Ermenistan *i.* Kafkasyada Ermenilerin hükûmeti.
Ersiz *e. Bak:* Erkeksiz.
Erte, ertesi *i.* Gün, hafta, ay, sene gibi zamanları takip eden gün, hafta, ay, sene.
Ertelemek *f.* Erteye kalmak, bir gün geri kalmak. Yarına geriye bırakmak
Ervah *i.* Ruhlar. **Âlemi** — *i.* Ruhlar dünyası.
Erzak *i.* Rızıklar. Yiyecek şeyler. Azıklar.
Erzel *s.* Pek rezil.
Esame *i.* Asker neferatının kaydi.
Esameli *s.* İsmi defterde kaydolunmuş.
Esami *i.* İsimler.
Es'ar *i.* Yiyecek şeylerin fiatı
Esaret *i.* Esirlik.
Esas *i.* Temel, asıl. Hakikat, doğruluk.
Esasen *h.* Esasından, aslından.
Esasî *s.* Asıl ve temele

müteallik. **Kanunu** — *i.* Hükûmetlerin bütün kanunlarının tâbi olduğu en başlı kanun.

Esasiye *i. Bak:* Esasî. **Teşkilâtı — kanunu** *i.* Türkiye Cümhuriyetinin kanunu esasîsi.

Esaslandırmak *f.* Temelini atmak. Sağlamlaştırmak.

Esaslanmak *f.* Temelleşmek. Sağlamlaşmak. Doğrulmak.

Esaslı *s.* Asıl ve esası olan. Sağlam.

Esassız *s.* Esası olmıyan.

Esatir *i.* Hurafeler. Çok eski masal ve rivayetler.

Esbap *i.* Sebepler.

Esbap, esvap *i.* Elbise.

Esbapçı *i.* Hazır elbise satan. Elbiselere bakan hizmetçi.

Esbaplık *s.* Elbiselik.

Esef *i.* Acıma, keder.

Esen *s.* Sağ, sıhhatte. Sağlam. Sâf. Zekî.

Esenleme *i.* Veda, vedalaşma.

Eser *i.* Alâmet, nişan. Emare. Bir adamın yaptığı şey. Telif. Kitap. İş.

Esham *i.* Sehimler. Hisse senetleri.

Esi *i.* Ağabey, büyük kardeş.

Esir *i.* Tutsak, harpte düşmanın eline düşen. Kul, köle. *c.* Düşkün.

Esir *i.* Havadan daha hafif olup kâinatı dolduran ve ziya, hararet, elekrrik v.s. yi nakle vasıta olan bir cisim.

Esirci *i.* Esir tüccarı.

Esirgemek *f.* Korumak, saklamak. Kıyamamak.

Esirgenmek *f.* Korunmak, saklanmak.

Esirgeyici *i.* Esirgiyen.

Eskal *i.* Sıkletler. Ağırlıklar.

Eski *s.* Yeni olmıyan, kullana kullana yıpranmış, köhne. Şimdikinden evvel olan, eskiyip yerleşmiş. Hükmü geçmiş, vakti geçmiş. Yaşlı, ihtiyar.

Eskimek *f.* Eski olmak.

Eskitmek *f.* Eski haline komak.

Eskizamanlar *i.* Tarihin

ilk devresi. Kurunu kadime.

Eskrim *i.* Meç talimi.

Eslâf *i.* Selefler. Bizden evelki insanlar.

Eslem *s.* Çok salim.

Esliha *i.* Silâhlar.

Esma *i.* İsimler.

Esman *i.* Semenler, paha.

Esmek *f.* Hava oynamak, yel hareket etmek. Bir denbire hatıra gelmek.

Esmer *s.* Karaya çalar renk.

Esna *i.* Ara, aralık, sıra. An: *yağmur yağdığı esnada ben evde idim.*

Esnaf *i.* Küçük tüccar ve san'atkâr. Ortahalli.

Esnan *i.* Sinler. Yaşlar.

Esnek *s.* Esneyen, iğrilip gene doğrulan, uzanıp kısalan.. *i.* Esneme. Hayvanların ağızlarına geçirilen kayış bağ.

Esnemek *f.* İğrilip doğrulmak, uzayıp kısalmak, elâstikli olmak. Uyku veya cansıkıntısından ihtiyarsız ağız açmak, gevşemek.

Esnetmek *f.* Esnemesini mucip olmak.

Esrar *i.* Sırlar. Hintkınnabı denilen bir otun yaprağından çıkarılarak tütün gibi içilir veya yenir ise insanı sarhoş eden bir madde. — **çekmek, içmek** *f.* Esrar kullanmak.

Esrarkeş *i.* Esrar içen adam.

Esrik *s.* Sarhoş. Azgın.

Esrimek *f.* Sarhoş olmak. Azmak. Kızmak.

Ester *i.* Katır.

Estimator *i.* Gümrükte eşyaya kıymet koyan memur. Muhammin.

Estirmek *f* Esmesini mucip olmak.

Esvet *s.* Kara, siyah.

Eş *s.* Bir çift olan şeylerin beheri, teki. Benzer. Müsavi, akran. Arkadaş. Karı veya koca.

Eş'ar *s.* Şiirler.

Eşcar *i.* Ağaçlar.

Eşek *i.* Uzun kulaklı bir binek ve yük hayvanı, merkep. *c.* Ahmak.

Eşekçi *i.* Eşekle yük taşıyan kiracı.
Eşeklik *i.* Ahmaklık.
Eşelemek *f.* Karıştırmak, didiklemek. Araştırmak. Kışkırtmak.
Eşhas *i.* Şahıslar.
Eşik *i.* Kapının alttaki tahtası.
Eşilmek *f.* Kazılmak.
Eşinmek *f.* Hayvan ayağı ile yeri kazmak
Eşirra *i.* Şerirler.
Eşkâl *i.* Şekiller.
Eşkin *i.* Yorga yürüyüşü. *s.* Çabuk yürüyüşlü at.
Eşkıya *i.* Şekiler. Yolkesenler.
Eşleşmek *f* Eş edinmek.
Eşmanalı *s.* Manaları eş olan, müteradif.
Eşme *i.* Eşmek işi. Kumsal yerde çıkan kaynak.
Eşmek *f.* Kazmak, tırmıklamak. Koşmak. Eşkin yürümek.
Eşraf *i.* İlerigelenler, bir yerin ulusları. Şerifler.
Eştirmek *f.* Eşmeyi mucip olmak.
Eşya *i.* Mobilya. Mal, yük. Cansız cisimler.— **dersleri** *i* Basit suretle fizik ve tabiat hadiselerinden bahseden kitap veya ders.
Et *i.* Canlıların bedeninde deri ile kemik arasındaki madde.Meyvaların derisile çekirdeği arasındaki yenen lezzetli madde.
Etajer *i.* Kat kat rafları bulunan açık dolap.
Etamin *i.* İnce, seyrek bir kumaş. Bitkilerin (nebatların) erkeklik uzvu. Ercik.
Etba *i* Tâbiler, avene, yardakçılar.
Etek *i.* Esvabın aşağı kısmı. Dağın alt kısmı. — **öpmek** *f.* Eteklemek.
Eteklemek *f.* Büyük bir adamın eteğine sarılıp öpmek veya öper gibi yapmak,
Eteklik *i.* Belden aşağı giyilen kadın elbisesi. fistan.
Eter *i.* Alkolün bir hamızla birleştirilmesinden hâsıl olan uçucu su; ruh.

Etinedolgun *i.* Tıknaz.
Etkafalı *s.* Ahmak.
Etkesimi *i.* Hıristiyanların büyük pehrize girecekleri günlerdeki şenlik ve yortuları.
Etli *s.* Eti çok olan, tıknaz, dolgun.
Etraf *i.* Taraflar, civar.
Etsiz *s.* Etli olmıyan.
Etsuyu *i.* Et ve kemiği kaynatarak eldeedilen yağlı su.
Ettirmek *f.* Etmeğe sevketmek.
Etvar *i.* Tavırlar, duruşlar.
Ev *i.* Aile ocağı, hane, yurt. Oturulacak çatı altı. Höcre Aile halkı. Büyük mağaza.
Evbaş *i.* Ayaktakımı.
Evca *i.* Ağrılar.
Evce *i.* Ev halkınca.
Evcik *i.* Küçük ev. Çocukların oynamak için yaptıkları yalancıktan ev veya ev düzeni.
Evciment *s.* Evinin idaresini bilen.
Evç *i.* Seyyareler mahreklerinin merkezden en uzak noktaları. Bir şeyin en yüksek yeri.
Evel, evel *s.* Birinci, ilk, eski, geçmiş. *i.* Başlangıç, baş.
Evelce, evvelce *z.* Önce, daha evvel.
Eveli *z.* Eskiden.
Evelki, evelsi *s.* Birinci, ilk, eski. — **gün** *i.* Dünden evel olan gün.
Evermek *f.* Evlendirmek.
Evet *e.* Tasdik edatı: hayhay, öyledir.
Evetlemek *f.* Bir şeyi anlamadan evet diye tasdik etmek. Acele etmek.
Evham *i.* Vehimler, kuruntular, karasevda.
Evhamlı *i.* Korkak. Titiz, meraklı, karasevdalı.
Evirmek *m.* Çevirip ötesine berisine bakmak. Uhdesinden gelmek. *c.* Doğruca söylemeyip dolayısile anlatmak.
Ev'iye *i.* Damarlar.
Evkadını *i.* Evcimen kadın.
Evkaf *i.* Vakıflar.

Evlâ *s.* Daha iyi, yey.
Evlât *i.* Çocuk.
Evlâtlık *i.* Başka biri tarafından evlât edilen çocuk.
Evlek *i.* Bir dönümün dörttebiri Ark.
Evlemek *n.* Eve alıştırmak, evsimek.
Evlendirmek *f.* Evlenmeye sevketmek, evermek.
Evlenme *i.* Evlenmek işi.
Evlenmek *f.* Erkek karı almak. Kadın kocaya varmak.
Evleviyet *i.* Evlâ olma.
Evli *s.* Karılı. Kocalı.
Evliya *i.* Ermiş, mubarek.
Evrak *i.* Varaklar, yazılı kâğıtlar. Bitikler. — **kalemi** *i.* Bir dairenin evrakı alıp göndererek kaydeden kalemi.
Evsaf *i.* Vasıflar.
Evsahibi *i.* Ev kendisinin malı olan.
Evsimek *n.* Eve alıştırmak. Ehlileştirmek.
Evvelâ *h.* Birinci derecede. En evvel.
Evveliyat *i.* İlk kısım.
Evza *i.* Vazılar. Tavır ve duruşlar.
Ey *h.* Çağırmağa yarar: *ey dostum bana bak.*
Eyalet *i* Büyük vilâyet.
Eyer *i.* Binmek için atın üzerine konulan takım.
Eyi *s. Bak:* İyi.
Eyilenmek *f. Bak* İyilenmek.
Eyileşmek *f.* İyileşmek.
Eyileştirmek *f. Bak:* İyileştirmek.
Eyilik *i. Bak:* İyilik.
Eylemek *f.* Etmek.
Eylûl *i.* Senenin dokuzuncu ayı.
Eynehan *s.* Açgözlü, obur.
Eytam *i.* Yetimler.
Eyvah *h.* Yazık: *eyvah başıma neler geldi.*
Eyvallah *h.* Evet, öyle olsun: *ne yapsan eyvallah der.* Teşekkür ederim. Allah razı olsun. Allaha ısmarladık.
Eza *i.* İnciime, eziyet.
Ez'af *i.* Zıflar, katlar, bir şeyi iki misli yapan fazlalıklar.
Ezan *i.* Namaza çağırmak

ve namaz vaktini bildirmek için minarede okunan dua.

Ezanî *s.* Ezan vaktine göre.

Ezber *i.* Kitaba bakmadan okuma.

Ezberci *s.* Dersini anlamadan ezberliyen.

Ezbere, ezberden *h.* Ezber olarak.

Ezberlemek *f.* Ezber öğrenmek.

Ezberlenmek *f.* Ezber öğretilmek.

Ezberletmek *f.* Ezber öğretmek.

Ezdat *i.* Zıtlar. Tersler.

Ezdırmek *f.* Ezmeğe sevketmek.

Ezel *i.* Başlangıcı olmıyan, mazi.

Ezelî *s.* Ezele mensup, ötedenberi.

Ezeliyet *i.* Ezelî oluş.

Ezgil *i.* Bir çeşit muşmula.

Ezgi *i.* Musikî nağmesi.

Ezhan *i.* Zihinler.

Ezhar *i.* Çiçekler.

Ezik *s.* Ezilmiş.

Ezilmek *f.* Toz haline getirilmek, dövülmek. Basılmak, ayak altında kalmak. Mağlûp olmak.

Ezinmek *f.* Midede baygınlık duymak.

Ezinti *i.* Midede duyulan eziklik.

Eziyet *i.* Zahmet.

Eziyetli *s.* Zahmetli.

Ezme *i.* Ezmek işi.

Eemek *f.* Döğüp toz haline getirmek. Basıp veya sıkıp yassılatmak. Bir şeyi su içinde karıştırıp sulandırmak. Mağlûp etmek. Çok zahmet vermek.

Ezrail, Azrail *i.* Canalıcı melek.

Ezvaç *i.* Zevçler, kocalar, çiftler.

Ezvak *f.* Zevkler.

F

F. *i.* Türk alfabesinin yedinci ve sessizlerin beşinci harfi.

Fa *i.* Musikide beşinci çizgi üzerindeki nota.

Faal *s.* Çok işliyen. Çalışkan, işlegen.

Faaliyet *i.* Faal oluş, işlegenlik.

Fabrika *i.* Makinelerle iş yapan yer. İmalâthane.

Fabrikacı *i.* Fabrika sahibi.

Fabrikatör *i.* Fabrikacı.

Facia *i.* Acıklı vak'a. Dram.

Faciali *s.* Acıklı.

Fağfur *i.* Eski zamanlarda Çin imparatorlarına verilen isim. Çin porseleni.

Fağfuri *i.* Çin porseleni.

Fahiş *s.* Büsbütün yolsuz Çok fena.Pek pahalı.

Fahişe *i.* Orospu.

Fahm *i.* Kömür.

Fahir *i.* Öğünülecek şey.

Fahmi *s.* Kömüre ait.

Fahri *s.* İftihara mansup. Ücretsiz olup şeref ve iftihar için verilen memuriyet, isim ve unvan. Bedava.

Fahriye *i.* Bir şairn kendini medih yolunda söylediği şiir.

Faide, fayda *i.* Kâr, kazanç, menfaat.

Faidelenmek, faydalanmak *f.* Kâretmek, kazanmak, menfaat görmek.

Faideli, faydalı *s.* Faide ve menfaati olan.

Faidesiz, faydasız *s.* Fayda ve menfaati bulunmıyan.

Faidesizlik, faydasızlık *i.* Faidesiz olma.

Faik *s.* Üstün.

Faikiyet *i.* Faik olma.

Fail *i* İşliyen, yapan.

Failiyet *i.* Fail olma.

Faiz *i.* Ödünç verilen para için borçludan alınan kâr, nema.

Fak *i.* Tuzak, kapan.

Fakabasmak *f.* Pot kırmak. Yakalanmak.

Fakabastırmak *f.* Fakabasbağa mecbur etmek.

Fakat *e.* Ancak, lâkin.

Fakfon *i.* Nikel ile karışık gümüşe benzer beyaz bir maden

Fakir *s.* Yoksul, züğürt. Biçare. Dilenci. Alçakgönüllülük göstermek için ben yerine söylenir; âciz, bendeniz.

Fakirane *s.* Fakircesine. Âcizane.

Fakirhane *i.* Alçakgönüllülük için kendi evi için söylenir.

Fakirlik *i.* Fakir oluş.

Fakı, fakih *s.* Okumuş.

Fakır *i.* Yoksulluk.

Fakrüddem *i.* Kansızlık.

Fal *i.* Uğur. İlerde olacak şeyi anlama. **a— bakmak** *f.* Fal ile geleceği anlamak.

Falaka *i.* Ayaklara takarak dayak atmak için üzerine bir ip geçirilmiş kalın sopa.

Falcı *i.* Fala bakan.

Falcılık *i.* Fala bakma san'ati.

Falso *i.* Musikide bir perdeye ait sesin iyi ve tamam çıkmaması. Kusur, hata. gaf.

Falya *i.* Ağızdan dolan topların ateş edilmesi için ağızlık barutun konulduğu yer ve bu topa konan barut.

Familya *i.* Aile. Soy.

Fani *s.* Devamsız, ebedî olmıyan.

Fanilâ *i.* Yünden ince ve yumuşak bir kumaş. Ten üzerine giyilen yün ve pamuk örgü.

Fantazi, fantaziye *i.* Süs, ziynet. Gösteriş.

Fanus *i.* İçinde mum veya lâmba yakılan büyük cam fener, cam balon, kavanoz.

Faraş *i.* Süprüntü küreği.

Faraza *h* Farzedelim ki. *Faraza burası bir sokak olsun.*

Farâzî *s.* Farz ve zannolunan.

Faraziyat *i* Farazi olan şeyler.

Faraziye *i.* Farazî olan.

Fare *i.* Kemirici ve zararlı küçük ve pis hayvan, sıçan.

Farfara *s.* Ağzı kalabalık, yaygaracı.

Farfaralık *i.* Ağız kalabalığı.

Fariğ *s.* İş ve gücü kalmamış, Vazgeçmiş. — **olmak.** Vazgeçmek.

Farik *s.* Ayıran, farkeden, belirti.

Farika *i. Bak:* farik. Belirti. **Alâmeti** — *i.* Firma, bir ticarethanenin alâmeti. Ayıran beliri.

Faris *i.* İran *s.* Süvari.

Farisî *s.* İrana mensup Acem dili. Fürsçe.

Fariza *i.* Yapılması zarurî iş, vazife. Miras hissesi.

Farımak *f.* Bıkmak. Vazgeçmek. Baygın düşmek. Uykuya varmak.

Farınmak *f.* Bıkılmak.

Fark *i.* Ayrılık, benzemeyiş. Farketmek işi.

Farketmek *f.* Ayırmak, tanımak, anlamak. Ayırt etmek.

Farklı *s.* Farkı olan.

Farklıca *s.* Biraz farklı.

Farksız *s.* Farklı olmıyan.

Farksızlık *i.* Farksız oluş.

Farmason *i.* Her memlekette bulunan gizli bir cemiyetin azası. Dinsiz. *Bak.* Farmason.

Farmasonluk *i.* Bütün insanlara şamil gizli bir cemiyet. **Dinsizlik.** *Bak:* Franmasonluk.

Fart *i.* Hadden ziyade olma, pek çok, ifrat.

Farz *i.* Farzetmek işi. Zarurî elzem. Tanrı buyruğu.

Farzetmek *f,* Sahi nazarile bakmak, tahmin etmek. Allah emretmek.

Farzolmak *f.* Sahi nazarla bakılmak. Allah tarafından emrolunmak.

Farzolunmak *f.* Sahi nazarile bakılmak.

Fas *i.* Afrikanın şimalinde bir müslüman memleketi ve devleti.

Fesahat *i.* Bir dilin doğru, hatasız, kolaylıkla söylenmesi ve yazılması.

Fesata *i.* Tıraş olmuş elmasın yüzlerinden herbiri.

Fasih s. Fesahatle söyliyen, böyle söylenen söz.

Fasik Fitne, ahlâksız.

Fasile *i.* Takım, bölük.

Fasit *s.* Bozuk, sağlam ve doğru olmıyan. Fesatçı.

Fasıl *i* Ayrılma, ayrılık. Kesme, hal. Bir kitap ve bahsin kısımlarından herbiri. Senenin dört kısmından herbiri. Bir musiki ahengi, birini çekiştirme.

Fâsıl *s* Ayıran, bölen.

Fasıla *i.* Ayıran veya kesen şey, bölme. Aralık, ara.

Fasılalı *s.* Arası kesilen

Fasılasız *s.* Arası kesilmiyen.

Fasulya *i.* Taze ve kuru halinde yenilen sebze.

Faş *s* Faşetmek işi. Açığa vurma.

Faşetmek *f.* Bir sırrı açığa vurmak.

Faşır *m.* Bol bol akmağı anlatır ve tekrarlanır : *sular faşır faşır akıyordu.*

Faşist *i.* İtalyan milliyetçileri.

Fatanet *i.* Zekilik.

Fatih *s.* Fetheden.

Fatiha *i.* Kuranın birinci Elhamdü suresi. *c.* Başlama.

Fatin *s.* Zeki.

Fatır *s.* Yaradan.

Fatura *i.* Satın alınan bir mal için satan adamın verdiği fiat ve hesap cetveli.

Favori *i.* Çene tıraş edilip yüzün iki tarafına uzatılan sakal.

Fayans *i.* Bir çeşit sırlı porselen.

Fazahat *i.* Fenalık, kepazelik.

Fazail *i.* Faziletler.

Fazîha *i* Rezalet ayıp.

Fazilet *i.* *Bak :* Fazıl. Erdem.

Faziletkâr *s.* Faziletler işliyen.

Fâzıl *s.* Fazilet sahibi, âlim. Erdemli.

Fazıl *i.* Değer, hüner. Biliği. Üstünlük. Erdem.

Fazla *i.* Artık, ziyade, daha çok artan.

Feci *s.* Acıklı.

Fecir *i.* Tan vakti.

Feda *i.* Bir adamı kurtarmak için verilen şey, fidye. Bir adamın

uğruna verilen veya sarfolunan şey, kurban. — **etmek** *f.* Kurban etmek. Esirgememek.

Fedai *s.* Serdengeçti, bir hayırlı iş için canını bile esirgemiyen, fedakâr.

Fedailik *i.* Fedai oluş.

Fedakâr *i. Bak:* Fedai.

Fedakârane *i.* Fedakârlıkla.

Fedakârlık *i.* Fedakâr oluş.

Federasyon *i.* Birleşik hükûmetler.

Fehim *i.* Anlayış.

Fehva *i.* Mana.

Fehvasınca *h.* Manasına göre.

Fek *i.* Ayırma. Çözme.

Fekketmek *f.* Ayırmak, çözmek.

Felâh *i.* Kurtuluş. — **bulmak** *f.* Selâmete ermek.

Felâhat *i.* Çiftçilik.

Felâket *i.* Büyük belâ.

Felâketli *s.* Felâketleri mucip.

Felç *i.* İnme.

Felek *i.* Gök, sema. Tali, bahtı.

Felekî *s.* Göğe ve heyet ilmine mensup.

Felekiyat *i.* Heyet ilmi.

Felekzede *s.* Felâkete uğramış.

Felemenk *i.* Almanya ile Beiçika arasında küçük bir memleket. Holanda,

Felemenkli *s.* Holandalı.

Felemenkpeyniri *i* Karpuz gibi yuvarlak ve dışarısı kırmızı boyalı bir peynir.

Felemenktaşı *i.* Felemenkte işlenen adi elmas.

Fellâh *i.* Çiftçi. Mısır köylüsü. Siyah Arap.

Felsefe *i* Esasları, sebepleri ve hakikatleri araştıran umumî ilim. Her şeyin ve her hâdisenin nazarî tarafı. Derin ve etraflı görüş ve düşünüş.

Felsefî *s.* Felsefeye ait.

Fem *i.* Ağız.

Feminism *i.* Kadınlığı yükseltmek taraftarlığı.

Feminist *s.* Feminism mesleki taraftarı.

Fen *i.* Bilgi. Tecrübî ve amelî bilgi.

Fena *s.* Kötü.

Fena *i.* Yokolma, zeval. —**bulmak** *f.* Mahvolmak.

Fenalaşmak *f.* Kötüleşmek. Ağırlaşmak. Üzerine fenalık gelmek.

Fenalaştırmak *f.* Kötüleştirmek.

Fenalık *i.* Kötülük. Zarar. Hastalık. — **gelmek** *f.* Birdenbire hastalanmak veya bayılmak.

Fener *i.* Mum, lâmba etrafındaki cam balon, fanüs. Geceleri gemilere yol göstermek için sahilde kule veya yüksek bir yerde yanan ışık.

Fenerci *i.* Sokak fenerlerini yakıp söndüren veya deniz fenerlerini bekliyen memur. Fener satan ve yapan adam.

Fenike *i.* Suriye sahillerinin eski ismi.

Fenikeli *i.* Bu memleket ahalisinden olan.

Fennen *h.* Fen vasıtasile.

Fennî *s.* Fenne mensup.

Fent *i.* Yalan, hile.

Fer *i.* Parlaklık, aydınlık. Heybet. Kuvvet.

Ferace *i.* Vaktile kadınların örtündükleri bir manto.

Ferağ *i.* Vazgeçme, terk. Bir mülkü başkasına satma veya terketme.

Feragat *i.* Vazgeçme. Vazgeçim, elçekim.

Ferah *i.* Gönülaçıklığı.

Ferah *s.* Bol, geniş. Şen. — *h.* Bol bol.

Ferahi *i.* Askerî inzibat memurlarının boyunlarına taktıkları ay biçiminde maden işaret.

Ferahlandırmak *f.* Gönül açmak.

Ferahlanmak *f.* Gönül açılmak.

Ferahnak *s.* Ferahlık verici.

Feraiz *i.* Farzolan şeyler. Mirastan bahseden şer'î bir ilim.

Feraset *i.* Tez anlayış.

Ferç *i.* Kadının ve dişinin tenasül âleti.

Ferda *i.* Yarın, gelecek zaman.

Ferdenferda *h.* Teker teker.

Ferden *s.* Şahsan.

Fere *i.* Bıldırçın, keklik, çil gibi kuşların yavrusu.

Ferhenk *i.* İlim. Zekâ.

Feri *i.* Dal, budak. Asıl olmayıp ikinci derecede olan.

Fer'î *s.* Ferilere müteallik.

Feribot *i.* Tren vapuru.

Ferik *i.* Çil, bıldırcın gibi kuşların pilici.

Ferik *i.* Liva ile müşir arasında bir paşa rütbesi.

Feriklik *i.* Ferik rütbesi.

Ferli *i.* Kuvvetli. **Kerli** — *s.* Gösterişli.

Ferma *s.* Buyuran. **Ferman** — *s.* Hüküm - ran.

Ferman *i.* Buyuruk. Buyrultu.

Fermanber *s.* Fermana ittaat eden.

Fermanlı *s.* Fermanı olan.

Fermene *i.* Harçla işlenmiş dar ve yuvarlak yanlı yelek.

Fermeneci *i.* Fermene biçip diken terzi.

Fermjüp *i.* Erkekli dişili ve biribirine geçerek ilıklenen düğme.

Fersa *s.* Eskiten, bozan, aşındıran, yoran. **Takat** — *i.* Dayanılmaz.

Fersah *i.* Beş bin metrelik mesafe.— — *h.* Bol bol: *Amerika Avrupayı fersah fersah geçti.*

Fersiz *s.* Kuvvetsiz.

Fersude *s.* Eskimiş. Feri olmıyan.

Ferş *i.* Döşeme. Yeryüzü.

Fert *i.* Bir mecmuun her teki. Şahıs, (Bireği).

Feryat *i.* Acı acı bağırma.

Ferze *i.* Makkapla açılan deliklere cilâ vermeğe mahsus alet.

Fes *i.* Kırmızı renkte ve püsküllü bir serpuş.

Fesat *i.* Bozukluk. Fitnelik. — **Karıştırmak** *f.* Fitne çıkarmak.

Fesatçı *s.* Fitneci.

Fesetçilik *i.* Fitnecilik.

Feshetmek *f.* Bozmak. Hükümsüz bırakmak.

Fesih *i.* Feshetmek işi.

Fesleğen *i* Reyhan denilen güzel kokulu ot.

Festekiz *m.* (**Filân** kelimesi ile beraber kullanılır.) Şu bu, öteberi.

Fetha *i.* Aralık, ağız.

Fethetmek *f.* Açmak. Başlamak. Zaptetmek.

Fethimeyit *i.* Ölü açmak.

Fetih *i* Fethetmek işi.

Fetihname *i.* Bir fetih ve zafere ait manzume.

Fettan *s.* Fitne karıştırıcı.Gönül alan, oynak.

Fetva *i.* Bir işe dair müfti tarafından verilen hüküm.

Fetvahane *i* Evelce fetvaların yazıldığı daire.

Fevç *i.* Bölük, kalabalık. ——*h. Bak:* Favacaveç.

Fevcafevç *h.* Bölük bölük, akın akın.

Fevk *z.* Üst, üzeri. Evelin geldiği kelimeye bitişerek üstünde manasını anlatır : *fevkalbeşer, insan kuvveti üstünde.*

Fevkalâde *h* Müstesna

Fevkanî *s.* Üst kat.

Feveran *i.* Fışkırma.

Fevr *i.* Bir işe derhal girişme.

Fevren *h.* Birdenbire, çarçabuk.

Fevt *i.* Mahv. Ölüm.

Fevtetmek *f.* Bir fırsatı elden kaçırmak. Mahvetmek.

Fevtolmak *f.* Mahvolmak, ölmek.

Fevvare *i.* Fıskiye.

Fevz *i.* Kurtuluş.

Feyezan *i.* Suyun coşup taşması.

Feylesof, filozof *s.* Hakim, felse ile uğraşan. *c.* Dünya umurunda olmıyan.

Feylesofluk, Filozofluk *s.* Feylesof hali.

Feyyaz *s.* Bereket veren.

Feyz *i.* Bolluk. İlerleme.

Feza *i.* Boşluk. Gökboşluğu.

Fezail *i.* Faziletler.

Fezleke *i.* Hulâsa. Tahkikat evrakı.

Fi *i.* Paha, fiat

Fiat *i.* Kıymet, paha.

Fidan *i.* Ağaç ve çiçeğin tazesi.

Fidanlık *i.* Tohumdan

ağaç yetiştirmeğe mahsus tarla veya bahçe.

Fide *i.* Yetiştirilmiş sebze ve çiçek fidanı.

Fidelik *i.* Fide tarlası.

Figan *i.* İnleme.

Fihris, fihrist *i.* Bir kitabın içindeki bahislerin, bir kütüphanede bulunan kitapların cetveli.

Fiil *i.* iş Sözde kalmayıp meydana çıkan, işlenen. Bir iş ve zamana delâlet edeu kelime.

Fik *i.* Yabanbörülcesi.

Fikâr *s.* Yaralı. **Dil**—*s.* gönlü yaralı.

Fikir *i.* Düşünme, akıl, zihin. Maksat, Endişe.

Fikirli *s.* Fikir sahibi.

Fikirsiz *s.* Düşüncesiz.

Fikirsizlik *i.* Düşünce sizlik.

Fikren *h.* Düşünerek.

Fikri *s.* Fikre ait.

Fil *i.* Hindistan ve Afrikada yaşıyan büyük hayvan.

Filân *i.* İsmi belli olmıyan için kullanılır: *filân geldi, filân şeyi aldım.*

Filânca *k* İsmi söylenmek istenmiyen için kullanılır: *filâncayı gördüm, filânca yerden aldım.*

Filânıncı *k.* Şu kadarıncı: *Kitabın filânıncı sahifesinde.*

Filcan, fincan *i.* Çay ve kahve konulan kulplu ve kulpsuz küçük tas.

Filcancı, fincancı *i.* Filcan ve ona benzer şeyler satan tacir.

Filcanlık, fincanlık *s.* Bir filcan dolusu: *iki filcanlık cezve, altı fincanlık tepsi.*

Fildekos *i.* Keten gibi ince ve iyi pamuk ipliği ve bu iplikten örülen fanilâ corap v.s.

File *i.* Balık ağı gibi örülmüş herşey. Kitabın bahisleri sonuna konulan küçük çiçek.

Filen *h.* Yapılarak, işlenerek, hakikaten.

Filenk *i.* İki boruyu biribirine bağlıyan çember.

Fileto *i.* Sığırın belkemiğinin iki tarafındaki etler ve bundan yapılan külbastı.

Filhakika *h.* Hakikatte, doğrusu: *filhakika bu güzel bir eserdir.*

Filî *s.* Filen ve hakikaten yapılan, kuvvede ve sözde kalmıyan. İtibiar ve farazî olmayıp hakikî olan.

Filigran *i.* Kâğıdın için deki aydınlığa tutulunca görülen çizgi, resim, yazı v.s.

Filik *i.* Tiftiğin beyaz cinsi.

Filika *i.* Gemi sandalı.

Filim *i.* Sinema şeridi. Cam yerine kullanılan fotoğraf levhası.

Filinta *i.* Kısa süvari tüfeği.

Filistin *i.* Suriye, Mısır ve Hicaz arasında bir kıt'a.

Filistinli *s.* Filistin aha lisinden olan.

Filiyat *i.* Filen ve hakikaten yapılan, sözde kalmıyan.

Filiz *i.* Ağaç ve çiçek sürgünü.

Filizi *i.* Açık fıstıkı renk.

Filizkıran *i.* Mayıs iptidasında çıkan ve bağ filizlerini kıran fırtına.

Filizlemek *f.* Bağ filizlerini koparmak.

Filizlenmek *f.* Filiz sürmek, yeşermek.

Filizli *s.* Filiz sürmüş.

Filo *i.* Birkaç harp gemisinden veya tayyareden mürekkep deniz ve hava kuvveti.

Filoloji *i.* Milletlerin lisan ve edebiyatlarını, içtimaî, siyasî ve fikrî noktalardan tetkik eden ilim.

Filolok *i.* Filoloji ile uğraşan âlim.

Filotilâ *i.* Torpido ve muhriplerden teşekkül eden donanma.

Filoz *i.* Sukabağı veya mantardan balıkçı şamandırası.

Filvaki *h.* Vakıâ, doğrusu: *filvaki yoruldum, fakat hava aldım.*

Fingirdek *s.* Oynak.

Fingirdemek *f.* Fıkırdamak, cilve yapmak.
Fino *i.* Küçük bir ev köpeği.
Firak *i.* Ayrılık. Hüzün.
Firaklı *s.* Dokunaklı.
Firar *i.* Kaçma, sıvışma.
Firarî *s.* Kaçak.
Fir'avun *i.* Eski Mısır hükümdarlarına verilen isim. *c.* Kibirli, zalim veya inatçi adam.
Firdesv *i.* Cennet.
Firkat *i.* Ayrılık.
Firkateyn *i.* Bataryalarında elli veya daha ziyade topu bulunan eski tarzda harp gemisi.
Firkete *s.* Kadınların saçlarını tutturdukları çatal tel.
Firma *i.* Bir ticarethanenin unvanı, alâmeti farika.
Firuz *s.* Muzaffer oğurlu.
Firuze *i.* Gökrenginde kıymetli bir taş.
Fiske *i.* Baş ve orta parmakları birleştirip birdenbire açarak vurma. Bu suretle vurmanın bıraktığı iz ve bere. İki parmak arasına alınan toz miktarı.
Fiskelemek *f.* Fiske ile vurmak. *c.* Lâf sokmak.
Fisket *i.* Gemi kaptan ve lostromalarının kumanda için kullandıkları düdük.
Fislemek *f. Bak:* Fıslamak.
Fistan *i.* Belden aşağı giyilen eteklik.
Fistül *i.* Basur yarası.
Fiş *i.* Kumar oyunlarında para yerine kullanılan pul. Ufak ufak not kâğıtları. Çivi.
Fişek *i.* Ucu kurşunlu ve içi barut dolu tüfek ve tabancaya konulan kovan. Şenlik ve donanmalarda atılan ve yakılan barutlu ateş oyuncakları. Küçük paket.
Fişekhane *i.* Fişek fabrikası.
Fişeklik *i,* Fişek koymağa mahsus palaska.
Fit *i.* Fenalığa teşvik. Fitnelik. — **gelmek** *f.*

Kumarda ve oyunda zararı çıkarmak.—**vermek** *f.* Fenalığa teşvik etmek.

Fitlemek *f.* Fitnelik yapmak.

Fitil *i.* Lâmba, mum ve kandilin yanan pamuk ipi. Bomba gibi patlayıcı şeyere ateş vermek için eczalı pamuk kaytan. Yarayı işletmek için sokulan uzun tiftik. — **almak** *f.* Alevlenmek, birden bire öfkelenmek. — **vermek** *f.* Ateşlemek. Fit vermek.

Fitillemek *f.* Fitili ateşlemek. Fit vermek.

Fitilli *s.* Fitili olan.

Fitne *i.* Azdırma. Baştan çıkarma. Karışıklık, fesat. Fettan.

Fitneci *i.* Fesatçı.

Fitnecilik *i.* Fesatçılık.

Fitre *i.* Ramazanda verilen sadaka.

Fitret, fetret *i.* Uyuşukluk. İki peygamber veya iki hükümdar arasında geçen boş zaman.

Fiyonga *i.* Kurdelâ v.s. den süslü düğüm.

Fizik *i.* Tabiî hâdiselerden bahseden ilim.

Fiziki *i.* Tabiî. Fizik ilmine ait.

Fiziyoloji *i.* Hayvan ve nebatın uzvî vazifelerinden bahseden ilim.

Fiziyolojik *s.* Fiziyolojiye ait.

Fiziyonomi *i.* Yüzün şekil ve ifadesi.

Fıçı *i.* Sü, şarap v. s. şeyler koymak için tahtadan yapılan kap. Varil.

Fıçıcı *i.* Fıçı yapan ve satan adam.

Fıkara, fukara *i.* Fakirler, fakir.

Fıkaralık *i.* Fakirlik.

Fıkdan *i.* Yokluk.

Fıkıh *i.* Şeriat ilmi.

Fıkır fıkır *h.* Kaynıyan suyun sesini, oynaklığı, kalabalığı anlatır.

Fıkırdamak *f.* Yerinde duramamak, oynamak kaynamak.

Fıkırtı *i.* Kaynıyan suyun çıkardığı ses.

Fıkra *i.* Parça, belkemiğinin parçalarından herbiri (Omurga). Bir bahis, madde ve makalenin bir parçası. Küçük hikâye.

Fıldır *i.* Süratle hareket ve dönmeyi anlatır ve tekrarlanarak söylenir —— **aramak** *f.* Telâşla aramak.

Fındık *i.* Kabuklu ve besleyici bir meyva.

Fındıkaltını *i.* Üçüncü Sultan Ahmet zamanında basılmış bir altın sikke.

Fındıkçı *i.* Fındık satan adam. *c.* Aldatarak soyan yosma.

Fındıkçılık *i.* Fındıkçı yosmanın hali.

Fındıkı *s.* Fındık kabuğu rengi.

Fındıkkıran *i.* Fındık, ceviz gibi sert kabuklu meyvaları kırmağa yarar demirden kısaç.

Fındıklık *i.* Fındık ağacı ormanı.

Fındıksıçanı *i.* Küçük fare.

Fırça *i.* Elbise, ayakkabı v.s. süpürmek, boya sürmek için kıldan, süpürge otundan yapılan alet. **Diş —sı** *i.* Dişleri fırçalamek için kullanılan fırça.

Fırçalamak *f.* Fırça ile süpürmek, temizlemek.

Fırçalanmak *f.* Fırça ile temizlenmek.

Fırçalatmak *f.* Fırça ile temizletmek.

Fırdolayı *h.* Çepeçevre.

Fırıl *h.* Çabuk çabuk durmadan dönme ve dolaşmayı anlatır ve tekrarlanarak söylenir.

Fırıldak *i.* Rüzgârla dönen tekerlek şeklinde oyuncak ve hernevi alet. *c.* Hile.

Fırıldakçı *i.* Fırıldak yapan ve satan adam. *c.* Hilekâr.

Fırıldatmak *f.* Çabuk çabuk döndürmek.

Fırın *i.* Ekmek pişirmeğe yarar ocak.

Fırıncı *s.* Fırın sahibi veya fırın işleten adam.

Fırka *i.* Cemaat, cemi-

yet. Birkaç alaydan teşekkül eden asker kuvveti. Millet meclisinde bir fikir etrafında birleşen grup.

Fırlak *s.* Çıkık, fırlamış.

Fırlama *i.* Fırlamak işi; fırlamış şey.

Fırlamak *f.* Atılmak, sıçramak. Fiatı artmak.

Fırlatmak *f.* Şiddetle atmak. Sıçratmak. Fiatını arttırmak.

Fırlayış *i.* Fırlama.

Fırsat *i.* Münasip ve elverişli vakit. — **bulmak** *f.* Fırsatına rastgelmek. — **vermek** *f.* Fırsatı hazırlamak. — **kovalamak** *f.* Fırsat aramak.

Fırt *h.* Kuşların uçuşunu anlatır.

Fırtına *i.* Şiddetli rüzgâr, kasırga, bora.

Fırtınalı *i.* Fırtınası olan.

Fıs, fıskos *i.* Gizli gizli konuşma, kulaktan kulağa görüşme.

Fısıldamak *f.* Yavaşça bir şey söylemek.

Fısıldaşmak *f.* Yavaş söyleşmek.

Fısıltı *i.* Yavaş sesle söylenen söz.

Fısır, fosur *s.* Tütün gibi yanan bir şevin sesini anlatır ve tekrarlanarak söylenir : *Fssur fosur cigara içiyor.*

Fıskıye *i.* Havuzlarda suyu fışkırtan alet, fevvare.

Fıslamak *f.* *Bak:* fısıldamak.

Fıstık *i* Ağaçta ve bir nebatın kökünde hâsıl olan muhtelif cinste kabuklu bir meyva. *Bak:* çamfıstığı, yerfıstığı.

Fıstıkçı *s.* Fıstık satan.

Fıstıkî *s.* Çamfıstığı renginde açık yeşil.

Fıstıklık *i.* Fıstık ağaçları korusu.

Fış, fışır *i.* Akan su, ipek kumaş v.s. nin sesini anlatır ve tekrarlanır.

Fışırdamak *f.* Fışır fışır yapmak.

Fışırdatmak *f.* Fışırdamağı mucip olmak.

Fışırtı *f.* Fışır fışır yapma.

Fışkı *i.* Taze gübre.

Fışkın *i.* Ağacın kökünden çıkan sürgün.

Fışkırık *i.* Fıskıye.

Fışkırmak *f.* Su yukarı fırlamak. Tohum birdenbire filizlenip büyümek.

Fışkırtmak *f.* Fışkırmayı mucip olmak.

Fıta, futa *i.* Hafif sandal. Önlük, peştemal.

Fıtık *i.* Kasık yarığı.

Fıtrat *i.* Yaradılış.

Fıtraten *i.* Yaradılışta.

Fıtrî *s.* Yaradılıştan olan, tabiî.

Fıtnat *i.* Zihin açıklığı.

Flâma *s.* Mızrak ucuna ve gemilerîn direklerine takılan uçkurluğu geniş, ucu ince işaret bayrağı. Yol ölçmekte kullanılan boyalı sopa.

Flâvta *i.* Flüt, üflenerek çalınan bir musiki âleti.

Flok *s.* Müselles şeklinde yelken.

Floka *i.* Güvertesi olmıyan sandal.

Florin *i.* Bir Avusturya parası.

Floş *i.* Çile halinde ipek. Poker oyununda kâğıt düzeni.

Flûrcun *s.* Başı büyük, gagası kalın bir kuş.

Flûrya *i.* Güzel sesli ve sarılı yeşilli bir kuş. Güzel kokulu ve sarı renkte bir çiçek.

Flüt *i.* Flâvta.

Fodla *i.* Pide ekmeği.

Fodra *i.* Elbiseyi dik ve düz tutmak için yüz ile astar arasına konulan sert bez.

Fodul *s.* Kendini beğenmiş.

Fokurdamak *f.* *Bak:* Fıkırdamak.

Fokurdatmak *f.* *Bak:* Fıkırdatmak.

Fol *i.* Tavukların yumurtlamalarına mahsus yumuşak yer.

Folluk *i.* *Bak:* Fol.

Fonda *i.* Deniz dibi.

Fondalık *i.* Demir atmak için zincir.

Fondan *s.* İcine şurup konulmuş şekerleme.

Fondo *i.* Bir devletin çıkardığı esham. Gemilerde demirlemek için verilen kumanda.

Fonoğraf *i* Sesi alıp kurulunca tekrar eden makine, gramafon.

Fora *i.* Aç, açık kumandası. — **etmek** *f.* Bir makinenin kısımlarını açıp ayırmak.

Forma *i.* Makinede bir defada basılan 16 sayfalık kitap cüz'ü. Şekil, kıyafet. Üniforma.

Formül *i.* Düstur, usul.

Eosfor *i.* Çabuk ateş alır, karanlıkta parlar, renksiz, şeffaf, kimya ve san'atlerde kullanılan bir basit cisim.

Fosur *i. Bak:* fısır.

Fosurdatmak *f.* Fosur fosur ses çıkartmak.

Fota *i.* Şarap yapmağa mahsus uzun fıçı.

Fotoğraf *i.* Makine ile resim çıkaran adam. Makina ile çıkarılmış resim. — **makinesi** *i.* Ziya vasıtasile eczalı bir cama karşısındaki nin resmini alan makina.

Fotoğrafçı *i.* Fotoğraf çeken san'atkâr.

Fotoğrafya *i.* Ziya vasıtasile eczalı bir levha üzerine resim çıkartmak fen ve san'ati.

Foya *i.* Üzerine elmas taşları konan ince varak *c.* Gözboyacılığı, sahtekârlık.

Frak *i.* Siyah, beli sıkı ve önde etekleri bulunmıyan resmi elbise.

Francala *i.* Has undan yapılan beyaz ekmek.

Francalacı *i.* Francala satan adam.

Frank *i.* Fransız altınının yirmide biri.

Franklık *s.* Frank kıymetinde.

Franmason *i.* Dini ve millî düşüncelerin fevkında insanlar arasında kardeşlik kurmağa çalışan gizli bir cemiyet, farmason.

Franmasonluk *i.* Franmason oluş, farmasonluk.

Fransa *i.* Avrupanın gar-

binde kırk milyon nüfuslu bir memleket.

Fransalı *s.* Fransız.

Fransız *i.* Fransa ahalisini teşkil eden millet. Frenk.

Fransızca *s.* Fransız lisanı. Fransız âdeti.

Fren *i.* Şimendifer, tramvay, araba ve makine tekerleklerini sıkarak harekette iken durdurmağa veya yavaşlatmağa yarar alet.

Frenk *s.* Avrupalı.

Frenkgömleği *i.* Çamaşırın üzerine giyilen ve boyun tarafına yakalık geçirilen gömlek, kolalı gömlek.

Frenküzümü *i.* Küçük, kırmızı taneli bir meyva.

Frengi *i.* Bulaşık, korkunç ve pis bir hastalık. Anahtarla açılan kapı kilidi.

Frengili *s.* Frengi hastalığına tutulmuş, frengisi olan.

Erengistan *i.* Avrupa.

Freze *i.* Delik açıp genişletmeğe yarar alet.

Fuhşiyat *i.* Fuhuş hali.

Fuhuş *i.* Orospuluk.

Fül *i.* Büyük çiçekli yasemin.

Fulya *i.* Gayet güzel kokan beş yapraklı sarı bir çiçek.

Funda *i.* Çalılık, çalı ormanı, ormanlarda çürümüş yapraklardan ibaret gübre.

Fundalık *i.* Çalı ormanı.

Funt *i.* Bir nevi top tartısı.

Funya *i.* Top ateşlemeğe mahsus kapsol.

Furgon *i.* Trenlerde eşya vagonu.

Futbol *i.* Hava ile şişirilmiş ve deriden yapılmış ayaktopu.

Fuzulen *h.* Haksız yere.

Fuzuli *s.* Haksız olarak,

Füceten *h.* Birdenbire. — **ölmek** *f.* Birdenbire ölmek.

Fücur *i.* Günah, fuhuş. Nikâh düşmiyen akraba ile gayrimeşru münasebet.

Fünun *i.* Fenler.

Fürce *i.* Yarık, girilecek yer.
Fürceyap *s.* Girecek yer bulan.
Fürs *i.* İran, Faris.
Füru *s.* Aşağı. Feriler.
Füruht *i.* Satma.
Fürumaye *i.* Soysuz.
Füshat *i.* Genişlik.
Füsun *i.* Sihir, büyü.
Fütuhat *i.* Muzafferiyetler.
Fütur *i.* Usanç.

G

G *i.* Türk alfabesinin sekizinci ve sadasızların altıncı harfi.
Gabardin *i.* Sıkı dokunmuş yün kumaş.
Gabavet *i.* Kalınkafalılık.
Gabi *s.* Kalınkafalı.
Gaddar *i.* Zalim. İnsafsız.
Gaddarane *i.* Gaddarcasına.
Gaddarlık *i.* Gaddar oluş.
Gadir *i.* Zulum.
Gadretmek *f.* Zulmetmek. Zarar vermek.
Gafil *s.* Gaflet eden, ihtiyatsız.— **avlamak** *f.* Tuzağa düşürmek.
Gaflet *i.* Boşbulunma, ihtiyatsızlık, dalgınlık.
Gafleten *h.* Ansızın.
Gaga *i.* Kuşların dudak ve diş hizmetini gören ağızlarının ucundaki kemik.
Gagalamak *f.* Gaga ile vurmak. *c.* Didiklemek.
Gagalaşmak *f.* Kuşlar biribirini gagalamak.
Gâh, kâh *z.* Vakit. Arasıra, bazan: *gâh iyi gâh fena. e.* Kelimenin sonuna ilâve olunarak yer bildirir: *namazgâh, namaz kılınan yer; ticaretgâh, ticaret yeri.*
Gaile *i.* Sıkıntılı iş.
Gaileli *s.* Gailesi olan.
Gailesiz *i.* Gailesi olmıyan.

Gaip, kayıp *s.* Nerde olduğu belli olmıyan.

Galâ *i.* Pahalılık.

Gala *i.* Resmî akşam müsameresi, suvare.

Galan *i.* Şık, centilmen.

Galantur *i.* Zengin, kıyafeti düzgün.

Galat *i.* Yanlış.

Galebe *i.* Galip gelme.

Galeri *i.* Sergi yeri. Tiyatroda seyircilere mahsus balkon. Yeraltında açılmış uzun ve dar yol.

Galeta *i.* Peksimet.

Galeyan *i.* Kaynama. *c.* Coşma.

Gali *s.* Pahalı.

Galiba *h.* Kuvvetle zannolunduğuna göre: *galiba bu gün yağmur yağacak.*

Galibane *s.* Galip sıfatile.

Galibiyet *i.* Galiplik.

Galip *i.* Yenen, üstün.

Galiz *s.* Kaba, çirkin.

Galoş, kaloş *i.* Potin üzerine giyilen deri veya lâstik ayakkabı,

Galvanize *s.* Üzerine kalay, bakır v.s. kaplanmış.

Gam *i.* Tasa, kaygı. — **yemek** *i.* Tasalanmak.

Gambot *i.* Küçük kıt'ada bir harp gemisi.

Gamız *i.* Göz kırpma. Arkadan söyleme. Yerme.

Gamızlamak *f.* *Bak:* gamzetmek.

Gamlanmak *f.* Tasalanmak.

Gamlı *s.* Tasalı.

Gammaz *s.* Müzevvir. Yerici.

Gammazlık *i.* Gammaz oluş. Yerme.

Gamsız *s.* Tasasız.

Gamze *i.* Kırpma. Göz süzme.

Ganaim *i.* Ganimetler. çapullar.

Gangıran *i,s.* Vücudün bir yerinin yara iltihabından çürümesi.

Gani *s.* Zengin. Kanaatkâr.

Ganimet *i.* Muharebede düşmandan alınan mal ve eşya, çapul. *c.* Fırsat.

Gar *i.* Şimendifer istasyonu.
Garabet *i.* Tuhaflık.
Garaip *i.* Garibeler.
Garaj *i.* Otomobil, kamyon araba v.s. nin barındıkları örtülü yer.
Garam *i.* Aşk, sevgi.
Garamet *i.* Borç.
Garanti *i.* Kefalet. Teminat.
Garaz, garez *i.* Maksat, niyet. Kin. Hınç.
Garazkâr *s.* Kin besliyen. Hınç güden.
Garazkârane *s.* Garazkârlıkla.
Garazkârlık *i.* Garazkâr oluş.
Garazlı *s.* Garazı olan.
Garazsız *s.* Gizli bir maksadı olmamak.
Garben *h.* Garp cihetinden.
Garbî *s.* Garp tarafına mensup.
Gardenparti *i.* Bir bahçede verilen ziyafet.
Gardfren *i.* Trende freni kullanan adam.
Gardiyan *i.* Bekçi. Hapishane bekçisi.
Gardiyanlık *i.* Gardiyanın vazifesi.
Gardrop *i.* Çamaşır ve elbise dolabı. Aynalı dolap.
Garet *i.* Çapul.
Gargara *i.* Boğaz çalkama.
Garibe *i.* Tuhaf, acayıp.
Garip *i.* Yabancı. Kimsesiz. Tuhaf.
Gariplik *i.* Garip oluş.
Garipsemek *f.* Kendini bir yerde yapayalnız görüp mahzun olmak.
Garize *i.* Huy. Dürtü (sevkıtabiî).
Gark *i.* Suya batma, batırma. Bozma, boğulma. Bolca verme ve alma.
Garketmek *i.* Batırmak. Boğmak. Bolca vermek.
Garkolmak *f.* Batmak. Boğülmak. Bolca almak.
Garp *i.* Güneşin battığı taraf, batı. Güneşin battığı taraftaki yerler.
Garplı *s.* Garp tarafı ahalisi.
Gars *i.* Ağaç dikme.
Garsetmek *f.* Ağaç dikmek.

Gaseyan *i.* Kusma.
Gasil *i.* Yıkama.
Gasıp *s.* Gaspeden.
Gasp *i.* Zorla alma.
Gaspetmek *f.* Zorla almak, zaptetmek.
Gassal *i.* Ölü yıkayıcı.
Gaşy *i.* Bayılma, kendinden geçme.
Gaşyetmek, gaşyeylemek *f.* Bayıltmak, kendinden geçirmek.
Gaşyolmak *f.* Bayılmak, kendinden geçmek.
Gavail *i.* Galeler.
Gavamız *i.* Bir ilmin ve bir mes'e'enin ince ve gizli noktaları.
Gâvur *i.* Allahın birliğine inanmıyan adam, kâfir. Dinsiz. Hıristiyan.
Gâvurca *s.* Gâvura yakışır surette. Hıristiyan milletlerin lisanı.
Gâvurluk Gâvur olma.
Gaybubet *i.* Mevcut olmayıp başka yerde olma
Gayda *i.* Tulumlu bir düdük.
Gaye *i.* Maksat, beklenen netice, meram.
Gayret *i.* Son, bitim, encam. Netice. *h.* Çok, ziyade, son derecede : *okumıya gayet meraklıyım.*
Gayetle *s.* Son derecede: *bu gün hava gayetle güzeldir.*
Gayr *e Bak:* gayrı.
Gayrendiş *s.* Başkalarını düşünen.
Gayret *i.* Çalışma: — **e gelmek** *f.* Çalışmak, heveslenmek.
Gayretkeş *s.* Taraf güden.
Gayretkeşlik *i.* Gayretkeş olma.
Gayretlenmek *f.* Gayrete gelmek.
Gayretli *s.* Çalışkan.
Gayretsiz *s.* Gayreti olmıyan.
Gayretsizlik *i.* Gayreti olmama.
Gayrı, kayrı *s.* Başka, diğer: *o gayri iştir.* Herhangi bir sıfatın veya ismin evveline gelerek aksi mana verir, ancak kelimenin nihayetindeki *ı* harfi *i* şeklini alır: *gayriilmî*, ilmi olmıyan; *gayrikabil*, kabil olmıyan ; *gayrikâfi*, kâfi

olmıyan; *gayrimahsus*, hissedilmiyen ; *gayrimemnun*, memnun olmıyan ; *gayrimümkün*, mümkün olmıyan ; *gayrimüslim*, , müslüman olmıyan; *gayrivaki*, vaki olmıyan *v.s.*

Gaytan, kaytan *i.* Bükme iplik veya ipek.

Gayyur *i.* Çalışkan.

Gayz *i.* Kin. Hınç.

Gaz *i.* Katı ve sulu olmayıp hava gibi hafif ve uçucu cisim. Madenkömüründen çıkarılan ve tenvirata yarıyan bir uçucu cisim.

Gaz *i.* Pek ince tül.

Gaza *i.* Harpte düşmana galip gelme.

Gazal *i.* Erkek geyik.

Gazanfer *i.* Aslan. *c.* Yiğit.

Gazap, gazep *i.* Öfke.

Gazaplanmak, gazeplenmek *f.* Öfkelenmek.

Gazaplı, gazepli *s.* Öfkeli.

Gazel *i.* Gazel. Aşka dair şiir ve bu şiirlere mahsus musiki makamı. Ağacın üzerinde kuruyan yaprak.

Gazeliyat *i.* Gazeller mecmuası.

Gazete *i.* Günün haberlerini yazan varaka. Ceride.

Gazeteci *i.* Gazete çıkaran veya gazeteye yazı yazan adam, muharrir. Gazete müvezzii.

Gazetecilik *i.* Gazeteci mesleği.

Gazî *s.* Gazlere ait.

Gazi *s.* Gaza eden, düşmana karşı harbederek muzaffer olan. Harpte yaralanıp malûl kalan.

Gazilik *i.* Gazi sıfat ve unvanı.

Gazlenmek *f.* Gaze bulanmak.

Gazup *s.* Öfkeli.

Gazöz *i.* Limontozu ile şeker ve bazı hamızlardan yapılan köpürücü bir şerbet.

Gazve *i Bak:* Gaza.

Gebe *s.* Karnında çocuk bulunan kadın veya hayvan. Hamile. —

kalmak *f.* Gebe olmak.

Gebelik *i.* Gebe oluş.

Gebermek *f.* Ölmek. Mahvolmak.

Gebertmek *f.* Öldürmek.

Gebeş *i.* Demir tokmak. *s.* Biçimsiz, yobaz. (Eskiden) Pehlivan.

Gebre *i.* Çuldan yapılan tımar kesesi.

Gece *i.* Günün akşamdan sonra gelen karanlık kısmı.

Gecekuşu *i.* Yarasa denilen kanatlı küçük hayvan.

Gecelemek *f.* Geceyi geçirmek. Karanlık basmak.

Gecelik *s.* Geceye mahsus *i.* Geceleri giyilen entari veya esvap.

Gecesefası *i.* Akşamları açan bir çiçek.

Geceyarısı *i.* Geceleyin saat on ikiye yakın ve sonraki zamanlar. Nısfilleyl.

Geceyatısı *i.* Geçe yatmak üzre gelen misafirlik.

Gecikme *i.* Gecikmek isi.

Gecikmek *f.* Geç kalmak.

Geç *z.* Zamanca geri olan, erkenin ziddı, vakitsiz.

Geçe *m.* Geçtiği halde : *Saat dördü çeyrek geçe geldim.*

Geçen *s.* Geçmiş veya geçmekte olan. Sürümlü.

Geçenlerde *h.* Birkaç gün evvel : *Geçenlerde ona rasgeldimdi.*

Geçer *s.* Revaçta. Satılır, alınır, geçmekte olan. — **akçe** *i.* Şimdiki halde geçmekte olan para.

Geçici *s.* Geçen, yerli olmıyan, muvakkat. Bulaşan, sarî.

Geçilmez *s.* Geçit vermiyen. Terkolunmaz.

Geçim *i.* Birlikte yaşayış, imtizaç. Revaç, sürüm. İdare, maişet.

Geçimsiz *s.* Kimse ile geçinemiyen, huysuz.

Geçindirmek *f.* Yiyeceğini temin etmek.

Geçinecek *i.* İrat, gelir.

Geçinme *i.* Geçinmek işi, geçim.

Geçinmek *f.* Geçinmesini temin etmek, yaşamak. İmtizaç etmek.

Geçirilmek *f. Bak:* geçirmek.

Geçirmek *f.* Takmak, komak. Bir yandan sokup öbür yandan çıkarmak. Durdurmak, sağıltmak. Sürmek.

Geçirtmek *f.* Geçmesini kolaylaştırmak.

Geçiştirmek *f.* Savuşturmak, atlatmak.

Geçit *i.* Geçecek yer ve yol. Dağ yolu, bağaz. Irmağın geçilebilen yeri. Geçiş. Deniz yolu. —**resmi** *i.* Asker, mektep talebesi veya bir alayın bir zat veya heyet önünden geçmesi.

Geçkin *i.* Çok olgun, geçmiş.

Geçme *i.* Geçmek işi. *s.* Bir aletin sonradan geçirmek suretile ilâve olunan parçası.

Geçmek *f.* Öte tarafına gitmek. Yer değiştirmek, gitmek, taşınmak. Girmek, nüfuz etmek. Bitirmek. Bırakmak, terketmek. Sürümü olmak. Hastalık savmak. Akmak. Geride bırakmak. **Başa** — *f.* Baş tarafta yer tutmak, **Birbibirine** —*f.* Karmakarışık olmak, kavga etmek. **Kendinden** — *f.* Bayılmak. **İleri** — *f.* İlerlemek. **Zihninden** —*f.* Hatırına gelmek.

Geçmez *s.* Sürümsüz. Kalp. Savulması kabil olmıyan. Salgın olmıyan.

Geçmiş *s.* Şimdiki zamandan evelki zaman, mazi. Evelce olmuş. Çok olgun. Macera. Ecdat.

Gedik *i.* Çentik. Yıkık yer, rahne. Düşük diş. Noksan, kusur, eksik. Esnafa yalnız başına san'atlerini yapmak için verilen ruhsat, patente. Bazı emlâkin vakfa ait vergisi.

Gedikli *s.* Gediği olan.

Harbiye ve Bahriye mekteplerinde tahsil görmeyip kıt'alardan ve küçük zabit mektebinden yetişen zabit.

Gedilmek *f.* Oyulmak, çentilmek, gedik olmak. Kaşınmak.

Gedişmek *f.* Kasınmak.

Gedman *i.* Külünklü kazma.

Geğe, geğeç *s.* Böcek sokması.

Geğeçarı *i.* Zehirli bir arı.

Geğeckuşu *i.* Atmacanın bir cinsi.

Geğelemek *f.* (Böcek, veya hayvan) sokmak.

Geğirme *i.* Geğirmek işi.

Geğirmek *f.* Midede hâsıl olan gazı ağızdan çıkarmak.

Geğrek *i.* Kaburganın alt tarafı.

Geğerekaltı *i.* Böğürün üstü.

Gelberi *i.* Soba ve ocaklardan ateşi çekmeğe mahsus alet.

Gelecek *s.* İlerdeki, öndeki zaman, istikbal, ati.

Gelin *i.* Yeni evlenmiş veya evlenmekte olan kız yahut kadın. Oğul karısı.

Gelince *h.* Geldikte, geldiği zaman. İmdi : *Bu işe gelince ben anlamam.*

Gelincik *i.* Çayırlarda yetişen kızıl renkli çiçek. Sansar nev'inden küçük ve ince uzun bir hayvan.

Gelincikbalığı *i.* Eti lezzetli bir balık.

Gelincikilleti *i.* Vücudün muhtelif yerlerinde su toplanma hastalığı, istiska.

Gelinfeneri *i.* Bir ot.

Gelinlik *s.* Yetişmiş kız, gelin elbise ve eşyası.

Gelir *i.* Bir mülkün getirdiği para, irat, akar.

Geliş *i.* Gelmek işi. Tarz, tavır, suret.

Gelişigüzel *h.* Rasgele, olduğu gibi.

Gelişmek *f.* Yetişmek, boy atmak. Semirmek.

Gelme *i.* Gelmek işi.

Gelmek *f.* Başka bir yer-

den yakına veya bulunduğumuz yere yetişmek, gitmek mukabili. Geri dönmek Girmek. Başlamak. Olmak. Dokunmak. Uymak, yakışmak. Bulunmak, görünmek. İrat olmak. Kabul etmek. **Biraraya**— *f.* Toplanmak. **Çıka** —*f.* Birdenbire gelmek. **Gidip** — *f.* Bir gidip bir gelmek. **İçeri**—*f.* Girmek. **İmana**—*f.* Hakikati teslim etmek. **İşe**—*f.* Uygun olmak. **Karşı** — *f.* Karşılamak. Dayatmak. **Uhdesinden**—*f.* Becermek. **Yola** — *f.* İtaat etmek.

Gem *i.* Atı idare için ağzına vurulan dizgine bağlı demir. — **vurmak** *f.* Hayvana gem takmak.

Gemi *i.* Deniz, göl veya nehirlerde eşya ve insan taşıyan ve kürek, yelken, buhar gibi kuvvetlerle yürüyen nakil vasıtası, sefine, vapur. **Harp — si** *i.* Harpte kullanılan toplarla mücehhez gemi.

Gemici *i* Denizci. Gemi sahibi, gemi kaptanı, tayfa, bahriyeli.

Gemicilik *i.* Gemici mesleği.

Gemicinuru *i.* Gemi direklerinin ucundaki fener.

Gemiyatağı *i.* Liman, koy.

Gemrenmek *f.* Dişle oyulmak. Gıcırdatmak.

Gen *s.* Geniş, bol.

Gencelmek *f.* Gençleşmek.

Genç *s.* Taze, yaşlı olmıyan, delikanlı. Yeni, körpe.

Gençlik *i.* Genç oluş.

Gene, yine *h.* Tekrar, bir daha, yeniden: *Gene mi geldin ?*

Gene *i.* Hayvanlara mu sallat olan bit nev'inden bir böcek.

Geniş *s.* Dar olmıyan, bol. Enli. Kaygusuz. Ferah.

Genişlemek *f.* Geniş olmak.

Genişlenmek *f.Bak:* Genişlemek.
Genişletmek *f.* Geniş yapmak.
Genişlik *i.* Bolluk. Enlilik. Rahatlık.
Geniz *i.* Burun deliğinin boğaza dayandığı yer.
Gerçek *s.* Doğru.
Gerçeklenmek *f. Bak:* Gerçekleşmek.
Gerçekleşmek *f.* Gerçek olmak.
Gerçekleştirmek *f.* Gerçek kılmak.
Gerçeklik *i.* Doğruluk.
Gerçekten *h.* Hakikaten.
Gerçi, eğerçi *h.* Her nekadar, ise de: *Gerçi bu iyi bir fikirdir.*
Gerdan, gerden *i.* Boynun ön tarafı.
Gerdanlık *i.* Kadınların gerdana taktıkları mücevher dizileri.
Gerdek *i.* Evlenme gecesi gelin ile güveyin kapandığı oda,zifaf odası.
Gerdel *i.* Ağaç koğa
Gerdirmek *f.* Gergin ettirmek.
Gereği *h.* Lâzım olduğu kadar, kâfi derecede : *Çocuğu gereği gibi adam etti.*
Gerek *s.* Lâzım. Yarar. *i.* Lüzum.
Gereklik *i.* Yararlık, lüzum.
Gerekmek *f.* Lâzım olmak.
Geren *i.* Balçıklı toprak.
Gergedan *i.* Burnu üzerinde boynuzu bulunan vahşi hayvan.
Gergef *i.* Nakış işlenecek kumaşın gerilmesine mahsus alet.
Gergi *i.* Gerecek alet.
Gergin *s.*Gerilmiş.Dargın.
Gerginlik *i.* Gergin oluş. Darginlik.
Geri *i.* Art, arka, kıç. Son. Dönüş. Aşağı. — **almak** *f.* Verilen bir şeyi tekrar almak. Arkaya çekmek. — **dönmek** *f.* Arkaya doğru tekrar gelmek. — **çevirmek** *f.* Geriye döndürmek.— **durmak** *f.* Sakınmak. — **gelmek** *f.* Tekrar gelmek. — **gitmek** *f.* Gerilemek. — **kalmak** *f.* Arkada

kalmak. Gecikmek. — **komak** *f.* Sonraya bırakmak. — **vermek** *f.* Alınan bir şeyi tekrar vermek.

Gerilemek *f.* Geride kalmak.

Gerili *s.* Gevşek olmıyan, gerilmiş.

Gerilme *i.* Gerilmek işi.

Gerilmek *f.* Çekilip uzanmak, Gevşek olmamak.

Gerinmek *f.* Kolları gövdeyi uzatarak esnemek.

Gerisigeri, gerisingeri *i.* Geri dönme.

Geriz *i.* Lâğım.

Germ *s.* Sıcak.

Germek *f.* Çekip uzatmak, gevşek bırakmak. — **göğüs** *f.* Karşı komak.

Germi *i.* Sıcaklık. Çalışma.

Geştügüzar *i.* Gezip dolaşma.

Getirmek *f.* Uzak yerden yakına almak, komak, sokmak Uydurmak. **Vücude**— *f.* Yaratmak.

Getirilmek *f.* Yakına alınmak

Getirtilmek *f.* Yakına aldırılmak.

Getirtmek *f.* Yakına aldırtmak.

Gevelemek *f.* Isırıp koparmağa çalışmak. Geviş getirmek. lâkırdıyı ağızda dolaştırmak.

Geveze *s.* Çok söyliyen, boşboğaz.

Gevezelik *i.* Geveze oluş.

Gevher *i.* Cevher.

Gevirmek *f.* Sokmak, karıştırmak.

Geviş *i.* Deve, inek ve koyun gibi bazı hayvanların yedikleri şeyi tekrar ağıza getirip yeniden çiğnemeleri. — **getirmek** *f.* Geviş yaparak çiğnemek.

Gevrek *s.* Yumuşak olmayıp çabuk kırılır sert. *i.* Kuru çürek, peksimet.

Gevrekçi *i.* Gevrek yapan ve satan adam.

Gevremek *f.* Katılaşmak, gevrek olmak.

Gevretmek *f.* Katılaştırmak, kurutmak.
Gevşek *s.* Gergin veya sert olmıyan. Sölpük.
Gevşeklik *i.* Gevşek olmaklık.
Gevşemek *f.* Gevşek olmak.
Gevşetmek *f.* Gevşek yapmak.
Gevşetilmek *f.* Gevşek yapılmak.
Geyik *i.* Dallıbudaklı boynuzlu bir hayvan.
Gez *i.* Ölçü ipi. Tüfeğin ve tabancanın üzerindeki nişan noktası. *e.* Giz, defa, kere.
Geyim *i. Bak:* Giyim.
Geyinmek *f. Bak:* Giyinmek.
Geymek *f. Bak:* Giymek.
Gezdirmek *f.* Dolaştırmak, yürütmek. Seyrettirmek. Serpmek.
Gezgin, gezginci *s.* Çok gezmiş.
Gezi *i.* Bir arşın eninde ipek ve iplikten yapılan kumaş.
Gezici *s.* Gezen, seyyar.
Gezilmek *f.* Dolaşılmak, yürünmek. Seyredilmek.
Gezinmek *f.* Dolaşmak, gezip vakit geçirmek.
Gezinti *i.* Gezinme. Gezilecek yer.
Gezlemek *f.* Ölçmek.
Gezme *i* Gezmek işi.
Gezmek *f.* Dolaşmak, yürümek, seyretmek.
Gibi *s.* Benzeri anlatır : *Pamuk gibi, ay gibi.* Zamanca yakinlığı gösterir : *geldiği gibi, aldığı gibi.*
Giderayak *i.* Son dakikada, gitmek üzere iken.
Gidermek *f.* Savuşturmak.
Gidi *s.* Pezevenk (eski). Çıkışmağı anlatır: *Seni gidi beni bilmez.*
Gidilmek *f.* Gitmek kabil olmak.
Gidiş *i.* Gitme. Tutam.
Gidişmek *f.* Biribirine gitmek.
Gidon *i.* Bisiklet dümeni.
Gil *e.* Aile ve san anlatır : *Ahmetgil.*

Girah *i.* Arşının on altıda biri.
Giran *s.* Ağır.
Giranbaha *i.* Kıymetli.
Giray *i.* Eski Kırım sultanlarına verilen isim.
Girdap *i.* İki akıntının karşılaşmasından suyun üzerinde hâsıl olan çevirinti. Tehlikeli yer.
Girdibat *i.* Kasırga.
Girek *i.* Girilecek yer, methal.
Girgin *s.* Sokulgan.
Girginlik *i.* Girgin oluş.
Girift *s.* Biribirine geçmiş.
Giriftar *i.* Duçar, uğramış —**olmak** *f.* Duçar olmak.
Girilmek *f.* Girmek mümkün olmak.
Girinti *i.* Bir şeyin içeriye girmiş yeri.
Girintili *s.* Girintisi olan. — **çıkıntılı** *s.* Çıkıntı ve girintisi çok.
Giriş *i.* Girmek işi. Başlama.
Girişmek *f.* Sokulmak. Bulaşmak. Başlamak.
Girive *i.* Çıkmaz sokak, dolaşık yol. Güçlük, çaresizlik.
Grizgâh *i.* Kaçacak yer.
Girme *i.* Girmek işi.
Girmek *f.* Sokulmak, içeri varmak. Karışmak, araya sıkışmak. **Araya** —*f.* Uzlaştırmak. **Biribirine** — *f.* Kavga etmek. **Göze** — *f.* Sevilmek. **Günaha** — *f.* Günah işlemek. **Zihne** — *f.* Anlaşılmak.
Giryan *s.* Ağlıyan.
Girye *i.* Ağlama.
Gişe *i.* Bilet, para, pul gibi şeyler alıp verilen pencere
Gitgide, gitgit *h.* Gittikçe : *Hastalık gitgide ilerliyor.*
Gitme *i,* Gitmek işi.
Gitmek *f.* Varmak. Uzaklaşmak. Kaçmak, ayrılmak. Kaybolmak. Geçmek. Savuşmak. Bitmek. Yürümek. Görülmek. **Aralığa** — *f.* Kaybolmak. **Elden** — *f.* Fırsat kaçırmak. **Geri**—*f.* Dönmek. **İleri** —

f. İlerlemek. **Yola**— *f.* Seyahate çıkmak.

Giydirmek *f.* Giymesine yardım etmek. Elbise, çamaşır v.s. vücude, ayakkabı ayağa, eldiven ele, şapka başa konulmak.

Giyim *i.* Giyilecek şey. Bir defada giyilme.

Giyimkuşam *i.* Süs.

Giyinmek *f.* Kendisini giydirmek.

Giymek *f.* Elbise, çamaşır v.s. yi vücudüne, ayakkabıyı ayağa, eldiveni ele, şapkayı başa komak.

Giyotin *i.* Fransada ölüme mahkûm olanın kafasını kestikleri satır.

Giz, gez *e.* Defa, kere.

Gizlemek *f.* Saklamak.

Gizlenmek *f.* Saklanmak.

Gizli *s.* Saklanmış, saklı, görünmez.— **den — ye** *h.* Gizlice. *i.* Sır.

Gizlice *h.* Saklıca.

Gizlikapaklı *s.* Saklı.

Gıcık *i.* Kaşınmakla beraber yanma. Karıncalanma. Fena bir sesle veya tırnağın sürtülmeşile hâsıl olan iç fenalığı.

Gıcıklamak *f.* Gıcık hâsıl etmek *c.* Şüpheye düşürmek.

Gıcıklanmak *f.* Gıcık hâsıl olmak. *c.* Şüphelenmek.

Gıcır *i.* Sakıza katılan lâstik gibi bir madde. ——*h.* Dişlerin biribirlerine sürülmesi gibi keskin ve sert bir sesi anlatır.

Gıcırdamak *f.* Gıcır gıcır ses çıkarmak.

Gıcırdatmak *f.* Gıcır gıcır yaptırmak.

Gıcırtı *i.* Gıcır gıcır çıkan ses.

Gıda *i.* Besleyici şey.

Gıdaî *s.* Gıdaya ait.

Gıdak *i.* Yumurtlıyacak tavuğun bağırması.

Gıdaklamak *f.* Tavuk gıdak diye bağırmak.

Gıdalandırmak *f.* Besletmek, gıda vermek.

Gıdalanmak *f.* Beslenmek, gıda almak.

Gıdalı *s.* Gıdası olan.

Gıdasız *e.* Gıdası olmıyan.

Gıdık *i.* Vücudün bazı yerlerine dokununca istemiyerek gülme.

Gıdıklama *i.* Gıdıklamak işi.

Gıdıklamak *f.* Gıdık hâsıl etmek.

Gıdıklanma *i* Gıdıklanmak işi.

Gıdıklanmak *f.* Gıdık hâsıl olmak.

Gıllığış *i.* Garaz, öç. Hile.

Gılzet *i.* Kabalık.

Gına *i.* Bıkkınlık. Zenginlik. Doyma.— **gelmek** *f.* Doymak, bıkmak.

Gına *i.* Şarkı söyleme.

Gıpta *i.* İmrenme.

Gırah *i.* Fasulye nev'inden bir tane.

Gırgır *i.* Gürültü.

Gırıldamak *f.* Karın gırıltı etmek guruldamak.

Gırıltı *i.* Barsakların içindeki gaz ve suyun hareketile karında hâsıl olan gürültü, gur gur yapma.

Giriv *i.* Bağırma.

Girize *i.* Dürtü, sevkitabiî, canlı mahlûkların öğretme neticesi olmayıp kendiliğinden olan hareketleri.

Girizî *s.* Sevkitabiîden hâsıl olan, dürtüden gelen.

Girla *h.* Çokluk anlatır.

Girlamak *h. Bak:* Gırıldamak.

Girtlak *i.* Boğazımızdan başlayıp akciğerde nihayet bulan boru, teneffüs borusu. —**veremi** *i.* Verem hastalığının girtlakta olanı.

Gişa *i* Örtü, zar.

Giyaben, giyabî *i.* Gözönünde olmaksızın. Arkadan.

Giyap *i.* Gözönünde bulunmama. Kaybolma, meydanda bulunmama.

Giybet *i.* Çekiştirme. — **etmek** *f.* Çekiştirmek.

Gliserin *i.* Hekimlikte kullanılan yumuşatıcı su.

Glükoz *i.* Seker maddesi.

Glüten *i.* Nişasta maddesi.
Gocuk *i.* Kalın kürklü palto.
Gol *i.* Futbolda topu kaleye sokma.
Gomalaka *i.* Mühür mumu yapmağa yarar bir cins zamk.
Gomalâstik *i.* Kurşunkalemi izlerini silmeğe yarıyan kavuçuk parçası. Muşmba v.s. yapmağa yarıyan bir nevi zamk.
Gomba *i.* Hasır halat.
Gonce,konca *i.* Açılmamış çiçek.
Goril *i.* Bir cins maymun.
Göbek *i.* Ana rahminde iken çocuğun karnına dış taraftan bağlı olan barsağın doğduktan sonra kesilen yeri. Bazı sebze ve meyvaların ortası. *c.* Orta. Batın, zürriyet. — **atmak** *f.* Göbeği hoplatarak oynamak.
Göbeklenmek *f.* Fazla şişmanlıktan karın dışarı fırlamak. Salata, marul gibi şeyler göbek bağlamak,
Göbekli *s.* Göbeği olan.
Göbektaşı *i.* Hamamların ortasında yuvarlak set.
Göç *i.* Taşınma.
Göçebe *s.* Hiçbir yeri olmıyan, bir yerden bir yere konan adam veya kavm.
Göçer *s.* Göçen, dolaşıcı.
Göçetmek *f.* Göçmek.
Göçken *i.* Tavşan yavrusu. Kır sansarı
Göçmek *i.* Taşınmak.Başka yere konmak. Ölmek. Batmak, çökmek.
Göçürmek *i.* Taşıtmak. Batırmak. Yutmak,
Göğümtül *s.* Mavimsi.
Göğüs *i.* Vücudün gerdanla bel arasındaki kısmı.— **geçirmek** *f.* İç çekmek.— **germek,** — **vermek** *f.* Karşı durmak.
Göğüsçukuru *i.* Göğsün mideye yakın olan çukur yeri.
Göğüslemek *f.* Göğsü dayamak. Karşılamak.

Göğüslük *i.* Elbisenin kirlenmemesi için boyundan asılıp giyilen önlük.
Göğüstahtası *i.* Göğsün yukarı kısmı.
Gök *s.* Mavi.
Gök *i.* Arz, gün ve bütün yıldızların bulunduğu boşluk, sema.
Gökçe *s* Mavimsi.
Gökçek *s.* Güzel.
Gökçül *s.* Beyaz benekli mavi.
Gökgürleme, gökgürlemesi *i.* Gökgürültüsü.
Gökgürlemek *f.* Bulutların çarpışmasından gürültü hâsıl olmak.
Gökgürültüsü *i.* Bulutların çarpışmasından hâsıl olan gürültü.
Gökkandil *s.* Zilzurna sarhoş.
Gökkır *s.* Külrengi.
Gökkubbe *i.* Gök. Asuman.
Göklük *i* Mavilik.
Gökremek, göğermek *f.* Gök rengini almak. Morarmak. Tazelenmek.
Gökyüzü *i.* Gök.
Göl *i.* Büyük durgun su.
Gölayağı *i.* Göl suyunun fazlasını denize veya bir ırmağa akıtan çay.
Gölbaşı *i.* Göl suyunun çıktığı yer.
Göle,gölek *i.* Sulak yerlerde hâsıl olan tatarcık gibi ufak sivrisinek.
Gölek *i.* Gölün dalgalanması.
Gölge *i.* Bir cismin ışık karşısında yere düşen sureti. Resimde gölgeyi tasvir eden açık siyah boya. *c.* Birini taklit eden, daima arkasından giden. Koruma. Himaye, saye.
Gölgealtı *i.* Gölgelik yer.
Gölgelendirmek *f.* Gölge etmek, gölge şekli yapmak.
Gölgelenmek *f.* Gölge altına girmek,
Gölgeli *s.* Gölgesi olan.
Gölgelik *i.* Gölge altı.
Gölotu *i* Sarı nilüfer.
Gömdürmek *f.* Gömmesini mucip olmak.
Gömkök *s.* Koyu mavi.

Gömlek *i.* Tenin yukarı kısmını örten beyaz çamaşır. Zar, örtü. Yeleğin altına giyilen ve boyun hizasına yaka takılan beyaz veya renkli çamaşır. **Kolalı** — *i.* Frenk gömleginin kolalanmış nev'i.

Gömlekçi *i.* Kolalı gömlek yapan ve satan adam.

Gömleklik *s.* Gömlek yapmıya yarar kumaş.

Gömleksarması *i.* Kuzu ciğerinin gömleğine pirinç doldurarak yapılan yemek, sarma.

Gömme *i.* Gömmek işi. *s.* Gömülmüş.

Gömmek *f.* Ölüyü mezara koyup örtmek, defnetmek. Toprağın veya diğer bir şeyin içine sokmak, gizlemek.

Gömülmek *f.* Toprağın veya diğer bir şeyin altında kalmak, örtülmek. Derinleşmek, batmak. Defnedilmek.

Gömülü *s.* Defnedilmiş, gömülmüş. Gizli, saklı define.

Gön *i.* İşlenmiş deri Meşin.

Gönan *i.* Durgun su.

Gönderilmek *f.* Yollanmak.

Gönderiş *i.* Göndrme.

Gönder *i.* Uzun sopa. Geminin başına, kıçına dikilen sancak direği.

Gönderme *i.* Yollama, salma.

Göndermek *f.* Yollamak, salmak.

Göndertmek *f.* Yollatmak.

Göndür *i.* Teşyi.—**e gitmek** *f.* Teşyi etmek.

gönül *i.* Yürek, kalp, dil. İstek, arzu, heves, niyet. Duygu Aşk, sevda. Rıza, muvafakat. Yiğitlik. Kibir, gurur. Ahlâk, tabiat. Hatır. — **açıklığı** *i.* Neşe, sevinç. — **açılmak** *f.* Ferahlanmak.—**açmak** *f.* Ferahlatmak. — **almak** *f.* Meftun etmek. Gönlünü yapmak. — **çekmek** *f.* İstemek.—

darlığı *i.* Cansıkıntısı. — **hoşluğu** *i.* Hoşnutluk. —**rızası** *i.* Muvafakat. —**vermek** *i.* Âşık olmak.— **yapmak** *f.* Kandırmak, memnun etmek.

Gönüllü *s.* Kendi arzusu ile iş gören. Kibirli. Mecbur olmadığı halde asker yazılan, fedaî.

Gönülsüz *s.* Kibirsiz. *h.* İsteksiz.

Gönülsüzlük *i.* Gönülsüz oluş.

Gördürmek *f.* Göstermek. Yaptırmak.

Görenek *i.* Görgü ile yapılan şey, âdet, usul, taklit.

Göre *e.* Nazaran, kalırsa, bakılırsa, itibarile, mucibince: *Bana göre hava hoş.*

Görek *i.* Gösteriş. Manzara.

Görgü *i.* Deneme. İşbilme.

Görgülü *s.* Görgüsü olan.

Görgüsüz *s.* Toy, görgüsü olmıyan.

Görgüsüzlük *i.* Toyluk.

Görme *i.* Görmek işi, *s.* Gören, görmüş.

Görmece *s.* Görmek şartile.

Görmek *f.* Göz vasıtasile bir şeyi tanımak. Anlamak. Bulmak, muhakeme etmek. Okumak. Rasgelmek. Ziyaret etmek. Yapmak. Uğramak. Denemek. Gezmek. Almak, öğrenmek. Hazırlamak. Geçirmek. **Âdet** — *f.* Kadın aybaşı olmak. **Çok** — *f.* Çoğumsamak **Hoş** —*f.* Müsamaha etmek. **İş**— *f.* Çalışmak. **Rüya** — *f.* Uykuda rüya âleminde yaşamak.

Görmemezlik *i.* Aldırmama. Müsamaha.

Görmez *s.* Görmiyen, kör.

Görücü *s.* Gelinlik kız arayıp bulmağa giden kadın. Gören, bakan.

Görücülük *i.* Görücü sıfatı.

Görülme *i.* Görülmek işi.

Görülmek *f.* Gözle tanımak. Tesviye olunmak, halledilmek.

Görüm *i.* Görüş.
Görümce *i.* Kocanın kız kardeşi.
Görümlük *i.* Yüzgörümü.
Görünme *i.* Görünmek işi.
Görünmek *f.* Gözle görülebilir halde olmak. Benzemek, zannolunmak. Gözükmek, çıkmak, meydanda olmak.
Görünüş *i.* Görünme. Görünen şekil ve suret Gösteriş.
Görünmez *s.* Görünmiyen.
Görüş *i.* Görme.
Görüşme *i.* Görüşmek işi.
Görüşmek *i.* Biribirini görmek, buluşmak. Konuşmak. Söylemek. Tanışmak.
Görüşülmek *f.* Bir yere gelinmek, konuşulmak.
Görüştürmek *f.* Görüşmelerini temin etmek.
Gösterilmek *f.* Görülecek bir hale konmak.
Gösteriş *i.* Göstermek, işi. Görünüş. Yalandan kendisini satma. Yakışık.
Gösterişli *s.* Gösterişi olan. Yakışıklı.
Gösterişsiz *s.* Gösterişi olmıyan.
Gösterişsizlik *i.* Gösterişsiz oluş.
Göstermek *i.* Gördürmek. Öğretmek, anlatmak. Çıkarmak. İspat etmek. Karşısında tutmak, meydana koymak.
Göstertmek *f.* Göstermesini mucip olmak.
Göt *i.* Vücudün lüzumsuz ve pis posasının dışarıya atıldığı delik, kıç. Dip. Arka.
Götlük *i.* Eyer ve palanın arkasına kaplanan meşin.
Götün *h.* Arkaya doğru, manasına kullanılır ve tekrarlanarak söylenir: *Götün götün yürüme.*
Götürme *i.* Götürmek işi.
Götürmek *f.* Yakından uzağa almak. Kaldırmak. Almak. Dayanmak.
Götürtmek *f.* Götürmesini temin etmek.

Götürü *s.* Toptan, ölçülüp tartılmadan.

Götürülmek *f.* Yakından uzağa alınmak. Kaldırmak, dayanılmak.

Gövde *i.* Vücut, beden ceset, cüsse. Vücudün göğüs ve omuzlardan ibaret kısmı. Ağacın dallardan maada olan kısmı, kütük.

Gövdeli *s.* Gövdesi olan. İri.

Göya, gûya *h.* Sanki, sözde.

Göydergi *i.* Çok yanar ve kaşınır bir çıban.

Göymek *f.* Yakmak.

Göynük *i.* Ufak torba.

Göyük *i.* Yanmış şey. Kaynıyan suyun köpüğü. *c.* Yanık. Keder. Sıtma.

Göyünmek *f.* Yanmak.

Göz *i.* Canlı mahlûkların görme uzvu. Görme. Kaynak memba. Delik, çukur. Çekmece. Bölük, kısım. Terazi kefesi. Köprü kemeri. Kıymet, itibar. Sevgi. — — *h.* Delik delik. — **değmek** *f.* Nazar değmek. — **dikmek** *f.* Gözleri açarak bakmak. Haset etmek. — **doymak** *f.* Kanmak. — **gezdirmek** *f.* Aramak. — **kalmak** *f.* İmrenmek. — **kararmak** *f.* Başdönmek. Kudurmak. — **kesmek, kestirmek** *f.* Cesaret etmek. — **korkmak** *f.* Yılmak. — **kulak olmak** *f.* Dinlemek, dikkat etmek.

Gözaçıklığı *i.* Uyanıklık, kurnazlık.

Gözağrısı *i.* Gözde hâsıl olan hastalık. **İlk** — *s.* İlk yavuklu.

Gözaklı *i.* Gözün beyaz kısmı.

Gözalıcı *s.* Göze çarpan, gözü cezbeden. Gözü kamaştıran.

Gözbağı *i.* Afsun. Büyü.

Gözbağıcı *s.* Afsuncu.

Gözbebeği *i.* Gözün asıl gören ortasındaki siyah, çakır, mavi, elâ, yeşil renkteki yuvarlak kısmı. *c.* Çok sevilen insan.

Gözboncuğu *i.* Nazara karşı takılan mavi boncuk.
Gözcü *i.* Nöbetçi. Bekçi.
Gözcülük *i.* Bekçilik, nöbetçilik.
Gözdağı *i.* Göztaşı. Korkutma.
Gözde *s.* Sevgili.
Gözdoktoru *i.* Göz hastalıklarından anlıyan ve göze bakan doktor, gözhekimi.
Gözeme *s.* Gözemek işi.
Gözemek *f.* Nakışı ipekle örtmek, iki kat yapmak.
Gözen *i.* Alaca geyik.
Gözenmek *f.* Nakış üstünde ipekle bir kat daha geçirilmek.
Gözer *i.* Harman kalburu.
Gözetilmek *f.* Bakılmak. Korunmak. Beslenmek. Beklenmek. Tutulmak, sayılmak.
Gözetlemek *f. Bak:* Gözetmek.
Gözetme *i.* Gözetmek işi.
Gözetmek *f.* Korumak. Bakmak. Beslemek. Beklemek. Tutmak, saklamak. Dikkat etmek. İşaret etmek.
Gözettirmek *f.* Korutmak.
Gözevi *i.* Gözçukuru.
Gözgöre *f.* Meydanda.
Gözgü *i.* Ayna.
Gözhapsi *i.* Gözönünden ayrılmamak.
Gözhekimi *i.* Gözdoktoro.
Gözkararı *i.* Tahmin.
Gözkarası *i.* Gözbebeği.
Gözkapağı *i.* Biri yukardan, öteki aşağıdan kapanarak gözü örten perdeler.
Gözkıpma *i* Gözkıpmak işi.
Gözkıpmak *f.* Gözkapaklarını yarı kapamak. Gözkapaklarını açıp kapıyarak işaret etmek.
Gözkuyruğu *i.* Gözün kulak tarafındaki ucu.
Gözleme *i.* Gözlemek işi. Hamurdan yapılan bir börek.
Gözlemek *f.* Beklemek.
Gözlü *s.* Gözü olan. Bölüklü. Delikleri olan.

Gözlük *i.* Uzak veya yakından iyi görmek ve gözleri toz, ziya v.s. den korumak için takılan camlı alet.

Gözlükçü *i.* Gözlük yapan ve satan adam.

Gözlüklü *s.* Gözlük takan.

Göznuru *i.* Görme. Gözle yapılan ve gözleri yoran iş. Çok sevgili. — **dökmek** *f.* Gözle emek sarfetmek.

Gözönü, gözönünde *h.* Gözden kaçmıyacak yerde, meydanda.

Gözpınarı *i.* Gözün burun tarafındaki ucu.

Gözsüz *s.* Gözü olmıyan, kör.

Gözsüzlük *i.* Göz yokluğu.

Göztaşı *i.* Zaç.

Gözüaçık *s.* Uyanık. Kurnaz. İşini bilir.

Gözüardında *s.* Ardında bir düşündüğü olan, birini veya bir şeyi merak eden Umduğunu görmeden ölen.

Gözükara *s.* Pervasız. Hain.

Gözükapalı *s.* Tecrübesiz.

Gözükmek *f.* Görünmek. Kendini göstermek.

Gözüpek *s.* Yiğit.

Gözütok *s,* Kanaatkâr.

Gözyaşı *i.* Ağlarken yahut çok sevinince veya nezle olunca gözden dökülen su

Grafik *i.* Bir şeyi çizgi veya resim ile anlatma.

Grafit *i.* Kurşunkalemi yapmakta kullanılan bir kömür.

Gram *i.* Kilonun binde biri.

Gramofon *i.* Plâklar vasıtasile sesi tekrar eden alet, fonoğraf.

Grandi *i.* Geminin orta direği.

Granit *i.* Yol ve yapıda kullanılan sert taş.

Grev *i.* İşi yüzüstü bırakma.

Grevci *i.* Grev yapan.

Grup *s.* Zümre, takım. Toplanma.

Gudde *i.* Bez, yumru.

Gudruf *i.* Kıkırdak.

Gudrufî *s.* Kıkırdaklı olan veya ona benziyen.

Gufran *i.* Allahın affi.

Guguk *i.* Mayıs ayında bu sesi tekrar ederek öten güvercin büyüklüğünde bir kuş.
Gul *i.* Gulyabani.
Gulâm *i.* Oğlan. Köle.
Gulgule *i.* Gurultu.
Gûna *h.* Çeşit.
Gûnagûn *h.* Çeşit çeşit.
Gunne *i.* Burundan çıkan ses.
Gurama *s.* Alacaklılar.
Gurbet *i.* Gariplik. Yabancılık, vatan dışı.
Gureba *i.* Garipler, kimsesizler.
Gurk *s.* Kuluçka olup kabarmış ve kızarmış tavuk ve hindi
Gurklamak *f.* Gurk olmak.
Gurlamak, guruldamak *f.* Karın ve barsaklar gurultu etmek.
Gurre *i.* Yeni başlıyan ay.
Gurultu *i.* Barsaklardaki gaz ve suyun hareketile karından ses gelme.
Gurup *i.* Batma, görünmez olma, güneş batma.
Gurur *i.* Güvenme, kurulma, kibir.
Gururlu *s.* Kibirli, mağrur.
Gururlanmak *f.* Öğünmek, gurura kapılmak.
Gusletmek *f.* Gusül yapmak. Yıkanmak.
Gussa *i.* Tasa.
Gusül *i.* Loğusalıktan, âdet gördükten, cünüplükten, sonra yıkanma.
Gusülhane *i.* Gusledilecek, yıkanılacak yer.
Gûya *e. Bak:* Göya.
Gübel *s.* Bacaksız çocuk.
Gübre *i.* Tarla ve araziye atılan hayvan pisliği, eski fışkı.
Gübrelemek *f.* Gübre atmak.
Gübrelenmek *f.* Gübre atılmak.
Gübreli *s.* Gübrelenmiş.
Güce *i.* Kaynatılmamış bulgur.
Gücenik *s.* Dargın.
Güceniklik *i.* Dargınlık.
Gücenme *i.* Gücenmek işi.

Gücenmek *f.* Darılmak, hatırı kırılmak.
Gücendirmek *f.* Darıltmak, hatır kırmak.
Gücü *i.* Karakış.
Gücük *s.* Kuvvetsiz, zayıf.
Güç *i.* Kuvvet. Zahmet. *s.* Zor, çetin. — **belâ** *h.* Güç halle. **İş** — *i.* Meşguliyet. **Güce gitmek** *i.* Ağır gelmek, gücenmek.
Güçlenmek, güçleşmek *f.* Zorlaşmak.
Güçlendirmek, güçleştirmek *f.* Zorlaştırmak.
Güçlü *s.* Zorlu, kuvvetli. — **kuvvetli** *s.* Kuvveti yerinde.
Güçlük *i.* Zorluk.
Güçsümek *f.* Zorluk çıkarmak.
Güçsüz *s.* Kuvvetsiz. **İşsiz** — *s.* Meşguliyetsiz.
Gücüne *z.* Güçle, zorla.
Güden *i.* Körbarsak.
Güderi *i.* Terbiye olunmuş ince ve yumuşak deri.
Güdük *s.* Kuyruksuz. Tüysüz. Sakat, eksik.
Güfte *i.* Bestelenen manzume. Şarkı sözü.
Güftügû *i.* Dedikodu.
Güğeri *i.* Yeşil sebze veya meyva.
Güğüm, güüm *i.* Bakırdan uzun kulplu su kabı.
Güher *i.* *Bak:* Gevher.
Güherçile *i.* Barut yapmağa yarıyan külçe halinde bir madde.
Gül *i.* Çok güzel kokulu kırmızı, pembe, beyaz, sarı v.s. renkteki çiçeğinden yağ çıkarılan ve şurup, reçel yapılan dikenli küçük bir nebat.
Gülağacı *i.* Gül veren dikenli küçük ağaç.
Gülbank *i.* Bir ağızdan ve makamla söylenen dua.
Gülbeşeker *i.* Bir çeşit gül reçeli.
Güldürmek *f.* Gülmesini mucip olmak.
Güldürücü *s.* Güldüren.
Gülen, güler *s.* Neşeli.

Gülcryüz *s.* Sevinç — **göstermek** *f.* İltifat etmek.

Güleryüzlü *s.* Sevimli.

Güleş, güreş *i.* Pehlivanlık, musaraa, birini yenmek için uğraşma.

Güleşçi, güreşçi *i.* Güreş eden, pehlivan.

Güleşilmek, güreşilmek *f.* Güreş edilmek.

Güleşme, güreşme *i.* Güreş etme.

Güleşmek, güreşmek *f.* Güreş etmek, biribirini yere vurmağa çalışmak.

Güleştirmek, güreştirmek *f.* Güreş ettirmek.

Gülgibi *h.* Tertemiz.

Gülkurusu *i.* Reçel yapmak için kurutulan gül çiçeğinin yaprağı.

Güllâbı *i.* Tımarhanede delilere bakan adam.

Güllâç *i.* Nişastadan yapılan ince yufka.

Güllâp *i.* Gülsuyu.

Gülle *i.* Top mermisi.

Güllü *s.* Gülü olan.

Güllük *i.* Gül bahçesi.

Gülme *i.* Gülmek işi.

Gülmek *f.* Ağız ve dudakların bir hareketi ve çehredeki değişiklikle hoşa gittiğini, keyiflendiğini anlatmak. Sevinmek. Alay etmek.

Gülmez s. Çatık çehre.

Gülrengi *s.* Gülün renginde, hafif kırmızı.

Gülsuyu *i.* Gülden çıkarılan iyi kokulu su, güllâp.

Gülüm *i.* Gülme, hande.

Gülümsemek *f.* Güler gibi yapmak.

Gülünmek *f.* Gülme hareketi yapmak. Alay edilmek.

Gülüstan *i* Güllük.

Gülüş *i.* Gülme.

Gülüşmek *f.* Birlikte gülmek.

Gülyağı *i.* Gülden çıkarılan kokulu yağ.

Gülzar *i.* Güllük.

Güm *i.* Kemiklerin arasına batkın et. Ağıl. Boğuk ses. ——*h.* Boğuk ve gürültülü bir sesi taklit için kullanılır: *güm güm tap atılıyor.*

Gümbürdemek *f.* Gürlemek.

Gümbürtü *i.* Çok gürültülü, boğuk ses.

Gümbürtülü *s.* Gümbürtüsü olan.

Gümrük *i.* Bir memlekete giren ve memleketten çıkan eşyadan hudutta veya iskelede alınan vergi. Bu vergiyi alan daire. Rüsumat.

Gümrükçü *i.* Gümrük memuru, gümrükte çalışan adam. Gümrük komisyoncusu.

Gümüren *i.* Yabansoğanı.

Gümürdemek *f.* Böğürmek.

Gümürtü *i.* Böğürtü.

Gümüş *i:* Beyaz renkte kıymetli maden, sim. *s.* Gümüşten yapılmış. Gümüş gibi beyaz olan.

Gümüşbalığı *i.* Küçük ve eti tatlı bir balık.

Gümüşgöz *s.* Paracanlısı.

Gümüşlemek *f.* Gümüşle kaplamak veya süslemek.

Gümüşletmek *f.* Gümüşle kaplatmak.

Gümüşselvi *i.* Ayın suya aksetmesinden hâsıl olan beyaz yol.

Gümüşlü *s.* Gümüşü olan.

Gün *i.* Yeryuvarlağının kendi mihveri üzerinde bir kere dönmesinden ibaret geceyarısından başlayıp ertesi günün gece yarısına kadar süren 24 saatlik zaman. Vakıt, zaman. Hal. — **den — e** *h.* Gittikçe : *günden güne iyiyim.*

Günah *i.* Ahretçe cezayı icap ettiren hareket. Kabahat. Yazık, ayıp. — **a girmek, — işlemek** *f.* Günah bir iş yapmak.

Günahkâr *s.* Günah işliyen. Fahişe.

Günahkârlık *i.* Günahkâr oluş.

Günahlı *s.* Günahkâr.

Günahsız *s.* Günahı olmıyan.

Günahsızlık *i.* Günahsız oluş.

Günaşırı *i.* Her iki günde bir.

Günbalığı *i.* Eti lezzetli bir balık.

Günbatısı *i.* Gurup. Garp, batı. Garbışimali rüzgârı.

Gündelik *i.* İşçilerin bir günlük iş için aldıkları ücret, yevmiye. *s.* Her günlük.

Gündelikçi *i.* Gündelikle calışan adam.

Günder *i.* Mızrak, bandıra direği. Öğendire.

Gündoğrusu *i.* *Bak:* gündoğuşu.

Gündoğuşu *i.* Güneşin doğduğu taraf. Şark. Şarkıcenubî rüzgârı.

Gündönümü *i.* Dört mevsimin başları.

Gündüz *i.* Günün aydınlık kısmı.

Gündüzün *s.* Gündüz vakti.

Güneş *i.* Yeryuvarlağı ile diğer seyyarelerin tâbi oldukları yıldız, gün, şemis. Çok parlak şey.

Güneşlenmek *f.* Güneşin karşısında oturup ısınmak.

Güneşletmek *f.* Güneşe göstermek.

Güney *i.* Dağların güneşe bakan kısmı.

Güngörmez *s.* Güneş almaz.

Güngörmüş *s.* İyi zamanlar geçirmiş.

Günlemek *f.* Günü geçirmek.

Günlük *i.* Kokusu için yakılan bir ağaç.

Günlük *e.* Güne mahsus.

Günübirlik *h.* Bir gün içinde.

Günügününe *i.* Ayni günde. Söz verilen günde.

Günülemek *f.* Kıskanmak.

Günye *i.* Köşe ölçüsü, mühendis, dülger ve duvarcıların küllandığı bir alet.

Gür *s.* Bol, çok. Açık, yüksek kuvvetli. — — *h.* Bol bir şeyin akmasını yahut yıkılıp düşmesini anlatır. *i.* Gürültü.

Gürbüz *s.* Dinç, sağlam.

Gürbüzlük *i.* Gürbüz oluş.

Gürcü *i.* Gürcistan ahalisinden olan.

Gürcüstan *i.* Kafkasyada Gürcülerin oturduğu bir memleket.

Gürgen *i.* Cilâ tutan ve kayın ağacına benziyen bir ağaç.

Gürleme *i.* Büyük ses çıkaran gürültü, gürlemek işi.

Gürlemek *f.* Gürültülü ses çıkarmak. Ölmek.

Güruh *i.* Takım. Aşağı camaat.

Gürül *h.* Gürültüyü anlatır ve tekrarlanarak söylenir: *Gürül gürül su akıyor.*

Gürüldemek *f.* Gürlemek.

Gürültü *i.* Büyük ses. Patırtı, şamata, kavga.

Gürültücü *s.* Gürültü eden.

Gürültülü *s.* Gürültüsü olan.

Gürültüsüz *s.* Gürültüsü olmıyan.

Güz *i.* Topuz.

Gütmek *f.* Öne katıp sürmek. Otlatmak. *c.* Saklamak, tutmak.

Güvan *i.* Bir cins dikenli ot.

Güve *i.* Yünlü kumaşları yiyen muzır bir böcek.

Güveniş *i.* Güvenme.

Güvenilmek *f. Bak:* Güvenmek.

Güvenme *i.* Güvenmek işi.

Güvenmek *f.* Dayanmak. Emn'yet etmek. Mağrur olmak. Göze kestirmek.

Güveotu *i.* Bir bitki.

Güvercin *i.* Birçok çeşitleri bulunan eti lezzetli bir kuş.

Güvercingerdanı *s.* Yeşil ile mavi ve pembe arasında dalgalı renk.

Güvercinlik *i.* Güvercin kümesi. Kayığın kıçındaki küçük dolap veya kamara. Kule şeklindeki istihkâm.

Güverte *i.* Geminin ambar ve kamaralarının üstü.

Güverteli *s.* Cüvertesi olan.

Güvey *i.* Evlenmeğe hazırlanmış, evlenmek üzere bulunan erkek,

damat; bir adamın veya bir kadının kızının kocası.

Güveyeniği *i.* Güvenin kumaşta yaptığı delik.

Güveyfeneri *i.* Bir çiçek.

Güveyk *i.* Sebze ve salata gibi kullanılan mayhoşça bir yaprak, hindiba.

Güveylik *i.* Güvey hali. Güveyliğe mahsus elbise. v.s.

Güvez *s.* Koyu kırmızı renk.

Güz *i.* Sonbahar, eylülün yirmi birinden kânunuevvelin yirmi birine kadar olan zaman.

Güz *s.* Kıkırdak.

Güzel *s.* Hoş, iyi. Göze hoş gelen.

Güzellik *i.* Güzel oluş.

Güzellenmek, güzelleşmek *f.* Güzel olmak, süslenmek.

Güzelleştirmek *f.* Güzellik vermek.

Güzide *s.* Seçilmiş.

Güzeran *s.* Geçme.

Güzergâh *i.* Yol uğrağı.

Güzeşte *i.* Geçmiş, geçen. Faiz.

Güzün *z.* Güz vaktinde.

H

H *i.* Türk alfabesinin do kuzuncu ve sadasızların yedinci harfi.

Ha *e.* Tenbih ve ihtar edatı: *bir daha yapma ha!* Teşvik ve tacile delâlet eder: *ha bakalım.* Taaccüp ve hayretle beraber sorguyu anlatır: *gitti ha, yazık?* İşaret edatıdır: *ha şurada.* Bir şeyin sonradan hatıra geldiğini gösterir: *ha! size yazmayı vadetmiştim.* İşte manasına gelir: *ha böyle olmadı.* Evet yerinde söylenir: *sana mı söyledi? Ha!*

Ha *h.* İkisi bir, arasında fark yok: *ha Ali Hoca ha Hoca Ali.*

Habaset *i.* Kötülük. Alçaklık.

Habazan *s.* Obur.

Habbe *i.* Tane.

Haber *i.* Bir iş hakkında verilen malûmat, sağlık. Bilgi. — **almak** *f.* Haberdar olmak. — **göndermek, —vermek** *f.* Haberdar etmek.

Haberdar *s.* Haber ve malûmatı olan.

Haberleşmek *f.* Birbirine haber göndermek.

Habeş, habeşî *i.* Habeşistanlı. Beyaz ile siyah arasında koyu esmer adam.

Habeşistan *i.* Afrikanın Şapdenizi sahilinde bir memleket.

Habir *s.* Haberi olan.

Habire *h.* Bir düziye: *Habire yiyor.*

Habis *s.* Kötü. Alçak.

Habtetmek *f* Susturmak.

Hacalet *i.* Utanma.

Hacamat *i.* Kan alma.

Hacamatçı Hacamat yapan.

Haccetmek *f* Kâbeyi ziyaret etmek.

Hacet *i.* İhtiyaç. Lâzım olan şey.

Hacim *i.* Bir cismin büyüklüğü, cüsse.

Hacir *i.* Kanunî bir sebepten dolayı insanın kendi mal ve mülkünden tasarruftan menolunması.

Haciz *i.* Bir borcun veya bir hakkın teminî için bir mal veya mülkün mahkeme tarafından zaptedilmesi.

Hâciz *s.* Ayıran, bölen.

Hacı *i.* Hacceden.

Hacılaryolu *i.* Gökyüzünde beyaz bir yol gibi uzanan sık ve büyük yıldız kümesi, samanyolu, kehkeşan.

Hacmen *h.* Hacim itibarile.

Haç *i.* Kurbanbayramında Kâbeyi ziyaret.

Haç *i.* Salip, istavroz, çelipa, çarmıh.

Haçlamak *f.* Çarmıha

germek.Haç vaziyetine koymak.

Haçvari *s.* Haç biçiminde.

Hâd *s.* Sivri. Sert. Şiddetli hastalık.

Had *i.* Derece. Değer, kıymet. Sınır.

Hadde *i.* Tel yapmak için delikli alet. — **den geçirmek** *f.* İnceden inceye tetkik etmek.

Hâdde *i.* Doksan dereceden küçük olan zaviye. (Sivri bucak)

Hademe *i.* Hizmetçi.

Hadi *s.* Doğru yol gösteren rehber, kılavuz.

Hadi, haydi *e.* Emir ve tenbih edatıdır: *Haydi gidelim.* —— *h.* Ferah ferah, kolay kolay.

Hadim *i.* Hizmet eden.

Hadim *i.* Yıkan.

Hadis *i.*Peygamber sözü.

Hâdis *s.* Kadim olmıyan, sonradan çıkan.

Hadise *i.* Vak'a.

Hadit Hiddetli. Şiddetli. *i.* Demir.

Hadım *i.* Burulmuş insan.Buruk. —**etmek** *f.* İnsanı burmak.

Hadımağası *i.* Hadım hizmetçi.

Hadsiz *s.* Haddi olmıyan, çok.

Hafakan *i.* Yürek oynaması.

Hafi *s.* Gizli.

Hafif *s.* Tartıda az, ağır olmıyan. Kolay. Hoppa.

Hafir *i.* Kazma

Hafit *i.* Torun.

Hafiye *i.* Sivil polis, casus.

Hafiyyen *h.* Gizlice.

Hafız *s.* Koruyan, muhafaza eden. *s.* Kuranı ezbere okuyan.

Hafıza *i.* Hatırlama hassası. Bellek.

Hafretmek *f.* Toprağı kazmak.

Hafriyat *i.* Kazmak işleri.

Hafta *i.* Yedi günluk zaman.

Haftabaşı *i.* Haftanın son günü.

Haftalık *i.* Haftada olan.

Hafta itibarile verilen ücret.

Hah *h.* Tamam, işte: *hah işte bu iyi.*

Hah *s.* İster, isteyici. Nihayetine geldiği kelimeye istek manası verir: *dılhah*, gönül isteği.—**nahah** *h.* İster istemez.

Haham *i.* Yahûdî ruhanîsi.

Hahambaşı *i.* Hahamların başı.

Hahamlık *i.* Haham meslek.

Hahiş *i.* İstek.

Hahişger *s.* İstekli.

Hail *s.* Engel.

Haile *i.* Dram.

Hain *s.* Hıyanet eden. Fena yürekli.

Hainane *h.* Hainice.

Hainleşmek *f.* Hain olmak.

Hainlik *i.* Hıyanet.

Hak [*-k»ince*] Maden ve ağaç üzerine demir kalemle oyma veya kabartma şekiller yapma, yazma. Bir yazı ve v.s. yi kazıyarak bozma.

Hak *i.* Doğruluk. Adalet. Kazanılan mal. Ücret. Pay, hisse. *s.* Doğru, gerçek.

Hâk [*-k»ince*] *i.* Toprak.

Hakan *i.* Ulu han.

Hakaret *i.* Tahkir etme. Horlama.

Hakbin *s.* Doğruyu gören.

Hakem *i.* İki davalı taraf için sözü muteber adam veya heyet, juri. Aracı.

Haketmek *f.* Kazıp yazmak veya kazıyarak bozmak.

Hakeza *h.* Böylece. Gene öyle, kezalık: *Bu gün tatil, yarın hakeza.*

Hakgû *s.* Doğru söyliyen.

Hakî *s.* Toprağa mensup. Toprak rengi.

Hakikat *s.* Bir şeyin doğrusu, asıl. Sahih.

Hakikaten *h.* Gerçekten.

Hakikatli *s.* Sadık, vefakâr.

Hakikatsiz *i.* Vefasız.

Hakikî *s.* Sahih. Aslî.

Hâkim *s.* Hükmeden, âmir. Daha yüksekte

olan. *i.* Mahkeme reisi ve azası.

Hâkim *s.* Filozof.

Hâkimane *s.y* **Hâkime** yakışır surette.

Hakimane *s.* Filozofça.

Hakimiyet *i.* Hâkimlik.

Hâkimlik *i.* Hâkim oluş.

Hakimlik *i.* Hakim oluş.

Hakir *s.* Adi, itibarsız.

Hakirane *h.* Hakirce.

Hakkâk *i.* Hâk yapan. San'atkâr mühürcü.

Hakkâklık *i.* Hâk san'ati.

Hakkaniyet *i.* Adalet. Doğruluk.

Hakketmek *f.* Hak kazanmak. Bitirmek.

Hakkında *h.* Dair, ait : *Bu iş hakkında bir şey söyliyemem.*—**n gelmek** *f.* Becermek.

Haklamak *f.* Hakkından gelmek.

Haklaşmak *f.* Biribirinnin hakkını vererek alacak verecek kalmamak.

Haklı *s.* Gerçek, sahih. Hakkı olan. Alacaklı.

Hakperest *s.* Doğruyu seven.

Haksız *s.* Hakkı olmıyan.

Haksızlık *i.* Haksız oluş.

Hakşinas *s.* Doğruyu tanıyan.

Hal *i.* Oluş, bulunuş, suret, heyet, keyfiyet. Şimdiki zaman. Kuvvet. Sıkıntı. Dert. **Bir — olmak** *i.* Yeni bir hal almak, fenalaşmak. **—den düşmek** *i.* Kuvvetsiz kalmak.

Hal *c.* Şimdiki.

Hal *i.* Çözme. Ayırma. Karışık bir işi neticelendirme. Eritme.

Hal *i.* Üstü örtülü meyva ve sebze pazarı.

Hal *i.* Ben.

Hâlâ *z.* Şimdi. Daha, henüz, şimdiye kadar,

Hala *i.* Baba kızkardeşi.

Halâ *i.* Aptesane. Boşluk, havası boşaltılan kapalı yer.

Halâs *i,* Kurtuluş.—**bulmak,—olmak** *f.* Kurtulmak. — **etmek** *f.* Kurtarmak.

Halâskâr *s,* Kurtarıcı.

Halat *i.* Kalın ip.

Halât *i.* Haller.

Halâvet *i.* Tatlılık.
Halâvetli *s.* Tatlı.
Halâvetsiz *s.* Tatsız.
Halayık *i.* Satın alınmış kadın hizmetçi.
Halbuki *h.* Öyle iken, şu kadar ki: *Çok işim var, halbuki hastayım.*
Haldaş *s* Hal arkadaşı. hemhal, bir halde.
Hale *i.* Ayağılı, bazan ayın etrafında görülen parlak daire.
Halecan *i.* Yürek çarpıntısı.
Halef *i.* Sonradan gelen zürriyet. Bir işte kendinden evvelkinin yerine geçen. Karşılığı: *selef.*
Halel *i.* Açıklık, bozukluk, eksiklik —**gelmek** *f.* Bozulmak. — **getirmek**,—**vermek** *f.* Bozmak.
Halen *i.* Şimdiki halde.
Halet *i.* Hal, suret.
Hale'tmek *f.* Hükümdarları tahtından indirmek.
Halhal *i.* Ayak bileziği.
Hâli *s.* Boş. Tenha.
Hali *i.* Hükümdarları tahttan indirme.
Haliç *i.* Koy.
Halife *i.* Vekil, halef. Peygamberin vekili olduklarını iddia eden bazı islâm hükümdarlar.
Halifelik *i.* Halife sıfatı.
Halik *s*, Yaradan.
Halile *s.* Zevce.
Halim *s.* Tabiati yavaş.
Halis *s.* Halis, temiz.
Halisane *h.* Halis olarak.
Halisiyet *i.* Halislik.
Halita *i.* İki madenin karışmasından hâsıl olan.
Hali *s.* Havlı kilim.
Halıcı *s.* Halı yapan ve satan.
Halıcılık *i.* Halıcının san'ati.
Halk *i.* Bir milletin bütün efradı. Ahali.
Halka *i.* Ortası boş, ip, tel ve madenden daire, kangal.
Halketmek *f.* Yaratmak.
Hallaç *i.* Pamuk atan.
Hallenmek *f.* Bir yeni hal peyda etmek.
Halleşmek *f.* Dertleşmek.

Halletmek *f.* Çözmek, ayırmak, müşkül bir işi neticelendirmek. Eritmek.

Hallî *s.* Halle ait.

Hallice *s.* Hali iyice.

Halt *i.* Karıştırma. Saçmalama.

Haltetmek *f.* Karıştırmak. Saçmalamak.

Halûk *s.* İyi huylu.

Halvet *i.* Tenha, boş yer. Hamamın içindeki bölmeler. Zifaf odası. *c* Çok sıcak yer.

Ham *f.* Giğ. Olmamış. Tecrübesiz. İşlenmemiş. Boş, beyhude.

Hamail *i.* Sağ omuzun üzerinden sol kolun altına aykırı asılan bağ Muska.

Hamak *i.* Asma yatak.

Hamakat *i.* Ahmaklık.

Hamal *i.* Yük taşıyan adam.

Hamaliye *i* Hamalın ücreti.

Hamallık *i.* Hamal işi. Hamaliye.

Hamam *i.* Yıkanacak yer.

Hamamcı *i.* Hamam işleten. Dince gusletmesi lâzımgelen.

Hamarat *s.* Becerikli, çalışkan.

Hamaset *i.* Yaradılışta yiğitlik.

Hamasiyat *i.* Zafer destanı. Kahramanlığa dair şiirler.

Hamdetmek *f.* Allaha şükretmek.

Hamdüsena *f.* Allaha şükretme.

Hamel *i.* On iki burçtan biri.

Hamhalat *s.* Kaba, şapşal.

Hamhum *i* Sözü ağzında geveliyerek baştan savma.

Hami *s.* Himaye eden.

Hâmil *s.* Yüklü. Sahip. Taşıyan.

Hamil *i.* Yük. Gebelik, yükleme; isnat:

Hamile *s.* Gebe kadın.

Hamilen *h.* Hamil olduğu halde: *Tayyare 45 yolcuyu hamilen kalktı.*

Haminne *i.* Büyük anne. Hanım nine.

Hamiş *i.* Haşiye, derkenar, ilâve.

Hamiyet *i.* İnsanlığa, vatana, millete hizmet. vatan ve millet duygusu, şeref.

Hamiyetli *s.* Hamiyet sahibi.

Hamiyetsiz *s.* Hamiyeti olmıyan.

Hamız *s.* Ekşi, ekşimtrak.

Hamlaçı *i.* Büyük kayıklarda kürek çekenlerin başta oturanı.

Hamlamak *f.* Uzun zaman rahata alışmaktan yorgunluğa dayanamaz olmak.

Hamlaşmak *f.* Hamlamağa başlamak.

Hamle *i.* Saldırma, atılma. — **etmek** *f.* Saldırmak.

Hamletmek *f.* Yüklenmek. Üzerine kondurmak. İsnat etmek.

Hamlık *i.* Ham olmaklık.

Hampa hempa *i.* Yardakçı. Yolsuz bir kadının âşıkı.

Hamsi *i.* Karadenizde çok çıkan küçük bir balık.

Hamsin *i.* Kış mevsiminin elli gün süren ikinci kısımı.

Hamt *i.* Allaha şükür.

Hamul *s,* Tahammülü ziyade olan.

Hamule *i.* Yük, gemi yükü.

Hamur *s.* Un ve un gibi tozların su ile karıştırılmış macunu. Ekmek mayası. *c.* Asıl cevher *s.* İyi pişmemiş.

Hamurişi *i.* Hamurdan yapılan yemekler.

Hamurkâr *i.* Hamur yuğuran amele.

Hamursuz *i.* Mayasız ekmek. Yahudilerin hamursuz ekmek yedikleri bayramı.

Hamut *i.* Koşum halkası.

Han *i.* Şark memleketlerinde hükümdar ve prens unvanı.

Han *i.* Otel, konak. Apartıman. Mağaza, yazıhane ve depoların bulunduğu büyük bina.

Hancı *i.* Han işleten.

Hançer *i.* Ucu sivri ve iğri, iki yüzü keskin kama.

Hançere *i.* Gırtlağın yukarı kısmı.

Handan *i.* Gülen.

Hande *i.* Gülme.

Hane *i.* Ev. Küçük kısımlara taksim edilmiş bir şeyin beher kısmı. Rakamların sağdan sola doğru sıra ve derecelerinin beheri.

Haneberduş *s.* Yeri yurdu olmıyan. Evi omuzunda.

Hanedan *i.* Asil ve büyük aile. *s.* Böyle bir aileye mensup.

Hanedanlık *i.* Hanedan oluş.

Haneharap *s.* Perişan, sefil.

Hanende *s.* Şarkı söyliyen, muganni.

Hangar *i.* Büyük ambar. Garaj.

Hangi, hangisi *e.* Birkaç veya birçok şeylerden birini öğrenmek için sorgu: *hangi dersi seversiniz? Bu renklerin hangisi daha iyidir?*

Hanım *i.* Kadınlara mahsus hürmet unvanı. Zevce.

Hanımböceği *i.* Güllere musallat olan siyah benekli kırmızı küçük bir böcek.

Hanımeli *i.* Sarmaşık fidanı, Güzel kokulu bir çiçek.

Hanımhanımcık *s.* Evciment kadın.

Hanis *s.* Yeminini tutmıyan.

Hanlık *i.* Han oluş. Bir hanın idaresinde olan memleket.

Hantal *s.* Kaba, biçimsiz.

Hantallaşmak *f.* Kabalaşmak.

Hanüman *i.* Aile ocağı.

Hap *i.* Küçük yuvarlak. İlâç olarak yutulan tane. Hapı yutmak *f.* İşi bitmek, ölmek

Hâp *i.* Uyku.

Hapis *i.* Bir yere kapanma. Koyuvermeme. Hapisane. *s.* Hapsolunmuş, mahpus.

Hapisane *i.* Hapis cezasına mahkûm olanları kapattıkları bina.

Hapsetmek *f.* Hapse sokmak.

Hara *i.* At ve beygir yetiştirmeğe mahsus çiftlik.

Harabat *i.* Meyhane.

Harabati *s.* Sarhoş. Sefih. Perişan.

Harabatilik *i.* Harabati olmuş.

Harabe *i.* Virane, eski bina yıkıntısı. Harap.

Harabezar *i.* Viranelik.

Harabiyet *i.* Haraplık.

Haraç *i.* Eskiden müslümanın gayrı tebaadan alınan vergi. **Haraca kesmek** *f.* Soymak.

Haraç *i.* Mezada çıkarma.

Haraçgüzar *s.* Haraç veren.

Haraçmezat *i.* Mezatta satma.

Haram *s.* Dince yasak olan. Dokunulması yasak olan, mukaddes. Mubarek. —**yeyiçi** *h.* Hak yiyen. Rüşvetçi.

Haramî *i.* Hırsız.

Haramzade *i.* Piç.

Harap *s.* Bozulmuş, yıkılmış. viran. Bitkin.

Haraplık *i.* Harap oluş.

Harar *i.* Büyük cuval.

Hararet *i.* Sıcak, sıcaklık. Susuzluk. Hastalık ateşi. Coşkunluk.

Hararetlenmek *f.* Sıcaklanmak, kızışmak, coşmak.

Hararetli *s.* Kızgın. Coşkun.

Harbe *i.* Kısa mızrak, süngü.

Harbetmek *f.* Harp yapmak.

Harbi *i.* Tüfeği temizlemek için kundağa takılan demir çubuk.

Harbiye *i.* Harp ve asker işlerine ait.—**Mektebi** *f.* Orduya zabit yetiştiren yüksek mektep.

Harcamak *f.* Sarfetmek, elden çıkarmak, ziyan etmek Birini bilerek tehlikeye sokmak, öldürmek.

Harcanmak *f.* Sarfedilmek.

Harcırah *i.* Yol masrafı.

Harcıâlem *i.* Bol, kıymeti az.

Harç *i.* Sarf. Resmî bir muamele için verilen para. Bir bina, yemek v.s. nin yapılması için lâzım olan maddeler. Elbiseye yapılan süs.

Harçlık *i.* Sarfedilecek para.

Hardal *i.* Yakıda kullanılan ve etli yemeklere konan yakıcı bir tohum. — **lapası** *i.* Hardal tanelerinden yapılarak soğuk alığınına karşı arkaya konulan lapa.—**yakısı** *i.* Üzerine hardal sürülmüş kâğıt.

Hardaliye *i.* Hardal ile terbiye olunan şira.

Hare *i.* Kumaş, kâğıt v.s. üzerindeki dalgalı çizgi.

Harekât *i.* Hareketler. **Askerî**— *i.* Asker toplayıp sevketme.

Hareket *i.* Kımıldanma. yürüme İş işleme. Tarz, tavır, gidiş. Yola çıkma. Coşkunluk.

Hareketlarz *i.* Zelzele.

Hareketli *s.* Hareketi olan.

Hareketsiz *s.* Hareketi olmıyan.

Harelenmek *f.* Hare gibi dalgalanmak.

Hareli *s.* Haresi olan.

Harem *i.* Herkesin giremiyeceği yer. Eskiden evlerin erkek misafir alınmıyan iç tarafı. Zevce.

Haremağası *i.* Eski konakların harem tarafında hizmet eden Hadımağası.

Haremeyn *i.* Mekke ve Medine.

Harf *i.* Bir alfabeyi meydana getiren işaretlerin herbiri.

Harfatmak *f.* Söz atmak.

Harfendaz *i.* Söz atan.

Harhara *i.* Hırıltı.

Hariç *s.* Dış, dışarı.

Haricen *h.* Dışardan.

Haricî *s.* Dışarıya, dış tarafa mensup. Ecnebi memleketlere ait.

Hariciye *i. Bak:* Haricî. — **Vekâleti** *i.* Ecnebi devletlerle münasebette bulunan vekâlet. — **vekili** *i.* Hariciye Vekâletini idare eden Vekiller Heyeti azası.

Harik *i.* Yangın.

Harika *i.* Şaşkınlık veren şey. Harikulâde şey. Deha.

Harikulâde *s.* Âdet, tabiat ve yaradılış haricinde bulunan şey.

Harikzede *s.* Yangına uğramış.

Harikzedegân *i.* Yangına uğrayanlar.

Harim *i.* Herkese girmesi memnu ve hürmet edilmesi lâzım gelen yer.

Harir *i.* İpek.

Haris *s.* Tamakâr. Hırslı

Harita *i.* Yeryuvarlağının tamamını veya bir kısmını, yıldızları, bir memleket ve araziyi çizgilerle gösteren plân

Harıl *m.* Bol bol, birdüziye, boyuna manalarını anlatır ve tekrarlanarak söylenir: *kardeşim harıl harıl çalışıyor.*

Harıltı *i,* Gürültü

Harlamak *f.* Tutuşmak.

Harman *i.* Taneleri samandan ayırma. Bu iş için hazırlanan meydan. Sıralanmış kitap formalarını toplayıp kitap haline koyma. Birkaç çeşit tütün, çay v.s. yi karıştırma.

Harmancı *i.* Harman yapan.

Harmansonu *i.* Toz toprakla karışık hububat. *c.* Kârlı bir işin sonu.

Harmanyeri *i.* Harman dövmek için meydan.

Harp *i* Devlet ve milletler, kabileler arasında kavga, savaş, muharebe.

Harp, harpa *i.* Dik tutularak çalınan kanuna benzer eski bir çalgı aleti.

Harrengüra *h* Gürültülü.

Hars *i.* Çift sürme. Dil,

bilgi ve âdet gibi fikir ve ruh ekini.

Harsî *s.* Harse ait.

Hartuç *i.* Top fişeği.

Harubiye *i.* Keçiboynuzu şerbeti.

Harup *i.* Keçiboynuzu.

Has *s.* Bir zümreye, a dama veya bir şeye, mahsus hususî. Halis. Sâfi. *i.* Halk arasında mümtaz sınıf.

Has *i.* Marul.

Hasa *s.* Beyaz patiska.

Hasar *i.* Zarar.

Hasat *i.* Orak, biçme. Mahsul alma.

Hasbelicap *h.* İcabına göre.

Hasbellüzum *h.* Lüzumuna göre.

Hasbî *s.* Karşılıksız, ücretsiz olarak.

Hasbihal *i.* Danışma, konuşma,

Hasebile *h.* Cihetile, münasebetile: *hasta olmaklığım hasebile evden çıkamadım.*

Haseki *i.* Eskiden saray hizmetçilerinin başı.

Hasenat *i.* İyi işler.

Hasep *i.* İnsanın kendi kıymeti.

Haset *i.* Kıskanma, gözdikme.

Hasis *s.* Cimri. Âdi.

Hasislik *i* Hasis oluş.

Hasiyet *i.* Has oluş. Fayda.

Hasiyetli *s.* Faydalı.

Hâsıl *s.* Meydana gelen. Biten. Netice.—**olmak** *f.* Meydana gelmek.

Hasılat *i.* Mahsul, gelir.

Hasılı *h.* Nihayet, sözün kısası: *hasılı bu iş olmaz.*

Hasım *i.* Düşman. Davalı.

Hasır *i.* Saz örgü ve bu suretle örülmüş yaygı, kap v.s.

Hasır *i.* Ayırma. Mahsus kılma.

Hasıraltı *i.* Cevapsız bırakma. Ortadan kaldırma.

Hasırcı *i.* Hasır yapan ve satan adam.

Hasırlamak *f.* Hasır düşemek, hasır geçirmek.

Hasırlı *s.* Hasır döşeli.

i. Üzerine hasır kaplanmış şişe v.s.

Haslat *i.* Huy.

Hasna *s.* Güzel kadın.

Haspe, haspa *s.i.* Oynak.

Hasret *i.* Yanma, ve iççekme. İştiyak, göreceği gelme.— **çekmek** *f.* Hasret duymak.

Hasretli *s.* Hasret çeken.

Hasretmek *f.* Mahsus kılmak. Bir şey için ayırmak.

Hassa *i.* Hal, tutam. vasıf. Kuvvet, tesir Duygu — **askeri** *i.* Hükümdarların muhafız askeri.

Hassas *s.* Duygulu, içli.

Hassasiyet *i.* Hisliliık. Duygulu olma.

Hasseten *h.* Has olarak, bilhassa. Hele, daha ziyade,

Hasse *i.* Duygu.

Hasta *s.* Sıhhati, yerinde olmıyan, mizaçsız, mariz, dertli.

Hastabakıcı *i.* Hastaya hizmet eden.

Hastalandırmak *f.* Hasta etmek.

Hastalanmak *f.* Hasta olmak.

Hastalık *i.* Hasta oluş.

Hastalıklı *s.* Daima hasta, dertli.

Hastane *i.* Hastaların tedavi edildikleri bakım evi.

Hasut *s.* Kıskanç.

Hâşa *e.* İnkâr edatı, asla: *haşa ben yapmadım.*

Haşa *i.* Eyer örtüsü. Bir çeşit yün kumaş.

Haşarat *i.* Küçük hayvanlar, böcekler, haşereler.

Haşarı *s.* Yarmaz, hırçın.

Haşarılık *i.* Haşarı oluş.

Haşefe *i.* Erkek tenasül aletinin başı.

Haşere *i.* Arı, kelebek, karınca v.s. gibi böceklerin, akrep, çıyan gibi muzır hayvanların umumî ismi. Böcek.

Haşhaş *i.* Suyundan afyon çıkarılan yuvarlak başlı bir bitki (nebat).

Haşhaşiye *i.* Haşhaşa benzer bitki bölümü (nebat fasilesi).

Haşin *i.* Katı kalpli.
Haşir *i.* Mahşerde toplanma. — **neşir olma** *i.* Karmakarışık olma. Mahşerde toplanma.
Haşiş *i.* Esrar, afyon.
Haşiv *i.* Lüzumsuz ve saçmasapan söz.
Haşiye *i.* Derkenar, hamiş.
Haşlama *i.* Haşlamak işi. Suda haşlanmış yemek, söğüş.
Haşlamak *f.* Kaynar suya daldırmak. Kaynar su dökerek yakmak. Azarlamak.
Haşlanmak *f.* Kaynar suya daldırılmak. Kaynar su dökülerek yanmak. Azarlanmak.
Haşlatmak *f.* Haşlanmasını mucip olmak.
Haşmet *i.* Heybet.
Haşmetli, haşmetlû *s.* Haşmet sahibi. Ecnebi hükümdarlara mahsus unvan.
Haşretmek *f.* Toplamak, karıştırmak.
Haşviyat *i.* Haşivler.
Hat *i.* Yazı. Çizgi ve çizgi gibi uzanan her şey. — **boyu** *i.* Demir yolu uğrağı. — **tı hareket** *i.* Tutulacak yol. **Münhani** — *i.* Kavis ve daire teşkil eden iğilmiş hat **Münkesir** — *i.* Girintili, çıkıntılı düz hatlardan ibaret hat. **Müstakim** — *i.* Düz ve doğru hat.
Hata *i.* Yanlış. Yanılma.
Hataen *h.* Yanlışlıkla.
Hatap *i.* Odun.
Hatif *i.* Gaipten işitilen ses.
Hatim *i.* Mühürleme. Bitirme.
Hatime *i.* Son.
Hatip *i.* Hitabe söyleyen. Konferans veren. Umum karşısında söz söyliyen. *s.* İyi söz söyleyen.
Hatire *i.* Bir cami veya türbe avlusundaki mezarlık.
Hatıl *i.* Taş duvarı kuvvetlendirmek için arasına konulan direkler.
Hatır *i.* Düşünme ve belleme kuvveti, (Bellek)

Hafıza.Gönül.Kalp.Sevgi.—**almak** *f.* Gönlünü yapmak— **için** *i.* Ücret karşılığı olmıyarak. — **da kalmak** *f.* Unutmamak. — **kalmak** *f.* Gücenmek. — **kırmak** *f.* Gücendirmek.—**saymak** *f.* Hürmet etmek. — **sormak** *f.* Halini sormak.

Hatıra *i.* Yadigâr.

Hatırat *i.* Hatıralar. Hatırlanan vak'aların mecmuası.

Hatırlamak *f.* Hatırda tutmak, unutmamak.

Hatırlatmak *f.* Hatırlamasını mucip olmak.

Hatırlı *s.* Hatırı sayılır, itibarlı.

Hatırşinas *f.* Hatır sayan.

Hatmetmek *f.* Bitirmek. Bir kitabı baştan başa okuyup bitirmek.

Hats *i.* Sezme. Zan, tasavvur.

Hatsî *s.* Hatse ait.

Hatta *e.* O kadar ki,bile: *vatanını sevmiyen hattâ kardeşim olsa düşmanımdır.*

Hattat *i.* Güzel yazı yazan san'atkâr.

Hattatlık *i.* Hattatın san'ati.

Hattıdest *t. s.* Elyazısı.

Hatun *i.* Kadın, hanım.

Hatve *i.* Adım.

Hav *i.* İnce, sık ve kısa tüy, ölker.

Hava *i.* Yeryuvarlağı etrafında canlı mahlûkların teneffüs ettiği gaz tabakası. Hafif rüzgâr. Musiki makamı.— Arzu, heves.—**almak** *f.* Açık ve taze havaya çıkmak. Havayı değiştirmek.

Havadan *h.* Bedava.

Havadar *s.* İyi hava alan.

Havadireği *i.* Tahtelbahirlerde hava almağa mahsus içi boş direk.

Havadis *i.* Haberler.

Havaî *s.* Havaya ait. Hava renginde, açık gök. Keyfine düşkün. Boş, beyhude.

Havalandırmak *f.* Hava-

lanmasını mucip olmak.

Havalanmak *f.* Hava almak. Hava yenilenmek. Havaya kalkmak, uçmak,

Havale *i* Üzerine bırakma. Saldırma. Bir alacağı veya bir işi başkasına çevirme. Nezarete mâni olan şey. Tahta perde. Çocuklarda tutarak hastalığı.

Havaleli *s.* Havalesi olan.

Havalename *i.* Bir paranın ödenmesi için verilen yazılı emir.

Havaleten *h.* havale suretile.

Havali *i.* Etraf, civar.

Havan *i.* Bir şeyi dövüp toz haline koymak için kap. Tütün kıymağa mahsus bıçak. — **topu** *i.* Kumbara ve obüs atmağa mahsus kısa top.

Havaneli *i.* Havanda döğmek için kullanılan tokmak.

Havaoyunu *i.* Tahvilât alım ve satımı.

Havaparası *i.* İşlek bir yerde kiralanan dükkânın mevkiinin şerefi için verilen fazla para, şerefiye.

Havari *i.* İsanın on iki şakirdi.

Havariyun *i.* Havariler.

Havas *i.* Hasseler. Duygular.

Havas *i.* Hassalar. Haller.

Havasız *s.* İyi hava almıyan, içinde hava az olan veya hiç bulunmıyan.

Havayiç *i.* Hacetler.

Havhav *i* Köpeğin havlaması,

Havi *s.* İçine alan, içinde olan.

Havlamak *f.* Ürümek, köpek bağırmak.

Havlatmak *f.* Ürütmek, köpeği bağırtmak.

Havlı *s.* Havlı olan *i.* Tüylü silecek, peşkir.

Havlu *i.* *Bak*: Avlu.

Havra *i.* Yahudi mabedi.

Havruz *i.* Aptest bozmağa mahsus kap, lâzımlık, oturak.

Havsala *i.* Kalça kemik-

lerinin arasına tesadüf eden alt karın. c. Anlayış.

Havuç *i.* Sebze olarak çiğ ve pişmiş kullanılan kırmızı veya mor bir kök.

Havut *i.* Deve sepeti.

Havuz *i.* İçine su toplanılan taş ve harçla yapılmış çukur.

Havva *i.* İnsanların ilk anası, Âdemin karısı.

Havyar *i.* Mersinbalığı yumurtasından yapılan kuvvetli bir gıda. **Japon — ı** *i.* Havyarın kırmızı renkli ve acımtırak bir nev'i. **— kesmek** *f.* Tembellik yapmak.

Havza *i.* Irmağın sularını aldığı civar arazi.

Havze *i.* Hudut ve dairenin içi.

Hay *h.* Gansıkıntısını anlatır. *hay Allah cezasını versin.*

Hayâ *i.* Utanma.

Haya *i.* Taşak.

Hayal *i.* Tasarlama Asıl ve hakikati olmaksızın zihinde tecessüm eden suret, hulya Suya ve aynaya akseden suret Karagöz oyunu.

Hayalât *i.* Hayaller.

Hayalci *i.* Hayal oynatan, karagözcü.

Hayalet *i.* Göze görünen hayal.

Hayalî *s* Hayale ait.

Hayalmeyal *s.* Hayal gibi, görünür görünmez.

Hayâsız *s.* Utanmaz.

Hayâsızlık *i.* Hayâsız oluş.

Hayat *i.* Dirilik, sağlık. Yaşayış, ömür.

Hayat *s.* Üstü kapalı avlu.

Hayatî *s.* Hayata ait.

Haydalamak, haydamak *f.* Hayvan gütmek. Bağırarak hücum etmek.

Hayderiye *i.* Kalın şayaktan yakasız cübbe. Kolsuz kısa ceket.

Haydi *i.* Emir, tenbih, ve teşvik için kullanılır : *Haydi yürü! Haydi gayret!* Peki öyle olsun:

Haydi dediğini kabul edeyim. — — *h.* Ferah ferah ; kolay kolay : *o sınıfı geçtikten sonra ben haydi haydi geçerim.*

Haydin *t. Bak:* haydi.

Haydut *i.* Dağhırsızı, yolkesen, şaki.

Haydutluk *i.* Haydut oluş.

Hayfaki *n.* Yazık ki : *Hayfaki sözünü dinle medim.*

Hayhay *e.* Şüphesiz, elbette : *niçin olmasın ? hayhay.*

Hayhuy *h.* Gürültü.

Hayıf *i.* Yazık.

Hayıflanmak *f.* Acımak.

Hayır *i.* İyilik, iyi iş Fayda. Mubarek. Uğur. **akşamşerifler — olsun** *h.* Tünaydın. İyi akşamlarınız olsun. **geceniz — olsun** *h.* Geceyi iyilik ve rahatlıkla geciriniz.

Hayır *e.* Evet mukabili, yok, olmaz : *hayır bu işe ben gelemem.*

Hayırhah *s.* Hayır istiyen, hayır seven.

Hayırlaşmak *f.* Alımsatım işini hayır temenni ederek bitirmek.

Hayırlı *s.* İyi. Faydalı.

Hayırperver, hayırsever *s.* Hayırhah.

Hayırsız *s.* Kimseye hayrı olmıyan.

Hayız *i.* Kadınların aybaşısı, âdet

Haykırış, haykırma *i.* Haykırmak işi.

Haykırmak *f.* Bağırmak.

Haykırtmak *f.* Bağırtmak.

Haylaz *s.* Hayırsız, tembel. Boşgezer.

Haylazlık *i.* Haylaz oluş.

Haylı *s.* Çok, birçok. epiyce : *Dün haylı çalıştım,*

Haylıca *s.* Epiyce.

Haymana *i.* Başıboş hayvanları salıverdikleri çayırlık *s.* Başıboş.

Hayran *s.* Çok beğenen. Hayrette kalan. — **olmak** *f.* Hayret etmek.

Hayrat *i.* Hayır için yapılan şeyler.

Hayret *i.* Şaşıp kalma,

taaccüp. — etmek *i.* Şaşmak.

Haysiyet *i.* Değer, şeref.

Haysiyetli *s.* Haysiyet sahibi.

Haysiyetsiz *s.* Haysiyeti olmıyan.

Hayta *i.* Haydut.

Hayvan *i.* Nebatın gayrı canlı mahlûklar(Dirik). **Binek** — ı *i.* Üzerine binilebilen at,eşek v.s. hayvan.**Ehlî** — *i.* İnsana alışık faydalı hayvan. **Koşum**—ı *i.* Çifte koşulan hayvan. **Vahşî** — *i.* Yabani ve yırtıcı hayvanlar.

Hayvanca *s.h.* Hayvan gibi.

Hayvanî *s.* Hayvanlara mensup.

Hayvaniyet *i.* Hayvanlık (Diriklik).

Hayvanlık *i.* Hayvan hali. Düşüncesizlik. Budalalık.

Haz *i.* Hoşlanma, lezzet alma, Sevinme.

Hazakat *i.* Maharet.

Hazakatli *i.* Hazakati olan.

Hasan *i.* Sonbahar.Güz.

Hazar *i.* Sulh zamanı.

Hazar *i.* Kereste biçmek için büyük bıçkı.

Hazarcı *i.* Hazarla kereste biçen.

Hazarî *s.* Hazar zamanına ait.

Hazer *i.* Sakınma.

Hazf *i.* Giderme, silme.

Hazfetmek *f.* Aradan kaldırmak, gidermek, silmek.

Hazfolunmak *f.* Silinmek.

Hazık *s.* San'atinde tecrübeli, değerli, mahir.

Hazim *i.* İhtiyat.

Hazin *s.* Kederli, acıklı.

Hazine *i.* Para ve kıymetli şeyler konulan yer, vezne. Top ve tüfekte barut ve fişeğin konduğu yer. Define.

Hazinedar *i.* Hazine memuru.

Haziran *i.* Senenin altıncı ayi.

Hâzım *s.* Hazmettiren.

Hazım *i.* Sindirme, midede eritme(Sindirilim) *c.* Tahammüi etme.

Hazır *s.* Mevcut olan. Gözönünde bulunan. Yapılmış ve dikilmiş halde, ısmarlama olmıyan. Şimdiki hel: *hazır gelmişken beraber gidelim.* — **bulundurmak, —etmek** *f.* Hazır bir hale koymak. — **olmak** Hazır bir hale gelmek. — **ol!** *h.* Askerde dik ve muntazam duruş kumandası.

Hazırcı *i.* Hazır ve dikilmiş elbise satan kapamacı. *s.* Hazıra konan.

Hazırcılık *i.* Hazırcı san'ati, hali.

Hazırlamak *f.* Hazır etmek, bulundurmak.

Hazırlanmak *f.* Hazır bulunmak.

Hazırlatmak *f.* Hazır ettirmek.

Hazırlık *i.* Bir işe hazır olmak için lâzım olan şeyler, tedarikât.

Hazırlop *i.* Suda pişmiş yumurta.

Hazmetmek *f.* Sindirmek, midede eritmek. *c.* Tahammül etmek.

Hazne *i. Bak:* Hazine. Su deposu.

Haznedar *i. Bak:* Hazinedar.

Hazret *i.* Hürmet unvanı.

Hazretleri *i.* Hürmet unvanı.

Hazzetmek *f.* Hoşlanmak.

He *c. Bak:* ha.

Heba *i.* İsraf. Boş. — **etmek** *i.* İsraf etmek. — **olmak** *i.* Boşa gitmek.

Hece *i.* Ağızdan bir çırpıda çıkan ses, bir kelimenin birden okunan kısımlarından herbiri: *al,* bir heceli; *aldı,* iki heceli; *aldırdı* üç heceli kelimelerdir.

Hecelemek *f.* Heceleri ayrı ayrı söyliyerek okumak.

Heceletmek *f.* Hece yaptırmak.

Hedef *i.* Nişan, nişangâh *c.* Gaye.

Heder Boş yere sarfolunma, telef ve heba olma. Ziya.

Hedim *i.* Yıkma.

Hediye *i.* Armağan.

Hediyelik *s.* Hediye olarak verilmeye lâyık.

Hediyeten *h.* Hediye olarak.

Hedmetmek *f.* Yıkmak.

Hekim *i.* Tabip, doktor.

Hekimlik *i.* Doktorluk.

Hektar *i.* On bin metre murabbaında bir arazi ölçüsü.

Hektarlık *i.* Ölçüsü hektar olan.

Hektogram *i.* Yüz gram ağırlığında bir ölçü

Hektolitre *i.* Yüz litre miktarı.

Hektometre *i.* Yüz metrelik uzunluk.

Helâk *i.* Ölme. — **olmak** *i.* Ölmek *s.* Zebun düşmek.

Helal *i.* Meşru iş veya kazanç. Nikâhlı, — **etmek** *f.* Hak aramamak, meşru kılmak. — **olmak** *f.* Meşru olmak.

Helâli *i.* Bürüncük ve pamuk karışık yerli bez.

Helallaşmak *f.* Biribirine hakkı helal etmek.

Helâlzade *s.* Meşru evlât. *c.* İyi adam.

Hele *e.* Hususile: *hele bu işe hiç gelemem.* Akıbet, nihayet: *hele bitirdim.* Bari: *hele sevsem bari.* Darılma ve korkutmayı anlatır: *hele git te göreyim.* Bakayım manasını anlatır: *anlat hele nasıl oldu?*

Helezon *i.* Sümüklüböcek kabuğu. Sümüklü böcek kabuğu şekli, saat zembereği gibi kıvrımlı şekil.

Helezonî *s.* Helezon şeklinde.

Helme *i.* Hububatın suda çok kaynıyarak şişip dağılması. Meni.— **dökmek** *f.* Helmelenmek.

Helmelenmek, helmeleşmek *f.* Helme peyda etmek.

Helva *i.* Un, irmik, nişasta, v.s. ile şeker ve yağdan yapılan tatlı.

Helvacı *i.* Helva yapıp satan.

Helvacıkabağı *i.* Tatlı ve iri bir kabak.

Helyom *i.* Havada pek az miktarda bulunur bir basit gaz.

Helyosta *i.* Güneş şuaını aksettirerek muhabereye mahsus makina.

Hem *e.* Birlikte, beraber.

Hem *e.* Önüne geldiği isimlerde birliği anlatır ve sıfat teşkil eder: **hemasır**, ayni asırda yaşıyan, **hemzaman**, bir zamanda olan v.s.

Hemcins *s.* Bir cinsten olan.

Hemcivar *s.* Komşu

Hemdert *s.* Dert arkadaşı.

Hemdest *s.* Eleleveren. Birlikte çalışan.

Hemen *z,h.* Derhal, çabucak: *hemen gelir.* Bir düziye: *hemen söylenir.* Takriben, sanki. Ancak, tek: *bunu yaparım hemen sen yardım et.*

Hemencecik *h. Bak:* Hemen.

Hemhal *s.* Ayni halde bulunan.

Hemhudut *s.* Sınırları bir olan.

Hemicik *i.* Meme.

Hemmeşrep *s.* Tabiat ve ahlâkı bir olan.

Hempaye *s.* Ayni derecede olan.

Hemsin *s.* Bir yaşta.

Hemşeri, hemşehri *s.* Bir şehir ahalisinden olan.

Hemşerilik *i.* Hemşeri oluş.

Hemşire *s.* Kızkardeş.

Hemşirelik *i.* Kızkardeşlik.

Hemşirezade *s.* Kızkardeş evlâdı, yeğen.

Hemücük *i.* Dili kaba köylü, köylü nefer.

Hemta *s.* Denk, eş.

Hemzeban *s.* Sözleri, ifadeleri bir olan.

Hendek *i.* Bir yerin etrafına kazılan fırdolayı çukur.

Hendese *i.* Cisimlerin, şekillerinden, mesafelerin ölçülmesinden bahseden ilim.

Hendesî *s.* Hendeseye ait. — **şekil** *i.* Muntazam şekil.

Henüz, henoz *h.* Ancak hemen : *kardeşim henüz gitti.* Daha, hâlâ: *kitabı henüz okuyamadım.*

Hep *e.* Bütün, cümle, tekmil.

Hepsi *e.* Bütün, cümlesi, tekmili.

Her *e.* Hepsi : *ben her söze inanmam.* Teker teker.

Herbir *s.* İçlerinden ayrı ayrı bir, beher: *herbir insan bunu ister.*

Hercai *s.* Sebatsız, dönek. *i.* Renkleri çeşitli ve yaprakları geniş menekşe.

Hercailik *i.* Hercai oluş.

Hercümerç *s.* Karmakarışık.

Herdem *h.* Daima.

Herek *i.* Asma, fasulya gibi tırmanıcı nebatları bağlamak için yanlarına dikilen değnek.

Hergele *i.* Terbiye olunmamış salma beygir. *c.* Terbiyesiz.

Hergün *h.* Daima.

Hergünkü *h.* Hergün yapılan.

Hergünlük *s.* Hergün kullanılan.

Herhangi *s.* Hangisi olursa olsun.

Herif *s.* Adi ve bayağı adam.

Herkes *h.* Bütün halk.

Herkim *h.* Kim olursa.

Hernasıl *h.* Herne türlü.

Hernasılsa *h.* Nasıl olduysa oldu.

Herne *h.* Herşey.

Hernedense *h.* Herhangi sebepten ise.

Hernekadar *h.* Nekadar olsa.

Herneyse *h.* Nasılsa.

Hervakit *h.* Daima.

Herze *i.* Boş lâkırdı, saçma.

Herzevekil *s.* Her işe karışan.

Hesabi *s.* Hesaba ait. Hesabını bilir, idareli.

Hesap *i.* Sayı, sayma. Sayı bilgisi. — **etmek** *f.* Hesaplamak. — **görmek** *f.* Hesabını yapıp kapatmak. — **ilmi.** — **tutmak** *i.* Alacak ve vereceği bir

deftere kaydetmek. *c.* Tahmin.

Hesapçı *s. Bak:* hesabî.

Hesaplamak *f.* Sayıp kıymet ve adedini bulmak. Tahmin etmek. Bir şeyin neticesini düşünmek.

Hesaplaşmak *f.* Hesabını görmek.

Hesaplatmak *f.* Birine hesap ettirmek.

Hesaplı *s.* Hesap edilmiş, düşünülmüş.

Hesapsız *s.* Sayısız, pek çok. Hesap etmeksizin, düşünülmeden.

Hetk *i.* Yırtma, bozma. —**i ırz** *i.* Irzına geçme.

Hevenk *i.* Askı, demet, üzerine meyvalar asılıp saklanan ip veya değnek.

Heves *i.* Arzu, istek. —**etmek** *i.* İmrenmek.

Heveskâr *s.* Heves eden.

Heveskârlık *i.* Heveskâr oluş.

Hevesli *s.* Hevesi olan.

Hevil *i.* Korku.

Hevilnak *s.* Korkunç.

Hey *e.* Tenbih ve nida. edatı : *hey bana bak.*

Heyamola *k.* Ağır bir şey çeken amelenin bir ağızdan söyledikleri bir tabir.

Heybe *i.* Eşya koymağa mahsus iki taraflı küçük hurç.

Heybet *i.* Hürmetle beraber korku hissini uyandıracak hal.

Heybetli *s.* Heybeti olan.

Heyecan *i* Hissin galeyanı, coşma, coşkunluk.

Heyecanlı *s.* Heyecan veren. Heyecana gelen.

Heyelân *i.* Çöküntü. Arazinin kayarak yer değiştirmesi.

Heyet *i.* Şekil, görünüş. Duruş. Kılık, kıyafet. Hal, keyfiyet. **Birlik**, topluluk. — **ilmi** *i.* Kozmoğrafya. **Vekiller** — *i i.* Başvekilin riyaseti altında vekillerden müteşekkil **hükûmet heyeti kabine.**

Heyetşinas *s.* Heyhet âlimi.

Heyhat *e.* Yazık, yazık oldu : *heyhat baştma gelenler.*

Heyhey *i.* Ahenk, eğlence.

Heykel *i.* Taştan veya madenden insan ve hayvan şekli.

Heykeltraş *i.* Heykel yapan san'atkâr.

Heykeltraşlık, heykeltraşî *i.* Heykel yapmak san'ati.

Heyulâ *i.* Bütün eşyanın ilk maddesi. *s.* Hayal gibi belli belirsiz.

Heyulâî *s.* Heyulâya ait.

Hezaren *i.* Sıcak memleketlerde yetişen ve baston, sandalye v.s. yapılan bir kamış.

Hezarfen *s.* Bilgiç.

Hezeyan *i.* Sayıklama. Saçmalama.

Hezimet *i.* Bozgunluk.

Hibe *i.* Bağışlama.

Hibre *i.* Bilgi ve tecrübe. **Ehli — *i.*** Mütehassıs, eksper. malûmat ve tecrübe, künh ve hakikate varma, mükemmel vukuf.

Hicap *i.* Perde. Utanma. **— etmek** *f.* Utanmak.

Hicaz *i.* Arabistanda mekke ve Medinenin bulunduğu kıt'a. Musikide bir makam.

Hicazkâr *i.* Bir musiki makamı.

Hiciv *i.* Edebiyatta bir kimseyi zem ve alay yollu yazı yazma.

Hicran *i.* Ayrılık. Unutulmaz acı.

Hicret *i* Memleketini terkedip başka yere gitme, göçme. **—etmek** *f.* Göçmek.

Hicrî *s.* Hicrete ait. **— Tarih** *i.* Peygamberin Mekkeden Medineye hicreti esas tutulan tarih. **— sene** *i.* Hicri tarihe göre sene.

Hicvetmek *f.* Hicviye yazmak. Sövmek.

Hicviye *i.* Hiciv yazısı.

Hiç *s.* Yok olan veya yok denilecek kadar az olan. *i.* Yokluk, asla, kat'iyyen.

Hiçbir *h.* Hiç, asla: *onu hiçbir yerde göremedim.*

Hiçten *s.* Hiç yoktan.

Esası olmadan : *Eu adam hiçten zengin oldu.*

Hidayet *i.* Doğru yol.

Hiddet *i.* Sertlik. Öfke.

Hiddetlendirmek *f.* Öfkelendirmek.

Hiddetli *s.* Öfkeli.

Hiddetsiz *s.* Öfkesiz.

Hidemat *i.* Hizmetler.

Hidiv *i.* Vezir, imtiyazlı vali.

Hidivî *s.* Hidive ait.

Hidiviyet *i.* Bir hidivin idaresinde olan memleket ve hidivin sıfatı

Hiffet *s.* Hafiflik. Budalalık. Hoppalık.

Hikâye *i.* Sırasile anlatma. Masal. Roman.— **etmek** *f.* Etrafile anlatmak.

Hikâyet *i.* Bak: Hikâye.

Hikemî *s.* Hikmet ve felsefeye ait.

Hikemiyat *i.* Hikemî sözler.

Hikmet *i.* Hakimlik, filozofluk. Felsefe ilmi Fizik ilmi. Hakikat ve ahlâka ait kısa söz. mesel. Gaip, acayip: *bu ne hikmettir bilmem ki.*

Hikmetşinas *s.* Hikmet ve felsefe âlimi.

Hilâf *i.* Karşı, zıt, aksi. Yalan

Hilâfet *i.* Halifelik.

Hilâfgir *s.* Karşı koyan. Muhalif.

Hilâl *i.* Ayın ince kavis hali.

Hilâl *i.* Diş ve kulak karıştıracağı, kürdan.

Hilâliahmer *i.* Yaralılara, hastalara, yoksullara, felâket vurgunlarına bakan cemiyet.

Hile *i.* Aldatmak için kurulan oyun ve düzen.

Hilebaz *s.* Hilekâr.

Hileci *s.* *Bak:* Hilebaz.

Hilekâr *s.* Hile yapan, sahtekâr.

Hilekârlık *i.* Sahtekârlık.

Hileli *s.* Hilesi olan. Sâf olmayıp karışık olan.

Hilesiz *s.* Hileli olmıyan. Sâf.

Hilim *i.* Tabiat yavaşlığı.

Hilkat *i.* Yaratma, yaradılış.

Hilkaten *h.* Yaradılışta.

Hilkî *s.* Yaradılışa ait, fıtrî.

Himaye *i.* Korama.

Himmet *i.* Candan çalışma, emek sarfetme. Lûtuf.

Hin *i.* Zaman, an.

Hindi *s.* Hint tavuğu.

Hindî *s.* Hindistanlı, Hintli.

Hindiba *i.* Salatalık bir sebze.

Hindistan *i.* Asya kıt'asının cenubunda büyük bir yarımada.

Hisdistandevizi *i.* Kalın kabuklu içi beyaz ve yağlı büyük bir yemiş. Koka.

Hindu *i. Bak*: Hindî.

Hinihacette *h.* Lüzumunda.

Hinoğlu *t.* Şeytan gibi, cinfikirli.

Hint *i. Bak*: Hindistan.

Hintkumaşı *s.* Bulunmaz matah, nadide şey.

Hintli *s.* Hindî.

Hinto *i.* Yaylı araba.

Hinttavuğu *i. Bak*: hindi.

Hintyağı *i.* İçimi güç bir müshil yağ.

Hirek *i.* Yassı ve geniş kuyruklu bir koyun.

His *i.* Duygu. Görmek, işitmek, koklamak, tatmak, dokunmak, duygularının herbiri. Anlama. İçten duyma. —**i kablelvuku** *i.* Bir şeyi olmadan evvel sezme.

Hisse *i.* Pay. İbret. —**senedi** *i.* Anonim ve bunun gibi şirketlerde sermayeyi teşkil eden hisselerin senedi, aksiyon.

Hissedar *i.* Hisse sahibi.

Hisseli *s.* Hisseleri olan.

Hisseleşmek *f.* Paylaşmak.

Hissement *i.* Hisse alan.

Hissetmek *f.* Beş hisden birile duymak. Anlamak, içten duymak.

Hissî *s.* Hisse ait. His ve heyecan uyandıran.

Hissiyat *i.* Hissolunan şeyler.

Hissolunmak *f.* Duygu uyandırmak, duyulmak.

Hiş, hişt *n.* Dikkati uyandırmak için kullanılır: *Hiş! sana söylüyorum.*

Hitabe *i.* Nutuk, bir kalabalığa söylenen söz.
Hitaben *s.* Hitap ederek.
Hitabet *i.* Hatiplik. Umuma konferans verme.
Hitam *i.* Bitme. Son.
Hitan *i.* Erkek tenasül aletinin ucundaki deriyi kesmekten ibaret sünnet ameliyesi.
Hitap *i.* Karşısındakine söz söyleme.
Hiyanet *i.* Hainlik etme. Vefasız.
Hiyeroglif *i.* Kelime ve harfleri şekillerle gösteren eski Mısır yazısı.
Hiza *i.* İstikamet, düzlük, çirpi.
Hizip *i.* Zümre, grup.
Hizmet *i.* Birinin işini görme, vazife, memuriyet.
Hizmetçi *s.* Hizmet eden.
Hizmetçilik *i.* Hizmetçi işi.
Hizmetkâr *i. Ba:* Hizmetci.
Hizmetkârlık *i. Ba:* Hizmetçilik.
Hıçkırık *i.* Hıçkırırken çıkan ses, havanın nefes borusuna birden girmesinden dolayı meydana gelen kesik kesik hık diye ses çıkarma.
Hıçkırma *i.* Hıçkırmak işi.
Hıçkırmak *f.* Hıçkırıklanmak, hıçkırıkla ağlamak.
Hıdır, hızır *i.* Kıyamete kadar yaşadığına ve uğradığı şeyleri tükenmez bir hale koyduğuna itikat edilen İlyas peygamberin lâkabı.
Hıdırellez *i.* Çiftçilerce yazın başlangıcı sayılan mayısın altıncı günü.
Hıfız *i.* Saklama, koruma. Ezberleme.
Hıfzetmek *f.* Saklamak, korumak. Ezberlemek.
Hıl'at *i.* Eskiden hükümdarlar tarafından hediye edilen elbise.
Hımbıl *s.* Miskin, budala.
Himhim *s.* Genzi tıkalı olup burnundan söyliyen.

Hımhımlık *i.* Hımhım oluş.

Hınç *s.* Dolu Öç, kin.

Hıncahınç *i.* Ağzına kadar dolu.

Hınzır *i.* Domuz. *c.* Hain, gaddar.

Hınzırlık *i.* Domuzluk. Hainlik.

Hır *h.* Köpek kavgası gibi gürültü. Göğüsten çıkan kısık ve boğuk ses. — **çıkarmak** *f.* Sebepsiz kavga ve gürültü yapmak.

Hırçın *s.* Huysuz, yaramaz.

Hırçınlık *i.* Hırçın oluş.

Hıristiyan *i s.* İsa dininde olan.

Hıristiyanlık *i* İsa dini.

Hırlamak *f.* Hır çıkarmak. *Bak:* hırıldamak.

Hırlaşmak *f.* Kavgalaşmak.

Hırdavat, hurdavat *i.* Ufaktefek şeyler, alât ve edevat.

Hırdavatçı, hurdavatçı *i.* Hırdavat satan.

Hırgür *h. Bak:* hır.

Hırıldamak *f.* Göğüs hırıltı gibi ses çıkarmak.

Hırıltı *i.* Göğüsten veya genizden sesle nefes alma. Sebepsiz kavga. Horuldama.

Hırıltıcı *s.* Sebepsiz kavga çıkaran, marazacı.

Hırızma *i.* Azgın hayvanların ağızlarına ve ayıların üst dudağına geçirilen demir halka. Bedevi kadınların burunlarına taktıkları halka.

Hırka *i.* İçi pamuklu ev paltosu.

Hırs *i.* Açgözlülük. Bir şeyin üzerine düşme. Kızma, öfke.

Hırsız *i.* Başkalarının malını çalan, uğru.

Hırsızlama *i.* Çalma. *h.* Hırsızcasına, gizlice.

Hırsızlık *i.* Hırsız hali.

Hırsızyatağı *i.* Hırsızları ve çalınmış malı saklıyan adam ve evi.

Hırslandırmak *f.* Birinin hırs ve tamamını uyandırmak. Kızdırmak, hiddetlendirmek.

Hırslanmak *f.* Tama etmek. Kızmak.

Hırslı *s.* Haris. Kızgın, öfkeli.

Hırt *s.* Aptal. *h.* Makas sesi gibi sesi taklit eder.

Hırtıpırtı *h.* Eskipüskü.

Hırvat *i.* Evvelce Avusturyanın, bugün Sırbistanın idaresinde olan İslâv ırkından bir millet.

Hısar *i.* Kale.

Hısım *i.* Akraba.

Hısımlık *i.* Akrabalık.

Hışım *i.* Öfke.

Hışır *i.* Kavun ve karpuzun sert kalan beyaz kısmı. *s.* Adi adam. *h.* Kurü yaprakların sesini taklit eder ve tekrarlanır.

Hışırdamak *f.* Hışır hışır etmek.

Hışırtı *i.* Hışır hışır çıkan ses.

Hıtta *i.* Ülke.

Hıyaban *i.* Koru yolu. İki tarafı ağaçlı yol.

Hıyar *i.* Salatası yapılan veya çiğ yenen kabak cinsinden bir sebze, salatalık.

Hıyarcık *i.* Kasıkta çıkan şiş.

Hız *i.* Çabukluk. Yüksek ses.

Hızlanmak *f.* Çabuklanmak.

Hızlatmak *f.* Çubuklandırmak.

Hızlı *s.* Çabuk. Yüksek sesli.

Hoca *i.* Muallim. Eskiden sarıklılar sınıfı.

Hocalık *i.* Hoca meslek ve sıfatı.

Hodbin *s.* Yalnız kendini düşünen.

Hodbinlik *i.* Yalnız kendini düşünme.

Hokeç *i,* Burulmuş erkek kuzu.

Hokey *i.* Bir çeşit top oyunu.

Hokka *i.* Mürekkep. Şeker, reçel v.s. koymak için küçük kap.

Hokkabaz *i.* Elçabukluğu ile marifetler gösteren adam. *c.* Hilekâr.

Hokkabazlık *i.* Hokkabaz hali.

Holanda *i.* Avrupanın şimal kısmında bir küçük hükûmet, Felemenk.

Homurdamak, homurdanmak *f.* Surat asmak, kendikendine söylenmek.

Homurdatmak *f.* Homur damasını mucip olmak.

Homurtu *i.* Kızgın bir hayvanın kendikendine hırlaması. Kızgın adamın homurdanması.

Hop *h.* Birdenbire sıçramağı anlatır.

Hoplamak *f.* Birdenbire sıçramak, oynamak.

Hoplatmak *f.* Sıçratmak, oynatmak.

Hoppa *s.* Düşüncesiz, delişmen, şımarık.

Hoppala *h.* Birdenbire atlamağı ve atılmağı anlatır.

Hoppalık *i.* Hoppa oluş.

Hor *s.* Hakir, zelil. Uyurken boğazdan çıkarılan sesi anlatır: *hâlâ hor hor uyuyor.* — **görmek** *f.* Ehemmiyet vermemek.

Hora *i.* Elele vererek sekiz on kişinin bir arada oynadığı bir raks.

Horasan *i.* Tuğla tozile kireçten yapılan harç.

Horlamak *f.* Hor ve hakir tutmak. Uyurken hor hor etmek.

Horlanmak *f.* Hor ve hakir tutulmak.

Horlatmak *f.* Hor ve hakir tutturmak.

Horluk *i.* Hakaret.

Horozpina *i.* Gelincik balığına benzer yenmez bir balık.

Horoz *i.* Tavuk cinsinin erkeği. Çakmaklı tüfeğin çakmağının tepesi. Kapı zembereğinin mandalı.

Horozlanmak *f.* Horoz gibi kabarıp kurulmak.

Hortlak *i.* Dirilip geceleri dolaştığına itikat edilen ölü, cadı, vampir. Kocakarı.

Hortlamak *f.* Dirilmek

Hortum *i.* Filin uzun burnu. Uzun bez veya lâstikten tulumba borusu.

Horuldamak *f. Bak:* horlamak.

Horultu *i.* Uyurken boğazdan çıkan kalın ses.

Hoş *s.* İyi, güzel. Tuhaf. — **görmek** *i.* Aldırmamak, gözyummak. **Bir —olmak** *f.* Neşesizlenmek.

Hoşaf *i.* Şekerli suda pişirilerek kaşıkla yenilen kuru veya taze meyva.

Hoşbeş *i.* Hatır sorma.

Hoşça *s.* İyice.

Hoşlandırmak *f.* Memnun etmek. Hazzettirmek.

Hoşlanmak *f.* Memnun olmak, hoşuna gitmek.

Hoşlaşmak *f. Bak:* Hoşlanmak.

Hoşluk *i.* İyilik, güzellik. Tuhaflık. **Bir** — *i.* Neşesizlik, kırıklık.

Hoşmerim *i.* Tuzsuz peynir ile yapılan bir yemek.

Hoşnut *s.* Razı, memnun.

Hoşnutluk *i.* Razı oluş, memnunluk.

Hotkâm *s.* Kendi isteğini ve hevesini güden.

Hotperest *s.* Kendini beğenen.

Hotoz *i.* Eskiden kadınların başlarına giydikleri süslü başlık. Hayvan, kuş ve tavuk tepesi.

Hov *i.* Şahin, doğan gibi av kuşile yapılan av.

Hovarda *s.* Cömert. Çapkın, malını sefahette sarfeden.

Hovardalık *i.* Hovarda oluş.

Hovlamak *i.* Fırlayıp atılmak.

Hoyrat *s.* Kaba. nezaketsiz. Beceriksiz.

Hoyratlık *i.* Kabalık, terbiyesizlik. Becerikssizlik.

Hödük *h.* Kaba adam.

Hörgüç *i.* Devenin arkasındaki tümsek. Tepe, çıkıntı.

Hu! *e.* Baksana. hey. yahu: *hu, sana söyliyorum.*

Hububat *i.* Buğday, arpa v.s. gibi taneli nebatlar.

Hubut *i* Aşağıya inme.
Huda *i.* Allah, Tanrı.
Hud'a *i* Hile.
Hudavendigâr *i* Hükümdar unvanı.
Hudayinabit *i.* Ekilmeden kendiliğinden biten ot, ağaç.
Hudut *i.* Sınır.
Hukuk *i.* Haklar. Haklara ve kanunlara ait bilgi. — **Fakültesi** *i.* Avukat ve adliyeci yetiştiren darülfünun fakültesi.
Hukukî *s.* Hukuka ait.
Hulâsa *i* Öz, kısa. Bir şeyin en ruhlu ve kuvvetli kısmı, züpte. Netice.—**çıkmak** *i.* Hulâsasını almak.—**etmek** *f.* Hulâsa olarak yazmak veya anlatmak.
Hulâsatan *h.* Az sözle, hulâsa olarak.
Hulefa *i. Bak:* Halifeler.
Hulf *i.* Sözde durmama.
Hulfetmek *f.* Sözünde durmamak.
Hulkum *i.* Boğazın mideye açılan deliği.
Hulûl *i.* Girme, yanaşma.
Hulûs *i.* Halislik. Doğruluk. Samimiyet. Dalkavukluk.—**çakmak** *f.* Dalkavukluk yapmak.
Hulûskâr *s.* Muhabbet besliyen. Dalkavuk.
Hulûskârlık *i.* Hulûskâr oluş.
Hulya *i.* Kuruntu, hayal.
Humayun *s.* Hükümdarlara ait bir unvan.
Humma *i.* Sıtma, hararet nöbeti. Tifo hastalığı.
Humus *i.* Beşte bir.
Humuz *i.* Ekşilik, kekrelik. Hamızın bir esasla birleşmesinden hâsıl olan kimyevî madde.
Hun *i.* Kan.
Hunhar *s.* Kan içen. Zalim.
Hurharlık *i.* Hunhar oluş.
Huni *i.* Ağzı dar kaplara su veya sulu şey doldurmağa mahsus mahrutî alet.
Hunnap *i.* Zeytin tanesi şeklinde kırmızı kabuklu bir meyva.

Hunriz *c.* Kan döken, zalim.

Hurafat *i.* Hurafeler.

Hurâfe *i.* Uydurma, düzme masal ve uydurma rivayet.

Hurafevî *i.* Hurafeye ait.

Hurç *i.* Meşin heybe.

Hurda, hurde *i.* Ufak şey, ufak parça. İnce nükte. *s.* Pek küçük ve ince.

Hurdacı *i.* Hurda satan.

Hurdalanmak *f.* Ufalanmak.

Hurdebin *i.* Gözün görmiyeceği en ufak şeyleri,mikropları görmeğe mahsus âlet.mikroskop, *s.* En küçük ve ince şeyleri görebilen.

Hurdebinî *s.* Hurdebinle görülecek derecede küçük.

Hurdehaş *s.*Parça parça.

Huri *i* Cennet kızları.

Hurrem *s.* Sevinçli.

Huruç *i.* Çıkma.

Hurûf *i.* Harfler.

Hurufat *i.*Dökmeharfler.

Hurma *i.* Sıcak memleketlerde yetişen bir meyva.

Husran *s.* Yokluk

Hüsuf *i.* Ay tutulması.

Husul *i.* Hâsıl olma.

Husumet *i.* Düşmanlık.

Husus *i.* Has ve mahsus olma. İş, keyfiyet: *Bu hususta malûmatım yok.*

Hususî *s.* Umuma ait olmayıp bir şahsa, bir şeye ait olan. Zatî, şahsî.

Hususiyet *i.* Hususî hal. Dostluk.

Husye *i.* Haya, taşak.

Huşu *i.* Alçak gönüllülük, tevazu.

Huşunet *i.* Kabalık.

Hut *i.* Balık.On iki burctan biri.

Hutpe *i.* Kalabalık bir cemaate karşı söylenen nutuk. Cuma namazından evel hatibin söylediği nutuk.

Hutut *i.* Hatlar.

Huveynat *i.* Pek küçük hayvanlar, mikroplar.

Huy *i.* Tabiat, ahlâk. Âdet: Fena alışma.

Huy *i.* Bir nevi maden-kömürü.

Huylanmak *f.* Kuşkulanmak.

Huysuz *s.* Kötü huylu, hırçın.

Huysuzluk *i.* Huysuz oluş.

Huzme *i.* Deste, demet.

Huzu *i. Bak*: huşu.

Huzur *i.* Hazır olma. Ön Rahat.

Huzuzat *i.* Hazlar.

Huzzar *i.* Hazır bulunanlar.

Hübup *i.* Esme.

Hüccet *i.* Delil. Mahkeme ilâmı.

Hüceyre *i.* Odacık. Küçük hücre. Uzvî cisimlerin en ufak cüz'ü.

Hüçre, höcre *i.* Küçük oda, odacık. Loca. Dolap gözü. Uzvî cisimlerin bünyesindeki gözle görünmez küçük delik.

Hücum *i.* Saldırma, üstüne yürüme. Baskın.

Hükema *i. Bak*: hekimler.

Hükkâm *i. Bak*: hâkimler.

Hükmen *h.* Hüküm ile.

Hükmetmek *f.* Kat'î karar vermek, hüküm ve nüfuzu altına almak.

Hükmî *s.* Hükme ait. Öyle itibar olunan.

Hüküm *i.* Hâkimlik, hükûmet, âmirlik. Emir. Bir mahkemeninkararı. Kuvvet, nüfuz. Tesir.

Hükümdar *i.* Yerine halkça seçilerek değil, verasetle geçen devlet reisi : İmparator, kıral, padişah,

Hükümdarlık *i.* Hükümdar sıfatı ve vazifesi.

Hükûmet *i.* Memleket idaresi, devlet. Bir memlekette hüküm süren ve onn idare eden heyet.

Hükümname *i.* İlâm.

Hükümran *i.* Hüküm ve saltanat süren hükümdar.

Hükümsüz *i.* Hükmü olmıyan, Devamsız.

Hüma *i.* Devletkuşu.

Hüner *i.* Bilme, marifet. Ustalık. İnce san'at.

Hünerli *s.* Hüner sahibi. İnce ve san'atli iş.

Hünersiz *s.* Hüneri olmıyan.
Hüngürdemek *f.* Hüngür hüngür ağlatmak.
Hüngür *h.* Sesle ağlamayı anlatır ve tekrarlanır.
Hünkâr *i.* Padişah.
Hünsa *s.* (Erdişi.) Hem erkek hem kadın tenasül aleti olan.
Hür *s.* Esir ve köle olmıyan, serbest, kendi başına buyruk. İrade sine sahip.
Hürmet *i.* Şeref. Riayet, itibar. Dince, kanunca haram, yasak olma.
Hürmeten *h.* Hürmet ederek.
Hürmetli *s.* Saygılı. *c.* Büyük, okkalı.
Hürmetsiz *s.* Saygısız.
Hürmetsizlik *s.* Hürmet ve itibar etmeyiş.
Hürriyet *i.* Hürlük hürloluş.
Hüsnükabul *h.* İyi kabul etme.
Hüsün *i.* Güzellik. İyilik.
Hüveyda *s.* Belli, meydanda.
Hüviyet *i.* (Özlük). Bir adamın kim olduğu, benliği.
Hüyük *i.* Tümsek.
Hüzam *i.* Musikide bir makam.
Hüzün *i.* Keder.
Hüzünlenmek *f.* Kederlenmek.
Hüzünlü *s.* Kederli.
Hüzünsüz *s.* Kedersiz.

İ

İ *h.* Türkçe alfabenin onuncu ve sadalıların üçüncü harfi.
İade *i.* Gevirme, geri verme. Eski haline getirme.
İane *i.* Yardım. Yardım için toplanan para.
İaneten *h.* İane olarak.
İare *i.* Ödünç.
İaşe *i.* Geçindirme.
İba *i.* Çekinme.

İbadet *i.* Allahın emrettiği şayleri yapmış, tapınma.
İbadetgâh *i.* İbadet yeri.
İbadethane *i.* Mabet.
İbaha *i.* Mubah etme.
İbare *i.* Bir yazının cümleleri.
İbaret *i.* Meydana getiren, mürekkep, müteşekkil. Birşeyin ayni, ta kendisi.
İbda *i.* Yaratma, icat.
İbik *i.* Horozun başındaki kırmızı deri.
İbin *i.* Oğul.
İbiş *i.* Hımbıl, salak, soytarı.
İblâğ *i.* Yetiştirme. Doldurma, varma.
İblis *i.* Şeytan c.. Habis.
İblisane *s.* Şeytanca.
İbra *i.* Alacak verecek kalmadığını tasdik: — **senedi** *i. Bak:* İbrana me.
İbram *i.* Yalvarma.
İbraname *i.* İbra edildiğine dair verilen senet.
İbranî *i.* Peygamberlerin mensup olduğu Sami kavimlerden biri, İsrailoğulları.
İbranice *s.* İbrani lisan ve yazısı.
İbraz *i.* Gösterme.
İbre *i.* Miknatısta müsbet ve menfi, şimal ve cenup kutupları gösteren uç. İğne. Çiçeklerin ortasındaki erlik aletleri.
İbret *i.* Ders ve örnek alınacak bir vak'a ve hal.
İbretamiz, İbretbahş *s.* İbret veren.
İbreten *h.* İbret olmak üzere.
İbrik *i.* Kulplu ve emzikli kap, güğüm.
İbrişim *i.* İpek ipliği.
İbzal *i.* Bezletme. Bol verme.
İcabet *i.* Kabul.
İcap *i.* Lâzım gelme.
İcar *i.* Kira —**etmek**, — **a vermek** *f.* Kiraya vermek.
İcat *i.* Bulma, meydana getirme, ihtira. Uydurma.
İcaz *i.* İhtisar. Az ve öz söyleme.
İcaz *i.* Şaşırtma. Mucize gösterme.

İcazet *i.* İzin. *Bak:* İcazetname.

İcazetname *i.* Yüksek tahsil şehadetnamesi. İzinname.

İcbar *i.* Zorlama.

İclâl *i.* Büyüklük.

İclâs *i.* Oturtma. Tahta geçirme.

İcma *i.* Toplama.

İcmal *i.* Hulâsa. Bir arada toplama.

İcmalen *h.* Hulâsa olarak.

İcra *i.* Yapma, başarma. Bir karar veya bir hükmün tatbiki. —**dairesi** *i.* Mahkeme kararlarını tatbik eden daire. —**kuvveti** *i.* Millet meclisinin kararlarını tatbik eden hükûmet kuvveti. — **memuru** *i.* Mahkeme kararlarını tatbik eden memur. — **Vekilleri Heyeti** *i.* Vekiller heyeti.

İcraat *i.* İşler, yapılan şeyler, faaliyetler.

İç *i.* Bir şeyin görünmez cihetı. Bir şeyin dış olmıyan tarafı. Karın, mide, kalp.

İçağrısı *i.* Vücudün içinde duyulan ağrı.

İçbulantısı *s.* Midede hâsıl olan bulantı.

İççamaşırı *i.* Tene giyilen camaşır.

İçdonu *i.* Don.

İçerde *z.* İç tarafta.

İçeri *i.* İç taraf.

İçerilemek *f.* İçin için kızmak.

İçerlek *i.* Kuytu yer, içeri doğru olan.

İçgüvey *i.* Kaynatanın evine alınan güvey.

İçiçe *s.* Biribirinin içinde.

İçim *i.* Bir defada içilen, bir yudum. İçilen şeyin tadı.

İçimli *s.* İçimi güzel.

İçin *e.* Sebep ve gaye bildirir. Yolunda, uğrunda: *bu hediye kardeşim içindir.* — — *h.* Alttan alta, gizliden gizliye.

İçinde *s.* Ortasında, arasında.

İçinden *z.* İç taraftan, arasından.

İçirmek *f.* İçmeğe sevketmek, sindirmek.

İçiş *i.* İçme.

İçkabuk *i.* Meyvaya yapışık olan ince kabuk.

İçkale *i.* Kalenin içindeki küçük kale.

İçki *i.* İçilecek şey. Sarhoşluk. —**içmek** *i.* İşret etmek.

İçkil, İçkin *s.* İçeriye ait.

İçli *s.* İçi dolu. Duygulu, yüreği yufka.

İçlidışlı *s.* Teklifsiz, yüzgöz.

İçlik *s.* İçe ve içeriye ait.

İçme *i.* Memba, kaynak. İçmek işi.

İçmek *f.* Suyu ve su gibi şeyleri ağızdan içeriye çekmek. İşret etmek. Tütünü yakıp dumanını içeri çekmek.

İçre *i.* İç taraf. *z.* İçinde.

İçsıkıntısı *i.* Canısıkıntısı.

İçtihat *i.* İnanış. Fikir, kanaat, çalışma.

İçtima *i.* Bir yere gelme.

İçtimaî *s.* Cemiyete, topluluk hayatına ait.

İçtimaiyat *i.* Cemiyet hayatından bahseden ilimler.

İçtinap *i.* Çekinme.

İçtisar *i.* Cesaretlenme.

İçyağı *i.* Barsakları kaplıyan yağ. Et yağı. Donyağı.

İçyüz *i.* İşin aslı.

İd *i.* Bayram.

İdadi, idadiye *i.* Hazırlayıcı. Ortamektep.

İdam *i.* Öldürme, ölüm cezası.

İdame *i.* Devam ettirme.

İdane *i.* Ödünç verme.

İdare *i.* Çevirme. Düzenine koma. Kullanma, becerme, Geçinme. Tasarruf. Yetme, kâfi gelme. Âmirlik etme. Müdürlük. Daire, büro.

İdare *i.* Küçük gece lâmbası.

İdarehane *i.* İşin idare olunduğu yer. Daire.

İdareli *s.* İdaresini ve geçinmesini bilen. Kullanışlı, elverişli.

İdaresiz *s.* İdare bilmiyen.

İdbar *i.* Talihsizlik, perişanlık.

İddet *i.* Dul kalan kadının tekrar evlenmek için beklemeğe mecbur olduğu müddet.

İddia *i.* Davaya kalkışma. Kendine süs verme. İnat, ısrar. —**makamı** *i.* Umumî müddeilik.

İddiacı *i.* İnatçı.

İddihar *i.* Biriktirme.

İdeal *i.* Dilek, ilerisi için tasarlanan gaye, mefkûre.

İdil *i.* Sâf ve temiz aşk ve bu aşkı tasvir eden şiir ve masal.

İdiş *i.* İğdiş. Hayaları çıkarılmış at.

İdman *i.* Beden terbiyesi, spor, cimnastik.

İdrak *i.* Anlayış. Erişme. Çağını bulma, mevsimine yetişme,

İdrar *i.* Sıdık, Siyi.

İdrojen *i.* Müvellidülma.

İdroplan *i.* Deniz tayyaresi uçağı.

İfa *i.* Yapma, etme.

İfade *i.* Söyleme, anlatma. Anlatış.

İfakat *i.* Hastalıktan kalkma.

İffet *i.* Namus. Doğruluk.

İffetlû *s.* İffet sahibi. Kadınlara hürmet için kullanılan elkap.

İfham *i.* Anlatma.

İflâh *i.* Selâmete çıkma.

İflâs *i.* Tüccar borcunu vermeyip itibarını kaybetme, toplatma.

İfna *i.* Yoketme.

İfrağ *i.* Başka biçime koma.

İfrat *i.* Pek ileri varma, mübalâğa.

İfraz *i.* Ayırma.

İfrazat *i.* Vücutten ifraz edilen pis şeyler, dışık.

İfrit *i.* Şeytan. *e.* Korkunç.

İfsat *i.* Bozma.

İfşa *i.* Meydana çıkarma.

İftar *i.* Oruç bozma.

İftariye, iftarlık *i.* Ramazanda yemekten evvel yenen çerez.

İftihar *i.* Öğünme.

İftikar *i.* İhtiyaç.

İftira *i.* Suç atma.

İftiracı *s.* Suç atan, müfteri.
İftirak *i.* Ayrılma. Ayrılık.
İğ *i.* Koku, is.
İğ, iği *i,* Tığ.
İğbirar *i.* Gücenme.
İğde *i.* Yaprakları güzel kokan bir ağaç ve bu ağacın kırmızı yemişi.
İğdiş *i. Ba :* İdiş.
İğfal *i.* Kandırma.
İğitaşı *i.* Değirmenin alt taşı.
İğlâk *i.* Karanlıklaştırma. Anlaşılmaz bir hale koma.
İğmaz *i.* Görmemezliğe gelme.
İğmazıayn *i.* Gözyumma.
İğme *i.* İğmek işi
İğmek *f* Bir yana sarkıtmak. Bükmek, kıvırmak
İğne *i.* Dikiş dikmek için bir ucu sivri ve öbür ucunda iplik geçirilecek deliği olan alet. Diken, arı, akrep gibi sokucu böceklerin batırdıkları diken. Aşı yapmak için kullanılan sivri alet ve bu şekilde her şey. **top lu** — *i.* Tutturmak için kullanılan bir ucu toparlak iğne.
İğneardı *i.* Makine dikişine benziyen el dikişi.
İğnedan, iğnelik *i.* İğne koymağa mahsus ufak kutu.
İğnelemek *f.* İğne ile delmek, veya iliştirmek.
İğnelenmek *f.* İğne ile delinmek, veya ilişti rilmek.
İğreltiotu, eğreltiotu *i.* Bazan ağaç gibi büyüyen bir ot.
İğrenç *i.* İğrenme. *s.* İğrenilecek şey.
İğrençlik *i.* İğrenç oluş.
İğrendirmek *f.* Tıksindirmek.
İğrenilmek *f.* Tiksinil mek.
İğrenmek *f.* Tiksinmek.
İğreti *s.* Esaslı olmayıp muvakkat. Ödünç
İğretilik *i,* İğreti oluş.
İğri *s.* Çarpık, doğru olmıyan. Bükülmüş.
İğribacak *s* Çarpık bacaklı.

İğribüğrü *i.* Çarpık.
İğrilik *i* İğri oluş.
İğrilmek *f.* İğri olmak.
İğritmek *f* İğri etmek.
İğtinam *i.* Yağma.
İğtişaş *i.* Kargaşalık.
İğva *i.* Azdırma.
İğzap *i.* Kızdırma.
İhafe *i* Korkutma.
İhale *i.* Müzayede veya münakasaya konan şeyi en muvafık fiat verene terketme.
İhaleten *h.* İhale suretile.
İham *i.* Şüphe. Birkaç manalı söyleme.
İhanet *i.* Hainlik.
İhata *i.* Kuşatma.
İhbar *i.* Haber verme.
İhbariye *i.* Kaçak eşyayı haber verene verilen mükâfat.
İhbarname *s.* Bir şeyi haber veren kâğıt.
İhda *i.* Hediye etme.
İhdas *i.* Meydana getirme.
İhfa *i.* Gizleme.
İhlâl *i.* Bozma.
İhlâs *i.* Samimiyet, doğruluk.
İhmal *i.* Aldırmayış. Bırakış.
İhmalci *s.* İhmal eden.
İhnak *i.* Boğma
İhracat *i.* Yabancı memleketlere gönderilen eşya ve mahsuller.
İhraç *i.* Çıkarma.
İhrak *i.* Yakma.
İhram *i* Arapların büründükleri beyaz yün çarşaf. Battaniye.
İhraz *i* Eldeetme.
İhsa *i* Sayma.
İhsaî *s.* Sayıya ait.
İhsaiyat *i.* İstatislik.
İhsan *i.* Bağışlama.
İhsas *i.* Hissettirme. Beşduygudan biri ile duyma.
İhtar *i.* Hatırlatma.
İhticaç *i.* Delil gösterme.
İhticap *i.* Gizlenme, örtünme.
İhtida *i.* Müslüman olma.
İhtifa *i.* Gizlenme.
İhtifal *i.* Hürmet ve saygı için yapılan merasim.
İhtikâr *i,* Fırsat bulup meşru haddinden faz-

laya mal satma. Hile yapma.

İhtikan *i.* Şırınga. Şırınga ile barsakları yıkama. Vücudün bir yerinde kan birikmesi.

İhtilâç *i.* Çarpıntı.

İhtilâf *i.* Uymayış. Uyuşmama

İhtilâl *i.* Hükûmete karşı gelme, hükûmet şeklini değiştirmeğe kalkışma Kargaşalık.

İhtilâm *i.* Duş azma, rüyada cinsi münasebette bulunma neticesi meni gelme.

İhtilâs *i.* Zimmetine para geçirme, çalma

İhtilât *i.* Karışma.

İhtimal *i.* İmkân *h.* Belki, olabilir.

İhtimalki *h.* Olabilir ki. *ihtimalki bu gün gelir.*

İhtimam *i.* Dikkatle çalışma.

İhtinak *i.* Boğulma.

İhtira *i.* Bulma, icat etme.

İhtirak *i.* Yanma.

İhtiram *i.* Saygı. Sayma.

İhtiras *i.* Aşırı istek.

İhtiraz *i.* Sakınma.

İhtisap *i.* Hesap sorma.

İhtisar *i.* Kısaltma.

İhtisaren *h.* Kısaltılarak.

İhtisas *i.* Duyuş, sezme.

İhtisas *i.* Bir ilim veya fende bilgisini derinleştirme.

İhtişam *i.* Tantana

İhtiva *i.* İçine alma.

İhtiyaç *i.* Bir şeyi onsuz yapamıyacak derecede bağlı olma. lüzum Yokluk, yoksulluk.

İhtiyar *s.* Yaşlı. Koca. *i.* Seçme. Arzu, irade.

İhtiyarî *s.* Kendi arzu ve rızasile olan. İstiyerek.

İhtiyarlamak *f.* Kocamak, yaşlanmak.

İhtiyarlatmak *f.* Kocatmak, yaşlatmak.

İhtiyarlık *i* İhtiyar oluş.

İhtiyat *i* İlerisini düşünme ve bu maksatla saklanan şey, tedbir.— **askeri** *f.* Harp zamanında silâh altına alınan kırk beş yaşına kadar olan efrat. — **zabiti** *i* Yalnız harp zamanında davet edilen zabitlik rütbesi almış siviller.

İhtiyaten *h.* İhtiyat ola rak.

İhtiyatlı *s.* İlerisini düşünen.

İhtiyatsızlık *i.* İhtiyatsız oluş.

İhtizar *i.* Cançekişme.

İhtizaz *i.* Hafifçe titreme.

İhvan *i.* Dostlar. Kardeşler.

İhya *i.* Diriltme, canlandırma. Şenlendirme.

İhzar *i.* Hazırlama. Mahkemeye getirme.

İhzariye *i.* Mahkemeye getirmek için yazılan tezkere.

İka *i.* Yapma. Meydana getirme.

İkame *i.* Oturtma. Doğrultma, yerleştirme. **Dava—si** *i.* Dava açma.

İkamet *i.* Bir yerde oturma.

İkametgâh *i.* Oturulan yer.

İk'at *i* Oturtma.

İkaz *i.* Uyandırma, *c.* Aklını başına toplatma

İkbal *i.* Talih. İşi yolunda gitme.

İkbalperest *i.* Gözü yüksek makamlarda olan.

İkbalsiz *i.* İşi ters giden, talihsiz.

İkdam *i.* Sebat ve sabır ile çalışma.

İkdar *i.* Geçindirme. Kudret verme.

İken *e.* Olduğu halde. Olduğu zaman : *ben vapurda iken hava iyi gidiyordu.*

İki *i.* Birden sonra gelen sayı.

İkidebir, ikidebirde *h.* Pek sık, her vakit : *İkidebirde yanıma gelme.*

İkilemek *f.* İki yapmak.

İkili *s.* İki adetli olan.

İkilik *i.* İki oluş. Ay ilik, İkiye bölünme.

İkinci *s.* Birinciden sonra gelen.

İkindi *s.* Öğle ile akşam arasındaki namaz vakti.

İkindiyin *z.* İkindi vakti.

İkişer *i.* Herbirine veya her defasında iki.

İkiyüzlü *s.* İki tarafı biribirinin aynı. *c.* Birine bir türlü diğerine başka türlü söyliyen.

İkiz *s.* Bir gebelikten doğmuş iki kardeş Çift.

İkizleme *s.* İkizli.

İkizli *s.* Çifte.

İklil *i.* Taç.

İklim *i.* Bir memleketin yer ve hava şartları. Memleket, kıt'a.

İkmal *i.* Tamamlama.

İkna *i.* Kandırma.

İkrah *i.* Tiksinme. İstemiyerek, zorla yaptırma.

İkram *i.* Ağırlama.

İkramiye *i.* Hediye. Mükâfat, Piyangoda isabet eden para.

İkrar *i.* Dil ile söyleme. İtiraf ve kabul etme.

İkraz *i.* Ödünç para verme.

İkrazat *i.* Ödünç verilen paralar.

İksa *i.* Giydirme.

İksir *i.* Şifalı ilâç. Bir şeyin ruhlu ve kuvvetli maddesi, hulâsası.

İktibas *i.* Başkasının yazı veya fikrini nakletme.

İktibasen *h.* İktibas suretile.

İktida *i.* Uyma, taklit etme.

İktidar *i.* Güç yetme, takat. Bilgi. Yüksek makam — **mevkii** *i.* Hükûmet idaresi. **Ademi** — *i.* İktidarsızlık. Şehvanî kuvvetin, (kızgı) nin genç yaşta sönmesinden ibaret hastalık.

İktidarlı *i.* İktidar sahibi.

İktidarsız *s.* Takatsiz, bitik.

İktidarsızlık *i.* İktidarsız oluş.

İktifa *i.* Kâfi görme.

İktiham *i.* Tahammül etme. Atılma.

İktisa *i.* Giyme, giyinme.

İktisap *i.* Kazanma.

İktiran *i.* Yaklaşma. Büyük bir makam tarafından tasdik.

İktitaf *i.* Derme, seçme. Eldeetme

İktisadî *s.* İktisada ait.

İktisadiyat *i.* İktisat ilim ve sahası,

İktisat *i.* Tasarruf, idare. — **ilmi** *i.* Servetin istihsal ve idaresinden bahseeen ilim.

İktiza *i.* Lâzımgelme. İhtiyaç.

İlâ *e.* Ye kadar, ta, dek: *Saat beş ilâ altı çalışma zamanı.*

İlâ *i.* Yükseltme.

İlâç *i.* Hastalığı veya yarayı gidermek için kullanılan yenir, içilir veya sürülür tertip. *c.* Çare.

İlâçlı *i.* İlâcı olan. İlâç ile karışık.

İlâçsız *s.* İlâcı olmıyan. Çaresiz.

İlâh *i.* Tanrı. Mabut.

İlâhe *i.* Dişi ilâh.

İlâhî *s.* Ülûhiyete ve Allaha ait. Allahım yerine kullanır: *ilâhî sen sabır ver!* Hayreti anlatır: *ilâhî çocuk!*

İlâhi *i.* Dinî şarkı ve şiir.

İlâhiri, ilâhirihi *e.* Vesaire, daha var manasında ve kısaltılarak ilâh... yahut v.s. şeklinde kullanılır

İlâhiyat *i.* Ülûhiyetten ve din felsefesinden bahseden ilim.—**fakültesi** *i.* Darülfünunun din felsefesi okutulan fakültesi.

İlâhiyun *i.* Felsefenin ilâhiyat kısmile iştigal edenler.

İlâm *i.* Bildirme, anlatma. Muhakeme kararnamesi.

İlân *i.* Bildirme. Umuma anlatma, yayma, reklâm.

İlânat *i.* İlânlar.

İlâve *i.* Katma, arttırma. Fazla, artık. Zeyl, haşiye.

İlâveli *s.* İlâvesi olan.

İlâveten *h.* İlâve suretile.

İlbas *i.* Giydirme.

İlca *i.* Mecbur kılma.

İlcaat *i.* İlcalar.

İldim *i.* Pişman.

İldimlik *i.* Pişmanlık.

İle, ilen *h.* Beraberliği anlatır: *benimle beraber.* Olması üzerine, olunca: *zekâ çalışmakla işlenir.*

İlelebet *i.* Ebedî olarak, daima.

İlemek *f.* İğreti tuttırmak, çatmak. Rasgelmek.

İlenç *i* Beddua.

İleri *s.* Ön taraf. Gele-

cek zaman—**gitmek** *f.* İlerlemek. — **sürmek** *f.* Dermeyan etmek. Ortaya çıkarmak.

İlerigelen *i* Önde bulunan, önde giden. Nüfuz sahibi. Bellibaşlı ve tanınmış olan.

İlerigelmek *f.* Hâsıl olmak, meydana gelmek: *Pislik tembellikten ileri gelir.*

İlerlemek *f.* İleri geçmek. İleride bulunmak. Çok yürümek.

İlerletmek *f.* İlerlemesini mucip olmak.

İletmek *f.* Götürme.

İlga *i.* Kaldırma. Hükümsüz b rakma.

İlhak *i.* Katma, ilâve etme

İlham *i.* Zihne birden gelme ve böyle doğan fikir.

İlhat *i.* Dinsizlik.

İlik *i.* Kemiğin içindeki yağa benziyen madde. Düğme deliği. *c.* Dilber.

İliklemek *f.* Düğmeyi iliğe geçirmek.

İlikli *i.* İliklenmiş.

İlim *i.* Bilgi. Bilme.

İlinti *i.* Tutturma. iliştirme.

İlişik *i.* Alâka, münasebet. Alacak ve verecek. Engel.

İlişiksiz *s.* İlişiği olmıyan.

İlişmek *f.* Takılmak. İğreti oturmak. Dokunmak, sataşmak.

İliştirmek *f.* Takmak, tutturmak.

İlimek *f.* Hazmetmek.

İlitim *i.* Hazım.

İlk *s.* Evvelki, birinci, iptidaki *h.* En evvel, en başta.

İlka *i.* Koma, bırakma. İndirme.

İlkah *i.* Aşılama.

İlkbahar *i.* Bahar.

İlkin *h.* En evvel.

İlksöz *i.* Başlangıç.

İllallah *e.* Bıktım usandım manasına kullanılır: *illallah senin elinden.*

İlle, illâ *c.* Hele, hususile: *tatlıyı severim, ille muhallibiyi.* Mutlaka :

kardeşim ille ben de geleceğim diyor.

İllet *i.* Hastalık, Sakatlık. Sebep.

İlletli *s.* İletli olan,

İlliyet *i.* Sebep, sebebi yet.

İlliyyin *i.* Göğün ve Cennetin en yüksek yeri.

İlmek,ilmik *i.* Çözülmesi kolay düğüm.

İlmekli,ilmikli *s.* İlmeği olan.

İlmeklemek *f.* İlmek yapmak.

İlmî *s.* İlme ait.

İlmihal *i,* Dinin erkânından bahseden kitap.

İlmiye *i.* Din ilimlerile ve din işlerile uğraşan sınıf.

İlmühaber *i.* Bilgi ve haber kâğıdı. Makbuz.

İlsak *i.* Bitiştirme. Yapıştırma.

İltibas *i.* Karışıklık.

İltica *i.* Sığınma.

İlticagâh *i.* Sığınacak yer.

İltifat *i.* Sevme, okşama.

İltifatkârane *s.* İltifat ederek.

İltihak *i.* Katılma, bitişme. Yetişme, ulaşma.

İltihap *i.* (Yangı). Kan ufuneti. Kan ve irin toplaması.

İltima *i.* Işıldama.

İltimas *i.* Rica. Ricaya delâlet. Hatır için birini veya bir işi kayırma.

İltimasçı *s.* İltimas eden.

İltisak *i.* Bitişme, birleşme.

İltiva *i.* Bükülme, ırmak yatağının dolaşıklı olması.

İltiyam *i.* Yara kapanma.

İltizam *i.* Birinin tarafını tutma. Lüzum gösterme. Bir işi üstüne alma.

İltizamcı *s.* Hükûmet varidatından bazılarının tahsilini üzerine alan, mültezim

İltizamen *h.* iltizam suretile.

İltizamî *s.* İltizama ait. — **fiil** *i.* Almalı, vermeli gibi lüzum anlatan siga.

İlzam *i.* Susturma, matetme, hapetme.

İma *i.* İşaretle anlatma.
İmal *i.* Yapma.
İmalât *i.* Yapılan şeyler, mamulât.
İmalâthane *i* Fabrika.
İmale *i.* Bir tarafa iğme, yatırma, meylettirme.
İmalı *s.* İşaretli, manalı.
İmam *i.* Cemaate namaz kıldıran hoca Din ulusu.
İmame *i.* Tespihin başındaki uzun tane.
İmamet *i.* İmamlık.
İmamevi *i.* Kadınlar hapishanesi.
İmamlık *i.* İmam sıfat ve vazifesi.
İm'an *i.* İleriyi sezme, dikkat.
İman *i.* İnan, inanma. Kuvvetli kanaat.
İmansız *s.* Dinsiz. *c.* İnsafsız *c.* Yağsız, yavan.
İmansızca *h.* Merhametsizce.
İmansızlık *i.* İmansız oluş.
İmar *i* Mamur etme.
İmaret *i.* Mamuriyet. Fukaraya yiyecek dağıtılan hayır müessesesi.
İmbat *i.* Nebat bitirme, yeşertme.
İmbat *i.* Deniz rüzgârı.
İmbias *i.* İlerigelme.
İmbik *i.* İçki, ispirto, kahve gibi şeyleri taktir için kullanılan alet.
İmbisat *i.* Hararet tesiriile uzama, yayılma. Ferahlanma, iç açılma.
İmdat *i.* Yardım.
İmdatçı *e.* Yardımcı.
İmdi *h.* Artık, şimdi. Bu halde.
İmece *i.* Yardımlaşma, teavün, tesanüt. Köyün umumî işlerinde ve kendi işlerinde köy halkının elbirliği ile çalışması.
İmek *f.* Olmak, olunmak.
İmha *i.* Yoketme.
İmhal *i.* Mühlet verme. Geri bırakma.
İmik *i.* Başın tepesindeki yumuşak yer, bıngıldak.
İmizgenmek *f.* Imızganmak. Uyuklamak. Uyku kestirmek. Ateş

kararıp sönmüş gibi durmak.

İmkân *i* Mümkün olma.

İmkânsız *i* İmkânı olmıyan.

İmkânsızlık *i.* Mümkün olmayış.

İmlâ *i.* Doldurma

İmlâ *i.* Bir dilin yazısını yanlışsız yazma. Söyleyip birine yazdırma, dikte.— **ya gelmek** *f.* Makul olmak, yola yatmak.

İmlâsız *s.* İmlâsı yanlış.

İmlâsızlık *i* İmlâ yanlışlığı, imlâ kaidesi olmama.

İmparator *i.* Ülkesinde ayrı ayrı milletler bulunan hükümdar

İmparatoriça *i.* İmparatorluk makamında bulunan kadın. İmparator zevcesi.

İmparatorluk *i.* Bir imparatorun hükmü altında bulunan devlet. İmparator unvan ve sıfatı.

İm ar *i.* Geçirme.

İmrendirmek *j.* İştah uyandırmak, istek vermek.

İmrenmek *f.* İştaha gelmek. Beğenmek, can çekmek.

İmsak *i.* Pehriz, bir şeyden el çekip nefsini zaptetme. Ramazanda oruca başlama vakti.

İmsakiye *i.* Ramazanda imsak vakitlerini bildiren cetvel.

İmtidat *i.* Uzama, devam etme, uzun sürme.

İmtihan *i.* Deneme, sınama, tecrübe etme. Mektep talebesinin sınıf geçmek için, bir memuriyet istiyen adamın bilgisini anlamak için denenmesi ve sorguya çekilmesi.

İmtilâ *i* Dolma, dolgunluk. Kan durma, kan toplanma.

İmtina *i.* Geçinme, istememe, yapmama. Mümkün olmayış, imkânsızlık.

İmtinan *i.* Başa kakma.

İmtisal *i.* Örnek yapma, uyma.

İmtisalen *h.* Uyarak.

İmtisas *i.* Emerek çekme.

İmtiyaz *i.* Fark, farklı oluş. İstisna Bir memleket idaresine, bir zümreye verilen hususiyet ve ayrılık. Bir işi bir adam veya şirketin inhisarına terketme. Mektep talbesine verilen bir mükâfat.

İmtiyazlı *s.* İmtiyazı olan.

İmtizaç *i.* Birden ziyade cismin karışıp bir cisim teşkil etmesi. Uygunluk. Gecinme, uyuşma. Alışma.

İmza *i.* Kendi ismini yalnız kendisinin yapabileceği bir şekilde mektup, senet v.s. altına yazmak.—**atmak**, —**komak** *f. Bak.* İmzalamak.

İmzalamak *f.* Bir yazılı kâğıdın altına kendi imzası yazmak.

İmzalanmak *f.* Altına imzası yazılmak.

İmzalaşmak *f.* İmza verip almak.

İmzalatmak *f.* İmza ettirmek.

İn *i.* Yabani hayvanların yeraltındaki yuvası, mağara.

İnabe *i.* Birinin yerine diğerini bırakma, vekil bırakma. Tarikate girme

İnadına *i.* Zorla, dikine.

İn'am *i.* İyilik etme, ihsan etme.

İnan *i.* İman. İnanma,

İnanç *s.* Doğru. Mutemet.

İnançlamak *f.* İtimat etmek, kredi vermek.

İnandırmak *f.* Kandırmak. Temin etmek.

İnanılmak *f.* Doğru diye kabul olunmak. İtimat edilmek.

İnanış *i.* İnanmak işi ve tarzı.

İnanma *i.* İnanmak işi.

İnanmak *f.* İnan hâsıl etmek. Doğru bilmek.

İnas *i.* Dişiler.

İnat *i.* Öngü, dikine gitme. İnatçı.

İnatçı *i.* Öngül, inat eden.

İnatçılık *i.* Öngünlük, inat etme, muannitlik, inatçı adamın hali.
İnayet *i.* İyilik, ihsan.
İnayeten *i.* İnayet ederek.
İncaz *i.* Yapma, yerine getirme.
İnce *s.* Kalın olmıyan, boyu uzun fakat eni, kalınlığı gayet az olan, yufka. Ufak, sivri. Zarif nazik. Anlayışlı.
İncecik *s.* Pek ince. *h.* yufkacık
İncelik *i.* İnce oluş.
İncehastalık *i.* Verem.
İncelemek *f.* İnce yapmak. Derin aramak.
İnceleşmek *f. Bak:* İncelmek.
İncelmek *f.* İnce olmak. Fazla naziklik göstermek.
İnceltmek *f.* İnce yapmak.
İncerek *s.* İnce yapılı.
İncecik *s.* Pek ince.
İncesaz *i.* Alaturka çalgı.
İnci *i.* İstiridyenin içinden çıkan sert taneli, parlak ve beyaz mücevher.
İnciçiçeği *i.* Beyaz ve yuvarlak bir çiçek.
İncidiş *i.* İncitme.
İncik *i.* İncinmiş, vurulmuş uzuv.
İncik *i.* Dizin altındaki kemik.
İncil *i.* İsaya inen mukaddes kitap.
İncilâ *i.* Parlama.
İncimat *i.* Donma.
İncinmek *f.* Uzuv zedelenmek, burkulmak. Kalp kırılmak, gücenmek.
İncir *i.* Muhtelif iklimlerde yetişir çok ve küçük çekirdekli yumşak yuvarlak meyva. **Kuru** — *i.* İncirin kurutulmuşu.
İncitme *i.* İncitmek işi.
İncitmek *f.* Can acıtmak. Dokunmak. Gücendirmek. Ağrıtmak, zedelemek.
İncizap *i.* Çekilme, cezbolunma. Cazibe Sıcakkanlılık.
İndî *s* Kendine göre. Esassız Bir adamın kendi kurduğu, kendi tasar-

ladığı, keyfi, şahsî zatî: *bu indî bir mülâhazadır.*

İndifa *i.* Ortadan kalkma, itilme, savulma Püskürme.

İndinde *z.* Yanında, halinde, takdirinde, Göre, nazaran: *Halk indinde bazı yanlış itikatlar vardır.*

İndiras *i.* Silinme, mahvolma.

İndirme *i.* İndirmek işi.

İndirmek *i.* Asağı getirmek, aşağı almak. Azaltmak, tenzil etmek, düşürmek. Vurmak, dövmek.

İndirtmek *f.* İndirmesini mucip olmak.

İndiyat *i.* Esassız sözler. keyfe göre şeyler.

İnek *i.* Sığırın südünden istifade edilen dişisi.

İnfak *i.* Besleme.

İnfaz *i.* Geçirtme.Bir emri yerine getirme, yapma.

İnfial *i.* Gücenme.

İnfikâk *i.* Ayrılma.

İnfirat *i.* Ayrılık, tek ve tenha kalma.

İnfisah *i.* Bozulma, feshedilme.

İnfisal *i.* Ayrılma, memuriyetinden kalkma, azlolunma.

İngiltere *i.* Avrupanın şimaligarbisinde 36 milyon nüfuslu ve İngilizlerle meskûn birtakım adalardan mürekkep Büyük Britanya Kırallığı da denilen devlet.

İngiliz *i.* Anglosakson ırkından ve ingiltere devleti tebeasından olan. İsterlin lirası.

İngilizce *i.* İngiliz dili.

İnha *i.* Yetiştirme, ulaştırma. Bitirme, nihayete erdirme. Hükûmet dairelerinde bir iş hakkında âmirlere yazılış.

İnhidam *i.* Yıkılma.

İnfisah *i.* Bozulma.

İnhidap *i.* Kamburlaşma.

İnhilâl *i.* Çözülüp açılma, hallolma.Dağılma, bozulma.

İnhimak *i.* Bir şeyin üzerine ziyade düşme.

İnhina *i.* İğilme,bükülme.

İnhinak *i* Boğulma, nefes tutulma.

İnhiraf *i.* Sapma, dönme. Bir tarafa iğilme. Değişme, bozulma. Kırıklın.

İnhisaf *i.* Ay tutulma. Görünmez bir hale gelme.

İnhisar *i.* Bazı eşyanın işletme ve yapma hakkının bir şirkete verilmesi veya bizzat hükûmet tarafından idare olunması, hasrolunma. Bir şeye mahsus olup başka şeye şümulü olmama.

İnhitat *i.* Düşme, alçalma, aşağılama. Geri gitme. Kuvvetten düşme.

İnhizam *i.* Bozulma, yenilme.

İni *i.* Küçük kardeş.

İnik *i. Bak:* Enik.

İn'idam *i.* Yokolma.

İn'ikâs *i.* Geri çevrime, geridönme, ziya ve ses bir yere çarpıp akseteme, yankılanma.

İn'ikat *i.* Kurulma, toplanma. Bağlanma, kararlaştırılma.

İniklemek *f.* Yırtıcı hayvan yavrulamak, eniklemek.

İnildemek *f.* Çınlamak. İnilti çıkarmak.

İnilmek *f.* Aşağı gidilmek.

İnilti *i.* İnleyiş, acı ile hafif bağırma. Yankılanma.

İnisyal *i.* İhtisar için veya marka olarak kullanılan kelimenin ilk harfi.

İniş *i* Yokuş karşılığı, yokuş aşağı. İnme.

İn'itaf *i.* Yünelme, bir tarafa dönme, iğrilme.

İnkâr *i.* Bilmezlenme, tanımama. Yaptığını ve söylediğini gizleme, itiraf etmeme. Reddetme.

İnkisar *i.* Kırılma. Ziyanın su, cam gibi şeffaf bir cisimden geçerken istikametini değiştirmesi. *c.* Kalp kırılma, Beddua.

İnkişaf *i.* Açılma, meydana çıkma.

İnkıbaz *i.* Büzülme. Sıkıntı. Tutukluk. Büyük aptesti güç yapma, peklik.

İnkılâp *i.* Değişiklik. Fikirlerde, görüş ve bilgilerde. hükûmet idaresinde yenilik. Altüst olma, evvelkine benzemiyen bir hale sokulma.

İnkıraz *i.* Bitme, batma, mahvolma.

İnkısam *i.* Bölünme.

İnkıta *i.* Kesilme, bitme, tükenme. Kırılma. Arası kesilme.

İnkıyat *i.* Boyun iğme, itaat etme.

İnkıza *i.* Bitme, tükenme, vadesi gelme.

İnleme *i.* İnlemek işi.

İnlemek *f.* Herhangi bir acı yüzünden hazin bir ses çıkarmak, korkunç bir ses vermek. Çınlamak, yankılanmak. **İnnim inim** — *f.* Ağlar gibi feryat etmek, azap içinde kıvranmak.

İnletmek *f.* İnlemesini mucip olmak.

İnleyiş *i.* İnleme.

İnme *i.* Birdenbire ölüm veya tutukluk, damla, nüzul, felç, sekte. İnmek işi.

İnmek *f.* Aşağı gelmek. Düşmek Azalmak. Şişkinliği gitmek, düzleşmek, sönmek. Teskin olunmak. Konmak, misafir olmak. Nüzul isabet etmek. Yıkılmak.

İnnin *s.* Cinsî münasebete muktedir olmıyan.

İnsaf *i.* Hakkını verme, acıma. Adalete ve vicdana uygun hareket. — **a gelmek** *f.* Haksızlık etmekten vazgeçmek, merhamet etmek.

İnsafkâr *s.* İnsaflı.

İnsafkârane *s.* İnsafa uygun.

İnsaflı *s.* Vicdanlı, merhametli.

İnsaflıca *s.* Az insaflı.

İnsafsız *s.* İnsafı olmıyan.

İnsafsızca *h.* İnsafsız olarak.

İnsafsızlık *i.* İnsafsız oluş.

İnsan *i.* Akıl ve dil

yüzünden öteki hayvanlara üstün olan mahlûk, adam, beşer. İnsaniyetli ve vicdanlı Terbiyeli.

İnsanca *s.* İnsana yakışır surette.

İnsanî *s.* İnsana ait.

İnsaniyet *i.* İnsan oluş, beşeriyet. Adama yakışır iyi ahlâk.

İnsaniyetli *s.* İyi huylu.

İnsaniyetsiz *s.* İnsanlık vazifesini yapmıyan.

İnsaniyetsizlik *i.* İnsaniyetsiz oluş.

İnsanlık *i. Bak:* İnsaniyet.

İnsibab *i.* Dökülme, akıp birleşme.

İnsidat *i.* Kapanma.

İnsicam *i.* İfadede düzgünlük.

İnsilâb *i.* Ortadan kalkma, mahvedilme, münselip olma.

İnşa *i.* Yapma, meydana getirme, yapı. Tahrir üslûbu ve usulü.

İnşaallah *i.* Allah isterse makamında kullanılan temenni : *inşaallah bu akşam size gelirim.*

İnşaat *i.* Yapı. Yapıya ait işler.

İnşaî, inşaiye *s.* Yapıya ait. Güzel yazmak usulüne ait.

İnşat *i.* Şiir okuma.

İnşiap *i.* Dallanma.

İnşikak *i.* Yarılma, ikiye ayrılma.

İnşirah *i.* Ferahlık.

İnt *i* Yan, nezt.

İntaç *i.* Neticelendirme.

İntak *i,* Söyletme.

İntaş *i.* Tohumun şişip kabararak sürmesi.

İntiba *i.* Zihin ve ruhta hâsıl olan tesir, his.

İntibah *i.* Uyanma, uyanıklık. Gözaçıklığı. Sinirlerde duyulan sürat.

İntifa *i.* Faydalanma.

İntibak *i.* Uyma.

İntifa *i.* Sönme.

İntiha *i.* Nihayet bulma. Tükenme. Son.

İntihabat *i.* Bir heyet ve meclis azalarını seçme.

İntihai *s.* Sonluk. Sona ait.

İntihal *i.* Başkasına ait söz, şiir veya yazıyı kendine maletme.

İntihap *i.* Seçme, ayırma.

Bir heyete aza seçmek için rey vermek.

İntihar *i.* Kendini öldürme.

İntikal *i.* Nakledilme,bir yerden bir yere geçme. Bulaşma. Miras kalma. Anlayış,kavrayış—**sürati** *i.* Çabuk anlayış.

İntikam *i.* Öç.

İntikat *i.* Edebî eserler hakkında mütalea beyan etme, tenkit.

İntisap *i.* Mensup olma.

İntişar *i.* Üreme, yayılma, dağılma.

İntizam *i.* Düzen, düzgünlük.

İntizamsız *i.* düzensiz.

İntizamsızlık *i.* Düzensizlik.

İntizar *i.* Bekleme, gözleme.

İnzal *i* İndirme.

İnzar *i.* Nezretme.

İnziva *i.* Yalnızlık. Dünya işlerine karışmayıp bir köşeye çekilme.

İnzibat *i.*Zapturapt içinde, nizam altında bulunma. Askerî polis memuru.

İnzımam *i.* Katılma,zammolunma.

İp *i.* Keten veya kenevirden yapılan uzun ve kalınca bağ, kınap, sicim, urgan, halat.

İpek *i.* İpekböceğinin yaptığı kumaş, ibrişim v s. yapılmağa yarar ince tel. *s.* İpekten yapılmış, ipekli.

İpekböceği *i.* İptida kurt sonra kelebek haline geçen, ipek tellerini yapan ve dut yaprağı ile beslenen böcek.

İpekçi *i.* İpek yetiştiren veya satan adam.

İpekhane *i.* İpek fabrikası.

İpekli *s* İpekten yapılmış, ipekle karışık.

İpham *i.* Güç anlaşılış, kabalılık.

İpka *i.* Daim ve baki etme.Yerinde bırakma.

İplik *i.* Dikmeğe veya kumaş dokumağa yarıyan pamuk, yün, ipek, keten, v. s. den ip. — — *i.* İplik gibi tel tel.

İpliklenmek *f* Kumaş dağılarak iplikleri meydana çıkmak.
İpopotam *i.* Su aygırı.
İpotek *i.* Bir mülkün tasarrufunu borca mukabil terketme, vefaen ferağ, rehin.
İpsit *i.* Tekerlek çemberinin parçaları.
İpsiz *s.* İpi olmıyan. *c.* Serseri, külhanbeyi.
İptal *i.* Battal etme.
İptida *i.* Başlama, baş.
İptidaî *s.* İlkin, başlangıç olarak. *i.* İlkmektep.
İptidar *i.* Başlamak.
İptihaç *i* Sevinme.
İptilâ *i.* Düşkünlük, tutulma.
İptina *i.* Bir şeyin üzerine bina etme, dayanma.
İptisam *i.* Tebessüm etme.
İptizal *i.* Müptezellik. Pek bol ve kıymetsizlik.
İpucu *i.* Nişan, emmare, delil, vesika.
İrade *i.* Azim, dilek, arzu. En büyük makamın emir veya arzusu.
İradî *s.* İradeye bağlı, ihtiyarî.
İrae *i.* Gösterme. Öğretme.
İrak *s.* Uzak.
İraklaşmak *f.* Uzaklaşmak.
İraklaştırmak *f.* Uzaklaştırmak.
İraklık *i* Uzaklık. Mesafe.
İran *i.* Anadolunun şarkından Ortaasyaya kadar uzanan Acemlerle meskûn ülke, Acemistan.
İrani *c.* İranlı. İrana ait ve İran ahalisinden olan.
İranlı *i.* İra î. Acem.
İrap *i.* Arap gramerinde bir kaide: — **ta yeri yok** *h.* Ehemmiyetsiz, ismi anılmaz
İras *i.* İcap etme.
İrati. Söyleme. Bir mülkün geliri. Akar.
İrca *i.* Geri çevirme.
İrem *i.* Cennet.
İrfan *i.* Bilme, biliş, ilim.
İri *s* Büyük, kocaman.
İrice *s.* Oldukça iri.
İrileşmek *i.* Büyütmek.

İrileşmek *f.* Büyümek.
İrili *s.* İçinde irisi bulunan. — **ufaklı** *i.* Büyük küçük karışık.
İrilik *i.* İri oluş.
İrin *i.* Yaranın içinde toplanarak deşilince çıkan sarı pislik, cerahat.
İrincebi *i.* Çıban, apse.
İriş *i. Bak:* Arış.
İriyarı *s.* Boylu ve cüsseli adam.
İrkâp *i.* Bindirme.
İrkilmek *f.* Korkudan geri çekilip durmak. Birikmek
İrkinti *i.* Birikmiş durgun su, çukur.
İrmik *i.* Buğday v s hububattan alınan iri taneli sarımtırak un.
İrs *i.* Ana ve babadan evlâda benzeyiş veya mal geçmesi, veraset, miras.
İrsal *i.* Yollama.
İrsen *h.* İrsî olarak, miras suretile.
İrsî *s.* İrse ait.
İrşat *i.* Doğru yolu gösterme.
İrtibat *i.* Münasebet, birbirini tutma Bitişiklik.
İrtica *i.* Geri dönme.Yeniliğe karşı koyma,
İrticaî *s.* İrticaa ait.
İrtical *s.* Hazırlanmadan şiir, ve güzel söz söyleme.
İrticalen *h.* İrtical suretile.
İrtidat *i.* Müslümanlıktan başka dine geçme.
İrtifa *i.* Yükselme. Yükseklik.
İrtifaen *h.* Yükseklikçe.
İrtihal *i.* Ölme, vefat.
İrtika *i.* Yükselme, terakki etme.
İrtikâp *i.* Rüşvet alma. Kabahat işleme.
İrtisam *i* Resmi çıkma.
İrtişa *i.* Rüşvet alma.
İrva *i.* Su verme, sulama, iska.
İrza *i.* Emzirme.
İs *i.* Dumandan hâsıl olan siyah toz, kurum.
İsa *i.* Hıristiyan dinini tesis eden ve kendisine İncil nazil olan peygamber.
İsabet *i.* Doğru bir rey

ve düşüncede bulunma uygun düşme, tutma. Dokunma. Rasgelme, yerini bulma.

İs'af *i.* Arzuyu yerine getirme.

İsal *i.* Yetiştirme, ulaştırma.

İsale *i.* Akıtma.

İse, se, sa *e.* Halbuki, yerde : *okudum ise de bir şey anlamadım. Yağmur yağarsa evden çıkamam.*

İsevî *i.* Hıristiyan. *s.* İsaya ait.

İsevîlik, İsaviyet *i.* Hıristiyanlık.

İsfenci *s.* Sünger cinsinden, süngere benziyen.

İsfenks *i.* Eski Mısırlılarda başı insan, vücudü aslan şeklindeki büyük put, Ebülhevl.

İsfenç *i.* Sünger.

İshakkuşu *i.* Geceleri hazin hazin öten bir kuş.

İshal *i.* Sık sık ve sulu büyük aptest yapma. Amel.

İsilik *i.* Sıcaklık ve terden vücutte hâsil olan kırmızılık.

İsim *i.* Her şeye verilen at, nam. **Cins** — *i.* Birçok şeylere birden verilen müşterek at. **Has** — *i.* Yalnız bir şahsa veya yere verilen ad.

İsir *i.* İz. Gidiş.

İska *i.* Su verme,sulama.

İskambil *i.* Oyun kâğıdı. Bir nevi kâğıt oyunu.

İskân *i.* Yerleştirme. Tavattun ettirme.

İskandil *i.* Denizin derinliğini ölçme. *c.* Bir şeyin hakikatini anlamağa çalışma.

İskarpin *i.* Koncu kısa ayakkabı.

İskat *s.* Düşürme.

İskât *s.* Susturma. Yatıştırma.

İskele *i.* Yapıda yüksek yerleri yapmak için kurulan muvakkat çatı. Gemi ve kayıkların yanaşması için deniz kıyısında yapılan yer. Deniz kenarında ve vapurların yanaşması-

na elverişli kasaba. Geminin sol yanı.

İskelet *i.* İnsan ve hayvan vücudundaki kemiklerin çatısı, kadit.

İskemle *i.* Oturmak için tahta veya hasırdan yapılan şey, sandalya

İskete *i.* Güzel ve çok öten sarı kanatlı bir cins küçük kuş.

İskonto *i.* Bir parayı vadesi gelmeden evvel almak için senet veya poliçeyi kırdırma. Kırdırma payı. Tenzilât.

İskorpit *i.* Eti lezzetli bir balık. Bir nevi idiş hastalığı.

İslâm *i.* Müslüman. Müslümanlık.

İslâmî *s.* İslâm dinine ait.

İslâmiyet *i.* İslâm dini.

İslâv *i.* Rusyada ve Balkan yarımadasının şimalinde yaşıyan Rus. Bulgar. Sırp, Leh, Hırvat v.s. milletlerin dahil oldukları büyük bir kavm.

İslâvca *i.* İslâv dili. İslâv âdetince.

İslâvlık *i.* İslâv ırkından olma. İslâvlarla mes kûn yer.

İslemek *f.* İse tutup kararmak. İs kokutmak.

İslenmek *f.* İsle kararmak, is kokmak.

İslim *i.* Buharla işliyen makinaların kazanında birikip makineyi işleten buğu, buhar.

İsma *i.* İşittirme.

İsmen *h.* Kendisi olmayıp yalnız adı olarak.

İsmet *i.* Namus, iffet.

İsmetli *s.* İsmet sahibi.

İsmetlû *s.* Kadınlara verilen hürmet unvanı.

İsnat *i.* Bir şeyi bir adama nispet etme. İftira.

İsot *i.* Dolmalık yeşil biber.

İspanya *i.* Avrupanın cenubugarbisinde bir devlet.

İspanyol *i.* İspanya ahalisieden.

İspanyolca *i.* İspanyol lisanı. İspanyol tarz ve usulünde.

İspanyolet *i.* Pencerenin çerçevesini açıp kapamağa yarıyan uzun ve saplı demir.

İspat *i.* Sağlamlaştırma. Delil göstererek, hakikati meydana çıkarma. Varetme.

İspenç *i.* Ufak cüsseli bir nevi horoz ve tavuk.

İspençiyar *i.* Eczacı.

İspençiyarî *i.* Eczacılık.

İspendik *i.* Levrek balığının küçüğü.

İspermeçet *i.* Tasfiye edilmiş yağda yapılan mum.

İspinoz *i.* Küçük bir kuş.

İspir *i* Seyis, hayvanlara bakan uşak.

İspirtisme *i.* Ruhlar ve ölülerle haberleşmek istiyenlerin meslek ve ilmi.

İspirto *i.* Muhtelif maddelerden çıkarılarak sanatlerde ve tıpta kullanılan yanıcı su, alkol, küul.

İsraf *i.* Lüzumsuz yere sarfetme.

İsrafil *i.* Kıyamet günü suru üfliyeceği söylenen bir melek.

İsrail *i.* Yakup peygamberin lâkabı.

İsrailiyat *i.* İsrailoğullarından kalma masallar.

İsrailoğulları *i.* Beniisrail, yahudî, ibranî.

İstakoz *i.* Eti beyaz ve lezzetli bir cins deniz böceği.

İstalâgmit *i.* Yeraltında bazı mağaralarda kilsli maddeleri havi suların damlamasından hâsıl olan aşağıdan yukarıya dikine uzanmış taşlar.

İstalâktit *i.* Yeraltında bazı mağaralarda kilsli maddeleri havi suların damlamasından yukarıdan aşağıya sarkmış taşlar.

İstampa *i.* Mürekkeple veya kuru olarak bir şeyin üzerine basılan damga, kalıp. Bu damgayı vuracak alet. Mühür ve damgaları mürekkeplemek için için-

de mürekkepli bez bulunan kutu.

İstasyon *i.* Trenlerin durak yeri, gar. Bekleme yeri.

İstatistik *i.* İçtimaî ve iktisadî hâdiseleri bir usul dairesinde sayıp toplamak ilmi, ihsaiyat.

İstavrit *i.* Eti lezzetli bir balık.

İstek *i.* Arzu, dilek.

İstekli *s.* İsteği olan.

İsteme *i.* İstemek işi.

İstemek *f.* Kendine verilmesini, kendinin olmasını bildirmek. Dilemek. Arzu etmek. Lâzım olmak.

İstenmek *f.* Arzu olunmak.

İstenoğraf *i.* İstenoğrafi bilen.

İstenografi *i.* Çabuk yazmak ve söylenen sözleri zaptedebilmek için yazı yerine işaretler kullanma.

İster *h.* Gerek, hal: *izter gelsin, ister gelmesin.* — **İstemez** *i.* Her şeye rağmen, cebren: *ister istemez geleceksin.*

İsterotipi *i.* Matbaacılıkta dizilmiş sahifelerin mukavvaya kalıbını alıp bu kalıp üzerine dökmek suretile vücude gelen sahifeyi makinaya koyarak basma usulü.

İsteri *i.* Bir nevi sinir hastalığı.

İsterik *i.* İsteri hastalığına tutulmuş, sinirli.

İsterlin *i.* İngiliz lirası.

İstetmek *f.* Başkası vasıtasile istemek.

İsteyiş *i.* İsteme.

İstiane *i.* Yardım isteme.

İstiap *i.* İçine alma, sığma. Kaplama.

İstiare *i.* Ödünç alma. Bir kelimenin hakikî manasının gayri benzerinde kullanılması.

İstibdat *i.* Müddeti biten askeri salıvererek yerine yeni kur'a askeri getirme. Değiştirme.

İstibdat *i.* Hiçbir hanuna tâbi olmaksızın key-

fe göre idare, mutlakıyet.

İstipdatkârane *s.* İstipdat yaparak.

İstical *i.* Acele etme.

İsticar *i.* Kiralama, kira ile tutma.

İsticvap *i.* Sorup cevap alma, istintak, söyletme.

İstida *i.* Hükûmetten resmen bir şey isteme ve bunun için verilen pullu kâğıt

İstidaname *i.* Arzuhal.

İstidat *i.* Elverişlilik, kabiliyet. İlim ve terbiyeye müstait oluş.

İstidlâl *i.* Delil ile anlama. Çıkartma, sezme.

İstidlâlen *h.* İstidlâl suretile.

İstif *i.* Dizi, sıra. Muntazam yığın.

İstifa *i.* Tamamen almak, tahsil etmek.

İstifa *i.* Bir vazife veya hizmetten kendi isteğile çekilme.

İstifade *i.* Kazanma, faydalanma. Öğrenme.

İstifadeli *i.* İstifade edilen.

İstifaname *i.* Vazifeden istifa ettiğini bildiren kâğıt.

İstifham *i.* Sorup anlama, sorgu. — **edatı** *i.* Sorguyu bildiren *mi, mı, mu, mü*, lâhikaları. —**işareti.** Sorgu cümleleri sonuna konan (?) işareti.

İstifhamî *s.* Sorguya ait.

İstiflemek *f.* İstif yapmak.

İstifrağ *i.* Kusma.

İstifraş *i.* Geriye alma.

İstifsar *i.* Sorup anlama.

İstifta *i.* Fetva isteme.

İstiğfar *i.* Allahtan günahlarının affini dileme.

İstiğlâl *i.* Borç olarak bir binayı rehine koyma, ipotek.

İstiğna *i.* Varı ile kanaat etme. İstememe.

İstiğrak *i.* Dalma, dalgınlık.

İstiğrap *i.* Şaşma.

İstihale *i.* Bir halden

diğer bir hale geçme, değişme.

İstihare *i.* Bir işin sonunu keşif için rüya ya yatma.

İstihbar *i.* Haber alma.

İstihbarat *i.* İstihbar edilen şeyler.

İstihdaf *i.* Hedef ve gaye edinmek.

İstihdam *i.* Hizmete alma.

İstihfaf *i.* Ehemmiyet vermeyiş. Alay etme.

İstihkak *i.* Hakketme. Hakkedilen para

İstihkâm *i.* Düşmana karşı koymak için yapılan kale, set, siper v.s.

İstihkar *i.* Hor görme.

İstihlâf *i.* Kendi yerine geçirme.

İstihlâk *i.* Sarfetme. Bitirme. — **vergisi** *i.* İçkilere sarfedilen para nisbetinde müşteriden alınan vergi.

İstihlâl *i.* Helâllaşma. Helâl sayma.

İstihlâs *i.* Kurtarma. Kurtulma.

İstihmam *i.* Hamamda yıkanma.

İstihraç *i.* Çıkarma, çıkartma. İstidlâl.

İstihsal *i.* Eldeetme, mahsul alma.

İstihsalât *i* Bir memleketin yetiştirdiği mahsuller.

İstihsan *i.* Beğenme.

İstihza *i.* Alay etme.

İstihzar *i.* Hazırlama.

İstikamet *i* Doğruluk. Cihet. Yünelim.

İstikbal *i.* Gelecek, ileri. — **etmek** *f.* Karşılamak.

İstikbalen *h.* Gelecekte.

İstiklâl *i.* Kendi başına buyrukluk. Hürriyetine sahip olma, kimseye tâbi olmama.

İstikmal *i* Tamamlama.

İstiknah *i.* Künhüne varma.

İstikrah *i.* Tiksinme.

İstikrar *i.* Kararlaşma.

İstiksar *i.* Çok görme.

İstikşaf *i.* Öğrenmeğe çalışma.

İstilâ *i.* Yayılma, kaplama. Zaptetme.

İstilâî *s.* İstilâya ait.
İstilâm *i* Malûmat isteme.
İstilzam *i.* İcap etme.
İstima *i.* İşitme.
İstimal *i.* Kullanma.
İstiman *i.* Aman dileme, teslim olma.
İstimbat *i.* Gizli ve güç olan manayı çıkarma.
İstimbot *i.* Küçük vapur, motör, çatana.
İstimdat *i.* Yardım isteme.
İstimhal *i.* Mühlet isteme
İstimlâk *i.* Hükûmet tarafından bir mülkün halkın faydası gözetilerek satın alınması.
İstimna *i.* Tabiî olmıyan bir surette meniyi dökme.
İstimrar *i.* Sürme,devam.
İstimzaç *i.* Fikrini ve arzusunu sorma.
İstinabe *i.* Bir mahkeme diğer bir mahkemeyi vekil ederek tahkik etme.
İstinaden *h* İstinat ederak.
İstinaf *i.* Yeniden başlama. Mahkemece verilen hükme razı olmıyarak davayı istinaf mahkemesine naklet-mek. — **mahkemesi** *i.* Eski adliye teşkilâtında aslî mahkeme ile temyiz mahkemesi arasında ikinci derecedeki mahkeme.
İstinafen *z.* İstinaf suretile.
İstinafî *s.* İstinafa ait.
İstinas *i.* Alışma.
İstinat *i,* Dayanma. Güvenme, itimat.
İstinatgâh *i.* Dayanacak ve güvenecek yer.
İstinkâf *i.* Çekilme, kabul etmeme.
İstinsah *i.* Bir yazının suretini çıkarma.
İstintaç *i.* Netice çıkarma.
İstintak *i.* Sorma, söyletme Sorguya çekme.
İstintakname *i.* Müsten tik tarafından sorulan suallere verilen cevapların zabıtnamesi.
İstirahat *i.* Dinlenme, rahatlanma.

İstirdat *i.* Geri alma.
İstirham *i.* Yalvarma, rica etme.
İstirhamname *i.* İstirhamı havi yazı.
İstiridye *i.* İki kabuk arasında bulunur ve eti yenir küçük deniz hayvanı.
İstirkap *i.* Çekememe, kıskanma.
İstisgar *i.* Küçük görme.
İstiska *i.* Vücudün muhtelif yerlerinde su toplanma, hastalığı, gelincik. Sıskalık.
İstiskal *i.* Birine karşı soğuk davranarak hoşlanılmadığını anlatma.
İstisal *i.* Kökünden koparma, mahvetme.
İstismar *i.* İşletme, mahsulünü alarak faydalama.
İstisna *i.* Ayırt etme, müstesna tutma.
İstisnai *s.* İstisna suretile.
İstişare *i.* Müşavere etme. Danışma.
İstişhat *i.* Şahit ve delil gösterme.
İstişmam *i.* Koku alma. *c.* Karine ile sezme.
İstitaat *i.* Güç yetme, iktidar.
İstitale *i.* Uzama. Uç, kuyruk.
İstitrat *i.* Asıl bahse ait olmayıp söz arasında ve münasebet düştükçe söylenen söz veya fıkra.
İstiva *i.* Müsavi olma. Düz olma. — **hattı** *i.* Yer yuvarlağının kutuplara müsavi uzaklıkta bulunan merkez dairesi.
İstizah *i.* İzahat isteme.
İstizahen *h.* İstizah suretile.
İstizan *i.* İzin isteme.
İstıkra *i.* Hususi vak'alardan umumi bir netice çıkarmaktan ibaret muhakeme tarzı.
İstikrai *s.* İstikra suretile olan.
İstikraz *i.* Ödünç para alma.
İstıtlâ *i.* Haberdar olmağa çalışma.
İstrongilo *i.* İzmaritten

büyükçe sivri burunlu bir balık.

İsveç *i.* Şimalî Avrupada altı milyon nüfuslu bir krallık.

İsveçli *s.* İsveç ahalisinden olan.

İsviçre *i.* Merkezî Avrupada dört milyon nüfuslu bir cümhuriyet.

İsviçreli *s.* İsviçre ahalisinden olan.

İsyan *i.* Karşı koyma, asilik.

İş *i.* Çalışarak meydana gelen netice. Vazife, hizmet.

İşaa *i.* Yayma.

İş'ar *i.* Yazı ile bildirme.

İşaret *i.* Bir şeyi anlatmak için yapılan hareket veya resim, yazı yerine konulan şekil. Alâmet, nişan, işmar.

İşba *i.* Doyurma. Su içindeki cismi eriterek artık eritemiyecek hale gelme.

İşbaşı *i.* Bir işle uğraşan adamların başı. İşe başlama saati.

İşbilir *s.* Elinden iş gelen.

İşbu *e.* İşte, bu, şu.

İşçi *s* İş işliyen.

İşçilik *i.* İş işleyiş.

İşemek *f.* Siymek.

İşetmek *f.* İşemesini mucip olmak.

İşgal *i.* Uğraştırma. İşten alıkoyma. İstilâ ve zaptetme.

İşgüç *i.* Meşguliyet.

İşhat *i. Bak:* istişhat.

İşitilmek *f.* Kulak vasıtasile ses duyulmak.

İşitme *i.* İşitmek işi.

İşitmek *f.* Kulak vasıtasile sesi duymak.

İşitmezlik *i.* İşitmeyiş. İşitmez görüume.

İşittirmek *f.* Kulak vasıtasile sesi duyurmak.

İşkâl *i.* Güçleştirme.

İşkembe *i.* Ot yiyen hayvanların ikinci midesi. Karın.

İşkembeci *i.* İşkembe veya işkembe çorbası satan.

İşkence *i.* Zulüm, eziyet.

İşkil *i.* Şüphe, kuruntu.

İşkillenmek *f.* Şüphelenmek.

İşkilli *s.* İşkili olan.

İşlek *s.* Çok işlenen,çok işler. Alışık.

İşleme *i.* İşlemek işi. Nakış. Oyma. Elişi.

İşlemek *f.* İş görmek.Uğraşmak. Makina v.s. hareket ve faaliyette bulunmak.Girmek, sızmak. Tesir etmek.Çok gidilip gelinmek. Cerahat bağlamak. Yapmak. Oymak. İğne ile nakış yapmak.

İşlemeli *s.* İşlemesi olan, işlenmiş.

İşlenmek *f.* İş yapılmak Oyulmak Elişi ve nakış yapılmak.

İşletme *i.* Nakliye vasıtalarının seyrüseferini yoluna koma.

İşmar *i.* Göz kırpma, işaret.

İşmizaz *i.* Büzüşme. Surat asma.

İşporta *i.* Bir nevi yayvan sepet. Seyyar tezgâh.

İşportacı *i.* İşporta ile sebze, meyva v.s. satan seyyar satıcı.

İşrap *i.* Maksadını dolayısile veya zımnen anlatma, ima.

İşret *i.* İçki, müskirat kullanma, sarhoşluk.

İşsiz *s.* İşi olmıyan.

İşsizlik *i.* İşi olmayış.

İştah *i.* Yemeğe istek. Arzu.

İştahlı *s.* İştahı olan. Çok arzu eden. **Maymun**—*s.*Sebatsız.

İştahsız *s.*İştahı olmıyan.

İştahsızlık *i.* İştah yokluğu.

İşte *e.* İşaret edatı. Bak, na : *işte bu ev bos.*

İştial *i.* Tutuşma, parlama, alevlenme. Ses çıkararak ateş alma.

İştibah *i.* Şüphe.

İştidat *i.* Şiddetlenme.

İştigal *i.* Uğraşma, çalışma.

İştihar *i.* Şöhret bulma.

İştikâ *i.* Şikâyet etme.

İştikak *i.* Bir kökten ayrılan kelimelerin biribirlerile ve asıllarile olan münasebetleri.

İştira *i.* Satın alma.

İştirak *i.* Ortaklık. Bir işe karışma. Birlik, birleştirme.

İştiyak *i.* Özleme, görec ğ gelme. Çok isteme.

İşünuş *i.* Cümbüş, içerek eğlenme.

İşve *i.* Eda, naz.

İşvekâr *s.* İşve yapan.

İt *i.* Köpek.

İta *i.* Verme. — **emri** *i.* Hükûmet veznesinden para verilmesi için müsaade kâğıdı.

İtaat *i.* Boyun eğme. Verilen emri dinleme.

İtaatli *s.* İtaat eden.

İtaatsiz *s.* İtaat etmiyen.

İtaatsizlik *i.* İtaatsiz oluş.

İtale *i* Uzatma. — **i lisan** *i.* Dil uzatma. küfretme.

İtalya *i.* Avrupanın ce nubunda büyük bir yarımada teşkil eden otuz yedi milyon nüfuslu bir devlet.

İtalyan *s.* İtalya tabiiyetinde olan.

İt'am *i* Yemek ye lirme.

İt'ap *i.* Yorma.

İtap *i.* Azarlama.

İtfa *i.* Söndürme.

İtfaiye *i.* Yangın sön dürme teşkilâtı.

İtfaiyeci *i* İtfaiye neferi.

İthaf *i.* Armağan, hediye verme.

İthal *i.* Giydirme. sokma. Dışardan mahsul ve eşya getirtme.

İthalât *i.* Memlekete hariçten getirilen eşya ve mahsulât.

İtham *i.* Töhmetleme, birine töhmet ve kabahat isnadı.

İthamname *i.* Bir töhmetin isnadı hakkındaki kararname.

İtibar *i.* Güvenme. Ehemmiyet verme. Hürmet, riayet. Ticarette inanma. Şeref, haysiyet. Bir zamandan başlıyarak sayma. Bir şeye verilen izafî kıymet. Farzetme.

İtibaren *h.* Başlıyarak.

itibar ederek: *yarından itibaren işe başlıyorum.*

İtibarî *s.* Hakiki olmayıp tahminî kıymeti olan.

İtibarlı *s.* İtibar sahibi, muteber.

İtibarsız *s.* İtibarı olmıyan.

İtibarsızlık *i.* İtibar yokluğu.

İtidal *i.* İki tarafı bir oluş, orta hallilik. Ne az ne çok, lüzumu kadar. Yavaşlık. Uygunluk.

İti, itik *s.* Keskin, sert, acı.

İtikâf *i.* İnzivaya çekilip ibadetle meşgul.

İtikâl *i.* Aşınma.

İtikat *i.* İnan, iman.

İtikatlı *s.* İtikadı olan.

İtikatsız *s.* İtikadı olmıyan.

İtikatsızlık *i.* İtikatsız oluş.

İtilâ *i.* Terakki, yükselme.

İtilâf *i.* Anlaşma, uyuşma. Dostluk.

İtilâfname *i.* İki hükûmet arasında yapılan mukavelename.

İtileşmek *f* Keskinleşmek.

İtimaden *h.* İtimat ederek.

İtimat *i.* Güvenme, emniyet. Dayanma.

İtimatname *i.* Elçi ve sefirin gittikleri memleket reislerine kendi hükûmetleri namına verdikleri mektup, inanç mektubu.

İtimek *f.* Keskin ve sert olmak.

İtina *i* Özenme.

İtiraf *i.* İkrar etme, hakkı teslim etme.

İtiraz *i.* Bir fikri çürütmeğe çalışma. Kabul etmeme.

İtisaf *i.* Yolsuzluk. Zorlama. Zulüm.

İtiş *i.* İtmek işi.

İtişmek *f.* Birbirini itip kakmak, boğuşmak.

İtiyat *i,* Alışma.

İtizal *i.* Bir köşeye çekilme.

İtizar *i.* Özür gösterme.

İtlâf *i.* Telef etme. öldürme.

İtlik *i.* Köpeklik, Ahlâksızlık.

İtmam *i.* Tamamlama.

İtme *i.* İtmek işi.

İtmek *f.* Dürtmek, kakmak, ileriye sürmek.

İtminan *i.* Emin olma.

İttiba *i.* Uyma, tâbi olma.

İttibaan *h.* Ittiba ederek.

İttifak *i.* Birleşme, söz birliği etme.

İttifakan *h.* Ittifak ederek.

İttiham *i.* Bir kabahatin isnadı altında bulunma.

İttihat *i.* Bir olma, birleşme.

İttihaz *i* Edinme.

İttikâ *i.* Yaslanma.

İttisa *i.* Genişleme.

İttisal *i.* Bitişme.

İttisam *i.* Isimlenme.

İttırat *i.* Yolunda ve düzeninde olma, uyma. Bir türlülük.

İttıratsız *i.* Düzensiz,uymamazlık.

İtyatağı *i.* Ahlâksız takımının toplandığı yer.

İvaz *i.* Karşılık, bedel.

İvazsız *s.* Karşılık beklemiyerek.

İvdirmek *f.* Koşturmak, acele ettirmek.

İvged *s.* Koşan, aceleci.

İvgenlik *i.* Koşma Acele.

İvgi *i.* Ağaç oymak için ufak balta.

İvicaç *i.* İğribüğrü olma.

İvidi *s.* Aceleci. Savruk.

İvirmek *f.* Koşturmak, acele ettirmek.

İvmek *f.* Aceie etmek, koşmak.

İy *i.* Koku, is.

İyadet *i.* Ziyaret, hatır sorma.

İyi, eyi *s.* Beğenilecek, hoşa gidecek şey. Uygun, **kâfi**

İyice *s.* Biraz iyi.

İyilenmek, eyilenmek *f.* İyileşmek.

İyileşmek, eyileşmek *f.* Daha iyi olmak. Hastalıktan kalkmak, düzelmek.

İyilik *i* Iyi oluş.

İyot *i.* Deniz yosunundan alınan ve ısıtılınca mavi bir buhar veren basit bir cisim.

İyş *i.* Işret.

İz *i.* İnsan ve hayvanın geçtiğini gösteren ayak resmi.

İzabe *i.* Eritme.

İz'aç *i.* Taciz etme.

İzah *i.* Açıkça ve etraflile anlatma.

İzahan *h.* İzah suretile.

İzahat *i.* İzah edilen şeyler.

İzale *i.* Yok etme.

İzam *i.* Büyütme, lüzumundan fazla ehemmiyet verme.

İzam *i.* Yollama.

İzan *i.* Anlayış.

İzanlı *s.* Anlayış'lı.

İzaz *i.* Ağırlama, ikram etme.

İzbar *i.* Yazma, bildirme.

İzbe *i.* Binaların en altında ve temelle bir hizada olan kat, bodrum, kuytu ve loş yer.

İzci *i.* Gençler ve mektep talebesi arasında idmana ve iyi huylara alışmak için kurulmuş teşkilât mensubu.

İzcilik *i.* İzci teşkilâtı, izci oluş.

İzdiham *i.* Kalabalık.

İzdivaç *i.* Evlenme.

İzdiyat *i.* Çoğalma.

İzin *i.* Ruhsat, yaşağın kaldırılması, müsaade.

İzinname *i.* Mezuniyet kâğıdı, ruhsatname. Evlenmek için alınan izin kâğıdı.

İzinsiz *i.* İzini olmıyan. Mekteplerde tatil günleri mektepte alıkoma cezası.

İzlemek *f.* İzini aramak, takip etmek.

İzmarit *i.* Bir küçük balık. Sigaranın icildikten sonra atılacak dip tarafı.

İzmihlâl *i.* Mahvolma.

İzzet *i.* Kıymet, itibar. Hürmet.

İzzetinefis *i.* Şeref ve haysiyetini koruma, vekar.

İzzetli, izzetlû *s.* Şeref ve itibar sahibi. Eskiden bazı rütbe sahiplerine verilen unvan.

I

I *i* Türkçe alfabenin onbirinci ve sadalıların dördüncü harfı.

Iblık *i.* Erkek pilicik iğ diş edilmişi.

Içkırık *i. Bak:* Hıçkırık.

Içkırmak *i. Bak:* Hıçkırmak.

Ih *h.* Deveyi çökertme.

Ihlamak, ıhlatmak *f.* Deveyi ıh diyerek çökertmek.

Ihlamur *i.* Kerestesi marangozlukta kullanılan ve çiçeği haşlanıp çay gibi içilen ağaç.

Ikınma *i.* Ikınmak işi.

Ikınmak *f.* Nefes salıvermeyerak sıkınıp zorlamak.

Ikıntı *i.* Ikınma.

Iklamak *f.* Güçlükle nefes almak, ıklayıp sıklamak, zahmet çekmek.

Ilgamak *f.* At başıboş olarak dörtnala koşmak.

Ilgar *ı.* Akın. Çapul

başıboş hayvanın dörtnala koşması.

Ilgarcı *i.* Akıncı.

Ilgarlamak *f.* Akıncılık etmek.

İlgımsalgım *i.* Sıcak mevsimlerde çöl veya ovalarda buharın yayılmasile uzaktan su gibi görünen yer, pusarık, serap.

Ilgın *i.* Yabani bir ağaç.

Ili *s.* Ilık.

Ilıca *i* Sıcak pınar suyu, kaplıca.

Ilıcak *s.* Az ılık.

Ilık *i.* Ne sıcak ne soğuk.

Ilıklatmak *f.* Ilıtmak.

Ilımak *f.* Ilık olmak.

Ilındırmak *f,* Ilıtmak.

Ilıtmak *f.* Ilık yapmak.

Ilıştırmak *f.* Ilıtmak.

Imızganmak *f. Bak:* İmizgenmek.

Incilız *i.* Turşusu yapılan bir nevi yabani sarımsak ve soğan.

Ir *i.* Ahenk.

Irak *i.* Elcezirede bir arap kıralliği.

Irgalamak *f.* İki tarafa sallamak, kımıldatmak.

Irgalanmak *f.* İki tarafa sallanmak:kımıldanmak

Irgalatmak *f* Irgalamağa mecbur etmek.

Irgantı *i.* Sallantı, sarsıntı.

Irgat *i.* Yapı amelesi, rençber, işçi.

Irgatbaşı *i.* Irgtların reisi.

Irgatlık *i* Irgat işi.

Irıp *i.* Balık tutmak için atılan büyük ağ.

Irk *i.* Kök, asıl, damar. Nesil, soy.

Irlamak *f.* Türkü söylemek,

Irlayış *i.* Irlamak işi.

Irmak *i.* Denize dökülen büyük su nehri.

Irvalamak *f* Hamur yapışmamak için tepsiye un serpmek.

Irz *i.* Namus. iffet. —**a geçmek** *f.* Namusunu bozmak.

Irza *i* Kandırma, razı etme.

Is *i.* Sahip. ciendi. Şenlik, mamurluk.

Isgara *i.* Dibe konan ağac veya demirden parmaklık.

Isı *i.* Sıcaklık.

Isınmak *i.* Sıcak olmak, sıcaklık duymak. *c.* Alışmak.

Isırgan *i.* İnce bir havla örtülü ve dokunulduğu vakit deriyi yakan bir ot.

Isırık *i* Isırma izi.

Isırılmak *f* Dişle tutulup sıkılmak veya koparılmak.

Isırmak *f.* Dişle tutup sıkmak veya koparmak *f.* **Göz**— *f.* Tanır gibi olmak,

Isırtmak *f.* Isırmağa sevketmek.

Isıtmak *f.* Isınmasını mucip olmak.

Iskala *i.* Çalgı öğrenirken perdelere parmak alıştırma talimi.

Iskarta *i.* Açığa çıkarma, kıymetten düşürme.

Iskat *i.* Ölünün ödenmemiş ibadetleri için

ailesi ve vâris'eri tarafından verilen para.

İskat *i.* Düşürme.

İskatçı *i.* Iskat parası toplıyan.

İslah *i.* İyileştirme, düzeltme.

İslahat *i.* Fenalıkları, yolsuzlukları düzeltmek ve eksikleri tamamlamak için yapılan iş.

Islak *s.* Suya batırılmış, su bulaşmış.

Islaklık *i.* Islak oluş.

Islamak *f.* *Bak.* Islatmak.

Islanmak *f.* Suya bulaşmak.

Islatmak *f.* Suya batırmak veya üzerine su serpmek. c. Dayak atmak.

Islık *i.* İki dudağı büzerek arasından düdük gibi ses çıkarma.

Ismarlama *i.* Ismarlamak işi. Sipariş üzerine yapılma.

Ismarlamak *f.* Sipariş etmek. Emanet etmek. **Allaha**—*f.* Veda etmek.

Ispanak *f.* Büyük yaprakli bir sebze.

Ispati *i.* İskambil kâğıdında, yonca yaprağına benzer şekilde olan, sinek.

Ispazmoz *i.* Sinir gerilmesi.

Israr *i.* Bir şeyde sebat edip dönmeme. İnat etme.

Issız *s.* Kimsesiz, boş. Mamur ve şen olmıyan.

Istağfurullah *i.* İkram ve tazime karşı alçakgönüllülük göstermek için kullanılır : *Istağfurullah efendim bu sizin teveccühünüz.*

Istavroz *i.* Haç.

Istifa *i.* Seçme. Elenip ayrılma.

Istilah *i.* Bir ilim ve san'ate mahsus tabir. Herkesin anlamadığı güç lûgat.

Istırap *i.* Büyük zahmet ve eziyet, azap, sıkıntı, acı, ağrı. Elem.

Istırar *i.* Çaresizlik.

Işık *i.* Aydınlık, ziya. Lâmba, kandil.

Işılamak *f.* Aydınlamak. Parlamak.

Işılatmak *f.* Aydınlatmak. Parlatmak.
Işıldamak *f.* Parıldamak.
Işıltı *i.* Parıltı.
Işımak *i.* Işılamak.
Işın *i* Güneşin parıltısı. Uzakta parıldıyan zi ya. Şua.
Iştın *i.* Toprak kandil.
Itır *i.* Yaprakları güzel kokulu bir nebat.
Itlak *i.* Salıverme. Af. İsim verilme
Itma *i.* Tamah ettirme.
Itnap *i.* Sözü uzatma.
Itrî *s.* Güzel kokulu.
Itriyat *i.* Güzel kokulu şeyler.
Ittılâ *i.* Haber alma, öğrenme.
Izbandut *i.* Haydut, yolkesen. *s.* İri vücutlü ve korkunç.
Izmar *i.* Gizleme.
Izrar *i.* Zarara sokma.

J

J *i.* Türkçe alfabenin on ikinci harfi.
Jaketatay *i.* Merasimde giyilen arkası düğmeli uzun siyah caket Bonjur.
Jale *i.* Çiğ.
Jambon *i.* Domuz sucuğu.
Jandarma *i.* Köy ve kırlarda hükûmet düzenini korumağa memur maaşlı asker.
Japon *i.* Japonyalı.
Japonca *i.s* Japon dili. Japon usul ve tarzı.
Japonya *i.* Asyanın şarkında adalardan mürekkep bir imparatorluk.
Jelâtin *i.* Et, kemik, deri, boynuz v. s. nin kaynatılmasından hâsıl olan pelte.
Jeneral *i.* Askerî paşası.
Jeoloji *i.* Arzın teşekkülünü tetkik eden ilim, arziyat.
Jerse, jarse *i.* Bir çeşit kumaş.
Jest *i.* Tavır duruş.

Jurnal *i.* Mühim vukuatı yazmağa mahsus defter Birinin fenalığı hakkında büyük bir makam veya adama verilen rapor

Jurnalcı *s.* Jurnal veren, hafiye.

Jüjkomiser *i.* İflâs işlerini tetkik için mahkemece seçilen memur.

Jüri *i.* Hakem heyeti.

K

K *i.* Türk alfabesinin on üçüncü harfi.

Kaan *i.* *Bak* Han ve hakan.

Kaba *s.* Hafif olduğu halde hacmi büyük olan. Şiş, tümsek. Terbiyesiz. Çirkin, yontulmamış. Adi, bayağı. *h.* Terbiyesiz.

Kabadayı *s.* Cesaret taslıyan.

Kabadayılık *i.* Kabadayı oluş.

Kabaet *s.* But eti.

Kabahat *i.* Suç Hafif kusur.

Kabahatsizlik *i.* Kabahatsiz oluş.

Kabak *i.* Birçok çeşitleri olan yuvarlak veya uzun etli sebze.

Kabak *s.* Tatsız, olmamış kavun ve karpuz. Çıplak, açık.

Kabakulak *i.* Bir nevi ateşli hastalık.

Kabalak *i.* Sıcak mevsimlerde giyilen mantarlı şapka.

Kabalaşmak *f.* Kaba olmak.

Kabalaştırmak *f.* Kabalık vermek.

Kabalık *i.* Kaba oluş.

Kabara *i.* Başı yuvarlak sarı veya beyaz çivi.

Kabarcık *i.* İçi hava dolu, şiş. Sivilce.

Kabarık *s.* Kabarmış, şişmiş, tümsek. *i.* Kabarcık.

Kabarma *i.* Kabarmak işi.

Kabarmak *f.* Şişmek, a ğırlığı değişmeden bü. yümek. Yükselmek, yu karı kalkmak. Taşmak, artmak. Kurulmak, gu rurlanmak. Ekşiyip köpürmek. Kumaşın havı kalkıp düzlüğü bozulmak Tavlanmak, ıslanıp yumşamak.

Kabartma *i.* Kabartmak işi. *s.* Tersinden ka karak veya kenarları oyularak yapılan yazı, resim v.s.

Kabartmak *f.* Kabarmağa sebep olmak.

Kabasaba *h.* Kaba bir surette.

Kabasakal *s.* Sakalı kabarık.

Kabataslak *i.* Bir şeyin üstünkörü taslağı.

Kabih *s.* Çirkin. Fena.

Kabil *s.* Mümkün.

Kabil *i.* Cins, türlü.

Kabile *i.* Bir soydan türemiş cemaat, göçebe halkı, aşiret, oymak.

Kabile *i.* Ebe.

Kabiliyet *i.* Yaradılış uygunluğu. İstidat.

Kabiliyetsiz *i.* Kabiliyet yokluğu

Kabine *i.* Devleti idare eden vekiller heyeti

Kabine *i.* Aptesane.

Kabine *i.* Çalışma odası, yazıhane. Muayenehane. Küçük oda.

Kabir *i.* Mezar.

Kabız *i.* Ele alma kavrama. Alma, tesellüm, peklik, inkıbaz

Kabız *s.* Tutan, alan, zapteden. Peklik veren.

Kabızlık *i.* Kabız oluş, peklik.

Kabl *z.* Önüne gelen ismin manasına ön, önünde, ileri, ilerde, evel manalarını verir: *Kablelvuku,* vukuundan evel: *kablelvefat,* vefatından evel.

Kablo *i.* Deniz altından geçen telgraf hattı Deniz veya toprak altından borularla geçirilen elektrik, havagazi v.s.

Kabotaj *i.* Bir memleketin karasuları içinde deniz nakliyatı.

Kabran *s.* Üşenç, tembel, gevşek. *i.* Dalları kesilmiş kütük.

Kabristan *i.* Mezarlık.

Kabuk *i.* Meyvaların, ağaçların ve bazı hayvanların dışındaki sert örtü.

Kabuklanmak *i.* Kabuk bağlamak.

Kabuklu *s.* Kabuğu olan. *c.* Sünnetsiz.

Kabuksuz *i.* Kabuğu olmıyan.

Kabul *i.* Alma, verilen bir şeyi almağa razı olma. Karşılama, misafiri ağırlama. Kötü bir işe tenezzül etme. Razı olma.

Kabullenmek *f.* Bir şeyi kendine maletmek.

Kaburga *i.* Belkemiği ile göğüskemiği arasındaki iğri çekemikleri. Gemi veya kayığın çatısı.

Kaburgadolması *i.* Kuzu kaburgasının pirinç, kuruüzüm ve fıstık ile dolması.

Kâbus *i.* Uykuda ağırlık basma.

Kabza *i.* Pençe, avuç. Bir şeyin tutulacak yeri. Bir avuç dolusu, bir tutam

Kaç *e.* Beli olmıyan sayı: *koç defa söyledim.* Sayı için sorgu edatıdır: *saat kaç?*

Kaçak *i. Bak:* Kapkaçak.

Kaçak *s.* Kaçmış, firari. Vergisi verilmeden gizlice kaçırılıp satılan eşya. Bir işten kaçan.

Kaçakcı *i.* Kaçak mal satan.

Kaçakçılık *i.* Kaçakçı iş ve muamelesi

Kaçamak *i.* Kaçar gibi davranma. İse gitmeyiş, bahane. Kaçacak yer. Mısırununu haşlıyarak yapılan bir çeşit yemek.

Kaçan *i.* Nevakit, nezaman.

Kaçar *e.* Biribirine benziyen şeylerin adedini sormak içindir: *bu evler kaçar kattır.*

Kaçgöç *i.* Kadının erkeğe görünmemesi.

Kaçık *s.* Çarpık, delişmen.

Kaçıklık *i.* Delişmenlik.

Kaçıncı *s.* Kaç derecede bulunan.

Kaçınmak *f.* Çekinmek, kaçamak göstermek.

Kaçırılmak *f.* Kaçmıya sevkolunmak. Gümrüğü verilmiyerek gizliden geçirilmek. Elden çıkarılmak.

Kaçırmak *f.* Kaçmağa meydan vermek. Gümrüğünü vermeksizin gizlice mal geçirmek. Dikkatsizlikle söyleyivermek. Fırsatı elden çıkarmak. Kadını erkeğe göstermemek.

Kaçırtmak *f.* Başkası vasıtasile kaçırmak. Gümrük vermeksizin geçirtmek.

Kaçış *i.* Kaçma.

Kaçışmak *f* Bi'den dağılıp her biri bir tarafa gitmek, perişan olmak, süratle dağılmak.

Kaçkaç *i.* Dağılma. Hiç ret, düşman istilâsından kaçma.

Kaçkın *s.* Kaçmış, kaçak, aklını sapıtmış.

Kaçlı *s.* Kaç adet ve miktarında olan.

Kaçlık *s.* Kaç adet ve miktarda oluş.

Kaçma *i* Kaçmak işi.

Kaçmak *f.* Gizlice savuşmak. Koşup gitmek. Habersizce girmek. Rengi atmak.

Kadar *e.* Miktar ve adet bildirir: *şu kadar kuruş aldım.* Tahmini anlatır: *bu mal bu kadar etmez.* Nihayet ifade eder: *bu vakte kadar nerde kaldın.*

Kadastro *i.* Emlâk ve arazi kayitleri, tapu.

Kadavra *i.* Ölmüş insan veya hayvan cesedi, lâşe.

Kadayıf *i* Türlü çeşitte yapılan bir nevi hamur tatlısı

Kadayıfçı *i* Kadayıf yapan veya satan.

Kadeh *i.* Su veya içki içmeğe yarar kap. Ufak bardak.

Kadem *i.* Ayak. Adım. Yarım arşın uzunlu-

ğında bir ö'çü. *s.* Uğur.

Kademhane *i.* Aptesane.

Kademe *i* Basamak, derece.

Kademî *s.* Ayağa ait.

Kademli *s.* Uğurlu.

Kademsiz *s.* Uğursuz.

Kademsizlik *i.* Uğursuzluk.

Kader *i.* Başa gelecek hadiseleri evelden tanzim ettiğine inanılan ma nevî kuvvet, alın ya zısı. Takdir. Nasip, kısmet.

Kaderî *s.* Kadare ait.

Kadife *i* Bir tarafı düz ve yumuşak öbür tarafı sık kumaş.

Kadih *i.* Yazarak veya söyliyerek birile eğlenme.

Kadim *s.* Eski. Başlangıcı bilinmiyen.

Kadimen *h.* Eskidenberi.

Kadip *i.* İnce ve düz budak. Erkek tenasül aleti.

Kadir *s.* Kuvvet sahibi.

Kadir *i.* Değer. itibar. haysiyet.

Kadir *s.* Allahın kudret sıfatı

Kadirgecesi *i.* Ramazanın yirmi sekizinci gecesi.

Kadirî *s.* Abdülkadir Geylanînin tarikatine mensup derviş.

Kadirşinas *s.* Kıymet bilir.

Kadirşinaslık *i.* Kadirşinas oluş.

Kadı *s.* Şeriat hâkimi.

Kadılık *i.* Kadı sıfatı,

Kadın *i.* İnsanın dişisi, karı.

Kadıncık *i.* Küçük kadın.

Kadınkadıncık *s.* Evciment kadın, hanımhaaımcık.

Kadınlık *i.* Kadın oluş, Kadın cinsi.

Kadırga *i.* Eski bir nevi harp gemisi.

Kadril *i.* Dört çiftle oynanan dans

Kafa *i.* Baş, başın ve boynun arka tarafı, ense. Baş kemiği. *c.* Zekâ, akıl.

Kafadar *s.* Arkadaş.

Kafadarlık *i* Arkadaşlık,

Kafalı *s.* Zeki.

Kafasız *s.* Budala

Kafatutmak *f.* Sertleşmek, karşı komak.

Kafein *i.* Kahveden çıkarılan bir madde.

Kafes *i.* Telden, ince demir veya ağaç çubuklarından yapılan ve içine kuş ve hayvan konulan kapalı yer. Dışardan içersi görünmemek için ince tahta çubuklarından yapılan perde. Ahşap binanın yalnız direklerinden ibaret taslağı.—**e koymak** *f.* Aldatmak.

Kafeşantan *i.* Çalgılı kahvehane.

Kâffe *i.* Bütün, hep.

Kâffeten *h.* Hepsi.

Kâfi *s.* Kifayet eden, elveren. *i.* Elverir, yeter.

Kâfil *s.* Bir işi üstüne alan, kefillik eden.

Kafile *i* Birlikte yolculuk eden bir cemaat, kervan. Takım.

Kâfir *s.* İyilik bilmiyen. Allaha inanmıyan, dinsiz.

Kâfirlik *i.* Allahı inkâr.

Kafiye *i.* Nazımda mısraların son kelime ve harflerinin biribirine uygun sesle bitmesi.

Kafiyeci *s.* Kafiye uyduran.

Kafkasya *i.* Türkiye ile Rusya ve Hazer denizi ile Karadeniz arasında dağlık mıntıka.

Kafkasyalı *s.* Kafkasya ahalisinden.

Kaftan *i.* Eskiden palto yerine geyilen süslü elbise.

Kâfur *i.* Hindistanda yetişen bir ağaçtan çıkan beyaz ve sert kokulu bir madde.

Kâfurî *s.* Kâfura benzer.

Kâğıt *i.* Yazı yazmak, kitap v. s. basmak, paket sarmak için kullanılan ve odun talaşı, paçavra gibi şeylerin hamurile yapılan ince ve düz tabaka, varak. Mektup, evrak.

Kâğıtçı *i.* Kâğıt satan.
Kâğıthane *i.* Kâğıt fabrikası.
Kâğıthelvası *i.* Nişasta ile şekerden yapılan ince ve hafif bir helva.
Kâgnı *i.* İki tekerlekli öküz arabası.
Kağşamak *h* Kağış kağış ses çıkarmak. Çok eskimek. Çok kocayıp bunaklaşmak.
Kâğşar *s.* Yıkılmak üzere.
Kâh *i. z.* Gâh.
Kahhar *s.* Mahveden büyük kuvvet ve kudret sahibi.
Kâhi *z.* Ba: gâhi.
Kâhin *i.* Eski zamanlarda kayıptan haber vermek iddasında bulunan ruhanî reis. Bir şeyi olmadan evel bildiren.
Kahir *s.* Kahreden. Üstün gelen, galip.
Kahır *i.* Zorla bir iş yaptırma, cebir. Mahvetme. Kederlenme.
Kahırlanmak *f.* Çok kederlenmek.
Kahkaha *i.* Sesle ve çok gülme. Sarmaşık gibi tırmanır bir çiçek.
Kahkarî *s.* Bozularak düşman önünden ricati anlatır.
Kahpe *i* Orospu. *s.* Orospu tabiatlı, vefasız
Kahpelik *i.* Kahpe hali.
Kahpeoğlu *s.* Hilekâr.
Kahraman *i.* Yiğit. Bir vak'anın amili. Bir roman ve tiyatronun bellibaşlı şahsiyeti.
Kahramanca, kahramanane *s.* Yiğitçe.
Kahramanlık *i.* Yiğitlik.
Kahren *h.* Zorla
Kahretmek *f.* Mahvetmek. Kahırlanmak.
Kaht *i.* Kıtlık.
Hahvaltı *i.* Hafif yemek.
Kahve *i.* Meyvası kavrulup dövülerek ve suda haşlanarak içilen sıcak memleketlerde yetişir bir ağaç ve bu meyvanın kaynamış suyu. Kahvehane.
Kahveci *i* Kahve pişirip satan, kahve tüccarı.

Kahvecilik *i.* Kahveci san'ati,

Kahvehane *i.* Kahve içilen umumî yer, gazino

Kahveocağı *i* Kahvehanelerde kahve pişirilen ocak ve bu ocağın bulunduğu oda.

Kahverengi *i.* Boz ile koyu sarı arasındaki kavrulmuş kahve rengi.

Kaide *i.* Bir şeyin altına gelen yeri;ayaklık.Dip. Usul, nizam, yol.

Kaideten *i.* Kaidece.

Kail *s* Söyliyen. Rivayet eden. Razı olan.

Kaim *s.* Ayakta duran, Mevcut, bakî. Birinin yerini tutan. Dikili duran.

Kaime *i.* Kâğıt para, banknot. Fatura. Doksan derecelik zaviye.

Kaimen *h.* Ayakta durarak.

Kâin *s.* Bulunan, varolan mevcut,

Kâinat *i.* Cihan. Bütün dünya. Âlem.

Kait *e.* Oturan.

Kaır *i.* Dip, suyun a'lı.

Kaka *i.* İnsan pisliği. Kötü, pis.

Kakao *i.* Meyvası çikolata yapmakta kullanılan ve kahve gibi içilen Amerikada yetişir bir ağaç.

Kakavan *s* Ahmak. Çirkin.

Kakavanlık *i* Ahmaklık. Çirkinlik.

Kakılmak *f* Üzerine vurularak sokulmak.

Kakım *i.* Şimal taraflarında yaşıyan sansar ve gelinciğe benzer ve kürkü makbul bir hayvan. Bu hayvanın derisinden yapılan kürk

Kakımak *f.* Azarlamak.

Kakır *h.* Kuru şeylerin biribirine dokundukları zaman çıkardıkları sesi anlatır ve tekrarlanır.

Kakırca *i.* Şimal memleketlerinde bulunur bir cins büyük dağsıçanı.

Kakırdak *i.* Eritilen kuyruğun kavrulmuş posası.

Kakırdamak *f.* Kakır kakır ses çıkarmak. Kas katı kesilmek. Ölmek.

Kakırdatmak *f.* Kakırdamasını mucip olmak.

Kakırtı *i.* Kakır kakır çıkan ses.

Kakışmak *f.* Biribirini dürtüp iterek hırpalaşmak.

Kakıştırmak *f.* Biribirini itip dürterek hırpalamak.

Kakma *i.* Kakmak işi. Altın, gümüş veya sedef kakılarak yapılan süs.

Kakmak *f.* Vurmak, itmek, dürtmek. Üstüne vurarak sokmak.

Kakule *i.* Hindistandan gelen baharlı otlardan biri.

Kâkül *i.* Yüzün iki tarafına sarkan saç. Zülüf.

Kâküllü *s.* Kâkülü olan, zülüflü.

Kal *i.* Söz, lâf.

Kal *i.* Maden külçeleri ni eritip tasfiye etme, temizleme.

Kala *h.* Eksik olarak, evvel : *saat ikiye beş kala.* — — *h.* Geriye kalarak : *kala kala elimde bu var.*

Kalabalık *i.* Çokluk, topluluk. Gürültü, şamata.

Kalafat *i.* Gemi tahtalarının aralıklarını macunlayıp üzerine zift sürme.

Kalafatçı *i.* Kalafat yapan.

Kalafatlamak *f.* Kalafat etmek.

Kalafatlanmak *f.* Kalafat edilmek.

Kalafatlatmak *f.* Kalafat ettirmek.

Kalamak *i.* Mürekkepbalığının büyük cinsi.

Kalmış *i.* Deniz kenarında bulunan sazlık, kamışlık.

Kalas *i.* Direk olarak kullanılan kalın tahta.

Kalay *i.* Bakır kapların üzerine sürülen beyaz maden. *c.* Perdah, sahte iş.

Kalaycı *i.* Kap kalayla yan. *c* Sahtekâr.

Kalaycılık *i.* Kalaylma san'ati. *c.* Sahtekârlık.

Kalaylamak *f.* Kalay yapmak. *c.* Sahtekârlık yapmak. Azarlamak.

Kalaylanmak *f.* Kalay yapılmak. *c.* Gösteriş olarak süslenmek. Paylanmak, azarlanmak.

Kalaylatmak *f.* Kalay sürdürmek *c.* Azarlatmak Sahte süs yapmak.

Kalben *h.* Yürekten.

Kalbetmek *f.* Değiştirmek, başka bir kalıba sokmak.

Kalbur *i.* Seyrek elek.

Kalburcu *i.* Kalbur yapan ve satan. Kalbur ile bir şeyi elliyen.

Kalburlamak *f.* Kalbur la elemek.

Kalburlatmak *f.* Kalbur ile eletmek.

Kalça *i* Bacağın dizden yukarısı.

Kalçakemiği *i.* Kalçanın oynak yerindeki çıkıntılı kemik.

Kalçın *i.* Kalçaya kadar çıkan uzun çorap Abadan yapılan konçlu terlik.

Kaldırılmak *f.* Yukarı çıkarılmak. Lâğvedilmek. Taşınmak.

Kaldırım *i.* Toprak üzerine taş döşeme.

Kaldırımcı *i.* Kaldırım yapan.

Kaldırımtaşı *i.* Kaldırım döşemekte kullanılan taş.

Kaldırmak *f.* Yukarı çıkarmak. Taşımak. Lâğvetmek. Yüklenmek, tehammül edebilmek. Müsait olmak.

Kaldırtmak *f.* Kaldırmasını mucip olmak.

Kale *i.* Bir yeri korumak için yapılan sağlam bina, hisar, istihkâm, yüksek duvar. Oyunlarda geçilmesi veya topun geçirilmesi şartile oyun kazanılan belli ve işaretli yer.

Kalebent *s.* Kale duvarı içinde gezip dışarısına çıkmamağa mahkûm.

Kaleci *i.* Oyunda kaleyi müdafaa eden.

Kalem *i* Yazı yazmak için kullanılan her türlü alet İfade,üslûp Maden,

taş ve tahta üzerine oymak için ucu sivri çelik alet. İnce boya fırçası. Resim, nakış Ağacı aşılamak için kullanılan ucu kalem gibi yontulmuş ince çöp. Çiçek hastalığına v.s. için kullanılan ufak aşı şişesi. — **odası** *i.* Resmî dairelerde yazı odası, büro

Kalemen *h* Kalemle, yazı ile.

Kalemî *s.* Kaleme, yazıya ait.

Kalemis *i.* Miskedisinden alınan sert kokulu bir yağ.

Kalemiye *i.* Yazı parası.

Kalemkâr *i.* Kumaş, duvar v.s. üzerine nakışlar yapan san'atkâr.

Kalemkârlık *i.* Kalemkârın san'ati.

Kalemtraş *i.* Kalemi yontmağa mahsus uzun saplı çakı.

Kalender *i.* Kendini bırakmış. Derbeder. Dünya alâkalarından uzak.

Kalenderane *s.* Kalenderlere yakışır surette.

Kalenderlik *c.* Kalender oluş.

Kalensüve *i.* Sivri tepeli külâh.

Kaleska *i.* Bir cins körüklü küçük payton.

Kaletmek *f.* Maden külçelerini eritip tasfiye etmek, temizlemek.

Kal'etmek *f.* Sökmek, yerinden koparmak.

Kalevî *s.* Soda ve potas hassalarındaki kimyevî madde.

Kalfa *i.* Usta veya muallim muavini. Yapı inşasını üstüne alan mimar, başusta. Bir san'atte usta ile çırak arasıda işçi. Emektar hizmetçi kadın.

Kali *i.* Sökme, çekip çıkarma.

Kaliçe *i.* Küçük halı.

Kaligraf *i.* Hattat.

Kaligrafi *i.* Güzel ve san'atkârane yazı.

Kalinis *i.* Deniz martısına benzer eti lezzetli bir dere kuşu

Kalinos *i.* Levreğe benzer bir balık.

Kalık *s.* Noksan, eksik. *i.* Eksiklik.

Kalın *s.* Yoğun, tok, kaba; ince olmıyan. Koyu, kıvamlı, sulu olmıyan. *c.* Terbiye olmamış, kaba.

Kalınkafa, kalınkafalı *s.* Zekâsı olmıyan, bir şey anlamıyan, ahmak.

Kalınkafalık *i.* Kalınkafalı oluş.

Kalınlaşmak *f.* Kalın olmak, koyulaşmak.

Kalınlaştırmak *f.* *Bak:* Kalınlatmak.

Kalınlatmak *f.* Kalın etmek, yoğunlatmak, kabalatmak.

Kalınlık *i.* Kalın oluş.

Kalınmak *f.* Durulmak. Mola verilmek.

Kalıntı *i.* Artmış miktar, bakiye. Nişan, alâmet, eser.

Kalıp *i.* İçine dökülen şeyin donduğu zaman aynen şeklini alması için yapılmış kap. Baskı veya ütü ile şekil vermeğe mahsus alet. Damga. Nümune. Gövde.

Kalıpçı *i.* Kalıp yapan veya kalıba geçiren.

Kalıplamak *f.* Kalıba konulmak.

Kalkan *i.* Eski muharebelerde kılıca ve oka karşı korunmak için kullanılan siper.

Kalkanbalığı *i.* Kalkan gibi yassı ve yuvarlak eti lezzetli bir balık.

Kalkanotu *i.* Devedikeni nev'inden öksürüğe yarıyan bir ot.

Kalkık *s.* Kalkmış, dik, yüksek, yatık olmıyan.

Kalkım *i.* Kalkmak işi.

Kalkınmak *f.* Sıçramak. fırlamak, hoplamak. **Şaha** — *f.* Beygir iki ayağı üzerine fırlamak.

Kalkınmak *f.* Kuvvet bulmak, yükselmek. Hali iyileşmek.

Kalkışmak *f.* İddia ile ve iktidarından fazla bir şeye girişmek. Kıyam etmek.

Kalkıtmak *f.* Sıçratmak, yükselmek, hoplatmak.

Kalkma *i* Kalkmak işi.

Kalkmak *f.* Ayak üzeri durmak, yataktan çıkmak, uyanmak. Yükselmek, yukarı çıkmak. Kabarmak, şişip ayrılmak. Yola çıkmak. Dikilmek, dik durmak dinlemek. Yokolmak, lâğvolmak. Hasta yatağı terketmek. Tuğyan ve isyan etmek.

Kallavi *i.* Vaktile vezirlerin giydiklerin ihram şeklindeki telli sarık ve kavuk. *c.* Kocaman, okkalı.

Kalle *i.* Ayva ile etten yapılan bir nevi yemek. Un çorbası.

Kalleş *s.* Batakçı, edepsiz, hilekâr.

Kalma *i.* Kalmak işi. Yatma. *s.* Artan, fazla. Eskidenberi duran.

Kalmak *f.* Olduğu yerde ve halde durmak. Gecikmek, gerilemek, geride durmak. Durmak, hareket etmemek. Artmak, fazla gelmek. Mola vermek, yatmak. Dinmek. Sürmek, devam etmek. Terkolunmak, vazgeçilmek, bırakılmak. Bir hal peyda etmek. Yapamamak, mahrum olmak, muvaffak olmamak. Miras düşmek. Yaşamak. Ait olmak. Yorulmak, ileri gidememek.

Kalmaki *i.* Bir cins pullu zırh.

Kalori *i.* Bir kilo suyun sıcaklığını bir derece artırmak için lâzımgelen harareti miktarından ibaret sıcaklık ölçüsünün esası. Vücudü besliyen gıda miktarı.

Kalorifer *i.* Bir ocakta kaynatılan suyun buharını boru'arla bütün bir binaya nakletmek suretile yapılan ısıtma tertibatı.

Kaloş *i.* Potinleri çamurdan korumak için potinin üzerine giyilen kundura, lâstik.

Kalp *i.* Kan deveranının

merkezi olan uzuv, yürek. Gönül. *c.* Herşeyin ortası, merkezi.

Kalp *i.* Değiştirme, tepdil, diğer bir şekle koyma, cevirme.

Kalp *s.* Doğru ve sahib olmayıp taklit olarak yapılmış, sahte. Yalancı. Tembel.

Kalpak *i.* Kıvırcık kuzu derisinden veya kıvırcık tüylü kumaştan, yapılan başlık.

Kalpakçı *i.* Kalpak yapan ve satan.

Kalpazan *s.* Taklit para yapan Yalancı Tembel.

Kalpazanlık *i.* Kalpazan oluş.

Kalsiyom *i.* Sarıya çalar beyaz bir maden.

Kaltaban *i.* Pezevenk. Namussuz. Yalancı, şaklaban, şarlatan.

Kaltabanlık *i.* Kaltaban oluş.

Kaltak *i.* Eyer, at takımı. Eyerin tahtadan olan kısmı *c.* Aşağı orospu.

Kaltakkaşı *i.* Eyerin önden ve arkadan yük sek yeri.

Kalya *i.* Etsiz olarak yağda kavrulan sebze.

Kalya *i* Yakılan deniz otlarının küllerinden çıkarılan tuz.

Kalyataşı *i* Hamızı sodyom denilen madde.

Kalyatuzu *i.* Soda.

Kalyon *i.* Büyük ahşap harp gemisi.

Kalyoncu *i.* Kalyon denilen gemi tayfası, bahriyeli.

Kâm *i.* Arzu, meram.

Kama *i.* İki tarafı keskin ve ucu sivri bıçak. Duvar, kereste v.s. ye kakılan büyücek tahta çivi. Ağaç, kütük v. s. yi yarmak için kullanılan ucu ince ve arkası kalın ağaç veya demir takoz. Topların gerisini kapıyan kapak. Bazı oyunlarda yenilen adamın yüzüne yaptıkları leke.

Kamara *i.* Vapur odası. Meb'uslar meclisi. Buğday ve arpa gibi mahsu-

lün demetlerinden harman yerinde yapılan küme. **Avam —sı** *i.* İngiliz meb'usan meclisi. **Lortlar—sı** *i.* İngiliz âyan meclisi.

Kamarot *i.* Vapurlarda Kamara hizmetçisi.

Kamaşmak *f.* Ekşi bir şey yemekle diş uyuşuk bir hale gelmek. Parlak bir şeye bakmaktan göz kararıp görmez olmak.

Kamaştırmak *f.* Kamaşmayi mucip olmak

Kamber *i.* Herşeye burnunu sokan.

Kambiyal *i.* Ticarî senet poliçe, bono.

Kambiyo *i* Esham, evrakı naktiye, para alışverişi, sarraflık ve borsa muamelesi.

Kambur *s.* Arkası çıkık. Beli iki kat olmuş. Bükülmüş, tümsek Kamburluk, yumru.

Kamburlaşmak *f.* Kambur olmak.

Kamburlaştırmak *i.* Kambur yapmak.

Kamburluk *i.* Bel bükülme ve arka çıkık olma. Yumru uk, eğrilik.

Kamçı *i.* Ucunda ip veya meşin, sırım örmesi bağlı bulunan bir dayak aleti, kırbaç.

Kamçılamak *f.* Kamçı ile vurmak. Ruzgâr veya yağmur yüze çarpmak. *c.* İşi kovalamak, takip etmek.

Kamçılanmak *f.* Kamçı ile vurulmak. Ruzgâr veya yağmur altında kalmak. *c.* İş kovalanmak, takip olunmak.

Kamçılatmak *f.* Kamçı ile vurdurmak. *c.* İşi kovalatmak.

Kamelya *i.* Beyazı çok makbul bir çiçek.

Kamer *s.* Ay.

Kamerî *s.* Kamere ait. **—sene.** Kamerin hareketlerine göre tanzim olunan arabî aylardan ibaret sene.

Kameriye *s. Bak* Kamerî

i. Etrafı sarmaşıklar ve güllerle örtülü çardak, küçük köşk.

Kamet *i.* Boy, endam. Namaza başlamadan evvel okunan dua.

Kâmil *s.* Bütün, tam, noksansız. Kemale ermiş, ortayaşlı adam. Tecrübe görmüş, pişkin, yaşını almış.

Kâmilen *s.* Bütün, tam, tam olarak, noksansız hep.

Kamineto *i.* İspirto ile yanar ocak.

Kamış *i.* Sulak yerlerde, bataklıklarda biten uzun, içi boş, boğumlu ot, saz. *c.* Erkek tenasül aleti. — **bayramı** *i* Yahudilerin bir bayramı.

Kamışçık *i.* Kuyumcu ocağının alevleri bir noktaya göndermek için kullanılan ince ve ucu sivri boru.

Kamışlık *i.* Kamış ormanı, sazlık.

Kamp *i* Kırda asker, izci ve talebenin kurdukları karargâh. Üsera karargâhı.

Kampana *i* Vakti ilân eden çan.

Kâmran *s.* Meramına ermiş.

Kamu *s.* Hep, bütün.

Kamus *i.* Lûgat; söz kitabı. Deniz.

Kamyon *i.* Yük taşıyan büyük otomobil.

Kamyonet *i.* Küçük kamyon.

Kan *i.* Hayvanların damarlarında dolaşarak hayatı temin eden kırmızı sulu madde *c.* Adam öldürme. Düşmanlık. **a—boyamak** *f.* Adam öldürerek ortalığı kan içinde bırakmak. — **ağlamak** *f.* Çok acı çekmek. — **almak** *f.* Hacamat etmek, kan çıkarmak. —**a susamak** *f.* Adam öldürmek istmek. — **dökmek** *f* Adam öldürmek. —**gütmek** *f.* Öç beslemek. — **kusmak** *f.* Çok zahmet çekmek. — **pahası** *i.* Diyet.

Ölen adamın hayatı bedeli.

Kanaat *i.* Göz tokluğu.

Kanaatkâr *s.* Gözü tok.

Kanaatkârlık *i.* Kanaatkâr oluş.

Kanada *i.* Şimali Amerikanın yukarı kısmında İngiltereye tâbi bir memleket.

Kana *i.* Doymayı ve kanmayı anlatır ve tekrarlanarak söylenir: doya doya: *Kana kana su içtim.*

Kanal *i.* İki denizin, iki gölün, iki nehrin arasında açılan tabiî veya sun'i cetvel, mecra.

Kanalizasyon *i.* Kanal, yeraltında lâğım açma.

Kanamak *f.* Kan akmak.

Kanape *i.* Uzun koltuk arkalıklı sedir.

Kanara *i.* Salhane, mezbaha.

Kanarya *i.* Güzel öten sarı ve küçük kuş.

Kanaryalık *i.* Bazı gemilerin kıç tarafında önü parmaklıklı taraça.

Kanaryasarısı *i.* Açık sarı renk.

Kanaryayemi *i.* Küçük taneli bir çeşit darı.

Kanat *i.* Kuşların uçma, balıkların yüzme uzuvları. Kapı ve pencerelerin açılır ve kapanır kapakları. Kilim ve perde gibi şeylerin yanyana dikilen parçalarının herbiri. Yelideğirmeni yelkenlerinin herbiri. *c.* Himaye.

Kanat *i.* Kanal, mecra.

Kanata *i.* Bol ağızlı su testisi.

Kantlanmak *f.* Kanat peyda etmek, uçacak hale gelmek.

Kanatlı *s.* Kanadı olan.

Kanatmak *f.* Kan akıtmak.

Kanaviçe *i.* Kenevirden dokunmuş kaba bez. Yün ipliği ile nakış işlemeğe mahsus seyrek ve satranç dokumalı sert ve kolalı bez.

Kanca *i.* Demirden büyük çengel. Çengelli sırık.

Kancalamak *f.* Kancayı atıp tutmak. *c.* Musallat olmak.

Kancalanmak *f.* Kanca ile tutulmak.

Kancalatmak *f.* Kanca ile tutturmak.

Kancalı *s.* Kancası olan ucuna kanca takılmış olan.

Kancığa *i.* Eyerin ön kaşının tokası.

Kancık *s.* Dişi. *c.* Hain, dönek.

Kancıklık *i* Kancık oluş.

Kançibanı *i.* Kanın bozulmasından hâsıl olan çiban.

Kançılar *i* Konsolos muavini.

Kançılarlık *i.* Kançıların vazife ve makamı.

Kançılarya *i. Bak:* Kançılarlık.

Kande *z* Nerede

Kanderi *i.* Sepet ve hasır örmeğe mahsus bir saz.

Kandil *i.* İçine zeytinyağı konularak yakılan dibi sivri kadeh Lâmba. — **gecesi** *i.* Müslüman dininde sayılı günler. — **çiçeği** *i.* Bir çiçek.—**simidi** *i.* Kandil geceleri için yapılan yağlı simit.

Kandilleşmek *f.* Kandil gecesini birbirlerine tebrik etmek.

Kandilli *s.* Kandilleri olan. — **temenna**, — **selâm** *i.* Eli yere kadar birkaç kere indirip kaldırarak edilen temenna.

Kandırıcı *s.* Kandıran. Doyuran.

Kandırılmak *f.* Zihni çelinmek, razı edilmek.

Kandırış *i.* Kandırma.

Kandırma *i.* Kandırmak işi.

Kandırmak *f.* Zihnini çelmek. Doyurmak, razi etmek.

Kangal *i.* İp, tel ve boru gibi şeylerin halka şeklinde sarılmışı,tura.

Kangallamak *f.* Kangal yapmak.

Kangallanmak *f.* Halka halka ve çöreklenerek toplanmak.

Kangı *e. Bak.* hangi,

Kani *k. Bak :* hani.

Kani *s.* Kanaat eden.

Kanıkmak *f.* Kan dökmek istemek. Alışmak.

Kanıksamak *f. Bak:* kanıkmak.

Kanıksımak *f. Bak:* kanıkmak.

Kanırmak *f.* Bükerek ve zorla çekip koparmak.

Kanısıcak *s.* Sevimli.

Kankardeş *i.* Çok samimî arkadaş

Kanlamak *f.* Kanlı etmek.

Kanlanmak *f.* Kan sürülmek. Benze renk gelmek. Kanlı, katil olmak.

Kanlı *s.* Kana bulaşmış. Kanı çok. Katil, kan dökmüş.

Kanmak *f.* İnanmak, razı olmak. Doymak.

Kanmaz *s.* İnanmıyan. Doymaz.

Kano *i.* Küçük sandal.

Kansa *i.* Kuş kursağı.

Kanser *i.* Tehlikeli bir hastalık.

Kansız *s.* Kanı az olan. Kanlı olmıyan *c* Hareketsiz. Duygusuz.

Kansızlık *i.* Kan azlığı.

Kantar *i.* Ağır şeyleri tartmağa mahsus tartı aleti. **Eski** — *i.* Kırk dört okka ağırlık. **Yeni** — *i.* Yüz kilo ağırlık.

Kantarağası *i.* Eski zamanda tartılara bakan belediye çavuşu

Kantarcı *i.* Belediye tarafından alınıp satılan şeyleri tartarak resmini alan memur. Kantar yapan.

Kantarcılık *i.* Kantarcı vazifesi ve san'atı.

Kantariye *i.* Kantar vergisi.

Kantarma *i* Azılı atların ağızlarına vurulan ağır gem.

Kantarmak *f.* Kana kana su içirmek.

Kantaron *i.* Bir çeşit yabanî sarı çiçek, kılıççiçeği, eşekkulağı. — **yağı** *i.* Kantaron çiçeğini zeytinyağı içinde güneşte durdurarak yapılan yağ.

Kantaşı *i.* Akik taşı.

Kanun *i.* Millet meclisinin kabul ettiği ve herkesin riayete mecbur olduğu nizam ve emir. Kanunname. Bir musiki aleti. İnzibat nefer ve zabiti.

Kânun *i.* Kış mevsiminin ilk iki ayı. **Birinci** — *i.* Kânunuevel. **İkinci** — *i.* Kânunusani.

Kanunen *h.* Kanuna göre.

Kanunî *s.* Kanun ve nizama ait. Kanun tanzim eden. Kanun denilen çalgıyı iyi çalan.

Kanuniyet *i.* Kanun oluş.

Kanunname *i.* Kanun kitabı.

Kanunşinas *s.* Kanun bilen.

Kânunuevel *i.* Senenin son ve kış mevsiminin birinci ayı.

Kânunusani *i.* Senenin ilk ve kış mevsiminin ikinci ayı.

Kap *i.* Örtü. yüz. Kapak. İçine su, yemek, öteberi konan herşey. Kâse, çanak v.s. Çuval, torba v.s.

Kap *e.* Bazı sıfatların iptidasına gelerek mübalâğa anlatır: *kapkara.*

Kâp *i.* Topukkemiği. Eş, küfüv.

Kapak *i.* Her kabın üstünü örtmeğe yarıyan herşey. Suyolu, lâğım v. s. örtüsü. Gözleri örtmeğe mahsus açılıp kapanır zar, gözkapağı.

Kapaklı *s.* Kapağı olan. İlk icat olunan dipten dolma tüfek. **Gizli** — *s.* Gizli.

Kapaksız *s.* Kapağı olmıyan.

Kapalı *s.* Açık olmıyan, kapanmış. Örtülü. Gizli. Geçilmez, işlemez. Bulutlu. Berrak olmıyan.

Kapama *i.* Kapamak işi. Soğanlı kuzu eti.

Kapamacı *i.* Hazırcı.

Kapamak *f.* Açık bir şeyi kapalı etmek. Örtmek. Hapsetmek. İşletmemek, tatil etmek.

Sözüne devam etmemek. Tıkamak. Alacak verecek,ilişik bırakmamak. **Ağzını**—*f.* Susturmak.

Kapan *i.*Hayvan ve kuş tutmak için kullanılan alet, tuzak, fak.

Kapanca *i.* Küçük kuş kapanı, fak.

Kapanık *s.* Her tarafı kapalı olan. Nezaretsiz. Bulutlu. Utangaç. mahcup. Gamlı.

Kapanmak *f.* Kapalı olmak. Örtülmek. Tıkanmak. Dışarı çıkmamak. Erkekten kaçmak. İş lememek, muattal olmak. Sözü kesilmek, doldurulmak. Tıkanmak. Hesap kesilmek, ilişik kalmamak. Yüz üstü düşmek. Yara iyi olarak örtülmek. Muhasaraya girmek.

Kaparo *i.* Pey.

Kaparoz *i.* Kapmak ile ele geçen mal.

Kaparozcu *s.* Koparoz yapan.

Kapatma *s.* Kapatılmış Arttırmağa konmayıp elalt ndan ve değerinden noksan alınmış. Mantinato, metres.Kapatmak işi.

Kapatmak *i* Başkası vasıtasile kapamak, Hile ile ucuz satın almak.

Kapçak *i.* Büyük kanca

Kapçık *i.* Çiçeklerin sap ile yaprakları arasındaki yeşil kısım. İnce kabuk.

Kapelâ *i.* Kasket.

Kapital *i.* Sermaye.

Kapitalist *i* Sermayedar.

Kapitülâsyon *i.* Eskiden ecnebilere verilen imtiyaz ve kanunî istisnalar.

Kapı *i.* Bir binanın girilip çıkılan yeri. Hükûmet dairesi. — **açmak** *f* Söze başlamak. —**yapmak** *i.* Evvelden sebep ve bahane hazırlamak.

Kapıcı *i* Resmî ve umumî binalarda kapıyı bekliyen hademe

Kapıçohadarı *i.* Resmî dairelerin dışarı işlerini yapmak vazifesi olan memur.

Kapıhalkı *i.* Hademe ve uşaklar.

Kapıkâhyası *i.* Kapıçohadarı.

Kapılandırmak *f.* İş bulmak.

Kapılanmak *f.* Bir işe yerleşmek.

Kapış *i.* Kapma —— *h* Kapışarak.

Kapışmak *f.* Yağma etmek.

Kapıştırmak *i.* Kapışmayı mucip olmak.

Kapıyoldaşı *i.* Hizmet arkadaşı.

Kapkacak *i.* Kaplar.

Kaplama *i.* Kaplamak işi. Bir şeyin dışını örten ince tabaka. *s.* Örtülü. Altın ve gümüş suyuna sokulmuş adi maden —**tahtası** *i.* Mobilyaların üzerinde çok ince tahtadan örtü.

Kaplamak *f.* Her tarafını çevirmek, tamamile örtmek. Üstüne bir tabaka çekmek, kap geçirmek. Bir madeni altın ve gümüş suyuna sokmak. Her tarafa yayılmak.

Kaplan *i* Sıcak memleketlerde yaşar yırtıcı bir hayvan.

Kaplanmak *f* Kap geçirilmek. Bir şey üzerine madenden ince bir tabaka geçirilmek.

Kaplatmak *f* Kaplamayı mucip olmak.

Kaplayış *i.* Kaplama.

Kaplı *s* Kabı olan.

Kaplıca *i.* İlıca.

Kaplıca *i.* Yulafa benziyen bir cins tane.

Kaplumbağa *i.* Karada ve denizde yaşar cinsleri olan üzeri sert bir kabukla örtülü hayvan, tospağa,

Kapma *i.* Kapmak işi.

Kapmak *f.* Birdenbire eline almak, çarpmak: kavramak. Alıp götürmek. Zorla almak, Uzaktan çekip almak, cezbetmek. Sirayet etmek, yakalamak. Kelepir bulup hemen yakalamak. Isırmak.

Kapsol *i.* Fişek ve hartuçların arka tarafında

vurulunca barutu patlatan düğme. Toz ilâçların güllâç kabı. Fermjüp denilen birbiri içine kapanır düğme.

Kaptan *i.* Reis, baş. Gemi süvarisi.

Kaptanlık *i.* Kaptan vazifesi.

Kaptırmak *f.* Elinden aldırmak, kaçırtmak. Çaldırmak.

Kapuska *i.* Etli lâhana yemeği.

Kaput *i.* Kalın palto. Cinsî münasebette hastalıktan korunmak veya çocuk yapmamak için erkek tenasül aletine geçirilen ince kılıf.

Kar *i.* Soğuktan donarak beyaz bir renk ve pamuk gibi yumuşak bir şekil alan yağmur tanesi.

Kâr *e.* İsimlerin sonlarına gelerek işliyen manasını anlatır: *san'atkâr, hilekâr.*

Kâr *i.* İş. Kazanç, istifade. Fayda. İşleme.

Kara *i.* Yer yuvarlağının toprak kısmı. *s.* Siyah, ak karşılığı. Esmer. *c.* Matemli, kederli. Ayıplı. *i.* Siyahlık. Siyah boya. Zenci.

Karaağaç *i.* Büyük bir orman ağacı.

Karabasan *i.* Uykuda basan ağırlık.

Karabaş *i.* Manastırda yaşıyan keşiş, papas. İlkbaharda açar bir çiçek. Atış talimlerinde merminin hedefe isabet etmemesi.

Karabatak *i.* Ördeğe benzer siyah bir deniz kuşu.

Karabet *i.* Hısımlık.

Karabiber *i.* Yemeklere konulan ve Hindistanda yetişen baharlardan acı bir tane. *c.* Esmer adam.

Karabina *i.* Kısa süvari tüfeği.

Karabuğday *i.* Bir çeşit buğday.

Karaca *i.* Geyik ve ya-

bankeçisi nev'inden bir orman hayvanı.

Karaciğer *i.* Midenin sağ tarafında bulunan dahilî uzuv, kebet.

Karacı *i.* Yolkesen.

Karacümle *i.* Basit he sap. toplama (cemi) ameliyesi.

Karaçalı *i.* Bir çeşit di kenli çalı,

Karaçam *i.* Bir nevi çam ağacı.

Karadağ *ı.* Eskiden müstakil iken Umumî Harptan sonra Sırbis tana ilhak olunan Adriyatik kenarında bir memleket.

Karademir *i.* Kalıp dökülmüş demir.

Karadeniz *i.* Türkiye, Rusya, Romanya ve Bulgaristan arasındaki içdeniz

Karadiken *i.* Bir çalı.

Karadut *i.* Dutun siyah cinsi.

Karafik *i.* Bir nevi ya ban böğrülcesi.

Karağı *i.* Ucu iğ i karıştıracak demir çubuk.

Karagöz *i.* Perde üzerinde hayal oyunu. Maskara. — **balığı** *i.* Palamut balığının büyük ve bayağı cinsi.

Karagözcü *i.* Karagöz oynatan adam.

Karagözlük *i.* Karagöz san'atı. Maskaralık.

Karagürgen *i.* Tahtası cilâ tutan bir nevi ağaç.

Karahaber *i.* Ölüm ve felâket haberi.

Karahumma *i.* Tifo.

Karakaçan *i.* Yaz ve kış kırda koyunlarile göçebe hayatı yaşıyan Ulah, Bulgar ve Rumlardan bir cemaat.

Karakalem *i.* Kurşunkalemile yapılan resim.

Karakarga *i.* Bütün siyah karga.

Karakaş *s.* Kaşları siyah olan.

Karakavak *i.* Boy salıvermiyerek dalbudak salan koyu yapraklı bir kavak.

Karakış *i.* Kışın ortası ve pek soğuk çağı.

Karakedi *i.* Uğursuzluk **Aradan — geçmek** *f.* Bozuşmak.

Karakoca *i.* Ağarmamış ihtiyar.

Karakol *i.* Emniyeti muhafaza için gece gezan jandarma, polis nöbetçisi. Polis mevkii.

Karakoncolos *i.* Cadı.

Karakulak *i.* Çakala benzer bir hayvan.

Karakurbağa *i.* Karada yaşıyan ve geceleri meydana çıkan kurbağa.

Karakuş *i.* Kartaldan küçük yırtıcı bir kuş.

Karalama *i.* Karalamak işi. Yazı öğrenmek için tekrar tekrar yazılan satırlar.

Karalamak *i.* Kara sürüp siyah etmek. Yazı öğrenmek için meşketmek.

Karalık *i.* Kara oluş.

Karaltı *i.* Uzakta veya karanlıkta görünen ve ne olduğu seçilmiyen şey.

Karaman *s.* Pek esmer ve siyahımsı adam. Anadolunun bu isimli bir kasabasında yetişen koyun.

Karamandola *i.* Ayakkabı yüzü yapılan bir nevi parlak kenevir bezi.

Karamanlı *s.* Karaman ahalisi. Türkçe konuşan ortodoks.

Karambol *i.* Bilârdo oyununda itilen yuvarlağın öteki yuvarlaklara çarpması.

Karamuk *i* Buğday arasında biten küçük ve yuvarlak bir tane.

Karanfil *i.* Hindistandan gelen güzel kokulu bir bahar. Güzel kokulu bir çiçek.

Karanlık *i.* Aydınlık olmayış, gecenin hali.

Karantina *i.* Bulaşık yerden gelenlerin karışıp görüşmelerinin bir zaman için yasak edilmesi. Gelen gemilerin temiz veya bulaşık olup olmadıklarını muayene

eden ve pratika veren daire.

Karantinahane *i.* Karantina dairesi, tahaffuzhane.

Karaoğlan *i* Çingene.

Karapazı *i.* Pazı denilen sebzenin bir nev'i.

Karapelin *i.* Pelin denilen tıpta kullanılır acı bir otun bir nev'i.

Karar *i.* Durma. Sebat. Rahat, düzen. Devam, süreklik. Müzakere veya tahkikat neticesi olarak verilen hüküm.

Karaca *h.* Kâfi derecede, karara göre

Karargâh *i* Karar kılınacak yer. Orduda kumandanlığın bulunduğu yer.

Kararlarında *h.* Raddelerinde, sularında.

Kararlamak *f.* Karar vermek. Tahmin etmek.

Kararlaşmak *f.* Karar verilmek.

Kararlaştırılmak *f* Kararı verilmek.

Kararlaştırmak *f* Kararını vermek.

Kararlı *s.* Sebatlı Kararı verilmiş Hallolunmuş. neticelenmiş.

Kararmak *f.* Kara olmak. Uzaktan siyah görünmek. Bulanmak. Karanlık olmak. Bulanık ve karanlık görmek.

Kararsız *s.* Bir yerde durmaz, oynak; sebatsız, devamsız, süreksiz. Rahatsız, ne olacağı belirsiz. Hiçbir işe karar vermez, müteredditt.

Kararsızlık *i.* Kararsız oluş.

Karartı *i. Bak:* karaltı.

Karartmak *f.* Kara etmek.

Karasakız *i.* Zift.

Karasevda *i.* Malihulya.

Karasongur *i.* Doğan denilen yırtıcı kuşun siyah bir cinsi.

Karasöğüt *i.* Söğüt ağacının bir nev'i.

Karasu *i.* Göze gelen bir hastalık. Hayvanların ayaklarına arız olan bir hastalık. **Ayaklara — inmek** *f.* Çok yorulmak.

Karasu, karasuları *i.* Bir devletin hududu dahilinde bulunan deniz mıntakası.

Karataban *i.* Horasan demiri. Hayvanların ayaklarına arız olan bir hastalık.

Karatavuk *i.* Sık ağaçlıklarda bulunur sarı gagalı ve ıslığı güzel siyah bir kuş. Geceleri görmiyen adamların gözlerindeki hastalık.

Karavana *i.* Bakırdan yayvan yemek kabı.

Karavaş *i.* Cariye.

Karavide *i.* Göllerde bulunan istakoz ile yengeç arasında küçük bir hayvan.

Karayazı *i.* Talisizlik.

Karayel *i.* Yıldızla batı kerteleri arasında esen sert ve soğuk rüzgâr.

Karayüzlü *i.* Bir utanılacak hali olan.

Karbon *i.* Cisimlerin bünyesindeki yandıktan sonra kömür haline geçen madde.

Karbonat *i.* Hamızıkarbon tuzu.

Karcı *i.* Yazın kar satan.

Karcığar *i.* Bir musiki makamı.

Karç *i.* İri bir mantar.

Kardaş, kardeş *i.* Bir baba ve anadan yahut bir anadan, veya ayrı ayrı ana ve babadan doğan erkek ve kızın biribirine nispetle hali, birader, hemşire. Eş. Akran, çift.

Kardaşça, kardeşçe *s.* Kardeş gibi. Kardeş oluş.

Kardaşlamak, kadeşlemek *i.* Fidan kökten filiz sürüp azmak.

Kardaşlık, kardeşlik *i.* Dostluk, muhabbet.

Kardeşpayı *i.* Dostça ve âdilâne pay.

Kardiyak *i.* Kalp hastalığına uğramış olan.

Kare *i.* Dört köşe, dördül. Poker oyununda aynı neviden dört kâğıdın biraraya gelmesi.

Kâretmek *f.* Kazanmak.

Karfiça *i.* Yapılarda kul-

lanılan ortaboy demir çivi.

Karga *i.* Muzır, pis ve eti yenmez siyah veya alaca bir kuş.

Kargaburun *i.* Tel bükmek için ucu sivri bir nevi kıskaç

Kargacık *i.* Küçük karga —**burgacık** *i.* Fena ve karışık yazı.

Kargaşa *i.* Karışıklık.

Kargaşalık *i.* Karışıklık.

Kârgir *s.* Taş veya tuğla ile yapılmış, tahtadan yapılmıyan.

Kargı *i.* Ucu demirli hafif gönder. Uzun mızrak.

Kargılık *i.* Fişeklik.

Kargıma *i.* Lânet.

Kargımak *f.* Lânetlemek.

Kargın *i.* Bir nevi büyük rende.

Kargış *i.* Lânet, ilenç.

Kârhane *i.* İş yeri. Südün yoğurt yapıldığı yer. Çömlek imalâthanesi. Umumhane.

Karhane *i.* Yaz için kar toplanan yer.

Kârhaneci *i.* Pezevenk.

Karhelvası *i.* Kar ile karışık pekmez.

Kari *i.* Okur, okuyucu.

Karides *i.* Haşlandığı zaman kızaran beyaz ve gevrek etli küçük bir deniz böceği.

Kariha *i.* Fikir. Hayal istidadı. Kabiliyet. Zekâ.

Kârikatür *i.* Gülünç resim.

Karikatürist *i.* Karikatür yapan ressam.

Karin *i.* Asır, devir.

Karîn *s.i.* Yakın, Hısım.

Karina *i.* Gemi teknesinin deniz içinde olan kısmı.

Karine *i.* Sezme dolayısile ve emare ile anlama.

Karip *s.* Yakın.

Karı *i.* Kadın.

Karık *i.* Kara bakmaktan hâsıl olan göz karartısı ve bu hastalığa tutulan.

Karılık *i.* Karı oluş.

Karımak *f.* Hayvanın karnını yoklayıp semizliğine bakmak.

Karın *i.* İnsan ve hay-

vanın göğüsten kasıkların birleştiği yere kadar olan bağırsaklar, mide, böbrekler ve dişide rahmin bulunduğu kısım, batın. Rahim. İç.

Karınağrısı, karnaksı *i.* Mide ağrısı.

Karınca *i.* Toprak içinde cemaatle yarıyan küçük böcek. Demirdeki ince delikler, pasyeniği.

Karıncalı *s.* Karıncası olan. Pasyeniği olan.

Karıncalanmak *f.* Karınca dolmak. Vücudün bir yeri uyuşup üstünde karıncalar geziyor gibi veya iğneler batıyor gibi olmak. Demir delikdeşik olmak.

Karındaş *i. Bak:* Kardeş.

Karındaşlamak *f. Bak:* Kardeşlemek.

Karınkarına *h.* Karınları biribirine dokunarak karşıkarşıya.

Karınlamak *f.* Gemiler karınkarına gelmek.

Karınlı *s.* Karını büyük, şişman. İçi geniş.

Karınmak *f.* İki yana sallanıp karışmak.

Karınsa *i* Kuşların tüydeğiştirdikleri mevsim.

Karıntı *i.* Akıntının anafor sularına karışmasından doğan çevrinti.

Karış *i.* Ayrık serçeparmağın ucundan başparmak ucuna kadar olan mesafe, bir arşının üçte biri.

Karışık *s.* Karışmış, mahlût. Halis ve sâf olmıyan, hileli Biribirine geçmiş, karmakarış. Tertipsiz, Anlaşılmaz, muğlâk.

Karışıklık *i.* Karışık oluş.

Karışılmak *f.* Müdahale olunmak.

Karışkuruş *f.* Karmakarışık,

Karışlamak *f.* Karışla ölçmek.

Karışma *i.* Karışmak işi.

Karışmak *f.* Birleşmek, ihtilât ve imtizaç etmek. Karmakarışık olmak. Biribirine girmek. Müdahale etmek, işin

içine sokulmak. Bulanmak. Birleşmek. Biri ötekine dökülmek. Bakmak, idare etmek, idaresi kendisine ait olmak.

Karıştıran *s.* Karmakarışık eden *c.* kavşak, koyar.

Karıştırıcı *s.* Karmakarışık yapan. Bulantı veren.

Karıştırılmak *f* Birleştirilmek. Altüst olunmak.

Karıştırmak *f.* Karışmasını mucip olmak. Biribirine düşürmek, fesat koymak. Nizam ve tertibini bozmak. Bir işe veya söze sokmak, müdahle ettirmek.

Karkara *i.* Büyük sorguçlu bir cins turna

Karkas *i.* İskelet, kafes.

Karkuşu *i.* Bir cins kırlangıç.

Karkuyusu *i.* Yaz için kar biriktirip sakladıkları kuyu, karhane.

Karlı *s.* Karla örtülü, karı olan, içine kar konmuş. Kar yağdırmağa müsait.

Kârlı *i.* Kazançlı.

Karlık *i.* Kar ile su v.s. soğutulmağa mahsus kap.

Karmak *f.* Sokmak, daldırmak, batırmak. Dökmek. Yuğurmak, su ile karıştırmak.

Karmakarış *s* Pek karışık. Altüst, intizamı bozuk. Anlaşılmaz.

Karmakarışık *s.* Ba Karmakarış.

Karmık *i.* Irmak ağzında balıkçı seddi.

Karmuk *i.* Büyük kanca.

Karnabahar, karnabit *i.* Lâhana cinsinden bir sebze

Karnaval *i* Hıristiyanlarda büyük pehrize girmezden bir hafta evvelki maskeli şenlikler.

Karnıyarık *i.* Ortadan yarılmış ve içine kıyma konulmuş patlıcan yemeği.

Karo *i.* İskambil kâğı-

dının main şeklinde olanı.

Karoça *i.* Dört tekerlekli süslü bir nevi araba.

Kârperdaz *i.* İran şehbenderi.

Karpuz *i.* Kalın kabuklu ve içi kırmızı veya sarı, sulu yuvarlak bir meyva.

Karpuzcu *i.* Karpuz satan

Karşı *i.* Bir şeyin önünde bulunan, mukabil, hiza. Zıt, muhalif. *s.* Mukabilinde, hizasında. Aksine, zıddına. *z.* Doğru, takriben, sularında, yakın olarak.— **gelmek,— koymak** *f.* Muhalefet etmek.

Karşıkarşıya *h.* Tam karşısında.

Karşılamak *f,* Gelen bir adamın karşısına çıkmak, istikbal etmek. Karşı komak.

Karşılanmak *f.* Karşıkarşıya gelmek, istikbal edilmek.

Karşılaşmak *f.* Karşılanmak, yüzyüze gelmek. Boy ölçmek. Hesabı ödeşmek.

Karşılaştırılmak *f.* Karşıkarşıya okunmak veya hesaba bakılmak.

Kakşılaştırmak *f.* Karşıkarşıya okumak veya hasaba bakmak.

Karşılık *i.* Bir muameleye karşı yapılan muamele, bedel, mukabele. Cevap, itiraz. Bir masrafa ayrılan irat ve teminat.

Karşılıklı *s.* Karşılığı olan. Cevaplı.

Kart *s.* Tazeliği geçmiş, kartlaşmış. Geçkin, yaşça büyük.

Kart *i.* Üzerine yazı yazmağa mahsus veya üzerinde isim ve adres yazılı veyahut resim bulunan ince karton, kartpostal, kartvizit.

Kartadak *h.* Sert bir şeyi ısırmağı anlatır.

Kartal *i.* Yırtıcı büyük bir kuş.

Kartalmak,kartlanmak, kartlaşmak *f.* Kart bir hale gelmek.

Kartlık *i.* Kart oluş.
Kartpostal *i.* Resimli veya yazılı kart.
Kartograf *i.* Kartografi yapan.
Kartografi *i.* Harita çizme san'ati.
Karton *i* İnce mukavva.
Kartonpiyer *i.* Sert mukavva.
Kartopu *i.* Kardan yapılan yuvarlak top. Sık yapraklı ve yuvarlak beyaz bir çiçek. *c.* Pek beyaz ve tombul yüz
Kartuk *i.* Toprak tırmığı.
Kartvizit *i* Üzerine birinin adı, sanı veya işi basılmış küçük kart.
Karun *i.* İbraniilerce pek zengin bir adamın ismi. *c.* Pek zengin.
Kâruzarar *i.* Kâr ve zarara ait hesap, muvazene, bilânço.
Karyağdı *s* Beyaz benekli kumaş rengi.
Karyola *i.* Üstünde yatak yepilip yatılan demir veya ağaçtan kerevet.
Karz *i.* Ödünç.
Karzan *h.* Ödünç olarak.
Kasa *i.* Para ve kıymetli şeyler konmak için demir sandık veya dolap. Vezne.
Kasaba *i.* Küçük şehir.
Kasaba *i.* Kamış. Akciğer boruları.
Kasadar *i.* Veznedar.
Kasap *i.* Eti yenir hayvanları kesip etini satan adam.
Kasapane *i.* Et kesilen ve satılan yer.
Kasaplık *i.* Kasap san'ati. Kasap ücreti. *c.* Kan dökücülük.
Kasara *i.* Geminin baş ve kıç taraflarına yapılan yüksek yarım güverte.
Kasatura *i.* Düz ve kısa asker kılıcı. Süngü.
Kasavet *i.* Keder, tasa. — **çekmek** *f.* Kaygılanmak.
Kasavetlenmek *f.* Kasavet çekmek, tasalanmak.
Kasavetli *s.* Kasaveti olan.
Kâse *i.* Çini veya billûrdan tas ve çanak.
Kâselis *i.* Dalkavuk.

Kasem *i.* Yemin, ant.

Kaside *i.* Medih yollu yazılan şiir, methiye.

Kâsip *s.* Kazanan. Alış verişçi.

Kasir *s.* Kısa.

Kâsir *s.* Kırıcı.

Kasık *i.* Karının alt tarafı.

Kasıkbağı *i.* Kasık yarığını tutmak için yaylı bağ.

Kasıkbiti *i* Ete yapışan bir nevi küçük kene.

Kasılmak *f.* Çekilip daralmak, kısılmak.

Kasım *s.* Ayıran, taksim eden. Bir adedin kaça taksim olunduğunu gösteren adet.

Kasım *i.* Çiftçilerce kışın ilki sayılan kânuevvelin sekizinci günü.

Kasımpatı *i.* Sonbaharda açan bir çiçek, krizantem.

Kasınmak *i.* Darlaşmak.

Kasıntı *i.* Elbiseye daralması için sonradan vurulan dikiş.

Kasır *i.* Köşk.

Kasır *i.* Kısaltma.

Kasırga *i.* Çok şiddetli ve çevrintili rüzgâr.

Kaskatı *i.* Çok katı.

Kasket *i.* Önü siperli kenarsız şapka, kapelâ.

Kasmak *f.* Çekip daraltmak. Eksiltmek, azaltmak.

Kasnak *i.* Tekerleğin etrafındaki enli çember. Üzerine gerili kumaşı işlemeğe mahsus çember.

Kassam *i.* Miras taksim memuru.

Kassamlık *i.* Kassam vazifesi

Kast *i.* Kurma, niyet, tertip, tasavvur. Garez. Öldürmek, yaralamak, veya zarara sokmak teşebbüsü.

Kastanyet *i.* Parmaklara takılıp çalınan zil.

Kastanyola *i.* Gemi demirinin zincirini zapteden mandal.

Kastar *i.* Pamuk ipliğinin beyazlatılması.

Kastarlamak *f.* Kastar yapmak.

Kastarlı *s.* Ağartılmış pamuk ipliği.
Kasten *h.* Kastederek.
Kastetmek *f.* Kurmak, niyet etmek, tasavvur etmek.
Kastî *s.* İstiyerek.
Kasvet *i. Bak:* Kasavet.
Kasvetli *i.Bak:* Kasavetli. Sıkıntılı
Kaş *i.* Gözlerin üstendeki kavis şeklinde kısa kıllar. Yüzük taşı. — **çatmak** *f.* Kaşları birbirine yaklaştırarak dik dik bakmak.
Kaşağı *i.* Hayvanları kaşıyıp tozlarını düşürmeğe mahsus saçtan dişli âlet.
Kaşağılamak *f.* Hayvana kaşağı sürmek. Tımar etmek.
Kaşamak *f. Bak:* Kaşağılamak.
Kaşan *i.* (Hayvan) İşeme.
Kaşandırmak *f.* Hayvanı işetmek.
Kâşane *i.* Köşk.
Kaşanmak *f.* Hayvan işemek.
Kaşar,kaşer *i.*Sarımtırak renkte tekerlek bir nevi peynir. kaşkaval. Yahudilerce yenmesi caiz olan yemek
Kaşarlanmak *f.* Eskimek, yıpranmak, pişmek.
Kaşarlı *s.* Yıpranmış, pişmiş, eskimiş.
Kaşe *i.* Güllâç hap.
Kâşif *s.* Keşfeden.
Kaşık *i.* Sulu ve taneli yiyeceği ağza götürmeğe mahsus âlet. — **atmak** *f.* İştahla yemek.
Kaşıkçı *i.* Kaşık yapan ve satan.
Kaşıkçı *i.* Gagası kaşığa benzer bir ördek.
Kaşıma *i.* Kaşımak işi.
Kaşımak *f.* Tırnakla veya sert bir şeyle vücudün bir yerini ovmak. Kazımak.
Kaşındırmak *f.* Kaşınmağı mucip olmak.
Kaşınma *i.* Gıcışme. Kendi bedenini kaşıma.
Kaşınmak *i.* Vücudünün bir tarafı kaşıdıkça hoşa gidecek bir tarz-

da batmak, gicişmek. Kendi bedeninin gicişen yerini tırnakla veya başka şeyle ovmak *c.* Kavga çıkarmak için behane aramak.

Kaşkariko *s.* Soytarılık, yabancılık.

Kaşkaval *i.* Kaşar peynirinin daha kalın ve yumşak nev'i.

Kaşkol *i.* İpek veya yün boyun atkısı.

Kaşkorse *i.* İnce ve seyrek dokumalı iç fanilâsı.

Kaşlamak *f.* Yüzüğe taş takmak.

Kat *i.* Biribiri üstüne konmuş tabakaların veya aşağıdan yukarıya sıralara ayrılmış bir şeyin herbiri. Bükülmüş bir kumaş v.s.nin her bükümü. Bükme, kırma, kırım. Esvap ve çamaşır takımı. Bir miktarın misli. Derece.

Kat *i.* Kuşların taşları eriten mideleri.

Kat *s.* Hayran.

Kat'a,kat'an *h.* Aslâ.

Katar *i.* Biribiri arkasında sıralanmış hayvan dizisi. Şimendifer vagonları.

Katarlamak *i.* Katar yapmak.

Kat'etmek *f.* Kesmek, biçmek. Ayırmak. Yoketmek. Halletmek. Yol almak, geçmek.

Kat'i *s.* Kestirme, mukhakkak.

Kati *s.* Çok.

Kâtibane *s.* Kitabet usulüne muvafık olarak.

Kâtibiadil *i.* Noter.

Katil *s.* Öldürme.

Katil *s.* Öldüren. Öldürücü. Cani.

Kat'ilemek, kat'ileşmek *f.* Kat'i bir hal almak.

Kat'ilendirmek, kat'ileştirmek *f.* Kat'i bir şekil vermek.

Katillik *i.* Öldürücülük, canilik.

Kâtip *s.* Yazı yazan, yazıcı

Kâtiplik *s.* Kâtip sıfat ve vazifesi.

Kat'iyet *i.* Kat'i oluş.

Kat'iyyen *h.* Kat'i olarak.

Katı *s.* Sert. Kuru, sulu ve yumşak olmıyan, kavi.

Katı *i.* Kesme, kat'etmek işi.

Katı *i* Kesen k t'eden.

Katıa *i.* Çene kemiklerinin ön tarafında bulunan kesici dişler.

Katık *i.* Ekmek ile beraber yenen yemek.

Katılanmak, Katılaşmak *f.* katı olmak.

Katılaştırmak *f.* Katı yapmak.

Katılık *i.* Katı oluş.

Katılış, katılma *i.* Katı olma.

Katılmak *f.* Katı olmak.

Katılmak *f.* Birleşmek, karışmak, bir cemaatin, bir küllün içine girmek. Baygın ve dermansız bir hale gelmek.

Katım *i.* Katma, katış. **koç — ı** *i.* Koyunları koçlarla çiftleştirme.

Katır *i.* Babası eşek ve anası beygir olan melez hayvan, ester.

Katırboncuğu *i.* Mavi cam boncuk.

Katırkuyruğu *i.* Bir yabani ot.

Katırtırnağı *i.* Sarı çiçek açar bir ot.

Katıryemeni *i.* Kaba köylü ayakkabısı.

Katıryılanı *i.* Bir engerek yılanı.

Katış, katma *i.* Katmak işi

Katıyürekli *s.* Merhametsiz.

Katlama *i.* Katlamak işi.

Katlamak *f.* Bükmek, kat kat etmek, devşirmek.

Katlandırmak *f.* Büklüm büklüm bükmek. Mecbur etmek. Tehammül ettirmek,

Katlanmak *f.* Kat kat olmk, bükülmek, iğilmek. Mecbur olmak, tehammül etmek.

Katlatmak *f.* Kat kat devşirtmek.

Katletmek *f.* Öldürmek.

Katlettirmek *f.* Öldürtmek.

Katliam *i.* Umumî katil, öldürme, kılıçtan geçirme.

Katmak *f.* İki şeyi, iki işi birbirine karıştırmak. İlâve etmek. Takip etmek.

Katmer *i.* Kat kat ve tabaka halinde ve çok yapraklı olmak. — — *h.* Kat kat, katmerli.

Katmerlenmek, katmerleşmek *f.* Katmer olmak, iki kat olmak, üstlemek.

Katmerli *s* Katmeri olan. *c.* İki katlı, mubalağalı.

Katolik *i.* Roma kilisesine tâbi olan hıristiyan.

Katoliklik *i.* Katolik oluş.

Katra *i.* Damla.

Katran *i.* Çam ağacından veya madenkömüründen çıkarılarak san'atlerde ve tıpta kullanılan koyu ve siyah bir su.

Katranlamak *f.* Katran sürmek.

Katranlatmak *f.* Katran sürdürmek.

Katranlı *s.* Katran sürülmüş, katran karıştırılmış.

Katrat *i.* Yazı tertibinde noksan kalan satırları doldurmakta kullanılan üstü yazısız ufak kalıplar.

Kav *i.* Bazı ağaçlarda ur gibi hâsıl olarak kıvılcım değince çabuk tutuşan mantara benzer bir madde.

Kavaf *i.* Hazır ayakkabı satan.

Kavaflık *i.* Kavaf san'ati.

Kavak *i.* Sulak yerlerde yetişen yüksek ve düz ağaç.

Kavaklık *i.* Kavak ağaçları ormanı.

Kaval *i.* Çobanların çaldığı düdük. *c.s.* Ahmak. Boş.

Kavala *i.* Deniz kenarındaki salaş.

Kavança, kavanço *i.* Gemideki eşyayı bir yerden başka bir yere nakil, aktarma.

Kavanin *i.* Kanunlar.

Kavanoz *i.* Topraktan ve

camdan ağzı geniş kap, ufak küp. Kâse.

Kavara *i.* Yellenme.

Kavas *i* Sefir ve konsolos usağı.

Kavaslık *i.* Kavas sıfat ve hizmeti.

Kavasya *i.* Acı ağaç

Kavat *i* Ağacın içi oyularak yapılan kap.

Kavata *i.* Turşusu yapılan bir cins domates.

Kavga *i.* Döğüşme. Gürültü. Harp. Dargınlık.

Kavgacı *s.* Gecimsiz, gürültücü.

Kavgalaşmak *f.* Kavga etmek.

Kavgalı *s.* Kavga etmiş.

Kavi *s.* Sağlam.

Kavî *s.* Yakan, yakıcı.

Kavil *i.* Söz.

Kavim *i* Doğru. Sağlam.

Kavis *i.* Daire muhitinin bir parçası. Yay, keman. On iki burctan biri.

Kavlak *s.* Kabuğu düşmüş, kabarıp dökülmüş.

Kavlen *h.* Sözle.

Kavliç *s.* Kasığı şişmiş, fıtıklı.

Kavm *i.* Ayni dille konuşan büyük cemaat, millet.

Kavmî *s.* Kavme mensup.

Kaumiyet *i.* Milliyet.

Kavrama, kavrayış *i.* Kavramak işi.

Kavramak *f.* Yakalamak, avucunun içine almak. Avlamak. Akıl erdirmek Sormak. Yanarak biraz kızarmak.

Kavsî *s.* Kavse ait.

Kavsikuzah *i.* Bulutlardaki yağmur tanelerinin güneş ziyasını aksettirmesinden ve yedi renge ayırmasından hâsıl olan gökyüzündeki renkli kemer, eleğimsema, yeşil kuşak.

Kavşak *i.* İki nehrin birleştiği yer.

Kavuk *i.* Eskiden başa giyilen pamuklu iri başlık. İçi boş şey. Kap. — **sallamak** *f.* Dalkavukluk yapmak,

Kavuklu *s.* Kavuk giyen.

Kavun *i.* Yazın yetişen kabuklu ve toparlak veya uzun meyva

Kavuniçi *i.* Pembeye çalar sarı renk.

Kavurma *i.* Tavada kavrulmuş et. Kavurmak işi.

Kavurmak *f.* Kavrulmuş kuru buğday.

Karvurmak *i.* Ateşte kızartmak.

Kavurtmak *f.* Kavurmayı mucip olmak.

Kavuşma *i.* Kavuşmak işi.

Kavuşmak *f.* Birleşmek, birbirine çatmak. Ayrılıktan sonra buluşmak.

Kavuşturmak *f.* Kavuşmayı mucip olmak.

Kavut *i* Kavrulmuş un. buğday v.s. Bu undan yapılan yemek.

Kavza *i.* Sert kabuk.

Kavzamak *f.* Kabarmak.

Kay *i.* Kusma.

Kay *i.* Yağmurlu hava.

Kaya *i.* İri ve sert taş. Taşlık ve sarp dağ.

Kayabalığı *i.* Küçük ve lezzetli bir balık.

Kayabaşı *i* Bir nevi çoban türküsü.

Kayağan *i.* Üzerine yazı yaznak ve döşeme yapmak için kullanılan tabaka halinde yumşak ve esmer taş.

Kayan *i.* Dağdan süratle inen sel. *s.* Süratli.

Kayan *i* Hayvanın buz üzerinde yürümesine mahsus çengelli nalı.

Kayasa *i* Eğer kolanının tokaya geçen kayışı.

Kaybetmek *f.* Zayi etmek, elden kaçırmak, yitirmek.

Kaybolmak *f* Yitmek, zayi olmak, elden kaçmak.

Kaydaltı *i.* Tahdit edilmiş olarak.

Kaydetmek *f.* Kaydını almak, yazmak, deftere geçirmek. Ehemmiyet vermek.

Kaydırak *i.* Yassı ve kayar bir taşla yapılan oyun.

Kaydırılmak *f.* Kaymıya şevkolunmak.

Kaydırma *i.* Kaydırmak işi.

Kaydırmak *f.* Bakmak,

sevketmek. *c.* Mevki inden düşürmek.

Kaydiye *i.* Kayit ücreti.

Kayetmek *f.* Kusmak.

Kaygana *i.* Omlet. Yumurtayı çalkayıp unla veya ekmek içile karıştırarak yağla pişirilen tatlı.

Kaygı, gaygu *i.* Tasa.

Kaygı *s.* Kaydırılmış, bir tarafa eğilmiş.

Kaygılı *s.* Kaygısı olan.

Kaygın *s.* Cilâlı. Gebe kalmış.

Kaygırmak *f.* Kayırmak. Tasasını çekmek. Bir işi döndürmek.

Kaygısız *s.* Kaygısı olmıyan.

Kaygısızlık *i.* Kaygısız oluş.

Kayit *i.* Bağlama Rabıta, bağ. Deftere geçirme. Bir şeyin tahdit ve tayini. Ehemmiyet verme. Gaile. Haşiye. Marangoz işlerinde iki tahtayı biribirine bağlıyan tahta.

Kayitli *s.* Kaydi olan.

Kayitsiz *s.* Dikkatsiz, ihmalci. Kaydi olmıyan.

Kayitsizlik *i.* Kayitsiz oluş.

Kayık *i.* Deniz ve ırmaklarda yüzen nakil vasıtalarının en küçüğü. **Motörlü** — *i.* Kayığın motörle yürütülen nev'i. **Yelkenli** — *i.* Yelken takılmış kayık.

Kayıkçı *i.* Kayığı idare eden.

Kayıkçılık *i.* Kayık kullanmak san'atı.

Kayıkhane *i.* Kayıkların barındığı üstü örtülü yer.

Kayın *i.* Bir nevi ağaç, akgürgen.

Kayın, kayınço *i.* Karının veya kocanın kardeşi.

Kayınbirader *i.* *Bak* : kayın.

Kayınpeder *i.* Kaynata.

Kayınvalide *i.* Kaynana.

Kayıp *i.* Galp.

Kayır *i.* Nehirlerin ağızlarındaki kum yığını.

Kayırıcı *s.* Kayıran, himaye eden.

Kayırmak *f.* Bakmak,

himaye etmek, gallesini çekmek. İleri sürmek. Kullanmak, bir işte çalıştırmak.

Kayısı *i.* Yazın yetişir zerdalinin büyüğü ve daha iyisi bir meyva.

Kayış *i.* Dar ve uzun kösele ve meşin parçası.

Kayış *i.* Kaymak işi.

Kayışbalığı *i.* Bir cins balık.

Kayışçı *i.* Kayış yapan ve satan, *s.* Hilekâr.

Kayışdili *i.* Terbiyesizce söz.

Kayışkıran *i.* Kökü sert ve sağlam bir ot.

Kaymaç *s.* Kuyruğu yu karıya mail (göz).

Kayma *i.* Kaymak işi.

Kaymak *i.* Süt kaynatılınca üzerinde toplanan lezzetli ve yağlı madde. Bir şeyin en iyi seçilmiş kısmı. Yağmur veya selden sonra toprağın üzerinde duran özlü ve gübreli camur. *s.* **Pek** lezzetli. Pek yumşak. Pek beyaz.

Kaymak *f.* Parlak ve cilâlı bir şeyin üstüne sürtünerek gitmek veya düşmek. Kayar gibi hızlı gitmek. İğrilmek, çarpılmak.

Kaymakam *i.* Bir kazayı idare eden memur. Vekil, naip. Binbaşı ile miralay arasındaki rütbe.

Kaymakamlık *i.* Kaymakam sıfat ve vazifesi.

Kaymaklanmak *f.* Üstünde kaymak bağlamak.

Kaymaklı *s.* Kaymağı olan. Kaymakla yapılmış.

Kaymakyağı *i.* Tereyağın iyisi.

Kaynak *i.* Yerden kaynayıp çıkan su, ufak pınar, ayazma.

Kaynak *i.* İki şeyin yapıştıkları yer. Sırt etlerinin but etlerine yapıştığı yer.

Kaynama *i.* Kaynamak işi. *s.* Kaynamış.

Kaynamak *f* Su veya

sulu bir şey ateşte yüz hararet derecesine kadar ısınmak. Kaynar suyun içinde pişmek. Şişip kabarmak, ekşimek. Yerden fışkırmak. Birleşmek, yapışmak. Elaltında ve gizliden gizliye fesat kurulmak. Mahvolmak, kaybolmak. Batmak. **Kan**—*f.* Sevmek.

Kaynana *i.* Karı veya kocanın anası.

Kaynar *s.* Kaynıyan, çok sıcak.

Kaynarca *i.* Kaplıca.

Kaynaşmak *f.* Birleşmek.

Kaynaştırmak *f.* Kaynaşmasını mucip olmak.

Kaynata *i.* Karı veya kocanın babası.

Kaynatmak *f.* Kaynamasını mucip olmak,

Kaynattırmak *f.* Suda pişirtmek, suda haşlatmak. Ateşte haşlattırmak.

Kaypak *s.* Bir yerde durmaz, kayar, sıvışık. Aşırılmış.

Kaypakbalık *i.* Elden kayar ve lüzucetli bir göl balığı.

Kaypakçı *s.* Yağmacı.

Kaypamak,kaypımak *f.* Kayıp sıvışmak, sıyrılmak.

Kayrak *i.* Toprağı kayan yer. Buz üzerinde kayılacak yer.

Kayralmak *f.* Irmak kum indirmek, kumla dolmak.

Kayran *i.* Orman içinde boş yer, büyük alan.

Kayrı *s.* *Bak:* Gayri.

Kayrılmak *f.* Bakılmak, korunmak, himaye edilmek.

Kayser *i.* İmparator.

Kaytan *i.* İplik, sicim, bükme.

Kaytaz *i.* Hotoz. Tataristan sığırı.

Kaz *i.* Suda yüzen etli makbul büyük ehli bir kuş *c.* Ahmak.

Kaza *i.* Hüküm. Kader, mukadder olan hüküm. Bir hâkimin hükmetti-

ği, bir kaymakamın idare ettiği mıntaka. Kaymakamlık. İstenilmediği halde vukuagelen hâdise. Tehlike. İşleme, yapma. Vaktinde eda olunmıyan ibadeti sonradan yapma.

Kazaen *h.* Kasti olmıyarak, kaza suretile.

Kazaî *s.* Kazaya ait.

Kazak *i.* Rus süvari askeri. Moskof.

Kazalı *s.* Kazayı mucip olan şey. Kaza ahalisinden.

Kazan *i.* Büyük tencere. Su toplama ve kaynatmağa, islim hâsıl etmeğe mahsus büyük kap. Tabı makinelerinde basılmağa giden kâğıdın sarıldığı büyük üstüvane.

Kazancı *i.* Kazan yapan. Kazan başında calışan.

Kazanç *i.* Kazanılan şey, kâr, fayda. Çalışmakla eldeedilen semere. — **vergisi** *i.* Kazıncın yüzde hesabile muayyen kısmını hükûmete vermekten ibaret olan vergi.

Kazançlı *s.* Kazancı olan.

Kazandibi *i.* Kazanın dibine yapışmış ve üzeri kızarmış mahallebi.

Kazandırmak *f.* Kazanmasını mucip olmak.

Kazanılmak *f. Bak*: kazanmak.

Kazanmak *i.* Kâretmek, fayda görmek. Edinmek. Tutulmak, uğramak.

Kazara *h.* Kazaen. *e.* Şayet: *kazara gelemezsem.*

Kazasker *i.* Vaktile meşihatte iki büyük mevki ve rütbeden biri: Rumeli ve Anadolu kazaskeri.

Kazaskerlik *i.* Kazasker dairesi ve rütbesi.

Kazayağı *i.* Birçok kökü olan çengel. Salatası yapılan bir ot.

Kazazede *s.* Kazaya uğramış.

Kazbeyinli *s.* Ahmak.

Kazboku *s.* Sarıya yakın açık yeşil renk.

Kazdırmak *f.* Bir aletle açtırmak veya oydurmak, çukurlaştırmak, eştirmek.

Kazel *i. Bak:* gazel.

Kazellenme *f. Bak:* gazellenmek.

Kazein *i.* Sütteki albüminin büyük bir kısmı olan madde.

Kazemat *i.* İstihkâmda düşman ateşinden korunmak için toprak altında yapılan oda.

Kazevi *i.* Saz veya hasırdan yapılmış torba.

Kazino, gazino *i* Kahvehane, umumî istirahat ve eğlence yeri.

Kazinocu *i.* Kazino işleten.

Kâzip *s* Yalancı. Yalan.

Kazıcı *i.* Kazan Oyan. Mühür. — *i.* Hakkâk.

Kazık *i.* Bir yere kakılmak üzere ucu sivrilmiş odun veya demir. Temelin tutması için suyun içine veya çürük topraklara kakılan direk. *c.* Hile. Oyun. Zarar.

Kazıkbağı *i.* Gemicilikte kullanılan bir bağ.

Kazıkçı *s.* Hilekâr. İhtikârcı.

Kazıkkök *i.* Kazık gibi aşağı giden nebat kökü.

Kazıklamak *f.* Kazığa vurmak. *c.* Hile ile aldatmak, zarara sokmak.

Kazıklanmak *f.* Kazığa vurulmak. *c.* Aldatılmak, zarara sokulmak.

Kazıkmarka *s.* Serseri.

Kazılmak *f.* Eşilmek, açılmak. Oyulmak.

Kazıma *i.* Kazımak işi.

Kazımak *s.* Bir şeyin üst kısmını keskin bir aletle kaldırmak. Kuvvetle kaşımak. Oymak. Haketmek. Dibinden tıraş etmek.

Kazınmak *f.* Tırnakla deri kuvvetlice kaşınmak. Oyulmak.

Kazıntı *i.* Hak, kazılan yer.

Kazıntılı *s.* Kazılmış.

Kazış *i.* Kazmak işi.

Kazıtmak *f.* Kazımasını mucip olmak.

Kaziya *i.* İş. Husus, madde, mes'ele, dava. İspatı lâzımgelen mes'ele.

Kazkanadı *i.* Pehlivan oyunlarından biri.

Kazma *i.* Yeri kazmağa mahsus alet. Kazmak işi. *s.* Kazılmış.

Kazmak *f.* Toprağı eşmek. Açmak. Oymak, haketmek.

Kazmir *i.* Erkek esvaplığı için yün kumaş.

Kazmirci *i.* Kazmir satan.

Kebair *i.* Büyük günah ve suçlar.

Kebap *i.* Kızartılmış et ve yemek. *c.* Yanmış, kavrulmuş.

Kebapçı *i.* Kebap yapan ve satan.

Kebapçılık *i.* Kebapçı san'ati.

Kebe *i.* Çobanların giydikleri keçe aba. Bir nevi kilim.

Kebedî *s.* Karaciğere ait.

Kebeş *i.* Koyunun erkeği, koç.

Kebet *i.* Karaciğer.

Kebir *s.* Büyük, ulu.

Kebise *i.* Dört senede bir gelen ve bir gün fazlası olan sene.

Kebut *s.* Mavi.

Kebuter *i.* Güvercin.

Kebze *i.* Omuz küreği.

Keçe *i.* Yünü dövmek suretile yapıştırarak yapılan kalın yaygı, külâh v.s. Döşemeye serilen yaygı. Kilim.

Keçeci *i.* Keçe yapan san'atkâr.

Keçeleşmek *f.* Uyuşmak. Karışıp telleri belli olmıyacak surette keçe gibi olmak.

Keçeleştirmek *f.* Keçeleşmeği mucip olmak.

Keçi *i.* Sütü ve yünü için beslenen davarın bir çeşidi.

Keçiboynuzu *i.* Seri kabuklu boynuz şeklinde bir yemiş, harup.

Keder *i.* Tasa.

Kedrlenmek *f.* Tasalanmak.

Kederli *s.* Kederi olan. Keder veren.

Kedi *i.* Evlerde beslenerek fare tutan ehlî hayvan, pisi.

Kedibalı *i.* Ağaçların özünden çıkan bir nevi yapışkan madde.

Kediotu *i.* Tıpta kullanılan bir ot.

Keduret *i.* Canısıkıntısı.

Keenlemyekün *h.* Hiç yokmuş, hiç olmamış gibi: *bu kanun bugün keenlemyekündür.*

Kef *i.* Köpük.

Kef *i.* Eliçi, elayası. Taban, ayakdüzü.

Kefaf *s.* Nefaka. Gıda, rızık.

Kefafınefis *s.Bak:* Kefaf,

Kefal *i.* Büyük başlı lezzetli bir balık.

Kefalet *i.* Kefil olma.

Kefaleten *h.* Kefalet suretile.

Kefaletname *i.* Kefilin verdiği ve imzaladığı senet.

Kefaret *i.* Bir günahı affettirmek için verilen sadaka veya tutulan oruç. Diyet.

Kefçe *i.* Kepçe.

Kefe *i.* Terazi gözü.

Kefe *i.* İnce gebre.

Kefeki *i.* Dişlerde hasıl olan pas ve kir.

Kefekitaşı *i.* Sünger şeklinde yontulmamış yumuşak taş.

Kefelemek *f.* Atı kefe ile tımar etmek.

Kefen *i.* Ölüyü sardıkları beyaz ince patiska.

Kefenci *i.* Cenaze levazımı satan.c. Soyguncu.

Kefenlemek *f.* Ölüyü kefene sarmak. Tavuk, hindi v. s. yi bütün olarak yufkaya sarıp pişirmek.

Kefenli *s.* Kefene sarılmış.

Kefere *t.* Kâfirler.

Keffiyet *i.* Elçekme, karışmama, vazgeçme.

Kefil *i.* Borçlunun borcunu ödemediği takdirde onun yerine borcu ödemeği kabul ve taahhüt eden.—**olmak** *f.* Kefalet etmek.—**ver-**

mek *f.* Kefil göstermek.

Kefillik *i.* Kefil olus.

Kefin *i. Bak:* Kefen.

Kefiye *i.* Arapların başlarına örttükleri kenarları püsküllü başörtüsü

Kefne *i.* Bizle ve cuvaldızla iş işliyenlerin avuçlatının incinmemesi için ellerine geçirdikleri demirli kayış.

Kega *i.* Arnavutların Şimalî Arnavutluk ve Yugoslavya ahalisinden olan kısmı.

Kehanet *i.* Kâhinlik —**göstermek** *f.* Bir şeyin olacağını evvelden sezmek.

Kehhal *i.* Sürmeci. Gözhekimi.

Keh *e.* Sevinci anlatır ve tekrarlanarak söylenir: *keh keh, bayılırım.*

Kehkeşan *i.* Hacılaryolu denilen büyük yıldız kümesi. Samanuğrusu.

Kehle *i.* Bit.

Kehlelenmek *f.* Bitlenmek.

Kehleli *i.* Bitli.

Kehlibar *i.* Tespih, ağızlık v.s. yapmakta kullanılan ve hafif cisimleri uzaktan kapan kıymetli maden.

Kehlibarcı *i.* Kehlibardan tespih, ağızlık v.s. yapan san'atkâr.

Kels *i.* Çiçeğin alt tarafındaki yeşil kapçık kâse.

Kek *i.* İçi üzümlü peksimet.

Keke *s.* Kekeme.

Keke *i.* İğri uçlu değnek.

Kekelemek *f.* Kelimenin baş harflerini tekrar ederek serbest söylememek.

Kekelik *i.* Keke oluş.

Kekeme *s.* Keke, **kekeliyerek** söyliyen.

Kekemek *f.* Kekelemek. Şaşırmak, ne söyliyeceğini bilmemek.

Kekik *i.* Yemeklere konan ve yağı çıkarılan kokulu bir ot.

Kekikyağı *i.* Kekikten çıkarılan bir yağ.

Kekiz *s.* Uysal, mukavemetsiz.

Keklik *i.* Eti lezzetli bir av kuşu.

Kekre *s.* Acımtrak ekşi, dil buruşturan.

Kekrelik *i.* Kekre oluş.

Kekremsi, kekresi *s.* Az kekre.

Kel *i.* Baştaki saçları düşüren çibanlı ve bulaşık bir hastalık *s.* Başının kılları dökülmüş *c.* Ağaçsız, çıplak. Miskin, uyuz.

Kelâl *i.* Bıkıntı, usanç.

Kelâm *i.* Mana ifade eden söz. Söyleyiş, nutuk. Lisan, lehçe. Ülûhiyet ve vahdaniyetten bahseden ilim.

Kelâmıkadîm *i.* Kuran.

Kelbî *s.* Köpeğe ait, köpeğe yakışır.

Kelebek *s.* İstihale eden böceklerin kanatlı hali. Koyunların ciğerinde kelebek şeklinde parçalar hâsıl eden bir hastalık.

Kelek *i.* Nehirlerde şişirilmiş tulumlar üzerinde yürütülen sal. *s.* Kel yarası gibi çıplak ve boş yerleri olan. Olmamış, ham.

Kelek *i.* Olmamış. kavun ve karpuz.

Kelem *i.* Lâhana.

Kelepçe *i.* Suçluların bilek veya parmaklarına takılan demir halka.

Kelepçeli *s.* Kelepçeye vurulmuş.

Kelepir *i.* Çok ucuz ele geçen, zahmetsiz.

Kelepirci *i.* Kelepir mal peşinpe koşan.

Keler *i.* Yere sürünerek gezen hayvan, kertenkele.

Kelerbalığı *i.* Ahtapot denilen deniz hayvanı.

Kelerderisi *i.* Zımpara kâğıdı yerine kullanılan deri.

Keleş *s.* Başı kel *c.* Uyuz.

Kelime *i.* Bir veya birçok heceden bir fikir ifade eden ses. Lâfız, söz Lûgat.

Kelle *i.* Baş, kafa. *s.* Yuvarlak.

Kellekulak *i.* Kılık, endam.

Kelli *s.* Keli olan.

Kellifelli *s.* Kılık kıyafeti yerinde, vekarlı.
Kellik *i.* Kel oluş.
Keloğlan *i.* Külhanbeyi. Öksüz ve fakir çocuk.
Kelp *i.* Köpek, it.
Kelpe *i.* Büyük bağ hereği.
Kem *s.* Az, eksik Kötü.
Kema *e.* Gibi, olduğu gibi manasını ifade edip kelimenin başına gelir: *kema fissabık, eskisi* gibi. *Kemakân*, evvelce olduğu gibi.
Kemal *i.* Erginlik, olgunluk, pişkinlik. Tamlık, mükemmeliyet. Değer, kıymet. Erdem.
Kemalsiz *s.* Değersiz. Boş, nafile.
Keman *i.* Yayla çalınan bir çalgı. Yay, kiriş.
Kemancı *i.* Keman yapan veya çalan adam.
Kemane *i.* Keman veya kemençe yayı.
Kemanî *i.* Keman çalan san'atkâr.
Kemenkeş *i.* Ok atan adam. Keman çalan.
Kemençe *i.* Çiftçilerin tarlalara kimyevî gübre atmak için kullandıkları bir nevi alet.
Kemençe *i.* Tırnağı tellerine temas ettirmekle ses çıkaran kemana benzer küçük bir çalgı.
Kemençeci *i.* Kemençe satan veya çalan.
Kement *i.* Avda bazı hayvanları tutmak için kullanılan ucu ilmekli uzun ip. Geyik yuları. Güzellik zülfü.
Kemer *i.* Bez, kayış veya madenden bel kuşağı. Herhangi bir daire veya münhaninin bir parçası, tak. — **patlıcan** *i.* Uzun ince patlıcan.
Kemeraltı *i.* Üzerleri kemer şeklinde kârgir sıra dükkânlar.
Kemerli *s.* Kemeri olan. Kemer şeklinde.
Kemerlik *i.* Bazı işçi ve satıcıların aletlerini veya bardaklarını komak için bele bağladıkları yarım daire şeklinde ve gözlere ayrılmış

tahta veya teneke kutu.

Kemertaşı *i.* Kapı ve pencerelerin üstlerine konulan uzun ve yekpare taş, kemeri teşkil eden taşların beheri.

Kemha *i.* Bir nevi ipek kumaş.

Kemik *i.* İnsan ve hayvan vücudünün keres tesini teşkil eden sert ve katı kısmı.

Kemikli *s.* Kemiği olan. Kemiği iri.

Kemiksiz *s.* Kemiği olmıyan, ince kemikli.

Kemin *s.* Gizli, örtülü. *i.* Pusu.

Kemine *s.* Âciz, hakir.

Kemingâh *i.* Pusu yeri.

Kemircik *i.* Kemirtlik; burun, göz ve kulak kıkırdağı.

Kemirdek *i.* Kuyruğun kemikli kısmı.

Kemirici *s.* Kemiren.

Kemirmek *s.* Dişle oymak, dişle kazımak.

Kemirtlik *i.* Kemircik.

Kemiyet *i.* Sayı, miktar.

Kemküm *h.* Tereddütle söylemeği anlatır.

Kemlik *i.* Kötülük, zararı dokunma.

Kemsöz *i.* Fena lâkırdı.

Kemter *s.* Daha aşağı. Tevazula «ben» demektir.

Ken *e.* "İken„ edatının kısa şekli olup kelime sonuna bitişir: *gelirken, gelir iken.*

Kenar *i.* Kıyı, çevre. Sahil. Köşe, uç. Ücra. *s.* Kıyıda bulunan.

Kenarcı *i.* Deniz kıyısında avlıyan balıkçı.

Kenarlı *s.* Kenarı olan.

Kenarlık *i.* Kenara konulan süs.

Kenarsız *s.* Kenarı, ucu bucağı olmıyan.

Kende *s.* Kokmuş, müteaffin *i.* Hendek, çukur. Müstahkem şehir. İhtiyar.

Kendi *s.* Öz, zat, nefis. Ekseriya şahsî zamirlere muzaf olur: *kendim, kendin.* Bizzat o, başkası değil: *kendim okudum, kendine söyle.*—**ne gelmek** *f.*

Aklı başına gelmek. — **liğinden.** —**nden** *h.* Kendikendine : *bu ılıcanın suyu kendiliğinden sıcaktır.*

Kendilik *i* Zat, nefis.

Kendikendine *h.* Hariçten bir tesire tâbi olmaksızın, binefsihi.

Kendir *i.* Kenevir sapından çıkarılan lif, kabaca keten.

Kene *i. Bak*: Gene.

Kenef *i.* Aptesane. Kenar, taraf.

Kenefçi *i.* Lâğımcı.

Kenegöz *i.* Küçük batık göz.

Keneotu *i.* Tohumundan hintyağı çıkarılan bir nebat.

Kenet *i.* İki taşı biribirine bağlamak için kıvrık olan iki ucu deliklere sokularak perçinlenen demir çember.

Kenetlemek *f.* Bağlayıp yapıştırmak. *c.* Kenet olmuş gibi sıkı bâğlamak.

Kenetlenmek *f.* Bağlayıp yapıştırılmak. *c.* Kenet olmuş gibi sıkıca bağlanmak.

Kenetletmek *f.* Kenet ile sıkıca bağlamak.

Kenetli *s.* Kenetle bağlanmış *c.* Pek sıkı kapalı.

Kenevir *i.* Sapından kendir denilen lif yapılan nebat. Bu nebatın tohumu, kuşyemi.

Kenise *i.* Kilise.

Kenker *i.* Yaban enginarı. eşekdikeni denilen nebat.

Kepaze *s.* Adi, itibarsız. Haysiyetsiz, rezil.

Kepazelik *i.* Kepaze oluş.

Kepbastı *i.* İki kat dalyan ağı, çekme.

Kepçe *i.* Sapı uzun büyük kaşık. Balıkçıların bir nevi ağları. Kefçe.

Kepek *i.* Hayvanlara yem olarak verilen dövülmüş hububatın ince kabukları. Derinin kabuklanıp düşmesinden başta hâsıl olan ufak deri parçaları.

Kepenek *i.* Tüylü buğday böceği. Kebe.

Kepenk *i.* Dükkân kapağı.

Kepez *i.* Deniz kıyısında kaya.
Kerahat *i.* İğrenme, tiksinme, ikrah. Dince harama yakın günah.
Keramet *i.* Evliyaların yaptıkları mucize kabilinden iş. İhsan.
Kerata *i.* İskarpinlerin giyilmesini kolaylaştıran çekecek. *c.* Pezevenk.
Keratalık *i.* Pezevenklik.
Kere *i.* Defa.
Kerem *i.* Cömertlik, alicenaplık. Lutuf.
Keremkâr *s.* Kerem sahibi, cömert.
Kerempe *i.* Karadan denize uzanan taşlık burun.
Keres *s.* Büyük kavata.
Kereste *i.* Bina yapmakta kullanılan direk, tahta gibi kesilmiş ağaç. Her yapılan şeyin esas maddeleri.
Keresteci *s.* Kereste tüccarı.
Kerevet *i.* Tahtadan yapılan ve üzerine yatak veya minder konularak yatmağa ve oturmağa yarıyan yüksek yer, sedir.
Kereviz *i.* Yemek ve turşusü yapılan bir sebze.
Kergin *s.* Azmış. azgın.
Kerh *i.* İğrenme, tiksinme. İstemiyerek, zorla bir iş yapma. Cebir.
Kerhane *i Bak:* Kârhane.
Kerhaneci *i.* Kerhane işleten. *c.* Pezevenk.
Kerhen *h* İğrenerek. İstemiyerek, cebren.
Kerih *s.* İğrenç.
Kerihe *i.* İğrenç şey, murdarlık, musibet.
Kerim *i.* Kerem sahibi.
Kerimane *s.* Kerime yakışır surette.
Kerime *i.* Kız evlât.
Keriye *i.* Sağdıç.
Keriz *i.* Bulaşık lâğımı.
Kerkenes *i.* Kanatlarının altında kırmızı ve mavi tüyleri bulunan ufak ve siyah bir yırtıcı kuş.
Kerki *i.* Büyük balta.
Kerkinmek *f.* Sıkı sarılmak. Şiddetle bas-

mak. Balta ile kökünden kesmek.

Kerm *i.* Bağ kütüğü, bağ çubuğu.

Kermes *i.* Panayır. Eğlence.

Kerpeten *i.* Çivi, diş v. s. sökmeğe mahsus kıskaç.

Kerpiç *i.* Kalıp kalıp kesilip kurutulmuş çamur.

Kerpiççi *i.* Kerpiç yapan.

Kerrat *i.* Kereler, defalar. —**cetveli** *i.* Birden dokuza kadar olan adetlerin herbirinin bir den dokuza kadar olan adetlerle ayrı ayrı hasılızarplarını göste rir cetvel.

Kersele *i.* Pezevenk.

Kerte *i.* Puslanın 32 kısmından 11 derece 15 dakikalık herbiri.

Kerte *i.* Çizgi, işaret, nişan, çentik. Oyuk yol Derece, mertebe.

Kertenkele *i.* Bir karış uzunluğunda ve dört kısa ayaklı sürünen hayvan, keler.

Kerteriz *i.* Bir mevkiin gemiden veya başka bir yerden pusla kertelerine göre kaldığı cihet, Bir yıldızın pusla vasıtasile alınan semt zaviyesi.

Kerti *i. Bak:* Kerte.

Kertik *i.* Çentik.

Kertilmek, kertinmek *f.* Çent lmek.

Kerttirmek *f.* Çenttirmek.

Kertme *i.* Kertmek işi.

Kertmek *f.* Çentmek.

Kervan *i.* Yolcu kafilesi.

Kervanbaşı *i.* Kervancı,

Kervancı *i.* Kervanbaşı, Kervanı idare eden adam.

Kervankıran *i.* Zühre. Çobanyıldızı.

Kervansaray *i.* Han.

Kes *s.* Şaşkın.

Kes *s.* Kişi, kimse.

Kesafet *i.* Tokluk, sıklık. Kalınlık, koyluk,

Kesalet, kesel *i.* Tembellik.

Kesan *i.* Kimseler.

Kesat, kesatlık *i.* Sürümsüzlük, revaçsızlık. Kıtlık, işsizlik.

Kese *i.* Madenî parayı

koymağa mahsus küçük torba. Saat, çakı v.s. gibi şeylerin kumaştan kılıfı. Hamamda vücudün kirini çıkarmak için kullanılan küçük torba. Vaktile beş yüz kuruştan ibaret para c. Servet.

Kesik *s.* Kestirme ; dolaştırma.

Kesecik *i.* Küçük kese.

Kesedar *i.* Vekilharç.

Kesek *i.* Bel, kazma. veya sapanın çıkardığı büyük toprak parçası. Başka yere nakledilmek için bir çayırdan cıkarılan çimenli toprak parçası, tezek.

Keselemek *f.* Hamamda kese sürerek vücudün kirini çıkarmak.

Keselenmek *f.* Kendini keselemek.

Keser *i.* Ağaç yontmağa ve çivi çıkarmağa yarar alet.

Kesi *i.* Bezden biçilmiş elbise, çamaşır. Bir atım barut miktarı.

Kesici *s.* Kesen.

Kesif *s.* Sık, tok. Kalın, Şeffaf olmıyan. Koyu.

Kesik *s.* Kesilmiş.

Kesik *i.* Sıra, nöbet.

Kesiklik *i.* Kesilmiş şeyin hali. Yorgunluk, kırıklık.

Kesilme *i.* Kesilmek işi.

Kesilmek *f.* Bıçakla bölünmek, biçilmek: *Ağacı kestim.* Durmak, dinlenmek: *Yağmur kesildi.* Neticelendirmek: *Mes'leyi kesti attı.* Kırıklık duymak: *Yürümekten bacaklarım kesildi.* Bozulmak, ekşimek: *Süt kesilmiş.* Benzemek, dönmek: *Beşıma cellât kesildi.* Boğazlamak. Ayrılmak.

Kesim *i.* Kesme, kesiş. Aralık verme. Biçim. İltizam bedeli.

Kesimci *i.* İltizamcı.

Kesinmek *f.* Kendine elbise yaptırmak. Eğlenmek, alay etmek.

Kesinti *i.* Kesilen şeyden çıkan parçalar, kırpıntı, taklit, maskaralık.

Kesir *s.* Bol, çok.

Kesir *i.* Kırma, parçalama, paralama. Bir adedin cüz'ü olan miktar.

Kesiş *i.* Kesme.

Kesişme *i.* Kesişmek işi.

Kesişmek *f.* İki kişi aralarındaki hesabı kesmek, uzlaşmak, kararlaştırmak. Oyunda taş alıp vermek.

Kesitaşı *i.* Üzerinde çamaşır yıkanan yassı taş.

Kesken *i.* Elbise ve kumaşları kesen ufak bir cins fare.

Keski *i.* Ufak balta. Saç ve demir kesmeğe mahsus makas.

Keskin *s.* Bilenmiş, iyi keser. Sivri, ince, delici. Sert, kuvvetli, şedit. Dokunaklı. Pürüzsüz. Çalışkan. *i* Bir aletin keser tarafı.

Keskinlenmek, keskinleşmek *i.* Keskin olmak.

Keskinlik *i.* Keskin oluş.

Kesme *i.* Kesmek işi. Lokum. *s.* Götürü, kat'i. Kesilmiş gibi veya kesilebilir. Kesmece.

Kesme *i.* Büyük makas.

Kesmece *s.* Kesip beğendinren sonra almak şartile.

Kesmek *f.* Keskin bir aletle ikiye bölmek, Biçmek. Durdurmak, dindirmek, geçirmek, vermek. Ayırmak. Kararlaştırmak. Boğazlamak, keser bir aletle öldürmek. Yontmak. Paralamak. Tenzil etmek. Tutmak, malolmak. Taklit etmek, eğlenmek. **Çivi** — *f.* Donmak, üşümek. **Önünü** — *f.* Karşılamak.

Kesmelik *i.* Taşocağı.

Kesmez *s.* Keskin olmıyan, kör.

Kesmik *i.* Başak samanı, kırık ve ince saman.

Kesp *s.* Kazanç. Kâr. Edinme.

Kespetmek *f.* Edinmek, kazanmak.

Kesret *i.* Bolluk, çokluk.

Kesretli *i.* Çok, ziyade.

Kesrî *s.* Hesapta kesre, artan bakiyeye ait.

Kesriadi *i.* Herhangi tam bir şeyin, bir vahidin müsavi parçalarından bir veya birkaçına verilen isim, aşarî kesir.

Kesriaşari *i.* Tam bir vahidin onar onar ayrılmış müsavi parçalarına verilen isim, aşarî kesir.

Kestane *i.* Dikenli ve yeşil kabuğu içinde kahverengi bir kabuğu daha bulunan bir meyva. — **rengi** *s.* Açık siyah renk. — **şekeri** *i.* Kabuksuz kestaneyi bal içinde koyarak yapılan şekerleme.

Kestanedorusu *i.* Atın açık siyah tüylüsü.

Kestanefişeği *i.* Çok patırtılı bir fişek.

Kestanelik *i.* Kestane ağaçlığı.

Kestaneturpu *i.* Bir cins küçük turp.

Kestel *i.* Küçük hisar.

Kestere *i.* Kitre, bez dokurken, pamuğunu çirişledikleri beyaz sakız.

Kestirilmek *f.* Kesilmesini mucip olmak. Kat'î karar verilmek.

Kestirme *i.* Kestirmek işi. *s.* Kat'î, itiraz kabul etmiyen. Tahminî. Kısa, dolaşmaz.

Kestirmek *f.* Kesmeyi mucip olmak. Kısaltmak, ihtisar ettirmek. Bıraktırmak, vazgeçirmek. Hükmetmek, karar vermek. Tahmin etmek. Şurubun içine ekşi katmak. Boğazlatmak. Dindirmek. **Uyku** — *f.* Olduğu yerde uykuya dalmak.

Keş *s.* Ahmak.

Keş *i.* Yağsız peynir.

Keş *s.* Sonuna ilâve olunduğu kelimeye çeken, işleten, uzatan, kaldıran manalarını verdirir: *Cefakeş*, cefa çeken *kemankeş*, keman çeken *arzukeş*, arzu duyan.

Keşakeş *i.* Çekişme, münakaşa. Tereddüt.

Keşan *i.* Zincirden yu-

lar. *s.* Çeken, çekerek, çeke çeke.

Keşboğaz *i.* Ubur.

Keşfetmek *f.* Meydana çıkarmak.

Keşfi *s.* Keşfe ait.

Keşfiyat *i.* Keşifler.

Keşide *s.* Çekilmiş. Geçirilmiş. Yazılmış. Piyangonun çekilişi. Harfler arasında bulunan çizgi, tire. — **etmek** *f.* (Telgraf) çekmek.(Ziyafet) vermek.

Kşşif *i.* Meydana çıkarma. Bir sırrı öğrenme. Yeni yapılacak veya tamir edilecek bina, yol gibi şeylere kaç para gideceğini evvelden hesaplama. Düşman ordusunun vaziyet ve kuvvetini tetkik etme. — **kolu** *i.* Düşman kuvvetlerini anlamak için ileri gönderilen askerî müfreze.

Keşiş *i.* Papaz.

Keşişhane *i.* Manastır.

Keşişleme *i.* Kıble ile gündoğrusu arasında esen rüzgâr.

Keşişlik *i.* Keşiş sıfatı.

Keşke, keşki *i.* Arzu ve pişmanlığı anlatır: *keşki zengin olsaydım.*

Keşkek *i.* Haşlandıktan sonra kurutulmuş buğday ve bunun kurutulmuş etle yapılan yemeği.

Keşkül *i.* Dilencilerin ellerinde gezdirerek para topladıkları kap.

Keşkülfukara *i.* Sütlü ve fıstıklı bir tatlı.

Keşmekeş *i.* Kararsızlık. Karışıklık.

Keşşaf *i.* Keşfeden. İzci.

Keşti *i.* Gemi.

Ketal *i.* Kolalı ve nişastalı parlak bez.

Kete *i.* Bir nevi çörek.

Ketebe *i.* Kâtipler.

Keten *i.* Lifleri dayanıklı kumaşlar yapmağa yarıyan bir nebat.

Ketencik *i.* Deniz yosununun ince bir cinsi.

Ketenhelvası *i.* Kışın yapılan tel tel helva.

Ketentohumu *i.* Tıpta kullanılan ketenin tohumu.

Ketif *i.* Küçükkemiği.
Ketim *i.* Gizleme.
Ketmetmek *f.* Gizlemek, saklamak, sır tutmak.
Ketum *s.* Sır vermez, ağzı pek.
Kevgir *i.* Büyük ve delikli kepçe.
Kevser *i.* Cennette bir havuz ve ırmağın ismi. Cömert, bol.
Ketumluk *i.* Ketum oluş.
Key *i.* Dağlama.
Keyfemayeşa *i* Uluorta, gelişigüzel : *bu iş keyfemayeşa olmaz.*
Keyfetmek *f.* Eğlenmek, keyif yapmak.
Keyfi *s.* Hiçbir nizam ve kanuna uymıyan ; keyfe, hevese göre
Keyfiyet *i.* Nasıllık. Hal, vasıf, bulunuş. Madde, iş, husus.
Keyif *s.* Mizaç, sıhhat. Hoşlanma. Sevinç. Heves, arzu. *s.* Az sarhoş. — **çatmak** *f.* Zevketmek.
Keyiflenmek *f.* Sevinmek, neşelenmek.
Keyifli *i.* Keyfi olan.
Keyifsiz *s.* Az hasta. Neşesiz.
Keyifsizlenmek *f.* Hastalanmak.
Keyifsizlik *i.* Hafif hastalık.
Keylûs *i.* Midede hazmolunan yemekten çıkan beyaz bir suyun ince damarlar vasıtasile vücude yayılması. Hazım sonu.
Keymus *i.* Yenilen yemeklerin mide usaresile karışmasından hâsıl olan su.
Keza, kezalik *h.* Böyle, şöyle, şöylece, gene, hakeza. Defa.
Kezzap *i,* Hamızı azot denilen san'atlerde kullanılır sert bir mayi
Ki *e.* Alttaki cümleyi üsttekine bağlamak için kullanılır : *ümit ederim ki gelirsiniz.* Çünki, zira. Tefsir ifade etmek için kullanılır. İstifham edatından sonra gelerek tereddüt ifade eder : *biliyor mu ki ?* gibi. **Kim.**

Ki *e.* Kelimelerle birleşerek sıfat yapmağa yarar : *evdeki çocuk.* Zamir olup mülkiyeti anlatır: *benimki.*

Kibar *s.* Zarif, terbiyeli asil, özden.

Kibarane, kibarca *s.* Kibara yakışır surette.

Kibarlaşmak *f.* Kibar olmak. Kibirlenmek.

Kibarlık *i.* Kibar oluş.

Kibir *i.* Büyüklük. Kurum.

Kibirli *s.* Kurumlu.

Kibrit *i.* Küküt. Ucu fosforlu ve ateş alır tutuşturucu çöp.

Kibritçi *s.* Kibrit satan. *c.* Cimri.

Kibritî *s.* Kükürde ait.

Kibriya *i.* Büyüklük. Tanrı.

Kıyafet *i.* Yetişme. İktidar.

Kik *i.* Uzun ve dar sandal.

Kil *i.* Yeşilimsi bir cins toprak.

Kile *i* Kırk litre tutarında hububat ölçüsü.

Kiler *i.* Evlerde erzak ve zahire ambarı.

Kilerci *i.* Kileri idare eden hizmetçi.

Kilercibaşı *i.* Saraylarda kilercilerin başı.

Kilermeni *i.* Kil nev'inden yağlı kırmızı bir toprak.

Kilidotu *i.* Dal ve yaprakları çekildikçe çıkar bir ot.

Kilindir *i.* Eski bir şarap ölçüsü.

Kilindro *i.* Tabı makinalarında mürekkep üstüvane ve merdansi.

Kilim *i.* Halının havsız nev'i. Dokuma keçe.

Kilis *i.* Bir nevi sukeleri.

Kilisbalığı *i.* Yayınbalığı.

Kilise *i.* Hıristiyan mabedi.

Kilit *i.* Kapı, sandık ve dolap gibi şeylerin ancak anahtarla açılabilmesi için konulan sürgülü alet. Anahtar, açа. İki parçayı birbirine bağlıyan civatalı demir.

Kilitçik *i.* Kayık küre-

ğinin geçirildiği delikli tahta. Küçük kilit.

Kilitlemek, kitlenmek *f.* Kilit ve anahtarla kapanmak. Biribirine geçirmek.

Kilitlenmek, kitlenmek *f.* Kilit ve anahtarla kapattırmak. Biribirine geçirilmek.

Kilitletmek, kitletmek *f.* Kilit ve anahtarla kapattırmak.

Kilitli, kitli *ş.* Kilit ve anahtarla kapanmış, kapalı. Biribirine geçmiş, veya sıkışmış.

Kiliz *i.* Saz, kamış.

Kilizbalığı *i.* Sazan balığının bir cinsi.

Kilizman, kilizmen *i.* Saz.

Kilo *i. Bak:* Kilogram.

Kiloamper *i.* Bin amper.

Kilogram *i.* Bin gram veya üç yüz on iki dirhemlik ağırlık.

Kiloluk *i.* Bir kilo ağırlığında olan.

Kilometre *i.* Bin metre.

Kilovat *i.* Bin vat.

Kils *i.* Kireçtaşı.

Kilsî *s.* Kils cinsinden.

Kilte *i.* Demet, deste.

Kilye *i.* Böbrek.

Kilyevî *i.* Kilyeye ait.

Kim *e.* Şahısları sormak için kullanılır: *kim söyledi?* Herkim : *kim görse..* İnkârî istifham gibi kullanılır: *Kim bilir?* Sonraki cümleyi evvelkine bağlar.

Kimesne *i. Bak:* kimse.

Kimi *e.* Bazı, bazısı : *kimi gelir, kimi gelmez.*

Kimono *i.* Japon burnusu.

Kimse *e.* Herkim olursa. Biri. Hiçbir, hiçbiri : *kimse bilmez.*

Kimsesiz *i.* Kimsesi olmıyan, öksüz.

Kimsesizlik *i.* Kimsesiz oluş.

Kimya *i.* Basit cisimlerle bu cisimlerin biribiri üzerine olan tesirlerini tetkik eden ilim. c. Kıymetli ve nadir şey.

Kimyager *i.* Kimya mütehassısı.

Kimyagerlik *i.* Kimyager san'ati.

Kimyeyî *s.* Kimyaya ait.
Kimyon *s.* Baharattan kokulu bir tohum.
Kimyonî *i.* Açık zeytuni renk.
Kin *i.* Hınç, öç. Garaz —**beslemek**, — **gütmek**, —**taşımak** *f.* İntikam hissi taşımak.
Kinaye *i* Doğrudan doğruya söylenmeyip ima ile anlatılan söz.
Kinayeli *i* Kinayesi olan.
Kindar *s*, Kin taşıyan.
Kinin *i.* Başağrısına ve sıtmaya iyi gelen beyaz ve acı bir toz.
Kinli *s.* Kindar.
Kir *i.* Toz ve vücut ifrazatı v.s den hâsıl olan pislik.
Kira *i.* Bir şeyin muvakkaten kullanılmak üzere sahibi tarafından bir başkasına verilmesi ve buna mukabil alınan para.
Kiracı *s.* Kiralık bir şeyi tutan.
Kiracılık *i* Kiracının hali
Kiralamak *f.* Kiraya vermek. Kira ile işletmek.
Kiralanmak *f.* Kiraya verilmek. Kira ile tutulmak.
Kiralıyan *i.* Müstecir, kira ile tutan.
Kiralı *s.* Kiraya verilmiş, kira ile tutulmuş.
Kiralık *s.* Kiraya verilecek.
Kiram *i.* Kerimeler.
Kiraz, kirez *i.* Yaz başında çıkar ufak taneli ve uzun çöplü bir meyva.
Kirde *i.* İnce bir pide.
Kireç *i.* Yapıda duvarları badana etmekte kullanılan beyaz madde. — **Kesilmek** *f.* Bembeyaz olmak. **Sönmüş** — *i.* Üzerine su dökülmüş kireç.
Kireçlileti *i.* İpekböceklerinin yakalandıkları bir hastalık.
Kireçkaymağı *i.* Sönmüş kireçe fazla su katılarak yapıda kullanılan sulu kireç.
Kireçli *s.* Kireçle sıvanmış, içinde kireç bulunan.

Kireçocağı *i.* Kireç yaktıkları ocak.
Kireçsuyu *i.* Tıpta kullanılır bir su.
Kireçtaşı *i.* Kireç yapılan beyaz taş.
Kiremit *i.* Kalıplara döküldükten sonra fırında pişirilip kızartılan damları örtmeğe mahsus toprak parçası.
Kremitane *i.* Kremit yapılan yer.
Kiriş *i.* Çalgılarda tel olarak kullanılan kurutulmuş ve inceltilmiş barsak. Duvar arasına ve döşemeye konulan ince direk. Ok yayını geren bağ.
Kirişane *i.* Kiriş yapılan yer.
Krişleme *i.* Kılıçlama konulmuş kereste.
Kirişlemek *f.* Yayın kirişini çekmek, germek.
Kirizma *i.* Toprağın derince kazılıp temizlenmesi.
Kirlemek *f.* Kirli etmek.
Kirlenmek *f.* Kirli olmak. Kadınlar aybaşı olmak.
Kirletmek *f. Bak.* kirlemek.
Kirlettirmek *f.* Kirli ettirmek.
Kirli *s.* Pis, kiri olan. **—çamaşır** *i.* Yıkanmak için çıkarılmış çamaşır. *c.* Meydana çıkan çirkin haller.
Kirman *i.* Ağaçtan yün eğirecek başlı iğ Hisar.
Kirpi *i.* Üstü dikenlerle örtülü bir hayvan.
Kirpik *i.* Gözkapağının yanındaki kıllar.
Kirpik *i.* Bir nevi taş.
Kirş *i.* Geviş getiren hayvanların midesi. Dişide tenasül aleti. Mide, karın.
Kiryal *i* Türkistan timsahı.
Kisbî *s.* Sonradan edinilmiş, kazanılmış, doğuştan olmıyan.
Kispet, kisvet *i.* Esvap, elbise, kılık, kisve. Kısa pehlivan donu.
Kisve *i.* Kispet.
Kisra *i.* İran hükümdarlarına verilen isim.
Kişi *i.* Adam.

Kişirti *i.* Kişneme.
Kişizade *s.* Asil, kibar.
Kişizadelik *i.* Asillik.
Kişmiş *i.* Küçük taneli ve çekirdeksiz üzüm.
Kişneme *i.* At ve kısrağın bağırması.
Kişnemek *f.* (At ve kısrak) bağırmak.
Kişneyiş *i. Bak:* kişneme.
Kişniş *i.* Güzel kokulu bir tane, karakimyon.
Kişver *i.* İklim, memleket.
Kitabe *i.* Mezar taşında yeya çeşme ve abide gibi şeylerin üzerindeki yazı, levha.
Kitabeli *s.* Kitabesi olan.
Kitabet *i.* Yazı yazmak san'ati, tahrir, inşa. Kâtiplik.
Kitabî *s.* Kitaba ait. Birinin kitaplarını idareye memur adam. Nakışlı bir nevi hint ve şam kumaşı.
Kitabiyat *i.* Neşriyat ve telifata ait malûmat.
Kitabiye *i.* Ağacın kâğıt yapmağa yarıyan iç kabuğu.
Kitap *i.* Telif veya tercüme edilerek yazılmış veya basılmış eser.
Kitaphane,kütüphane *i.* Umumun mütaleası için kitapların toplandığı salon. Kitap dolabı. Kitap basıp neşredenlerin mağazası.
Kitapsız *s.* Kitabı olmıyan. *c.* Mukaddes kitaplardan birine inanmıyan, dinsiz. Hesabını ve işini bilmiyen.
Kitara *i.* Altı telli ve parmak uçlarile çalınan bir çalgı.
Kitre *i. Bak:* Kestere.
Kiyanus *i.* Lâcivert renkte kimyevî bir madde.
Kiyaset *i.* Uyanıklık, zekâ. Meharet.
Kizip *i.* Yalan.
Kizir *i.* Köy kâhyası.
Kıbale *i.* Ebelik.
Kıble *i.* Namazda yünelen Kâbe cihetî. Cenup rüzgârı.
Kıblegâh *i.* Kıble yeri ve tarafı.
Kıblename,kıblenüma *i.*

Kıble tarafını göstermeğe mahsus pusla.

Kıcı *i.* Yenirken dil yakan şey.

Kıç *i.* Arka taraf, geri. Göt.

Kıçatmak *f.* Çifte vurmak.

Kıçın *h.* Gerisingeri, arkaya doğru manasına tekrarlanarak kullanılır: *kıçın kıçın nereye gidiyorsun ?*

Kıdem *i.* Eskilik. Zamanca eski bulunma.

Kıdemce, kıdamen *h.* kıdem itibarile.

Kıdemli *s.* Sınıf ve memuriyetinde eskimiş, kıdemi olan.

Kığ *i.* Koyun tersi, kuru gübre. *c.* Kurü meyvanın bayağısı.

Kığı *i.* Kurumuş adi şey.

Kığınış *i.* İpekli kumaşların hışırtısı.

Kığırdanmak *f.* Ürümek. ulumak.

Kığırmak *f.* Çığırmak.

Kığıştamak *f.* Kığıştı yapmak.

Kığıştı *i.* Kığınış. Birbirine dokunan silâhların çıkardıkları ses.

Kığıştı *i.* Pis paçavra.

Kığlamak *f.* Koyun terslemek.

Kıh *h.* İğrenmeyi anlatır.

Kıhfî *s.* Kıhfa ait.

Kıhıf *i.* Kafakemiği, beyni örten kemik.

Kık *i. Bak:* Kığı.

Kıkırdak *i.* Yumuşak kemik. Kulağın dış kısmı. Kuyrukyağının erimiyen kısmı.

Kıl *i.* İnsanın ve bazı hayvanların vücudünde biten kalın ve sert tüy. Keçi tüyü, sof.

Kılağı *i.* Kesici aletlerin keskinliği.

Kılağılamak *f.* Bilemek *c.* Düzeltmek. Sivriltmek.

Kılaptan *i.* Sırma veya tel ile karışık ipek veya pamuk iplik. Bakırdan sırma taklidi.

Kılav *i.* Koyunların ağızlarından köpük gelerek ölmelerini mucip

olan tehlikeli bir hastalık.

Kılavuz *i.* Yol gösteren, rehber. Marangozların delik açmak için kullandıkları alet. Cerrahların kullandığı bir alet.

Kılavuzlamak *f.* Birinin evlenmesine tavassut etmek. Anlaşmağa vasıta olmak.

Kılavuzluk *i.* Kılavuz oluş.

Kılbarak *i.* Uzun tüylü bir cins at.

Kılburun *i.* Deniz içine uzanmış ince burun.

Kılçık *i.* Balıkların eti içinde bulunan küçük va ince kemikler. Ekin başaklarının ucundan yukarıya uzanan sert ve dik dikenler.

Kıldırmak *f.* Ettirmek, yaptırmak.

Kılıbık *i.* Karısının emrinden dışarı çıkmıyan erkek.

Kılıcotu *i.* Tıpta kullanılan bir nebat.

Kılıç *i.* Uzun ve bir tarafı keskin harp silâhı, seyf. — **çalmak** *f.* Kılıçla vurmak. **Çalarak** *h.* Kılıçla vurarak.

Kılıçbalığı *i.* Burnu meç gibi sivri ve keskin bir cins balık.

Kılıçlama *i.* Dikine, keskin ve dar tarafı yukarı gelecek surette. Aykırı, bir yandan bir yana.

Kılıçlı *s.* Kılıç takınmış.

Kılıf, gılaf *i.* Bir şeyi içine alıp sarmağa mahsus kap, muhafaza, yüz.

Kılık *i.* Kıyafet, biçim.

Kılıklı *s.* Kılığı yerinde

Kılıksız *s.* Kıyafetsiz biçimsiz.

Kılınmak *f.* Edilmek, olunmak.

Kılıkıran *i.* Saçkıran illeti.

Kılkuyruk *i.* Bir çins ördek. *c.* Züğürt, kılıksız.

Kıllanmak *f.* Kılları gelmek, vücudünde kıl peyda olmak. Bıyığı sakalı gelmek, kartlaşmak.

Kıllet *i.* Azlık.

Kıllı *s.* Kılları olan.

Kılma *i.* Kılmak işi.
Kılmak *f.* Yapmak, etmek, eylemek.
Kılsız *s.* Tüysüz, henüz kılları çıkmamış.
Kılükal *i.* Dedikodu.
Kılyakı *i.* Hayvan yarasını delip geçen kaytan şeklindeki dar ve uzun yakı.
Kımıldama, kımıldanma *i.* Kımıldamak işi.
Kımıldamak, kımıldanmak *i.* Teprenmek, kıpırdanmak.
Kımıldatmak *f.* Tepretmek, kımıldatmak.
Kımız *i.* Kısrak sütünün tahammürü ile yapılan içki.
Kımlanmak *f.* Ayağa kalkmak üzre davranmak. Kuş uçmak üzre hareket etmek.
Kın *i.* Kesici aletlerin kılıfı.
Kına *i.* Saz ve sakalı ve parmak uçlarını kırmızıya boyamak için kullanılan bir nebatın kurutulmuş tozu.
Kınacı *i.* Ekinlerin başak salıvermemesi hastalığı.
Kınaçiçeği *i.* Koyu sarı bir çiçek.
Kınagecesi *i.* Düğünde zifaftan iki gece evvel tertip edilen eğlence gecesi.
Kınak *i.* Parmağın çıtlıyan mafsalı.
Kınakına *i.* Kinin ve kuvvet şurubu yapılan gayet acı bir ağacın kabuğu.
Kınamak *f.* Ayıplamak, kusur bulmak,
Kınamsık *s.* Her şeyde noksan bulan, ayıplıyan. Alaycı.
Kınanmak *f.* Ayıplanmak.
Kınap *i.* İnce cisim.
Kınca *i.* Aktarma, nakil
Kındıraç *i.* Oluk ve yiv oymağa mahsus alet.
Kınlamak *f.* Kın yapmak.
Kınmak *f.* Kınamak.
Kıp *h.* Bazı kelimelerin başın gelerek kelimenin manasını kuvvetle

lendirir; *Kıpkızıl, kıpkırmızı.*

Kıpık *i.* Yarı kapalı.

Kıpıkgöz *s.* Yarı kapalı gibi duran göz.

Kıpıkgözlü *s.* Gözü kıpık olan.

Kıpırdak *s.* Bir yerde durmıyan.

Kıpırdamak *f.* Kımıldamak.

Kıpırdatmak *f.* Kımıldatmak.

Kıpırdı *i.* Hafif ve sessiz hareket, hafif kımıldama.

Kıpma *i.* Kıpmak işi.

Kıpmak *f.* Gözleri durmadan yumup açmak. Gözkapaklarını durmadan oynatmak.

Kıpt, kıpti *i.* Eski Mısır halkı ve bu halka mensup olup Şarkî Avrupa ve Garbî Avrupada göçebe bir halde yaşıyan çingene.

Kıptice *i.* Kıpti lisanı *s.* Kıpti âdetince.

Kır *s.* Külrengine yakın beyaz renk.

Kır *i.* Şehir harici yer. sahra. Boş yer. işlenmemiş arazi.

Kıraat *i.* Okuma, mütalea. Mektepte okuma öğretilen ders ve kitap.

Kıraathane *i.* İçinde gazete v s. okunabilen kahvehane, kıraaat salonu.

Kıraç *s.* İşlenmemiş ham arazi. Mahsül vermez toprak.

Kırağı *i.* Soğuk havada ekinlerin, çiçeklerin üzerinde görünen donmuş çiğ.

Kıral *i.* Hükümdar.

Kıralî *s.* Kırala ait.

Kıraliyet *i.* Kırallık.

Kıraliça *i.* Kıral zevcesi Kırallık tahtına oturan kadın.

Kırallık *i.* Bir kıralın hükmü altında bulunan memleket; kıraliyet Kıral sıfat ve vazifesi.

Kıran *s.* Mahveden, bitiren. — **girmek** *f.* Bulaşık bir hastalıktan bitemk.

Kıranta *s.* Kır renkte. Bıyığı kır ve sakalsız.
Kırası *i* İstavrite benzer küçük bir balık.
Kırat *i.* Dört keçiboynuzu çekirdeğinden iba ret ve altın gibi kıymetli şeyler mahsus ölçü Bir halitanin ağırlığının yirmi dörtte biri veznindeki safi altın miktarı. *c.* Mahiyet, değer, kıymet.
Kırba *i.* Kösele su kabı. Küçük çocukların karınlarının şişmesi.
Kırbaç *i.* Değnek ucuna ip veya kayış bağlanarak yapılan döğme aleti, kamçı.
Kırbaçlamak *f.* Kırbaçla vurulmak, kamçılanmak.
Kırcın *i.* Hayvanlara mahsüs salgın bir hastalık.
Kırçan *i.* Sıtma nöbeti.
Kırçıl *s.* Beyaz benekli kır renkte kısa ve biribirine girgin sert kil.
Kırdırmak *f.* Başkası vasıtasile kırmak. Senet, poliça v. s. yi vadesi gelmeden almak için iskonta ettirmek. Ölümüne sebep olmak. Tenzil ettirmek.
Kırdonlu *s.* Tüyleri kır renkte (at).
Kırgın *s.* Kırılmış, şiddeti geçmiş. Düşük. Dargın, gücenmış. Nevmit, meyus. *i.* Salgın bir nevi hayvan hastalığı.
Kırgınlık *i.* Kırgın oluş.
Kırgız *i.* Ortaasyada oturan bir türk kavmi.
Kırık *s.* Kırılmış, parçalanmış. Soyu karışık. *i.* Bir şeyin kırılan yeri.
Kırıkçı *i.* Vücudün kırılan uzvunu bağlıyarak iyi eden çıkıkçı.
Kırıkçılık *i.* Kırıkçı sanatı.
Kırıkdökük *i.* Perişan *i.* adı ve eski.
Kırıklık *i.* Kırık oluş. Hafif rahatsızlık.
Kırıkmak *f. Bak:* Kırkmak.
Kırılma *i.* Kırılmak işi.

Kırılmak *f.* Sert bir şeyle vurularak parçalara ayrılmak. Ölmek, mahvolmak. Darılmak, gücenmek. Şiddeti geçmek. Katlanmak, bükülmek. Katılmak. Kırıtmak.

Kırım *i.* Çokça hayvan kesilmesi. Hıristiyanların perhiz bozmaları. Esvap kırması.

Kırım *i.* Vaktile Kıpçak Türklerinin hükûmet sürdükleri ve şimdi Rus Sovyet Birliğine dahil Karadenizin şimal sahillerinde büyük yarımada.

Kırımlı *s.* Kırım ahalisinden olan.

Kırıtmak *f.* Nazlanıp yosmalık yapmak.

Kırk *s.* Otuz dokuzdan bir fazla. *c.* Çok: *Kırk defa söyledim.*

Kırkambar *i.* Birçok şeyler alır yer veya kap. Birçok şeyler bilir adam. Geminin birçok muhtelif şeylerle yüklü olması.

Kırkambarbalığı *i.* Bir cins balık.

Kırkar *i.* Herbirine ve her defasında kırk.

Kırkayak *i.* İki yanında birçok ayakları bulunan bir kurt Vücutte ve başlıca kasıkta türeyip ayaklarını ete geçiren bir cins kene.

Kırkbayır *i* Geviş getiren hayvanların üçüncü midesi.

Kırkgeçit *i.* Birçok yerlerinde geçidi olan ırmak.

Kırkikilik *i.* Almanların Umumî Harpte icat ettikleri büyük çaplı top *c.* Çok şişman.

Kırkikindi *i.* Anadolunun bazı yerlerinde kırk gün kadar devam eden yaz yağmuru.

Kırkı *i.* Koyun ve keçi gibi hayvanların yapağısını kırkmağa mahsus makas, sındı.

Kırkıl *s.* Kır sakallı.

Kırkım *i.* Koyun v.s. hayvanların yapağısı kırpılan mevsim.

Kırkıncı *s.* Otuz dokuzuncudan bir fazla.

Kırkıntı *i.* Kırpıntı.

Kırklamak *f.* Kırkı doldurmak.

Kırklı *s.* Kırk yaşında olan. Kırkı içinde, kırk gün zarfında doğan iki çocuk.

Kırklık *i.* Kırk adedinde oluş.

Kırkma *i.* Kırkmak işi. Ucu kesilip alnın üstüne bırakılan saç. Şap illeti.

Kırkmak *f.* Kırpmak, kenar ve uçlarını kesmek. Saç, sakal veya yapağıyı kesmek.

Kırkmerdiven *i.* Dik yokuş.

Kırktabir *i.* Kırk defada bir defa, kırk cüzüde bir cüzü.

Kırklağan *i* Yumurcak, taun uru.

Kırlangıç *i.* Kışın sıcak memleketlere giden ve çamurdan yuvasını yapan küçük bir kuş. **—dönümü** *i.* Kırlangıçların sıcak memleketlere gittiği mevsim, teşrinievvel iptidası. **—fırtınası** *i.* Mart sonlarında çıkan bir fırtına.

Kırlangıçbalığı *i.* Kanatları uzunca ve eti lezzetli bir balık.

Kırlangıçotu *i.* Zerdeçal, boya gibi kullanılan bir cins sarı kök.

Kırlı *i.* Çavuşkuşunun küçük bir nev'i.

Kırma *i.* Kırmak işi. Kumaşı katlıyarak yapılan elbise süsü. Kitap formalarını katlama. Parçalanmış, ezilmiş arpa. **Ütü—sı** *i.* Ütü ile elbiseye yapılan katlamalar.

Kırmacı *i.* Matbaalarda basılmış formaları kırıp katlıyan mücellit. Kepekçi, kırılmış arpa satan adam.

Kırmak *f.* Sert bir şeyi vurarak parçalamak, parçalara ayırmak. Doğramak, paralamak. Batırmak, mahvetmek. İndirmek, tenzil et-

mek. Senet, poliça, maaş gibi şeyleri peşin vermek için paranın bir miktarını tenzil etmek, iskonto etmek. Darılmak, gücendirmek. Bükmek, katlamak. Çok para kazanmak. Şiddetini azaltmak. Teskin etmek, vazgeçirmek.

Kırmalamak *f.* Doğramak, ufaltmak. Kırma yapmak. Katlamak.

Kırmalı *s.* Kırması olan.

Kırmız *i.* Kırmızböceği denilen küçük bir kurttan çıkan ve kızıl renk veren bir boya. Dudak boyası.

Kırmızböceği *i.* Kırmız boyasını veren küçük bir kurt.

Kırmızı *s.* Kırmız renginde, al, kızıl.

Kırmızılık *i.* Kırmızı oluş.

Kırmızımsı *s.* Kırmızımtırak.

Kırmızımtırak *s.* Kırmızıya çalar.

Kırmızmacunu *i.* Tıpta kullanılan bir macun.

Kırmızmadeni *i.* Kırmız böceğinden alınan boyanın taklidi olan bir madeni boya.

Kırnata *i.* Klârnet.

Kırpık *s.* Kırpılmış, kesilmiş.

Kırpılmak *f.* Uç ve kenarları kesilmek. Kırkılmak.

Kırpıntı *i.* Kırpılan şeyden çıkan parçalar.

Kırpma *i.* Kırpmak işi. Sığırın dilaltı, kurbağacık.

Kırpmak *f.* Uç ve kenarlarını kesmek. Kırkmak. Kesip azaltmak.

Kırptırmak *f.* Kırpmasını mucip olmak.

Kırtas *i.* Kâğıt.

Kırtasî, kırtasiye *i.* Yazı levazımı. Yazı levazımına ait. *c.* Resmî muamelede bir işin havalelerle ve birçok yazılarla uzaması.

Kırtasiyeci *i.* Kırtasiye esnafı. *c.* Havalelerle bir muameleyi uzatan memur.

Kırtasiyecilik *i.* Kırtasiye ticareti. *c.* Devlet muamelâtında yazıp çizmeğe fazla ehemmiyet vermek itiyadı.

Kırtipil *i.* Adi Kırtıpiyos.

Kırtlama *i.* Çaya şeker atmıyarak bir yudum çaydan içip üzerine şekerden ısırma.

Kıs *e.* Bazı sıfatların başına geçerek manayı kuvvetlendirir: *kıskırak.*

Kıs *h* Gizli gizli gülmeyi taklit için tekrarlana rak kullanılır: *neden kıs kıs gülüyorsun.*

Kısa *s.* Boyu az. Uzun olmıyan. Muhtasar, tafsilâtı olmıyan.

Kısaca, kısacık *s.* Az kısa. *h.* Kısa olarak.

Kısaç *i.* Kısmağa mahsus alet. İstakoz gibi bazı hayvanların tutup sıkmağa ve kesmeğe mahsus uzuvları.

Kısaçlamak *f.* Kısaçla tutup sıkmak.

Kısalık *i.* Kısa oluş.

Kısalmak *f.* Kısa olmak.

Kısaltmak *f.* Mukabelebilmisil. Kısa etmek.

Kısas *i.* Yapılan kabahati ayni suretle cezalandırma.

Kısasen *h.* Kısas suretile.

Kısık *s.* Kısılmış, sıkışmış, boğuk (ses).

Kısıklı *s.* Kayadan azar azar akan su

Kısıklık *i.* Kısık oluş.

Kısılmak *f.* Sıkıda kalmak. Tutulmak, serbest işliyememek.

Kısım *i.* Tutam, bir avuç dolusu.

Kısım *i.* Parça, bölük, birçok parçalı bir şeyin yalnız bir parçası.

Kısır *s.* Doğurmaz, akim. Mümbit olmıyan.

Kısırganmak *f.* Esirgemek.

Kısırlık *i.* Kısır oluş.

Kıskaç *i.* Açılıp kapanır merdiven. Kıskaç.

Kıskanç *s.* Kıskanan.

Kıskançlık *i.* Kıskanç oluş.

Kıskandırmak *f.* Kıskançlığı mucip olmak.

Kıskanılmak *f.* Çekilememek. Esirgenilmek.

Kıskanmak *f.* Sevdiği bir şeyi başkasında görerek veya sevgilisinin başka birini kendisine tercih edeceği korkusu ile üzülmek. Çekememek. Esirgemek.

Kıskıvrak *s.* İyice dolanıp sarılmış — **yakalamak** *f.* Kuvvetlice tutup yakalamak.

Kısma *i.* Kısmak işi.

Kısmak *f.* Sıkıştırmak. Azaltmak, küçültmek, darlaştırmak. Kıyamamak, esirgemek.

Kısmen *h.* Bir kısmı, bir parçası.

Kısmet *i.* Payetme, bölme, hisse. Kader, talih.

Kısmetli *i.* Talihli.

Kısrak *i.* Dişi beygir.

Kısrık *s.* Tutuk, beceriksiz.

Kıssa *i.* Hikâye.

Kıstas *i.* Mizan.

Kıstelyevm *i.* Gündeliğin kesilmesi.

Kıstı *i.* Gerdanlık ve köstek gibi şeylerin biribirine vida veya ufak zincirlerle bağlı altın ve gümüş parçalarının herbiri.

Kıstırmak *f.* Sıkıştırmak. Elegeçirmek, tutmak.

Kış *i.* Birinci kânunun yirmi birinden şubatın yirmi birine kadar devam eden yılın en soğuk mevsimi.

Kış *h.* Tavuk gibi hayvanları ürkütmek için tekrarlanarak kullanılır.

Kışır *i.* Kabuk.

Kışın *z.* Kış mevsiminde.

Kışkırmak *f.* Ürkmek. Telâşe düşmek.

Kışkırtmak *f.* Ürkütmek. Teşvik etmek.

Kışla *i.* Askerin oturmasına mahsus bina, kışlak.

Kışlak *i.* Kışla. Kışın oturulacak yer. Hayvanların kışın çekildiği havası mutedil yer.

Kışlamak *f.* Kış olmak. Kışı geçirmek.

Kışlatmak *f.* Kışı geçirtmek.

Kışlık *s.* Kışa mahsus.

Kışrî *s.* Kabuğa ait. Kabuklu.

Kışrtarz *i.* Yeryuvarlağının kabuğu sayılan ve tabakalara ayrılmış olan dış kısmı.

Kıt *s.* Az.

Kıt *i.* Yan, int, nezt. Fikir ve zehap, itikat.

Kıt *i.* Tavuk v.s. yi çağırmak için tekrarlanarak kullanılır.

Kıta *i.* Kesme. İki kutur arasındaki daire parçası.

Kıt'a *i.* Yeryuvarlağının, beş büyük karasından herbiri. Parça, kısım, bölük. Adet. Memleket, taraf, cihet. Dairenin kavsile veteri arasında kalan parça. Müfreze, askerî kuvvet. İki veya daha ziyade beyitten ibaret manzume.

Kıtaat *i.* Kıt'alar.

Kıtal *i.* Biribirini öldürme.

Kıtık *i.* Minder gibi şeyler doldurmağa yarıyan keten ve kendir kabuğu.

Kıtıpyos *s.* Kırtipil. Saçma şey.

Kıtır *i.* Uydurma söz, yalan — **atmak** *f.* Yalan söylemek.

Kıtır *i.* Sert ve gevrek bir sesi taklit için tekrarlanarak kullanılır.

Kıtır *i.* Patlamış mısır tanesi.

Kıtırcı *s.* Yalancı.

Kıtırdamak *i.* Kıtır kıtır gevrek bir ses çıkarmak.

Kıtırdatmak *f.* Kıtır kıtır ettirmek.

Kıtlanmak *f.* Azalmak, kıt olmak.

Kıtlık *i.* Azlık. Kuraklık v.s. sebeplerle yiyecek ve içecek bulunmaması ve bu yüzden ileri gelen açlık.

Kıvam *i.* Sulu bir şeyin koyuluk derecesi, karar. Duruş — **a gelmek** *f.* Kıvamlı olmak.

Kıvamlanmak *f.* Kıvama gelmek.

Kıvanca *i.* *Bak:* kavanca.

Kıvanç *s.* Öğünen, kendine güvenen.

Kıvanmak *i.* Öğünmek, kendine güvenmek.

Kıvılcım *i.* Ateşten sıçrıyan küçük parça, şerare.

Kıvır *i.* Büklüm büklüm, kıvrım kıvrım manasına tekrarlanarak söylenir.

Kıvırcık *i.* Düz durmayıp kıvrılan, buruşup toplanan *i.* Eti lezzetli ve tüyü kıvrık, kuyruğu ince bir cins koyun.

Kıvırma *i.* Kıvırmak işi. Kumaş kenarının bükülerek dikilmesi.

Kıvırmak *f.* Bükmek, kıvırcık haline koymak. Katlamak. *c.* Becermek. Oynamak, kırılmak.

Kıvırtmak *f.* Kıvrılmasını mucip olma.

Kıvrak *i.* Kıvrılmış. Derlitoplu, becerikli. Canlı, ateşli. Oynak.

Kıvramak *f.* Bükülüp buruşmak, kıvırcık olmak.

Kıvranmak *f. Bak:* Kıvrınmak.

Kıvrılmak *f.* İğrilip bükülmek, çekilip toplanmak. Kangal olmak.

Kıvrım *s.* Bir şeyin iğrilip bükülen yeri, büklüm.

Kıvrım *i.* Çok kıvırcık olmayı ve sancıdan kıvranmayı anlatır ve tekrarlanarak söylenir.

Kıvrınmak *f.* Kıvrım olmak, bükülüp büzüşmek. Sancıdan iki yana sallanmak.

Kıvrıntı *i.* Kumaşın kenarını fitil gibi bükerek dikme, kıvrım.

Kıyafet *i.* Kılık, biçim.

Kıyak *s.* Merhametsiz. Şiddetli. Fevkalade, aşırı pek. Güzel, nefis.

Kıyaklık *i.* Kıyak oluş.

Kıyam *i* Kalkma, ayakta durma. Bir işe kalkışma; teşebbüs. Ayaklanma, karşı durma.

Kıyamamak *f.* Acımak, esirgemek.

Kıyamet *i.* Dünyanın sonu. *e.* Çok büyük musibet, afet. Patırdı, gürültü. — **günü** *i.* Mahşer günü.—**koparmak** *f.* Gürültü yapmak.

Kıyas *i.* Bir şey hakkında diğer bir şeye göre hükmetme. Benzetme. temsil. Ayar, mikyas, ölçü. Asıl, kaide, usul. —**etmek** *i.* Mukayese yapma.

Kıyasen *h.* Kıyas ederek.

Kıyasî *s.* Kıyasa ait. Kaideye uygun.

Kıydırmak *f.* İnce ince doğratmak. Gadrettirmek. Öldürmek.

Kıyı *i.* Kenar, üç, köşe. —**rüzgârı** *i.* Gece vakti karadan denize esen rüzgâr.

Kıyıcı *s.* Merhametsiz, gaddar. Kıyan, esirgemiyen. *i.* Tütün v. s. kıyan. Sahilde balık avlıyan.

Kıyıcılık *i.* Kıyıcı hali.

Kıyık *s.* Kıyılmış.

Kıyıklık *i.* Kıyık oluş.

Kıyılmak *f.* İnce ince doğranmak. Esirgenmek, gaddarlık edilmek. Öldürülmek.

Kıyım *i.* Kıymak işi. Bir defada kıyılan miktar. Uyuşukluk, kırıklık.

Kıyımlı *s.* Bir türlü doğranmış olan.

Kıyınmak *f.* Kırıklık ve kesikliğe uğramak, ezinti hissetmek.

Kıyıntı *i.* Kıyılmış şey. Mide ezilmesi. Kırıklık, kesiklik.

Kıyısıra *i.* Kıyı boyunca, sahili takip ederek.

Kıyışmak *f.* Uyuşmak.

Kıyma *i.* Kıyılmış şey Kıymak işi. — **tahtası** *i.* Üzerinde et kıyılan kalın tahta.

Kıymak *f.* İnce ince doğramak. Öldürmek, gadretmek. Esirgememek, Feda etmek. Acımamak. Kararlaştırmak. **Nikâh**—*f.* Nikâhı yapmak, aktetmek.

Kıymalı *s.* Kıyma ile yapılmış.

Kıymet *i.* Değer. İtibar.

Kıymetşinas *s.* Kıymet tanıyan.
Kıymık *i.* İncecik ve sivri yonga.
Kıymıklı *s.* Kıymığı olan.
Kıyrak *s.* Kenar, yakın.
Kıyye *i.* Okka.
Kız *i.* Kadının evlenmemişi.
Kızak *i.* Kar ve buz üzerinde kaymağa mahsus tekerleksiz araba. Çocukların kar üzerinde kaydıkları tahta. Üzerinde gemi yapılıp beraber denize indirdikleri tezgâh.
Kızaklık *i.* Döşeme tahtalarının altındaki kılıçlama kirişleri.
Kızalak *i.* Gelincik çiçeği.
Kızamık *i.* Vücutte kırmızımsı lekeleler hâsil eden bulaşık hastalık.
Kızan *i.* Delikanlı. Oğlan, erkek çocuk.
Kızarmak *f.* Kırmızı olmak. Ateş üzerinnde kavrulmak, Utanmak.
Kızartma *i.* Kızartılmış yemek. Kızartmak işi.
Kızartmak *f.* Ateşte kırmızı oluncıya kadar kavurtmak. *c.* Mahcup etmek.
Kızdırmak *f* Ateşte ısıtmak , öfkelendirmek. Azdırmak.
Kızgın *s.* Çok sıcak, çok kızmış, öfkeli. Azgın. Şehvetli.
Kızgınlık *i.* Kızgın oluş.
Kızgırmak *f.* Yılan ıslık çalmak. Doğan ulumak.
Kızık *i.* Birkaç gözden fışkıran madensiz sıcak su.
Kızıl *s.* Kırmızı, kızaracak kadar ısınmış, azgın.
Kızıl *i.* Kızamığa benziyen ve ondan daha tehlikeli olan bulaşık çocuk hastalığı.
Kızıl *i.* Kıldan ip.
Kızılağaç *i.* Bir cins büyük orman ağacı.
Kızılbaş *i.* Şii tarikatine mensup.
Kızılca *i.* Bir nevi düzgün. *s.* Kırmızıya çalar.
Kızılcık *i.* Reçel ve şerbeti yapılan kırmızı

renkte mayhoş ve çe kirdekli bir meyva.

Kızıllık *i.* Kızıl oluş. Bir nevi düzgün.

Kızılsöğüt *i.* Söğüt ağacının bir cinsi.

Kızılşap *i.* Açık eflâtunî renk.

Kızışmak *f.* Şiddetlenmek ateşlenmek. Alışveriş artmak.

Kızkilimi *i.* Aşiret kızlarının dokudukları bir kilim.

Kızkuşu *i.* Ağaçkakanın yeşili.

Kızlarağası *i.* Haremağalarının bir sınıfı.

Kızlık *i.* Kız olmak hali. Bekâret, bakirelik.

Kızmemesi *i.* Bir nevi şeftali ve ağaçkavunu.

Kılârnet, kılârneta *i.* Bir büyük fülüt, kırnata.

Klâviye *i.* Piyangonun taşları, tuş. Yazı makinasının herbiri bir harfe bağlı olan ve üzerine parmakla basılan düğmeleri.

Klefta *i.* Hırsızlık.

Kleftacı *i.* Hırsız.

Klinik *i.* Hekimlik öğrenen talebeye hastanın başucunda verilen ders. Muayenehane.

Klişe *i.* Basılmak üzre üstünde yazı veya resim bulunan madenî levha. Menfi fotoğraf. resmi. Daima ve aynı şekilde tekrar edilen fikir veya cümle, basmakalıp.

Klişeci *i.* Klişe yapan, cinkoğraf.

Klişecilik *i.* Klişeci san'ati.

Klor *i.* Sarı ve yeşilimsi renkte bir basit cisim.

Klorofil *i.* Yapraklarda bulunan yeşil madde.

Kloroform *i.* Hastaya ameliyat yapılacağı sırada kullanılan hissi uyuşturucu mayi.

Kloş *i.* Alt tarafı geniş ve bol fistan.

Klüp, Kulüp *i.* Konuşmak, eğlenmek ve vakit geçirmek için umumî salon. Cemiyet.

Kobalt *i.* Kırmızımtırak, beyaz bir maden.

Kobay *i.* Diri olarak teşrih tecrübelerinde kullanılan küçük ve adatavşanına benzer bir hayvan, hintdomuzu.

Koca *i.* Zevç, kadının erkeği. *s.* Büyük. İhtiyar, yaşlı. Eski, kadim, meşhur. Muktedir.

Kocabaşı *i.* Pancarın büyük ve iri cinsi.

Kocabaşı *i.* Köy muhtarı.

Kocakarı *i.* İhtiyar kadın, acuze —**soğuğu** *i.* Mart ayı içinde sekiz gün devam eden bir fırtına.

Kocalak *i.* Bir nevi büyük çaylak.

Kocalamak, kocalaşmak *f.* Kocamak.

Kocalı *s.* Kocası olan.

Kocalık *i.* Koca oluş.

Kocalmak, kocamak *f.* İhtiyarlamak.

Kocaltmak, kocatmak *f.* İhtiyarlatmak. *c.* Çok yormak.

Kocaman *s.* İri, büyük.

Kocaoğlan *i.* Ayı.

Kocasız *s.* Kocası olmıyan, evlenmemiş yahut dul (kadın).

Kocayemiş *i.* Çileğe benzer bir meyva.

Kocunmak *f.* Alınmak, huylanmak. Kuşkulanmak.

Kocuşmak *f.* Biribirine sarılmak, kucaklaşmak.

Koç *i.* Damızlık erkek kuyun *c.* Yiğit, cesur. — **katımı** *i.* Koçların koyunlara salıverilmesi.

Koçaç *i.* Arabacı. Eski bir nevi araba.

Koçak *s.* Yiğit, metîn.

Koçan *i.* Yapraklı bazı sebzelerin göbek kısmı. Mısırın taneleri çentildikten sonra kalan kazık kısmı. Zımbalı defterlerde defterin dibinde kalan kısım.

Koçbaşı *i.* Eskiden kalelere hücum ederken kullanılan bir alet.

Koçboynuzu *i.* Bir nevi nebat. Kuvvetli çengel, Halat bağlamak üzre

güvertelerde mıhlanılan ağaç veya demir,

Koçkar *i.* Döğüş için hazırlanmış koç.

Koçlanmak *f.* Koç gibi davranmak. Yiğitlenmek.

Koçmak *f.* Sarılmak, öpmek, bağra basmak.

Koçu *i.* Hububat ambarı Her tarafı pencereli bir araba.

Koçucu *i.* Arabacı.

Kodaman *s* İri, hantal. battal. İlerigelen, eşraftan, nüfuzlu.

Kodein *i.* Öksürüğü kesmek için kullanılan ve afyondan çıkarılan bir madde.

Kodoş *s.* Pezevenk; deyyus.

Kof *s.* Boş, kovuk.*c.* Cahil.

Kofana *i.* Lüferin büyüğü

Kofluk *i.* Kof oluş.

Koğa *i.* *Bak*: Kova.

Koğalamak *f.Bak*: Kovalamak.

Koğan *i.* *Bak*: Kovan.

Koğdurmak *f.Bak*: Kovdurmak.

Koğucu *s.* *Bak*: Kovuçu.

Koğulmak *f.* *Bak*: Kovulmak.

Kok *i.* Yağı çıktıktan sonra söndürülmüş madenkömürü.

Koka *i.* Hindistan cevizi oğacının kökü ve bu kökten yapılan tespih v.s.

Koka *i.* Yaprakları çiğnenince ağızla midenin hissini iptal eden Amerikada yetişen bir ağaç.

Koka *i.* Bir nevi Yeniçeri başlığı.

Kokain *i.* Enfiye gibi burna çekilerek kullanılan ve koka yaprağından alınan hissi iptal edici beyaz bir toz.

Kokarca *i.* Sansar nevinden pis kokulu bir hayvan.

Kokayağı *i.* Sadeyağı makamında yemeklerde kullanılan bir nevi nebati yağ, vejetalin.

Koklamak *f.* Bir şeyi

burna yaklaştırarak kokusunu almak.

Koklaşmak *f.* Biribirini koklamak. *c.* Tanışmak, anlaşmak, sevişmek.

Koklatmak *f.* Birine bir şeyin kokusunu duyurmak. *c.* Pek az miktarda vermek.

Kokmak *f.* Koku vermek, koku yapmak. Bozulup pis bir koku vermek *c.* Evvelden vukuu hissolunmak.

Kokmuş *s* Kötü koku hâsil etmiş, müteaffin.

Kokona *i.* Yaşlı hıristiyan karısı.

Kokoroz *i.* Koçanlı mısırbuğdayı. *c.* Çirkin kılıklı şey.

Kokot *i.* Orospu.

Kokoz *s.* Züğürt.

Kokozlamak *f.* Züğürtlemek.

Kokozluk *i.* Kokoz oluş.

Koku *i.* Cisimlerin en ufak zerrelerinin havaya yayılmasından burunda hâsil olan duygu.

Kokulu *s.* Kokusu olan, iyi veya kötü bir koku veren.

Kokusuz *s.* Kokusu olmıyan

Kokutmak *f.* Koku vermek, iyi veya kötü bir koku aldırmak. Kokmasını mucip olmak. *c.* Bıktırmak.

Kol *i* İnsan vücudünün omuzdan parmak uçlarına kadar olan kısmı, bazu. Atın ön ayağı. Elbisenin kolu örten kısmı. Ağaç dalı. Şube, bölük, kısım, taraf Bazı aletlerin tutulacak yeri, sapı. Bir ordunun ayrıldığı kısımların herbiri. Asker devriyesi.

Kola *i.* Kâğıt gibi şeyleri yapıştırmağa mahsus ve kaynatılmış nişastadan yapılmış macun. İnce tahtaları biribirine yapıştırmak için kullanılan tutkal. Gömlek, çamaşır v. s. yi parlak ve dik yapmak için sürulen ve üzerin-

den ütü geçirilen nişastalı su. Perdah, cilâ.

Kolacı *i.* Yaka, gömlek v.s. ye kola yapan.

Kolacılık *i.* Kola yapmak san'atı.

Kolaçan *i.* Gezme, dolaşma.

Kolağası *i.* Eskiden yüzbaşı ile binbaşı arasındaki rütbe.

Kolalamak *f.* Kolaya batırıp ütülemek. Kola ile yapıştırmak.

Kolalanmak *f.* Kolaya batırılıp ütülenmek. Kola ile yapıştırılmak.

Kolalatmak *f.* Kolaya batırmak. Kola ile yapıştırtmak.

Kolalı *s.* Kolası olan,

Kolan *i.* Yassı ip, örme ve enli kuşak. Hayvanın belinin altından geçirilen ve üzerine eyer ve semer bağlanan örme veya kayıştan bağ. Salıncak ipi. — **vurmak** *f.* Salıncakta hızla sallanmak.

Kolanyeri *i.* Atın belinin ortası.

Kolay *s.* Zahmetsiz, güç olmıyan. *i.* Çare.

Kolayca, kolaylıkla *h.* Oldukça kolay.

Kolaycacık *h.* Pek kolay olarak.

Kolaylamak *f.* Kolay yapmak. Sonuna yaklaştırmak.

Kolaylandırmak, kolaylaştırmak *f.* Kolaylığı mucip olmuk.

Kolaylanmak, kolaylaşmak *f.* Kolay olmak. Bitmeğe yaklaşmak.

Kolaylatmak *f.Bak:* Kolaylaştırmak.

Kolaylık *i.* Kolay oluş.

Kolcu *i.* Bekçi, gardiyan. Kaçakçılığa mâni muhafaza memuru.

Kolculuk *i.* Kolcu vazifesi.

Kolçak *i.* Bileğe takılan yün örme eldiven.

Koldaş *i,* Arkadaş.

Koldemiri *i.*Kapı desteği.

Kolej *i.* Ortamekteb, lise.

Kolera *i.* Sık sık amel ve kusma ile başlıyan

çok tehlikeli ve bulaşık bir hastalık.

Koleralı *s.* Koleraya tutulmuş.

Kolgan *i.* Bir nevi çatallı diken.

Koli *i.* Beze sarılı veya torba içinde büyük paket.

Kolkemiği *i.* Koldaki kemikler.

Kollamak *f.* Araştırmak, yoklamak. Kayırmak, himaye etmek. Beklemek, gözlemek.

Kollap *i.* Sırma sarmağa mahsus bir çark. Bir cins menteşe.

Kolleksion *i.* Ele geçen pul, resim, çiçek v.s. gibi şeylerin her cinsinden birer tane toplama.

Kollektif *i.* İki veya daha ziyade kimselerin ortaklama çalışmak ve teşebbüsün neticesinden tamamen mes'ul olmak suretile yapılan şirket.

Kollu *s.* Kollu olan.

Kolluk *i.* Gömlek kollarının nihayetine takılan iğreti ve kolalı veya kolasız kumaş.

Kolon *i.* Sıpa. Yaban eşek.

Kolon *i.* Sütun, direk. yazı sütunu.

Koloni *i.* Müstemleke. Bir memlekette bulunan ecnebi tebea.

Kolonlamak *i.* (Dişi eşek) Yavrulamak.

Kolordu *i.* Birkaç fırkadan ibaret ve ordunun ek büyük bir cüz'ü.

Koloridye *i.* Uskumru balığının küçüğü.

Koltuk *i.* Kol ile omuzun birleştiği yerin altındaki oyuk. Kenar, köşe. Tellâl, eskici dükkânı. Kenarlı ve arkalı büyük ve geniş sandalye. Zifaf günü. Adi meyhane. Dalkavukluk. Pöhpöhleme.

Koltukaltı *i.* Koltuğun içi, oyuğu.

Koltukçu *i.* Eski eşya alan ve satan kimse. Meyhaneci.

Koltukdeğneği *i.* Sakat

ve ayakta duramıyan insanların bir ucunu koltuklarına koyup üzerine dayandıkları kalın değnek *m.* Yardım

Koltukhalatı *i.* Gemi rıhtıma yanaşınca baş ve kıç tarafından verilen palamar.

Koltuklamak *f.* Koltuğuna girmek. Dalkavukluk etmek.

Koltuklu *s.* Dayanacak yeri olan.

Kolum *i.* Yayım kolu

Koluuzun *s.* Hükmü geçer, nüfuzlu

Kolye *i.* Gerdanlık.

Kolyoz *i.* Uskumruya benzer ve biraz daha büyük bir balık.

Kolza *i.* Tohumundan yanacak bir yağ çıkarılan yabanî lâhana.

Kolzayağı *i.* Kolza tohumundan çıkarılan ve san'atlerde kullanılan bir yağ.

Koma *i.* Bazı kelimelerin telâffuzunda durmayı temin eden (') işareti.

Koma *i.* Hastalık neticesi bitkinlik, derin uyku.

Koma *i.* Komak işi. Odalık cariye

Koma *h.* Acele ve sürati anlatır : *koma koş.*

Komak *f.* Yerleştirmek. Bırakmak. terketmek. Müsaade etmek. Tutmak, edinmek. Kurmak. Giymek.

Komandit *i.* Hissedarları para verip, kâr ve zararına ve işine karışmıyan şirket.

Kombinezon *i.* Çare, tedbir. Kadınların gömlek yerine giydikleri iç çamaşır.

Komedi, komedya *i.* Eğlenceli, güldürücü piyes. Gülünç vak'a

Komik *i.* Komedya oynıyan oyuncu. Mukallit, soytarı. *s.* Gülünç.

Komiser *i.* Hükûmet tarafından tayin olunmuş mümessil. Polis amiri.

Komiserlik *i.* Komiser sıfat ve memuriyeti.

Komisyon *i.* Bir işi tet-

kik ve idare etmek üzere toplanan heyet. Encümen.

Komita *i.* Gizli bir maksat peşinde koşan cemiyet. Böyle bir cemiyete mensup çete.

Komitacı *i.* Komita mensubu, cete.

Komitacılık *i.* Komitacı hali.

Komite *i.* Hususî bir iş veya hayırlı bir maksat için toplanan heyet.

Komodin *i.* Küçük dolap.

Komot *i.* Konsol.

Kompartiman *i.* Vagon içinde yolculara mahsus oda.

Kompas, kumpas *i.* Mürettiplerin harfleri içine toplıyarak satır yaptıkları alet. Ölçüp biçme, hesap kurma; tasarlama. Fesat, hile. —**kurmak** *f.* Hile düşünmek.

Komposto *i.* Su içinde şekerle pişmiş meyva.

Komprime *i.* İlâç hapı.

Komşu *i.* Biribirine yakın yerde oturanlar.

Komşuluk *i* Komşu oluş.

Komünism *i.* Bolşeviklik.

Komünist *s.* Bolşevik.

Konak *i.* Yolculukta gece vakti inilen yer. Büyük ev. Resmî daire, Başta hâsıl olan kepek.

Konakçı *i.* Yolda konak hazırlıyan adam.

Konca, gonce *i* Açılmamış çiçek, tomurcuk.

Koncolos *i.* Korkunç adam veya hayal.

Konç *i.* Çorap ve potin v.s. nin yukarı kısmı.

Konçlu *s.* Koncu olan.

Kondoktor *i.* Tren, tramvay v s. de bilet memuru.

Kondurmak *f.* Konmasını mucip olmak. **Toz** —*f.* Birinin aleyhinde hicbir şey söyletmemek: *sevgilisine toz kondurmaz.*

Konferans *i.* Bir mes'ele hakkında görüşmek üzere toplanma, müzakere. Muayyen bir mevzu

etrafında verilen umumî ders.

Konferansçı *i.* Konferans veren hatip.

Konfeti *i.* Umumî eğlence ve şenliklerde öteye beriye serpilen ufak renkli kâğıtlar.

Kongre *i.* Müşterek bir gaye için müzakerede bulunmak üzere toplanan heyet. Bir cemiyetin veya şirketin senede bir defa yapılan umumî içtimaı.

Konguş *s.* Çok akıllı.

Konkordato *i.* İflâs eden bir adamın hesaplarını tasfiye için teşkil olunan vekiller heyeti.

Konma *i.* Konmak işi.

Konmak *f.* Yerleştirilmek Bırakılmak, terkolunmak. Yolda geceyi geçirmek üzere konaklamak. Kuşlar uçarken inmek. Misafir olmak. Bedavadan ele geçirmek.

Konsa *i.* Kuş kursağı.

Konser *i.* Musiki müsameresi.

Konservatuvar *i.* Musiki mektebi, musiki akademisi.

Konserve *i.* Kapalı bir kap içinde iyice muhafaza olunmuş sebze, et, kompôsto v.s.

Konsol *i.* Komot, çekmeli dolap.

Konsolit *i.* Esham evrakı.

Konsolitçi *i.* Esham ve tahvilât alıp satan.

Konsolos *i.* Şehbender.

Konsoloshane, konsolata *i.* Şehbenderhane.

Konsolosluk *i.* Şehbenderlik.

Konsolto *i.* Birkaç doktorun bir hastayı tedavi etmek veya hastalığını teşhis etmek için toplanıp görüşmesi.

Konşumeto *i.* Bir malın gönderildiğini bildirmek üzere vapur veya şimendifer idaresi tarafından verilen kâğıt.

Kont *i.* Garpte bir asalet unvanı.

Kontak *i.* İki zıt cereyanlı telin birbirine dokunması.

Kontes *i.* Kontun zevcesi yahut kızı.

Kontura *i.* Zıt, karşı. — **gitmek** *f.* Karşı komak.

Kontrol *i.* Murakabe, teftiş ve tahkik.

Konu, konuk *i* Misafir.

Konuklamak *i.* Misafirliğe kabul etmek, mihmandarlık etmek. Ziyafet çekmek.

Konukomşu *i.* Bütün komşular.

Konulmak *i.* İnilmek, konmak.

Konur *s.* Toprak rengində. Cesur, yiğit.

Konuşma *i.* Görüşme. Sohbet.

Konuşmak *f.* Görüşmek, tanışmak. Söyleşmek, sohbet etmek.

Konuşturmak *f.* Konuşmalarını temin etmek.

Konuşulmak *f.* Görüşülmek Sohbet edilmek.

Konyak *i.* İmbikten geçirilmiş şaraptan yapılan içki.

Kooparatif *f.* Müşterek sermaye ile tesis olunup kârı da müştereken taksim olunan şirket.

Kopal *i.* Cilâ için kullanılan bir zamk.

Koparılmak *f.* Kestirilmek. Sökülmek, çekilip ayrılmak.

Koparmak *f.* Çekip ayırmak, kesmek. Sökmek. Zorla almak. **Gürültü** — *f.* Gürültü ve patırtı yapmak.

Kopartmak *f.* Kestirip ayırtmak, söktürmek.

Kopça *i.* İliklenme için kullanılan erkekli dişili çengel. Düğme.

Kopçalamak *f.* Kopça ile iliklemek.

Kopçalı *s.* Kopçası olan.

Koper *i.* İzmarite benzer yassı bir balık.

Kopil *s.* Küçük Rum çocuğu. Çapkın.

Kopmak *f.* Kırılıp ayrılmak, ayrılıp düşmek. **kıyamet**—*f.* Dünyanın sonu gelmek. Pek ziyade gürültü ve patırdı olmak. **Ödü** —*f.* Çok korkmak.

Kopay *i.* Koşu zağarı.

Kopuk *s.* Kopmuş. *c.* Parasız. Serseri.

Kopuz *i.* Eski Türklerin kullandığı bir veya birkaç telli çalgı.

Kopya, kopye *i.* Bir yazı veya resmin aslına bakarak alınan sureti. Model.—**defteri** *i.* Bir müessisenin gönderdiği mektupların suretini çıkarmağa yarıyan ince kâğıtlı bir defter. —**kalemi** *i.* Kopya çıkaran kurşunkalemi. —**makinası** *i.* Mektupların suretlerini kopya defterine çıkarmağa mahsus baskı makinası.

Kopyacı *s.* Kopya eden.

Kor *i.* İyice yanıp kızarmış odun veya kömür ateşi.

Kordele *i.* Bir veya birkaç parmak genişliğinde ipek ince şerit.

Kordon *i.* İpek veya pamuktan örme ip. Saat asmağa mahsus köstek. Bir sıra teşkil eden taş veya tahta çıkıntısı. Rıhtım. Bir yerin polis ve jandarma veya asker tarafından çevrilmesi.

Koridor *i.* Küçük ve dar salon, sofa. Uzun ve dar geçit.

Korkak *s.* Çok korkan. Cebin.

Korkaklık *i.* Korkak oluş.

Korkmak *f.* Korkuya düşmek. Çekinmek, sakınmak. Ürkmek. Vehme kapılmak.

Korku *i.* Bir tehlikenin veya sıkıntının yaklaşmasından üzülme. Ürkme.

Korkulmak *f.* Korku duyulmak, çekinmek, sakınmak.

Korkulu *s.* Korku veren. Tehlikeli.

Korkuluk *i.* Kuşları yaklaştırmamak için tarlalarda odun ve bezden yapılan adam. Tehlikesi olan yerlerdeki duvar ve parmaklık. Yalnız gösterişi olup elinden bir iş gelmiyen.

Korkunç *s* Korku veren.
Korkut *i.* Bulamaç, pelte. *s.* Korkunç. Yavuz.
Korkutmak *f.* Korku vermek. Tehdit etmek. Ürkütmek, kaçırtmak.
Korluk *i.* Kordan ibaret parlak ateş. Kor komağa mahsus kap.
Korna *i.* Otomobil borusu.
Korniş *i.* Bir duvar veya binayı süsliyen çıkıntılar. Perde askısı.
Korno *i.* Av tüfeğine barut komağa mahsus alet. Kalafatçıların belde taşıdığı boynuzdan yapılmış yağdanlık.
Korsaj *i.* Korsenin üzerine giyilen ince yelek.
Korsan *i.* Deniz haydudu.
Korsanlık *i.* Deniz haydutluğu.
Korse *i.* Vücudü düz tutmak ve elbiseyi biçimli göstermek için elbisenin altına giyilen dik yelek.
Koru *i.* Küçük orman.
Korucu *i.* Kır ve orman bekçisi.
Koruculuk *i.* Kır bekçiliği.
Koruk *i.* Olmamış üzüm.
Koruluk *i.* Koru olan yer.
Koruma *i.* Korumak işi.
Korumak *f.* Himaye etmek, esirgemek. Kâfi gelmek.
Kos *s.* Önüne geldiği kelimenin manasını mubalâğalandırır: *koskoca*, çok koca; *koskocaman*, pek kocaman.
Koskoslanmak *f* Şişmek, kabarmak, kibirlenmek.
Kosmetik *i.* Saçı yumşatıp yatık yapmak için sürülen bir siyah krem.
Kosmoğrafya *i.* Yıldızlardan ve bunların hareketlerinden bahseden ilim. Heyet.
Kosmopolit *s.* Milliyet fikrile alâkası olmıyan.
Kostüm *i.* Elbise.
Kostümlük *i.* Elbiselik.
Koşalık *i.* Azgın hayvanı alıştırmak için kapadıkları yer.
Koşaltı *i.* İki hayvanın biribirine koşulması

veya iki devenin bir iple bağlanması.

Koşma *i.* Hece veznile ve ikişer kafiyeli, bir nazım tarzı. Bir halat veya ağacı değiştirmek için yedek bulundurulan halat veya ağaç. Koşmak işi.

Koşmak *f.* Acele ile yürümek. İlâve etmek, yakıştırmak. İsnat etmek. Beraber göndermek. Hayvanı çekmek için bağlamak. Arabayı hazırlamak. Tertip etmek.

Koşturmak *f.* Acele ile yürütmek. Birlikte göndermek. İlâve ettirmek. Araba v.s. yi göndermek, hayvan bağlatmak. Arabayı hazırlatmak. Tertip ettirmek.

Koşu *i.* Süratle yürüyüş. İnsan veya hayvanlar arasında yapılan yarış. Bir oyun havası. — **atı** *i.* Yarış için hazırlanan at.

Koşu *i.* Sürü, takım.

Koşuk *i.* Bir oyun havası.

Koşulmak *f.* Acele ile yürümek. İlâve olunmak. Yakıştırılmak. İsnat edilmek. Birlikte gönderilmek. Arabaya hayvan bağlanmak.

Koşum *i.* Hayvanın arabaya koşulması. Arabaya koşulan hayvanın takımı. — **hayvanı** *i.* Arabaya koşulan hayvan.

Koşun *i.* Koşulmuş, birlikte sevkedilmiş halk, asker.

Koşuntu *i.* Bir adamın ardısıra gidenler, yardakçılar.

Koşuşmak *f.* Hep birlikte ve birden koşmak.

Koşuyolu *i.* Yarış yeri.

Kotes *i.* Kümes. Hapishane.

Kotiyon *i.* Bir müsamerede hediye dağıtma.

Kotlet *i.* Kaburga etinden yapılan kızartma.

Koton *i.* Eczalı pamuk.

Kotonperle *i.* Etamin denilen kumaş üzerine

nakış yapmıya yarıyan bir pamuk ipliği.

Kova *i.* Su taşımağa ve çekmeğe mahsus dibi dar ve ağzı geniş kap. Bazı tulumbaların pis tonuna bitişik kapak.

Kovalamak *f.* Arkasına düşmek, arkasından koşup yakalamağa çalışmak. Bir şeyi eldeetmek için çalışmak, aramak. Beklemek. Müzevirlik etmek.

Kovalık *i.* Bir cins tüylü saz ve kamış.

Kovan *i.* Arıların içinde bal yaptıkları yuva. Top ve tabancanın kurşunu ile barutunun bulunduğu fişek.

Kovanotu *i.* Yüksükotu da denilen bir nebat.

Kovdurmak *f.* Koğdurmak, defettirmek, sürdürmek.

Kovma *i.* Kovmak işi.

Kovmak *f.* Koğmak, tardetmek, sürmek, defetmek. Geri çevirmek.

Kovucu *s.* Müzevir.

Kovuk *s.* İçi boş kof, oyuk.

Kovulmak *f.* Koğulmak. Sürülmek. defedilmek. Geriçevrilmek. Kabul olunmayıp reddolunmak. Kovalanmak.

Kovuş *i.* Kovma.

Kovuş *i.* Kışla, mektep gibi yerlerde yatak veya yemek salonu.

Kovuşağacı *i.* Kiriş yapılan kereste.

Koyar *i.* Kavşak.

Koymak *f. Bak:* Komak.

Koyu *s.* Pek sulu olmıyan, kesif, ağdalı. Açık olmıyan renk. *c.* Halis, hakikî. Mufrit.

Koyulanmak, koyulaşmak *i.* Koyu olmak.

Koyulandırmak, koyulaştırmak *f.* Daha koyu yapmak.

Koyulmak *i.* Bırakılmak. Düşmek, dökülmek. Üzerine düşmek, çok çalışmak. Hücum ve takip etmek.

Koyultmaç *i.* Sütün çok kaynatılmasile yapılan tatlı.

Koyuluk *i.* Koyu oluş.

Koyun *i.* Elbise, yorgan

veya kollar ile göğüs arasındaki kuytu yer, kucak, ağuş.

Koyun *i.* Yününden, süt ve etinden istifade edilen ehlî hayvan, davar. *ç.* Halim, sessiz. Bön, ahmak.

Koyungözü *i.* Papatya.

Koyunkıran *i.* Kılıcotu, eşekkulağı da denilen ve tıpta kullanılan sarı çiçek.

Koyunkoyuna *h.* Kucak-kucağa.

Koyunyılı *i.* Eski Türk takviminde bir devrin sekizinci senesi.

Koyuvermek *f.* Bırakmak, salıvermek. İzin vermek.

Koz *i.* Ceviz. Kâğıt v.s. oyunlarında alıcı kâğıt. *s.* Toparlak. — **paylaşmak** *f.* Uzlaşmak, anlaşmak. — **kırmak** *f.* Oyunda koz kullanmak. Hata etmek.

Koza *i.* İpekböceğinin yaptığı ve içine kapandığı beyzî şekilde ipek toparlağı. Yuvarlak şey.

Kozak *i.* Bazı ağaçların tohumlarının bulunduğu toparlak şey.

Kozalak *i.* Selvi ağacının meyvası sayılan yuvarlak. Küçük ve cılız kalmış şey.

Köçek *i.* Ellerine ziller takarak oynıyan kadın kıyafetli erkek.

Köçeklemek *f.* Köşeklemek.

Köfte *i.* Kıyılmış etten yapılan bir yemek.

Köfteci *i.* Köfte yapan ve satan.

Köftehor *s.* Çapkın, yaramaz. Şarlatan.

Köfter *i.* Üzüm şırasından yapılan kalın pestil.

Köftün *i.* Sığırlara yedirilen posa, küspe.

Köhne *i.* Eski, metruk.

Köhneleşmek *f.* Köhne olmak.

Kök *i.* Nebatların toprağın içine giren kısmı. *c.* Temel, esas, asıl. Bir şeyin aşağı tarafı, dip, kütük. **Diş—ü** *i.* Dişin ete giren kısmı.

Kök *i.* Sazın burulacak ku'ağı.

Kökçü *i.* İlâç gibi kullanılan kökleri satan aktar,

Köke *i.* Eski bir harp gemisi.

Kökleme *i.* Silteyi sıkıca ve muntazam bir surette dikme. Telli sazı kurma. Saç örgülerini bir araya toplama. Köklerini çıkarma.

Köklemek *i.* Kökleme yapmak.

Köklenmek, kökleşmek *f.* Kök tutmak, kök salmak. Yerleşmek, temelleşmek.

Kökleştirmek *f.* Köklemesini mucip olmak.

Köklü *s.* Köklü olan.

Kökün *i.* Fidelik, fidanlık *c.* Vatan.

Kölçer *i.* Buğday tanelerini bozan bir hastalık, delice.

Köle *i.* Kul, bende. Tevazu için de kullanılır. *köleniz.*

Kölelik *i.* Köle oluş.

Kölemen *i.* Vaktile kölelerden seçilen bir sınıf asker. Vaktile Mısırda saltanat süren hükûmet hanedanı.

Kömür *i.* Odundan yapılan veya madenden çıkarılan yanar madde.

Kömürcü *i.* Kömür yapıp satan adam. Vapurlarda kömürü kazanın önüne getirmeğe memur amele.

Kömürcülük *i.* Kömürcü olmak hali.

Kömürlük *i.* Kömür konulacak yer.

Köpek *i.* İnsana sadakatile meşhur hayvan, kelp, it. *c.* Pis, sefil, rezil, alçak.

Köpekbalığı *i.* Yırtıcı bir balık.

Köpekdişi *i,* Azıdişlerile ön dişlerin arasındaki sivri dişler.

Köpeklemek *f.* Yılmış köpek gibi sinmek, kuvvatten kesilerek yılgın bir vaziyette düşünmek.

Köpeklik *i.* Alçaklık, hainlik, namertlik.

Köpekmemesi *i* Koltuk-

altında çıkan bir çıban.

Köpoğlu *s.* Kurnaz, şeytan, işini bilir. Kahpe, hain, namert.

Köprü *i.* Bir suyun yahut bir dere veya uçurumun bir tarafından öbür tarafına geçmek için tahta, demir veya taştan yapılan yol. Kemer.

Köprücü *i.* Köprü yapan usta.

Köprücük *i.* Omuz uçlarından göğüsün yukarısına gelip kilitlenen iki kemik, terkuva. Küçük küprü.

Köprücülük *i.* Köprü kurmak san'ati.

Köpük *i.* Sulu şeyleri ısıtmak veya çalkalamaktan, sabunu elde eritmekten hâsıl olan beyaz kabarcıklar.

Köpürmek *f.* Köpük hâsıl etmek. *c.* Çok kızmak, kudurmak.

Köpürtmk *f.* Köpürmesini mucip olmak.

Kör *s.* Gözü görmez, âma. Keskin olmıyan, kesmez. Ziyasız, karanlık. *c.* Gafil, bihaber.

Körbarsak *i.* Kalın barsağın ucundaki ve ilti habından apandisit hastalığı hâsıl olan yumru.

Körboğaz *i.* Obur.

Kördüğüm *i.* Karışık, çözülmez. Müşkül.

Kördöğüşü *i.* Karmakarışık iş, biribirinden haberi olmadan yapılan iş.

Körebe *i.* Birinin gözü bağlanarak oynanan bir oyun.

Köreşe *i.* Karın en üstündeki erimiş ve tekrar büz tutmuş kısmı.

Körfez *i.* Karayı oyarak içine giren deniz parçası, büyük koy.

Körkandil, körkütük *i.* Pek sarhoş, zilzurna.

Körkaya *i* Deniz içinde görünmez taş.

Körkörüne *z.* Düşünmeden, sersemcesine.

Körleme *i.* Körletme.

Körlemeden *z.* Bilmiyerek, bilmeden. Görmeksizin, tahminen.

Körlemek *Bak:* Körletmek.

Körlenmek *f* Kör olmak. Keskinliği kalmamak. İtibar ve revaçtan düşmek. Unutulmak, bakımsız kalmak.

Körlenme *i.* Körlenmek işi.

Körletmek *f.* Köretmek. kesmez hale getirmek. Sürümünü bozmak, itibarsızlık etmek.

Körlük *i.* Kör oluş. İnatçılık. Gaflet.

Körçğlu *i.* Kanı, zevce.

Körpe *s.* Taze, turfanda Pek genç.

Körpelik *i.* Körpe oluş.

Körsıçan *i.* Köstebek.

Körtün *i.* Bir nevi büyük semer.

Körük *i.* Ateşi havalandırmak için kullanılan alet. Hava ile çalınan bazı çalgıların hava vermeğe mahsus kısmı. Bazı araba ve otomobillerin açılıp kapanan kısmı.

Körüklemek *f.* Körükle üfleyip tutuşturmak. Kızıştırmak, alevlendirmek.

Körüklü *s.* Körüğü olan.

Köryol *i.* Çıkmaz veya işlemez yol.

Kös *i.* Pek Ağır. Doğru. Metîn.

Kös *i.* Pek büyük bir davul.

Kös *h.* Etrafına bakınmadan dalgın ve ağır ağır yürümeği tasvir için tekrarlanarak kullanılır: *Neden kös kös yürüyorsun* ?

Köse *s.* Sakal ve bıyığı olmıyan veya seyrekçe olan.

Kösdinlemiş *s.* Vurdumduymaz, hiçbir şeye aldırış etmiyen.

Kös *s.* Eveline geldiği kelimenin manasını mubalâğa için kullanılır: *Köskötürüm*, büsbütün kötürüm.

Köseğen *i.* Mimoza nev'inden bir ağaç.

Kösele *i.* Ayakkabının altına konan ve bazı eşyayı yapmağa yarıyan kalın sahtiyan. *c.* U-

tanmaz, kaşarlanmış.— **perdahı** *i.* Köseletaşı ile mermer üzerine cilâ

Köseletaşı *i.* Bileğitaşı gibi kullanılan ve mermeri parlatmağa yarıyan kumlu bir taş.

Köselik *i.* Köse oluş.

Kösem *i.* Dövüşmeğe alıştırılmış koyun ve keçi. Sürünün yanında giden koç. *c.* Cesur, serbest.

Kösemen *i. Bak:* Kösem.

Köstebek *i.* Yeraltında yaşıyarak nebat köklerini yiyen gözleri görmez bir hayvan, körsıçan. — **illeti** *i.* Sıracanın bir nev'i.

Köstek *i.* Saat takılan maden kordon, zincir. Hayvanın kaçmaması için ayağına vurulan bağ. Bir gemi halatı.

Kösteklemek *f.* Hayvanı kestekle bağlamak.

Kösteklenmek *f.* Hayvan köstekle bağlanmak *c.* Yere kapanmak, düşmek.

Kösteklı *s.* Köstek vurulmuş.

Küsnük *s.* Erkek ariyan azgın dişi,

Kösnümek, kösümek *f.* Dişi hayvan erkeğini aramak, azmak, kızışmak.

Köşe *i.* İki satıh veya hattın birleştiği yer. bucak, zaviye. Odanın en yukarı tarafı. İnziva Uç, kenar, ücra yer.

Köşebent *i.* Köşe kerestelerini bağlamağa mahsus demir.

Köşek *i.* Deve yavrusu.

Köşekapmaca *i.* Bir çocuk oyunu.

Köşeklemek *f* Deve yavrulamak.

Köşeleme s. Köşe şeklinde.

Köşelemek *f.* Köşe yapmak.

Köşeli *f.* Köşeleri olan.

Köşelik *i.* Rakkas.

Köşemüftüsü *i.* Dedikoducu.

Köşetaşı *i.* Duvarın köşesine konmağa yarar muntazam taş.

Köşk *i.* Açık yerde yazlık ev. Villâ. Binanın üstündeki kule. Geminin kıç güvertesindeki kamara.

Kötek *i.* Dayak.

Kötü *s.* İyi olmıyan, fena.

Kötülemek *f.* Birinin fenalığını söylemek, itham etmek, zemmetmek.

Kötülenmek *f.* İtham olunmak. Hakkında fena söylemek. Bozulmak.

Kötüleşmek *f.* Fenalaşmak, kötü olmak.

Kötüleştirmek *f.* Fenalaştırmak Kütü yapmak.

Kötülük *i.* Kötü oluş.

Kötürüm *s.* İhtiyarlık veya hastalık sebebile yerinden kalkmıyan, inmeli.

Kötürümlük *i.* Kötürüm oluş.

Köy *i* Ahalisi az ve çiftlikle uğraşan ve çarşısı bulunmıyan küçük kasaba.

Köydaş *i.* Ayni köy ahalisinden olan, köylü, köydaş *c.* Kaba.

Köylü *i.* Köy ahalisi

Köylülük *i,* Köylü oluş.

Krater *i.* Volkan menfezi.

Kravat *i.* Boyunbağı.

Kredi *i.* Mali itibar. Nüfuz, itibar. — **açmak** . Veresiye mal, ve borç para vermek.

Krem *i.* Cildi yumşatmak veya dişleri beyazlatmak v. s. için yapılan macun, merhem.

Krema *i.* Süt ve yumurta ve şekerden yapılan bir tatlı. Pasta v.s.nin arasına konulan süt ve yumurtadan yapılmış kaymak.

Krep *i.* İpek veya yünden yapılmış bir ince kumaş. İpek tül.

Krepon *i.* Kalın krepten bir kumaş.

Kriko *i.* Yükü kaldırmağa mahsus manivelâlı makina.

Kristal *i.* Billûr, elmastraş, pek berrak ve temiz beyaz cam. *s.* Berrak, şeffaf.

Kriz *i.* Buhran.

Krizantem *i.* Kasımpatı.
Kroki *i.* Herhangi bir eserin esas hatları, taslağı, plân, harita.
Krom *i.* Madenî bir basit cisim.
Kron *i.* Danimarka parası.
Kronik *i.* Müzmin, eskimiş.
Kronometre *i.* Doğru işler ayar saati.
Kruvazör *i.* Sürati fazla bir harp gemisi.
Kubat *s.* Kaba, hantal.
Kubatlık *i.* Kabalık.
Kubbe *i.* Yarımküre şeklinde yapılmış kârgir kümbet.
Kubbealtı *i.* Eski vezirlerin ve padişahların bulunduğu meclis.
Kubuh *i.* Çirkinlik. Çirkin iş.
Kubur *i.* İçi boş dar ve uzun üstüvane şeklinde kap. Aptesane deliğinden aşağı inen boru ve bu deliğin kapağı.
Kubûr *i.* Kabirler.
Kucak *i.* Göğüsle açık kollar arası, aguş. Açık kollarla göğüsün arasına sığabilen.
Kucakkucağa *i.* Birbirine sarılmış, göğüsgöğüse, koyunkoyuna.
Kucaklamak *f.* Kucağa almak. *e.* Çevirmek.
Kucaklaşmak *f.* Kucakkucağa sarılmak.
Kudema *i.* Eski adamlar.
Kudret *i.* Takat, kuvvet, iktidar. Tabiat. Servet.
Kudrethamamı *i.* Kaplıca.
Kudrethelvası *i.* Bazı sıcak mıntakalarda taşlar ve ağaçlar üzerinde hâsıl olan çiğin donmasından ibaret tatlı madde.
Kudrettopu *i.* Gökgürlemesi.
Kudretyap *s.* Kuvvet bulan.
Kuduk *i.* Küçük sıpa.
Kudum *i.* Madenî dümbelek.
Kudum *i.* Uzak bir yerden ve uzun bir yoldan gelip yetişme.
Kndurma *i.* Kudurmak işi.
Kudurmak *f.* Kuduz olmak. *c.* Azmak.
Kudurtmak *f.* Kudurmasını mucip olmak.

Kuduz *i.* Hayvanlardan ve en ziyade köpeklerden ısırma suretile insanlara geçen ve vaktinde aşı yapılmazsa ölümle neticelenen tehlikeli bir hastalık, daülkelp. *s* Kudurmuş *c.* Azgın.

Kuduzböceği *i.* Ezilmişi yakı açmıya yarıyan bir böcek.

Kufa *f.* Burma dallarından örülmüş ırmak kayığı.

Kûfi *s.* Arap yazısının bir şekli.

Kuğu *i.* Boynu uzun ve gagası siyah bir kaz.

Kuka *i.* İplik yumağı.

Kukla *i.* Taş, alçı, bez v.s.den yapılmış bebek.—**oyunu** *i.* Bebekleri perde arkasında oynatarak yapılan oyun. *c.* Birinin elinde alet olan ve oyuncak gibi kullanılan adam.

Kuku *i.* Güvercin büyüklüğünde ve mayıs ayında öten bir kuş.

Kukulete *i.* Palto ve pelerine bitişik iğreti başlık.

Kukulya *i.* İpek kozası.

Kukulyacı *i.* Falcı çingene karısı.

Kukumav *i.* Baykuş.

Kukuvaya *i.* Palamut nev'inden bir balık.

Kul *i.* Esir. Köle. Mahlûk.

Kulâ *s.* Boz ve kızıl arasında bir renk.

Kulaç *i.* İnsan iki kolunu açtığı zaman bir ucundan öteki uca kadar olan mesafe.

Kulaçlamak *f.* Kulaçla ölçmek.

Kulağakaçan *i.* Çabuk yürür ve kuyruğu çatal bir küçük böcek.

Kulağıdelik *s.* Akıllı, anlayışlı. Herşeyi bilir.

Kulak *i.* Başın iki tarafında bulunan işitme uzvu. Bir şeye ilâve olunmuş parça. Bazı bıçak sapları başındaki çatal çıkıntı.— **asmak.** — **vermek** *f.* Dikkatle dinlemek.—**bükmek** *f.* Tenbih etmek. —

çekmek *f.* kulakları çekerek acıtmak. **Göz — olmak** *f.* Uyanık ve dikkatli bulunmak. **— kabartmak** *f.* Belli etmeden dinlemek. **— memesi** *i.* Kulağın aşağı sarkan yumşak yeri. **Eli kulağında** *h.* Hazır. **Devede — h.** Pek az şey. **Kelle — h.** Kılıklı.

Kulakçın *i.* Bazı külâhların kulakları örtmeğe mahsus kısmı.

Kulaksız *s.* Kulağı kesik.

Kulaktozu *i.* Kulağın deliği üstüne gelen şakak kısmı.

Kule *i* Yüksek yer, tepe. Yüksek ve üstüvane şeklinde bina. Binaların üstündeki küçük köşk.

Kuleizemin *i.* Eski kale surlarile hendeklerinin arsası.

Kulis *i.* Tiyotroda sahnenin gerisinde bulunan kısım.

Kullandırmak *f.* Kullanmasını temin etmek.

Kullanıklı, kullanışlı *i.* Uygun, kullanması kolay.

Kullanılmak *f.* Bir işte bulundurulmak, işlenilmek. İdare olunmak, zaptolunmak. Eskitilmek. Giyilmek.

Kullanış, kullanma *i.* Kullanmak işi.

Kullanmak *f.* İşletmek, işte bulundurmak. İş gördürmek. Giymek, eskitmek. Bir şeyi yeyip içmeği veya almağı âdet edinmek. İdare etmek. Cinsî münasebette bulunmak.

Kulluk *i.* Kölelik. İbadet.

Kulluk *i.* Polis veya asker karakolu.

Kulp *i.* Kapların tutulacak yeri, halkası c. Behane, vesile.

Kulplu *s.* Kulpu olan.

Kuluçka *s.* Yumurtaya yatmak üzre kızmış tavuk.

Kulunç *i.* Omuz kemiklerinde duyulan sızı. **—kırmak** *f.* Omuz kemiklerini masaj etmek.

Kulübe *i.* Küçük baraka, çardak.

Kulûp *i.* Kalpler.Gönüller.

Kum *i.* Sert taneler halinde ince ve pek ufak toprak. Bazı meyvalarda dişlere dokunan sert tanecikler. Bazı kumaşlardaki ufak benekler. Böbrek ve karaciğerde hâsıl olan tortular.—**saati** s.İçindeki kumu başka bir kaba tam bir saatte nakleden ve bu suretle zamanı ölçmeğe yarıyan alet.

Kumanda *i.* Askere emretme, askeri idare etme. Emir. İdare.

Kumandan *i.* Askere kumanda eden zabit.

Kumandanlık *i.* Kumandan makam ve vazifesi.

Kumandar *i.* Kumandan.

Kumanya *i.* Gemi zahiresi. Gemide erzak koymağa mahsus kiler. Azık, yemek.

Kumar *i.* Para mukabilinde oynanan talih oyunu.

Kumar *i.* Kerestesi makbul ve kırmızı bir ağaç. Dağgülü.

Kumarbaz, kumarcı *s.* Kumar oynıyan.

Kumarbazlık, kumarcılık *i.* Kumarcı hali.

Kumarhane *i.* İçinde kumar oynanılan bina.

Kumaş *i.* İpek, yün, keten v.s. den yapılmış dokuma. Herşeyin aslı, mayası c.Maya, çeşit.

Kumbara *i.* Para biriktirmeğe mahsus kapalı kutu. Dinamit, içi barutla dolu demir top.

Kumbaracı *i.* Kumbara atan asker.

Kumkeleri *i.* Mısırda yaşar bir cins kertenkele.

Kumkuma *i.* Her tarafı yuvarlak testi. Mürekkep hokkası.

Kumlu *s.* Kumla yapılan. İçinde kum bulunan.

Kumluk *i.* Kumlu yer.

Kumpanya *i.* Şirket.

Kumral *i.* Açık kestane rengi, koyu sarı.

Kumrallık *i.* Kumral oluş.

Kumru *i.* Güvercine benziyen bir kuş.

Kumrugöğsü *s.* Kurşuni ye yakın bir renk.

Kumsal, kumsallık *i.* Kumluk yer.

Kumusyon *i.* Bir para mukabilinde başkası için alışveriş veya başkasının işini takip etme ve bunun karşılığı olan para. Bir iş için toplanan meclis.

Kumusyoncu *i.* Kumusyon işi yapan.

Kumusyonculuk *i.* Kumusyoncunun işi.

Kundak *s.* Sıkı bağlanmış üstüvane şeklinde bohça. Yeni doğmuş çocuğun sıkıca bağlanmasına yarıyan bez takımı. Tüfeğin gerisindeki ağaç kısım. Topun dayandığı ağaç kısım. Ateş vermek için yağlı paçavralar v.s. den sarılıp hazırlanan bohça.

Kundakçı *i.* Tüfek kundağı yapan. Yangın çıkarmak için kundak koyan *c.* Fesatçı. Cani.

Kundaklamak *f.* Kundağa sarmak *c.* Fitne ve fesat çıkarmak.

Kundura *i.* Potin, iskarpin gibi ökçeli ayakkabı.

Kunduracı *i.* Kundura yapan.

Kunduracılık *i.* Kunduracı san'ati.

Kunduz *i.* Postundan kürk yapılan hayvan.

Kunt *s.* Keskin ve sivri olmıyan, kalın, ağır.

Kuntrat *i.* Kira, şirket akti veya bir ticaret işi için alıcı ve satıcı tarafından birlikte tanzim edilip notere tasdik ettirilen ve her iki tarafı muayyen şartlarla bağlı kılan senet, mukavelename.

Kuntratlı *s.* Kuntrata bağlanmış.

Kup *s.* Önüne geldiği kelimenin manasını mubalâgalandırır: *kupkuru*, pek kuru.

Kupa *i.* Bardak, kadeh. İskambil kâğıtlarının

yürek şeklinde benekli si. Dört tekerlekli kapalı araba. Maç veya yarışta kazanan tarafa hediye olarak verilen vazo, heykel v s.

Kuphiyat *i.* Çirkin ve kötü hareketler

Kupon *i.* Vadesi gelince bedeli verilerek koparılmak üzre esham ve tahvilâtın zımbalı faiz senedi. Maaş cüzdanı ve bu cüzdanın her aylık alındıkça koparılan zımbalı biletleri.

Kur *i.* Bağ. Kuşak.

Kur *i.* Âşıkça muamele.

Kura *i.* Talih denemek için çekilen kapalı pusla veya atılan zar. Yirmi yaşını dolduran gençlerden askere alınacakları ayırmak için çekilen kâğıt.

Kurabiye *i.* Un, şeker, süt ve bademle yapılan bir tatlı. *c.* Kadın gibi erkek.

Kurabiyeci *i.* Kurabiye yapıp satan.

Kurada *s.* Fskimiş, yıpranmış.

Kurak *s.* Kuru, yağmursuz.

Kuraklık *i.* Kuruluk, kurak oluş.

Kuran *i.* Hava ve su cereyanı, akıntı.

Kuran *i* Hazreti Muhammede Allahın gönderdiği kitap. Müslümanların din kitabı.

Kurani *s.* Kurana ait.

Kurbağa *i.* En ziyade bataklıklarda ve tatlısu kenarlarında yaşıyan küçük hayvan. — **tulumba** *i.* Bir nevi kuyu tulumbası.

Kurbağacık *i.* Kurbağa yavrusu. Dil altında hâsıl olan şiş.

Kurban *i.* Allah rızası için kesilip eti fıkaraya verilen hayvan. Bir uğurda feda olma.

Kurbanbayramı *i.* Zilhicce ayının onuna tesadüf eden ve kurban kesilen bayram.

Kurbanlık *i.* Kurban olarak kesilmeye yarar hayvan.

Kurbiyet *i.* Yakınlık.

Kurca *i.* Kaşıma.

Kurcaçıbanı *i.* Kaşımaktan azan çıban.

Kurcalamak *f.* Kaşımak, karıştırmak.

Kurcalaştırmak *f.* Kurcalamasını mucip olmak.

Kurdağzı *i.* Sandık ve dolapların köşelerine biribirine geçmek üzre yapılmış kertikler.

Kurdeşen *i.* Vücutte kırmızı kabarcıklarla çıkan hastalık.

Kurdurmak *f.* Kurmasını mucip olmak.

Kurena *i.* Karinler. Mabeyinci.

Kurgan *i.* Hisar.

Kurgaz *s.* Pek zayıf ve kuru.

Kurgu *i.* Kuruntu.

Kurk *i.* Gurk. Kuluçka.

Kurlağan *i.* Dolama.

Kurma *i.* Kurmak işi.

Kurmak *f.* Bir şeyin parçalarını bir araya getirip yerleştirmek. Tesis etmek. Toplamak. Makinayı işlemeğe hazır hale getirmek. Hazırlamak. Zihne komak, karar vermek.

Kurna *i.* Hamamların yıkanmak için yalaklı çeşmeleri.

Kurnaz *s.* Uyanık, açıkgöz. Hilekâr.

Kurnazlık *i.* Kurnaz oluş.

Kuron *i.* Diş üstüne geçirilen altın veya platin kapak.

Kurp *i.* Yakınlık, yan.

Kurra *i.* Kuran okuyan.

Kurs *i.* Koşu, yarış. Ders.

Kurs *i.* Daire şeklinde olan.

Kursak *i.* Kuşların birinci midesi, katı. İnce ve kurutulmuş barsak.

Kurşun *i.* Ağırlığı çok ve boz renkte bir maden. Ateşli silâhlarla atılan bu madenden yapılmış yuvarlak tane.

Kurşuncu *i.* Nazara karşı kurşun döken. Kurşun satan.

Kurşuni *s.* Kurşun renginde açık, külrengi.

Kurşunkalem *i.* Grafitten yapılan kalem.

Kurşunlamak *f.* Kurşunla kaplamak. Kurşunla damgalamak.

Kurşunsirkesi *i.* Kimyada kullanılan bir madde.

Kurt *i.* Köpeğe benziyen yırtıcı hayvan. Yerde sürünen ve birçok çeşitleri bulunan küçük böcek. Meyva ve ağaçları kemiren küçük hayvan, sürfe, küçük böcek.

Kurtarılmak *f.* Tehlikeden veya sıkıntıdan çıkarılmak. Rehinden alınmak.

Kurtarmak *f.* Tehlikeden çıkarmak. Rehinden almak. Beraet ettirmek.

Kurtbağrı *i.* Beyaz çiçek açar bir küçük ağaç.

Kurtlandırmak *f.* Kurtlanmasını mucip olmak.

Kurtlanmak *f.* Kurt peyda etmek.

Kurtlu *s.* Kurt peyda etmiş. *c* Bir yerde durmıyan.

Kurtluca *i.* Yerpalamudu denilen bir nebat. Az kurtlu.

Kurtmasalı *i.* Birini oyalamak için söylenen havaî söz *c.* Uzun süren lâkırdı.

Kurtulma *i.* Kurtuluş, selâmet. Kurtulmak işi.

Kurtulmak *f.* Tehlike veya sıkıntıdan çıkmak. Selâmete ermek. Bağlı olduğu yerden fırlayıp ayrılmak.

Kurtuluş *i.* Kartulma.

Kurtyeniği *i* Ağaç ve meyvada kurdun yediği delikler. *c.* Ayıp, noksan.

Kuru *s.* Yaş olmıyan. Susuz. Zayıf Çıplak. Boş. Sade. Kurutulmuş.

Kurudan *i.* Hayvanların burunlarında kemik hâsıl eden bir hastalık.

Kuruekmek *i.* Katıksız yavan ekmek.

Kurukahve *i.* Kavrulmuş kahve.

Kurukuruya *h.* Boşuboş.

şuna, nafile yere: *kuru kuruya pabuç paraladım.*

Kurulamak *i.* Islak bir şeyi silip kuru etmek.

Kurulanmak *f.* Vücudün ıslaklığını gidermek.

Kurulma, kuruluş *i.* Kurulmak işi.

Kurulmak *f.* Bir şeyin parçaları bir araya getirilip yerleştirilmek. Tesis olunmak. Toplanmak, içtima etmek. İşliyecek hale konulmak. Devşirilmek. Kibirlenmek, ögünmek. Akıl öğretilmek.

Kurultay *i.* Meclis.

Kuruluk *i.* Kuru oluş.

Kurum *i.* Tesis, kuruluş. Gurur, kibir, çalım. Ocaklarda toplanan is.

Kurumak *f.* Kuru olmak. Nebat susuzluktan yanmak. Zayıflamak. Vücudün bir uzvu felce uğrayıp hareketten kalmak. *e.* Bulunmaz hale konmak : *ortalık kurudu.*

Kurumlu *s.* Çalımlı.

Kurumsak *s.* Pezevenk,

Kuruntu *i.* Evham.

Kuruntulu *s.* Kuruntusu olan.

Kurusoğuk *i.* Kar ve yağmur yağmaksızın olan sert soğuk.

Kuruş *i.* Liranın yüzde biri, kırk para.

Kuruşluk *i.* Bir kuruş kıymetinde olan.

Kurut *i.* Durup koyulaşmış süt.

Kurutma *i.* Kurutmak işi.

Kurutmak *f.* Kuru haline komak *c.* Bulunmaz hale komak.

Kurutulmak *f.* Kuru haline konmak.

Kuruüzüm *i.* Kurutulmuş tane halinde üzüm.

Kurye *i.* Hükûmet merkezi ile sefaretler arasında mektup ve talimat götüren memur.

Kuskuğuk *i.* Yabani güvercinin erkeği.

Kuskun *i.* Atın eğerine bağlı ve kuyruğunun altından geçirilen kayış.

Kuskunudüşük *s.* Perişan.

Kuskus *i.* Ufak ve yu varlak taneler halinde pilâvlık hamur.

Kusma *i.* Kay, kusmak işi.

Kusmak *f.* Kayetmek, gasyan, istifrağ etmek. Yediği şeyl ağızdan çıkarmak. Şiddetle dışarı atmak.

Kusmuk, kusuk, kusuntu .. Rusulan şey.

Kusturmak *f.* Kusmasını mucip olmak.

Kusturucu *i.* Kusturan.

Kusulmak *f.* Yenilen şey ağızdan çıkarılmak.

Kusur *i.* Eksiklik, noksan. Ayıp, sakatlık. Suç, kabahat. Tedbirsizlik, ihmal. Artan kısım, fazla.

Kusurlu *s.* Kusur ve noksanı olan.

Kusursuz *s.* Kusuru olmıyan.

Kusva *s.* En uzak. Son.

Kuş *i.* Havada uçar ve iki ayak üzere yürür kanatlı hayvan.

Kuş *i.* İhtiyar atın sağrısındaki tüyü dökülmüş yer.

Kuşak *i.* Bele sarılan uzun ve dar kumaş veya kayış kemer. Duvarı sağlamlaştırmak için konulan kereste sırası. Kapı v.s. nin arkasına vurulan direklerden herbiri.

Kuşanmak *f.* Kuşak takmak. Etrafı sarılmak.

Giyinip— *f.* Hazırlanmak.

Kuşantı *i.* Kuşanacak şey. Elbise, takım.

Kuşat *i.* Burulan oğlak.

Kuşatmak *f.* Etrafını almak, sarmak. Beline kuşak ve kemer bağlatmak.

Kuşbaşı *s.* Büyücek parçalar halinde et parçası, kar tanesi.

Kuşbaz *s.* Kuş yetiştiren.

Kuşbazlık *i.* Kuşbaz işi.

Kuşbeyinli *i.* Akılsız.

Kuşburnu *i.* Gaga. Kırmızı meyvasından reçel ve murabba yapılan yabani gül.

Kuşçu *i.* Vaktile saraylarda doğan ve atmaca

gibi avcı kuşlara bakan.

Kuşdili *i.* Kelimenin her hecesine ayni harfi ilâve etmek suretile bir konuşma oyun: *kufuş difilifi.*

Kuşhane *i.* Küçük tencere.

Kuşilleti *i* Atlarda olan bir hastalık.

Kuşkanadı *i.* Kuşların kanatlarından yapılan süpürge ve yelpaze. Bir boğaz hastalığı.

Kuşkirazı *i.* Küçük taneli bir kiraz.

Kuşkonmaz *i.* Sert kabuklu ve suyu emilen bir sebze.

Kuşku *i.* Huylanma.

Kuşkulanmak *f.* Ürkmek.

Kuşlak *i.* Kuşu çok olan avlanacak yer.

Kuşlokumu *i.* Yumurtalı tatlı bir hamur.

Kuşluk *i.* Öğle vakti. Öğle yemeği. Büyük kuş kafesi.

Kuşmar *i.* Kuş tuzağı.

Kuşpalazı *i.* Boğazın şişmesinden ibaret tehlikeli bir hastalık, difteri. Kuş yavrusu.

Kuşsütü *i.* Bulunmaz şey.

Kuştüyü *i.* Yatak, şilte v.s. doldurulan bazı kuşların ince tüyleri.

Kuşüzümü *i.* Küçük ve siyah bir üzüm.

Kuşyemi *i.* Kenevir tohumu.

Kut *i.* Baht, uğur.

Kut *i.* Gıda, azık.

Kutan *i.* Büyük pulluk.

Kutbî *s.* Kutup mıntakalarına ait.

Kutbiyet *i.* Pusla ibresinin kutba doğru dönmek hassası.

Kutlanmak, kutulanmak *f.* Uğurlu olmak.

Kutlaşmak, kutulaşmak *f* Tebrikleşmek, bayramlaşmak.

Kutlu *s.* Uğurlu.

Kutluluk *i.* Kutlu oluş.

Kutren *h* Kutru itibarile.

Kutsî *s.* Mukaddes.

Kutsiyat *i.* Mukaddesata ait şeyler.

Kutsiyet *i.* Kutsî oluş.

Kutsuz *s.* Uğursuz.

Kutsuzluk *i.* Uğursuzluk.

Kutu *i.* Tahta, mukavva, teneke v. s. den mahfaza, kap. Kilenin sekizdebiri olan bir hububat ölçüsü.

Kutup *i.* Arzın mihverinin iki mukabil noktasından herbiri: *Cenup kutpu, Şimal kutpu.*

Kutupyıldızı *i.* Şimal kutbuna pek yakın bulunan sabit yıldız. Demirkazık.

Kutur *i.* Taraf. Daireyi merkezinden geçirerek ikiye ayıran hat.

Kuvva *i.* Kuvvetler.

Kuvve *i.* Kuvvet. Niyet tasavvur. His, duygu. **—den file çıkmak** *f.* Tasarlanan şey yapılmak.

Kuvvet *i.* Bir iş yapmak veya vücude getirmek için kullanılan, emek, zor, güç, takat, kudret. Bir devletin askeri. Sağlamlık, sıhhat Dayanıklık. Tesir, nüfuz. Hassa, şiddet. Bir addin kendi mislile kaç defa zarbedileceğini gösteren üstündeki küçük rakam. **Beygir — i** *i.* Bir makinanın tahammül derecesini gösteren ölçü.

Kuvvetlendirmek *f.* Kuvvet vermek.

Kuvvetlenmek *f.* Kuvvet peyda etmek.

Kuvvetli *s.* Kuvveti yerinde olan. Tesirli.

Kuvvetsiz *s.* Kuvveti olmıyan. Tesirsiz.

Kuvvetsizlik *i.* Kuvvetsiz oluş.

Kuyruk *i.* Bazı hayvanların kıçları üzerinden sarkan uzun ve tüylü uzuv. Zeyl, ilâve. *c.* Birinin arkasına takılıp hiç ayrılmıyan kimse. Son, en gerideki kısım. Gözün kulağa doğru olan ucu.

Kuyrukacısı *i.* Hınç.

Kuyrukkapağı *i.* Bazı hayvanların çıplak ve tüysüz kuyruk yeri.

Kuyrukluyıldız *i.* Bü-

yük ve parlak bir yıl dız arkasında bir yel paze gibi uzanan küçük yıldızlar kümesi.

Kuyruksallıyan *i.* Peygamber kuşu denilen bir kuş.

Kuyruksokumu *i* Kuyruk yeri, belkemiğinin nihayetindeki parça.

Kuyrukyağı *i.* Koyun kuyruğu eritilerek alınan yağ.

Kuytu *s.* İzbe, kapanık. Karanlıkça. *i.* Köşe, bucak.

Kuyu *i.* Su için kazılmış derin çukur.

Kuyucu *i.* Kuyu kazıcı.

Kuyudat *i.* Kayitler.

Kuyum *i.* Ziynet eşyası.

Kuyumcu *i.* Altın ve gümüşten süslü şeyler yapan.

Kuyumculuk *i.* Kuyumcu san'ati.

Kuyut *i.* Kayitler.

Kuzahiye *i.* Gözün renkli (menevişli zar) ta bakası.

Kuzey *i.* Dağların güneş görmiyen yüzü. Güneş karşılığı

Kuzgun *i.* İri kara karga.

Kuzguncuk *i.* Hapishane kapılarındaki demir parmaklıklı pencere.

Kuzguni *s.* Pek siyah.

Kuzu *i.* Koyun yavrusu. *c.* Halim, uysal.

Kuzudişi *i.* Çocuklarda ilk çıkan ve altı yedi yaşlarında değişen diş.

Kuzukestanesi *i.* Küçük kestane.

Kuzukulağı *i.* Ekşimtrak tatta büyük yapraklı bir nebat.

Kuzulamak *f.* Koyun yavrulamak.

Kuzulu *s.* Yanında yavrusu olan koyun.

Kuzupalamudu *i.* Palamudun bir cinsi.

Küçücük *s.* Pek küçük.

Küçük *s.* Büyük olmıyan, ufak. Ehemmiyetsiz, değersiz. Adi, hakir. Genç. Yaşsız. *i.* Yavru çocuk.

Küçüklemek *f.* Hakir görmek.

Küçüklü *s.* İçinde küçükleri bulunan. **Büyüklü**—*s.* Küçük büyük karışık.

Küçüklük *i.* Küçük oluş. Çocukluk. Yakışmıyan hareket, ayıp.

Küçülmek *f.* Daha küçük olmak. Yaşını gizleyip kendini küçük göstermek. Utanılacak bir vaziyette kalmak,

Küçültmek *f.* Bir şeyi olduğundan daha küçük yapmak. Utanacak hale sokmak. Ehemmiyetini azaltmak. Yaşını küçük göstermek.

Küçümen,küçümencik *s.* Pek küçük.

Küçürek *s.* Küçükçe,

Küduret *i.* Keder. Tasa Bulanıklık.

Küf *i.* Rutubetten hâsıl olan yeşilimsi ve zehirli madde.

Küfeci *i.* Küfe ile eşya taşıyan hamal.

Küfeli *s.* Arkasında küfe olan.

Küfelik *s.* Sızmış sarhoş. Bir küfenin alabileceği miktar.

Küflenmek *f.* Küf tutmak. *c.* Olduğu yerde kalıp eskimek.

Küfletmek *f.* Küf tuttırmak. Eskitmek.

Küflü *f.* Küf tutmuş. *c.* Modası geçmiş. El dokunulmamış

Küfran *i.* Namkörlük.

Küfretmek *f.* Dinini tanımamak, büyük günah işlemek. Sövmek.

Küfür *i.* Dinsizlik. Sövme.

Küfürbaz *s.* Söven.

Küfüv *i,* Akran.

Küheylan *i.* Cins at.

Kükre *s.* Kızgın, azgın, ağzı köpürmüş.

Kükremek *f.* Ağız köpürmek, azmak, kızmak.

Küknar *i.* Bir nevi çam ağacı.

Kükürt *i.* Toz ve parça halinde tıpta ve sanatlarda kullanılan sarı ve fena kokan bir maden.

Kükürtçiçeği *i.* Tasfiye edilmiş kükürt.

Kül *i.* Yanan odun ve kömürden kalan toz.

Kül *s.* Hep, bütün, cümle. *i.* Umum, umumi yet.

Külâh *i.* Vaktile kullanılan ucu sivri bir başlık. Mahrut şeklinde olan şey — **giydirmek** *f.* Aldatmak.

Külâhçı *i.* Külâh yapan *c.* Hilekâr.

Külbastı *i.* Isgarada pişmiş belkemiği ucundaki et.

Külbastılık *s.* Külbastı yapmağa yarar.

Külçe *i.* Erimiş maden parçası. Küme.

Külek *i.* Kulplu ve üstüvane şeklinde ağaç kap.

Kületmek *i.* Mahvetmek.

Külfet *i* Zahmet, yorucu iş. Resmî ve teklifli muamele.

Külhan *i.* Hamamda suyu ve hamamı ısıtmak için ateş yakılan yer.

Külhanbeyi *i.* Çapkın, serseri.

Külhani *i.* Küçük yaramaz, küçük çapkın.

Külleme *i.* Üzüm tanelerinin kararıp mantar peyda etmesinden ibaret bir hastalık.

Küllî *s.* Külle, bütüne ve umuma ait. Umumî.

Külliyat *i.* Bir şeyin umumu. Bir müellifin bütün eserleri. seri.

Külliyen *h.* Büsbütün. Hiç, asla.

Külliyet *i.* küllî oluş.

Külliyetli *s.* Çok, bol.

Küllü *s.* Kül ile karışık.

Külolmak *f.* Mahvolmak.

Külot *i.* Belden dize kadar geniş ve aşağısı dar pantalon. Etekleri dar kadın fistanı.

Külrengi *i.* Kurşuni renk.

Külünk *i.* Ağır taşları kaldırmak için kullanılan uzun ve sivri uçlu demir manivelâ.

Külüstür *s.* Eski, köhne.

Kümbet *i.* Çıkıntı.

Küme *i.* Yığın.

Kümek *i.* Küme. Umumun koşup yardım etmesi.

Kümes *i.* Tavukların barındıkları kapalı yer. Kulübe. —**hayvanları** *i.* Tavuk, gaz, ördek, hindi v.s.

Kümültü *i.* Bostan ve ormanda yapılan bekçi ve avcı kulübesi.

Künde *i.* Köstek. Tuzak.

Künfes *i.* Tenha, ücra.

Künfeyekûn *s.* Perişan.

Küngürlemek *f* Uyku basmak.

Künh *i.* Dip, derinlik. Bir şeyin en yüksek noktası, uç. Nihayet. Cevher, esas. — **üne varmak** *f.* İyi anlamak.

Künk *i.* Su sevkına yarıyan üstüvane şeklinde kiremit boru.

Künke *i.* Yonga.

Küp *i.* Topraktan büyük ve ağzı dar kap, kavanoz ve testinin büyüğü. — **lere binmek** *f.* Çok kızmak.

Küpe *i.* Kadınların kulağa taktıkları süs. **Kulağına—olmak** *i.* Unutmamak : *bu sözüm kulağına küpe olsun.*

Küpeçiçeği *i.* Küpe gibi aşağıya sarkar bir çiçek.

Küpeşte *i.* Geminin kenarlarındaki tahta siper. Parmaklığın üzerindeki kalın tahta.

Kürdan *i.* Dişleri temizlemek için ince çöp, diş karıştıracağı, hilâl.

Kürdanlık *i.* Kürdan kutusu.

Kürdî *i.* Musikide bir makam.

Küre *i.* Merkezine olan mesafeleri her noktada müsavi olan mücessem cisim yuvarlak. **Musattah** — *i.* Yeryuvarlağının bütün kıt'a ve denizlerini gösteren harita. **Mücessem** — *i.* Dünyanın şeklini, kara ve denizlerini göstermek üzere yapılan ve bir mihver etrafında dönen yuvarlak mukavvadan harita.

Küreiarz *i* Üzerinde ya-

şadığımız seyyare,dünya, yeryuvarlağı.

Kürek *i.* Ucundaki demir levha ile toprak v.s. atmağa mahsus uzun saplı bir alet. Kayıkları yürütmek için kullanılan kalın ve ucu yassı alet. Fırınlarda ekmeği salmak için kullanılan uzun saplı tahta alet.

Kürek *i.* Vaktile gemilerde kürek çekmek cezası.

Kürekçi *i.* Sandalda kürek çeken. Kürek yapan ve satan.

Kürekkemiği *i.* Omuzun arka tarafındaki üçköşeli yassı kemik.

Kürekli *s.* Küreği olan.

Kürelemek *f. Bak*: Kürümek.

Küremek *f. Bak*: Kürümek.

Küremsi *i.* Küreye benzer.

Kürevî *s.* Küre şeklinde.

Küreyvat *i.* Kanın içinde bulunan mikroskopla görülebilir yuvarlak şeyler.

Küreyve *i.* Küçük yuvarlak şey.

Kürk *i.* Tüyleri yumşak ve güzel olan bazı hayvanların elbisenin içine veya dışına kaplanan derisi. İçi kürkle kaplanmış palto.

Kürkçü *i.* Kürk yapıp satan.

Kürsü *i.* Oturulacak yüksekçe yer. Vaiz veya hatibin, muallimin oturduğu yüksek yer. Taht. Makam, vazife. Kaide, ayaklık.

Kürsülü *s.* Metin ve oturaklı.

Kürsütaşı *i.* Duvarın köşesine konulan büyükçe taş.

Kürt *i.* İran hududu tarafında oturan bir kısım ahali.

Kürümek *i.* Toprak ve gübre v.s. yi kürekle sürüp temizlemek.

Küs *i. Bak*: Küsü.

Küskü *i.* Yarı yanmış odun. Taş kırmak ve duvar delmek gibi işlere yarıyan bir ucu

sivri demir sopa. Ocakta odunları dayamıya mahsus kısa ayaklı demir çubuk. Sopa.

Küskün *s.* Küsmüş.

Küskünlük *i.* Gücenme. Dargınlık.

Küskütük *s.* Kaskatı.

Küsme *i.* Küsmek işi.

Küsmek *f.* Kalp kırılmak, gücenmek, darılmak, dargın olmak. Yerinden hoşlanmamak.

Küstah *i.* Arsız.

Küstahlık *i.* Arsızlık.

Küstere *i.* Bileği çarkı. Yivli rende. Değirmen taşı yapmağa yarıyan bir taş.

Küstürmek *f.* Gücendirmek, darıltmak.

Küsuf *i* Güneş tutulması.

Küsur *i.* Kesirler.

Küsü *i.* Güceniklik.

Küsülü *s.* Gücenik.

Küşade *s.* Açık.

Küşat *i.* Açma. — **etmek** *f.* Açmak. — **resmi** *i.* Yeni yapılan bir bina, mektep v.s. nin ilk defa olarak açılması merasimi.

Küşayiş *i.* Açıklık.

Küşne *i.* Karaburçak.

Küt *s.* Kötürüm. *h.* Vurup dövmeyi veya derin derin ses çıkarmağı tasvir eder ve tekrarlanarak söylenir: *yüreğim küt küt atıyor*

Kütbucak *i.* Doksan dereceden büyük zaviye, münferiç zaviye.

Kütle *i* Yığın, küme.

Kütlemek *f.* Küt küt ses çıkarmak.

Kütlevî *s.* Kütle halinde.

Kütük *i.* Ağacın kalın kısmı, gövdesi. Kalın odun. Anadefter, esas defteri. **Nüfus kütüğü** *i.* Nüfus sicilli.

Kütür *h* Sert ve gevrek sesi anlatır ve tekrarlanarak söylenir: *kütür kütür yedim.*

Kütürdemek *f.* Kütür kütür ses çıkarmak.

Kütürdetmek *f* Kütürdemesini mucip olmak.

Kütürtü *s.* Kütür kütür ses çıkarma.

Kütürtülü *s.* Kütürtüsü olan.

Küul *i.* Alkol. ispirto.

Küulî *s.* Alkola ait.

Küvet *i.* Küçük leğen. Fotoğraf plâklarını yıkamağa mahsus küçük kap.

Küz *i.* Sıcak kül.

L

L *i.* Türkçe alfabenin on dördüncü harfidir; "â„ harfinden evvel ince, "a„dan evvel de kalın okunur.

Lâ *h.* Kelimenin evveline gelerek nefiy manası verir: *Lâekal*, en azdan; *lâdinî*, din ile alâkası olmıyan.

Lâ *i.* Musikide bir nota.

La, le *e.* İlenin kısaltılmış şekli: *kalemle*, kalem ile; *kitapla*, kitap ile.

Lâalettayin *e.* Her ne ve herkim olursa: *lâalettayin bir yazı yaz.*

Lâbada *i.* İspanak cinsinden yenir bir ot.

Lâboratuvar *i.* Tecrübe ve ameliyat salonu.

Läbüt *e.* Lâzım. *h.* Elbette, çaresiz.

Läciverdî *s.* Lâcivert renginde.

Lecivert *i.* Kıymetli koyu mavi renkte bir taş. *s.* Koyu mavi renk.

Lâçin *i.* Beyazlı veya kırmızı ayaklı bir cins şahin. *s.* Sarp.

Lâden *i.* Bir cins çalıdan alınan ve saç ve sakal boyamak için kullanılan bir zamk.

Lâdes *i.* Tavuğun göğüs kemiğini kırarak biribirini aldatmak için bahse girişme.

Lâdinî *s.* Din işlerile münasebeti olmıyan.

Lâf *i.* Lâkırdı, söz. Boş lâkırkı. Atıp tutma, öğünme. —**atmak** *f.* Harfendazlık yapmak, sarkıntılık etmek.

Lâfazan *i.* Çok söyliyen.

Lâfazanlık *i.* Gevezelik.

Lâfetmek *f.* Konuşmak.

Lâfız *i.* Ağızdan çıkan söz.

Lâfzan *h.* Mana nazarıdikkate alınmaksızın yalnız lâfız ve şekil itibarile.

Lâfzî *s.* Lâfza ait.

Lağap *i. Bak:* Lâkap.

Lâgar *s.* Zayıf, arık.

Lâğım *i.* Yeraltında üstü örtülü pislik mecrası. İçine barut doldurarak ateşlemek için kazılmış çukur.

Lâğımcı *i.* Lâğım temizleyen amele. Kuyu kazarak içine barut doldurarak ateşliyen.

Lâğıv *i.* Kaldırma.

Lâğvetmek *f.* Kaldırmak, teshetmek, hükümsüz bırakmak.

Lâhana *i.* Büyük ve kat kat yapraklardan ibaret bir sebze.

Lâhavle *i.* Canısıkıntısını ve sabırsızlığı anlatır.

Lâhik *s* Ulaşan, birleşen. İlâve olunan. Sabık mukabili, şimdiki.

Lâhika *i.* İlâve, katıntı

Lâhim *i.* Et.

Lâhin *i.* Güzel ve kaideli ses, nağme, ezgi, ahenk.

Lâhit *i.* Kabir.

Lâhuraki *i.* Hint şallarını taklit ile yapılan yünden ve ince bir kumaş.

Lâhuri *i.* Hindistanın Lâhur şehrinde yapılan şal kumaşı.

Lâhut *i.* Tanrılık.

Lâhuti *s.* Tanrılığa ait.

Lâhza, lâhze *i* Göz kapıyacak kadar zaman, an.

Lâin *s.* Lânetlenmiş.

Lâk *h.* İsimlerin sonuna gelerek mekân bildirir: *kışlak*, kışlanacak yer. Bazı isimlere ve asıl fiile ilâve olunarak sıfat teşkil eder: *patlak*, *çatlak*.

Lâkap *i.* Aile veya şahıs ismine ilâve olunan isim, sonradan takılan isim, san, lâğap. Soy adı.

Lâke *s.* Bir nevi vernikle boyanmış eşya ve mobilya.

Lâkerda *i.* Palamut balığının tuzlanmışı.

Lâkin *c.* Ancak, fakat, ama: *Lâkin ben bunu söylemedim.*

Lâkırdı *i.* Lâf, söz Konuşma. Boş söz.

Lâkırdıcı *s.* Geveze.

Lâklâk *i.* Leylek. Leyleğin gagasını biribirine

vurarak çıkardığı ses. Gevezelik.

Lâklâka *i.* Gevezelik.

Lâklâkiyat *i.* Boş lâkırdılar.

Lâl *s.* Dilsiz.

Lâl *i.* Çok kıymetli ve kırmızı renkte bir taş. Kırmızı mürekkep.

Lala *i.* Çocuk hizmetkârı.

Lalalık *i.* Lalalık sıfatı.

Lâle *i.* İlkbaharda açan ve çok çeşidi olan soğanlı bir çiçek.

Lâle *i.* Vaktile suçluların boynuna vurulan halka. İncir koparmak. için ucu çatallı sırık.

Lâlegûn *s.* Lâle renginde, pembe.

Lâlezar *i.* Lâle bahçesi.

Lâma *i.* Uzun ve yassı maden safhası.

Lâmba *i.* İçinde petrol v.s. yakılan ışık âleti.

Lamba *i.* Doğrama işlerinde v.s. de açılan yiv.

Lâme *i.* Parlak sırmalı bir kumaş.

Lâmekân *s.* Mekânsız.

Lâmi *s.* Parlıyan.

Lâmis *s.* Lemseden.

Lâmise *i.* Vücudün bir tarafına dokunulduğu zaman duyulan his.

Lâmbasa *s.* Bol, hantal. **Lağınık.** *i.* Uzun ve yırtmaçlı etek.

Lândo,Lândon *i.* İki tarafında körükleri bulunan.

Lâne *i.* Yuva.

Lânet *i.* İlenç, beddua. Allahın merhametinden mahrumiyet. — **okumak** *f.* Beddua etmek.

Lânetleme *i.* Lânetlemek işi. Mel'un.

Lânetlemek *f.* Lânet okumak, beddua etmek.

Langırlungur *i.* Pek kaba konuşmayı ve gürültüyü anlatır : *Araba langırlungur yapıyor.*

Langırtı *i.* Langır lungur ses.

Lâpa *i.* Ezik ye yumuşak pilav. Ağrı, çiban ve soğukalığına karşı yakı yeriue kullanılan merhem. *c.* Sölpük, gevşek. — — *h.* Sölpük

bir halde parça parça düşmeği anlatır: *kar lâpa lâpa yağıyor.*

Lâpacı *s.* Lâpa ile beslenmiş. Lâpa yemesini seven. Rahatı seven.

Lâpçın *i.* Konçlu fotin.

Lar, ler *e.* İnce hafif hecelerden sonra **ler**, kalın hecelerden sonra da **lar** şeklinde kullanılan cemi edatı: *kitaplar, kalemler.*

Lâstik *i.* Kavuçuktan yapılan ve çekildikçe uzıyan bir madde. Yağmur ve rutubetten korunmak için ayakkabı üzerine giyilen kavuçuk kaloş. Kurşunkalemile yazılan yazıyı silmek için kullanılan goma.

Lâstikçi *i.* Ayakkabı lâstiklerini satan.

Lâstikli *s.* Lâstiği olan. Lâstikten yapılmış. Lâstik gibi uzayıp kısalan. Elâstiki *c.* İstenilen tarafa çekilebilen: *çok lâstikli bir söz söyledi.*

Lâstikotin *i.* Bir nevi örme kumaş.

Lâşe, leş *i.* Ölmüş hayvan ve insan bedeni, kadavra. *c.* İşe yaramaz. Pis kokulu.

Lâşek *h.* Şüphesiz.

Lâta *i.* Cüppe. Dar ve uzun kereste. Kısa ilmiye cübbesi.

Lâtif *s.* Yumuşak, nazik, hoş. Güzel. Cismanî olmıyan, ruhanî. İnce.

Lâtife *i.* Güldürecek güzel söz, şaka.

Lâtifeci, lâtifegû *s.* Şakacı.

Lâtin *i.* İtalyan, Fransız ve İspanyol milletlerinin mensup olduğu ırk. Güzel kokulu bir çiçek.

Lâtince *i.* Lâtin lisan ve yazısı. *s.* Lâtin kavmine ait.

Lâtinçiçeği *i.* Bir nebat.

Lâtinyelkeni *i.* Üç köşeli yelken.

Lâûbali *s.* Teklifsiz. Saygısız. Kayıtsız.

Lâûbalilik *i.* Lâûbali oluş.

Lâûbaliyane *s.* Lâûbali bir surette.

Lâv *i.* Yanardağlardan çıkan ve soğuduğu vakit katılaşan mayi halinde ateş.

Lâvâbo *i.* Yıkanma takımı.

Lâvaj *i.* Yarayı ilâçlı su ile yıkama.

Lâvanta *i.* Güzel kokulu su, esans.

Lâvantacı *i.* Lâvanta yapan veya satan.

Lâvantaçiçeği *i.* Güzel kokulu bir çiçek.

Lâvha, levha *i.* Asılı resim veya yazı. Tablo, tabelâ. Plâka.

Lâvhacı, levhacı *i.* Lâvha yapan, tabelacı.

Lâvta *i.* Rahimden çocuk almak için kullanılan alet. Ebe doktur.

Lâvta *i.* Bir nevi telli çalgı.

Lâvtacı s. Lâvta denilen çalgıyı çalan adam.

Lâyemut *s.* Ölmez.

Lâyenkati *i.* Durup dinlenmeden.

Lâyetecezza *s.* Parçalanmaz, ayrılmaz.

Lâyetegayyer *i.* Değişmez.

Lâyezal *s.* Zevalsiz.

Lâyiha *i.* Herhangi bir iş hakkında kaleme alınan yazı. **kanun — sı** *i.* Kanunun tasdik edilmeden evvelki müsveddesi.

Lâyık *s.* Yakışan, münasip. *i.* İyi veya kötü yakışan şey. Ceza.

Lâyuat *s.* Sayısız, pek çok.

Lâyuhsa *s.* Hesapsız.

Lâyuhti *i.* Hata işlemez.

Lâz *i.* Karadenizin şark sahilindeki ahali.

Lâza *i.* Küçük tekne.

Lâzca *s.* Lâz usulünce *i.* Lâz dili.

Lâzime *i.* Yapılması icap eden şey, vazife, borç, lâzım.

Lâzım s. Lüzumlu. — **gelmek** *f.* İktiza etmek, icap etmek.

Lâzımlı *i.* Lüzumu olan.

Lâzımlık *i.* Havruz.

Lebalep *i.* Ağzına kadar dolu.

Lebbeyk, leppey *h.* Efen-

dim, ne emriniz var manasına eskiden kullanılır bir tabir.

Lebiderya *i.* Deniz kenarı.

Leblebi *i.* Kavrulmuş nohut

Leblebici *i.* Leblebi kavuran ve satan.

Ledün *i.* Allah bilgisi.

Ledüniyat *i.* Allah bilgisi sırları *c.* Bir işin gizli tarafı, içyüzü.

Lef *i.* Sarma, devşirme. Bohça veya zarf içine sokma, paket yapma.

Leffen *h.* Sararak, içine yerleştirerek.

Leffetmek *f.* İçine yerleştirmek.

Leh *i.* Birinin iyiliği için yapılan hareket, aleyh zıddı : *Mahkemede lehimde söyle, aleyhimde söyleme.*

Leh, Lehistan *i.* Umumî Harpten sonra merkezî Avrupada teşekkül etmiş 28 milyon nüfuslu bir cümhuriyet. Polonya.

Lehçe *i.* Bir dilin ayrıldığı muhtelif kollardan herbiri, dil şubesi. Beniz. Leh lisanı.

Lehim *i.* Madenleri yapıştırmağa yarıyan kalay v.s.

Lehimlemek *f.* Lehim ile yapıştırmak.

Lehimlenmek *f.* Lehim ile yapıştırılmak.

Lehimli *s.* Lehim yapılmış.

Lehli *i. s.* Polonyalı, Lehistan ahalisinden.

Leim *s.* Alçak.

Leke *i.* Kir izi. Yüzkarası.

Lekeci *i.* Elbise lekelerini çıkarıp temizliyen.

Lekedar *s.* Lekeli.

Lekelemek *f.* Lekeli yapmak. Kötülemek.

Lekelenmek *f.* Lekeli olmak, pislenmek, kötülenmek.

Lekeli *s.* Lekesi olan.

Lekelihumma *i.* Tifüs hastalığı.

Lekende *i.* Kaba dikiş.

Lem'a *i.* Parıltı.

Lemha *i.* Gizlice bir bakma. Parıldama.

Lemis *i.* El ile tutma, dokunma.

Lemsetmek *f.* Dokunmak.

Lemsî *s.* Lemse ait.

Lemyezel *s.* Zail olmaz, daimî. Tanrı.

Lenduha *s.* Pek büyük.

Lenfa *i.* Bedenin içinde veritlerde dolaşan berrak bir mayi.

Lenfavî *s.* Kanı az ve lenfası çok olan zayıf vücut.

Lenger *i.* Gemi demiri. Bakırdan yayvan ve kenarları genişçe kap.

Lengerendaz *s.* Demir atan (vapur).

Lep *i.* Dudak. Kenar.

Lepberlep *h.* Dudakdudağa.

Lepiska *s.* İpek gibi yumşak ve kumral (saz).

Lerzan *s.* Titriyen.

Lerze, lerziş *i.* Titreyiş

Lerzenak *s.* Titriyen.

Lesepase *i.* Pasaport yerine kaim olan mürur tezkeresi.

Leşger *i.* Asker.

Letafet *i.* Lâtif oluş.

Leva *i.* Bir frank kıymetinde bulgar parası.

Levanten *i.* Şark memleketlerinde doğmuş Lâtin cemaati.

Levazım *i.* Yaşamak ve geçinmek için lâzım olan şeyler. —**dairesi** *i* Askerin veya bir müessesenin erzak, cepane v.s. eşyasını temin eden daire.

Levazımat *i. Bak:* Levazım.

Levent *i.* Gemilerde lombar kapağını kaldırmağa mahsus zincir. Vaktile Venediklilerin maaşla kullandıkları asker. *s.* Güzel endamlı, çevik.

Leventlik *i.* Levent oluş.

Levger *i.* Çizme ucunun şekli ve kâlıbı

Levhımahfuz *i.* Üzerinde insanların başına gelecek yazılmış olduğuna itikat edilen levha.

Levin *i.* Renk. Çeşit.

Levis *i.* Pislik.

Levm *i.* Azarlama.

Levmetmek *f.* Zemmetmek. Azarlamak.

Levrek *i.* Eti lezzetli bir balık.

Levze *i.* Bademcik.

Leyl *i* Gece.

Leylâk *i.* Salkım şeklinde ve güzel kokulu çiçeği olan bir ağaç.— **rengi** *i.* Leylâk çiçeğinin rengi.

Leylek *i.* Kışın sıcak memleketlere göçen uzun ayaklı ve uzun boyunlu kuş.

Leylen *z.* Gece vakti.

Leylî *s.* Geceye mensup, gece vakti olan. Gece vakti içinde kalınan (mektep). Gece mektepte yatan (talebe).

Leytelealle *h.* Oyalandırma, sürüncemede bırakma: *işimiz leytelealle kalıyor.*

Leyyin *s.* Yumuşak, mülâyim.

Lezgi *i.* Kafkasyada,oturan ve Gürcülere benziyen bir kavm.

Leziz *s.* Lezzetli.

Lezuk *i* Yakı gibi bedene yapıştırılan ilâç.

Lezukî *i.* Yapışkan.

Lezzet *i.* Zevk, tat, çeşni, ağızla duyulan his. Tatlılık, lezizlik.

Lezzetlenmek *f.* Lezzet almak.

Lezzetlendirmek *f.* Lezzet vermek.

Li, lı, lu, lü, lû *e.* Ahenk kaidesine göre isimlerin sonuna gelerek sıfatlar yaparlar: *davetli, paralı, sütlü, İstanbullu.*

Libade *i.* Kısa ve pamuklu hırka.

Libas *i.* Elbise.

Libre *i.* Yarım kilogram tartı.

Lider *i.* Bir siyasi fırkada en mühim şahsiyet, reis.

Lif *i.* Bazı nebatların kabuğundan çıkarılarak ip ve dokuma yapmakta kullanılan iplik iplik teller. Bu nebatî ipliklerden yapılmış sabunu çabuk köpürten saçak.

Lifi *s.* Life ait. İplik iplik.

Liğen, leğen *i.* Yıkanmakta kullanılan büyük ve yayvan kap.

Liğnit *i.* Üzerinde ağaç izleri görülen bir nevi madenkömürü.

Lik *i.* Maç.

Lik, lık, luk, lük *e.* Ahenk kaidesine göre kelimenin sonuna gelerek bu kelime isim ise sıfat yapar: *bayramlık, kostümlük*: yer bildirir: *dağlık, kumluk, bahçelik*: alet ismi olur: *gözlük, başlık*. İlâ ve olunduğu kelime sıfat ise isim olur: *fenalık, güzellik, oburluk*.

Lika *i.* Mürekkep hokkalarına konulan ham ipek. Boyacı ve yaldızcıların kullandığı bir zamk.

Likorinoz *i.* Kefalın bir nev'ini iste kurutarak yaptıkları balık pastırması.

Likör *i.* Meyvadan yapılan ve içinde ispirto bulunan tatlı bir içki.

Liman *i.* Denizde gemilerin barınabileceği tabiî veya sun'î yer, koy. **Süt**— *i.* Sükûnet. **—reisi** *i.* Liman işlerini idare ve limana girip çıkacak gemilere nezaret eden bahriye zabiti.

Limanlamak *f.* Limana girmek. Deniz sakinleşmek.

Limanlık *i* Liman gibi emin ve mahfuz yer. Sükûnet *s.* Liman yapılmağa müsait.Sakin.

Limba *i.* Bir yük kayığı.

Lime *i.* Uzun uzun parçalanmış şey. — —*h.* Parça parça.

Limitet *i.*Anonim şirketler haricinde olarak bilûmum şeriklerin şirkete koydukları sermayeden fazla mes'ul olmamaları şartile ve sermayesi eshama ayrılmaksızın teşekkül eden şirket.

Limon *i.* Portakala ben-

zer ekşi ve beyzî şekilde sarı renkli meyva.

Limonata *i.* Limon suyu ile şeker ve sudan yapılan şerbet.

Limonayvası *i.* Bir nevi ekşi ayva.

Limoni *i.* Yeşile çalar açık sarı renk.c. Sebatsız, hercai.

Limonküfü *s.* Maviye çalar yeşil renk.

Limonluk *i.* Kışın çiçek v.s. yi soğuktan korumak için bahçelerde yapılan camlı yer.

Limontozu *i.* Limon gibi ekşi bir milh

Linç *i.* Halkın bir mücrimi tutup derhal öldürmesi.

Linçetmek *f.* Linç yaparak öldürmek.

Linotip *i.* Matbaa harflerini satır satır tertip eden ve döken tertip makinası.

Lirpari *i.* Uskumruya benzer karnı benekli bir balık.

Lir *i.* Bir musiki âleti.

Lira *i.* Yüz kuruş kıymetindeki para.

Liralık *s.* Lira kıymetinde olan.

Liret *i.* Tahminen on kuruş kıymetindeki italyan parası.

Lis *i.* Yalıyan ; *Kâselis, çanak yalıyan, dalkavuk.*

Lisan *i.* Dil. İnsanların meramlarını ifade için kullandıkları sözler. Dil, lûgat, lehçe.

Lisanen *h.* Ağızdan, yazı ile olmıyarak, şifahen.

Lisanî *s.* Lisana ait.

Lisaniyat *i.* Muhtelif lisanların ayrılışından ve nasıl teşekkül ettiklerile aralarındaki benzeyiş ve iştikaklardan bahseden ilim.

Lisaniyun *i* Lisaniyat âlimleri.

Lisanıhal *i.* Bir insanın veya bir şeyin tavir ve duruşundan anlaşılan mana.

Lisanşinas *s.* Kendi dilinden başka dil bilen, dilmaç.

Lise *i.* Ortamekteplerden

sonra gelen üç senelik mektep.

Liste *i.* Pusla. Fihrist. Cetvel.

Lito *i* Bez kenarındaki zıh Tahta pervaz, çıta. Litoğrafya.

Litoğrafya *i* Hususî bir mürekkeple yazılan yazı veya resmi bir taşmakinası ile basma. Taşbasması.

Litre *i.* Bir desimetre mikâbından ibaret mayiat ölçüsü.

Litrelik *i* Bir litre miktarında.

Liva *i.* Bayrak, sancak. Evvelce vilâyete tâbi olup bir mutasarrıf tarafından idare edilen kazaların hepsi, sancak, mutasarrıflık. İki alaydan mürekkep askerî kuvvet ve paşa unvanını haiz bu kuvvetin kumandanı,mirliva.

Livar *i.* Balıkları diri olarak saklamak için denizden ayrılmış havuz gibi yer veya delikli ambar ve sepet.

Liyakat *i* Yararlık, lâyık olma, ehliyet.

Liyakatli *s.* Lâyık.

Liyakatsiz *s.* Liyakati olmıyan.

Liynet *i* Yumuşaklık,hafif ishal.

Lizol *i.* Antiseptik gibi kullanılan yağlı ve zehirli bir su.

Lobut *i.* Kısa ve kalın sopa.

Loca *i.* Odacık. Tiyatro bölmesi,küçük kamara. Masonların toplandıkları yer. Esnafın toplandığı yer, lonca.

Loça *i.* Geminin baş tarafında ve iki yanda demir zincirin geçmesine mahsus delikler.

Loda *i.* Üzerine toprak örtülmüş saman v.s. yığını.

Lodos *i.* Cenup rüzgârı. Cenup tarafı.

Lodoslamak *f.* Hava lodosa dönmek.

Lodosluk *s.* Lodosa nazır yer.

Lodospoyraz *i.* Sebat-

sızlık. Bir şekil ve kararda durmamazlık.

Loğ *i.* Çamur sıvalı damları tesviye için üzerinde gezdirilen taş silindir.

Logaritme *i.* Meçhul bir adedi bulmak için malûm olan ve esas ta bir olunan bir adedin çıkarılacağı dereceleri gösteren cetvel.

Loka *s.* Çapaçul.

Lokanta *i.* Büyük aşçı dükkânı.

Lokantacı *i.* Lokanta işleten.

Lokantacılık *i* Lokantacı işi.

Lokma *i.* Ağızda bir defada çiğnenebilecek kadar ekmek veya yemek. Parça, az miktar. Hamur, yağ, şeker ve yumurta ile yapılan bir tatlı. **Hazır**— *i.* Kolay iş. Bedava.

Lokmacı *i.* Lokma yapıp satan. *c.* Hazır lokmaya koşan.

Lokmagöz *s,* Gözleri lokma gibi iri ve dışarı fırlamış.

Lokmalamak *f.* Lokm haline komak.

Lokman *i.* Pek eski bir tabibin ismi. Her derde deva ilâç, iksir.

Lokmanruhu *i.* Çabucak uçan bir ruh, eter.

Lokomobil *i.* Ziraat ve sanayide kullanılan müteharrik buhar makinası.

Lokomotif *i.* Demiryol üzerinde vagonları çeken müteharrik buhar makinası.

Lokum *i.* Yumşak ve lüzücetli şekerleme. Bir nevi kurabiye.

Lokumcu *i.* Lokum yapan ve satan.

Lombar *i.* Gemilerin muhtelif yerlerinde açılan dörtköşe delik.

Lombaz *i.* Gemi kamaralarına aydınlık ve hava vermek için yapılan yuvarlak dörtköşe pencere.

Lonca *i.* Esnaf cemiyeti, loca.

Lololo *i.* Kandırma söz ve hareketi. *Banada mı lololo ?*

Lop *s.* İri, yuvarlak ve yumşak. Birden yutulacak olan. — — *h.* Birden yutulmayı tasvir için tekrarlanarak kullanılır: *lop lop yuttu.*

Lor, lorpeyniri *i.* Beyaz ve yumşak taze peynir.

Lort *i.* İngilterede bir asalet unvanı. *c.* Pek zengin.

Lostra *i.* Kundura cilâsı.

Lostracı *i.* Kundura boyacısı.

Lostromo *i.* Vapurlarda tayfa reisi.

Loş *s.* Yarı aydınlık, karanlıkça. Tembel, gevşek.

Loşluk *i.* Loş oluş.

Löğusa *i.* Yeni doğurmuş kadın.

Löğusalık *i.* Löğusa hali.

Lök *s.* Battal, ağır. Maya. *h.* Ağırlıkla, kabalıkla.

Lökün *i.* Çeşme ve musluk v.s. deliklerini tıkamak için kireç ve zeytinyağından yapılan bir macun.

Lûap *i.* Tükrük, salya.

Lûbiyat *i.* Oyunlar.

Lûgat *i.* Söz, kelime, bir lisanı terkip eden kelimelerin herbiri. Bir lisana ait bütün kelimeleri toplıyan ve mana ve mukabillerini bildiren kitap, söz kitabı, kamus.

Lûgatçe *i.* Küçük lûgat.

Lûgavî *s.* Lûgate dair.

Lûgaz *i.* Bilmece.

Lûstrin *i.* Parlak ipek kumaş. Parlak rugan.

Lûtfen *h.* Lûtfederek.

Lûtfetmek *f.* Lûtufta bulunmak.

Lûti *i.* Erkekle gayritabii münasebette bulunan.

Lutr *i.* Susamuru denilen hayvan ve bunun derisi. Bu derinin taklidi kadife kumaş.

Lûtuf *i.* İhsan, iyilik. Yumşaklıkla muamele. Müsaade.

Lücce *i.* Dalga, engin deniz.

Lüfer *i.* Eti lezzetli bir cins balık.

Lüknet *i.* Pelteklik.

Lüks *i.* Süs, ziynet. Elbise, eşya v.s nin en güzel ve en kıymetlisi *s.* Süslü, şık.

Lüle *i.* Boru, masura. Tütün piposu. — — *h.* Boru gibi kıvrılmış: *saçları lüle lüle.*

Lüleci *i.* Çamurdan lüle v.s. yapan.

Lüleçiçamuru *i.* Lülecilerin kullandıkları süzülmüş kızıl balçık.

Lületaşı *i.* Bir cins beyaz ve yumuşak taş.

Lüp *i.* İç, öz. Akıl, kalp.

Lüp *i.* Bedava.—**e konmak** *i.* Zahmetsiz kazanmak.

Lüpçü *s.* Bedavacı.

Lüzucet *i.* Yapışkanlık.

Lüzucetli *s.* Lüzuçeti olan.

Lüzum *i.* Lâzım olma. İhtiyaç.

Lüzumlu *s.* Lâzım.

Lüzumsuz s. İşe yaramaz.

Lüzumsuzluk *f.* Lüzumsuz oluş.

M

M *i.* Türkçe alfabenin on beşinci harfi.

Maa,maan *e.* Beraber, ile.

Maabir *i.* Geçitler.

Maada *e.* Başka, gayri.

Maadin *i.* Madenler.

Maahaza, maamafih *e.* Bununlaberaber.

Maali *i.* Âli, yüksek şeyler.

Maalkerahe *h.* Kerahetle, istemiyerek.

Maabit *i.* Mabetler.

Maalesef *e.* Yazık ki.

Maalmemnuniye *e.* Memnuniyetle.

Maani *i.* Manalar.

Maarif *i.* Tahsil ile elde edilen bilgiler .. — **vekâleti** *i.* Maarifi ta-

mim ile uğraşan ve mektepleri idare eden vekâlet. — **vekili** *i.* Maarif vekâletini idare eden vekil.

Maarifçi *s.* Maarif ve mektep işlerile uğraşan.

Maa *s.* Geçim parası, aylık.

Maaşat *i.* Maaşlar.

Maaşır *i.* Birlikte yaşıyan insan cemaatleri, cemiyetler.

Maazallah *i.* Allah saklasın : *maazallah ölürsem.*

Mabadüttabia *i.* Metafizik. Maddî hayatın dışında olan.

Mabatüttabiiyat *i* Hadiselerin maddî olmıyan ilk sebeplerini araştıran felsefe şubesi.

Mabait *i.* Sonrası, devamı.

Mabet *i.* İbadet edecek yer.

Mabeyin *i.* Aralık, ara. Evvelce harem ile selâmlık arasındaki daire veya oda. Saray memurlarının dairesi.

Mabeyinci *i.* Eskiden padişahların maiyet memurları.

Mablak *i.* Eczacı ve macuncuların kullandığı düz kaşık.

Mabut *i.* Kendisine ibadet olunan, Allah İlâh. Put.

Macar *i.* Macaristanda oturan Türk ırkından bir millet.

Macaristan *i.* Tuna nehri sahilinde sekiz milyon nüfuslu bir devlet.

Macarca *i.* Macarların dili. *s.* Macara ait.

Macera *s.* Geçmiş, vak'a.

Maceraperest *s.* Macera peşinde koşan.

Macit *s.* Şerefli.

Macun *i.* Yapışkan ve ağdalı tatlı veya ilâç. Binalarda yarık, delik ve çatlakları kapamak ve camları çerçeveye yapıştırmak için sürülen perçin.

Macuncu *i.* Macun satan.

Macunlamak *f.* Macunla tıkamak.

Maç *i.* İki spor heyeti

arasında oyun veya müsabaka.

Maçuna *i.* Ağır şeyleri kaldırmağa mahsus buharla işler makina.

Madalya *i.* Bir yararlık, muvaffakiyet v s. mukabilinde alınan altın, gümüş veya bakırdan nişan.

Madalyon *i.* Kadınların gerdanlarına takılan mücevher veya resim.

Madam *i.* Evli kadına verilen isim, hanım. Zevce.

Madde *i.* Göz ile görülür ve el ile tutulur ve taksim edilebilir cisim. İş, husus, hal, keyfiyet. Kanun, nizam ve talimatnamelerin bent ve fıkrası.

Maddeci *s.* Maddenin fevkinde hiçbir kuvvet görmiyen felsefî meslek mensubu.

Maddeten *h.* Madde itibarile, sözle değil filen.

Maddî *s.* Maddeye ait.

Maddiyat *i.* Madde halinde olan şeyler.

Maddiyun *i.* Maddeciler.

Madelet *i.* Adalet.

Madem,mademki *c.* Çünkü, için, dolayı, binaen; *Medemki çalışıyorum muvaffak olacağım.*

Maden *i.* Toprağın içinden çıkarılan ve san'atlerde kullanılan altın, demir, bakır, kurşun v. s. maddeler. Bunların çıkarıldığı yer *c.* Madenden yapılmış.

Madenî *i.* Madenden yapılmış.

Madeniyat *i.* Maden kabilinden olan şeyler. Madenlerden bahseden ilim.

Madenkömürü *i.* Toprak altında kalmış eski ormanların siyah ve yağlı bir kömüre inkılâp eden şekli, taşkömürü.

Madensuyu *i.* İçinde tabiî olarak münhal maden bulunan su.

Mader *i.* Ana.

Maderane *s.* Anaya yakışır surette.

Maderî *s.* Anaya ait.

Maderzat *s.* Anadan doğma. Tabiî, hilkî.

Madik *i.* Oyun, hile.

Madrubufih *i.* Hesapta zarbeden adet.

Madrup *i* Hesapta zarbolunan adet. *s.* Dövülen, dövülmüş

Madum *i.* Yok.

Madumiyet *i.* Yokluk.

Madun *i.* Emir altında bulunan. Alt taraf.

Madut *i.* Sayılmış, sayılı. Mahdut, muayyen. Addolunan: *Bu zavallı da insandan maduttur.*

Mafa *i.* Ucu halkalı civata veya çivi.

Mafat *i.* Elden çıkan kaybedilen. **Telâfi** —*i.* Kaybedilen şey yerine başka bir şey kazanma.

Mafe, mahfe *i.* Devenin üstüne konulan bir nevi oturulacak sepet.

Mafer *i.* Bir çıkrıkçı aleti ve bu aletle oyulmuş iğri yiv.

Mafevk *i.* Üst taraf, âmir, madunun zıddı.

Mafiş *c.* Yok: *Para mafiş. i.* Hamur, yumurta yağ ve şekerle yapılır ve içinde bir şey yokmuş gibi hafif bir tatlı.

Mafizzamir *i.* Saklı düşünce.

Mafsal *i.* Kemiklerin birleştiği yer, boğmak.

Mafu *s.* Affolunmuş.

Mağara *i.* Yeraltındaki oyuk in.

Mağaza *i.* Büyük dükkân. Tüccar eşyası koymağa mahsus depo. Kiler.

Mağbut s. İmrenilen.

Mağdur *s.* Haksızlığa uğramış. Düşkün.

Mağduriyet *i.* Mağdur oluş.

Mağfiret *i.* Gufran, af.

Mağfur *s.* Günahı bağışlanma.

Mağlata, Muğalâta *i.* Yanılıp şaşırtmak için söylenen söz.

Mağlûbiyet *i.* Yenilme.

Mağlûp *s.* Yenilmiş.

Mağmum *s.* Gamlı. Bulutlu.

Mağmumiyet *i.* Mağmum oluş.

Mağnezya *i* Beyaz kum gibi müshil bir madde.

Mağnezyom *i.* Havada parlak bir ziya ile yanan bir maden.

Mağribî *s.* Mağrip ahalisinden olan.

Mağrip *i.* Güneşin battığı taraf, batı, garp. Akşam.

Mağruk *s.* Boğulmuş.

Mağrur *s.* Gururlu.

Mağrurane *s.* Mağrur bir surette.

Mağruren *h.* Güvenerek.

Mağrus *s.* Dikilmiş.

Mağşuş *s.* Karışık, mahlût, hileli.

Mağz *i.* Beyin, dimağ. İç, öz.

Mah *i.* Ay.

Mahal *i.* Yer.

Mahalâkallah *h* Büyük kalabalığı anlatır : *vapur mahalâkallah mahşer gibi idi*

Mahalle *i.* Bir şehirin ayrılmış olduğu parçaların herbiri. — **çocuğu** *i.* Sokoklarda başıboş gezen haylaz çocuk. — **karısı** *i* Adi karı.

Mahallebi *i* Süt, şeker ve pirinçunu ile yapılan tatlı.

Mahalleli *i.* Bir mahalle ahalisinden olanlar.

Mahallî *i.* Mahalle ait, yerli

Mahazir *i.* Mahzurlar. Engeller.

Mahbemah *s.* Aydan aya.

Mahbup *s.* Sevgili.

Mahcubiyet *i.* Mahcup oluş.

Mahcup *s.* Utangaç. Utanmış. Örtülü.

Mahcuz *s.* Haczolunmuş.

Mahdum *i.* Oğul.

Mahdut *s* Çev ilmiş, tahdit edilmiş. Az, noksan.

Mahfaza *i.* Kap. Kılıf kutu.

Mahfazalı *s.* Mahfazası olan.

Mahfi *s* Gizli, saklı.

Mahfil *i* Klüp. Toplanılacak yer. Meclis,

cemiyet. Camilerde hususî yer.

Mahfuz *s.* Saklanılmış. Konulan. Muhafaza altında gönderilen. Ezber edilmiş.

Mahfuzen *h.* Muhafaza altında: *mücrim mahfuzen gönderilmiştir.*

Mahfuziyet *i.* Mahfuz olma.

Mahir *s.* Meharetli.

Mahirane *h.* Meharetle.

Mahiye *i.* Aylık, ayda.

Mahiyet *i.* Asıl. esas, hakikat, künh.

Mahıv *i.* Ortadan kaldırma, yoketme. Harap etme. Yokolma. Harap olma.

Mahkeme *i.* Haksızlıkları ve kanuna uygun olmıyan hareketleri tahkik eden ve lâzım gelen hükmü veren hâkimler heyeti. **Ağır ceza — si** *i.* Cinayet davalarına bakan mahkeme. **Asliye —si** *i.* Hukuk işlerine ve küçük suçlara bakan mahkeme. **Ceza —si** *i.* Küçük suçlara bakan mahkeme. **Hukuk —si** *i.* Alaçak davalarını görür. **Temyiz —si** *i.* Bütün mahkemelerin kararlarını tetkik ve tasdik eden en yüksek mahkeme. **Ticaret — si** *i.* Ticaret davalarına bakar.

Mahkûk *s.* Hakkolanmuş. kazılmış. *i.* Kazıntı.

Mahkûkât *i.* Hokkolunmuş şeyler, kazınmış resim veya yazılar.

Mahkûm *s.* Mahkeme tarafından hüküm giymiş. Birinin hükmü altında bulnnan, esir.

Mahkûmiyet *i.* Mahkûm oluş.

Mahlâs *i.* İsme ilâve olunan diğer isim, şan, lağap.

Mahlûk *i.* Halkolunmuş, yaradılmış.

Mahlûkat *i.* Mahlûklar.

Mahlûl *i.* Vârisi olmıyan ölünün vakfa veya hazineye ait mirası. *s.* Hallolunmuş.

Mahlûlât *i.* Mahlûller.

Mahlûliyet *i.* Mahlûl oluş.

Mahlût *s.* Karışık.

Mahmi *s.* Himaye olunan, himaye altında bulunan.

Mahmudiye *i.* Vaktile basılmış yirmi beş kuruş kıymetinde bir altın para.

Mahmul *s.* Yükselmiş. Hamlolunan, isnat olunan.

Mahmum *s.* Sıtmalı.

Mahmur *s.* Uykudan veya sarhoşluktan sersem. Sarhoş gözü gibi süzerek bakan.

Mahmurluk *i.* Mahmur oluş.

Mahmuz *i.* Ökçenin arkasına takılan ve hayvanı dürtmeğe yarıyan demir. Horoz ve bazı kuşların ayakları arkasındaki parmak.

Mahmuzlamak *f.* Mahmuzla dürtmek.

Mahnuk *s.* Boğulmuş.

Mahnukan *h.* Boğularak.

Mahpes *i.* Hapishane.

Mahpus *s.* Hapsolunmuş, mevkuf, hapis.

Mehraca, mehrace *i.* Hint hükümdarlarına verilen unvan.

Mahrama *i. Bak:* Makrama.

Mahreç *i.* Çıkılan yer. Menşe.

Mahrek *i.* Seyyarelerin güneşin etrafında devrederken kat'ettiği daire şeklindeki yol. Bir merminin hedefine varıncaya kadar resmettiği kavis.

Mahrem *s.* Haram. Kendisile evlenilmesi caiz olmıyan, yakın akraba. Gizli, sır.

Mahremane *h.* Mahrem olarak.

Mahremiyet *i.* Mahrem olmak hali.

Mahruk *s.* Yanmış. Yanık.

Mahrukat *i.* Yakmakta kullanılan odun ve kömür gibi şeyler.

Mahrum *s.* Nasipsiz. Arzu ettiği şeyi eldeedemiyen. Talihsiz.

Mahrumiyet *i.* Mahrum oluş.

Mahruse *i.* Büyük şehir.
Mahrut *i.* Altı daire şeklinde ve üstü sivri olan hendesî şekil.
Mahruti *v.* Mahrut şeklinde olan.
Mahsuben *h.* Mahsup edilerek.
Mahsul *i.* Hâsıl olan, eldeedilen, yapılan iş veya eser.
Mahsulât *i.* Mahsuller.
Mahsuldar, mahsullü *s.* Çok mahsul veren, vergili, bereketli.
Mahsulsüz *s.* Mahsulü olmıyan.
Mahsup *s.* Hesap o'unmuş, hesaba geçirilmiş.
Mahsur *s.* Muhasara olunmuş. Hasroluunmuş.
Mahsus *s.* Hıssolunan, duyulan.
Mahsus *s.* Yalnız birine ait olan, hususî, Lâyık, yakışır. Ayrı, müstakil *h.* Ayrıca, bilhassa. İstiyerek. Yalandan, ciddi olmıyarak.
Mahsut *s.* Haset olunan.
Mahşer *i.* Kıyamet. Pek kalabalık yer.
Mahuf *s.* Korkunç.
Mahun *i.* Koyu renkli ve iyi cilâ tutan kıymetli bir ağaç.
Mahur *i.* Alaturka musikide bir makam.
Mahut *s.* Malûm, maruf. Bahsedileni istihdaf ve tahkir için söylenir : *mahut adam, mahut mesele.*
Mahvedilmek *f.* Harap edilmek.
Mahviyet *i.* Alçak gönüllülük.
Mahvolmak *f.* Harap olmak.
Mahya *i.* Dinî günlerde minarelerin arasına gerilip ip üzerine kandil ile yazılan şekil.
Mahz *s.* Sırf, Has.
Mahza *i.* Ancak, yalnız: *mahza bu iş için geldim,*
Mahzar *i.* Birçok imzalı istida. Huzur.
Mahzen *i.* Kiler, ambar. Yeraltı, bodrum.
Mahzuf *s.* Silinmiş.
Mahzun *s* Hüzünlü.
Mahzunane *n.* Mahzun olarak.

Mahzuniyet *i.* Mahzun oluş.

Mahzur *i.* Sakınacak şey, engel.

Mahzurat *i.* Mahzurlar.

Mahzuz *s.* Memnun.

Mahzuziyet *i.* Mahzuz oluş.

Mai *s.* Mavi.

Mai *s.* Suya ait.

Maide *i.* Kurulmuş sofra, yemek.

Mail *s.* Meyletmiş. Benzer, çalar, andırır, yakın. Düşkün, tutkun. Amut ve ufkî olmayıp yana yatmış (hat).

Mailiyet *i.* Mail oluş.

Maimukattar *i.* İmbikten geçirilmiş su.

Main *i.* Dört dil'ı müsavi ve iki zaviyesi münferice, diger ikisi hâdde olan hendesî şekil.

Maişet *i.* Yaşayış. Geçinme.

Maiyet *i.* Beraberlik. Yan, int, nezt. Birinin emri altında bulunma. Bir amirin emri altında ve beraberinde bulunan heyet.

Majüskül *i.* Cümle başlarının ve has isimlerin birinci harflerinin yazıldığı büyük harf.

Mak, mek *e.* Mastar edatı: *al, almak ; gel, gelmek.* Alet beyan eder: *çak, çakmak.*

Makabil *i.* Öndeki, evvelki, geçmiş, üstteki : *bu kanunun makabline şümulü yok.*

Makabir *i.* Kabirler.

Makadir *i.* Miktarlar.

Makal *i.* Söyleme, söyleyiş. Lâkırdı, söz.

Makale *i.* Herhangi bir mes'ele hakkında gazeteye yazılan uzunca yazı, bent.

Makam *i.* Yer. Rütbe, mesnet, büyük memuriyet. Türbe. Musiki tarzı, ahenk, hava.

Makamat *i.* Makamlar.

Makamlı *s.* Ahenkli.

Makamsız *s.* Ahenksiz.

Makar *i.* Durulan ve karar verilen yer, karargâh. Merkez.

Makara *i.* Ağır yükleri kaldırmağa yarıyan tah-

ta veya demirden yapılmış alet. Üzerine iplik v.s. sarmağa yarıyan tahta veya mukavvadan üstüvane, bobin.

Makaracı *i.* Dikiş levazımı satan.

Makarna *i.* Muhtelif şekillerde kurutulmuş hamur.

Makarnacı *s.* Makarna yapıp satan.

Makas *i.* Kâğıt ve kumaş gibi ince işleri, ince demir levhaları kesmeğe mahsus alet. Bu şekilde olan. Çatallama demiryolu rayi. Biçki.

Makasçı *i.* Demiryollarında bekliyerek makas başında trenlere yol veren memur.

Makastar *i.* Esvap biçen usta.

Makat *i.* Minder yüzü. Sedir. Geri, kıç.

Makber *i.* Mezar.

Makbere *i.* Mezarlık.

Makbul *s.* Kabul olunan. Beğenilen. —e geçmek *f.* Hoşa gitmek.

Makbuz *s.* Alınmış. *i.* Bir para v.s. nin alındığını bildirmek üzre verilen kâğıt, senet.

Makderet *i.* Zor, kuvvet.

Makhur *s.* Kahrolmuş.

Makidonya *i.* Rumelide Yunan, Sırp ve Bulgarlar arasında taksim edilip Epirden Trakyaya kadar uzanan saha.

Makina, makine *i.* Elektrik, buhar ve kol kuvveti ile işliyen tertibatlı büyük alet. Mihaniki, fennî.

Makinacı, makinist *i.* Makinadan anlıyan ve makinayı işletmesini bilen. Makine tamircisi.

Makinacılık, makinistlik *i.* Makinist san'ati.

Makinalıtüfek *i.* Mitralyöz.

Makis *s.* Benzetilebilir, kıyas edilebilir.

Makisünaleyh *s.* Kendisine benzetilmiş.

Makiyaj *i.* Suratı düzgün v.s. ile boyama.

Maklûp *s.* Kalbedilmiş,

değiştirilmiş. Altı üstüne veya içi dışına döndürülmüş.

Makrama *i.* Peçete, elbezi. Büyük mendil.

Makrun *s.* Ulaşmış, yakın.

Makruniyet *i.* Makrun oluş.

Maksat *i.* Meram. Erek, dilek.

Maksım *i.* Çocuk.

Maksum *s.* Ayrılmış. *i.* Taksim olunan adet.

Maksumualeyh *i.* Maksumun kaça taksim olunduğunu gösteren adet.

Mrksur *s.* Mahdut, kısaltılmış.

Maksure *i.* Camilerde parmaklıkla çevrilmiş hususî yer. **Hizmeti—** *i.* İhtiyat zabit namzedi olarak askerlik müddetinin kısaltılması. Kısa hizmet.

Maksut *s.* Meram edilen. *i.* Maksat, niyet.

Makta *i.* Kesilen yer. Sözün veya şiirin durak yeri. Herhangi bir cismin ortasından kesilmiş farzedilerek alınan resmi.

Maktel *i.* Katlin yapıldığı yer.

Maktu *s.* Kesilmiş, kesik. Pazarlıksız.

Maktua *h.* Maktu olarak.

Maktul *s.* Öldürülmüş.

Makul *s.* Aklın kabul ettiği. Oldukça akıllı.

Makulât *i.* Makul şeyler.

Makule *i.* Çeşit, nevi.

Makûs *s.* Başaşağı çevrilmiş. Ters, aksi. Akseden.

Mal *i.* Kıymetli ve lüzumlu eşya, var, varlık, servet. Emtia *c.* Matah.

Mala *i.* Harç veya kireç sürmek için kullanılan yassı demirden sıvacı aleti.

Malaka *i.* Manda yavrusu.

Malalamak *f.* Mala sürmek.

Malâmal *s.* Dopdolu.

Malarya *i.* Sıtma.

Malaryalı *s.* Sıtmalı.

Malâyani *i.* Manasız söz ve iş.

Maldar *s.* Zengin.

Maldarlık *i.* Zenginlik.
Malen *h.* Mal olarak.
Malî *s.* Mal ve servete ait. Maliye. — **sene** *i.* Devlet bütçesine göre kabul edilen sene,
Malihulya *i.* Karasevda. Kuruntu.
Malik *s.* Sahip.
Malikâne *i.* Büyük arazi, çiftlik v s.
Malikiyet *i.* Malik olma.
Maliye *i.* Devlet bütçesinin idaresi. — **Vekâleti** *i.* Maliye işlerine bakan vekâlet. — **Vekili** *i.* Maliye Vekâletini idare eden vekil.
Maliyeci *i.* Malî işleri bilen mütehassıs.
Malıtası *i.* Kayıklarda lenger yerine kullanılan ipe bağlı taş.
Malmüdürü *i.* Bir kazanın maliye işlerine memur kimse.
Malsahibi *i.* Bir mülk veya malın sahibi, mutasarrıfı.
Malsandığı *i.* Devletin varidat sandığı, vezne.
Maltataşı *i.* Yumuşak bir cins taş.
Maltız *i.* İçi pişmiş toprakla sıvalı mangal. Bir nevi keçi. Malta adası ahalisinden.
Malûl *s.* Hasta, sakat.
Malûlen *h.* Malûl olarak.
Malûlin *i.* Malûller.
Malûliyet *i.* Malûl oluş.
Malûm *s.* Bilinen, belli.
Malûmat *i.* Bilgi, öğrenilen şeyler. Haber.
Malûmatlı *s.* Bilgiç, malûmat sahibi.
Malumatsız *s.* Malûmatı olmıyan, cahil.
Malzeme, malzime *i.* Lâzım olan eşya.
Mama *i.* Yemek.
Mamelek *i.* Mal, mülk.
Mamul *s.* Yapılmış.
Mamulât *i.* İmal olunan şeyler.
Mamur *s.* İmar edilmiş. Umranlı.
Mamure *i.* Mamur şehir.
Mamuriyet *i.* Mamur oluş.
Mamut *i.* Cinsi munkariz olan bir nevi büyük fil.
Mana Bir *i.* harekat ve

işaretin yahut bir kelime veya sözün ne demek olduğu. İç, bâtın. Ruya.

Manalı, manidar *s.* Manası olan. Zımnan bir şeyi anlatan.

Manasız *s.* Manası olmıyan. Sebepsiz, mü nasebetsiz.

Manastır *i.* Dünya işleri ile alâkasını kesen papasların yaşadıkları tenha yerlerdeki mabet.

Manav *i.* Taze yemiş satan.

Mancana *i.* Gemilerde büyük su deposu, Su koymağa mahsus büyük ve yassi fıçı.

Mancınık *i.* Eskiden muharebelerde düşmana taş savurmak için kullanılan alet. İpekçi çıkrığı. Su dolabı.

Manda *i.* Sığır cinsinden iri ve siyah hayvan. Camus.

Manda *i.* Vekâlet. Bir memleketin büyük devletlerden birinin himayesi altında idaresi.

Mandal *i.* Kapı ve pencere kanadını kapamağa ve çamaşır asmağa mahsus bir nevi sürgü veya kıskâç.

Mandalina *i.* Kabuğu meyvasına yapışmamiş portakala benzer küçük ve güzel kokulu bir meyva.

Mandallamak *f.* Mandalla kapamak.

Mandapost *i.* Postane vasıtasila gönderilen paraya mukabil verilen kâğıt, pösta havalesi.

Mandıra *i.* Koyun ağılı. Çiftliklerde peynir yapılan yer.

Mandolin *i.* Madenî telli küçük bir çalgı.

Manej *i.* Beygiri hazırlama ve terbiye etme.

Manen *h.* Manaca, mana itibarile. Fikir ve hissiyatça, ruhan; maddeten mukabili.

Manent *i,s.* Benzer.

Manevî *c.* Manaya ait. Ruhî, hissî, fikrî; mad-

dî olmıyan. — **evlât** *i.* evlât muamelesi gören yabancı çocuk.

Maneviyat *i.* Manevî olan şeyler. İlâhiyat ve itikada ait şeyler.

Maneviyet *i.* Manevî oluş.

Manevra *i.* Askerî talim ve terbiye için harbi taklit ederek yapılan harekât. Tren katarının hazırlanması için vagonların gidip gelişleri, bir maksatla ileri geri yapılan hareketler. *c.* Hile.

Manevracı *s.* Hilekâr.

Manga *i.* Bir askerî kıt'anın ve yürüyüş halinde bulunan mektep talebesinin onbaşı kumandasındaki sekiz kişilik takımı.

Manifesto *i.* Tüccara fabrikadan gönderilen eşyanın cins, miktar ve kıymetlerini gösterir beyanname.

Manika *i.* Gemilerde ambarlara, makina ve ateş yerlerine hava vermeğe mahsus bezden yapılmış baca.

Manikür *i.* Tırnakları modaya göre keserek cilâlama.

Manita *i.* Bir nevi dolandırıcılık.

Manitacı *i.* Manita yapan dolandırıcı.

Manivelâ *i.* Cisimleri kaldırmak, kımıldatmak, kesmek, yürütmek için kullanılan muhtelif vasıtalar.

Mankafa *s.* Alık, sersem. İri, büyük. Sakağa uğramış beygir.

Mankafalık *i.* Mankafa oluş.

Manken *i.* Üzerine reklâm veya prova için elbise giydirilen endamlı kadın veya tahta, alçı v.s. den yapılan insan şekli, bebek. Korkuluk. *c.* Meslek-siz adam, kukla.

Manolya *i.* Güzel kokulu beyaz bir çiçek.

Mansıp *i.* Büyük memuriyet, makam. Irmak ağzı.

Mansup *s.* Nasbedilmiş, tayin olunmuş Dikilmiş.

Mansur *s.* Yardım görmüş. Galip

Mansuriyet *i.* Galibiyet

Manşon *i.* Kadınların ellerini içine soktukları yuvarlak kürk. Parıltısını ziyadeleştirmek için bir ışığın üstüne geçirilen gömlek

Mantar *i.* Rutubetli yerlerde yetişen ve zehirsiz olanı yenilebilen bir nebat. Şişe tıpası v.s. yapmakta kullanılan bir nevi ağaç kabuğu. Tıpa. *c.* Yalan.

Mantarlı *s.* Mantarı olan.

Mantarmeşesi *i.* Kabuğu mantar gibi kullanılan bir meşe.

Mantinato *i.* Gayrimeşruzevce, metres.

Mantı *i.* Gemilerde kulnılan büyük bir makara.

Mantı *i.* Kıyma ve yufka ile yapılan bir yemek.

Mantık *i.* Doğru düşünme ve muhakemeyi öğreten ilim. Doğru söz ve hareket.

Mantıkî *s.* Mantıklı olan.

Mantıkıyun *i.* Mantık âlimleri.

Manto *i.* Kadın paltosu.

Mantuk *s.* Söylenmiş *i.* Söz. Mana, meal.

Manyetizma *i.* Bir adamın bazı hareketler vasıtasile bir başkası üzerinde yaptığı kuvvetli tesir.

Manyeto *i.* Benzinle işliyen motörlerde iştiale hizmet eden makina.

Manyezi *i.* Mağnezya.

Manyeziyom *i.* Mağnezyom.

Manzar *i.* Manzara.

Manzara *i.* Gözun görebildiği eşya, tabiat, saha, meydan. Bir yeri tasvir için yapılan tablo, resim. Hendesede muhtelif eşyanın birbirine karşı vaziyetine, yakınlık ve uzaklığına göre gösterdikleri muhtelif suretler.

manzaralı *s.* Manzarası olan, önü açık.

Manzarasız *s.* Manzarası olmıyan, önü kapalı.

Manzum *s.* Vezinli ve kafiyeli söz.

Manzume *i.* Vezni ve kafiyesi olan söz, şiir. Bir kül teşkil etmek üzere bir araya toplanmış şeylerin hepsi. Sıra, dizi.

Manzur *s.* Bakılan. Görülmüş.

Maral, meral *i.* Geyik ve sığır gibi hayvanların dişisi.

Marangoz *i.* İnce tahta işi yapan dülger.

Marangozluk *i.* Marangoz san'ati.

Maraz *i.* Hastalık.

Maraza *i.* Kavga.

Marazi *s.* Tabii olmıyan. Maraza ait.

Marda *i.* Pazarlığı kesilmiş bir mal için istenilen ikramiye. Bozuk ve aşağı mal.

Mareke *i.* Cenk yeri.

Margarin *i.* Sadeyağı yerine kullanılan ve içyağı veya domuz v.s. hayvanların yağlarından yapılan bir yağ.

Marife *i.* Arap gramerinde tayin ve tahsis olunmuş isim.

Marifet *i.* Bilgi, ilim. Meharet. Hüner.

Marifetli *s.* Marifet gösteren.

Mariz *i.* Hasta.

Mark *i.* Bir frank 25 santim kıymetinde Alman parası.

Marka *i.* Alâmet, nişan.

Markalamak *f.* Marka komak.

Markalı *s.* Markası olan.

Marki *i.* Avrupada bir asalet unvanı.

Markiz *i.* Marki karı veya kızı.

Markizet *i.* Gayet ince bir kumaş.

Mermelât *i.* Reçelin daha koyusu ve meyvası ezilmişi.

Maroken *i.* Islah edilip boyanmış keçi derisi.

Marpuç *i.* Nargileye takılan telden yapılmış

ve ince meşinle örtülü uzun boru.

Marpuççu *i.* Nargile marpuçu yapan ve satan.

Mars *i.* Tavla oyununda bir taraf çıktığı halde ötekinin hiçbir pul kaldırmaması. *c.* Cevap bulamıyarak kalma.

Marsık *i.* İyi yanmamış kömür.

Marsama *i.* Barsama.

Marsuvan *i.* İri bir eşek.

Marş *i.* İleri kumandası. Musikide yürüyüş harekâtına uyan hava.

Marş *i.* Tezgâhın ve bisikletin ayakla döndürülen yeri.

Marşandiz *i.* Yalnız eşya nakleden tren. Tüccar malı.

Mart *i.* Senenin üçüncü ayı.

Martaval *i.* Palavra. Boş lâkırdı.

Martavalcı *c.* Palavracı.

Marthavası *s.* Kararsız, mütelevvin.

Martin *i.* Bir cins tüfek.

Martı *i.* Güvercinden az büyük beyaz bir deniz kuşu.

Martıka *i.* Başı içeriye kıvrılmış iki direkli bir gemi.

Maruf *s.* Bilinen, tanınan, ma'ûm. Şöhretli.

Marul *i.* Çiğ yenilen ve salatası yapılan bir sebze.

Maruz *s* Karşısında bulunan. Arzedilmiş. Arzolunan.

Maruzat *i.* Arzolunan şeyler.

Marüzzikir *s.* Zikri geçmiş.

Marya *i.* Dişi koyun.

Maryaağı *i.* Ufak balıkları tutmak için gözlü ağ.

Maryal *s.* Hilekâr.

Mas *i.* Emme.

Masa *i.* Yemek yemeğe ve yazı yazmağa mahsus ayaklı ve yüksek tabla, sofra. Yazıhane. Müflüs tacir malı.

Masadak *i.* Uygun.

Masal *i.* Hikâye. Uydurma. *c.* Martaval.

Masarif *i.* Masraflar.

Masarika *i.* Barsakları tutan içyağı zarı.

Masat *i.* Bıçak bilemeğe mahsus çelikten alet.

Masebak *i.* Geçen.

Masiva *i.* Allahtan gayri bütün mevcudat.

Maskara *i. s.* Soytarı. Tuhaflıklar yapan çocuk.

Maskaralaşmak *f.* Maskaralık yapmak.

Maskaralık *i.* Maskara oluş.

Maskatıres *i.* Doğulan yer, anavatan.

Maske *i.* Yüze takılan örtü.

Maskeli *s.* Maske takmış.

Maslahat *i.* İş, husus.

Maslahatgüzar *i.* Muvakkaten sefaret işlerini gören mümessil.

Maslahatgüzarlık *i.* Maslahatgüzarın vazife veya dairesi.

Maslahatlı *s.* Maslahatı olan.

Maslak *i.* Daima akar su borusu. Hayvanlara su vermeğe mahsus yalak.

Maslûben *h.* Asılmak suretile.

Maslûp *s.* Salbedilmiş, asılmış.

Masmavi *i.* Çok mavi.

Masnu *s.* San'atle yapılmış. Sun'i, uydurma.

Masnuat *i.* Masnu şeyler.

Mason *i.* Franmason.

Masonluk *s.* Franmasonluk.

Masraf *i.* Sarfolunan para, harç.

Masraflı *s.* Pahalı.

Masrafsız *s.* Az para ile yapılan.

Masruf *s.* Sarfolunmuş.

Massaj *i.* Ovma.

Massetmek *f.* Emmek.

Mastaba *i.* Peyke. Meyhane.

Mastar *i.* Memba. Fiillerin asılları : *almak, gelmek.*

Mastara *i.* Zaviyelerin derecesini ölçmeğe yarıyan alet.

Mastariyet *i.* Mastarın ifade ettiği mana.

Masteki *i.* Mastika.

Mastele *i.* Üstü açık fıçı.
Mastika *i.* Sakızlı rakı.
Mastı *i.* Küçük köpek.
Masum *s.* Günahsız, suçsuz. Maksım.
Masumane *h.* Masumlukla.
Masumiyet *i.* Masumluk.
Masumluk *i.* Masum olma.
Masun *s.* Korunmuş, emin.
Masuniyet *i.* Masun oluş, — **i teşriiye** *i.* Meb'usların meb'usluk müddetince mehkemeye çağırılmaması.
Masura *i.* İpliği sarmak için kamış, kısa çubuk. Lülenin dörtte birinden ibaret su ölçüsü.
Maşa *i.* Ateş tutmağa mahsus kıskaç.
Maşallah *i.* Allahın istediği olur demek olup nazardan korunmak için kullanılır. Üzerine bu ibare yazılmış nazarlık madalyon v.s.
Maşer *i.* Cemaat.
Maşerî *s.* Cemiyete mensup.
Maşiyen *h.* Yürüyerek.
Maşlah *i.* Kol girecek delikleri olan geniş ve ince kumaştan manto.
Maşrapa *i.* Bardak.
Maşrık *i.* Güneşin doğduğu yer. Şark tarafı.
Maşrıkî *s.* Maşrıka ait.
Maşuk *s.* Sevgili.
Mat *i.* Oyunda veya münakaşada mağlûp olma. *s* Donuk, cilâsız.
Matah *i.* Meta.
Matara *i.* Meşin veya madenî küçük su kabı.
Matbaa *i.* Gazete, kitap v.s. basmağa mahsus yer.
Matbaacılık *i.* Matbaacı san'ati.
Matbah *i.* Mutfak.
Matbu *s.* Tab'edilmiş. Tabiate uygun, beğenilmiş.
Matbuat *i.* Gazeteler.
Matbuh *i.* Pişirilmiş.
Matem *i.* Bir ölü için kederlenme, yas.
Matemli *s.* Yaslı.
Matemzede *s.* Matemli.

Matetmek *f.* Yenmek.
Matiz *s.* Sarhoş.
Matkap *i.* Ucuna burgu takılarak tahta v.s. yi delmeğe yarar yay.
Matla *i.* Güneş ve yıldızların doğdukları yer. Kaside ve gazelin ilk beyti.
Matlap *i.* İstek.
Matlubat *i.* Matlup olan şeyler.
Matlup *s.* İstenilen. *i.* Alacak, verilmiş para.
Matma *i.* Arzu olunan şey.
Matmazel *i.* Kızlara verilen unvan.
Matolmak *f.* Yenilmek.
Matris *i.* İstrotip kalıbı.
Matruh *s.* Tarholunmuş.
Matruş *s.* Sakalsız.
Matrut *s.* Tardolunmuş.
Matuf *s.* İsnat edilen, ait olan.
Matuh *s.* Bunak.
Matya *i.* İrinli yara.
Mavaka *i.* Vaki olan.
Mavera *i.* Öte taraf.
Mavi *i.* Su ve gök rengi, mai.
Mavilik *i.* Mavi oluş.
Mavimsi, mavimtrak *s.* maviye çalar.
Maviş *s.* Açık mavi gözlü ve sarışın.
Mavna *i.* Büyük yük kayığı.
Mavnacı *i.* Mavna işleten.
Maya *i.* Bir şeyi tahammür ettirmek için içine konulan madde. Asıl, esas, cevher.
Mayalandırmak *f.* Mayalatmak.
Mayalanmak *f.* Maya ile ekşimek.
Mayalatmak *f.* Maya ile ekşitmek.
Mayalı *s.* Mayası olan.
Mayalık *s.* Mayaya mahsus olan.
Mayasıl *i.* Vücutteki çıban ve yarık. Basur.
Mayasız *s.* Mayası olmıyan.
Maydanos *i.* Yemeklere konan bir ot.
Mayestro *i.* Musikî üstadı.
Mayhoş *s.* Tatlı ve ekşi arasında, ekşice.

Mayhoşluk *i.* Mayhoş oluş.

Mayi *i.* Akan ve sulu şeyler, cıvık.

Mayis *i.* İnek ve koyunun taze gübresi.

Mayisböceği *i.* Taze gübre içinde yaşar bir böcek.

Mayistra *i.* Şimaligarbî den esen hafif ve serin rüzgâr.

Mayıs *i.* Senenin beşinci ayı.

Maymun *i.* İnsana benzer dört ayaklı ve iki ayağını el gibi kullanıp yalnız iki ayağı üzerinde yürüyen vahşi. *c.* Maskara.

Maymuncuk *i.* İğri bir demirden yapılmış ve her kilidi açabilen bir anahtar.

Maymuniştahlı *s.* Sebatsız.

Maymunluk *i.* Maskaralık.

Mayna *i.* Yelkenlerin indirilmesi. *c.* Paydos.

Mayo *i.* Denize girerken giyilen don ve gömlek takımı.

Mayonez *i.* Zeytinyağı ve limonla yapılan salça.

Maytap *i.* Yakıldığı zaman parlaklık veren şenlik kibrit veya fişeği. Mehtap.

Maytap *i.* Alay, istihza.

Maytaba almak *f.* Alay etmek.

Mayup *s.* Ayıplanan. Bir üzür ve noksanı olan.

Mazanne *i.* Hakkında zan ve şüphe olunan. Evliya.

Mazanneisu *i.* Kendisinden fenalık beklenen.

Mazarrat *i.* Zarar,ziyan.

Mazarratlı *s.* Zararlı.

Mazarratsız *s.* Zararsız.

Mazbata *i.* Bir meclis müzakerat veya tetkikatının neticesi hakkında hazırlanıp hazır bulunanlar tarafından imzalanan vesika.

Mazbut *s* Zaptolunmuş. Kaydolunmuş. Hatırda kalan. Dağınık olmıyan. Muhafazalı. Tesbit edilmiş.

Mazeret *i.* Özür.

Mazgal *i.* Kale duvarla-

rında ve eski şatolarda iç tarafı geniş ve dışında ancak bir tüfek namlusu çıkabilecek darlıktaki delikler.

Mazhar *i.* Nail, kazanmış.

Mazhariyet *i.* Mazhar oluş.

Mazi *i.* Geçmiş zaman.

Maziperest *s.* Muhafazakâr.

Mazı *i* Çama benzer muntazam yapraklı küçük bir ağaç. Meşenin bir nev'inde hâsıl olan boyacılıkta kullanılır ur.

Mazlûm *s.* Zulüm görmüş. Sessiz, sakin.

Mazmaza *i.* Gargara.

Mazmun *i.* Mana, nükte.

Maznun *s.* Zan ve şüphe altında bulunan.

Mazruf *s.* Zarf içinde bulunan.

Mazrufen *h.* Mazruf olarak.

Mazul *s.* Azlolunmuş.

Mazulen *h.* Mazul olarak.

Mazuliyet *i.* Mazul oluş.

Mazur *s.* Özürlü.

Mazurka *i.* Alafranga bir musiki havası.

Mazut *i.* Ham petrol taktir edilince kalan iştiale kabiliyetli tortu.

Meal *i.* Mana.

Mealen *h.* Meal olarak.

Meat *i.* Avdet edilecek yer. Avdet.

Mebadi *i.* Mebdeler.

Mebani *i.* Yapılar.

Mebde *i.* Başlama.

Mebiz *i.* Dişilerin rahminde yumurtacıkların teşkil ettiği yer, oğulduruk. Nebatlarda tohumların bulunduğu yer.

Meblâğ *i* Para miktarı.

Mebni *s.* Bina olunmuş. *s.*Müstenit. *h.* Binaen, sebebile: *buna mebni söyliyemedim.*

Meb'us *i.* Vekil. Millet meclisine halk tarafından seçilmiş aza.

Mebu'san *i.* Meb'uslar. — **meclisi** *i.* Millet meclisi.

Meb'usluk *i.* Meb'us vezifesi.

Mebzul *s.* Bol.

Mebzuliyet *i.* Mebzul oluş.

Mecal *i.* Takat. İmkân.

Mecalsiz *s.* Mecali olmıyan.

Mecalsizlik *i.* Mecalsiz oluş.

Mecaz *i.* Hakikî manasile kullanılmayıp ona benzer veya münasebettar başka bir manada kullanılan söz: *gürültü çıkarmak için kaşınıyorsun.*

Mecazen *h.* Mecaz suretile.

Mecazî *s.* Mecaza ait.

Mecbul *s.* Yaradılmış. Dolu.

Mecbur *s.* Zor görmüş, naçar.

Mecburen *h.* Mecbur olarak.

Mecburî *s.* İsteğe tâbi olmıyarak, cebrî.

Mecburiyet *i.* Mecbur oluş.

Meccanen *h* Bedavaya.

Meccanî *s.* Bedava.

Mecelle *i.* Kitap. Fıkıh ilminin muamelât kısmından alınan eski müslüman kanunu medenisi.

Mecidiye *i.* Yirmi kuruşluk gümüş para.

Meclis *i.* Bir işi görüşmek için toplanmış cemiyet. **Millet —i** *i.* Millet vekillerinden, meb'uslardan teşekkül eden heyet, meb'usan meclisi.

Meclisara *s.* Tatlı dilli.

Meclûbiyet *i.* Meclûp olma.

Meclûp *s.* Celbolunmuş. Cezbedilmiş.

Mecma *i.* Toplanılan yer.

Mecmu *s.* Toplanmış, birikmiş. *i.* Top. Yığın, küme. Hesapta cem'in yekûnu. Hep, bütün.

Mecmua *i.* Toplanan şeylerin mecmuu, kül. Muayyen zamanlarda çıkan risale.

Mecnun *i.* Çılgın, deli.

Mecnunane *s.* Delice.

Mecnunluk *i.* Delilik.

Mecra *i.* Su yolu, kanal.

Mecruh *s.* Yaralanmış. Reddolunmuş.

Mecuç *i.* Dünyanın sonunda çıkacağı mukaddes kitaplarda bildirilen kısa boylu iki kavmden biri.

Mecus *i.* Ateşe tapanların dini.

Mecusî *s.* Mecus dinine mensup.

Mecusilik *i.* Ateşe tapma.

Meczup *s.* Cezbolunmuş. Deli, divane.

Meç *i.* Ensiz ve düz kılıç.

Meçhul *s.* Bilinmiyen, malûm olmıyan. —**fiil** *i.* Gramerde faili belli olmıyan fiil: *yazılmış* gibi.

Meçhuliyet *i.* Meçhul oluş.

Medar *i.* Dayanılacak şey, sebep, vesile. Bir seyyarenin güneşin etrafında dönerken çizdiği daire. İstiva hattının iki tarafında olan iki mevhum daire.

Meddah *s.* Metheden *i.* Tuhaf hikâyeler söyleyip taklitler yapan.

Meddahlık *i.* Meddah hali.

Meddücezir *i.* Denizin cazibe tesirile alçalıp yükselmesi.

Medenî *s.* Medeniyet hayatı yaşıyan, medeniyete ait. Şehirli.

Medeniyet *i.* Yaşayışta ve ilim, fen ve san'atte ilerleme.

Medeniyetsiz *s.* Medeniyetle alâkası olmıyan, bedevî, vahşî.

Medet *i.* Yardım. *c.* Eyvah. Aman: *medet Allah.*

Medih *i.* Birinin iyiliğini söyleme.

Medine *i.* Mamure.

Medit *s.* Uzun.

Medlûl *s.* Delâlet olunan.

Medrese *i.* Eski usul ilmiye mektebi. Fakülte.

Med'uv *s.* Davetli.

Medyum *i.* İspirtisimde insanlarla ruhlar arasında vasıtalık eden kimse.

Medyun *s.* Borçlu.

Mefahir *i.* Mefharetler.

Mefer *i.* Kaçacak yer.

Mefharet *i.* Öğünme.

Mefhar *i.* Mefhareti mucip olan.

Mefhum *s.* Anlaşılmış *i.* Mana, meal.

Mefkudiyet *i.* Mefkut oluş.

Mefkûre *i.* Tasarlanan gaye.

Mefkûreci. *s.* Mefkûre sahibi.

Mefkut *s.* Yok.

Meflûç *s.* Felce uğramış

Mefruğ *s.* Ferağ edilmiş.

Mefruk *s.* Ayrılmış.

Mefruş s. Döşenmiş.

Mefruşat *i.* Döşeme eşyası. Mobilya.

Mefruz *s.* Ayrılmış. Farzedilmiş.

Mefsedet *i.* Fesatlık.

Mefsuh *s.* Fesholunmuş.

Meftuh *s.* Açılmış.

Meftun *s.* Vurgun, âşık.

Meftuniyet *i.* Meftun oluş.

Meful *s.* Yapılmış, işlenmiş. Gramerde bir fiilin eserini kabul eden şahıs veya şey.

Mefulübih *i.* İsmin sonuna icabına göre *i,yi* veya *gi* getirilerek ahenk kaidesine göre yapılan mefuldür.

Mefulünileyh *i.* İsmin sonuna icabına göre *e,a, ye, ğe* getirilerek yapılan mefuldür.

Meğer, meğerki, meğerse *e* Ancak. Halbuki.

Mehabet *i.* Heybet. Hürmetle karışık korku.

Mehabetli *s.* Mehabet sahibi.

Mehafil *i.* Mehfiller. Yüksek makamlar.

Mehakim *i.* Mahkemeler.

Mehalik *i.* Mehlikeler.

Meham *i.* Mühimmeler.

Meharet *i.* Beceriklilik, ustalık.

Meharetli *s.* Meharet sahibi.

Meharetsiz *s.* Beceriksiz.

Mehaz *i* Bir şeyin alındığı yer, memba. Bir kitap yazmak için müracaat olunan kitapların herbiri.

Mehbil *i.* Rahme giden yol.

Mehcur *s.* Uzakta kalmış, ayrı düşmüş.

Mehcuriyet *i.* Mehcur oluş.

Mehçe *i* Minare tepesine ve bayrak ucuna takılan küçük ay şekli.

Mehdi *i.* Kıyamete yakın çıkacağı mukaddes kitaplarda söylenilen adam. Doğru yol tutan.

Mehel *i.* Mühlet.

Mehengir *i.* Tahtanın enini almağa mahsus doğramacı aleti.

Mehenk *i.* Altın ve gümüşün ayarını anlamıya mahsus taş. *c.* Miyar.

Mehle *i.* Omuz başından çıkan külbastılık et.

Mehlike *i.* Tehlikeli yer veya iş.

Mahmaümken *h.* Mümkün olduğu kadar: *mehmaümken bu işi bitirebildim.*

Mehrace *i. Bak:* Mahraca.

Meht *i.* Beşik.

Mehtap *i.* Ayışığı.

Mehter *i.* Yeniçeri mızıkacısı.

Mehterhane *i.* Eskiden vezir kapısında çalınan nöbet çalgısı. Umumî hapishane.

Mehuz *s.* Alınmış, ahzolunmuş

Mehuzat *i.* Alınan paralar.

Mekân *i.* Yer, mahal.

Mekanizma *i.* Tertip ve tanzim, usul. Makinayı tertip eden kısımlar.

Meke *i.* Bir nevi diken.

Mekkâr *s.* Hilekâr.

Mekik *i* Çulhaların kullandığı atkı ipliğini taşıyan makara — **gibi** *s.* Yerinde durmaz. — **dokumak** *f.* Bir yerde durmayıp daima gidip gelmek.

Mekin *s.* Oturan, oturaklı. Vekur.

Mekkâre *i.* Eşya taşıyan kira hayvanı.

Mekkâreci *i.* Mekkâre işleten.

Meknuz *s.* Gömülü. Gizli.

Makremet *i.* Kerem.

Mekremetli *s.* Kerem sahibi,

Mekruh *s.* İğrenç. Şeriatın haram etmeyip ancak zaruret olduğu vakit caiz kıldığı şeyler.

Meks *i.* Durma.

Meksetmek *f.* Dinlenmek.

Meksup *s.* Kespolunmuş, kazanılmış.

Meksur *s.* Kırılmış.
Mekşuf *s.* Keşfolunmuş. Açılmış. Açık.
Mektep *i.* İlk, orta ve yüksek tahsil derecelerinden birini edinmek için devam olunan yer. San'at ve edebiyatta meslek.
Mektepli *i.* Mektebe devam eden, talebe.
Mektum *s.* Ketmolunan, gizlenen.
Mektup *i.* Bir iş hakkında veya hasbıhal olarak birine yazılan kâğıt.
Mektupçu *i.* Resmî bir dairenin yazı işlerine bakan müdürü,tahrirat müdürü.
Mektupçuluk *i.* Mektupçu memuriyeti.
Mektuplaşmak *f.* Mektupla muhabere etmek.
Makûlât *i.* Yenecek şeyler.
Mel'abe *i.* Oyun.
Melâhat *i.* Güzellik.
Melâike *i.* Melek.
Melâl *i.* Cansıkıntısı.
Melâmi *i.* Vahdeti vücude inanan bir müslüman tarikatı.
Mel'anet *i.* Mel'unluk.
Mel'anetkârane *h.* Mel'anetle.
Melânkoli *i.* Karasevda.
Melânkolik *s.* Karasevdaya tutulmuş.
Melbus *s.* Giyilmiş.
Melbusat *i.* Giyilecek şeyler.
Melce *i.* Sığınacak yer.
Melek *i.* Cesetle alâkası olmıyan ruhanî bir mahlûk. *c.* Pek güzel, pek sevimli.
Melekât *i.* Melekeler.
Meleke *i.* Tecrübe ile eldeedilen meharet, mümarese. Meharet.
Melekût *i.* Melekler.
Melekûti *s.* Melekûta ait.
Meleme *s.* Melemek işi.
Melemek *f.* Koyun, kuzu ve keçi "me„ diye bağırmak.
Melez *i.* Ayrı iki cinsten doğmuş.Cinsi halis olmıyan. Arpa ve darı ile karışık buğday.
Melfuf *s.* Leffedilmiş.
Melfufat *i.* Melfuf şeyler.

Melfufen *h.* Leffedilerek.
Melhame *i.* Çok kan dökülen muharebe.
Melhem *i.* Yaralara sürülen ilâç.
Melhuz *s.* Muhtemel.
Melhuzat *i.* Melhuz olan şeyler.
Melih *s.* Güzel, şirin.
Melik *i.* Hükümdar.
Melikâne *h.* Hükümdara yakışacak surette.
Melike *i.* Kadın hükümdar,hükümdar zevcesi.
Melisa *i.* Güzel kokulu bir nebat.
Mellâh *i.* Gemici.
Melodi *i.* Nağme.
Melon *i.* Tepesi yuvarlak sert şapka.
Meltem *i.* Yazın karadan ve muntazam bir surette esen rüzgâr.
Melûf *s.* Alışık.
Melûl *s.* Usanmış, mahzun.
Mel'un *s.* Lânete uğramış.
Mel'unluk *i.* Mel'un oluş.
Melzum *i.* Biribirinden ayrılmaması lâzımgelen.
Memalik *i.* Memleketler.
Memat *i.* Ölüm.
Memba *i.* Bir suyun yerden çıktığı yer,kaynak. Mehaz, menşe.
Memduh *s.* Metholunmuş.
Memdut *s.* Uzatılmış.
Meme *i.* İnsan ve hayvanlarda süt veren uzuv. Memenin tepesine benziyen alet.
Memeli *z.* Memesi olan.
Memelik *i.* Hayvanların yaralı memesini muhafaza veyahut yavrusuna emdirmemek için takılan torba.
Memer *i.* Yol. Geçit.
Memhur *s.* Mühürlenmiş.
Memleha *i.* Tuz çıkan yer, tuzla.
Memleket *i.* Bir hükûmetin idaresi altında bulunan yer, ülke.Devlet. Diyar. Belde, kasaba, şehir. Bir insanın doğduğu veya temelli yerleştiği şehir.
Memleketli *i* Ahali,hemşeri.
Memlû *s.* Dolu.
Memlûk *i.* Köle.
Memlûkiyet *i.* Kölelik.

Memnu *s.* Menolunmuş, yasak.
Memnuat *i.* Memnu olan şeyler.
Memnuniyet *i.* Memnu oluş.
Memnun *s.* Hoşnut razı. hoşlanmış. Sevinmiş, sevinçli.
Memnunen *h.* Memnun olarak.
Memnuniyet *i.* Memnun oluş.
Memşa *i.* Ayakyolu.
Memul *s.* Umulan, mümkün.
Memur *s* Bir emir alan. *i.* Bir işe tayin olunmuş ücretli adam.
Memuren *h.* Memuriyetle.
Memuriyet *i.* Emir ve havale olunan ve ma aşla gördürülen iş.
Memurluk *i.* Memuriyet.
Memzuç s. Karışık.
Men *i.* Caydırma, savma, bırakmama, yasak etme.
Menaat *i.* Sarplık.
Menabi *i.* Membalar
Menafi *i.* Menfaatler.
Menakıp *i* Menkıbeler.
Menal *i.* Kazanılan, ele geçirilen şey.
Menam *i.* Uyku. Rüya.
Menasik *i.* Haç esnasında yapılan bazı merasim.
Mendebur *i.* Hayırsız. Tembel.
Mendil *i.* El ve burun silmeğe mahsus dört köşeli bez.
Mendirek *i.* Sun'i liman.
Mendires *i.* Mecrası dolambaçlı ve iltivalı nehir.
Mendup *s.* İşlemesi şer'an caiz olan iş.
Menekşe *i.* Güzel kokulu ve mor renkli bir çiçek. — **rengi** *s.* Menekşe çiçeği renginde, mor. **Hercai** — *i.* menekşenin türlü renkte çiçek açar nev'i.
Menent *i.* Manent.
Menetmek *f.* Yasak etmek.
Menevî *s.* Meniye ait.
Meneviş *i.* Terementi ağacı tohumu. Kumaş, maden gibi şeylerin

bazılarında görülen dalga.

Menevişlenmek *f.* Dal galanmak.

Menevişli *i.* Menevişi olan.

Menfa *i.* Nefyolunan yer.

Menfaat *i.* Fayda.

Menfaatbahş *s.* Faydalı.

Menfaatli *s.* Faydalı.

Menfaatperest *s.* Menfaatini her şeyden üstün tutan, hotkâm.

Menfaatsiz *s.* Faydası olmıyan.

Menfez *i.* Delik. Girecek yer.

Menfi *s,i.* Nefyolunmuş, sürgün. Aksi, zıt. Müsbet ve matluba muvafık olmıyan.

Menfiyen *h.* Sürgün olarak.

Menfur *s.* Nefret olunan.

Mengeç *i.* Büyük yün mekiği.

Mengel *i.* İncik bileziği.

Mengene *i.* Baskı aleti.

Menhiyat *i.* Nehyolunmuş şeyler.

Menhubat *i.* Yağma edilmiş şeyler.

Menhus *s.* Uğursuz.

Meni *i.* Erkek insan ve hayvanın tohumu.

Menkıbe *i.* Büyük bir adamın meziyetinden bahseden fıkra. Kaside, hikâye. Tarihçe.

Menku *i.* Haşlanmış nebat suyu.

Menkûbiyet *i.* Menkûp oluş.

Menkûha *i.* Nikâhlı. *i.* Zevce.

Menkul *s.* Naklolunmuş.

Menkûp *s.* Bedbaht,düşkün. İtibardan düşmüş.

Menkuş *s.* Nakşolunmuş.

Menolunmak *f.* Yasak edilmek.

Mensi *s.* Unutulmuş.

Mensubiyet *i.* Mensup olma. Nisbet.

Mensucat *i.* Dokumalar.

Mensuç *s.* Dokunmuş.

Mensuh *s.* Hükümsüz bırakılmış.

Mensup *s.* Bir şeye taallûku olan.

Mensur *s* Nesir olarak yazılmış.

Menşe *i.* Neş'et olunan, çıkılan yer.

Menşur *i.* Vezirlik ve müşürlük fermanı. Hendesede biribirine muvazi üç veya daha ziyade vecihli mücessem şekil.

Ment *e.* İsimlerin sonuna gelerek «li» gibi sıfat teşkil eder: *dertment*, dertli.

Menteşe *i.* Kapı ve pencere kanadı ve sandık kapağı gibi açılıp kapanır şeyleri tutmağa mahsus demir.

Menus *s.* Alışılmış. Alışık.

Menusiyet *i.* Menus oluş.

Menut *s.* Vücudü diğer bir şeyin vücudüne bağlı olan, mütevakkıf.

Menvi *i.* Meram.

Menzil *i.* Seyahatte inilen yer, konak, han. Konak arası yol. Top ve tüfek mermisinin katettiği mesafe. Ordunun nakliye işlerine bakan daire.

Menzilci *i.* Menzil beygirlerile giden postacı.

Menzile *i.* Derke.

Menzul *s.* İnmeli.

Menzur *s.* Nezrolunmuş.

Mephas *i.* Bir bahse dair yazılan yazı, fasıl.

Mephut *s.* Hayran

Mepsut *s.* Açılmış, yayılmış.

Mer'a *i.* Hayvanların otladığı yer, otlak.

Merak *i.* Bir şeyi anlamak, bilmek ve öğrenmek hevesi. Arzu, heves. Bir şeyin üzerine çok düşme. Karasevda. Vesvese, endişe. Titizlik. Bir şeyin en iyisini arama.

Meraklanmak *f.* Merak etmek.

Meraklı *s.* Titiz. Çabuk müteessir olan. Vesveseli. Her şeyi bilmek ve anlamak istiyen.

Meraksız *s.* Kayitsiz.

Meraksızlık *i.* Meraksız oluş.

Meram *i.* İstek. Maksat.

Meramet *i.* Üstünkörü tamir.

Merametçi *i.* Bozuk ve kırık şeyleri tamir eden.

Merametlemek *f.* Meramet yapmak.

Meraret *i.* Acılık.

Merasim *i.* Tekellüf. Resmî muameleler. Dinî âyinler, resmî şenlikler.

Merbut *s.* Bitişik Ait, mensup, tâbi.

Merbuten *h* Merbut olarak.

Merbutat *i.* Merbut olan şeyler.

Merbutiyet *i.* Merbut oluş.

Mercan *i.* Bir deniz hayvanının süs için kullanılan kırmızı dalı. *s.* Mercandan yapılan.

Mercanbalığı *i.* Lezzetli kırmızı bir balık.

Mercankayaları *i.* Deniz hayvanlarının enkaz ve müstehaseleri nin birikmesinden teşekkül eden ada.

Merci *i.* Müracaat olunacak yer. Bir daire veya memurun tâbi olduğu resmî daire. Dönülecek yer.

Mercimek *i.* Ufak daire şeklinde hububat.

Mercu *s.* Rica olunan.

Merdâne *h.* Erkeğe yakışır su'ette, mertçe.

Merdane *i.* Matbaa makinalarında sahifelere mürekkep veren tutkal üstüvane. Yufka açmağa mahsus üstüvane şeklindeki tahta Silindir.

Merdut *s.* Reddolunmuş. Mel'un.

Merdüm *i.* İnsan.

Merdümek *i.* Bebek.

Meremet *i.* Meramet.

Meret *s.* Murdar.

Merfu *s.* Kaldırılmış.

Mergup *s.* Rağbette olan.

Merhaba *i.* Hoşgeldiniz, nasılsın makamında selâm tabiridir.

Merhabalaşmak *f.* Selâmlaşmak.

Merhale *i.* Konak, menzil.

Merhamet *i.* Acıma.

Merhametli *s.* Merhamet sahibi.

Merhametsiz *s.* Merhameti olmıyan.

Merhem *i.Bak:* Melhem.

Merhum *s.* Rahmetli.

Merhun *s.* Rehine konmuş.

Mer'i *s.* Makbul, muteber.

Mer'î *s.* Gözle görünen.

Merih *i.* Güneşin etrafında dönen seyyarelerden biri.

Merinos *i.* Bir cins koyun ve bunun yapağısı.

Mer'iyet *i.* Makbul ve muteber olma.

Merkat *i* Mezar.

Merkep *i.* Eşek.

Merkez *i.* Dairenin veya kürenin tam ortasında ve muhitine ayni mesafede bulunan nokta. Orta. Devlet reisinin, vali v.s. nin oturduğu yer. Birçok şubeleri bulunan bir dairenin umumî idarehanesi. İş, hal, husus : *iş şimdi bu merkezdedir*

Merkezî *s.* Merkeze ait.

Merkeziyet *i.* Merkezde bulunma. Merkeze merbut olma.

Merkum *s.* Yukarda ismi geçen.

Merkûz *s.* Rekzolunmuş, dikilmiş.

Mermer *i.* Beyaz veya dalgalı ve renkli bir cins makbul düzgün taş.

Mermerşahi *i.* Tülbent ile patiska arasındaki ince bir bez.

Mermi *i.* Silâh, top v.s. ile atılan kurşun, tane. gülle.

Mersa *i.* Liman.

Mersi *i.* Teşekkür ederim yerine kullanılan bir tabir.

Mersin *i.* Güzel kokulu ve kışın yapraklarını dökmiyen bir ağaç.

Mersinbalığı *i.* Bir cins balık.

Mersiye *i.* Ölmüş bir kimse hakkında yazılan şiir, sağu.

Mersiyeci *s.*Mersiye yazan, sağucu.

Mersiyehan *h.* Mersiye okuyan.

Mersum *s.* Resmolunmuş.

Zikri geçmiş. Âdet olmuş

Mert *i.* Adam, erkek. *s.* Yiğit, cesur. Namuslu.

Mertçe *h.* Erkekçe.

Mertebe *i.* Derece.

Mertek *i.* Dört köşeli büyük direk.

Mertlik *i.* Mert oluş.

Mervi *s.* Rivayet olunan.

Merzuk *s.* Rızkı verilmiş.

Mes *i.* Dokunma, değme, temas. Vaki olma.

Mesa *i.* Akşam.

Mesabe *i.* Derece, mertebe.

Mesadet *i* Kutluluk.

Mesafe *i.* İki yer veya yol arasındaki uzaklık.

Mesağ *i.* Cevaz.

Mesaha *i.* Arazi v.s. yi ölçme.—**zenciri** *i.* Araziyi ölçmekte kullanılan mikyaslı zencir.

Mesai *i.* Çalışmalar.

Mesail *i.* Mes'eleler.

Mesaip *i.* Musibetler.

Mesalih *i.* Maslahatlar.

Mesamat *i.* Vücutteki ufacık delikler.

Mesane *i.* İçine sidik toplanan torba.

Mesar *i.* Meserret.

Mesavi *i.* Kötü haller.

Mesbuk *s.* Sebketmiş, geçilmiş.

Mesçit *i.* Küçük cami.

Mesdut *s.* Seddolunmuş. Kapalı.

Mesel *i.* Misal. Darbımesel.

Meselâ *i.* Misal olarak, sözgelisi.

Mesele, mes'ele *i.* Bir ilim ve fende halli istenilen kaziye. Ehemmiyetli ve halli güç iş ve keyfiyet.

Meserrt *i.* Sevinç.

Meserretbahş *s.* Sevinç veren.

Mesfur *s.* Yazılmış, zikri geçmiş.

Meshetmek *f.* El sürmek, sıvamak.

Meshur *s.* Sihirlenmiş.

Mesih *s.* Sıvama, el sürme.

Mesire *i.* Seyir yeri.

Mesken *i.* İkametgâh,ev.

Meskenet *i.* Miskinlik

Meskûkât *i.* Darbolunmuş paralar.

Meskûn *s.* Ahalisi olan, içinde oturulan.

Meslek *i.* Yol. Gidiş, usul Herkesin tûttuğu iş. san'at, sınıf.

Meslekî *s.* Mesleğe ait.

Mesleksiz *s.* Mesleği olmıyan. Namuskârane bir yolu olmıyan, sebatsız.

Mesleksizlik *i.* Meleksiz oluş.

Mesmu *s.* İşitilmiş. Dinlenmeğe lâyık.

Mesmuat *i.* Mesmu olan şeyler.

Mesmum *s.* Zehirlenmiş.

Mesmumen *h.* Zehirlenerek.

Mesnet *i.* Rütbe, makam. Dayanılacak yer.

Mesnevi *i.* Aruz veznile ve ikişer ikişer kafiyeli bir nazım tarzı.

Mesnun *s.* Âdet olmuş. Sünnet kılınmış.

Mesruk *s.* Çalınmış.

Mesrur *s.* Sevinmiş.

Mesruriyet *s.* Sevinç.

Mesrut *s.* Serdolunmuş.

Messetmek *f.* Vakî olmak, cereyan etmek.

Mest *i.* Sarhoş.

Mest *i.* Papuçla giyilebilen hafif ve yumuşak bir ayakkabı.

Mestane *h. s.* Sarhoşa benzer bir surette.

Mestur *s.* Örtülü.

Mes'ul *s.* Yaptığı iş ve hareketlerden hesap vermeğe mecbur olan. Sorulan. İstenilen. Bir işin idaresi kendisine ait olan.

Mes'uliyet *i.* Mes'ul olma.

Mes'uliyetli *s.* Mes'uliyet getiren.

Mes'ut *s.* Kutlu, saadetli.

Meşagil *i.* Meşgaleler.

Meşahir *i.* Meşhur ve tanınmış adamlar.

Meşak *i.* Meşakkat.

Meşale *i.* Aydınlık vermeğe mahsus alet, kandil, lâmba. Bir direğin ucuna konulan bir kap içinde yanan çıra veya yağlı paçavra.

Meşbu *s.* Doymuş. İşba haline gelmiş.

Meşe *i.* Sert ve dayanıklı orman ağacı.

Meşskkat *i.* Zahmet, güçlük.
Meşelik *i.* Meşe ormanı.
Meşgale *i.* Meşguliyet.
Meşgul *i.* Bir işle uğraşan. Dalgın. İşgal olunmuş. tutulmuş.
Meşguliyet *i.* Meşgul olma
Meşhet *i.* Şehit mezarı. Bir adamın şehit olduğu yer.
Meşhun *s.* Dolu.
Meşhur *s.* Şöhretli.
Meşhut *s.* Görülen
Meşihat *i.* Şeyhlik. Şeyhislâm vazife ve dairesi.
Meşime *i.* Dölyatağı.
Meşin *i.* Adi deri, sahtiyan.
Meşiy *i* Yürüme.
Meşiyet *i.* Yürüyüş.
Meşk *i.* Yazı örneği. Musiki dersi.
Meşketmek *f.* Yazıyı örneğine göre yazmak. Musiki v.s. ye çalışmak.
Meşkûk *s* Şüpheli.
Meşkûr *s.* Teşekküre lâyık.
Meşrep *i.* Tabiat, yaradılış. Huy. Gidiş.
Meşru *s.* Şeriate uygun. Kanuna muvafık, haklı.
Meşrubat *i.* İçkiler.
Meşruh *s.* Şerholunmuş.
Meşruhat *i.* Şerholunan şeyler.
Meşrup *i.* İçilecek şey.
Meşrut *s.* Şartlı, bir şart ile bağlı.
Meşruta *i.* Satılmamak şartile sahibi tarafından veresesine terkolunmuş mülk.
Meşruti *s.* Meşrutiyete ait.
Meşrutiyet *i.* Ahali tarafından seçilmiş meb'usan meclisi ve bu meclis karşısında yemin etmiş hükümdarla devlet idaresi tarzı.
Meş'um *s.* Uğursuz.
Meşveret *i.* Danışma.
Met *i.* Uzatma. Yayma. Güneş ile ayın cazibesi tesirile denizin yükselip karaya doğru uzanması.
Meta *i.* Tüccar malı. Antika şey.

Metafizik *i.* Felsefenin bir şubesi.
Metalip *i.* Matlup şeyler.
Metamorfoz *i.* İstihale.
Metanet *i.* Sağlamlık. Sebat.
Metbu *s.* Kendisine tebaiyet olunan.
Metbuiyet *i.* Metbu oluş.
Metelik *i.* On paralık bakır ve nikel sikke. kuruşun dörtte biri.
Meteliksiz *i.* Züğürt.
Meteoroloji *i.* İklim ve cevvî hadiselerin ilmi, rasadatı havaiye.
Meteorolok *i.* Meteoroji ilmile uğraşan.
Metfen *i.* Mezar.
Metfuat *i.* Verilen meblâğ.
Metfun *s.* Gömülü.
Methal *i.* Girilecek yer, kapı Başlangıç. Karışma, alâka.
Methaldar *s.* Bir işte alâkası olan.
Methetmek *f.* Medihte bulunmak,iyiliğini söylemek.
Metin *s.* Dayanıklı, sağlam. *c.* Sözünden dönmez, sebatkâr. Doğru.
Metin *i.* Kitabın muhtevi olduğu yazı.
Metot *i.* Usul.
Metre, metro *i.* Bütün milletlerce kabul edilen uzunluk ölçüsü.
Metres *i.* Nikâhlı olmadığı halde bir erkekle birlikte yaşıyan kadın, kapatma, mantinato.
Metris *i.* Askeri düşman ateşinden korumak için yapılan toprak siper.
Metropolit *i.* Piskopos, despot.
Metropoliten *i.* Yeraltı yahut hava şimendiferi.
Metruk *s.* Terkolunmuş.
Metrukât *i.* Metruk şeyler, tereke.
Metruke *s.* Boşanmış kadın. Terkolunan mülk.
Mevait *i.* Mev'ut şeyler.
Mevaki *i.* Mevkiler.
Mevakif *i.* Mevkifler.
Mevalit *i.* Doğulan ve yaradılan şeyler.
Mevani *i* Mâniler.
Mevaşi *i.* Etiyinen ve yük taşıyan ehli hayvanlar.
Mevat *i.* Maddeler.

Mevazi *i.* Mevziler.
Mevce *i.* Suya bir taşın atılmasile hâsıl olan dairelerin herbiri.
Mevcudat *i.* Mevcut olan şeyler.
Mevcut *s.* Var olan. Hazır olan. *i.* Miktar.
Mevç *i.* Dalga.
Mevdu *s.* Tevdi olunmuş.
Meveddet *i.* Sevme.
Mevhibe *i.* Hediye.
Mevhum *s.* Aslı olmıyan, evham mahsulü olan.
Mevhumat *i.* Mevhum olan şeyler.
Mevhup *s.* Hediye edilmiş.
Mev'it *i.* Bir vadin yerine getirildiği zaman veya yer.
Mev'iza *i.* Vaız, öğüt.
Mevki *i.* Yer. Makam.
Mevkip *i.* Alay.
Mevkıf *i.* Durak.
Mevkuf *s. i.* Tevkif olunmuş. Alıkonmuş. Vakfolunmuş. Bağlı.
Mevkufiyet *i.* Mevkuf olma. Vakfolma. Bağlı olma.
Mevkûl *s.* Bir vekile emanet olunan iş.
Mevkut *s.* Muayyen vakitlerde çıkan.
Mevlâ *i.* Sahip, efendi. Allah.
Mevlâna *i.* Büyük şeyhlere ve âlimlere verilen unvan.
Mevlevî *s.* Mevlâna Celâlettin Ruminin tarikatine mensup olan.
Mevlevilik *i.* Mevlevilerin tarikati.
Mevlit *i.* Doğma. Doğulan yer.
Mevlûd *i.* Doğmuş. Peygamberin doğduğu gün ve bugüne ait menkıbe.
Mevrit *i.* Vardığı yer.
Mevrudat *i.* Vürut etmiş şeyler.
Mevrus *s.* Miras kalmış.
Mevrut *s.* Vürut etmiş.
Mevsim *i.* Senenin dört kısmından herbiri. Herşeyin zamanı.
Mevsimlik *s.* O mevsime mahsus.
Mevsimsiz *s.* Vakitsiz.
Mevsuf *s.* Bir sıfatı haiz olan.

Mevsuk *s.* İnanılır, sağlam.
Mevsukan *h.* Mevsuk olarak.
Mevsukiyet *i.* Mevsuk oluş.
Mevsul *s.* Kavuşmuş.
Mevt *i.* Ölüm.
Mevta *i.* Ölü.
Mevtaî *s.* Mevtaya ait.
Mev'ut *s.* Vadolunmuş. Vadeli.
Mevzi *i.* Yer.
Mevzii *s.* Umumî olmıyan, yalnız bir yere mahsus.
Mevzu *s.* Konulmuş, vazolunmuş. Kararlaştırılmış. Sahih olmıyan. Bir ilmin, bir kitap, hikâye v.s. nin esasını teşkil eden hadise.
Mevzuat *i.* Mevzular.
Mevzubahs *i.* Bahse esas olunan madde.
Mevzun *s.* Ölçülü, denk. Mütenasip, uygun.
Mey *i.* Şarap, içki.
Meyan, meyankökü *i.* Tebabette kullanılan bir kök.
Meyane *i.* Orta. Ara. Reçel ve helva gibi şeylerin kıvamı.
Meyaneci *i.* Araya giren, vasıta.
Meydan *i.* Açık ve geniş düz yer, saha, açıklık. Ortalık. Vakit, zaman, fırsat. Tekkelerde âyin salonu.
Meydancı *i.* Meydan hademesi.
Meydanlık *i.* Açık ve düz yer.
Meyelân *i.* İğilme. Meyil.
Meyhane *i.* İçki içilen umumî yer.
Meyhaneci *i.* Meyhane işleten.
Meyil *i.* Bir tarafa iğilme. Taraftarlık. Muhabbet. Arzu. Tutkunluk.
Meyilli *s.* Bir tarafa meyletmiş.
Meyletmek *h.* İğilmek. Gönül vermek, muhabbet bağlamak.
Meymenet *i.* Uğur.
Meymenetli *s.* Uğurlu.
Meymenetsiz *s.* Uğursuz.
Meymenetsizlik *i.* Uğursuzluk.

Meyus *s.* Ümitsiz.
Meyusane *i.* Meyus olarak.
Meyusiyet *i.* Meyus oluş.
Meyva *i.* Ağacın hâsıl ettiği yemiş, mahsul.
Meyvacı *i.* Meyva satan, manav.
Meyvahoş *i.* Kuru yemiş satılan çarşı.
Meyvalı *i.* Meyva ile, meyvadan yapılmış.
Meyvalık *i.* Sofrada yemiş koymağa mahsus kap. Meyva bahçesi.
Meyyal *s.* Pek istekli.
Meyyit *s.* Ölü.
Meyzin *i.* Namaz vaktini bildirmek için ezan okuyan adam.
Mezalim *i.* Zahmetler.
Mezahip *i.* Mezhepler.
Mezalim *i.* Zulümler.
Mezamir *i.* Mızmarlar.
Mezar *i.* Ölüyü gömdükleri yer, kabir, sin. — **taşı** *i.* Mezar üzerinde ölünün ismi yazılı taş.
Mezarcı *i.* Mezar kazan adam.
Mezaristan *i.* Mezarlık.
Mezarlık *i.* Mezarların bulunduğu yer.
Mezat *i.* Bir mal veya mülkü satılığa çıkarıp en ziyade verene satma. Müzayede, artırma. — **malı** *i.* Ucuz eşya, kelepir.
Mezaya *i.* Meziyetler.
Mezbaha *i.* Kasapların sattığı etin kesildiği yer, salhane.
Mezbele *i.* Süprüntülük.
Mezbur *s.* Yukarda ismi geçmiş.
Mezcetmek *f.* Karıştırmak.
Mezç *i.* Karıştırma.
Meze *i.* İçki ile beraber yenen çerez.
Mezelik *i.* Meze yapılan şeyler.
Mezellet *i.* İtibarsızlık.
Mezhep *i.* Bir dinin, bir fikir ve itikadın ayrıldığı şubelerden herbiri, meslek.
Mezit *s.* Artmış, büyümüş.
Meziyet *i.* Bir insanın ilim, san'at ve ahlâkça yüksekliği, fazilet,

üstünlük. Hassa İktidar. Fayda. Kıymet.

Meziyetli *s.* Meziyeti olan.

Mezkûr *s.* Zikrolunmuş, zikri geçmiş.

Mezmum *s.* Zemmolunmuş.

Mezraa *i* Tarla.

Mezru *s.* Ekilmiş.

Mezurat *i.* Ekinler.

Mezun *s.* İzinli. Bir mektebi bitirip şehadetname almış.

Mezuniyet *i.* Mezun olma.

Mezura *i.* Ölçü, mikyas.

Mi *e.* Musikide bir nota.

Mi *e.* Sorgu edatı olup kelimenin ahengine göre *mi, mı, mu, mü* olur ve daima kelimeden ayrı olarak yazılır : *geldi mi, buldu mu, aldı mı, gördü mü ?*

Mia *s* Barsak.

Miaî *s.* Barsağa ait.

Miat *i.* Bir şeyin yapılması için tayin olunan zaman. Kıyamet.

Miat *i.* Yüzler.

Mide *i.* Yenilen şeyi hazmedip barsaklara döken uzuv, kursak.

Midesiz *s.* Kötü şeyleri yiyen, tiksinmiyen. zevksiz.

Midevî *s.* Mide için faydalı, mideye iyi gelen. Mideye ait.

Midilli *i.* Midilli adasında yetişen küçük bir cins at.

Midye *i.* Eti lezzetli bir deniz hayvanı.

Miftah *i* Anahtar.

Miğfer *i.* Askerlerin başa giydikleri demir serpuş.

Mihanik *i.* Kuvvet ve hararetten bahseden makine ilmi.

Mihanikî *i.* Mihanike ait. Maddî, fili.

Mihir *i.* Nikâh kıyılırken kararlaştırılan nikâh bedeli, ağırlık.

Mihman *i.* Misafir.

Mihmandar *i.* Bir misafirin maiyetine tayin edilen teşrifatçı. Misafir kabul eden.

Mihmanlık *i.* Misafirlik.

Mihmannüvaz *s.* Misafirlere ikram eden.

Mihnet *i.* Zahmet. Dert. Belâ

Mihnetkeş *s.* Mihnet çeken.

Mihnetzede *s.* Mihnete uğramış.

Mihrak *i.* Ocak. Ziya şualarının toplandığı yer. *c.* Merkez.

Mihrap *i.* Camilerde kıble cihetinde imamın önünde namaz kıldığı duvara açılmış oyuk.

Mihver *i.* Çark ve tekerlek gibi dönen şeylerin ortasından geçen ok. Yeryuvarlağının iki kutpu arasında uzanıp merkezinden geçtiği farzolunan hat.

Mika *i.* Ateşten müteessir olmıyan yaprak halinde parlak ve şeffaf bir taş.

Mikado *i.* Japonya imparatoru.

Mikâp *i.* Biribirine müsavi ve muvazi altı murabba satıhlı mücessem şekil. İki defa kendi mislile darbedilmiş adet.

Mikat *i.* Muayyen vakit ve yer.

Mikrofon *i.* En hafif sesleri bile zaptedip şiddetini arttıran alet.

Mikrometre *i.* En ufak şeyleri ölçmeğe mahsus alet.

Mikrop *i.* Gözle görülemiyecek kadar küçük ve canlı mahlûk.

Mikroskop *i.* Hurdebin. gözle görülemiyen ufak cisimleri gösteren alet.

Mikta *i.* Kesecek alet.

Miktar *i.* Kadar, kıymet, adet, derece.

Mikyas *i.* Ölçü, ayar. Ölçü aleti. Harita üzerinde mesafeleri ölçmeğe yarıyan taksimat.

Mikyasî *i.* Mikyasa ait.

mikyasımatar *i.* Yağan yağmur miktarını ölçmeğe mahsus alet.

Mil *i.* İğne, ibre. Dikilmiş sütun veya sivri taş. *s.* 852 Km. uzunluğunda uzunluk ölçüsü. Göze sürme çekmeğe mahsus alet.

Milâdî *s.* İsa peygamberin

doğduğu gün mebde olarak bütün milletlerin kullandığı tarih : *şimdi milâdî 1930 senesindeyiz.*

Milât *i.* Doğuş günü. İsanın doğduğu zaman.

Milel *i.* Milletler.

Milh *i.* Tuz. Bir hamızda müvellidülmanın bir madenle değişmesinden hâsıl olan mürekkep cisim.

Miligram *i.* Gramın bin de biri.

Milim *i.* Bindebir.

Milimetre *i.* Metrenin bindebiri.

Milis *i.* Çete.

Millet *i.* Ayni toprak üzerinde yaşayıp dil, hars, his, mefkûre ve menfaatleri bir olan insan cemaati, kavm.

Millî *s.* Millete ait.

Milliyet *i.* Dil, hars, his, mefkûre ve menfaat birliği.

Miyar *s.* Bin milyon.

Milyarder *i.* Serveti birkaç milyar frank veya lira olan zengin adam.

Milyon *i.* Bin kere bin.

Milyoner *i.* Serveti birkaç milyon frank veya lira olan zengin adam.

Mim *i.* Âlâmet, işaret. —**koymak** *f.* Tesbit etmek, nişan komak.

Mimar *i.* Yapı inşasile uğraşan mühendis, kalfa.

Mimarî *s.* Mimarlığa ait, Mimarlık.

Mimarlık *i.* Mimar fen ve san'ati.

Mimber *i.* Camilerde hutpe okumağa mahsus merdivenli kürsü.

Mimlemek *f.* Nişan komak. Kin tutmak.

Mimlenmek *f.* Damgalanmak, lekelenmek.

Mimli *s.* Damgalı, lekeli.

Mimoza *i.* İnce yapraklı çiçek açan bir ağaç.

Mina *i.* Cam küre. Mavi boncuk. Mavi, mavimsi yeşil. Sema, gök.

Minare *i.* Cemilerde müezzinin ezan okuduğu yüksek kule.

Minasip *i.* Uygun.

Minçihetin *h.* Bir bakıma göre.

Minder *i* Ot veya kaba yünle dolmuş şilte.

Mine *i.* Maden ve çinilerin üzerine vurulan cam gibi cilâ Dişlerin üzerindeki ince ve parlak zar. Saatin rakam yazılı levhası.

Mineci *i.* Çini ve maden üzerine mine vuran san'atkâr.

Mineçiçeği *i.* Renkli ve zarif bir çiçek.

Minelemek *f.* Mine yaptırmak.

Minhaç *i.* Büyük ve işlek yol.

Minik *s.* Pek küçük ve sevimli.

Minimini *s.* Minimini.

Minkale *i.* Zaviye ölçmek için kullanılan üstü derecelere ayrılmış nısıfdaire.

Minkar *i.* Gaga.

Minkarî *s.* Gagaya benzer.

Minnet *i.* Lûtuf yapılan iyiliğin altında kalma. Şükür.

Minnettar *i* Minnet altında kalmış.

Minnettarlık *i* Minnettar oluş.

Minorka *i.* Bir çins tavuk.

Minşar *i.* Testere.

Mintan *i.* Fanilâ üzerine giyilen kollu yelek.

Minüskül *i.* Küçük harf.

Minval *i.* Suret, tarz.

Minyatür *i.* Küçük ve ince tezyinî resim.

Minyon *s.* Zarif, küçük.

Mir *i.* Bey.

Miraç *i.* Göğe çıkma.— **kandili** *i.* Peygamberin göğe çıktığı sayılı gün.

Miralay *i.* Kaymakam ile mirliva arasındaki askerî rütbe.

Miralaylık *i.* Miralay rütbesi.

Miras *i.* Ölen bir adamın bıraktığı mal ve mülk.

Mirasçı *i.* Varis, miras alan.

Mirasyedi *s* Mirasa konan, *c.* Pek müsrif ve idaresiz.

Mirasyedilik *i.* Mirasyedi oluş.

Mir'at *i.* Ayna.

Miri *s.* Devlet hazinesi. Hûkûmet dairesi.

Mirliva *i.* Miralaydan büyük paşa rütbesi.

Mirlivalık *i.* Mirliva rütbesi.

Mirsat *i.* Yıldızların harekâtını tetkika mahsus yer. Gözetlemeğe mahsus, yer, pusu.

Mirza *i* Bey unvanı.

Mis, misk *i.* Bir cins ceylânın göbeğinden çıkan güzel koku. Pekâlâ

Mis *i.* İngilterede genç kızlara verilen unvan.

Misafir *i.* Yolcu. Birinin evine gelen ziyaretçi, yalancı.

Misafirhane *i.* Yolcuların konmasına mahsus yer, han, otel.

Misafirlik *i.* Misafir oluş.

Misafirperver *s.* Misafiri ağırlamasını seven.

Misafirperverlik *i.* Misafirperver oluş.

Misak *i.* Ant, antlaşma. Sözleşme.

Misal *i.* Örnek. Benzer.

Misil *i.* Benzer. Miktar.

Misilli, misillû *s.* Benzer, eş gibi. Kabilinden.

Miskal *i.* Bir sıra kamıştan yapılan düdük.

Miskal *i.* Kıymetli taşları tartmakta kullanılan bir buçuk dirhemlik ağırlık.

Miskeçisi *i.* Keçinin güzel kokulu cinsi,

Miskedisi *i.* Güzel kokulu bir cins kedi.

Misket *i.* Güzel kokulu meyva: *misket üzümü, misket elması v.s.* Geniş çaplı eski bir tüfek. Şarapnelin içindeki kurşun.

Miskin *s.* Mıymıntı, beceriksiz. Fakir.— **hastalığı** *i.* Cüzam.

Miskinlenmek *f.* Miskin bir hale gelmek.

Miskinlik *i.* Miskin oluş.

Miska *i.* Hastaların ciğer ve kalbini dinlemeğe mahsus boru.

Mismar *i.* Ensiz çivi.

Missabunu *i.* Güzel kokulu sabun,

Mistar *i.* Satırların döğ-

ru gitmesi için kâğıdın altına konulan cetvel.

Mister *i.* İngilizce efendi.

Misvak *i.* Diş temizliyecek bir lifli kök.

Misyon *i.* Bir vazife ile gönderilen heyet.

Misyoner *i.* Din propağandası yapan papas.

Mişvar *i.* Tavır, gidiş.

Miting *i.* Herhangi bir maksatla halkın bir araya toplanıp bazı kararlar vermesi.

Mitoloji *i.* Esatir.

Mitralyoz *i.* Pek az zamanda yüzlerce mermi atan makineli tüfek

Miyan *i.* Vasat. Aralık. Beyin.

Miyar *i.* Bir şeyin kıymet ve safiyetini gösterir alet.

Miyasma *i.* Zehirli ve bozuk hava.

Miyavlamak *f.* Kedi bağırmak.

Miyop *i.* Uzağı görmiyen.

Mizaç *i.* Bünye, tabiat.

Mizaçgir *s.* Herkesin mizacına göre söz söyliyen.

Mizah *i. Bak:* muzah.

Mizan *i.* Terazi, ölçü. Tartı. Mikyas. Ayar. Hesapta bir ameliyatın doğru olup olmadığını anlamak için yapılan ikinci bir ameliye. Bazı şeylerin kıymet ve derecesini göstermeğe yarıyan aletlerin ismi. *Mizanülharare, mizanülhava c.* Akıl, muhakeme.

Mizmar *i.* Düdük. Hançere. Zebur surelerinin herbiri.

Mh *i.* Enser, çivi.

Mıhladız *i Bak:* mıknatıs.

Mıhlamak *f.* Çivilemek.

Mıhlanmak *f.* Çivilenmek. *c.* Bir yere kakılıp kalmak.

Mıhlı *s.* Mıhlanmış.

Mıknatis *i.* Demiri cezbetmek hassasını haiz çelik.

Mıknatisî *s.* Mıknatise ait.

Mıknatisiyet *i.* Mıknatis kuvvet ve hassası.

Mıntaka *i.* Cihet, mahdût yer. Yeryuvarlağının sıcaklık ve soğukluk itibarile taksim edildiği parçalar.

Mırdar *s* Murdar, pis.

Mırdarlamak *i.* Pisletmek.

Mırdarlık *i,* Pislik.

Mırıldamak, mırıldanmak *f.* Yavaş yavaş ve kendikendine söylenmek. Homurdanmak.

Mırıltı *i.* Mırıldamak işi.

Mısır *i.* Afrikanın şimalişarkîsinde İngiliz himayesinde bir kırallık.

Mısır *i.* Koçana bitişik sarı renkli besleyici hububat.

Mısırlı, mısrî *i.* Mısır ahalisinden olan.

Mıskat *i.* Kuyumcuların madeni parlatmak için kullandıkları alet.

Mısra *i.* Manzume ve şiir satırlarının herbiri.

Mıstak *i.* Bir sözün veya hareketin doğrusunu isbat eden şey.

Mışmış *i.* Kayısı.

Mıymıntı *s.* Mızmız, uyuşuk, tembel.

Mızık *i.* Oyunbozanlık.

Mızıka *i. Bak:* muzika.

Mızıkçı *i.* Oyunbozan.

Mızıklanmak *f.* Oyunbozanlık yapmak.

Mızmız *s.* Miskin, beceriksiz.

Mızmızlık *i.* Mızmız oluş.

Mızrak *s.* Ucu sivri demizli uzun sırıktan ibaret eski bir silâh, kargı.

Mızraklı *s.* Mızrakla silâhlanmış

Mızrap *i.* Telli çalgıları çalmağa mahsus kemik veya tüy.

Mobilya *i.* Mefruşat.

Moda *i.* Zaman zaman elbise, eşya v s. de değişen ve makbul olan tarz, biçim. Âdet.

Model *i.* Örnek, meşk. Heykeltraş ve ressamın örnek yaptığı kadın veya erkek.

Modistra *i.* Kadın elbisesi diken kadın terzi.

Moğol *i.* Çinin şimalin-

deki çöllerde yaşıyan bir Türk kavmi.

Moğolistan *i.* Moğalların ülkesi.

Mola *i.* Dinlenme. Gevşetme. — **vermek** *f.* Dinlenmek.

Molekül *i.* Herhangi bir maddenin hassalarını kaybetmemek şartile ayrılabilen en küçük cüzüferdi, zerre.

Molla *i.* Medrese talebesi, softa. Âlim, hoca.

Moloz *i.* Toprak ve kireç parçaları ile karışmış taş yığını.

Monarşi *i.* İstibdat.

Monden *s.* Keyif ve zevk düşkünü.

Monokl *i.* Tekgözlük.

Monolok *i.* Bir tiyatro veya müsamerede birinin söylediği gülünç parça. Hasbıhal.

Monopol *i.* İnhisar.

Mor *i.* Menekşe rengi.

Morarmak *f.* Mor rengine girmek. Berelenmek, zedelenmek. *c.* Ağlamaktan beniz kararmak.

Morartmak *f.* Morarmasını mucip olmak.

Moratoryom *i.* Buhranlı zamanlarda borcun ödemesini tehir veya talik hakkı.

Morfin *i.* Afyondan çıkarılan ve ağrıyı dindirmek veya dimağı uyuşturmak için cildin altına şırınga edilen çok kuvvetli bir zehir.

Morfinoman *i.* Morfin kullanmağa alışmış.

Morg *i.* Şüpheli ölülerin neden öldüğünü teşhise mahsus yer.

Morina *i.* Karaciğerinden balıkyağı çıkarılan büyük bir cins balık.

Moruk *i.* Bunamış ihtiyar.

Morumsu, morumtrak *s.* Mor rengine çalar.

Moskof *i.* Rus.

Mosmor *s.* Pek ziyade mor.

Mostra *i.* Örnek. Dükkân camekânında teşhir olunan eşya.

Motif *i.* Kadınların çamaşır v.s. ye süs ola-

rak koydukları bir cins dantel.

Motorbot *i.* Motörle işleyen sandal.

Motör *i.* Elektrik, benzin, buhar v.s. ile çalışarak herhangi bir şeyi işleten makina.

Mozaik *i.* Cam, taş veya tahta parçalarından yapılan tezyinat.

Möble *i. Bak :* Mobilya.

Muabbir *i.* Rüya tabir eden.

Muaccel *s.* Mühletsiz, peşin.

Muacciz *s.* Taciz eden.

Muaddel *s.* Tadil edilmiş.

Muaddil *s.* Tadil eden.

Muadele *i.* İki şey arasında hacim ve kıymet ve miktarca beraberlik. Cebirde bir müsavatın iki tarafındaki kiymetin hepsi.

Muadil *s.* Ağırlık ve hacim ve kıymetçe müsavi olan; beraber, müsavi.

Muaf *s.* Affolunmuş. müstesna.

Muafiyet *i.* Muaf oluş. Bir hastalığa karşı aşılanarak hastalığa tutulmıyacak bir hal alma.

Muahede *i.* İki devlet arasında aktolunan misak.

Muahedename *i.* Ahitname.

Muahhar *s.* Sonraya kalmış, geride bulunan, sonraki.

Muahharen *h* Sonradan.

Muahit *s.* Aralarında muahede aktedenlerin herbiri.

Mualece *i.* İlâç.

Mualiâ *s.* Yüksek, yüce.

Muallâk *s.* Asılmış, asılı. Bir yere dayanmayıp boşta duran. Henüz kararı verilmemiş veya hallolunmamış.

Muallel *s.* Sebebi gösterilmiş.

Muallem *s.* Talimli.

Muallim *i.* Ders veren. Hoca. Üstat.

Muamele *i.* İş. Münasebet. Tutum; kullanma. Birine karşı herhangi bir harekette bulunma.

Resmî evrakın takip ettiği yol ve merasim. —**vergisi** *i.* Fabrika ve imalâthanelerden alınan vergi.

Muameleci *i.* Sarraf.

Muamma *i.* Bilmece, yanıltmaç. *c.* Karışık iş.

Muammer *s.* Çok yaşamış.

Muanaka *i.* Kucaklaşma.

Muanit, muannit *c.* İnatçı.

Muanven *s.* Unvanlı.

Muaraza *i.* Maraza.

Muarefe *i.* Tanışma.

Muareke *i.* Muharebe.

Muarız *s.* Karşıgelen. muhalif.

Muarra *s.* Çıplak. Boş, beri, ari.

Muarref *s.* Belli.

Muarrif *s.* Tarif eden.

Muasır *s.* Ayni devirde yaşamış.

Muaşaka *i.* Sevişme.

Muaşeret *i.* Birlikte yaşayıp hoş geçinme. Cemiyet hayatında yaşama. **Adabı** — *i.* Medenî bir insan olabilmek için lâzım olan bilgiler.

Muatep *s.* Tekdire, itaba uğrıyan.

Muattal *s.* Battal, işsiz, terkedilmiş, kullanılmaz.

Muattar *s.* Güzel kokulu.

Muavedet *i.* Dönüş, geri gelme.

Muavenet *i.* Yardım, yardım etme.

Muavin *s.* Yardımcı. Bir memura vazifesinde yardım eden memur.

Muavinlik *i.* Muavin vazîfesi.

Muavveç *s.* İğrilmiş, çarpık.

Muayede *i.* Bayramlaşma.

Muayene *i.* Gözden geçirme, araştırma. Bir adamın doktor tarafından hastalığı araştırılma.

Muayenehane *i.* Doktorların hastaya bakmasına mahsus odası.

Muayip *i.* Ayıp şeyler.

Muayyebat *i.* Ayıplanan şeyler.

Muayyen *i.* Belli.

Muazzam *s.* Büyük. ehemmiyetli.

Muazzep i. Eziyet çeken.

Muazzez *s.* Çok sevgili.
Muazzezen *h.* İkram edilerek.
Mubah *s.* Dince menedilmiyen.
Mubahase *i.* Konuşma, fikir teati etme.
Mubalâğa *i.* Küçük bir şeyi büyük gösterme, ifrat, ïzam.
Mubalâğacı *s.* Mubalâğa yapan.
Mubalâğalı *s.* Mubalâğa edilmiş.
Mubarek *s.* Bereketli. Mukaddes. Uğurlu, kutlu.
Mubassır *i.* Gözeten. Nezaret eden. Muit.
Mubayaa *i.* Satın alma.
Mubayaacı *i.* Borsada birinin hesabına kambiyo satın alan.
Mucibince *i.* Hükmünce *bu kanun mucibince hareket etmeliyiz.*
Mucip *s.* İcap eden. Sebep, vesile.
Mucir *s.* Kiraya veren. İcar eden.
Mucit *s.* cat eden.
Mucitlik *s.* Mucit oluş.
Muciz *s.* Âciz bırakan.
Mucize *i.* İnsan zekâsının anlıyamadığı harikulâde şeyler.
Mucur *i.* Madenkömürünün yandıktan sonra kalan süprüntüsü. Her şeyin işe yaramaz kısmı.
Muçik *i.* Sabandemirini temizlemege yarıyan ucu keskin demirli değnek.
Muço *i.* Küçük gemici çocuk. Meyhanedi çırağı.
Mudarabe *i.* Dövüşme.
Mudil *s.* Çok mühim. Çok zor.
Mudilât *i.* Mudil oluş.
Mufarekat *i* Ayrılma.
Mufarik *s.* Ayrılmış.
Mufassal *s.* Tafsil ve izah edilmiş.
Mufassalan *h.* Mufassal. olarak.
Mufat *i.* Mana, meal.
Mugaddi *s.* Besleyici.
Muğalâta *i.Bak:*mağalâta
Muganni *i.* Şarkı söyliyen, hanende.
Mugayeret *i.* Başkalık.
Mugayir *s.* Zıt, uymaz.
Mugayyebat *i.* Gizli ve görünmez şeyler.
Muğber *s* Dargın.
Muğfil *s.* İğfal eden.
Muğlak *s.* Anlaşılmaz, karışık.
Muh *i.* İlik.
Muhabbet *i.* Sevgi.
Muhabbetli *s.* Sevgisine sadık, fedakâr.

Muhabbetname *i.* Dostça yazılan mektup.

Muhabbetsiz *s.* Muhabbeti olmıyan.

Muhabere *i.* Mektuplaşma.

Muhabir *i,s.* Mektup gönderen.

Mnhaceme *i.* Üşüşme, her taraftan ve birden hücum etme.

Muhaceret *i.* Göç, hicret.

Muhacir *i.* Hicret eden.

Muhaddep *s.* Tümsekli, Ortası müdevver.

Muhaddis *i.* Hadisi nakil ve rivayet eden.

Muhafaza *i.* Koruma, saklama.

Muhaffef *s.* Hafiflendirilmiş. İhtisar olunmuş.

Muhafız *i.* Hıfzeden. *i.* Bir şehir veya mevkiin muhafazasına memur asker.

Muhafızlık *s.* Muhafız vazifesi.

Muhakkak *s.* Tahkik olunmuş, gerçek, doğru.

Muhakkar *s.* Tahkir olunmuş.

Muhakeme *i.* Mahkemede iki tarafı dinleyip hükmetme, dava. Düşünerek karar verme. Düşünme, anlama.

Muhal *s.* İmkânsız.

Muhalefet *i.* Karşı koma. Zıt gitme.

Muhalesat *i.* Dostluk.

Muhalif *i.* Uymaz, zıt. İtiraz eden.

Muhallefat *i.* Tereke.

Muhallet *s.* Ebedî.

Muhallil *s.* Tahlil eden.

Muhami *i.* Avukat.

Muhammedî *s.* Müslüman.

Muhammes *s.* Beşli. Beş köşeli.

Muhammin *i,s.* Tahmin eden, eşya veya emlâke fiat biçen.

Muhamminlik *i.* Muhammin vazifesi.

Muharebe *i.* Harp.

Muharif *s.* Biribirile harpte bulunan, muhasım. Cengâver.

Muharref *s.* Tahrif olunmuş.

Muharrem *s.* Haram e-

dilmiş. *i.* Arabî ayının birincisi.

Muharrer *s.* Yazılmış.

Muharrerat *i.* Yazılı evrak.

Muharrik *i.* Tahrik eden. *c.* Teşvik eden.

Muharrip *s.* Harap eden.

Torpido muhribi *i.* Küçük kıt'ada bir harp gemisi.

Muharrir *i.* Gazeteye yazı yazan. Bir eser telif eden.

Muharriş *s.* Tahriş eden.

Muhasama *i.* Düşmanlık. Davalı olma.

Muhasara *i.* Bir şehir veya mevkii kuşatma,sarma.

Muhasebe *i.* Ticarî hesapları tutma usul ve ilmi. Hesaplaşma.

Muhasebeci *i.* Hesap işlerine bakan memur, muhasip.

Muhasip *s* Muhasebeci.

Muhasiplik *i.* Muhasip vazifesi.

Muhasım *i.* Aralarında düşmanlık veya dava bulunan iki kişi ve tarafın herbiri.

Muhasır *s.* Muhasara eden.

Muhassas *s* Tahsis edilmiş.

Muhassasat *i.* Tahsis edilmiş şeyler.

Muhassenat *i.* Güzel işler.

Muhassıl *s.* Hâsıl eden.

Muhat *s.* Sümük ve ona benzer yapışkan su.

Muhat *s.* Kuşatılmış, çevrilmiş.

Muhatap *s.* Kendisine söz söylenilen.

Muhatara *s.* Tehlike.

Muhataralı *s.* Tehlikeli.

Muhatır *s.* Sümük gibi yapışkan.

Muhavere *i.* Konuşma.

Muhavvel *s.* Başka bir şekil verilmiş. Havale olunmuş.

Muhayyel *s.* Tahayyül edilmiş.

Muhayyelât *i.* Muhayyel olan şeyler.

Muhayyer *s.* Beğenilmediği halde geri verilmek şartile satılan.

Muhayyile *i.* Eşyayı zihnen tahayyül ve

tasavvur etmek hassası.

Muhbir *s,i.* Haber veren. Gazetelere havadis toplıyan.

Muhik *s.* Haklı. Hakkı teslim eden.

Muhil *s.* İhlâl eden.

Muhip *s.* Seven. *i.* Dost.

Muhit *i,s.* İhata eden. İki ucu birleşip bir daire teşkil eden münhani hat. Cemiyet. **Bahri** — *i.* Okyanus.

Muhkem *s.* Sağlam.

Muhlis *s.* Samimî.

Muhlisane *h.* Samimî olarak.

Muhnik *s.* Boğucu.

Muhrik *s.* Yakan. *c.* Suzişli.

Muhrip *s.Bak:* Muharrip.

Muhtaç *s.* İhtiyacı olan; lüzumlu.

Muhtaçlık *i.* Muhtaç oluş.

Muhtar *s.* Seçilmiş. İradesine sahip, dilediği gibi hareket edebilen. *i.* Mahalle veya cemaat işlerine bakmak için halkın aralarından seçtiği ihtiyar heyeti azası.

Muhtariyet *i.* Muhtar oluş. Hususî bazı imtiyazlarla idare olunan memleket.

Muhtarlık *i.* Köy veya mahalle muhtarı vazifesi.

Muhtas *s.* Tahsis olunmuş.

Muhtasar *s.* Kısa, kesilmiş; tafsilât ve teferruatsız.

Muhtasaran *h.* Muhtasar surette.

Muhtazır *h.* Can çekişen.

Muhtefi *s.* Gizli.

Muhtekir *i,s.* İhtikâr yapan.

Muhtel *s.* Bozuk.

Muhteliç *s.* İhtilâca uğramış.

Muhtelif *s.* Bir türlü olmıyan, türlü türlü, cins cins.

Muhtelis *s.* İhtilâs eden.

Muhtelit *s.* Karışık. — **komisyon** *i.* Muhtelif zümre vekillerinden veya muhtelif devlet murahhaslarından mürekkep komisyon.

Muhtemel *s.* Mümkün.
Muhtemelât *i.* Muhtemel olan şeyler.
Muhterem *s.* Ünlü. hürmetli.
Muhteri *s.* İhtira eden, mucit. Yalan uyduran.
Muhteriz *s.* Sakınan.
Muhteşem *s.* Heybetli.
Muhtevi *s.* İhtiva eden.
Muhteviyat *i.* Muhtevi olan şeyler.
Muhti *s.* Hatalı. Günahkâr.
Muhtıra *i.* Bir şeyi hatırlatmak için bir daireye veya birine verilen tezkere. — **defteri** *i.* Unutulmaması lâzım gelen şeyleri içine yazmağa yarıyan defter.
Muhuşevki *i.* Murdarilik.
Muhyi *s.* İhya eden.
Muhzır *i.* Mübaşir.
Muin *s.* Yardımcı.
Muit *i.* Mekteplerde talebeye nezaret eden muallim muavini, mubassır.
Mukaar *s.* Ortası çukur olan
Mukabele *i.* Karşılık. Karşı gelme. Karşılaştırma, tatbik etme. Camilerde ezberden Kuran okuma. — **bilmisil** *i.* Birinin yaptığı muameleye aynile mukabele etme.
Mukabeleten *h.* Mukabele suretile.
Mukabeleci *i.* Camide mukabele okuyan.
Mukabil *c.* Karı, karşısında bulunan. *i.* Karşılık, bedel.
Mukaddem *s.* Önde bulunan, ileride olan. Tercih edilmiş. Daha evvel.
Mukaddema *h.* Evvelce.
Mukaddemat *i.* Makaddem olan şeyler.
Mukaddeme *i.* Bir kitabın başında ve asıl maksada girmezden evvel yazılan kısım, başlangıç.
Mukadder *s.* Kaza, kader, nasip.
Mukadderat *i.* Mukadder olan şeyler. İleride vukubulacak ahval.

Mukaddes *s.* Takdis olunmuş, mubarek.

Mukaddesat *i.* Makaddes şeyler.

Mukaffa *s.* Kafiyeli.

Mukallit *s.* Taklit eden.

Mukallitlik *i.* Mukallit hali.

Mukannen *s.* Zaman ve miktarı muayyen

Mukarebet *i.* Yakınlık.

Mukarenet *i.* Bitişme. Uygunluk. Cinsî münasebet.

Mukarin *s.* Bitişik. Uygun.

Mukarrep *s.* Yakın.

Mukarrar *s.* Kararlaştırılmış. Takrir olunmuş.

Mukarrir *s.* Takrir eden.

Mukaseme *i.* Taksim etme.

Mukassat *s.* Taksite bağlı.

Mukassatan *h.* Taksitle.

Mukassim *s* Taksim eden.

Mukataa *i.* Arazinin muayyen bir kira mukabilinde temliki. Bir işi birine götürü olarak verme.

Mukataalı *s.* Mukataa edilmiş mülk.

Mukatele *i.* Biribirini öldürme. Muharebe.

Mukatta *s.* Kesilmiş, kesik.

Mukattar *s.* İmbikten geçirilmiş, taktir olunmuş.

Mukavele *i.* Sözleşme, pazarlığı kararlaşma.

Mukaveleli *i.* Mukavele ile bağlı.

Mukavelename *i.* Üzerinde bir mukavele yazılı bulunan kâğıt. Kunturat.

Mukavemet *i.* Dayanma.

Mukavim *s.* Dayanıklı.

Mukavva *i.* Kutu v.s. yapmakta kullanılan kalın kâğıt ve karton.

Mukavves *s.* Yay gibi iğri, kavis teşkil etmiş,

Mukavvi *s.* Kuvvet ve ren.

Mukayese *i.* Bir şeye göre miktar ve kuvvetini takdir etme. Başkasına benzeterek bir şeye hükmetme, kıyas.

Mukayyet *s.* Bağlı. Bir-

çok şartlarla bağlı Deftere geçmiş. Bir işe ehemmiyetle dikkat eden.

Mukayyi *s.* Kusturan.

Mukayyit *i,* Kayıt tutan

Mukdim *s.* Çalışkan.

Mukim *s.* Oturan, yerleşen.

Mukni *s.* Kandıran.

Muktataf *s.* Devşirilmiş, toplanmış.

Muktaza, muktazi *s* İktiza eden, lâzım.

Muktaziyat *i.* İktiza eden şeyler.

Muktebes *s.* İktibas edilmiş, başka yerden alınmış.

Mukteda *s.* Uyulan. Önde bulunan, reis.

Muktedir *s.* İktidar sahibi. Becerikli.

Muktesit *s.* İktisada riayet eden.

Mulin *s.* İlân eden.

Mum *i.* Balmumu veya içyağı v.s. den yapılmış ve içinde bir fitili bulunan aydınlatma vasıtası.

Mumaileyh *i.* Adı geçen.

Mumbasıt *s.* Açık, yayılmış. Ferah.

Mumcu *i.* Mum yapan ve satan.

Mumlamak *f.* Balmumu sürmek.

Mumya *i.* İlâçlanarak çürümiyecek bir hale konan cenaze.

Mumyalamak *i.* Ölüyü mumya yapmak.

Munhasır *i.* Sınırlanmış.

Munhasıran *h.* Sınırlı. Mahsus olarak.

Munis *s.* Kanısıcak, alışık.

Munkabız *s.* Pekliği olan. Bükülmüş. Sıkılmış.

Munkati *s.* Kesilmiş.

Munsap *s.* Dökülen, denize veya ırmağa kavuşan.

Munsif *s.* İnsaflı.

Munsifane *h.* İnsafla.

Muntabı *s.* Basılmış, damgalanmış. Tabiate uygun.

Muntabık *s.* Biribiri üzerine konulduğu zaman tamamen uygun gelen.

Muntafi *s.* Sönmüş.

Muntasıf *i.* Yarılamış. Nısıf. orta.

Muntazam *s.* Nizamlı, tertipli, düzenli.

Muntazaman *h.* Düzenli olarak.

Muntazar *s.* Beklenilen, umulan.

Munzam *s.* Ekleşik.

Muntazır *s.* Bekliyen.

Murabaha *i.* Tefe, kanunî haddinden fazla ve insafsızca alınan faiz.

Murabahacı *i.* Murabaha yapan sarraf, tefeci.

Murabahacılık *i.* Tefecilik.

Murabba *i.* Dört dil'i biribirine müsavi ve zaviyeleri kaime olan şekil, dördül, dörtlü. Kendi mislile darbolunmuş adet. Uzunluğun genişlikle zarbından hâsıl olan adet. Marmalat.

Murafaa *i.* Mahkemede yüzleştirme, duruşma.

Murahhas *i.* Elçi. Bir hükûmet veya heyet namına bir işi görüşüp halletmek üzere gönderilen vekil veya memur.

Murahhasa *i.* Ermeni piskoposu.

Murahhaslık *i.* Elçilik. Murahhas vazife ve makamı.

Murakabe *i.* Gözetme.— **ye varmak** *f.* Derviş dünya gailesile alâkasını kesip ilâhî düşüncelere dalmak.

Murakıp *i.* Gözeten, murakabe eden. Divanı muhasebatta ve büyük şirketlerde dairelerden gelen masraf pusulalarını tetkik ve vize eden memur.

Murakıplık *i.* Murakıp vazifesi.

Murakkam *s.* Yazılı. Numaralı.

Murassa *s.* Kıymetli taşlarla işlenmiş. İki mısra veya fıkranın her lâfzı biribirine vezin ve kafiyece uygun olmaktan ibaret edebî san'at.

Murat *i.* İstek.

Murdar *s.* Mırdar.

Murdarilik *i.* Belkemiğinin içindeki sinir, muhuşevki.

Muris *s.* Sebep olan. Miras bırakan.

Murtat *s. Bak:* Mürtet.

Musaddak *s.* Tasdik olunmuş.

Musademe *i,* Çarpışma, vuruşma.

Musadere *s.* Birbirinin malını elinden alma.

Musadif *s.*Tesadüf eden.

Musaf *i.* Kuran. Mukaddes kitap.

Musafaha *i.* Elele tutuşma, toka yapma.

Musaffa *s.* Tasfiye olunmuş, sâfi.

Musahebe *i.* Söyleşme, sohbet etme.

Musahhah *s.* Düzeltilmiş.

Musahhih *i.* Düzelten, yanlışları çıkaran.

Musahip *i.* Evvelce büyük adamların maiyetinde bulunan hoş ve lâtif sözlerle onu eğlendiren kimse. Samimî arkadaş.

Musakka *i.* Kavrulmuş kıyma ile pişmiş sebze yemeği.

Musalâha *i.* Sulh.

Mussalla *i.* Namaz kılmağa mahsus açık yer, namazgâh.—**taşı** *i.* Namaz kılınmak üzere üstüne tabut konulan taş.

Musallat *s.* Rahat bırakmıyan, taciz eden. Yeyip bitiren.

Musalli *s.* Namaz kılan.

Musammem *s.*Kurulmuş.

Musandra *i.* İçine yatak v.s. konulan büyük dolap, yük.

Musanna *s.* San'atle tertip edilmiş. Uydurma.

Musannefat *i.* Kitaplar.

Musannif *i.* Müellif.Dosya mahfazası, klasör.

Musap *s.* İspat etmiş, uğramış, duçar.

Musaraa t. Güleşme.

Musarrah *h.* Açık, belirtili.

Musarrahan *h.* Açık olarak.

Musavver *s.* Zihinde kurulmuş, düşünülmüş. Resimli.

Musavvir *i.* Resim yapan veya resim gibi anlatan.

Musevî *s,i.* Yahudî.

Musibet *i.* Afet. Kaygı. belâ. Menhus, pis.

Musibetli *s.* Uğursuz.

Musikâr *i.* Gagasında delikleri bulunup rüzgâr estikçe türlü türlü sesler çıkaran uydurma bir kuş. Bir sıra düdüklerden ibaret çalgı.

Musiki *i.* Sesleri kulağa hoş gelecek bir tarzda tanzim etmek san'atı. Çalgı.

Musip *s.* Doğru.

Muska *i.* Bir hastalık veya fenalığı uzaklaştırmak için takılan tılsım.

Muslih *s.* Düzeltici. Islah eden.

Muslin *i.* Seyrek dokunmuş ipek kumaş.

Musluk *i* Suyu istenildiği zaman kesmeğe yarıyan alet, burma,

Mustalah *s.* Istılahlarla söylenmiş veya yazılmış.

Mustatil *i.* İkisi dar ve ikisi uzun olarak dört dilili ve kaim zaviyeli şekil.

Muş *i.* Küçük vapur.

Muşabak *s.* Kafesli, kafes ve ağ şeklinde.

Muşamba *i.* Üstü balmumu veya kavuçukla kaplanarak su geçirmiyen kumaş. Çıbanların üzerine yapıştırılan ince kumaş, yakı. Döşeme üzerine yayılan mantarlı veya mantarsız kalın ve sert yaygı.

Muşikâf *s.* İnce eliyen, ince araştıran.

Muşikâfane *h.* İnceden inceye araştırarak.

Muşmula *i.* Sonbaharda yetişen çok çekirdekli bir meyva, beşbıyık, döngel. *c.* Buruşuk çehre.

Muşta *i.* Yumruk. Ayakkobıcıların deriyi inceltmek için kullandıkları maden top.

Mut *i.* Uğur.

Muta *s.* Sözü dinlenen.

Mûta *i.* Verilen. Eldeki.

Mutaassıp *i.* Bir şeyi müdafaada aşırı gidip inat gösteren. Din mes'elelerinde müsaadeli davranmıyan.

Mutabakat *i.* Uygunluk.

Mutabık *s.* Uygun.

Mutaf *s.* Etrafında dolaşılıp tavaf olunan ve tapınılan.

Mutaf *s.* Kıldan örülüp yapılmış şeyler. Bu gibi şeyleri yapan ve satan.

Mutahhar *s.* Temiz. Mubarek.

Mutalebat *i.* İstenen şeyler.

Mutallâ *s.* Yaldızlı.

Mutallâka *i.* Boşanmış kadın.

Mutantan *s.* Tantanası olan.

Mutarra *s.* Zarif, kokulu.

Mutasaddi *s.* Koyulan. başlıyan. cesaret eden.

Mutasallif *s.* Kendini beğenen.

Mutasarrıf i. Malik, sahip, tasarrufu kendisine ait olan. Eskiden mutasarrıflığı idare eden mülkiye memuru.

Mutasarrıflık *i.* Mutasarrıf memuriyeti. Türkiyede eski idari taksimatın ayrılmış olduğu ve kazaların merbut bulunduğu idarî daire, sancak, liva.

Mutasavver *s.* Tasavvur edilmiş. Tasarlanmış. Mümkün, hatıra gelebilir.

Mutasavvif *i.* Tasavvufun esrarına vâkıf, alim, filezof.

Mutat *s.* Alışılmış, itiyat olunmuş *i.* Âdet.

Mutatabbip *s.* Hekim taslağı, yalancı doktor.

Mutavaat *i.* İtaat. Fikirlerde uygunluk.

Mutavvel *s.* Uzun. Tafsilâtlı.

Mutayat *i.* Verilen şeyler, tetkik olunmak üzere verilen mevzular.

Mutayyip *s.* Gönlü alınmış, hoşnut.

Mutazallim *i.* Sızlanan.

Mutazammın *s.* İçine alan, havi.

Mutazarrır *s.* Zarar görmüş olan.

Mutçu *s.* Bedava geçinen.

Muteber *s.* İtibarlı, Sözü ve imzası makbul. Geçer, sayılır. *i.* İleri gelen.

Mutedil *s.* Orta derece-

de, itidalli. Yavaş, mülâyim.

Mutedilâne *i.* İtidal üzere.

Mutekadat *i.* İtikatlar.

Mutekif *s.* İtikâfa çekilen.

Mutekit *s.* İtikat eden. Dindar.

Mutel *s.* Alil.

Mutemet *s.* (İnanç), İtimat edilen, güvenilen. *i.* Para tahsiline salâhiyettar olan kimse.

Mutemetlik *i.* İnançlık. Mutemet vazifesi.

Mutena *s.* İtinalı. Dikkatli.

Muterif *s.* İtiraf eden.

Muteriz *s.* İtiraz eden.

Muteriza *i.* Yazıda ( ) işareti.

Mutesif *s.* Zorba, haksızlık eden. İtisaf eden, zalim.

Mutezil *s.* Geri duran. İtirazla çekilen.

Mutezile *i.* Geri duranlar, ayrılanlar, müslümanlıkta kadere inanmıyanlar.

Mutezir *s.* Özür dileyen.

Mutfak *i.* Yemek pişirilen yer, matbah.

Muthik *s.* Gülünç.

Muthike *i.* Gülünç şey, komedi.

Muti *s.* İtaat eden.

Muti *s.* Veren, ita eden.

Mutlak *s.* Uluorta. Şartsız. Kayıtsız, müstakil. *h.* Elbette.

Mutlaka *s.* Mutlak olarak. *Mutlaka okumalısın.*

Mutlakiyet *i.* İstibdat. Doğrudan doğruya hükümdar tarafından idare edilen memleket.

Mutlu *s.* Uğurlu, kutlu : *Sana ne mutlu.*

Mutmain *s.* Kanmış, emin.

Muttali *s.* Haberi olan.

Muttariden *h.* Muttarit, bir teviye, bir düziye olarak.

Muttarit *s.* Bir düziye olan, muntazam, sıralı.

Muttasıf *s.* İyi veya kötü bir sıfatı olan : *O iyi huylarla muttasıf bir zattır.*

Muttasıl *s.* Bitişik, fasılasız. Aralıksız. *h.* Aralık vermeden, mütemadiyen : *Muttasıl söyler.*

Muvacehe *i.* Yüzleşme, karşı, mukabil.

Muvaceheten *h.* Yüzleştirme süretile.

Muvafakat *i.* Uygunluk. Razı olma.

Muvaffak *s.* Meramına nail olmuş, muvafık bir netice eldeetmiş.

Muvaffakıyet *i.* Mmuvaffak olma,

Muvafık *s.* Uygun.

Muvahhiş *i.* Korkunç.

Muvahhit *i.* Tanrının birliğine inanan.

Muvakkar *s.* Saygıya değen.

Muvakkaten *s.*Süreksiz, geçici. Bir zamanlık olarak.

Muvakkat *h.* Bir zamanlık, geçici.

Muvakkit *ı.* Vakitleri ve bilhassa zaman vakitlerini tayin eden.

Muvaneset *i.* Ünsiyet, alışkanlık.

Muvaredat *i.* Bir memleketten gelen eşya.

Muvarede *i.*Gidip gelme.

Muvasala *i.* Ulaşma, bitişme.

Muvasalet *i.* Vâsıl olma, varma, yetişme.

Muvazaa *i.* Danışıklı. Bir maksat tahtında kendini borçlu göstermeme. İki kişi aralarında birleşerek yalandan bir muamelede bulunmaları.

Muvazaaten *h.* Danışıklı olarak.

Muvazebet *i.*Bir işe sebat ve devamla çalışma.

Muvazene, muvazenet *i.* İki şeyin ağırlıkça müsavi olması. Denk gelme. Varidat ve masarifin bir olması. Uygunluk. Biribirini ifna eden kuvvetlerin tesiri altında bir cismin sükûnet hali. *c.* Tedbir, düşünce.

Muvazeneli *s.* Muvazenesi yerinde.Düşünceli, tedbirli.

Muvazenesiz *s.* Muvazenesi olmıyan, çılgın, kaçık.

Muvazi *i.* İki hat veya sathın uzatılınca hiç birleşmiyecek surette aralarındaki aralık hep aynı olması.

Muvazzaf *s.* Bir vazife ve hizmeti olan. — **asker** *i.* İlk askerî hizmet.

Muvazzah *s.* İzah olunmuş, açık

Muvazzahan *h.* Açıkça.

Muveşşah *s.* Süslenmiş.

Muylu *i.* Topu iki tarafa çevirmeğe yarıyan kundak üzerindeki iki kulpu.

Muz *i.* Sıcak memleketlerde yetişen uzunca ve güzel kokulu yumuşak bir meyva, bananes.

Muzaaf *i.* İki kat.

Muzadıteaffün *s.* (Mikrop karşıtı). Mikrop öldürücü, anstıseptik.

Muzaf *s.* İzafe olunmuş, mülhak. Diğer bir ismin tamamlayıcısı olan *Kitabın kabı* gibi *kap* muzaf,*kitap* muzafileyh.

Muzaffer *s.* Galip.

Muzafferen *h.* Muzaffer olarak.

Muzafileyh *i.* İzafetle kendine bir isim izafe olunan isim.

Muzah *i.* Güldürüp eğlendiren şey, mizah.

Muzahame *i.* Kalabalık.

Muzaheret *i.* Yardım.

Muzahir *s.* Yardımcı.

Muzari *i.* Hal ve istikbal sigası: *alırım, gelirim.*

Muzat *s.* Zıt, (karşıt).

Muzayeka .. Sıkıntı.

Muzi *s.* Işık veren.

Muzip *s.* Azap veren. Alaycı.

Muzika *i.* Nefesle çalınır çalgı aletlerile davul, trampet v.s. den mürekkep çalgı takımı, mızıka, fanfar, bando.

Muzır *s.* Zararlı, zarara sokan.

Muzlim *s.* Karanlık. Şüpheli, meçhul.

Muzmahil *s.* Mahvolan.

Muzmer *s.* Gizli.

Muztar *s.* Mecbur, çaresiz kalmış.

Muztarip *s.* Ağrı veya acı çeken. Hasta. Meyus.

Mübadele *i.* Değiştirme, trampa.

Mübadil *i.* Değiştirilen

Mübahat *i.* Öğünme.
Mübahi *s.* Öğünen.
Mübalât *i* Dikkat. Saygı.
Mübalâtsız *s.* Saygısız.
Mübareze *i.* Döğüşme, düello.
Mübariz *s.* Döğüşen.
Mübaşeret *i.* Başlama.
Mübaşir *i.* Mahkeme ve resmî bir dairenin emrini bildiren memur.
Mübayenet *i.* Uygunsuzluk.
Mübayin *s.* Uygun olmıyan, zıt.
Mübeccel *s.* Ulu.
Müberra *s.* Müstesna, beri.
Müberrit *s.* Soğutan, serin tutan. *i.* Karlık.
Mübeşşer *s.* Kutlulanmış. Tepşir olunmuş.
Mübeşşir *s.* Tepşir eden.
Mübeyyin *s.* Beyan eden, bildiren.
Mubeyyiz *i.* Yazıyı müsveddeden beyaza çeken kâtip.
Mübdi *s.* Meydana koyan, mucit.
Mübin *s.* Açık, aşikâr.
Mübrem *s.* Zaruri olan, elzem, sağlam.
Mücadele *i.* Kavga çekişme.
Mücahede *i.* Uğraşma.
Mücahit *i.* Cihat eden. Mücahede eden.
Mücamaa *i.* Zevce ile birleşme, cinsî münasebette bulunma.
Mücanebet *i.* Sakınma.
Mücavir *s.i.* Komşu. Bir türbe veya mabet yanında itikâfa çekilen.
Mücaveret *i.* Mücavir oluş.
Mücazat *i.* Ceza.
Mücbir *s.* Zorlıyan.
Müceddeden *h.* Yeniden
Müceddet *s.* Yeni.
Müceddit *s.* Yenileştiren.
Mücef *s.* Oyuk. Boş.
Mücehhez *s.* Donanmış, cihazlanmış.
Mücehhiz *i.* Donatan.
Mücellâ *s.* Cilâlı.
Mücellet *s.* Ciltlenmiş.
Mücellit *i.* Kitapları dikip cilt yapan.

Mücellitlik *i.* Mücellit san'ati.

Mücerrebat *i.* Denenmiş şeyler.

Mücerredat *i.* Mücerret şeyler.

Mücerrep *s.* Tecrübe olunmuş, denenmiş.

Mücerret *s.* Yalnız, tek. Çıplak, sâf, hâlis. Evlenmemiş, bekâr. İtibarî, manevî. *h.* Yalnız, sırf, ancak.

Mücessem *s.* Uzunluğu genişliği ve derinliği olan. Vücutlü, gövdeli. c.Tecessüm etmiş,ayan: *Namusu mücessem.*

Mücevher *i.* Kıymetli taşlarla süslenmiş ziynet eşyası.

Mücevherat *i.* Mücevherler.

Mücmel *s.* İcmal edilmiş, kısa.

Mücmelen *h.* İcmal edilerek, kısaca,hulâsatan.

Mücrim *i.* Suçlu, cürmü olan.

Mücrimin *i.* Suçlular.

Mücrimiyet *i.* Mahkemede sabit olan suç.

Müçtehit *s.* Ayet ve hadiselerden hükümler çıkarabilen. İçtihat sahibi.

Müçtemi *s.* Toplu.

Müçtemian *h.* Toplu olarak.

Müçtenip *s.* Çekinen.

Müdafaa *i.* Koruma, karşı durma.

Müdafi *s.* Karşı duran.

Müdahale *i.* Sokulma, araya girme.

Müdahene *i.* Dalkavukluk.

Müdara *i.* Yüze gülme.

Müdavat *i.* Sağıltım Hastaya bakıp ilâç verme.

Müdavele *i.* Alıp verme.

Müdavemet *i.* Devamlılık.

Müdavi *s.* Tedavi eden. Sağıltan.

Müdavim *s.* Devam eden.

Müddea *i.* İddia olunan şey.

Müddeaaleyh *i.* Mahkemede kendine dava açılan, dava edilen.

Müddeayat *i.* Dava olunan şeyler.

Müddeî *i.s.* Davacı.
Müddeiumumî *i.* Mahkemede halkın hukukunu korumakla mükellef adliye memuru.
Müddet *i.* Bir şeyin uzanıp sürdüğü zaman, Muayyen zaman, vade.
Müdebbir *s.* Tedbirli.
Müdebbirane *h.* Tedbir ile.
Müdekkik *s.* İnceden inceye araştıran,
Müdekkikane *h.* Tetkik ve tahkik ederek.
Müdellel *s.* Delilli, tutamaklı.
Müdepdep Depdebeli.
Müderris *s.* Darülfünunda ders veren veya ders vermek hakkını haiz olan, profesör. Eskiden ulemanın bir payesi.
Müderrislik *i.* Müderris sıfatı.
Müdevven *s* Bir yere getirilip nizam ve tertibe konmuş, yazılmış.
Müdevvenat *s.* Müdevven şeyler kitaplar.
Müdevver *s.* Yuvarlak, daire ve halka şeklinde
Müdir, müdür *i.s.* İdare eden. *i.* Bir resmî daire veya müessesede işlere bakıp çeviren memur.
Müdiriyet *i.* Müdürlük. Bir müdürün idaresi altında bulunan daire veya müessese.
Müdrik *s.* İdrak eden, anlıyan. Eren, yetişen.
Müdrir *s.* İdrar getiren.
Müdürlük *i.* Müdiriyet.
Müebbeden *h.* Her zamanlık. Müebbet surette.
Müebbet *s.* Sonsuz, ebedî, daimî. Ömrün sonuna kadar süren.
Müeccel *s.* Mühletli, peşin olmıyan, muaccel karşılığı.
Müedda *i.* Mana, meal.
Müeddi *s.* Sebep.
Müekkel *s.* Vekil edilmiş.
Müekket *s.* Sağlamlaştırılmış, tekit edilmiş.
Müekkil *s.* Vekil eden.
Müellef *s,* Telif olunmuş.
Müellefat *i.* Müellef eserler, kitaplar.
Müellif *i.s* Telif eden, kitap yazan.
Müellim *s.* Elem veren.

Müemmen *i.* Emniyet altında bulunan.
Müennes *s.* Dişi.
Müesses *s.* Kurulmuş.
Müessesat *i.* Müesseseler.
Müessese *i.* Tesis olunmuş bina, daire, Her hangi bir maksatla calışan daire, şirket, cemiyet v.s. Ticarethane. Cemiyette yerleşip kök salan esas ve telâkkiler, ahlâk v. s.
Müessif *s* Acındıran.
Müessir *s* Tesirli. Hüzün veren. Amil, işliyen.
Müessis *s.* Kuran. Tesis eden.
Müevvel *s.* Yorulmuş çevrilmiş. Tevil olunmuş.
Müevvil *s* Tevil eden. Bir sözü başk manaya yorup çeviren.
Müeyyet *s.* Teyit edilmiş.
Müeyyit *s.* Teyit eden.
Müezzin *i. Bak:* meyzin.
Müfahham *s.* Hürmete lâyık, muazzam.
Müfekkir *s.* Düşünen. Düşündüren.
Müfekkire *i.* İnsanın düşünme kuvvet ve hassası.
Müferrih *s.* Ferahlık veren. *i.* Sıkıntıyı giderip ferahlık veren ilâç.v s.
Müfessir *s.* Tefsir eden. Bir söz veya kitabın manasını yorup açan.
Müfettiş *s.* Teftiş eden. *i.* Bir daire veye müessesede işlerin yolunda gidip gitmediğini teftiş eden.
Müfettişlik *i.* Müfettiş vazife ve makamı.
Müfit *s.* Faydalı. Meramı iyice anlatan, manalı.
Müflis, müflüs *i.* Ticarette ziyan edip borçlarını ödiyemiyen ve malları hükûmet tarafından alacaklılara taksim olunan kimse. Topatmış *s.* İflâs etmiş. Parasız, züğurt.
Müfredat *i.* Bir mecmuun ayrı ayrı tafsilâtı.
Müfret *i.s.* Tek, yalnız. Yalnız bir insana veya bir seye delâlet eden.
Müfrez *s.* Bölünmüş.
Müfreze *i.* Askerî kıt'a.
Müfrit *s.* İfrata varan. İleriye ve aykırı giden.
Müfsit *s.* Fesat katan.

Müffehir *s.* Öğünen.
Müftekir *s.* Muhtaç.
Müfteri *i.* İftira eden. Suç atan.
Müfteris *s.* Yırtıcı.
Müfteriyat *i.* İftira olunan şeyler.
Müfti *i.* Şeriata ait işlere bakıp fetva veren hoca.
Müftilik *i.* Mefti sıfat ve makamı.
Mühendis *i.* Köprü, yol, bina v.s. plânlarını yapıp inşasına nezaret eden veya elektrik, makina, maden, su ve ziraat işlerini iyi bilen adam.
Mühendisane *i.* Mühendis mektebine eskiden verilen isim.
Mühendislik *i.* Mühendis mesleki.
Müheyya *s.* Hazır.
Müheyyiç *s.* Heyecan veren.
Mühim *i.* Ehemmiyetli. Büyük. Lâzım.
Mühimmat *i.* Harp için lâzım olan şeyler, cephane.
Mühimme *i.* Ehemmiyetli ve ağır iş.
Mühip *s.* Heybetli.
Mühlet *i.* Bir işi muayyen bir vakte kadar bırakma, vakit verme.
Mühlik *s.* Tehlikeli. Öldürücü.
Mühmel *s.* İhmal olunmuş.
Mühmil *h.* İhmalci.
Mühre *i.* Yuvarlak şey. Camdan boncuk. Kâğıt ve deriye cilâ vermeğe mahsus billûr yuvarlak.
Mührelemek *f.* Mühre ile cilâ vermek.
Mühtedi *s.* Dönme. İhtida etmiş, islâm dinini kabul etmiş.
Mühür *i.* Bir adamın veya bir daire ve müessesenin ismi veya firması kazılmış bulunan taş veya maden damga.
Mühürdar *i.* Eskiden sadrazamların veya nazırların hususî kâtibi.
Mühürlemek *f.* Mühür basmak.
Mühürlenmek *f.* Mühür basılmak.
Mühürletmek *f.* Mühür bastırmak.
Mühürlü *s.* Mühür basılmış.

Mühürmumu *i.* Mektup zarfı v.s. üzerinde eritilip üstüne mühür basmağa mahsus kırmızı v.s. renklerde bir madde.

Müjde *i.* İyi haber. İyi haber getirene verilen bahşiş.

Müjdeci *s.* Müjde veren.

Mükâfat *i.* Bir hizmet veya iyilik karşılığı verilen şey veya yapılan iyilik. İkramiye. Mekteplerde çalışkan talebeye verilen hediye, takdirname.

Mükâfi *i.* Müsavi. **Kat'ı** — *i.* Hendesede bir münhani şekil.

Mükâleme *i.* Konuşma.

Mükâtebe *i.* Mektuplaşma.

Mükedder *i.* Kederli.

Mükellef *s.* Külfetli, çok emek ve külfetle hazırlanmış, mükemmel. Bir vazife görmeğe veya vergi vermeğe mecbur olan.

Mükemmel *s.* Kusursuz, tam.

Mükerrem *s.* Saygıya değer. Çok muhterem.

Mükerremen *h.* Saygı ile.

Mükerrer *s.* Tekrar olunmuş.

Mükerreren *h.* Tekrarlanarak.

Mükessif *s.* Toplıyan. Teksif eden.

Mükessife *i.* Buhar ve elektrik v.s. toplıyan alet.

Mükevven *s.* Yaratılmış.

Mükevvenat *i.* Kâinat.

Mükeyyifat *i.* Keyf veren şeyler, içkiler veya münebbih şeyler.

Mükrim *s.* İkram eden.

Müktesebat *i.* Kazanılmış olan şeyler.

Müktesep *s.* İktisap edilmiş.

Müktesip *s.* Kazanan.

Mülâbese *i.* Münasebet.

Mülâbesesile *i.* Sebebile.

Mülâhaza *i.* İyice ve her şeyi düşünme.

Mülâhazat *i.* Mülâhazalar. Cetvel ve listelerde izahat için ayrılan hane.

Mülâhham *s.* Etli.

Mülâkat *i.* Buluşma, görüşme. Gazete muharrirlerinin büyük ve tanınmış zevattan beyanat alması.

Mülâki *s.* Buluşan, rastgelen.

Mülâkkap *s.* Lâkaplı.

Mülâsık *s.* Bitişik.

Mülâtafa *i.* Şakalaşma.

Mülâyemet *i.* Uygunluk. Yumuşaklık.

Mülâyim *s.* Uygun, yumuşak, yavaş.

Mülâzemet *i.* Bir yere, bir işe sık sık gitme, devam etme. Bir memuriyete veya bir daireye maaşsız olarak staj için devam etme.

Mülâzım *i.* Bir vazife veya işe gitmek için iptida ö vazifeye parasız olarak devam eden. Orduda zabitliğin küçük rütbesi.

Mülevven *s.* Renkli.

Mülevves *s.* Kirli, pis.

Mülevvin *i.* Boyıyan.

Müleyyin *s.* Yumuşaklık ve liynet veren.

Mülga *s.* İlga edilmiş.

Mülhak *s.* Katılan, katılmış.

Mülhakat *i.* Bir merkeze tâbi olan yerler. Katılmış şeyler.

Mülhem *s.* İlham olunmuş.

Mülhit *s.* Tanrıya inanmıyan, dinsiz.

Mülhitlik *i.* Dinsizlik.

Mülhiye *i.* Bir sebze ismi.

Mülk *i.* Birinin tasarrufu altında bulunan bina veya toprak.

Mülkî *s.* Memleket idaresi usulüne ait.

Mülkiye *i.* Memleketin idare işlerile uğraşan memurin sınıfı ve bu memurları yetiştiren mektep.

Mülkiyet *i.* Mülk olarak tasarruf.

Mülteca *i.* Sığınacak.

Mülteci *i.ş.* Sığınan.

Mültefit *s.* İltifat eden.

Mülteka *i.* İki suyun veya iki yolun birleşip kavuştuğu yer, kavşak.

Mültemes *s.* İltimas olunmuş.

Mültemis *s.* İltimas eden.

Mültezem *s.* Terviç ve iltizam edilen.

Mültezim *s.* İltiyam eden, taraftarlık gösteren *i.* Vaktile bir yerin aşar v.s. tahsilini kendi üzerine alan müteahhit.

Mülûkâne *h.* Şahane.

Mülzem *s.* Mübahesede mat olan.

Mümanaat *i.* Engel olma.

Mümarese *i.* Alışıklık, meleke.

Mümas *s.* Temas eden, okunan. *i.* Bir daire veya küreye dokunup geçen ve onu kat'etmiyen hat veya satıh.

Mümaselet *i.* Benzeyiş.

Mümasil *s.* Benzer.

Mümaşat *i.* Birlikte gitme. Uyma.

Mümbais *s* İlerigelen.

Mümbit *s.* Mahsuldar ve bereketli.

Mümessil *i.* Temsil eden, benzeten kimse, aktör. Bir şahıs veya devlete vekâlet eden, murahhas.

Mümeyyiz *s.* Ayıran. İyiyi kötüden ve doğruyu iğriden ayırıp farkeden. *i.* Kalemde kâtiplerin yazılarını düzelten memur. İmtihanlarda bulunarak talebeye sual soran başka hoca.

Mümin *s.* İslâm dinine inanan.

Mümkün *s.* Kabil.

Mümsik *s.* Hasis, cimri.

Mümtaz *s.* Diğerlerinden ayrılmış, imtiyazlı. Hususî bir muamele veya idareye tâbi.

Mümtazlıyet *i.* Mümtaz oluş.

Mümtazlık *i.* Mümtaz oluş.

Mümteni *s* Olamaz şey. İmkânsız.

Mümtet *i.* Uzıyan, sürekli.

Mümteziç *s.* Karışan, imzaç eden. Uygun.

Mümza *s.* İmzalanmış.

Mümzi *s.* İmza eden.

Münacaat *i.* Allaha yalvarma. Allaha dua ve niyaz tarzındaki şiir ve ilâhi.

Münadi *i.* Tellâl.

Münaferet *i.* Biribirinden nefret etme.

Münafese *i.* Biribirine haset etme.

Münafi *s.* Uymaz, mugayir.

Münafık *i.* Araya nifak sokan, ikiyüzlülük eden.

Münafıklık *i.* Münafık oluş.

Münakasa *i.* Alınacak veya yapılacak bir şeyi en az para ile vermeği veya yapmağı taahhüt edene ihale eyleme, indirme.

Münakaşa *i.* Atışma, iddialaşma.

Münakeha *i.* Nikâh kıyma.

Mün'akis *s.* Tersine dönmüş, çevrilmiş. Bir yere çarpıp geridönen, akseden.

Mün'akit *s.* Aktedilmiş.

Münakkah *s.* Açık ve düzgün yazı ve ibare.

Münakkaş *s.* Nakışlı.

Münasebat *i.* Münasebetler.

Münasebet *i.* Nisbet, uygunluk. Alâka. Vesile.

Münasafa *i.* İki müsavi kısma bölme.

Münasafeten *h.* Yarıyarıya.

Münasip *s. Bak:* Minasip.

Mün'atif *s.* Bir tarafa doğru dönen, iğilen.

Münavebe *i.* Nöbetleşme.

Münavebeten *i.* Nöbetle.

Münazaa *i.* Niza.

Münazara *i.* Münakaşa.

Münazaunfih *s.* Hakkında ihtilâf mevcut olan, davalı.

Mün'azil *s.* Azlolunmuş.

Münceli *s.* Görünen parlıyan.

Müncemit *s.* Donmuş, incimat etmiş.

Müncer *s.* Bir tarafa çekilip sürüklenen.

Müncezip *s.* Cezbolunan.

Münci *s.* Kurtarant

Mündefi *s.* Geçmiş, savulmuş

Mündemiç *s.* Dercedilmiş.

Mühderiç *s.* Dercolunmuş.

Mündericat *i.* Muhteviyat.

Münderis *s.* Bozulup mahvolan.

Münebbih *s.* Uyandıran. Dikkate sevkeden. Uyku yaçırıp sinirleri tahrik eden.

Müneccim *i.* Yıldızların ahval ve harekâtı ile uğraşan adam. Yıldızların ahval ve harekâtından güya ahkâm çıkaran falcı.

Münevver *s.* Tenvir olunmuş. *c.* Terbiye ve tahsil görmüş, malûmatlı.

Münevvim *s.* Uyku veren.

Münezzeh *s.* Uzaklaştırılmış. Beri, salim.

Münfek *s.* Sökülmüş, ayrılmış.

Münferiç *s.* Arası açık. Geniş.—**zaviye** *i.* Doksan dereceden ziyade olan zaviye.

Münferiden *h.* Münferit olarak.

Münferit *i.* Yalnız, tek, ayrı.

Münfesih *s.* Fesholunmuş, mefsuh.

Münhal *h.* Hallolunmuş Memuru bulunmıyan, açık.

Münhani *s.* İğri, kamburlu, kemerli, mukavves.

Münharif *s.* Sapan, inhiraf eden, sapa. Sıhhati bozulmuş.

Münhasif *s.* Sönük. Arzın gölgesine girerek güneşin ziyasından kâmilen veya kısmen mahrum kalan kamer.

Münhat *s.* Çökmüş, çukur.

Münhedim *s.* Yıkılmış.

Münhemik *s.* Düşkün, müptelâ.

Münhezim *s.* Bozguna uğramış.

Münif *s.* Büyük, yüksek.

Mün'im *s.* İkram eden.

Münir *s.* Ziya veren.

Münkalip *s.* Kalbolunmuş, başka bir hale konulmuş.

Münkariz *s.* İnkıraz etmiş.

Münkasim *i.* Taksim olunmuş.

Münkat *s.* Muti, tâbi.

Münkazi *s.* Bitmiş, tükenmiş.

Münker *s.* İnkâr edilen, şeriatin kabul etmediği.
Münkesif *s.* Küsufa uğramış, tutulmuş.
Münkesir *s.* Kırılmış. Kırgın, gücenik, mahzun.
Münkeşif *s.* Meydana çıkmış, açık, aşikâr. Keşfolunmnş.
Münkir *s.* İnkâr eden.
Münselip *s.* Selbolunmuş.
Münşeat *i.* Kaleme alınmış yazılar. İnşa kitabı.
Münşerih *s.* Açık, ferahlı.
Münşi *i.* Güzel yazan, edip.
Müntakil *s.* İntikal eden, geçen.
Müntakim *s.* İntikam alan.
Müntakit *s.* Tenkit eden.
Müntefi *s.* Fayda gören.
Münteha *i.* Son, uç, nihayet.
Müntehabat *i.* Seçilmiş yazılat.
Müntehap *s.* Seçme.
Müntehi *s.* Nihayet bulan, biten.
Müntehil *i.* İntihal eden.
Müntehip *s.* İntihap eden. *i.* Meb'us intihabatında rey veren, seçen.
Müntehir *s.* İntihar eden.
Müntesip *s.* İntisap etmiş.
Münteşir *s.* Yayılmış, dağılmış. Kitap, gazete v.s. neşredilmiş.
Müntiç *s.* İntaç eden, mucip.
Münzevi *s.* İnzivaya çekilen.
Müphem *s.* Belirsiz.
Müphemiyet *i.* Müphem oluş.
Müpteda *i.* Başlangıç.
Müptedi *s.* Acemi.
Müptelâ *s.* Düşkün, duçar, tutulmuş. Âşık.
Müpteni *s.* Kurtulmuş, müstenit.
Müptezel *s.* İtibarsız, adi. Pek bol ve ucuz.
Müracaat *i.* Geri dönme. Başvurma, danışma.
Müracaatgâh *i.* Müracaat olunacak yer.
Müradif, müteradif *s.*

Başka bir kelime ile ayni manada olan.

Mürahik *i.* Henüz baliğ olmıyan çocuk.

Mürai *s.* Riyakâr.

Mürailik *i.* Riya.

Müraiyane *h.* Riyakârane.

Mürasele *s.* Muhabere.

Mürdesenk *i.* Kurşundan çıkan bir madde.

Mürdüm, mürdümeriği *i.* Küçük ve siyah taneli bir cins eilk.

Mürebbi *i. s.* Terbiye eden, çocuğun talim ve terbiyesine bakan kadın veya erkek.

Mürecceh *s.* Tercih olunan.

Müreffeh *s.* Bolluk içinde yaşıyan.

Müreffehen *s.* Müreffeh surette,

Mürekkebat *i.* Mürekkep maddeler.

Mürekkep *s.* Tarekküp etmiş, iki veya daha ziyade şeyin karışmasından hâsil olmuş.

Mürekkep *i.* Yazı yazmağa mahsus muhtelif renklerde boya.

Mürekkepbalığı *i.* İstediği vakit siyah bir su salıvererek etrafındaki suları karartan ve eti yenen naime sınıfından bir deniz hayvanı.

Mürekkepçi *i.* Mürekkep yapıp satan adam.

Mürekkeplemek *f.* Mürekkep sürmek.

Mürekkepli *s.* Mürekkep sürülmüş. — **kalem** *i.* İçinde mürekkep koymağa mahsus yeri olan kalem, dolmakalem.

Mürekkeplik *i.* Hokka.

Müressem *s.* Resmedilmiş. Resimli.

Murettebat *i.* Bir yer için ayrılmış asker v. s. Bir geminin zabitan ve efradı, tayfası. Tahsisat.

Müretteb *s.* Tertip olunmuş. Tasavvur olunmuş.

Müretti̇p *s.* Tertip eden. *i.* Matbaa harflerini yanyana koyup sütun tertip eden işçi.

Mürettiplik *i.* Mürettip san'atı.

Mürevviç *s.* Terviç eden.

Müridane *h.* Müride yakışır hal ve surette.

Mürit *i.* Tilmiz. Tarikatte şeyhin veya mürşidin şakirdi.

Mürsel *s.* Gönderilmiş.

Mürselileyh *i.* Kendine gönderilen.

Mürsil *s.* Gönderen.

Mürşit *s.* Doğru yol gösteren, irşat eden, kılavuz.

Mürt *s.* Ölmüş.

Mürteci *s.* İrtica eden. Terakkiye karşı koyarak maziye merbut kalmak istiyen.

Mürtefi *s.* Yüksek.

Mürtekip *s.* Rüşvet alan, irtikâp eden.

Mürtesem *s.* İrtisam etmiş, resmi çıkmış.

Mürteşi *s.* Rüşvet kabul eden.

Mürtet *s.* İslâm dinini terkeden.

Mürur *i.* Geçme. **—tezkiresi** *i.* Bir yolcunun serbest seyahat etmesi için resmen verilen tezkere.

Müruriye *i.* Bir yerden geçmek veya eşya geçirmek için verilen para.

Müruruzaman *i.* Bir dâvanın sukutuna sebep olan kanuni müddet.

Mürüvvet *i.* İnsanlık. Oğul veya kız yüzünden sevinç.

Mürüvvetli, mürüvvetment *s.* İnsaniyetli.

Mürüvvetsiz *s.* Mürüvveti olmıyan.

Mürver *i.* Çiçekleri kurutulup haşlanarak nezle için içilen bir cins ağaç.

Müsaade *i.* İzin.

Müsabaka *i.* Biribirini gecip yenmek için çalışma. İmtihan.

Müsabakat *i.* *Bak:* Müsabaka.

Müsaferet *i.* Misafirlik.

Müsait *s.* Elverişli.

Müsakkafat *i.* Dam ile örtülü olan mülk.

Müsalemet *i.* Barışıklık.

Müsamaha *s.* İhmal. Al-

dırmama, görmemezliğe gelme

Müsamahacı, müsamahakâr s. Müsamaha yapan.

Müsamahakârane *h.* Müsamaha ederek.

Müsamere *i.* Konser. Eğlenti.

Müsaraat *i.* Sürat gösterme.

Müsattah *s.* Yalnız satıhtan ibaret olan.

Müsavat *i.* Müsavi oluş, beraberlik.

Müsavi *s.* Beraber, farksız, ayni hal ve derecede. *i.* İki miktarın ayni kıymete delâlet eden (=) işareti.

Müsebba *s.* Yedili.

Müsebbip *s.* Sebep olan.

Müsecca *s.* Cümlelerin muayyen yerleri veya sonu kafiyeli nesir.

Müseccel *s.* Sicille geçirilmiş.

Müseddes *s.* Altılık, altı dil'i ve zaviyesi olan şekil.

Müsekkin *s.* Teskin eden, ağrı v.s. yi durduran, uyuşturan.

Müsellâh *s* Silâhlı.

Müsellem *s* Herkes tarafından kabul ve tasdik olunan.

Müselles *s.* Üçlü. *i.* Üçköşeli ve üç dilili şekil. Üç defa kaynatılarak koyulaşmış şurup.

Müsellesat *i.* Müsellesler in şekil ve kaidelerinden ve bunlar vasıtasile mesaha usulünden bahseden ilim.

Müselsel *s.* Biribirine bağlı olan

Müsemma *s.* Tesmiye olunan.

Müsevvit *i.* Muharreratın müsveddesini yapan memur.

Müseyyep *s.* İhmalci.

Müshil *i.* Amel ettiren ilâç, liynet veren

Müsin *s.* Yaşlı.

Müskir *s.* Sarhoşluk veren.

Müskirat *i.* Sarhoşluk veren şeyler.

Müskit *s.* İskât eden, susturan.

Müslim *s.* Müslüman.

Müslüman *i.* Muslim, islâm dininde olan. *c.* Doğru. Dindar

Müslümanca *h.* İslâm tarz ve usulünde. Namuskârane.

Müsmir *s.* Yemiş veren. Mahsuldar. Faydalı.

Müsnedileyh *i.* Bir işi yapan.

Müsnet *s.* Bir şeyin üstüne dayanmış.

Müspet *s.* Delil gösterilmiş, ispat edilmiş. Doğru, kavi. Menfi olmıyan.

Müsrif *s.* İsraf eden.

Müsrifane *h.* İsrafla.

Müstacel *s.* Çabuk yapılması icap eden.

Müstacelen *h.* Müstacel olarak.

Müstaceliyet *i.* Müstacel oluş.

Müstağfir *s.* Tövbe ve istiğfar eyliyen.

Müstağillât *i.* Mahsulât.

Müstağni *s.* İhtiyacı olmıyan.

Müstağrak *s.* Dalmış.

Müstahber *s.* Haber alınmış.

Müstahdem *s.* Hizmette bulunan, bir işte çalıştırılan.

Müstahfız *i.* Kırk yaşını geçmiş olan vatandaşlardan teşkil olunan bir sınıf asker.

Müstahfızlık *i.* Müstahfız oluş.

Müstahak *i.* Hakkedilen şey.

Müstahik *s.* Lâyık olan.

Müstahil *s.* Mümkün ve kabil olmıyan, hayal kabilinden olan.

Müstahkar *s.* Hakir.

Mustahkem *s.* Muhkem, kavi. Düşmana karşı müdafaa tertibatını haiz olan, istihkâmlı.

Müstahreç *s.* Bir şeyden çıkarılmış, alınmış.

Mühtahsen *s.* Herkesin beğendiği, makbul.

Müstahsil *s.* İstihsal eden.

Müstahzar *s.* Celbedilmiş. Hazırlanmış.

Müstahzarat *i.* İcabında kullanılmak üzre

evvelden yapılıp kapalı kutu veya şişeler içinde satılan ilâç.

Müstahzır *s.* Hazırlıyan.

Müstait *s.* İstidadı olan.

Müstakar *i.* Karar kılınan yer.

Müstakbel *s.i.* Gelecek, ilerdeki. Fiilin geleceğe ait sigası.

Müstakil *s* İstiklâl sahibi, bir yere tâbi olmıyan. Kendi başına. e.Ancak, sırf, mücerret.

Müstakilen *h* Müstakil olarak.

Müstakir *s.* Karar bulmuş.

Müstakriz *s.* İstikraz eden.

Müstamerat *i* Müstamereler.

Müstamel *s.* Kullanılan. Kullanılmış.

Müstamer *s.* Muhacir yerleştirilerek imar edilmiş.

Müstamere *i.* Muhacir ve ahali yerleştirilerek mamur edilmiş memleket,koloni,müstemleke.

Müstamir *s.* Mamur eden.

Müstantık mustentik *i.* Muhakemeden evvel maznunu istintak eden hâkim.

Müstantıklık *i.* Müstantik, vazifesi.

Müstashiben *h.* Birlikte alarak.

Müstaship *s.* Beraber götüren.

Müstear *s.* İğreti.—**isim** *i.* Asıl isimden başka kullanılan iğreti isim.

Müstebat *s.* İhtimal verilemiyen.

Müsteban *s.* Şüphe bırakmıyacak surette anlaşılan.

Müstebidane *s.* Müstebitçe.

Müstebit *s.* Kendi keyfine göre hareket eden.

Müstebitlik *i.* Müstebit oluş.

Müstecap *s.* Arzu ve talebi kabul olunmuş.

Müstecir *s.i.* Bir şeyi veya bir yeri kira ile tutan, kiracı.

Müsteciren *h.* Kira ile.
Müstecip *s.* Celbeden.
Müsted'a *s.* İstida olunan.
Müstedam *s.* Daima.
Müsted'ayat *i.* İstida ile istenen şeyler.
Müsted'i *s.* İstida eden.
Müstefat *s.* Anlaşılmış. Kazanılmış.
Müstefit *s.* İstifade eden.
Müstefiz *s.* Feyizlenen.
Müstefreşe *i.* Cariye.
Müstehap *s.* Sevilen. *i.* Farz ve vacipten gayri sevaplı iş.
Müstehase *i.* Toprak altında kalıp tahaccür etmiş hayvan veya nebat.
Müstehcen *s.* Çirkin, ayıplı.
Müstehlik *s.* İstihlâk eden.
Müstehzi *s.* İstihza eden.
Müstehziyane *h.* İstihza ile.
Müstekim *s.* Doğru, duz. *c.* Namuslu, afif.
Müstekreh *s.* İğrenç.
Müstelzim *s.* İcap ettiren.
Müstemir *s.* Sürekli muhkem.
Müstemirren *h.* Sürekli olarak.
Müstemlekât *i.* Müstemlekeler.
Müstemleke *i.* Müstamere.
Müstenbat *s.* İstinbat olunan.
Müsteniden *h.* İstinat ederek.
Müstenit *s.* Bir şeyin üzerine kurulmuş.
Müstensih *s.* İstinsah eden. *i.* Hususi bir mürekkeple yazılmış bir şeyin müteaddit nüshalarını çıkarmağa yarıyan bir alet.
Müsterham *s.* İstirham olunan.
Müsterih *s.* Rahat.
Müstesna *s.* Diğerlerinden farklı, kaideden hariç.
Müsteşar *s.* Danışılan, kenisile istişare olunan. *i.* Vekâlet veya sefaretlerde vekil ve sefirden sonra gelen zat.

Müsteşarlık *i.* Müsteşar vazife ve makamı.

Müsteşrik *i.* Şark milletlerinin tarih, edebiyat, lisan ahlâk ve âdetlerini tetkik ile uğraşan âlim.

Müstetir *s.* Saklı, gizli.

Müstevcip *s.* Layık.

Müstevdi *s.* Tevdi eden.

Müstevfa *s.* Kâfi. Tam.

Müstevi *e.* Düz, her tarafı bir.

Müstevli *s.* İstilâ eden, zapteden.

Müstezat *s.* Artmış.

Müsvedde *i.* Bir yazının en evvel yazılan taslağı.

Müsyü *i.* Efendi (Ecnebiler için kullanılır).

Müşaare *i.* İki şairin biribirine şiir söylemesi.

Müşabehet *i.* Benzeyiş.

Müşabih *h.* Benzer.

Müşahede *i.* Gözle görme.

Müşahhas *s.* Tecessüs ve temessül etmiş. Teşhis olunmuş.

Müşareket *i.* Ortaklık.

Müşarileyh *s.* Kendisine işaret olunmuş, zikri geçen. (Büyük rütbeli ve mevki sahibi kimseler için kullanılır: *müşarileyhle görüştüm.*

Müşaşa *i.* Parılıyan. Debdebeli.

Müşateme *i.* Atışma,

Müşavere *i.* Danışma.

Müşavir *i.* Yol gösteren. Kenisile danışılan kimse.

Müşavirlik *i.* Müşavir oluş.

Müşebbeh *s.* Benzetilen, teşbih olunan.

Müşebbehünfih *s.* Kendisine benzetilen.

Müşeddet *s.* Kuvvetli, Şiddeti artmiş.

Müşekkel *s.* Şekil ve kıyafeti yerinde.

Müşerref *s.* Şereflenmiş.

Müşerrih *s.* Teşrih eden.

Müşevveş *s.* Karmakarışık.

Müşvvik *s.* Teşvik eden.

Müşfik *s.* Şefkatli.

Müşfikane *h.* Müşfik surette.

Müş'ir *s.* Bildiren.

Müşiriyet *i.* Müşürlük.

Müşkül *s.* Güç, zor, *i.* engel.

Müşkülât *i.* Müşküller.

Müşkülpesent *s* Her şeye bir bahane bulan.

Müşrik *s.* Allaha şerik koşan, kâfir.

Müştagil *i.* İştigal eden.

Müştak *s.* Başka bir kelimeden çıkmış.

Müştâk *s.* Arzu ve iştiyak gösteren.

Müştehir *s.* Meşhur.

Müşteil *s.* İştial eden.

Müşteki *s.* Şikâyet eden.

Müştemelât *i.* Bir şeyin havi olduğu teferruatı.

Müştemil *s.* Bir şeyin içinde bulunan.

Müşterek *s.* Ortak, iştiraki bulunan.

Müştereken *h.* Ortaklaşma.

Müşteri *i.* Bir şeyi satın almak için müracaat eden kimse. Güneşin etrafında dönen seyyarelerin beşincisi.

Müşür *i.* Orduda en büyük askerî rütbesi.

Müşürlük *i.* Müşür rütbesi.

Mütabaat *i.* Tâbi olma.

Mütalea, mütalâa *i.* Bir işi iyice düşünme. Fikir, rey, mülâhaza. Okuma, tetebbü.

Mütareke *i.* Muharebenin iki tarafın muvafakatile tatili.

Müteaccip *s.* Taaccüp eden.

Müteaddi *s.* Tecavüz eden.

Müteaddit *s.* Birden ziyade olan.

Müteaffin *s.* Kokan, çürüyüp bozulan.

Müteahhir *s.* Sonraya kalan.

Müteahhirin *i.* Sonrakiler.

Müteahhit *s.* Bir işi üzerine alan.

Müteakip *s.* Biribirini takip eden.

Müteallik *s.* Bir şeye taallûk eden, ait.

Müteammiden *h.* Kasten.

Müteammit *s.* Bir işi evvelce niyet ederek kasten yapan.

Müteanni *s.* İnat eden.

Mütearrız *s.* Taarruz eden.

Müteassir *s.* Zahmetli, çetin.

Müteayyin *s.* Tayin olunmuş.

Müteazzi *s.* Teazzi etmiş.

Müteazzım *s.* Büyüklük satan, kibirli.

Mütebadil *s.* Nöbetle biribirinin yerine geçen. Karşılıklı.

Mütebahhir *s.* İlmi vâsi ve derin.

Mütebaki *s.* Artan.

Mütebasbıs *s.* Yaltaklanan.

Mütebayin *s.* Biribirine zıt olan.

Mütebeddil *s.* Değişmiş, değişen.

Mütebellir *s.* Tebellür eden.

Mütebessim *s.* Tebessüm eden.

Mütebiyyin *s.* Meydana çıkmış.

Mütecanis *s.* Bir cinsten olan.

Mütecasir *s.* Cür'et eden.

Mütecaviz *s.* Civarda bulunan. Geçen, aşan.

Mütecaviz *s.* Tecavüzde bulunan. Geçen, aşan.

Müteceddit *s.* Yenilenen.

Mütecehhiz *s.* Donanmış.

Mütecemmi *s.* Toplanmış.

Mütecessim *s.* Tecessüm etmiş.

Mütecessis *s.* Gizli şeyleri merak edip anlamağa çalışan adam.

Mütecezzi *s.* Cüzülere ayrılan.

Mütedahil *s.* Biribirine girmiş, biribirine geçmiş, tedahul etmiş.

Mütedair *s.* Müteallik.

Mütedavil *s.* Geçen, tedavül eden.

Mütedenni *s.* Gerileyen,

Mütedeyyin *s.* Dindar.

Müteehhil *s.* Evli.

Müteellim *s.* Elemli.

Müteemmil *s.* Düşünen.

Müteenni *s.* Düşünerek hareket eden.

Müteessif *s.* Fsef eden.

Müteessir *s.* Mahzun.

Müteezzi *s.* Eziyet çeken.

Mütefavit *s.* Arala ında fark bulunan.

Mütefekkir *s.* Derin düşünen. Fikren yüksek olan.

Mütefennin *s.* Âlim.

Müteferri *s.* Bir asıldan

Müteferrik *s.* Biribirinden ayrılan, dağılan.

Müteferrika *i* Evvelden tayin edilmiyen ve u fak tefek masrafa kar şılık olan para. Muhtelif ufak işlere bakan polis şubesi.

Müteferrit *ş.* Tek olan.

Mütefessih *s.* Tefessüh eden.

Mütefevvik *s.* Tefevvük eden. Zorla.

Mütegallibane *i.* Zorbalıkla.

Mütegallibe *i.* Haksız olarak, kuvvetle sözlerini geçirenler, zorbalar.

Mütegallip *s* Zabıt ve istilâ eden.

Mütegayyir *s.* Bir halden bir hale geçen, değişen.

Mütehaccir *s.* Taş kesilen.

Mütehaddis *s.* Vukua gelen,

Mütehakkim *s.* Hâkim ve âmir kesilen.

Mütehalif *s.* Biribirine uymıyan.

Mütehalik *s.* Tehalükle bir işe girişen.

Mütehalli *s.* Tezyin olunmuş.

Mütehallik *s.* Tabiatlenmiş, huy edinmiş.

Mütehammil *s.* Tahammül eden.

Müteharrik *s.* Devir ve hareket eden.

Mütehassir *s.* Hasret çeken.

Mütehassis *s* Pek duygulu olan, hassas.

Mütehassıl *s.* Husule gelen.

Mütehassıs *s.* Bir fen veya san'at veyahut ilmin yalnız bir şubesile meşgul olan, ihtisas sahibi.

Mütehaşi *s.* Korkup çekinen

Mütehaşşit *s.* Bir harekette bulunmak üzere bir yerde toplanan, tahşit edilmiş.

Mütehavvil *s.* Değişmiş.

Mütehayyil *s.* Hayalâtla uğraşan.

Mütehayyir *s.* Hayrette kalmış.

Mütehayyiz *s.* Hususî bir mevkii olan, ehemmiyetli, muteber.

Mütehevvir *s.* Hiddetlenmiş.

Mütehevvirane *h.* Hiddet ve tehevvürle.

Müteheyyi *s.* Hazırlanmış.

Müteheyyiç *s.* Heyecana gelmiş.

Mütekabil *s.* Karşılıklı.

Mütekaddim *s.* Önde bulunan, baştaki. Geçmiş.

Mütekaddimin *i.* Eski adamlar.

Mütekait *i.* Tekaüde sevkedilmiş.

Mütekallis *s.* Büzüşen, çekilip toplanan.

Mütekâmil *s.* Tekâmül eden.

Mütekarip *s.* Biribirine yakın.

Mütekarrip *s.* Yaklaşan.

Mütekarrir *s.* Kararlaşan.

Mütekâsif *s.* Kesafet peyda etmiş.

Mütekatı *s.* Biribirini kat'eden.

Mütekebbir *s.* Kibirli.

Mütekeffil *s.* Kefil olan.

Mütekellim *s.* Söyliyen.

Mütelâki *s.* Buluşmuş.

Mütelâşi *s.* Telâş eden.

Mütelâtım *s.* Biribirine çarpan, dalgalı.

Mütelehhif *s.* Müteessif.

Mütelevvin *s.* Renkli. Birkaç renkli. *c.* Dönek, pek çabuk fikir değiştiren.

Mütelezziz *s.* Lezzet alan.

Mütelif *s.* Muvafık, uygun. İtilâf etmiş.

Mütemadi *s.* Sürekli.

Mütemadiyen *h.* Daima.

Mütemarız *s.* Temaruz eden.

Mütemeddin *s.* Temeddün etmiş medenileşmiş.

Mütemekkin *s.* Sakin, mukim.

Mütemenna *s.* Temenni olunan.

Mütemerrit *s.* İnatçı.

Mütemevviç *s.* Dalgalı.

Mütemmim *s.* İtman eden, ikmal eden, bitiren.

Mütenahi *s.* Biten, nihayete eren.

Mütenakıs *s.* Azalan.

Mütenakız *s.* Biribirini nakzeden, çürüten.

Mütenasip *s.* Uygun ve muvafık olan. Aralarında muntazam bir nisbet bulunan.

Mütenavip *i.* Nöbetle tekrarlanarak devam eden.

Mütenazır *s.* Biribirinin karşısında bulunan.

Mütenebbih *s.* Bir şeyden ders alıp aklını başına toplıyan.

Müteneffir *s.* Nefret eden.

Müteneffiz *s.* Nüfuz sahibi.

Mütenekkir *s.* Kıyafetini tebdil eden, tanınmıyacak derecede değişen.

Mütenevvi *s.* Türlü türlü, nevi nevi.

Mütenezzil *s.* Tenezzül eden.

Müteradif *s.* Manası bir olan.

Müterafık *s.* Birlikte bulunan.

Müterakki *s.* Terakki etmiş.

Müterakim *s.* Teraküm etmiş.

Müterassıt *s.* Gözliyen.

Mütercem *s.* Tercüme edilmiş.

Mütercim *s.i.* Tercüme eden.

Müteredd *s.* Gerilemiş, ahlâkça bozulmuş, tereddi etmiş.

Müteredd *s.* Karar veremiyen, kararsız, tereddüt eden.

Müterekkip *s.* Terekküp etmiş.

Müteressip *s.* Teressüp etmiş.

Mütereşşih *s.* Tereşşüh eden.

Müterettip *s.* Sıralanmış. Terettüp eden. İcap ve iktiza eden.

Mütesadif *s.* Tesadüf eden.

Mütesavi *s* Biribirine müsavi olan.

Müteselli *s.* Teselli bulan.

Mütesellim *s.* Teslim edilen şeyi alan.

Müteselsil *s.* Biribirini takip eden.

Müteselsilen *s.* Biribirini takip ederek.

Müteşabih *s.* Biribirine benziyen.

Müteşair *s.* Şairlik taslıyan.

Müteşebbis *s.* Teşebbüs sahibi.

Müteşekki *s.* Birine şikâyet eden.

Müteşekkil *s.* Teşekkül eden.

Müteşekkir *s.* Teşekkür eden.

Müteşerri *s.* Şeriata muvafık harekette bulunan.

Mütetebbi *s.* Tetebbüde bulunan.

Mütevafık *s.* Biribirine uygun ve muvafık olan.

Mütevahhiş *s.* Ürkmüş.

Mütevakkıf *s.* Tevakkuf eden.

Mütevali *s.* Tevali eden.

Mütevaris *s.* Miras kalan.

Mütevassıt *s.* Araya giren. Orta halde olan.

Mütevatir *s.* Ağızdan ağıza yayılan.

Mütevattın *s.* Tevattun eden.

Mütevazi *s.* Biribirine karşı ayni açıklık ve mesafede ve asla birleşmiyerek uzanan, muvazi olan.

Mütevazı *s.* Tevazün eden, denk.

Müteveccih *s.* Teveccühü olan. Yola çıkan. Yüzünü bir tarafa tevcih eden.

Müteveffa *s.* Vefat etmiş.

Mütevehhim *s.* Evhamlı.

Mütevekkil *s.* Allaha tevekkül eden.

Müteveellit *s.* Tevellüt eden, doğan, ilerigelen.

Müteverrim *s.* Veremli.

Müteyakkız *s.* Uyanık. Gözüaçık.

Müteyemmen *s.* Uğurlu.

Mütezat *s.* Biribirine zıt ve muhalif olan.

Mütezayit *s.* Artan.

Mütezepzip *s.* Tezebzüp içinde.

Mütezellil *s.* Zillete katlanan.

Mütezelzil *s.* Sarsılan, oynıyan, sallanan.

Mütezevviç *s.* Zevce edinmiş olan.

Müthiş *s.* Dehşetli.

Müttaki *s* Haramdan sakınan, sofu, zahit.

Müttefik *s.* İttifak eden.

Müttefikan *h.* İttifak ederek.

Müttehaz *s.* İttihaz olunmuş.

Müttehem *s.* Kendisine bir cürüm ve kabahat isnat olunan, töhmetli.

Müttehiden *h.* Müttehit olarak.

Müttehit *s.* Birleşmiş, birleşik. — **Devletler** *i.* Amerika birleşik hükûmetleri

Müttekâ *i.* Dayanılacak yer.

Müvelledat *i.* Doğumlar.

Müvellet *s.* Doğmuş.

Müvellidülhumuza *i.* Havanın beşte birini işgal eden kokusuz, yakıcı bir gaz, ogzijen.

Müvellidülma *i.* Müvellidülhumuza ile birleşerek su yapan, havadan on dört defa daha hafif bir gaz, idrojen.

Müvellit *s.* Doğurtan, hâsıl eden, tevlit eden.

Tabibi — *i.* Ebe doktor.

Müverrah *s.* Tarihli.

Müverrih *i.* Tarihe ait kitap yazan.

Müvesvis *s.* Vesveseli.

Müvezzi *s.* Tevzi eden, dağıtan. *i.* Mektup ve telgraf dağıtan, posta memuru. Sokaklarda gazete satan adam.

Müyesser *s.* Başa çıkarılmış, muvaffak olmuş.

Müzahref *i.* Çöp, süprüntü.

Müzahrefat *i.* Pislikler.

Müzakerat *i.* Müzakereler.

Müzakere *i.* Görüşme, bir iş hakkında karşılıklı olarak fikir beyan etme.

Müzakereci *i.* Mektepte talebenin ders müzakeresine yardım eden kimse, muit.

Müzayede *i.* Bir şeyi en fazla fiat verene satmak üzere satılığa çıkarma, mezat, artırma.

Müzdahim *s.* Pek sık, yığılmış, kalabalık.

Müzdat *s.* Artmış.

Müze *i.* İlmî, tarihî, san'ata ait eserlerin teşhir edildiği yer.

Müzebzep *s.* Tezebzüp içinde olan.

Müzehhep *s.* Yaldızlanmış, tezhip olunmuş.

Müzehhip *i.* Kitapları altın yaldız ile yaldızlıyan san'atkâr.

Müzehhiplik *i.* Kitapları yaldızlamak san'ati.

Müzekker *s,i.* Erkek, müennes mukabili.

Müzekkere *i.* Bir iş hakkında bir yere takdim olunan kâğıt, küçük takrir, tezkere.

Müzevvir *s.* Yalancı, tezviratla dolap çeviren.

Müzeyyel *s.* Zeyilli.

Müzeyyelen *h.* Zeyil suretile.

Müzeyyen *s.* Tezyin olunmuş.

Müzmin *s.* Üstünden zaman geçmiş, eskimiş.

N

N *i.* Türkçe alfabenin on altıncı ve sadasızların on ikinci harfi.

Na *e.* Nefiy edatı olup iptidasına geldiği kelimenin manasını menfi bir şekle kor: *tamam, natamam.*

Na, nah *h.* Al. İşte : *na bir tane daha.*

Nabeca *s.* Yerinde olmıyan, münasebetsiz : *bu söz nabecadır.*

Nabedit *s.* Gözükmez olan, kaybolan.

Nabekâr *s.* İşe yaramaz. Tembel.

Nabit *s.* Biten, yeşerip yerden çıkan.

Nabız *i.* Tıp tıp hareket eden damar, bilek damarı. Huy. **Nabzına bakmak** *f.* Hastanın nabız damarının dakikadaki daraban adedini sayarak muayene etmek. **Nabzını yoklamak** *i.* Fikrini anlamak.

Nabut *s.* Bulunmıyan mevcut olmıyan.

Nacak *i.* Arkası tokmaklı büyük balta.

Nacar *i.* Dülger.

Naçar *s.* Çaresiz.

Naçiz *s.* Âciz, hakir.

Naçizane *s.* Acizane.

Nadan *s.* Cahil.

Nadanlık *i.* Nadan oluş.

Nadas *i* Tarlayı sürüp

otlarından ayırarak ekine hazırlama.

Nadide *s.* Görülmemiş.

Nadim *s.* Pişman.

Nadir, nadire *s.* Az bulunur.

Naehil *s.* Ehliyetsiz

Nafaka *i.* Sırf yemek için lâzım olan para veya erzak. Bir yetime veya muhtaca geçinmek için servet sahibi olan akrabası tarafından hâkimin emrile tahsis olunan yiyecek parası.

Nafi *s.* Faideli.

Nafia *i.* Yollara, köprülere v.s. umumî menfaat işlerine bakan resmi daire, yollar idaresi *s* Nafıa — **Vekâleti** *i.* Nafia işlerine bakan vekâlet. — **Vekili** *i.* Nafia Vekâletini idare eden vekil.

Nafile *s.* Faydasız *h.* Boşuna, beyhude yere: *nafile yorulma.* — **namazı** *i.* Sevap kazanmak için kılınan fazla namaz.

Nafiz *s.* Delip geçen. Tesir eden.

Naftalin *i.* Maden kömüründen çıkan beyaz bir madde.

Nagâh *s.* Vakitsiz, ansızın. **Gâh — *h.*** Vakitli vakitsız.

Nagehan, nagihanî *s.* Ansızın, birdenbire.

Nağış *i. Bak:* Nakış.

Nağme *i.* Ahenk.

Nahif *s.* Zayıf.

Nahiflik *i.* Zayıflık.

Nahit *i.* Oyma, yontma.

Nahiv *i.* Gramerin kelimelerin biribirine raptile cümle teşkilinden bahseden kısmı.

Nahiye *i.* Yan, taraf. Civar, havali. Birkaç köyün tâbi olduğu müdür idaresindeki büyük köy.

Nahoş *s.* Çirkin.

Nahvet *i.* Kibir.

Nahvî *s.* Nahiv ilmine ait.

Nail *s.* Muvaffak olan.

Nailiyet *i.* Nail oluş.

Nâim *s.* Uyuyan.

Naim *s.* Nimet görmüş.

Naime *s.* Yumuşak, ke-

miksiz hayvanlar fasi lesi.

Naip *s.* Vekil. Kaymakam Hâkim.

Nak *e.* Li, lû manasına sıfat teşkil eden kelimeye bitişik edat : *elemnak, elemli.*

Nakabil *s.* Kabil olmıyan.

Nakarat *i.* Şarkı bentlerinin sonundaki beyit veya mısra. Her şeyde tekrar edilen söz veya hareket.

Nakibüleşraf *i.* Eskiden bir ilmiye makam ve rütbesi.

Nâkil *s.* Nakleden. Hararet ve elektrik kuvvetlerinin geçmesine müsait olan herhangi bir cisim.

Nakil *i.* Taşıma.

Nakiliyet *i.* Nâkil oluş.

Nakisa *s.* Noksanlık.

Nakit *i.* Para. Peşin para.

Nakiza *i.* Zıt iş.

Nakır *i.* Oyma, hâk.

Nakıs *s.* Eksik, kusur. Hesapta tarh ameliyesinde kullanılan (—) işareti

Nakış *i.* Resim. Duvar ve tavana yağlı veya sulu boya ile yapılan resimler ve çiçekler. Kumaş v. s. üzerine işleme.

Nâkız *s.* Nakzeden.

Nakız *i.* Bozma.

Nakkare *i.* Davul gibi eski bir çalgı.

Nakkarhane *i.* Mehterhane.

Nakkaş *s.* Nakış yapan san'atkâr.

Nakkaşlık *i.* Nakkaş san'ati.

Naklen *h.* Naklederek. Ağızdan ağıza geçerek, işiterek.

Nakletmek *f.* Bir yerden bir yere götürmek, taşımak. Yer değiştirmek, taşımak. Suretini çıkarmak. Hikâye etmek. anlatmak. Tercüme etmek.

Nakli *s.* Nakle ait. Nakil ve rivayete müstenit.

Nakliyat *i.* Taşıma ve göç işleri. Nakil ve rivayetle bilinen şeyler.

Nakliye *i.* Nakil ve taşıma işi. Nakil ve taşıma masrafı. —**vasıtaları** *i.* Nakil ve taşımaya mahsus vasıtalar, vapur, şimendifer, v.s.

Nakşibendi *s.* Nakşibent ismindeki şeyhin tarikati mensubu.

Nakten *h.* Nakit olarak.

Nakti *s.* Nakte ait.

Nakus *i.* Kilise çanı.

Nakzen *h.* Nakzedilerek.

Nakzedilmek *f.* Hükümsüz kalmak.

Nakzetmek *f.* Çözmek. Hükümsüz bırakmak.

Nakzolmak, nakzolunmaka *f.* Hükümsüz kalmak.

Nal *i.* Binek ve yük hayvanlarının ayağına mıhlanan demir, takav.

Nalbant *i.* Hayvanların ayakların nal mıhlıyan, takavcı.

Nalbantlık *f.* Nalbant san'ati.

Nalça *i.* Ayakkabı altına fazla dayanması için takılan demir.

Nale *i.* İnleme.

Naliş *s.* İnilti.

Nalın *i.* Meşin tasmalı ve tahtadan iki yüksek ayaklı ayakkabı, takonya.

Nalıncı *i.* Nalın yapan. —**keseri** *s.* Menfaatperest.

Nallamak *f.* Hayvanın ayağına nal vurmak.

Nallanmak *f.* Nal mıhlanmak.

Nallatmak *f.* Nal taktırmak.

Nam *i.* At, isim. Şan, şöhret. Vekâlet, yerine. *Kumandan namına yüzbaşı imzaladı.*

Namahdut *e.* Hadsiz.

Namahrem *s.* Mahrem olmıyan, yabancı. Evlenmeğe mâni akrabalığı olmıyan kadın veya erkek.

Namahremlik *i.* Namahrem oluş.

Namalûm *s* Malûm olmıyan. Belirsiz.

Namaz *i.* Vücudün muayyen hareketlerile yapılan islâm ibadeti, salât. —**kılmak** *i.* Namaz ibadetini yapmak.

Namazgâh *i.* Açıkta namaz kılmağa mahsus yer.
Namdar *s.* Meşhur.
Name *i.* Mektup.
Namert *s.* Alçak.
Namertlik *i.* Namert oluş.
Nami *s.* Yerden biten.
Namiye *i.* Nami olmak hassası.
Namizaç *s.* Hasta, keyifsiz.
Namkör *s.* *Bak*: Nankör. Namkörlük. *Bak*: Nankörlük.
Namizaçlık *i.* Namizaç oluş.
Namlı *s.* Namdar.
Namlu *i.* Tüfek,kılıç v.s. demiri.
Namus *s.* Doğruluk, ırz, iffet.
Namuskâr *i.* Namus sahibi.
Namuslu *Bak*: Namuskâr.
Namussuz *s.* Namusu olmıyan, alçak, iffetsiz.
Namütenahi *s.* Sonu olmıyan, bitmez.
Namzet *i.* Bir mükâfat veya ceza, memuriyet veya vazife için hazırlanan. Evlenmek üzere olan, nişanlı.
Namzetlik *i.* Namzet oluş.
Nane *i.* Yemekte kullanılır güzel kokulu bir ot. —**molla** *s.* Becerıksiz.
Nankör *s.* Yapılan iyiliği inkâr eden, namkör.
Nankörlük *i.* Nankör oluş, namkörlük.
Nanpare *i.* Ekmek parçası.
Nar *i.* Sert kabuklu ve sulu küçük kırmızı taneli meyva.Ateş. Dert.
Nara *i* Bağırma, haykırma. —**atmak** *i.* Bağırmak, haykırmak.
Narçıl *i.* Hindistan cevizi.
Nardenk *i.* Ekşi pekmez.
Nargile *i* Tömbeki içmek için hususî bir şişe ile marpuçtan ibaret takım.
Narin *s.* İnce, zarif.
Narinlik *i.* Narin oluş.
Nark *i.* Zaruri ihtiyaç

olan şeylere hükûmet tarafından konulan azamî ve resmî fiat.

Nâs *i.* Halk, insan.

Nas *i.* Manası sarih olan Kuran ayeti ve bu derece kat'î olan delil.

Nasbetmek *f.* Dikmek. koymak, tayin etmek.

Nasbolunmak *f.* Dikilmek, konulmak, tayin olunmak.

Naseza *s.* Lâyık olmıyan.

Nasih *s.* İptal eden.

Nasihat *i.* Öğüt.

Nasip *i.* Hisse. Kısmet.

Nasir *i.* Nesir yazan.

Nasıh *i.* Öğüt veren

Nasıl *h.* Nice, ne gibi ne türlü. ne yolda manalarına delâlet eder: *Nasıl gördün ?*

Nâsır *s.* Yardımcı.

Nasır *i.* Elde ve ayakta çok işlemekten veya dar ayakkabı giymekten hâsıl olan sertleşmiş deri.

Nasırlı *s.* Nasırı olan.

Nasırlanmak, nasırlaşmak *f.* Nasır peyda etmek. *c.* Kaşarlanmak.

Nasıye *i.* Alın. Suret.

Nasp *i.* Dikme, saplama. Tayin, memuriyete koyma.

Nasranî *s.* Hıristiyan.

Nasut *i.* Beşeriyet. Zâhirî âlem.

Nâş *i.* Ölü cesedi.

Naşi *s.* Neş'et eden, ileri gelen. Dolayı, sebebile.

Naşir *s.* Neşreden.

Nat *i.* Peygamber hakkında yazılan methiye.

Natamam *s.* Tamamlanmamış.

Natık *s.* Söyliyen. Zekâ ve muhakeme sahibi. Bir ifadeyi havi olan.

Natıka *i.* Düşünüp söylemek hassası. Kolayca ve selis söylemek kuvveti, lisan talâkati.

Natikalı *s.* Natıkası ziyade.

Natır *i.* Bağ ve bahçe bekçisi. Hamam hademesi.

Natron *i.* Güherçile.

Natuk *s.* Natıkalı.

Natura *i.* Tabiat, bünye yaradılış.

Natürel *s.* Tabiî.

Natuvan *s.* Zayıf.

Navlun *i.* Eşya ve yolcu nakliye ücreti.

Nay *i. Bak*: Ney.

Nayzen *i. Bak*: Neyzen.

Naz *i.* Kendini beğendirmek için yapılan hareket, şive, işve, cilve. Sureta istemez görünen.

Nazar *i.* Bakım, bakma. İltifat. Gözdeğme, iyi ve güzel bir hal veya şey hasetten bozulma veya kaybolma: *Allah nazardan esirgesin.* Yanında, nezdinde.: *benim nazarımda on para etmez.* —**değme** *i.* Göze gelip bozulma, fena olma, ölme v.s. — **dan düşmek** *i.* İtibarı kalmamak.

Nazaran *h.* Göre, bakılırsa, nisbeten: *ona nazaran bu daha iyidir.*

Nazarî *s.* Bakışa ait. Ameli olmayıp ilmî nazariyat ve kaidelerden ibaret olan.

Nazariyat *i.* Nazariyeler.

Nazariye *i.* İlmî kaide, tarif ve düstur.

Nazetmek *f.* Nazlanmak.

Nazenin *s.* Nazlı.

Nazik *s.* İnce. Kibar, zarif.

Nazikâne *z.* Nazik bir surette.

Naziklik *i.* Nazik oluş.

Nazil *s.* İnen.

Nazir, nazire *i.* Bir şeye benzemek üzre yapılan şey, örnek.

Nazım *i.* Sıra, tertip vezinli ve kafiyeli söz.

Nâzım *s.* Tertip eden. Nizama sokan, nazmeden.

Nazır *s.* Nazar eden. Nezaret eden, idare eyliyen. Vekil.

Nazırlık *i.* Nezaret, nazır iş ve makamı.

Nazlanmak *f.* Naz yapmak.

Nazlı *s.* Naz yapan. Şımarık.

Nazmen *h.* Nazım ile, manzum olarak.

Nazmetmek *i.* Nazım yapmak.

Ne *e.* Sual edatıdır. *Sen nesin? o nedir?* Taac cüp ve çokluk bildirir: *ne güzel! ne soğuk!* Şart edatı gibi kullanılır: *ne buldu ise aldı.* İzafî zamirlere dahil olur ve hangi şey manasını anlatır: *nemiz eksik?* İki şeyden birini inkâr eder: *ne ben, ne o.*

Nebat *i.* Ot, ağaç, çiçek v s. yerden biten fakat yerini değiştirmiyen canlılar, bitki.

Nebi *i.* Peygamber.

Nebilöz *i.* Biribirinden seçilmesi kabil olmıyan ve semada parlak bir bulut manzarası veren yıldız yığını.

Nebze *i.* Az miktar, bir parça: *bir nebze duralım.*

Necabetli, lû *s.* Necip. Asalet unvanı.

Necaset *i.* Pislik. İnsan ve hayvan tersi.

Necaşi *i.* Habes hükümdarlarına verilen unvan.

Necat *i.* Kurtulma.

Necef *i.* Kûfe civarında çıkan bir kıymetli billûr.

Necim *i.* Yıldız.

Necip *s.* Necabet sahibi.

Necis *s.* Pis.

Nedamet *i.* Pişmanlık.

Nedbe *i.* Yara yeri.

Nedim *s.* Daima beraber bulunan arkadaş. Nükteli ve güzel söz bulup söyliyen. Musahip.

Nedimlik *i.* Nedim hal ve sıfatı.

Nedret *i.* Nadir oluş.

Nefais *i.* Nefis şeyler.

Nefaset *i.* Nefis oluş.

Nefer *i.* Bir tek adam. Şahıs, fert. Asker.

Nefes *i.* Ciğere alınıp verilen hava, soluk. An, lâhza.—**Aldırmak** *f.* İstirahat ettirmek. Vakit bırakmak. —**almak** *f.* Solumak, soluk almak.

Nefeslik *i.* Hava deliği, küçük pencere.

Nefh *i.* Üfleme, şişirme. Esme. Koku verme.

Nefha *i.* Üfürme, şişme, şişkinlik.

Nefhetmek *f.* Üflemek,

şişirmek, üfleyip çalmak.

Nefi *i.* Fayda.

Nefiriam *i.* Bilâistisna bütün halktan toplanan asker.

Nefis *s.* Çok güzel ve kıymetli.

Nefis *i.* Ruh, can. İnsanın kendisi.

Nefiy *i.* Başka bir yerde oturmağa mecbur etme, sürgün.

Nefret *i.* Tiksinme.

Nefrin *i.* Lânet.

Nefrit *i.* Böbrek iltihabı.

Nefsanî *s.* İnsanın hayvanî meyil ve arzularına ait, nefsaniyete ait.

Nafsaniyet *i.* Kin.

Nefsî *s.* Nefse ait.

Neft *i.* Tenvirat, teshinat ve boyacılıkta kullanılan bir mayi maden.

Nefti *s.* Koyu yeşil ile kahve rengi arasında bir renk.

Nefyetmek *f.* Nefiy cezasına mahkûm etmek, sürmek. İnkâr etmek.

Nehar *i.* Gündüz.

Neharen *h.* Gündüzün.

Neharî *s.* Gündüze mahsus.

Nehir *i.* Akar su, ırmak.

Nehiy *i.* Yasak etme. Bir iş yapmamağı emretme.

Nejat *i.* Soy.

Nekadar *h.* Miktar ve kıymeti sorar: *nekadar istiyorsun?* Çok, ne çok: *nekadar yoruldum.*

Nekahat *i.* Hastalıktan yeni kalkanların zayıflık hali.

Nekais *i.* Nakisalar.

Nekes *s.* Hasis, cimri.

Nekre *i.* Tamamile belli olmıyan kelime.

Nekeslik *i.* Nekes oluş.

Nekre, nekregû *s.* Garip ve tuhaf fıkralar söyliyen nüktedan.

Nem *i.* Islaklık, rutubet.

Nema *i.* Artma, büyüme. Paranın faizi.

Nemçe, nemse *i.* Avusturya.

Nemlenmek *f.* Nemli olmak.

Nemletmek *f.* Nemli yamak.

Nemli *s.* Nemi olan.

Nemrut *s.* Eski zamanın zalim hükümdarlarından biri *c.* Yüzü gülmez, katıyürekli. İnatçı.

Nemrutluk *i.* Nemrut oluş.

Nenni *n, i.* Çocukları uyutmak için söylenen ezgi.

Nere *i.* Mahal ve mekân sualinde kullanılır: *nerenin malıdır?*

Nergis *i.* Sarı renkte papatyaya benzer bir çiçek.

Nerh *i. Bak:* Nark.

Nerm *s.* Yumuşak, lâtif.

Nesak *i.* Tarz, tertip.

Nesçî *s.* Nesçe ait *Bak:* nesiç.

Neseben *h.* Nesep cihetince, soyca.

Nesebî *s.* Nesil ve nesebe ait.

Nesep *i.* Ecdat silsilesi, nesil, soysop.

Neshetmek *f.* Hükümsüz bırakmak.

Nesiç *i.* Dokuma, dokuyuş. Bedendeki et, zar ve deri gibi şeyleri terkip eden liflerin dokuma tarzı.

Nesih *i.* Arap yazısının bir nev'i.

Nesil *i.* Soysop, sülâle, nesep.

Nesim *i.* Hafif ve lâtif esen rüzgâr.

Nesimî *s.* Hafif ve lâtif esen rüzgâra ait, **Havayı** — *i.* Teneffüs edilebilir hava tabakası.

Nesir *i.* Manzum olmıyan söz. Serpme.

Nesnans *i.* Büyük bir cins maymun.

Nesne *i.* Şey. Bir şey, hiçbir şey

Nesren *h.* Nesir olarak.

Nesturî *s.* Eski hıristiyan mezheplerinden biri.

Neşat *i.* Sevinç.

Neşe *i.* Keyif, sevinç. Hafif sarhoşluk.

Neşelendirmek *f.* Neşe vermek.

Neşelenmek *f.* Neşeli olmak.

Neşeli *s.* Şen, keyifli. Hafif sarhoş.

Neş'et *i.* Hâsıl olma, vücudegelme, yetişme. İlerigelme : *Bu mesele neden neş'et etti biliyor musunuz ?*

Neşide *i.* Ahenktar manzume ve şiir.

Neşir *i.* Dağıtma, yayma. Herkese duyurma. Tab'ettirme. Umumîleştirme.

Neşretmek *f.* Dağıtmak. Herkese duyurmak, işaa etmek. Tab'ettirmek. Tamim etmek, umuma yetiştirmek.

Neşriyat *i.* Neşredilen şeyler.

Neşter *i.* Kan almağa, yara yarmağa mahsus cerrah bıçağı.

Neşvünema *i.* Hayvan ve nebatın büyümesi, büyüme, boy alma.

Netice *i.* Hulâsa, züpte. Son, akıbet.

Neticelendirmek *f.* Bitirmek, neticelenmesini mucip olmak.

Neticelenmek *f.* Netice bulmak, sona ve maksada varmak.

Neva *i.* Avaz, makam, ahenk, ses. Musikide bir makam. Nasip, behre.

Nevale *i.* Vergi, nasip, hisse. Yiyecek ve içecek şeyler.

Nevaleçin *s.* İhsan ve niymete kavuşmuş.

Nev'ama *h.* Bir türlü : *Nev'ama bir oyun yaptı.*

Nev'an *h.* Nevi itibarile.

Nevazil *i.* Nezle.

Nevbet *i.* *Bak:* Nöbet.

Nevha *i.* Ölüye sesle ağlama, sağu.

Nevhager *s.* Ölüye sesle ağlayan sağucu.

Nevheves *s.* Heveskâr, yeni hevesli. Sebatsız.

Nevheveslik *i.* Nevheves oluş.

Nevi *i.* Türlü, çeşit. Cinsin ayrıldığı takımın herbiri.

Nev'î *s.* Nev'e mahsus.

Nevim *i.* Uyku. Ruya.

Nevmî *s.* Uykuya ait.

Nevmidane *s.* Nevmit bir surette.

Nevmidî *i.* Nevmit hali.

Nevmit *s.* Ümitsiz, meyuş.

Nevralji *i.* Şiddetli sinir ağrısı.

Nevrasteni *i.* Sinir zafiyeti.

Nevruz *i.* Bahar mevsiminin ilk günü olan martın 22 inci günü.

Ney *i.* Bir nevi kamış çalgı.

Neyzen *i.* Ney çalan.

Nezafet *i.* Temizlik.

Nezahet *i.* Temizlik.

Nezaket *i.* Naziklik.

Nezaketli *s.* Nazik.

Nezaret *i.* Bakma, bakış, etrafı görme gözetme, yokiama. İdare. Vekâlet.

Nezetmek *f.* Çekip koparmak, kaldırmak.

Nezfi *s.* Kanamağa ve kan gitmesine mahsus.

Nezi *i.* Çekip koparma, kaldırma. **Haleti—** *i.* Cançekişme, ihtizar.

Nezif *i.* Kan gitme, kanama, kan alma.

Nezih *s.* Temiz.

Nezir *i.* Adama.

Nezle *i.* Burun akmasını mucip olan hastalık.

Nezretmek *i.* Adamak.

Nezt *s.* Yan, int. Göre, nazarında, fikrince: *Onun nezdinde kıymeti yoktur.*

Nice *h.* Nekadar, ne çok *h.* Nasıl, ne türlü.

Niçin *h.* Sebebiyet bildirir; nedir, ne sebepten. *Niçin geldin ?*

Nida *i.* Çağırma, seslenme, ses verme. **—işareti** *i.* Gramerde (!) işareti.

Nihilism *i.* Dinî ve içtimaî müesseselerin yıkılmasını istiyen bir rus siyasî fırkası.

Nihilist *i.* Nihilism taraftarı.

Nifak *i.* Münafıklık, gammazlık. Bozuşukluk.

Nifas *s.* Loğusalık veya yeni doğurmuş kadının hali.

Nigâh *i.* Bakış.

Nihavent *i.* Musikide bir makam.

Nihayet *i.* Son, bitim, uç, encam. Son derece.

Nihayetsiz *s.* Sonsuz.

Nikâh *i.* Evlenmenin resmi muamelesi.

Nikap *i.* Yüz örtüsü.

Nikbet *i.* Talisizlik.

Nikel *i.* Gümüş gibi beyaz ve parlak, fakat çok oldugu cihetle ucuz bir maden.

Nikotin *i.* Tütünden çıkarılan ve tababette kullanılan pek kuvvetli bir zehir.

Nilüfer *i.* Beyaz, sarı veya mavi çiçek açar bir cins su otu, çadırçiçeği.

Nim *i.* Yarım, yarı.

Nimet *i.* İyilik. Servet, varlık. Yiyecek ve içecek şeyler.

Nine *i.* Büyük anne. Ana ve baba annesi.

Ninni *i. Bak:* Nenni.

Nirengi *s.* Arazi taksim ve mesaha usulüne ait. **—noktası** *i.* Bir yerin en yüksek noktası.

Nirenk *s.* Hile. Sihir, tılsım. Arazi taksim ve mesahasına dair bir usul.

Nisa *i.* Kadınlar.

Nisan *i.* Senenin dördüncü ayı. **— balığı** *i.* Nisanın ilk günü uydurulan ve hoşgörülen yalan.

Nisbet,nispet *i.* İki şeyin biribirine göre olan hal ve münasebeti, kıyas. Birine karşı inadına yapılan iş ve gösterilen muamele.

Nisbeten *h.* Nisbetle, kıyas ve mukayese olunarak, yekdiğerine bakarak. Rağmen. Kızdırmak ve zarar vermek kastile.

Nisbî *s.* Nisbetle vaki olan, kıyas ve mükayese ile olan. Nisbete ait.

Nisbetçi *s.* Birini kızdırmak suretile nisbet yapan.

Nisvan *i.* Kadınlar.

Nisyan *i.* Unutma.

Nişadır *i.* Amonyak tuzu denilen tuzlu ve yakıcı beyaz bir madde.

Nişadırî *s.* Amonyağa müteallik.

Nişan *i.* Belli olmak için konulan işaret, damga, alâmet, eser. Yara yeri. Kurşun ile vurulması matlûp olan nokta, hedef. Bir kızla evlenecek erkeğin buna alâmet olarak verdiği yüzük v.s. Bir hizmete mukabil hükûmet tarafından verilen ve göğüse asılan alâmet, madalya. —**almak, atmak** *f.* Hedefi vurmrk üzere göz kararile silâhı ayarlamak.

Nişancı *i. s.* İyi nişan atan.

Nişane *i.* Eser, emmare.

Nişanlı *s.* Nişanı olan. *i.* Evlenmeleri kararlaşan genç kız ve erkek namzet, yavuklu.

Nişasta *i.* Buğday v. s. hububat suda çürütüldükten sonra ezilmesile eldeedilen beyaz suyun kurutulmasından ibaret ün.

Nitekim *c* Mademki, çünkü: *nitekim geldim.*

Niyabet *i.* Naip oluş.

Niyaz *i.* Yalvarma, rica. Dua.

Niyazkâr *s.* Niyaz eden.

Niyet *i.* Kurma, kast, meram, maksat. İbadete başlamadan evvel yapacağı ibadeti zihnen tasarlama veya ağızla söyleme.

Niyetli *s.* Niyet eden.

Niza *i.* Çekişme, kavga.

Nizacı *s.* Kavgacı.

Nizalı *s.* Hakkında nizaedilen ve ihtilâf bulunan.

Nizam *i.* Usul, tertip, düzen. Kanun.

Nizamat *i.* Nizamlar.

Nizamen *h.* Nizama göre.

Nizamî *s.* Nizama, tertibe ait. Nizamında olan, tertipli, muntazam. Kanun ve nizama müteallik.

Nizamiye *s. Bak:* Nizami. Muntazam asker

Nizamlı *s.* Tertipli. Nizama muvafık.

Nizamname *i.* Bir şey

hakkında tanzim olunup herkesin riayete mecbur olduğu talimatname.

Nizamsız *s.* Tertipsiz. Nizama mugayir.

Nizamsızlık *i.* Nizamsız oluş.

Nisap *i.* Asıl, esas. Kıvam, matlup derece.

Nisfet *i.* İnsaf, adalet.

Nısıfılleyl *i.* Geceyarısı.

Nısfınnehar *i.* Günün yarısı, öğle vakti.

Nisfiyet *i.* Yarımlık, yarıyarıya bölme.

Nısıf *i.* Yarım, yarı.

Nobran *s.* Kaba, hoyrat.

Nobranlık *i.* Nobran oluş.

Nogay *i.* Mogol Türkü.

Nohut *i.* Besleyici hububattan biri.

Nohutlu *i.* Nohut ile pişmiş et yemeği.

Noksan *i.* Eksilme, azalma. Eksiklik, azlık. Yokluk. Eksik, kusurlu.

Noksanlık *i.* Noksan oluş

Nokta *i.* İki hattın birbirini kat'ettikleri yer. Benek. Bazı harflerin sadasını tebdil için üstüne konulan küçük benek. Sözün bittiğine alâmet durak işareti (.). Mevki, mahal, Nöbetçi. Nöbetçi kulübesi.

Noktalamak *f.* Nokta komak.

Normal *i.* Tabiî.

Not *i.* Hatırda kalması için bir kenara kaydedilen yazı. Mülâhaza. Numara. —**defteri** *i.* Muhtıra defteri.

Nota *i.* Musiki yazısı. Hesap pusulası. Resmî ve siyasî mektup, muhtıra. Not.

Noter *i.* Kontrato, vekâletname, senet v.s. vesikalara resmî bir şekil vererek tanzim ve tasdik eden adliye mümessili, kâtibiadil.

Nöbet *i.* Sıra. Kere, defa, sefer. Sıra ile görülen işten herkesin hissesine isabet eden kısım. Askerin karakol ve nokta hizmeti. Resmî dairelerde muayyen

vakitlerde çalınan mu zıka. Hastalığın muay yen vakitlerde nüksetmesi.

Nöbetçi *i.s.* Nöbet bekliyen.

Nöbetçilik *i.* Nöbetçi hizmeti.

Nuhbe *i.* Herşeyin seçilmiş ve iyisi.

Nuhuset *i.* Uğursuzluk.

Nuhusetli *s.* Uğursuz.

Nukut *i.* Nakitler, paralar.

Numara,nümero *i.* Adet, derecesini ve mahiyetini belli etmek veya bir şeyi, bir şehsi diğerlerinden tefrik için konulan rakam.

Numune *i. Bak:* Nümüne.

Nur *i.* Aydınlık, ışık, ziya. Parlaklık.

Nuranî *s.* Nurlu, parlak. Mubarek.

Nusayri *i.s.* Batıl itikatlara tapan bir müslüman cemaati.

Nusrat *i.* Yardım. Zafer.

Nutfe *i.* Meni.

Nutuk *i.* Söz, lâkırdı. Söyleyiş.

Nübüvvet *i.* Peygamberlik.

Nücum *i.* Yıldızlar.

Nüdbe *i.* Nevha, sağo.

Nüfus *i.* Nefisler. Ahali. — **cüzdanı**, — **tezkeresi** *i.* Hükûmet tarafından tebeasına verilen ve nüfus sicilinde kayıtlı olduğunu bildiren vesika. — **sicilli** *i.* Tebeanın kaydolunduğu defter, kütük.

Nüfuz *i.* İçe geçme, sızma, işleme. Bir adamın sözü dinlenme. —**sahibi** *s.* Sözü geçer itibarlı adam.

Nüfuzlu *s.* Sözü geçer, hatırı sayılır.

Nüha *i. Bak:* Muh.

Nühaişevki *i.* Murdarilik.

Nühas *i.* Bakır.

Nühasî *s.* Bakıra ait.

Nüks *i.* Hastalığın geri dönmesi, üstelemesi.

Nüksetmek *f.* Hastalık geri dönmek, üstelemek.

Nükte *i.* İnce ve gizli mana, iyi düşünülmüş

ince manalı zarif söz, mazmun.

Nüktedan *s.* Nükteli söz söyliyen.

Nükûî *i.* Vazgeçme.

Nümayiş *i.* Gösteriş, protesto veya göz korkutmak için kuvvet ve varlığını gösterme.

Nümayişkâr *s.* Gösterişli.

Nümayişkârane *h.* Gösteriş için yapılan.

Nümero *i.* *Bak:* Numara.

Nümerotaj *i.* Nümero koyma, numaralama.

Nümune *i.* Örnek, misal.

Nümunelik *i.* Nümune için ayrılan.

Nüsha *i.* Yazılı bir şeyden çıkarılan suret.

Nüsug *i.* Nebatların neşvünema için topraktan çektikleri su, öz.

Nüvaziş *i.* Okşama.

Nüvazişkâr *s.* Okşıyan.

Nüvazişkârane *s.h.* Okşıyarak.

Nüve *i.* Asıl, memba, merkez, orta, kalp.

Nüzul *i.* Yukardan aşağıya düşme, yolculuk esnasında bir yere konma. Vücudün bir tarafının tutulmasını ve bazen derhal ölümünü mucip olan bir hastalık, inme, damla, felç.

O

O *i.* Türkçe alfabenin on yedinci ve sadalı harflerin beşincisi.

O *z.* Müfret gaibe mahsus şahsî zamirdir: *ben, sen, o.*

O *ol i.* Müfret gaibe ve uzağa işarete mahsustur: *bu, şu, o.*

O ! *e.* Sabırsızlıkla karışık hiddeti bildirir: *O! böyle mi olacaktı ya?*

Oba *i.* Birkaç bölüğe ayrılmış büyük ve u-

zun göçebe çadırı Göçebe ailesi.

Objektif *i.* Dürbün ve fotoğraf adesesi.

Obruk, obrukluk *s.* Çukurlu, iniş ve çıkışlı yer.

Obrulamak *i.* Çukurlanmak, oyulmak.

Obrumak *f.* Kuyu çökmek.

Obur *s.* Pisboğaz, çok yiyen.

Oburluk *s.* Obur oluş.

Obüs *i.* Küçük kumbara, gülle.

Ocak *i.* Ateş yanan yer. Taş ve maden çıkarmak için açılan çukur ve kuyu. Bir cins sebze ekmek için bahçenin ayrılan parçalarından beheri. *ç.* Asil ve büyük aile. Yurt, ev. Teşkilât. **Türk Ocağı** *i.* Millî harsi tamim için vücude gelen teşkilât.

Ocakçı *i.* Ocakları, bacaları süpürüp temizleyen. Türk Ocağı mensubu.

Ocaklı *s.* Türk ocağına mensup bulunan.

Ocaklık *s* Mutfağın ateş yanan yeri. Duman çıkmak için çatıdan yukarı yükselen büyük baca. İri kereste.

Oda *i* Bir evin bölmelerinden herbiri. Kalem, yazıhane, resmî daire. Han ve otellerin bölme ve daireleri. Köylerde misafir kabul etmeğe mahsus yer.

Odabaşı *i.* Hanın odalarını kiraya veren.

Odacı *s.* Odaların temizliğine bakan hademe.

Odalık *i.* Cariye. Metres.

Odaşık *i.* Başkasile beraber bir odada oturan.

Odun *i.* Yakılmak için kesilen ağaç. Direk, dayak, destek. Dövme, dayak. *c.* Kalın kafalı, kaba.

Oduncu *s.* Odun kesen veya satan.

Odunluk *i.* Odun konulan yer. *s.* Oduna yarıyan ağaç

Of! *c.* Kederi, cansıkıntısını, acıyı ifade eder: *Of, dişim ağrıyor.*

Ofkarmak *f.* Hayvan

içini çekercesine solumak.

Oflamak *f.* Of diye acı veya kederi bildirmek.

Oğalamak *f.* El ile oğup ufalamak. El gezdirip basarak sıkmak.

Oğdurmak *f.* El gezdirip sıkıştırmak.

Oğan *i.* Allah.

Oğlak *i.* Keçi yavrusu.

Oğlan *i* Erkek çocuk, ufak. Delikanlı.

Oğlancı *s.* Genç çocuklarla gayritabiî münasebette bulunan.

Oğma *i.* Oğmak işi.

Oğmaç *s.* Taze tarhana.

Oğmak *s. Bak:* Oğmaç.

Oğmak *f.* Elini üstünde gezdirip avuçla sıkmak. Avuç arasında sıkarak ufalamak.

Oğul *i.* Erkek evlât.

Oğul *i.* Yeni yetişen arı.

Oğulbalı *i.* Oğul arının yaptığı beyaz bal.

Oğulduruk *i* Dölyatağı.

Oğulluk *i.* Oğul oluş. Evlâtlık. Üvey oğul.

Oğulmak *f.* Sıkı sıkı elgezdirip basılmak ve sıkılmak.

Oğunmak *f.* Bayılmak. Sıkılıp iç ezilmek.

Oğuşturmak *f.* Biribirine sürerek oğmak.

Oğuşturulmak *f.* Biribirine sürerek oğulmak.

Oğuz *i.* Tosun. *s.* Saf derun.

Oh! *s.* Sevince veya bir sıkıntıdan kurtulmağa delâlet eder: *Oh, manzara ne güzel.*

Ok *i.* Eski zamanda kullanılan ucu sivri demirden ve arkası tüy şeklinde, yayla atılır bir silâh. İstikamet gösteren (→) işareti. Arabanın beygirlerin koşuldugu uzun ağacı.

Okçu *i.* Ok yapan ve satan. Ok atan asker.

Okka *i.* Dört yüz dirhemden ibaret tartı.

Okkalı *s.* Ağır. Büyük. ehemmiyetli. Vakarlı.

Okkalık *s.* Bir okka ağırlığında olan.

Oklamak *f.* Ok atmak. Ok gibi fırlamak.

Oklava *i.* Hamuru açıp yufka haline getirmeğe mahsus yuvarlak cubuk, merdane.

Oklu *s.* Oku olan.

Okluk *i.* İçine ok koydukları meşin kap.

Oksijen *i.* Müvellidülhumuza.

Okşama *i.* Okşamak işi.

Okşamak *f.* Sevmek, taltif ve nüvaziş etmek. Bir şeye biraz benzemek.

Okşanmak *i.* Sevilmek, taltif ve nüvaziş olunmak.

Okşaş *i.* Benzeyiş.

Okşatmak *f.* Okşamayı mucip olmak.

Okşayış. *i.* Okşama.

Okturva *i.* Şehre giren bazı eşyadan alınan resim, duhuliye vergisi.

Okuma *i.* Okumak işi.

Okumak *f.* Yazılmış harfleri biribirine bağlayıp ne demek olduğunu anlamak. Öğrenmek. Şarkı ve türkü çağırmak. Davet etmek, çağırmak. İçten ve ezbere dua söylemek, üfürükçülük etmek. Mütalâa, kıraat, tilâvet. **Meydan** — *f.* Müsabakaya davet etmek.

Okumuş *s.* İlim öğrenmiş, âlim.

Okunaklı *s.* Okunması kolay yazı.

Okunmak *f.* Harflere sesleri verilerek ne demek istendiği anlaşılmak. Mütalâa, kıraat. Kendini bir üfürükçüye okutmak.

Okur *s.* Okuma bilir. Okuyan, okuyucu, kari.

Okuryazar *s.* Okumak ve yazmak bilir.

Okutmak *f.* Okumasını mucip olmak. Ders vermek, öğretmek. Mektebe koyup okumasını temin etmek. Kendini bir üfürükçüye göstermek. *c.* Hile öğretmek. Sarfetmek.

Okuyucu *s.* Usul ve kaide ile okuyan, tilâvet

eden. Şarkı ve türkü söyliyen, hanende. Davetçi, okur.

Okyanus *s.* Beş büyük deniz, bahrimuhit.

Okyanusya *i.* Yeryuvarlığının beş kıt'asından beşincisi, Avusturalya.

Olacak *s.* Mümkün, kabil. Olması mukadder.

Olagan *s.* Olan, olabilen.

Olamak *f.* Bağ filizlerinin piçlerini kırmak.

Oldukça *h.* Hayli, epeyi: *bu gün oldukça iyiyim.*

Oldurmak *f.* Olmasını mucip olmak.

Olgun *s.* Olmuş, yetişmiş.

Olgunlaşmak *f.* Olgun olmak.

Olgunluk *i.* Olgun oluş.

Oligarşi *i.* Bütün kuvvet ve nüfuzun küçük ve fakat kuvvetli bir zümrenin elinde bulunduğu hükûmet şekli.

Olmadık *s.* Olmamış, vukubulmamış, emsalsiz. Olmadık hal başıma geldi.

Olmak *f.* Bir halden bir hale geçmek, yeni bir hal peyda etmek. Var ve mevcut, haline gelmek, vücut bulmak. Vukubulmak. Yakışmak, elvermek. Yapılmak. Yetişmek.

Olmamış *s.* Ham.

Olmaz *s.* İmkânsız. Yetişmez.

Olmuş *s.* Yapılmış. Yakışmış. Olgun.

Olta *i.* Geminin, rüzgâra karşı gidebilmek için bir sağa bir sola sapıp dolaşması. *e.* Bir aşağı bir yukarı gezinme.

Olta *i.* Balık tutmak için at kuyruğu kılından yapılan ve ucuna çengelli iğne takılan ip.

Oluk *s.* Üstü açık boru. Yiv, bir şeyin üstünde oyulmuş yol.

Oluklu *s.* Yivli.

Olunmak *f.* Yeni bir hal alınmak. Vücude ge-

linmek. Yapılmak. Yetişilmek.

Olur *s.* Olabilir, olmak ihtimali olan. Mümkün. — **una bağlamak** *f.* Uzlaşmak.

Om *i.* Kemik v.s. nin yuvarlak başı.

Omaç *i. Bak:* Oğmaç.

Omaca *i.* Kesilen ağacın yerde kalan kütük dibi.

Ombe *i.* Ceviz taklidi boyamağa mahsus toprak boya.

Omlet *i.* Bir nevi yumurta yemeği.

Omnibüs *i.* Otobüs.

Omurga *i.* Belkemiği.

Omuz *i.* Kolların üstünü teşkil eden yumru yer, çekin.

Omuzdaş *i.* Arkadaş.

Omuzlamak *f.* Omuzda taşımak, omuza almak. Omuz verip dayanmak.

Omuzluk *i.* Omuz çaprazı, apolet.

On *i.* Dokuzdan bir ziyade olan sayı.

Onamak *f.* Beğenip istemek.

Onar *i.* Herbirine veya her defasında on.

Onbaşı *i.* On nefere kumanda eden asker.

Ondalık *i.* Ücret, yevmiye. Öşür.

Ondalıkçı *i.* Ücretle çalışan amele.

Ondüle *s.* Maşa ile yapılmış dalgalı ve kıvırcık saç.

Onlu *s* On adet ve miktarında olan.

Onluk *s.* On kısımdan mürekkep. On miktarında olan. *i.* On paralık sikke, metelik.

Onuncu *i.* On derece ve mertebesinde bulunan.

Opera *i.* Manzum ve bestelenmiş piyes ve tiyatro.

Operatör *i.* Ameliyat yapan doktor, cerrah.

Operet *i.* Küçük opera.

Or *i.* Hendek, önü hendekli toprak tabya.

Ora *z.* O yer, o mahal, o cihet.

Orak *i.* Tırpanın küçü-

ğü, ekin biçtikleri keskin demir.

Orakböceği *i.* Geceleri fosfor neşreden bir böcek.

Orakçı *i.* Ekin biçen.

Oraklamak *f.* Orakla ekin biçmek.

Oramak *f.* Or yapmak. Ölçüp biçmek. Orakla biçmek.

Oran *s.* Biçme, biçim. Ölçü. Endam, yakışık. Tahmin, keşif.

Orangutan *i.* İnsana en ziyade benziyen bir cins büyük maymun.

Oranlamak *f.* Ölçmek, keşif ve tahmin etmek, paha biçmek. Tasarlamak.

Oranlı *s.* Biçimli, endamlı, yakışıklı.

Oransız *s.* Oranı olmıyan.

Oratmak *f.* Tekmil silip süpürmek, yeyip bitirmek, orakla biçilmiş gibi temizleyip eser bırakmamak.

Ordino *i.* Bir hamule konuşmentosunun kumpanya tarafından değiştirildikten sonra eşyayı gümrükten çıkarmak için verilen havale.

Ordu *i.* Devletin askerî kuvveti. Kara askerinin büyük kısımlarından herbiri. Hindilerin konuştuğu farisi ile karışık bir lisan.

Ordugâh *i.* Ordunun kurulduğu yer.

Ork *i.* Erganun denilen çalgı.

Orkestra *i.* Mızıka takımı.

Orkinos *i.* İstavrit azmanı denilen bir cins büyük balık.

Orman *i.* Ağaçları çok yer, büyük koru.

Ormancı *i.* Orman memuru, orman mühendisi.

Ormanlık *s.* Ormanı çok yer.

Orospu *i.* Namussuz kadın, fahişe.

Orsa *i.* Geminin sol tarafı, iskele.

Orsalamak *f.* Gemi sol

tarafa, iskeleye dönmek.

Orta *i.* İki uçtan müsavi mesafede olan, yer veya zaman, vasat. Merkez. Yarı, nısıt. Meydan, ara. Açık deniz, engin. *s.* Arada vasati. Mütevassıt. — **elçi** *i.* İkinci sınıf sefir. — **halli** *s.* Ne zengin ne fakir, mütevassıt tabaka.

Ortak *s.* Şerik, müşterek, hissedar. Bir kocanın iki veya daha ziyade karılarından herbiri, kuma.

Ortaklaşa *h.* Ortak olarak, müştereken.

Ortaklaşmak *f.* Ortak olmak.

Ortaklık *i.* Ortak oluş.

Ortalamak *f.* Ortaya komak. Bir şeyin ortasına varmak, yarısını bulmak. Yarıyarıya bölmek.

Ortalamak *s.* Ortasına varılmak. Ortasından kesilmek.

Ortalık *i.* Yeryüzünün görünen kısmı. Halk, âlem, ahali.

Ortamektep *i.* İlkmektepten sonra gelen üç sınıflı mektep, lisenin ilk devresi.

Ortanca *s.* Ortada bulunan, üç şeyden birinci ve üçüncü arasındaki ikincisi. Bir cins çiçek.

Ortaoyunu *i.* Meydanda oynanan bir nevi alaturka tiyatro.

Ortodoks *i.* Rumların ve İslâv milletlerinin tâbi olduğu bir hıristiyan mezhebi.

Oruç *i.* Gündüzün yeyip içmekten nefsi menetmekten ibaret ibadet, sıyam. —**bozmak** *f.* Oruç iken yemeğe başlmak. — **tutmak** *f.* Oruçlu durmak.

Oruçlu *i.* Oruç tutan.

Osmanlı *s.* Eski Osmanlı imparatorluğu tebeasından olan.

Osurmak *s.* Kıçtan vücutteki pis gazler çıkmak.

Osuruk *i.* Kıçtan çıkan vücuttaki pis gaz.

Oş,oşt *n.* Köpeği kovmak ve azarlamak için kullanılır.

Ot *i.* Odunu olmıyan ve yazın bitip kışın kuruyan küçük nebat. Hayvan yemi.

Ot *i.* Ateş. Kılları düşürmek için kullanılan zırnık ve kireç karışık yakıcı ilâç.

Ot *i* Karasığır hayvanı.

Otağ, otak *i.* Büyük ve süslü çadır.

Otalamak *f.* Zehirlemek.

Otalanmak *f.* Zehirlenmek.

Otalatmak *f.* Zehirletmek.

Otarmak *i.* Otlatmak.

Otel *i.* Yolcuların indikleri döşeli ve yataklı han, misafirhane.

Otlak *i.* Otu bol yer, çayır, mer'a.

Otlakiye *i.* Otlak resmi veya ücreti.

Otlamak *i.* Hayvan gezip yerden ot koparmak.

Otlamak *f.* Ateşlemek, yakmak.

Otlanmak *f.* Ot yenmek.

Otlanmak *f.* Ateşe verilmek, yakılmak.

Otlatmak *f.* Hayvanları gezdirip ot yedirmek.

Otlattırmak *f.* Otlamağı temin etmek.

Otluk *i.* Otla örtülü, otu çok yer. Çayır, mer'a. Ot yığını, kuru otların saklandığı yer.

Otluk *i.* Ağızotu.

Oto *i.* Otomobil.

Otobüs *i.* Fazla yolcu taşıyan büyük otomobil

Otoklav *i.* Bir nevi etüv.

Otomatik *s.* Kendikendine müteharrik.

Otomobil *i.* Benzinle işliyen araba, oto.

Oturak *i.* Oturma. Oturulacak yer. Bir şeyin yere değecek tarafı, kaide. Lâzımlı, havrüz. *s.* İşten kesilmiş; amelimanda.

Oturaklı *s.* Alt tarafı

geniş olmakla yerinde sağlam duran c. Vakur.

Oturma *i.* Oturmak işi. Altın üzerine kakılmış büyük elmas veya diğer kıymetli taş.

Oturmak *f.* Ayakları toplayıp kıçı yere veya bir şey üzerine yerleştirmek. Kalmak, eğlenmek. Sakin olmak, İşsiz vakit geçirmek. Çökmek, aşağı inmek. Geminin dibi sığda toprağa dokunmak. Dibe çökmek.

Oturtma *s.* Oturtmak işi. Oturtulmuş *i.* Sebze ile kıymadan yapılan bir yemek.

Oturtmak, oturtulmak *f.* Oturmasını mucip olmak.

Oturulmak *f.* Yere yerleşmek. İkamet etmek. Durulmak.

Oturuş *i.* Oturmak işi.

Oturuşmak *f.* Yatışmak, sükûnet bulmak.

Otuz *i.* Yirmi dokuzdan bir fazla.

Otuzar *i.* Herbirine veya her defasında otuz.

Otuzlamak *f.* Otuza erişmek.

Otuzluk *s.* Otuz kısımdan mürekkep. Otuz adet ve miktarında.

Otuzuncu *s.* Otuz derecesinde.

Ova *i.* Düz ve geniş yer, sahra.

Ovalamak *f.* *Bak:* oğalamak.

Ovalık *s.* ovası çok yer.

Ovdurmak *f.* *Bak:* oğdurmak.

Ovlamak *f.* Fırlamak.

Ovma *i.* *Bak:* Oğma.

Ovmak *f.* *Bak:* Oğmak.

Ovuşturmak *f.* *Bak:* Oğuşturmak.

Oya *i.* Kadın çamaşırı ve başörtüleri kenarına iğne ile yapılan veya hazır alınıp dikilen oymalı süs, tentene.

Oyacı *i.* Oya yapan.

Oyalamak *f.* Oya ile süslemek. Meşgul edip bir şeyi unutturmak. Aldatıp vakit geçirtmek.

Oyalandırmak *f.* Yalan vaitlerle aldatıp vakit geçirmek.

Oyalanmak *f.* İğfal olanmak, aldanmak. Boş şeylerle uğraşıp vaktini kaybetmek.

Oyalı *s.* Oya ile süslü.

Oyan *i.* Atın başına takılan süsler.

Oyanlanmak *f.* Ata gem, dizgin, başlık v.s. takmak.

Oydurmak *f.* Oymasını mucip olmak.

Oygalamak *f. Bak:* Oyulgalamak.

Oylum *s.* Oyulmuş, oymalı.

Oyma *i.* Oymak işi. Tahta, taş, kumaş, kâğıt v.s. üzerine kazmakla yapılan süs.

Oymacı *i.* Oyma yapan.

Oymak *f.* Kazmak. Çukurlatmak, kazıp delmek. Kazımak, haketmek. Bir şeyin ortasını çukurlamasına keserek parça çıkarmak.

Oymak *i.* Bir ulusun ayrıldığı kısımların beheri, kabîle, aşiret. İzci bölüğü. — **beyi** *i.* İzci bölük kumandanı.

Oynak *s.* Oynar; müteharrik. Sebatsız. Metanetsiz. Kokot, cilveli.

Oynaklık *i.* Oynak oluş.

Oynama *i.* Oynamak işi.

Oynamak *f.* Kımıldanmak, haraket etmek. Sıçramak, hoplamak. Bükülmek, kırılmak. Bir oyunla meşgul olmak. Boş ve faidesiz şeylerle uğraşıp vakit geçirmek. Helecana uğramak. Sarsılıp yerini biraz değiştirmek. Tiyatroda rol almak. **Akıl** — *f* Deli olmak.

Oynanılmak *f.* Oyun yapılmak.

Oynanmak *f. Bak:* Oynanılmak.

Oynaş *i.* Sevgili, maşuk.

Oynaşmak *f.* Birlikte oynamak. Birine takılarak şakalaşmak, kokotluk yapmak.

Oynatılış *i.* Oynatılmak işi.

Oynatılma *i. Bak* : Oynatılış.

Oynatılmak *f.* Yeri değiştirilmek, hareket ettirilmek. Sıçratılmak, hoplatılmak. Tiyatroda temsil yapılmak. Oyalandırılmak.

Oynatma *i.* Oynatmak işi.

Oynatmak *f.* Oynamasını mucip olmak.

Oynayış *i.* Sıçrayıp oynamak işi.

Oyuk *s.* İçi oyulmuş, kof. Oyulmuş yer, in, mağara.

Oyuklanmak *f.* Oyuk olmak.

Oyuklatmak *f.* Oyuk yapmak.

Oyulga *i.* Teyel.

Oyulgalamak, oyulgamak *f.* Teyellemek.

Oyum *i.* Oyulmuş. Oyuluş.

Oyumlamak *f.* Ağaç yerleşmek, kök kalmak.

Oyun *i.* Eğlenmek ve vakit geçirmek için arkadaş arasında yapılan eğlence veya hareketler. Kumar. Rakıs, dans. Hokkabaz ve cambaz gibi adamların gösterdiği hüner. Hile. Tiyatro, temsil.

Oyunbaz *s.* Hile yapan, düzenbaz.

Oyunbazlık *i.* Oyunbaz oluş.

Oyunbozan *s.* Verilen karardan dönen, olup bitmiş bir işi yeniden müşkülâta uğratan, verilen sözden cayan.

Oyunbozanlık *i.* Oyunbozan oluş.

Oyuncak *i.* Çocukların oynayıp eğlenmesi için yapılmış taklit şekiller. Ehemmiyetsiz, lüzumsuz şey. Pek kolay iş. Herkesin eğlendiği adam, gülünç.

Oyuncakçı *i.* Oyuncak yapan ve satan.

Oyuncu *i,s.* Oyun oynıyan. Kumarbaz. Tiyatro aktör ve aktrisi. Cambaz, rakkas, hokkabaz v.s. gibi halkı eğlendirmeğe mahsus oyunlar yapan. Hilekâr.

Ö

Ö *i.* Türk alfabesinin on sekizinci ve sadalı harflerin altıncısı.

Öbek *i.* Yığın, bölük, takım.

Öbür *e.* Diğer, başka, öteki: *Öbür taraftaki ev*

Öcürmek, öcüşmek *f.* Bahsetmek, lâdes tutmak.

Öç *i.* İntikam. Bahis, öndül, lâdes. **—almak** *f.* İntikamını yerine getirmek.

Ödağacı *i.* Hindistanda yetişir ve yanarken güzel kokar bir ağaç.

Ödek *i.* Bir zıyanın bedelini ödeme, tazmin.

Ödeme *i.* Verme, tediye. Tazmin.

Ödemek *f.* Vermek, tediye etmek. Bedelini vermek, tazmin etmek.

Ödeniş *i.* Ödemek işi.

Ödenme *i.* Ödenmek işi.

Ödenmek *f.* Verilmek, tediye olunmak. Bedeli verilmek, tazmin edilmek.

Ödeşmek *f.* Biribirine borcunu vermekle alacak verecek kalmamak, hesaplaşmak.

Ödetmek *v.* Ödemeğe mecbur etmek.

Ödeyiş *i.* Ödeme.

Ödünç *i.* Ayni veya misli iade olunmak üzere verilen veya alınan para v.s. ariyet, borç, karz.

Öf *e.* Nefret ve ikrah ifade eder: *öf bıktım.*

Öfke *i.* Hiddet.

Öfkeci *s.* Hiddetli.

Öfkelendirmek *s.* Hiddetlendirmek.

Öfkelenmek *f.* Hiddetlenmek.

Öfkeli *s.* Hiddetli.

Öğle, öğlen *i.* Günün ortası, zaval.

Öğleyin *s.* Öğle vakti.

Öğme *i.* Öğmek işi.

Öğmek *f.* İyiliğini söylemek, methetmek.

Öğretici *s,i.* Öğreten.
Öğretilmek *f.* Bildirilmek, okutulmak, ders verilmek, belletilmek.
Öğrenilmek *f.* Ders alarak tahsil olunmak, bellenilmek.
Öğrenme *i.* Öğrenmek işi.
Öğrenmek *f.* Anlamak, haber almak. Bellemek, ders alarak tahsil etmek. İstifade etmek. Malûmat ve tecrübesini artırmak. Okumak tahsil etmek. Sorup anlamak. Anlaşılmak.
Öğretmek *i.* Öğrenmesini temin etmek.
Öğü *s* İyi, temiz.
Öğü *i.* Su almak için buza açılan delik.
Öğü *i.* Puhukuşunun büyük nev'i.
Öğü *i.* İnat, inatçılık.
Öğüldemek *f.* Hayvan huylanmak.
Öğün *i.* Oturanın önüne konulan yemek payı. Hisse. Defa, kere. Kısım.
Öğünmek *f.* Kendikendini methetmek. Tefahur etmek. Kendine güvenmek.
Öğür, öğür *s.* Öğrenmiş, alışmış (hayvan).
Öğür *i. Bak:* öğürtü.
Öğürdemek *f.* Göğüsten ses çıkararak ağlamak, höngürdemek.
Öğürdüşmek *f.* Koşum hayvanı yarışmak. Alışmak.
Öğürlük *i.* Dostluk.
Öğürme *i.* Öğürmek işi.
Öğürmek *f.* Kusarken göğsünden « ö » diye ses çıkarmak, böğürmek.
Öğürtlemek *f.* Seçmek.
Öğürtmek *f.* Hayvanı alıştırmak.
Öğürtü *i.* Kusarken göğüsten çıkan ses. Bögürtü.
Öğüş *i.* Öğmek işi.
Öğüt *i.* Nasihat.
Öğütlemek *f.* Nasihat vermek. Fitlemek.
Öğütmek *f.* Hububatı değirmende ezip un yapmak. İnce toz ha-

line getirmek. *e.* Çok yemek.

Öhö *n.* Öksürük sesini taklit eder.

Ökçe *i.* Topuğun arkası, kunduranın topuğunun altına gelen yer.

Ökse *i.* Kuşların ayakları yapışıp tutulmak için değneklere sürülen bir nevi macun.

Öksimek, öksümek *f.* Gönül arzu etmek. Tasalanmak. Garipsemek.

Öksü *i.* Yarı yanmış odun. Ölçer.

Öksülemek *f.* Öksü ile ateşi tutuşturmak. *c.* Kızıştırmak.

Öksürmek *f.* Öksürük olmak. Öksürük taklidi yapmak.

Öksürtmek *f.* Öksürük vermek.

Öksürük *i.* Soğuk alma veya gıcık yüzünden nefes alırken istemiyerek öhö diye çıkan ses.

Öksüz *s.* Ana ve babası olmıyan. Kimsesiz.

Öksüzlük *i.* Öksüz oluş.

Ökünç *i.* Hasret.

Ökünmek *f.* Teessüf etmek. Hayıflanmak.

Öküz *i.* Çift sürmek ve araba çekmekte kullanılan enenmiş erkek karasığır. *c.* Safderun, akılsız.

Öküzgözü *i.* Arnika denilen bir nebat.

Öküzlük *s.* Aptallık.

Öl *i.* Islak yer, çamur, bataklık.

Ölçek *i.* Hububat ölçmeğe mahsus ölçü.

Ölçer *i.* Ateşi karıştırmak için kullanılan demir kol, gelberi.

Ölçme *i.* Ölçmek işi.

Ölçmek *f.* Bir şeyin boy, en ve yüksekliğini, miktarını tayin etmek. *c.* İyice düşünmek, takdir, mukayese etmek, tasarlamak.

Ölçtürmek, ölçürmek *f.* Ölçmesini temin etmek.

Ölçü *i.* Ölçme. Arşın, metre, şerit, kile gibi ölçecek alet.

Ölçülmek *f.* Ölçüden ge-

çirilmek. *c.* İyi düşünülmek, tasarlanmak.

Ölçüm *i.* Ölçmek. Düşünme, tahmin, takdir. Tavır, eda, yürüyüş.

Ölçüsüz *s.* Ölçülmemiş, götürü. İtidalsiz. Hesapsız.

Ölçüşmek *f.* İki kişi biribirinin derecesini anlamak için meydan okumak. **Boy —** *f.* Ölçüşmek.

Öldürmek *f.* Ölümünü mucip olmak, katletmek hayatına nihayet vermek. İdam etmek. *c.* Sertlik ve katılığını giderip yumuşatmak, kırmak. Çok eziyet etmek. Çok cansıkmak.

Öldürücü *s.* Öldüren, katil. Mühlik.

Ölek *i.* Salgın hastalık.

Ölez *i.* Daha yavru iken gebe kalan oğlak.

Ölgün *s.* Solmuş, porsumuş.

Ölker *i.* Hav, kadife ve şeftali gibi şeylerin ince tüyü.

Öllük *i.* Çocukların altına çiş bezi yerine konan kuru toprak.

Ölme, ölüş *i.* Ölmek işi ve tarzı.

Ölmek *f.* Yaşamaz olmak, can vermek, fevtolmak. Solmak, yumşamak. Pek sıkılmak, çok korku veya ıstırap çekmek. Hükmü kalmamak.

Ölmez *s.* Ebedî. *c.* Dayanıklı.

Ölmezoğlu *s.* Çok sağlam.

Ölü *s.* Ölmüş, yaşamaz olmuş Cansız, kuvvetsiz, pek zayıf. Ruhsuz, gevşek, tembel. Sölpük, soluk, porsuk. *i.* Ölmüş adam, cenaze, nâş.

Ölük *s. Bak:* Ölü.

Ölüm *i.* Vefat, hayatın solması.

Ölümcü *s.* Öldürücü.

Ömür *i.* Yaşama, yaşayış, hayat, yaşanılan müddet. İyi bir hayat geçirme. Yaş. *c.* Hoşa giden şey.

Ön *i.* Yüze gelen cihetleri, gelecek zaman-

Cephe, nasiye, alın. İleri taraf. Huzur, nezt. *s.* Yüz tarafına gelen, ilerde bulunan. — **e düşmek**, — **e geçmek** *f.* Kılavuzluk yapmak. —**ünü almak** *f.* Mâni olmak. —**ünü kesmek** *f.* Devamına ve ilerlemesine mâni olmak.

Ön *i.* Gögüs.

Önce *h.* Evvelce, evvelden, peşin.

Öncelemek *f.* Öne geçmek.

Öndüç *i.* Haber götürmek için önden giden müjdeci, savacı.

Öndül *i.* Rehin. Yarış mükâfatı. Bahse konulan şey.

Öngü *i.* İnat.

Öngül *s.* İnatçı.

Öngüllük *i.* İnatçılık.

Öngür *i.* Höngür

Öngüşmek *f.* İnada binmek.

Öngüz *i. Bak:* öngü.

Önü *i.* Öğün.

Önüç *s.* Önde bulunan, sabık.

Önün *h.* Önden, ileriden, önde, ileride.

Önünmek *f.* Yertutmak, doğrulmak, teveccüh etmek. Taklit etmek.

Önür *s.* Önüç.

Öp *i.* Göğüs.

Öpme, öpüş *i.* Öpmek işi, buse.

Öpmek *f.* Dudakları mühabbet veya hürmet için bir şeyin üzetine dokundurarak birdenbire açmak, buse almak. **El** — *f.* **Hürmet** için başkasının elini dudaklarına götürmek.

Öptürmek *f.* Öpmesini mucip olmak.

Öpücük *i.* Öpme, öpüş.

Öpülmek *f.* Buse ve öpücük alınmak.

Öpüşmek *f.* Biribirini öpmek.

Öpüştürmek *f.* Öpüşmelerini mucip olmak.

Ör *i.* Yapma set, havale, perde.

Örcin *i.* İp merdiven.

Ördek *i.* Suda yüzen beyaz veya alacalı ehli bir kuş. Hastaların

yataktan kalkmaksızın işemelerine mahsus kap. **Yaban örde ği** *i.* Ördeğin yabani cinsi.

Ördürmek *f.* Örmeği muçip olmak.

Örek *i.* Yapı, bina mimarlığına ait iş ve süs.

Öreke *i.* Büküp iplik yapılan yün, pamuk v.s. nin takıldığı tepesi çatal değnek.

Örelemek *f.* Düzelmek, meramet etmek.

Örelenmek *f.* Düzelmek, meramet olunmak.

Ören *i.* Eski duvar. Harabe, virane.

Örencik *i.* Eski harabe.

Örf *i.* Beldenin âdeti ve halin içap ve iktizasına göre hareket ve muamele. Harp v.s. fevkalâde ahvalde idarenin muvakkaten askeri kuvvet eline geçmesi. *c.* Zulüm, eza, cefa.

Örf *i.* Korku, tehdit.

Örfen *h.* Âdet, hal ve vaktin içabına göre.

Örfi *s.* Örfe göre muamele.

Örfetmek *f.* Zulüm ve eziyet etmek.

Örgü *i.* Örümüş şey.

Örgüç *i.* Devenin arkasındaki kambur, tümsek. Tümsek. Tepe, çıkıntı

Örgüçlenmek *f.* Örgüç gibi tümsek peyda etmek, kamburlaşmak.

Örgüçlü *s.* Örgücü olan.

Örgüçlük *i.* Devenin örgücü üzerine konulan küçük semer.

Örgülemek *f.* Örgü yapmak, örmek.

Örme *i.* Örüş, örme işi. *s.* Bir nevi nakış Harç ile inşa edilmiş.

Örmek *f.* Elde tığ ve iğne ile dokumak. İp, iplik, saç gibi şeyleri örgü yapmak Bir kumaşın yırtığını yamasız olarak dokuyarak tamir etmek. Taş veya tuğla ile duvar yapmak.

Örnek *s.* Nümune, mo-

del, meşk, misal, benzer. Cins, nevi, çeşit.

Örneklik *s.* Örnek olmağa elverişli. Mosturalık.

Örs *i.* Üzerinde demir v. s. madenleri döv dükleri yere kakılı bir tarafı sivri kalın demir tokmak.

Örselemek *f.* Eskitmek, bozmak. Hırpalamak.

Örselenmek *f.* Eskimek, bozulmak. Hırpalanmak.

Örtbas *i.* Bir kabahati saklayıp gizlemek.

Örtmek *f.* Üstüne bir şey çekip görünmez etmek. Seklamak, gizlemek, kapamak.

Örttürmek *f.* Örtmesini mucip olmak.

Örtü *i.* Örtmeğe yarıyan her şey. Binanın üstünü örten çatı, çardak. Yorgan, battaniye. **Baş—sü** *i.* Başa örtülen tülbent örtü. **Masa—sü** Masa üzerine konan örtü.

Örtücü *s.* Örten.

Örtülmek *f.* Üstüne bir şey serilip kapatılmak. Gizlenmek, meydana çıkarılmamak.

Örtülü *s.* Örtülmüş. Gizli. Kapalı.

Örtünmek *f.* Üstüne bir şey çekip görünmez olmak. Kapanmak. Yüzüne peçe ve yaşmak tutunmak. Örtbas edilmek, gizlenmek.

Örtüsüz *s.* Üstü açık, çıplak.

Örü *i.* Yapı, bina. Örme, ürgü. Duvar, set, bölme. Etrafı herhangi bir şeyle çevrili yer. *s.* Dik.

Örücü *i.* Dohuma ve kumaş yırtıklarını örerek tamir eden.

Örülme, örülüş *i.* Örülmek işi.

Örülmek *f.* Örgü yapılmak.

Örülü *s.* Örülmüş, örgü edilmiş.

Örümcek *s.* Kendine salyası ile ağ yapan uzun ayaklı böcek, ankebut.

Örümceklenmek *f.* Örümcek ağlarile toz toprakla dolmak.

Örün *i* Yer, mevki.

Öründelemek *f.* Tayin etmek. Tahdit etmek.

Örüş *i.* Örme.

Öskire *i.* Uzun kavata.

Öt *i.* Karacığerin yanında bulunan ve mideye dökülen safranın mahfazası *s.* Cesaret, yiğitlik. — **kopmak** *f.* Çok korkmak.

Öte *e.* Uzakta,uzakça.Bir şeyin arkasında bulunan, mavera. Eski ve uzak zaman, beri mukabili. *s.* Diğer. Öbür taraftaki.

Öteberi *h.* Muhtelif şeylere delâlet eder: *Çarşıdan öteberi aldım.*

Ötedeberide *h.* Muhtelif yerlerde : *Ötedeberide dolaşmayınız.*

Öteki *e.* Uzakça bulunan. Diğer, başka, öbür : *Öteki tarafa bak.*

Ötkünç *s.* Hikâye.

Ötleğen *i.* Sığırcık nev'inden çok öter bir siyah küçük kuş.

Ötleğü *s.* Havada çok döner bir nevi akbaba, uşakkapan.

Ötlek *s.* Korkak.

Ötme, ötüş *i.* Ötmek işi.

Ötmek *i.* Lâkırdısız, yalnız elhanla ağızdan ses çıkarmak, cıvıldamak, şakımak. Nefes ve hava ile çalınan çalgı ses çıkarmak. Çınlamak. *c.* Manasız söz söylemek.

Ötre *i.* Türkçede o, ö, u, ü, sadalı harflerin çıkardığı seslerdir.

Öttürmek *f.* Ötmesini mucip olmak.

Ötülmek *f.* Terannüm olunmak. Çalgı çalınmak.

Ötün *f.* Af, bağışlama.

Ötürü *h.* Dolayı, binaenaleyh.

Ötüşmek *f.* Hep birden biribirine karşı ötmek, cıvıldaşmak.

Övmek *f. Bak:* Öğmek.

Övücü *s. Bak:* Öğücü.

Övün *h. Bak:* Öğün.
Övünmek *f. Bak:* Öğünmek.
Övütmek *f. Bak:* Ögütmek.
Övüttürmek *f. Bak:* Öğüttürmek.
Övür *s. Bak:* Öğür.
Övüş *i. Bak:* Öğüş.
Övgen *i.* Akciger, rie.
Öyle *h.* O yolda, o suretle, onun gibi: *öyle yapma.*
Öylece *h Bak:* Öyle.
Öylelik *h.* O tarz, o suret, o yol : *Öylelikle aldattım.*
Öy'esi *h. Bak:* Öyle.
Öyük *i.* Bostan korkuluğu. Yapma tepe, tümsek.
Öz *i.* İç. Kalp, nefis, derun. Bir şeyin halisi, cevher. Bir şeyin en yağlı ve lûzucetli kısmı, hulâsa. Çıbanın en derininde bulunan katı cerahat. Kendi, nefsi, zat. Nebatın usaresi.
Özbek *i.* Maveraünnehir Türkleri.
Özbekçe *i.* Özbek lisan ve âdeti.
Özdek *i.* Ağaç kütüğü gövdesi. Ekin sapı.
Özdeklemek *f.* Tarlada dökülmüş kalmış başakları toplamak. *c.* Tereddütle davranmak.
Özden *i.* Küpe, tane, askı.
Özek *i.* Çekirdek, göbek. Çıbanın özü.
Özen *i.* Dikkat, ihtimam.
Özengiç *s.* Dikkatli, ihtimam eden.
Özenmek *f.* Dikkat ve ihtimamla çalışmak, külfet ihtiyar etmek. Çabalamak, uğraşmak.
Özge *s.* Başka, gayri, diğer. Bambaşka, diğer türlü, yabancı.
Özleme *i* Görmek arzusu, iştiyak.
Özlemek *f.* Arzu etmek, göreceği gelmek.
Özlenmek, özleşmek *f.* Öz peyda etmek. Çıban katı cerahat hâsıl etmek. Ağdalanmak.
Özlü *s.* Özü olan.
Özlük *i.* Benlik, enaniyet

gurur. Cevher, madde özlü olma.

Özür *s.* Bir kusurun affi için gösterilen sebep; bahane. Mâni, engel. Kusur, ayıp, sakatlık.

Özürlü *s.* Kusurlu. Mazur.

P

P *i.* Türkçe alfabenin on dokuzuncu ve sessizlerin on ikinci harfi.

Pa *i* Ayak.

Pabuç *i.* Ayakkabı Ter lik gibi sarı meşinden ayakkabı.

Pabuççu *i.* Pabuç yapan ve satan. Umumî yerlerde ayakkaplara bakan hademe.

Paça *i.* Bacağın dizden aşağısı. Don ve pantolonun, alt kısmı. Koyun, keçi ve sığırın ayaklarından yapılan yemek. — **günü** *i.* Düğünde gerdeğin ertesi günü.

Paçacı *i* Hayvan paçalarını temizleyip satan.

Paçalı *s.* Paçası olan. Ayaklarının etrafında tüy olan tavuk v.s.

Paçarız *s. Bak* : Çaparız ve çapraz.

Paçavra *i.* Eski bez parçası. *c.* Eski, kirli ve buruşuk esvap v.s. Kıymetsiz ve itibarsız şey.

Paçavracı *i.* Paçavra ticaretile meşgul tüccar.

Padişah *i.* Hükümdar.

Pafta *i.* Süs için meşin veya kumuş üzerine dikilen veya mıhlanan maden pullar veya başlı çiviler, kabara. Zemin renginden başka bir renkte büyük benek. Harita veya planın eklenmiş parçaları. Demircilerin vida yivlerini açmak için kullandıkları bir hadde.

Pağurya *i.* Yengeç nevinden bir çağanoz.

Pak *s.* Temiz, Lekesiz, ayıp ve noksansız. Mubarek.

Paket *i.* Bağlanmış ve ya kâğıda sarılmış eşya demeti, deste.

Paklamak *f.* Temizlemek. Pak yapmak. Becermek, idam etmek.

Paklatmak *f.* Paklamasını mucip olmak.

Paklık *i.* Pak oluş.

Pala *i.* Demiri enli kılıç. Kayık küreğinin yassı yeri. Kılıçlama konulan yassı kereste.

Palabıyık *s.* Uzun ve kaba bıyık.

Palalık *i.* Yassılığına ve kılıçlama vaziyet.

Palamar *i.* Gemileri karaya bağlamakta kullanılan kalın halat. — **gözü** *i.* Geminin palamar geçmeğe mahsus demir bilezikli delikleri.

Palamut *i.* Bir cins meşe ağacının tabaklıkta kullanılan meyvası.

Palamut *i.* Bir cins balık.

Palan *i.* Binek hayvanlarına vurulan enli ve yumuşak eğer.

Palandız *i.* Çeşmenin musluk taşı.

Palanga *i.* Halat ve makaralardan teşkil olunan ve ağır yükleri kaldırmağa yarayan makara tertibatı.

Palanka *i.* Ağaç ve toprakla yapılmış ve hendek çevrilmiş küçük hisar, bir nevi tabya. Böyle bir hisarla çevrilmiş kenar mahalle, varuş.

Palanko *i.* Palanganın başka bir tertibi.

Palaska *i.* Kasatura ve fişekliklerin bulunduğu kayıştan asker kemeri fişeklik.

Palaspandıras *h.* Sür'at ve acele ile; derlenip toplanarak, ani olarak.

Palasturpa *i.* Top namlısının içini silmeğe mahsus ucu fırçalı uzun sırık.

Palavra *i.* Gemilerde güvertenin altındaki

ikinci kat. c. Uydurma şeyler, martaval.

Palavracı *i.* Yalancı.

Palaz *i.* Kaz, ördek gibi su kuşlarının pilici *s.* Semiz, yağlı.

Palazlamak *f.* Kuş yavrusu semirmek, yağlanmak.

Paldım *i.* Atın kuyruğu altından geçip eğeri arkadan tutan kayış, eğer huskunu.

Paldırküldür *h.* Patırdı ve gürültü yaparak, önünü ve ardını düşünmiyerek.

Palet *i.* Ressamların üzerinde boya ezdikleri levha.

Palikarya *i.* Külhanbeyi.

Palto *i.* Üstten giyilen uzun ve kalın kışlık elbise.

Palûze *i.* Nişasta ve şekerle yapılarak soğuk yenen pelte.

Palyaço *i.* Maskaralıklar ve gülünç oyunlar yapan oyuncu. *c.* Maskara.

Pamuk *i.* Yumuşak bir tüy hasıl eden meyvasından iplik ve kumaş yapılan, şilte, yastık gibi şeyler doldurulan nebat.

Pamuklu *s.* Pamuktan yapılmış. Yüzü ile astarı arasına pamuk konulmuş hırka.

Panama *i.* Amerikanın Panama kıt'asında yetişen bir nebatın liflerinden yapılan yazlık yumuşak şapka.

Panayır *i.* Muayyen zamanlarda kurulan büyük pazar veya eğlenceli top'anma.

Pancar *i* Suyundan şeker ve kendisinden turşu yapılan yuvarlak kırmızı bir kök.

Pancur *i.* Açılır kapanır ince tahta çıtalardan yapılmış pencere kafesi.

Pandantif *i.* Bir zincir ile gerdana asılan madalyon v.s. kıymetli taş ve maden.

Pandispanya *i.* Şeker,

un ve yumurta ile yapılan yumşak pasta.

Pandomima *i.* Lâkırdı sız, yalnız işaretle oynanılan tiyatro oyunu.

Panik *i.* Anî ve sebepsiz umumî korku. Hezimet, telâş, kargaşalık.

Pankreas *i.* Barsağa ya pışkan bir su döken bez, özden.

Panorama *i.* Umumî manzara.

Pansiyon *i.* Yemek, içmek ve oturmak ücretile tutulan mobilyalı ev odası. Yatımektebi.

Pansiyoner *s.* Pansiyon da oturan. Leyli mek tepli.

Pansıman *i.* Yarayı temizleyip sargı koma.

Pantolon *i.* Belden aşağıya giyilen erkek li bası. Don, şalvar.

Pantufla *i.* Oda ve ev içinde giyilen hafif ayakkabı, terlik.

Panya *i.* Kayık bağlıyacak kıç ipi.

Panzehir *i.* Zehire kar şı içilen ilâç.

Papa *i.* Katoliklerin en büyük ruhanî reisi.

Papağan *i.* Lâkırdı söylemeğe alışır ve çok yaşar bir kuş. *c.* Anlamadan ezberliyen.

Papalık *i.* Papa vazife ve makamı.

Papara *i.* Sade su ile haşlanmış peynirli tirit.

Papatya, papatye *i.* Ortası sarı ve kenarlarındaki ufacık yaprakları beyaz bir çiçek, koyungözü.

Papaz *i.* Hıristiyan rahibi, keşiş.

Papazi *i.* Bir nevi gömleklip bez.

Papazlık *i* Papaz sıfat ve vazifesi.

Papazyahnisi *i.* Zeytinyağlı bir yemek ismi.

Papel *i.* Avam arasında bir liralık kâğıt paraya verilen isim.

Papirüs *i.* Eski Mısırlılar tarafından icat edilip kâğıt yerine kullanılan enli yapraklı bir nebat.

Papiyebüvar *i.* Yazıyı kurutmak için kullanılan sünger kâğıdı.

Papiyekuşe *s.* Resim basmak için kullanılan parlak beyaz kâğıt.

Papiyon *i.* Kanatları açık bir kelebek gibi bağlanan bayunbağı ve fiyonga.

Papura *i.* İki çift öküz le çekilen ağır saban.

Para *i.* Bir kuruşun kırkta biri. Akçe, nakit. Parça. **Ufak** — *i.* Kıymetleri küçük paralar, ufaklık.

Paroçol *i.* Dingilsiz asma araba.

Paradi *i.* Tiyatroda en yüksekteki ve en ucuz yer.

Parafin *i.* İspermeçet mumu yapılmakta kullanılan beyaz, katı, balmumuna benzer bir madde.

Paragraf *i.* Fıkra, bent. Bent başına konulan (§) işareti.

Parakete *i.* Yürümekte olan geminin sür'ati derecesini tayine mahsus alet.

Paralamak *f.* Parçalamak. Yırtılmak.

Paralanmak *f.* Parçalanmak. Yırtmak. Servet kazanmak. *c.* Çok çalışıp çabalamak.

Paralatmak *f.* Parçalatmak.

Paralı *s.* Parası olan, zengin. Para ile olan.

Pramparça *h.* Parça parça olmuş

Parasız *s.* Parasız veya paralı olmıyan.

Parasızlık *i.* Züğürtlük, parasız oluş.

Paraşüt *i* Yüksekten düşen bir adamın hızını azaltıp tehlikeyi bertaraf etmek için kullandığı şemsiye gibi alet, siperisukut.

Paratoner *i.* Yıldırıma karşı yüksek binaların üzerine dikilen mıknatisi demir çubuklar, siperisaika.

Paravana *i.* Oda kapısının içine veya dışı-

na konulan açılır kapanır tahtaperde.

Parça *i.* Büyük bir şeyin koparılmış küçük bir kısmı. *c.* Ehemmiyetsiz ve adi kimse. — — *h.* Kısım kısım, parçalanmış halde.

Parçacı *i.* Parça kumaş satan.

Parçalamak *f.* Parçalara ayırmak.

Parçalanmak *i.* Kırılıp ve kesilip parçalara ayrılmak *c* Çok çalışıp uğraşmak.

Parçalatmak *f.* Parçalamasını mucip olmak.

Pardösü *i.* Yazlık ince palto

Pare *i.* Parça

Parıl *h.* Çok parlamağı anlatır ve tekrarlanarak kullanılır: *parıl parıl yanıyor.*

Parıldama, parıldayış *i.* Parıldamak işi.

Parıldamak *f.* Nöbet nöbet parlamak, yalabımak.

Parıltı *i.* Parıldama.

Park *i.* Umumî bahçe.

Parke *i.* Sokakları döşemek için mikâp şeklinde yontma taş ve bu taşla döşeli cadde ve sokak. Ufak tahta parçalarından oda döşemesi.

Parlak *s.* Parlıyan, cilâlı, yalabık. Işıklı aydınlık. Berrak, sâf. Şaşaalı. Nüfuzlu, muteber.

Parlaklık *i.* Parlak oluş.

Parlama, parlayış *i.* Parlamak işi.

Parlamak *f.* Cilâ'ı olup ziyayı çok aksettirmek. Işık vermek, ışıldamak. Tutuşmak, yanmak. Nüfuz ve itibar kazanmak. Birdenbire öfkelenmek.

Parlamento *i.* Meb'usan meclisi.

Parlatmak *f.* Parlamasını temin etmek.

Parmak *i.* İnsanda ve hayvanlarda el ve ayakların ucundaki ayrı ayrı ve uçlarında tırnak bulunan küçük uzuvlar. Bir tekerleğin

merkezinden çemberi ne kadar uzanan çubuklar. Parmaklık ve trabzanin uzunlamasına dikilmiş ince çubukları. Ölçüde bir kademin 12 de ve arşının 24 te bir kısmı. *c.* Müdahale, tesir. — **Baş** —*i.* El ve ayağın iç tarafındaki kısa ve kalın parmak. **Şehadet parmağı** *i.* Baş parmaktan sonra gelen ikinci parmak. — **Orta** —*i.* Ortadaki en uzun parmak. **Serçe**—*i.* El ve ayağın dış tarafında bulunan ince ve küçük parmak. — **sokmak** *f.* Karışmak.

Parmaklamak *f.* Parmak dokundurmak. Dürtmek. Tahrik etmek.

Parmaklık *i.* Tahta veya demir çubuklar sıra ile kakılarak yapılan bölme, trabzan.

Parola *i.* Gizli ve şifreli söz ve işaret.

Parpul *i.* Kuduz hayvan.

Parpullamak *f.* Okunmuş su ile kuduza afsun yapmak.

Pars *i.* Kaplan nev'inden yırtıcı bir hayvan.

Parsa *i.* Umumî yerlerde toplanan bahşış.

Parşömen *i.* Üzerine yazı yazmak için hazırlanmış deri. Bunu takliden yapılan kâğıt.

Partal *s.* Çok eski, yırtık.

Parti *i.* Parça, kısım. Siyasî fırka.

Partizan *i.* Taraftar, tarafgir. Bir parti mensubu.

Partizanlık *i.* Tarafgirlik, partizan oluş.

Pas *i.* Kumarda konulan para. Vazgeçme, el çekme.

Pas *i.* Madenlerin rutubetten tuttukları kir. Kir, pislik.

Pasaj *i.* Bir taraftan diğer tarafa geçilen, üstü örtülü çarşı.

Pasak *i.* Kir, pislik.

Pasaklı *s.* Kirli, pis.

Pasaport *i.* Ecnebi memleketlere gidenlere verilen yol tezkeresi.

Paskal *s.* Soytarı, komik.

Paskalya *i.* Hıristiyanların bir yortusu.

Paslanmak *f.* Maden pas tutmak.

Paslı *s.* Üzerinde pası olan.

Paso *i.* Ücretten istisna edildiğine dair verilen kâğıt.

Paspas *i.* Ayakları silmek için kapı önüne konulan tüylü örgü.

Pasta *i.* Un, şeker ve yumurta ile yapılan türlü türlü şekilde tatlı. Çerkes darısı irmiği ve bundan yapılan yemek.

Pastacı *i.* Pasta yapan ve satan.

Pastal *i.* Kurumuş tütün yaprağı.

Pastalcı *i.* Tütünleri pastal yapan amele.

Pastav *i.* Ucu yaldızlı çuha topu.

Pastel *i.* Renkli kurşunkalemi.

Pastırma *i.* Tuz ve çemenle bastırılıp iste veya güneşte kurutulmuş et. — **yazı** *i.* Kasımdan sonra birkaç gün devam eden güneşli ve ılık havalar.

Paşa *i.* Müşir, ferik ve mirliva rütbesindeki jenerallerin unvanı.

Paşalık *i.* Paşa unvanı.

Paşmak *i.* Ayakkabı.

Pat *i.* Yaprakları salkımağacının yaprağına benzer ve sarı çiçek açar bir ağaç. Kasımpatı.

Pat *s.* Yassı, basık.

Pat *h.* Yassı bir şeyle vurulunca çıkan sesi taklit eder : *pat pat vurdu.* Birdenbire, ansızın : *pat geliverdi.*

Pata *i.* Oyunda müsavi gelme.

Patak *i.* Dayak.

Pataklamak *f.* Dayak atmak. Acele ile ve üstünden süpürmek.

Patata, patates *i.* Ye-

relması nev'inden, besleyici bir yumru kök

Patavatsız *s.* Düşüncesiz, tedbirsiz.

Patenta *i* Esnaf tezkeresi. Tabiiyet tezkeresi. Vapurlara hareket ettikleri yerin sıhhî hali hakkında verilen tezkere. İmtiyaz beratı.

Patik *i.* Çocuk ayakkabısı.

Patika *i.* Dar keçiyolu.

Patinaj *i* Düz bir yerde kaymadan ibaret bir spor.

Patis, patiska *i.* Beyaz keten veya pamuk bez, hasa.

Patır *h.* Gürültülü sesi taklit eder ve tekrarlanarak kullanılır : *elmalar patır patır dö küldü.*

Patırdamak *f.* Patırdı etmek.

Patırdatmak *f.* Patırdıyı mucip olmak.

Patırdı *i.* Şamata, gürültü, ayak sesi.

Patırdılı *s.* Gürültülü.

Patırkütür *e.* Patır patır.

Patküt *i.* Vurma sesini anlatır.

Patlak *s.* Patlamış. çatlamış, çatlak, yarık. Dışarı çıkmış, fırlamış. — **vermek** *i.* Gizli bir şey meydana çıkmak.

Patlama, patlayış *i.* Patlamak işi.

Patlamak *f.* Sesle çatlamak. Ateş alıp ses çıkarmak. Yarılmak. Çıkmak, fırlamak, dışarı uğramak. Çok sıkılmak Çok yeyip içmek.

Patlangıç *i.* Kamıştan veya bükülmüş kâğıttan tüfek gibi patlar cocuk oyuncağı.

Patlamak *f.* Patlamasını mucip olmak.

Patlıcan *i.* Mor renkli uzun bir yaz sebzesi.

Patrik *i.* Rum ve Ermeni kiliselerinin en büyük rahanî reisi.

Patrikane *i.* Patrikin resmî makamı.

Patriklik *i.* Patrik sıfatı.
Patron *i.* Bir müessesenin sahibi.
Patrona *i.* Vaktile bahriyede ikinci amire verilen isim.
Pavyon *i.* Dört tarafı boş küçük ev.
Pay *i.* Hisse. Kısım, bölük. *c.* Tekdir.
Payan *i.* Son. Uç.
Payanda *i.* Destek.
Payansız *s.* Sonsuz. Uçsuz.
Paydos *i.* Tatil, istirahat için çalışmağı bırakma.
Paye *i.* Rütbe.
Payetmek *f.* Taksim etmek.
Payidar *s.* İyice yerleşmiş, sürekli, devamlı.
Payimal *i.* Altına alma, çiğneme *c.* Hor, zelil.
Payitaht *i.* Bir hükümdarın oturduğu şehir, hükûmet merkezi.
Paylamak *f.* Pay ve hisse vermek. Azarlamak.
Paylaşmak *f.* Aralarında taksim etmek.
Paylaştırmak *f.* Paylaşmalarını temin etmek.
Paylatmak *f.* Paylamasını mucip olmak.
Paytak *s.* İğri bacaklı.
Payvant *i.* Köstek.
Pazar Haftanın üçüncü günü. Alışveriş; aksata. — **yeri** Alışverişe mahsus üstü açık yer. Umumi alışveriş için tahsis edilen gün.
Pazarcı *i.* Pazar yerlerinde sergi kuran seyyar esnaf.
Pazarlaşmak *f.* Fiat kesmek.
Pazarlık *i.* Alışverişte fiat kesmek için çekişme.
Pazartesi *i.* Haftanın dördüncü günü.
Pazı *i.* Kolun omuz ile dirsek arasındaki yukarı kısmı, bazu.
Pazı *i.* Yabani pancar.
Pazıbent *i.* Pazıya takılan bez veya madeni bilezik.
Pazval *i.* Dikicilerin dize gerdikleri kayış.
Pazvant *i.* Gece bekçisi.

Peçe *i.* Kadıların yüzlerine örttükleri ince örtü.

Peçeta *i.* İspanya frankı.

Peçete *i.* Keten ve dört köşe yemek havlusu.

Pedagoji *i.* Çocuk terbiyesi fenni.

Pedagok *i.* Çocuk terbiyesi âlimi.

Pedal *i.* Ayakla işler makina ve bu makinalarda ve bisiklette ayağın konulduğu basamak.

Pedavra *i.* İnce çatı örtü tahtası.

Pedikür *i.* Ayak tırnaklarını temizleyip cilâlama.

Pehlevî *i.* Eski İran lisanı.

Pehlivan *i.* Güreşçi, y'ğit.

Pehlivanlık *i.* Pehlivan oluş.

Pehpeh *h.* Takdir. Dalkavukluk.

Pehpehlemek *f.* Takdir etmek. Dalkavukluk yapmak.

Pehriz *i* Hastalık zamanında dokunacak şeyleri veya hıristiyanlar bazı yortu zamanlarında menedilen yemekleri yememek.

Pehrizkâr *s.* Pehriz yapan.

Pejmürde *s.* Buruşmuş. Solmuş. Eskipüskü.

Pek *s.* Sert, katı. Kavi, sağlam. Merhametsiz. Dönmez, inatçı. *h.* Çok, ziyade, gayet. Süratle. Hızla, Yüksek sesle, bağırarak. Şiddetle.

Pekçe *s.h.* Çokça, ziyadece. Hızlıca.

Peki *e.* Çok iyi. Olur. Evet: *peki kabul ediyorum.*

Pekişmek *f.* Sertleşmek. Sıkışmak.

Pekiştirmek *f.* Pekişmesini mucip olmak.

Pekitmek *f.* Sertletmek, katılatmak. Sıkmak.

Peklik *i.* Sertlik. Sağlamlık. İnkibaz, kabızlık Hasislik, cimrilik.

Pekmez *i.* Şırayı kaynatıp koyulaştırarak yapılan şurup.

Peksimet *i.* Katı ve çok pişirilmiş ekmek, galeta.

Pelenk *i.* Kaplan.

Pelerin *i.* Kolsuz manto, harmani.

Pelesenk *i.* Yağı ve kerestesi kullanılan sıcak memleketlerde yetişir büyük bir siyah ağaç.

Pelikül *i.* Fotografçılıkta kullanılan şeffaf bir maden, mika. Pek ince deri.

Pelin *i.* Suyu kuvvet verici olan acı ve güzel kokulu bir nebat.

Pelit *i.* Meşe ağaç ve meyvası, palamut.

Pelte *i.* Nişasta, su ve şekerle yapılan dondurulmuş ve jelâtin kıvamında tatlı, jelâtin. *c.* Gevşek ve dermansız tavır.

Peltek *s.* Bazı harfleri telâffuz edemiyen.

Pelteklemek, pelteklenmek *f.* Peltek söylemek.

Peltekleşmek *f.* Peltek lik peyda etmek.

Pelteklik *i.* Peltek söyleme.

Peltelenmek, pelteleşmek *s.* Pelte kıvamını almak. Vücut dermansızlanmak.

Pembe *s.* Gülrengi, açık al.

Pembelik *i.* Pembe oluş.

Pembemsi *s.* Az pembe.

Penah *i.* Melce.

Penaltı *i.* Futbol oyununda yapılan hatalara verilen ceza.

Pencere *i.* Binalarda ziya ve hava almak için duvarda ve bazan tavanda açılan müstatil şeklinde büyük delik.

Pençe *i.* El yazısile beş parmağın umumu. Yırtıcı hayvanların ön ayaklarındaki parmak ve tırnaklar. Kuvvet— — ye gelmek *f.* Pençeleşmek.

Pençelemek *j.* Yakalamak.

Pençeleşmek *f.* Pençelerle tutuşarak kavga etmek.

Pençeli *s.* Kuvvetli.

Peni, pens *i.* Bir şilinin on ikide biri.

Pepe, pepeme *s.* Dili tutuk. Kekeme.

Pepelemek *f.* Pepe söylemek.

Pepelik, pepemelik *i.* Pepe oluş.

Pepsin *i.* Mide usaresinde bulunan ve hazmı kolaylaştıran madde.

Perakende *s.* Toplu olmıyan, dağınık.

Perkendeci *i.* Perakende satış yapan tüccar.

Perçem *i.* Alnın üstünde ve iki tarafta sarkan saçlar. Hayvan yelesi.

Perçin *i.* Çivi ve vidayı sökülmiyecek tarzda yerleştirme. Sağlamlaştırma, perkitme.

Perçinlemek *f.* Perçin yapmak. Sağlamlaştırmak.

Perçinlenmek *f.* Perçin olmak, sağlamlaşmak.

Perçinli *s.* Perçin oluş, sağlam.

Perdah *i.* Cilâ, parlaklık. Tıraştan sonra ustura tersine sürülerek yapılan ikinci tıraş.

Perdahçı *i.* Perdah ya pan. *c.* Zevzek.

Perdahlamak *f.* Perdah etmek.

Perdahlı *s.* Parlak.

Perdahsız *s.* Cilâsız.

Perde *i.* Kapı ve pencereye asılan örtü. Bir yeri ayırmak ve görünmesine mâni olmak için asılan örtü. Bölme. Makam, ahenk, musiki sesinin derecesi. *c.* Irz, namus. **Tahta —** *i.* Tahtadan yapılan duvar.

Perdeci, perdedar *i.* Kapıcı.

Perdeli *s.* Perdesi olan.

Perdesiz *s.* Perdesi olmıyan. *c.* Namussuz, utanmaz.

Perende *i.* Çark gibi dönerek atılan takla.

Perendebaz *i.* Prende atan oyuncu.

Perese *i.* Hiza ipi, ufki ölçü ve tesviye aleti *c.* Hal, derece, sıra, kerte. Tahmin.

Perestiş *i.* Tapınma. Aşk.

Perestişkâr *s.* Tapan Âşık.

Pergel *i.* Ölçmeğe ve daire çizmeğe mahsus bir ucunda kalem ve diğer ucunda sivri bir igne bulunan iki bacaktan ibaret alet.

Pergellemek *f.* Pergelle ölçmek.

Peri *i.* Güzellikleri hikâye edilen cin taifesi. *c.* Güzel kadın.

Pericik *i.* Kilit dili. Bir nevi sar'a.

Periskop *i.* Tahtelbahirlerde denizin altında iken dışarısını göstermeğe mahsus dürbün.

Perişan *s.* Dağınık, dağılmış, toplu olmıyan. Muntazam olmıyan.

Perişanlık *i.* Perişan oluş.

Perki *i.* Yırtıcı bir göl balığı.

Perkitmek *f.* Katılaştırmak, perçinlemek.

Permanganat *i.* Manganez hamızından çıkarılan zehirli ve mikropları öldüren bir toz.

Permeçe *i.* İnce halat.

Perşembe *i.* Cumadan evvel gelen haftanın sonuncu günü.

Pertav *i.* Atılma, sıçrama.

Pertavsız *i.* Güneşe tutulunca şuaları bir noktaya toplıyan ve altındaki şeyi yakan, yazı vesaireyi büyük gösteren adese.

Peruka *i.* Takke şeklinde yapılmış iğreti saç.

Perukâr *i.* Berber.

Perva *i.* Korku. Çekinme.

Pervane *i.* Işığın etrafında dönen gece kelebeği. Çark.

Pervasız *s.* Kimseden korkmıyan.

Pervasızlık *i.* Pervasız oluş.

Pervaz *i.* Bir şeyin etrafına mıhlanan oymalı tahta, korniş. Esvap, örtü v.s. nin kenarlarına başka bir kumaştan çekilen yol ve süs.

Pervazlık *i.* Pervaz yapmağa elverişli.

Pes, pest *s.* Alçak. Yavaş.

Pesek *i.* Diş kiri.

Pespaye *s.* Bayağı.

Pestil *i.* Yemiş ezmesinin yufka halinde kurutulmuşu.

Pesüs *i.* Toprak kandil.

Peş *i.* Arka, art. Bazı elbiselerin yanlarına konulan parça.

Peşekâr *i.* Sahnede palyaçoile muhavere eden oyuncu. Ortaoyunu oyuncularından biri.

Peşiman *s.* Nadim olmuş, yaptığı bir hareketi keşki yapmıyaydım diye esef eden.

Peşimanlık *i.* Peşiman oluş.

Peşin *s.* Önceden ve veresiye olmıyarak verilen para.

Peşkeş *i.* Hediye.

Peşkir *i.* Yemek havlusu.

Peşref *i.* Çalgıda şarkıdan evvel ve taksimden sonra çalınan nağme. Pehlivanların tutuşmadan evel ellerini dizlerine vurarak yaptıkları nümayiş. Şerapnel

Peştahta *i.* Rahle. Sarrafların üzerinde para saydıkları tahta.

Peştamal *i.* Hamamda veya bir iş görürken bele bağlanan futa.

Peştamallık *i.* İtibarlı bir dükkânın müşterilerine mukabil bir kiracının diğerinden aldığı ikramiye, havaparası.

Petek *i.* Kovanda arıların içine bal doldurdukları göz göz balmumu tekerleği.

Petkir *i.* Kıldan elek.

Petrol *i.* Tenvirat ve mahrukat olarak kullanılan yanıcı ve sulu bir maden, gazyağı.

Pey *i.* Alıcının satıcıya rehin makamında peşin verdiği para. Art, iz, arka. — **sürmek**, — **vurmak** *f.* Müzayedede arttırmak.

Peyapey *h.* Biribirini müteakip, tedricen.

Peyda *s.* Meydanda olan. zahiri, aşikâr. — **olmak** *f.* Meydana çıkmak.

Peydahlamak *f.* Hâsıl etmek, meydana çıkarmak.

Peyderpey *h.* Biribiri ardından, azar azar, tedricen.

Peygamber *i.* Allahın emirlerini bildiren din müessisi, nebi, resul.

Peyk *i.* Haber ve mektup götürüp getiren. Bir seyyarenin etrafında dönen seyyare. *c.* Yardakçı.

Peyke *i.* Kerevet, tahta kanepe.

Peylemek *f.* Bir şeyi pazarlık edip pey vermek.

Peylenmek *f.* Pazarlığı kesilip peyi verilmek.

Peyleşmek *f.* Pazarlıkta uyuşulup alan ve satan arasında pey verilip alınmak.

Peynir *i.* Maya ile ekşitilerek katılaştırılmış sütten bir gıda.

Peynirci *i.* Peynir yapan ve satan.

Peynircilik *i.* Peynir yapmak ve satmak işi.

Peyrev *s.* Birinin arkası sıra giden, tâbi.

Piç *i.* Meşru olmıyan evlât. Her şeyin ufağı, ve aslına benzemiyeni. Ağacın kökünde biten sürgün. Tırnağın dibinden süren sert deri parçaları.

Pide *i.* Bir nevi yassı ekmek.

Pideci *i.* Pide yapan ve satan.

Pijama *i.* Hafif kumaştan yapılan pantolon ve ceketten ibaret gecelik.

Pike *i.* Benekli ve kalın, bir pamuk kumaş.

Pil *i.* Kimyevî bir muamele ile eldeedilen kudreti elektrik cereyanına tahvil eden alet.

Pilâki *i.* Zeytinyağı ve soğanla yapılan bazı yemek.

Pilâv *i.* Pirinç, bulgur, kuskus v.s. nin yağla pişmiş taneli yemeği.

Pili *i.* Kadın fistanlarında yapılan kıvrımlar.

Piliç *i.* Tavuk v.s. kuşların yavrusu.

Pilot *i* Bir geminin reh-

beri ve tayyareyi idare eden.

Pineklemek *f.* Uyuklamak.

Pines *i.* Midye nev'inden büyük deniz böceği.

Pinti *s.* Çok hasis.

Pintilemek *f.* Hasislikten üstü başı perişan olmak.

Pintilenmek, pintileşmek *f.* Pinti haline gelmek.

Pintilik *i.* Pinti oluş.

Pipo *i.* Tütün çubuğu.

Pir *i.* Koca, yaşlı, ihtiyar. Bir tarikat veya meslekin müessisi.

Pira *s.* Donatıcı.

Pirahen *i.* Gömlek.

Pirane *s.* Pire yakışır tarzda

Piraste *s.* Donatılmış.

Piraye *i.* Donatma.

Pire *i.* Sıçrıyarak yürüyen tufeyli haşarattan siyah bir böcek.

Pirelenmek *f.* Üstü pire dolmak. Pirelerini ayıklamak. *c.* Vesveseye düşmek, huylanmak.

Pireli *s.* Piresi olan. *c.* Vesveseli, titiz.

Pirincunu *i.* Pirinçten yapılan un.

Pirinç *i.* Pilâv, çorba, dolma v. s. yapılan sulak yerlerde yetişir beyaz tane. Bakır ve kalaydan mürekkep sarı maden, tunç.

Pirohu *i.* İçine azıcık peynir konmuş haşlama hamur yemeği.

Pirtinmek *f.* Berelenmek, burkulmak.

Pirtmek *f.* Berelemek, incitmek.

Piryol *i.* Altı geniş ve üstü dar fıçı.

Pirzola *i.* Külbastı.

Pis *s.* Kirli, temiz olmıyan.

Pisboğaz *s.* Obur.

Pisboğazlık *i.* Oburluk.

Pisi *i.* Kedi. — **balığı** *i.* Eti beyaz ve makbul bir balık. — — *h.* Kediyi çağırmak için kullanılır. — — **ne** *h.* Beyhude yere.

Piskopos *i.* Metrepolit, başpapas.

Piskoposluk *i.* Piskopos vazifesi, piskoposun ruhani mıntakası.

Pislemek, pisletmek *f.* Pis yapmak.

Pislenmek, pisleşmek *f.* Pis olmak.

Pislik *i.* Pis oluş.

Pist *h.* Kediyi kovmak için kullanılır.

Piston *i.* Üstüvane içine sürünerek girip çıkan ve makinayı işleten demir kol.

Pişdar *i.* Önden giden. Önayak olan.

Pişik *i.* Ter ve hararetten bedenin kasık ve koltuk gibi bazı yerlerinde hâsil olan yara ve kızarıklık.

Pişim *i.* Pişmek işi. Pişirim.

Pişirim *i.* Bir kerede pişecek miktar.

Pişirme, pişiş *i.* Pişirmek işi.

Pişirmek *f.* Ateşte veya kaynıyan suda tutup yenilecek kıvama getirmek. Pişmesini temin etmek. Yakmak, yara etmek, kızartmak. *c.* Kararlaştırmak, becermek.

Pişirtmek *f.* Başkası vasıtasile pişirmek.

Pişkin *s.* Eyi pişmiş. Olmuş, kemale ermiş. *s.* Tecrübe görmüş.

Pişkinlik *i.* Pişkin oluş.

Pişman *i.* *Bak:* Peşiman.

Pişmaniye *i.* Soğuk havalarda yapılan bir nevi ketenhelvası

Pişmanlık *i.* *Bak:* Peşimanlık.

Pişmek *f.* Ateşte veya kaynar suda tutulup yenecek hale gelmek. Olmak, kemale ermek, hamlığı gitmek. Hararetten veya terden kızarmak. Yara olmak. *c.* Tecrübe görmek. Müzakere olunup kararlaşmak.

Pişti *i.* Bir top oyunu.

Pıştov *i.* Tabanca.

Pişüva *i.* Önayak, rehber.

Piyade *i.* Yayan yürüyen, yaya. Hafif bir çifte kayık.

Piyango *i.* Kura çekip

isabet eden numaraya para ve eşya çıkan muamele.

Piyanist *i.* Piyano çalmakta üsta olan.

Piyano *i.* Taşlarına vurularak çalınan büyük bir musiki aleti.

Piyasa *i.* Meydan, açıklık, gezilecek yer. Gezme, gezinme, dolaşma. Çarşıda geçen fiat. Meskûkât ve eşya fiatı. — **etmek** *f.* Gezinmek.

Piyaz *i.* Soğanlı, zeytinyağlı ve sirkeli fasulya haşlaması. *c.* Pehpeh.

Piyes *i.* Tiyatro kitabı, temsilî eser.

Pıhtı *i.* Koyulaşmış mayi.

Pıhtılanmak, pıhtılaşmak *f.* Koyulaşmak, pıhtı haline geçmek.

Pıhtılaştırmak, pıhtılatmak *f.* Pıhtılaşmasını mucip olmak.

Pılıpırtı *i.* Eskipüskü eşya.

Pınar *i.* Yerden kaynayarak çıkan su, kaynak, çeşme.

Pırlak *i.* Yırtıcı kuşları celbedip tutmak için kafese konulan kuş.

Pırlamak *f.* Küçük kuş uçmak.

Pırlangıç *i.* Kamçılanınca öterek dönen fırıldak.

Pırlanmak *f.* Yavru kuş uçmağa çabalamak.

Pırlanta *i.* İyi bir elmas.

Pırnal *i.* Meşe ağacı çalısı.

Pırnallık *f.* Çalı ormanı.

Pırpı *i.* Yılan sokmasına ilâç zannolunan bir cins maden kömürü, yılantaşı.

Pırpırı *s.* San'at sahibi. *c.* Adi ve kaba adam.

Pırpıt *i.* Eskipüskü.

Pırtı, pırtık *i.* Pılıpırtı.

Pısırık *s.* Tutuk, miskin.

Pısırıklık *i.* Pısırık oluş.

Pıtır *i.* Hafif ve süratli hareketi taklit için tekrarlanarak kullanılır.

Pıtırdı *i.* Hafif gürültü.

Pıtırdamak *i.* Pıtırdı etmek.

Pıtırdatmak *i.* Pıtırdamasını mucip olmak.

Pıtrak *i.* Birçok kozalakları olan cins çalı. Dikenli kozalak.

Pâçka *i.* Çapul.

Pâçkacı *i.* Çapulcu.

Pâj *i.* Denizin kumluk olan ve yazın banyo yapılan sahili. Kumsal.

Pâk, pâka *i.* Safha, levha. Ufak tabelâ. Fotoğraf camı. Nağmelerin çizilmiş olduğu gramafon levhası.

Plân *i.* Yapılacak bir binanın veya bir işin kâğıt üzerinde şekli, şeması. Taslak. Tedbir. — **kurmak** *f.* Tasarlamak.

Plânya *i.* Yassı uzun marangoz rendesi.

Plâstron *i.* Göğüslük.

Plâtin *i.* Beyaz altın denilen kıymetli bir maden.

Podösüet *i.* Eldiven v.s. yapılan yumşak ve havlı deri.

Pof *i.* Düşen yumşak bir şeyin çıkardığı sesi taklit eder.

Pohpoh *h.* Pehpeh.

Pohpohlamak *f.* Pehpehlemek.

Poker *i.* Bir kâğıt oyunu.

Poliça *i.* Çek, havalename.

Poligon *i.* Ateşli silâhların tecrübe mahalli.

Polip *i.* Genizde hâsıl olan şiş, ahtapot.

Polis *i.* Zabıta memuru.

Politika *i.* Siyasî işler, siyaset. Müdara, yüze gülme, yaltaklanma.

Politikacı *s.* Siyasiyat ile uğraşan. Yaltaklanmayı ve yüze gülmeyi iyi bilen.

Polka *i.* Bir dans.

Polonez *i.* Lehli.

Polonya *i.* Lehistan.

Pomak *i.* Müslüman oldukları halde bulgarca konuşan bir cemaat.

Pomata *i.* Yaralara, saçlara sürülen yağlı merhem, krem.

Pompa *i.* Otomobil ve bisiklet lâstiklerini şişirmeğe mahsus küçük el tulumbası.

Ponje *i.* Astar veya göm-

lek yapmakta kullanılan ince patiska.

Ponza *i.* Mermer ovmağa, demir ve tahta temizlemeğe mahsus sünger taşı.

Porselen *i.* Çini.

Porsiyon *i.* Yemek sofrasında herkese verilen yemek miktarı.

Porsuk *i.* Tilki büyüklüğünde vahşi bir hayvan. *s.* Buruşuk, gevşek, sölpük.

Porsumak *f.* Gevşeyip buruşmak ve sarkmak.

Porsutmak *f.* Porsumasını mucip olmak.

Portakal *i.* Kalın kırmızı kabuklu sıcak memlekerlerde yetişir sulu bir meyva.

Portatif *s.* Bir yerden bir yere götürülebilir.

Portakiz *i.* Cenubî Avrupada ve Atlas Okyanusu kenarında bir memleket.

Portekizli *i.* Portekiz ahalisinden.

Portföy *i.* Cep cüzdanı.

Portmanto *i.* Elbise v.s. asmak için duvara mıhlanmış veya dayalı çengelli mobilya, vestiyer.

Portmone *i.* Madeni para koymağa mahsus ufak çanta.

Posa *i.* Suyu veya yağı alınan şeylerin kalan işe yaramaz kısmı, küspe. Tortu.

Posalanmak *f.* Tortu hâsil etmek.

Posbıyık *s.* Kalın ve büyük bıyık.

Post *i.* Deri. Üstüne oturulmak için tüyü ile beraber kurutulmuş deri. Adi kürk. Makam, mesnet.

Posta *i.* Mektup ve eşyayı her tarafa nakleden daire. Bu suretle naklolunan mektup ve eşya. Emirber asker — **etmek** *f.* Tevkif etmek.

Postacı *i.* Posta memuru, postayı nakleden. Posta müvezzii.

Postahane, postane *i.* Mektup kabul eden ve dağıtılan yer.

Postal *i.* Kaba ayakkabı. *c.* Sürtük karı.

Posteki *i.* Tüylü kurutulmuş deri, post. — **saydırmak** *f.* Beyhude yere uğraştırmak.

Pot *i.* Kırma, buruşuk. Dikişte bir taraf ziyade gerilip öteki taraf gevşek kalmakla hâsıl olan kabarıklık. *e.* Gaf, hata. —**kırmak** *f.* Gaf yapmak

Pota *i.* Maden eritmek için topraktan kap.

Potlanmak *f.* Pot olmak, buruşmak.

Potlu *s.* Pot olmuş.

Potuk *s.* Potlu. *i.* Deve yavrusu.

Potuklanmak *f. Bak:* potlanmak.

Potur *s.* Potuk. *i.* Bacakları sıkı ve yukarısı kırmalı bir şalvar.

Poturlu *s.* Potur giyen. *c.* Köylü.

Poyra *i* Tekerleğin arasında parmakların sokulduğu etrafı delikli ağırşak.

Poyraz *i.* Şimal rüzgârı.

Poyrazlamak *f.* Rüzgâr poyraza dönmek.

Pörsük *s Bak :* Porsuk.

Pörsümek *f. Bak :* Porsumak.

Pörsütmek *f. Bak:* Porsutmak.

Pranga *i.* Mücrimlerin ayaklarına takılan zincirli halka.

Prasa *i.* Uzun yapraklı bir kış sebzesi.

Pratik *i.* Tecrübe. Tecrübe sahibi.

Pratika *i.* Vapurlara karantinadan kara ile ihtilât edebilmesi için verilen tezkere.

Prazvana *i* Kılıç, bıçak vesairenin kabza içine giren kısmı.

Prens *i.* Hükümdar hanedanına verilen unvan, şehzade.

Prenses *i.* Prensin kadın olanı.

Prensip *i.* Fikir, görüş tarzı. Kaide. — **sahibi** *s.* Ciddî.

Prenslik *i.* Prens unvanı. Bir prensin idaresi altında bulunan memleket.

Prim *i.* Sigorta ücreti. Teşvik için verilen mükâfat. Esham ve tahvilâtın asıl fiatı ile piyasa fiatı arasındaki fazlalık.

Profesör *i.* Müderris

Program *i.* Yapılacak şeylerin evvelden yapılan plân ve cetveli. Bir işin taslağı. Proje.

Proje *i.* Tasavvur, niyet. Plân, lâyiha, proğram.

Projeksion *i.* Arkasına konulan bir ziya vasıtasiie bir resmin perde üzerine aksettirilmesi, hayal fenarı.

Projektör *i.* Ziyayı ileri doğru aksettiren ayna.

Propaganda *i.* Bir fikri yaymak ve taraftar toplamak için yapılan hareket ve telkinat.

Propagandacı *i.* Propaganda yapan.

Protestan *i* Papayı tanımayıp ruhaniyeti kabul etmiyen, hıristiyan mezhebine salik olan.

Protestanlık *i.* Protestan mezhebi.

Protesto *i.* Kabul etmeme, ret ve itiraz etme. Mukavele ahkâmına riayet etmeme resmen ihtarda bulunma.

Protokol *i.* Siyasî müzakerat zabıtnamesi. Muahedeye merbut mukaveleler.

Protoplasma *i.* Hayvan ve nebat nesçinin maddei asliyesi.

Prova, pruva *i.* Deneme, tecrübe. Matbaalarda tashih edilmek üzre sahifelerin işaretî basılmışı. Kostümün vücut üzerinde düzeltilmesi.

Prusya *i.* Almanyanın şimalişarkî kısmında ve Alman cümhuriyeti eczasından bir memleket.

Psikoloji *i.* Ruhiyat ilmi. Ruhî ahval.

Psikolok *i,* Ruhiyat âlimi.

Pudinga *i.* Bulamaç nev'inden bir yemek.

Puduk *i.* Yeni doğmuş deve yavrusu.

Puf *h* Birden esen rüzgârı veya nefesi taklit eder. *s.* İçi boş olan.

Pufböreği *i.* Kabarık ve içerisi kıymalı ve peynirli börek.

Pufla *s.* Kabarık, yumşak ve kaba.

Puflamak *f.* Rüzgâr bir den esmek. Üflemek. Yumuşatmak, kabartmak.

Puhu, puhukuşu *i.* Baykuşun büyüğü.

Pul *i.* Sırma ve telle karışık işlemelerde kullanılan ufak ve ortası delik madenî bir parlak değirmi levha. En büyük sikka. Vida ve cıvata sıkıştıracak somun. Tavlanın yuvarlak taşı. Bazı balıkların arkalarını örten sert levhacıklar. Devletçe alınan posta parası, damga resmi v.s. gibi herhangi bir resme mukabil yapıştırılan basma küçük kâğıt parçası. Yuvarlak benek, leke.

Pulat *i.* Çelik.

Pulcu *i.* Damga pulu satan.

Pullu *s.* Pulla işlenmiş. Pul yapıştırılmış. Benekli.

Pulluk *i.* Birkaç çift hayvan veya buhar makinası ile veya motörle çekilir ağır saban.

Punar *i. Bak:* Pınar.

Punç *i.* Rom veya konyak ile sıcak su ve limondan ibaret içki.

Punt *i* İngiliz lirası.

Punto *i* Matbaa harflerinin hacim mikyası. Nokta.

Pupa *i.* Geminin arkası, kıçı. Arkadan gelen muvafık rüzgâr. — **yelken** *h.* Geminin muvafık rüzgârla yürüyüşü.

Pupe *s.* Bebek, kukla.

Pus *i.* Havada yere yakın hâsıl olan duman, sisin hafifi. Meyvaların üstünde, içinde soğuk su bulunan bardağın dışında hâsıl olan ter. Ağaçlarda hâsıl

olan yosun. Memenin başındaki kabuk.

Pus *i.* Bir kademin 12 de birinden ibaret İngiliz mikyası.

Pusarık *s.* Serap, ılgım, salgım.

Pusat *i.* Silâh ve silâha ait eşya ve aletler.

Pusatçı *i.* Oyunda maskaralık eden soytarı.

Pusatlanmak *f.* Silâhlanmak.

Pusatlı *s.* Silâhlı, zırhlı.

Puse *i.* Büse, öpüş, öpme. — **almak** *f.* Öpmek.—**vermek** *f.* Öptürmek.

Pusla *i.* Küçük mektup. Para ve alışveriş hesabını havi kâğıt.

Puslanmak *f.* pus tutmak.

Pusmak *f.* Pus çökmek.

Pusu *i.* Düşman üzerine ansızın hücum etmek için gizlenen yer.

Pusula *i.* Gemilerde cihetleri tayine, yol göstermeğe mahsus alet.

Puşide *i.* Örtü.

Put *i.* Müşriklerin taptıkları resim, heykel, sanem.

Put *i.* Üç dört tel ipekten bükülmüş iplik.

Putlamak *f.* Deve yavrulamak.

Putperest *i.* Puta tapan. Allahı tanımıyan, dinsiz.

Putperestlik *i.* Putperest oluş. Putperest dini.

Putrel *i.* İnşaatta kullanılan demir direk.

Püf, püfür *m.* Puf.

Püfkürmek *f.* Püflemek.

Püflemek *f.* Üfliyerek söndürmek. Puflamak.

Pünez *i.* Kâğıdı hafifçe tahtaya rapteden başlı ufak çivi.

Pürçek *i.* Kıvrılmış, kıvırcık saç, lüle.

Pürçeklenmek *f.* Kıvrılmak. Saç lüle lüle olmak.

Pürçekli *s.* Kıvırcık. Havuç.

Püre *i.* Hububat ezmesinden yapılan yemek.

Pürtük *s.* İğri büğrü. girintili çıkıntılı. Kabarcık.

Pürüz *i.* Bozukluk, kusur. Leke. *c.* Engel, müşkü'ât.

Pürüzlenmek *f.* Pürüz peyda etmek.

Pürüzlü *s.* Pürüzü olan.

Pürüzsüz *s.* Pürüzü olmıyan.

Püskül *i.* İpek, sırma veya telden yukarısı toparlak ve aşağısı dağınık askı. *c.* Müşkü'ât.

Püsküllendirmek *f.* Püskül takmak.

Püsküllü *a.* Püskülü olan — belâ *i.* Mânileri ve müşkülâtı çok.

Püskürme *i.* Püskürmek işi. Su kabarcıkları gibi dağınık.

Püskürmek *f.* Ağızla veya bir aletle üfliyerek bir şeyin üzerine su serpmek. Şiddetle havaya sıçratıp dağıtmak. Geri dönüp dağılarak kaçmak. Şiddetle gülmek. Sü fışkırmak.

Püskürtmek *f.* Püskürmesini mucip olmak.

Püstelek *i.* Mâni.

Püsür *h* Pis şey.

R

R *i.* Türk alfabesinin on dokuzuncu harfi.

Rabbanî *s.* İlâhî.

Rabi *i.* Dördüncü.

Rabian *h.* Dördüncü olarak.

Rabıta *i.* İki şeyi biri birine bağlıyan bağ. Münasebet, alâka. Nizam, tertip, usul, İbaredeki cümleleri birbirine bağlıyan edat.

Rabıtalı *s* Tertipli, muntazam, yolunda. Münasebetli.

Rabıtasız *s.* Münasebetsiz.

Rabıtasızlık *i.* Rabıtasız oluş.

Raca *i.* Hint prensi.

Raci *i.* Ricat eden. Dokunan, taallûk eden, ait.

Raci *s.* Rica eden.
Racil *s.* Yaya, piyade.
Racilen *h.* Yaya olarak.
Radde *i.* Derece, mertebe. Kerte. Takribî miktar veya zaman : *saat beş raddelerinde.*
Radikal *s.* Cezrî ve esaslı ıslahat taraftarı siyasî meslek.
Radiyatör *i.* Binaları ısıtmak ve motörleri soğutmak için kullanılan alet.
Radiyo *s.* Telsiztelefon ve telsiztelgraf cihazı.
Radiyom *i.* Dünyada miktarı gayet az bulunur çok kıymetli ziyadar bir maden.
Raf *i.* Üstüne öteberi koymak için duvara mıhlanmış tahta. Dolabın katlarından herbiri. Etajer.
Rafadan *i.* Kaynar suda haşlama yumurta.
Rafi *i.* Refeden.
Rafızî *s.* Şii mezhebinin bir fırkası.
Rağbet *i.* İstek, arzu. Kabul, itibar.
Rağbetli *s.* Rağbet kazanan.
Rağbetsiz *s.* Rağbeti olmıyan.
Rağm *i.* Zıddına ve inadına hareket, nispet.
Rağmen *h.* İnadına, zıddına.
Rah *i.* Yol.
Rahat *i.* Dinlenme. Asayiş, sükûnet. *s.* Sakin. Uygun, kullanışlı.
Rahatlanmak *f.* Rahat etmek. Dinlenmek. Sükûnet bulmak.
Rahatiye *i.* Yatak şeklinde arkalıksız ve yalnız bir ucu yastık şeklinde kıvrık uzun kanape.
Rahatlık *i.* Rahat oluş.
Rahatsız *s.* Rahatı olmıyan. Kullanılmıyan, uygunsuz. Hasta.
Rahatsızlık *i.* Rahatsız oluş.
Rahibe *i.* Manastırda oturan hıristiyan kızı.
Rahim *i.* Dölyatağı, karında çocuğun büyüdüğü yer. Akrabalık.
Rahim *s.* Merhametli.

Rahimane *s.* Rahim olarak.

Rahip *i.* Manastırda oturan keşiş.

Rahle *i.* Üzerinde okumak veya yazı yazmak için öne alınan dar ve alçak masa.

Rahman *i.* Tanrı.

Rahmanî *s.* İlâhî.

Rahmet *i.* Acıma, merhamet. Allahın günahları affetmesi. Faydalı yağmur.

Rahmetli, rahmetlik *s.* Merhum, rahmete müstahak, ölü.

Rahmetmek *i.* Merhamet etmek, acımak.

Rahmî *s.* Rahme ait.

Rahne *i.* Gedik, yıkık ve bozuk yer. *c.* Ziyan.

Rahnedar *s.* Rahnesi olan. Zarara uğrıyan.

Raht *i.* At takımı. Döşeme takımları. Menteşe takımı.

Rahtlamak *f.* Ata takım vurmak.

Rahvan *i.* Biniciyi sarsmaksızın hayvanın süratli yürüyüşü. Böyle yürüyen hayvan.

Raiyye *i.* Raya.

Rakam *i.* Yazma, yazı, yazı ile kayıt ve işaret. Sayıları gösteren işaretlerin herbiri, adet.

Raket *i.* Tenis oyununda topu vurmağa mahsus örme kepçe.

Rakiben *h.* Rakip olarak.

Rakik *s.* Çok ince ve yumşak. İnce hisli. Yumşak kalpli.

Rakip *i s.* Ayni şeye gözdiken kimselerin, bir kıza gönül veren aşıkların biribirine karşı vaziyeti.

Rakipsiz *s.* Rakibi olmıyan.

Rakit *s.* Durgun, sakin.

Rakı *i.* Meyvaları çekiştirerek taktir ile yapılan kuvvetli bir içki.

Rakıcı *i.* Rakı yapan ve satan. Rakı tiryakisi.

Rakım *s.* Yazan. *i.* Bir

yerin deniz seviyesinden olan yüksekliği.

Rakkas *s.* Rakseden, oyuncu. *i.* Duvar saatinin makina hareketini tadil için kepçe şeklinde ve iki tarafa sallanır madenî alet.

Rakkase *i.* Kadın oyuncu, dansöz.

Raks *i.* Oyun, dans

Raksan *s.* Rakseden,

Raksetmek *f.* Oynamak, sıçramak, dansetmek, iki tarafa sallanmak.

Ram *s.* Mutî, tâbi.

Ramak *i.* Ancak nefes alacak derecede hayat. *c.* Pek az miktar. — **kalmak** *f.* Az bir fark kalmak.

Ramazan *i.* Arabî ayların oruç tutulan dokuzuncusu.

Rametmek *f.* İtaat ettirmek, başeğdirmek.

Rampa *i.* İki geminin biribirine veya geminin iskeleye yanaşması. İstasyonlarda vagonlara eşya yüklemek için ambarın önündeki yüksek set.

Rana *s.* Güzel, âlâ.

Randevu *i.* Buluşmak üzere sözleşilen yer, mevidi mülâkat. — **almak** *f.* Görüşmek üzre söz almak. — **vermek** *f.* Görüşmek üzre söz vermek.

Rap *i.* Tanrı.

Rap *i.* Muntazam yürüyüşlerde adımların çıkardığı sesi anlatır ve tekrarlanarak kullanılır.

Rapor *i.* Tahkik ve muayene olunan bir şey hakkında eldeedilen malûmatı havi yazılan kâğıt.

Rapt *i.* Bağlama. **Zaptu** — *i.* İntizam, tertip.

Raptetmek *f.* Bağlamak, iliştirmek.

Raptiye *i.* İki kâğıdı biribirine iliştirmek için küçük kısaç.

Rasadat *i.* Rasatlar. — **i havaiye** *i.* Meteoroloji.

Rasat *i.* Gözetme, bekleme. Ecramın vaziyetini veya havanın ha-

lini ve vaziyetini tetkik etmek.

Rasatane *i.* Heyet veya meteoroloji aletlerile hey'i veya havai aasat yapılan bina.

Rasgele *h.* Tesadüfen.

Rasgelmek *f.* Tesadüf etmek, karşılaşmak.

Rasgetirmek *f.* Tesadüf ettirmek. Muvaffak etmek.

Rasgitmek *f.* Uymak.

Rasime *i.* Merasim.

Rasin *s.* Sağlam.

Rasıt *s.* Rasat eden; gözcü.

Raslamak *f.* *Bak*: Ras gelmek.

Raspa *i.* Demir ve tahtayı kazımak için üç köşeli ve saplı bir çelik alet.

Raspataşı *i.* Gemi güvertelerini temizledikleri yumşak süngertaşı.

Rast *s.* Doğru, müstekim. Sağ taraf **Hak.** *i.* Doğruluk. Tesadüf, isabet, muvaffakıyet. Musikide bir makam.

Rastık *i.* Kaşa sürdükleri madeni veya nebati kara boya.

Rastıktaşı *i.* Antimon denilen maden.

Raşe *i.* Titreme.

Raşedar *s.* Titriyen, ürken.

Raşi *s.* Rüşvet veren.

Rat *i.* Gökgürültüsü.

Ratip *s.* Tertip eden.

Ratıp *s.* Rutubetli.

Ravent *i.* Kökü tababette kullanılır bir ot.

Ravi *s.* Rivayet eden.

Ravza *i.* Bahçe.

Ray *i.* Şimendifer ve tramvayların üstünden yürüdükleri demir çubuklar.

Rây *i.* Otlama, yayılma.

Raya reaya *i.* Müslüman olmıyan tebaa.

Rayegân *s* Bedelsiz, bedava. *c.* Mebzul.

Rayet *i.* Sancak.

Rayetmek *s.* Otlatmak, yaymak.

Rayiç *s.* Revacı olan, gezen, sürümlü. Halk arasında kullanılan, tedavül eden, geçer. *i.* Geçen fiat, itibar.

Rayiha *i.* Koku.
Rayihalı *s.* Kokulu.
Razakı *s.* Bir cins üzüm.
Razı *s.* Rıza veren, hoş nut.
Re *i.* Musikide sol anahtarına göre dördüncü çizgideki nota.
Rebap *i* Bir nevi saz.
Rebi *i* İlkbahar.
Rebiî *s.* İlkbahara ait.
Rebiülâhır *i.* Arapça ayların dördüncüsü.
Rebiülevvel *i.* Arapça ayların üçüncüsü.
Recep *i* Arapça ayların yedincisi.
Recim *i.* Taşlama, taşla vurma. Mücrimi yarı beline kadar toprağa gömüp taşla öldürme cezası.
Recmetmek *f.* Taşlamak. Yere gömüp taşla vurarak öldürmek.
Recül *i.* Erkek. *c.* Ehil, muktedir. — **ü devlet** *i.* Devlet adamı.
Recüliyet *i.* Erkeklik.
Reçel *i.* Şekerle pişirilmiş meyva tatlısı.
Reçete *i.* İlâcın tertibatını gösterir pusula.
Reçina *i* Çam gibi yağlı ağaçlardan çıkarılan sakız
Redaet *i* Kötülük.
Reddetmek *f.* Geriçevirmek, itip öteye atmak, defetmek. Kabul etmemek. Tanımamak, inkâr etmek. Çürütmek, cerhetmek.
Redi *s.* Kötü.
Redif *s.* Sonradan veya arkadan gelen. Eskiden ihtiyat asker sınıfı. Kafiyeden sonra her beytin sonunda tekrar olunan kelime.
Redingot *i.* Resmî günlerde giyilir ceketten uzun ve arkası yırtmaçlı üst elbisesi.
Refah *i.* Yaşayışta bolluk ve kolaylık.
Refakat *i.* Arkadaşlık.
Refetmek *f.* Kaldırmak, yukarı çıkarmak. Lâğvetmek.
Refi *i.* Kaldırma, yükseltme. Lâğvetme.
Refi *s.* Yüksek, yüce.
Refik *i.* Arkadaş.
Refika *i.* Karı, zevce.

Reform *i.* Islahat.
Reftar *i.* Yürüyüş.
Refte *h.* Gitgide, tedricen manasına mükerrer kullanılır.
Retfiye *i.* Çıkan maldan alınan gümrük resmi.
Regaip *i.* Rağbet olunacak şeyler. —**gecesi** *i.* Peygamberin ana rahmine girdiği kandil gecesi.
Reh *i. Bak:* Rah.
Reha *i.* Kurtuluş.
Reha, rehavet *i.* Gevşeklik. Tembellik.
Rehavî *i.* Musikide bir makam.
Rehayap *s.* Kurtulan.
Rehber *s.* Yol gösteren, klavuz.
Rehberlik *i.* Klavuzluk.
Rehgüzar *i.* Yol uğrağı
Rehin *i.* Bir malın bir hak mukabilinde zaptedilmesi, tutu, öndül.
Rehîn *s* Rehin bırakılmış. Yakın.
Rehine *i.* Teminat olmak üzre bırakılan şey.
Rehnüma *s. Bak:* Rehber.
Reis *s.* Baş, âmir. Bir heyet ve meclis azasının başı. Kaptanı.
Reisicümhur *i.* Cümhur reisi.
Reislik *i.* Reis oluş.
Reji *i* İnhisar idaresi.
Rejisör *i.* Tiyatrolarda sahneye nezaret eden.
Rekabet *i.* Rakip oluş.
Rekâket *i.* Söyleyişte tutkunluk. Gevşeklik.
Rekât *i.* Namazda kıyam, rükû ve secdeden ibaret hareket.
Reklâm *i.* Bir şeyi herkese tanıtmak için yapılan ilân.
Rekor *i.* Galebe, üstünlük. —**u kırmak** *f.* Üstün gelmek.
Rektör *i.* Darülfünun veya yüksek mektebin müdürü veya emini.
Rekz *i.* Dikme.
Rekzetmek *f.* Dikmek.
Remat *i.* Kül.
Remil *i.* Kum. Birtakım noktalar ve şekillerle yapılan fal.
Remmal *s.* Remil atarak fal bakan.

Remz *i.* İşaret, işaret le meram anlatma. Bir maksadı anlatan işaret.

Remzetmek *f.* İşaretle meram anlatmak.

Rencide *s.* Gücenmiş.

Renç *i.* Zahmet.

Rençper *i.* Çiftçi, ırgat.

Rençperlik *i.* Rençper hali.

Rende *i.* Tahtaları yontup düzeltmeğe mahsus marangoz aleti. Peynir, soğan turp gibi şeyleri doğramağa mahsus dişli teneke.

Rendelemek *f.* Rende ile düzeltmek veya doğramak.

Rendelenmek *f.* Rende ile düzelmek veya doğranmak.

Rengârenk *s.* Birkaç renkte olan.

Rengin *s.* Rengi olan, parlak renkli. *c.* Güzel, süslü.

Renk *s.* Cisimlerden akseden ziyanın gözlerde bıraktığı tesir, levin. — **atmak** *f.* Rengi solmak. — **vermek** *f.* Belli etmek.

Renkli *s.* Bir rengi olan, beyaz olmıyan.

Renksiz *s.* Rengi olmıyan, solmuş. *c.* Hali anlaşılmıyan.

Rennan *s.* Çok ses çıkaran. Çınlıyan.

Res *i* Baş, kafa. Tepe. Birinci. Denize giren kara parçası, burun. Başlangıç. Hayvan sayısı. En yukarı makam.

Resanet *i* Sağlamlık.

Resas *i.* Kurşun.

Resen *i.h.* Kendi başına, kendiliğinden. Kimseye tâbi olmaksızın.

Resikâr *i.* Yüksek makam, işin başı.

Resim *i.* Yazma, çizme. Eser, nişan, şekil. Tertip, plân. Kâğıt. muşamba v.s. üzerine el ile yapılan tasvir. Fotoğraf. Tarz, usul. Âdet, tavır. Alay, âyin. Vergi.

Resimci *i.* Ressam, fotoğrafçı.

Resmen *h.* Resmî olarak.
Resmî *s.* Devlet tarafından veya devlet namına olan. Merasimle yapılan.
Resmiyet *i.* Resmî oluş.
Resimli *s.* İçinde resimler ve şekiller olan.
Resimsiz *s.* İçinde resim ve şekil olmıyan.
Ressam *i* Resim yapan.
Ressamlık *i.* Resim yapmak san'ati.
Resul *i.* Elçi, Peygamber.
Resülmal *i.* Sermaye, ödünç verilmiş ve alınmış paranın kendisi.
Reşadet *i.* Reşitlik.
Reşadetlilû *s.* Eskiden şeyhlere verilen unvan.
Reşit *s.* Doğru yolda giden. Akıl ve baliğ olan genç.
Ret *i.* Geriçevirme, itip öteye atma, defi. Kabul etmeme. Tanımama. inkâr erme. Çürütme, cerhetme.
Retar *i.* Gecikme.
Retuş *i.* Bir resmin veya herhangi bir işin kusurlarını sonradan düzeltme.
Reva *s.* Lâyık.
Revabıt *s.* Rabıtalar.
Revaç *i.* Sürüm.
Revaçlandırmak *f.* Revacını artırmak.
Revaçlı *s.* Sürümlü.
Revaçsız *s.* Sürümsüz.
Revak *i.* Üstü örtülü ve önü açık yer. Kemeraltı, sundurma.
Revan *s.* Giden. yürüyen, akan *i.* Can.
Revani *i.* İrmik ve yağ ile tepside pişirilen bir tatlı.
Revandük *i.* Gömlek yaka ve kollarının içine konulur kalın pamuk bez.
Reverans *i.* İğilerek selâmlama.
Revir *i.* Askerî karargâhlarda ve kamplarda küçük hastane.
Reviş *i.* Gidiş, yürüyüş. Tarz. Hareket.
Reviyet *i.* Doğru görüş ve anlayış.
Revnak *i.* Parlaklık, güzellik.

Revnaklı *s.* Parlak.
Rey *i.* Bir iş hakkında fikir beyan etme.
Reybî *s.* Her şeyden şüphe eden. *Bak:* Reybiye.
Reybiye *i.* Her mes'elede şüphe eden felsefî meslek
Reybiyun *i.* Reybiye felsefesi taraftarları.
Reyp *i:* Şüphe.
Rezalet *i.* Alçaklık. Ayıp.
Rezanet *i.* Metanet.
Reze *i.* Kapıyı kapalı tutan içerden kullanılır zemberek.
Rezelemek *f.* Kapıyı reze ile kapamak.
Rezene *i* Dereotu nev'tinden bir ot.
Rezil *s* Alçak. Maskara.
Rezzak *s.* Rızık veren Allah.
Riayet *i.* Gözetme. Saygı, itibar. Hürmet.
Riayeten *h.* Riayet ederek.
Riayetkârs. Riayet eden.
Riayetkârane *s.* Riayetle.
Rica *i.* Yalvarma.
Ricacı *i.* Rica eden.
Rical *i.* Hukûmet erkânı Reciller.
Ricat *i.* Geri dönme, geriye gitme.
Rida *i.* Örtü, perde.
Rie *i.* Akciğer.
Rievî *s* Akciğere ait.
Rifat *i.* Yükseklik,
Rifatlû *s.* Eskiden bir rütbe unvanı.
Rihlet *i.* Sefer. Ölüm.
Rik'a *i.* Elyazısı.
Rikâp *i.* Üzengi. *c.* Hükümdar huzuru.
Rikkat *i.* Rakik oluş. Teessür, tehassüs.
Rindane *s.* Rint bir surette. lâübaliyane.
Ringa *s.* Kurusu daha ziyade yenilen yassı bir cins balık.
Rint *s.* Lâübali adam, harabati.
Rintlik *i*, Rint oluş.
Risale *i.* Herhangi bir hususa dair yazılmış küçük kitap Mecmua.
Risalet *i.* Elçilik. Peygamberlik.
Riş *i.* Yara. Sakat. Kuştüyü.

Rişe *i.* Saçak, püskül.
Rişte *i.* İplik. *c.* Rabıta
Rivayet *i.* Bir vak'ayı anlatma. Halk arasında dile düşen söz.
Riya *i.* İkiyüzlülük. Yalandan gösteriş.
Riyakâr *s.* İki yüzlü.
Riyakârane *s h.* Riyakârlıkla.
Riyakârlık *i.* Riyakâr oluş.
Riyal *i.* İspanya ve Avusturyanın yirmi beş gümüş kuruş değerinde bir parası.
Riyaset *i.* Reislik.
Riyaseticümhur *i.* Cümhur reisliği makamı
Riyazet *i.* Dünya lezzetlerinden kendini çekip kanaatkârane yaşayış. — **hapsi** *i.* Yalnız kuru ekmek vermek suretile hapis cezası.
Riyazî *s* Hesap, hendese ve heyet gibi hakikî ve hesabî ilimlere müteallik. Bu ilimlerde mütehassıs olan.
Riyaziyat *i.* Riyazî ilimler.
Riyaziyun *i.* Riyazî ilimlerle uğraşan âlimler.
Rıfk *i.* Yavaşlık, tatlılık.
Rıh *i.* Kum, kurutmak için yazının üstüne atılan toz.
Rıhdan *i.* Yazı kurutmak için kum konulan delikli hokka.
Rıhtım *i.* Deniz kenarlarında gemilerin yanaşmasına müsait surette yapılan taş set.
Rıtıl *i.* Takriben bir okkanın üçte birine muadil eski mayiat ölçüsü
Rıza *i.* Hoşnutluk. Muvafakat, kabul. İstek. Tevekkül.
Rızk *i.* Azık, nafaka.
Roka *i.* Uzun kıvırcık yapraklı bir salata.
Rokoko *i.* Bir işleme.
Rol *i.* Bir temsilde aktörün yaptığı vazife. İş, tavır, hareket.
Rom *i.* Çavdardan, şekerkamışı v s. den yapılan sert bir içki.
Roman *i.* Hayalî veya hakikî büyük hikâye.

Romancı *i.* Roman yazan muharrir.

Romanya *i.* Balkan yarımadasının ve Tunanın şimalinde bir memleket.

Romanyalı *i.* Romanya ahalisinden.

Romatizma *i* Vücudün oynak yerlerine, adalelere arız olan sızı.

Rota *i.* Geminin gittiği veya gideceği yol.

Rotatif *i.* Dönerek işleyip çok süratli basan tabı makinası.

Roza *i.* Bir nevi elmas taşı.

Rozet *i.* Yaka iliğine takılan nişan. kokart.

Römork *i.* Bir araba veya bir gemi tarafından çekilen diğer araba veya gemi.

Römorkör *i.* Araba, vagon, gemi, mavna v.s. çeken vapur, lokomotif, araba v.s. Taka, deniz motörü.

Ru *i.* Çehre.

Ruba *i.* Elbise.

Rubalık *s.* Elbiselik.

Ruçhan *i.* Üstün olma.

Rugan, rugani *i.* Parlak deri, lûstrin.

Ruh *i.* Yanak.

Ruh *i.* Can. Herhangi bir şeyden çıkarılan hulâsa. esans.

Ruhanî *s.* Ruha ait, cismî ve maddî olmıyan, manevi. Ahrete ve dine ait. Yalnız din ve maneviyatla meşgul ruhban sınıfı.

Ruhaniyet *i.* Ruhanî oluş.

Ruhban *i.* Rahipler.

Ruhbaniyet *i.* Rahiplik.

Ruhî *s.* Ruha ait.

Ruhiyat *i.* Ruhî hâdiselere ait ilimler. Ruha ait şeyler. Psikoloji.

Ruhiyet *i.* Ruh olmak hali. Tabiat.

Ruhlandırmak *f.* Canlandırmak.

Ruhlu *s.* Canlı.

Ruhsat *i.* İzin. — **tezkeresi** *i.* Ruhsatname.

Ruhsatlı *s.* İzinli.

Ruhsatname *i.* Resmî ruhsatı havi vesika.

izinname, ruhsat tezkeresi.

Ruhsatsız *s.* İzinsiz.

Ruhsuz *s* Cansız.

Ruhsuzluk *i.* Cansızlık.

Ruhulkudüs *i.* Hıristiyanların itikadına göre baba, oğul ve aziz ruh olmak üzre üç şahsiyetten ibaret olan halkın üçüncü şahsiyeti. Cebrail.

Rulet *i.* Bir kumar oyunu.

Rulo *i* Tomar halinde sarılmış kâğıt v.s. yuvarlağı.

Rum *i.* Ortodoks kilisesine tâbi ve yunanca konuşan hıristiyan cemaati.

Rumca *i.* Rum lisanı, yunanca.

Rumi *s.* Ruma mensup.

Rumlaşmak *f.* Rum olmak.

Rumlaştırmak *f.* Rum yapmak.

Rumluk *s.* Ahalisi Rum olan yer. *i.* Rum cinsiyeti.

Rumuz *i.* Remzler.

Rupye *i.* Hindistanda bir şilin kıymetinde gümüş para.

Rus *i.* İslâv ırkından büyük bir millet.

Rusça *i.* Rus dili.

Ruslaşmak *f.* Rus olmak.

Ruslaştırmak *f.* Rus etmek.

Rusta *i.* Köy.

Rustayî *s.* Köylü.

Rusya *i.* Avrupanın şarkişimalisinde ve Asyanın şimalinde Rus larla meskûn geniş bir memleket.

Rusyalı *s.* Rusya ahalisinden bulunan.

Ruşen *s.* Aydın. Ayan, âşikâr.

Rutubet *i.* Havada subuharının fazla bulunması. Yaşlık, nemlik. ıslaklık.

Rutubetli *s* Rutubeti olan.

Rutubetsiz *s* Kuru, rutubeti olmıyan.

Ruy *i. Bak:* Ru.

Rüya, rüya *i.* Uykuda görülen hayalet düş

Rüz *i.* Gün, gündnz

Ruze *i.* Oruç.

Ruzmerre *s.* Her günkü.

Ruznamçe, ruzname *i.* Bir meclis veya heyetin müzakere edeceği mes'elelerin proğramı. Not defteri

Ruznamçeci, ruznameci *i.* Dairelerde yevmiye defterini tutan muhasebe kâtibi.

Rücu *i.* Geri dönme, avdet, ricat. Cayma, sözünden dönme.

Rüesa *i.* Reisler.

Rüfeka *i.* Refikler.

Rükün *i.* Temel, esas. Köşe. istinatgâh. Sütun. *c.* Bir heyetin en e hemmiyetlisi.

Rükûp *i.* Binme.

Rükût *i.* Durulma.

Rüsubî *s.* Rüsup hâsıl edenlere ait.

Rüsuh *i.* Sağlamlık. İyice anlayış.

Rüsum *i.* Resimler, vergiler.

Rüsumat *i.* Rüsumlar. Gümrük idaresi.

Rüsup *i.* Tortu.

Rüsvay *s.* Rezil.

Rüşeym *i.* Tohum.

Rüşt *i.* Doğru yolda gitme. Doğru düşünme. Baliğ olma.

Rüştiye *i.* Vaktile iptidaî ile idadî arasında bir mektep.

Rüşvet *i.* Haklı veya haksız bir iş gördürmek için bir memura verilen para ve hediye.

Rüşvetçi *s.* Rüşvet alan.

Rütbe *i.* Derece. Devlet memurlarına verilen şeref ve itibar derecesi, paye.

Rütbetlû *s.* Ruhanî reislere verilen unvan.

Rütebî *s.* Rütbe ve dereceye ait.

Rütep *i.* Rütbeler.

Rüya *i.* *Bak:* Ruya.

Rü'yet *i.* Görme.

Rüzgâr *i.* Yel, hava cereyanı.

S

S *i.* Türk alfabesinin yirminci ve sessizlerin on dördüncü harfi.

Sa,se *e.* İse edatının muhaffefi olup kelime sonuna ilâve olunur: *gelmezse, olmazsa.*

Saadet *i.* Kutluluk.

Saat *i.* Gündüz ve gecenin yirmi dört cüzünden beheri. Vakit, zamam. Vakti gösteren, muhtelif şekillerde alet.

Saatçi *i.* Saat yapan; satan veya tamir eden.

Saatçilik *i.* Saatçi s'anati.

Saatlik *s.* Muayyen saat devam eden: *dört saatlik yol.*

Saba *i.* Şarkışimali cihetinden esen hafif rüzgâr.

Sabah *i.* Gündüzün başlangıcı, güneş doğumundan öğle vaktine kadar olan zaman.

Sabahat *i.* Güzellik.

Sabahki *s.* Sabahleyin olan.

Sabahlamak *f.* Geceyi uyanık geçirip sabahı bulmak.

Sabahları *s.* Her sebah.

Sabahlatmak *f.* Sabahlamasını mucip olmak.

Sabahleyid *s.* Sabah vakti, sabah erkenden.

Sabahlı *h.* Her sabah olan. — **akşamlı** *h.* Sabah ve akşam olan.

Saban *i* Çift sürmeğe mahsus hayvanla veya buhar, benzin makinelerile çekilir âlet. — **demiri** *i.* Sabanda toprağı yaran ucu sivri ve yanları keskin yassı demir.

Sabavet *i.* Çocukluk.

Sabi *i.* Erkek çocuk.

Sâbi *i.* Yedinci.

Sabian *h.* Yedinci olarak

Sabih *s.* Yüzen.

Sabit *s.* Yerinde duran,

yerli. Hareketsiz. Ta hakkuk etmiş.

Sabık *s.* Geçen, geçmiş. Evvelki.

Sabıka *i.* Geçmiş vak'a. İşlenmiş cürüm.

Sabıkalı *i.* sabıkası olan. Müteaddit cürümleri olan.

Sabıkan *h.* Bundan evvel.

Sabır *i.* Dayanma, tahammül. Sonunu bekleme,

Sabırlı *s.* Sabreden

Sabırsız *s.* Sabretmiyen, aceleci.

Sabırsızlanmak *f.* Sabırsızlık göstermek.

Sabırsızlık *i.* Sabretmeyiş.

Sabuk *s.* Sapmış, delişmen. **Abuk** — *h.* Saç masapan.

Sabun *i.* Su ile köpürerek kir çıkaran şahmî ve kalevî cisimlerden mürekkep bir mahlût.

Sabuncu *i.* Sabun yapan ve satan.

Sabunhane *i.* Sabun yapılan yer.

Sabunlamak *f.* Sabunla yıkamak.

Sabunlanmak *f.* Sabunla yıkanmak.

Sabunlatmak *f.* Sabunla yıkatmak.

Sabunlu *s.* Sabun karışmış, sabunlanmış.

Sabura *i.* Gemi safrası.

Sacayağı *i.* Ateşe konulan yemek kabının üzerine oturduldugu demirden üç ayak.

Sacayak *i.* Sacayağı.

Saç *i.* İnce ve geniş demir levha ve bu levhadan yapılan hernevi eşya ve alet.

Saç *i.* İnsan başının kılları.

Saç *i.* Hindistanda yetişen pek sert ve makbul bir ağaç.

Saçak *i.* Süs için bir şeyin kenarına ilâve olunan püsküller. Çatınını, binadan dışarıya çıkan pervazlı kenarı. *s.* Dağınık, perişan.

Saçaklı *s* Saçağı olan.

Saçaklanmak *f.* Saçaklı olmak.

Saçı *i.* Geline verilen hediye.

Saçık *s.* Dağılmış, serpilmiş, dağınık.

Saçılmak *f.* Dağılmak, yayılmak.

Saçıntı *i.* Saçılmış şeyler, döküntü

Saçıştırmak *f.* Azar azar serpip her tarafa dağıtmak.

Saçkıran *i.* Kılları düşüren bir hastalık.

Saçlı *s.* Saçı olan. — **sakallı** *s.* Yaşını başını almış.

Saçma *i.* Saçılır şey. Av için yapılmış küçük kurşun taneleri. Bir nevi balık ağı. Saçmasapan. Saçmak işi.

Saçmak *f.* Dağıtmak, serpmek.

Saçmalamak *f.* Saçmasapan söylemek.

Saçmasapan *i.* Boş ve manasız lâkırdı.

Saçula *i.* Ağaçtan dökmeci kalıbı.

Sada, seda *i.* Ses, avaz. Aksisada.

Sadaka *i.* Allah rızası için fakirlere verilen para, giyecek v.s.

Sadakat *i.* Sadık olma.

Sadakatli *s.* Sadık.

Sadalı *s.* Sesi olan. — **harf** *i.* a, e, ı, i, o, ö, u, ü gibi ses vermeği temin eden harfler.

Sadaret *i.* Sadrazamlık.

Sadasız *s.* Sessiz. — **harf** *i.* Sadalı harflerin gayri harfler.

Sadberk *i.* Katmerli, yüz yapraklı.

Sade *s.* Bir şeyle karışık olmıyan, basit, düz. Sâf, temiz yürekli. Çok derin düşünmez, bön, safderun. Tek, yalnız. *e.* Yalnız, ancak: *Sade ben okudum.* — **kahve** *i.* Şekersiz kahve. — **yağ** *i.* Sütten yapılan karışıksız tereyağı.

Sadedil *s.* Yüreği temiz. Safderun.

Sadedilâne *s.* Sadedil bir halde.

Sadedillik *i.* Sadedil oluş.

Sadef *i.* Midye ve istidye gibi kabuklu

hayvanlar. İçinden inci çıkan deniz böceği ve bu böceğin kabuğu. Bu kabuktan yapılan düğme, kakma v.s.

Sadefçe *i.* Sadef böceğinin küçüğü.

Sadefe *i.* Bir tek inci sadefi. Kulağın deliği dışındaki oyuğu.

Sadefotu *i.* Bir nevi nebat.

Sadegi *i.* Sadelik.

Sadelik *i.* Sade oluş.

Sadet *i.* Kast, niyet, söz ve bahsin esası.

Sadis *i.* Altıncı.

Sadisen *s.* Altıncı olarak.

Sadık *s.* Doğru, sahi, yalan ve sahte olmıyan. Vefadar, samimî, muhabbetli, iyilik ve hukuku unutmıyan.

Sadıkane *s.* Sadık olarak.

Sadır *i.* Göğüs. Herşeyin önü, başı, ilerisi. En yüksek makamda bulunan.

Sâdır *s.* Çıkan.

Sadme *i* Çarpma, vurma. Ansızın başa gelen afet. Patlama, iştial.

Sadrî *s.* Göğse ait.

Sâf *s.* Temiz, halis, karışık olmıyan. Sadedil.

Saf *i.* Sıra, dizi. Bir sıraya dizilmiş asker.

Safa *i.* Rahat. Zevk.

Safahat *i.* Safhalar.

Safderun *s.* Temiz yürekli.

Safderunluk *i.* Safderun oluş.

Safdil *s.* Sadedil.

Safdilâne *s.* Sadedilâne.

Safdillik *i.* Sadedillik.

Saffet *i.* Sâf ve temiz oluş.

Safer *i* Arabî ayların onuncusu.

Safha *i.* Yüz, satıh. İnce ve geniş cisim, levha.

Safî *s.* Halis, temiz. Sade. Masrafı indirildikten sonra kâr kalan.

Safir *i.* Gökyakut denilen kıymetli taş. Islık gibi ses.

Saflık *i.* Sâf oluş.

Safra *i.* Öt, ötteki yeşilimtrak sarı su. Midede hâsıl olan usare.

Safra *i.* Gemi ve balonların muvazeneti için konulan ağırlık.
Safralı *s.* Safrası olan.
Safran *i.* Zerde yapmak ve sarıya boyamak için kullanılan bir ot.
Safravî *s.* Safraya ait. Safra suyu çok, safrası galip.
Safsata *i.* Hakikat süsü verilmiş yalan
Safsatacı *i.* Safsata yapan.
Safsatalamak *f.* Safsata söylemek.
Sağ *s.* Diri, canlı. Sağlam. Safi, halis, karışık olmıyan.
Sağ *s.* İnsan ve hayvanın kalplerinin bulunduğu cihetin aksi tarafı ve bu tarafta bulunanlar: *Sağ el, sağ kol, sağ ayak. v. s.*
Sağalmak *f.* Hastalıktan kurtulmak.
Sağanak *i.* Birden çok yağıp geçen yağmur.
Sağdıç *i.* Düğünde güveye kılavuzluk eden. Yenge. Hıristiyanlarda vaftiz olan çocuğu tutan ve adını koyan. Sünnette çocuğu tutan.
Sağdıçlık *i.* Sağdıç oluş.
Sağdırmak *f.* Sağmasını temin etmek.
Sağı *i.* Kuş gübresi.
Sağılmak *f.* Memeleri sıkılarak sütü alınmak. *c.* Aldatılarak soyulmak.
Sağım *i.* Sağma.
Sağımlı *s.* Sağılır.
Sağır *s.* Kulağı işitmez veya az işitir. İçi dolu olduğundan vurulunca ses çıkarmaz olan. İçi görünmez, kapalı. Az veya boğuk ses çıkaran,
Sağırlık *i.* Sağır oluş.
Sağlam *s.* Hastalığı ve sakatlığı olmıyan, salim, sıhhati yerinde. Her tarafı doğru ve kusursuz, kırık ve bozuk olmıyan. Doğru, gerçek. Güvenilebilir, emin. Dayanıklı. Sıhhate yarar, dokunmaz.
Sağlamak *f.* Sağlam yapmak.

Sağlamlamak *f. Bak:* Sağlamak.

Sağlamlanmak, sağlamlaşmak *f.Bak:* Sağlanmak.

Sağlamlaştırmak *f.* Sağlamlaşmasını mucip olmak.

Sağlamlık *i.* Sağlam oluş.

Sağlanmak *f.* Sağlam olmak.

Sağlı *s.* Sağ taraflı olan.

Sağlıçak *i.* Sağ oluş. Hayat, yaşayış.

Sağlık *i.* Sağ oluş,sıhhat.

Sağma *i.* Sağmak işi.

Sağmak *f.* Memeyi parmakla sıkıp sütünü almak. *c* Aldatmak, soymak. Arı kovanından balı almak.

Sağmal *s.* Sağılır, sütlü.

Sağrı *i.* Hayvanın belile kuyruğu arasındaki dolgun ve yuvarlakça tarafı.

Sağu *i.* Ölünün iyi huylarını sayarak ağlamak, mersiye.

Sağucu *i.* Yaslarda ücretli sağu söyliyen.

Sah *i.* Doğru ve yanlışsız manasına olmak üzre resmî evrakın altına çekilen işaret.— **çekmek** *f.* Bir yazının metnini tesdik etmek.

Saha *i.* Açık yer, meydan. Ortalık.

Sahabe *i.* Peygamberin zamanında bulunup peygamberin yüzünü görenler.

Sahabet *i.*Sahip çıkma, himaye.

Sahaf *i.* Eski kitap alıp satan kitapçı.

Sahan *i.* Bakır yemek tabağı.

Sahanlık *i.* Merdiven ayağı, merdiven dönemeci.

Sahare *i.* Meşin kaplı sandık.

Sahavet *i.* Cömertlik.

Sahavetli *s.* Cömert.

Sahi *s.* Gerçek, doğru, yalan olmıyan, esaslı. Tam, sağlam.

Sahi *s.* Cömert.

Sahici *i.* Yalan olmıyan.

Sahiden,sahihen *h.* Filhakika, doğru.

Sahif *s.* Gevşek, zayıf.

Sahife *i.* Kitap, defter v.s. yazılmış bir kâğıdın bir yüzü.

Sahil *i.* Irmak ve deniz kenarı, kıyı, yalı.

Sahileşmek *f.* Gerçek çıkmak.

Sahileştirmek *f.* Sahi yapmak.

Sahilhane *i.* Yalı.

Sahilsaray *i.* Büyük yalı.

Sahip *s.* Mal, mülk v.s. ye malik olan, mutasarrıf olan bir eser meydana getiren. Himaye eden.

Sahiplik *i.* Sahip çıkma, himaye.

Sahipsiz *s.* Kimsenin malı olmıyan, issız. Himaye edeni bulunmıyan.

Sahne *i.* Tiyatroda oyun oynanan yer, şano.

Sahra *i.* Kır, şehir haricî, ova. Susuz ve otsuz geniş ova, çöl. — **topu** *i.* Ağır arabalarla çekilen top.

Sahraî *s.* Sahraya ait Sahra ve çöl ahalisi.

Sahre *i.* Kaya, büyük taş. Madenlerin tabiî hali.

Sahte *s* Yapma, düzme, uydurma.

Sahtekâr *s.* Bir şeyin taklidini yapan, yalancı ve düzme şeyler meydana çıkaran.

Sahtekârlık *i.* Sahtekâr oluş.

Sahtelik *i.* Sahte oluş.

Sahtiyan *i.* İşlenmiş cilâlı deri.

Sahur *i.* Ramazanda gece sonunda yenen yemek.

Sai *s.* Çalışan, sâyeden. *i.* Heber götüren ulak.

Saik *i.* Sevkeden. Müsebbip.

Saika *i.* Yıldırım.

Saika *i.* Sevkeden. Hal, sebep, mucip.

Sail *s.* Soran, sual eden. *i.* Dilenci.

Sail *i.* Akan.

Sailiyet *i.* Akıcı oluş.

Saillik *i.* Dilencilik.

Saip *s.* İsabet eden.

Sair *i.* Yürüyen, müteharrik. Geçen, intişar eden. *e.* Diğer, başka.

Sairfilmenam *i.* Gece uykuda iken farkında olmaksızın kalkıp yürüyen ve iş gören.

Sait *s.* Mubarek.

Sâit *i.* Sadalı harf. *s.* Ses veren.

Sait *s.* Suut eden, yukarı çıkan.

Sâk *i.* Diz ile topuk arasındaki kısım, baldır, incik. Nebatın yerden dalların başladıkları mahalle kadar olan yeri, sap.

Sak *i.* Mahkeme ilâm ve muharreratının tahrir usulü.

Saka *i.* Su taşıyan.

Sakağı *i.* Beygirlerde olan öksürük.

Sakakuşu *i.* Güzel öter bir cins küçük kuş.

Sakal *i.* Erkeklerde yüzün etrafında ve çenede biten kıllar, lihye.

Sakallanmak *f.* Sakalı çıkmak.

Sakallı *s.* Sakalı olan.

Sakalsız *s.* Sakalı olmıyan.

Sakam *i.* İllet, hastalık

Sakamet *i.* Bozukluk.

Sakar *i.* Atın alnındaki beyaz leke.

Sakar *s.* Uğursuz.

Sakarin *i.* Taşkömürü katranından çıkarılan bir nevi şeker.

Sakat *s.* Azasından biri noksan ve malûl. Nâkıs ve alil uzuv. Hatalı, yanlış. *i.* Bir şeyin düşük ve işe yaramaz kısmı.

Sakatat *i* Sakat şeyler. Kesilen koyun v s. nin ciğer, işkembe gibi şeyleri.

Sakatlamak *f.* Sakat yapmak.

Sakatlanmak *f.* Sakat olmak.

Sakatlık *i.* Sakat oluş.

Saki *i.* İşret meclisinde kadeh sunan, su dağıtan.

Sakil *s.* Ağır. Sıkıntılı. Çirkin.

Sakilik *i.* Saki işi.

Sakim *s.* Hasta, alil. Yanlış, hatalı.

Sakin *s.* Oynamıyan bir vaziyette duran, hareketsiz, durgun. Oturan,

ikamet eden. Kendi halinde, uslu, sessiz.

Sakiname *i.* Eski şairlerin sakiye hitaben söyledikleri manzume.

Sakinane *s.* Sükûnetle.

Sakit *s* Susan, sükût eden. Sakin halde.

Sakitane *s.* Sakit bir halde.

Sakiye Sakilik eden kız. Bahçe ve bostan sulamağa mahsus dolap veya su yolu. Gemilere su veren dubalar.

Sakif *i.* Çatı.

Sakın *h.* Dikkati ihtar eder: *sakın gideyim deme.*

Sakıngan *s.* Çok sakınan, çekinen.

Sakınış, sakınma *i.* Sakınmak işi.

Sakınmak *f.* Çekinmek. Kendini gözetmek. Himaye etmek, dikkatle muhafaza etmek.

Sakırdı *i.* Korku veya soğuktan şiddetle titreme.

Sakırdamak *f.* Sakırdamak işi.

Sakırga *i.* Koyun ve köpek gibi hayvanlara yapışıp kanlarını emen böcek, gene.

Sakıt *s.* Düşen, düşmüş. Hükûm ve itibardan düşen, mülga. Vakitsiz doğan.

Sakız *s.* Bazı ağaçlardan sızan veya bazı nebat köklerinden hâsıl olan ağızda çiğnenir beyaz bir zamk. — **ağacı** *i.* Sakız çıkarılan bir ağaç. — **leblebisi** *i.* Kavrulmuş nohut,

Saklama *i.* Saklamak işi.

Saklamak *f.* Gizlemek. Gözermek, korumak. Kaldırıp gelecek günler için bulundurmak.

Saklambaç *i.* Biri saklanıp diğerleri tarafından aranmak suretile oynanan bir çocuk oyunu.

Saklanılmak *f.* Gizlenilmek. Gözetilmek. İlerisi için bulundurulmak.

Saklanmak *f.* Gizlenmek. Gözlenmek. İlerisi için alıkonulmak.

Saklantı *i.* Saklanacak

yer, görünmez köşe. Sığınacak yer.

Saklatmak *f.* Saklamasını temin etmek.

Saklayış *i.* Saklama.

Saklı *s.* Gizlenmiş, gizli. Alenî olmıyan. Başka biri veya başka bir vakit için ayrılmış.

Saksağan *i.* Alacakargaya benzer siyahlı beyazlı bir kuş.

Saksı *i.* İçine toprak doldurulup çiçek konan kap.

Saksılık *i.* Sahsı koymağa mahsus raf veya camlı oda.

Saksunya *i.* Makbul porselen kap.

Sal *i.* Yanyana bağlanıp su üzerinde yüzdürülen keresteden ibaret düz kayık. Tabut, tezkere.

Sal *i.* Sene.

Salâ *i.* Cuma namazına ve bazı yerlerde cenazeyə davet için minarede okunan dua.

Salâbet *i.* Katılık, peklik. Metanet. Sebat.

Salâbetli *s.* Salâbeti olan.

Salacak *i.* Üzerinde ölü yıkadıkları kerevet, teneşir.

Salâh *i.* İyilik. Asayiş.

Salâhiyet *i.* Bir işe karışmağa ve bir şeyi yapmağa haklı ve izinli olmak.

Salak *i.* Ucu toplu ve zincirli bir eski cenk tokmağı.

Salan *i.* Sığır veya domuz v.s. etlerden yapılan bir sucuk.

Salamandra *i.* Semender. Bir nevi büyük soba.

Salamura *i.* Peynir, balık gibi şeylerin bozulmamak için yatırıldıkları tuzlu su.

Salâr *i.* Reis, baş.

Salaş *i.* Barakadan dükkân veya kahve. Kırkahvesi.

Salaşpur *i.* Astarlık seyrek dokumalı ince bez.

Salât *i.* Namaz, peygambere dua.

Salâta *i.* Yemek arasında yenilen ekşili ve tuzlu çerez. Marula

benzer fakat ondan ufak bir nevi yeşillik.

Salatalık *s.* Salata yapmağa yarıyan. *i.* Hıyar.

Salbetmek *f.* Asmak, asarak idam etmek.

Salça *i.* Yemeğe çeşni vermek için koyulaştırılmış domates suyu.

Saldırma *i.* Saldırmak işi. Bir büyük bıçak.

Saldırmak *f.* Hücum ettirmek. Atılmak, hücum etmek.

Salep *i.* Bir otun kökünden çıkan beyaz bir un, bunun şeker ve sütle pişirilmişi.

Salepçi *i.* Salep pişirip satan.

Salevat *i.* Salâtlar. — **getirmek** *i.* Peygambere dua etmek.

Salgın *s.* Salar, hücum eeder. Herkese geçen, sarî.

Salhane *i.* Mezbaha.

Salhurde *i.* Yaşlı.

Salif *i.* Geçen, geçici, *salifülbeyan*, yukarıda beyan edilen, *salifizzikir*, yukarıda zikredilen.

Salih *s.* İyi, işe yarar. Salâhiyeti ve hakkı olan. Dindar.

Salik *s.* Bir yola sülûk eden.

Salim *s.* Sağ, sağlam. Ayıbı, kusuru olmıyan. Selâmette olan.

Salimen *s.* Salim olarak.

Salip *i.* Haç, çarmık.

Salis *i.* Üçüncü.

Salisen *h.* Üçüncü olarak.

Salı *i.* Haftanın dördüncü günü.

Salık *i.* Haber. Ucu zincirli topuz.

Salıncak *i.* Eğlence veya cimnastik için bir ağaca asılan ucunda tahta bağlı ip. Asılı yatak. Hamak.

Salınış *i.* Salınma.

Salınma *i.* Salınmak işi.

Salınmak *f.* Yürürken bir sağa bir sola meyletmek.

Salıntı *i.* Oynama, kıpırdama. Dalgalanma.

Salıntılı *s.* Dalgalı, oynak. Oturaklı olmıyan.

Salıverme *i.* Salıvermek işi.

Salıvermek *f.* Tutulmuş veya bir yere kapatılmış olanı koyvermek, bırakmak. Serbest bırakılmak. Terketmek, mâni olmamak. Sarkıtmak, indirmek, uzatmak.

Salıverilmek *i.* Kapatılmış bir yerden bırakılmak, sarkıtılmak.

Salkı *s.* Sarkık, sölpük. Sakat. Yağmurlu.

Salkım *i.* Üzüm ve hurma gibi birçoğu bir sapta bulunan meyva ve bu meyvaları tutan çöp.

Salkım *i.* Salkım şeklinde büyük çiçekler açar ve asma gibi çardağa sarılır nebat.

Salkımak *f.* Gevşeyip sarkmak.

Salkımsaçak *s.* Birkaçı birlikte asılan saçak. Parçalanıp parçaları sarkan yırtık şey.

Salkımsöğüt *i.* Dalları aşağıya sarkan söğüt ağaçları.

Sallabaş *s.* Başı sallanan adam.

Sallama *i.* Sallamak işi.

Sallamak *f.* Muntazam bir surette ve daima bir yolda oynatmak, kıpırdatmak. *c.* Bir işi tehir etmek.

Sallandırmak *f* Sallamak. Salbetmek.

Sallanmak *f.* Muntazam surette iki tarafa veya ileri geri gidip gelerek oynamak. *c.* Düşmek üzere bulunmak.

Sallapatı *s.* Düşünmeden ve saygısızca her işe dalan, patayatsız

Sallasırt *h* Sırta alma.

Salma *i.* Salmak işi. Başıboş gezen hayvan. Musluksuz, serbest akan su, horhor. Pirinç ile pişmiş zeytinyağlı yemek.

Salmak *f* Yaymak, sermek. Uzatmak. Komak, bırakmak, atmak. İleri sürmek. Göndermek. Sarkmak. Tehir etmek. Üstüne atmak,

hücum ettirmek. Akın etmek.

Salmastra *i.* Halat tellerinden saç gibi örülü ve muhtelif işlerde kullanılır kordon.

Salname *i.* Bir senelik vak'aları bildiren büyük takvim.

Salon *i.* Evin misafir kabul etmeğe mahsus büyük ve süslü odası, divan. Sergi yeri.

Salp *s.* Asma, asarak idam etme.

Salpa *s.* Gevşek, sölpük.

Salt *s.* Yalnız, sade. *h.* Ancak.

Salta *i.* Köpek ve kedi gibi hayvanların art ayakları üzre durmaları.

Salta *i.* Bir nevi kısa çepken.

Salta *i.* Gergin halatın biraz gevşetilmesi.

Saltanat *i.* Hükümdarlık Devlet, hükûmet. *c.* ihtişam.

Saltanatlı *s.* İhtişamlı.

Salya *i.* Ağızdan akan su, tükrük.

Salyangoz *s.* Kabuklu sümüklüböcek, helezon.

Sam *i.* Çölden esen gayet sıcak ve kuru zehirli rüzgâr. — **vuruğu** *i.* Sam rüzgârının yaktığı meyva ve nebat.

Samak, semek *f.* Bazı kelimelere ilâve olunarak benzerlik bildirir: *Alınsamak*, alınır gibi olmak. *Gülümsemek*, güler gibi olmak.

Sâman *i.* Servet.

Saman *i.* Hububatın hayvanlara yedirmeğe mahsus doğranmış sapları.

Samani *s.* Saman renginde.

Samankapan *i.* Kehlibar.

Samankâğıdı *i.* Ciğara kâğıdı gibi ince kâğıt.

Samanlık *i.* Saman koymağa mahsus yer.

Samansuyu *i.* Parlak olmayıp sarımtırak boyaya benzer yaldız.

Samanuğrusu, Samanyolu *i.* Kehkeşan.

Samedî *s.* İlâhî.

Samedaniyet *i.* Ülûhiyet.

Sami *s.* İşiden, dinliyen.

Sam'i *i.* Nuh peygamberin evlâdından Sam'ın sülâlesinden olan Araplar, İbranîler v.s. gibi kavmler.

Sami *s.* Yüksek, yüce.

Samia *s.* İşitme duygusu

Samiin *s* Samiler. Bir konferans ve nutku dinliyenler.

Samim *i.* Herşeyin içi, merkezi, aslı.

Samimî *i.* Yürekten gelen, kalbî, riyasız.

Samin *i.* Sekizinci.

Samit *s.* Susan. Sessiz.

Samsa *i* Baklava biçiminde yufkaya sarılan ve tavada kızartılan bir hamur tatlısı. Main şeklinde baklava.

Samsun *s.* Vaktile düşmana saldırmak üzre kavgada kullanılan iri köpek ve bu köpekleri idare eden.

Samur *i.* Sansar cinsinden Şimalî Asyada yaşar, kürkü pek makbul bir hayvan.

San *e.* Benzer.

San *i.* Hesap, sayma. Parça. Yoklama. İtibar, şan, şöhret.

San *i.* Lâkap. Aile ismi.

San *i.* Ekinlere arız olup sarartan bir hastalık.

Sanacı *s.* Düşünen, zanda bulunan.

Sanamak *f* Saymak, saygı etmek. Hürmet yollu alay etmek. Paralamak, doğramak. Düşünmek, zanda bulunmak.

San'at *i.* İnsanın ihtiyaçlarından herhangi birinin eldeedilenmalûmatın yardımile vücude getirilmesi. Makine ve el ile yapılan işler, iptidaî va madenî mevattan insanlar için faydalı şeyler vücude getirme. Meslek. Ustalık, hüner. **Edebî** — *i.* Yazıda cinas ve istiareye ehemmiyet verme. **Nefis** —

ler *i.* Resim, şiir, musiki, heykeltraşi gibi bedii duygu uyandıran san'atler.

San'atkâr *i.* Bir san'at le meşgul olan. Üstat. Usta, mahir, hazık.

San'atkârlık *i.* San'atkâr oluş.

San'atli *s.* San'atle yapılmış.

Sanatoryom *i.* Havadar yerlerde yapılan ve hastaların hava ve güneş ile tedavilerini temin eden kır hastanesi.

Sanavber *i.* Çamfıstığı.

Sanayi *i.* San'atler — **i nefise** *i* Güzel san'atler.

Sancak *i.* Sırığının ucu sivri demirden olup yere saplanan büyük bayrak, rayet, liva. Mutasarrıflık. Geminin bulunduğu baş tatafa nazaran sağ tarafı.

Sancaktar *i.* Sancağı taşıyan.

Sancı *i.* Bedenin içinde bir şey saplanıp sokuyor gibi keskin ağrı.

Sancılı *s.* Sancısı olan.

Sancılanmak *f.* Sancıya uğramak.

Sancılamak *f.* Saplanmak. Yere dikilmek.

Sancımak *f.* Keskin bir ağrı ile ağrımak.

Sançmak *f.* Saplanmak, sokmak, batırmak. Yere dikmek.

Sançtırmak *f.* Sançmasını mucip olmak.

Sandal *i.* Hindistanda yetişen güzel kokulu ve sert ağaç.

Sandal *i.* Boyu kısa ve genişçe kayık, filika.

Sandal *i.* Üzeri delikli bir cins hafif ayakkabı.

Sandalcı *i.* Kayıkçı.

Sandaliye *i.* Aradan dayanacak yeri olup yanları açık iskemle.

Sandaliyeci *i.* Sandaliye yapan.

Sandık *i.* Eşya koymak için tahta veya demir büyük mahfaza. Vezne, hazne. Su altında temel atmak için içinde taş ve harç bulu-

nan tahtadan büyük kutu.

Sandıkçı *i.* Sandık yapan ve satan.

Sandıkkâr *i.* Veznedar.

Sandıklı *i.* Kaplama için kullanılır bir nevi ince tahta. Eski ziynet altınlarının bir nev'i.

Sandviç *i.* Arasında bir dilim jambon bulunan yağlı ekmek.

Sanem *i.* Put.

Sangı *s.* Vurgun gibi sersem, şaşkın.

Sangılamak *f.* Sersemlemek.

Sangılık *i.* Sersemlik.

Sani *i.* Yapan, işliyen, yaratan.

Sani *s.* İkinci.

Sania *i.* İş, amel. Uydurma, icat, iftira.

Saniha *i.* Zihne gelen fikir ve mütalea.

Saniye *i.* Bir dakikanın altmışta biri.

Saniyen *h.* İkinci olarak.

Sanıcı *s.* *Bak*: Sanacı.

Sank *i.* Kuş tersi.

Sanki *h.* Farzet ki, faraza. Güya. Meselâ: *Sanki okudum.*

Sanlı *s.* Şöhretli.

Sarmak *f.* Zannetmek.

Sansar *i.* Postundan kürk yapılan ve tavuklara, sair ehli kuşlara musallat olan kediden büyük bir hayvan.

Sanskrit *i.* Hindu lisanı.

Santim *i.* Yüzde bir. Bir frangın yüzde biri. Bir kuruşun yüzde biri.

Santimetre *i.* Bir metrenin yüzde biri.

Santur *i.* Kanuna benzer telli çalgı.

Santurlu *s.* Şaşaalı, muhteşem.

Sap *i.* İp. Tel. Otların yerden başak veya yaprakların başladığı yere kadar olan düz ve dik yeri. Meyva, çiçek v.s. yi dala asılı ve bağlı tutan ince çöp. Aletlerin elle tutulacak yeri, kabza.

Sapa *s.* Doğru yolun üzerinde olmıyan, ancak sapılmakla gidilebilen. Yolu kestirme olmayıp dolaşık olan, semtsiz.

Sapan *i.* Taş atmağa mahsus ip alet. Bir ağır yükü tartmak veya yukarı çekmek üzre takılan kısa ve kalın ip.

Sapanbalığı *i.* Köpekbalığının testere burunlu büyük cinsi.

Saparna *i.* Tıpta kullanılan maruf bir otun kökü.

Saparta *i.* Bir batarya topun birden ateş etmesi, alabanda ateşi. *c.* Şiddetli tekdir, tazir.

Sapılmak *f.* Dönülmek, yol değiştirilmek.

Sapır *h.* Yere dökülen şeylerin gürültüsünü taklit eder ve tekrarlanarak kullanılır: *ağaçtan sapır sapır elma döküldü.*

Sapıtmak *f.* Doğru yoldan çıkmak, şaşırmak. Azmak, haktan ayrılmak. İfsat etmek. Sözü şaşırmak. Aklını oynatmak.

Sapkın *s.* Doğru yoldan sapmış, baştan çıkmış. Zıpkın.

Saplamak *f.* Sapına kadar sokmak, batırmak.

Saplanmak *f.* Sapına kadar girmek. Sokulmak, batırmak, girmek. *c.* Bir fikirde ısrar edip durmak.

Saplatmak *f* Batırtmak.

Saplı *s.* Sapı olan.

Sapmak *f.* Yol değiştirmek, giderken sağa veya sola dönmek, başka yol tutmak. Doğru yoldan çıkmak. Yanlış bir fikir ve kanaate düşmek, yanılmak, itikadını bozmak.

Sapsarı *s.* Çok sarı.

Sapsız *s.* Sapı olmıyan.

Saptırmak *f.* *Bak*: Sapıtmak.

Sara *i.* İnsanın kendini kaybederek düşmesini ve çırpınmasını mucip olan sinir hastalığı, tutar, lutarak.

Saraç *i.* At takımı *v.s.* meşin eşya yapan ve satan.

Saraçlık *i.* Saraç san'ati.

Sarahat *i.* Sarih oluş.

Sarahaten *h.* Açıktan-açığa.

Sarak *i.* İstihza.

Saraka *i. Bak:* Sarak.

Saralı *i.* Sarası olan.

Sararmak *f.* Sarı olmak. Benzi solmak.

Sarartmak *f.* Sararmasını mucip olmak.

Sarasker *i.* Başkumandan.

Saray *i.* Hükümdarların meskeni ve dairesi. Büyük konak. Büyük hükûmet dairesi.

Saraylı *s.* Sarayda büyümüş. *i.* Evvelce saraylarda cariyelikte v.s. hizmetlerde bulunmuş olanlar.

Saraylokması *i.* Sulu hamur ve yumurta ile yapılıp şekere atılan bir nevi lokma.

Sardalya, Sardalye *i.* Fıçı veya kutu içinde tuzla istif edilerek hıfzolunmuş küçük balıklar.

Sardoğan *i.* Bir cins yırtıcı kuş.

Sardun *i.* Balıkçıların kullandığı ihlamur kabuğu lifinden yapılmış halat.

Sardunya *i.* Soğuktan korunursa senelerce dayanır bir çiçek.

Sarf *i.* Sarfetmek işi. Bir lisanı terkip eden kelimelerin tebeddülâtından ve bir asıldan çıkmalarından bahseden ilim, gramer.

Sarfetmek *f.* Harcetmek, masraf etmek. Parayı alışverişte kullanmak, çevirmek, döndürmek. *c.* Birisini öldürmek.

Sarfi *s.* Sarf ilmine ait.

Sarfiyat *s.* Masraflar.

Sarfınazar *i.* Vazgeçme.

Sargı *i.* Kuşak. Yara, çıkık ve kırık bağlamağa mahsus uzun kesilmiş bez. Çocuk kundağını saran bez.

Sarhoş *s.* İçkilerden birini fazlaca içip muvazenesini kaybeden. İşrete düşkün.

Sarhoşluk *i.* Sarhoş oluş.

Sari *s.* Bulaşan, bulaşma. Salgın.

Sarih *s.* Açık, vazıh.
Sarik *i.* Hırsız.
Sarı *s.* Altın ve kükürt renginde olan. Sarışın. Benzi atık, soluk.
Sarıca *s.* Az sarı. Vaktile bir sınıf başıbozuk asker i.
Sarık *i.* Hoca ve imamların başlarına sardıkları beyaz veya yeşil tülbent.
Sarıklı *s.* Başına sarık sarmış, ilmiye sınıfı.
Sarılı *s.* Penkleri arasında sarısı olan. Sarılmış, dolanmış.
Sarılık *i.* Sarı renkte oluş. Benzin sararıp solmasını mucip bir hastalık. Ekinlere arız olan sarı hastalığı.
Sarılmak *f.* Bir şeyin etrafına dolanmak Kendi etrafına bir şey dolayıp içinde kalmak, bürünmek. Birinin boynuna kollarını doluyarak kucaklamak. Öpmek. Koşup yakalamak, kavramak, davranmak.
Sarım *s.* Keskin.
Sarım *i.* Sargı.
Sarımeşe *i.* Bir cins meşe ağacı.
Sarımsı Sarımtırak *s.* Sarıya çalar.
Sarınmak *f.* *Bak*: Sarılmak, bürünmek.
Sarısabur *i.* Sıbar denilen acı bir ot.
Sarısalkım *i.* Salkım ağacının bir cinsi.
Sarıot *i.* Bir cins tahta.
Sarışın *s.* Sarı saçlı, elâ gözlü ve beyaz benizli olan.
Sarkan *i.* Bakiye. Sarkık.
Sarkık *s.* Aşağıya doğru asılan. Gevşek, sölpük.
Sarkılmak *f.* Sarkmak.
Sarkınmak *f.* Sarkmak. Sataşmak.
Sarkıntı *i.* Haksız ve sebepsiz birine karşı yürüme, taarruz, tecavüz. Rahat bırakmama, sataşma.
Sarkıntılık *i.* Sarkıntı yapma.
Sarkıtmak *f.* Yukarıdan aşağıya indirmek, uzatmak. Koyuvermek. Asmak. Asılı tutmak.

Sarkmak *f.* Yukarıdan aşağıya doğru uzanmak. Asılı durmak. Artmak. Bir yere ini vermek.

Sarma *i.* Sarmak işi. Sarılmış şey. Yaprak dolması. Örülmüş kuzu barsaklarından veya içyağı zarından yapılan yemek.

Sarmak *f.* Etrafını çevirip dolamak. Bir şeyin içine dolayıp bağlamak. Kucaklamak, kolları içine almak. Etrafını kuşatmak. Bağ ve sargı ile bağlamak. Sarık, kuşak bağlamak. İpekli v.s. yi devşirip yumak yapmak. Almak. Tırmanmak. Yetişmek, uygun gelmek, hoşa gitmek. Lâkırdı ile birine satkşmak.

Sarman *s.* Azman, iri.

Sarmaşdolaş *i.* Sarılma, kucaklaşma.

Sarmaşık *i.* Rasgeldiği şeye sarılan ince ve uzun nebatatlar.

Sarmaşmak *f.* Kucaklaşmak.

Sarmısak *i.* Ağır kokulu ve kökü diş diş sebze.

Sarmısaklı *s.* Sarmısakla yapılmış.

Sarnıç *i.* Yazın kullanılmak için yağmur sularının birikmesine mahsus yeraltı su haznesi.

Sarp *s* Zor, güç, müşkül, sert. Yanaşılması veya anlaşılması zor.

Sarpa *i.* Karagöz balığının ufak nev'i. — **sarmak** *i.* Sarplaşmak.

Sarplaşmak *f.* Sarp ve zor olmak.

Sarpon *i.* Zahire komak için kazılıp üstüne toprak çekilen çukur. Oyuklu hamur teknesi.

Sarraf *i.* Para bozmak veya tebdil etmek işlerile oğraşan, muameleci, banker. Murabahacı.

Sarraflık *i.* Sarraf muamelesi ve mesleki Sarrafiye.

Sarrafiye *i.* Para bozmak veya değiştirmek için edilen kâr.

Sarsak *s.* Dermansızlıktan titriyen. Aptal.

Sarsaklık *i.* Sarsak oluş.

Sarsar *i.* Pek şiddetli ve soğuk rüzgâr.

Sarsık *s.* Yürürken titriyen.

Sarsıklık *i.* Sarsık oluş.

Sarsılış, sarsılma *i.* Sarsılmak işi.

Sarsılmak *f.* Oynatılmak, tahrik olunmak, titretilmek. Bozulmak, tabii halinden çıkmak. Zarar görmek. Muvazeneyi kaybetmek.

Sarsma *i.* Sarsmak işi.

Sarsmak *f.* Oynatmak, tahrik etmek, sallamak. Bozmak, tabii halini değiştirmek. Muvazeneyi kaybetmek. Zarara uğratmak.

Sarsıntı *i* Sallanma. Musibet, felâket. Zarar.

Sart *i.* Hasır sazından yapılmış halat.

Sası *i.* Küf ve çürük kokusu.

Sataşmak *f.* Tesadüf etmek. Karışmak. Kavgaya vesile aramak. Sarkıntılık etmek.

Saten *i* Yumşak ve parlak ince ipekli kumaş, atlas veya taklidi.

Sathan *h* Satıh itibarile.

Sathî *s.* Pek üstten. üstünkörü. Satha ait.

Satı *i.* Satış.

Satıcı *s.* Satan. *i.* Sokaklarda gezdirdiği malı bağırarak satan. **Ayak —***i.* Sokaklarda gezerek gezdirdiği malı satan.

Satıcılık *i.* Satıcı işi.

Satıh *i.* Bir şeyin üstten ve dışardan görünen cihetı. Derinliği olmıyan yüzü.

Satılık *s.* Satılmağa çıkarılmış.

Satılma *i.* Satılmak işi.

Satılmak *f.* Mal bedeli mukabilinde verilmek. Müşteri bulunmak, sürülmek.

Satım *i.* Satma.

Satın *i.* Para verip bir mal ve mülk alma, mübayaa. — **almak** *f.*

parasını verip almak, mubayaa etmek.

Satır *i.* Kâğıdın bir yanından öteki yanına kadar uzanan yazı sırası. Et v.s. kıymağa mahsus enli ve ağır bıçak. Vaktile cellâtların kullandıkları kısa, enli ve ağır bıçak. — **başı** *i.* Satırın başından başlaması icap eden cümle başı.

Satış *i.* Satma. Cali hareket, göstesiş.

Satma *i.* Satmak işi.

Satmak *f.* Bir mal ve mülkü para mukabilinde vermek. Olmıyan bir şeyi var göstererek öğünmek.

Satranç *i.* Dörtköşeli altmış dört haneye ayrılmış bir tahta üzerinde oynanan oyun. Dört köşelere ayrılmış şekil.

Satrançlı *s.* Satranç şeklinde çizilmiş ve boyanmış.

Sattırmak *f.* Satmasını mucip olmak.

Satvet *i.* Kuvvet, şiddet. Haşmet.

Sava *i.* Müjde.

Savacı *i.* Müjdeci.

Savak *i.* Suyun taksim olunduğu yerdeki kapalı havuz, su mahzeni. Suyu boşa akıtmak için değirmen arkının yanında yapılan yukarıdan aşağı sürmeli kapak.

Savan *s.* Geçen, geçici, devamsız. Değersiz.

Savap *i.* Doğruluk. Doğru düşünce ve mütalea. Hayırlı ve Allah indinde makbul iş ve hareket.

Savaş *i.* Kavga etme, muharebe. Uğraşma.

Savat *i.* Gümüş üstüne yapılan karakalem nakışlar, çayda hayvanlara su içirilen yer.

Savatlamak *i.* Savat yaparak süslemek.

Savatlı *s.* Savatla süslü.

Savlecan *i.* Cirit oyununda at üstünden yerdeki topu almağa

mahsus ucu iğri değnek. Şiddetle hücum.

Savlet *i* Saldırma.

Savma *i* Savulan. Savmak işi.

Savmak *f.* Kovmak, tardetmek. Atlatmak, geçirmek. Geçmek, iyileşmek.

Savruk *s* Düşüncesiz, patavatsız.

Savrulmak *f.* Karıştırılmak, altüst edilmek. Samanla karışık hububat havaya atılıp ayrılmak Uçurulmak. Dağılıp yok olmak.

Savsa *h.* Yavaş, ağır.

Savsaklamak *f.* Avutmak, tehir etmek, savmak.

Savsalamak *f. Bak:* Savsaklamak.

Savul *h.* Çekil, destur, varda

Savulmak *f.* Sakınıp bir tarafa çekilmek.

Savurmak *f* Karıştırmak, altüst etmek. Saman ile karışık hububatı havaya atıp ayırmak. Suyu veya sulu şeyleri bir kaptan diğerine boşaltmak, havalandırmak. Havaya kaldırmak, uçurmak.

Savuşmak *f.* Geçmek, iyileşmek, iyi olmak. Gizlice kaçmak, çekilmek.

Savuşturmak *f.* Savuşmasını mucip olmak.

Savtî *i.* Ses, sada.

Savtî *s.* Savta ait. Sadalı harf.

Sây *i.* Çalışma. çabalama, emek. İş işleme. koşma.

Saya *i.* Ağnam memuru.

Saydelânî *s.* Eczacılık fennine ait.

Saydele *i* Eczacılık fenni.

Saye *i.* Gölge. Himaye.

Sayeban *i.* Gölgelik.

Sayedar *s.* Gölgeli. *c.* Hami.

Sâyetmek *f.* Çalışmak. iş işlemek. Koşmak.

Sayf *i.* Yaz mevsimi.

Sayfiye *i.* Yazı geçirmek için şehir harici köşk. Şehir civarı köyler.

Saygı *i.* Sayı, hesap. İtiyat, mülâhaza. Hür-

met, itibar. Hatır. Terbiye.

Saygılı *s.* Saygısı olan.

Saygısız *s.* Saygısı olmıyan, kaba.

Saygısızlık *s.* Saygısız oluş.

Sayha *i.* Bağırma.

Sayı *i.* Adet, rakam. Sayma. Hesap.

Sayıcı *i.* Koyun ve keçileri sayan memur.

Sayfa *i. Bak:* Sahife.

Sayıklama *i.* Sayıklamak işi.

Sayıklamak *f.* Uykuda veya hastalık dalgınlığında abuksabuk söylenmek, hezeyan etmek. Bir şeyi çok arzu edip daima onu düşünmek, onu hatırdan çıkarmamak.

Sayılı *s.* Sayılmış. Muayyen. Mahdut.

Sayılır *s.* Maruf, meşhur, adı sanı belli. Madut.

Sayılmak *f.* Miktarı anlaşılmak. Hesap edilmek, mahsup olunmak. İtibar olunmak. Muteber olmak.

Sayım *i.* Sayma. Ağnam vergisi.

Sayın *s.* Seçme.

Sayınmak *f.* İtiyatlı davranmak, mülâhaza ile hareket etmek.

Sayısız *s.* Sayılmamış, sayısı malûm olmıyan hesapsız, pek çok.

Sayışmak *f.* Hesaplaşmak.

Saymak *f.* Miktarı anlamak. Tadat etmek. Hesaba geçirmek. İtibar etmek, nazarile bakmak. Makbul ve muteber tutmak. Hürmet ve riayet etmek. Ehemmiyet vermek, mühimsemek. İhtiyat etmek. **Sövüp —** *f.* Küfretmek.

Saymamazlık *i.* Riayetsizlik, bürmetsizlik.

Sayrı *s.* Hasta, keyifsiz.

Sayrılık *i.* Sayrı oluş

Sayvan *i.* Sayeban, gölgelik. Etek gibi şeylerin etrafına konulan kırmalı süs.

Saz *i.* Hasır, sepet v. s. yaptıkları ince kamış.

Saz *i.* Her nevi çalgı. **İnce** — *i.* Alaturka çalgı takımı.

Saz *s.* Kelimenin sonuna gelerek yapan, uyduran manasına gelir: *çaresaz*, çare bulan.

Sazan *i.* Ekseriya sazlı ve kamışlı durgun sularda yaşıyan bir balık.

Sazcı *i.* Saz çalan.

Sazende *i.* Çalgıcı.

Sazlık *i.* Saz ve kamış biten yer.

Sebat *i.* Yerinde durma, oynamama. Caymama

Sebatlı *s.* Sabit. Sebat sahibi.

Sebatsız *s.* Sebat etmiyen.

Sebbetmek *f.* Sövmak.

Sebebile, sebeple *h.* Bir sebep dolayısile.

Sebebiyet *i.* Sebep olma, icap ettirme, bir şeyin vuku ve husulünü icap edecek hal.

Sebel *i.* Göze arız olup dumanlı görmeği mucip hafif bir perde.

Sebep *i.* Bir şeyin husul ve vukuunu icap eden şey. Vesile, bahane. Vasıta, alet.

Sebeplenmek *f.* Geçinmek.

Sebepli *s.* Bir sebebi olan.

Sebepsiz *s.* Sebebi olmıyan, bir hak ve bahaneye müstenit bulunmıyan.

Sebike *i.* Maden külçesi.

Sebil *i.* Yol. Sebilâne. Sokaklarda parasız ve hayır için dağıtılan içilecek su. *c.* Bol, ucuz.

Sebilci *i.* Hayrat olarak su dağıtan.

Sebilâne *i.* Yol üzerinde gelip geçenlerin parasız olarak içmeleri için su bulundurulan etrafı pencereli bina, sebil.

Sebk *i.* Geçme, ileride bulunma, evvelce geçmiş.

Sebketmek *f.* Geçmek, takaddüm etmek, ileride bulunmak, evvelce geçmiş olmak.

Sebükbar *s.* Yükü hafif,

yanında çok eşya bulunmıyan.

Sebükmağaz *s.* Akılsız.

Sebze, sebzevat *i.* Pişirilerek ve çiğ olarak yenilen nebat meyva, yaprak veya kökleri.

Secaya *i.* Seciyeler.

Secde *i.* İğilip yüzünü yere sürme.

Secdegâh *i.* Secde edilecek yer.

Seci *i.* Nesir olarak yazılan şeyin kafiyeli olması.

Seciye *i.* İyi ahlâk. Cibiliyet, karakter.

Seciyeli *s.* Seciye sahibi.

Seciyesiz *s.* Seciyesi olmıyan, ahlâksiz.

Seççade *i.* Küçük halı, kaliçe, keçe, kumaş v.s. den yapılmış namaz sergisi.

Seççadeçi *i.* Namaz seççadesini devşirip kaldıran hizmetçi.

Seçici *s.* Seçen, intihap eden.

Seçilmek *f.* İntihap olunmak, bir şeyin iyileri ayıklanmak.

Seçim *i.* Seçme.

Seçiş *i.* Seçme.

Seçkin *s.* Seçilmiş.

Seçme *i.* Seçmek işi.

Seçmece *s.* Seçmekle alınma.

Seçmek *f.* Bir şeyin en iyisini bulup ayırmak, intihap etmek, örendelemek, öğürtlemek. İyi görüp farkedebilmek.

Seçtirmek *f.* Seçmesini mucip olmak.

Seda *i. Bak:* Sada.

Sedaya *i.* Memeli hayvan sınıfı.

Seddade *i.* Supap.

Seddetmek *f.* Kapamak. Menetmek. Tatil etmek.

Sedef *i. Bak:* Sadef.

Sedi *i.* Meme.

Sedir *i.* Üstü minderli kerevet.

Sedye *i.* Hasta ve yaralıların nakline mahsus iki kişi tarafından götürülür, yatak, tezkere.

Sedyî *s.* Memeye ait. Meme şeklinde.

Sefa *i. Bak:* Safa.

Sefahet *i.* Sonunu düşünmiyerek lüzumsuz yere malını israf etme-

Zevk ve eğlenceye düşkünlük.

Sefain *i.* Sefineler.

Sefalet *i.* Alçaklık, aşağılık, hakirlik. Zaruret ve ihtiyaçtan çekilen sıkıntı.

Sefaret *i.* Elçilik, sefirlik.

Sefarethane *i.* Sefir ile maiyeti heyetinin resmî dairesi, elçilik.

Sefer *i.* Yolculuk, seyahat. Harbe gidiş. Bir devletin diğer bir devletle harp halinde bulunması. Askerin harpte veya harbe hazır bir halde bulunması. Defa, kere, nöbet.

Seferber *s.* Harbe sevkolunmuş veya olunmak üzre hazırlanmış asker, diğer bir devletle muharebe etmekte veya muharebeye hazırlanmış olan devlet.

Seferberlik *i.* Seferber oluş.

Seferi *s.* Sefere ait.

Seferlemek *f.* Sefer etmek.

Seferli *s.* Harbe giden.

Seferlik *s.* Seyahate, yolculuğa mahsus. Harbe ait. Defalık, kerelik: *Bu seferlik affettim.* *i.* Harp vakti.

Sefertası *i.* Yolculukta yemek taşınan ve sahan yerine kullanılan biribiri üzerine girmiş kap takımı.

Sefih *s.* Sefahat yapan.

Sefik, sefkidima *i.* Kan dökme.

Sefil *s.* Sefalet çeken. Adi, alçak.

Sefine *i.* Gemi.

Sefir *i.* Elçi.

Sefirlik *i.* Sefir vazifesi.

Segâh *i.* Bir musiki perdesi.

Seğirdin *i.* Yaya koşusu. Topun atıldığı zaman kundağın geri tepmesi.

Seğirdişmek *f.* Koşuşmak.

Seğirme *i.* Seğirmek işi.

Seğirmek *f.* Az oynamak, kımıldanmak, titremek. Damar ihtiyarsiz olarak titremek.

Seğirtmek *f.* Koşmak.
Seğmen *i.* Vaktile yeniçeri ocağına mülhak bir sınıf asker.
Seğrek *s.* Sık olmıyan, aralıklı.
Seğrekleşmek *f.* Sağrek olmak.
Seğrekleştirmek *f.* Seğrek yapmak.
Seğreklik *i.* Seğrek oluş.
Seha, sehavet *i.* Cömertlik.
Seher *i.* Sabah açılmağa başladığı zaman, şafak ile gün doğuşu arası, Uykusuzluk.
Seherî *s.* Sehere ait.
Sehhar *s.* Cazibali. *i.* Sihirbaz.
Sehim *i.* Hisse, pay. Devlet hazinesine ödünç verilen yaraya mukabil verilen faizli resmî senet, tahvilât. Korku, dehşet.
Sehiv *i.* Yanlışlık.
Sehpa *i.* Ayak satıcılarının üzerine tabla, ressamların tablo ve çalgıcıların nota koydukları, yüksek bir yere yetişmek için ayak altına konulan üç ayaklı iskemle, fotoğraf makinesi ayağı. Darağacı.
Sehven *i.* Yanlışlıkla.
Sekban *i. Bak:* Seğmen.
Sekenat *i.* Durma, kımıldanmama.
Sekene *i.* Sakinler.
Sekerat *i.* Sarhoşluk, dalgınlık. İnsanın ölmek üzre bulunduğu zamandaki dalgınlık, ihtizar.
Seki *i.* Direk ayaklığı, kürsütaşı. Oturalacak taş. Kerevet. Atın ayağındaki beyaz.
Sekir *i.* Sarhoşluk.
Sekiz *i.* Yediden bir fazla olan adet.
Sekizer *i.* Herbirine veya her defasında sekiz.
Sekizli *s.* Sekiz adedinde olan.
Sekizlik *s.* Sekizli oluş.
Sekme *i.* Sekmek işi.
Sekmek *i.* Bir ayak üzere sıçrayıp atılmak. Sıçrıya sıçrıya koşmak.
Seksek *i.* Bir nevi doğan. Tek ayakla oynanan bir oyun.
Seksen *i* Sekiz defa on.

Seksener *i.* Herbirine veya her defasında seksen.

Sekseninci *i.* Seksen de recesinde olan.

Seksenlik *i.* Seksen adet ve kıymetinde olan.

Sekstant *i.* Ufkî ve amudî zaviyeleri ölçmeğe mahsus alet

Sekte *i.* Durgunluk, kesilme, inkıta. Halel, rahne, zarar. Kanın birdenbire durması veya dönmesi gibi arıza, damla.

Sektedar *s.* Sekteye uğramış.

Sektirmek *f.* Sekmesini mucip olmak.

Sel *i.* Yağmurdan biriken derelerde ve oyuk yerlerde şiddetle akan su. Küçük seylâp.

Sel *i* Çekme.

Selâm *i* Sulh, asayiş, salim olma, sonu iyi ve hayırlı olma. Aşinalık, dostluk ve hürmete delâlet eden söz ve hareket. — **almak** *f.* Verilen bir selâmı elle veya sözle iade etmek. — **a durmak** *f. i.* Hürmet için dik ve muntazam durmak. — **etmek**, — **söylemek** *f.* Selâmet temenni etmek, selâmlamak. — **göndermek** *f.* Başkası vasıtasile selâmlamak. — **vermek** *f.* Elle veya iğilerek selâmlamak. — **resmi** *i.* Top atarak, silâhla veya elle selâmet temennisini anlatmak.

Selâmet *i.* Kusur ve ayıptan veya hastalıktan salim ve beri olma, emniyet, iyi ve hayırlı netice.

Selâmlamak *f.* Selâm vermek, silâhla veya top atarak askerce selâm resmini yapmak.

Selâmlaşmak *i.* Selâm alıp vermek.

Selâmlık *i.* Büyük daire ve konakların erkeklere mahsus kısımları. Hükümdarın merasim ile bir yere gitmesi.

Selâset *i.* İfadede açıklık.

Selâtin *i.* Sultanlar.

Selbetmek *i.* İnkâr etmek, kaldırmak.

Selbi *s* Selbe ait.

Selçukî *s.* Vaktile İran ve Anadoluda hükûmet süren Türkler.

Sele *i* Geniş çamaşır sepeti.

Selef *i.* Bir hal ve mevkide diğerinden evvel bulunmuş olan, halef mukabili. Geçmiş, eski. Cet.

Selika *i.* Güzel söyleme ve yazmadaki tabii istidat.

Selim *s.* Ayıp ve kusuru olmıyan sağlam, doğru, dürüst, sehi

Selinti *i.* Yağmur sularının dere halini aldığı küçük sel.

Selis *s.* Selâseti olan.

Sellüloit *i.* Pamuk barutu ile kâfuriden yapılan sert ve şeffaf maden.

Selp *i.* Kapma, zorla alma. Kaldırma. Nefiy, inkâr.

Selvi *i.* Yaprakları ince ve tırtıllı, koyu yeşil renkli ve kışın da yaprakları kurumıyan ağaç.

Selvilik *i.* Selvi ormanı.

Sem *i* Zehir, ağu.

Sema *i.* Gök. İşitme.

Semaan *h.* İşiderek.

Semahane *i.* Eski Mevlevî tekkelerinde dervişlerin dönmelerine mahsus yer.

Semahat *i.* Cömertlik.

Semahatli *i.* Cömert.

Semaî *s.* İşitmek esasına göre, Bir kıyas ve kaideye tâbi olmayıp işidildiği suretle vaki olan.

Semavat *i.* Semalar.

Semavî *s.* Semaya ait, gökten düşmüş.

Sembol *i.* Alâmet, nişan.

Semdar *i.* Zehirli.

Semek *i.* Balık.

Semelcemek *f.* Yıpramak.

Semen *i.* Yasemin.

Semen *i.* Semizlik. Paha, kıymet.

Semer *i.* Yük hayvan-

larının arkalarına konulan bir nevi palan. Hamal arkalığı.

Semerci *i.* Semer yapan.

Semercilik *i.* Semerci san'ati.

Semere *i.* Yemiş meyva. Fayda, kâr. Netice, hâsıl.

Semerli *s.* Semeri olan.

Semi *i.* İşitme, işidiş. Dinleme, kulak asma. Kulak.

Sem'i *s.* İşitme hassasına ait.

Semih *s.* Cömert.

Semirgin *i.* Semizlikten ağırlaşıp uyukliyan tembel.

Semirginlik *i.* Semirgin oluş.

Semirmek *f.* Semiz olmak.

Semirtmek *f.* Semirmesini mucip olmak.

Semiz *s.* Yağlı, besli.

Semizlik *i.* Semiz oluş.

Semizot *i.* Yaprağı kalınca bir sebze.

Semmî *s.* Zehirli.

Sempati *i* İnsanlar arasında biribirlerine karşı hissolunan meyil, cazibe.

Sempatik *s.* Sevimli.

Semt *i.* Cihet, taraf.

Semtülkadem *i.* Semada semtürres mukabili nokta.

Semtürres *i.* Ayakta duran bir adamın başının üzerinde göğe kadar bir hat uzatıldığı farzolunursa bunun semada nihayetleneceği nokta.

Semum *i.* Samyeli.

Sen *z.* Şahsî zamirin muhatabı: *Sen gel, sen al.*

Sena *i.* Medih.

Senakâr *s.* Sena eden.

Senato *i.* Meb'usan veya âyan meclisi.

Senaver *s. Bak:* Senakâr.

Senaverane *s.* Senaver olarak.

Sendelemek *f.* Ayakta duramayıp sarsılmak.

Sendika *i.* Rekabete meydan vermemek ve yekdiğerinin menfaatini korumak için teşekkül eden esnaf şirketi.

Sene *i.* Yeryuvarlağının güneş etrafında bir

devrî hareketinden ibaret on iki aylık müddet, yıl.

Senet *i.* Bir hakkı, bir malın tasarrufunu, ödünç parayı tasdik eden vesika. İki veya daha ziyade adamlar arasında bir akti ispat için yapılan ve yazılan mukavelename. **Tapu —** *i.* Emlâk ve arazinin tasarrufunu mübeyyin olarak hükûmet tarafından verilen resmî varaka. Delil.

Senetleşmek *f.* Senet alıp vermek.

Senetli *s.* Senetle tasdik olunmuş.

Senevî *s.* Seneye ait. Bir yılda vaki olan, yıllık.

Senfon *i.* Bir orkestrada çalınmak için bestelenmiş musiki parçası.

Senk *i.* Taş.

Sep *i.* Sövme.

Sepek *i.* Değirmen taşının dili.

Sepet *i.* Kamıştan, ince söğüt dalından, ince tahtadan veya saman, saz v.s. den yapılan örme kap.

Sepetçi *i.* Sepet ören.

Sepetçilik *i.* Sepetçi san'ati, örmek san'ati.

Sepi *i.* Tabaklık, ham deriyi işleme.

Sepici *i.* Tabak, ham deriyi işliyen.

Sepilemek *f.* Ham deriyi işlemek.

Sepili *s.* Tabaklanmış.

Sepk *i.* Bir madeni eritip kalıp dökme. Bir ibarenin tertip ve tanzimi sureti.

Sepken *i.* Serpilen şey. **Sulu —** İnce yağmur veya kar.

Sepketmek *f.* Bir madeni eritip kalıp dökmek.

Sepmek *f.* Yalayıp almak, nefesle çekerek içmek, sömürmek.

Serair *i.* Serirler.

Seramedan *i.* İlerigelenler.

Serap *i.* Ziyanın in'ikâs dolayısile çölde uzaktan su gibi görü-

nen manzara, pusarık, ılgımsalgım.

Serapa *s.* Baştanayağa.

Serbaz *s.* Korkusuz, perva sız.

Serbest *s.* Hür, muhtar, bir şeyle bağlı olmıyan, iradesi elinde. Mahcup olmıyan.

Serbestçe *s.* Serbest olarak.

Serbeste *s.* Başı bağlı, örtülü, gizli.

Serbesti *s.* Serbestlik.

Serbestlik *i.* Serbest oluş.

Serçe *i.* Boz renkli eti yenir küçük bir kuş.

Serçin *i.* Mekik dili. Seçme.

Serd *i.* Rabıtalı ve düzgün söyleme, beyan, ifade, izah.

Serdap *i.* Suyu soğuk tutmağa mahsus yeraltı.

Serdar *i.* Başkumandan.

Serdetmek *f.* Rabıtalı ve düzgün söy söylemek. Beyan, ifade ve izah etmek.

Serdirmek *f.* Sermesini mucip olmak.

Sere *i.* Açık olan başparmağın ucundan şehadet parmağının ucuna kadar olan mesafe ve ölçü.

Serefraz *s.* Başını yükselten. Mümtaz.

Seren *i.* Uzun, yuvarlak ve kalın çam kerestesi. — **direği** *i.* Yelken açmak için gemi direğine ufki veya meyilli bir surette bağlı ağaçlar.

Serenat *i.* Geceleyin açık havada yapılan konser.

Serencam *i.* Maçera. Encam.

Sereserpe *s.* Açıksaçık, serbestçe.

Seretan *i.* Yengeç. On iki burçtan biri.

Serfüru *i.* Başeğme.

Sergerdan *s.* Başı dönen, sersem. Mütehayyir.

Sergerde *i.* Baş. Eşkıya reisi.

Sergi *i.* Serilen ve yayılan şey. Satılmak üzere yere serilmiş eşya. Kıymetli mahsulât

ve mumulâtın seyredilmek ve satılmak üzre teşhir olundukları yer, meşher. Devlet hazinesinden verilecek para için tanzim olunmuş senet.

Sergin *s.* Serilmiş, yayılmış hasta.

Şergüzeşt *i.* Bir adamın mın başından gelip geçen vak'alar, macera.

Serhat *i.* Hudut başı.

Seri *s.* Çabuk, tez.

Seri *i.* Sıra, dizi, küllîyat.

Serian *h.* Süratle.

Serikâr *i.* İş başı, ikti dar mevkii.

Serilmek *f.* Yayılmak, döşenmek, hastalanıp düşmek. Düşmek.

Serin *s.* Az soğuk, sıcak olmıyan.

Serinlemek *f.* Serin olmak.

Serinlenmek, serinleşmek *f.* *Bak:* Serinlemek.

Serinletmek *f.* Serinlemesini mucip olmak.

Serinlik *i.* Serin oluş.

Serir *i.* Tahta karyola.

Serire *i.* Gizli şey, sır.

Serirî *s.* Tıbbın teçrübe ve ameliyat kısmına ait.

Seririyat *i.* Tıp talebesinin, muallimlerinin nezareti altında ameliyat görmelerine mahsus hastane.

Serîüzzeval *i.* Çabuk sönüp kaybolma.

Serkeş *s.* Baş kaldıran, itaatsiz, muhalif.

Serkeşane *s.* Serkeşlikle.

Serkeşlik *i.* Serkeş oluş.

Serlevha *i.* Makale, bahis v.s. yazıların başlarına konulan ve yazının neye ait olduğunu bildiren unvan.

Sermaye *i.* Tüccar ve esnafın ticaret ve san'atlerine esas ittihaz ettikleri mal ve para. Bir şeyin tüccara mal olduğu kıymeti. Faizin resülmali. *c.* Kazanılmış ilim. Fahişe.

Şermayedar *s.* Sermaye sahibi.

Serme *i.* Sermek işi.

Sermedî *s.* Ebedî, Daimî.
Sermek *f.* Yaymak, açmak. Döşemek. Yatırmak. Düşürmek, yere vurmak.
Sermest *s.* Sarhoş, baygın.
Sermestî *i.* Sermest oluş.
Sermet *i.* Ebediyet.
Sername *i.* Serlevha.
Sernügûn *i.* Devrilmiş. Muzmahil.
Serom *i.* Sütte ve kanda bulunup pıhtılaştıktan sonra ayrılan mayi. Bir hastalığa aşılanan hayvanın kanından alınıp o hastalığa karşı muaf kalmak için vücude şırınga edilen madde.
Serp *i.* Barsakları ihata eden içyağı.
Serpantîn *i.* Eğlencelerde serpilen ince ve uzun renkli kâğıtlar.
Serpenk *i.* Miğfer.
Serpilmek *s.* Azar azar saçılmak, öteye beriye dağılmak. İsraf olunmak. Yorgun adam kendini atıp yayılmak. Çocuk boy atıp büyümek.
Serpinti *i.* Azar azar serperek yağan yağmur. Dökülen bir sudan sıçrıyan damlalar. Kalan kısım.
Serpiştirmek *f.* Azar azar dağıtmak. Biraz su saçmak.
Serpme *i.* Serpmek işi. Dağınık benek ve çiçek.
Serpmek *f.* Azar azar saçmak. Su atmak.
Serptirmek *f.* Serpmesini mucip olmak.
Serpuş *i.* Başlık.
Serrişte *i.* İpucu. Behane.
Sersem *s.* Başı ve beyni dönüp aklını toplıyamıyan. Budala, alık. Unutkan.
Sersemlemek *f.* Sersem olmak.
Sersemlik *i.* Sersem oluş.
Serseri *s.* Boş gezen, işsiz, haylaz.
Serserilik *i.* Serseri oluş.
Sert *s.* Yumşak olmıyan. Katı, çetin. Dürüşt. Keskin, tiz. Hırçın, haşin. Şiddetli.

Sertlendirmek *f.* *Bak:* Sertleştirmek.

Sertlenmek, sertleşmek *f.* Sert olmak.

Sertleştirmek *f.* Sertleşmesini mucip olmak.

Sertlik *i.* Sert oluş.

Servet *i.* Zenginlik. Mal, mülk, arazi v.s. ve sahip oluş.

Servetli s. Zengin.

Servis i. Vazife. Nöbet.

Sesyum i. Bir nevi basit maden.

Serzede *s.* Başvurmuş, başgöstermiş.

Serzeniş *i.* Başakakma, çıkışma. Sitem. Güceniklik.

Ses *i.* Cisimlerin vuruşmasından, insan ve hayvanların hançeresinde hâsıl olan ve hava vasıtasile kulağımıza çarpan ihtizaz seda, savt.— **çıkarmak** *f.* Ses hâsıl etmek, susmamak. — **çıkmak** *f.* İşidilmek, ses hâsıl etmek Gürültü, patırdı yapmak.

Seslemek *f.* Dinlemek, kulak vermek Çağırmak.

Seslenmek *f.* Çağırmak.

Sesli *s.* Sesi olan, ses veren.

Sessiz *s.* Sesi olmıyan. ses çıkarmıyan. Sakin, sakit.

Set *i.* Kapama, tıkama. Menetme. Bir yol ve mecrayı kapayıp ihtilâtı kesen hail. Umumî seviyeden yüksek olan sathı. Duvar. Yağmur sularını toplamak için iki dağ arasına yapılan duvar, bent. Liman ve rıhtım duvarı. *c.* Hail, mâni, engel.

Setir *i.* Örtme, gizleme.

Setre *i.* Düz yakalı ve önü ilikli caket.

Setretmek *f.* Örtmek, gizlemek.

Sevabık *i.* Sabıkalar.

Sevahil *i.* Sahiller.

Sevap *i.* Bir hayırlı işe karşı Allahın mükafatı. Hayırlı iş. Doğru, doğru yol.

Sevda *s.* Aşk. Karasevda. Arzu. Heves.

Sevdalı *s.* Âşık Düşkün.

Sevdavî *s.* Sevdaya ait.

Sevdazede *s.* Vurgun, aşk kurbanı.

Sevdirmek *f.* Sevmesini mucip olmak.

Sevgi *i.* Kalben duyulan alâka, muhabbet, aşk, şefkat.

Sevgili *s.* Sevilen dost,

Sevici *s.* Seven. Âşık. Sevicilik yapan kadın, zurafa.

Sevicilik *i.* Bazı kadınların hemcinsini karı koca tarzında gayritabii sevmek meyli, zürafalık.

Sevilmek *f.* Sevgi celbetmek.

Sevim *i.* Sevme.

Sevimli *s.* Kendini sevdiren, cazibeli.

Sevimsiz *s.* Çirkin, kanısoğuk, antipatik.

Sevinç *i.* Sevinme, sevmekle hâsıl olan his

Sevinçli *s.* Sevinç duyan. Sevinç duyduran.

Sevindirmek *f.* Sevinmeyi mucip olmak.

Seviniş sevinme *i.* Sevinmek işi.

Sevinmek *f.* Sevinç duymak.

Sevir *i* On iki burçtan biri. Öküz.

Seviş *i.* Sevme.

Sevişmek *f.* Biribirini sevmek.

Seviye *i.* Beraberlik, ayni vaziyet ve derecede bulunma.

Sevk *i.* Öne katıp sürme, ileri götürme. Sebep olma. Gönderme. Gitme.

Sevketmek *i.* Öne katıp sürmek, ileri götürmek. Sebep olup bir neticeye götürmek. Göndermek. Gitmek.

Sevkıyat *i.* Sevkolunan şeyler.

Sevkulceyş *i.* Askerin sevk ve tahriki usulünden bahseden fen.

Sevkıtabii *i.* İnsiyak, girize, muhakeme mahsulü olmıyan hareketler.

Sevme *i.* Sevmek işi.

Sevmek *f.* Kalben şevgi duymak, dostluk göstermek. Âşık olmak. Beğenmek, arzu göstermek. Okşamak. Hoşlanmak.

Seyahat *i.* Uzak yerlere gitme, sefer.

Seyahatname *i.* Bir sey-

yahın gezdiği yerlerin ahvaline dair yazdığı kitap.

Seyelân *i.* Akma

Seyif *i.* Kılıç.

Seyir *i.* Yürüme, yürüyüş, gitme. Yolculuk, sefer. Gezme, gezinme. Eğlenmek için bakma, temaşa. Uzaktan bakıp karışmama. Görülecek ve gezilecek yer, görülmeğe değer alay veya eğlence.

Seyirci *i.s.* Seyreden,

Seyis *i.* Ata bakıp tımar eden hizmetçi.

Seyisane *i.* Yol erzakı yükletip üstüne de seyisin bindiği beygir.

Seyit *i.* Efendi. İlerigelen, baş, reis. Şerif.

Seylâni *i.* Hindistanın Seylân adasında çıkan bir nevi kıymetli taş.

Seylâp *i.* Sel suyu, sel halinde akan su.

Seyran *i.* Gezinme. Bakıp seyretme, temaşa.

Seyrengâh *i* Seyir yeri.

Seyrek *s. Bak*; Seğrek.

Seyreşmek *f. Bak*: Seğrekleşmek.

Seyretmek *f.* Yürümek, gitmek, gezmek. Bakmak, temaşa etmek.

Seyrettirmek *f.* Seyretmesini macip olmak.

Seyrisefain *i.* Deniz nakliyatı.

Seyyah *i.* Seyahat eden.

Seyyal *s.* Akan.

Seyyale *i.* Akan şey, mayi.

Seyyaliyet *i.* Seyyal oluş.

Seyyan *s.* Müsevi ve beraber olan iki şey.

Seyyanen *k.* Müsavaten.

Seyyar *s.* Gezen,dolaşan, seyahat eden, bir yerde mukim ve sabit olmıyan. Yerli olmayıp istenilen tarafa taşınan, müteharrik, portatif.

Seyyarat *i.* Seyyareler.

Seyyare *i.* Her gün yerini değiştiren ve güneşin etrafında dönen yıldızlar.

Seyyibe *s.* Dul kadın.

Seyyie *i.* Kötü iş, kötülük. Suç, kabahat, günah. Ceza.

Seyyip *i.* Dul erkek.

Seza, sezaver *s.* Lâyık, münasip.

Sezaverî *i.* Liyakat.

Sezdirmek *f.* Sazmesini mucip olmak.

Sezgi *i.* Sezme.

Sezilmek *f.* Dolayısile anlaşılmak, hissolunmak.

Sezinlemek *f.* Sezer gibi olmak, biraz hissetmek.

Sezinmek *f.* Anlayıp ses çıkarmamak.

Seziş *i.* Sezme.

Sezme *i.* Sezmek işi.

Sezmek *f.* Dolayısile anlamak, biraz hissetmek.

Si *e.* Bazı isimlere ilâve olunarak benzerlik bildirir: *Erkeksi*, erkeğe benzer.

Si *i* Musikide bir nota.

Sia *i.* Genişlik, bolluk. Refah.

Sicil *i.* Kayıt. Vesikaların, karar ve ilânların resmen kaydedilmesi. Memurun resmen tesbit edilen tercümeihali.

Sicilli *s.* Tesçil edilmiş. *c.* Sabıkalı.

Sicim *i.* Kenevirden kaytan kalınlığında ip.

Sidik *i.* Mesaneden dökülen pis su, çiş, idrar, bevil.

Sidikkavuğu *i.* Mesane, idrarın dışarı çıkmazdan evvel toplandığı yer.

Sidikli *s.* Çişli, üstüne çiş yapan, pis Sidik bulaşmış.

Sidikşekeri *i.* Şeker illeti.

Sidikyolu *i.* Erkek ve kadın tenasül aletinde idrarın dışarı çıktığı yol, bevil mecrası.

Sidikzoru *i.* İdrarın tutulması illeti.

Sidre *i.* Arabistan kirezi.

Sif *i.* Herbir masrafı dahil olduğu halde malın gideceği limanda teslim olunması.

Sifilis *i.* Frengi hastalığı.

Sifon *i.* Bir kabı çevirmeksizin içindeki ma-

yil diğer bir kaba nakil için kullanılan bir ucu ötekinden uzun mukavves boru.

Siftah *i.* İlk alışveriş, aksataya başlama. İlk defa.

Siftahlamak *f.* Siftah yapmak.

Siftinmek *f.* Miskin miskin kasınmak.

Siga *i.* Fiilin tasrifinden hâsıl olan mazi, muzari, istikbal v. s. gibi muhtelif şekillerin herbiri.

Siga *i.* Şiilerce mutaber olan muvakkat nikâh.

Sigara *i.* Cigara.

Sigaralık *i.* Ağızlık.

Siğil *i.* Kurbağa v s. nin pisliğinden suyun üzerinde hâsıl olan veşil kabarcıklar. Elde, ayakta, memede çıkan ufak kabarcıklar.

Sigorta *i.* Mal, mülk ve eşyanın bir kazaya ve ziyana uğraması mukabilinde tazmin ve bir adamın vefatında muayyen olan parayı vârislerine ödemek üzere bu işle uğraşan müesseselerin muayyen ve mukassatan bir ücret mukabilinde yaptıkları muamele.

Sigortacı *i.* Sigorta muamelesi yapan

Sigortalı *s.* Sigorta edilmiş.

Sihan *i.* Kalınlık.

Sihir *i* Büyü.. Cazibe.

Sihirbaz *s.* Büvücü.

Sihirbazlık *i* Büyücülük.

Sihrî *s.* Sihre ait.

Sihirlemek *f.* Büvülemek.

Sihirlenmek *f.* Büyülenmek.

Sihirletmek *f.* Büyületmek.

Sihirli *s.* Büyülü.

Sikke *i.* Meskûkâta ve dirhemlere vurulan damga. Darbolunmuş madenî para Düz yol ve sokak.

Sikke *i.* Vaktile Mevlevî dervişlerin giydikleri uzun külâh.

Sikkezen *i.* Sikke vuran.

Siklon *i.* Şiddetli ve büyük kasırga.

Sil *i.* Verem.

Silâh *i.* Ateşli veya kesici öldürücü alet. *c.* Delil, müdafaa vasıtası. — **atmak** *f.* Dolu silâhı patlatmak, ateşlemek.

Silâhane *i.* Asker silâhları deposu.

Silâhendaz *i.* Tüfek atan asker. Silâhlı.

Silâhlandırmak *i.* Silâh vermek, teslih etmek.

Silâhlanmak *f.* Silâh edinmek, silâha sarılmak.

Silâhlı *s.* Silâh taşıyan, müsellâh. *i.* Silâh kullanan asker.

Silâhlık *i.* Silâh koymağa mahsus meşin kemer.

Silâhsız *s.* Silâhı olmıyan. *i.* Vücudü silâh kullanmıya müsait olmayıp hafif hizmetler de kullanılan asker.

Silâhşor *i.* Silâh taşıyan adam. Silâh kullanmada mahir. Cengâver ve harp adamı.

Silâhşorlük *i.* Silâhşor oluş.

Silâhtar *i* Eskiden silâhları muhafaza eden memur.

Sildirmek *f.* Silmesini mucip olmak.

Silecek *i.* Büyük hammam havlusu.

Silgi *i.* Silecek şey. Yazı tahtasından yazıları silmek için kullanılan çuha veya sünger.

Silik *s.* Silinmiş, yazı ve nakışlar bozulmuş. *c.* Kendini göstermemiş, tanınmamış.

Silindir *i.* Merdane, ustüvane.

Silinmek *f.* Bir şeyin suyu el veya bez ile alınıp kurulanmak veya temizlenmek. Kazınmak, aşınmak.

Silinti *i.* Silme ve kazıma eseri.

Silisyom, *i.* Basit cisimlerden bir maden,

Silk *i.* İnci ve tespih gibi tanelerin geçirildiği iplik v.s. Dizi,

sıra. *c.* Sıra, tertip. takım.

Silki *i.* Uykuda sıçrama, raşe ile uyanma. *s.* Titrek.

Silkinmek *f.* Şiddetle sarsılmak.

Silkinti *f.* Ürkme. Sarsılma.

Silkişmek *f.* Kendi üstündeki toz ve toprağı düşürmek için vücudünü şiddetle sallamak.

Silkme *i.* Silkmek işi. Ufak doğranmış patlıcan veya kabak ile yapılmış et yemeği.

Silkmek *f.* Sallıyarak üstündeki şeyleri veya toprağı düşürmek. sallıyarak veya vurarak temizlemek.

Silktirmek *f.* Silkmesini mucip olmak.

Sille *i.* Açık el ile vurulan tokat, şamata.

Silli *s.* Verem hastalığına dair.

Sillürrie *i.* Akciğer veremi hastalığı.

Silme *i.* Silmek işi. *s.* Rendelenmiş,tıraş edilmiş. Üstündeki fazlası alınmış — **tahtası** *i.* Ölçek duruklamasını almak için kullanılan tahta.

Silmek *f.* Yaş bir şeyi el veya bezle kurutmak veya temizlemek. Rendelemek, pürüzünü alıp temizlemek. Ölçek üstünün duruklamasını alıp düz yapmak. Kaldırmak, bozmak. Aşındırmak.

Silsile *i.* Zencir. Biribirine bitişik dizi ve sıra. Pederlerden evlâda sıra ile gelen nesep.

Silsilename *i.* En büyük cedde kadar bütün aile isimlerini havi cetvel, şecere.

Sim *i.* Gümüş. Gümüş taklidi sırma veya maden.

Sim *m.* Bazı sıfatların başına gelip mubalâğa bildirir: *Simsiyah*, çok siyah.

Sima *i.* Yüz, çehre, beniz.

Simap *i.* Civa.

Simhak *i.* Kemikleri örten ince deri, zar.

Simit *i.* Halka şeklinde has ekmek. Denize düşenin kurtulmak için sarıldığı mantar yuvarlak, cankurtaran.

Simitçi *i.* Simit yapan ve satan.

Simsar .. Alışverişte alan ile satan arasında vasıtalık eden, tellâl, kumusyoncu.

Simsariye *i* Simsar ücreti, tellallık.

Simsarlık *i.* Simsar işi. Simsariye.

Simya *i.* Olmıyan bir şeye vücut verme bâtıl ve mevhum ilmi.

Sin *i.* Çukur, kabir.

Sin *i.* Diş. Yaş.

Sinameki *i.* Yaprakları ilâç olarak kullanılan bir ot.

Sinan *i.* Mızrak ve süngü demiri ve keskin sivri ucu.

Sincabi *s.* Sincap renginde koyu kurşuni.

Sinagog *i.* Havra.

Sincap *i.* Ağaçlarda yaşıyan tavşana benzer kemirici bir hayvan.

Sindik *i.* İflâs işlerinin tasfiyesi için ticaret mahkemesi tarafından tayin olunan vekiller.

Sindirmek *f.* Simesini mucip olmak.

Sine *i.* Göğüs.

Sinek *i.* Birçok nevileri bulunan kanatlı ve siyah pis bir böcek.

Sineklik *i.* Sinekleri kovmağa mehsus yelpaze veya kâğıt saçak,

Sinema, sinematoğraf *i.* Hususî bir fotoğraf makinasile bütün hareket ve vaziyetlerin çok seri bir surette fotoğraflarını kurdelâ üzerine alıp bu fotoğrafları perdede aksettirerek hareketleri aynen gösteren makina. **Sesli** — *i.* Perdede hareketleri canlandırmakla beraber sesi de hususî bir cihaz vasıtasile temin eden sinema makinesi.

Singin *s.* Hazmı kolay

Sini *i.* Üzerinde yemek yenilen dairevî büyük tepsi.

Sinin *i.* Seneler.

Sinir *i.* İnsan ve hayvanların his ve hareketlerini nakle hizmet eden sert ve kavice iplik gibi yollar, asap.

Sinirlemek *i.* Etin sinirlerini çıkarıp temizlemek. Ağır yaralı olup kurtarılması kabil olmıyan veya herhangi bir maksatla öldürülmesi icap eden at, katır, merkep ve devenin bacağının sinirlerini kesip öldürmek.

Sinirlenmek *i.* Sinirleri harekete gelmek, asabileşmek, canı sıkılmak, kızmak. Hayvanın sinirleri kesilerek öldürülmek.

Sinirli *s.* Asabî.

Sinirmek *f. Bak:* Sindirmek.

Sinlemek *f.* Vahşî hayvan derinden inlemek.

Sinme *i.* Sinmek işi.

Sinmek *f.* Çukura, deliğe sokulmak, batmak, gizlenmek. Hazmolunmak. Geçmek, nüfuz etmek. Toprağın içine girmek, cezbolunmak. Korkup büzülmek. Şiş inmek, dağılmak.

Sinnen *h.* Yaşça.

Sinirmek *f.* Silkinmek.

Sinsi *s.* Gizli, saklı, yılan gibi gizliden sokan ve münafıklıkla zarar veren.

Sinsilik *i.* Sinsi oluş.

Sintine *i.* Geminin içinde en aşağı kısmı, ambarın altı.

Sipah *i.* Asker.

Sipahi *i.* Vaktile bir sınıf süvarî askeri.

Sipariş *i.* Ismarlama, bir şeyin yapılması veya gönderilmesi için emir verme. Bir maaş sahibinin maaşından bir kısmını diğer bir yerdeki akrabasına havale vermesi

Sipehdar *i.* Sarasker.

Sipehsalar *i.* Sarasker.

Siper *i.* Kalkan. Arkasına saklanacak şey. Yağmur, rüzgâr ve güneşe mâni olacak saçak, perde v.s. Güneşin ziyasından gözleri muhafaza eden şapka kenarı. İstihkâmdaki askeri düşmanın mermilerinden koruyan set, harpte askerin kazıp içine gerdiği çukur, hendek.— **almak** *f.* Siper arkasına çekilip kendini muhafaza etmek.

Siperisaika *i.* Paratoner.

Sipihr *i.* Gök, sema. *c.* Talî.

Sir *i.* İngilizlerde bir asalet unvanı

Sirayet *i.* Geçme, bulaşma, yayılma.

Siret *i.* Ahlâk, tabiat.

Sirkat *i.* Hırsızlık.

Sirke *i.* Yemeğe, salataya konulan ekşimiş üzüm suyu. Bit gibi böceklerin yumurtası.

Sirkengebir *i.* Bal ve sirke şerbeti.

Sirkinmek *f.* Uykudan helecanla uyanmak.

Sirkmek *f.Bak:* Silkmek.

Sirküler *i.* Ayni işe dair birçok adamlara gönderilen basma umumî mektup, tamim.

Sis *i.* Yere inmiş buluttan ibaret rutubetli duman, pus.

Sislenmek *f.* Sis hâsıl olmak. Buğulanmak.

Sisli *s.* Sisi olan.

Sismoğraf *i.* Zelzelenin cihet, müddet ve süratini bildiren alet.

Sistem *i.* Usul, tertip. Mezhep,meslek, kaide.

Sistematik *i.* Usul dairesinde

Sitayiş *i.* Övme, medih.

Sitayişkâr *s* Sitayişte bulunan.

Sitem *i.* Zulüm, haksızlık. Cevir. Çıkışma tazir. Serzeniş. Güceniklik.

Sitemdide *s.* Siteme uğramış.

Sitemkâr *i.* Sitem eden.

Sitil *i.* Su taşımağa ve hayvanlara su vermeğe

mahsus büyük bakraç. Gümüşten zencir ile asılır buhur ve kahve mangalı Eski tarz berberlerin müşterilerin başını yıkadıkları musluklu ve asılı bakır kap. Kalafatçıların zift kaynattıkları kulplu kazan.

Sitte *i* Altı.

Sitteisevr *i.* Arzın nisanda Sevr burcunda bulunduğu altı günlük fırtına.

Sittin *i.* Altmış — sene *i.* Altmış sene demek olup çok zamanı anlatır.

Sivase *i.* Ağzı enli bir testere.

Sivil *i s.* Resmî üniformalı olmıyan, başıbozuk kıyafeti. —**polis** *i* Başıbozuk elbisesi giyen polis taharri memuru.

Sivilce *i.* Ufak çıban.

Sivirmek *f.* Sivri ve keskin olmak. Boy atmak. Uzamak.

Sivritmek *i.* Sivri etmek.

Siviş, sıvış *i.* Silme, bozma, kaldırma. Kaybolma.

Sivişik *s.* Kayar, lüzumcetli, yapışkan.

Sivişme *i.* Sivişmek işi.

Sivişmek *f.* Kaymak, kaçmak. Sıvışmak.

Sivişyılı *i.* Bir kameri devrin sen senesi, otuz üç sene ve dört aydan ibaret devri kameride şemsî ile kameri arasında kaybolan bir sene.

Sivri *s.* Ucu ince ve keskin. Boy atmış, boylu.

Sivriakıllı *s.* Hoppa.

Sivriboylu *s.* Boyu uzun.

Sivriköşe *i.* Hâd zaviye.

Sivrilce *i. Bak:* Sivilce.

Sivrileşmek *f.* Ucu ince ve keskin olmak. Boy atmak.

Sivrilik *i.* Sivri oluş.

Sivrilmek *f. Bak:* Sivirmek. *c.* Meydana çıkmak, terakki etmek. Şöhret kazanmak.

Sivriltmek *i.* Sivrilmesini mucip olmak.

Sivrisinek *i.* Malarya ve sıtma hastalıklarını a-

şılıyan bataklık yerlerde yaşar küçük ve sokucu sinek.

Sivritmek *f. Bak:* Sivriltmek.

Siya *ih.* Küreği tersine kullanarak kayığı geriye doğru yürütme.

Siyah *s.* Kara renk.

Siyahbaht *s.* Fena tali.

Şiyahî *s.* Zenci.

Siyahlanmak *f.* Kararmak.

Siyahlatmak *f.* Karartmak.

Siyahlı *i.* Karalı. Yaslı.

Siyaklık *i.* Karalık. Karaltı.

Siyak *i.* Sözün gelişi. İfade tarzı.

Siyaset *i.* Hükûmet, memleket idaresi. Cezaya, müstahak olanların cezalarını vermede şiddet. İdam cezası. Devletler arasındaki münasebat ilmi, diplomatlık, politika. — **yeri** *i.* İdam cezası infaz olunan yer.

Siyaseten *h.* Siyaset icabınca.

Siyasetgâh *i.* Siyaset yeri.

Siyasî *s.* Siyasete ait. Siyaset işlerine vâkıf, diplomat.

Siyasiyat *i.* Siyasî işler.

Siyasiyun *i.* Siyasîler.

Şiymek *f.* Duvara işemek. Azmak.

Siz, sız *i.* Yokluk bildirir ve ilâve olunduğu isimle beraber bir sıfat teşkil eder: *elsiz, tatsız.*

Siz *z.* «Ben» zamirinin cem'idir: *Siz verdiniz.*

Sıbyan *i.* Sabiler. — **mektebi** *i.* Eski tarzda iptidaî mektebi.

Sıcacık *s.* Az sıcak.

Sıcak *s.* Yakmıyacak derecede kızgın, ısınmış, suhunet derecesi fazla. *i.* Sıcaklık, hararet. İçinde sıcak su ile yıkanılan yer, hamam.

Sıcakkanlı *s.* Sevimli, herkesle çabuk dost olur, ünsiyetli, cazip, sempatik.

Sıcaklık *i.* Hararet, sıcak oluş.

Sıçan *i.* Fare.

Sıçandişi *i.* Çamaşır etrafına yapılır ince sivri oya.

Sıçankırı *i.* Sıçan tüyüne benzer at rengi.

Sıçanotu *i.* Arsenik denilen zehirli madde.

Sıçanyolu *i.* Yeraltı oyulmuş mecra.

Sıçılmak *f.* Barsaklarda toplanan pislik dışarı çıkarılmak. Berbat olmak.

Sıçırtkan *i.* Hastalıklı ortalığı pisliyen.

Sıçırtmak *f. Bak:* Sıçtırmak.

Sıçrama, sıçrayış *i.* Sıçramak işi.

Sıçmak *f.* Barsaklarda toplanan pisliği kıçtan çıkarmak. Berbat etmek.

Sıçramak *f.* Yukarıya kalkıp öteye fırlamak, zıplamak, yukarı doğru atlamak. Fışkırmak.

Sıçratmak *f.* Sıçramasını mucip olmak.

Sıçtırmak *f.* Sıçmasına sebep olmak *c.* Çok korkutmak.

Sıdık *i.* Doğruluk, gerçeklik. Hulûs.

Sıfat *i.* Bir şahıs veya şeyin arızî olan hali. İnsanın bir iş ve harekette bulunmak salâhiyeti. Surat, çehre, beniz. Dıştan görünüş. Bir şahıs veya şeye arız olan hali gösteren kelime.

Sıfır *i.* Yalnız olduğu zaman bir kıymeti olmadığı halde sağ tarafına yazıldığı rakamın mertebesini artıran «0» işareti. *s.* Boş, kıymeti olmıyan.

Sığ *i.* Çok derin olmıyan. Demir veya nehir kenarı.

Sığamak *f. Bak:* Sıvamak.

Sığanmak *f. Bak:* Sıvanmak.

Sığar *i.* Sağırlar, küçükler.

Sığdırmak *f.* Sığmasını temin etmek.

Sığın *i.* Geyiğin iri ve benekli bir cinsi.

Sığınmak *f.* Dayanmak, iltica etmek.

Sığır *i.* Çift sürmede, araba çekmede kullanılan, eti ve sütüden istifade edilen öküz ve manda gibi ehli hayvan, karasığır.

Sığırçık *i.* Çekirgelerle mücadele eden serçeden büyük siyah kuş.

Sığırgözü *i.* Papatyanın iri ve sarı nev'i.

Sığırlık *i.* Ahmaklık.

Sığırtmaç *i.* Sığır çobanı.

Sığışmak *f.* Sıkılarak bir yere girmek, zorla sokuşmak.

Sığıştırmak *f.* Sığışmasını mucip olmak.

Sığlık *i.* Suyu sığ olup geçit veren kumluk.

Sığmak *f.* Bir kabın içine girmek, alınmak, istiap olunmak.

Sıhhat *i.* Gerçeklik, doğruluk. Sağlamlık, dürüstlük, sakat ve noksan olmama, sağlık. Yanlış olmama.

Sıhhî *s.* Sıhhate ait.

Sıhhiye *i.* Sıhhat işlerine bakan daire.

Sıhrî *s.* Sıhriyete ait

Sıhriyet *i.* Evlenme ile hâsıl olan akrabalık.

Sık *s.* Birbirine yakın ve bitişik. Dar. Nadir olmıyan, çok vaki olan. —— *h.* Birbirine yakın olarak. Birbirini müteakip: *Sık sık görüşelim.*

Sıkboğaz *h.* Birini şaşırtıp zorla kendisinden bir şey alma.

Sıkı *s.* Dar, geniş olmıyan. Pek, katı, sert. Acele, süratli. Şiddetli.

Sıkı *i.* Darlık, sıkıntı, ıstırap. Şiddet. Ağızdan dolan ateşli silâhta barut ve kurşunun üstünden namlıya sokulan bez, kâğıt v s.

Sıkıfıkı *i.* Pek bitişik, pek devamlı.

Sıkıştırmak *f.* Israrla sual etmek, tazyik etmek.

Sıkılma *i.* Sıkılmak işi.

Sıkılmak *f.* Daralmak, darlaşmak, tazyik olunmak. Muztarip olmak, sıkıntı çekmek. Utan-

mak, mahcup olmak. Sıkıntıda olmak.

Sıkıntı *i.* Darlık, zaruret, ihtiyaç. Kasavet, keder. Istırap. Sıklet, ağırlık. Sıkılmış meyva posa ve cibresi.

Sıkışmak *f.* Biribirini sıkacak surette yığılmak, kalabalık olmak. Darlaşmak. Mecbur kalmak.

Sıkıştırmak *f.* Sıkışmasını mucip olmak.

Sıklam *s. Bak* : Sırsıklam.

Sıklamak *s.* Sıkılarak zorla ağlamak. Islık çalmak.

Sıklanmak *f. Bak:* Sıklaşmak.

Sıklaşmak *f.* Biribirine yakın gelmek, araları azalmak. Biribiri arkasında ve aralıksız vukubulmak.

Sıklaştırmak *f.* Sıklaşmasını mucip olmak.

Sıklatmak *f.* Sık yapmak. Sık sık vukubuldurmak. Aralıklarını azaltmak.

Sıklet *i.* Ağırlık. Sıkıntı.

Sıklık *i.* Islık, ıudak ağızdan düdük gibi çıkarılan ses.

Sıklık *i.* Sık oluş.

Sıkma *i.* Sıkmak işi.

Sıkmak *f.* Darlıtmak, tazyik etmek. El ile sıkıştırıp suyunu almak. Kuvvet vermek. pekleştirmek. El içine alıp sıkıştırmak. Zorlamak. Sıkıntı vermek, silâhı ateş edip boşatmak.

Sıla *i.* Ulaşma, kavuşma. Vatan ve ailesine ulaşma, ziyaret etme. Vatan, memleket. **Daüs — *f.*** Vatan hasreti çekerek hâsıl olan ruhî bir hastalık.

Sımah *i.* Kulakdeliği.

Sımak *f.* Bozmak, kırmak, kesmek, koparmak.

Simizdi *i.* Ahıt ve vaıdı bozma, vefasızlık.

Simizmak *f.* Ahit ve vaıdi bozmak, tutmamak.

Simsıkı *s.* Pek dar, pek ziyade sıkışmış.

Sınaat *i.* San'atkârlık. Ustalık, meharet.

Sınaî *s.* San'ate ait. Tabiî ve hilkî olmıyan, yapma.

Sınamak *f.* Tanımak için koklamak. Denemek, tecrübe etmek.

Sınangılı *s.* Denenmiş.

Sınanmak *f.* Denenmek.

Sınar *s.* Bildik, bir soydan olan.

Sıncan *i.* Dikenli ve sakızlı bir çalı.

Sındı *i.* Büyük makas.

Sındık, sındırgı *i.* Bir mağlûbiyetin vukubulduğu yer.

Sındırık *i.* Sındırma.

Sındırma *i.* Sındırmak işi.

Sındırmak *f.* Bozmak, mağlûp etmek, batırmak.

Sıngın, sınık *s.* Kırık, dökük, perişan, perakende. dağınık. Bozgun, mağlûp.

Sınıf *i.* Tabaka, derece, takım, bölük, zümre.

Sınır, sınor *i.* İki memleket ve devlet veya iki mülk arasını tefrik eden hat, hudut.

Sınırdaş *s.* Müşterek hududu olan, hemhudut.

Sınmak *f.* Kırılmak, bozulmak. Dağılmak, perişan olmak. Mağlûp olmak.

Sıpa *i.* *Bak:* Sehpa.

Sıpa *i.* Eşek yavrusu.

Sır *e.* Bazı sıfatların başına gelip mubalâğa anlatır ; *sırsıklam.*

Sır *i.* Çanak ve çömleğe sürülen parlak boya, vernik. Aynanın arkasına sürülen, camın ayna olmasını temin eden parlak madde. Gizli şey. Muamma. Mahrem. — **açmak** *f.* Mahrem bir şeyi söylemek. — **kâtibi** *i.* Mahrem muamelâta bakan şifre kâtibi. — **tutmak** *f.* Mahrem bir şeyi söylememek.

Sıra *i.* Dizi, saf. Tertip, nizam. Sınıf, mertebe, rütbe. Yazı satırı. Tahta kanape. Nöbet, muayyen vakit ve de-

rece. Fırsat. Seçmiyerek rasgele alma. Saf olarak uzanma. **Arkası** — *h* Arkadan, arkada. **Önü**—*h.* Önden, önde. **Yanı** — *h.* Beraber.

Sıraca *i.* Boğazda urlar çıkmasını ve bedenin bazı yerlerinde yaralar açılmasını mucip hastalık.

Sıracalı *s.* Sıraca hastalığı olan.

Sıralamak *f.* Sıraya komak, dizmek. Biribiri arkasından ve arkasını kesmeksizin söylemek. Çocuk yastık ve duvarlara tutunarak yürümeğe başlamak.

Sıralanmak *f.* Sıraya konmak, dizilmek, bir dizi teşkil edecek surette tertip olunmak.

Sıralatmak *f.* Sıralamasını mucip olmak.

Sıralı *s.* Dizilmiş, sıraya konmuş. Mürettep, muntazam. Münasip, yolunda.

Sırasız *i.* Karmakarışık. Münasebetsiz. **Vakitsiz** vakitsiz.

Sırat *i.* Yol. — **köprüsü.** *i.* Mukaddes kitaplara göre cennetin yolunda ve cehennemin üstünde kurulmuş pek dar, geçilmesi pek güç köprü.

Sıravari *h.* Sıra halinde.

Sırbistan, sırbiye *i.* Sırpların sakin oldukları kırallıkla idare olunur bir Balkan devleti, Yugoslavya.

Sırça *i.* Adi cam, şişe. Süs için kullanılan renkli camdan boncuk ve bilezik. Sahte elmas. Nakışlı billûr.

Sırdaş *s.* Biribirinden sır saklamıyan samimî arkadaş.

Sırdaşlık *i* Sırdaş oluş.

Sırf *s.* Halis, safi, sade. Münhasıran. Büsbütün, kâmilen. Ancak, mücerret, yalnız : *Bu işi sırf ben yaptım.*

Sırık *i.* Kabuğu soyulmuş ince uzun ağaç.

Sırım *i.* Deriden yapılan kaytan.

Sırıtkan *s.* Daima dişlerini gösterip sessiz ve çirkin çirkin gülen.

Sırıtkanlık *i.* Sırıtkan oluş.

Sırıtma *i.* Sırıtmak işi.

Sırıtmak *f.* Dudakları ayırıp dişleri göstererek soğuk soğuk gülmek. Ölmek veya soğuktan donmak. Bir kumaşa uymaz renkte iplikle dikilen dikiş çirkin görülmek. Ayıp ve kusuru görünmek.

Sırma *i.* İnce gümüş tel ve bunun altın yaldızlısı.

Sırmakeş *i.* Sırma işliyen.

Sırmalı *s.* Sırma ile işlenmiş.

Sırnaşık *s.* Taciz ve rahatsız eden, sıvışık.

Sırnaşık *f.* Taciz etmek, rahatsız etmek.

Sırp *i.* Adriyatik sahilinden Tunanın ötesine kadar yayılan İslâv cinsinden bir kavm.

Sırplı *i s.* Sırp.

Sırren *s.* Gizlice.

Sırrolmak *i.* Ortadan kaybolmak. Gizlenmek.

Sırsalamak *f.* Sallamak.

Sırsıklam *s.* Pek ıslak.

Sırt *i.* Arkanın belden yukarı kısmı, eğin. Dağın tepesinden eteğine kadar olan mail sathı, yamaç üstü. — **üstü** *h.* Arkası yere değerek.

Sırtar *i.* Omuzları kalın derili bir keler.

Sırtarmak *f.* Sırtını dayamakla kuvvetine güvenmek, cesaret göstermek. Kabarmak. Sırıtmak.

Sırtlamak *f.* Arkasına almak, sırtına yüklenmek. Sırtını dayamak. Arka vermek, dayanmak.

Sırtlan *i.* Mezarlardan ölüleri çıkarıp yiyen yırtıcı hayvan.

Sıska *s.* Karnına su dolmuş, istiska illetine tutulmuş. Kemik hastalığına duçar olüp

zayıf ve kuru kalan çocuk. *c.* Pek zayıf.

Sıskalık *i.* Sıska oluş.

Sıtma *i.* İptida üşümek ve titremekle başlıyarak sonra sıcaklık getiren hastalık, humma, malarya. Hararet nöbeti.

Sıtmalı *s.* Sıtmaya tutulmuş. Sıtması olan yer.

Sıva *i.* Duvara sürülüp taşların veya bağdadinin üstünü düzliyen harç.

Sıvacı *i.* Binalara sıva süren işçi.

Sıvacılık *i.* Sıvacı san'ati.

Sıvalanmak *f.* Sıva sürülmek.

Sıvalı *s.* Sıva sürülmüş.

Sıvama *i.* Sıvamak işi.

Sıvamak *i.* Sıva sürmek, sıva ile kaplamak. Bulaştırmak. Her tarafını kaplamak. Sıvazlamak, okşamak. Toplayıp katlamak. **Paçaları —** *f.* Gayrete gelmek.

Sıvanmak *f.* Sıva sürünmek, sıva ile kaplanmak.

Sıvaşmak *f.* Bulaşmak, sıva gibi üstüne sürülmek.

Sıvaştırmak *f.* Sıvanmasını mucip olmak.

Sıvazlamak *i.* El ile sürmek. Okşamak.

Sıvık, sıviş *s.* Cıvık, sulu ca, bulaşan.

Sıvırya *h.* Mütemadiyen, biribiri ardından.

Sıvışık *s.* Yapışkan. *c.* Daima taciz ve rahatsız eden.

Sıvışıklık *i.* Sıvışık oluş.

Sıvışmak *f.* *Bak:* Sıvışmak.

Sıyanet *i.* Koruma.

Sıyanetkâr *s.* Sıyanet eden.

Sıyırtmak *f.* Şiddetle dokunup sürtünerek bir şeyin yüzünü soymak, alıp götürmek. Üstünden iyice silerek almak. Çekerek çıkarmak.

Sıyırtmak *f.* Sıyırmasını mucip olmak.

Sıyrık *i.* Deri veya ka-

buğu sıyrılmış. *c.* Arsız.

Sıyrılmak *f.* Şiddetle sürtülerek soyulmak, derisi, kabuğu, boyası v.s si ayrılıp çıkmak. İyice silinerek alınmak. *c.* Usulle ve sürülür gibi çekilip savuşmak, işin içinden çekilmek.

Sıyrıntı *i.* Parmakla sıyrılmış veya sıyrılabilir kap bulaşığı.

Sızdırmak *f.* Sızmasını mucip olmak. *c.* Para çekmek.

Sızı *i.* İnce işliyen ağrı, sinir ağrısı. Istırap.

Sızılı *s.* Sızısı olan.

Sızıltı *i.* Ağlama, şikâyet, tazallüm, teşekkî. Hoşnutsuzluk.

Sızıntı *i.* Bir kaptan veya taşlar arasında damla damla sızıp akan su veya sulu şey.

Sızırmak *f.* *Bak:* Sızdırmak.

Sızlamak *f.* İnce ince ağrımak, sancımak.

Sızlanmak *f.* Ağlaşmak, teşekki, tazallüm etmek.

Sızlatmak *f.* Ağrıtmak, acıtmak.

Sızmak *f.* Ter gibi damla damla çıkmak, tereşşuh etmek. Sarhoş uyuyup yığılarak kalmak.

Skandal *i.* Rezalet.

Smokin *i.* Resmî ziyaretlerde geyilen önü açık siyah elbise.

Soba *i.* İçinde odun, maden kömürü yakılarak odaları ısıtan ve boruları vasıtasile dumanı dışarı salverilen saç, dökme demir veya çiniden kurulu ocak. Limonluk.

Sobacı *i.* Soba yapan ve temir eden, soba tüccarı.

Soda *i.* Çamaşırda, sabun yapmakta v.s. de kullanılan kimyevî madde.

Sodyom *i.* Sodanın esası olan basit cisim.

Sof *i.* Yün, yapağı. Yünden yapılan dokuma.

Parlak ve ince yün kumaş, alpak.

Sofa *i.* Odaların ortasındaki müşterek divanhane, koridor, salon. Kapı, çeşme v.s. yanında oturmağa mahsus taştan set. Bir nevi kanape.

Sofi *s* Tasavvuf ilmile meşgul alim. Derviş.

Sofra *i.* Üzerinde yemek yenen masa. Üstüne ekmek ve yemek konup etrafına oturularak yemek yenilen yer.

Sofra *i.* Kıç.

Sofracı *i.* Sofra hizmeti gören hizmetkâr.

Softa *i.* Mola, medrese talebesi.

Softalık *i.* Softa oluş.

Sofu *i.* Dindar, müttaki.

Sofuluk *i.* Dindarlık.

Soğan *i.* Uzun yaprağı ve kat kat zarlardan ibaret kökü yemeğe çeşni veren acı bir sebze. Lâle ve sümbül gibi çiçeklerin kökü. **Arpacık—ı** *i.* Ufak taneli soğan.

Soğancık *i.* Arpacık soğanı.

Soğuk *s* Sıcak olmıyan, harareti az, üşüten. Sevimsiz. *i.* Soğukluk. — **algınlığı** *i.* Nezle, üşümeden hâsıl olan hastalık — **almak** *f* Üşüyüp hasta olmak.

Soğukluk *s.* Az soğuk.

Soğukkanlı *s.* Sevimsiz, cazibesiz. Telâşsız, müteenni, düşünerek hareket eden.

Soğukkanlılık *s.* Soğukkanlı oluş.

Soğukluk *i.* Soğuk oluş. Soğuk muamele. Yemeğin sonunda yenen yaş yemiş ve çerez. Hamamın pek sıcak olmıyan aralık yeri.

Sağum *ı.* Soyma, gözü tokluğu.

Soğumak *f.* Soğuk olmak, sıcaklığı gitmek. Muhabbete halel gelmek, zaman bırakmakla unutmak. Gönülden çıkarmak.

Soğumsuz *s.* Doymaz, açgözlü.

Soğuşmak *f.* Su yere nüfuz edip tavlanmak.
Soğutmak *f.* Soğumasını mucip olmak.
Soğutulmak *f.* Soğuk edilmek. Muhabbet ve münasebete halel getirilmek.
Sohbet *i.* Arkadaşlık. Konuşma. Muhabbet.
Sokak *i.* Evler arasındaki yol. Ufak cadde.
Sokma *i.* Sokmak işi.
Sokmak *f.* Girdirmek, içeriye komak, tıkmak. Batırmak, Saplamak. Sançmak. *e.* Zarar vermek, aldatmak. İncitmek. **Burun —, par mak** — *f.* Karışmak.
Sokra *i.* İki tahta veya direğin birleşmesinden hâsıl olan ek yeri.
Sokturmak *f.* Sokması nı mucip olmak.
Sokulgan *s.* Her yere sokulur, herkesle çabuk dost veya ahbap olur, munis.
Sokulmak *f.* Araya girmek, tıkılmak.
Sokum *i.* Kuyruksokumu, kıçkemiği. Sokma.
Sokur *i.* Körsıçan. Kör, tek göz.
Sokuş *i. Bak:* Sokma.
Sokuşmak *f.* Sokulmak.
Sokuşturmak *f.* Sokuşmasını mucip olmak. Gizlice vermek.
Sol *i.* İnsan ve hayvanda kalbin bulunduğu taraf ve bu tarafta olanlar, sağ mukabili. Musikide beşinci nota.
Solak *s.* Sol elini kullanan.
Soldurmak *f.* Solmasını mucip olmak.
Solma *i.* Solmak işi.
Solmak *f.* Rengini ve parlaklığını kaybetmek, renk atmak, sölpümek.
Solucan *i* Toprağın içine sokulan ayaksız kurt. Barsakların içinde yaşıyan uzun kurt.
Soluğan *s.* Sık sık nefesi darlaşan. *i.* Nefes darlığı illeti.
Soluk *s.* Solmuş.
Soluk *i.* Nefes. An, lâhze.

Soluklanmak *f.* Geniş ve rahat nefes almak, rahatlanmak.

Solumak *f.* Dar dar ve sıkıntı ile nefes almak.

Solutmak *f.* Solumasını mucip olmak.

Som *i.* Bıçak v.s. sapı yapılan balık dişi. *s.* Yekpare, bütün ve içi dolu.

Soma *s.* Boş, beyhude. Yekûn, mecmu. Hamule.

Somak *i.* Yaprağı boyacılıkta ve tabaklıkta kullanılır, ekşi olan meyvası yemeklere konulur küçük bir ağaç.

Somaki *i* Renkli mermer.

Somat *i.* Sıra ile konmuş yemek sofrası. Ziyafet

Somun *i.* Yuvarlak ve kabarık ekmek. Yumru şey, deve ayağı gibi şiş ve yumşak şey. Ucu vidalı çivinin ucuna geçirilmeğe mahsus köşeli demir pul.

Somurdanmak *f.* Homurdanmak, söylenmek.

Somurmak, somrtmak *f.* Yüzünü buruşturup dargın durmak, surat asmak.

Somurtkan *s.* Somurtmuş.

Somye *i.* Minder yerine konulan demir telden yaylı yatak altı.

Son *i.* En gerideki, uç, nihayet, encam, akıbet. Döl eşi, meşime. — **nefes** *i.* Ölmek üzre oluş, ihtizar.

Sonbahar *i.* Kış ile yaz arasındaki senenin üçüncü mevsimi.

Sonda *i.* Bir şeyin içine sokmak ve daldırmak ile muayeneye mahsus alet.

Sondaj *i.* Suyun derinliğini ölçme; iskandil.

Sondurmak *f.* İleri sürmek, uzatmak.

Songur *i.* Akdoğan dedilen yırtıcı kuş

Sonmak *f.* Parlaklığı, cilâsı kaybolmak.

Sonra *z.* Sonunda, nihayette.

Sonsuz *s.* Nihayeti olmıyan, bitmez tükenmez. Nefessiz.

Sontraş *i.* Hayvanların tırnaklarını kesmeğe mahsus nalbant aleti.

Sonuk *s.* Solmuş. Fersiz, donuk.

Sopa *i* Kalın değnek. Dayak, kötek.

Sorak *i.* Sormakla öğrenilen şey, haber.

Sordurmak *f.* Sormasını mucip olmak.

Sorgu, soruk *i.* Sual — —**ya çekmek** *f.* İstintak etmek.

Sorguç *i* Başa takılan tuğ, çelenk. Bazı kuşların başındaki tüyden tepelik.

Sorguçlu *s* Sorgucu olan.

Sorgun *i.* Söğüt ağacının bir nev'i.

Sorma *i.* Sormak işi.

Sormak *f.* Sual etmek. Tahkik etmek. Bazı sözlerle söyletmek.

Sorti *i.* Ucuna lâmba takılmak için ayrılan elektrik çıkması.

Sarılmak *f.* Sual olunmak. Mes'ul tutulmak.

Sorumak *f.* Dudaklarını uzatıp kuvvetle çekerek emmek.

Soruş *i.* Sorma.

Soruşmak *f.* Biribirine sormak.

Soruşturmak *f.* Her tarafa sual edip teftiş ve tahkik etmek.

Sorutkan *s,* Somurtkan.

Sorutmak *f.* Somurtmak.

Sosiyalist *i.* Servette müsavat ve iştirak taraftarı.

Sosiyalistlik *i.* Sosyalist mesleki.

Sosiyoloji *i.* İçtimaiyat ilmi.

Sovuk *i. Bak*: Soğuk.

Sovyet *i.* Rusyada amele, köylü ve asker murahhaslarından mürekkep meclis ve bu meclis tarafından idare edilen Rus cümhuriyeti.

Soy *i.* Irk; nesep. Ecdat, sülâle. Zürriyet, evlât ve ahfat. Cins, nevi, türlü. Hısım akraba. *s.* Asil, necip.

Soydurmak *f.* Şoymasını mucip olmak.

Soyga *i.* Bir nevi ala karga.

Soygun *i.* Soyma, soyulma. *s.* Soyunmuş, çıplak.

Soyguncu *i* Hırsız, çapulcu.

Soyguniuk *i.* Soyulma.

Soylu *s.* İyi soydan asil.

Soyma *i.* Soymak işi.

Soymak *f.* Esvabını çıkarmak, çıplak etmek, kabuğunun zarını çıkarmak. Derisini çıkarmak, yüzmek. Elbise ve eşyasını çalmak, zorla almak.

Soymantı *i.* Hiyar gibi kabuğu soyulup yenen şeyler ve bunların kabukları.

Soymuk *i* Çam ağacının yenen iç kabuğu.

Soysop *i.* Nesep.

Soysuz *s.* Nesil ve nesebi bozuk olan, kötü soydan bulunan cibil liyetsiz.

Soysuzluk *i.* Soysuz oluş.

Soytarı *i.* Halkı eğlendirmek için türlü kıyafetlere giren maskara.

Soyucu *i.* Yolcuların üzerinde bulduğunu soyan, hırsız, yolkesen.

Soyulmak *i.* Soyguna uğramak ve eşyası çalınmak.

Soyunmak *f.* Kendi esvabını çıkarmak. Çamaşır değiştirmek.

Soyuntu *i.* Soyulup atılan şey, kabuk.

Söbü *s* Boru şeklinde uzunca ve üstüvani şekil.

Söğüş *i,* Sade suda pişmiş et. —**yumurta** *i.* Hazırlop yumurta.

Söğüt *i.* Sulak yerlerde yetişen uzun yapraklı ağaç.

Sökmek *f.* Bir şeyi kökünden veya sokulmuş olduğu yerden çekip çıkarmak. Dikilmiş veya mıhlanmış yahut yapışmış bir şeyi ayırmak. Ham toprağı işlemek, açmak. Zor bir ibareyi okuyabilmek.

İnkıbazı defedip amel ettirmek. Bir haylı zaman bekledikten sonra zuhur edivermek. Çok gelmek: konuşmek. Tanyeri ağarmak.

Sökük *s.* Dikişi sökülmüş.

Sökülmek *s.* Kökünden veya saklanmış olduğu yerden çıkarılmak. Dikiş veya yapışık şey ayrılmak. Yarılmak. İçinden geçilmek. Ham toprak işlenmek. Okunmak, hallolunmak.

Sökün *i.* Birdenbire zuhur, çıkıverme.

Söküntü *i.* Sökülmüş, dikişi sökülmüş şey.

Söktürmek *f.* Sökmesini mucip olmak.

Sölgü *s.* Sölpük.

Sölpük *s.* Gevşek, sarkık.

Sölpümek *f.* Gevşemek, sarkmak.

Söndürmek *f.* Sönmesini mucip olmak.

Sönme *i.* Sönmak işi.

Sönmek *f.* Yanmakta olan şey artık yanmamak, itfa olunmak. *c.* Durmak, kesilmek.

Sönük *s.* Sönmüş. Parlak olmıyan, parlamıyan veya az parlıyan. Şöhreti kaybolmuş.

Sönüklük *i* Sönük oluş.

Sövdürmek *f.* Sövmesini mucip olmak.

Sövme *i.* Sövmek işi.

Sövmek *f* Fena söz söylemek, küfretmek.

Sövülmek *f.* Fena söz söylenmek, küfrolunmak.

Sövüş *i.* Sövme.

Sövüşmek *f.* Biribirine küfretmek, fena söz söylemek.

Söyleme *i.* Söylemek işi.

Söylemek *f.* Lâkırdı etmek. Demek, anlatmak, haber vermek, ifade ve beyan etmek.

Söylenilmek *f.* Lâkırdı edilmek, denilmek.

Söylenmek *f.* Kendi kendine söylenmek. Mırıldanmak, homurdanmak. Denilmek, ifade ve beyan olunmak.

Söyleşmek *f.* Bir iş hakkında konuşmak, mükâleme ve muhavere etmek.

Söyleyiş *i.* Söyleme.

Söz *i.* Ağızdan çıkan manalı ses, lâfız, kelime, lâkırdı. Haber, havadis, şayia. Vaıt, taahhüt. Uyuşma, mukavele Bahis. Hüküm, nüfuz. — **almak** *f.* Vaıt almak. —**açılmak** *f.* Bahsi geçmek. — **anlamak** *f.* İtaat etmek. — **anlatmak** *f.* İtaat ettirmek. —**başı** *i.* Bahis veya anlatışın başlangıcı. — **birliği** *h.* İttifak, itilâf, anlaşma. — **dinlemek** *i.* Söylenen bir söz ve tenbihi tutmak. — **düşmek** *f.* Lâf arasında bahsi geçmek. — **ebesi** *s.* Lâkırdı uydurmağa muktedir adam. — **ehli** *s.* Güzel söz söylemeğe muktedir. — **eri** *s.* söz sahibi, baş, reis. — **etmek** *f.* Anlaşmak. —**ü geçmek** *f.* Sözünü dinletmek, nüfuz sahibi olmak. — **götürmek** *f.* İtiraz edilebilir halde olmak. — **götürmez** *s.* Buna diyeçek yok, itiraz kabul etmez. — **kaldırmak** *f.* İtiraza, serzenişe, lâtifeye tahammül edip kızmamak. — **kaldırmaz** *f* Söze tahammül etmez. — **kasimi** *i.* İzdivaç kararı verilme, nişanlanma. — **kesmek** *f.* Karar vermek, sözleşmek. Müzakere edip karar vermek, ahitleşmek. İzdivaçiçin karar vermek. —**üm ona** *h.* Fena ve adi bir kimseden bahsedildiği vakit nezaketen ilâve olunur: *sözüm ona hayvanın biridir.* — **tutmak** *f.* İtaat etmek. Vâdinde durmak. — **vermek** *f.* Vâdetmek. —**üm yabana** *h.* Fena ve ayıp bir söz sarfedildiği zaman ilâve

olunur: *sözüm yabana üstüne işemiş.*

Sözde *h.* Sanki, gûya.

Sözgelişi *h.* Meselâ, faraza.

Sözlü *s.* Söz etmiş, evvelden anlatmış.

Spekülâsyon *i.* Muamelecilik. İhtikâr.

Spekülâtör *i.* Muameleci Muhtekir.

Spor *i.* Beden terbiyesi, futbol, meç talimi, yüzmek, kürek çekmek gibi bedeni kuvvetlendiren hareketler, cimnastik, idman.

Sporcu *i.* Spor yapan.

Sportmen *i.* Sporcu.

Stadyom *i.* Spor meydanı.

Staj *i.* Bir işe yeni başlıyanlarla namzetlerin geçirmeğe mecbur oldukları tecrübe devri.

Stajer *i.* Stajını yapmakta olan.

Step *i.* Bozkır.

Strikinin *i.* Çok şiddetli bir zehir.

Su *i* İnsan ve hayvanların içtikleri ve nebatların emdikleri renksiz akıcı cisim, mayi. Çay, ırmak, dere, deniz göl. Meyva ve sairenin sıkılmasından çıkan mayi, usare. Bazı nebatlardan imbikte çekilerek çıkarılan kokulu mayi. Yemeğin mayi kısmı. Demirden aletlere ateşte kızdırılıp suya sokularak verilen tav. Parlaklık, cevher, fer. Çağ, vakit. Tabiat: *suyuna göre git.*

Su *i.* Kötülük, fenalık, mazarrat manalarına olup kelimenin başına geldiği zaman o kelimeye fenalık ve kötülük manaları verir: *suifikir, suihareket.*

Sual *i.* Sorgu, sorulan şey. Dilenme.

Sualti *i.* Tahtelbahir.

Suaygırı *i.* Gergedan denilen ve suda yaşıyan vahşi hayvan.

Subaşı *i.* Suyun çıktığı yer, memba. Herhangi bir suyun civarı. Su-

yun taksimine nezaret eden. Çiftlik kâhyası. Şahna.

Suböreği *i.* Suda haşlanmış yufka ile yapılan lezzetli börek.

Subra *i.* Terin elbiseyi lekelememesi için koltuk altına dikilen ince lâstik.

Subye *i.* Pantolon paçalarını düzgün tutmak için uçları paçanın iki tarafına bağlanıp ayağın altından geçirilen meşin veya kumaş şerit.

Sucu *i.* Su satan.

Sucuk *i.* Kuru barsak içine doldurulup kurutulan et kıyması. Ceviz, bademiçi gibi şeyleri bir ipliğe dizdikten sonra nişasta ile koyulaşmış üzüm şırasına veya şekere batırılarak yapılan tatlı.

Suç *i.* Fena hareket, kabahat, hata. Cürüm, cinayet, cünha.

Suçlu *s.* Suçu olan.

Suçsuz *s.* Suçu olmıyan.

Suçsuzluk *i.* Suçsuz oluş.

Sudan *s.* Ehemmiyetsiz, boş.

Sudan *i.* Mısır ile Habeşistan arasında geniş bir memleket.

Sudolabı *i.* Bostan kuyusundan su çıkaran dolap.

Sudur *i.* Zuhur, hüdus, hâsıl olma, çıkma.

Sudur *i.* Sadırlar.

Suflör *i.* Tiyatro sahnesinde oyunculara rollerini yavaş sesle söyliyen.

Suiahlâk *s.* Kötü huy.

Suihareket *s.* Fena hareket.

Suikast *i.* Fena kast. Öldürmeğe kastetme, öldürme.

Suistimal *s.* Vazifesini fenalığa sarfetme, yolsuz kullanma.

Suimuamele *s.* Fena muamele.

Suiniyet *s.* Niyet kötülügü.

Suizan *s.* Zan kötülüğü.

herkese fena zanda bulunma.

Sukabağı *i.* İçi boş olup su kabı gibi kullanılan kabak cinsi.

Sukbe *i.* Delik.

Sukesimi *i.* Geminin tam yük aldığı zaman suya batan alt kısmı ve bunun hizası.

Sukuşu *i.* Kaz, ördek gibi suda yaşar kuşlar.

Sukut *i.* Düşme, aşağı inme, nüzul. Sarkma. Döküme.

Sulak *s.* Suyu çok, batak. Kuşlar için su konulan küçük kap.

Sulama *i.* Sulamak işi.

Sulamak *f.* Su vermek, iska ve irva etmek. Nakten ve peşin vermek. Sulandırmak.

Sulandırmak *f.* *Bak:* Sulatmak.

Sulanmak *f.* Su peyda etmek, çok sulu veya yaş ve nemli olmak. *c.* İmrenmek. Taaşşuk etmek.

Sularında *h.* Esnasında, raddesinde: *Saat beş sularında.*

Sulatmak *f.* Sulamasını mucip olmak.

Sulbiyet *i.* Katılık, sulp oluş. Hissizlik.

Sulfato *i.* Kinin.

Sulh *i.* Barış, barışık, barışma. Rahatlık, asayiş. Uyuşma.

Sulhen *h* Sulhederek.

Sulhetmek *f.* Barışmak.

Sulhi *s.* Sulha ait.

Sulhname *i.* İki taraf arasında kararlaştırılan sulhun şartlarını havi vesika, ahitname.

Sulholmak *f.* Barışmak.

Sulp *s.* Amudufikari, eğin. Zürriyet, sülâle.

Sulp *s.* Katı, sert. Gaz ve mayi halinde olmıyan. *c.* Hissiz.

Sulta *i.* Tehakküm, kahır.

Sultan *i.* Hükümdar. Prenses.

Sultanlık *i.* Hükümdarlık.

Sultanî *s.* Sultana ait. Eskiden liselere verilen isim.

Sulu *s.* Suyu olan, için-

de su bulunan, suyu lüzumundan çok olan, mayi. Su ile yapılmış. *v.* Yapışkan, sırnaşık.

Suluca *f.* Az sulu.

Suluk *i.* Küçük çocukların başında çıkan bir cins çıban. Kuş tepeliği.

Suma *i. Bak*: Soma.

Sumen *i.* Üzerinde yazı yazmağa mahsus mukavva.

Sundurma *i.* Önü açık çatıaltı.

Sundurmak *i. Bak*: Sondurmak.

Sun'î *i.* Yapma, uydurma, sahte, tabiî olmıyan.

Sunmak *f.* Vermek, uzatmak, takdim etmek, arzetmek.

Suntur *i.* Kiriş yerine tel ile çalınır kanun. *c.* Gürültü, patırdı.

Sunturlu *i.* Gürültülü, patırdılı.

Sunu *i.* Yapış, iş.

Supap *i.* Tulumba gibi bir aletin içine giren su veya buharı tekrar dışarı kaçırmağa mahsus içeriye doğru açılır kapak, seddade.

Supara *i.* Çocukların okudukları küçük cüz, alfabe, kıraat kitabı.

Sur *i.* Büyük boynuzdan boru. Şehir ve kasabaların etrafındaki kale duvarı. Düğün.

Surat *i.* Yüz, çehre. Abusluk. — **asmak, — etmek** *f.* Somurtmak, yüz ekşitmek.

Suratsız *s.* Çehresiz, çirkin.

Sure *i.* Kuranın yüz on dört faslından herbiri.

Suret *s.* Dışardan görünüş, şekil, kılık Tarz üslûp, tavır, gidiş, takdir, hal. Resim, tasvir.

Sureta *f.* Zahirde, görünüşte.

Surî *s.* Hakikî ve derunî olmayıp yalnız dışarıdan olan, görünüşte.

Suriye *i.* Vaktile Türkiyenin idaresinde iken umumî harpten sonra

Fransanın himayesi altında bir devlet teşkil eden Akdeniz, Filistin Hicaz, İrak ve Türkiye arasındaki kıt'a.

Sus *i.* Meyankökü.

Susak *s.* Susamış. *c.* Aptal, alık.

Susam *s.* Ezilerek tahin yapılan ve yağı çıkarılan tane.

Susamak *f.* Su içeceği gelmek. *c.* Çok arzu duymak.

Susamuru *i.* Samurun bir cinsi.

Susatmak *f.* Susamasını mucip olmak.

Susığırı *i.* Manda.

Susmak *f.* Lâkırdı söylememek, sükût etmek.

Susturmak *f.* Susmasını mucip olmak.

Susuz *s.* Suyu olmıyan, kuru. İçecek su bulamıyan, susıyan.

Susuzluk *i.* Susuz oluş.

Sutaş *i.* Esvap ve çamaşır kenarlarına dikilen üstü işlemeli ince şerit.

Suterazisi *i.* Su borularının tazyiktan patlamaması için yolun bazı yerlerinde yapılan kuleler.

Suteresi *i.* Salata yapılarak yenilen ve su kenarlarında yetişen baharlı nebat, roka.

Suubet *i.* Güçlük.

Suut *i.* Yukarı çıkma, yükselme.

Suvare *i.* Akşamları yapılan müsamere.

Suvarım *i.* Sulamak usulü.

Suvarmak *f.* Tarlaya su koyvermek. Demiri kızdırıp sertleşmek için suya daldırmak. Hayvanlara su içirmek.

Suyolu *i.* Suyun bir yerden diğer yere akıtılması için yerin altından veya üstünden açılan mecra İdrar mecrası.

Suyolcu *i* Suyollarına bakan ve bu yolları tamir eden.

Suziş *i.* Yanma, yakma. Yürek yanması, büyük teessür.

Suzişli *s.* Ateşli. Tesirli.

Sübek *i.* Çocuğun idra-

rı yatağı pisletmemek için bir ucu çocuğun tenasül aletine ve öteki ucu yatak altındaki lâzımlığa takılı bir boru.

Süblime *i.* Cıvadan çıkarılan kuvvetli zehir.

Sübut *i* Tahakkuk, muhakkak ve müspet olma, meydana çıkma. Takarrür etme.

Sübye *i.* Mürekkep balığı.

Sübye *i.* Bademiçi, kavun çekirdeği gibi şeylerden yapılan süte benzer beyaz şerbet.

Sücut *i.* Secde etme.

Südde *i.* Kapı eşiği, asitan. Bedenin aza ve mafsallarına arız olan tutukluk.

Südremek *f.* Sarhoş olmak.

Südüs *i.* Altıda bir.

Süfera *i.* Sefirler.

Süflî *s.* Aşağıda bulunan, aşağıki, Alçak, bayağı, kıymetsiz, itibarsız. *i.* Kıyafetsizlik.

Süflîlik *i.* Süflî oluş.

Süha *i.* Semanın Şimal tarafında küçük ve parlak bir yıldız.

Süheyl *i* Göğün cenup cihetinde parlak ve sabit bir yıldız.

Sühulet *i.* Kolaylık.

Sühuletli *s.* Kolay kullanılır.

Süje *i.* Bir yazının mevzuu.

Sükkân *i.* Sakinler.

Süklümpüklüm *h.* Pek ziyade sıkılarak, ezilip büzülerek : *neden böyle süklümpüklüm duruyorsun.*

Sükna *i.* Oturulan, ikamet olunan yer, mesken, ev, ikametgâh.

Sükûn *i.* Durma, hareket etmeme, kımılda mama. Dinlenme, asayiş. Istırapsızlık. Durgunluk. Dinme, durma, azalma.

Sükûtî *s.* Susmağı sever, çok lâkırdı söylemek âdetinde olan.

Sülâle *s.* Soy, zürriyet, evlât ve ahfat.

Süline *s.* Eti yenilir kabuklu bir deniz böceği.
Sülüğen *i.* Kırmızı boya ve boya astarı gibi kullanılan maden.
Sülûk *i.* Bir yola girme, bir yol tutma.
Sülük *i.* Lüzumunda kanı emmek için bedenin bir tarafına yapıştırılan tatlısuda yaşar siyah bir solucan.
Sülümen *i.* Süblime.
Sülün *i.* Yaban horuzu denilen güzel bir av kuşu.
Sülüs *i.* Üçte bir. Arap yazısının bir şekli.
Sülüsan *i.* İki sülüs, üçte iki.
Sümbül *i.* İlkbaharda açar güzel kokulu bir çiçek.
Sümbüle *i.* Başak. On iki burçtan biri.
Sümbüli *s.* Hafif bulutlu, güneşsiz hava.
Sün kürmek *f.* Burunda biriken sümüğü şiddetli bir nefesle çıkarmak.
Sümmek *f.* Yavru anasının memesini başı ile kakarak emmek. Dürtüp kakmak.
Sümsük *s.* Miskin.
Sümter *i* Bir nevi hafif buğday.
Şümük *i.* İnsanda ve bazı hayvanlarda burundan akan pislik.
Sümüklü *s.* Sümüğü akan. *c.* Aptal, pis.
Sümüklüböcek *i.* Salyangoz.
Sümün *i.* Sekizde bir.
Sümürmek *f.* Öküz gibi burun ile iterek toplayıp yemek. *c.* Tekmil silip süpürerek yemek veya içmek.
Süne *i.* Erkek ördek. Yabanördeği.
Sünepe *s.* Miskin.
Sünger *i.* Yumuşak hafif ve mesamatının çokluğu dolayısile su yu içip silgi gibi kullanılan bir deniz hayvanı.
Süngertaşı *i.* Süngere benzer hafif bir taş.
Süngü *i.* Dürtüp delecek sivri demir silâh, kasatura. — **sü ağır** *s.*

Kemikleri kalın ve kolay hareket edemez. — **sü düşük** *i.* İtibardan düşmüş.

Süngülemek *f.* Süngü ile yaralamak.

Sünnet *i.* Peygamberin sözleri ve yaptığı şeyler. Erkek tenasül aletinin ucundaki fazla deriyi kesme ameliyesi, hitan. **Ehli —** *i.* — Dört büyük imamın mezheplerinden birine tâbi müslüman cemaati, sünnî.

Sünnetçi *i.* Çocukları sünnet eden cerrah.

Sünnetlemek *i.* Bitirmek, silip süpürerek yemek.

Sünnetli *s.* Sünnet olmuş.

Sünnetsiz *s.* Sünnet edilmemiş.

Sünni *s.* Ehli sünnet mezhebine tâbi.

Sünuh *i.* Akla gelme. Sanih olma.

Sünuhat *i.* Sünuhlar.

Süprülmek *f.* Süpürge ile tozu alınıp temizlenmek. Kovulmak.

Süprüntü *i.* Süpürmekten çıkan çörçöp.

Süprüntücü *i.* Çöpçü.

Süprüntülük *i* Süprüntünün atıldığı yer, çöplük.

Süpürge *i.* Uzun telli bir ottan ve çalıdan yapılan süpürecek alet. — **otu** *i.* Tellerinden süpürge yapılan ot. — **tohumu** *i.* Süpürge otundan çıkan ve san'atlerde kullanılan tohum. **Sokak — si** *c.* Sürtük.

Süpürgeci *i.* Süpürge yapan ve satan adam. Süprüntücü.

Süpürmek *f.* Süpürge ile tozu alıp temizlemek. Fırça ile silkip tozu gidermek. *c.* Yalayıp, yutup bir şey bırakmamak.

Süpürtmek *f.* Süpürmesini mucip olmak.

Süpürülmek *s. Bak:* Süprülmek.

Sürahi *i.* Uzun boyunlu ve dibi geniş su ve şarap şişesi.

Sürat *i.* Çabukluk.
Süratiintikal *i.* Söylenen sözü çabuk anlama.
Süratli *s.* Çabuk.
Sürcülisan *i.* Yanlışla başka bir kelime sarfetme
Sürç *i.* Tökesleme. *ç.* Yanılma, hata.
Sürçmek *f.* Ayak bir şeye çarparak yüzüstü tökesklemek. *c.* Yanılmak, hata etmek.
Sürçtürmek *f Bak:* Sürçmesini mucip olmak.
Sürdürmek *f.* Sürmesini mucip olmak.
Sürek *i.* Devam, beka. Hayvan sürüsü, celep malı Çok süren, süratle giden — **avı** *i.* Toplu bir halde ava çıkma.
Sürekli *s.* Çok sürer, devamlı.
Süreksiz *s.* Çok sürmez, devamsız.
Süreyya *i.* Bir yıldız kümesi. Ülker, pervin.
Sürfe *i.* Ağaçkurdu, tırtıl. Yumurtadan henüz çıkmış haşerat.
Sürgü *i.* Tarla sürüldükten sonra toprağı düzlemek ve kerpiçleri kırmak için kullanılan taş veya demir üstü vane veya birçok dişli tarak. Kapıyı içeriden kapamak için arkasına sürülen demir veya ağaç. Sıvayı bastırıp düzeltmeğe mahsus büyük mala. Şose v.s. yi bastırmak için kullanılan demirden ağır silindir. Yazıhane ve dolap gözleri, sürme.
Sürgülemek *f.* Kapının arkasına sürgü sürmek. Tarlayı sürgü ile düzeltmek. Şose v. s. üzerinden silindir geçirmek. Sıvayı büyük mala ile bastırıp düzeltmek.
Sürgün *i.* Kovalama, arkasısıra gitme. Koğma, tart. Nefiy yeri, menfa. Bir ağaç kökünün etrafından çıkan filizler. Dalların ucunda ilkbaharda süren filizler. Amel, ishal. *s.* Sürülmüş, kovulmuş.— **avı** *i. Bak:* Sürek avı.

Sürgünlük *i.* Sürgün olanın hali, nefiy. Amel, ishal. Amel ilâcı, müshil.

Şürme *i.* Sürmek işi. Sürgü.

Sürme *i.* Sürülecek şey. Göz kenarlarına ve kirpiklere sürülen siyah boya.

Sürme *i.* Buğdaylarda hâsıl olan bir hastalık, külleme.

Sürmedan *i.* Sürme kabı.

Sürmek *f* Dokundurmak. Üstünde gezdirmek. Komak, üzerine yapıştırmak. Sokmak. Önüne katıp götürmek, sevketmek Kovalamak. Kovmak, tardetmek, nefyetmek. Yürütmek, ileri götürmek, kullanmak. Geçirmek. Revaç kazandırıp satmak, sarfetmek. İtmek, yuvarlamak, öteye götürmek. Devam etmek, uzanmak. Vakit geçmek. İshale duçar olmak. Bitmek, topraktan çıkmak, dalbudak salmak. El — Bir işe karışmak. Hüküm — *f.* Hâkim olmak, sözü geçmek. Ömür — *f.* Yaşamak. Pey — *f.* Müzayede ve münakasaya girmek. Çift — *f.* Toprağı saban ile işlemek, çift kullanmak.

Sürmelemek *f.* Gözlerine sürme sürmek. Kapının sürmesini koymak.

Sürmeli *s.* Sürme sürülmüş göz Sürgüsü sürülmüş kapı Sürülü bir aleti, bir yeri olan.

Sürmetaşı *i.* Antimon.

Sürpriz *i.* Hayret. Beklenmiyen sevinç.

Sürre *i.* Para kesesi — **alayı** *i* Vaktile Evkaf hazinesinden Hicaza gönderilen para ve hediyelerin İstanbuldan hareketi münasebetile yapılan alay.

Sürtmek *f.* İki şeyi veya eli biribirine sürmek. Sert bir şeyi sıkı sıkı vurarak aşındırmak. Boş gezmek.

Sürtük *s.* Bütün gün

taban süren serseri ve namussuz karı.

Sürtülmek, sürtünmek *f.* Dokunarak sürülmek. Sataşıp kavga aramak.

Sürü *i.* Birlikte gezip otlıyan hayvanlar. Çok kalabalık. **Bir —** *h* Birçok, hayli, nice.

Sürücü *i* Yük hayvanlarını süren adam, bu hayvanların kiracısı. At ve öküz arabasını idare eden. **Posta — sü** *i.* Beygir ve araba ile naklolunan postanın müteahhidi, posta tatarı.

Sürüklemek *f.* Kalkmaksızın yerde çekip götürmek.

Sürüklenmek *f.* Kalkmaksızın yere sürünerek yürümek.

Sürükletmek *f.* Sürüklemesini mucip olmak.

Sürülmek *f.* Sürgün edilmek, nefyedilmek. Revaç bulmak. İleri itilmek.

Sürüm *i.* Bir malın sürülmesi, revaç

Sürüm *h.* Sürünmek fiilinden evvel tekit için mükerrer olarak kullanılır : *sürüm sürüm sürünüyor.*

Sürümek *f.* Kaldırmaksızın yerde çekerek götürmek. Sürüklemek. Beraber, götürmek, taşımak.

Sürümlü *s* Sürümü olan.

Sürümsüz *s.* Sürümü olmıyan.

Sürünceme *i* Çok sürüp uzatma, tehir.

Süründürmek *f.* Sürünmesini mucip olmak

Sürünmek *f.* Kalkmaksızın yerde çabalıyarak yürümek, sürüklenmek, emeklemek. Sefalet çekmek.

Sürur *i.* Sevinç.

Sürür *i.* Cıva mürekkebatından kızıl zırnık.

Sürüsepet *h* Hep birden, kalabalıkla.

Sürüştürmek *f.* İki şeyi biribirine sürmek. Yavaş yavaş ovmak.

Sürütme *i* Sürütmek işi. Demirden bir çerçeveye geçirilmiş ve deniz dibinde sürünerek balık ve istiridye tutulmağa ve düşmüş eşyayı çıkarmağa mahsus bir nevi ağ.

Sürütmek *f.* Sürüklet mek.

Süryanî *i* Eski Suriye ahalisinden bir hıristiyan cemaati.

Süs *i.* Üstünü başını dikkatle düzeltme, çekidüzen, ziynet.

Süslendirmek *s.* Süs vermek, bezemek.

Süslenmek *f.* Kendine süs vermek, bezenmek.

Süslü *s* Bezenmiş, kendine süs vermiş.

Süsmek *f* Tos vurmak, başile itmek.

Süspansuvar *i.* Herhangi bir uzvu altından tutup sarkmasına mâni olan bağ, kasık bağı.

Süt *i.* Çocuğu beslemek için insan, yavruyu doyurmak için hayvan dişisinin memesinden gelen beyaz ve besleyici mayi, Bazı ağaç ve ottan akan beyaz usare. — **liman** *s.* Pek sakin ve saklt.

Sütana *i.* Bir çocuğu ücretle emziren kadın.

Sütane *i.* Sütün yoğurt, peynir, tereyağı, kaymak yapıldığı yer, mandıra.

Sütanne *i. Bak:* Sütana.

Sütbaba *i.* Çocuğa valide sinden başka süt emziren kadının kocası.

Sütbeyaz *s.* Son derece beyaz.

Sütçü *i* Süt satan.

Sütdişi *i.* Çocuklarda ilk çıkan ve yedi yaşında değişen diş.

Sütkardeş *i.* Sütannenin oğlu ve kızı.

Sütkesimi *i.* Çocuğu sütten kesme zamanı.

Sütkırı *i.* Süt gibi beyaz at.

Sütkuzusu *i.* Süt emen, sütten kesilmemiş kuzu.

Sütlâç *i.* Şeker ve pi-

rinç ile pişmiş sütlü tatlı.

Sütleğen *i.* İçinde süt gibi beyaz su olan nebatlar. Kuzuların dahili ahşasına bitişik beyaz ukteler.

Sütlü *s.* Sütle yapılmış, sütle karışık. Memesinde süt bulunan, emzikli sağmal.

Sütlüce *i.* Bir cins sütleğen.

Sütlük *i. Bak:* Sütane.

Sütsüz *s.* Sütü olmıyan. *c.* Soysuz, sütübozuk.

Sütnine *i. Bak:* Sütana.

Sütoğul *i* Bir kadından süt emmiş başka ana dan doğan çocuk.

Sütübozuk *s.* Soysuz cibiliyetsiz, haram süt emmiş.

Sütun *i* Yekpare taştan veya harçla yapılmış kârgir direk. Gazete, kitap v.s. sahifesinin yukardan aşağıya ayrılmış kısımları, kolon.

Sütvurgunu *s.* Sütten bozulmuş, süt dokunmuş (çocuk).

Şüvari *i.* Atlı, ata binen. Gemi kaptanı

Süvarilik *i.* Süvari oluş.

Süve *i.* Kapı ve pencerenin kanadını tutmak üzre duvara mıhlanan çerçevenin dört tarafından herbiri.

Süvetaşı *i* Süve çerçevesinin üst tarafını tutmak için boyuna konulan uzun taş.

Süveter *i* Baştan geçme çocuk fanilâsı.

Süzdürmek *f.* Bir mayii süzgeçten geçirip temizlemek.

Süzgeç *i.* Sulu şeyleri süzüp tasfiye etmeğe mahsus kap veya alet.

Süzgü *i.* İnce delikli süzgeç.

Süzgün *s.* Baygın, yarı kapalı bakan göz.

Süzme *i.* Süzmek işi. Süzülmüş, süzgeçten geçirilmiş.

Süzmek *f.* Bir mayii süzgeçten veya ince bir bezden geçirerek temizlemek. Yarı kapalı gözlerle bakmak.

Süzülmek *f.* Süzgeçten geçirilmek. Hafifçe ve gizli suretle kayarak gitmek veya uçmak. Çok zayıflamak. Gözler baygın ve mahmur olmak ve uykudan yarı kapanmak.

Ş

Ş *i.* Türk alfabesinin yirmi ikinci ve sessizlerin on altıncı harfi.

Şa *m* Alkış için kullanılır bir tabir olup "ya şa„, "yaşasın„ manalarını ifade eder.

Şaban *i.* Arabî ayların sekizincisidir.

Şabemret *s.* Tüysüz ve yakışıklı delikanlı.

Şadan *s.* Sevinçli.

Şadî *i.* Sevinç.

Şadırdamak *f.* Fışkırıp çağlamak.

Şadırdı *i.* Suyun fışkırıp çağlaması.

Şadırvan *i.* Ortası fıskiyeli yerden yüksek ve etrafı musluklu havuz.

Şaduman *s* Sevinçli.

Şadumanî *i* Sevinç.

Şafak *i.* Güneş doğmazdan evvelki alacakaranlık. — **atmak**, — **sökmek** *f.* Sabahleyin ortalık ağırmak. *c.* Aklı başına gelmek.

Şafi *s.* Şifa veren *c.* Kanaat veren. Kâfi.

Şafiî *i.* İslâm dininde bir mezhep ve mensubu.

Şafiköpeği *s.* Pis.

Şaft *i.* Makinada pervaneyi çeviren demir mil.

Şaful *i.* Bal teknesi.

Şah *i.* Hükümdar. Dal, budak. Dallı budaklı. —**a kalkmak** *f* At iki art ayağı üzerine kalkmak.

Şahane *s.* Şaha hükümdara ait. *c.* Mükemmel, muhteşem.

Şahap *i.* Alev, şule, ateş parçası.

Şahdamar *i.* Kanı veren büyük damar.

Şahbaz *i.* İri bir beyaz doğan. *c.* Kahraman.

Şahi *i.* Şahlık, hükümdarlık. Nişasta ve yumurta ile yapılır bir nevi helva. İranın kuruş makamındaki parası. Eski ağızdan dolma topların bir nev'i. *s.* Şah ve hükümdara ait.

Şahika *i.* Dağ tepesi.

Şahin *i.* Doğandan daha küçük ve daha çevik ve kuvvetli avcı bir kuş.

Şahit *i.* Gören, müşahede eden. Şehadet eden. Makbul ve muteber bir eserden getirilen misal, delil.

Şahitlik *i.* Şahit oluş.

Şahıs *i.* İnsanın cismanî heyeti, görünen şekil ve sureti. Nefs, zat. Kimse, fert, kişi.

Şâhıs *i.* Mesaha için kullanılan ve yukarı kısmında çaprazlama kırmızı ve beyaz renkte dört murabbaa ayrılmış bir plâkı olan sopa.

Şahlandırmak *f.* Şahlanmayı mucip olmak.

Şahlanmak *f* Şaha kalmak. *c.* Birdenbire hiddet edip meydana atılmak.

Şahmerdan *i.* Çok büyük ve ağır çekiç, tokmak.

Şahana *i.* Subaşı.

Şahname *i.* Hükümdarların tercümei hallerin havi manzum kitap.

Şahnişin *i.* Cumba.

Şahrah *i.* Büyük cadde. *c* Doğru yol, selâmet yolu.

Şahsan *h.* Şahsı, gönüşü itibarile. İsmini ve ahvalini nazarı itibara almıyarak. Bizzat, binefsihi.

Şahsî *s.* Şahıs ve zate ait. Nefsine ait bulunan, hususî.

Şahsiyat *i.* Şahıs ve zate ait sözler ve işler. Bir adamın hususî

ahvaline müteallik fena sözler dedikodu.

Şahsiyet *i.* Bir adamın şahıs itibarile mevcudiyeti, kim olduğu hususu. Şuurlu benlik. Büyük ve mühim adam. Varlık. — **i hükmiye** *i.* Bir cemiyet ve müessesenin kanunî varlığı.

Şahsüvar *i.* Usta binici.

Şahtane *i.* İri inci tanesi.

Şahtere *i.* Bir nevi tıbbî nebat.

Şaibe *i.* Leke, noksan, kusur.

Şahtur *i* Büyük nehirlerde bir kenardan diğer kenarına yolcu, araba, hayvan ve eşya taşıyan kayık, sal.

Şair *i.* Şiir söyliyen ve yazan.

Şairane *s.h.* Şaire yakışır surette. Şiirle tasvire değer.

Şairlik *i.* Şairin san'ati.

Şak *h.* İki sert şeyin biribirine urulmasından çıkan sesi anlatır.

Şak *s.* Zahmetli, meşakkatli.

Şak *i.* Yarma, çatlama, yırtma. Kırma, yarık, yarma, çatlak.

Şaka *i.* Gülünecek tuhaf söz ve hareket, lâtife.

Şakacı *i.* Şaka yapan, şaka söyliyen.

Şakak *i* Göz ile kulak arası. — **kemiği** *i.* Şakakta bulunan kemik.

Şakalaşmak *f.* Biribirile şaka etmek.

Şakayık *i.* Büyük ve parlak bir çiçek.

Şaki *s.* Haydut, yolkesen. Bahtsız

Şakirt *i.* Talebe. Çırak, yamak.

Şakirtlik *i.* Şakirt oluş. Çırak hakkı ve ücreti.

Şakımak *f.* Bülbül, kanarya gibi kuşlar ötmek. *c.* Güzel sesle şarkı söylemek.

Şakır *h* Yağmurun, bülbül gibi bir kuşun, yıkanan bir şeyin sesini taklit eder ve tek-

rarlanarak kullanılır: *şakır şakır yağmur yağıyor.*

Şakırdı *i.* Şakır şakır ses çıkarmak.

Şakırdamak *f.* Şakır şakır ses çıkarmak.

Şakırdatmak *f.* Şakırdamayı mucip olmak.

Şakketmek *f.* Yarmak, ayırmak.

Şakkışefe *i.* Dudak açma, söz söyleme.

Şaklaban *h i.* Soytarı, maskara. Hoppa. Sözünde durmaz.

Şaklabanlık *i.* Şaklaban oluş.

Şaklamak *f.* Şak diye ses çıkarmak, şakırdamak.

Şaklatmak *f.* Şaklamasını mucip olmak.

Şakrak *s.* Keyif ve neşe ile söyliyen.

Şakşak *s.* Hokkabazın arkasına vurduğu çatlak tahta parçası.

Şakşakçı *s.* Hokkabaz. Dalkavuk.

Şakul *i.* Amut vaziyetini muayeneye mahsus ucuna ağır bir maden parçası bağlı ip alet.

Şakulî *i.* Şakul gibi yukardan aşağıya inen, amudî.

Şakullamak *f.* Şakul ile doğruluğu muayene etmek. Tasarlamak, ölçmek.

Şal *i.* Omuza atılmağa, veya boyuna veya bele sarılmağa mahsus yün örgü.

Şalgam *i.* Bir kış sebzesi.

Şali *i.* Tiftikten yapılan ince ve parlak kumaş, alpak, sof.

Şallak *s.* Çıplak.

Şşllakmallak *s.* Çırçıplak.

Şaltak *s.* Kavgacı.

Şalupa *i.* İki direkli küçük ve hafif gemi.

Şalvar *i.* Geniş üst donu, tuman, potur.

Şalvarlı *i.* Şalvar giyen.

Şam *i.* Akşam. Mum.

Şama *i.* Mumlu fitil.

Şamama *i.* Yenmez, lâkin güzel kokulu ka-

vun cinsinden bir meyva. c. Cılız

Şamandıra *i.* Üstündeki halkaya gemi bağlanmak üzre limanda demirli içi boş ve her tarafı kapalı fıçı. Duba Gecekandilinde fitili tutmak üzre yağda yüzen telli mantar. Petrol lâmbasının fitilin takılı olduğu ve camı tutan tepeliği.

Şamar *i.* Tokat, sille.

Şamata *i.* Gürültü.

Şamatacı *s,* Gürültücü.

Şamatalı *s,* Gürültülü.

Şambrnuvar *i* Fatoğraf camı değiştirmek ve yıkamak için her tarafı ziya girmiyecek surette kapalı karanlık oda.

Şamdancı *i.* Şamdan yapan ve satan.

Şamfıstığı *i.* Bir nevi fıstık.

Şamil *s.* Şümulü olan, ihata eden, havi. Umuma ait, umumî.

Şamkayısı *i.* Kayısının güzel kokulu cinsi.

Şamme *i.* Koku alma duygusu.

Şampanya *i.* Makbul ve kıymetli bir cins şarap.

Şampanza *i* Bir cins maymun.

Şamşekeri *i.* Uzunca kamış parçası gibi, içi delik renkli şeker.

Şan *i.* Hal, suret. Hak, vazîfe. Şöhret, iyi nam, itibar. Gösteriş, çalım.

Şangır *m. Bak:* Şıngır.

Şangırdamak *f. Bak:* Şıngırdamak.

Şangırtı *i. Bak:* Şırgıtı.

Şankr *i.* Frengi yarası.

Şanlı *s.* Şöhretli. Gösterişli.

Şano *i.* Sahne.

Şans *i.* Baht, tali.

Şansız *s.* Şöhretsiz Gösterişsiz.

Şanslı *s* Talihli.

Şanssız *s.* Talisiz.

Şantaj *i.* Şarlatanlık.

Şantöz *i.* Muganniye.

Şap *s.* Genç delikanlı.

Şap *h* Öperken dudakların çıkardığı sesi taklit eder: *şap diye öptü.*

Şap *i.* Nişadır ve sodaya benzer buruşturucu madde. — **illeti** *i.* Sığırın tırnağını düşüren bir hastalık.

Şapan *s.* Şaşmış, hayran

Şapır *h.* Öperken veya yerken çıkan sesi andırır ve tekrarlanarak söylenir.

Şapırdamak *f.* Öperken veya yerken dudaklar ses çıkarmak.

Şapırdatmak *f* Şapırdamasını mucip olmak

Şapırtı *i.* Acele ile verken veya hırsla öperken dudaklardan çıkan ses.

Şapka *i.* Başa giyilen kenarlıklı veya şemsiperli serpuş. Gemi direğinin tepesindeki tekerleklik. Soba borusunun tepesindeki döner fırıldak.

Şapkacı *i.* Şapka yapan ve satan.

Şapkalı *s.* Şapka giyen.

Şaplak *i.* Sille, tokat.

Şaplamak *f.* Öperken dudak ve sille vururken avuç ses çıkarmak.

Şaplatmak *f* Şaplamasını mucip olmak.

Şapşal *s.* Döküksaçık, tembel.

Şar *h.* Su veya sulu şeylerin bol bol ve sesle akmasını anlatır ve tekrarlanarak kullanılır.

Şar *i.* Şehir.

Şarampol *i.* Palanga ve kale varuşunun ağaç kazıklar kakılarak yapılan siperi.

Şarap *i.* Üzümden yapılan içki.

Şarapane *i.* Üzümü sıkıp şarap yapmağa mahsus yer. Şarap mahzeni. Büyük şarap fıçısı.

Şarapçı *i.* Şarap yapan.

Şarapçılık *i* Şarap yapmak san'ati.

Şarapnel *i.* Havada patlar ve parçaları ile birçok tahribat yapar top mermisi.

Şarbon *i.* Kömür. Hayvanlardan insanlara da

geçen tehlikeli bir hastalık, karakabarcık. Hububata arız olan bir hastalık.

Şarî *i.* Kıl gibi ince damarlar.

Şari *i* Kanun ve nizam vazeden, vaziikanun Şeriat sahibi.

Şariyot *i.* Bir makinenin bir taraftan diğer tarafa gidip gelme hareketi yapan müteharrik aksamı.

Şarjör *i.* İçine fişek konulan kutu.

Şarih *i.* Şerheden, şerh yazan

Şarıl *h. Bak:* Şar.

Şarıldamak *f.* Sesle ve bol bol akmak.

Şarıltı *i.* Suyun bol bol ve gürültü ile akması.

Şariyet *i.* İnce boruların içlerindeki mayilerin mayiat kaidelerine mu halif olarak yükseleip alçalması.

Şark *i.* Güneşin doğdu ğu cihet, maşrık, gündoğuşu.

Şarkada *i s.* Avanak, savruk.

Şarkan *h.* Şark tarafından.

Şarkî *s.* Şark tarafına ait.

Şarkı *i.* Bestelenmiş şiir türkü.

Şarkıcı *i.* Şarkı söyliyen.

Şarlamak *i. Bak* Şarıldamak.

Şarlatan *i.* Meziyet ve kıymet sahibi olmadığı halde gösteriş ve satış yapan. Yalancı doktor.

Şarlatanlık *i.* Şarlatan oluş.

Şarmöz *i.* Bir nevi ipekli kumaş.

Şarpa *i.* Başörtüsü Uzun boyunbağı.

Şart *i.* Diğer bir şeyin vücudü onun vücuduna bağlı olan şey. Bir mukaveleyi terkip eden bent ve fıkraların beheri, kayit.

Şartetmek *i.* Talâkla yemin etmek.

Şartî *s.* Şarta ait, şart kabilinden

Şarmöz *i.* Bir nevi ipek kumaş.

Şartlamak *f.* Temiz ol-

mıyan bir kabı üç kere yıkamak.

Şartlaşmak *f.* İki taraftan şartlar dermeyan ederek mukavele etmek.

Şartlı *s.* Şartı olan, bir şarta bağlı. Talâkla yemin etmiş.

Şartname *i.* Şartları havi mukavelename. Münakasa ve müzayede kaimesi.

Şase *i.* Fotoğraf camından kâğıda resmi nakil için kullanılan çerçeve.

Şaşaa *i.* Parlaklık.

Şaşaalandırmak *f.* Şaşaa vermek.

Şaşaalanmak *f.* Şaşaa peyda etmek.

Şaşaalı *s.* Şaşaası olan.

Şaşalamak *f.* Şaşırmak, hayrette kalıp ne yapacağını kestirmemek.

Şaşı *s.* Bir veya iki gözü iğri bakan.

Şaşılamak *f.* Şaşı bakmak.

Şaşılık *i.* Şaşı oluş.

Şaşırma *i.* Şaşırmak işi.

Şaşırmak *f.* Düşünmenin sırasını kaybedip yanılmak, ne yapacağını bilememek. Hayrette kalmak.

Şaşırtma *i.* Şaşırtmak işi. Yanıltıcı söz, yazı ve hareket.

Şaşırtmak *f.* Şaşırtmasını mucip olmak.

Şaşkın *i.* Şaşırmış. Sersem, alık. Ağır hasta.

Şaşkınlık *i.* Şaşkın oluş.

Şaşmak *f.* Yoldan çıkmak. Yanılmak, hata etmek. Hayrette kalmak.

Şat *s.* Sevinçli.

Şat *i.* Büyük ırmak.

Şataf şatafat *i.* Yüze gülme, dalkavukluk, koltuk verme. Süs.

Şatafatlı *s.* Şatafatı olan.

Şathiyat *i.* Güldürücü ve muzahi şeyler.

Şatır *s.* Şen, şetaretli. Çevik, işgüzar.

Şato *i.* Geniş ve güzel köşk. Kale, hisar.

Şatraban *c.* Musikide bir fasıl.

Şattranç *i* *Bak:* Satranç.

Şatu *i.* Düz dam, taraça.
Şavk *i.* Işık, ziya.
Şavul *i. Bak:* Şakul.
Şayak *i.* Dokuması ince yün kumaş.
Şayan *s.* Münasip, lâyık, yakışır, müstahak.
Şayegân *s.* Lâyık. Bol.
Şayeste *s.* Şayan.
Şayet *s.* Eğer. Belki, ihtimal ki, olur ki.
Şayi *s.* Şüyu bulma. Birkaç hissedar arasında müşterek, taksim olunmamış mülk.
Şayia *i.* Şüyu bulmuş haber, dedikodu.
Şayiat *i* Şayialar.
Şaz *s.* Umumi kaideye uymıyan, müstesna.
Şeamet *i.* Uğursuzluk.
Şeametli *s.* Uğursuz.
Şebboy *i.* Türlü türlü renkleri olan güzel kokulu çiçek.
Şebek *i.* Kıçı kırmızı, tüysüz küçük bir maymun.
Şebeke *i.* Ağ, balık ağı. Kafes. Parmaklık. Bir memleketteki demiryollarının ve müesselerin heyeti mecmuası. İskara. Ağ ve kafes şeklinde zar, damar ve sinir.
Şebekî *s.* Şebeke şeklinde olan.
Şebih *s.* Benzer.
Şecaat *i.* Yiğitlik.
Şecaatli *s.* Cesur, yiğit.
Şecer *i.* Ağaç.
Şecere *i.* Silsilename.
Şecereli *s.* Şeceresi malûm. *c.* Sicilli.
Şeci *s.* Cesur, yiğit.
Şedde *i.* Arap harflerinde bir harfi mükerrer okutan işaret.
Şeddeli *s.* Şedde işareti olan. *c.* Koyu, halis.
Şedit *s.* Şiddetli. sert.
Şef *s.* Baş, reis.
Şefaat *i.* Başkası lehine af ve marhamet için delâlet etme.
Şefaatçı *i.* Şefaat eden.
Şefdötren *i.* Yolda bulunan bir trenin baş memuru.
Şeffaf *s.* Aydınlığın geçmesine ve görülmeğe mâni olmıyan cisim. Nim — *s.* Kâğıt ve buzlu cam bibi ziyayı kısmen nakleden cisim.

Şeffaflık *i.* Şeffaf oluş
Şefi *s.* Şefaatçi.
Şefkat *i.* Esirgiyerek ve candan sevme.
Şefkatli *s.* Şefkati olan.
Şefkatsiz *s.* Şefkati olmıyan.
Şeftali *i.* Kabuğu üzerinde ince havı bulunan lezzetli ve güzel kokulu meyva. *c.* Buse, öpüş
Şehadet *i.* İnsanın gördüğü ve bildiği şeyi bildirmesi, şahitlik. *c.* İkrar, itiraf. Dalâlet, alâmet. İslâmın ilk şartı olan Allahın birliğini ve peygamberin hakkolduğunu ikrar. — **parmağı** *i.* Elde başparmaktan sonra gelen parmak, işaret parmağı
Şehadetname *i.* Mektebi ikmal eden talebeye verilen resmî vesika, diploma. Bir fen ve san'ati yapmağa iktidarı olduğuna dair verilen resmî ruhsatname. İlmühaber.
Şehamet *i.* Zekâ ile beraber cesaret.
Şehametli *s.* Şehamet sahibi.
Şehbender *i.* Konsolos. **Baş** — *i.* Birinci sınıf konsolos.
Şehbenderhane *i.* Konsoloshane.
Şehbenderlik *i.* Konsolosluk.
Şehik *i.* Nefesi içeriye alırken seslenme, hıçkırık. Nefes alma.
Şehir *s.* Şöhret kazanmış.
Şehir *i.* Ay, senenin on iki kısmından herbiri. Büyük kasaba, belde, memleket.
Şehirli *s.* Şehir ahalisinden olan.
Şehislâm *i.* *Bak* Şeyhülislâm.
Şehit *s* Muharebede vurulup ölen.
Şehitlik *s.* Şehit oluş. *i.* Şehitler mezarlığı.
Şehlâ *s* Koyu mavi, elâ. Hafif şaşı bakma.
Şehrah *i.* *Bak:* Şahrah.
Şehrayin *i.* Gece eğlencesi, donanma.

Şehremaneti *i.* Büyük şehirlerdeki belediye merkezi.

Şehremini *i.* Şehremaneti'ni idare eden.

Şehrî *s.* Şehirli. Aya ait, aylık ayda bir.

Şehriye *s.* *Bak:* Şehrî. *i.* Çorbalık ince veya ufak taneli makarna.

Şehtane *i.* Kenevirtohumu. *Bak:* Şahtane.

Şehvanî *s.* Şehevete ait, behimî.

Şehvet *i.* Dişi ve erkeğin birbirine cinsî münasebet arzuları, nefis, hayvanî duygu.

Şehvetli *s.* Şehveti çok olan.

Şehvetperest *s.* Şehvetine düşkün.

Şehvetsiz *s.* Şehveti olmıyan veya şehvetine düşkün olmıyan.

Şehzade *i.* Hükümdarzade, prens.

Şek *i.* Şüphe.

Şekavet *i.* Şer iş. Haydutluk, eşkıyalık.

Şeker *i.* Şekerkamışı, pancar v.s. den çıkarılan tatlı ve beyaz madde ve bu maddeden yapılan türlü türlü tatlı yemişler. Hububat, sebze ve meyvaların tatlı maddesi. — **illeti** *i.* İdrarın tatlı gelmesini mucip bir hastalık.

Şekerci *i.* Şekerli yemişler yapan ve satan. Şeker taciri.

Şekercilik *i.* Şekerci san'ati.

Şekerkamışı *i.* Usaresi tatlı olup şeker yapılan uzun bir kamış.

Şekerleme *i.* Şekerlemek işi. Şeker içinde terbiye olunmuş meyva. *c.* Otururken hafif uyuklama.

Şekerlemek *f.* Şeker komak.

Şekerlenmek *f.* Şeker içinde terbiye olunmak. Şurup ve reçellerde şeker tebellür etmek.

Şekerli *s.* İçinde şeker olan.

Şekerrenk *s.* Sarıya ça-

lar beyaz. c. Bozuşuk, dargın.

Şekime *i.* Sebat.

Şekil *i.* Suret, biçim, heyet. Benzer. Taslak, resim, plân. Beniz, çehre. Türlü, cins, çeşit. Dıştan görünüşü

Şeklen *s.* Şekil itibarile. Dıştan görünüşe göre.

Şekli *s.* Şekle ait, zâhire göre.

Şekva *i.* Şikâyet.

Şelâle *i.* Bir nehrin yüksekten düşmesiile hâsıl olan büyük çağlıyan.

Şema *i.* Eşyanın vaziyetini ve etraf ile münasebetini göteren basit şekil Kroki, taslak, levha v.s.

Şemis *i.* Gün, güneş.

Şemme *i* Çok az miktar. Bir kere koklama.

Şemmî *s.* Koklama duygusuna ait.

Şemse *i.* İşlemeli veya oymalı güneş resminde pafta. Yazma kitapların başına nakşolunan tezyinat.

Şemsî *s.* Şemse ait.

Şemsiper *i.* Yüzü güneşten muhafaza için bezden yapılan bir başlık. Kasket siperi.

Şemsiye *i.* Güneşten ve yağmurdan muhafaza için elde taşınan çadır şeklinde açılır kapanır alet.

Şemsiyeci *i.* Şemsiye yapan ve satan.

Şen *s.* Sevinmiş, sevinçli, güleryüzlü. Meskûn, mamur, işlenmiş. Ferah, ferahlık veren.

Şenaat *i* Kötülük, fenalık, ayıplık, rezalet.

Şenayi *i.* Şenialar.

Şendere *i.* Fıçı kaburgası. Tekir nev'inden büyücek balık. Kaplamalık ince tahta.

Şenetmek *i.* Şenletmek.

Şeni *s.* Kötü, ahlâksız.

Şenia *i.* Kötü ve ayıp iş, çirkin hareket.

Şenlendirmek *f.* Şenlenmesini mucip olmak.

Şenlenmek *f.* Sevinmek. Mamur olmak.

Şenletmek *f.* Şenlendirmek.

Şenlik *i.* Şen oluş. Umran. Donanma, şehrayin.

Şenliksiz *s.* Şenliği olmıyan.

Şenolmak *f.* Şenlenmek.

Şep *i.* Gece.

Şepnem *i.* Çiğ, jale.

Şepper, şeppere *i.* Gecekuşu, yarasa.

Şeprenk *s.* Gece renginde, siyah.

Şer, şar *c.* Sadalı harfle nihayetlenen adetlere ilâve olunarak dağıtmayı anlatır: *ikişer, altışar, yedişer.*

Şer *i.* Kötülük, kötü iş. Kavga. Kötü adam. Daha fena. **Ehveni —** *i.* Fenalıkların ve kötü işlerin en ehveni.

Şerafet *i.* Şeref sahibi olma, itibar, haysiyet Soy, asalet.

Şerait *i.* Şartlar.

Şer'an *h* Şeriate göre.

Şerare *i.* Kıvılcım.

Şerbet *i.* Meyva usaresi ile şeker ve sudan yapılan tatlı su. *c.* Afsun.

Şerbetçi *i.* Şerbet yaparak satan.

Şerbetçiotu *i.* Bira yapılan ot.

Şerbetli *i.* Şerbeti olan. *c.* Afsunlu.

Şeref *i.* Ululuk, yüksek mertebe. İtibar, öğünme. Bir şeyin emsalinden üstün olması.

Şerefbahş, şerefbahşa *s* Şeref veren.

Şerefe *i.* Minarenin ezan okunan yeri.

Şerefefza *s.* Şerefi arttıran.

Şerefiye *i.* Bir yerin imarından dolayı bir mülke kazandırılan şerefe mukabil sahibinden alınan para.

Şereflendirmek *f.* Şeref kazandırmak.

Şereflenmek *f.* Şeref ve itibar kazanmak, kıymet artmak.

Şerefresan *s* Şeref yetiştiren.

Şerefyap *s.* Şeref kazanan. — **olmak** *f* Tanınmış olmaktan dolayı memnun olmak: *şerefyap oldum.*

Şergil *s.* Yaramaz, serir.

Şerh *i.* Açma, yarma. Bir kitabın ibaresini izah ile açık açık anlatma. Bir kitabın manasını izah yolunda yazılan kitap.

Şerha *i* Kesme ve yarma eseri. Parça, dilim.

Şerhetmek *f.* İzah etmek, anlatmak, tafsil etmek.

Şeri *i.* Şeriat.

Şer'î *s.* Şeriata ait.

Şeriat *i.* Doğru yol. Allahın emir ve nehyine müstenit kanun. İslâm dini.

Şerif *s.* Şeref sahibi, mubarek. Asil, necip. Eskiden Mekke emirlerine verilen unvan.

Şerik *s.* Ortak. Arkadaş.

Şerir *s.* Şer işliyen, hayırsız, kötü adam, müfsit, yaramaz.

Şerit, şirit *i.* Yün, pamuk ve ipekten ince kurdelâ, kaytan Vücutte hâsıl olan çok uzun bir solucan.

Şermisar *s.* Utanan.

Şetaret *i.* Şatır oluş.

Şetaretlendirmek *f.* Şenlendirmek.

Şetaretli *s.* Şen, şatır.

Şetim *i.* Sövme.

Şetmetmek *f.* Sövmek.

Şev *i.* İniş, inişli yer, bayır. İstihkâmın iç ve dış taraflarındaki mail satıhlar.

Şevk *i* Şiddetli arzu ve heves, istek. Neşe.

Şevk *i.* Diken.

Şevket *i.* Azamet, haşmet, heybet.

Şevketli, lû *s.* Azamet, heybet sahibi, [Hükümdarlara mahsus unvandır].

Şevkî *s.* Diken kabilinden olan. Belkemiğine ait Şevke ait. **Nuhai** — *i.* Murdarilik.

Şevkli *s* Şevkı olan.

Şevksız *i.* Şevkı olmıyan, neşesiz

Şevlenmek *f.* Şev peyda etmek.

Şevval *i.* Arabî ayların onuncusu.

Şevyot *i.* Bir cins yumşak yün kumaş.

Şey *i.* Her var olan ve-

ya varlığı tasavvur olunan bir madde, bir iş, bir hadise, bir hareket, bir fiil v.s. Eş yanın herbiri. **Çok** — *h.* Hayreti bildirir : *çok şey bu nasıl iş.* **Her** — *i.* Umumu anlatır : *her şeye karışma.*

Şey *i.* Yaşlı ihtiyar. Bir tekkedeki dervişlerin mürşidi olan başı Hadis ilminde üstat. Aşiret reisi.

Şeyhuhat *i.* İhtiyarlık

Şeyhulislâm *i.* Vaktile şeriat işlerine ve medreselere bakan devletin heyeti vükelâsına dahil zat.

Şeyn *i.* Ayıp, leke.

Şeytan *i.* Meleklerden iken Âdeme secde etmediği için lânetle kovulduğu mukaddes kitaplarda nakledilen manevî şahıs, iblis. *e.* Pek zeki ve kurnaz,

Şeytanarabası *i* Bazı otların havada uçuşan pek ince tüylü tohum kozalağı. Demiryolu rayları üzerinde el ile yürütülen amele arabası, drezin. Bisiklet.

Şeytanat *i.* Şeytanlık.

Şeytanatkâr *s.* Müfsit.

Şeytanatkârane *s.* Şeytanlıkla.

Şeytanbezi *i.* Bir nevi renkli bez.

Şeytanî *s.* Şeytana ait. Şeytanlıkla vaki olan.

Şeytanlık *i.* Hile.

Şeytantırnağı *i* Parmaklarda ve tırnağın yanında çıkan sürgün, piç.

Şezlong *i.* Uzun sandalya.

Şia *i* Hazreti Ali ve ve evlâdına taraftarlık eden müslüman mezhebi, alevilik

Şiar *i.* Alâmet, nişan. Haiz, muttasıf.

Şibih *i.* Benzeyiş, benzeme. Benziyen şey, misil, manent.

Şiddet *i.* Peklik, ziyadelik, mubalâğa. Sertlik, sert muamele.

Şiddetlendirmek *f.* Şiddetini arttırmak.

Şiddetlenmek *f.* Şiddetli olmak.

Şiddetli *s.* Şedit, sert, pek ziyade. Sıkı.

Şifa *i.* Hastalıktan kurtulma, iyi olma.

Şifahane *i.* Hastahane. Tımarhane.

Şifahen *h.* Ağızdan söylemekle.

Şifahî *s.* Ağızdan söylenerek.

Şifre *i.* Mahrem telgraflarda kullanılan rakamdan ibaret gizli yazı.

Şifreli *s.* Şifre ile yazılmış.

Şiğil *i.* Taşsız halka, taşsız yüzük. At bukağısı.

Şiğir *i. Bak:* Şiğil.

Şii *s.* Şia mezhebine mensup.

Şiilik *i.* Şia mezhebi.

Şiir *i.* His ve heyecan mahsulü san'atkârane yazı. Vezin ve kafiye li yazı, nazım, manzume.

Şikak *i.* İhtilâf, nifak.

Şikâr *i.* Av. Ganimet.

Şikâyet *i.* Kendi halinden veya başına gelen bir dert ve acıdan esef etme, dert yanma. Birinden hoşnutsuzluk gösterip aleyhinde söyleme. Birinin hakkında dava etme, şekva, iştikâ.

Şikâyetçi *i* Birinden şikâyet eden, müşteki.

Şikâyetname *i.* Şikâyetî havi yazı.

Şikemperver *i.* Obur.

Şil *s.* Kanlı ve hastalıklı göz.

Şilik *i.* Şapka hamuru.

Şilin *i.* Bir İngiliz lirasının yirmide biri.

Şilte *i.* Pamukla doldurulmuş hafif ve yumşak döşek, minder.

Şimal *i.* Sol taraf. Yüzünü güneşin doğduğu tarafa çeviren adamın solunda kalan cihet, poyraz tarafı. — **yıldızı** *i.* Şimal kutbunun hizasında bulunup cihet tayinine yarıyan bir yıldız.

Şimalen *h.* Şimal cihetinden.

Şimali *s.* dimal cihetine ait.

Şimden, şimdiden *z.* Bu andan, içinde bulunduğumuz zamandan.

Şimdengeri *z.* Bu dakikadan sonra, bu andan itibaren.

Şimdi *z.* İçinde bulunduğumuz zaman, bu an, bu dakika, el'an.

Şimdicik, şimdik *z.* Tam bu zamanda, hiç vakit geçmeden.

Şimdiki *s.* Bu zamandaki.

Şimdilik *z.* Şimdiki zaman için.

Şime *i.* Tabiat, huy.

Şimendifer *i.* Buharla yürüyen lokomotifin çektiği ve demiryolu üzerinde yürüyen vagonlardan mürekkep katar, demiryolu, tren.

Şimşek *i.* Bulutlardaki menfi ve müspet elektrikin ihtilâtından hâsıl olan anî ve göz kamaştırıcı parlama, yıldırım ziyası.

Şimşir *i.* Kılıç. *i.* Tarak yapılan sert bir ağaç.

Şinel *i.* Kolsuz ve yakası kürklü alafranga palto.

Şinik *i.* Hususat ölçmeğe mahsus on litre istiap eden ölçek.

Şinşile *s.* Gümüşi renkli ve kıvırcık tüylü bir Amerika tavşanı.

Şip *i.* Telli bir nevi burümcük.

Şir *i.* Süt. Aslan.

Şira *i.* Üzümün sıkılmış suyu. Meyva usaresi.

Şiraze *i.* Şark usulünde ciltlenen kitapların yapraklarının cilde raptolundukları mahallin iki ucunda örülen ince şerit. *c.* Nizam, intizam, rabıta.

Şirden *i.* Geviş getiren hayvanların ikinci midesi.

Şirin *i.* Tatlı. Pek güzel olmadığı halde sevimli olan.

Şirince *s.* Oldukça şirin.

Şirk *i* İki veya birkaç Allah olduğuna inanma, müşriklik, kâfirlik.

Şirket *i.* Birçok adamla-

rın bir büyük ticaret için birleşerek teşkil ettikleri heyet, kumpanya.

Şirpençe *i.* Ekseriya insanın arkasında ve en se kökünde çıkan tehlikeli bir çıban.

Şirret *s.* Şerir, hırçın.

Şirretlik *i.* Şirret oluş

Şiryan *i* Kırmızı kan damarı, büyük damar.

Şiryanî *s.* Şiryana ait.

Şiş *i.* Döner bir şeyin merkezinde geçip iki ucundan çıkan kazık, mihver. İterek delmeğe mahsus ucu sivri silâh, meç. Çorap, tentene v.s. örmeğe mahsus bir ucu sivri ve kertikli büyük iğne.

Şiş *i.* Bedenin bir tarafında hâsıl olan kabarma, kabarık. Ur.*s.* Kabarmış, şişmiş

Şişane, şişaneli *i.* Namlısının içi yivli ve altı köşeli tüfek ve top.

Şişe Adi camdan dar boğazlı sulu şeyler koymağa yarar kap. Lâmba cami Hasır kenarlarına mıhlanan v s. şeylerde kullanılan ince çıta.

Şişeci *i.* Şişe yapan ve satan

Şişehane *i.*Şişe fabrikası.

Şişek *i.* İki yaşında kuzu,

Şişirilmek *f.* Kabartılmak, şişkin yapmak.

Şişirmek, şişirtmek *f.* Şişmesini mucip olmak.

Şişkin *s* Şişmiş.

Şişkinlik *i.* Şişkin oluş.

Şişko *s.* Şişman.

Şişlemek *f.* Şişle delmek. Şişe geçirmek.

Şişlenmek *f.* Şişle delinmek. Şişe geçirilmek.

Şişman *s.* Eti ve yağı çok, karnı şiş ve azası kalın, mülâhham, şişko.

Şişmanlık *i.* Şişman oluş.

Şişmek *f.* Kabarmak, üzülmek. Ufunet peyda da etmek. Şişman olmak. Sulu şeyler kabarıp taşmak.

Şitaban *s.* Acele eden.

Şitap *i.* Acele, çabukluk.

Şive *i.* Tarz, tavır, üslûp.

Naz, işve, eda. Lehçe, telâffuz.

Şivekâr *s.* Nazlı,

Şivesiz *s.* Şivesi olmıyan.

Şivgar *i.* Top arabası okunun önündeki ağaç.

Şık *i.* Güzel. Zarif, modaya muafık, süslü.

Şık *i.* Bir küllün ayrılmış olduğu iki kısımdan herbiri Düşünülen iki ihtimalin beheri.

Şıkır *m. Bak:* Şakır.

Şıklık *i.* Şık oluş.

Şıllık *i.* Sürtük karı.

Şımarık *f.* Şımarmış.

Şımarmak *f.* Yüz bulup azmak, haddi tecavüz etmek.

Şımartılmak *f.* Yüz verip şımarmasına sebep olmak, azdırılmak.

Şımartmak *f.* Yüz verip azdırmak. Terbiyesiz etmek.

Şıngır *h.* Yüksek bir yerden düşüp kırılan cam gibi şeylerin çıkardığı sesi taklit eder.

Şıngırdamak *f.* Şıngır şıngır etmek.

Şıngırtı *i.* Düşüp kırılan cam, şişe v.s. nin çıkardığı ses.

Şıp *h.* Suyun damlamasını taklit eder. Seri ve anî bir hareketi ifade eder: *şıp diye geldi.*

Şıpıdık, şıpşıp *i.* Ökçesiz ve kenarsız terlik, mercan terliği.

Şırak *h.* Birdenbire duyulan sert bir sesi taklit eder: *şırak kapı açıldı.*

Şırıl *h.* Su ve sulu şeylerin az ve ince sesle akmasını taklit eder ve çok defa tekrarlanarak kullanılır.

Şırıldamak, şırlamak *f.* Su ince sesle ve azar azar akmak.

Şırıltı *i.* Suyun ince sesle ve az az akması.

Şıringa *i.* Bir deliğe su ve ilâç fışkırtmak için küçük tulumba veya bir kaba merbut lâstik boru.

Şırlağan *i.* Akma, akıntı.— **yağı** *i.* Susamyağı.

Şırlop *i.* Yoğurtlu yumurta.

Şırp, şırpadak *h.* Bir şeyin süratle kesilişini taklit eder.

Şıvgın *i.* Direk ve gemi sereni yapmağa yarıyan bir nevi çam ağacı.

Şoför *i.* Makine ateşçisi. Otomobil idare eden.

Şol *i. Bak:* Şu.

Şorolop *h.* Birdenbire ve hırsla yutmağı anlatır.

Şose *i.* Şehir harici cadde, geniş yol.

Şöhret *i.* Tanınma, at, san, ün, lâğap.

Şöhretgir *s.* Şöhret kazanan.

Şöhretli *s.* Şöhreti olan.

Şöhretşiar *s.* Şöhretli.

Şömine *i.* Oda duvarı içine yapılmış ocak.

Şövale *i.* İki kulplu sepet, küfe.

Şövalye *i.* Vaktile Avrupada derebeyi zabitlerine verilen isim.

Şöyle *h.* Bu yolda, şu tarzda, şu veçhile.

Şöyleböyle *h.* İkisi ortası, ne pek iyi ne pek fena.

Şöylece *h.* Bu veçhile, usulle.

Şöyleki *h.* Söyleneceği, bildirileceği veya yapılacağı gibi.

Şöylelik *i.* Bu tarz. Bu usul, bu vecih.

Şu *i.* Yakına işaret eden *bu* ile uzağa işaret eden *o* arasında uzaklığa işaret eder: *şu hal, şu şey, şu ev.*

Şua *i.* Güneşten veya diğer bir ziya membaından gelen ziya huzmelerinin herbiri. Hat, çizgi.

Şubat *i.* Senenin ikinci ve kısa ayı.

Şube *i* Dal, budak. Bölük, takım, kısım. Bir dairenin ayrılmış olduğu bölüklerin herbiri.

Şuh *s.* Şen, serbest tavırlı. Nazlı, oynak.

Şuhluk *i.* Şuh oluş.

Şule *i.* Alev.

Şuledar *s.* Alevli.

Şulegir *s.* Alevlenen, tutuşan. Etrafını aydınlatan.

Şulelendirmek *f.* Şülelenmesini mucip olmak.

Şulelenmek *f* Alevlenmek, tutuşmak, patlamak,

Şura *i* Bu yer.

Şûra *i.* Müzakere yeri, meclis,dernek,kurultay.

Şuracık *i.* Yakınca, pek yakın yer.

Şure *i.* Çorak toprak.

Şurezar *i.* Coraklık.

Şuriş *i.* Karışıklık, kargaşalık.

Şurup *i.* Mevya v.s u saresile şekerden yapılmış koyu şerbet. Tatlı bir su ile karışık ilâç.

Şuun, şüun *i.* İşler, vukuat, havadis. Ahval.

Şuur *i.* Anlama, anlayış, idrak. Vicdan.

Şuurî *s.* Şuura ait.

Şuurlu *s.* Anlayışlı, şuur sahibi.

Şüf'a *i.* Bir mal ve mülkün hissedar ve komşusunun onu satın almaktaki ruçhan hakkı.

Şühut *i.* Şahitler.

Şükran *i.* İyilik bilme, minnettarlık, bir nimete karşı tesekür.

Şükretmek *f.* Görülen iyiliğe karşı memnuniyet göstermek.

Şükür *i.* Görülen iyiliğe karşı hoşnutluk ve minnettarlık gösterme.

Şümul *i.* Şamil ve havi olma, içine alma, kaplama. Delâlet etme,

Şümullendirmek *f.* Şümullü olacak hale getirmek.

Şüphe *i.* İki veya ziyade şey arasında hangisi olduğunu kestirememe, şek, tereddüt.

Şüphelendirmek *f.* Şüphelenmesini mucip olmak.

Şüphelenmek *f.* Şüphe etmek,

Şüpheli *s.* Şüphe altında bulunan, sağlam olmıyan, meşkûk. Hali emniyet vermiyen.

Şüphesiz *s.* Hakkında şüphe olunmıyan, şüphe götürmez, sağlam.

Şürekâ *i* Şerikler.

Şüru *i.* Başlama.

Şütum *i.* Şetimler.

Şüyu *i.* Duyulma, herkesin malûmu olma, yazılma, dağılma. — **bulmak** *f.* Şayi olmak.

T

T *i.* Türkçe alfabenin yirmi üçüncü harfi.

Ta *h.* Nihayet ve sonu anlatır. Kadar : *Ta oraya kadar gittim.*

Taabbüt *i.* Kulluk etme, tapınma.

Taaccüp *i.* Şaşma.

Taaddi *i.* Zulüm.

Taaddüt *i.* Birkaç olma, birden ziyade olma.

Taaffün *i.* Çürüyüp kokma.

Taahhüt *i.* Üzerine alma, yapılmasına söz verme. Postaya iki kat ücret vererek mektup veya paketi emniyet altına alma. — **senedi** *i.* Taahhütname.

Taahhütlü *s.* Taahhüt edilen. Postaya fazla ücret vererek taahhüt suretile gönderilen (mektup vs.)

Taahhütname *s.* Yapılan taahhüdü yazı ile tesbit eden eser, taahhüt senedi.

Taalluk *i.* Alâka, irtibat, münasebet.

Taallûkat *i.* Akraba.

Taallül *i.* Vesile arama, yalandan bahaneler uydurup bir işten kaçınma.

Taam *i* Yemek.

Taamiye *i.* Eskiden tekkelerde fukara ve dervişlere yemek çıkarmak için ayrılan gelir.

Taammüden *h.* Kasten, bilerek, istiyerek. Evvelden düşünüp hazırlıyarak.

Taammüm *i.* Umumileşme, yayılma.

Taammüt *i.* Kast ve niyet etme. Bilerek ve istiyerek yapma.

Taannüt *i.* İnat etme.

Taap *i.* Yorgunluk. Zahmet.

Taarruz *i.* Sataşma, tecavüz. Düşman üzerine yürüme.

Taarruzî *s.* Taarruza ait.

Taassup *i.* İnat ve ısrarla doğru ve yanlış fikir ve kanaate saplanma.

Taassupkâr *i.* Mutaassıp.

Taassupkârane *h.* Taassupla.

Taaşşuk *i.* Âşık olma.

Taat *i.* İbadet. İtaat.

Taayyün *i.* Tayin olunma, anlaşılma.

Taayyüş *i.* Geçinme, yaşama.

Taazzum *i.* Azamet, büyüklük satma.

Tabaat *i.* Matbaacılık.

Tababet *i.* Tıp mesleki.

Tabahat *i.* Ahçılık.

Tabak *i.* Yemek v. s. komağa mahsus az yayvan kap. Tabaka. Deri terbiye eden san'atkâr, debbağ.

Tabaka *i.* Sıra, biribiri üzerine konmaş sıraların herbiri, kat. Sınıf, derece, zümre. Bir yapraktan ibaret kâğıt. Tütün veya sigara kutusu.

Tabakane *i.* Derinin terbiye edilip meşin v.s. yapıldığı imalâthane.

Tabakat *i.* Tabakalar. — **ilmi** *i.* Jeoloji, arziyat.

Tabaklık *i.* Deriyi terbiye etmek san'ati, debağat.

Tâban *s.* Parlak, nurlu.

Taban *i.* Ayağın altı. Kunduranın altını teşkil eden kösele *c.* Dayanma, sebat. İyi cins silâh demiri. Duvar v.s. altına ufkî vaziyette konulan kereste. Tarlanın toprağını bastırmak için yuvarlanan üstüvane. Bir nehrin derin olan orta yeri. — **tepmek** *f.* Çok gezip yürümek.

Tab'an *h.* Tabiatile, tabiî olarak.

Tabanca *i.* Revolver, küçük cep tüfeği.

Tabaninciri *i.* Yassı kuru incir.

Tabanlı *s.* Cesur, metanetli.

Tabansız *s.* Korkak, sebatsız.

Tabasbus *i.* Alçakça yalvarma, yaltaklanma.

Tabayi *i.* Tabiatler.

Tabelâ *i.* Yevmî masraf listesi. Mağaza v.s. yerlerde kapı üzerine konan levha. Hastanelerde hastanın başı ucuna asılan hastalığı ve tedavi tarzını gösterir levha.

Tab'etmek *f.* Basmak, hurufatla tabı makinasında kitap, gazete v.s. basmak.

Tâbi *i.* İtaat eden. Tebaiyet eden. Arkasından giden. Bağlı, merbut.

Tabî *s.* Tab'eden, basan. Kitabı tabı ve neşreden, naşir.

Tabiat *i.* Yaradılış, huy cibiliyet, âdet, natura. Kâinatın nizam ve tertibi. **Hüsnü** — *i.* Bedii zevk. Herşeyin iyisini seçme ve yapma.

Tabiatli *s.* Zevkli, zevk sahibi.

Tabiatsız *s.* Guzeli çirkinden ayıramıyan, zevksiz.

Tabii *s.* Tabiate ait. Sun'i ve yapma olmıyan, sade, sâf. *h.* Şüphesiz, muhakkak.

Tabiiyat *i.* Tabii hadiseler ilmi.

Tabiiyet *i.* Tâbi oluş. Bir devletin tebaasından olmaklık.

Tabiiyun *i.* Tabiat alimleri.

Tabip *i.* Tıp âlimi, doktor, hekim.

Tabir *i.* Söz. Cümle, fıkra. Istılah. İfade. Rüyaya mana verme.

Tabirname *i.* Rüya tabirine ait kitap.

Tabiye *i.* Askeri kuvvetleri tanzim ve ihzar etme.

Tabı *i.* Hilkat, tabiat. Hurufat, klişe v.s. ile yazı ve resim basma.

Tabıh *i.* Pişirme.

Tabıl *i.* Davul. Kulakta sesi aksettiren zar.

Tabla *i.* Satıcıların üzerine satılacak şeyleri-

ni koydukları tahta değirmi tepsi. Cigara külünü silkmeğe mahsus ufak tabak. Mangal ve sobaların altına konulan maden kaplı tahta. Terazi kefesi. Düz yer, safha.

Tablekâr *i* Tablasını gezdirerek üzerindeki eşyayı satan adam. Tabla ile yemek götürüp getiren hizmetçi.

Tabldot *i.* Maktu fiatla lokantalarda öğle ve akşamları verilen yemek. Bazı müesseselerin bu suretle yemek veren lokantası.

Tablet *i.* Yutulacak yassı ve müdevver hap.

Tablo *i.* Tiyatroda herhangi bir anda ve sahnede gösterilen mevki ve eşhasın hepsi Karakalem, yağlı boya v.s. ile bez, tahta, muşamba v.s. üzerine yapılan resim. *c.* Manzara.

Tabulga *i.* Kökü tıpta kullanılan kırmızı özlü sert bir ağaç.

Tabur *i.* Bir alayın dörtte biri miktarındaki kuvvet. Biribiri ardına dörder kişilik yürüyüş safı.

Tabure *i.* Arkasız ve kolsuz iskemle.

Tabut *i.* İçinde ölü nakledilen sandık, sal.

Tabutluk *i.* Tabutların konduğu yer.

Tabya *i.* Münferit istihkâm, metris, top yeri.

Tacanmak, taçlanmak *f.* Taç giymek.

Tacdar *i* Taç giyen, hükümdar.

Tacik *i.* Türk memleketlerinde yaşıyan İranilere eskiden verilen isim.

Tacil *i.* Acele ettirme.

Tacin *i.* Yoğurma, hamur yapma.

Tacir *i.* Ticaret yapan.

Taciz *i.* Rahatsız etme.

Taç *i.* Hükümdarların başına giydikleri murassa başlık, iklil. Bazı kuşların sorgucu.

Tadat *i.* Sayma, sayı.

Tadil *i.* Az tebdil etme, doğrultma, itidal kazandırma.

Tadilât *i* Tadiller.
Tadilen *h.* Tadil edilerek.
Tafahhus *i.* Erafile araştırıp tahkik etme.
Tafdil *i.* Tercih. Büyültme, fazlalaştırma.
Taflan *i* Bahçelerde yetiştirilen yeşil yapraklı küçük bir ağaç. — **suyu** *i.* Taflandan alınan ve eczacılıkta kullanılan bir su.
Tafra *i.* Atıp tutma. Sıçrama, atlama.
Tafracı, tafrafüruş *s.* Atıp tutan, yüksekten atan.
Tafsil *i.* İzah, etraflıca anlatma.
Tafsilât *i.* Tafsil edilen şeyler, izahat.
Tafsilen *i.* Tafsil edilerek.
Tafta *i.* İpek ve iki tarafı da parlak bir kumaş, canfes.
Tagaddi *i.* Beslenme, gıdalanma
Tagallüp *i.* Tahakküm etme, zorla alma.
Taganni *i.* Şarkı söyleme.
Tagayyür *i.* Değişme. Bozulma.
Tağdiye *i.* Besleme, gıdalama.
Tağyir *i.* Başkalaştırma, değiştirme. Bozma.
Tahaccür *i,* Taş gibi katılaşma.
Tahaddüs *i.* Hadis olma, vaki olma.
Tahaffuz *i.* Korunma,
Tahaffuzhane *i.* Karantinahane.
Tahakkuk *i.* Sahi ve hakikî olduğu anlaşılma, kat'ileşme, takarrür.
Tahakküm *i.* Hâkim kesilme. Hüküm sürme.
Tahallül *i.* Eczası ayrılma, hallolma.
Tahallüs *i.* Kurtulma, halâs olma. Bir mahlas kullanma.
Tahammül *i.* Yüklenme. Ağır şeye katlanma.
Tahammür *i.* Ekşime, mayalanma.
Tahammuz *i.* Ekşime, ekşilik peyda etme.
Taharet *i.* Temizlik.
Taharri *i.* Araştırma,

tetkik etme. —memuru *i* Sivil polis.

Tahassul *i.* Hâsıl olma.

Tahassun *i.* İstihkâm içine çekilme, gizlenme.

Tahassür *i.* Özleme.

Tahassüs *i.* Hissetme.

Tahaşşüt *i.* Toplanma, yığılma.

Tahattur *i.* Hatırlama.

Tahavvül *i.* Değişme, bir halden bir hale geçme.

Tahayyül *i.* Hayal etme. Tasavvur etme.

Tahayyür *i.* Hayret etme.

Tahayyüz *i.* Yer tutma, hususî bir yeri olma. İtibar kazanma.

Tahsis *i.* Hikâye etme. Minnetini anlatma.

Tahdiş *i.* Tırnakla incitme. c Tahrik, tehyiç.

Tahdit *i.* Hudut koyma.

Tahfif *i.* Hafifletme. Kolaylaştırma.

Tahin *i.* Öğütülmüş hububat. Susam yağının posası. —**helvası** *i.* Tahin ve şekerle yapılan tatlı.

Tahini *s.* Tahin rengi.

Tahıl *i.* Hububat.

Tahkik *i.* Bir şeyin hakikatini arama.

Tahkikat *i.* Hakikati aramak için sorup araştırma.

Tahkim *i.* Sağlamlatma, metin ve muhkem kılma. Hakem tayin etme.

Tahkimat *i.* Tahkim edilen istihkâm v.s.

Tahkir *i.* Hakaret etme.

Tahkiramiz *s.* Hakaretle karışık.

Tahlif *i.* Yemin ettirme.

Tahlil *i.* Mürekkep bir cismin eczasını ayırma. Bir cümleyi gramer esaslarına göre eczasına ayırma.

Tahlilât *i.* Tahliller.

Tahlis *s.* Kurtarma.

Tahlisiye *i* Denizde kaza geçirenleri kurtarmağa mahsus teşkilât.

Tahlit *i.* Bir şeyin halisliğini bozacak surette içine başka şeyler karıştırma. Bozma.

Tahliye *i.* Boşa'tma Serbest bırakma.

Tahmil *i* İhale etme. Yükletme.

Tahmin *i.* Zannetme. Kı. yas etme, kararlama

Tahminen *h.* Tahmin suretile takriben.

Tahmin *s.* Tahmin ile olan, tahmine ait.

Tahmis *i.* Bir şeyi beş kat veya beş köşeli etme Bir şairin gazelini alıp her beytine daha üç mısra ilâve ederek beş mısralı yapma. Kahve kavurma. Kahve satılan çarşı.

Tahnit *i.* Cesedi ilâçla kurutma; mumyalama.

Tahra *i* Dişli ve iğri budama bıçağı.

Tahribat *i.* Tahrip hareketleri.

Tahrif *i.* Bir yazı veya sözü değiştirip bozma.

Tahrifat *i* Tahrif edilen şeyler.

Tahrik *i.* Harekete getirme, kımıldatma Kış kırtma, teşvik etme.

Tahrikât *i.* Tahrik muameleleri.

Tahrilli *i.* Çekme ve mukavves (kaş).

Tahrim *i.* Haram etme.

Tahrip *i.* Harap etme.

Tahrir *i.* Yazma. Telif etme, kaleme alma. Kaydetme. İnşa ve kitabet.

Tahrirat *i.* Resmî evrak.

Tahsil *i.* Husule getirme, kazanma. Borçludan alacağını alma. Vergi veya iradı toplama. Mektebe devam etme. okuyup öğrenme.

Tahsilât *i.* Tahsil olunan para.

Tahsildar *i.* Devletin vergisini veya bir müessese yahut kimsenin alacaklarını toplıyan memur.

Tahsin *i.* Alkışlama, beğenme. Mükâfat.

Tahsis *i.* Bir şeyi biri için ayırma, mahsus kılma.

Tahsisat *i.* Bir kimseye veya bir işe tahsis olunan maaş, para.

Tahşidat *i.* Tahşit muamelesi,

Tahşit *i.* Toplama, biriktirme, yığma.

Tahşiye *i.* Haşiye yazma. Zeyl. Hamiş, ilâve.

Taht *i.* Alt, aşağı, fevk mukabili. Hükümdar makamı. Hükümdarlık.

Tahta *i.* Döşeme, kaplama v.s. yapmak için büyük ve kalın ağaçlardan biçilen ince ağaç levhası.

Tahtabiti, tahtakurusu *i.* Kırmızı renkte yazın çıkan ve insan kanile geçinen pis kokulu bir böcek.

Tahtaboş *i.* Taraça.

Tahtanî *s.* Aşağıda bulunan. Alt kat.

Tahtapabuç *i.* Terlik.

Tahtarevalli *i.* Ortasından bir yere dayanan ve iki ucuna iki çocuk oturarak kaldırıp indirmek suretile oynanan oyun.

Tahtelârz *i* Yeraltı.

Tahtelbahir *i.* Denizin altından giden gemi, sualtı.

Tahtelhıfız *h* Muhafaza altında, mahfuzen.

Tahtim *i.* Mühürleme.

Tahtit *i.* Çizme.

Tahtie *i.* Bir hata ile itham etme

Tahtıravan *i.* Hastaları ve eskiden gelinleri nakle mahsus iki adam tarafından götürülen üstü kapalı sedye.

Tahvif *i.* Korkutma.

Tahvil *i.* Değiştirme, tebdil.

Tahvilât *i.* Anonim şirketle in çıkardığı bir nevi senet, esham.

Tahzir *i.* Sakındırma.

Taife *i.* Bölük, cemaat, kabile, tayfa.

Taın *i.* Sövme.

Tak *i* Tahtaya vurulduğu zaman çıkan sesi taklit için kullanılır.

Tak *s.* Kemer. Kubbe.

Taka *i* Bir nevi kumaş topu. Laz kayığı.

Takabbuz *i.* Büzülme, inkıbaz.

Takaddüm *i.* Zaman veya rütbece ileride bulunma, ileri geçme.

Takallüp *i.* Dönme, altüst olma. Değişme. Başka kalıba girme.

Takallüs *i.* Çekilip toplanma.
Takamaka *i.* Amerika zamgı.
Takarrüp *i.* Yaklaşma.
Takarrür *i.* Kararlaşma. Bir yerde yerleşme.
Takas *i.* Ödeniş.
Takastukas *i.* Ödeşme.
Takat *i.* Güç, kuvvet, iktidar.
Takatsız *s.* Zayıf, kuvveti olmıyan.
Takatsızlık *i.* Takatsız oluş.
Takatuka *i.* Gürültü, velvele. Takoz,tokmak.
Takav *i.* At nalı.
Takavcı *i.* Nalbant.
Takayyüdat *i. Bak:* takayyütler.
Takayyüh *i* İrin peyda etme.
Takayyüt *i.* Uğraşma, çalışma. Bağlanma, İhtimam, itina.
Takaza *i* Borcu ödemek için sıkıştırma, tazyik. Serzeniş.
Takbih *i.* Ayıplama.
Takdim *i.* İleriye sürme, bir şeyi diğerinden evvel bulundurma. Kendinden büyüğüne verme, Tanıştırma, prezante etme.
Takdime *i.* Takdim edilen hediye v.s.
Takdir *i.* Kader. Kıymet biçme. Anlama, beğenme. İhtimal.
Takdis *i.* Mubarek tutma, kutsiyet verme.
Takeometre *i.* Bir yerin topoğrafyasını almak için kullanılan alet.
Takibat *i.* Takip muamelesi.
Takım *i.* Semeresiz ve neticesiz bırakma. Mikroplardan kurtarma.
Takip *i* Ardından gitme. Kovalama. Arkasını bırakmıyarak devam etme.
Takit *i.* Düğümleme. Bir ibareyi muğlâk ve karışık yapma.
Takıldak *i.* Değirmentaşına taneleri veren tahtadan alet.
Takılış, takılma *i.* Takılmak işi.
Takılmak *f.* Asılmak.

Konulmak, geçirilmek. İlişip kalmak, gecikmek. Arkası sıra gitmek. Teciz etmek.

Takım *i.* Bir arada kullanılan şeyler. Birkaç kişilik heyet. Bir askerî bölüğün ayrıldığı kısımlardan herbiri. Zümre, sınıf. Miktar, kısım. Cigaralık. Bir — *h* Bazı.

Takınmak *i.* Kendi üstüne takmak, kuşanmak. Kendine yakıştırmak, kullanmak. Bir at ve lağap kullanmak.

Takırdamak *f.* Takırdı etmek

Takırdatmak *f.* Takırdamasını mucip olmak.

Takırdı *h.* Kaba ve sert sesleri taklit eder ve tekrarlanır.

Takırtukur *s.* Gürültüyü taklit eder.

Takıştırmak *f.* Takıp yakıştırmak. Biribirine çattırmak.

Takırtı *i.* Kuru ve sert ses.

Takızafer *i.* Muzaffer bir asker veya büyük bir adamın altından geçmesi için yapılan büyük tak.

Takke *i.* Geceleri yatarken giyilen serpuş.

Takla, taklak *i.* Başı yere koyarak vücudünü bir taraftan diğer tarafa atma.

Taklacı, taklakçı *i.* Taklak atan.

Taklidî *s.* Taklitle yapılan.

Taklip *i.* Bir şeyin şekil ve kalıbını değiştirme. Döndürme, çevirme.

Taklit *i.* Asma. Kuşatma. Birinin yaptığı şeylerin aynini yapma. Bir şeyin sahte ve değersizini yapma.

Taklitçi *s.* Mukallit.

Takma *i.* Takmak işi. *s.* Sonradan konmuş.

Takmak *f.* Asmak, iliştirmek. Giyinmek, kuşanmak. Geçirmek, yapıştırmak. Komak, tayin etmek.

Takoz *i.* Doğramayı sı-

kıştırmak veya ağır bir şeyin altına konmak için kullanılan tahtadan kama.

Takriben *h.* Tahminen, aşağı yukarı.

Takrip *i.* Yaklaştırma, yanaştırma. Bir şeyi kat'î olarak söylemeyip tahmin etme. Vesile, behane.

Takrir *i.* Sağlamlatma, sabit ve muhkem kılma. Yerleşrirme. Anlatma, ders verme. Ders. Bir işi resmen ve tahriren beyan etme. Rapor. Siyasî nota. Ferag muamelesinde mal sahibinin resmî memur huzurundaki ifadesi.

Takriz *i.* Bir eseri medih için yazılan makale.

Taksa *i.* Narh. Vergi. —**pulu** *i.* Pulu yapıştırılmadan postaya verilen mektuplara bedeli mektubu alan adamdan alınarak yapıştırılan iki kat pul.

Taksi *i.* Taksimetre.

Taksim *i.* Ayırma, bölme. Akar suyun masûralara ayrıldığı yer. Hesapta bir miktarı müsavi kısımlara ayırma.

Taksimat *i.* Taksimler. Bir binanın bölmeleri.

Taksimetre *i.* Otomobilin gittiği yol, ve ücretini gösteren alet.

Taksir *i.* Kusur etme.

Taksirat *i.* Suç, kaba hareket. Taksirler.

Taksit *i.* Kısım kısım ve muayyen zamanlarda verilecek borcun herbir kısmı.

Taktak *i.* Çamaşır dövmeğe mahsus tokmak.

Takti *i.* Kesme, parçalara ayırma. Şiiri vezne göre kesik kesik okuma.

Taktir *i.* İmbikten geçirme.

Taktırmak *f.* Takmasını mucip olmak.

Taktuk *i.* Hamaylı kılıfı *h.* Tokmak sesini taklit eder.

Takva *i.* Günahtan sakınma. Kuvvetlenme.

Takvim *i.* Doğrultma.

Yevmî vukuatı ve zamanı bildirir defter veya duvara asılı kâğıt.

Takviye *i.* Kuvvetlendirme, kuvvet verme.

Takyit *i.* Şart koma.

Talabık *i.* Teprenme.

Talabımak *f* İstemek, arzu etmek. Teprenmek.

Talâk *i.* Boşanma, bırakma, nikâhın feshi.

Talâkat *i.* Serbest söyleyiş.

Talâkatli *s* Talâkati olan.

Talamak *f.* Yağma etmek.

Talan *i.* Yağma, çapul

Talân *i.* Kudret. İstidat.

Talapsımak *f.* Dişi hayvan hüsknmek, kızmak.

Talaş *i.* Tahta veya madenlerin rendelenmesinden veya testere ile kesilmesinden hâsıl olan kırıntı.

Talaşman *s.* Kavgacı.

Talaz *i.* İpek gibi beyaz ve yumşak şeylerin kırışıp kabarması, dalga, mevç.

Talazlamak *f.* Dalgalanmak. Kabarmak. Ürpermek.

Talebe *i.* Mektebe devam eden, mektepli, şakirt.

Talep *i.* İsteme, arzu.

Talepkâr *i* Talep eden.

Tali *i* Çiçeklerin zürriyet mayası olan sarı toz.

Tâli *i.* Sonradan gelen, arkadan. Arka.

Tali, talih *s.* Kısmet, kader baht, şans

Talik *i.* Asma. Bir işin olmasını başka bir işe bağlı gösterme. Arap yazısının bir şekli.

Talika *i.* Dört tekerlekli kısa yük arabası.

Talili, talihli *s.* Talii olan, şanslı.

Talim *i.* Öğretme, belletme. Alıştırma.

Talimat *i.* Şifahî veya tahrirî verilen emir.

Talimatname *i.* Resmî dairede veya müessesede işlerin iyi surette cereyanı için kabul edilen esasları havi emirname. Kanun mahiyetinde olmıyan fakat tat-

bik ve riayeti mecburi olanesaslar. Nizamname.

Talimhane *i.* Askerin talim yaptığı yer.

Talimi *s.* Talime muhtaç.

Talimli *s.* Talim görmüş. Talimat almış.

Talip *s.* Talep ve arzu eden, istiyen. Müşteri. Talebe, şakirt.

Talisiz, talihsiz *s* Talii olmıyan. Bahtsız.

Talk *i.* Tozu eczacılıkta ve sanayide kullanılan yumşak bir madde.

Taltif *i.* Lûtuf ve ihsan etme. İyilik etme.

Talveg *i.* Derenin içinde suların çizdiği hat. Bir nehrin iki sahili ortasından geçtiği far zolunan hat.

Talyom *i.* Beyaz bir maden.

Talyon *i.* Hatmi çiçeği.

Tam *i.* Bakır cilâsı.

Tam *s* Eksiksiz, kusursuz, mükemmel, tamam. *e.* "T„ ile başlıyan bazı sıfatların başına geçip mübalâga anlatır : *tamtakır.*

Tama, tamah *i.* Doymazlık, açgözlülük, hırs.

Tamaan *h.* Tamah ederek.

Tamahkâr s. Tamah eden, açgözlü, hasis.

Tamahkârlık *i.* Tamahkâr oluş.

Tamam *i.* Bitirme. Kemale erme. Tekemmül. *s.* Bitmiş. Noksansız, tam, bütün. Hazır.

Tamamen *h.* Tam olarak. Bütün bütün, külliyen.

Tamamî *s.* Noksan ikmaline ait.

Tamamiyet *i.* Tamam oluş.

Tamamlama *i.* Tamamlamak işi.

Tamamlamak *f.* Tamam etmek. Bitirmek.

Tamamlanmak *f.* Tam olmak. Bitirilmek.

Tamamlatmak *f.* Tamamlamasını mucip olmak.

Tambur *i.* Uzun kollu telli alaturka bir saz.

Tambura *i.* Tambur de-

nilen çalgının daha az telli ve perdelisi.

Tamburacı *i.* Tambura yapan ve çalan.

Tamburî *s* İyi tambur çalan, tambur üstadı.

Tamçarkı *i* Bakır cilâsına mahsus çark.

Tamik *i.* Derinleştirme. Derinden araştırıp tahkik etme.

Tamim *i.* Umumileştirme, şümulleştirme. Bir şeyi alâkadarlara bildirmek için neşrolunan tebliğ, emir.

Tamir *i.* Bozuk bir şeyi düzeltme, ıslah etme.

Tamirat *i.* Tamirler

Tampon *i* Tıpa, tıkaç.

Tamtakır *s.* Bomboş.

Tamu *i* Cehennem.

Tan *i.* Sabah, fecir, şafak. Hayret, şaşma.

Tanassur *i.* Hıristiyan dinini kabul etme.

Tandır *i.* Yere çukur kazılarak yapılan bir nevi furun. — **ekmeği** *i.* Tandırda pişen ekmek. — **kebabı** *i.* Tandırda pişen kebap.

Tane *i.* Habbe. Ekilen tohum. Kurşun, mermi, gülle v.s. Adet, miktar. — — *h* Tane halinde, birer birer.

Tanelemek *f* Tane tane etmek.

Tanelendirmek, taneletmek *f.* Tane tane ettirmek.

Taneli *s.* Taneleri olan. Taneleri biribirinden ayrı ve dağınık olan.

Tanetmek *f.* Sövmek.

Tanen *i.* Başlıca meşe ağacının kabuğunda bulunup tabakçılıkta kullanılan bir madde.

Tangır *h.* Gürültü ile yuvarlanmağı anlatır.

Tango *i.* Bir nevi alafranga dans.

Tanin *i.* Ses çınlama.

Taninendaz *s.* Çınlıyan.

Tanık *i s.* Şahit.

Tanıklık *i.* Şahitlik. Nişan, alâmet.

Tanılmak *f.* Bilinmek, kendisile muarefeli bulunmak.

Tanımak *f.* Birile muarefesi olmak, bil-

mek. Kim olduğunu seçmek, farketmek. Teşhiş etmek. İnanmak, kabul ve tasdik etmek. İtaat etmek. İtiraf etmek.

Tanınmak *f.* Bilinmek, anlaşılmak.

Tanımamak *f.* Bilmemek. Ehemmiyet vermemek.

Tanışık *i.* Biribirini tanır, muarefesi olan.

Tanışıklık *i.* Tanışık oluş.

Tanışmak *f.* Biribirini tanımak, muarefe peyda etmek.

Tank *i.* Sulu şeyler için büyük kap. İçinde top ve mitralyözleri bulunan zırhlı otomobil.

Tanklamak, tanmak *i.* Şaşakalmak, hayrete düşmek.

Tanrı *i.* Allah. Çalap.

Tanrılık *i.* Tanrının hal ve sıfatı.

Tansif *i.* İki müsavi kısma ayırma.

Tantana *i.* Debdebe, haşmet.

Tantanalı *s.* Tantanası olan.

Tanyeri *i* Güneşin doğduğu taraf, ufuk.

Tanzif *i.* Temizleme.

Tanzifat *i.* Şehrin sokaklarını temiz tutmak vazifesi.

Tanzim *i.* Sıralama, dizme. Nizamına koma.

Tanzimat *i.* Islahat, tensikat.

Tanzir *i.* Benzetme. Nazire yapma.

Tap *i.* Kuvvet, takak. Parlaklık.

Tapa *i. Bak:* Tıpa.

Tapındırmak *f. Bak:* Taptırmak.

Tapınış, Tapınma *i.* Tapınmak, tapmak işi.

Tapınmak *f. Bak.* Tapmak.

Tapıştırmak *f.* Arattırmak. Sipariş etmek.

Tapmak *f.* Tapınmak, ibadet etmek. Çok sevmek, perestiş etmek.

Tapşın *i.* El çırpma, alkışlama.

Tapon *s.* Adi, bayağı.

Tapşırmak *f.* Ulaştırmak.

Taptaze *s.* Pek taze.

Taptırmak *f.* Tapmasını mucip olmak.

Tapu *i.* Bir yerin tasarruf hakkını gösteren ve hükûmet tarafından verilen senet.

Tapyoka *i.* Manyoka denilen bir kökten çıkarılan bir nevi nişasta.

Tar *i.* Tel, İplik. *s* Karanlık.

Taraç *i.* Yağma.

Taraça *i.* Bir evin çatısındaki açık ve düz yer, tahtapoş.

Taraf *i.* Yan, cihet. Yer, memleket, kıt'a. İnt, nezt. Uç, nokta, nihayet, kıyı. Fırka, parti.

Tarafeyn *i.* İki taraf.

Tarafgir *i.* Taraftar.

Tarafgirlik *i.* Taraftarlık.

Tarafı *s* Yan ve tarafı olan. Tarafları çok.

Taraftar *i.* Birinin fikir ve hareketine uyup tarafını tutan.

Taraftarlık *i.* Taraftar oluş.

Tarak *i* Saç ve sakalı taramağa yarıyan ince uzun dişli kemik veya madenî alet. Arş ipliklerinin geçirilmesine mahsus ince uzun dişli çulhacı aleti. Yün ve keten açıp ayıklamağa mahsus telli ve yassı alet. Taşçıların taşı düzeltmek için kullandığı ufak dişli çelik kalem. Çapa şeklinde bahçıvan aleti, gelberi, tırmık. Suyun dibindeki şeyleri ayıklamağa mahsus alet. Bazı kuşların başındaki yelpaze şeklindeki tüy, tepelik. Balıkların su alıp verdiği delikleri kapıyan kanatlar.

Tarakçı *i.* Saç tarağı yapan ve satan adam.

Taraklama *i.* Taraklamak işi. Tarak tarak gölge yaparak boyama.

Taraklamak *f.* Bahçe topraklarını tarakla düzeltmek. Suyun altını tarakla temizlemek.

Taraklanmak *f.* Tarakla temizlenmek.

Taraklatmak *f.* Taraklamasını mucip olmak.

Taraklı *s.* Diş diş nakışlı. Başında yelpaze gibi tüyleri olan (kuş). Yayvan ayak.

Tarama *i.* Taramak işi. Topoğrafyada sahil ve dağları gölgeli bir şekilde resmetme.

Taramak *f.* Tarakla temizleyip düzeltmek, açmak. Her tarafını açıp bakmak, karıştırmak, araştırmak. Silip süpürmek. Denizin dibini temizlemek.

Taranık *s.* Taranmış.

Taranmak *f.* Kendikendini taramak. Aranmak, araştırılmak.

Tarantı *i.* Taramaktan çıkan süprüntü.

Tarap *i* Sevinç, şenlik.

Tarassudat *i.* Tarassutlar. Rasat ameliyeleri.

Tarassut *i.* Gözetme, dikkatle bakma, bakıp araştırma. Rasat yapma.

Taratmak *f.* Taramasını mucip olmak.

Tarator *i.* Sirke, ekmek ve cevizle yapılan bir salça.

Taravet *i.* Tazelik.

Taravetli *s.* Taze.

Taraz *i* Taramaktan hâsıl olan pürüz.

Tarazlanmak *f.* İpeğin tel tel pürüzleri çıkmak.

Tarbuş *i.* Takke.

Tarçın *i.* Baharattan kokulu bir kabuk.

Tardetmek *f.* Sürmek, kovmak.

Tarh *i.* Atma, koma, bırakma, taksim. Tayin. Hesapta bir adetten diğerini çıkarmaktan ibaret ameliye, tenzil.

Tarhana *i.* Un ve yoğurt ile yapılıp kurutulan çorbalık taneçikler.

Tarhetmek *f.* Tarh ameliyesi yapmak, tenzil etmek. Kısımlara ayırmak.

Tarhun *i.* Güzel kokulu bir nebat.

Tarif *i.* Etrafile anlatma.

Tarife *i.* Fiat, zaman v.s. yi gösterir cetvel.

Tarih *i.* Geçmiş hadise ve vak'aların hikâyesi. Bu hadisatı kaydeden kitap. Bir şeyin vukubulduğu, cereyan ettiği zaman.

Tarihçe *i.* Küçük tarihî yazı veya yazı.

Tarihli *s.* Üstünde yazıldığı veya vaki olduğu zaman yazılı.

Tarihsiz *s.* Yazıldığı ve ya vaki olduğu zaman yazılmamış.

Tarik *s.* Karanlık.

Tarik *i.* Yol, meslek.

Tarik *s.* Terkeden, bırakan.

Tarikat *i.* Tarik. Dinî mezhep.

Tarikidünya *i.* Dünya alâkalarından uzaklaşıp inzivaya çekilmiş. Manastır papası.

Tariz *i.* Kinaye ve imada bulunma, dokunacak söz söyleme.

Tarla *s.* İşlenmiş ve ekilmiş arazi. Saha.

Tarlakoz *i.* İki çifte balıkçı kayığı.

Tarsi *i.* Mücevverler süsleme. Kelimeleri vezin ve kafiyece biribirine uydurmaktan ibaret edebî san'at.

Tarsin *i.* Sağlamlaştırma.

Tart *i.* Sürme, kovma.

Tartaklamak *f.* Didiklemek, tutup çekerek hırpalamak. Bir şeyi ağırlığını tahmin için kaldırmak.

Tartı *s.* Tartmak işi. Ağırlığı anlama, vezin. Tahmin. Karar. Endaze. Muvazene.

Tartılı *s.* Tartılmış. Muvazeneli. İyi düşünülmüş.

Tartılmak *f.* Ağırlığını anlamak için teraziye çekilmek. Sendelemek. Sataşmak. Kesik kesik ve tereddütle söylenmek. Mümanaat edip gitmek, istememek.

Tartısız *s.* Tartılmamış. Muvazenesiz, düşüncesiz.

Tartışmak *f.* Çekişmek. Bir şeyi bir iddia üzerine birlikte tartmak.

Tartkı *i.* Derece de ece ve tarta tarta gem çekme.

Tartma, tartış *i.* Tartmak işi.

Tartmak *f.* Ağırlığını anlamak için teraziye çekmek. Elde sallayıp ağırlığını tahmin etmek. Sallamak. Bir kimseyi tecrübe etmek. İyice düşünmek.

Tarttırmak *f.* Tartmasını muçip olmak.

Tartura *i.* Çıkrıkçı çarhı.

Tarumar *s.* Dağınık,karmakarışık, perişan.

Tarz *i.* Biçim, suret, kılık Üslûp, tertip.

Tarziye *i.* Yapılan bir hareket veya tecavüzden dolayı özür dileme. Razı etme.

Tas *i.* Altı yuvarlak ve çukur yemek kabı, kâse. Su içmeğe mahsus kap, maşrapa. Çekmece v s. ye süs için konulan yarım küre şeklinde maden. *c.* Çıplak, kılsız, cavlak.

Tas *s.* Ta ile başlıyan bazı kelimelerin başına gelip manayı kuvvetlendirir : *tastamam.*

Tasaddi *i.* Teşebbüs etme başlama.

Tasallût *i.* Musallat olma.

Tasallüf *i.* Öğünme.

Tasallüp *i.* Katılaşma, sulp haline geçme.

Tasannu *i.* Çekidüzen, sun'i güzellik verme.

Tasarlamak *f.* Kurmak, zihinde hazırlamak, tasavvur edilmek.

Tasarlanmak *f.* Kurulmak,tasavvur edilmek.

Tasarruf *i.* Malik ve sahip olma İdare etme, idare ile kullanma, biriktirme, iktisat.

Tasavvuf *i.* Hılkatin sırrını vecit ve istiğraktan arıyan islâmî bir felsefe.

Tasavvufî *s.* Tasavvufa ait.

Tasavvur *i* Niyet, meram. Hatıra getirme.

Tasavvurî *s.* Tasavvura ait.

Tasdi *i.* Rahatsız etme. Başağrısı verme.

Tasdik *i.* Birinin sözü nün veya bir yazının doğruluğunu bildirme, gerçeklendirme. Muvafık bulma, kabul etme.

Tasfiye *i.* Temizleme, sâf ve halis etme. Hesabı kapatma.

Tasgir *i.* Küçültme.

Tashih *i.* Düzeltme, yanlışını doğrultma.

Tashihat *i.* Tashihler.

Tas'ip *i.* Güçleştirme, müşkülât gösterme.

Tasir *i.* Meyvayı sıkıp suyunu alma.

Tas'it *i.* Buhar haline geçirme. Suut ettirme.

Taskebabı *i.* Ufak kesilmiş etten yapılan bir kebap.

Taslak *s.* Çıplak, kılsız, cevlak. *i.* İlk plân, bir eserin ilk şekli, şema.

Taslamak *f.* Kendisinde olmıyan bir şeyi var gibi göstermek.

Tasma *i.* Köpeklerin boynuna takılan kayış veya zencir. Nalınların üzerindeki kayış.

Tasmim *i.* Karar verme.

Tasni *i.* Uydurma, yakıştırma, sahte olarak yapma.

Tasnif *i.* Sıralama, sınıf sınıf ayırma. Kitap tertip etme, telif.

Tasrif *i.* Kelimelerin şekilden şekle girmesi.

Tasrih *i.* Sarahat verme.

Tasvip *i.* Doğru bulma.

Tasvir *i.* Bir şeyin suretini çıkarma, resim yapma. Güzel tarif etme. Resim, suret. *c.* Çok güzel, şirin.

Taş *i.* Yeryuvarlağındaki karaların mühim bir kısmını teşkil eden ve inşaata yarıyan sert cisim, kaya. Yüzük, küpe gibi tezyinatlaki kıymetli maden. Dama v.s. gibi oyunlarda oynatılan pul. Mesane ve böbreklerde hâsil olan sert madde.

Taşak *i.* Erkeklerde yumurta, husye.

Taşbademi *i.* Kabuğu sert badem.

Taşbasması *i.* Taşta basılmış, litoğraf.

Taşçı *i.* Taşları yontup muhtelif şeyler yapan. Taş çıkarıp satan.

Taşım *i.* Kaynarken bir kere taşma.

Taşımak *f.* Bir yerden bir yere götürmek, nakletmek. Hâmil olmak, üstünde bulundurmak.

Taşınmak *f.* Göçetmek, eşyasını kaldırıp başka yere nakletmek. Bir yere çok gitmek. Üstünde bulundurulmak.

Taşırmak *f.* Taşmasını mucip olmak.

Taşıtmak *f.* Taşımasını mucip olmak.

Taşkın *s.* Taşan, taşmış. Coşmuş, azgın. Müfrit.

Taşkınlık *i.* Taşkın oluş. Münasebetsizlik. İfrat.

Taşlamak *f.* Taşa tutmak, taşla vurmak.

Taşlatmak *f.* Taşlamasını mucip olmak.

Taşlık *i.* Taşı çok yer. Taş döşenmiş aylu. Sokak kapısının içi. Kuşların yemi hazmettikleri kursağı, katı.

Taşmak *f.* Uzayıp artmak, fazla gelmek. Etrafa yayılmak. Kaynamak, coşmak.

Taşocağı *i.* Taş çıkarılan yer.

Taşra *i.* Bir şeyin dış tarafı. Merkeze tâbi mülhakat, dışarı.

Taşralı *s.* Mülhakat halkından olan, dışarlıklı.

Taşralık *i.* Taşra olan yerler. Sara, havale.

Taşyürekli *s.* Merhametsiz, katı yürekli.

Tat *i* Ağızda alınan duygu, lezzet. Tatlılık.

Tat *i* Eski Türklerin idareleri altındaki yerlerde İranî ve Kürtlere verdikleri isim.

Tatar *i* Çağatay ve Bulgar Türklerinin ismi. Posta nakleden, postacı.

Tatarböreği *i.* Kıymalı ve yoğurtlu haşlama bir hamur yemeği.

Tatarcık *i.* Sivrisinekten küçük ve sessiz bir

nevi sinek. — humması *i.* Tehlikeli ve bulaşık bir sıtma.

Tatbik *i.* Uydurma, mutabık etme. Benzetme. Karşılaştırma mukabele. Yapma, bir kanun ve emri yerine getirme.

Tatbikan *h.* Tatbik ederek.

Tatbikat *i.* İcraat, ameliyat, mümarese.

Tatbikî *s* Tatbika ait.

Tathir *i* Temizleme.

Tathirat *i* Tathir işleri

Tatil *i.* İşsiz bırakma, işlemez bir hale koma. Muvakkaten işi bırakma, paydos

Tatir *i* Güzel koku ile kokurma

Tatık *i. Bak:* Tatım.

Tatım *i* Bir şeyin çaşnısına bakmak için ağıza alınan miktarı, tatık.

Tatlamak *f* Tatkomak.

Tatlanmak *f.* Tadı olmak.

Tatlık *i.* Boşama.

Tatlı *s.* Acının zıddı. Tadı hoş. Sevimli. Lezzetli. *i.* Şekerli ve tadı iyi yemek.

Tatlıca *s* Az tatlı.

Tatlıcı *i.* Tatlı yemekler yapıp satan. *s* Çok tatlı seven.

Tatlılanmak, tatlılaşmak *f.* Tatlı olmak

Tatlılandırmak, tatlılaştırmak *f.* Tatlılanmasını mucip olmak

Tatlılı *s.* Tatlısı olan.

Tatlılık *i.* Tatlı oluş İyilik. Yavaşlık.

Tatlımsı *s* Tatlıca, tatlıya benzer lezzetli.

Tatmak *f* Bir şeyin lezzetini almak Tecrübe etmek, denemek. Çekmek, giriftar olmak.

Tatmin *i.* Temin etme, emniyet verme.

Tatsız *s* Lezzetsiz. Hoşa gitmiyen.

Tatsızlanmak *f.* Tatsızlık etmek münasebetsizlik yapmak.

Tatsızlık *i* Tatsız oluş.

Tattırmak *f.* Tatmasını mucip olmak

Tatula *i* Tütün gibi içilen ve çiçeği göğüsü yumuşatan bir nebat.

Taun *i.* Veba.

Taunî *s.* Vebaya ait.

Tav *i.* İşlenecek bir şeye verilen sıcaklık, rütubet ve salâbet derecesi, kıvam, çağ. Basılacak kâğıt, tütün v.s. ye su serpip yumuşatma. *c.* Semizlik, dolgunluk

Tava *i* Uzun saplı yayvan kap. İçinde kireç söndürdükleri tekne Tavada pişen yemek

Tavaf *i* Etrafını dolaşma.

Tavan *i.* Bir odanın üst sathı.

Tav'an *h.* İstiyerek, kendi rızasile.

Tavassut *i.* Araya girme, vasıta olma.

Tavattun *i.* Yerleşme, bir yeri vatan edinme

Tavcı *i.* Sahtekârlıkla ve değersiz bir şeyi kıymetli göstererek para dolandıran.

Tavcılık *i.* Tavcı halî.

Tavhane *i.* Fakirlerin sığınacak yeri. Limanlık. Tav verilen yer.

Tavik *i.* Geciktirme. Geri bırakma.

Tavil *s* Uzun.

Taviz *i.* Zararını ödeme, bir şeye bedel olarak verme. Yerine komak üzre ödünç para alma.

Tavizat *i.* Tavizen yapılan işler.

Tavizen *h.* Taviz suretile.

Tavır *i* Eda, hal, tarz, vaziyet. Gösteriş.

Tavla *i.* İki taraflı tahta kutu üzerinde pul ve zarlarla oynanan bir oyun At ahırı. — **u-şağı** *i.* At ahırında hizmet eden seyis.

Tavlacı *s.* İyi tavla oynıyan.

Tavlamak *f* Tav vermek. Tavcılık yapmak suretile dolandırmak.

Tavlanmak *f.* Tav verilmek. Semirmek. Tavcılıkla dolandırılmak.

Tavlı *s.* Tavlanmış, tavını bulmuş. *c.* Semiz, dolgun.

Tavsamak *f.* Tavı geçmek, rağbeti kaybetmek, vakti geçmek.

Tavsatmak *f.* Tavsamasını mucip olmak.
Tavsif *i.* Tarif, vasıflarını sayma.
Tavsit *i.* Vasıta yapma.
Tavsiye *i.* Birini bir şey yapmağa teşvik etme. Biri hakkında iltimas.
Tavsiyeli *s.* Tavsiyesi olan.
Tavsiyename *i.* Birini takdim ve iltimas için yazılan mektup.
Tavsız *s.* Tavı olmıyan.
Tavşan *i.* Eti yenen küçük bir av hayvanı. Ağaç üzerine ince oymalar işliyen marangoz.
Tavşanboku *s.* Kimseye iyiliği veya fenalığı dokunmıyan.
Tavşancıl *i* Tavşanları kaldırıp avlıyan bir kuş.
Tavşandudağı *i.* Doğarken yırtık bulunan çocuk dudağı
Tavşankanı *i.* Parlak güvez rengi.
Tavşanlamak *f.* Zayıflayıp kuru ve yağsız kalmak.
Tavşanlık *i.* İnce marangozluk.
Tavşanuykusu *i.* Gözlerin yarısı açık olarak uyunan uyku.
Tavşanyürekli *s.* Pek korkak.
Tavuk *i.* Yumurtası mugaddi ve erkeğine horoz denilen kümes hayvanı. —**göğsü** *i.* Tavuğun göğüs etlerile yapılan bir tatlı. —**gotü** *i.* Elde ve ayakta çıkan küçük bir nasır. —**kanadı** *i.* Ateşi yellemeğe mahsus bir nevi yelpaze. — **karası** *i.* Geceleri görmemekten ibaret bir göz hastalığı.
Tavulga *i.* Kökü tıpta kullanılan kırmızı özlü sert bir ağaç.
Tavus *i.* Güzel tüylü bir kuş. — **kuyruğu** *i.* Şiddetli kay, sarıhoş kusmuğu.
Tavuş *i.* Ayak sesi, tıpış.
Tavvuşmak *f.* Tıpış tıpış yürümek.
Tavzif *i.* Birine bir vazife verme.
Tavzih *i.* İzah etme.
Tay *i.* At yavrusu. Çık-

nikları sıkıştıran ayak
Taya *i.* Dadı.
Tayaran *i.* Uçma.
Tayf *i.* Rüyada görünen hayal. — **ı şemsî** *i* Ziyanın inkisar ederek yedi renge ayrılması.
Tayfa *i.* Taife. Gemici
Tayfî *s.* Tayfe ait.
Tayfun *i.* Büyük denizlerde vukua gelen şiddetli kasırga.
Tayin *i.* Ayırma, tahsis etme. Tertip etme. Bir vazife veya memuri yete yerleştirme
Tayinat *i.* Tayinler. Tayınlar.
Tayip *i.* Ayıplama.
Tayın *i.* Askere ve bazı memurlara maaştan başka yiyeceğe dair verilen para ve erzak. — **ekmeği** *i.* Askere verilen küçük ekmek.
Tayıncı *s.* Tayın alan.
Taylak *i* Deve yavrusu.
Tayyar *s.* Uçan, uçucu.
Tayyare *i* Makina kuvvetile havada uçan nakil vasıtası.
Tayyareci *i.* Tayyareyi idare eden, pilot.
Tayyetmek *f.* Kat'etmek. Çıkarmak, kaldırmak, hafzetmek.
Tayyip *s.* İyi
Tazallüm *i* Zulüm ve haksızlıktan şikâyet.
Tazallümühal *i.* Halinden şikâyet etme.
Tazammun *i.* Havi ve şamil olma. Zamin olma.
Tazarru *i.* Alçakgönül ile yalvarma Dua etme.
Taze *s.* Bayat olmıyan. Taravetli. Kuru olmıyan, yeşil. Yeni. Genç.
Tazelemek *f.* Tazelik vermek. Yenilemek.
Tazelenmek, tazeleşmek *f.* Taze olmak.
Tazelik *i.* Taze oluş.
Taz'if *i* İki kat etme.
Tazim *i.* Hürmet etme.
Tazimat *i.* Tazimler.
Tazimen *h.* Tazim ile.
Tazip *i.* Eziyet etme.
Tazir *i.* Tekdir etme
Taziyane *i.* Kırbaç, kamçı. Mızrap *c.* Vasıta, sebep.
Taziye *i.* Teselli etme.
Taziyename *i.* Teselli için yazılan mektup.

Tazı *i.* Bir cins çevik vücutlu avköpeği, zağar.

Tazılamak *i.* Tazı gibi kuru ve zayıf olmak.

Tazmin *i.* Sebebiyet verdiği zararı ödeme. Başkasının söz veya beytini kendi şiirine dercetme.

Tazminat *i* Zarar karşılığı verilen para.

Tazyik *i.* Sıkıştırma, darlaştırma. İcbar etme. Sıkıntı verme.

Teadül *i.* Denk gelme.

Teahhur *i.* Sona kalma, gecikme.

Teakup *i.* Biribirini takip etme.

Teali *i.* Yükselme.

Teamül *i.* İnsanlar arasında ötedenberi cereyan eden muamele ve münasebet.

Tearüf *i.* Tanışma, tanınma.

Tearuz *i.* Biribirine zıt gelme.

Teati *i.* Biribirine verme, mübadele.

Teavün *i.* Biribirine yardım etme.

Tebaa *i.* Bir devlete tâbi olan ahali.

Tebaan *h.* Tâbi olarak.

Tebadül *i.* Değiştirme, mübadele.

Tebadür *i.* Birden hatıra gelme.

Tebah *s.* Mahvolmuş. *i.* Mahv. İzmihlâl.

Tebahhur *i.* Buhar haline gelme, buğulanma. Bir şeyin içine dalma, künhüne varma.

Tebaiyet *i.* Tâbi olma.

Tebaut *i.* Uzaklaşma.

Tebayün *i.* Mübayenet, tezat.

Tebcil *i.* Tazim, tekrim.

Tebdil *i* Değiştirme Başka bir şekil ve surete koyma. *s.* Kıyafetini değiştirerek ve kim olduğunu belli etmiyerek gezen.

Tebdilen *h.* Tebdil ederek.

Tebeddül *i.* Değişme. Başka şekil ve surete girme.

Tebeddülât *i.* Değişiklikler.

Tebel *i.* Kıvrım, kat, buruşuk.

Tebelleş *i.* Karmakarışık, biribirine geçmiş. —**olmak** *f.* Musallat olup rahatsız etmek.

Tebellür *i.* Billûr gibi muntazam bir şekil alma. Anlaşılma, aşikâr olma.

Teber *i.* Balta. Bazı dervişlerin taşıdıkları hilâl şeklindeki balta.

Teberri *i* Uzak durma, çekilme, alâkası olmama.

Teberru *i.* Hediye, iane

Taberruan *h.* Teberru suretile.

Teberruat *i.* Teberrular.

Teberrük *i.* Uğur ve bereket sayma.

Teberrüken *h* Uğur sayarak.

Teberrüt *i.* Soğuma.

Tebessüm *i.* Gülümseme.

Tebeşir *i.* Kara tahtaya yazı yazmak için kullanılan beyaz madde.

Tebevvüll *i.* İşeme.

Tebeyyün *il* Meydana çıkma, görülüp anlaşılma.

Teb'iden *s.* Teb'it suretile.

Teb'it *i.* Kovma, uzaklaştırma.

Tebliğ *i.* Götürme, getirme, ulaştırma, bildirme.

Tebligat *i.* Tebliğler.

Tebrik *i.* Bir muvaffakiyet, iyi bir iş veya iyi günler dolayısile birine memnuniyetini bildirme, kutlulama.

Tebrit *i.* Soğutma.

Tebriye *i.* Beraet ettirme.

Tebyiz *i* Beyazlatma. Beyaza çekme, müsvetteden temize alma.

Tecahül *i.* Bilmez gibi görünme.

Tecanüs *i.* Bir cinsten olma.

Tecasür *i.* Cesaretlenme.

Tecavüz *i.* Aşma, atlama, geçme. Başkasının hakkına saldırma, taarruz. Harba sebebiyet verme, hücum etme.

Tecavüzî *s.* Tecavüze ait.

Tecavüzkârane *h.* Tecavüz ederek.

Teccal *i* Kıyamet günü çıkacağı mukaddes kitaplarda bildirilen yalancı ve mızır şahıs.

Teedit *i.* Yeniletme.

Tecebbür *i.* Kibirlenme.

Teceddüt *i,* Yenileşme. Yenilik.

Tecehhüz *i.* Hazırlanma. malzemeyi tedarik.

Tecelli *i.* Görünme, ayan olma. Mazhariyet, talih, kader, baht.

Tecellisiz *s.* Bahtsız.

Tecelliyat *i.* Tecelliler

Tecellüt *i.* İnat etme. Yalandan cesaret gösterme.

Tecemmü *i* İçtima etme.

Tecemmül *i.* Süs, ziynet; revnak.

Tecen *i.* Dağkeçisi.

Tecennün *i.* Cinnet getirme, delirme.

Tecerrüt *i.* Soyunma, çıplak olma. Evli olmama. Bir şeyle alâkadar olmama.

Tecessüm *i.* Cisim peyda etme. Gözönüne gelme, görünme.

Tecessüs *i.* Bir şeyin içyüzünü araştırıp sırlarını anlama. Araştırma, yoklama.

Tecessüt *i* Ceset peyda etme, vücut bulma.

Tecezzi *i.* Parçalara, eczalara ayırma.

Tecil *i.* Mühlet verme, tehir.

Teclit *i.* Cilt yapma.

Tecnis *i.* Cinas yapma.

Tecrim *i.* Cezaya çarptırma.

Tecrit *i.* Soyma. Ayırma, yalnız bırakma.

Tecrübe *i* Deneme.Görgü.

Tecrübeli *s* Tecrübe sahibi.

Tecrübesiz *c.* Tecrübesi olmıyan.

Tecrübî *s.* Tecrübeye ait

Tecvit *i.* Kuranı kıraat kavaidine riayetle okuma.

Tecvîz *i.* Caiz görme.

Tecziye *i* Kısımlara ayırma. Cezalandırma.

Teçhil *i.* Cehaletine hükmetme, cehaletini yüzüne vurma.

Teçhiz *i* Hazırlama, levazımı tedarik etme. Donatma.

Teçhizat *i.* Teçhiz edilen şeyler. Askerin erzak, mühimmat v.s. levazımı.

Teçsim *i.* Mücessem gösterme.

Tedabir *i* Tedbirler.

Tedafüî *s.* Müdafaaya ait, müdafaa vaziyetinde olan.

Tedahül *i.* Biribiri içine girme. Bir borç, maaş veya bir taksitin verilmeden diğerinin işlemesi.

Tedai *i.* Biribirini çağırma. Bir fikrin diğerini hatırlatmadan ibaret zihnî hadise.

Tedarik *i.* Hazırlama.

Tedarikât *i.* Tedarik olunan şeyler. Hazırlık.

Tedarikli *s.* Hazırlıklı.

Tedavi *i.* Hastalığı gidermeğe çalışma.

Tedavül *i.* Dolaşma kullanılma.

Tedbir *i* Bir işte muvaffak olmak için kurulan düzen.

Tedbirli *s.* Tedbir sahibi.

Tedbirsiz *s.* Tedbir almıyan, ihtiyatsız.

Tedenni *i.* Aşağılama, gerileme.

Tederrüs *i.* Öğrenme, ders alma.

Tedibî *s.* Tedibe ait.

Tedip *i.* Terbiye verme, uslandırma. Kanuna karşı koyanları cezalandırıp yola getirme.

Tediye *i.* Ödeme.

Tedmir *i.* Mahvetme.

Tedricen, tedricî *h.* Tedriç suretile.

Tedriç *i* Azar azar ilerletme, yavaş yavaş.

Tedris *i.* Öğretme, ders verme.

Tedrisat *i.* Tedris edilen şeyler.

Tedrisî *s.* Tedrise ait.

Tedvin *i.* Muntazam büyük kitaplar tertip ve telif etme.

Tedvir *i.* Döndürme, çevirme. Yuvarlak yapma.

Teeddüben *h.* Utanarak.

Teeddüp *i.* Utanma.

Teehhül *i* Evlenme.

Teellüm *i.* Elem duyma.
Teemmül *i.* İyice düşünme, mülâhaza
Teemmüllü *s.* Temmül sahibi.
Teemmülsüz *s.* Teemmülü olmıyan.
Teenni *i.* Yavaş gitme, temkin ile hareket.
Teessüf *i.* Esef etme.
Teessür *i.* Bir şeyin tesirini duyma, keder.
Teessüs *i.* Yerleşme, temelleşme, kurulma.
Teeyyüt *i.* Sağlamlaşma, kuvvetleşme.
Tef *i.* Zilli bir çembere geçirilmiş derinden ibaret çalgı —**e koymak** *f.* Âleme ilân etmek.
Tefahhum *i.* Kömürleşme, fahım halini alma.
Tefahur *i.* Öğünme.
Tefavüt *i.* İki şey arasındaki fark, tehalüf.
Tefazul *i.* Fark, miktar fazlası.
Tefazulî *i.* Tefazula ait. **Tamamî** — *i.* Hesapta bir bahis.
Tefe *i.* Eğerin iki tarafının yuvarlak eteği. Çulha tezgâhının tarağın kurulduğu yayı. İpekçi dolabı. Çarka sarılmış büyük ipek turası. Altın, bakır v.s. yaprakları testesi.
Tefeci *s.* Yüksek faizle para veren, murabahacı.
Tefecik *s. Bak:* Tefek.
Tefehhüm *i.* Azar azar anlama, fehmetme.
Tefek *i.* Ufak sıfatile birlikte ve manasını kuvvetlendirmek için kullanılır : *ufaktefek.*
Tefekkür *i.* Düşünme.
Tefekkürat *i.* Tefekkürler, düşünceler.
Tefeli *i.* Sık dokunmuş bez.
Tefennün *i.* Bir fende malûmat ve ihtisas sahibi olma
Teferru *i.* Dallanma, birçok şubelere ve kısımlara ayrılma. Bir asıldan çıkma.
Teferruat *i.* Bir asıldan ayrılan ve ikinci derecede ehemmiyeti olan şeyler. Tafsilât.
Teferruğ *i.* Bir işi biti-

rip kurtulma. Ferağ yaptırma.

Teferrüç *i.* Eğlenmek maksadile gezinme, seyir. Ferahlanma.

Teferrüçgâh *i.* Gezinti ve seyir yeri.

Teferrüs *i* Ferasetle anlama, sezme.

Teferrüt *i.* Herkesten ayrılıp yalnız ve tek kalma. Emsalsiz ve müstesna olma.

Tefessüh *i* Çürüyüp ayrılma, dağılma. Fena kokma.

Tefe'ül *i.* Fal açma U ğur sayma.

Tefevvuk *i* Üstün olma.

Tefevvüh *i.* Sövme.

Tefevvühat *i.* Sövüp sayma.

Tefeyyüz *i.* Feyiz bulma.

Teffiz *i.* İhale etme, uhdesine verme.

Tefhim *i.* Anlatma

Tefrih *i.* Ferahlandırma

Tefrik *i,* Ayırma.

Tefrika *i.* Ayrılık, birliksizlik. Gazete ve mecmualarda devamlı olarak neşrolunan yazı.

Tefriş *i.* Döşetme, yayma.

Tefrişat *i.* Tefriş olunan şeyler.

Tefrit *i.* İfratın zıddı, itidalin dununda bulunma İhmal. İsraf.

Tefsir *i.* Şa hetme. izah ve tafsil etme Kuranı izah eden kitap

Tefter *i Bak:* defter.

Teftih *i* Açma Mideyi açan g ğ rtme.

Teftiş *i* Bir işi veya bir kimsenin hareketini tetkik etme, gözden geçirme.

Teftişat *i* Teftişler

Tegafül *i.* Bilmemezliğe gelme, yalandan gaflet gösterme.

Teğelti *i.* Eğerin altına örtülen keçe

Tehacüm *i* Üşüşme, her taraftan ve bir ikte hücum etme

Tehalüf *i.* Birbirine uyma a.

Tehalük *i.* Arzu ve hevesle atılma, bi ibirini itmek koşuşma. rağbet gösterme

Tehdit *i.* Korkutma.
Tehekküm *i.* Alay etme.
Tehevvür *i.* Birdenbire hiddetlenme.
Teheyyüç *i.* Heyecana gelme.
Tehi *s.* Boş.
Tehir *i.* Geciktirme.
Tahlike *i.* Helâki ve kazayı mucip hal.
Tehlikeli *s.* Tehlikesi olan.
Tehlil *i.* Allahın birliğini zikretme.
Tehvin *i.* Kolaylatma. Ehvenletme.
Tehzip *i.* Yontma, düzeltme. Terbiye etme.
Tek *s.* Çift mukabili, iki ile kabili taksim olmıyan adet. Bir. Yalnız, tenha. Biricik, yekta. Rahat, uslu. *h.* Sırf, mahza, ta ki: *tek senin gönlün slsun.*
Tekabül *i.* Karşılaştırma, karşılık yerini tutma. Rasgelme.
Tekâlif *s.* Teklifler. Vergiler.
Tekâmül *i.* Kemale erme, tekemmül etme.
Tekâpu *i.* Dalkavukluk etme, etek öpme.
Tekâsüf *i.* Koyulaşma, kesafet peyda etme.
Tekâsül *i.* Üşenme, tembellik etme.
Tekâsür *i.* Çoğalma.
Tekatu *i.* Biribirinin üstünden geçme, biribirini kat'etme.
Tekaüdiye *i.* Tekaüt maaşı.
Tekaüt *i.* İhtiyarlık ve başka bir sebeple vazifesini bırakarak aylığının bir kısmile istirahate çekilme.
Tekbir *i.* Cenabıhakkın büyüklüğünü anma.
Tekbirhan *s.* Tekbir okuyan.
Tekdir *i.* Azarlama.
Teke *i.* Keçinin erkeği. İstakoz cinsinden bir deniz hayvanı, karides.
Tekebbür *i.* Kibirlenme.
Tekeffül *i.* Kefil olma.
Tekelemek, tekelenmek *f.* Keçi azmak.
Tekellüf *i.* Külfete katlanma. Özenme. Gösteriş, sahte tavır ve ha-

haraket. Resmiyet, lâübali olmayış.

Tekellüm *i.* Söyleme.

Tekellüs *i.* Kireç haline geçme.

Tekemmül *i.* Mükemmel olma.

Teker *h.* Çift olmıyarak, birer birer.

Tekerlek *i.* Daire şeklinde olan.

Tekerleme *i* Tekerlemek işi. Saçmasapan söz.

Tekerlemek *f* Yuvarlamak. *c.* Dikkatsizlikle yalan kaçırmak.

Tekerlenmek *f.* Yuvarlanmak. Ayağı kaymak, düşmek. *c.* Ölmek.

Tekermeker *i.* Düşüp yuvarlanmayı tasvir için kullanılır.

Tekerrür *i.* Tekrarlanma, tekrar vaki olma.

Tekessür *i.* Çoğalma.

Tekevvün *i.* Vücut bulma. Meydana gelme.

Tekfin *i.* Kefenleme.

Tekfir *i* Küfrüne hükmetme.

Tekgöz, tekgözlü *s.* Bir gözü kör, yekçeşim.

Tekgözlük *i.* Yalnız bir göze mahsus gözlük, monokl.

Tekiden *h.* Tekit ederek.

Tekin *s.* Boş, cinlerden hali. Biricik. — **değil** *i.* Cin ve hayalât bulunan, perili.

Tekinsiz *s.* Tekin olmıyan, perili.

Tekir *s.* Siyah benek yahut çizgilerle karışık koyu renk.

Tekirbalığı *i.* Barbunyanın küçüğü.

Tekirördeği *i.* Bir cins ördek.

Tekit *i.* Sağlamlaştırma, teyit. Tekrar yazma, tekrar etme.

Tekke *i* Vaktile dervişlere mahsus mesken ve âyin yeri, zaviye, dergâh.

Teklif *i.* Zor ve zahmetli bir şeyi birine yüklemeğe kalkma. Bir şeyi kabul ettirmek için ileri sürme. Fiat verme. Tekellüflü muamele. Vergi.

Teklifli *s.* Aralarındaki

münasebet lâübali olmıyan.

Teklifsiz *s.* Aralarında resmiyet olmıyan, yakın, samimî, lâübali.

Tekme *i* Hayvan veya insanın ayakla vurması, çifte.

Tekmelemek *f.* Tekme ile vurmak.

Tekmil *i* Bitirme, ikmal etme. *s.* Hep, bütün.

Tekmillemek *f.* İkmal etmek, bitirmek.

Takne *i.* Ağaç veya tahtadan içi oyuk kap. Sefine

Teknetaşı *i.* Takne gibi içi oyuk taş.

Teknik *s.* Fennî.

Tekrar *i.* Bir işi bir daha yapma, bir daha söyleme. *h.* Bir defa daha.

Tekrarlamak *f.* Tekrar etmek.

Tekrarlanmak *f.* Tekrar edilmek

Tekrarlatmak *f.* Tekrar ettirmek, tekerrür.

Tekrim *i* Hürmet ve tazim etme, ululama.

Tekrir *i.* Tekrar etme.

Teksif *i.* Koyulaştırma, kesafet verme, sıklaştırma. Şeffaflığını gidetme.

Teksir *i.* Çeğaltma.

Tekvin *i.* Vüçut verme. Hılkat, yaratma.

Tekzip *i.* Yalana çıkarma.

Tel *i.* Uzun ve ince madenî bağ. Sap, kıl, iplik gibi ince şey. Süs için kullanılan altın, gümüş veya taklitlerinden ince ve yassı kordon. — — *h.* İplik gibi ince ince.

Tel *i.* Telgraf.

Telâ *i.* Elbisenin göğüş ve yakalarına konan kıllı sert kumaş.

Telâffuz *i.* Sadaları ağız vasıtasile söz şekline getirme, söyleme.

Telâfi *i.* Kaybolan bir şeyin yerine getirilmesi.

Telafiimalat *i.* Vaki olan bir ziyana karşı biraz istifade

Telâhuk *i.* İltihak etme.

Telâki *i.* Birleşme, buluşma

Telâkki *i.* Alma, kabul etme. Bir suretle kabul etme veya bir nazarla bakma

Telâsuk *i.* Yapışma.

Telâş *i.* Gürültü Acele.

Telâşlı *s.* Telâş eden.

Telâtin *i.* Bir nevi yumşak ve sağlam sahtiyan.

Telâtum *i.* Dalgalar birbirine çarpma.

Telebbüs *i.* Giyinme.

Telef *i.* Öldürme. Bozma.

Telefat *i.* Telef olanlar.

Telefon *i.* Uzaktan konuşmağa mahsus alet.

Telemepeyniri *i.* Taze tuzsuz peynir.

Telepati *i.* Manyatize ederek hissiyatı bir diğerine nakletme. Telkin yapma.

Teles *s.* Eskiyip telleri meydana çıkmış kumaş v.s.

Telesimek *f.* Teles olmak.

Teleskop *i.* Yıldızları tetkika yarıyan rasat dürbünü.

Telezzüz *i.* Lezzet duyma. Hoşa gitme.

Televvün *i.* Renk değiştirme, renkten renge geçme. Kararsızlık, renksizlik. sebatsızlık.

Telgraf *i.* Uzak mesafelerle elektrik vasıtasile muhabereyi temin eden alet. Bu vasıta ile alınan haber, tel, telgrafname. — **çekmek** *f.* Telgrafla haber göndermek.

Telgrafane *i.* Telgraf dairesi.

Telgrafçı *i.* Telgraf aletinde çalışan memur.

Telgrafi, Telgrafiye *s.* Telgrafa ait.

Telgrafiyen *h.* Telgrafla.

Telgraflamak *f.* Telgraf çekmek.

Telgrafname *i.* Telgraf makinası ile alınan haberin yazıldığı kâğıt.

Telh *s.* Acı.

Telhis *i.* Hulâsa etme.

Telif *i.* Uzlaştırma, barıştırma. Eser yazma, cemi ve tertip etme. — **i beyn** *i.* Aralarını bulma.

Telifkerde *s.* Telif olunmuş, muellef.

Tel'în *i* Lânet etme.
Telkadayıf *i.* Hamurdan yapılan tel gibi ince ve uzun kadayıf.
Telkih *i.* Aşılama.
Telkin *i.* Birine söyleyip anlatma, fikrini kabul ettirme, öğretme. Ölüyü mezara gömerken yapılan son dinî merasim.
Tellâk *i* Hamamda müşterileri yıkayıp kese süren hizmetçi.
Tellâl *i* Bir şeyin satılacağını veya bir ilân ve haberi sokaklarda yüksek sesle söyleyip herkese duyuran, münadi. Emlâk v.s. alışverişinde iki taraf arasında vasıta olan, kumusyoncu.
Tellâliye *i.* Tellâla hizmetine karşı verilen kumüsyon.
Tellâllık *i.* Tellâl işi. Tellâliye.
Tellemek *f.* Tel ile süslemek. *c* Bir vak'ayı veya bir sözü mubalâğalandırmak, îzam etmek
Tellendirmek *f.* Tel ile süslemek.
Tellenmek *s.* Tel ile süslenmek.
Telli *f.* Tel ile süslenmiş — **pullu** *s.* Süslü. — **bebek** *s.* Hoppa.
Telmih *i.* Tasrih etmiyerek ima ve kinaye tarikile söyleme.
Telsiz *i.* Telsiz telefon. Telsiztelgraf *f.* — **telefon** *i.* Sedayı tele hacet kalmaksızın hava mevceleri vasıtasile naklettiren alet, radyo. — **telgraf** *i.* Telgraf makinası işaretlerini tele hacet kalmaksızın hava mevceleri vasıtasile naklettiren alet.
Teltik *i.* Eksik, noksan. Peltek konuşma.
Teltikli *s* Eksik olan, kusurlu Peltek.
Teltiksiz *s.* Eksiksiz.
Telve *i.* Kahve tortusu.
Telvin *i.* Boyama.
Telvis *i.* Kirletme. Berbat etme.
Telyin *i.* Yumuşatma. Liynet verme.

Temadi *i.* Uzama, sürme, devam etme.
Temaruz *i.* Yalandan hasta olma.
Temas *i.* Dokunma, değme.
Temasül *i.* Benzeme.
Temaşa *i.* Seyretme. Tiyatro, temsil, piyes.
Temaşager *s.* Seyirci.
Temaşa *i.* Tamaşaya ait, temsilî.
Temayül *i.* Meyletme. Tarafgirlik etme.
Tembel *s.* Üşengen, üşenen, çalışmaz. İşte ağır davranan
Tembelhane *i.* Tembellerin toplandığı yer.
Tembelleşmek *i.* Tembel olmak.
Tembellik *i* Tembel oluş.
Temcit *i.* Ululama, tazim etme. Sabaha karşı minarelerde okunan dua. Sahur. — **pilâv** *c.* Her vakit tekrar edile edile bıkkınlık veren şey.
Temdin *i.* Medenî bir hale koyma.
Temdit *i.* Sürdürme.
Temeddüh *i.* Öğünme.
Temeddün *i.* Medenî olma, medeniyette ilerleme.
Temekkün *i.* Yerleşme.
Temel *i.* Bina veya duvarın toprağın içine sokulan kısmı ve bunun için yerde kazılan çukur. *c* Asıl, esas. — **atmak** *f.* Temelini yapmak. — **tutmak** *f.* Yerleşmek. — **taşı** *i.* Temele konulan büyük taş. *c.* Esas.
Temellenmek *f.* Temel tutmak, esaslaşmak.
Temelsiz *s.* Temeli olmıyan, çürük. Asılsız, esassız, uydurma. Devamsız, sebatsız.
Temellenmek, temelleşmek *f.* Yerleşmek, temel tutmak.
Temellendirmek, temelleştirmek *f* Temelleşmesini mucip olmak.
Temelli *s.* Temeli olan, esaslı. Devamlı, sabit, sürekli. Eski. Daimî.
Temallûk *i.* Yaltaklanma, dalkavuk.

Temellük *i.* Sahip ve malik olma.

Temennah *i.* Eli alna götürmekten ibaret selâm. — **çakmak** *f.* El ile selâm vermek.

Temenni *i.* Arzu, istek. İstenen şey. Dua.

Temerrüt *i.* İnat, serkeşlik, karşı durma.

Temeshür *i.* Maskaralık etme. Birini maskara ya çevirip eğlenme.

Temessük *i.* Tutunma, yapışma. Borçlunun alacaklıya verdiği senet. Eskiden tapu senedi mukabilinde verilen resmi kâğıt, hüccet.

Temssül *i.* Bir şekil ve surete girme. Başka bir medeniyeti kabul ve bu medeniyetin tesiri altında kalma.

Temeşşük *i.* Meşkedinme, örnek yapma.

Temettü *i.* Kâr, kazanç.

Temevvüç *i.* Dalgalanma.

Temevvül *i.* Maledinme.

Temeyyü *i.* Mayi haline geçme. Sulanma.

Temeyyüz *i.* Diğerlerinden ayrılarak iyi bir yer tutma, farklı olma.

Temhil *i.* Mühlet verme.

Temhir *i.* Mühürleme.

Temhit *i.* Serme, açma, Serdetme. İzah etme.

Temin *i.* Sağlamlaştırma. Emniyet verme, emin kılma.

Teminat *i.* Emniyeti mucip olmak üzre gösterilen kefil, para v s. Karşılık, depozito.

Temiz *s.* Yıkanmış, pâk, kirli olmıyan.

Temizlemek *f.* Pislik ve kirini çıkarmak, temiz bir hale koymak. Bitirmek. *c.* Öldürmek.

Temizlenmek *f.* Yıkanmak, temiz olmak Bitirilmek. *c* Ölmek.

Temizletmek *f.* Temiz lemesini mucip olmak.

Temizlik *i.* Temiz oluş, temiz yapma.

Temkin *i* Vekar, metanet, ağırlık, sebat

Temkinli *s.* Temkin sahibi

Temlik *i.* Malsahibi yapma.

Temmuz *i.* Senenin yedinci ayı.

Tempo *i* Musikinin muhtelif nağmeleri arasındaki fark.

Temrin *i* Mümarese, tekrar ede ede alıştırma.

Temsil *i.* Benzetme. Bir şeyin suretini yapma, aynını çıkarma. Tiyatro oynama. **Söz —i** *i.* Darbımesel.

Temsili *i.* Temaşa ve temsile ait.

Temşit *i.* Yürütme, ileri götürme.

Temyiz *i.* Ayırma, tefrik. — **mahkemesi** *i.* Mahkemelerin kararlarını tetkik edip kat'i bir şekil veren en yüksek mahkeme.

Temyizen *h.* Temyiz ederek.

Ten *i.* Vücut, beden. İnsan vücudünün dış kısmı, et, deri.

Tenafür *i.* Biribirinden nefret etme. Bir ibaredeki kelime veya hecelerin telâffuza uygunsuz düşmeleri.

Tenah *i.* Nihayet bulma, sona erme.

Tenakus *i.* Azalma, eksime.

Tenakuz *i* Bir söz ve hareketi diğerine uymama.

Tenasüh *i.* Ruhun bir cisimden diğerine, insandan hayvana ve hayvandan insana geçmesi. Bazı hayvanların kurttan kelebek haline geçmek gibi şekillerini değiştirmeleri.

Tenasül *i.* Nesil yetiştirme. —**aleti** *i* Erkek ve dişinin cinsi münasebette bulunan uzuvları.

Tenasülî *i.* Tenasüle ait.

Tenasüp *i.* Nispet, uygunluk, tevafuk, biribirini tutma, yakışma. Hesapta adetler arasındaki nispet.

Tenavül *i* Yeme veya içme.

Tenavüp *i* Nöbetle yapma, nöbetleşe.

Tenazur *i.* Biribirine karşı bulunma.

Tenbih *i.* Uyandırma. Aklını başına getirme. İhtar ve emretme. Sinirleri tahrik etme.

Tencere *i.* Ateste yemek pişirmeğe mahsus büyük kap.

Tender *i.* Lokomotifi takip eden ve içinde su ve kömür bulunan vagon.

Tendürüs *s* Vücudü sağlam.

Tenebbüh *i.* Uyanma. Gafletten kurtulma.

Tenebbüt *i.* Yerden çıkma, bitme.

Tenef *i.* Çadır etekleri ni kazıklara bağlıyan ip.

Teneffür *i.* İğrenme, tiksinme. Nefret etme.

Teneffüs *i.* Nefes alma. Dinlenme.

Teneffüsane *i.* Teneffüs ve istirahat salonu.

Tenkâr *i* Kuyumcuların lehim olarak kullandıkları bir maden.

Teneke *i.* Üstü kalaylı ince demir levha. Bir gaz tenekesinin istiap ettiği miktar. *s.* Tenekeden yapılmış,

Tenekeci *i.* Tenekeden kap yapan ve satan.

Teneşir *i.* Ölüyü yıkadıkları tahta sıra.

Tenevvü *i.* Çeşit çeşit ve nevi nevi olma.

Tenevvür *i* Nurlanma. Anlaşılma, açılma.

Tenezzüh *i.* Gezinti.

Tenezzül *i.* İnme, düşme, aşağılama. Kibirsizlik, gönülalçaklığı.

Tenezzülen *h.* Tenezzül ederek.

Tenfir *i.* Nefret ettirme.

Tenha *i.* Yalnız, tek. Boş, ıssız, kimsesiz, kalabalık olmıyan.

Tenhalanmak, tenhalaşmak *f.* Tenha olmak.

Tenhalık *i.* Tenha oluş.

Tenis *i.* Küçük ve lâstik toplar ve raketle oynanan bir oyun.

Tenis *i.* Müennes kılma. Alıştırma, ünsiyet ettirme.

Tenkih *i.* Bir şeyin fazla ve lüzumsuz kısım-

larını çıkarıp ihtisar ve ıslah etme. Memur ve hademenin miktar ve maaşlarını azaltarak tasarruf etme.

Tenkihat *i.* Tenkih mu amelesi.

Tenkil *i.* Başkalarına ibret olacak ceza verme. Uzaklaştırma, kovma. Yakalama.

Tenkis *i.* Azaltma.

Tenkit *i.* Bir eser veya bir iş hakkında mütalea beyan etme ve hüküm verme, intikat. Birinin kusur ve ayıbını görüp söyleme.

Tenkit *i.* Noktalama. Yazının lâzımgelen yerlerine nokta, virgül v. s. işaretleri koma.

Tenkiye *i.* Şırınga ile mide ve barsakları temizlemk, ihtikan.

Tennure *i.* Mevlevîlerin etekli fistanı.

Tenperver *s.* Rahatına düşkün.

Tenrengi *s.* Gayet açık pembe.

Tensik *i* Düzaltme, ıslah etme.

Tensikat *i.* Bir dairede memurlar arasında ehliyetsiz ve işe yaramaz olanları çıkarma.

Tensip *i* Münasip görme, muvafakat

Tenşit *i.* Neşe verme.

Tente *i.* Çadır, perde. Güneş ve yağmurdan korunmak için kalın bezdan yapılan örtü.

Tentene *i.* Dantel.

Tentürdiyot *i.* İspirto ve iyottan mürekkep bir ilâç.

Tenvim *i.* Uyutma.

Tenvin *i.* Arap harflerinde çifte hareke.

Tenvir *i.* Aydınlandırma. Açma, izah etme.

Tenvirat *i.* Aydınlatan, ışık veren şeyler.

Tenya *i.* Karın solucanı, şirit.

Tenzih *i,* Kusur ve kabahatten tebriye etme.

Tenzil *i.* İndirme, düşürme. Tarh, eksilme.

Tenzilât *i.* Bir malın fiatını indirmek sure-

tile satışa çıkarma. İskonto.

Tenzilen *h.* Tenzil edilerek.

Teodolit *i.* Ufki ve şakulî zaviyeleri seçmek için kullanılan alet.

Teokrasi *i* Hükümdarın Allah tarafından gönderildiğine ve mukaddes olduğuna inanma.

Teoloji *i* İlâhiyat.

Tepe *i.* Küçük dağ, tümsek. Bir şeyin en yukarısı, zirve. Başın üst kısmı. Kuşlarda horoz.

Tepecamı *i* Tavan veya kubbeden aydınlık veren pencere.

Tepecik *i.* Küçük tepe.

Tepegöz *s* Gözleri yukarıya doğru bakan.

Tepeleme *i.* Tepelemek işi. Tepe teşkil edecek surette doldurulmuş. Tümsek, öbek, yığın.

Tepelemek *f.* Öldürmek. İyice dövmek.

Tepelenmek *f.* Öldürülmek. Dövülmek.

Tepeli *s.* Başında hotoz, sorguç gibi süsü bulunan (kuş).

Tepelik *i* Tepeye takılan sus.

Tepengi *i.* Enli eğer kolanı.

Tephir *i.* Buhar haline getirme, Buharla tütsüleme.

Tephirhane *i.* Eşyayı tütsüliyerek mikrop ve haşereleri öldüren ötüv makinelerinin bulunduğu bina.

Tepindirmek *f.* Tepinmesini mucip olmak.

Tepinmek *f.* El ve ayaklarını vurarak veya yerde yuvarlanarak çırpınmak.

Tepir *i.* Kıl elek.

Tepirlemek *f* İnce elemek.

Tepişmek *f.* Hırlamak, çekişmek, kavga etmek.

Tepiştirmek *f.* Tepişmesini mucip olmak.

Tepmek *f.* Çifte atmak. (Hayvan) at ayağile vurmak. Kıymet ve

kadrini bilmemek. Reddetmek. Nüksetmek.

Tepremek, teprenmek, tepreşmek *f.* Çabalamak, kımıldanmak, harekete gelmek.

Tepreştirmek. Tepretmek *i.* Tepremesini mucip olmak.

Teps *i.* Defi, teskin.

Tepsetmek *f* Defetmek, teskin etmek.

Tepsi *i.* Üzerine fincan, kadeh v s. konulan düz ve yassı maden veya tahta küçük sini.

Tepsimek *f.* Tepsetmek.

Tepsinmek *f.* Defi ve teskin olunmak.

Tepsirmek *f.* Sıcak ve sıtmadan dudakları kabarmak.

Tepşir *i.* Müjdeleme

Teptirmek *f.* Tepmesini mucip olmak.

Ter *i.* Hararetten vücuttaki mesamattan çıkan tuzlu su.

Ter *i.* Yeni terlemiş, yeni çıkmış. Islak, yaş, rutubetli. Yeni, taze.

Ter *c.* T ile başlıyan sıfatların başına gelip mubalâğa anlatır : *tertemiz.*

Terahhüm *i.* Merhamet esme, acıma.

Teradüf *i.* Müradif olma.

Terahi *i.* Gevşeme, ihtimal.

Terakki *i.* Yukarı kalkma, yükselme, artma. İlerleme, ileri gitme.

Terakkiperver *s.* Terakki taraftarı

Terakkiyat *i.* Terakkiler.

Teraküm *i.* Birikme.

Terane *i.* Nağme.

Teravi *i.* Ramazan gecelerine mahsus kılınan uzun namaz

Terazi *i.* Tartı aleti. *c.* Muvazene.

Terbi *i.* Dörde bölme veya katlama. Bir mısra veya beytin üç veya iki mısra ilâvesile dörde iblâğı. Bir adedi kendikendine zarbederek murabbaını alma.

Terbian *i.* Terbi ederek.

Terbiye *i.* Kabiliyetlerini inkişaf ettirme. Yetiştirme, büyütme.

Nezaket. Güzel ahlâk, Alıştırma. Hafif cezaya çarptırma. Bazı yemeklere komak üzre yumurta, limon v.s den yapılan salça. — ilmi *i.* Pedagoji.

Terbiyeci *i.* Terbiye ilmi ile uğraşan.

Terbiyeli *s.* Terbiye edilmiş, ahlâkı güzel. Terbiyesi olan (yemek).

Terbiyesiz *s.* Terbiyesi olmıyan, ahlâksız.

Terbıyık *i.* Henüz çıkmış bıyık.

Tercih *i.* Bir şeyi diğerinden üstün tutan.

Tercihan *h.* Tercih ederek, üstün tutarak.

Tercüman *i.* Birinin maksadını anlatmıya veya bir şeyi tarif ve ifadeye vasıta olan. Başka bir lisandan aynen nakleden, dilmaç.

Tercüme *i.* Bir lisandan başka bir lisana çevirme, nakil. Başka bir lisandan nokloluınmuş eser, mütercem.

Tercümeihal *i.* Bir kimsenin hususî hayatının veya vazife ve memuriyetlerinin tarihçesi.

Terdif *i.* Ardısıra yürütme, takip.

Terdifen *h.* Terdif ederek, takiben.

Terdit *i* Reddetme. Edebî san'atlerden biri.

Terdöşeği *i.* Löğusanın yatırıldığı döşek.

Tere *i.* Az yakıcı ve yenir bir yaprak.

Tereddüt *i.* Kararsızlık, şüphe.

Tereffü *i* Yükselme.

Tereke *i.* Ö en adamın bıraktığı şeyler, metrukât.

Terekküp *i.* Mürekkep olma, birleşme.

Terementi *i.* Yabani fıstık ağacı. Bununla sakız ağacından çıkan bir nevi yağ.

Terennüm *i.* Güzel ve hoş sesle ötme, tagannı.

Teres *s.* Pezevenk.

Teressüp *i.* Suyun içindeki maddeler dibine çökme.

Tereşşuh *i.* Sızma, terleme, mesamattan ufak damlalar çıkma. Haber şayi olma: *tereşşuh eden malûmata nazaran.*

Tereşşuhat *i.* Tereşşuh eden şeyler. Bir membadan sızan haberler.

Terettüp *i.* İcap ve iktiza etme, ait olma.

Tereyağı *i.* Ekmeğe sürülüp yenen ve yemeklere konan sadeyağ.

Terfi *i.* Yükseltme. Vazife ve memuriyetini büyütme.

Terfian *h.* Terfi edilerek.

Terfih *i.* Refahını temin etme.

Terfik *i.* Refik etme, yanına katma.

Terfikan *h.* Terfik ederek.

Tergip *i.* Rağbet verme.

Terhibî *s.* Terhip muamelesine ait.

Terhin *i.* Rehin bırakma. Ağır ceza.

Terhip *i.* Korkutma.

Terhis *i.* Ruhsat verme. Askerliğini bitiren kimseyi serbest bırakma.

Terk *i.* Bırakma. Vazgeçme. İhmal etme.

Terketmek *f.* Salıvermek. Vazgeçmek. İhmal etmek, bırakmak. Boşamak.

Terki *i.* Eğerin arkası. — **ye almak** *f.* Eğer arkasına bindirmek.

Terkibî *s.* Terkibe ait.

Terkim *i.* Rakam atma. Yazma.

Terkimek, terkîsmek *f.* Biribirinin ardından gelmek.

Terkin *i.* Bir isim veya rakamı bozma, çizme.

Terkip *f.* Birkaç şeyi birleştirme, mürekkep yapma. Birleştirme. Tahlil mukabil.

Terkolunmak *f.* Bırakılmak. İhmal olunmak. Boşanılmak.

Terkuva *i.* Köprücükkemiği.

Terlemek *f.* Ter dökmek. Nemlenmek *c.* Çok yorulmak. Utanmak. **Bıyık —** *f.* Bıyık yeni çıkmak.

Terletmek *i.* Terlemesini mucip olmak.

Terli *s.* Terlemiş, üstünde ter bulunan.

Terlik *i.* Evde giyilmek üzere yapılan hafif ayakkabı, pantufla

Terlikçi *i.* Terlik yapan ve satan.

Terme *i* Bir cins yabanturpu.

Termim *i.* Tamir etme.

Termit *i.* Sıcak memleketlerde cemaat hayatı yaşıyan beyazkarınca.

Termoğraf *i* Havanın harareti değişikliklerini kaydeden alet.

Termometre *i* Havanın, suvun ve vücudün sıcaklığını tayine mahsus alet.

Termos *i.* Muhtevi olduğu sıcak mayilerin sıcaklığını ve soğuk suyun serinliğini uzun bir müddet muhafaza eden bir nevi matara.

Ters *s.* Yüzün zıddı, arka, arka taraf Alt üst Doğru alınmıyan, doğru gitmiyen. Zıt, muhalif. Aksi, meş'um. Huysuz, kimseye uymaz Sert *k* Aksine. Aşağıdan yukarı, makûsen Sertlikle. *i.* İnsan veya hayvan pisliği,

Tersane *i.* Gemilerin yapıldığı yer.

Tersaneli *s* Bahriyeli.

Tersi *i* Lüfer boyunda bir balık

Tersim *i* Resmini yapma, çizme.

Tersimat *i* Tersim işleri.

Tersimî *s* Tersime ait.

Terslemek *f* Sert cevap vermek, azarlamak. Pislemek.

Terslenmek *f.* Huysuzluk, aksilik etmek. Azarlanmak.

Terslik *i.* Ters oluş.

Terspürs *s.* Çok ters.

Terşih *i.* Sızma.

Tertemiz *s.* Pek temiz.

Tertibat *i.* Tertipler.

Tertibiye *i.* Mürettip ücreti

Tertil *i.* Kuranı usul ve kaidesine riayet ederek okuma.

Tertip *i.* Sıralama, sırasına koyma. Dizme. Hazırlama. Usul, ni-

zam, biçim, tarz. Niyet. kuruntu. Takım, sınıf. Doktorunu hastaya verdiği ilâç ve tedavi usulü. Matbaa harflerini bir araya koyup dizme.

Tertipli *s.* Tertibi yerinde, intizamlı. Evelden kurulmuş

Tertipsiz *s.* İntizamsız, usulsüz. Dar adağın.

Terütaze *i.* Çok taze.

Terviç *i.* Revaç verme, kıymet ve itibarını artırma. Kabul etme.

Terzi *i.* Elbise diken.

Terzihane *i.* Elbise dikilen yer.

Terzil *i* Rezil etme

Terzilik *i* Terzi san'ati.

Tesadüf *i* Rasgelme.

Tesadufen *h* Rasgele

Tesadüfi *s* Rasgele olan, tesadüf kabîlinden

Tesadüm *i* Çarpışma.

Tesahup *i.* Sahip çıkma, himaye etme.

Tesamüh *i* Müsamaha etme, ihmal etme Göz yumma.

Tesavi *i.* Müsavi olma

Tesbit *i.* Sabit kılma.

Tesçil *i.* Defterе kaydetme.

Teselli *i.* Bir acıyı unuturabilmek için oyalama Mutmain olma, ümit ile gamı idefetme.

Tesellibaş *s.* Teselli veren.

Tesselliyap *s* Teselli bulan

Tesellüm *i.* Teslim alma.

Teselsül *i* Zincirleme, bir silsile teşkil edecek surette devam etme.

Tesemmüm *i.* Zehirlenme, uzama.

Tesettür *i.* Örtünme, gizlenme, saklanma. Kadınların erkeklerden saklanmak için çarşafa bürünmeleri.

Teseül *i* Dilenme.

Teseyyüp *i* Tembellik.

Teshil *i.* Kolaylaştırma.

Teshilât *i* Kolaylık

Teshin *i.* Isıtma

Teshinat *i.* Isıtan alât ve ves it

Teship *i.* Yaldızlama.

Teshipçi *i* Kitapları yaldızlıyan san'atkâr, müzehhip.

Teshir *i.* Cezbetme, meftun etme, sihirleme.

Tesir *i.* İçine işleme, eser ve nişan bırakma. Yüreğe işleme, keder verme.

Tesirli *s.* Tesir eden. Dokunaklı.

Tesis *i.* Yapma, kurma, açma, temel atma.

Tesisat *i.* Tesis işleri. Müessese.

Teskere *i.* Sedye. Elara bası.

Teskin *i.* Yatıştırma, durdurma.

Teskiye *i.* Temizleme. Birinin hüsnühal sahibi olduğunu meydana çıkarma. Malın zekâtını verme.

Teslih *i.* Silâhlandırma.

Teslihat *i.* Silâhlandırma işleri.

Teslim *i.* Verme. Emanet etme. Kabul ve tasdik etme. İnkıyat, boyun iğme.

Teslimat *i.* Teslim olunan şeyler.

Teslimiyet *i.* Rıza, tevekkül.

Teslimtaşı *i.* Bektaşilerin taşıdıkları taş.

Tesis *i.* Üçe iblâğ veya taksim. Ulûhiyetin üç unsurdan mürekkep olduğuna inanma.

Tesliye *i.* Teselli verme.

Tesmim *i.* Zehirleme.

Tesmiye *i.* İsim koma.

Tesniye *i.* Arapçada müfret ile cemi arasında iki şahsâ veya iki şeye delâlet eden siga.

Tespih *i.* Namazdan sonra duaları saymak veya eğlenmek için parmaklar arasında kaydırılan bir ipliğe geçirilmiş ufak taneler.

Tespihböceği *i.* Tespih tanesine benzer bir böcek.

Tespihçi *i.* Tespih yapan ve satan.

Tesri *i.* Acele ettirme.

Testere *i.* Dişli büyük et bıçkısı.

Testerebalığı *i.* Uzun burunlu bir cins balık.

Testi *i.* Toprak su kabı.

Tesvil *i.* Aldatma.

Tesvilât *i.* Tesvil işleri.

Tesvit *i.* Karalama. Müsvedde yazma.

Tesviye *i.* Birçok şeyleri müsavi kılma. Hal letme, bitirme, becerme. Düzeltme, düz yapma. Verme, ödeme. **Sureti** — *i.* Bir meselenin halli için uzlaşma. — **aleti** *i.* Ufkî satıhların düzlüğünü, duvar ve direklerin şakuli oluşunu muayene aleti. — **ruhu** *i.* Ufkî satıhların düzlüğünü ölçmeğe mahsus alet.

Tesviyeci *i* Demiri rendeleyip düzelten demirci ustası.

Teşahhus *i.* Tecessüm. Belli olma.

Teşaup *i.* Şubelere ayrılma.

Teşaur *i.* Şairlik taslama.

Teşci *i* Cesaret verme.

Teşdit *i.* Şiddetlendirme. Arap yazısında şedde.

Teşebbüs *i* Bir işe girişme. Kalkışma.

Teşebbüsat *ı*, Teşebbüsler.

Teşeddüt *i* Şiddetlenme.

Teşehhüt *i.* Namazda şehadet getirme. — **miktarı** *h.* Az bir zaman zarfında.

Teşekki *i* Şikâyet etme.

Teşekkül *i.* Teşkil olunma. Bir şekle girme.

Teşekkür *i.* Şükretme. — **etmek** *f.* Yapılan iyilikten dolayı memnuniyetini bildirme.

Teşennüç *i.* Sinirlerin çekilip büzülmesi.

Teşerrüf *i.* Şereflenme, bir şerefe nail olma. Tanışma, muarefe.

Teşeddüt *i.* Ayrılma, dağılma, çatallaşma.

Teşeüm *i.* Meş'um ve uğursuz addetme.

Teşevvüş *i.* Karışıklık.

Teşfiye *i.* Şifa verme.

Teşhir *i.* Şöhret kazandırma. Herkesin gözü önüne koma.

Teşhis *i.* Tecessüm ettirme. Ayırma. Tanıma, farketme. — **ilmi** *i.* Hastalığın ne olduğunu anlamak ilmi.

Teşkil *i.* Yapma, vücude getirme, şekil verme.

Teşkilât *i.* Islahata ait icraat, tertibat.

Teşkilâtçı *s* Teşkilât yapabilen.

Teşmil *i.* Şümullendirme.

Teşne s. Susamış. İstekli

Teşni *i.* Birinin şeref ve haysiyetini ihlâl etme. Ayıplama.

Teşpih *i.* Benzetme.

Teşri *i.* Şeriate istinat etme. Kanun vaz'etme.

Teşrif *i.* Şeref verme, şereflendirme. Gitme, gelme (hürmet tabiri).

Teşrifat *i.* Merasim. Merasimde memurinin mevkilerine göre önde veya geride bulunması.

Teşrifatçı *i.* Merasimde teşrifata nezaret eden.

Teşrih *i.* Hayvanın dahili azasının ve nebatın muhtelif aksamının faaliyet ve vazifelerini tetkik eden ilim.

Teşrihhane *i.* Ceset üzerinde teşrih yapmağa mahsus laburatuvar, mork.

Teşrii *s.* Kanun koymağa ait. Kanun vaz'eden kuvvet.

Teşrik *i.* Ortak etme.

Teşrinievvel *i.* Senenin onuncu ayı. Birinci teşrin.

Teşrinisani *i.* Senenin on birinci ayı, ikinci teşrin.

Teştit *i.* Şubelere ayırma, dağıtma.

Teşvik *i.* Gayret getirme, istek verme

Teşviş *i.* Karıştırma.

Teşyi *i.* Yola çıkan birile birlikte hatır sayarak biraz yürüme, göndür

Tetabu *i.* Birbiri ardından gelme, teakup.

Tetabuk *i.* Biribirine uygun gelme.

Tetanos *i.* Mikrobu vasıtasile sirayet eden çok tehlikeli bir hastalık.

Tetebbü *i.* Tetkik ve tahkik etme. Mütelea.

Tetebbüat *i.* Tetebbüler.

Tetfin *i.* Defnetme, gömme. Ölüyü mezara koma.

Tethiş *i.* Korkutma.

Tetik *s.* Tezcanlı. *i.* Tüfekteki merminin barutuna ateş aldıran küçük meme. Hazır.

Tetiklik *î.* Tetik oluş.

Tetkik *i.* Dikkatle araştırıp tahkik etme.

Tetkikat *i.* Tetkik işleri.

Tetevvüç *i.* Taç giyme.

Tetviç *i.* Taç giydirme.

Tevabi *i.* Tâbiler, avne. Mülhakat.

Tevafuk *i.* Muvafık olma, uygun gelme.

Tevaggul *i.* Uğraşma.

Tevahhuş *i.* Ürkme.

Tevakki *i.* Sakınma.

Tevakkuf *i.* Durma, eğlenme. Taallûk etme.

Tevali *i.* Takip etme.

Tevarüs *i* Mirasa konma. Miras kalma.

Tevarüt *i.* Biribiri arkasından gelme.

Tevatür *i.* Bir haberin ağızdan ağıza yayılıp üyu bulması.

Tevatüren *h.* Tevatür suretile.

Tevazu *i.* Kibirsizlik.

Tevazukârane *h.* Tevazula.

Tevazün *i.* Denk gelme.

Tevbih *i.* Azarlama.

Tevcih *i.* Yüzü bir cihete çevirme. Rütbe veya memuriyet verme.

Tevdi *i.* Bırakma, emanet etme. Çekinme.

Teveccüh *i.* Yüzünü bir cihete çevirme. Meyil, muhabbet. Yanaşma.

Tevvehhüm *i.* Vehme düşme.

Tevekkeli *h.* Rasgele. Tevekkül eden.

Tevekkül *i.* Kadere razı olma.

Tevellüt *i.* Doğma, doğum. Neşet etme.

Tevellütlü *s.* Doğumlu.

Tev'em *i.* İkiz. *c.* Benzer, eş.

Teverrüm *i,* Vereme tutulma.

Tevessü *i.* Genişleme.

Tevessül *i.* Girişme.

Tevfik *i.* Uydurma, muvafık düşürme.

Tevfikan *h.* Göre, nazaran: *kanuna tevfikan hareket ediniz.*

Tevhit *i.* Birleştirme. Bir nazarile bakma. Bir Allaha inanma.

Tevil *i.* Başka bir manaya tefsir etme.

Tevki *i.* Eskiden ferman ve beratlarda padişahın nişanı.

Tevkil *i.* Tayin etme.

Tevkir *i.* İzaz ve ikram etme.

Tevkif *i.* Durdurma. Alıkoma. Yakalama, tutma, hapsetme.

Tevkifane *i.* Tevkif olunanların kapatıldığı bina, hapisane.

Tevlit *i.* Doğurma. Doğurtma. *c.* Vücude getirme, sebep olma.

Tevliyet *i.* Mütevellilik.

Tevrat *i.* Musa peygambere nazil olan mukaddes kitap.

Tevris *i.* Vâris yapma.

Tevriye *i.* Gizleme, meramını gizleme. Bir kelimeyi hakiki manasından uzak ve karışık bir manada kullanma.

Tevsi *i.* Genişletme.

Tevsim *i.* İsim verme.

Tevsik *i.* Sağlamlaştırma, vesikalara istinat ettirme.

Tevzi *i.* Dağıtma.

Teyakkuz *i.* Uyanma, uyanık bulunma.

Teyel *i.* Elbise dikilirken iğreti vurulan seyrek ve kaba dikiş.

Teyellemek *f.* Teyelle iliştirmek.

Teyelletmek *f.* Teyelle iliştirtmek.

Teyemmüm *i.* Su bulunmadığı veya su kullanma tehlikeli olduğu zamanlarda elleri toprağa veya eşyaya sürerek aptes ve gusletme. *c.* Güzel bir şeye bakıp imrenme.

Teyemmün *i.* Yümün ve saadet addetme.

Teyemmünen *h.* Teyemmün ederek.

Teyiden *h.* Teyit ederek.

Teyit *i.* Sağlamlaştırma, tekit etme.

Teyze *i.* Ananın kız kardeşi.

Teyzezade *i.* Teyzenin çocuğu.

Tez *i.* Üniversiteden şehadetname almak için yazılan eser. Noktainazar, müddea.

Tez *s. h.* Çabuk, acele.

Tezahür *i.* Görünme. Muzaharet etme.

Tezahürat *i.* Tezahür eden şeyler. Bir işin leh veya aleyhinde halk tarafından yapılan nümayiş, miting.

Tezat *i.* Biribirine zıt gelme. İhtilâf.

Tezauf *i.* İki kat olma.

Tezayüt *i.* Çoğalma.

Tezcanlı *s.* Sabırsız, aceleci, atik.

Tezebzüp *i.* Kararsızlık, karışıklık.

Tezehhür *i.* Çiçeklenme. Kabarcıklar çıkma.

Tezek *i.* Kuru sığır tersi.

Tezekkür *i.* Hatırlama. Bir işi müzakere etme.

Tezellül *i.* Zillete katlanma.

Tezelzül *i.* Sarsılma.

Tezevvüç *i.* Evlenme.

Tezeyyün *i.* Süslenme.

Tezgâh *i.* Çulhaların kumaş v. s. dokudukları alet. Mağazalarda müşterinin önünde alışveriş ettikleri masa. Karada inşa olunan gemilerin oturtulmasına mahsus kereste tertibat. Marangoz v.s.nin kullandıkları büyük alet takımı.

Tezgâhtar *i.* Mağaza veya kahvelerde tezgâh önünde çalışan kimse, satıcı.

Tezkâr *i.* Yadetme.

Tezkere *i.* Küçük pusula, varaka, Resmî evrak. Şairlerin tercümeihalinden bahseden kitap. **Nüfus — si** *i.* Tebaaya nüfus siciline kaydedildiğine dair verilen vesika. **Terhis — si** *i.* Askerî hizmetini bitirene verilen vesika. **Yol — si** *i.* Seyahat vesikası.

Tezkereci *i.* Şairlerin tercümei hallerini ya-

zan müverrih. Tarihis edilen efrat.

Tezkerelik *i.* Tezkere yazılacak kâğıt. Tarihis zamanı gelen efrat.

Tezkir *i.* Hatıra getirme, zikretme. — **uzvu** *i.* Nebatlarda müzekker uzuv.

Tezlil *i.* Tahkir etme.

Tezviç *i.* Evlendirme.

Tezvir *i.* Müzevirleme.

Tezvirat *i.* Tezvirler.

Tezyif *i.* Eğlenme.

Tezyil *i* Zeyl. ilâve etme.

Tezyin *i.* Süsleme.

Tezyinat *i.* Süsler.

Tezyit *i.* Ziyadeleştirme.

Ticaret *i.* Mahsulât ve mamulâtı alıp satma. Kazanç temin etme. — **evi** *i.* Ticarethane.

Ticarethane *i.* Ticaret yapılan yer, mağaza.

Ticaretgâh *i.* Ticaret yapmağa elverişli yer, ticareti çok olan yer.

Ticaretli *s.* Kârlı.

Ticarî *s.* Ticarete ait.

Tifo *i.* Hazım borusuna giren bir basil vasıtasile yakalanan bulaşıcı bir hastalık, humma.

Tiftik *i.* İnce veya yumşak keçi kılı. Koyunun baharda kırpılan ince yumşak yünü. İplik iplik yapılan temizleme bezi.—**keçisi** *i.* Tiftik kılları veren keçi.

Tiftiklenmek *i.* İplik iplik olmak, ayrılmak.

Tifüs *i.* Bit ile geçen bulaşıcı hastalık, lekeli humma.

Tığ *i.* Kılıç.

Tike *i.* Parça, yama.

Tiksinmek *f.* İğrenmek.

Tinsinti *i.* İğrenme.

Tilki *i.* Hilekârlığı ile meşhur ve postundan kürk yapılan yırtıcı hayvan. *c.* Kurnaz, hilekâr.

Tilkileşmek *f.* Hayvanlar tırmalaşıp boğuşmak. *c.* Kurnazlaşmak.

Tilkilik *i.* Tilkilerin çok bulunduğu çalılık v.s. Kurnazlık, hilekârlık.

Tilmiz *i.* Şakirt. Çırak.

Tim *i.* Bir oyunda ayni tarafı teşkil eden ve

birlikte oynıyan oyuncular.

Timsah *i.* Sıcak memleketlerde su kenarlarında yaşıyan kertenkele cinsinden iri ve yırtıcı hayvan.

Timsal *i.* Suret, resim.

Tin *h.* Kısa adımlarla ve seğirterek yürümeği anlatır ve tekrarlanır: *tin tin yürüyor.*

Tinka *i.* Turna büyüklüğünde lezzetli balık.

Tip *i.* Nümune, model. Bir insan veya kavmi diğerinden ayıran evsaf.

Tipi *i.* Kar fırtınası.

Tipilemek *f.* Hava tipiye çevirmek.

Tir *i.* Ok. — — *h.* Titremeği anlatır.

Tirak, tiryak *i.* Afsunlu bir panzehir.

Tiraki, tiryaki *s.* Münebbih şeyler kullanmağı itiyat edinen. *c.* Huysuz, titiz.

Tirbuşon *i.* Şişelerin mantarlarını çıkarmağa mahsus burgu.

Tirbuton *i.* Potinleri kopçalamaga mahsus çengel.

Tire *i.* Pamuk ipliği.

Tire *i.* Satır arasında ve satır başında kullanılan (—) işareti.

Tirendaz *i.* Okçu.

Tiril *i.* Titremeği tasvir eden ve tekrarlanır.

Tirit *i.* Etsuyu. Etsuyu içinde pişmiş ekmek. *c.* Pek zayıf ihtiyar.

Tiriz *i.* İnce ve ensiz parça.

Tirpidin, tipit *i.* Küçük bahçıvan kazması.

Tirşe *s.* Açık yeşil renginde. *i.* Açık yeşil renk.

Titiz *s.* Huysuz.

Titizlenmek *f.* Huysuzlanmak, bir şeyi beğenmez olmak.

Titizlik *i.* Titiz oluş.

Titrek *s.* Eli veya azası titriyen, sarsak.

Titremek *i.* Soğuk veya sıtmanın tesirile vücut sık sık oynamak. Çok üşümek. Çok korkmak.

Titreşmek *f.* Korkudan hep birlikte titremek.

Titretmek *f.* Titremesini mucip olmak.

Tiyatro *i.* Tarihî bir vak'ayı ve edebî bir piyesi aynen sahnede temsil etmek san'ati, temaşa. Bu temsilin yapıldığı bina.

Tiyatrocu *i.* Tiyatro oynıyan.

Tiz *i.* Keskin, keskin ve ince ses ve perde.

Tıbben *h.* Tıp noktai-nazarından.

Tıbbî *s.* Tıbba ait.

Tıbbiye *i.* Üniversite tıp fakültesi.

Tıbbiyeli *i.* Tıp fakültesi talebası.

Tıfıl *i.* Çocuk.

Tığ *i.* Dikici iğnesi. Dantel iğnesi.

Tıhal *i.* Dalak.

Tık *i.* Saatin vuruşunu ve bu gibi hafif sesleri anlatır ve tekrarlanır.

Tıkaç *i.* Bezden veya ağaçtan tıpa.

Tıkalı *s.* Kapanmış.

Tıkamak *f.* Bir şeyin ağzını tıpa ile kapamak. İştahı kesmek.

Tıkanık *s.* Tıkalı.

Tıkanmak *f.* Tıka ile kapanmak. Göğüs daralışıp nefes almaz olmak. İştahı kapanmak.

Tıkatmak *f.* Tıkamak.

Tıkılmak, tıkışmak *f.* Kalabalık veya dar bir yere sokulmak.

Tıkınmak *f.* Acele acele yemek.

Tıkırdamak *f.* Tıkırdı yapmak.

Tıkırdatmak *f.* Tıkırdamasını mucip olmak.

Tıkırdı *i.* Kuru ve hafif sesle olan gürültü.

Tıkır *i.* Kuru ve ince sesleri veya fokur fokur kaynamağı anlatır ve tekrarlanır.

Tıkıştırmak *f.* Basarak sokmak. Sokuşturmak. Acele ile yemek.

Tıkız *s.* Çok tıknaz. Pek kalın, pek sıkı ve katı doldurulmuş.

Tıkmak *f.* Zorla ve iterek sokmak.

Tıknaz *e.* Toplu ve şişmanca, semiz.

Tıknazlık *i.* Tıknaz oluş.

Tıksırık *i.* Tıksırmak işi.

Tıksırmak *f.* Kapalı ağızla hafif aksırmak.

Tılâ *i.* Sürülecek şey. Gümüşten yapılmış şeyleri yaldızlamağa mahsus altın suyu.

Tılsım *i.* Afsun, sihir.

Tılsımlı *s.* Tılsımı olan.

Tımar *i.* Bir hastaya veya hayvana bakma. Temizleme. Vaktile sipahilere verilen arazi.

Tımarcı *s.* Kendisine verilen arazideu öşür alan. Cerrah yamağı.

Tımarhane *i.* Delilerin tedavi edildiği hastane.

Tımarlamak *f.* Tımar etmek. Temizlemek.

Tın *i.* Madenî şeylerin çıkardığı keskin sesi taklit için kullanılır ve tekrarlanır.

Tınaz *i.* Ot ve sap yığını.

Tıngadak *i.* Düşmeği taklit ve tasvir eder.

Tıngıldamak, tıngırdamak *f.* Tıngırtı yapmak.

Tıngıltı, tıngırtı *i.* Madenî ve bilhassa para sesini taklit eder ve tekrarlanır.

Tıngırdatmak *f.* Tıngırdamasını mucip olmak.

Tınlamak *f.* Çıkan ses devam etmek, taninendaz olmak.

Tınmak *f.* Ses çıkarmak. Bir şey söylemek.

Tınmaz *s.* Görmemezliğe ve işitmemezliğe gelen, ses çıkarmaz.

Tıp *i.* Hastaları iyi etmek ilim ve san'ati, hekimlik, doktorluk.

Tıp tıpır *h.* Damlamayı veya hafif surette yürümeyi taklit eder ve tekrarlanır.

Tıpa *i.* Şişe kapağı.

Tıpırdamak *f.* Tıpırtı yapmak.

Tıpırtı *i.* Hafif surette yürüme, oynama veya vurma, helecan.

Tıpış *i.* Hafif ve sessiz

yürümeği tasvir eder ve tekrarlanır.

Tıpkı *s.* Ayni, tamamile, benzer. *h.* Aynile, tamamile.

Tırabzan *i* Kısa ve kalın parmaklık.

Tıraş *i.* Ustura ile kılları kazıma. Yontma *c.* Ehemmiyetsiz lâflarla canısıkma.

Tıraşçı *s* Geveze.

Traşide *s.* Yontulmuş.

Tıraşlı *s.* Tıraş olmamış.

Tırhandil *i.* Kürek ve yelkenle işliyen bir küçük gemi.

Tırıktırak *h.* Saat sesini taklit eder.

Tırıl *s.* Çıplak ve zayıf *c.* Parasız, züğürt.

Tırıl *i. Bak:* Tiril.

Tırıldamak *f.* Zayıf ve çıplak olup titremek. Parasız kalmak.

Tırkaz *i.* Kapının arkasına sürülen sürgü.

Tırkazlamak *f.* Sürmelemek.

Tırmak *i. Bak:* Tırmık.

Tırmalamak *f.* Tırnakla kazımak, çizmek. *c.* Rahatsız etmek.

Tırmanmak, tırmaşmak *f.* Yüksek bir yere tutuna tutuna çıkmak.

Tırmık *i.* Çengel şeklinde ilişecek alet. Tarlada toprağı ufaltmağa yarıyan ziraat aleti. Tırnak yarası.

Tırmıklamak *f.* Tırmalamak.

Tırnak *i.* İnsan ve hayvanların el ve ayak parmakları ucundaki küçük kemikleri.

Tırnaklı *i.* Tırnağı olan. *c* İş becerir

Tırnamak *i.* Çengel takıp çekmek.

Tırpan *i.* Ekin biçmeğe mahsus bıçak, büyük orak. Cerrah burgusu. — **atmak** *f.* Tırpanla biçmek. *c.* Mahvetmek.

Tırpana *i.* Kuyruğu tırpan gibi iğri tehlikeli bir balık.

Tırpanlamak *f.* Tırpanla biçmek.

Tırtıl *i.* Ağaç dallarına ve yapraklarına yapı-

şan uzunca ve kısa ayaklı kurt, sürfe Bu kurt şeklinde veya kenarı diş diş nakış.

Tırtıllı *i.* Tırtıllı olan. Kenarı diş diş.

Tıtır *i.* Küf.

Tıs *s.* Sessizlik. *h.* Sus.

Tıslamak *f.* Kaz ve ördek tıs diye seslenmek.

Tıynet *i.* Yaradılış, huy.

Toğdarı, toydarı *i.* Toy denilen kuşun büyüğü.

Toğrul *i.* Akdoğan.

Tohaf *s.* Garip, görülmemiş. Gülünç.

Tohafiye *i.* Çorap, mendil gibi tüccar eşyası.

Tohafiyeci *i.* Tohafiye tüccarı.

Tohaflık *i.* Tohaf oluş.

Tohum *i.* Nebatın çiçekten sonra verdiği ve toprağa gömülünce kendi cinsinden nebatın bitmesine sebep olan tane. İnsan ve hayvan nesillerini veren meni veya bazı böceklerin tohum şeklindeki yumurtası.

Tohumluk *s.* Tohum olarak ayrılmış. Damızlık.

Tok *s.* Doymuş. Dolgun, sık.—**sözlü** *i.* Söyliyeceği sözü sakınmıyan.

Tok *i.* Bazı kuzu ve keçilerin gerdanından sarkan küpe gibi iki tane.

Toka *i.* Bağ ve kemeri bağlamak için kemik veya demir kopça. Kavuşturma. — **etmek** *f.* İçki kadehlerini tokuşturmak.

Tokaç *i.* Çamaşır tokmağı

Tokalaşmak *f.* El sıkarak selâmlaşmak.

Tokalı *s.* Tokası olan. Toka ile bağlı.

Tokat *i.* El içi ile vurulan sille, şamar.

Tokatlamak *f.* Tokat vurmak, şamarlamak.

Tokgözlü *s.* Aza kanaat eden, kanaatkâr.

Toklu *s.* Bir yaşına girmiş koyun.

Tokluk *i.* Tok oluş.

Tokmak *i.* Ağaç çekiç. Kapının çalmak veya tutmak için topuzu. Tokaç. Alçak sandalya. Et kütüğü.

Tokurcun *i.* Buğday demetleri yığını. Gelin

çeyizi, kafesi. Boncukla oynanır bir oyun.

Tokuşmak *f.* Biribirine dokunmak, çarpışmak.

Tokuşturmak *f.* Tokuşmasını mucip olmak.

Tokuz *s.* Tok, sık.

Tolga *i.* Miğfer.

Tomağa *i.* Doğanın ayağına vurdukları toplu köstek.

Tomak *i* Ağaçtan top. Bir nevi kalın ve ağır çizme.

Tomar *i.* Üstüvane şeklinde bükülmüş deri, kâğıt v.s. rulo.

Tombak *i.* Altınla karışık veya altın kaplamalı bakır yahut tunç.

Tombala *i.* Birden yüze kadar numaralanmış kâğıtlarla oynanan bir oyun.

Tombalak, tombalacık *s* Yuvarlak, tombul.

Tombaz *i.* Altı düz ırmak kayığı.

Tomruk *i.* Büyümüş tomurcuk. Kütük kalın odun. Vaktile mücrimlerin ayağına geçirilen kütükten ibaret işkence aleti. Hapishane.

Tomruklamak *f.* Ağaç tomruk peyda etmek.

Tomşuk *i.* Papağan gibi kuşların kemerli ve yumru gagası.

Tomurcuk *i* Ağaçların kışın peyda ettikleri ve baharda filiz veren düğmecikler.

Tomurcuklanmak *f.* Tomurcuk peyda etmek.

Ton *i.* Tonilâto. Herhangi bir aletten çıkan sadanın alçalıp yükselmesi. Tavır, eda. — **balığı** *i.* Bir cins balık.

Tonilâto *i.* Bin kilogramdan ibaret mayiat, zahire, gemi hamulesi vahidi kıyasîsi, ton.

Tonoz *i.* İki muvazi duvar üstündeki kemer.

Top *i.* Toplanıp yuvarlak olmuş şey, küre. Çocukların oyun oynadıkları lâstik, bez veya meşin yuvarlak. Katlanıp demet haline konmuş kumaş v.s.

Şarapnel veya gülle atan büyük silâh. *s.* Yuvarlak şeklinde. Bütün, hep. — **atmak** *f.* Topa ateş verip patlatmak. Oyun topunu fırlatmak. *c.* İflâs etmek. — **arabası** *i.* Topu taşıyan iki tekerlekli alçak araba.

Topaç *i.* Çocukların ipe sararak veya kırbaçla döndürdükleri mahrut şeklinde ve ucunda sivri bir çivi bulunan ağaç oyuncak. Kayık küreğinin kalın ve toparlak yeri.

Topak *i.* Yuvarlak şey, top. Hayvan ayağının topuğu.

Topal *i.* Bir ayağı sakat, aksak.

Topalak, topalacık *s.* Yuvarlak, gülle şeklinde.

Topallamak *f.* Aksamak, topal yürümek.

Topallık *i.* Topal oluş.

Topallanmak, topallaşmak *f.* Topal olmak.

Topaltı *i.* Top menzilinde bulunan.

Toparla *s.* Yuvarlak, gülle şeklinde.

Toparlamak *f.* Bir yere toplamak. Toplayıp götürmek.

Topatımı *i.* Topun attığı güllenin vardığı yer, menzil. Topun bir kere boşanması.

Topaz *i.* Bir nevi sarı yakut, zebercet.

Topçeker *i.* Ağır topu bulunan gambottan daha kuvvetli ve büyük gemi.

Topçu *i.* Tapu kullanan asker.

Topçuluk *i.* Topçu san'ati.

Tophane *i.* Top fabrikası.

Topla *i.* Üç parmaklı harman çapası.

Toplamak *f.* Bir araya getirmek, devşirmek. Çekmek, kaldırmak, sarmak. Biriktirmek. Katlamak.

Toplanmak *f.* Bir yere gelmek. Birikmek, çoğalmak. Çekilip darlaşmak. İşlerini derle-

mek, yoluna komak. Semirmek. Devşirilmek.

Toplanmak *f.* Bir yere gelmek.

Toplaşmak *f.* Toplanmak.

Toplatmak *f.* Toplamasını mucip olmak.

Toplu *s.* Bir ucunda topu olan. Toplanmış, muntazam. Semiz.

Topluiğne *i.* Bir şeyi iliştirmeğe mahsus ucunda küçük bir topuzu bulunan igne.

Topoğrafya *i.* Araziyi arızalarile beraber kâğıdın üstünde hatlarla göstermek fenni.

Toprak *i.* Arzın dörtte üçünü kaplıyan ve nebatların bitip yetişmesine yarıyan madde. Yer, arz, kara.

Toprakbastı *i.* Bir şehre giren eşya ve adamdan alınan duhuliye resmi

Topraklamak *f.* Toprakla örtmek.

Toptan *h.* Birden, birlikte *i.* Perakende olmıyan.

Toptancı *i.* Bir malı perakende olmayıp toptan satan tüccar.

Toptancılık *s.* Toptancı ticareti.

Topuk *i.* Ayağın baldıra bağlandığı yerdeki yumru. Çay ağzının önündeki kum birikintisi. Direk ve serenlerin en aşağısı.

Toputopu *h.* Hepsi.

Topuz *i.* Ucu tokmaklı demir veya ağaç, baston. Kapı ve pencerenin tutulacak toparlak demir.

Topuzlu *s.* Ucunda topuzu bulunan.

Tor *i.* Ağ, örgü.

Torağ *i.* Ufak gözlü balık ağı.

Torak *i.* Kömür yaktıkları toprak kümbet.

Toraman *s.* Kaba ve terbiyesiz.

Torba *i.* Bezdan yapılmış küçük çuval.

Torbalanmak *f.* Torba gibi gevşeyip sarkmak.

Torik *i.* Palamut balığının büyüğü.

Torina *i.* Arkinoz denilen balık.

Torluk *i.* Toprak kulübe. Kömür yaktıkları çukur.

Torna *i.* Yuvarlak şeyleri yontup işlemeğe mahsus alet. Bakırcı ve dökmeci çarkı. Çıkrıkçılık.

Tornacı *i.* Torna tezgâhında çalışan işçi.

Tornavida *i.* Burgulu çivileri çevirip sıkıştırmağa mahsus alet

Torpil *i.* Deniz içinde patlıyarak düşman gemilerini batırmak için kullanılan lâğım.

Torpillemek *f* Torpille bir gemiyi batırmak.

Torpito *i.* Torpil. Gayet seri ve içinde düşman gemilerini batırmak için torpil bulunan hafif harp gemisi

Torpiyör *i.* Torpil dökmeğe, koymağa ve atmağa mahsus süratli ve hafif harp gemisi.

Tortop *s.* Yuvarlak ve top olmuş.

Tortu *i.* Sulu şeylerin dibine çöken sulp maddeler, posa, çöküntü, rüsup.

Tortulu *s.* Tortusu olan.

Torun *i.* Evlât evlâdı, hafit.

Tos *s* Koç gibi baş, alın veya boynuzla vurma. To ile başlıyan bazı sıfatların evveline gelip mübalâğalandırır; *tostoparlak*. — **vurmak** *f.* Başla kakmak.

Tosbağa *i.* Kaplumbağa.

Tosun *i.* Genç boğa. *c.* Gürbüz ve delikanlı.

Toşarmak *f.* Göğüs gergin olmak.

Totem *i.* En eski iptidaî ailelerin taptıkları nebat, hayvan v *s.*

Toy *i.* Kazdan büyük yabani bir kuş *c* Akılsız acemi, ham.

Toygan *i.* Doğan.

Toygar *i.* Tarlakuşunun bir nev'i, çayırkuşu.

Toyluk *i.* Acemilik.

Toz *i.* Rüzgârla havaya

karışan ince un halinde toprak, gubar. Herşeyin incesi, un halinde bulunanı. **Kulak — u** *i.* Şakak tarafından kulağa birleşik yer.

Tozamak, tozanmak *f.* Toz kaldırmak.

Tozan *i.* Tozlu yer.

Tozarmak *f.* Toz haline girmek.

Tozatmak *f.* Toz çıkarmak, tozlu olmak.

Tozkoparan *i.* Çok rüzgârlı yer.

Tozlanmak *f.* Toz konmak.

Tozlaşmak *f.* Toz gibi yağmak.

Tozlu *s.* Toza bulaşmış, tozu olan.

Tozluk *i.* Baldırı tozdan korumak için giyilen kumaş veya deri, dolak, getr.

Tozuntu *i.* Toz gibi ince şey. İnce yağmur.

Tozutmak *f.* *Bak:* Tozamak.

Töhmet *i.* Suç. Henüz tebeyyün etmemiş kabahat.

Töhmetli *s.* Töhmeti olan.

Töhmetsiz *s.* Töhmeti olmıyan.

Tökesimek *i.* Bir şeye çarpıp sürçmek, kayıp aksamak.

Tömbeki *i.* Nargile ile içilen tütün cinsinden bir nebat.

Törpü *i.* Madenleri rendelemeğe yarıyan alet.

Törpülemek *i.* Törpü ile düzeltmek.

Törpülü *s.* Törpü ile rendelenmiş.

Törpüsüz *s.* Kaba, yontulmamış.

Töskürmek *i.* Atı geri bastırmak.

Töskürtmek *f.* Geri püskürtmek.

Tövbe *i.* Günah ve kabahatinden geri dönerek bir daha işlememeğe yemin ve niyet.

Tövbekâr *s.* Töbe etmiş, tövbeli.

Tövbeli *s.* Tövbekâr.

Trahom *i.* Gözlere arız olan tehlikeli ve bulaşıcı bir hastalık.

Trak, trank *i.* Madenî

şeylerin çıkardığı sesi taklit ve tasvir eder.

Traktör *i.* Çift süren benzin veya gazle işliyen makina.

Trampa *i.* Bir şeyi verip yerine başka bir şey alma, mübadele.

Trampacı *i.* Trampa eden.

Trampete *i.* Davulun küçüğü.

Tramvay *i.* Rayları üzerinde yürüyen ve elektrik veya beygirle işler büyük yolcu arabası.

Transatlantik *i.* Büyük denizlerde işliyen büyük vapur.

Transit *i.* Gümrük resmi vermeksizin eşyayı bir memleketten geçirme.

Transport *i.* Litoğrafyada yazının kâğıttan taşa nakli.

Travers *i.* Demir yollarında rayların altında genişliğine konan demir veya ağaç taban.

Tren *i.* Bir lokomotif tarafından çekilen demiryolu arabaları, şimendifer, katar

Triko *i.* Örgülü ve çubuklu bir çuha.

Trikotaj *i.* Örücülük, örme işi.

Trişin *i.* Domuzun adalelerinde bulunan ve insanlara geçerek üreyen tehlikeli bir kurt, şirit, kırkarşın.

Trup *i.* Tiyatro kumpanyası.

Trüst *i.* Birkaç tüccarın bazı ticarî eşyayı depo edip piyasada fiatlarını yükseltmek için sindika yapmaları.

Tu *h.* Tükürmekten kinaye olup tahkir ve terzil makamında kullanılır: *tu utanmaz.*

Tuba *i.* Mukaddes kitaplarda bahsi geçen cennette bir ağaç. Kutluluk.

Tufan *i.* Şiddetli yağmur. Suların dünyanın her tarafına taşması. Pek eski zaman.

Tufeyli *i.* İnsan kanile

beslenen haşerat. Dalkavuk.

Tufuliyet *i.* Çocukluk.

Tuğ *i.* At kuyruğu kılından sorguç.

Tuğla *i.* İnşaatta kullanılan fırında pişmiş kerpiç. — **kırmızısı** *i.* Koyu kırmızı renk.

Tuğlacı *i.* Tuğla yapan veya satan.

Tuğlu *s.* Başında tuğu veya sorgucu olan.

Tuğra *i. Bak:* Tura.

Tuğrakeş *i.* Tuğra çizen.

Tuğyan *i.* Taşma, taşkınlık. Azgınlık.

Tuhaf *s. Bak:* Tohaf.

Tuhafiye *i. Bak:* Tohafiye.

Tuhafiyeci *i. Bak:* Tohafiyeci.

Tuhaflık *i. Bak:* Tohaflık.

Tul *i.* Uzunluk, boy. — **dairesi** *i.* Yeryuvarlağının şarktan garbe doğru mefruz taksimatını gösterir daireler.

Tulanî *s.* Boylu, boyu eninden ziyade. *h* Boyca, boyunca, tulen.

Tulen *h.* Boyca.

Tulû *i.* Güneş görüne, doğma. *c.* İham.

Tulî *s.* Tule ait.

Tulûat *i.* Doğan şeyler, ilham olunan şeyler. Adi ve kaba temsiller veren tiyatro kumpanyası ve bu nevi temsiller.

Tulûatçı *i.* Tulûat nev'inden temsiller veren tiyatrocu.

Tuluk *i. Bak:* Tulum.

Tulum *i.* İçi boşaltılmış hayvan postu. Gayda. — **peyniri** *i.* Tulum içinde yapılan peynir.

Tulumba *i.* Suyu bir taraftan alıp diğer taraftan vermeğe veya kuyudan çıkarmağa mahsus makina. Deniz suyunu kabartan kasırga, hortum. Şıringa. — **tatlısı** *i.* Tulumbaya benzer bir aletle sıkılarak dökülen bir hamur tatlısı.

Tulumbacı *i.* Tulumba kullanan veya yapan. Tulumba ile yangın söndürmeğe giden bir taife. *c.* Edepsiz, terbiyesiz.

Tulun *i.* Şakağın kulak tozuma doğru olan tarafı. Bedir

Tumağı *i.* Nezle.

Tuman *i.* İçdonu, don.

Tumba *i.* Çocugun karnı, midesi.

Tumbadız *i.* Tıknaz.

Tumturak *i.* Şaşaa.

Tumturaklı *s.* Şaşaalı,

Tunç *i.* Bakırla kalay mahlûtu, pirinç.

Tunusgediği *i.* Kelepür şey. Parası için izdivaç olunan kadın.

Tur *s.* Toy, acemi. Gezinti, dolaşma.

Tura *i.* Padişahların isimleri yazılı bir marka şekli. Halat gibi örülmüş ip, çile. Mendili halat gibi örme ve böyle örülmüş mendille oynanan bir oyun.

Turaç *i.* Bir cins süğlün.

Turalamak *f.* Tura yapmak.

Turan *i.* Orta Asyada Türklerin menşei olan kıt'a Türkistan.

Turanî *s.* Turana ait, Türk ırkı.

Turfa *i.* Musevîlerin yenmesine dince müsaade olunmıyan yemek. Pis, mekruh.

Turfalamak *i.* Turfa etmek. Telvis etmek.

Turfanda *i.* Mevsiminden evvel yetiştirilen nadide meyva ve sebze.

Turfandacı *i.* Turfanda yetiştiren ve satan.

Turfandalık *i* Turfanda yetiştirmek için ekilen sebze ve meyva tarlası.

Turist *i.* Seyyah.

Turlak *s.* Genç ve beceriksiz. toy. Huvarda. Alışmamış hergele.

Turlamak *f.* Katlamak.

Turna *i.* Balıkçıl ve leylek nev'inden bir kuş. —**balığı** *i.* Deniz ve gölde olur bir cins balık — **gözü** *i.* Berrak sarı renk.—**katarı** *i.* Buz üzerinde dört beş kızağın arka arkaya konup kayılması. Kalabalık gelenler. — **kırı** *i.* Kül rengine çalar renk. — **yı gözünden vurmak** *f.*

Kelepür yakalamak. Rasgetirmek.

Turnacı *i.* Bir sınıf yeniçeri askeri.

Turne *i.* Muhtelif memleketleri dolaşma.

Turnike *i.* Birer birer geçebilmek üzere kapı veya bir yere konulan ve her adam geçtikçe amudî mihveri etrafında dönen demir dolap.

Turnsol *i.* Boyayıcı bir maden. — **kâğıdı** *i.* Bazı cisimlerin rengini tebdil edip etmemesine nazaran kimyevî hassalarını tayine yarıyan bir kâğıt.

Turnuva *i.* Mağlûp olanın sahadan çekilmesi suretile yapılan müsabakalar.

Turp *i.* İştah açmak için yemek arasında yenen ve salatası yapılan yakıcı bir kök. Bir maden kömürü.

Turşu *i.* Tuzlu ve sirkeli su içine konmuş sebze veya meyva.

Turşucu *i.* Turşu yapıp satan.

Turşuluk *i.* Turşu yapmağa elverişli.

Turuncu *s.* Turunç ve portakal renginde.

Turunç *i.* Reçeli ve şurubu yapılan acı bir portakal nev'i.

Tuş *i.* Piyano, yazı makinası gibi aletlerde parmakların dokunduğu düğmeler.

Tutam *i.* Hal, tavır. Tutamak. Bir avuç dolusu.

Tutamak *i.* Tutulan yol, usul, meslek. Sebat. Tutulacak yer, sap, kulp.

Tutamaklı *s.* Devamlı.

Tutamaksız *s.* Sebatsız.

Tutamlamak *f.* Avuçla tutarak kaç tutam olduğunu ölçmek.

Tutar *i.* Vakitli vakitsiz tutan hastalık, sara. *c.* Huysuzluk.

Tutarak *i.* Ateş tutuşturmağa mahsus çıra, kav, kibrit v.s. Tutar.

Tutaraklı *s.* Tutarağı, tutarı olan.

Tutarık *i.* *Bak:* Tutar.

Tutaş *i.* Yakın, bitişik. Sık, tok.

Tutkal *i.* Uzvî bazı maddelerden çıkarılan yapışkan zamk.

Tutkallamak *f.* Tutkalla yapıştırmak.

Tutkallı *s.* Tutkalla yapıştırılmış.

Tutkun *s.* Duçar olmuş, vurgun. Düşkün, müptelâ. Âşık olmuş Serbest olmıyan, serbest söz söyliyemiyen. İnmeli. Durgunluk. Tıkanma. Küsuf ve husufa uğramış.

Tutkunluk *i.* Tutkun oluş.

Tutmak *f.* Ele almak, elde bulundurmak. Yakalamak, ele geçirmek El dokunmak. Tasarrufu altında bulundurmak, sahip olmak. Nikâhı altında bulundurmak. Riayet etmek. Sersem veya sarhoş etmek. Yer kaplamak. Kira ile almak. Kapamak. Addetmek, itibar etmek. Saklamak Kullanmak. Kaplamak. Saymak, hesap etmek. Bir iş veya bir san'ate girmek. Hedef ittihaz etmek, vurmak. Meşgul etmek. Hastalık musallat olmak. Kurmak, düşünmek. Bahse girişmek. Açmak, kullanmak. Hazırlamak, yetiştirmek, toprağa kök salmak. Borsada fiatını muhafaza etmek. Ağrımağa başlamak. Yerleşmek, temelleşmek. İşlemek, geçmek, tesir etmek. Uymak. **Ağız—** *f.* Susmak. **Göz —** *f.* Kestirmek, muvafık ve uygun bulmak. **Kafa—** *f.* Karşı komak. **Söz—** *f.* Verdiği sözde sebat etmek. **Taşa —** *f.* Taş atmak. **Topa —** *f.* Top atmak. **Oruç —** *f.* Oruçlu olup yiyip içmemek. **Uzun —** *f.* İşi uzatmak. **Yerini —** *f.* Yerine geçmek, **Zihinde —** *f* Unutmamak.

Tutsak *i.* Esir.

Tutsaklık *f* Esir olus.

Tutturmak *i.* Tutmasını mucip olmak.

Tutu *i.* Bahse konan şey. Rehin.

Tutuk *s.* Harekâtı serbest olmıyan, ağır. İnmeli. Mahcup, utangaç. Tutulmuş, kısık. Kapanmış. *i.* Yaşmak.

Tutukluk *i.* Tutuk oluş.

Tutulmak *f* Ele alınmak. Yakalanmak, yetiştirmek. El dokunulmak. Tevkif olunmak Alıkonmak. Kiralanmak. Hizmete girmek. Tıkanmak. Kapanmak Felç veya sancıdan işlemez hale gelmek. Kısılmak Ses çıkmamak. Görünmez olmak. Gücenmek, alınmak, kızmak. Sayılmak, mutebber olmak. Âşık ve müptelâ olmak Dava ve münakaşada mağlûp olmak.

Tutum *i.* Tutam.

Tutunmak *f.* Örtünmek, sarınmak, bağlanmak. Kullanmak. Kendi üstüne tutmak. Sarılmak.

Tutuşmak *f.* Birbirini tutmak, temas etmek, biribirine ilişip dokunmak. Kavga etmek. Alevlenmek, parlamak. Bağlamak, girişmek. Başlamak

Tutuşturmak *f.* Tutuşmasını mucip olmak.

Tutya *i.* Çinko madeni.

Tuvalet *i.* Temizlik. El ve yüz yıkayıp saçları tarama Podra, krem, lâvanta sürünme.

Tuyur *i.* Kuşlar.

Tuz *i* Yemeklere lezzet vermek üzre kullanılan suda erir kekremsi ve beyazımtrak sert madde.

Tuzak *i* Bazı hayvanları yakalamak için kullanılan alet Pusu, hile,

Tuzcu *i.* Tuz satan.

Tuzla, tuzlak *i* Tuz çıkarılan yer, memleha.

Tuzlama *i.* Tuzlamak işi Pişmiş işkembe kesesinin çorba halinde olmıyan kıyılmamışı.

Tuzlamak *f.* Tuza batır-

mak, veya tuza vurmak.

Tuzlatmak *f.* Tuzlamasını mucip olmak.

Tuzlanmak *f.* Tuza konulmak.

Tuzlu *s.* İçine tuz konulmuş. Tuzu çok. *s.* Pahalı.

Tuzlubalgam *i* Bir cilt hastalığı.

Tuzluk *i* Tuz koymağa mahsus küçük kap.

Tuzruhu *i* Madenleri temizleyip parlatmakta kullanılan kimyevî bir madde.

Tuzsus *s.* Tuzu olmıyan veya eksik olan. *c.* Tatsız, lezzetsiz.

Tüccar *i* Ticaret yapan, tacir.

Tüfek *i* Kurşun atan ateşli silâh.

Tüfekâne *i.* Tüfek deposu.

Tüfekçi *i.* Tüfek yapan ve tamir eden. Ordu da silâh tamir eden veya askerî fabrikalarda çalışan asker ve zabit. Eskiden sarayda muhafızlık eden bir sınıf asker.

Tüfekli *s.* Tüfek taşıyan.

Tükenmek *f.* Bitmek, kalmamak, tamamile sarfolunmak.

Tüketmek *f.* Tükenmesini mucip olmak.

Tükürmek *f.* Ağızdan tükü üğü atmak.

Tükürük *i.* Ağızda hasıl olan ve yemekleri hazma yarıyan su. — **bezi** *i.* Tükürük hâsil eden ağızdaki bezler.

Tül *i.* Pek ince pamuk veya ipek bez, tülbent.

Tülbent *i* İnce bez, tül.

Tülemek *i.* Kuş baharda tüy dökmek.

Tüm *i* Yumru, top.

Tümbek *i* Ufak yumru. Dümbelek.

Tümbültü *i.* Yük yığını.

Tümen *i.* Büyük küme. İranın elli kuruşluk altın parası. — — *h.* Pek çok.

Tümmek *i.* Şişmek, tümseklenmek.

Tümsek *i* Yumru şey. Ufak küme.

Tümselmek *f.* Kamburlaşmak, yamrıyumru olmak.

Tün *i.* Gece. — **aydın** *s.* Akşamlar veya geceniz hayrolsun.

Tünek *i.* Kuş'arın ve kümes hayvanlarının çıkıp tünekledikleri sırık.

Tüneklemek, tünemek *f.* Kuş ve kümes hayvanları tünek üstünde durmak.

Tünel *i.* Yerin altında oyularak açılan yol,

Tünmek *f.* Gece olmak, ortalık kararmak.

Tüp *i.* İnce ve bir tarafı kapalı cam boru.

Türbe *i.* Kabrin üzerine yapılan bina.

Türbedar *i.* Türbeyi bekliyen ve hizmetini gören hizmetçi.

Türbin *i.* Su ve havayı tazyik ile makinayı karekete getiren su çarkı veya motör.

Türe *i* Kanun, yasa.

Türedi *s.* Asi. Dermeçatma. Soysuz.

Türemek *f.* Öteden beriden toplanıp vücu de gelmek.

Türk *i.* Asyada ve Şarki Avrupada yaşıyan ve birçok kısımlara ayrılan kavm. Türkiye cümhuriyeti tebaası.

Türkçe *i.* Türk lisanı. Türk kavmine ait. Türk tarz ve usulüne muvafık.

Türkçü *s.* Türk lisanı ve harsini tamim taraftarı.

Türkçülük *i.* Türkçü mesleki.

Türkistan *s.* Ortaasyada Türklerle meskûn geniş bir kıt'a.

Türkiyat *i.* Türk tarih ve harsine ait ilimler.

Türkiye *i.* Bütün Anadolu ile Şarki Trakyayı ihtiva eden 762.736 km^2 büyüklüğünde 13,610,000 nüfuslu ve cümhuriyetle idare olunur devlet.

Türkiyeli *s.* Türkiye cümhuriyeti tebaası

Türkleşmek *f.* Irk cihetile Türk olmayıp hars ve mefkûre itiba-

rile türklük camiasına dahil olmak.

Türkleştirmek *f.* Türkleşmesini temin etmek.

Türklük *i.* Türk oluş.

Türkmen *i.* Türk kavmine mensup bir şube.

Türkü *i.* Hece veznile yazılmış şarkı.

Türlü *i.* Nevi, cins, çeşit. Tarz suret, biçim. Et ile birçok sebzeleri bir arada pişirerek yapılan yemek.

Türrehat *i* Hezeyan.

Tüs *i.* İnce, tüy.

Tüspür *i.* Renk.

Tütmek *f.* Duman çıkarmak. **Gözde** — *f.* Çok arzu etmek.

Tütsü *i.* Afsun yapmak yahut iyi bir koku yaymak için yakılan şey. Eşyayı buharla temizleyip mikrop ve haşereleri öldürme ve bunun için kullanılan alet, etüv.

Tütsülemek *f.* Tütsüye vermek, Dumana boğmak. Tütsü aletile temizlemek.

Tütsülenmek *f.* Kendisini tütsülemek.

Tüttürmek *f.* Tütmesini mucip olmak.

Tütün *i.* Duman, gaz. Yaprağı kıyılıp kurutulduktan sonra kâğıda sarılarak veya lüle, pipo, v. s. ye konularak yakılıp ağızda dumanı çekilen nebat.— **balığı** *i.* Dumanda kurutulmuş balık.

Tütüncü *i.* Tütün satan. Tütün eken.

Tütüncülük *i.* Tütün ticareti. Tütün ziraati.

Tütünlemek *f.* Dumanda kurutmak.

Tüvana *s.* Dinç.

Tüveyç *i.* Çiçeğin yeşil kısmından maada etrafındaki renkli yapraklar.

Tüy *i.* Deri üstünde biten ince kıl, saç. Kuşların ve birçok hayvanların bedenlerini örten ve üşümelerine mâni olan ince ve yumuşak kıllar. Hav.— **tüs** *i.* İnce ve yumuşak tüy

Tüylenmek *f.* Tüyü çık-

mak. Bıyık ve sakalı gelmek

Tüylü *s.* Tüyü olan.

Tüymek *f.* Sıvışmak.

Tüysüz *s.* Tüyü olmıyan, kılsız. *c.* Genç, körpe.

U

U *i.* Türk alfabesinin yirmi dördüncü ve sadalıların yedinci harfi.

Ubudiyet *i.* Kulluk. Kölelik. Mensubiyet.

Ubur *i.* Geçme, atlama.

Uca *i.* Kuyruksokumu.

Ucra *s.* Pek uçta kenarda.

Ucube *i.* Pek acaip şey.

Ucuz *s.* Bedel ve kıymeti az olan, ehven.

Ucuzcu *s.* Ucuz mal satan.

Ucuzlamak *f.* Ucuz olmak.

Ucuzlatmak *f.* Fiatını indirmek.

Ucuzluk *i.* Ucuz oluş.

Uç *i.* Bir şeyin sivri tepesi. Kenar taraf, yan. Son Köşe. Burun. Baş, tepe. *c.* Sebep.

Uçak *s.* Sarmaşan bebat.

Uçar *s.* Uçan, gaz halini alıp havaya karışan.

Uçarı *s.* Pek haşarı, çapkın

Uçkun *i.* Kıvılcım *s.* Uçan.

Uçkunmak *f.* Ürkmek.

Uçkur *i.* Şalvar ve içdonunu geçirilip belden bağlanan ince kuşak.

Uçmak *f.* Havaya kalkıp gitmek, tayaran etmek. Gaz veya buhar haline geçip havaya kalkmak, tebahhur etmek. Zail olmak. Çalınmak. Yüksek bir yerden düşmek. Ziyade koşmak. Yıkılmak, devrilmek.

Uçmak *i.* Cennet.

Uçucu *s.* Uçan.

Uçuk *i.* Çok sıcaklıktan dudakların kabarması.

Uçuklamak *f.* Uçuk peyda olmak.

Uçunmak *f.* Ürkmek.

Uçurmak *f.* Uçmasını mucip olmak. Çok methetmek. Çabuk yetiştirmak. Çalmak.

Uçurtma *i.* Uzun ip bağlıyarak havaya uçurulan kâğıt oyuncak. Uçurtmak işi.

Uçurtmak *f.* Uçurmak. Tabahhur ettirmek. Kılıç v.s. ile vurarak bir şeyin tepesini kesmek. Yıkıp tahrip etmek.

Uçurum *i.* Pek sarp ve dik yer, yar.

Uçuşmak *f.* Birlikte uçmak.

Udade *i.* Mastara, irtifa günyesi.

Udi *s.* Ut çalmada usta.

Udul *i.* Sapma, yoldan çıkma. Geri dönme.

Udul *i.* Adiller. — **heyeti** *i.* Cinayetlerde cürmün mevcut olup olmadığına ve hafifleten sebepler bulunup bulunmadığına vicdanen karar veren ve intihapla mahkemeye alınan hakem heyeti.

Uf! *n.* Bıkkınlığı ve usanmayı anlatır: *uf! yeter artık.*

Ufacık *s.* Pek ufak.

Ufak *s.* Küçük, ince. — **para** *i.* Küçük kıymette para.

Ufaklık *i.* Ufak para.

Ufrıktefek *s.* Ufak ve değersiz şeyler.

Ufalamak, ufanmak *f.* Ufak ufak doğramak.

Ufalanmak *f.* Ufak ufak olmak.

Ufalatmak *f.* Ufalanmasını mucip olmak.

Ufalmak *f.* Ufak olmak.

Ufaltmak, ufatmak *f.* Ufalmasını mucip olmak.

Ufarak *s.* Ufacık.

Ufkan *h.* Ufkî olarak.

Ufkî *i.* Ufka ait. Su sathına muvazi ve şakule amut düz.

Uflamak *f.* Uf demek.

Ufuk *i.* Göğün yer ile birleşmiş gibi görünen yeri.

Ufunet *i.* Yara ve çıban fena kokma. Çürümekten hâsıl olan fena koku. Ağırlık.

Ufunetlendirmek *f.* U-

funetlenmesini mucip olmak.

Ufunetlenmek *f.* Ufunet peyda etmek.

Ufunetli *s.* Ufunet yapan.

Uğlamak *f.* Uğultu etmek.

Uğrak *i.* Uğranacak yer, güzergâh.

Uğramak *f.* Geçerken bir yere ilişmek, muvakkaten durmak. Duçar olmak, tutulmak. Geçmek. Fırlamak.

Uğraş *i.* Kavga, savaş.

Uğraşmak *f.* Meşgul olmak, iş işlemek. Kavga etmek.

Uğraştırmak *f.* Uğraşmasını mucip olmak.

Uğratmak *f.* Uğramasını mucip olmak.

Uğru *i.* Uğranılan yer, yol. Çizgi, hat, eser. İstikamet. Hırsız.

Uğrulamak *f.* Çalmak.

Uğrulanmak *f.* Çalınmak.

Uğrulatmak *f.* çaldırmak.

Uğrulayın *h.* Hırsızcasına, kimse görmeden.

Uğruluk *i.* Hırsızlık.

Uğuldamak *f.* Uğultu yapmak.

Uğultu *i.* Kulağa gelen gürültü ve boğuk ses.

Uğur *i.* Hayır, bereket, saadet. Yol.

Uğurlamak *f.* Selâmetlemek, teşyi etmek.

Uğurlanmak *f* Selâmetlenmek, teşyi olunmak.

Uğurlu *s.* Uğuru olan.

Uğursuz *s.* Uğuru olmıyan, meş'um.

Uğursuzluk *i.* Uğursuz oluş.

Uğuz *i. Bak:* Oğuz.

Uhde *i.* Söz verme, bir işi üstüne alma. Taahhüt. Vazife. — **sine almak** *f* Taahhüt etmek. — **sinden gelmek** *f.* Becermek.

Uhrevî *s.* Ahrete ait.

Uhut *i.* Ahitler.

Uhuvvet *i.* Kardeşlik.

Ukalâ *s.* Akiller. Akıllılık taslıyan. — **dümbeleği** *s.* Akıllılık taslıyan.

Ukalâlık *i.* Ukalâ oluş.

Ukap *i.* Karakuş. Bir yıldız.

Uknum *i.* Asıl, unsur.

Ukte *i.* Düğüm. *c.* Halli müşkül iş, zor mes'ele.
Ukubet *i.* Mücazat, ezi yet, azap, işkence.
Ulâ *i.* İlk, birinci.
Ulah *i.* Rumen ahalisi.
Ulak *f.* Yakın, bitişik. *i* Sai, tatar, posta.
Ulam *i.* Takım, bölük.
Ulama *s.* Birlbirine bağlı zencirleme *i.* Ula mak işi.
Ulamak *f.* Bitiştirmek, kavuşturmak, eklemek.
Ulanmak *f.* Bitişmek. Zincirlenmek, uzanmak.
Ulaş *i* Bitişme, bitişiklik.
Ulaşık *s.* Bitişik. Yetişmiş.
Ulaşmak *f.* Bitişmek. Yetişmek. Görüşmek.
Ulaştırı *h* Bitişik olarak.
Ulaştırmak *f.* Ulaşması nı mucip olmak.
Ulatmak, ululatmak *f.* Büyütmek, tazim etmek. Ağırlamak.
Ulatmak *f.* Bezi çözüp tarağa geçirmek
Ulema *i·* Âlimler.
Ultimatom *i.* B r devletin diğerine son ve kat'i teklif ve ihtarı.
Ulu *s.* Büyük, iri.
Ulûfe *i.* Eski zamanlarda at yemine mukabil olarak askere verilen maaş
Ulûfeci *i.* Eski bir sınıf süvari askeri
Ulûfeli *s.* Maaşlı.
Ululanmak *i.* Büyüklük satmak, kibirlenmek.
Ululuk *i.* Ulu oluş.
Ulûm *i.* İlimler.
Ulumak *i.* Uzun ve acı bir sesle bağırmak. Köpek, çakal gibi hayvanlar ürümek.
Uluorta *h.* Açıktanaçığa, düşünmeden : *uluorta söyleme.*
Ulus *i.* Kavm, millet.
Uluşmak *f.* Birlikte ulumak.
Ulvî *s.* Âli, yüksek. Maneviyata ait.
Ulviyat *i.* Ulvî şeyler.
Ulviyet *i.* Ulvî oluş,
Umacı *i.* Korkunç bir mevhum şahıs, cadı.
Umk *i.* Derinlik.
Umkan *h.* Derinlik itibarile.

Umma *i.* Umut, ümit.
Ummak *f.* Ümit etmek. Beklemek. Anmak.
Umman *i.* Büyük deniz.
Umran *i.* Mamur oluş.
Umranî *s.* Umrana ait.
Umsanmak *f.* Umutlanmak.
Umu *i.* Umut.
Umulmak *i.* Ümit olunmak.
Umum *i.* Herkeşe ait ve şamil olma. Bütün insanlar, herkes. Hep.
Umumen *f.* Umumiyetle.
Umumî *s.* Umuma ait.
Umumiyet *l.* Umumî oluş, şamil oluş.
Umunmak *i.* Ümide düşmek.
Umur *i.* Emirler. Ehemmiyet verilen iş.
Umursanmak *f.* Vazife edinmek.
Umut *i.* Ümit, emel.
Un *i.* Öğütülmüş, toz haline getirilmiş hububat v.s. *c.* Pek ince.
Unalmak *f.* İyi olmak, şifa bulmak.
Unalmaz *s.* İyi olmaz.
Unaltmak *f.* Unalmasını mucip olmak.
Unarmak *f.* İyiye döndürmek, düzetmek.
Unf *i.* Şiddet, kabalık.
Unfuvan *i.* Gençlik ve güzelliğin iptidası.
Unmadık *s.* İyi olmaz. Hayırsız.
Unmak *f.* İyi olmak, geçmek, şifa bulmak. Islah olunmak.
Unmaz *z* İyi olmaz, kabul etmez. Islâh olunmaz, hayırsız.
Unsur *i.* Mürekkep cisimleri terkip eden basit cisimlerin herbiri, esas, asıl.
Unsurî *s.* Unsura ait.
Unulmak *f.* *Bak:* Unalmak.
Unulmaz *s.* *Bak:* Unalmaz.
Unurtmak *f.* *Bak:* Unartmak.
Unutkan *s.* Çok unutan.
Unutmak *f.* Hatırdan çıkarmak, hatırdan çıkmak. Anmamak. İhmal etmek.
Unutulmak *f.* Hatırdan çıkarılmak.
Unutturmak *f.* Unutmasını mucip olmak.
Unvan *i.* Bir eserin, bir ticarethanenin ismi.

Firma. Serleşha Elkap. Rütbe. c Övünme.

Unvanlı *s.* Bir unvanı olan. *c* Ululuk taslıyan.

Ur *i.* Vücutte hâsıl olan şiş, tümsek. Bazı ağaçlarda hâsıl olan tümsek.

Ura *h.* Vuracak gibi hazır olma.

Ura *i.* Hudut, nişan.

Urba *i.* Ruba.

Urban *i.* Arap bedeviler.

Urgan *i.* Kalın ip.

Uruç *i.* Göğe çıkma, yükselme.

Uruk *i.* Irklar.

Us *i.* Akıl, zekâ. Edep.

Usan *i.* Bıkıntı, bezginlik.

Usanç *i.* Bıkan, bezgin. Usan veren, bıktıran.

Usandırmak *f.* Usanmasını mucip olmak.

Usanılmak *f.* Usan gelmek, bıkılmak.

Usanmak *f.* Bıkmak, bezmek, usan getirmek.

Usare *i.* Sıkılan meyva v.s. nin suyu.

Uskumru *i.* Kurusundan çiroz yapılan bir balık.

Uskur *i.* Vapurların kıçlarında bulunan ve dalgalara çarparak vapurun yürümesini temin eden helezoni kanatlı pervane.

Uslandırmak *f.* Uslanmasını mucip olmak.

Uslanmak *f.* Akıllanmak. Terbiye öğrenmek. Yumşamak.

Uslatmak *f.* Uslandırmak.

Uslu *s.* Akıllı, zeki Terbiyeli, Yavaş, mülâyim.

Usluca *s.* Oldukça uslu.

Usluluk *i.* Uslu oluş.

Usta *i.* Bir san'atte mahir, san'atinin ehli. Hizmetçi kadınların başı. Kadın tellâk. Çok bilir, meharet ve tecrübesi ziyade, aldanmaz Becerikli, kurnaz.

Ustalık *i* Usta oluş. Kurnazlık.

Ustalıklı *s.* Usta, marifetli. Ustalık bilen. Kurnazca düşünülmüş.

Ustunç *i.* Bir mahfaza içinde cepte taşınan cerrah aletleri takımı.

Ustura *i.* Tıraş için kullanılan keskin bıçak.

Usturlap *i.* Yıldızların irtifaını almakta kullanılan bir rasat aleti.
Usul *i.* Tertip, nizam, kaide. Üslûp, tarz, yol.
Usul, usullacık *h* Yavaşça.
Usulsüz *s.* Usul ve nizama uygun olmıyan.
Uşak *i.* Çocuk. Delikanlı. Erkek hizmetçi.
Uşaklık *i.* Uşak oluş.
Uşşak *i.* Âşıklar. Musikide bir fasıl.
Ut *i.* Geniş karınlı kiriş telli bir çalgı.
Utan *i.* Fena bir hareketten dolayı müteessir olma, haya.
Utanacak *s.* Utanmağı mucip. Kendisinden utanılır, teklifli.
Utandırmak *f.* Utanmasını muçip olmak.
Utangaç, utanık *s.* Çok utanan, sıkılan, mahcup tabiatli.
Utangaçlık, utanıklık *i.* Utangaç oluş.
Utangan *s.* Utangaç.
Utanganlık *i.* Utangaçlık.
Utanış, utanma *i.* Utanmak işi.
Utanmak *f.* Bir kötü iş veya sözden kızarmak, mahcup olmak. Sıkılıp şaşırmak.
Utanmaz *s.* Utanması olmıyan.
Utarit *i.* Güneşe en yakın olan seyyare.
Utçu *i.* Ut yapan ve satan. Ut çalan.
Utufet *f.* Şeşkat
Utufetli, utufetlû *s.* Utufet sahibi. Vaktile ümeraya verilen unvan.
Uyandırılmak *f.* Uykudan kaldırılmak.
Uyandırmak *f.* Uyunmasını mucip olmak.
Uyanık *s.* Uyumıyan, müteyakkız. Gözüaçık. Zeki, müstait.
Uyanıklık *i.* Uyanık oluş.
Uyanış, uyanma *i.* Uyanmak işi.
Uyanmak *f.* Uykudan kalkmak, uyku kaçmak. Gafletten kurtulmak. Göz açmak. Nebat canlanıp sürmeğe başlamak. Meydana çıkmak. Mamur olmak.
Uyar *s.* Uyması veya uy-

durulması mümkün Benzer, müşabih.

Uydurma *i* Uydurmak işi. Uydurulmuş, yalan.

Uydurmak *f* Uygun getirmek. Düzeltmek, yoluna komak. İcat etmek

Uydurulmak *f*. Uygun getirilmek. Tesviye edilmek. İcat edilmek

Uygun *s*, Uyar, muvafık. Münasip, lâyık. Ucuz.

Uygunluk *i*. Uygun oluş.

Uygunsuz *s*. Uymaz, muvafık olmıyan. Münasebetsiz, lâyık olmıyan. Fena. Terbiyesiz.

Uygunsuzluk *i*. Uygunsuz oluş.

Uygur *i*. Türklerin bir şubesi.

Uyku *i*. İnsan ve ekseri hayvanlara her gün ve hususile geceleri arız olan uyuşukluk, gözleri kapayıp kendinden geçme, nevm *c*. Gaflet. Cehalet, duygusuzluk.

Uykucu *s*. Uykuyu çok seven, çok uyuyan.

Uykuluk *s*. Kundaktaki çocuğun avucunda biriken kir ve başında hâsıl olan ufak kabuklar. Kuzunun gırtlağında bulunan irice bezler.

Uykusuz *s*. Uyumıyan, uyumamış, uykusu kaçmış. Atik.

Uykusuzluk *i*. Uykusuz oluş.

Uyluk *i*. Bacağın kalçadan dize kadar olan yukarı kısmı.

Uymak *f*, Arkasından gitmek, tâbi olmak, Muvafakat etmek. Muvafık gelmek. Uygun olmak Yakışmak Kararlaşmak. Tam gelmek. Benzemek.

Uysal *s*. Herkese uyan, herkesin fikir ve reyine tâbi olan, kimseye muhalefet etmiyen.

Uyuklamak *f*. Imızganmak, pineklemek. Uyumak.

Uyuma *i*. Uyumak işi.

Uyumak *f*. Uykuya varmak, uykuda olmak, *c* Gaflette bulunmak.

Uyunmak *f*. Uykuya varılmak.

Uyuntu *s.* Uyur gibi duran. Miskin, tembel.
Uyur *s.* Uyuyan. Sakin.
Uyuşma *i.* Uyuşmak işi.
Uyuşmak *f.* His iptal olunmak, duymaz olmak, karıncalanmak. *c.* Tembellik etmek. Anlaşmak.
Uyuşturmak *f.* Uyuşmasını mucip olmak.
Uyuşturucu *s.* Hissi iptal ederak duymaz bir hale getiren.
Uyuşturulmak *f.* Hissi iptal edilerek duymaz bir hale getirilmek.
Uyuşuk *s.* Hissi iptal edilmekle duymaz bir hale gelmiş. *c.* Tembel.
Uyuşukluk *i.* Uyuşuk oluş.
Uyutma *i.* Uyutmak işi.
Uyutmak *f.* Uyumasını veya uyuşmasını mucip olmak.
Uyutucu *s.* Uyku getiren.
Uyuz *i.* İnsana ve hayvana arız olan sarı cilt hastalığı, gıcık.
Uz *s.* İyi, yarar. Uygun, muvafık. Uslu. *i.* İyilik. Uygunluk. Meharet, san'at.
Uzak *s.* Zaman veya mekânca yakın olmıyan, ırak. Memul ve muhtemel olmıyan. Muhalif, mübayin, uymaz.
Uzakça *s.* Biraz uzak.
Uzaklaşma *i.* Uzaklaşmak işi.
Uzaklaşmak *i.* Biribirinden ayrı düşmek. Uzağa gitmek.
Uzaklaştırmak *f.* Uzaklaşmasını mucip olmak.
Uzaklık *i.* Uzak oluş.
Uzama *i.* Uzamak işi.
Uzamak *f.* Uzun olmak. Çok sürüncemede kalmak. Uzağa gitmek.
Uzan *s.* Lâfazan.
Uzanmak *f.* Uzun sürmek, boyuna gitmek. Yatıp bedenin azasını uzatmak. El uzatmak.
Uzatılmak *f.* Uzun sürdürülmek.
Uzatmak *f.* Uzamasını mucip olmak Çok söylemek. Müşkilât çıkarmak. İstemekte fazla ileri gitmek.

Uzattırmak *f.* Uzatmasını mucip olmak.
Uzayış *i.* Uzama
Uzlaşmak *f.* Anlaşılmak, uyuşulmak.
Uzlaşmak *f.* Uyuşmak, anlaşmak
Uzlaştırmak *f.* Uzlaşmasını mucip olmak.
Uzun *s.* Boyu çok olan, kısa olmıyan. Çok süren, çok devam eden. Çabuk bitmez, tafsilâtlı. *h* Çok, çok vakit.
Uzunca *f* Biraz uzun.
Uzunluk *i* Uzun oluş.
Uzuv *i.* Beden aza ve aletlerinin herbiri. Nebatların dalları.
Uzvî *s* Bedene ve uzva ait. azası olan. Hayat sahibi, hayvanî veya nebatî olan.
Uzviyet *i.* Uzvî oluş.

Ü

Ü *i.* Türk alfabesinin yirmi beşinci ve sadalıların sekizinci harfi.
Übüvvet *i.* Babalık.
Ücret *f.* Emek ve hak mukabili verilen para.
Ücretli *s.* Ücreti olan. Ücret mukabili.
Ücretsiz *s.* Ücreti olmıyan, bedava.
Ücurat *i.* Ücretler.
Üç *s.* İkiden sonra olan sayı.—**aylar** *i.* İslâmlarca mübarek olan recep, şaban, ramazan ayları.
— **köşe** *i.* Üç küşesi olan şekil veya cisim, müselles
Üçer *i.* Herbirine veya her defasında üç.
Üçleme *s.* Üçe bölme, üçlü. *i.* Bir ufak yonca. Dokuzar taşla oynanan bir oyun.
Üçlemek *i.* Üç yapmak. Üçe bölmek.
Üçleşmek *f.* Üç adedine baliğ olmak.
Üçleştirmek, üçletmek *f.* Üçleşmesini mucip olmak.

Üçlü *s.* Üç adet ve miktarında olan. Üçe bölünmüş. *i.* İskambil kâğıtlarının üç beneklisi.
Üçlük *i.* Üç miktar, adet veya kıymetinde olan.
Üçtebir *i.* Üç kısımda bir. sülüs.
Üçüncü *i.* Üç derecede bulunan.
Üçüncülük *i.* Üçüncü oluş.
Üçüz *i.* Üçlü Üçü bir arada.
Üdeba *i.* Edipler.
Üflemek *f.* Ağızla nefes vermek, üfürmek. Nefesle söndürmek. Nefesle şişirmek. Nefesle çalgı çalmak. Nefes etmek. okuyup üfürmek.
Üflenmek *i.* Ağız'a nefes verilmek. Nefesle söndürülmek. Nefesle şişirilmek. Nefesle çalınmak. Nefes edilmek.
Üfletmek *f.* Üflemesini mucip olmak.
Üftade *s.* Düşmüş, düşkün. Âşık, meftun.
Üful *i.* Batma. Gurup.
Üfürmek *f.* Esmek Üflemek, hastaya okuyup üfleme.
Üfürtmek *i.* Üfürmesini mucip olmak.
Üfürük *i.* Okuyucuların okuduktan sonra hastanın üzerine üfledikleri nefes.
Üfürükçü *i.* Okuyucu, hastalara okuyup üfliyen, afsuncu.
Üfürükçülük *i.* Üfürükçü işi.
Üfürülmek *f.* Hava ve nefesle kabarmak.
Üfürüm *i.* Bir defada üfürülen nefes ve hava.
Üğendire, üğendirek *i.* Çift ve araba sürerken öküzleri dürtmek için kullanılan uzun ve ucu iğneli değnek.
Üğü *i.* Puhukuşunun kedi başlı büyük nev'i.
Üleş *i.* Bölme, pay.
Üleşçi *s.* Hissedar.
Üleşli *s.* Hisseli.
Üleşmek *f.* Bölüşmek.
Üleştiri *h.* Yer yer, şurada burada, serpinti.
Üleştirmek *f.* Bölüştürmek.
Ülfet *i.* Alışma, ünsiyet.

Görüşme, Dostluk. İtiyat.

Ülke *i.* Memleket, diyar. Bir devletin hükmü altında bulunan yer.

Ülker *i.* Yedi yıldızdan ibaret küme, süreyya.

Ülküç *i.* Ustura.

Ültimatom *i. Bak:* Ulti matom.

Ülûhiyet *i.* Tanrılık.

Ülüfer *i. Bak:* Nilüfer.

Ümera *i.* Amirler.

Ümit *i.* Umu, umut. **Ümide düşmek** *f.* Ummak.

Ümitbahş *s.* Ümit veren.

Ümitlendirmek *f.* Ümitlenmesini mucip olmak

Ümitlenmek *f.* Ummak, ümide düşmek.

Ümitli *s.* Ümidi bulunan.

Ümitsiz *s.* Ümidini kesmiş, nevmit. Umulmıyan, ümit edilmiyen.

Ümitsizlik *i.* Ümitsiş oluş.

Ümitvar *s.* Ümidi olan.

Ümmet *i.* Bir peygamberin dine davete memur olduğu cemaat, aynı dine salik olanlar.

Ümmî *s.* Okuyup yazma bilmiyen, cahil.

Ümniye *i.* Umu, ümit. Arzu, istek. Maksat.

Ün *i.* İnsan ve hayvan sesi, avaz, sayha Yüksek sesle şarkı söyleme. Şöhret, nam, şan.

Üniforma *i* Resmî elbise.

Ünlemek *f.* Bağırmak, çağırmak, ses çıkarmak. Şarkı söylemek. Ötmek.

Ünlenmek *f.* Seslenmek. Çınlamak. Nam ve şöhreti yayılmak.

Ünletmek *f.* Ünlemesini mucip olmak.

Ünlü *s.* Muhterem, şanlı, şerefli.

Ünnemek *f.* Seslenmek.

Ünsiyet *i.* Ülfet.

Üranüs *i.* Güneş etrafındaki seyyarelerin yedincisi.

Üre *i.* Sidikte mevcut bir zehir.

Üremek *f.* Çabuk yetişip yayılmak, türemek.

Üremi *i.* Ürenin kanı zehirlemesinden ibaret hastalık.

Üretmek *f.* Üremesini mucip olmak.

Ürgün *i.* Sel sularının çekilmesi üzerine çukur yerlerde birikip kalan küçük göl.

Ürkek *s.* Çabuk ve her şeyden korkup birden bire sıçrayan. Korkak.

Ürkeklik *i.* Ürkek oluş.

Ürkmek *f.* Ansızın bir şeyden korkup birden bire sıçramak. Korkmak. Çekinmek.

Ürküntü *i.* Korku.

Ürkütmek *f.* Ürkmesini mucip olmak.

Ürpermek *i.* Ürpermek işi.

Ürpermek *f.* Ürkerek tüyler kalkıp dikilmek ve deri iğne iğne kalkmak.

Ürpertmek *f.* Ürpermesini mucip olmak.

Ürüme *i.* Ürümek işi.

Ürümek *f.* Köpek durduğu yerde bağırmak, ulumak, havlamak.

Uryan *s.* Soyunmuş, çıplak.

Uryani *i.* İnce kabuklu makbul bir erik.

Üs *i.* Esas, temel. Bir rakamın kaçıncı defa kendi misline zarb olunduğunu gösteren rakam.

Üsera *i.* Esirler.

Üsküf *i.* Tepesi devrik ve püsküllü kırmızı yünden örme takke. Örme kalpak, başlık.

Üslûp *i.* Tarz, usul. İfade tarzı.

Üst *i.* Yukarı. Bir şeyin yukarı kısmı, fevk, balâ. Bir şeyin dışı, haricî, sathı. Mafevk. — baş *i.* Esvap, kıyafet.

Üstat *i.* Öğretici, muallim, mürebbi. Usta.

Üste *h.* Fazladan, ilâveten. Yukarıda, üstünde. Fâik, galip, üstün.

Üstelemek *f.* Bir şeyin üzerine zam ve ilâve olunmak, artmak. Bastırmak. üste çıkmak. Tekrar dönmek, nükseylemek.

Üstelik *h.* İlâveten.

Üstübeç *i.* Boyacılıkta kullanılır beyaz bir madde.

Üstün *s.* Üst gelen, ma-

fevk. Galebe çalan. Eski Arap harflerinde e harfinin sesini veren işaret, fetva.— gelmek *f.* Tefevvuk etmek.

Üstünkörü *s.* Sathî. Dikkat ve ehemmiyet vermiyerek

Üstünlük *i.* Üstün oluş.

Üstüpü *i.* Gemilerde silip süpürmekte kullanılan kenevir parçası.

Üstüste *h* Biribiri üstüne. Müteakiben

Üstüvane *i.* İçi boş amut. Zıvana, silindir.

Üstüvani *s.* Üstüvane şeklinde.

Üsek *i.* Küçük vaşak.

Üşen *i.* Üşenme.

Üşenç *s.* Üşenen, tembel.

Üşendirmek *f.* Üşenmesini mucip olmak.

Üşengen, üşenik *s. Bak:* Üşenç.

Üşeniklik *i.* Üşenik oluş.

Üşenmek *f.* Tembellik. Üşetmek.

Üşmek *f.* Yığılmak, toplanmak, birikmek.

Üşne *i.* Yosun.

Üşniye *s.* Yosuna ait.

Üşümek *f.* Soğuk hissetmek.

Üşüntü *i.* Koşuntu, tehacüm. Kalabalık.

Üşürmek *f.* Yığmak, toplamak. biriktirmek. Saldırmak.

Üşüşmek *f.* Her taraftan hücum edip yığılmak. Toplaşmak.

Üşütmek *f.* Üşümesini mucip olmak.

Ütü *i.* Kızdırıp kumaşları düzeltmeğe ve tüyleri yakmağa mahsus demir alet ve bu aletle elbiseyi temizleme veya tüyleri yakma.

Ütücü *i.* Ütü yapan

Ütülemek *f.* Elbise üstüne ütü sürmek. Kızgın demi le tüyleri yakıp temizlemek. Ateşte alazlamak.

Ütülenmek *f.* Ütüden geçirilmek. Kızgın demirle tüyleri yakılıp temizlenmek. Ateşte alazlanmak.

Ütületmek *f.* Ütülemesini mucip olmak.

Ütülü *s.* Ütülenmiş.

Ütüme *i.* Ateş alevinde alazlanmış taze buğday.

Üvey *s.* Öz olmıyan. — **ana** *i.* Öz valide olmıyan baba zevcesi. —**baba** *i.* Öz baba olmıyan valide kocası. —**kardeş** *i* Üvey baba veya üvey ana evlâdı.

Üveyk *i.* Güvercine benzer fakat daha büyükçe bir av kuşu.

Üvez *i* Muşmulaya benzer bir meyva.

Üzek *i* Öküz arabasının oku.

Üzen *i.* İhtimam, dikkat.

Üzengi *i.* Hayvana binildiği zaman ayakları koymağa mahsus demir basamaklar.

Üzengilemek *f.* Ata üzengi ile vurup sürmek.

Üzenbezen *i.* Üzenerek yapılan süs.

Üzendirmek *f.* Üzenmesini mucip olmak.

Üzeniş, üzenme *i.* Üzenmek işi.

Üzenmek *f.* İtina ile çalışmak. Çabalamak, uğraşmak. Heveslenmek.

Üzer *i.* Üst, yukarı. Arka, sırt. Dış taraf, yüz. Üstbaş, kıyafet.

Üzere *h. Bak:* Üzre.

Üzeri *h.* Üstü, yukarısı. Dış tarafı. Kıyafet.

Üzerinde *h.* Yanında, üstünde. Uhdesinde. Dışında, yüzünde. Hakkında, dair.

Üzerine *h.* Üstüne, yüzüne. Karşı, aleyhinde. Dair, ait. Göre.

Üzerlik *i.* Evlerde ekseriya tüstü için kullanılan bir tohum.

Üzgeç *i.* Çekilip alınır ip merdiven.

Üzgün *s.* Üzülmüş.

Üzgünlük *i.* Üzülmüş olma, zebunluk. Eziyet.

Üzlet *i.* Bir tarafa çekilip kendikendine yalnız kalma, inziva.

Üzletgâh *i.* Üzlet yeri.

Üzletnişin *s.* Üzlete çekilen.

Üzlük *i.* Tütsü, günlük.

Üzme *i.* Üzmek işi.

Üzmek *f.* Gerip gevşetmek, sölpük etmek. Yorup sıkmak, ıstırap vermek.

Üzre *h* Şartile. İçin, niyetile, maksadile. Misilli, gibi, o suretle. Vukuu yakın olan şeyi bildirir: *gelmek üzre.*

Üzülmek *f.* Eskiyip bozulmak. Hasta ve bitap düşüp zayıflamak, bir şeyi arzu edip te muvaffak olamamaktan müteessir olmak.

Üzüm *i.* Salkım etrafında toplanan ufak tanelerden ibaret ve şırasından pekmez ve şarap yapılan besleyici ve lezzetli bir meyva. **Kuru** — *f.* Üzümün kurutulmuşu.

Üzüntü *i.* Üzülme, can sıkılma, yorulma, ıstırap. Merak Eziyet.

Üzüntülü *s.* Üzüntüsü olan

Üzüntüsüz *s.* Üzüntüsü olmıyan, rahat.

V

V *i.* Türk alfebesinin yirmi altıncı ve sessizlerin on sekizinci harfi.

Vabeste *s.* Bir şeye bağlı olan. Mütevakkıf.

Vacibe *i. Bak:* Vecibe.

Vacip *s.* Terki caiz veya mümkün olmıyan, lâzım, zarurî.

Vade *i.* Bir iş için önden tayin olunan müddet, muayyen vakit. Mühlet. Ecel.

Vadeli *s.* Vadesi olan.

Vadetmek *f.* Söz vermek. Bir şeyi vermeği, bir işi yapmağı taahhüt etmek.

Vadi *i.* İki dağ arası, dere. Bir nehrin aktığı yer, yatak, mecra. *e.* Tarz, minval, tertip.

Vadolunmak *f.* Söz verilmek.

Vafi *s.* Kifayet eden. Sözünde duran, vefakâr.

Vafir *s.* Çok.

Vaftiz *i.* Hıristiyanlarca

çocuğun ve hıristiyanlığa yeni girenin dine girme şartı addolunan suya sokma merasimi.

Vagon *i.* Demiryolu arabası. On ton miktarında hamule

Vagonet *i.* Küçük vagon.

Yagonli *i.* Yataklı vagon.

Vah *e.* Teessüf bildirir, ay! yazık: *vah yavrum.*

Vaha *i.* Çöl ortasında sulak ve ağaçlık yer.

Vahamet *i.* Hazım güçlüğü Ağırlık, tehlike.

Vahametli *s* Vahameti olan, vahim.

Vahdaniyet *i.* Allahın birliği ve varlığı.

Vahdet *i.* Birlik, bir ve tek olma. Yalnızlık.

Vahi *s.* Boş, faydasız.

Vahidikıyasi *i* Ölçü ve sayıda esas mıkyas. Uzunlukta metre, ağırlıkta kilo v.s.

Vahim *s.* Neticesi tehlikeli, vahametli.

Vahime *i.* Kuruntu kurma, vehme kapılma.

Vahip *s.* Hibe eden.

Vahit *s.* Bir, tek.

Vahiy *i.* Bir fikir veya bir emrin bir peygambere Allah tarafından ilham olunması.

Vahşet *i.* Medeniyet hayatından uzak ve iptidai yaşayış, vahşi oluş. İnsanlarla ünsiyet etmeyiş. Yabanilik Issızlık, tenhalık, yalnızlık Tenha yerlerde duyulan korku Ürkme.

Vahşi *s.* Vahşet hayatı yaşıyan insan ve hayvan. İnsanlardan kaçar.

Vahşice *h.* Vahşilikle.

Vahşileşmek, vahşileşmek *f* Vahşi olmak.

Vahşilik *i.* Vahşet.

Vahşiyane *s. Bak:* Vahşice.

Vahyetmek *f.* İlham etmek, kalbine doğdurmak.

Vahyolunmak *f.* İlham olunmak,

Vait *i.* Söz verme, üzerine alma, ahit, taahhüt.

Vaiz *s.* Vazeden.

Vaizlik *i* Vaiz vazifesi.

Vaız *i.* Nasihat, teşvikle iyiliğe sevketme.

Vak'a *i.* Vukubulan hal, hadise. Harp Mes'ele.
Vakar *i. Bak:* Vekar.
Vakarlı *s. Bak:* Vekarlı.
Vakarsız *i. Bak:* Vekarsız.
Vakarsızlık *i. Bak:* Vekarsızlık.
Vakayi *i.* Vak'alar.
Vaketa *i.* Bir nevi sahtiyan.
Vakfetmek *f.* Bir mal, mülk veya parayı Hayır işlerine ayırmak Hasretmek, tahsis etmek, maletmek.
Vakfiye *i.* Vâkıfın vakıf şartlarını bildiren şartname, vakıfname.
Vâki *s.* Saklıyan, koruyan. Bir hastalığa yakalanmamak için alınan ilâç ve tedbir.
Vaki *s.* Vukubulan, düşen, tesadüf eden. O lağan, mevcut. Geçen, cereyan eden. *i.* Vukubulan hal, vakıa.
Vakit *i.* Zaman. Saat. Mevsim. Münasip zaman. Boş ve müsait zaman. Maişet genişliği. Fırsat mühlet. Devir, asır. Şimdiki zaman. Vade. — -- *h.* Kâh kâh, nöbet nöbet. **Bir** — *h.* Geçmiş bir zamanda **Her** — *h.* Daima. **Ne** — *h.* Hangi zaman. **O** — *h.* O halde.
Vakitli *s.* Münasip vakitte olan.—**vakitsiz** *i.* Hiç vakit ve zamanını nazarı itibara almadan.
Vakitsiz *s.* Münasip vakitte olmıyan. Mevsimsiz. *z.* Geç, geç vakitte.
Vakıâ *h.* Hakikaten, filvaki: *vakıa ben söyledim.*
Vakıa *i. Bak:* Vak'a. Ruya
Vakıf *i.* Resmen bir hayır işe ayrılmış mal, mülk v.s.
Vâkıf *s.* Ayakta duran. Bir işte vukuf ve malûmatı olan, agâh, haberdar. Gözü açık, uyanık. Bir mal ve mülkü vakfeden.
Vâkıfane *i.* Bilerek, anlıyarak.
Vakıfname *i. Bak:* Vakfiye.
Vakom *i.* Havası alınmış yer veya kap, halâ.

Vaktaki *z.* O vakit ki, ne zaman ki.

Vaktile *h.* Zamanında, mevsiminde. Eski zamanda, geçmiş zamanda.

Vaktihal *k.* Refah, geniş geçinme.

Vakur *s.* Ağır, ağırbaşlı, vekarlı.

Vakurane *s.* Ağırlık ve temkinle.

Valâ *s.* Yüksek, yüce.

Valâşan *s.* Şanı yüksek.

Vale *i.* Oyun kâğıdında oğlan.

Valf *s.* Gaz, islim ve su gibi şeylerin geçmesine mahsus kapaklı delik.

Vali *i.* Vilâyeti idare eden.

Valide *i.* Ana, anne.

Valideyn *i.* Ana ve baba.

Valilik *i.* Vilâyet, vali makam ve vazifesi.

Valit *i.* Baba, ata.

Valiz *i.* Heybe, küçük meşin çanta, bavul.

Vallah, vallahi *i.* Allah için. Allah hakkı için manasında yemin.

Vals *i.* Bir alafranga dans.

Vampir *i.* Cadı, hortlak.

Vanilya *i.* Bir nevi nebat ve bu nebatın güzel kokulu meyvası.

Vantilâtör *i.* Havayı oynatarak rüzgâr hâsil etmeğe mahsus elektrikle döner yelpaze.

Vantuz *i.* Hacamat şişesi. Hava deliği.

Vapur *i.* Makinaları islim ile işliyen gemi.

Var *i.* Mevcut, hazır bulunan, yok mukabili. Mevcut olan şey, mal, servet. Olma, bulunma.

Varagele *i.* Kayıkların tutunarak gidip gelmesi için ırmak üzerine gerilen tel Maden, kereste v.s. nakli için iki dağ arasıudaki havaî hat. Maden ve su kuyularında biri iner ve diğeri çıkar iki kovadan ibaret tertibat.

Varak *i.* Kitap v.s. yaprağı. Kâğıt. Yaldız veya süs için gayet ince dövülmüş altın, gümüş, bakır yaprağı.

Varaka *i.* Bir tek yaprak. Kâğıt, mektup.

Varakçı *i.* Yaldız yapraklarını yapan.

Varakî *s.* Yaprağa benzer, yaprağa ait.

Varaklamak *f.* Üstüne yaldız varak yapıştırmak.

Varaklı *s.* Varakla süslenmiş, yaldızlanmış.

Varakpare *i.* Kâğıt parçası. Pusula.

Varda *g.* Bak! dikkat et! savul! destur! *i.* Nöbet.

Vardacı *i.* Varda bağıran uşak.

Vardakosta *s.* Sahil muhafaza gemisi. *i.* Vücutlü, iri yapılı.

Vardırmak *f.* Varmasını mucip olmak.

Vardiye *i.* Gemilerde nöbet yeri.

Varek *i.* Mürekkep yapılan deniz yosunu.

Vareste *s.* Kurutulmuş, azade.

Varetmek *f.* Vücude getirmek, yaratmak.

Vari *s.* Kelimenin sonuna gelerek benzerlik bildirir: *haçvari*, haç gibi, *askervari*, asker gibi.

Varidat *i.* Bir adam veya ailenin geliri, iradı. Devletin vergi v.s. den geliri olan para. Hatıra gelen şeyler.

Varide *i.* Gelmiş, varit olmuş.

Varil *i.* Küçük ve mustatil şeklinde fıçı.

Varilci *i.* Varil yapan.

Vâris *i.* Miras yiyen.

Varis *i.* Damar şişkinliğinden ibaret hastalık.

Varit *s.* Gelen. Tatbik olunan. Hatıra gelen.

Variyet *i* Varlık.

Variyete *i.* Birkaç türlü oyun oynıyan tiyatro.

Variyetli *s.* Zengin.

Varılmak *f.* Gidilmek, ulaşılmak.

Varış *i.* Varma. Zekâ. — **gidiş** *h.* Gidip gelme. Ülfet.

Varişli *s.* Zeki, çabuk anlar.

Varışmak *f.* Gidip gelmek, ülfet etmek.
Varlık *i.* Varolma. Zenginlik.
Varma *i.* Varmak işi. Varılan yer.
Varmak *f.* Gitmek, yetişmek. Baliğ olmak. Neticelenmek. Yanaşmak, yaklaşmak. Müracaat eylemek. İntikal etmek, anlamak. Dalmak, kendini vermek. Kızmak. Çekinmek. **Çoğa** — *f.* Haddi geçmek. **El** — *f.* Muktedir olmak. **Fark ına** — *f.* Anlamak, duymak. **Fenaya** — *f.* Sonu fena olmak. **Kocaya** — *f.* Evlenmek.
Varolmak *f.* Mevcut olmak.
Varoş *i.* Bir şehir ve kasabanın kenar mahalleleri.
Varsağı *i.* Varsak denilen Türklere mahsus bir cins enli yatağan Gene onlara mahsus kayabaşı havası.
Varsın *h.* Bırak, ko, ehemmiyeti yok: *varsın gitsin.*
Varta *i.* Uçurum Tahlike.
Varyemez *s.* Cimri, hasis.
Varyos *i.* Ağır taşçı tokmağı.
Vasat *i.* Orta, iki tarafına müsavi mesafede olan. Ara. Merkez, iç. göbek. İkisi ortası olan şey, ortalama.
Vasati *s.* Ortada bulunan, arada olan, iç. İkisi ortası olan şey. orta halde.
Vasfetmek *f.* Tarif etmek, anlatmak.
Vasfî *s.* Vasfa ait.
Vasi *i.* Vasiyeti yerine getiren. Yetimlerin ve reşit olmıyanların mallarını idare etmek üzre tayin olunan kanuni vekil.
Vâsi *s.* Geniş, enli, bol. Büyük.
Vasilik *i.* Vasi oluş.
Vasiyet *i.* Bir adamın öldükten sonra yapılmasını arzu ettiği şeyler hakkında hayatta iken verdiği emir.

Vasiyetname *i.* Vasiyetin yazılı olduğu kâğıt.

Vasıf *i.* Bir şahıs veya şeyin hal ve sıfatı. Bir şey veya şahsın hal ve hususiyetini tarif etme. Kelimenin aksamından sıfat.

Vâsıf *s.* Vasfeden.

Vasıl *i.* Ulaşma birleşme, bitişik. Vuslat.

Vâsıl *i.* Yetişen, vusul bulan Kavuşan.

Vasıta *i.* İki şey arasında irtibatı temin eden. Araya giren, meyaneci. Karışma El. Alet. Bilâ — *s.* Vasıtasız, doğrudandoğruya.

Vasıtasız *s.* Vasıtası olmaksızın bilâvasıta.

Vasletmek *f* Ulaştırmak, bitiştirmek

Vassal *i.* Bir büyük devlete tâbi küçük hükûmet Derebeyi tâbii.

Vaşak *i.* Kedi cinsinden postu kürk yapılır bir hayvan.

Vat *i.* Elektrik kuvvetinin vahidikıyasisi.

Vatan *i.* Bir adamın doğup büyüdüğü yer, memleket, yurt Bir devletin hudutları dahilinde ve hükmü altında bulunan arazi.

Vatandaş *s.i* Bir memleket ahalisinden olan, hemşeri, memleketli. Ayni devletin tebaasından olanlar.

Vatandaşlık *i.* Vatandaş oluş.

Vatanî *s.* Vatana ait.

Vatenperver *s.* Vatan muhabbeti ile mütehassis olan, vatana hizmet eden. vatansever.

Vatanperverlik *i.* Vatanperver oluş.

Vatansever *s.* Vatanperver

Vatanseverlik *i.* Vatansever oluş, vatanperverlik.

Vatman *i.* Tramvayı idare eden makinist.

Vaveylâ *i.* Çığlık, yaygara, feryat.

Vay *n.* Teessüf ve ıstırap beyan eder : *vay başım.* Taaccüp beyan eder : *vay! öyle mi ?*

Vaye *i.* Nasip, pay.

Vayedar *s.* Nasibi olan.
Vazaif *i.* Vazifeler.
Vaz'an *h.* Vaziyeti itibarile, Vazolunduğuna göre.
Vazelin *i.* Ham petrolden çıkarılan yumşatıcı bir yağ.
Vazetmek *f.* Komak, yerleştirmek, bırakmak. Tesis etmek.
Vazgeçme *i.* Vazgeçmek işi.
Vazgeçmek *f.* Caymak, terketmek.
Vazgeçti *i.* Geçmiş darginlik.
Vazife *i.* Bir adamın yapmasına mecbur olduğu veya bir adamın uhdesine verilen iş.
Vazifedar *s.* Vazifeli.
Vazifeli *s.* Vazifesi olan, vazifedar.
Vazifesiz *s.* Bir şeyi vazife etmiyen, düşüncesiz. Vazifesi olmıyan.
Vazifeşinas *s.* Vazifesini tanır ve vazifisinde kusur etmez.
Vaziyet *i.* Duruş, tavır.
Vazı *i.* Koma, bırakma, atma. Tayin etme. İcat ve tesis etme. Duruş, tarz, biçim, hareket. —**esas** *i.* Temel atma, temel koyma. —**hamil** *i.* Çocuk doğurma.
Vâzı *s.* Koyan, vazeden. Tesis eden. — **kanun** *i.* Kanunları vazeden.
Vazıh *s.* Açık, aşikâr.
Vazıulimza *i.* İmza koyan.
Vazıyet *i.* El koma, sahip çıkma, tasarruf etme. Hükûmet tarafından müdahele edilme.
Vazo *i.* San'atkârane işlenmiş kıyme li madenden saksı biçiminde kap.
Vazolunmak *f.* Konulmak, yerleştirilmek.
Ve *h.e.* De, dahi, hem.
Veba *i* Tehlikeli ve bulaşıcı bir hastalık, yumurcuk, taun.
Vebai *s.* Vebaya ait.
Vebal *i.* Günah, ahretçe mes'uliyet.
Vebalı *s.* Vebaya tutulmuş.
Veballi *s.* Vebal altında kalan, günahkâr.
Veca *i.* Ağrı, sızı.

Vecahet *i* Güzellik. İtibar.
Vecaip *i.* Vecibeler.
Vecalı *s.* Vecası olan.
Vecibe *i* Elzem ve vacip olan şey, borç hükmünde olan vazife, yapılması mecburi iş.
Vecih *i.* Yüz, çehre, surat. Üst, satıh. Ön, alın, cephe. Üslûp, tarz, suret. Sebep, vesile, cihet, münasebet. Vasıta.
Vecih *s.* Güzel, münasip.
Oeciz *i.* Muhtasar ve açık.
Vect *i.* Kendini kaybedecek derecede ilâhî aşka dalma, istiğrak.
Veçhe *i.* Yüz. Cihet.
Veçhen *h.* Bir veçhile, bir suretle, bir cihetten.
Veçhî *i.* Yüze ait.
Veda *i.* Ayrılma, ayrılırken Allaha emanet etme.
Vedalaşmak *f.* Veda etme.
Vedaname *i.* Veda mektubu.
Vedat *i.* Sevme, sevgi.
Vedia *i.* Emanet bırakılan şey, emanet.
Vefa *i.* Sözde durma, taahhüdü ve borcu eda etme, ödeme. Muhabbette sadakat. Yetişme, kâfi olma.
Vefadar *s.* Vefalı.
Vefalı *s.* Vefası olan.
Vefasız *s.* Dostlukta, vaitte ve taahhüdünde durmıyan.
Vefasızlık *i.* Vefasız oluş.
Vefaşıar *s.* Vefadar.
Vefat *i.* Ölüm, ölme.
Vefik *s.* Uygun.
Vefk *i. i.* Uyma, uygun gelme. Dua yazılı ufak muska.
Vefret *i.* Bolluk, çokluk.
Vega *i.* Gürültü, kavga.
Vehabi *s.* Hususî bir islâm mezhebine salik bir Arap cemaati.
Vehbi *s.* Allah vergisi. Fıtrî.
Vehham *s.* Vehimli, kuruntulu.
Vehhamlık *i.* Vehham oluş.
Vehim *i.* Esassız ve batıl fikir, yanlış zan. Şüphe, kuruntu.
Vehimnak *s.* Kuruntulu, mütevehhim, korkak.

Vehle *i.* Dakika, an, lâhza.
Vehleten *h.* Birdenbire.
Vehmî *s.* Mevhum.
Vehmiyat *i.* Mevhum şeyler.
Vejetalin *i.* Yemeklerde kullanılan nebatî yağ.
Vekâlet *i.* Devlet idarî teşkilâtının merbut olduğu esasî dairelerden herbiri. Vükelâlık, nazırlık. Başkasının işini görmeğe mezun olma, vekillik. Birinin vazifesini muvakkaten görme ve onun namına hareket etme.
Vekâleten *h.* Vekâlet suretile, vekil olarak.
Vekâletname *i.* Birinin vekil tayin olunduğuna dair vekil eden tarafından verilen senet.
Vekâletpenah *i.* Kabineye dahil vekillere yazılan ihtiramkârane elkaptır.
Vekâr *i.* Ağırbaşlılık, haysiyeti muhafaza, temkin.
Vekarlı *s.* Vekar sahibi, vakur.
Vekarsız *i.* Vekarı olmıyan.
Vekil *i.* Devletin vekiller heyetinden olan ve vekâleti idare eden, nazır. Başkasının işini görmeğe memur olan. Birinin namına söz söyliyen ve hareket eden. Bir vazifeyi muvakkaten idare eden.
Vekilharç *i.* Bir konak veya müessesede masraf gören.
Vekillik *i.* Vekil oluş, vekâlet.
Velâdet *i.* Doğma, doğuş.
Velâyet *i.* Veli oluş.
Veledizina *i.* Piç.
Veleh *i* Şaşkınlık, hayret.
Velense *i.* Yaygı olarak kullanılan veya beygirin üzerine örtülen kalın battaniye.
Velet *i.* Oğul. Piç.
Velev *h.* Olsa da, hattâ bile: *velev okumasam.*
Velhasıl *i.* Hasılı, netice. hulâsa.
Veli *i.* Sahip. Bir çocuk veya akıl ve reşit olmıyanın işlerini gören ve hallerinden

mes'ul olan kimse, v.s. Evliya.

Veliaht *i.* Hükümdarın yerine geçecek prens.

Velilik *i.* Veli oluş.

Velinimet *i.* İyilik yapan ve bir lûtufta bulunan.

Velosipet *i.* Bisiklet

Velur *i.* Mantoluk kadife.

Velvele *i* Şamata gürültü.

Velveleli *s.* Şamatalı.

Velvelesiz *s* Şamatasız

Velyetmek *f.* Biribiri arkasından gelmek.

Venüs *l.* Zühre yıldızı. Esatirde güzellik alihesi.

Veraset *i* Bir adamın vefatında malına sahip olmak, mirasçılık.

Verdi *i.* Güle ait, gül rengi.

Verdirmek *f.* Vermesini mucip olmak.

Vere *i.* Teslim *h.* Arası kesilmeksizin, bir düziye, fasılasız. — **bayrağı** *i.* Teslim bayrağı

Verecek *i.* Borç.

Verem *i.* Akciğerde vesair azada hâsıl olan mikroplarla geçer tehlikeli hastalık: barsak vere mi, kemik veremi v s. Şiş, şişme. *s.* Veremli.

Veremli *s.* Veremi olan.

Verese *i.* Varisler.

Veresi, veresiye *i.* Bedeli sonra verilmek üzere satma veya alma.

Veretmek *f.* Bir düziye devam etmek.

Verev *s* Bir köşeden bir köşeye, kutran.

Vergi *i.* Ahalinin hükûmete vermekle mükellef olduğu para, resim. Veriş, ihsan.

Vergili *s.* Vergisi olan. Çömert. Meyvalı.

Vergisiz *i.* Vergisi olmıyan. Cimri. Meyvasız.

Veridî *s* Damara ait.

Verilmek *i* Başkasına terkedilmek, bırakılmak. Teslim olunmak. Satılmak İsnat olunmak. Tensip edilmek.

Verim *i.* Mahsul.

Verimli *s.* Mahsuldar.

Veriş *i.* Verme Paylama.

Veriştirmek *f.* Çıkışmak, sövüp saymak.

Varit *i.* Damar.

Vermek *f.* Başkasına terketmek, başkasına bırakmak. Bağışlamak. Ödemek. Teslim etmek, tensip etmek. Çıkarmak. Hâsıl etmek, iradı olmak. Tefsir etmek. **Aman** — *f.* Affetmek. **Ara** — *f.* Aralık bırakmak. **Arka** — *f.* Yardım etmek. **At** — *f.* İsim komak. **Ateş** — *f.* Yakmak. **Başbaşa** — *f.* Beraber çalışmak. **Boy** — *f* Uzamak. **Can** — *f.* Ölmek. **Canını** — *f.* Feda etmek. **Ele** — *f.* İhbar etmek. **Hak** — *f.* Hakkını teslim etmek. **Kulak** — *f.* Dinlemek. **Mana** — *f.* Tefsir etmek. **Selâm** — *f.* Selâmlamak. **Ses** — *f.* Seslenmek. **Söz** — *f.* Vaıt ve taahhüt etmek. **Şan** — *f.* Şan ve şöhret kazanmak. **Teminat** — *f.* Temin etmek. **Yüz** — *f.* Şımartmak.

Vermut *i.* İçine pelin v.s. acı şeyler karıştırılmış beyaz şarap.

Vernik *i.* Parlak cilâ boyası.

Verniye *i* Gayet doğru ölçmeğe mahsus bir hendese aleti.

Verst *i* Rus kilometresi 1067 metrelik ölçü.

Vesaik *i.* Vesikalar.

Vesail *i* Vesileler.

Vesait *i.* Vasıtalar.

Vesatat *i.* Vasıta olma.

Vesayet *i.* Vasilik. Emir, tenbih, tavsiye.

Vesi *s.* Geniş.

Vesika *i.* İtimat olunacak şey, sağlam delil, senet, hüccet. Hüviyeti ispat eden veraka.

Vesile *i.* Vasıta, yol. Sebep, behane. Fırsat.

Vesileci *s.* Vesile arıyan.

Vesselâm *h.* Artık bitti. işte bu kadar, sözün kısası: *sözümü dinliyeceksin vesselâm.*

Vestiyer *i.* Şapka, palto v.s. asacak yer.

Vesvese *i.* Şüphe, kuruntu.

Vesveseli *i.* Vesvesesi olan, müvesvis.

Veşim *i.* İğne ile beden üzerine yapılan dövme.

Veter *i.* Yay kirişi. Saz kirişi. Kavsin iki ucunu rapteden müstakim hat. Adalelerdeki kalın sinir.

Vetet *i.* Kazık. Ensekemiği. Bir ucu zaviye teşkil eden yarım daire. Mesaha için bazı noktalara dikilen renkli bayrak gönderi.

Vetire *i.* Dar yol Üslüp, Burunun iki deliğini ayıran zar.

Veto *i.* Hükûmet reisinin parlâmentonun bir kararını ret hakkı.

Veya *e.* Terdit ve tahyir bildirir, veyahut : *sen gel veya o gelsin.*

Veyahut *h. Bak:* Veya

Veyl *n.* Yazık: *vazifemizi hakkile yapmazsak veyl bizlere*

Vezaret *i.* Vezir vazife ve makamı.

Vezin *i.* Tartı, tartma. Ağırlık. sıklet. Şiirin intizam ve ahengi.

Vezir *i.* Vezaret rütbesini haiz olan. Eskiden nazırlık vazifesini görenlere verilen unvan. Vezirâzam.

Vezirâzam *i.* Sadrazam.

Vezirane *s.* Vezire yakışır surette.

Vezirlik *i.* Vezaret.

Vezne *i.* Tartı aleti, terazi. Hükûmet dairelerinde ve müesselerde para alınıp verilen yer. Kasa, sandık. Ateşli silâhların barut ve fişek konulan yeri.

Vezneci *i.* Tartı aletleri yapan ve satan.

Veznedar *i.* Vezne memuru, sandıkemini.

Veznedarlık *i.* Veznedar vazifesi.

Vicah *i.* Yüzyüze gelme, yüzleşme.

Vicahen *h.* Yüzyüze.

Vicahî *s.* Yüzyüze olan.

Vicdan *i.* Anlayış, duygu, idrak, şuur. Bulma, bir halde görme. Kalple hissetme. İstiğrak. İyilik etmekten lezzet ve kötülük etmekten azap

duyma. İyiyi kötüden ayıran derunî duygu.

Vicdanen *h.* Vicdana göre.

Vicdanî *s.* Vicdana ait. Şuurî.

Vicdanlı *s.* Vicdan sahibi. İnsaflı.

Vicdansız *s.* Vicdanı olmıyan. Duygusuz. İnsafsız.

Vicdansızlık *i.* Vicdansız oluş.

Vida *i.* Burgulu çivi.

Vidala *i.* Dana derisinden yapılan sahtiyan.

Vidalamak *f.* Vida ile tutturmak.

Vidalatmak *i.* Vida ile tutturtmak.

Vidalı *s.* Vida ile iliştirilmiş.

Videle *i. Bak:* Vidala.

Vigle *i.* Dalyanlarda dikilen direğin başındaki tarassut direği,çanaklık.

Vikaye *i* Kayırma. Himaye. Hastalığın önünü alma, koruma.

Vikont *i.* Kontun dununda bir asalet unvanı.

Vikontes *i.* Vikontun karısı.

Vilâyet *i.* Valilik. İdarî taksimatın en büyüğü ve valinin idaresi altındaki memleket, eyalet.

Villâ *i.* Sayfiye.

Vinç *i.* Ağır yükleri kaldırıp indirmek için işlim ile işler makina.

Vira *h. Bak:* Vere.

Viran *s.* Yıkık, harap *c.* Mahzun.

Virane *i.* Yıkılmış bina arsası, harabe. Harap ve metruk yer.

Viranelik *i.* Viranesi çok yer.

Viranlık *i.* Viran oluş.

Virdizeban *i.* Daima tekrar olunan.

Virt *i.* Muayyen zamanlarda okunması itiyat olunan bazı dualar.Daima tekrarlanan söz.

Visal *i.* Sevdiğine kavuşma, vuslat.

Viski *i.* Bir nevi sert içki.

Vişne *i.* Reçel ve şurubu yapılan bir nevi mayhoş ve koyu renkli kiraz.

Vişneçürüğü *i.* Mavi ile kırmızı arası renk.

Vitamin *i.* Yemeklerde

mevcut ve bedenin neşvünemasını arttıran ve kuvvet veren madde.

Vitir *i* Tek ve müferit olan şey, çift olmıyan.

Vitrin *i.* Mağaza ve dükkânların önündeki camekân, mostra.

Viyolonist *i.* Keman çalan

Viyolonsel *i.* Orkestralarda ayakta çalınan büyük keman.

Viza, vize *i.* Pasaportların konsoloslar tarafından ve tediye evrakının divanı muhasebatça tetkik edilip imzalanması.

Vizalı, vizeli *s.* Vize edilmiş.

Vizita *i.* Ziyaret. Doktorun bir hastayı ziyeret ve muayenesi. Muayene ücreti.

Vıcık *h* Mıncık.

Vıcıklamak *f.* Mıncıklamak.

Vık *h.* Boğulan adam veya hayvanın çıkardığı sesi teklit eder.

Vıklamak *f.* Bir büyük zorluk altında ezilmek.

Vınlamak *i.* Tanran ve sert bir ses çıkarmak.

Vır *i.* Başağrısı verecek surette söylemeyi anlatır ve tekrarlanır: *vır vır etme.*

Vırıldamak *f.* Vırlamasını mucip olmak.

Vırıltı *i.* Başağrısı verecek surette söyleme.

Vırlamak *f.* Vır vır söylenip durmak.

Vız *h* Uçan haşaratın çıkardıkları sesi taklit eder. — **gelmek** *f.* Alâkadar etmemek.

Vızıldamak, vızıldanmak, vızlamak *f* Arı, sinek gibi haşarat ses çıkarmak. İnce sesle gürültü etmek. *c.* Sızlanmak.

Vızıltı *i* Uçan haşaratın çıkardığı ince ses.

Vızır *e.* Bir işin çabuk ve kolaylıkla olmasını taklit eder ve tekrarlanır: *vızır vızır yaparım.*

Vodvil *i.* Eğlenceli tiyatro oyunu.

Volan *i.* Fistan üzerine dikilen dantel v.s. süs.

Makinanın haraketini tanzim eden çark.

Voli *i.* Balık kayıkları nın ağ dolamaları. Büyük kazanç, vurgun.

Volkan *i.* Yanardağ.

Volkanik *i.* Volkana ait, bürkânî.

Volt *i.* Elektrik kuvveti vahidikıyasisi.

Volta *i* Olta. Bir nevi elektrik pili

Voltai *i.* Volta pili vasıtasile istihsal olunan elektrik.

Voltametre *i.* Elektrik cereyanını ölçmeğe, suyu tahlile mahsus alet.

Votka *i.* Çavdar rakısı

Voyvoda *i.* Eskiden mümtaz eyaletleri idare eden hıristiyan valilere verilen isim.

Voyvodalık *i* Voyvoda vazifesi, voyvodanın idaresi altındaki memleket

Vuku *i.* Düşme, sukut. Tesadüf etme, isabet eyleme, gelip çatma Geçme. Hâdis olma. zuhur etme. — **bulmak, — a gelmek** *f.* Hâsıl olmak.

Vukuat *i.* Hadiseler. Vakıalar, vak'lar.

Vukuf *i.* Durma, duruş. Bir halde bulunma. Vâkıf olma, anlama.

Vukuflu *i.* Malûmatlı.

Vukufsuz *s* Malâmatsız.

Vukufsuzluk *i.* Vukufsuz oluş.

Vuslat *i.* Kavuşma, visal.

Vusta *s.* Orta, ortadaki.

Vusul *i.* Varma, erişme.

Vuzuh *i.* Açık ve anlayışlı.

Vücuh *i* Vecihler.

Vücup *i.* Vacip olma.

Vücut *i.* Bulunma, varolma, varlık. Cisim, beden, ceset — **bulmak** *f* Vukua gelmek.

Vücutlü *s* Cüsseli, iri yapılı. Vücudü olan.

Vücutsüz *s.* Vücudü olmıyan. Cılız.

Vükelâ *i.* Vekiller.

Vüreyka *i.* Küçük yaprak.

Vüreykat *i.* Vüreykler.

Vüreyt *i* Küçük damar, ince damar.

Vürut *i.* Varma, gelme, vusul, yetişme.

Vüs'at *i.* Genişlik, bolluk. Mali kudret Fırsat.

Vüs'atli *i.* Vüs'ati olan.

Vüsû *i.* Kudret, bir işi yapabilmek iktidarı

Vüsuk *i* Sağlam surette inanma. Güvenme.

Vüzera *i.* Vezirler. **Kubbe — sı** *f.* Vaktile vekiller heyeti vazifesi gören vezirler.

Y

Y *i.* Türk alfabesinin yirmi yedinci ve sessizlerin on dokuzuncu harfidir.

Yâ *n.* Ey, hey, bana bak.

Ya *e.* Terdit bildirir, ve yahut: *ya gelir ya gelmez.* Taaccüp bildirir: *ya öyle mi?* Tasdik bildirir: *gider ya.* Fakat manasına kullanılır: *ya ben ne yapayım.* Şart sigasından sonra tacil ve tekit ifade eder: *gelse ya, yazsa ya.* Şayet, eğer yerine kullanılır: *ya gelmezse.*

Yaba *i.* Saman toplayıp atmakta ve harman savurmakta kullanılan üç parmaklı çatal tahta kürek.

Yabalamak *f.* Yaba ile kaldırmak veya savurmak.

Yaban *i.* Issız ve mamur olmıyan yer, kır.

Yabanarısı *i.* İğnesiz ve bal yapmaz arı.

Yabancı *s.* Yerli olmıyan, vukufu olmıyan.

Yabancılık *i.* Yabancı oluş.

Yabandomuzu *i.* Vahşi domuz.

Yabaneşeği *i.* Vahşi eşek.

Yabani *s.i.* Yabana, ıssız yerlere mahsus. Vahşi, terbiye olmamış. Dağlarda biten meyva ağacı. Kaba.

Yabanilik *i.* Yabani oluş.

Yabankeçisi *i.* Vahşi bir cins keçi.

Yabankedisi *i.* Vahşi kedi.
Yabanlık *s* Yaban yere ait. Misafirliğe mahsus, misafirlikte giyilen. *i.* yaban olmak hali.
Yabanturpu *i.* Yabani bir nevi turp.
Yabis *s.* Kuru; nem, yaş veyahut taze olmıyan, rutubetsiz, yavan
Yadetmek *f.* Hatırlamak.
Yadigâr *i.* Hatırlamağa vesile olan hediye. *c.* Edepsiz adam, mahut.
Yadırgamak *f.* Yabancı nazarile bakmak. Çocuk tanımadığı adamdan korkup ağlamak.
Yafta *i.* Kutu ve şişe üzerine yapıştırılan yazılı kâğıt etiket. Duvara asılı ilân, beyanname.
Yağ *i.* Bazı meyva ve tanelerden çıkarılan yapışkan ve yanar madde. Sütün yayıkta çalkalamak suretile çıkarılan yumşak mugaddi maddesi. Etin içinde ve üstünde bulunan beyaz ve ateşte erir madde. Bazı çiçeklerden ve baharlardan çıkarılan bir kokulu ve lüzucetli su. Yerden çıkan yanıcı su. Kir. Pislik.
Yağbal *i.* Âlâ, matluba muvafık.
Yağcı *s.* Yağ yapan ve satan.
Yağdırmak *f* Yağmasını mucip olmak.
Yağhane *i.* Yağ yapılan ve satılan yer.
Yağı *i.* Düşman.
Yağımcur *i.* Ekmek, yağ ve pekmez ile yapılan bir yemek.
Yağımsı *s.* Yağ gibi.
Yağır *i.* Atın omuzları arasındaki yağlı yeri. Eğerin vurmasından hayvanın omuzunda açılan yara.
Yağız *s* Tüyü parlak siyah at. *c.* Koyu esmer adam.
Yağlamak *f.* Yağ sürmek. Yağ komak *c.* Bahşiş, rüşvet vermek.
Yağlanmak *f.* Yağ sürünmek. Vücudü yağbağlamak. Kirlenmek. *c.* Faydalanmak.

Yağlatmak *f.* Yağlamasını mucip olmak.

Yağlı *s.* Yağ ile yapılmış. Yağı çok. Yağ sürülmüş. Semiz. Kârlı. *c.* Zengin. Çok para verir.

Yağlık *i.* Sofra havlusu, peçete. Mendil.

Yağma *i.* Zorla mal kapmak, çapul. Yağmak işi.

Yağmacı *i. s.* Yağma eden, çapulcu.

Yağmacılık *i.* Yağmacı hali.

Yağmak *f.* Yağmur ve kar gibi şeyler gökten yere düşmek. *c.* Çok gelmek.

Yağmur *i.* Gökten yere düşen su, rahmet.

Yağmurça *i.* Bir nevi küçük geyik.

Yağmurlamak *f.* (Hava) yağmurlu olmak.

Yağmurlu *s.* Yağmuru olan (hava).

Yağmurluk *i.* Yağmurlu havada üste giyilen su geçmez palto, muşamba.

Yahey *n.* Ey! hey, behey.

Yahni *i.* Soğan v. s. ile pişmiş et yemeği.

Yahşi *s.* Yakışık alan, güzel.

Yahu *n* Ey Allahım! Ey sen, baksan! bana bak. Acanım! Be adamlar: *yahu beni dinle.*

Yahudi *i.* Musa peygamberin dinine tâbi, İbrani cemaat, israilî, müsevî, çıfıt.

Yahudice *i.* Yahudi adet ve lisanı.

Yahudilik *i.* Yahudi oluş.

Yahut *h.* Terdit anlatır: *ya ben yahut o.*

Yaka *i.* Elbisenin boyuna geçen yeri, ve bunun etrafındaki dik veya devrik parça. Kenar, sahil, taraf. — **sı açılmadık** *i.* Çok fena söz, küfür. — **yı ele vermek** *f.* Yakalanmak. — **yı kurtarmak** *f.* Kaçmak

Yakalamak *f.* Yakasından tutmak, tevkif etmek, ele geçirmek. Bulmak Rasgelmek. Mes'ul tutmak.

Yakalanmak *f.* Tutulmak ele geçirilmek.

Yakalatmak *f.* Yakalamasını mucip olmak.
Yakalık *i.* Yakaya mahsus, yakaya gelir. Kolalı ve kolasız gömleğin iğreti yakası.
Yakamoz *s.* Deniz suyunda mahlûl fosforun karanlıkta parlaması.
Yakapaça *h.* Yaka ve paçasından tutup sürükliyerek, apartopar.
Yakarmak *f.* Yalvarmak.
Yakaza *i.* Uyanıklık.
Yakin *i.* Şüphesiz, tereddütsüz, tam kanaat.
Yakinen *h.* Yakin olarak, tam kanaatle.
Yakinî *s.* Yakine ait.
Yakinîyat *i.* Yakin şeyler.
Yakı *i.* Soğukalgınlığına ve çıbana konulan yakıcı bez veya muşamba.
Yakılmak *f.* Tutuşturulmak. **Yanıp —** *f.* Dert yanmak.
Yakın *s.* Uzak olmiyan, karip, aradaki mesafe az olan. Akraba. Çok benziyen, yaklaşan.
Yakında *h.* Yakın yerde. Az vakit sonra.
Yakınlarda *h.* Yakın yerlerde, civarda. Bugünlerde, geçmiş veya gelecek yakın zamanlarda.
Yakınlaşmak *f.* Yaklaşmak. Yakın olmak.
Yakınlaştırmak *f. Bak:* Yaklaştırmak
Yakınlık *i.* Yakın oluş.
Yakıotu *i* Konulduğu yeri yakı gibi şişiren ve yara eden bir ot.
Yakışık *i.* Yaraşma, uygunluk, iyi gitme. Münasebet. Güzellik. — **almak** *f.* Uymak.
Yakışıklı *s.* Yakışığı olan. Güzel.
Yakışıksız *s.* Yakışığı olmiyan. Çirkin.
Yakişmak *f.* İyi gitmek, yaraşmak, güzel gelmek, uygun gelmek.
Yakıştırmak *f* Yakışmasını mucip olmak.
Yaklaşmak *f.* Yakın gelmek, yanaşmak. Benzemek.
Yaklaştırmak *f.* Yaklaşmasını mucip olmak.
Yakmak *f.* Ateşe vermek, tutuşturmak, a-

levlendirmek. Çok ısıtmak, çok sıcak olmak. Acıtmak, biber gibi keskin bir acı ile müteessir etmek. Zarara sokmak.

Yakşi *s. Bak:* Yahşi.

Yaktırmak *f.* Yakmasını mucip olmak.

Yakubî *s.* Bir hıristiyan mezhebi ve o mezhebin mensupları.

Yakut *i.* Kırmızıya çalar sarı renkte kıymetli bir taş.

Yal *i.* Düz, müstevi. Parlak. Çıplak, açık. Boyun ve gerdanın kalın tarafı. *c* Kuvvet, zor.

Yal *i.* Hayvanlara verilen yemek artığı yem.

Yalabık *i.* Alevin oynayıp parlaması Parlama, parıltı *s.* Parlıyan, parıldıyan, güzel, parlak.

Yalabımak *f.* Parlamak, parıldamak.

Yalak *i.* Hayvazların su içtikleri kap, tekne. Çeşmenin ufak havuzu.

Yalama *i.* Yalamak işi. Yüzde çıkan bir çıban.

Yalamak *f.* Düz'er gibi sürtmek Dil ile silmek. Temas ederek geçmek. Silip süpürmek.

Yalan *i.* Asılsız söz veya iş, gerçek olmıyan.

Yalancı *s.* Yalan söyliyen. Sahte, taklit.

Yalancılık *i.* Yalancı oluş.

Yalandan *h* Yalan olarak. Faraza.

Yalanmak *i* Dil ile kendi ağzını ve dudaklarını yalamak. Bir parça istifade etmek.

Yalap *i.* Parlamağı anlatır ve ekseriya mükerrer kullanılır.

Yalatmak *f* Yalamasını mucip olmak.

Yalavaç *i.* Elçi, savacı. Peygamber.

Yalayıcı *s* Yalıyan. **Çanak** — *f.* Dalkavuk.

Yalçın *i.* Düz, kaypak. Pek dik.

Yaldırak *s.* Parlak, parıldıyan.

Yaldız *i.* Muhtelif şeyler üzerine yapışırılan altın ve gümüş varak, sürülen altın ve gü-

müş suyu veya bunların taklidi, telâ. *c.* Yalandan iş, göz boyama, kalaylama. —**altını** *i* Yaldız imaline yarıyan halis altın.

Yaldızcı *i.* Yaldız süren. *c.* Üstünkörü iş yapan.

Yaldızcılık *i* Yaldızcı san'atı.

Yaldızlamak *f.* Yaldız sürmek, yaldızla kaplamak. *c.* Yalandan süslemek, göz boyamak.

Yaldızlanmak *f.* Yaldız sürülmek, yaldızla kaplanmak. *c* Yalandan süslenmek.

Yaldızlatmak *f.* Yaldızlamasını mucip olmak.

Yaldızlı *s* Üzerine yaldız sürülmüş. *c* Yalandan süslü.

Yalı *i.* Deniz veya ırmak kenarı, kıyı. Su kenarındaki ev, sahilhane

Yalım *i.* Kesici aletlerin keskin tarafı. *c.* Soy, cins, cevher, maya.

Yalım *i* Oynıyan alev. Parlaklık. Şimşek.

Yalımalçak *s.* Soysuz.

Yalın *s.* Tek, sade Çıplak, açık.

Yalınayak *s* Ayağı çıplak,

Yalınca, yalıncak *i* Büsbütün tek ve tenha. Büsbütün çıplak.

Yalıngaç *s.* Kavak gibi kabuğu soyulur ağaç.

Yalınkat *s.* Bir kat.

Yalınlamak *f.* Parlamak.

Yalkı *i* Kağnı tekerleği.

Yalman *i* Sarp ve sivri yer. Kesici silâhların iki tarafı keskin ve sivri ucu.

Yalmarmak *f* Yalayıp sömürmek.

Yalnız *s* Kimsesiz, tek, tenha. Arkadaşsız, kendi başına Sade. *c.* Ancak, fakat.

Yalnızca s. *h.* Yalnız olarak.

Yalnızlık *i.* Yalnız oluş.

Yalpa *i.* Geminin iki yana sallanması.

Yalpık *s.* Yayvan.

Yaltak *s.* Dalkavuk.

Yaltaklanmak *f.* Dalkavukluk etmek.

Yaltaklık *i.* Yaltak oluş.

Yalvarış, yalvarma *i.* Yalvarmak işi.

Yalvarmak *f.* Rica ve niyaz etmek. Yaltaklanmak. İstemek.

Yam *e.* Ye ile başlıyan, bazı sıfatların başına gelerek tekit beyan eder: *yamyassı.*

Yama *i.* Bir deliği veya yırtık bir yeri kapayıp tamir etmeğe mahsus parça. Bazı adamların yüzünde olan leke.

Yamaç *i.* Dağın eteğinden tepesine doğru olan bayır, sathımail.

Yamacı *i.* Yama yapan.

Yamak *i.* Muavin, yardımcı, kalfa, yardak.

Yamalak *s.* Yamalı, yama vurulmuş, ekli. **Yarım**—*s.* Üstünkörü.

Yamalamak *f.* Yama vurmak.

Yamalanmak *f.* Yama vurulmak.

Yamalı *s.* Yaması olan.

Yamamak *f.* Yama vurmak. Yapıştırmak. İsnat etmek. Yanaştırmak.

Yaman *s.* Kötü, fena. Şedit, yavuz. İyi olmıyan, iyi değil.

Yamandırmak *f.* Yapıştırmak.

Yamanmak *f.* Yama konmak. Yanaşmak, intisap etmek.

Yamatmak *f.* Yamamasını mucip olmak.

Yamcı *i.* Sürücü, menzilci.

Yamçı *i.* Uzun tüylü keçeden kolsuz yağmurluk.

Yamrıyumru *s.* Düz olmıyan, tümsek ve çukurları olan, iğribüğrü.

Yamyam *i.* İnsan yiyen vahşi.

Yamyamlık *i.* Yamyam oluş.

Yan *i.* Kenar, kenar yüz. Taraf, cihet. Civar, yakınlık. İnt, nezt. Bedenin bir tarafı. *s.* Yandan, doğrudan doğruya olmıyan. *h* Bir tarafta, bir yana, iğri. — — *h.* Yan tarafa iğilerek. — **ı başında** *h.* Pek yakınında.

Yana *h.* Tarafa, cihete,

semete. Cihetçe, dair, gelince *yiyecekten yana*, — — *h* Yürek acısile, yanıp yakılarak.

Yanak *i.* Yüzün iki tarafından beheri.

Yanaşık *s.* Yaklaşmış, bitişik.

Yanaşılmak *f.* Yanına varılmak, yaklaşılmak.

Yanaşılmaz *s.* Yanına varılmaz, sarp, çetin. Çok sert ve huysuz.

Yanaşma *i.* Yanaşmak işi. Gündelikçi, yamak.

Yanaşmak *i.* Yakın gelmek, yaklaşmak. Muvafakat eder gibi olmak. Gemi iskeleye rampa etmek. uğramak.

Yanaştırmak *f.* Yanaşmasını mucip olmak.

Yanaz *s.* Titiz, yaramaz, huysuz.

Yanazlanmak *f.* Bir şey beğenmeyip şikâyet etmek, titizlik etmek.

Yanazlık *i.* Yanaz oluş.

Yanbakmak *f.* Düşmanlık gözile bakmak.

Yancık *i.* At zırhı.

Yançizmek *f.* Aldırış etmemek, ehemmiyet vermemek.

Yandırmak *f.* Yanması nı mucip olmak.

Yangabuç *s.* Pek iğribüğrü

Yangelmek *f* Rahat etmek, keyfine bakmak.

Yangın *i.* Büyük ateş. Ev, orman v.s. yanma. *s.* Yanmış, yanık. Zarara uğramış.

Yani *e.* Bundan maksat, demek isteniliyor ki: *vatanım, yani doğdugum yer.*

Yanık *i.* Yanmış şey. Yanmış şeyin bıraktığı yer. *s* Yanmış. Vurgun. Cılız, sıska.

Yanıkara *i.* Veba çıbanı.

Yanılmak *f.* Bilmiyerek bir yanlışlık veya kabahat yapmak.

Yanılmaz *s.* Yanlış yapmaz, hata etmez.

Yanıltmaç *i.* Sür'atle söylenirken yanılmamak müşkül olan cümle veya kelime oyunu.

Yanıltmak *f.* Yanılmasını mucip olmak.

Yankesici *i.* Cepten pa-

ra çantası, saat gibi şeyleri çalan hırsız.

Yankesicilik *i.* Yankesici işi.

Yankı *i* Sesin bir yere çarpıp geri dönmesi, aksisada

Yankılamak *f.* Sesi geri çevirip aksettirmek.

Yanlış *s.* Doğru olmıyan, hata.

Yanlışlık *i* Yanlış oluş.

Yanmak *f.* Tutuşmak, parlamak, alevlenmek. Ateşte lüzumundan fazla kalıp kavrulmak. *c.* Çok keder duymak. Aşk çekmek. Zarar ve ziyan görmek. Azımak. **Dert —** *f.* Derdini anlatmak

Yanpiri *s.* Çarpık, iğri büğrü.

Yansı *s.* Yanpiri.

Yansılamak, yansımak *f.* Yan yürümek. Mukallitlik yapmak.

Yanşak *s* Tatsız geveze, ağzı yayvan.

Yanşaklık *i.* Yanşak oluş.

Yanşa'amak, yanşamak Yanşaklık yapmak.

Yanu *i* Lânet, inkisar, ilenç.

Yanyana *i.* Bitişik.

Yapağı, yapak *i.* Koyunun kırkımdan hâsil olan yünü, kaba yumşak yün.

Yapaklı *s.* Yapağısı olan.

Yapalak *i.* Yuvarlakça büyük bir nevi puhukuşu.

Yapayalnız, yapyalnız *s.* Büsbütün yalnız.

Yapı *i.* Bina. İnşaat. Yapılmakta olan bina. Bünye.

Yapıcı *i* Bina yapan, mimar, kalfa.

Yapık *i.* Atı yağmurdan muhafaza için örttükleri büyücek belleme.

Yapılı *s.* Bir türlü bünyesi olan.

Yapılış, yapılma *i.* Yapılmak işi.

Yapılmak *f.* İşlenmek. Vücude getirilmek. Bina tesis ve inşa edilmek. Mamur ve zengin olmak.

Yapıncak *i.* Bir nevi üzüm. Yıpık.

Yapınış *i. Bak:* Yapış.

Yapırgan *i.* Çiçek yaprağı, tüveyç.

Yapış *i.* Sahte tavır.

Yapışık *s.* Yapışmış, bitişik. Dokunan.

Yapışkan *s.* Dokunduğu şeye yapışan, lüzucetli. Muaccız —**otu** *l.* Yaprakları süründüğü şeye yapışır bir ot.

Yapışkanlık *i.* Yapışkan oluş

Yapışmak *f.* Dokunduğu yere ilişip ayrılmamak. Dokunmak. Girişmek, başlamak Taciz etmek. Çok oturmak. Sımsıkı tutmak.

Yapıştırılmak *f.* Yapışılmasını mucip olmak.

Yapıştırma *i.* Yapıştırılan şey. Yapıştırmak işi. Islatılıp yapıştırınca altına resim çıkarılan kâğıt Gelinin yüzüne yapıştırdıkları elmas v.s

Yapıştırmak *f.* Yapışmasını mucip olmak.

Yapkın *s.* Zengin, hali vakti yerinde. Sarhoş.

Yapma *i.* Yapmak işi. *s.* Düzme, sahte. Sun'î.

Yapmacık *i.* Yalandan. Düzme, uydurma.

Yapmak *f.* Kılmak, işlemek. Vücude getirmek, icat etmek. Bina inşa etmek. Etmek, eylemek. Bir işle meşgul olmak. Bir harekette bulunmak Düzeltmek, tamir etmek. Hazırlamak. Ticarette biriktirmek. Becermek. Zarara sokmak.

Yaprak *i.* Ağaç ve nebatların dallarında biten yeşil kısım, varak. Kitap, mektup gibi şeylerin iki sahife teşkil eden bir katı. Kat kat olan herhangi bir şeyin bir katı —**aşısı** *i.* İyi cins bir ağacın köklü bir yaprağını adi cinsten bir ağacın kabuğunun arasına sokup bağlamaktan ibaret aşı. — **dökümü** *i.* Yaprakların döküldüğü zaman, sonbahar. — **dolması** *i.* Asma yaprağına pirinç, kıyma v s doldurup sararak yapılan yemek

Yapraklanmak *f.* Yaprak peyda etmek.
Yaprakli *s.* Yaprağı olan. Kat kat tabakalı.
Yapraksız *s.* Yaprağı olmıyan.
Yaptırmak *f.* Yapmasını mucip olmak.
Yapuk *i.* Vaktile gelinin yüzüne yapıştırdıkları elmaslı ve pullu süs
Yar *i.* Yarılmış yer, uçurum. Tehlike.
Yar *i.* Tellâl bağırtma.
Yar *i.* Ağızsuyu, tükürük.
Yâr *i.* Dost Sevgili. Bildik. Yardımcı.
Yara *i.* Kuvvet.
Yara *i.* Vücutte açılmış yarık, cerîha Kesik yer *c.* Acı, keder.
Yarabbi *n.* Ey Rabbim.
Yaradan, yaratan *s.* Yoktan vareden, halik.
Yaradıcı, yaratıcı *i.* Yaradan, halkeden.
Yaradılış, yaratılış *i.* Yaratmak işi, hilkat Tabiat, fıtrat Bünye, mizaç
Yarağ, yarak *i.* Silâh.
Yaralamak *f.* Yara açmak Kalbini kırmak
Yaralanmak *f* Yara açılmak Kalbi kırılmak.
Yaralı *s.* Yaralanmış, mecruh *c.* Mahzun
Yaramak *f.* İş göre bilmek, kullanabilmek. Faydalı olmak. Uygun olmak.
Yaramaz *s* İşe gelmez, hayırsız Kötü Haylaz.
Yaramazlık *i* Yaramaz oluş Haylazlık
Yâran *i.* Dostlar.
Yaranmak *f* Birinin hoşuna gidecek bir iş yapmak.
Yarap *n. Bak* Yarabbi.
Yarar *s.* İşe gelir, faydalı Cesur, yiğit.
Yararlık *i.* İşe yarama. Cesaret, yiğitlik Ehliyet.
Yarasa *i.* Kanatları elleri ve ayakları arasında gerilmiş bir deriden ibaret olan geceleri uçar memeli bir hayvan, gececukuşu, şeppere.
Yaraşık *h.* Yakışık.
Yaraşmak *f* Yakışmak, uymak, iyi gelmek.

Yaraştırmak *i.* Yaraşmasını mucip olmak.
Yaratılmak *f.* Yoktan vareddilmek.
Yardım Başkasile beraber çalışma, muavenet.
Yardımcı *i.* Yardım eden, muavin. İmdat eden.
Yardırmak *f.* Yarmasını mucip olmak.
Yarga *i.* Büyük piliç.
Yargıcı *i.* Davayı hal leden hâkim.
Yargılamak *f.* Davayı halletmek. Yaratılmak.
Yaratmak *f.* Yoktan var etmek. İbda etmek.
Yarda *i.* 95 santimetre uzunluğunda ölçü.
Yardak, yardakçı *i* Yamak Kötülük arkadaşı
Yardakçılık, yardaklık Yardakçı olmuş.
Yarguçak *i.* Eldeğirmeni.
Yarî *i.* Dostluk Yardım.
Yarı *i.* Bir şeyin iki müsavi kısmından biri, nısıf
Yarıbuçuk *i.* Az bir şey, eksik veya noksan.
Yarıcı *s.* Yaran, kesip parçalıyan. Mahsulün yarısı karşılığı işte ortak olan, ortakçı.
Yarıgece *i* Gecenin yarısı, nısfülleyl.
Yarık *i.* Yarılıp açılmış yer çatlak fürce, rahne *s.* Yarılmış.
Yarılamak *f* Yarısına varmak, İkiye bölmek.
Yarım *s* Birinin yarısı nısıf, c. Eksik.
Yarımca *i.* Başın yarısının ağrıması.
Yarımlamak *f.* Yarılamak. Kolaylamak
Yarımpabuç s. Sürtük.
Yarımyamalak *i.* Acele ile, eksik olarak.
Yarın *i.* İlk gelecek gün. Gelecek zaman.
Yarında, yarındası *i.* Erte, ferda.
Yarınki *s.* Yarın olacak, yarına mahsus.
Yarış *i.* Yarmak işi, yarma. Müsabaka. Öndeki kazanmak üzere bir işte birbirini geçmeğe çalışma. Koşu.
Yarışmak *f.* Yarış etmek. Birbirini geçmemeğe çalışmak.

Yarıyarıya *h.* Herbirine yarısı olarak.
Yarlığ *i.* Ferman.
Yarlığamak *f.* Affetmek.
Yarlık *i.* Dostluk. Âşıklık.
Yarma *i.* Parçalanmış buğday v.s. Yarmak işi. *s.* Yarılmış yahut yarılabilir. — **şeftali** *i.* Çekirdeği kolay çıkan şeftali.
Yarmak *f.* Ortadan kesmek, bölmek. Paralamak Kesip açmak. Derin yara açmak.
Yarmalamak *f.* Boyuna kesmek, biçmek.
Yarpuz *i.* Baharlı bir ot.
Yas *i.* Matem, bir ölü için kara giyme ve eğlenmekten çekinme. — **tutmak** *f.* Yas yapmak, mateme girmek.
Yasa *i* Nizam, töre.
Yasak *i.* Yasa. *s* Memnu.
Yasakçı *i.* Vardacı. Kavas.
Yasaksavan *i.* Muvakkat şey.
Yasamak *f.* Yasa yapmak, teşri.
Yasavul *i.* Vaktile yol muhafazasına memur alay çavuşu.
Yasemin *i.* Güzel kokulu, beyaz ve küçük çiçekler açan sarmaşık kabilinden bir ağaç.
Yaslamak, yastamak *f.* Dayamak
Yaslanmak, yastanmak *f* Dayanmak.
Yaslı *s.* Matemli, bir ölü için yas tutan.
Yasmak *f.* Düzeltmek, düz yapmak. Gergin şeyi gevşetmek.
Yasmık *i.* Mercimek.
Yassı *s* Açık ve basık, basılıp ezilmişgibi düz, kalınlığı olmayıp yayvan olan. —**kadayıf** Bir nevi kadayıf.
Yassı *i. Bak:* Yatsı.
Yassılanmak, yassılaşmak *f.* Yassı olmak.
Yassılatmak *f.* Yassı yapmak.
Yassılık *i.* Yassı oluş.
Yassılmak *f* Yassılanmak.
Yassıltmak *f.* Yassılatmak.
Yastangaç *i.* Dayanacak şey, yastık.

Yastanık *s* Dayanmış.
Yastığaç *i* Üzerinde yufka açılan hamur tahtası.
Yastık *i.* İçi ot, yün veya pamuk dolu yaslanacak ufak ve uzun minder. Yatan adamın başını üstüne koyduğu içi pamuk dolu ufak minder Fidan ve fide yetiştirmek üzre ince toprakla gübreden hazırlanmış yuksekçe yer.
Yastım *s.* Yassı burunlu.
Yaş *s* Islak, nemli, suyu kurumamış. Taze, yeşil, körpe. *i* Islaklık, nem. Gözden akan su —ını almak *f.* İhtiyarlamak.
Yaş *i* Ömrün miktar ve derecesi, sin.
Yaşa *n.* Yaşasın, ömrü çok olsun manasını anlatır dua.
Yaşama *i* Yaşamak işi.
Yaşamak *f* Sağolmak, ömür surmek. Bir türlü ömür surmek. Gezinmek. Zevk sürmek.
Yaşanılmak, yaşanmak *f.* Sağ bulunmak, yaşamak. Geçinmek.
Yaşarmak *f.* Islanmak, nem peyda etmek Tazelenmek. Gözyaşları dökmek.
Yaşatmak *f.* Yaşamasını mucip olmak.
Yaşayış *i.* Yaşamak tarzı.
Yaşdaş, yaşıt *s.* Bir yaşta olan.
Yaşlı *s.* Yaşını almış, ihtiyar.
Yaşlıoaşlı *s.* Yaşını başını almış, ihtiyarlamış.
Yaşlık *i* Islaklık, nem. Yağmurlu hava.
Yaşlılık *i* Yaşlı oluş.
Yaşmak *i.* Kadınların başlarına bağ açıkları ince tülbent. Örtü, perde.
Yaşmaklamak *f.* Yaşmakla yuzunü örtmek.
Yaşmaklanmak *f.* Yaşmakla kendi yüzünü örtmek
Yaşmaklı *s.* Yaşmağa bürünmüş
Yat *i.* Küçük tenezzüh vapuru.
Yat *s.* Yabancı Düşman

Yat *i.* Kalkan ve zırh gibi korunma silâhı.

Yât *i.* Anma, hatıra getirme, lâkırdısını etme.

Yatağan *i* Uzun bıçak.

Yatak *i* Uyumak için yere yapılan silte, yorgan veya battaniye ve yastıktan ibaret döşek. Üzerine döşek yapılan kerevet, karyola, sedir. Mekân, yatılan yer Hırsızları gizlice kabul edip çaldıkları eşyayı saklıyan. Bir nehrin aktığı yer, mecra — **odası** *i* Yatılan oda

Yataklı *s* İçinde yatak olan, yatağı bulunan. Yatağı derin olan (nehir). — **vagon** *i.* İçinde yatmak için karyola bulunan kompartiman, vagonlı

Yataklık *i* Yatak kereveti, karyola, sedir. Odanın yatak için ayrılmış kısmı Çalınmış eşyayı saklamaklık.

Yatalak *s* İnmeli.

Yatı *i.* Yatma, yatağa girme. Geceyi geçirme. — **mektebi** *i.* Leyli mektep.

Yatık *s.* Yatırılmış, iğrilmiş. Devrik

Yatım *i.* Yatmış ve iğilmiş şeyin hali.

Yatımlı *s.* Yatmış, yere serilmiş, basılmış.

Yatırmak *f.* Yatırmasını mucip olmak. Parayı işletmek veya emanet olarak teslim etmek.

Yatışmak *f.* Sükûnet bulmak şiddeti geçmek. Rahatlanmak.

Yatıştırmak *f.* Yatışmasını mucip olmak.

Yatkı *i* Yatıp basılmaktan peyda olan kıvrım.

Yatkın *s* Bir yana iğri. Çok yatmış. Çürük.

Yatlı *s.* Yabancı. Düşman, muhalif. Uğursuz.

Yatmak *f.* Yere uzanmak. Uykuya varmak, uyumak, yatağa girmek. Ezilmek, serilmek, düzlenmek, basılmak. İtaat etmek. Razı olmak. Geceyi geçirmek. Hasta olmak. Gemi demir atmak.

Hapse girmek. **Zihin** — *f* Akıl ermek.

Yatsı *i.* Yatma vakti. Güneş battıktan iki saat sonra kılınan namaz, yassı.

Yatuğan, yatuk *i.* Kanun gibi kucağa yatırılarak çalınan saz.

Yav, yava *s.* Kayıp, zayi. Meçhul. Yabancı. Düşman, asi. *i.* Yokluk.

Yavan *s.* Yağsız, yağı pek az, lezzetsiz.

Yavanlık *i.* Yavan oluş.

Yavaş *s.* Ağır, sür'atli olmıyan. Sessiz, az sesli. Yumşak, mülâyim, sert olmıyan. Nazlı. — — *h.* Ağır ağır.

Yavaşa *i.* Serkeş atları zaptetmek için dudaklarına taktıkları kısaç.

Yavaşça, yavaşçacık *h.* Usulla, itina ile, bir yere dokunmaksızın.

Yavaşlamak *f.* Yavaş yürümeğe başlamak.

Yavaşlık *i* Yavaş oluş.

Yavaştırmak *f.* Alıştırmak, yumşatmak.

Yave *i.* Boşlâkırdı, saçmasapan, hezeyan.

Yavegû *s.* Saçmasapan söyliyen.

Yaver *s.* Yardımcı. Bir kumandanın veya bir büyük memurun emirlerini tebliğ etmek vazifesile mükellef zabit.

Yaverlik *i.* Yaver vazifesi.

Yavru *i.* Canlı mahlûkların küçüğü.

Yavrucuk *i* Küçük yavru.

Yavrulamak *f.* Hayvan doğurmak.

Yavsı *i.* Bir cins iğneli çekirge.

Yavşak *i.* Yeni sirkeden çıkmış bit, bit yavrusu.

Yavşan *s.* Dikenli.

Yavuk *i.* Nişan, nişanlanma.

Yavuklamak *f.* Nişanlamak.

Yavuklanmak *f.* Nişanlanmak.

Yavuklu *s.* Evlenmek üzere nişanlanmış, nişanlı.

Yavuz *s.* Şiddetli, pek sert. Âlâ, fevkalâde.

Yavuzluk *i.* Yavuz olus.

Yay *i.* Ok atmağa mahsus iğri alet, kavis, keman. Elâs iki alet, zemberek. Araba, vagon v.s de dingillerin tekerleklere yakın uçlarına konulan çelikten iğri ve elâstiki alet.

Yaya *i s* Ayakla yürüyen, bir şeye binmiyen, piyade *h* Yürüyerek. — **kalmak** *f* Mahrum olmak.

Yayan *i.s.* *Bak:* Yaya.

Yayanlık *i* Yaya oluş.

Yaydırmak *f* Yaymasını mucip olmak.

Yaygara *i.* Yüksek sesle bağırma, gürültü.

Yaygaracı *s.* Yaygara yapan, patırdıcı

Yaygı *s* Yere yayılan kilim v s

Yayık *s* Açık, yayvan, serilmiş, döşenmiş *i.* Sütten yağ çıkarmak için kullanılan tulum veya fıçı, yağ makinası.

Yayılmak *f* Açılmak, genişlemek. Dağılmak, saçılmak. Soyunup uzanmak. Sirayet etmek. Serilmek, döşenmek. Yorulup veya bayılıp yere düşmek.

Yayın, yayınbalığı *i.* Bir cins tatlısu balığı.

Yaylâ *i.* Deniz sathından yüksek düz saha. Yazlık mera.

Yaylâ *i* Çocuk salıncağı, hamak.

Yaylâk *i. Bak* Yavlâ.

Yaylâkiye *i* Yazlık mera kirası veya vergisi.

Yaylâmak *f.* Yazı yaylâda geçirmek.

Yaylı *s.* Elâstiki veya açılır kapanır bir aleti olan, zemberekli. Tekerlekleri arasında yayı bulunan uzun yolcu arabası.

Yaylım *s* Bir sıra asker veya birkaç batarya tarafından birden edilen ateş.

Yayma *i* Yaymak işi. Satılık ufaktefek şeylerden yapılan sergi.

Yaymacı *i.* Açık yerlerde

ufaktefek şeyleri serip satan, kazarcı.

Yaymak *f.* Açmak, uzatmak, sermek. Dağıtmak, saçmak. Serpmek. Neşretmek, herkese duyurmak. Sürüyü yayâda dağıtıp otlatmak. Baygın veya hasta düşürmek.

Yayvan *s.* Açık, geniş, bol yayılmış, toplu olmıyan, dağınık. *i* Gevşeklik. Dağınıklık.

Yaz *i* Haziran, temmuz ve ağustos aylarından ibaret senenin sıcak mevsimi, sayf.

Vazdırmak *f* Yazmasını mucip olmak.

Yazı *i* Yazılan şey, hat. Yazmak işi, yazma. Makale, müsvedde. **Alın — sı** *i.* Tali, kader.

Yazı *i*, Ova, düz yer.

Yazıcı *i.* Kâtip.

Yazıhane *i.* Yazı odası Bir tüccarın çalıştığı daire, büro. Üzerinde yazı yazılan masa.

Yazık *s.* Boşuna sarfolunan, itlâf ve israf olunan, heder *i.* Zarar ziyan, gadir. Acı acak veya ayıplanacak şey, yakışmıyacak hal. *e.* Eyvah! hayf.

Yazılı *s* Yazılmış, yazısı olan. Deftere geçirilmiş kaydolunmuş. Mukadder.

Yazılış, yazılma *i.* Yazılmak tarzı ve işi.

Yazılmak *f.* Kalem vesile kâğıt vs üzerine okunacak bir şey çizmek. Tahrir olunmak, kaydolunmak.

Yazın *z.* Yaz mevsiminde.

Yazış *i* Yazmak işi.

Yazışmak *f.* Birbirine yazmak, mektuplaşmak.

Yazlamak *f.* Yaz mevsimini geçirmek, yazın bir yerde oturmak.

Yazlatmak *f.* Yazlamasını mucip olmak.

Yazlı *h* Yazın, yaz mevsiminde — **kışlı** *h.* Hem yaz hem kış için.

Yazlık *s* Yazın oturulacak yer. Yazın geyilen hafif ve ince elbise.

Yazma *i.* Yazmak işi Bir nevi yüz şişmesi. Üzerine boyalı resimler basılan tülbentten baş yemenisi ve yorganyüzü. *s.* Yazılmış, yazılı Eli ile yazılmış. Yazmak işi

Yazmacı *i.* Yemeni ve yorganyüzü gibi şeyler yapan.

Yazmacılık *i.* Yazmacı san'ati.

Yazmak *f.* Kalem ve mürekkeple kâğıt ve diğer bir şey üzerine okunacak bir şey çizmek, tahrir etmek Yazı meşketmek Defetere kaydetmek. Mektupla bildirmek Bir kitap ve makale yazmak.

Ye *e. Bak* Ya.

Yecuç *i* Dünyanın sonunda Mecuçla beraber çıkacağı mukaddes kitaplarda bildirilen kısa boylu bir kavm.

Yecuçmecuç *i. Bak:* Mecuç yecuç.

Yede *i* Yeşim denilen taş.

Yedek *i.* Hayvanı çekecek ip, yular sapı Akıntıya karşı sahilden gemi ve kayığı çekmeğe mahsus ip. Yularından çekilip götürülen boş binek hayvanı Lüzumunda kullanılmak için bir şeyin fazla bulundurulan eşi.

Yedekçi *i.* Yedek bir at götüren seyis Akıntıya karşı iple kayık çeken.

Yedekli *s.* İhtiyaç olduğu zaman yerini tutacak bir yedeği olan.

Yedeklik *s.* Lüzumu halinde kullanılmak üzre yedek bulundurulan.

Yedi *s.* Altıdan bir fazla sayı.

Yedigir *i* Dübbüekber denilen yedi yıldız.

Yedili *s.* Yedi sayılı.

Yedilik *s.* Yedi sayı ve kıymetinde olan. Düğünün yedinci günü giyilen ağır esvap.

Yedinci *s* Yedi derecesinde olan.

Yedirme *i* Yedirmek işi. Kireç, beziryağı ve kıtıktan yapılan ve su-

borularını sarmakta kullanılan bir macun.

Yedirmek *f.* Yemesini mucip olmak. Muhtaç lara yemek vermek Yuttırmak, sindirmek. Para vermek. Hazım ve tehammül etmek, sindirmek.

Yedişer *i.* Herbirine veya her defasında yedi.

Yeditasarruf *i.* Bir mal ve mülkün tasarrufunu elinde bulundurma.

Yediveren *i* Senede birkaç defa meyva veya çiçek açan nebat.

Yegâne *s.* Tek, yalnız.

Yeğen *i.* Kardeş evlâdı, biraderzade, hemşirezade.

Yeğni *s.* Hafif, ağırlığı az.

Yeğnilik *i* Yeğni oluş.

Yeis *i.* Ümitsizlik. Teessür. — **getirmek** *f.* Meyus olmak.

Yek *i.* Bir, tek.

Yekçeşim *s.* Tekgözlü.

Yekdest *s.* Elbirliği.

Yekdiğer *h* Biribirine, biribirini.

Yekdil *s.* Kalpleri bir.

Yeke *i.* Dümeni hareket ettirmek için ucuna takılan kol.

Yekemel *i* Ayni emeli besliyenler.

Yekinmek *f.* Kuvvet sarfetmek, ıkınmak, sıkınmak

Yekpare *s.* Bir parçadan ibaret, bütün, parçasız.

Yekrek *s* Daha iyi, daha muvafık.

Yekrenk *s* Bir renk.

Yeksan *s.* Düz. müstevi. Beraber. Bir, müsavi.

Yekser *s.* Baştan başa, hep, bütün. Birlikte.

Yekta *s* Tek, yalnız. Benzeri bulunmıyan.

Yekten *h.* Birden, birdenbire, defaten.

Yekûn *i.* Birbiri altına yazılan rakamları toptan tutarı, karacümle, mecmu Hep, bütün.

Yekzeban *s.* Bir dille konuşan Sözleri bir, müttefik.

Yel *i.* Harekette bulunan hava, rüzgâr Bedende dolaşan ağrı, sızı.

Karında hâsıl olan gaz, osuruk.

Yelda *i.* Uzun ve karanlık. Şebi — *i.* Senenin en uzun gecesi, birinci kânunun yirmi üçüncü gecesi.

Yeldeğirmeni *i.* Bir büyük fırıldağı dolduran yel kuvvetile işliyen değirmen.

Yeldirme *i.* Yeldirmek işi. Vaktile kadınların kırlarda giydikleri üstlük ince manto, maşlah, ferace.

Yeldirmek *f.* Telâşla koşturmak, uçurmak, salıvermek, aldırmak.

Yele *i.* Hayvanın ensesindeki sert kıllar.

Yelek *i.* Kuş kanadının büyük tüyü.

Yelek *i.* Ceket altına giyilen kolsuz mintan. Bir yaşında deve yavrusu. Kadınların bir nevi iççamaşırı.

Yeleklemek *f.* Okun kuyruğuna tüy takmak.

Yeleli *s.* Yelesi olan.

Yelengeç *i.* Kavak gibi kabuğu çatlayıp soyulan ağaç.

Yelim *i.* Koşma, koşuş.

Yelimyeperek, yelyeperek *h.* Acele ile koşarak.

Yelken *i.* Rüzgâr dolarak geminin yürümesini temin eden bezler

Yelkenbezi *i.* Yelken yapılan kalın ve sık bez.

Yelkenci *i.* Yelken yapan ve satan. Gemide yelken işlerinde kullanılan tayfa.

Yelkengemisi *i.* Rüzgâr ve yelken ile hareket eden gemi.

Yelkenlemek *f.* Yelken açarak gitmek.

Yelkenli *s.* Yelkenle kullanılan. *i.* Yelkengemisi.

Yelkovan *i.* Saatin dakikaları gösteren büyük ibresi. Rüzgârın içeri girmesine mâni olmakla beraber içerinin bozuk havasını ve dumanı dışarı salıveren soba ve ocak borularının

ucundaki fırıldak. Sa çak kenarının pervazı.

Yellemek *f.* Üflemek, körüklemek, yelpazelemek.

Yellenmek *f.* Osurmak.

Yelli *s.* Yeli olan.

Yelloz *i.* Sürtük.

Yelme *i.* Yırtmaçlı zıh. Yelmek işi

Yelmek *f.* Koşmak, telâş ve acele ile yürümek.

Yelpaze *i.* Sıcak hava da sallıyarak etrafındaki havayı tahrik ile serinlik hasıl etmek için kullanılan alet.

Yelpazelemek *f* Yelpaze ile hava vermek.

Yelpazelenmek *f.* Yelpaze kullanmak.

Yelpik *i.* Soluğan illetinin pek şiddetlisi.

Yeltek *s.* Havaya tâbi, rüzgârın geldiği tarafa dönen.

Yeltenmek *f.* Teşebbüs etmek. Bir şeye üzenmek, taklide çalışmak.

Yeltüfeği *i.* Hava tazyikile boşanıp mermi atan tüfek.

Yem *i.* Yiyecek şey, bir defada yenen miktar. Hayvana verilen yiyecek yemleme.

Yemek *f.* Gıda için bir şey ağıza alıp çiğniyerek yutmak, tenavül ve taam etmek. Kemirmek. aşındırmak, oymak Alıp götürmek, yıkamak, eksiltmek. Sarfetmek, bozmak, israf eylemek. Tecavüze, tekdire veya cezaya uğramak. Tutulmak, duçar olmak. Kullanmak. Isırmak. Allah kabul etmek. **Başını** — *f* Ölümüne sebep olmak. **Gam** — *f.* Kederlenmek. **Miras** — *f.* Miras kalmak. **Rüşvet** — *f.* Rüşvet olarak verilen şeyleri almak. **Tokat** — *f* Tokatlanmak. **Yağmur** — *f.* Yağmur altında ıslanmak. — — *f.* Hazırlanan yemeği yemek.

Yemek *i.* İnsanın muayyen vakitlerde aldığı gıda, taâm, yeyinti.

Yemekhane *i.* Umumî yerlerde yemek salonu.
Yemeklemek *f.* Yemek vermek, yedirmek, ziyafet çekmek.
Yemekli *s.* Yemek dahil olarak.
Yemeklik *i.* Yemek yapmak için ayrılan. Yemek için verilen para.
Yemeksiz *s.* Bir şey yememiş olan. aç. Yemek verilmeksizin.
Yemeksizin *h.* Bir şey yemeden.
Yemeni *i.* Yorgan yüzü, başörtüsü, bohça v.s. yapılan nakışlı ve boyalı tülbent. Kısa kenarlı, sivri burunlu ve ökçesiz kaba ayakkabı.
Yemenici *i.* Yemeni yapan ve satan.
Yemenili *s.* Başında yemeni olan. Ayağına yemeni giyen.
Yemin *i.* Sağ el, sağ taraf, sağ. Bir işi yapacağına veya doğruyu söylediğine dair Allahı şahit gösterme veya şeref ve namusu ile temin etme. ant, kasem. — **bozmak** *f.* Yeminden nükûl etmek. — **etmek**, — **vermek** *f.* Yemin ile temin etmek.
Yeminli *s.* Yemin etmiş.
Yemiş *i.* Taze ve kuru meyva.
Yemişçi *i.* Yemiş satan, manav.
Yemişli *s.* Yemişi olan.
Yemişlik *i.* Yemiş ağaçları bulunan bahçe. Meyva konulan yer. Meyva kabı.
Yemleme *i.* Av hayvanlarını celp için tuzağa dökülen veya oltaya takılan yem. Ağızotu. *c.* Birini aldatıp dolandırmak için gösterilen sahte menfaat.
Yemlemek *f.* Tuzağa veya oltaya yem takmak. Ağızotu komak. *c.* İğfal için sahte menfaat göstermek.
Yemlik *s.* Hayvanlara yem olmağa yarar. *i.* Hayvanlara içinde yem verilen tekne.
Yemyeşil *s.* Çok yeşil.

Yen *i.* Esvap kolunun bilek tarafındaki ucu.

Yencilmek *f.* Ezilmek, basılmak.

Yençmek *f.* Ezmek, basmak. *c.* Gadretmek.

Yene *o.* İyi cüsseli. Üstün, galip.

Yenge *i.* Geline rehberlik eden kadın. Kardeş ve amca ve dayı karısı.

Yengeç *i.* Yan yan yürür altı ayaklı ve başının iki tarafında iki kıskacı olan küçük bir deniz hayvanı. Durgun sularda ve rutubetli yerlerde yaşar ve yan yan yürür bir böcek.

Yeni *s.* Kullanılmamış, cedit, müceddet. Zuhur ve husulündenberi çok vakit geçmemiş. Taze. Acemi. *h.* Az evvel, ahiren.

Yenibaştan *h.* Tekrardan, yeni başlıyarak.

Yenice *s.* Oldukça yeni.

Yeniçeri *i.* Eskiden Osmanlı ordusunu teşkil eden ve askerliği kendilerine meslek edinen bir sınıf asker. *c.* Zorba. —**ağası** *i.* Yeniçerilerin başkumandanı.

Yeniçerilik *i.* Yeniçeri askerliği.

Yeniden *h.* Tekrar, baştan başlıyarak.

Yenik *i.* Bir hayvan veya böceğin yemesi veya ısırmasının eseri.

Yenilemek *f.* Yeni haline komak. Tazelemek.

Yenilenmek *f.* Yeni haline komak. Tekrar edilmek, tazelenmek.

Yeniletmek *i.* Yenilemesini mucip olmak.

Yenilik *i.* Yeni oluş.

Yenilmek *f.* Mağlûp olmak, bozulmak. Oyunda kaybetmek.

Yenilmek, yenmek *f.* Ağızda çiğneyip yutulmak. Yemeğe yarar olmak. Aşınmak. Yıkılmak. Sarfolunmak. Ceza çekmek. Kullanılmak.

Yenir *s.* Yenilebilir, çeğneğe yarar.

Yenirce *i.* Ağacın evvelâ bir parçasını çürütüp

nihayet büsbütün kurutan bir ağaç hastalığı.

Yenirilleti *i.* Kangren, yeyici çıban

Yenlenç *s.* Zayıf, kuvvetsiz, miskin.

Yenli *s.* Kollu.

Yenmek *f.* Galip gelmek, üstün gelmek. Oyunda kazanmak.

Yepermek *f.* Koşmak, sür'at ve telâşla gitmek.

Yepyeni *s.* Büsbütün yeni.

Yer *i.* Üzerinde yaşadığımız seyyare, arz. Zemin. Arzda toprak kısmının yüzü, toprak. Arazi, arsa. Herhangi bir şeyin bulunduğu mevki, mahal, mekân Memleket, doğum mahalli. Mansıp, mesnet, memuriyet. Oturulacak veya ücretle tutulan mahal Eser, nişan, geçmiş bir şeyin kalan alâmeti. Genişlik.

Yeraltı *i.* Toprağın için de üstü örtülü yer. Tahtelârz. Bodrum.

Yerbarsağı *i.* Yerin altında yetişen ve barsak gibi uzanan bir ot.

Yerebakar *s* Sinsi.

Yerelması *i.* Şeklen patatese benzer ve yemek yapılır bir kök.

Yereşeği *i.* Ağaç köklerine, mezruata zarar veren bir böcek.

Yeretmek *f.* Eser ve alâmet bırakmak.

Yerfıstığı *i.* Bir nebatın köklerinde hâsıl olan fıstık, amerikan fıstığı.

Yerinde *h.* Münasip, uygun, lâyık.

Yerinmek *f.* Teessüf etmek. Pişman olmak. Sövmek.

Yerkatı *i.* Zemin kat.

Yerleşmek *f.* Yer tutmak, yer bulup oturmak. Yerinde sabit olmak, yerinden oynamamak. Daimi surette bir yerde oturmak, tavattun etmek. Eşyasını yerliyerine koymak.

Yerleştirilmek *f.* Yerine konulmak Yerliyerine konmak, tertip ve tanzim olunmak. Memu-

riyet veya hizmete konulmak. İskân olunmak.

Yerleştirmek *f.* Yerleşmesini mucip olmak.

Yerli *s.* Bir yerin ahalisinden olan. Sabit.

Yerli *i. Bak:* Yarlığ

Yermek *f.* Beğenmemek, hoşlanmamak, tiksinmek. Zemmetmek.

Yeroynaması *i.* Zelzele.

Yersarmaşığı *i.* Yere sürünerek büyüyen bir cins sarmaşık.

Yersıçanı *i.* Köstebek.

Yeryuvarlağı *i.* Arz.

Yeryüzü *i.* Yeryuvarlağı, arz, arzın yüzü.

Yestehlemek *f.* Pislemek, sıçmak.

Yeşermek *f.* Yeşil olmak Yeşil renk peyda etmek, otlar sürmek. Yapraklanmak

Yeşertmek *f.* Yeşermesini mucip olmak.

Yeşil *i.* Ekseri otların ve yaprakların rengi. sarı ile maviden hâsıl olan renk. Taze. h m. Taze tütün yaprağı.

Yeşilbaş *i.* Başı yeşil bir cins erkek ördek.

Yeşillendirmek *f* Yeşillenmesini mucip olmak.

Yeşillenmek *f* Yeşil olmak, yeşermek Tazelenmek Bir güzele bakmakla fer ahlanmak.

Yeşilli *s.* Yeşil renginde veya çiçekleri, benekleri yeşil olan.

Yeşillik *i.* Yeşil renk. Taze otlar ve çayırlarla örtülü yer, çayırlık. Sebze, sebzevat.

Yeşim *i.* Yeşil renkte sert ve kıymetli taş.

Yet *i.* El .c. Zor, güç, kuvvet kudret İmdat.

Yetbeyet *h.* Elden ele, doğrudan, vasıtasız

Yeter *s.* Yetişen, kâfi. *h.* Elverir.

Yetik *i.* Vaktsiz doğan çocuk.

Yetim *i.* Babası veya baba ve anası ölmüş çocuk, öksüz. Nadir.

Yetime *i.* Az ve nadir bulunur İnci.

Yetimhane *i.* Yetimlerin bakıldığı müessese, darülitam.

Yetimlik *i.* Yetim oluş.
Yetişkin, yetişmiş *s.* Olgun, kemale varmış.
Yetişme *i.* Yetişmek işi.
Yetişmek *f* Ulaşmak, erişmek, vâsıl olmak, Varmak. Vaktinde bulunmak. Yapabilmek. Olgunlaşmak. Terbiye olmak. Kifayet etmek. Büyümek. Bir zamanda yaşamış olmak.
Yetiştirmek *f.* Yetişmesini mucip olmak.
Yetmek *f.* Kâfi olmak, evlenmek. Ermek, yetişmek. Bulmak, değmek. Hayvanı yularından tutup götürmek. Kayık veya gemiyi kenardan iple çekmek.
Yetmiş *i.* Yedi kere on
Yetmişer *i.* Herbirine veya her defasında yetmiş.
Yetmişinci *s.* Yetmiş derecesinde olan.
Yetmişlik *s.* Yetmiş sayı ve kıymetinde. Yetmiş yaşında.
Yettirmek *f.* Yetmesini mucip olmak.
Yevm *i.* Gün.
Yevm *i.* Uğur.
Yevmî *i.* Güne veya bir güne mahsus olan, gündelik. Her günlük.
Yevmli *s.* Uğurlu.
Yevmiye *i.* Gündelik. Her günün hesabını yazmıya mahsus defter.
Yevmsiz *s.* Uğursuz.
Yey, yeyrek *s.* Daha iyi, mü'accah.
Yeyni *s. Bak:* Yeğni.
Yezdan *i.* Allah Tanrı.
Yezdanî *s.* İlâhî.
Yezidî *s.* Batıl birtakım itikatları ve gizli âvinleri olan bir islâm mezhebi ve bu mezhep mensupları.
Yezit *s.* İnsafsız, vicdansız. Yazıdî.
Yiğirmi, yirmi *i.* İki kere on.
Yiğit *i.* Yetişmiş genç, delikanlı. Mert *s.* Yürekli, cesur kahraman.
Yiğitbaşı *i.* Esnaf loncalarında icra memuru.
Yiğitlik *i.* Yiğit oluş.
Yilim *i.* Yapışkanlık.
Yilmek yi işmek *f.* So-

ğuk ve sahte bir tavırla sırıtıp yüze gülmek.

Yindek *h.* Daima.

Yirmilik *i* Yirmi sayı ve kıymetinde. *s.* Yirmi paralık. Yirmi kuruş kıymetinde.

Yirminci *s.* Yirmi derecesinde olan.

Yirmişer *i* Herbirine veya her defasında yirmi.

Yisa *n.* Kaldırın, çekin, haydin kumandası.

Yitik *i.* Kayıp, kaybedilen şey.

Yitirmek *f.* Yitmesini mucip olmak.

Yitmek *f.* Kaybolmak, Fevtolmak, telef ve yazık olmak.

Yiv *i.* Bir şeyin girip yerleşmesine mahsus yılankavi oyuk.

Yivli *s.* Yivi olan.

Yiyecek *s.* Yenir, yenmeğe salih Yem, yemek.

Yiyici *s.* Çok yer, Yiyen. Gittikçe etrafa yayılıp etleri çürüten yara.

Yiyinti *i.* Yenecek şeyler, kut, rızık, azık.

Yığdırmak *f.* Yığmasını mucip olmak.

Yığılı *s.* Toplanmış, birikmiş, yığılmış.

Yığılmak *f* Toplanmak, birikmek. Bayılıp yere düşmek.

Yığın *i* Top, küme, birikmiş şeylerin teşkil ettiği mecmu. Kalabalık.

Yığınlık *i.* Yığın oluş.

Yığıntı *i.* Toplanmış şeylerin kümesi.

Yığışmak *f.* Bir yere gelip toplaşmak.

Yığıştırmak *f.* Yığışmasını mucip olmak.

Yığmak *f.* Toplayıp küme etmek, biriktirmek.

Yıkamak *f* Yumak, su ile temizlemek.

Yıkanış, yıkanma *i.* Yıkanmak işi, banyo.

Yıkanmak *f.* Su ile vücudünü temizlemek, yunmak. Kendikendini yıkamak.

Yıkık *s.* Yıkılmış. harap.

Yıkılmak *f* Düşmek, devrilmek. Harap olmak, bozulmak. İhtiyarlıktan veya sefa-

letten çökmek. Defolup gitmek.

Yıkım *i.* Bozulma, düşme, viranlık. Perişanlık. Büyük zarar.

Yıkıntı *i.* Yıkılmış bir şeyin enkazı, harabe.

Yıkkın *s.* Düşmüş, yıkılmış. Yıkılmak üzere.

Yıkmak *f.* Düşürmek, yere vurmak, aşağıya almak. Bozmak. Batırmak, mahvetmek.

Yıktırılmak *f.* Düşürülmek, yere vurulmak, aşağıya aldırılmak. Bozdurulmak.

Yıktırmak *f.* Yıkmasını mucip olmak.

Yıl *i.* Yeryuvarlağının güneş etrafını bir kere dolaşması müddeti, on iki aylık zaman, sene.

Yılan *i.* Yerde sürünerek yürüyen uzun, soğuk ve zehirli hayvan.

Yılanbalığı *i.* Uzun ve yılana benzer bir balık.

Yılancı *i.* Yılanları tutup oynatan, şerbetli.

Yılancık *i.* Tehlikeli bir cilt hastalığı.

Yılancıl *i.* Yılan tutup yemekle yaşıyan bir kuş.

Yılangömleği *i.* Yılanın baharda değişip sıyrılan derisi. Buna benzer seyrek tülbent.

Yılankavi *s.* Yılan gibi dönerek ve kıvrılarak uzanan, helezoni.

Yılbaşı *i.* Sene başı, senenin ilk günü. Birinci-kânunun birinci günü.

Yıldırak *s.* Ara ara parlıyan. *i.* Şimşek. Bir kıymetli taş.

Yıldıramak *f.* Aralık aralık parlamak. Şimşek çakmak.

Yıldıran *s.* Ürküten, gözünü korkutan.

Yıldırayıcı *s.* Aralık aralık parlıyan.

Yıldırgan *s. Bak:* Yıldırak.

Yıldırım *i.* İki bulut arasında veya bir bulut ile arz arasında hâsıl olan şerare, saika.

Yıldırmak *f.* Ürkütmek, gözünü korkutmak.

Yıldız *i.* Uzak olmaları dolayısile geceleri bize bir şule halinde görü-

nen cirimler, âlemler, necim, kevkep. Beş, altı v.s. kenarlık ve köşeli şekil.

Yıldızçiçeği *i.* Yıldız şeklinde sarı bir çiçek.

Yılgın *s.* Yılmış, gözü korkmuş, ürkmüş.

Yılık *s.* Sırıtıp ağzı bir tarafa kaymış, çarpık.

Yılışık *s.* Yapışkan, bulaşan. Sırnaşık.

Yılışıklık *i.* Yılışık oluş.

Yılışmak *f.* Gevşiyerek sırıtmak, yüz bulup gülmek.

Yıllanmak *f.* Yaşına girmek, bir yaşında olmak Çok gecikmek. Eskimek.

Yıllatmak *f.* Yıllamasını mucip olmak.

Yıllık *s.* Bir senelik, bir yaşında Şu kadar senelik. *i.* Senelik, senede bir verilen ücret.

Yıllıkçı *i* Senelik ücretle çalışan.

Yıllıklı *i s* Senelik ücreti olan.

Yılmak *f.* Ürkmek, gözü korkmak.

Yılmaz *s.* Ürkmez, korkmaz. Drednot.

Yır *i.* Cır, türkü, şarkı.

Yırak *s.* Arık at.

Yırmak *f.* At arıklamak.

Yırandırmak *f.* Atı koşu için arıklatmak.

Yıranmak *f.* Az yarılmak, çatlamak.

Yırlamak *f.* Cırlamak, türkü söylemek.

Yırtıcı *s.* Etlerini yemek için başka hayvanları diş ve tırnaklarile yırtan, vahşi, müfteris.

Yırtık *s.* Yırtılmış, yarılmış. Eskiyip paralanmış. Alıştırılmış at. Arsız. *c* Alüfte.

Yırtılmak *f.* Yarılıp paralanmak. Eskiyip paralanmak. At mahmuzdan korkarak yürümeye alışmak. Utanmaz olmak.

Yırtınmak *f.* Boğazını yırtarcasına bağırmak. Üstünü parçalarcasına telâş etmek. tepinmek.

Yırtışmak *f.* Biribirinin üst ve başını yırtmak,

Yırtlak *s.* Yırtılmış ve yarık gibi açık.
Yırtlaz *s.* Arsız, küstah, edepsiz, pervasız.
Yırtma *i.* Yırtmak işi. *s.* Yırtmakla yapılmış.
Yırtmaç *i.* Esvap ve çadırın yırtık gibi açık yeri.
Yırtmak *f.* Çekip paralamak, yarmak. Hendek yapmak. Tırmalayıp yara etmek. Atı mahmuzla yaralayıp yürümeğe alıştırmak. Terbiyesiz yapmak.
Yırttırmak *f.* Yırtmasını mucip olmak.
Yobaz *s.* İri ve kaba, kuvvetli, zıpır. Karacahil, hamsofu, softa.
Yobazlık *i.* Yobaz oluş.
Yoğ *s.* Koyu, kalın.
Yoğmak *f.* Koyulaşmak, kalınlaşmak, donmak.
Yoğrulmak *f.* Koyulaştırılmak, un su ile karıştırılıp hamur haline konulmak.
Yoğun *s.* Koyu, kalın. Yontulmamış, ham, terbiyesiz. İri.
Yoğunluk *i.* Yoğun oluş.
Yoğurt *i.* Eski bir maya karıştırılarak koyulaştırılmış süt.
Yoğurtçu *i.* Yoğurt yapıp satan.
Yoğurtlu *s.* Yoğurtla yapılmış.
Yoğurmak *f.* Koyulaştırmak, hamur yapmak.
Yoğurtmak *f.* Yoğurmasını mucip olmak.
Yok *s.* Olmıyan. *i.* Olmayış, hiç. *h.* Değil.
Yoketmek *f.* Mahvetmek, varlığını gidermek.
Yoklama *i.* Yoklamak işi. Defterde yazılı olanların mevcut olup olmadıklarını araştırma.
Yoklamacı *i.* Yoklama yapan.
Yoklamak *f.* Var mı yok mu diye aramak. Teftiş ve tahkik etmek, denemek. Sormak.
Yoklamak *f.* Araştırılmak, muayene ve teftiş olunmak.
Yoklaştırmak *f.* Usulle ve dolayısile anlamağa çalışmak.

Yollatmak *f.* Yollamasını mucip olmak.
Yoklayış *i.* Yoklama.
Yokluk *i.* Bulunmama, noksan. İhtiyaç.
Yoksa *h.* Olmadığı halde, böyle olmıyaydı: *Yoksa ben giderdim.*
Yoksul *s.* Yokluk çeken, fakir. Züğürt.
Yoksulluk *i.* Yoksul oluş.
Yokuş *i.* Yokarıya çıkan yol, bayır, iniş mukabili
Yokuşlu *s.* Yokuşu olan.
Yokyere *h.* Nafile, beyhude. Sebepsiz.
Yol *i.* Geçecek yer, tarık, cadde, şose, sokak. Akacak yer, kanal cetvel. Çizgi, hat. c. Gidiş, seyahat, yolculuk. Yürüyüş. Sür'at. Usul, üslûp. tarz. Resim, âdet, âyin. Meslek. Gidiş, tavır, çığır, hal. Uğur. Vasıta, vesile. — **almak** *f.* İlerlemek. — **bilir** *s.* Adap ve erkâna vâkıf, terbiyeli. — **düşmek** *f.* Tesadüf etmek. — **görünmek** *f.* Yola çıkmak mecburiyetinde kalmak. — **Tezkeresi** *i.* Serbest seyahat etmek için hükûmet tarafından verilen resmî kâğıt, dahilî pasaport. — **tutmak** *f.* Bir yola, bir usul ve mesleğe girişmek.
Yolcu *i.* Yola çıkıp giden, seyyah. Bir nakil vasıtasında bulunanlar. Umitsiz hasta.
Yolculuk *i.* Yolcu oluş.
Yoldaş *i.* Yol ve seyahat arkadaşı. Arkadaş, hemfikir.
Yoldaşlık *i.* Yoldaş oluş.
Yoldurmak *f.* Yolmasını mucip olmak.
Yolgösteren *i.* Delil, rehber, kılavuz.
Yolkesici, yolkesen *i.* Haydut, uğru.
Yollama *i.* Yollamak işi. Döşemelik uzun meşe ağacı.
Yollamak *f.* Yola çıkarmak, göndermek.
Yollanmak *f.* Yol almak ilerlemek. Gönderilmek.

Yollu *s.* Tarz ve üslûbunda olan, usulünde, nizamında olan. *i.* Çizgili kumaş v.s.

Yolmak *f.* Çekip koparmak, kökünden sökmek. Soymak.

Yolsuz *s.* Yolunda olmıyan, münasip ve lâyık olmıyan. Nizam ve usule mugayir. Yolu olmıyan.

Yolsuzluk *i.* Yolsuz oluş.

Yoluğrağı *i.* Yolun uğradığı yer, yolüstü, güzergâh.

Yoluk *s.* Tüyleri yolunmuş, tüysüz.

Yolunda *h.* Münasip, lâyık.

Yolundurmak *f.* Kederlendirmek, ağlatmak.

Yolüstü *i* Yoluğrağı.

Yoltası *i.* Sefertası.

Yoma *i.* Üç kollu halat, palamar.

Yonca *i* Yeşil iken hayvanlara yedirilen bir ot.

Yonda *i.* Kuşun tüyleri altındaki ince kıllar.

Yonga *i.* Kesilen odun ve keresteden çıkan ufak parçalar, talaş irisi.

Yongar *i.* Üç telli bağ.

Yonma *i.* Yonmak işi. *s.* Yonulmuş, işlenmiş.

Yonmak, yontmak *f.* Keser, rende veya kalemle tahta veya taşı kesip düzeltmek, işlemek, oymak, silmek.

Yont *i.* Hergele ile gezen kısrak.

Yontulmak, yonulmak *f.* Keser ve rende ile veya kalemle kesilip veya kazılıp düzeltilmek, işlenmek.

Yontulmamış *s.* İşlenmemiş. Terbiye olunmamış, ham. Yobaz.

Yordam *i.* Çabukluk. Usul, kaide biçim. **El — i** *i.* Görmeden el ile arayıp anlamak.

Yordamlı *s.* Yordam sahibi.

Yorga *i.* Atın bir nevi yürüyüşü. *s.* Bir türlü yürüyen at.

Yorgalamak *f.* Yorga yürümek.

Yorgan *i.* Yatakta örtünmeğe mahsus içi pamuklu örtü. — **iğnesi** *i.* Yorgan ve bu gibi

kalın şeyleri dikmeğe mahsus kalın iğne. — **yüzü** *i.* Yorganın dış tarafına geçirilen yüz.

Yorgancı *i.* Yorgan yapan ve satan. Döşemeci.

Yorgun *s.* Yorulmuş.

Yorgunluk *i.* Yorgun oluş.

Yorma *i.* Yormak işi.

Yormak *f.* Yorgunluk vermek, çok çalıştırıp bitap bırakmak. Atıf ve hamletmek. Tefeül etmek. Yermek, saymak.

Yortu *i* Hıristiyanlarca bayram günü.

Yorulmak *f.* Yorgun olmak, çok çalışıp bitap kalmak.

Yorum *i.* Hayır addetme, yorma, tefeül.

Yosma *s.* Zarif kıyafetli, edalı, işveli.

Yosmalık *i.* Yosma oluş.

Yosun *i* Taşların ve ağaç kabuklarının ve durgun suların üzerinde hâsıl olan çim, yeşil keterciik. Denizden çıkan otlar.

Yosunlanmak *f.* Yosun bağlamak.

Yosunlu *i.* Yosunla örtülü.

Yoz *i.* Sade, yalınkat, katmer olmıyan. Kaba, adi, bayağı. Acemi, terbiye olmamış, salma.

Yöre *i.* Taraf.

Yudum *i.* Bir defada yutulan sulu şey, az miktar, içim, cür'a.

Yuf *i.* Boş, nafile. Bedava, caba. Mahiv, heba. — **olsun!** *h.* Yazıklar olsun.

Yufka *s.* İnce, hafif. Ardı yok. *i.* İnce açılmış hamur yaprağı — **böreği** *i.* Yufkadan yapılan börek. — **kebabı** *i.* Yufkaya sarılıp pişirilen kebap.

Yugoslavya *i.* Sırbistan. Sırpların memleketi.

Yuha *n.* Bir adamı rezil etmek ve ayıplamak için kullanılır tabir.

Yukarı *s.* Yüksek, yüksekte bulunan, üstündeki. İlerlemiş. Pahalı. *i.* Yüksek taraf.

Yulaf *i.* Hayvan yemi olarak kullanılan uzun ve hafif tane.

Yular *i.* Hayvanı çekmek ve bağlamak için ipten başlık,

Yumak *f.* Yıkamak.

Yumak *i.* Bezden yapılmış top. Bir şey üzerine sarılarak top haline getirilmiş iplik, sicim v.s.

Yumaklamak *f.* Yumak yapmak.

Yumaklanmak *f.* Yumak olmak.

Yummak *f.* Kapamak.

Yumru *i.* Yuvarlak şey, küme, tümsek, top, ur.

Yumrucak *i.* Veba hastalığından koltuk altında veya kasıkta çıkan ur. Taun. *c.* Yaramaz ve arsız çocuk.

Yumruk *i.* Elin yumulmuşu, muşta.

Yumruklamak *f.* Yumruk vurmak, yumrukla yoğurmak.

Yumrulamak *f.* Yumru yapmak

Yumrulanmak *f.* Yumru olmak.

Yumruluk *f.* Yumru oluş.

Yumşacık *s.* Pek yumşak, mülâyim.

Yumşak *s.* Katı ve sert olmıyan, dokunulduğu zaman mukavemet etmiyen, leyyin. Yavaş, halim. Kolay işlenir, sert olmıyan.

Yumşaklık *i.* Yumşak oluş.

Yumşamak *f.* Yumşak olmak. Hiddeti geçmek.

Yumşatmak *f.* Yumşamasını mucip olmak.

Yumuk *i.* Kapalı, şişip kapanmış. Yumşak, tombul.

Yumulmak *f.* Kendikendine kapanmak.

Yumurcak *f.* *Bak:* Yumrucak.

Yumurmak *f.* Toplanıp yumru olmak.

Yumurta *i.* Kuşların ve bazı böcek v s nin, bilâhare içinden piliç ve yavru çıkmak üzre doğurdukları ince kabuklu ve içindeki sulu ve ortası sarı maddesi kümes hayvanlarınkinde yenir tane. —**akı** *i.* Yumurtanın sarısının etrafındaki yapışkan

madde. — **patlıcanı** *i.* Yumurta gibi beyaz ve bahçelerde süs için yetiştirilen bir nevi patlıcan. — **sarısı** *i.* Yumurtanın merkezini teşkil eden sarı besleyici madde.

Yumurtlamak *f.* Yumurta doğurmak. *c.* Uydurmak, asılsız şeyler söylemek.

Yumurtlatmak *f.* Yumurtlamasını mucip olmak.

Yuna *i.* Küçük keçe belleme.

Yunaklık *i.* Çamaşırhane, dere kenarında yıkama yeri

Yunan *i.* Avrupanın cenubuşarkisinde bir memleket. Yunanistan.

Yunanî *s.* Yunan memleketine mensup ve bu memleket ahalisinden olan, Yunanlı.

Yunanistan *i. Bak:* Yunan.

Yunanlı *s.* Yunanî.

Yunmak *f.* Yıkanmak.

Yunusbalığı *i* Eti yenmez büyük bir balık.

Yura *i.* Dik bayır.

Yurak *i.* Tekerlek parmağı.

Yurdu *i.* İğne deliği.

Yurt *i.* Her memleket, vatan. Mesken, ikametgâh, ev. Emlâk, arazi.

Yurtlandırmak *f.* Yurtlanmasını mucip olmak.

Yurtlanmak *f* Yerleşmek, göçebelikten kurtulup bir yerde sakin olmak. Arazi ve emlâk sahibi olmak.

Yurtluk *i.* Malikâne, arazi.

Yurtmak *f.* Sürtüklükte gezmek, haylazlık etmek. (Hayvan) kaba eşkin yürümek.

Yusufçuk *i.* Kumrunun küçük bir nev'i. Su üzerinde uçan bir cins güzel kelebek. Mandalina.

Yusyumru *i.* Büsbütün yumru.

Yusyuvarlak *s.* Büsbütün yuvarlak.

Yutkunmak *f.* Tükrüğünü yutmak. *c.* Bir şeye imrenip ağzı sulanmak.

Yutmak *f.* Boğazdan a-

şağı indirmek, bel'etmek. Zaptetmek. Tahammül edip sükût etmek. Kabul etmek, inanmak. Yenmek, oyunda kazanmak.

Yutturmak *f.* Yutmasını mucip olmak.

Yutulmak *f.* Boğazdan aşağı indirmek. Kabul edilmek. İnanılmak. Oyunda yenilmek, kaybetmek.

Yutum *i. Bak:* Yudum.

Yuva *i.* Kuşların ve bazı hayvanların kendilerine yaptıkları mekân, yer, lâne, aşiyan *c.* Mesken, ev, yurt. Makina ve kapı, pencere ve kilit gibi şeylerin içerisine girip işlemesine yerleşmesine mahsus delik ve çukur.

Yuvalamak *f.* Yuva yapmak.

Yuvarlak *s.* Top şeklinde, müdevver, kürevî. Tekerlek şeklinde, dairevî Top, küre.

Yuvarlaklık *i.* Yuvarlak oluş.

Yuvarlamak *f.* Döndürerek yürütmek, tekerlemek, tomar yapmak. *c.* Hırsla yutmak. Esassız bir şey söylemek.

Yuvarlanmak *f.* Dönerek gitmek, tekerlenmek. Dönüp dolaşmak, tepinmek.

Yuvarlatmak *i.* Yuvarlamasını mucip olmak.

Yüce *s.* Yüksek, âlî.

Yücelenmek, yücelmek *f.* Yükselmek.

Yüceletmek, yüceltmek *f.* Yüce yapmak.

Yücelik *f.* Yüce oluş.

Yük *i.* Hayvanın veya hamalın sırtına, gemi, araba v.s. ye konulan ağır şey, ağırlık. Gebelik. Hamule. Beş yüz bin kuruş *c.* Ağır vazife, mes'uliyet, Yüklük. — **arabası** *i* Eşya nakline mahsus araba. — **hayvanı** *i.* Yük taşıyan hayvan.

Yüklemek *f.* Yük komak. *c.* Birine ağır bir iş havale etmek. İsnat etmek.

Yüklenmek *f.* Yük ha nulmak. İsnat olunmak. Ağır ve mes'uli yetli bir iş vermek. Birine zahmet vermek.

Yükletmek *f.* Yükleme sini mucip olmak.

Yüklü *s.* Yükü olan. Gebe. Yemişli, meyvalı. *c.* Ağır sarhoş Borçlu

Yüklük *i.* Yatak ve sandık konulan büyük dolap.

Yüksek *i.* Yüce, yukarda, yerden irtifaı fazla. Uzaktan işidilen (ses). Pahalı. *i.* Yüce yer.

Yükseklik *i.* Yüksek oluş.

Yükselmek *f.* Daha yüksek olmak. Yukarı kalkmak, yukarılara çıkmak. Ses ziyadeleşmek. Pahalılaşmak.

Yükseltmek *f.* Yükselmesini mucip olmak.

Yüksük *i.* Dikiş dikerken iğneyi itmek için parmağın ucuna takılan madeni kılıf. — **kadar** *s.* Çok az. Çok zayıf.

Yüksümek, yüksünmek *f.* Ağır saymak, istiskal etmek.

Yülgü *i* Ustura.

Yülgücü *i.* Berber.

Yülüğen *i. Bak* Yülgü.

Yülük *s. Bak:* Koluk.

Yülümek *f.* Çekip koparmak, yolmak. Tıraş etmek.

Yün *i.* Koyun tüyü, yapağı Sof.

Yün *i.* Taraf, cihet. Yüz.

Yünelmek, yünlemek *f.* Bir tarafa yüz çevirmek, dönmek. Kast ve niyet etmek, azmetmek. İğilmek. Kuşlar uçuşmak.

Yünlenmek *f.* Yünü uzamak.

Yünlü *s.* Yünden dokunmuş. Yünle dolmuş. Yün ve yapağı veren.

Yünül *s.* Yeyni.

Yünülletmek *f.* Hafif nazarile bakmak, istihfaf etmek.

Yüpürmek *f.* Telâşla öteye beriye koşmak.

Yüreğiyufka *s.* İçli, çabuk müteessir olur.

Yürek *i.* İnsan ve hayvanın göğsünde olup her nefeste kanı celp ve bedene dağıtan mühim uzuv, kalp. İnsanda hissiyatın merkezi gönül. Karın, iç, bağır. *c.* Cesaret Acımak hissi, merhamet. — **çarpıntısı** *i.* Kalp çarpması, helecan, — **kanı** *i* Günah, ayıp — **dayanmak** *f.* Tahammül etmek — **ler acısı** *s.* Pek acınacak hal — **tüketmek** *f.* Boş yere üzülmek.

Yürekli *s* Cesur.

Yüreksiz *s* Korkak, ötlek. *h* Zorakı.

Yürük *s.* Çabuk ve iyi yürüyen, çok yol alan. *i* Bir yerde durmayıp yürüyen halk, göçebe.

Yürüme *i.* Yürüyüş

Yürümek *f* Ayakları kullanarak ileri doğru hareket etmek, meşy. Yayan gitmek. Yol almak. Hareket etmek. İşlemek, ilerlemek, ileri gitmek. Akın etmek. Çıkışmak. Ölmek.

Yürütmek *f.* Yürütmesini mucip olmak.

Yürütülmek *f. Bak:* Yürütmek.

Yürüyüş *i.* Yürümek işi.

Yüz *i.* İnsan ve hayvan suratı çehre, vecih. Satıh bir şeyin haricî görünüşü Bir kumaş vs nin doğru tarafı. Esvabın dış tarafı. Cihet, sebep. *c* Cüret, — **aki** *i* Namus.—**bulmak** *f.* İyi muameleden cüret alarak ileri varmak. — **çevirmek** *f* Terketmek. —**karası** *i* Namussuzluk— **ü pek** *i.* Arsız, utanmaz **ü yüks** Geçmiş bir iş ve hareketinden dolayı mahcup, utanır. — **yastığı** *i.* Yumşak yatak yastığı. *c.* Çok samimî dost. — **yazısı** *i.* Köylerde gelinin yüzüne yapıştırdıkları tel ve pul.

Yüz *s.* Doksan dokuzdan bir fazla.

Yüzbaşı , Askerde bölüğün en büyük amiri, birinci mülâzım ile binbaşılarasında bir rütbe.

Yüzbaşılık *i* Yüzbaşı rütbe ve vazifesi.

Yüzde *h* Yüz sayıda muayyen bir miktar, faiz, kâr v.s : *Yüzde on fazlasile sattım.* —**işareti** *i* % .

Yüzdürmek *f.* Yüzmesini mucip olmak.

Yüzdürülmek *f.* Suyun üzerinde durdurulmak veya gezdirilmek. Derisi soydurulmak.

Yüzer *i.* Herbirine veya her defasında yüz.

Yüzerlik *i. Bak:* Üzerlik.

Yüzetmek *f.* Eklenecek iki ağacı tesviye edip biribirine uydurmak.

Yüzgeç *s.* Yüzen, yüzme bilir.

Yüzgörümü yüzgörümlüğü *i.* Güveyin gelini ilk gördüğü vakit verilen hediye.

Yüzgöz *s.* Teklifsiz. Utanmayı ortadan kaldıran.

Yüzlemek *f.* Kabahatini söylemek, karşıkarşıya getirmek.

Yüzlerce *s.* Pek çok.

Yüzleşmek *f.* Yüzyüze gelmek.

Yüzleştirmek *f.* Yüzleşmesini mucip olmak.

Yüzlü *s.* Yüz kısımdan mürekkep veya yüz sayı ve kıymetinde olan.

Yüzlük *s.* Yüz sayı ve kıymetinde olan *i.* Yüz para kıymetinde sikke. Peçe. Maske.

Yüzmek *f.* Suyun üzerinde durup batmamak, suyun üzerinde hareket etmek. Derisini çıkarmak. *c.* İçinde yüzer gibi bol bol kullanmak.

Yüzsuyu *i* Namus, şeref.

Yüzsüz *s.* Arsız.

Yüzsüzlük *i.* Yüzsüz oluş.

Yüzük *i.* Parmağa takılan halka.

Yüzükoyun *h.* Yüz yere gelecek surette yatarak.

Yüzülmek *f.* Suyun üzerinde durulmak veya hareket olunmak. Derisi çıkarılmak.

Yüzüncü *s.* Yüz derecesinde olan.

Yüzüstü *i* Noksan bırakma, ikmal etmeme, ihmal etme.

Yüzyüze *h.* Karşıkarşıya.

Z

Z. *i.* Türkçe alfabenin yirmi sekizinci harfi.

Zabıt *s.* Zapturapt sahibi. İdareye muktedir. *i.* Mülâzımdan binbaşıya kadar askerî rütbe sahibi olanlar.

Zabitlik *i.* Zabit oluş.

Zabıt *i.* Sıkı tutma, iyi tutma. İdaresi altına alma, sahip olma. Zorla alma. Cebren tutma, gasp. Anlama, zihne aldırma. Kaydetme. Musadere etme, Zabıtname, — **kâtibi** *i.* Bir meclis müzakeratını kaydeden kâtip.

Zabıta *i.* Bir şehir veya mevkiin zapturapt ve asayişine ve temizlikişlerine bakma; polis ve jandarma teşkilâtı.

Zabıtname *i.* Bir meclis veya mahkemenin müzakere ve kararlarını havi tanzim olunan resmî varaka zabıt.

Zaç *i* Demir ve kükürt mahlûtu madde.

Zaçyağı *i.* Kezzap denilen kimyevî madde.

Zade *s.* Doğmuş, mevlût *c.* Asil, necip. *i.* Oğul manasına aile isimleri nihayetine ilâve olunur

Zadegân *i.* Zadeler. Asılzadeler.

Zadegânlik *i.* Zadegândan oluş

Zadelik *i.* Zadegânlık.

Zâf, zafiyet *i.* Zayıflık.

Zafer *i.* Maksada nail olma, muvaffakiyet. Düşmanı yenme.

Zağ *i.* Karga. Kılıç ve bıçağa verilen cilâ, kılağı.

Zağar *i.* Av köpeği.

Zağara *i* Dıştan kaplı yaka kürkü.

Zağarcı *i.* Zağarlara bakıp terbiye eden

Zağlamak *f.* Kılıç ve bıçağı cilâlamak, kılağılamak.

Zağ anmak *i.* Kılıç ve bıçak bilenmek, kılağılanmak.

Zağlatmak *f.* Zağlama sını mucip olmak.
Zahair *i.* Zahireler.
Zahif *s.* Karnı üstünde sürünerek yürüyen.
Zahife *i.* Karnı üzerinde sürünerek yürüyen hayvan,yılan,kertenkele v.s
Zahip *s.* Giden. Bir fikir ve zanna uyan.
Zâhir *s.* Meydanda olan, açık, aşikâr.
Zahir *s.* Yardımcı İstinatgâh.
Zahire *i.* Vaktinde sarfolunmak üzre tedarik olunan erzak.
Zahiren *h* Zahir olarak, görünüşte.
Zahirî *i.* Zâhirde olan, dıştan görünen.
Zahit *i.* Züht ve takva ile meşgul, mütteki.
Zahitlik *i.* Zahit oluş.
Zahir *i.* Arka, sırt. Arka taraf.
Zahmet *i.* Sıkıntı, eziyet. Zorluk — **çekmek** *f.* Eziyet duymak.
Zahmetli *s.* Zor, güç.
Zahmetsiz *s.* Kolay.
Zahmetsizce *h.* Zahmetsiz olarak, kolayca.
Zahri *s* Arkaya ait. İmdada müteallik.
Zahriye *i.* Bir arzuhal, mektup v.s. nin arkasına yazılan yazı şerh.
Zaika *i.* Beş duygudan lezzet alma hassesi, tatma duygusu.
Zail *s.* Zeval bulan, muvakkat. Geçen, sabık.
Zaim *i.* Büyük timar ve malikâne sahibi,timarcı.
Zair *s.* Ziyaret eden.
Zait *s.* Artan, arttırılan. Fazla. Hesapta (+) cemi işareti.
Zakkum *i.* Meyvası acı bir cins ağaç, ağu ağacı. *c.* Pek acı.
Zalâm *i.* Karanlık. Haksızlık, zulüm.
Zalim *s.* Haksızlık eden. zulmeden.
Zalimane *h* Zalime yakışır surette.
Zalimlik *i.* Zalim oluş.
Zam *i.* Katma, ilâve. Artma.
Zamân *i.* Kefil olma, kefalet. Bir şeyin mislini veya kıymetini vererek ödeme.

Zaman *i.* Vakit, çağ. Devir. Mühlet, mevsim.

Zamane *i.* Devran Şimdiki zaman. Baht, tali.

Zamanen *h.* Zaman itibarile.

Zambak *i.* Uzun saplı ve kökü soğan gibi bir çiçek.

Zamime *i.* Zam ve ilâve olunmuş şey.

Zamin *s* Kefalet eden.

Zamir *i.* İç, bâtın Kalp, yürek, vicdan. Gramerde «ben, sen, o» gibi ismin yerine geçen kelimeler.

Zamk *i.* Bazı ağaçların yarıklarından akan yapışkan, sarımtrak madde.

Zamklamak *f.* Zamk ile yapıştırmak

Zamklanmak *f.* Zamk ile yapıştırılmak.

Zamklatmak *f.* Zamk sürdürmek.

Zamklı *s* Zamklanmış.

Zamme *i* Ötre.

Zammetmek *f* Katmak, ilâve etmek, artırmak.

Zampara *i* Kadın peşinde koşan, çapkın.

Zamparalık *i.* Zampara oluş.

Zan *i.* Sanma, ihtimale göre hükmetme. Şüphe.

Zanaat *i. Bak:* San'at.

Zanetmek, zannetmek *f* Sanmak, ihtimal üzerine hukmetmek.

Zangırdamak *f.* Şiddetlice ve sesle titreyip oynamak.

Zangır *m.* Şiddetle titreyip ses çıkarmağı taklit eder ve tekrarlanarak söylenir.

Zangırdatmak *f.* Zangırdamasını mucip olmak.

Zangırtı *i.* Zangır zangır ses verme.

Zani *s.* Zina eden erkek veya kadın.

Zanolunmak, zannolunmak *f.* Sanılmak, şüphe edilmek.

Zaptetmek *f* Sıkı tutmak. İdaresine almak, tasarruf etmek. Silâhla almak, fethetmek. Cebren almak, gasbetmek, işgal etmek. Anlamak. Kaydetmek, hulâsasını yazmak. Musadere etmek.

Zaptiye *i.* Zabıta, polis, jandarma gibi memleketin zapturaptına bakan memurlar.

Zapturapt *i.* Asayiş, intizam.

Zar *i.* İnce perde veya örtü. İnce kabuk.

Zar *i* Tavla v.s oyunlarda kullanılan mikâp şeklinde kemik v.s den küçük şekil

Zar *s.* Sesle ağlıyan, inliyen. Zayıf, dermansız. *i* Sesle ağlama, inleme, figan.

Zar *e.* Bazı isimlere ilâve olunarak mekân beyan eder: *gülzar, lâlezar*

Zarafet *i* Zarif oluş.

Zarar *i.* Yazık, ziyan.

Zararlı *s* Zararı dokunan, muzır Zarar eden.

Zararsız *s.* Zararı dokunmıyan. Oldukça iyi.

Zarbetmek *f.* Zarp a meliyesi yapmak.

Zarf *i.* Kap, kılıf, mahfaza Eti yakmamak için tıfcanın içine konulduğu kap. Mektubun içine konulduğu zamklı kâğıt mahfaza. Gramerde zaman veya mekân beyan eden kelime.

Zarfiyet *i.* Bir kelimenin zarf teşkil etmesi

Zargana *i* Uzun burunlu ve mavi kemikli yılanbalığına benzer bir balık.

Zarif *s.* Nazik, lâtif.

Zarp *i Bak:* Darp.

Zaruret *i.* Naçarlık, bir işe behemehal mecbur olma. İhtiyaç, fakirlik.

Zarurî *s.* Mecburî, naçar, elzem.

Zarta *i.* Yellenmek.

Zarzor *h.* İster istemez.

Zat *i* Kendi, nefis. Kendisi. Asıl, cevher. Muteber ve muhterem şahıs. *s.* Sahip, mutasarrıf.

Zaten *h.* Tabii ve cibillî olarak. Kendiliğinden, mahsus yapmıyarak.

Zati *h.* Zaten.

Zati *i.* Zate ait, arızî olmıyan. Şahsî

Zatiyat *i.* Şahsiyat.

Zatilcenp *i.* Soğuk alganlığı neticesi ciğerlerde

su toplanarak hâsil olan hastalık.

Zatilkebet *i.* Karaciğer iltihabı.

Zatilkilye *i.* Böbrek iltihabı.

Zatilmesane *i.* Mesane iltihabı.

Zatirriei *i.* Akciğer iltihabı.

Zatissedaya *i.* Memeli hayvan.

Zavahir *i.* Zâhir olan şeyler, görünüşte olanlar.

Zavallı *s.* Biçare, âciz.

Zaviye *i.* Köşe, bucak. Küçük tekke, bir tarikî dünyanın çekildiği tenha ev. İki hattın telâkisinden hâsil olan şekil. **Hâd** — *i.* 90 dereceden küçük zaviye. **Kaim** — *i.* 90 derecelik zaviye. **Münferiç** — *i* 90 dereceden fazla olan zaviye.

Zayetmek *f.* Kaybetmek.

Zayi *s.* Elden çıkmış, telef, kayıp.

Zayiat *i.* Zayi olan şeyler. Vücutçe olan telefat.

Zayiçe *i.* Yıldızların muayyen bir vakitte mevki ve heyetini gösterir cetvel. Müneccimlerin bir kimsenin talîine dair yıldızların vaziyetinden çıkardıkları ahkâm.

Zayıf *s.* Kuvvetsiz. İtibarsız. Gevşek. Arık, etsiz. *i.* Hâsta.

Zayıflamak *f.* Zayıf olmak.

Zayıflatmak *i.* Zayıflamasını mucip olmak.

Zayıflık *i.* Zayıf oluş.

Zayolmak *f.* Kaybolmak.

Zeamet *i.* Büyük timar, vaktile bazı kimselere hükûmet tarafından tahsis olunan varidat.

Zeban *i.* Dil, lisan. Lûgat, lehçe.

Zebandıraz *s.* Lâf atan, Küfürbaz.

Zebandırazlık *i.* Dil uzatma, lâf atma, sövme.

Zebani *i.* Cehennem melek'leri *i.* Zalim.

Zebanzet *s.* Lâkırdı arasında kullanılan dilin alıştığı söz.

Zebellâ,zebellâyi *s.* Pek iri ve korkunç,izbandut.

Zebercet *i.* Zümrüde benzer yeşil bir taş.
Zebun *s.* Zayıf, kuvvetsiz.
Zebunküş *s.* Kuvvetsiz ve müdafaadan âciz bulunduğu adama merhamet etmiyen.
Zebunküşlük *i.* Zebunküş oluş.
Zebunlamak *f.* Zayıflamak.
Zebunluk *i.* Zebun oluş.
Zebih *i.* Boğazlama.
Zebur *i* Dört semavî kitaptan Davut peygamberin kitabı.
Zecir *i.* Men. nehy. Zorlama, icbar. Zor bir işte kullanma. Eziyet.
Zecren *h.* Zecir suretile.
Zecrî *s. Bak:* Zecren.
Zecriye *i. Bak* Becren. Eskiden müskirattan alınan resim.
Zedelemek *f.* Vurmak, berelemek, çürütmek. Zarara uğratmak.
Zedelenmek *f.* Vurulmak, berelenmek, çürümek. Zarar görmek.
Zefir *i.* Nefes verme, nefesi ağızdan çıkarma.
Zehep *i.* Gitme. Bir fikir ve zanda bulunma.
Zehebî *s* Altına ait.
Zehep *i.* Altın.
Zehir *i.* Ö dürücü madde,ağu, sem. c. Pek acı.
Zekâ *i* Zihin keskinliği.
Zekât *i.* Malın her sene kırkta birini fıkaraya verme.
Zekâvet *i. Bak:* Zekâ.
Zeker *i.* Erkek. Erkek tenasül aleti.
Zeki *s.* Zihni keskin, zekâsı olan.
Zelil *s.* Alçak, deni, hor.
Zelzele *i.* Toprağın titreyip sallanması, hareketiarz. yeroynaması.
Zem *i.* Birinin kötülüğünü söyleme, ayıplama.
Zemberek *i* Bir makinayı, bir çarkı hareket ettirmeğe yarıyan çelik yay.
Zebil *i.* Hasır gibi kaba sazdan örülmüş torba.
Zebilci *i* Zembil yapan ve satan.
Zemheri *i.* Kışın en şiddetli vakti.
Zemin *i.* Yer, arz. Bir

kumaş v.s. nin üzerindeki çiçek ve süslerden gayrı bütün rengi Tarz, eda, Meal, mefhum —kat *i* Binanın yer katı

Zeminlik *i* Yeraltında yapılmış oda, bodrum

Zemlik *i. Bak:* zeminlik.

Zemmam *s,* Çok zemmeden, çekiştirici.

Zemmetmek *f.* Çekiştirmek, fasletmek, birinin kötülüğünü söylemek, ayıplamak.

Zemzem *i* Mekkede Kâbe civarında mübarek sayılan bir kuyunun suyu. *c.* Lezzetli su

Zemzeme *i.* Taganni, terennüm.

Zencefil *i.* Hindistanda yetişen kızdırıcı ve midevi bir bahar.

Zenci *s.* Derisi siyah olan insan, siyahî.

Zencir, zincir *i.* Birbirine geçmiş halkalardan müteşekkil demir ip, silsile, kordon. Sıra.

Zencirlemek, zincirlemek *f.* Zincir vurmak, zincirle bağlamak Zincir gibi yukardan aşağı sıralamak.

Zencirlenmek, zincirlenmek *f.* Zincir vurulmak. Zincir gibi yukardan aşağı sıralanmak.

Zencirletmek, zincirletmek *f* Zincirlemesini mucip olmak.

Zencirli, zincirli *s* Zinciri olan. Zincirle bağlı. Yukardan aşağı sıralanmış.

Zengin *s.* Parası ve malı çok.

Zenginçe *s.* Az veya oldukça zengin.

Zenginlemek, zenginleşmek *f.* Zengin olmak.

Zenginlik *i.* Zengin oluş.

Zenne *i.* Kadın, dişi.

Zennelik *i.* Kadınlık.

Zent *i.* Bilek, bilek kemiği.

Zephetmek *f.* Boğazlamak.

Zephiye *i.* Kesilen hayvandan belediyelerin aldığı resim. Kesme hakkı.

Zeppelin *i.* Büyük madenî kabiliseyk balon.

Zer *i.* Altın.

Zerdali *i.* Kayısıya benzer fakat daha küçük taneli ve acı çekirdekli meyva.

Zerdava *i.* Derisinden kürk yapılır bir küçük hayvan.

Zerde *i.* Düğünlerde safran, pirinç ve şekerle pişirilen tatlı.

Zerdeçal *i.* Sarı boya kökü denilen bir bahar.

Zeretmek *f.* Tohum saçmak, ekmek.

Zerre *i.* Küçük parça. Cisimlerin bünyesini teşkil eden parçaların cüzleri, cüzüfert.

Zerrin *s.* Altından yapılmış, altın. Altın gibi, altın renginde Güzel kokulu bir sarıçiçek.

Zert *s.* Sarı, sarı renk.

Zerzevat *i.* Pişirilip yenilen nebatlar, sebze, sebzevat. Yeşillik.

Zerzavatçı *i.* Zerzevat satan, sebzeci.

Zevait *i* Zait olan şeyler.

Zeval *i.* Zail olma, fena bulma. Aşağılama, tenezzül. Kabahat, suç. Güneşin nısfunnehar hattından garbe doğru inmesi, öğle vakti.

Zevalî *s.* Güneşin tam zevalde bulunduğu zaman mebde olarak tertip edilen saat, alafranga saat.

Zevalsiz *s* Zail olmaz, dayanıklı, baki.

Zevat *i* Zatler.

Zevç *i* Cift, eş. Bir çiftin her teki. Koca

Zevce *i.* Karı, kocanın karısı.

Zevceyn *i.* Karı ve koca.

Zevciyet *i.* Kocalık, karılık, karı kocalık.

Zeveban *i* Erime.

Zevk *i,* Tatma, tat. lezzet. Zaika. Haz, hoşlanma. İyiyi kötüden ayırma hassesi. Eğlence. Eğlenme, istihza. —**i bedîî** *i.* Güzel san'atler karşısında duyulan his ve heyecan.

Zevkıyap *s* Zevk duyma.

Zevklendirmek *f* Zevklenmesini mucip olmak.

Zevklenmek *f.* Eğlenmek, istihza etmek.

Zevzek *s.* Temkinsiz, hoppa Geveze.

Zevzeklenmek *f.* Zevzeklik etmek.

Zevzeklik *i* Zevzek oluş.

Zeybak *i.* Civa.

Zeybaki *s.* Civaya ait.

Zeybek *i.* Anadolunun garp taraflarında efe denilen dağlı ahali.

Zeyç *i. Bak.* Zayiçe.

Zeyl *i.* Etek, bir kitabı ikmal etmek üzre sonradan yazılan diğer kitap. Kanun, tahrirat ve mektup gibi şeylerin altına ilâve olunan kısım, hamiş, ilâve, kuyruk.

Zeyrek *s.* Zeki, uyanık.

Zeyreklik *i.* Zeki oluş.

Zeytin *i.* Yağı çıkarılan ve yenen bir meyva.

Zeytinci *i.* Zeytin yetiştiren ve satan.

Zeytinlik *i.* Zeytin ağaçları ve ormanı.

Zeytinyağı *i.* Zeytinden alınan ve yemeklerde kullanılan yağ

Zeytuni *s.* Zeytin renginde, koyu yeşil renk

Zibidi *s.* Yırtıkpırtık kıyafetli. Miskin.

Zifaf *i.* Celin ve güveyin gerdeğe girmesi, ilk gece birleşmesi, gerdek.

Zifir *i* Sigara ağızlığı ve tütün çubuğu içinde biriken tütünün siyah ve yakıcı usaresi *c.* Koyu karanlık. Çok acı.

Zifiri *s.* Pek siyah veya karanlık

Zifos *i.* Yerden sıçrıyan çamur parçası. Boş, nafile.

Zift *i.* Çam ağacı veya madenkömürü katranından çıkan siyah, katı ve ateşte erir madde. *c.* Koyu karanlık ve siyah. Çok acı Zıkım.

Ziftlenmek *f.* Zift sürülmek, ziftle kaplanmak. *c.* Haram ve hakkı olmıyan şeyi yemek. Zıkımlanmak

Ziftletmek *f* Ziftlenmesini mucip olmak.

Ziftlemek *i.* Zift sürmek.

Ziftli *s.* Zift sürülmüş.

Zihaf *i.* Aruzda bir harfi hazfederek veznin tebdili.

Zihin *i.* Düşünme ve an-

lama kuvveti, hafıza kuvveti.

Zihnen *h.* Zihin ile, ağız ve kalemle olmıyarak.

Zihnî *s.* Zihinle vaki olan.

Zikir *i.* Anma, yat, hatıra getirme. İfade. Allahın bazı isimlerini biribiri ardından sayarak dua etme.

Zikzak *i.s,* Girintili ve çıkıntılı, zaviyeleri olan hat, helezon. Bir yandan bir yana uğrıyan

Zikzakvarî *h.* Helezonî.

Zil *i.* Parmağa veya tefin çemberine takılan çifte pullar. Sallanarak çalınan küçük çan. Elektrik kuvvetile ses çıkaran çıngrak. Muzika takımlarında çalınan sahan gibi çift madenî levha.

Zilhicce *i.* Arabî ayların on ikincisi.

Zilkade *i.* Arabî ayların on birincisi.

Zillet *i* Alçaklık, alçalma.

Zilli *i.* Zili olan

Zilzurna *h* Pek sarhoş.

Zimmet *i.* Himaye mecburiyeti, birin emniyetini taahhüt. Uhde, borç.

Zina *i.* Gayrimeşru cinsî muamele. **Veledi**—*i.* Piç.

Zinakâr *i.* Zina işliyen.

Zindan *i.* Eski zamanların karanlık mahpesi. *c.* Pek karanlık yer.

Zindancı *i* Zindan muhafızı.

Zinde *s.* Diri, canlı. Ruhlu, çevik. Linç.

Zinhar *n.* Sakın! aman!

Zir *i.* Alt. Altta, altında. Aşağıkı. Sazın ince teli.

Zira *e.* Çünkü.

Zirâ *i.* Orta parmağın ucundan dirseğe kadar olan uzunluk. Arşın.

Ziraat *i* Çiftçilik, mahsul yetiştirmek için toprağın işlenmesi.

Zirai *s* Ziraate ait.

Zirve *i.* Dağ tepesi.

Zivle *i.* Öküz boyunduruğunun iki tarafına sokulan değnek.

Ziya *i.* Aydınlık, ışık

Ziyadar *s.* Aydınlık veren ziyası olan.

Ziyade *s.* Artan miktar.

fazla. Bakı, kusur. *s.* Çok, fazla miktarda olan. Lüzumsuz.

Ziyadece *s.h.* Az ziyade.

Ziyadeleşmek *f.* Artmak çoğalmak.

Ziyadeleştirmek *f* Ziyadeleşmesini mucip olmak.

Ziyadesile *h.* Pek çok, fazlasile.

Ziyafet *i.* İkram için verilen mükellef yemek.

Ziyan *i.* Zarar, hasar.

Ziyankâr *s.* Zarar veren. muzır.

Ziyankârlık *i.* Ziyankâr oluş.

Ziyansız *s.* Zarar ve ziyanı olmıyan. Zararsız, oldukça iyi.

Ziyaret *i.* Birini görmeğe, birile görüşmeğe gitme. Teberrük ve dua maksadile mubarek bir yere gitme Ziyaretgâh

Ziyaretgâh *i* Ziyaret yeri, teberrük için gidilen mabet, türbe v.s.

Ziynet *i.* Bezek, süs.

Ziynetlemek *f* Süslemek.

Ziynetli *s.* Süslü.

Zıbarmak *f.* Fena halde sızmak, yatmak, gebermek, uyumak.

Zıbın *i.* Kısa pamuklu mintan.

Zıddiyet *i.* Zıt oluş.

Zıh *i.* Esvap v.s. kenarına dikilen şirit, kaytan v.s. Marrangoz işlerinde tabla v.s. kenarına yapıştırılan ince pervaz. Kitap sahifesi etrafına çevrilen çizgi.

Zıhlamak *f* Zıh yapmak, zıh geçirmek.

Zıf *i.* Bir şeyin iki misli.

Zıkkım *i. Bak:* Zakkum.

Zıkkımlanmak *f.* Hakkı olmıyan şeyi yemek, tıkınmak, zıfırlenmek.

Zıl *i.* Gölge. *c.* Himaye.

Zılgıt *i.* Korkutma, tehdit. Tazir. Anadolunun bazı taraflarında kadınların " li li li " diye bağırmak suretile yaptıkları alkış.

Zılıf *i.* Sığır ve koyun gibi hayvanların çatal tırnağı

Zımba *i.* Herhangi bir şeyi delmeğe mahsus alet.

Zımbacı *i.* Zımba vuran, zımba ile delen.

Zımbalamak *f.* Zımba ile delmek.

Zımbalatmak *f.* Zımbalamasını mucip olmak.

Zımbırdamak *f* Gerilmiş bir tel üzerine hafifçe vürarak ses çıkarmak.

Zımbırtı *i.* Gerilmiş telin üzerine vurularak çıkan ses.

Zımnen *h.* Açıktan olmıyarak, dolayısile.

Zımnî *s.* Açıktan olmıyarak, dolayısile anlatılan.

Zımnında *h* Maksat ve meramile, için, sebebile.

Zımpara *i* İnce ve sert kumlu taş madeni. — **kâğıdı** *i.* Demir, tahta v.s. yi düzeltmek, cilâlamak için kullanılan üstü kumlu kâğıt.

Zındık *s.* Allaha ve ahrete inanmıyan, dinsiz.

Zıngır *i.* Şiddetle titreyip ses çıkatmağı taklit eder ve tekrarlanır.

Zıngırdamak, zıngıldamak *f.* Şiddet ve sesle titreyip oynamak.

Zıngırdatmak, zıngıldatmak *f.* Zıngırdamasını mucip olmak.

Zıngırtı, zıngıltı *i.* Şiddet ve sesle titreyip oynama.

Zınk *h.* Sür'atle giden bir şeyin ve işliyen makinanın birdenbire durmasında çıkardığı sesi taklit eder. — — *h.* Hoplayıp zıplamağı taklit eder ve tekrarlanır.

Zıp *h.* Ansızın veya gayrimemul bir taraftan çıkıvermeği anlatır.

Zıpçıktı *i* Türedi, serseri.

Zıpır *s.* Zıplıyarak çılgınca hareket eden, patavatsız. İriyarı.

Zıpka *i.* Bir nevi dar potur.

Zıpkın *i.* Bazı büyük balıkları vurmağa mahsus ucu sivri ve çengelli bir nevi harbe.

Zıplamak *f.* Sıçramak, hoplamak.

Zıplatmak *f.* Zıplamasını mucip olmak.

Zıppadak *h.* Birdenbire, ansızın.

Zıpzıp *i.* Çocukların oynadıkları küçük yuvarlak taş, bilye.

Zır *h.* Sürekli ve usandırıcı çirkin bir sesi taklit eder ve tekrarlanır.

Zırdeli *s* Büsbütün deli.

Zırh *i.* Kılıç, bıçak gibi silâhlardan muhafaza için vaktile giydikleri telden ve demirden esvap. Gülle tesir etmemek için harp gemilerine, bazı istihkâm v.s.ye kaplanan çelik levha.

Zırhlamak *h.* Zırh geydirmek, zırh geçirmek.

Zırhlanmak *f.* Zırh giymek, zırh geçirilmek.

Zırhlatmak *f.* Zırh giydirmek, zırk geçirtmek.

Zırhlı *s.* Zırh giyen. *i.* Üzerine çelik levha kaplanmış büyük harp gemisi, dretnot.

Zırıldamak *f.* Zırıltı ve gürültü yapmak.

Zırıltı *i.* Yüksek sesle yapılan vızıltı, dırıltı, gürültü. Kavga, niza.

Zırıl *h.* Bol bol akmağı, çok sızmağı tasvir eder ve tekrarlanır.

Zırlak *s.* Nafile yere zırıltı eden. *i.* Çok öten bir cins cırlak.

Zırlamak *f. Bak:* Zırıldamak.

Zırnık *i* Sıçanotu ile kükürtten mürekkep ve kıl düşüren bir ilâç.

Zırtapoz *i.* Delice iş gören, akılsız, zırzop.

Zırtpırt *h* Sık sık.

Zırva *i.* Sarımsaklı paça. *c.* Saçmasapan söz.

Zırvalamak *f.* Saçmalamak.

Zırzop *s.* Zırtapoz.

Zırzopluk *i* Zırzop oluş.

Zıt *i* Bir şeyin aksi ve muhalifi olan şey. Ters, aksi iş. Muhalif.

Zıvana *i.* İki parçayı biribirine bağlıyan içi boş mil, biribiri içine geçen iki şeye açılan oyuk. Değirmen taşının ortasındaki kazık. Cığaranın ucundaki küçük kâğıt boru. *c.* Düzen, tertip.

Zıvanalı *s.* Zıvanası olan, zıvanalı cigara.

Zıvanasız *s.* Çılgın, zırzop, aklı kıt.

Zıya *i.* Kaybolma, mahvolma. Ölüm, vefat.

Zıyk *i.* Darlık, sıkıntı.

Zıykısadır *i.* Göğüs tutukluğu.

Zoka *i.* Palamut gibi büyücek balıkları tutmak için oltaya takılan küçük balık şeklinde ucu iğneli kurşun.

Zonklamak *f.* Şiddetli başağrısı dolayısile başın içi çekiçle vuruluyor gibi ağrımak Herhangi bir yara v.s içinden bir şeyle vuruluyor gibi ağrımak.

Zor *i.* Güçlük, müşkülât, rahatsızlık Mecbuiyet. Kudret. Kuvvet. Güç Yalan, asılsız sahte iş *s.* Müşkül. Zahmetli. *h.* Ancak, darıdarına, güç halle.

Zoraki *i.* İstemiyerek, zorla, cebren.

Zorba *s* Zorla muamele eden, gasıp cebbar.

Zorbalık *i.* Zorba oluş.

Zorlamak *f.* Zorla işletmek. Kuvvet vermek.

Zorlu *s.* Güçlü, kuvvetli.

Zorzoruna *h.* Ancak, güç halle.

Zuhur *i.* Meydana çıkma, görünme. Hâsıl olma, vücude gelme. Keşif, icat, bulunma.

Zuhurat *i.* Memul edilmeden ve beklenmeden ansızın vukua gelen ahval.

Zuhuri *i* Tesadüfi Ortaoyununda palyaçoluk rolünü yapan oyuncu. — **kolu** *i* Ortaoyunu takımı. Maskara.

Zulmani *s* Zulmete ait.

Zulmen *h.* Zulüm ile, haksız olarak.

Zulmet *i.* Karanlık.

Zulüm *i* Haksızlık, gadir.

Zulümkâr *s.* Zulmeden.

Zulümkârlık *i.* Zulümkâr oluş.

Zumetmek *f.* Yanlış zannetmek.

Zurafa *i.* Zarif ve kibarlar. Nekre, hazırcevap *c.* Sevici kadın.

Zurafalık *i.* Hazırcevaplık *c.* Sevicilik.

Zurna *i.* Keskin ve çatlak bir ses çıkaran ve davul ile beraber çalınan boru.

Zurnacı, zurnazen *i.* Zurna çalan.

Zuüm *i.* Yanlış zan.

Zücaç *i.* Sırça, cam, şişe.

Zücaci *s.* Zücaça ait.

Zücaciye *i.* Cam ve sırça kabilinden eşya.

Züğürt *s.* Parasız, yoksul.

Züğürtlemek *f.* Züğürt olmak.

Züğürtlük *i.* Züğürt oluş.

Zühul *i.* Kasten unudur gibi olma. Yanılıp unutma.

Zühal *i* Güneşin etrafında devreden seyyarelerin altıncısı.

Zühulen *f.* Zühul eseri olarak, sehven, unutarak.

Zühre *i.* Güneşin etrafında devreden seyyarelerin ikincisi. Çobanyıldızı.

Zührevî *s.* Firengi ve belsoğukluğu gibi hastalıklar.

Zükâm *i* Nezle hastalığı.

Zükûr *i* Erkekler.

Zül *i. Bak:* zillet.

Zülâl *i.* Saf, halis Yumurta akı kıvamında olan bir kimyevî madde, albümin.

Zülâli *s.* Yumurta akı kıvamında olan, albümine ait.

Zülüf *i.* Yüzün iki tarafından sarkan saçlar.

Zülüflü *s* Zülufü olan.

Zümre *i.* Cemaat. Sınıf. Cins, nevi.

Zümrevî *s.* Zümreye ait.

Zümrüdî, zümrüdîn *s.* Zümrüt rengin le, zümrüt gibi yemyeşil.

Zümrüt *i.* Yeşil renkli kıymetli taş. *s.* Pek yeşil.

Zünnar *i.* Kuşak, kemer. Vaktile hıristiyan rahiplerinin riyazet maksadile çıplak tenin üzerine kuşandıkları kaba ve sert kuşak.

Züppe *i.* Sonradan görmüş, kendini beğenmiş.

Zûpte *i.* Hulâsa, netice.

Zürafa *i.* Afrikada yaşıyan boyu uzun ve ön ayakları yükse hayvan.

Zürra *i.* Çiftçiler.

Zürriyet *i.* Nesil, soy.

Züyuf *i.* Kalp ve silik, ayarı bozuk sikke.

SON

Ahmet Sait matbaası K.S. № 137

TÜRKÇE-FRANSIZCA

Yeni Lûgat

Nouveau

Dictionnaire

Turc - Francais

Muharriri : Sermet Muhtar Bey

Gerek mektep talebesi, gerek ecne
lerle temasta bulunanlar için çok kıym
li bir rehber olacak olan bu küçük lûg
lisanımızı öğrenmek istiyen ecnebiler iç
de faydalıdır. Avrupada teb'edilen kita
lar kadar nefis bir surette tab'edilen bu
lûgatin kıt'ası ufak ve kullanışlıdır.

Fiatı 2 liradır.

Fransızca - Türkçe Lûgat

Yazan :

Fransızca Milliyet Başmuharriri

Reşat Nuri Bey

**Bu çok mühim ve kıymetli eser ta
edilmektedir.**

Yakında neşrolunacaktır.